

Gu ñio'ki'ñ gu Dios na
bhaan tu a'ga guch
xoi'kam

Southeastern Tepehuan New Testament

Contents

MATEO	1
MAARKOS	66
LUUKAS	107
JUAN	173
Hch.	225
ROOMA KAM	287
1 KORIINTO KAM	316
2 KORIINTO KAM	343
GALAASIA KAM	360
EEPESO KAM	371
PILIIPOS KAM	381
KOLOOSAS KAM	388
1 TESALOONIKA KAM	394
2 TESALOONIKA KAM	400
1 TIMOTEO	403
2 TIMOTEO	411
TIITO	416
PILIMOON	420
ISRAEL KAM	422
SANTIAGO	446
1 PEEGRO	456
2 PEEGRO	467
1 JUAN	473
2 JUAN	482
3 JUAN	484
JUUDAS	486
Ap.	489

Gu ñio'ki'ñ gu Dios na bhaan tu a'ga guch xoi'kam

New Testament in Tepehuan, Southeastern (MX:stp:Tepehuan, Southeastern)

copyright © 2007 Wycliffe Bible Translators, Inc.

© 2007, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tepehuan, Southeastern

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tepehuán del sureste [stp], Mexico

Copyright Information

© 2007, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tepehuan, Southeastern

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-05-05

ISBN 978-1-5313-0607-6

PDF generated on 21 Sep 2016 from source files dated 21 Sep 2016

0f8d31b9-5dd5-5a02-bb46-c2fd0a544e81

This print-on-demand edition of Scripture is designed, produced, and provided at cost by the Digital Bible Society. This is made possible through partnerships with the Bible League of Canada, Open Doors International and other missions and translation agencies. We are deeply grateful for the sacrifices made in translating this edition of Scripture and the generosity of others in making this Bible available to you.

To order additional copies of this Bible or hundreds of translations like it or to learn more about our ministries and the mission of Scripture distribution in every language, we invite you to visit www.DBS.org (USA), www.BibleLeague.ca (Canada), and www.OpenDoors.org (Europe). May God bless your work in sharing and teaching these Scriptures, until, as it is written, the earth is *“filled with the knowledge of the glory of the LORD, as the waters cover the sea.”* (Habakkuk 2:14)

GUX BHAI'M KAI'CHDHAM
NI'OOK NA BHAAN TU A'GA
GUCH XOI'KAM NAT TU
UA'NAK GU
MATEO

*Gu bopxi'n' guch Xoi'kam
(Lk. 3:23-38)*

¹Gu Dabii gio gu Abraam jir di' pix am gu bopxi'n' guch Xoi'kam. Ja'pni ja'k moo tu tu'ii':

²Gu Abraam maa'n tu mar kat na Isaak tiigich. Mi' dhir ba' moo gu Isaak maa'n jup tu mar kat na Jakob jup tiigich. Mi' dhir ba' moo gu Jakob ji'kchip tu maamar kat, maadit jir di' gui' na Judaa tiigich. ³Mi' dhir ba' gu Judaa gook jup tu maamar kat, maa'n Paaris tiigich, gu jumai ba' Saara, gu ja naan ba' Tamaar jup tiigich. Ba' gu Paaris maa'n jup tu mar kat, Isroom jup tiigich. Mi' dhir ba' gu Isroom maa'n jup tu mar kat, Araam jup tiigich. ⁴Mi' dhir ba' gu Araam maa'n jup tu mar kat, Aminadaa jup tiigich. Mi' dhir ba' gu Aminadaa maa'n jup tu mar kat, Nasoon jup tiigich. Mi' dhir ba' gu Nasoon maa'n jup tu mar kat, Salomoon jup tiigich.

⁵Ba' gu Salomoon mi' dhir maa'n jup tu mar kat na Boos jup tiigich, gu di'ii'n ba' Raab jup tiigich. Ba' gu Boos mi' dhir maa'n jup tu mar kat, Obed jup tiigich, gu di'ii'n ba' Rut jup tiigich. Mi' dhir ba' gu Obed maa'n jup tu mar kat, Isayii jup tiigich. ⁶Mi' dhir ba' gu Isayii maa'n jup tu mar kat na pui' tiigich Dabii. Mi' dhir ba' gu Dabii maa'n jup tu mar kat na Salomoon jup tiigich, gui' nar di'ii'n gui' na biipi' dir jir binga'n kat gu Uriiyas.

⁷Ba' gu Salomoon mi' dhir maa'n jup tu mar kat, Roboam jup tiigich. Mi' dhir ba' gu Roboam maa'n jup tu mar kat, Abiiyas jup tiigich. Mi' dhir ba' gu Abiiyas maa'n jup tu mar kat, Asaa jup tiigich. ⁸Mi' dhir ba' gu Asaa maa'n jup tu mar kat, Josapaat jup tiigich. Mi' dhir ba' gu Josapaat maa'n jup tu mar kat, Joraam jup tiigich. Mi' dhir ba' gu Joraam maa'n jup tu mar kat, Usiiyas jup tiigich. ⁹Mi' dhir ba' gu Usiiyas maa'n jup tu mar kat, Jotaam jup tiigich. Mi' dhir ba' gu Jotaam maa'n jup tu mar kat, Akaas jup tiigich. Mi' dhir ba' gu Akaas maa'n jup tu mar kat, Esekiiyas jup tiigich. ¹⁰Mi'

dhir ba' gu Esekiiyas maa'n jup tu mar kat na Manasees jup tiigich. Mi' dhir ba' gu Manasees maa'n jup tu mar kat, Amoon jup tiigich. Mi' dhir ba' gu Amoon maa'n jup tu mar kat, Josiiyas jup tiigich. ¹¹Mi' dhir ba' gu Josiiyas ji'kchip tu maamar kat jano' na mit pai' dhuuk ja u'uuk gu Israel kam ja'tkam mu ja'k Babiloonia. Ba' maadit Jekoniyyas tiigich gui' ji' nam jir maamra'n kat.

¹²Ba' mikkat gatuuk nam pai' dhuuk mu ja'k xi oi'nikat Babiloonia, maa'n jup tu mar kat gu Jekoniyyas na Salatial jup tiigich. Mi' dhir ba' gu Salatial maa'n jup tu mar kat, Robabeel jup tiigich. ¹³Mi' dhir ba' gu Robabeel maa'n jup tu mar kat, Abiot jup tiigich. Mi' dhir ba' gu Abiot maa'n jup tu mar kat, Eliakiim jup tiigich. Mi' dhir ba' gu Eliakiim maa'n jup tu mar kat, Asoor jup tiigich. ¹⁴Mi' dhir ba' gu Asoor maa'n jup tu mar kat, Sadook jup tiigich. Mi' dhir ba' gu Sadook maa'n jup tu mar kat, Akiim jup tiigich. Mi' dhir ba' gu Akiim maa'n jup tu mar kat, Eliob jup tiigich. ¹⁵Mi' dhir ba' gu Eliob maa'n jup tu mar kat, Eliasaar jup tiigich. Mi' dhir ba' gu Eliasaar maa'n jup tu mar kat, Mataan jup tiigich. Mi' dhir ba' gu Mataan maa'n jup tu mar kat, Jakob jup tiigich. ¹⁶Mi' dhir ba' gu Jakob maa'n jup tu mar kat na Josee jup tiigich, gui' nar binga'n kat gu Mariiya gui' nar di'ii'n guch Xoi'kam gui' na Jesusus tii', gui' na saak Dios pu'ni bha jootsa' jix dhaam dir.

¹⁷Ba' jano' dir nat pai' dhuuk maaxir gu Abraam, mambhiix daman maakob ai mit gu ja'tkam nat ba'p ba maaxir gu Dabii. Gio ba' mi' dhir gatuuk ja'kbui' aixkam jup ai mit na mit maaxir jano' dir nat pai' dhuuk gu Dabii maaxir mi' juugit na mit pai' dhuuk ja u'uuk gu Israel kam ja'tkam mu ja'k Babiloonia. Gio ba' mi' dhir jano' nam pai' dhuuk mu ja'k xi oi'nikat Babiloonia gu Israel kam ja'tkam, ja'kbui'p ai mit mambhiix daman maakob na mit maaxir gu ja'tkam mi' juugit nat pai' dhuuk maaxir guch Xoi'kam gui' na saak Dios pu'ni bha jootsa' jix dhaam dir.

*Nat jax ja'k maaxir guch Xoi'kam
(Lk. 2:1-7)*

¹⁸Ja'pni ja'k jum duu guch Xoi'kam jano' nat pai' dhuuk maaxir. Gu di'ii'n Mariiya tu taanda' am na sap biima'n tu kiicha' maa'n

gu chio'n na pui' tii' Josee, gu' ji na gu' biip' dir nat chakui biima'n tu kiicha, diilh pix bar alhi'ch kiikam ka' gu Mariiya, sia kum tii chakuir jum bipnagim, na gu' gux Dhuudu' kam jix Ua'n i'i'mda' nat pui' ja'k bhaan jum tajaan na ba' diilh pix ba tigia' maa'n gu alhii. ¹⁹ Gu' ba' na gu' gu Josee jup jir jix bhai'kam ka', gui' na biima'n jix chu kiicham ka' gu Mariiya, pui' bam aagit nam jix xi'lhim xim ji'dilhkadai git cham tu' bhaan ji chu a'gat, na gu'x joi'gi'n gu Mariiya, ba' cham aa' na ba ji iattulhdha' ja bui gu g'e'gerkam jum aa'ndam, nam ba' cham tu chi'nia' nam mu'aa'. ²⁰ Ba' pui' bam aagik na moo mai' ba bua' git gu Mariiya, gu' ji nat gu' ba tii' maa'n gu nobii'n guch Gi'kora' taitki' bhaan na sap jup titda:

—Aapi' Josee nap jir boxii'n gu Dabii, cha'p jax jum aagit biima'n xi chu kiichai gu Mariiya, na gu' gu alhii gui' na tigia', dhi' gux Dhuudu' kam jix Ua'n i'i'mda' pix nat pui' ja'k tu duu nat bhaan jum tajaan. ²¹ Ba' gu' ji' gu alhii na tigia' gu Mariiya, Jesusus jap taitgi', na gu' dhi' ya ja'p ua'nc'huda' gu ja ua'tulhdhara' gu Israel kam ja'tkam. Pui' ku ba'r am na pu'ni' ja'k tii'nka'.

²² Ba' dhi' pu'ni' ja'k tum duu jano' nat tum kuugalh gu pui' nat jax ja'k ti'ik bijik guch Gi'kora' nat bhaan jim ua'rgidhak maadit gui' nam bijik bhaankam tu a'gimik, nat pui' ja'k tu ua'nak na ja'pnm kai'ch:

²³ Diilh pix ba tigia' gu alhii maa'n gu ubii tiyaa.

Emanoil jam ba' taitgi'.

Ba' dhi' ja'p kai'nkam jup jum kai'ch: Jich a'm ti' nii'n gu Dios.

²⁴ Ba' nat pai' dhuuk ba ni'nia gu Josee, cham jax ji chi'ik bhai'p ji bhii gu Mariiya na jax ba titda gu nobii'n gu Dios. ²⁵ Ku gu' chakui maap jix bhai' tu oi'ncha mit ji ja'p na moo na jax no'm jir jum bipnagim. Dai gatuuk nat pai' dhuuk ba tii' gu alhii gu Mariiya na mit ba' maap ba tu oi'ncha. Ba' gu Josee, Jesusus tait gu alhii nat jax chia na taitgi' gu nobii'n gu Dios.

2

Nam ba tii'mpu' guch Xoi'kam gui' nam jix maatit ja nii'ndha' gu chichia'

¹ Ba' gu Jesusus bhammi maaxir na pai' pui' ti' tii' Beleen gui' na bhaan bipio' gu Judea dibii, ba' jano' maaxir na pai' dhuuk

jir g'e'kam ka' gu Eroodis na ji'x jir Judea. Ba' jano' ji'kchi bhammip ba ji bubua mit Jerusalem gui' nam mu ja'k oi'nka' xia'lh-bui, gui' nam jix maatit ja nii'ndha' gu chichia', na mit mui' ba tiigim guch Xoi'kam nat ba maaxir. ² Ba' bhai' ba ti tikka am na sap pa ja'k jax chu'ii', jup kai'ch am:

—Pa ja'k jax chu'ii' guch Xoi'kam gui' nat ba maaxir, gui' na saak jir ja g'e'kam tuk ka' gu ya' kam dhi Israel? Maa'n tii chich gu g'e' chi'ii' na pui'r jum duukam nat ya' pai' ba maaxir guch Xoi'kam. Pui' ku chich ba' aach moo bhai' xi jii na chich bhai' bha tu daa'nim bui'no.

³ Ba' gampai' ji dhuu gu Eroodis nat pui' ji' ja kai, panaas kut giilhim jix buam jum ilh, gio gu jai' nam ji'k bhai' oi'dha' Jerusalem ba pui' ip. ⁴ Ba' ba ja bai gu Eroodis gu ja g'e'gerkam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop ja palhbui'ndha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' bui'no gu Dios, gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu nio'ki'n gu Dios, ba' bhai' ba ja tikka na pai' ba' pui' maaxilhia' guch Xoi'kam gui' na saak Dios bha jootsa' jix dhaam dir. ⁵ Ba' gui'p titda am:

—Dho mi' dho saak na pai'r Beleen gui' na bhaan bipio' ya' dhi Judea dibii, na gu' pui'm kai'ch gu nio'ki'n gu Dios mi' nat pai' tu ua'nak maadit gui' nam bijik bhaankamu'n tu a'gimik, na ja'pnm kai'ch:

⁶ Ba' aapi'm na pim ji'k mi' oi'dha' na pai' pui' ti' tii' Beleen,

gui' na bhaan bipio' gu Judea dibii,

cham tu' gampai' bipio' pim,

sia ku gu' jai' kap tii' g'e'ger jir kikcham ya' dhi Judea,

na gu' mi' aapi'm jam bui maa'n maaxil-hia' gui' nar g'e'kam ka' ja bui gu' ja'tkam tuk Israel kam.

⁷ Ba' ba ja bai ip gu Eroodis gui' nam jix maatit nii'ndha' gu chichia', ba' mu ja'p dilhkob jix xi'lhim ba ja tikka nam pai' ba' duuk mu pai' pu nii'n gu g'e' chi'ii' na bhaan jix maati' nat ba maaxir guch Xoi'kam. ⁸ Ba' daipu' nat xi ja tikkak mui' xi ja joot mu ja'k Beleen, jup ja titda:

—Ea na pim mu jimia' mu Beleen. Mi ja'p japim nai' tu gaa'ngimii tigia' gu alhii gui' na pui'r jich Xoi'kam. Ba' no' pimit mi' pai' tii, ya' pim xi'n aa'ndhidhat na pim pai' dhuuk gio ja'k jup ba suulhgia' na pai' silh

jup tu'i'ka', nañ ba' aañ mui'p jimia' nañ tu daañmira' buiñor.

⁹ Ba' gui' daipu' nat jax pu'ñi xi ja tii'n gu Eroodis, pu jii mit. Ba' gamai' gu biix boi nam mu jiiim, biipi' gamai' ba jim gu ge' chi'ii' bha ja'p jix dhaam, gui' na mit biipi' dir mummí ja'k tii ja ki'aam na bha ja'p daa jix dhaam, ba' mui' pu jim bha ja'p jix dhaam gammiji nam jax jiiim gu biix boi. Ba' na mit pai' dhuuk ba ai mummí Beleen, bhai' pix ja'p ji dhaibu gu ge' chi'ii' silh mi' na pai'p tu'ii' gu alhii gui' nar jich Xoi'kam. ¹⁰ Ba' joidham jix bhai'm ilh jamit gui' nam jix maatit ja nii'ndha' gu chiichia' na mit ba tii gu ge' chi'ii' nat bhai' pix ja'p ji dhaibu, nam gu'x maat na mi' bap tu'ii' guch Xoi'kam. ¹¹ Ba' na mit mui' ji baap mijí ba'k chir, mi' pix ji chii mit gu alhii na mi ja'p daa, gio gu di'ii'n. Ba' nam jax jiiim, ja o'lhia ki'n gu'kik bhai' ji chu daani mit buiñor gu alhii gui' nar jich Xoi'kam, gio na mit xi chu kukpio'kak mi ja'p xi chu dalhxi gui' na mi' tu jim gui' nax dha'ram tu namik, pui' na jax gu di'oor, gio gui' na joidham uub, gio ba' gui' na ki'n tum kubhionda'. ¹² Gatuuk ba' dai na mit mi ja'p ba tibia. Ba' ba ti títki mit na sap cham bhaai' nam mu ja'k ka jiiimda' buiñor gu Eroodis, na gu'x bhaam buiñor gu alhii gui' nar jich Xoi'kam. Ba' maakam ja'k bhii mit na mit pai' dhuuk ba jii mu ja'k ja ki'aam.

Gu Josee na mai' ba dai'ñña' mu ja'k Ejipto na bhika' guch Xoi'kam nam ba' cham mu'aa'

¹³ Ba' gatuuk na mit pai' dhuuk ba jii gui' nam jix maatit ja nii'ndha' gu chiichia', ba tii gu Josee maa'n gu nobii'n gu Dios títki' bhaan, ba'p titda:

—Xi bamii' Josee, jix kii' bim duuñ kup mai' dai'ñña' mu ja'k Ejipto, xi bhiji ap dhi alhii, gio gu di'ii'n jap biix jup xi baidhai. Mummip ba' moo pix daaka', aañ diih bam aagi'ndha' na pai' dhuuk jix bhaai'n ka' nap gio bhai'p ba jimia', na gu' ya' gu Eroodis bha jimda' jia na bha gaa'mira' dhi alhii na ba' ya' mu'aa'.

¹⁴ Ba' nat pai' dhuuk ba ñiña gu Josee, pu tuka'añ cha'm mi' bhii nat mai' ba mii mu ja'k Ejipto, xi bhik gu alhii gio gu di'ii'n biix jup xi baidhak. ¹⁵ Mu ja'k ba' pu daaka' na ji'x duakat gu Eroodis. Ba' dhi' pu'ñi ja'k jum kuugalh gu pui' nat jax ja'k ti'ik gu

Ge'kam jich Gi'kora' bhaan jim ua'rgidhak maadit gui' nam bijik bhaankam tu a'gimik, nat pui' ja'k tu ua'nak na ja'pnm kai'ch: “Mummí dir Ejipto ñich bha ja'k bai guñ mar.”

Gu Eroodis na ba ja chi'ña' gu sandaarui'x chugi'ñ nam ja kooda' gu a'aalh, katti sap maadit jir di' ka' git guch Xoi'kam

¹⁶ Ba' nat pai' dhuuk pui' ba ti kai gu Eroodis na mit maakam ja'k pix ba bhii gui' nam jix maatit ja nii'ndha' gu chiichia', giilhim bhai' ji bhaam, na gu' tii ka ja ñirat nam saak gio bhai' bhiiya' git nam bhii' xi aa'ndhidha' git na pai'p tu'ii' guch Xoi'kam. Ba' mu ja joot gu sandaarui'x chugi'ñ mu Beleen nam sap ja kooda' biix gu a'aalh nam ji'k mi' jai'ch ka', sia gui' nam mu ja'p oi'ñka' ju'ndharan. Ba' dai gui' nam ji'k jix io'm jir a'lhich tu chia nam ja kooda', gio gui' nam ji'k gook oidha' ba bia', na ji'x ilhii'ñ na bar ge' guch Xoi'kam jano' dir nam pai' dhuuk tu aagi'ñ na mit tii gu ge' chi'ii' gui' nam jix maatit ja nii'ndha' gu chiichia'. ¹⁷ Ba' dhi' pu'ñi ja'k jum kuugalh gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Jeremiiyas gui' na bijik bhaankamu'n tu a'gimik na ja'pnm kai'ch:

¹⁸ Mu na pai' pui' ti tii' Ramaa pix giilhim tim tii nat bhai' ji chum susuani, panaas kum giilhim jix buam jum aagit ge'ger ki'n suan, gu' bak gu Rakeel na suak na mit ba ja koi gu maamra'n.

Ba' cham ji'x ti jijikgir na gu' giilhim jix buam jum aa', nam gu' ba ko'iix gu maamra'n na xi ja nii'ñ.

¹⁹ Ba' gatuuk nat pai' dhuuk ba muu gu Eroodis gio buiñor jup bam maax gu Josee gu nobii'ñ gu Dios na mu ja'k ka daa Egipto, ba'p titda:

²⁰ —Xi bamii' Josee. Xib ba' bax bhaai' nap giop ba jimia' bhammi ja'k Israel, xi bhiji ap dhi alhii gio dhi di'ii'n jap biix jup xi baidhai, na mit gu' ba koi gui' nam jaroi' kax bhaamkidhat dhi alhii.

²¹ Ba' gu Josee nat jax jup bam pu jii ip bhammi ja'k Israel, xi bhik gu alhii, gio gu di'ii'n biix jup xi baidhak. ²² Gu' ji na gu' nat chakui bhammi ai, pui' ba ti kai na gu Arkelao bhai'p bar ge'kam na ji'x jir Judea, gui' nar maraa'n gu Eroodis kat. Ba' pui' cham mui' ka ai gu Josee, na gu'x iñhi'ñ.

Ba' gio buiñor jup bam maax gu nobiiñ gu Dios títiki' bhaan, ba' pui' titda na mu ja'k bhíya' Galilea. Ba' gu Josee pu silh bhii ip mu ja'k na pai' tu aagiñ. ²³Ba' nat jax mummí ai, mi' dhir mu ja'k jup bhii na pui' ti tii' Nasareet. Ba' dhi' puñi' ja'k jum kuugalh gu pui' na mit jax ja'k tu ua'nak gui' nam bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios, na saak guch Xoi'kam pui' ja'k jix mat ka' am gu ja'tkam: Jesuus Nasareet kam.

3

Gu Juan ja'tkam bopkondam na ba tu ja a'gidha' gu ja'tkam maa'n kap na pai'r gampix jix chu gak kir

(Mr. 1:1-8; Lk. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹Ba' jano' mu ja'p gampix jix chu gak kir gui' na bhaan bipio' gu Judea dibíir, pix ba kai'ñika' gu Juan ja'tkam bopkondam na oirit tu ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam, ²jup ja titdada':

—Ya' mam ai na pai' dhuuk maaxik jum maaxdha' gu Dios aapi'm jam bui. Mi' pim sap pui' ba jimia' na jax jix aa'.

³Ba' gu Juan ja'tkam bopkondam jir di' na aagit jup kai'ch gu Isaiias gui' na bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios nat pui' ja'k tu ua'nak na ja'pniim kai'ch:

Maa'n gu maa'nkam mu ja'p gampix jix chu gak kir pix oirit ba tu ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam,

jup ja titdada':

“Gor jix kii' bim duuñ,

ja'p pik bhai' bar jimdam gu Ge'kam.

Mi' pim sap pui' ba jimia' na jax jix aa'.”

⁴Ba' gu Juan gu tii'dhar ga'n, kameeyo bapoo jir jup duiñxim ka', gio gu bhiis-paru'n jir jo'ka' ip. Gio ba' gu koi'dhar ga'n, gu sossoi ip na ja da'ngit ja kua'da' gio ba' gu miibat gui' na mu ja'p gampix jix jai'ch ka'. ⁵Ba' mui' ja'tkam mi' aajidha' am mi' na pai' oirida' gu Juan nam jix kaim ka' na jax tu a'gada', pui' na jax gu Jerusaleen kam, gio ba' gui' nam mu ja'p jup oi'ñka' biix kap gui' na dhi' pix bhaan jup bipio' gu Judea dibíir, gio ba' gui' nam ji'k mi ja'p amuub jup oi'dha' na pai'r Jordaán Ak. ⁶Ba' pui' ba titdada' am gu Juan nam sap cham ka aa' nam pui' ja'k tu jimda' na jax biipi' dir nam biix aixim jum ua'tulhi'ñdha', ba' gu Juan dai na xi ja bopkonda' suudai' ki'n mi' na pai'r Jordaán Ak.

⁷Ba' jano' mui' mi'p ba ai mit gui' nam pariseos jum títii'nda' gio ba' gui' nam saduseos jup jum títii'nda' nam pui'p xim bopkonamtu'. Ba'p ja titda gu Juan:

—Jaroo jam aagiñ na cham xiim jam tulhiñchuda' gu Dios ku pim ba' ga'm ba jiim na pim jix aa' nañ jam bopkona' na ba' cham jam tulhiñchuda'? Giilhim gu' na pim jix bhaa'mna' ja'p na gu kooko'. ⁸Gu' dhi' jam a'm jum aa' ji na pim ya' dir ja'p ja'k jix kii'p jum duukam bap tu buada' na ba' bhaan jix maati' ka' na pim silhkam mi' pui' ba jiim na jax jix aa' gu Dios. ⁹Cha'pim jax jum aa'nda': “Aach matgim jich a'm ti nii'ñ ji gu Dios, nach gu'r bopxi'ñ gu Abraam.” Jax dhuu na gu' gu Dios sia gu'ñi' joodai jix bhaai' na pui' ja duñia' nam jir bopxi'ñ ka' gu Abraam, aapi'm ba' ja'p xi jam dui no' pimit cham mi' pui' jii na jax jix aa'. ¹⁰Ba' amuub ba kaat gu baiñdhas gui' na ki'n jum i'kia' gu takaa'n gu i'ñix, na gu' gu jax chu'm i'ñix no' cham kii' tu i'bhai'ñchar, jix bhaai' nam iiki mu baas buaji bhai' xi miidha'. ¹¹Ba' aañ nañ xib ya' tu bopkon, jir suudai' ki'n pix, ja'ppix na bhaan jix maati' ka' nam ji'k mi' pui' jimiim na jax jix aa' gu Dios. Ba' gui' na gatuuk bha jim, gui' dho gi gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' ji na ki'n jam bopkona', gio ba' na biix miidha' gu jam ua'tulhdhara' ja'p tu'm na gu tai ki'n. Ba' gui'x io'm bixchu'x aichu' na pu tu duñia', cham tu' pui' na jax aañ. Pu cham ji'x jir jupaabkamu'n iñ dho moo nam iam tu' suuska'n mui' ba ui'dhika' git. ¹²Ba' na pai' dhuuk bha jimda', pu ua'ka' gui' na ki'n jilhbidha' gu tiriik, ba' xi kii'mpigai dai ba ulhña' gui' na ji'k jix kii', gu tanaara' ba' mu ja'k xi ñu'aa' na pai' cham ji'xkat tuutki gu tai.

Gu Jesuus na bam bakuana'

(Mr. 1:9-11; Lk. 3:21-22)

¹³Ba' jano' ji' na mummí gampix jix chu gak kir oirit ja bopkon gu Juan gu ja'tkam, mi' dhir mui' ma jii Galilea gu Jesuus nat ba chiañim ip na pui'p bakuana'. ¹⁴Ba' nat pai' dhuuk mummí ba ai, ja'kbui' kat bhai' bax aa' gu Juan na bakuana' gu Jesuus, jup titda:

—Gu' aañ pui' ilhii'ñ ji nap aap ja'kbui' kat jiñ bakuana', gu' aap ja'kbui' kat bhai' bañ chiañim nañ jum bakuana'.

¹⁵Ba'p titda gu Jesuus:

—Dho gu'r am kat dho jia, gu' pix ji na gu'ch a'm jum aa' nach pui' ja'k tu kuugalhdha' na jax tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios.

Ba' pui' cham jax ka tii gu Juan, dai nat ba bakua gu Jesusu. ¹⁶Ba' nat jax mi' dhir gamai' ji buus gu Jesusu suudai' chir, panaas kut joidham bhai' jim kukpio' gux dhaam, ba' ba tii gu Jesusu nat maaxik bhammi dir bhai' ji chim gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' ja'p tu'm na gu gioda'. ¹⁷Mi' dhir ba' bhai' ji chim ñio bhammi dir jix dhaam, jup tum kai'ch:

—Dhi'ñir di' guñ mar nañ jix io'm jix dha', na ñich gu' pu bijik dir bhaan ti tii.

4

Gu ja'ook na tiix mai'chim ka' gu Jesusu (Mr. 1:12-13; Lk. 4:1-13)

¹Ba' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' pui' ja'k xi jurtuda gu Jesusu na mu jimia' mummy gampix jix chu gak kir na sap ba' mi' mai'chia' git gu ja'ook.

²Ba' mam saabu gook oo'm tanoohl gio gook oo'm tukaa' nat pu cham tu' juu, ba' gatuuk jix io'm tii bax bhio'. ³Ba' mi' ba ai gu ja'ook na tii bax mai'chim, jup titda:

—Eap pui' xi ja tii'n dhi joodai na paan jup jum duñia' no'p baabui' silhkam Dios jir Maraa'n.

⁴Ba'p titda gu Jesusu:

—Jax dhui nap jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' na pai' tu ua'ñix na cham tu' dai tu' koi' ki'n dua gu maa'nkam, gu' ja'ppi sia ji no' mi' pui' jim na ji'k jax jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios.

⁵Ba' gatuuk ma baidhak gu ja'ook gu Jesusu bhammi Jerusalem na tii ilhdhat na ma mai'chia' git. Ba' bhijimmi daam dir kuugaran gu gø' chiop xi chisaa'ñdhak bhai' na pai'x io'm jix chu xidhuu ka', ⁶jup titda ba' bhai' xi kiisak kookba'n:

—Eap ya' dir mui' xi chuudañ no' pich moo baabui' cham muu, na ba'x maati' ka' no'p baabui' moo silhkam Dios jir Maraa'n. Na gu'p jum kai'ch mi' u'uan ta'm na tu ua'ñix na ja'pni mui' jim kiksa:

Gu Dios bham joochxidha' gu noonbi'ñ nam ba'm nuukdaidha',

gio nam jum noonob am tu daagii te'kob jum ua'ka' nap ba' cham jodai cha'm jutbui ilhia'.

⁷Ba'p titda ip gio gu Jesusu:

—Jax dhui na moo ja'pni jum kai'ch ip mi' na pai' tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios na ja'pni mui' jim kiksa: “Cham jir am nap mamai'chikda' gu Gø'kam jich Gi'kora', na gu'x io'm jix xidhuu.”

⁸Ba' gatuuk maakam ja'k tiip baidhak gu ja'ook gu Jesusu maa'n kap na pai' te'kob jir oidha' ta'm, ba' bhammi kookba'n xi kiisak mu ja'p nai' xi chu joojoi'ñchuda biix kap na ji'x jir oi'ñga'n na ba' ti tigia' na ji'k tu' nai' ja'p jix chu jai'ch. ⁹Mi' dhir ba' moop titda:

—Dhi' biix nap ji'k tu' mu ja'p nii'ñ nax chu jai'ch, dhi' biix jir aañ ga'n. Ba' aañ biix tum makia' no' pich mi'ñi ja'p jum o'lhia ki'n xi kibbok bhai' xiñ dhaani.

¹⁰Gu' ji na gu'p titda pix gu Jesusu:

—Mu bi jim ja'ook. Cha'p tu' ki'n kañ juanda'. Na gu'p jum kai'ch ip mi' na pai' tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios na ja'pni mui' jim kiksa: “Xi chu daanit ap buiñor gu Dios gui' nar ge'kam. Ba' dai gui' buiñor jap pix tu daanda', cham tu' jumai buiñor ip.”

¹¹Ba' pui' ma jii gu ja'ook, nat gu' cham ji'xkat ma'iich gu Jesusu. Ba' mi' ba ai mit gu noonbi'ñ gu Dios nam ba' pallhuidha' gu Jesusu gu tu' na a'miram jum aa'nda'.

Gu Jesusu na tu ja a'gidha' gu ja'tkam (Mr. 1:14-15; Lk. 4:14-15)

¹²Ba' nat pai' dhuuk pui' ba ti kai gu Jesusu na mit ba kuu gu Juan ja'tkam bopkondam, pu jii mu ja'k Nasareet gui' na bhaan bipio' gu Galilea di'biir. ¹³Ba' mi' dhir mu ja'k jup bhii na pai' pui' ti tii' Kapernaum gui' na mummy bipio' na pai' gø'gø' susda'ka' gu suudai', mi' na pai' jax bhaan bipio' gu ja dirba' gu bopxi'ñ gu Sabuloon gio ba' gu Neptalii. ¹⁴Ba dhi' pu'ñi ja'k jum kuugalh gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Isaiiyas gui' na bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios na ja'pni kai'ch:

¹⁵Ba' mummy na pai' jax ti dirba' gu Sabuloon,

gio ba' mi' na pai' jax jup ti dirba' gu Neptalii, mummy na pai' baasi'n dir ja'k bipio' mi' na pai'r Jordaam Ak,

mummy nam pai' oi'dha' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. ¹⁶Gu ja'tkam gui' na ja'p ji buusan nam jix chu tuggam tir ka oipot na pai'x chu muuki',

ampix ja a'm ton gui' na ja'p ji buusan nax chu maax.

¹⁷Ba' jano' dir mi' ji' dir bhai' ji chibgai gu Jesuus nat bhai' ji chu ja a'gi gu ja'tkam, jup ja titsdada'!

—Ya' mam aiñ jaaduñ na pai' dhuuk saak maaxik jum maaxdha' gu Dios aapi'm jam bui. Ba' dai na jam a'm jum aa' na pim mi' pui' ba jimia' na jax jix aa'.

Gu Jesuus na ba ja baidhika' maakob gu boptop bhiadam nam sap kaichgida'

(Mr. 1:16-20; Lk. 5:1-11)

¹⁸Ba' na mu ja'p ka jim gu Jesuus biix ju'ndharan gu ge' suudai' gui' na Galilea bhaan bipio', ba' mi' ba ja tii gook gu ja'tkam daim sispidhim nam mu ja'p bup-paim suudai' chir maa'n gu ge' asaak nam mi' tu bhibhia gu boptop. Ba' maadit dhi' ji' Simoon tii', gui' nam Peegro ki'n jup jix mat ka', gu jumai' ba' Anrees jup tii'. ¹⁹Ba' ba ja baidhim gu Jesuus nam sap kaichgida', jup ja titda:

—Aañ pui' ilhii'n jiñ jaaduñ na pim xib dir ja'p ja'k bañ kaichgida' na pim ba' bar ja'tkam bhiadam ka', na pim tu ja a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook. Ba' gui' nam ji'k ti jii'ndha', pui' ji buusnia' na pim ba ja bhia' ja'p na gu boptop.

²⁰Ba' gui' cham jax ji chi'ik jup ma oi mit. Mi' pui' pup tu tu'ii' gu ge'ger ja a'sak gui' nam ki'n ka tu bhiadat gu boptop.

²¹Ba' gammiji gu biix ju'ndharan gu ge' suudai' nam gamai' jiiim, jai' mi'p ba ja tii gu Jesuus gook gu ja'tkam nam pui'p jir jum sispidhim. Ba' maadit jir di' gu Jakoobo, gu jumai ba'r Juan, gui' nam jir maamra'n gu Sebedeo. Ba' bhai' ge' kanuub ta'm ji dharaat jix bhai' ka ja bua am gu ge'ger ja a'sak gui' nam ki'n tu bhiada' gu boptop. Ba' gu Jesuus pui'p ba ja titda nat jax ja tiidak ja baidhak gu jai'. ²²Ba' gui' pui' cham jax ji chi'ik jup ma oi mit. Mi' pui' pup tu'ii' ip gu ge' ja kanuub gui' nam bhaan ka tu bhiadat gu boptop, dai ba' gu ja taat mi' pup oiri.

Gu Jesuus na mui' kap ba tu ja a'gidha' gu ja'tkam

(Lk. 6:17-19)

²³Ba' mi' dhir biix kap nai' ji chu a'ga gu Jesuus na ji'x bhaan bipio' gu Galilea dibiiir mu ja'p nam pai' jax tu daanda' gu dai Israel kam ja'tkam, na ja aa'ndhidha'

gux bhai'm kai'chdham ñi'ook nam jax ja'k duuji buiñor aaya' gu Dios, gio ba' na xi ja dudua'ndhidhat gui' nam ji'k jix kako'k ka' na biix aixim tu'm ja øeka' gu ko'kda'. ²⁴Ba' pix ja'x pui' tu a'gada' am gu ja'tkam biix na ji'x bhaan bipio' gu Siiria dibiiir na gu Jesuus mu pai' pix oirit jix kii'p jum duukam jup tu bua. Ba' jai' dhit na biix aixim tu'm ja øeka' gu ko'kda', mui' ma ja u'uuk jamit mummy na pai' oirida' gu Jesuus na mit ba chiañim na ja dudua'ndha', pui' na jax gui' nam jix ñanaanbi' ka' na ja a'm jup tui'ngida' gu cham kiki' i'ii'mda', gio ba' jai' gui' nam ampix tu kaammukda', gio ba' jai' gui' nam jix mama'mkulhi' ka'. Ba' biix ja dudua'ni gu Jesuus. ²⁵Ba' mu ja'p na jax jimda' gu Jesuus, mui' ja'tkam pix chibiip kattu'nda' am nam oi'ñchu'nda', pui' na jax gu mi' kam Galilea, gio ba' jai' gu Dekaaapolis kam, gio ba' gu Jerusaleen kam, gio ba' gui' nam mu ja'p jup oi'ñka' na pai' jax bhaan bipio' gu Judea dibiiir, gio ba' gui' nam baasi'n dir jup oi'ñka' mi' na pai'r Jordaana Ak, na pai' xia'llhbuu ja'k bipio' gui' gu dibiiir.

5

Gu Jesuus na oidha' ta'm jimii ba tu ja a'gidha' gui' nam kaichu'

(Lk. 6:20-23)

¹Ba' na nai' xi ja nii'n gu Jesuus gu ja'tkam nam jix io'm nammi xi ju' nam mui' mi'p tu'ii', ba' maa'n kap oidha' ta'm xi jimiiik bha ja'p ji dhaibo. Ba' gu noonbi'ni mui' ji ai mit amuub, ²ba' gu Jesuus bhai' ji chu ja a'gi, jup ja titda:

³—Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jim gui' nam ji'k jix maat na ja a'm jum aa' nam mi' pui' jiiimda' na jax jix aa' gu Dios, na gu' gammiji ja a'm ti niidhidha'.

⁴Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jim gui' nam ji'k jix buam jum aa', nam gu'x maat na gu Dios gammiji ja guguuxi'ndha'.

⁵Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jim gui' nam ji'k cham ge'gerkam jum taat, na gu' gu Dios ja makia' gui' nat tu' ja iimchuda.

⁶Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jim gui' nam ji'k ja'p ji buan nam jix bhio' gu ja i'ii'mda' am bhaan, nam jix aa' nam gammiji mi' pui' jiiimda' na jax jix aa' gu Dios, na gu' pui' tu duñia' na pui' ji buusnia' nam jax ilhii'ndha'.

⁷'Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jim gui' nam ji'k jix chu joi'gi'n, na gu' gu Dios pui'x joi'mdaip ja tigia'.

⁸'Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jim gui' nam ji'k cham u'ua'tulhdhix gu ja jujur am bhaan, nam gu'x maat nar tu'p tu'm da' gu Dios.

⁹'Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jim gui' nam ji'k gammijir jix bhabhai'kam ka', na gu' gu Dios pui' ja iim nam jir maamra'n.

¹⁰'Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jim gui' nam giilhim jum tulhiin nam jix ja bhaamki'n gu ja'tkam nam mi' pui' jiiim na jax jix aa' gu Dios, na gu' gammiji ja a'm ba ti niidhidha'.

¹¹'Ja'p moo joidham jix bhai' tu jam jimia' no' pim cham jax jum aa' nam pai' dhuuk giilhim jam titdada' gu ja'tkam, piam no'm buam pix jam bua, piam no'm biix aixim jam iattulhi'n nam xi jam bhaamkidhat na pim ti jigi'n aañ jiiñ bui. ¹²Ba' aapi'm cham jax jum aa'nda' sia kum cham jam kiigalhi'n gu ja'tkam, jix bhai' pim pix jum taat ka', na pim gu' mai'chia' gux dha'ram namkim bhammix dhaam. Na gu' sia gui' nam ji'k bijik ya ja'p bhaankam jup tu a'gimik gu Dios pu'ni cham jup ja kiigalh jamit gu ja'tkam, dai na mit biix aixim ja buimik ja koi nam cham ja kaim ka' nam tii tu ja aagi'ndha' na jax ja'k jix aa' gu Dios.

Gu Jesusu na bhaan ji ua'rgidhai tu a'ga' gu on gio gux chu maax

(Mr. 9:50; Lk. 14:34-35)

¹³'Ba' aapi'm ja'p ji buan ya' dhi oi'nga'n na jax gu on. No' gu on mi' jotmoda' cham ka onkak, jax japim dui ilhiin na giop ka onkalhia'? Aañ pu kai'ch na cham ji'xkat ka onkalhia', pu cham tu' ka bhai' ka' dho ba', dai na mu ja'p xim nu'aa' diirap. Mi' dho gu' pu kiyyasa' am gu ja'tkam nam mi ja'p oipoda'.

¹⁴'Gio ba' moo ja'pni'p ji buan japim ya' dhi oi'nga'n na jax gux chu maax, na gu' na pim jax bax maat jia pai' jax chu'm oidha' ta'm no' daa'nxim jir ge' kiicham, na gu' mik dir ja'p bhammix chu maax ka', ba' cham ji'xkat jum ixchu'. ¹⁵Ni na cham jaroi' jai'ch gu maa'nkam na xi miichdhai gu kañdhiir miji ja'p pai' xi chaa'bidha' tu' ki'n, gu' ja'pji na bhammi ja'p xi kiisa' ji te'kob na ba'x chu maax ka' mi' nam pai'p tui'ka' gui' nam mi' darka'. ¹⁶Ba' aapi'm

pu'ni ja'k jup ji buan, jam a'm jum aa' na pim jir jix bhabhai'kam ka' ja bui gu ja'tkam nam ba' ji jam tigi' jai' bhai'p ji chu daña' buiñor guñ Gi'kora' gui' nax dhaam jup tu'ii'.

Gu Jesusu na ja aagi'ndha' gui' nam kaichu' nat bhai' pix tu kuugalhdham na jax tu daaxix gu ñio'ki'n gu Dios

¹⁷'Aañ cham tu' pu kai'nkam bha jii ji nañ ya' ja soo'mchulhdha' gu ja'tkam gu pui' nat jax ja'k ja chianik gu Moisees nam mi' pui' jiiimda' gio gu pui' na mit jax ja'k ja aa'ndhak gui' nam bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, gu' aañ ji ba'r di' na ñich bhai' ba tu kuugalhdham na mit jax tu daasak. ¹⁸Tu' silhkam ki'n jañ ya' pu jam titda, no' gux dhaam ka pup jai'ch gio dhi diñer, chakui dho ji'xdhat jum pataasa' gu pui' nat jax ja'k ja tiidak gu Moisees nam mi' pui' jiiimda' gu ja'tkam, jano' ji ba' na pai' dhuuk biix ba tum kuugalhdha'. ¹⁹Ba' no' jaroi' cham tu' ka'm nii'n gu pui' nat jax ja'k ja tiidak gu Moisees nam mi' pui' jiiimda' gu ja'tkam, sia ku moo mi' pai' maa'n kap tii cham pik jum aa', gio no' cham ja aagi'n gu ja'tkam nam ba' tu' ka'm nii'ndha', dho gu' palhiip jup jum duukam bhaan ji bi'ya' dho jix dhaam ja'k buiñor gu Dios. Ba' gu jaroi' no' tu' ka'm nii'n, gio no' xi ja aagi'n gu ja'tkam nam tu' ka'm nii'ndha', dho gu' ge'p jum duukam bhaan ji chu bi'ya' dho jix dhaam ja'k buiñor gu Dios. ²⁰Ba' aañ pu jam titda, no' pim cham ja bhai'bchichu' gui' nam sap jix maat ka' gu ñio'ki'n gu Dios gio gui' nam pariseos jum titi'nda', no' pim gu' cham mi' pui' jiiim na jax jix aa' gu Dios, dho gu' pu cham ji'xkat aaya' pim dhox dhaam na pai' daa gu Dios.

Gu Jesusu na ba ja aagi'n gui' nam kaichu' na cham jir am nam jix ja bhaamki'ndha' gu ja'tkam

(Lk. 12:57-59)

²¹'Na gu' na pim jax bax maat jia gu pui' na mit jax ja'k tu ja daaxdhak gu jam bopxi kat nam ja'pni ja titda: "Cha'p ja koo'nda' gu ja'tkam, na gu' gu jaroi' na pu'ni ja koo'nda' gu ja'tkam, giilhim tulhiin chuda' gu Dios, na gu' bam ua'tulhdha'." ²²Ba' aañ ya' pu jam titda na sia ji nar ua'tulhdhara' gu jaroi' no'x bhaam pix buiñor gu jax chu'm ja'nni'n, piam no' giilhim titda na jax cham jir am. Pui' pix bax bhaai'

nam daagii mu bhiika' buiñor gu jax chu'm ge'kam nam ba' mi' maap jum jumpadai tu a'gidha'. Piam no'x bhaamut jax titda gu ja'nni'n na cham juraa'n bia', dho gu' pu jimia' dho mu ja'k na pai' gammiji mi' pup jum tulhiindha'.

²³ 'Ba' no' aapi'm maadit bax chu makgixidham gu Dios, no' pich gu' ampik ba ti'ncho nam buix bhaam gu jax chu'm jum jaduun, ²⁴ jum aa' nap biipi' mu jimii xi chu a'gi'nimirai na ba' cham ka bhaam ka'm bui. Gatuuk jap ba' mi' øeji ba tu makgixidha' gu Dios.

²⁵ 'Piam ku gu' no' jaroi' ba xim iattulhdham buiñor gu jax chu'm ge'kam, jum aa' nap biipi' dir pu ba tu a'gidha' na ba' cham kam iattulhdha'. Na gu' no't pu mummi bam aich buiñor gu ge'kam, dho gu' dai dho na ba ja chiñia' gu sandaarui'x chugi'n nam jum kuupa'. ²⁶ Ba' aañ ya' pum titda nap cham ji'xkat buusnia' mi' pai' nam jum kuupa' no' pich cham tu namki nam ji'k bham taanda'.

Gu Jesusus na pui' ba ti'ya' na cham jir am nam jix bhai' ja titdada' gu u'uub gui' nam ti bipna'

²⁷ 'Gio ba' moo ja'pni ja'k jup jum tii ip na pim jax bax maat jiñ jaaduñ: "Cha'p jix bhai' ja titdada' gu u'uub gui' nam ti bipna', na gu'r ua'tulhdhara' buiñor gu Dios."

²⁸ 'Ba' aañ ya' pu jam titda na sia ji nar ua'tulhdhara' gu jaroi' no' tii ti biina' no'x joidhat nii'n gu jax chu'm jumai ubii, na gu' pui' ji buusnia' na pu biima'n ba bo'ya' sia kut pui' pix jum aa.

²⁹ 'Ba' no'p gu' gu jax chu'm jum bui ki'n jum ua'tulhi'n, jir am nap jupnai baas bua'. Cham jax bua sia kup maap dir pix ba tu bui, na gu' cham jir am no' mit binkam mu ja'k xim bua nap pai' gammiji mi' pup jum tulhiindha'. ³⁰ Piam ku gu' gu jax chu'm jum nob ki'n jum ua'tulhi'n ap, jir am ip nap iikii baas bua'. Cham jax bua sia kup maap dir pix tu nob, na gu' cham jir am no' mit binkam mu ja'k xim bua nap pai' gammiji mi' pup jum tulhiindha'.

Gu Jesusus na pui' ba ti'ya' na cham jir am nam mai' ja iabuda' gu ja bipna' gui' nam kaichu'

(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lk. 16:18)

³¹ 'Gio ba' moo ja'pni ja'k jup jum tii ip na tu aagix ka': "Gu jaroi' no't mai' ba bua

gu binga'n, jum aa' na biipi' xi chu ua'nai makia' na ba' bhaan jix maatit ka' nam cham kar jum bipnagim ka'." ³² Ba' aañ ya' pu jam titda na cham jir am na mai' bua' gu jaroi' gu binga'n no't cham jumai biima'n tii. Ba' gu ubii no't jumai tii xi oi gu chio'n, dho gu' dai na bam ua'tulhdha' buiñor gu Dios, gio gu chio'n ba pui' ip no't tii jumai bhai'p ji bhii gu ubii no' jumai ti biina'.

Gu Jesusus na pui' ba ti'ya' na cham jir am gu jaroi' buiñor tu da'nsada' gu Dios jax ñax tu duñiim ka'

³³ 'Gio ba' moo ja'pni ja'k jup ja tiidak jamit gu jam bopxi kat: "Moop mi' pui' xi dhuñiidhat nap jax ja'k tu daasa' buiñor gu Dios nap tu duñia'." ³⁴ Ba' aañ ya' pu jam titda na cham jir am na pim tu da'ñxi'ndha' gu Dios na pim pu tu duñia' gu tu', na gu' giilhim jix xijai, cham pik jaroi' mi' pui' xi dhuñia'. Cha'pim jax kai'chdha' na gux dhaam bhaan jix maati' ka' na pim pui' tu duñia', na gu' cham jir am, na gu' dhi'r di' na bhaan daa guñ Gi'kora'. ³⁵ Ni dhi oi'nga'n ku pim bha aa'nda' na bhaan jix maati' ka' na pim pui' tu duñia', na gu' dhi' ya' ja'p bhaan ti kiisap guñ Gi'kora'. Ni bhai' Jerusaleen ku pim cham bhai' tu aa'nda' na bhaan jix maati' ka', na gu' bhai'r kia'mi'n guñ Gi'kora'. ³⁶ Ni sia gu aapi'm diilham mo' ku pim cham bha aa'nda', na pim gu' cham maat na pim jax dhuu jix chuap duñia' gu jam kuup piam jix chuk, nim maa'n kuup dho moo kux bhaai' na pim maakam tu'm jup duñia'. ³⁷ Ba' no' pim jax kai'ch na jii', pur maa'n ip na pim jax ti'ya', cham tu' na pim gatuuk maakam jup ba kai'chdha'. Piam no' pim jax kai'ch na cham, pur maa'n ip na pim jax ti'ya'. Na gu' no' pim biix aixim kai'ch, dhi' gux buam jum duukam pix pui' ja'k jix aa'nda'.

Gu Jesusus na pui' ba ti'ya' na cham jir am na jaroi' pui'p dooda' jax no't dooda' gu jumai

(Lk. 6:29-30)

³⁸ 'Gio ba' moo ja'pni ja'k jup jum tii ip na pim jax bax maat jiñ jaaduñ: "Gu jaroi' no't jum bui am jum gi'i', jir am nap aap pui' bhai'p gi'i'bia' bui'ran. Piam ku gu' no't jum chiñ am jum gi'i', jir am ip nap aap pui' bhai'p gi'i'bia' chiñi'ran." ³⁹ Ba' aañ ya' pu jam titda na cham jir am na pim pui' bhai'p gi'i'bia' gu jaroi' no't jam gi'i',

gu' ja'pji na pim pix am jix bhai' titdada' ji. Pui' na jax no't jum kaam am jum gii', ja'p dir jap mu ja'k jup xi dhaa'ndha' ku bham gii'bia'. ⁴⁰Piam kut gu' jaroi'm iattulh buiñor gu jax chu'm gē'kam, no' gu' bham taan gum kutuun nap makia', aap biix mu ja'k jup xi bhiihda' gu daam dir kam jum kutuun. ⁴¹Piam no't gu' jaroi' jam chia na pim bhiihdhika' ji'x juugit gu tu', aapi'm jix io'm gama ja'k pup xi aichulhdha'. ⁴²Piam ku gu' jaroi' tu' jam taan, aapi'm cham jax ji chi'ji xi makia', cham tu' na pim dai mi'p ka ji ñiokbo'. Piam ku gu' no' tu'm taiñbui'ñ, aapi'm cham jax ji chi'ji xi chaiñbuidha'.

Gu Jesusus na pui' ba ja tiida' gui' nam kaichu' nam jix bhai' pix ja titdada' gui' nam ji'k jix ja bhaamki'ndha'

(Lk. 6:27-28, 32-36)

⁴³Gio ba' moo ja'pni ja'k jup jum tii ip na tu aagix ka' na pim jax bax maat jiñ jaaduñ: "Dai gui' nam cham jam bhaamki'ndha' pim jix bhai' ja titdada', gui' ba' nam xi jam bhaamki'ñ cham." ⁴⁴Ku ba' gu' aañ ya' pu jam titda' ji na cham jir am gu dhi' pu'ñi ja'k na pim tu jimda', gu' ja'pji na pim ja'kbui' kat pix am jix bhai' ja titdada' ji gui' nam ji'k xi jam bhaamki'ndha'. Gio ba' pui' na jax gui' nam ji'k xi jam koodak ka', aapi'm ja a'mkam pix xi chu ja daa'ñxida' buiñor gu Dios. ⁴⁵Ba' dhi' pu'ñi ja'k jir maam-ra'n ka' pim guñ Gi'kora' gui' nax dhaam jup tu'ii', na gu' gui' pu'ñir jix bhai'kam jia, biix maa'n na jax ja ilhii'ñ gu ja'tkam. Tii' na biix ja bi'ñxi'ñ ki'n gu tanoolh gui' nam jix u'ua'tulhdhix gio gui' nam cham u'ua'tulhdhix, gio na biix ja dukxi'ñ ip, cham tu' ji'k pix. ⁴⁶Na gu' no' pim aapi'm dai gui'x bhai' ja titda nam ji'k cham jam bhaamki'ndha', dho gu' pu cham jam a'm ti niidhidha' dho guñ Gi'kora', na pim gu' ja'p pix ba ji buanda' na jax gui' nam jir tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux io'm gē'kam Rooma kam. ⁴⁷Piam ku gu' no' pim dai gu jam jaaduñ pix ja ñio'ki'ñ, dho gu' pu cham dho jam a'm ti niidhidha' dho guñ Gi'kora', na pim gu' ja'p pix ba ji buanda' na jax gui' nam cham tu' ka'm nii'ñ gu Dios. ⁴⁸Ba' dhi' pu'ñi ja'k jam a'm jum aa' na pim gammijir jix bhahhai'kam ka', ja'p na jax guñ Gi'kora' gui' nax dhaam jup tu'ii' na gammijir jix bhai'kam.

6

Gu Jesusus na pui' ba ja tiida' gui' nam kaichu' na cham jir am nam maaxik ja nii'ñchudat gu ja'tkam tu ja maakda' gu tu' na ja a'm jum aa'nda' gui' nam cham tu' bia'

¹Cha'pim maaxik ja nii'ñchudat gu ja'tkam tu ja maakda' gu tu' gui' nam ji'k cham tu' bia'. Na gu' no' pim pu'ñi ja'k tu jim, cham ji'xkat jam makia' guñ Gi'kora' jix dhaam ja'k gux dha'ram namkim. ²Ba' na pim pai' dhuuk tu ja maakda' gu tu' gui' nam cham tu' bia', cha'pim jaroi' aagi'ndha' na pimit tu' ja onbai', na gu' dhi' gui' nam sap pik ba' tu' ka'm nii'ñ gu Dios na pu'ñi ja'k ja ko'raar nam mu ja'p pui' ba tu a'gidha' na pai' jax tum daanda' gio ba' mu ja'p irban gu gē' kiicham nam pai' oipoda' gu ja'tkam, sap nam ba' pui' ja bia'ka' gu ja'tkam nam joidham jir jix bhahhai'kam. Ba' aañ ya' pu jam titda na daipu' dhi' ki'n bar ja namki' gu pui' nam ji'k jax tu jim, cham tu' ka mai'chia' am jix dhaam ja'k gux dha'ram namkim buiñor gu Dios. ³Gu' ba' na pim pai' dhuuk tu ja maakda' gu tu' gui' nam cham tu' bia', cha'pim jaroi' aagi'ndha', ni gu jax chu'm mia'n jam bhai' kai'chdham tuk dho moo. ⁴Gu' ja'pji jix ixchuixim ji na pim tu ja maakda', na ba' gu' guñ Gi'kora' maaxik jam makia' gu tu' na jam a'm jum aa'nda' na pu'ñi ji jam tii'gi na pim jix ixchuixim jix bhai' tu bua.

Gu Jesusus na ba ja aagi'ndha' gui' nam kaichu' nam jax ja'k tu daanda' buiñor gu Dios
(Lk. 11:2-4)

⁵Gio na pim pai' dhuuk tu daanda' buiñor gu Dios, cha'pim pui' ja'k tu daanda' na jax gui' nam sap pik ba' tu' ka'm nii'ñ gu Dios, na ja ko'raar nam gu'kat tu daanda' mu ja'p na pai' jax tum daanda' gio ba' mu ja'p irban gu gē' kiicham nam pai' oipoda' gu ja'tkam, nam sap ba' xi ja nii'ndha' nam sap pik ba' tu daanda' buiñor gu Dios. Ba' aañ ya' pu jam titdañ jaaduñ na daipu' dhi' ki'n bar ja namki' ka' gu pui' nam ji'k jax tu jim, cham tu' ka mai'chia' am jix dhaam ja'k gux dha'ram namkim buiñor gu Dios. ⁶Ba' no' jaroi' aapi'm maadit bax chu daa'ñim, jum aa' nap mu pai' dilhkob xim kuupai jax chu'm ba'k chir na ba' cham jaroi'm nii'ndha' nap tu daanda' buiñor gu Dios. Ba' no' pu'ñim nii'ñ guñ Gi'kora' nap

jix ixchuixim tu daan, jum makia' dho jix dhaam ja'k gux dha'ram namkim.

⁷ Ba' na pim pai' dhuuk tu daanda', cha'pim pix pui' ji kai'chdha' jax ña pim ja'k tu daanda', na gu' dhi' gui' nam cham tu' ka'm nii'ñ gu' Dios na pu'ñi ja'k ja ko'raar nam tu daanda', nam gu' ja'p jum aa'nda' na pu'ñi ja'k jix io'm jix bhai' ja kaaya' git gu' Dios. ⁸ Ba' aapi'm cham pui' ja'k tu daanda' nam jax ja'k tu daan gui'am. Jax dhuu na gu' guñ G'i'kora' pu biipi' dir jix bhai' bax maat ka' na tu' jam a'm jum aa'nda', sia ku pimit chaku pu tii. ⁹ Ba' ja'p japim kai'chdha' na pim pai' dhuuk tu daanda' bui'ñor gu' Dios: Aapi' G'e'kam jich G'i'kora' nap jix dhaam jup tu'ii',

nap jix io'm jir jix uañ,

¹⁰ iam jap ja mattuda' gu ja'tkam ya' dhi oi'nga'n nam jax ja'k duuji mi' pui' jimia' nap jax jix aa',

ba' gammiji ja a'm ba ti niidhidha' ap.

Pui' tiich aa' ich ip nap git pui' joidham jix bhai'm duukam jup tu buada' ya ja'p dhi oi'nga'n bhaan,

ja'p nap jax jix bhai'm duukam jup tu bua jix dhaam ja'k.

Ku gu' aap dñilh ji no'p moo pui'p jix aa'nda' git,

aach pui' pix tiip jum kai'chu'n ji.

¹¹ Gio ba' dhich chutku' nam tu' ki'n jup dudua,

aap gammiji nabap tanoohl xi ja maakidhat nam ba' ki'n jum guguuxi'ñdha'.

¹² Gio ba' nap iam tuch uañi'ñka' ip nach ji'x mach ua'tulhdha' aap jum bui,

nach gu' aach pui'p tu ja uañi'ñ gui' nam pui'p jum ua'tulhi'ñ aach jich bui.

¹³ Gio ba' nap gammiji jich a'm ti niidhidha' na ba' cham jich mai'chia' gux buam jum duukam.

Ja'pni daipu'.

¹⁴ Na gu' no' pim pu'ñi tu ja uañi'ñ gui' nam jum ua'tulhi'ñ aapi'm jam bui, dho gu' pui' dhop tu jam uañi'ñka' guñ G'i'kora' gui' nax dhaam jup tu'ii'. ¹⁵ Gu' no' pim cham tu ja uañi'ñ gui' nam jum ua'tulhi'ñ aapi'm jam bui, dho gu' pui' dho cham jup tu jam uañi'ñka' guñ G'i'kora'.

Gu Jesusus na ba ja aagi'ñdha' gui' nam kaichu' na jax ja'k jir am nam jum saabda'

¹⁶ Gio ba' moo ja'p jañ jup xi jam tñdam jñ jaaduñ na pim cham tu' pui' ja'k tui'ka'

na pim pai' dhuuk jum saabda' na jax gui' nam sap pik ba' tu' ka'm nii'ñ gu' Dios, na ja ko'raarda' nam ja'p tui'ka' no'm jum saab na jax no'm jix buam jum aa', nam sap ba' xi ja nii'ñdha' gu ja'tkam nam jum saab. Ba' aañ ya' pu jam titda na daipu' dhi' ki'n bar ja namki' gu pui' nam ji'k jax tu jim. ¹⁷ Ba' no' pim aapi'm pai' dhuuk ba xim saabum, jum aa' na pim jix bhai' xim ikoimdhai, gio ba' na pim jix bhai' xim dui, ¹⁸ nam ba' cham machia' gu ja'tkam na pim jum saab, gu' ja'pji daipu' guñ G'i'kora' gui' nax dhaam jup tu'ii' na ba'x mat ka' na pim jum saab. Ba' na pu'ñi jam nii'ñdha' na pim jix ixchuixim jum saab, jam makia' dho jix dhaam ja'k gux dha'ram namkim.

Gu Jesusus na ba ja aagi'ñdha' gui' nam kaichu' nar am nam daix dhaam ja'k jir jix chutumñigam ka'

(Lk. 12:33-34)

¹⁹ Gio ba' moo ja'pni ja'k jañ jup xi chu jam a'gidham jñ jaaduñ, na pim cham tu' jumpadidha' gu tu'x dha'ram namkim ya' dhi oi'nga'n bhaan, nam gu' ya' ja'p jix jai'ch gui' nam xi chu xibua na ba' mi' dhir cham tu' ka bhaai'ñ ka', gio nam jix jai'ch gu i'xkum. ²⁰ Jix dhaam ja'k dho gi'gu'r am ji na pim jir jix chutumñigam ka', nam gu' cham jai'ch gui' nam pu'ñi xi chu xibua, gio nam cham jai'ch gu i'xkum. ²¹ Na gu' pai' na pim tu bia'ka' gu tu'x dha'ram namkim, mi' ja'k jup jujurtika' pim.

Gu Jesusus na bhaan ba tu a'ga' gu buupui na ja'pji buusan na jax gu tu' no'ge' tanoor

(Lk. 11:34-36)

²² Ba' gu jam buupui ja'p ji buan na jax gu kañdhiir no' miim, na joidham g'e' tanoor-da' na nammix chu maax ka'. Ba' no' gu jam buupui joidham jix kikii', no' gu' cham ji'x jam ee gu buupui ko'k, dho gu' joidham dho jix bhai'x chu maax ka' na pim nai' xi chi nii'ñdha'. ²³ Gu' ji no' gu' gu jam buupui cham kikii', no' gu' jam ee gu buupui ko'k, dho gu' pu cham tu maax ka' dho na pim nai' tii xi chi nii'ñdha', ba' pu cham bhaai'ñ ka' dho na pim pai' ja'k bhiiya', na gu' ja'p ji buusanda' na pim jix chu tukgam kir oipoda'.

Gu Jesusus na pui' ba ti'ya' na dai gu Dios pix buiñor jix bhai' nach tu daanda', cham tu' nach ji'x gu tuumiñ bhaan jup jujurtika' (Lk. 16:13)

²⁴ 'Gio ba' moo ja'pni ja'k jañ jup xi jam tiidam jiñ jaaduñ, na pim dai gu Dios pix buiñor tu daanda', cha'pim gu tuumiñ bhaan jup jujurtika'. Na gu' na pim jax bax maat na cham tu' jaroi' jai'ch gu maa'nkam na gook kap tu juaan, na gu' jumai pix jix bhai'p ti'ya' gu ge'kam, gio gu tujuandam jumai pix jix bhai'p tu juañxidha', gio mikkat jumai ip. Mi' pum buada', pu cham ji'xkat jax chu'm jix bhai' tu juañxidha'. Ba' aapi'm pu'ñip ji buanda' no' pim ti buiñor tu daan gu Dios gio no' pim ji'x tuumiñ bhaan jup jujurtik.

Gu Jesusus na ba ja aagi'ndha' gui' nam kaichu' na gammiji ja a'm ti nii'ñ gu Dios (Lk. 12:22-31)

²⁵ 'Gio ba' moo ja'pni ja'k jañ jup xi jam tiidam ip jiñ jaaduñ, na pim cham jax jum aa'nda' sia ku pim cham ka bia' na pim tu' jugia', piam no' pim cham ka bia' na pim tu' i'ya', ni ku pim cham jax jum aa'nda' na pim tu' ti'ya' no't ma saaski gu jam jajannullh. Na gu' cham pik jum aa' gu jajannullh gio gu koi', gu' gui' ji nax io'm jum aa' na pim mi' pui' duñiidha' na jax ja'k jix kii' na'm nii'ñ gu Dios. ²⁶ Gu' matgim gu tu' na pim jugia', diilh jam makia' ji guñ Gi'kora'. ¿Jax japim gi ja nii'ñ gu'ñi u'ji' nam bha ja'p nini' jix dhaam? Jaiñ nam cham pai' ti isdat tu kua', ni nam cham pai' tu ba'pkichat mijji nammi ji chi kiis gu tu' nam kua', na gu' tu ja maak guñ Gi'kora' gui' nat ya' ja do'ñcho dhi oi'ñga'n bhaan. Gu' gi ba' aapi'm nax io'm xi jam da' na pim jir ja'tkam, matgim jam makia' ji gu tu' na jam a'm jum aa'nda'. ²⁷ Gio na gu' cham ji'xkat jaroi' ja'kbui' oidha' duaka' na ji'k ti xi ilhii'ndha' diilh, sia chi moo ti biix juraa'n ki'n pui'm aa' na ja'kbui' oi'dha' duaka' git, na gu' cham jaroi' ji'xkat diilh jup duñia' gu ii'mda'.

²⁸ Ba' cha'pim jax jum aa'nda' sia ku cham ka jai'ch na pim tu' ti'ya' no't ma saaski gu jam jajannullh, na gu' diilh jam makia' guñ Gi'kora'. ¿Jax japim gi nii'ñ gu'ñi yooxi' na mi'ñi ja'p tuut? Diilh pix na joidham tu'm ba yoota' no' bar ge'ger, cham tu' nam gu' ka jip tu duñia' gu ja ti'aa, piam

kum gu' mu pai' ka ji chu juanpu' nam ba' joidham jix a'bhar ma tim ti'i'dha'. ²⁹ Jax dhui na gu'r sai' pix na pim jax ba nii'ñ, ni kut iam pu'ñi joidham tu'm jix a'bhar tim ti'i'dhak gu Salomoon gui' na bijik jir ge'kam kat. Sia ku moo ti gu' i'o'm jix a'bhar jajannullh xi chim titi'i'ndha', matgim gu yooxi' jix io'm ji nax a'bhar. ³⁰ Gu Dios dho mi ja'p ja i'xcha gu' a'bhar yooxi'. Ba' no't ba yoo, ja'p ji buusnia' na joidham jix a'bhar ba tu ja ti'i'dha'. Tiir sai' pix gu' na pim jax ba nii'ñ, dai ji na gu' cham mui' juruuxi'ñ. Ji'k gook tanoolh pix juruuxi'ndha' piam ji'k baik, jumai buimgidhak jix gak mi ja'p tuutka'. ¿Gu ba' aapi'm cham pu'ñi joidham jix a'bhar jup tu jam ti'i'dha' aa guñ Gi'kora' no' pim biix jam jujur ki'n ti jii'gi'ñ buiñor? ³¹ Gu' ja'pji na pim cham jax jum aa'nda' ji jiñ jaaduñ sia ku cham ka jai'ch na pim tu' jugia'. Cha'pim jax kai'chdha': "¿Tu'ch ba' jugia' chi?" Piam ku gu' no' cham ka jai'ch na pim tu' i'ya', cha'pim jax kai'chdha': "¿Tu'ch ba' ka i'ya' chi?" Piam ku gu' na pim tu' ti'ya' no't ma saaski gu jam jajannullh, aapi'm sia cham jax jum aa'nda'. ³² Na gu' diilh jix maat gu Dios na jax dhuuji jam makia' gu tu' na jam a'm jum aa'nda'. Na gu' no' pim jix buam jum aa', cham jir am, na gu' dhi' gui' nam cham maat gui' na jaroi' tu maak gu tu' nañ a'm jum aa'nda' nam ba' pu'ñi ja'k tu jim. Mi' cham ka bhaai'n ka' nam jax jum duñia' no'm cham ka bia' gu tu' nam jugia'. ³³ Dai pix ji na pim gammiji mi' pui' jiiimda' na jax jix aa' guñ Gi'kora' na ba' jam makiidha' gu tu' na jam a'm jum aagidha'. ³⁴ Cha'pim tu' bhaan jax jum aa'nda', dai gu Dios japim pix buiñor jix biñak ka' gammiji nabap tanoolh na ba' jam a'm ti niidhidha'.

7

Gu Jesusus na pui' ba ti'ya' nach cham tu' ki'n juanda' gu jaroi' sia kut jix buam jich dhuu

(Lk. 6:37-38, 41-42)

¹ 'Gio ba' moo ja'pni ja'k jañ jup xi jam tiidam jiñ jaaduñ, na pim cham juanda' gu jaroi' sia kut jix buam jum duukam jup tu duu jam bui. Tu uañi'ñka' pim pix. ² Na gu' no' pim cham tu uañi'ñ gu jaroi', gu Dios pui' cham jup tu jam uañidha'. Ja'xbui' pui'p jam tiida' na pim jax tiida' gu jaroi'. ³ Aapi'm

jax jix ñii'ndha' gu jax chu'm jam jaduun' no't palhüp buupuiram suulh gu tanaara', aapi'm dñih gu' pu cham ñii'ndha' ji na ge'ger iam bha bitka' jam buupui am. ⁴Ba' cham jir am na pim jax tñida': "Bha ja'k jiñ jaduun' kuñ xim boosgidha' dhi tanaara' na bha biit jum buupui am", no' pim gu' aapi'm dñih pu cham ñii'ñ na ge'ger iam bha biit jam buupui am. ⁵Biipi'm aa' na pim xi boosgai na pim ba'x bhai' ñii'ndha' na pim jup boosgidha' gu jax chu'm jam jaduun'.

⁶'Cham jir am na pim ja aagi'ndha' gux kii'p jum duukam gui' nam ja'p ji buan na jax gu go'ngox nam giilhim jix bhaa'm-na', nam ba' cham bhaakui ta'tak jup jam dooda', ni gui' nam ja'p ji buan na jax gu tatooxkolh ku pim cham jax ja titdada'.

Gu Jesusu na ba ja aagi'ndha' gui' nam kaichu' nam sap tu daanda' jix dhaam ja'k (Lk. 11:9-13; 6:31)

⁷'Gio ba' moo ja'pniñ jup xi jam tñidam jiñ jaaduñ na pim tu daanda' buiñor guñ Gi'kora'. Ba' gu tu' na pim mu taanda', jam makia' dho, gio gu tu' na pim jix maachim ka', machia' pim dho, na gu' gui' dñih jam makia' gu matda'. Na gu' dhi' ja'pni ji buusan jia na jax no'ñ mu pai' kiicham paxiaraim nañ mui' xi chu ñio'kdha', na gu' bañ kupio'kdha' gu ki'ngob gu kiokam, mi' dhir ba' dai na bañ chiñia' nañ mu ja'k ba bakia'. ⁸Ba' pu'ñi ja'k ji buusan no' pim tu' taan guñ Gi'kora' soi'm ilhdhat, jam makia' dho, na gu'x chu joi'gi'n. Gio gu tu' no' pim jix maachim, machia' pim dho, na gu' gui' dñih jam makia' gu matda'. Na gu' dhi' kai'ñkam ja'p ji buusan jia na jax no'ñ mu tu ñio'ki'ñ ki'ngob, dai na bañ kupio'kdha' gu kiokam, mi' dhir ba' bañ chiñia' nañ mu ja'k ba bakia'.

⁹'Na gu' na pim jax bax maat jia na cham jaroi' jai'ch gu maa'nkam na jodai pix mu makia' gu maraa'n no' tu' taan nar jum kua'dam. ¹⁰Piam ku gu' no' tu' batoop taan, ¿ka' ko' aa pix mui' ba daagi'ñka'? ¿Jia na gu' cham jaroi' jai'ch na pu'ñi ja'k tu bua? Nam gu' biix pix jix ja da' gu ja maamar. ¹¹Dho jaña nam jax joidham jix bhai' tu ja maakda' gu ja maamar gu ja'tkam, sia kum gu' cham tu' ka'm ti ñii'ñ. Gu' gi ba' guñ Gi'kora' gui' nax dhaam jup tu'ii' na joidham jir jix bhai'kam, matgim bha jam

joochxidha' ji gux kii'p jum duukam no' pim taan.

¹²'Ba' pu'ñi jam a'm jum aa' na pim jix bhai' ja buada' gu ja'tkam, sia kum mu dir bha ja'k cham bhai' jam bua, na gu' pu'ñi ja'k tu aagix ja bui gu ya' kam dhi Israel, na mit gu' pui' ja'k tu ua'nak gui' nam bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios.

Gu Jesusu na pui' ba ti'ya' na gu ilhi'ch ki'ngob bhaan mu tum bapki nañ ba' aaya' buiñor gu Dios

(Lk. 13:24)

¹³'Ba' no' pim jix aa' jiñ jaaduñ na pim buiñor aaya' gu Dios, jum aa' na pim gu ilhi'ch ki'ngob ka'm bhaan mu baapkia' na pim ba' aaya' buiñor gui'. Na gu' jumaip jix jai'ch jia gu ki'ngob gui' nax io'm jir ge' na bhaan mu ja'k jup tum bapki na pai' gammijir tu tulhiñnara', gio ba' maa'n jup jix jai'ch ip gu komarak gu boi, na dhi' pix jir di' na bhaan mu tim bhibhi mu ja'k. Ba' mui' gu ja'tkam dhi' ka'm bhaan mu baapkim am gu ge' ki'ngob mu ja'k na pai' mai'x chi giixi'. ¹⁴Ba'r ilhi'ch gu ki'ngob gui' na bhaan mu tum bapki mu ja'k na pai' gammiji cham jir tu tulhiñnara', gio gu boi jir irdi'ch gui' na bhaan mu tim bhibhi. Ba' cham pik jaroi' xim guguuxi'ñ na dhi' ka'm bhiiya'.

Gu Jesusu na bhaan ji ua'rgidhai ba tu a'ga' maa'n gu i'ixx gui' na tu i'bhai'ñchar

(Lk. 6:43-44)

¹⁵'Moo pim cham ja ke'geda' gui' nam sap pik ba' bhaankamu'n tu a'gada' gu Dios, na ja ko'raarda' nam ja'p xim buada' nam panaas cham bhaa'mna' ja'p na gu kakas-nir, gu' gu ja jujur am bhaan giilhim ji nam jix buam tomaat ja'p na jax gu sisi' gux bhaa'mnagim. ¹⁶Na gu'x maati' ka' jia nam jax ja'k tu jimda' na pim xi ja ñii'ndha'. Na gu' na pim jax bax maat na cham jax chu'm jai'ch gu i'ixx nax maikak tu i'bhai'ñchar na moo gatuuk jix maimdagim jup ba iibhai'ñcha', ni gu jax chu'm i'ixx gui' na pux maimdagim tu i'bhai'ñchar ku moo joidham jix maikak jup ba iibhai'ñcha' gatuuk. ¹⁷Na gu' gui' nar jix kii' i'ixx ka', joidham pux maikak tu i'bhai'ñchara', gio gui' na cham kii' ka' gu i'ixx, pu maa'n na jax jix maimdagim jup tu i'bhai'ñchara'. ¹⁸Ba' pu maa'n na jax jix maikak tu i'bhai'ñchara'

gux kii' i'ix, gio gui' na pux maimdagim jup tu i'bhai'ñchar gu i'ix, pu maa'n ip na jax chu'm tu i'bhai'ñchara'. ¹⁹Ba' gu jax chu'm i'ix no' pu'ni cham kii' tu i'bhai'ñchar, jir am nam soiñchi mu baas buaji bhai' xi kiixdha' gu tai. ²⁰Ba' pu'ni ja'k jup ji buan am gui' nam sap pik ba' bhaankamu'n tu a'gada' gu Dios, jix maati' ka' nam jax ja'k tu jimda' na pim xi ja nii'ñdha'.

Gu Jesuus na pui' ba ti'ya' nam cham tu' biix aaya' gu ja'tkam buiñor gu Dios (Lk. 13:25-27)

²¹Ba' cham tu' biix aaya' am buiñor gu Dios gui' nam pui'ñ chitdada' nañ aañ jir ge'kam, gu' ja'pji dai ji gui' nam ji'k mi' pui' jimia' na jax jix aa' guñ Gi'kora' gui' nax dhaam jup tu'ii'. ²²Mui' pui'ñ chüda' am jano' na pai' dhuuk ba tum kuugalhdha' ya' dhi oi'nga'n, jup kai'chdha' am: "Aach jum a'mkam tu a'gimik aapi' Ge'kam jich Gi'kora', gio nach jum a'mkam mai' ja joot-saimik gu cham kiki' i'ii'mda' ja a'm dir gu ja'tkam, gio ba' nach jum a'mkam joidham jix bhai' xi chu buimik nam tu' cham pai' niidhat gu ja'tkam." ²³Ba' aañ ya' dir mu ja'k jup ja tiida': "Chaam ji nañ jam maat. Mu pim baas oipoda', na pim gu' cham tu' ka'm ti nii'ñ."

Gu Jesuus na bhaan ji ua'rgidhai ba tu a'ga' maa'n gu maa'nikam gux chu matda' kam gio ba' gui' na cham tu matda' ka' (Lk. 6:47-49; Mr. 1:22)

²⁴Ba' gu jaroi' no't jiñ keek mi' pui' ba jii gu dhi' pui' nañ jax kai'ch, ja'p ji buusnia' na jax gu jaroi' no'x chu matda' na mi' kiisa' gu ba'ki'ñ na pai'r ai' cha'm. ²⁵Ba' na pai' dhuuk jibiilh ki'n bhai' ji dhuuduya' gio na mui' ji miilhia' gu suudai', pu cham ji'xkat ilhia' gu ba'aak, na gu'x bhai' mi' kiika' bhaan gu ai'. ²⁶Gu' ba' gu jaroi' no't cham mi' pui' jii gu dhi' pui' nañ jax kai'ch, dhi' ja'p jup ji buusnia' na jax gu jaroi' na cham tu matda' ka' na mi' kiisa' gu ba'ki'ñ na pai'x chu moik bhaan gu o'ya. ²⁷Ba' na pai' dhuuk jibiilh ki'n bhai' ji dhuuduya' gio na mui' ji miilhia' gu suudai', pu maa'n na jax ilhia' gu ba'aak, na gu'x chu moik ka' mi' na pai' kiika' bhaan gu o'ya.

²⁸Ba' nat pai' dhuuk tiimo gu Jesuus na pu'ni xi chu ja a'gidhimik, biix mi' pui' pup tu'ii' am gu ja'tkam, na mit gu'x io'm

joidham kai. ²⁹Na gu' joidham jix bhai' xi bua na tu a'ga, cham tu' pui' na jax gui' nam sap pik ba'x maat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios nam pui' tiip tu ja a'gi'ñdha'.

8

Gu Jesuus na ba dua'ñdha' gui' na tootolhidhat bha gakiidha' gu tukga'n (Mr. 1:40-45; Lk. 5:12-16)

¹Ba' nat pai' dhuuk ba jii gu Jesuus bhai' dhir oidha' ta'm, mui' ja'tkam pix chibip kattu' am nam oi'ñchu'. ²Ba' maa'n mi' ba ai buiñor gu Jesuus gui' na tootolhidhat bha gakiidha' gu tukga'n, ba' mi ja'p biipi' dir o'lhia'n ki'n xi kikkok jup titda:

—Aañ ja'p tii soi' bham tiidam jiñ jaduun' no'p moo pui'p ilhii'ñdha' git nap iam jiñ dhua'ñdha' git nañ ee dhi ko'kdai'.

³Ba' gu Jesuus bhai' xi dhaagik jup titda:
—Ea, jum dua'ñdha' iñ dho.

Ba' mi' jotmoda' jix kii'p jum duu gui' na tootolhidhat bhai' ka gakiidhat gu tukga'n. Mi' dhir ba' moop titda ip gio gu Jesuus:

—Jaña, bax kii' ap dhoñ jaduun'. Cha'p jax kam aa'nda'.

⁴Ba' xi soo'mchulhdhak ip na sap cham jaroi' aagi'ñdha' nat dua'ñ, jup titda:

—Dai nap moo cham jaroi' aagi'ñdha' na ñich aañ jum dua'ñ. Dai nap silh jimia' pix mu na pai'r chiop na pai' daa gui' na ja palhbui'ñ gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, na ba'm tigia' nap bax kii'. Xi chikkada' ap. Ba' no' jax kai'ch nap bax kii', dho gu' dai dho nap tu makgirta' na jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees nam ba' bax mat ka' gu ja'tkam na pich ba dua na kam eekat gu ko'kdai'.

Gu Jesuus na ba dua'ñdha' gu tujuandam tugi'ñ gu ja ge'kam tuk gu sandaarui'x gu Rooma kam (Lk. 7:1-10)

⁵Ba' nat jax mummy ai gu Jesuus na pai'r Kapernaum, mi' ba ai buiñor maa'n gu ja ge'kam tuk gu sandaarui'x Rooma kam. Ba' soi' ba titda gu Jesuus, ⁶jup titda:

—Aañ ja'p tii soi' bham tiidam jiñ jaduun' no'p moo pui'p ilhii'ñdha' git nap iam du-a'ñdha' git guñ chujuandam tuk nax io'm jix ka'look. Pu cham bhaai' na bamgia', na gu'x io'm jix chu ko'k.

⁷Ba' gu Jesuus jup titda:

—Ea, mu jimia' iñ dho nañ dhua'ñdhara'.

⁸Ba' gio mui'p ji ñio gu ja gɛ'kam tuk gu sandaarui'x, jup kai'ch:

—Gu' pix ji nañ gu' cham jir jum ju-paabkam jiñ jaduun nap iam mu bakia' git jiñ ki'aam, nap gu' aap jix io'm jir gɛ'kam. Ku ba' gu' aañ jix maat ji na dai no' pich pui' ba tii sia ya' dir, pu dodhia' guñ chu-juandam tuk. ⁹Nañ gu' aañ cham gɛ'kam jiñ chaat, nañ gu' bita'n jup tu'ii' ja bui gu gɛ'gɛ'kam na mit ya'n dhai. Gui' pix mu ja'k jup ja kaichu' iñ. Ba' pui'p ja bia' iñ ji'kchi gu sandaarui'x nañ pui'p tu ja chian, ba' xiñ kɛɛ am. No'n jaroi' maadit mu pai' jootos, mu jimia' cham jax ji chi'ji. Piam no'n mu pai' dhir bai'n, mu jimia' ip. Biix guñ chujuandam tuk mi' pui' duñiidha' am nañ tu' ja chianda'.

¹⁰Ba' mi' pui' pup tu'ii' gu Jesus nat pu'ni kai gu ja gɛ'kam tuk gu sandaarui'x. Mi' dhir ba' moop ja titda gu ja'tkam gui' nam oi'nchu':

—Tu' silhkam ki'n jañ ya' pu jam titdañ jaaduñ na cham jaroi' jai'ch gu Israel kam na ja'xbui' pui' biix juraa'n ki'n jix biiñak buiñor gu Dios na jax dhiñ jaduun. ¹¹Ba' aañ pu kai'ch nam mui' ka jai'chdhilhia' mu ja'k na pai' dhir jir xia'lhbui' gui' nam pu'nix biiñak ka' buiñor gu Dios, gio ba' jai' mu dir ja'k jurnip. Ba' gatuuk na pai' dhuuk ba tum kuugalhdha' ya' dhi oi'niga'n, maap ba daraibu' am gu Abraam, gio ba' gu Isaak, gio ba' gu Jakob, nam ba tu jugia' gu koi' jix dhaam ja'k na tu ja makia' gu Dios. ¹²Gu' ba' gu Israel kam ja'tkam nam tii aagix nam buiñor aaya' git gu Dios, mu ja'p pix ji bi'ya' am diirap dir na pai' giilhim jix chu tukgam, ba' tii bhai' ji susuañia' am nam giilhim jix buam jum aa'nda' na mit cham mi' pui' jii na jax jix aa' gu Dios.

¹³Mi' dhir ba' moop titda gu ja gɛ'kam tuk gu sandaarui'x:

—Ea ku gi na moo pui' tu tui'ka' nap jax kai'ch jiñ jaduun. Ba jimia' ap jum ki'aam ja'k cham jax jim aagit.

Ba' moo jano' pu dua gu tujuandam tugi'n, jix kii'p jum duu.

Gu Jesus na ba dua'ndha' gu daada'n gu Peegro

(Mr. 1:29-31; Lk. 4:38-39)

¹⁴Ba' gatuuk ma paxiaram gu Jesus mu ja'p na pai' kioka' gu Peegro. Ba' mi' pix ji chii gu daada'n nam bakxidhat mi ja'p bo'

na ɛɛ gu toiñdhi'. ¹⁵Ba' amuub xi ɛɛk mi' xi dhaa nobi'ran. Ba' jotmoda' jix bhai' ji chu tatdat, jix kii' dho gu'p jum duu na ka ɛɛkat gu toiñdhi'. Mi' dhir dho gu' dai nat bamgik ba tu ja onbai'.

Gu Jesus na ba ja dudua'ndha' gux kako'kkam

(Mr. 1:32-34; Lk. 4:40-41)

¹⁶Ba' ja'xpix nat ba ji chuk, jix io'm mui' mi' ba aichulh jamit gu Jesus gu ja'tkam gui' nam ampix pui'x ñanaanbi' ka' na pui' ja'k ja duuka' gu cham kiki' i'ii'mda' na ja a'm jup tui'ka', gio ba' jai' gui' nam ja'ppix jix kako'k ka'. Ba' gu Jesus pix ja'x jup ji ja dudua'n, pu biix jix kiki'p jum duu mit. ¹⁷Ba' dhi' pu'ni ja'k jum kuugalh gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Isaiiyas gui' na bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam na ja'pnim kai'ch: "Pu biix bhaan ji chu bii gu ko'kdai' na kach ɛɛkat."

Nam tiix aa'nda' gu ja'tkam nam kaichgida' gu Jesusu

(Lk. 9:57-62)

¹⁸Ba' na mi ja'p nai' xi ja nii'n gu Jesus nam jix io'm mui' mi' ba'p tu'ii' gu ja'tkam, nam gu' pix mi' ji aajim, ba ja baidhim gui' nam kaichu' nam sap baasi'n dir ja'k bhiiya' gu jumai ju'ndharan gu gɛ' suudai'. ¹⁹Ba' jotmoda' maa'n mi' ba ai gui' na sap jix mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios, ba'p titda:

—Aañ ja'p ilhii'n jiñ jaduun nañ aañ biix jup bam kaichgida' pai' nap ja'k oilhidha'.

²⁰Ba' gu Jesusu jup titda:

—Jax dhui na gu' aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora' ya' dhi oi'niga'n bhaan, pu cham pai' bhaai' nañ git joidham xiñ jii'pi'nka', cham pui' na jax gu kaxio, na gu' silh jimia' mu pai' nar chiob ka' no' bax kooxim. Gio gu u'ii' na gu' pui'p tu kos ka', dai na ba koxia' na pai' dhuuk ilhii'ndha'.

²¹Ba' maa'n mi' dhir ja'p mui'p ji ñio gui' nam kaichu', jup kai'ch:

—Aañ dho pui'p ilhii'n jiñ jaduun nañ gammiji bam kaichgida'. Dai nap ka xiñ ñiira' nañ ka xi yaaspai guñ chaat no't ba muu.

²²Ba' gu Jesusu jup titda:

—Aap moo cham tu' bhaan jim tukgidhat xiñ kaichgida'. Matgim gu ja'tkam gammiji ko'iidhat jum yaaspaidha' am ji.

Gu Jesusus na ba ñiokdha' gu jibiilh gio gu suudai'

(Mr. 4:35-41; Lk. 8:22-25)

²³ Ba' gatuuk na mi' pui' jii' xi chu ja a'gidhimik gu Jesusus gu ja'tkam pu jii, dai nat jax bha tis bhaan gu gɛ' kanuub, ba' biix jup oi'ñchu' am gu noonbi'ñ. ²⁴ Ba' nammi gama ja'k irban gu gɛ' suudai' nam ba jiim, ba koi gu Jesusus. Ba' jotmoda' pix jix io'm bhai' jib, bhai' ji gu'nguki gu suudai', pix bhai' ba jim tu'aim kanuub ta'm. ²⁵ Ba' gu noonbi'ñ mu jimik ba ñiññichu'n am gu Jesusus, jup titda am:

—¡Xi ñiña jich jaduun! ¡Ya' chich ba ji bhai'ik! ¡lam xich palhbui'ñ nach ba' cham bhai'ko'!

²⁶ Ba' ñiñiak jup ja titda gu Jesusus:

—¿Kux moo ja'p chakui biix jam jujur ki'n jix biñak japim aa aañ jiñ bui ku pim ba' moo ja'p jup bax chotdontu'?

Ba' pui' xi chi'ik bamgik xi ñiok gu jibiilh gio gu suudai'. Ba' mi' jotmoda' nai' ampix ji chu juu, pu cham pai' ka jibiir, ni gu suudai' ku ka gu'nguk. ²⁷ Ba' gu noonbi'ñ mi' pui' pup tui'dhi' am, dai nam jup jum ti titdaim jix dhu'ñpi'ñ ki'n:

—¡Ja'p moor gɛ'kam ji bak jia dhich jaduun na ba' gam jibiilh gio suudai' jix jii'gi'ñ!

Gu Jesusus na ba ja dudua'ñdha' gook gu ja'tkam na ja a'm kap tui'ñgida' gu cham kiki' i'ii'mda'

(Mr. 5:1-20; Lk. 8:26-39)

²⁸ Ba' pui' jim buidhat bhammi dir ba ai mit jumai ju'ñdharan gu gɛ' suudai' gui' na Gadaara dibiir bhaan bipio'. Ba' bhai' dhir ja'p mui' ba boopo' am gook gu ja'tkam nam jix ñanaanbi'chu', nam pui' ja'k ja duuka' gu cham kiki' i'ii'mda' na ja a'm jup tui'ñgida', ba' mi ja'p ji guguu mit na pai'p tu'ii' gu Jesusus. Mu dir ja'k xi boopo' am nam pai'm yassapda' gu koi'ñga'n, nam gu' mi'x joi'ñdha' nam oipoda', gio pui'x dha'npakat ip. Ba' cham jaroi' mi ja'p bhíbhída' nam gu'x ja iibhi'ñdha', nam gu' giilhim jix bhaa'mna' ka'. ²⁹ Ba' gɛ' ki'n jiñkít jup titda am gu Jesusus:

—¡Aapi! Jesusus nap jir Mara'n gu Dios, chakuip jich chulhiñchu'nda', nat gu' chakuim ai jano' nap pai' dhuuk jich chulhiñchuda'!

³⁰ Ba' mui' gu tatooxkolh amuub bha ja'p jup tum bipia'. ³¹ Ba' soi' ba titda am gu cham kiki' i'ii'mda' gu Jesusus na sap bhammi ja'k ka xi ja jootsa' nam ja a'm ka xi baapkia' gu tatooxkolh, nam ba' cham jimia' mu ja'k nam pai' giilhim jum tulhiña'.

³² Ba' gu Jesusus bhammi ja'k jup xi ja joot. Ba' gu cham kiki' i'ii'mda' jotmoda' bhai' dhir bubuakik bhammi ja'k pu baap jamit. Ba' gu tatooxkolh bhai' dhir ji boop jamit nai' gu a'nsap, pu mijimmi ji baap jamit suudai' chir, pu koi mit dho gu' bhai'kuk.

³³ Ba' gui' nam bhai' ka tu bipia'dat gu tatooxkolh, totdonik pu jiboi'ññor jamit mu ja'k na pai' mui' daa'ñxim jir kikcham ka', ba' ba ja aagi'ñ am gu ja'tkam na mit jax jum duu gu tatooxkolh gio gu gook gu ja'tkam na mit dudua nam kax ñanaanbi' kat na ja a'm jup tui'ñgit gu cham kiki' i'ii'mda'. ³⁴ Ba' biix gu ja'tkam nam ji'k mi' maap oi'ñka', mui' ma jii mit na mit mu tiigim gu Jesusus. Ba' mu ji øek soi' ba titda am na sap ba jimia' mi' dhir, nam gu'x iibhidhat ni'ñ.

9

Gu Jesusus na ba dua'ñdha' maa'n gux ma'mkulhi'

(Mr. 2:1-12; Lk. 5:17-26)

¹ Ba' gu Jesusus pu jii ip nat jax bha tis bhaan gu gɛ' kanuub gui' na pu bhaan jim na mi ja'p sɛ' amuub suudai' jugii'ñ, ba' silh pu bhii bhammi dir ja'k na pai' kioka'. ² Ba' cham ji'x miikim na mit maa'n mi' ba aichulh gux ma'mkulhi' bhaan gu bakxidhara'. Ba' gu Jesusus nat ba ja tii nam buiñor jix biñaktu' gui' nam mu ua', jup titda gux ko'kkam:

—Cha'p jax kam aa'nda' jiñ jaduun. Ba uañchudhix ji matgim gum ua'tulhdhara'.

³ Ba' ji'kchi mi'p tu'ii' am ip gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, ba'p jum aa' am ja jujur am bhaan: “¿Jax ba' ilhdhat jup kai'ch? ¿Ja'xbui' aa sap tii gɛ'kam jup xim ilhii'ñ na jax gu Dios?” ⁴ Gu' ji na gu' gu Jesusus jix bhai'x maat nam jax jum aa' gu ja jujur am bhaan, ba'p ja titda:

—Ni ji'x iam kur pui' na pim jax jum aa' gu jam jujur am bhaan. ⁵ Na gu' cham pik xijai jia no'ñ jax kai'ch: “Ba uañchudhix ji matgim gum ua'tulhdhara'”, na gu' cham

maati' ka' no' moo pui' ji chu buusnia' ka' ba' gu' cham. Gu' ji no'n jax kai'ch: "Xi bamii', munip ja'p ba oirida'", dho gi gu'x xijai ji, na gu'x maati' ka' no't cham pui' ji chu buus. ⁶Ku ba' gu' aañ xib ya' dua'ndha' ji dhiñ jaduun nax ma'mkulhi' na pim ba'x mat ka' nañ aañ jir gɛ'kam nat bhañ joot gu Dios jix dhaam dir nañ ba' ya' uañchuda' gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam.

Ba' pui' xi chi'ik jup titda gux ma'mkulhi':

—Xi bamii'n jaduun. Ba jimia' ap jum kai'aam ja'k bhiji ap dhim bakxidhara'.

⁷Ba'x kii' bhai' ji bam gui' na kax ma'mkulhi' kat nat jax pu tii'n gu Jesusus. Mi' dhir ba' dai nat ba jii xi bhik gu bakxidharu'n, mi' ba buus ja saagi'n gu ja'tkam, gaammiji ji dhuu. ⁸Ba' biix mi' pui' pup tu'ii' am gu ja'tkam na mit pui' ji' ti tii, na mit gu' bax chooto'n. Mi' dhir ba' dai na mit ma tu daani buiñor gu Dios, nam gu' cham ji'xkat jaroi' pui' niidhat na tu duduadhi'n.

Gu Jesusus na ba baidhika' gu Mateo

(Mr. 2:13-17; Lk. 5:27-32)

⁹Ba' ja'xpix nat mi' dhir buusnik ba jii gu Jesusus, na mu ja'p ka jim, mi' ba tii maa'n gu maa'nkam, Mateo tiigim, gui' nar tuumiñ tutaandam tugi'n ka' gux io'm gɛ'kam Rooma kam, na mi' daakat pix ji dhaagim gu tuumiñ gui' nam ji'k mi chu namkidhim. Ba' gu Jesusus mia'n xi øek jup titda:

—Aañ pui' ilhii'n jin jaduun nap xib dir gammiji bañ kaichgida'.

Ba' gu Mateo nat jax jup kikbo pix mi'p daibu cham jax ji chi'ik, gammiji pix jiim am.

¹⁰Ba' mikkat mu ja'k daakat jup ba tu kua' gu Jesusus na pai' kio gu Mateo ja biim gu noonbi'n, gio ba' mui' gui' nam jir tuumiñ tutaandam tugi'n ka' gux io'm gɛ'kam Rooma kam, gio ba' jai' gui' nam cham tu' ka'm ti nii'ndha' gu ja'tkam. ¹¹Ba' gui' nam pariseos jum tiiti'nda', am jix bhaak am na mit pui' ji' tii gu Jesusus, ba'p ja titda am gu noonbi'n:

—Jax ku ba' ja biim tu kua' dhi jam gɛ'kam tuk dhi' nam jir tuumiñ tutaandam tugi'n gux io'm gɛ'kam Rooma kam, gio dhi jai' ja'tkam nam cham tu' ka'm ti nii'n? Gilhim nam jix u'ua'tulhdhix.

¹²Ba'p ja titda gu Jesusus, na gu' ja kɛɛ nam jax kai'ch:

—Dho na gu' dhi' ja'pni ji buusan jia na jax gu ja'tkam no'm jix kiki', na gu' cham tu' ja a'm jum aa'nda' na jaroi' ja dudua'ndha', gu' gui' ji nam jix kako'k ka' na ba' ja a'm jum aa'nda' na jaroi' ja dudua'ndha'. ¹³Pu kagit na pim moo mu pai' jimii xi chu jiiñkuidha' mi' na pai' tu ua'ñix, mi' dhir japim ba' xim ga'ngada' na jax kai'nkam pui'm kai'ch mi' na pai' ja'pni tu ua'ñix: "Gu' aañ nañ jix aa' ji na pim jix chu joi'gi'nda', cham tu' na dai na pim tuñ makgirxi'ndha' gu saso!'." Ba' aañ na ñich bha jii ya' dhi oi'nga'n bhaan, cham tu' pu kai'nkam bha jii ñich nañ ba' ja baidhika' gui' nam pui'm aa' nam tu' ka'm ti nii'n, gu' gui' ji nam jix u'ua'tulhdhix na ñich bha ja baidham.

Gu Jesusus nam ba tikkada' na sap jax kum ba' cham jum saabda' gu ja'tkam tugi'n

(Mr. 2:18-22; Lk. 5:33-39)

¹⁴Ba' mi' ba ai mit gui' nam kaichgida' gu Juan ja'tkam bopkondam, ba' bhai' ba tikka am gu Jesusus na sap jax kum ba' cham jum saabda' gu ja'tkam tugi'n, jup titda am:

—Jax kum ba' cham jum saabda' dhim ja'tkam tuk? Nach ba' aach gammijich xaabda', gio gu pariseos ba pui' ip.

¹⁵Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho na gu' dhi' ja'pni ji buusan jia na jax gu jaroi' no' mu pai' ba xim tiimom, nam gu' cham ji'x jum saabum jum ilhii'ndha' gu ja'tkam mi' jotmoda', nam gu'x chu nak ka' gu koi'. Mi' dhir ba' no't ba jii gui' na mi' xim tiimui nam dho gi ba' xim saabum bam ilhii'ndha' ji gu ja'tkam.

¹⁶'Cham jaroi' jai'ch gu maa'nkam na alhi'ch iiki' gu xibkam jannull bhai' ja'k daaxdha' bhaan gu kilhii'nga'n, na gu' maa'n na jax sarnia' biix xikoolh dhir na pai' dhuuk bhai' ji so'lhka' gu xibkam jannull, mi' dhir dho gi ba' gu'x io'm bam duña' ji, cham pui' kia' na jax biipi' dir. ¹⁷Ni gu biiñ gux o'jo' ku cham mim tua'ba bhaan gu kiklihi'nga'n jajo' bopko, na gu' pu xi xipña' no't jax dhuukat mim tua gux o'jo', bar tu' kub ka' ba' gu biiñ na bam nu'aa', gio gu jajo' bopko ba pui' ip na gu' ba saaskia', pu cham tu' ka bhai'n ka'. Pui' ku ba'm aa' na xixiibkam jajo' bopko bhaan

jum tu'aidha' gu biiñ gux o'jo' na ba' cham jax jum duñia'.

Gu Jairo na ba baidhidha' gu Jesusus na dua'ndhara' gu maraa'n

(Mr. 5:21-43; Lk. 8:40-56)

¹⁸ Ba' na mi' ka tu ja a'gi'n̄ gu Jesusus gu ja'tkam, mi' ba ai maadit gui' nam jir ja ge'gerkam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam. Ba' mi ja'p o'lhia'n ki'n̄ ji kikbok soi' ba titda gu Jesusus, jup kai'ch:

—Aañ ja'p tii soi' bham tiidam jiñ jaduun̄ no'p moo pui'p ilhii'ndha' git nap mu jimia' git jiñ ki'aam nap dua'ndhara' guñ maraax nat ma muu xib kia'pix.

¹⁹ Ba' gu Jesusus nat jax kikbo cham jax ji chi'ik pix mi'p daibu ja biim gu noonbi'n̄.

²⁰ Ba' maa'n gatuuk dir mui'p ja oi'ñchu' gu ubii na mambhiix daman gook oidha' bax ka'ook ka' na ampix mirda' gu i'ra'n. Ba' gatuuk dir mia'n xi øk bhai' xi dhaa ju'ndharan gu jannulhi'n̄ gu Jesusus gui' na daam dir tii'chu', ²¹ na gu' ja'p jum aa': "Dai no'n̄ ba dagia' git pix sia ju'ndharan gu jannulhi'n̄ gui' na daam dir tii'chu', pu dodhia' iñ." ²² Ba' gu Jesusus ja'k xi gisik jup titda gu ubii:

—Cha'p jax kam aa'nda'n̄ jaduun̄. Pu ba dua pich ji matgim, nap gu' aañ jiñ bui bax biiñak.

Ba' mi' jotmoda' joidham jix bhai' bhai' ji chu tatdat gu ubii nat jax pu tii'n̄ gu Jesusus, jix kii' dhop jum duu na ka mirdat gu i'ra'n.

²³ Ba' nat pai' dhuuk mu ba ai gu Jesusus mu na pai' kio gu Jairo, jix to'm tum suan, gio gu sasabdam nam mi'p tu'ii' nam bax yaaspapak gu alhii tiiyax na mi' muukix.

²⁴ Ba' gu Jesusus jup ja titda:

—Ea na pim alhio ka xi bubuakia'n̄ jaaduñ, na gu' cham tu' muukix jia dhi alhii tiiyax, gu' mi' pix ji na koos.

Ba' gui' dai na mit xi a'sik. ²⁵ Ba' biix xi ja bubuaxdhak gu Jesusus, diilh ba' miji ji baa na pai' kaat gu alhii tiiyax. Ba' mi' pix xi dhaa nobi'ran, pu joidham jix kii' bhai' ji bam. ²⁶ Ba' biix kap nai' pui' ba tim tii na ji'x bhaan bipio' gui' gu dibiir gu dhi' pui' nat jax tum duu.

Gu Jesusus na ba ja dudua'ndha' gook gu ja'tkam nam cham niñnia ka'

²⁷ Ba' nat jax kia'pix mi' dhir gamai' ji buus gu Jesusus, gook gu ja'tkam cham

niñnia kam gatuuk dir mui' ba jiñkuidhim am, jup titdaim am:

—Aapi'ch jaduun̄ nap jir boxii'n̄ gu Dabii, iam jap xich joi'mdai xich chiiggi xich dhudua'ndhai nach cham niñnia!

²⁸ Ba' nammi gama ja'k nat miji ba baa jumai ba'k chir gu Jesusus, mui' ji ai mit mia'n gui' nam cham niñnia ka', ba' bhai' ba ja tikka gu Jesusus no'm sap moo ti jii'gi'n̄ nax bhaai' na ja dudua'ndha' nam cham niñnia. Ba' gui'p titda am nam sap ti jii'gi'n̄.

²⁹ Ba' gu Jesusus bhai' xi ja daagik ja buupui am jup ja titda:

—Ea ku gi na moo pui' tu tui'ka' na pim jax kai'ch jiñ jaaduñ, na pim gu' aañ jiñ bui bax biiñak.

³⁰ Ba' mi' jotmoda' bhai' ji niñniata mit nat jax pu ja tii'n̄ gu Jesusus, jix kii' dho gu'p jum duu mit. Ba' xi ja soo'mchulhdhak nam sap cham jaroi' aagi'ndha' nat ja dudua'n̄, jup ja titda:

—Dai na pim moo cham jaroi' aagi'ndha' na niñ jam dudua'n̄.

³¹ Gu' ji na gu' moo jano' na mit jax mi' dhir bubua, mi ja'p pix ja'x pui' tu ja a'gi'n̄ am gu ja'tkam. Biix pui' bax chu maat am nam ji'k mi ja'p oi'dha' bhaan gui' gu dibiir.

Gu Jesusus na ba dua'ndha' maa'n gu maa'nkam na cham tu niokda'

³² Ba' moo jano' na mit jax kia'pix mi' dhir gamai' ji bubua gui' nam cham niñnia kat, ji'kchi gu ja'tkam mi' ba aichulh jamit gu Jesusus maa'n gu maa'nkam na cham tu niokda', na pui' ja'k duuka' maa'n gu cham kii' ii'mda' na bhaan jup tui'ka'. ³³ Ba' gu Jesusus pu mai' joot gu cham kii' ii'mda' bhai' dhir bhaan gu maa'nkam. Ba' jotmoda' bhai' ji chu niokcha, jix kii' dho gu'p jum duu. Ba' mi' pui' pup tu'ii' am gu ja'tkam na mit pui' ji' ti tii, dai nam jup jum ti titda:

—Mooch pik ja'p cham ji'kkat pui' ti niidhat ji ya' dhi Israel nach jax ti niñ' xib.

³⁴ Gu' ba' gui' nam pariseos jup jum tii'ti'nda' jup kai'ch am ip:

—Ja ge'kam tuk dho gu cham kii' i'i' i'mda' na bhaan jup tui'dhi' dhi maa'nkam, pui' ku ba'x bhaai' na mai' ja jootos gu bipnaga'n tuutu'm cham kii' i'i' i'mda'.

Gu Jesusus nax joi'mdat ja niñ'ndha' gu ja'tkam

³⁵ Ba' biix kap ai gu Jesusus mu ja'p na pai' jax i'llhich daa'ñxim jir kikcham ka',

gio ba' mu ja'p na pai' jax ji'dilil jup jir kikcham ka', tu ja a'gidhidha' gu Israel kam ja'tkam mu ja'p nam pai' jax tu daanda', na ja aa'ndhidha' nam jax ja'k mi' pui' jimia' na ba' ja a'm ba ti niidhidha' gu Dios, gio ba' na xi ja dudua'ndhidhat gux kako'kkam na biix aixim tu'm ja øeka' gu ko'kdai'. ³⁶ Ba'x joi'mdat ja niidhidha' gu Jesusus gu ja'tkam mu ja'p na pai' jax a'jidha', na gu' sap cham bhaai'n ka' nam jax xim buada', gio na cham jaroi' jai'ch na ja guguuxdha'. Ja'p ji buusan am na jax gu kakasnir no' cham jaroi' ja bipia'. ³⁷ Ba' pui' xim aagit jup ja titda gui' nam kaichu':

—Umri moo gø'r gaa tir ya ja'p, gu' ba' gu ordam jir gook alh am. Nam gu'r mui' gui' nam tiix kaim gu ñio'ki'n gu Dios, gu' ba' gui' nam tu a'ga, jir gook alh am. ³⁸ Ba' jam a'm jum aa' na pim pu tiida' gu Dios gui' na ja'p ji buusan na ya' tu gaa, na jai' bhai'p ja jootsa' gui' nam ya ja'p tu ja a'gidha' gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n.

10

Gu Jesusus na ba ja aaga' mambhiix daaman gook gui' nam jir noonbi'n ka'

(Mr. 3:13-19; Lk. 6:12-16)

¹ Ba' ba ja bai gu Jesusus gu mambhiix daman gook gu noonbi'n, ba' pui' ba ja titda na sap bax bhaai' nam pui' mai'p ba ja jootosda' gu cham kiki' i'ii'mda' ja a'm dir gu ja'tkam gui' nam ampix pui'x ñanaanbi' ka', gio sap ba' bax bhaai'n ka' ip nam pui'p ba ja dudua'dhi'ndha' gux kako'kkam gui' na biix aixim tu'm ja øeka' gu ko'kdai'.

² Ba' dhi' nam jir jaroi' dha' gu noonbi'n gu Jesusus: Moo gu Simoon gui' nam Peegro ki'n jup jix mat ka', gio ba' gu ja'nni'n Anrees. Gio ba' moo gu Jakoobo ip, gio ba' gu ja'nni'n Juan, gui' nam jir maamra'n gu Sebedeo. ³ Gio ba' moo gu Piliip ip, gio ba' gu Bartolomee, gio ba' moo gu Tomaas ip. Gio ba' gu Mateo gui' na biipi' dir jir tuumi'n tu-taandam tugi'n kat gux io'm gø'kam Rooma kam. Gio ba' moo gu jumai na pui'p tii' Jakoobo gui' na Alpeo jir maraa'n, gio ba' moo gu Tadeo ip. ⁴ Gio ba' moo gu jumai na pui'p tii' Simoon gui' na biipi' dir ka ja kaichgida' gui' nam Kananiastas jum tiiti'nda'. Gio ba' moo gu Juudas Iskarioti ip gui' na gatuuk ja aa'ndhara' gu gø'gø'kam jum

aa'ndam na pai' oirida' gu Jesusus nam ba' daagii tu chiñia' nam mu'aa'.

Gu Jesusus na nai' ba ja jootsa' gu noonbi'n nam tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam gu ñio'ki'n gu Dios

(Mr. 6:7-13; Lk. 9:1-6)

⁵ Ba' mu ja'p nai' ba ja jootos gu Jesusus gu mambhiix daman gook gu noonbi'n nam sap tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam gu ñio'ki'n gu Dios, jup ja titda:

—Chakui pim mu ja'k jimmida' ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, ni mu ja'k ja bui gui' nam jir Samaaria kam. ⁶ Nai' ja'p ji na pim jimia' ja bui gui' nam jir Israel kam ja'tkam, gui' nam ja'p ji buan na jax gu kakasnir nam mai' suullgix. ⁷ Xi ja aagi'ndha' pim nat bam ai nam pai' dhuuk machia' nam jax ja'k mi' pui' jimia' na ba' ja a'm ba ti niidhidha' gu Dios. ⁸ Gio ba' na pim xi ja dudua'ndhidhat ip gux kako'kkam pui' na jax gui' na tootolhidhat bha gakiidha' gu ja tutku'. Gio gui' nam ba ko'liix ka' pim sia xi ja dudua'ndhidhat. Gio ba' gu cham kiki' i'ii'mda' na pim mai' ja jootsaidha' ja a'm dir gu ja'tkam gui' nam ampix pui'x ñanaanbi' ka'. Ba' na pim pai' dhuuk pu'ñi xi ja dudua'ndhidhat, cha'pim bha ja taanda' gu tuumi'n, na gu' dhi' na pim tu' ki'n ja dudua'ndha', dhi' pui' pix jam maa jia gu Dios.

⁹ Ba' cham jum aa' na pim ua'ka' gu tuumi'n gux uam totbikdam, ni gux chooto totbikdam, piam gui' nax chiido' totbikda'. ¹⁰ Nix chu' asaak dho moo ku pim kusbioda', gio gu jam sussak pu daipu' ip na pim jax ja aa'ntu'nda', cham tu' na pim gu' jai'p ja ua'ka' na pim mu pai' ba aada' no't ma juu. Ni gu oxia ku pim ua'ka' na pim ki'n oxiakkidha', na gu' gu jaroi' na pu'ñi tu juanda' bhaankam gu Dios, pu biix tu makiidha' am mu ja'p na jax a'jidha' gu tu' na a'miram jum aagidha'.

¹¹ Ba' mu pai' jax chu'm kiicham na pim aaya' na pai' mui' maap daa'ñxim jir kikcham ka', mi ja'p japim nai' xi gaaga' gu jaroi' nar jix bhai'kam ka', mi' pim ba' xi juruuñdhai buiñor na pim ji'x juugit tiimo' na pim tu ja a'gidhimii gu ja'tkam gui' nam mi ja'p oi'ñka'. ¹² Ba' na pim jax mui' ji baapkia' mi' pai' jax chu'm kiicham, xi chu ja daa'ñxidhai pim mui' xi ja ñio'kdha' gui' nam mi' oi'ñka'. ¹³ Ba' no' mit jix kiigallh gu

pui' na pim jax ti'ya', dho gu' pui' dho ji chu buusnia' na pim jax ja'k tu ja daaŋxidha'. Piam no' mit gu' cham kiigalh gu pui' na pim jax ti'ya', dho gu' pu cham dho pui' ji chu buusnia'. ¹⁴ Piam ku gu' no' ni ji'x kum cham jam kiigalhi'n, gio no'm pu cham jam kaim, pu jimia' pim mi' dhir maakam ja'k, dai na pim mi ja'p xi xiixkai gu jam tooton nat ji'x mi' bam tii gu dibiiir na ba' bhaan jix maati' ka' na mit cham jam kiigalh. ¹⁵ Ba' aañ ya' pu jam titda nax io'm cham bhai' tu ja jimia' dhi' dhi ja'tkam jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'nga'n bhaan, nam gu' giilhim jum tulhiina', cham tu' pui' na jax gu Sodooma kam gio gu Gomorra kam.

Gu Jesusus na ba ja aagi'ndha' gu noonbi'n nam jax ja dooda' nam ka tu a'gada' gu ñio'ki'n gu Dios

¹⁶ Ba' aañ mui' xi jam jootsa' ja'p na kakasnir mu ja'p ja bui gui' nam ja'p ji buan na jax gu sisi' nam giilhim jix bhaa'mna'. Ba' jam a'm jum aa' na pim jix chu matda' ka' na pim jax dhuim palhbuidha' ja'p na jax gu kooko' gui' nam jix chu mamatda', gio ba' na pim cham bhakkuda' ja'p na gu giokda' nam cham bhaa'mna'. ¹⁷ Moo pim cham jax jum aa'nda', nam gu' jam da'ngii jam ui'ka' ji ja bui gu ge'gerkam jum aa'ndam, gio ba' nam jam gii'bia' mu ja'p nam pai' jax tu daanda'. ¹⁸ Gio ba' gu' iox io'm ge'gerkam ja buim jup jam ui'ka' no'm xi ilhii'n. Ba' dhi pu'rii ja'k jiin a'mkam tu ja a'gidha' pim gu ge'gerkam jum aa'ndam gio ba' gui' nam cham tu' ka'm nii'n gu Dios. ¹⁹ Ba' nam pai' dhuuk mu ba jam aichdha' ja bui gu ge'gerkam, cha'pim jax jum aa'nda' na pim jax ja'k ti'ya', na gu' jam makia' jia gu matda' gu Dios na pim jax ja'k ti'ya' na pim pai' dhuuk mui' ji chu a'ga'. ²⁰ Ba' cham tu' aapi'm mu tu' a'dga', gu' gui' jix Dhuudu' kam jix Uaŋ li'mdaga'n guñ Gi'kora' na jam makia' gu matda'.

²¹ Ba' gui' nam ji'k ti jii'ndha' aañ jiin bui, bhai' ji ja bhaamkidha' am gu ja jaaduñ. Pui' na jax gu ja maamar no' mit ti jii'n aañ jiin bui, gu ja tataat jam bhai'p ji ja bhaamkidha'. Piam ku gu' no' mit gu ja tataat jiin bui ti jii'n, gu ja maamar jam bhai'p ji ja bhaamkidha', ja kooda' am dho gu' no'm xi ilhii'n. ²² Ba' biix pix xi jam bhaamki'ndha' am gu ja'tkam na pim ji'k ti

jiigi'n aañ jiin bui. Ku ba' gu' gu jaroi' no' gammiji cham jax jim aagit pu ti jiigi'n aañ jiin bui, jix bhai' tu jimia' ji, na gu' jimia' jix dhaam ja'k na pai' dhuuk mukia'. ²³ Ba' nam pai' dhuuk bhai' ji jam o'bhai'ndha' mu pai' jax chu'm ge' kiicham, aapi'm mi' dhir pu ji jimia' maakam ja'k jumai ge' kiicham, na gu' aañ nañ xib bhaankamu'n ya' oiri guñ Gi'kora', cham xiim gio bhai'p jim iin, aapi'm chakui biix tiimo' na pim tu a'gimii na ji'k kap jir kikcham ya' dhi Israel.

²⁴ Na gu' na pim jax bax maat jiin jaaduñ, na cham jaroi' jai'ch gu maa'nkam na moo ja'xbui'p xim taat na jax gu jax chu'm ge'kam tugi'n, ni na cham jai'ch gu tujuandam na moo ja'xbui' pui'p xim ilhii'ndha' na jax gui' na mi' buiñor tujuanda'. ²⁵ Gu' dai ji na keejidha' pix na jax ja'k tiidaidha' gui' na kaichgida', cham tu' na gu' mi' biipi' kat ge'kam jup bam taat ka', gio gu tujuandam na jax ja'k tiidaidha' pix ip gu ge'kam tugi'n, mi' pui' duñiidha'. Gio pui' na jax gu kiokam no'm jax titda na ja'ook bhaan jup tu'ii', çcham aa pim ilhii'n nam giilhim jix buam ja titdada' gui' nam ji'k maap mi' oi'ŋka'? Ba' aapi'm pu'ñip jam titdada' am gu ja'tkam na pim ti jiigi'n aañ jiin bui.

Gu Jesusus na pui' ba ja tiida' gu noonbi'n na dai gu Dios jix bhaai' nam jix iibhi'ndha' (Lk. 12:2-9)

²⁶ Ba' aañ ya' pu jam titda na pim cham ja iibhi'ndha' gu ja'tkam, na gu' pui' pix cham ji'xkat jup jum ixchu' gu tu' na jax jum kai'chdha' ya' dhi oi'nga'n bhaan, pu maa'n nam jax machia' gu ja'tkam. ²⁷ Ba' nañ jax jam titdada' gux ixchuixim, aapi'm maaxik bhaami ja'p ba'bhak dhaam xi gu'kii ge' ki'n pu ja tiida' gu ja'tkam. ²⁸ Cha'pim ja iibhidhat gui' nam xi jam koodam ka', na gu' dai gu jam tutku' nam jam kooda', gu' gu jam i'ii'mda' pu cham ji nam jax ja dooda', na gu' pu cham bhaai' nam jax dhui ja kooda'. Gu' gui' ji Dios na pim ba'x iibhi'ndha', na gu'x bhaai' na mu ja'k ja jootsa' gu jam i'ii'mda' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhii'ndha' no' xi ilhii'n.

²⁹ Na gu' na pim jax bax maat jia, nam panaas cham mui' namiik gu u'ji' gui' nam mu ja'p jum ga'ra. No't jaroi' ji'k maakob tumñix ka'm ja saba'lh, mui' ja aichdha'. Ku gu' biix ja niidhat jup tu'ii' ji guñ Gi'kora',

sia kum gu' tii cham mui' namiik. ³⁰⁻³¹ Ba' aapi'm jix io'm jix dha'ram jam ilhii'n gu Dios, cham tu' pui' na jax gu u'ji'. Biix sia jam kuup jix maat na ji'k aix, sia ku gu' tiix bii alh. Ba' aañ ya' pu jam titda na pim cham jax jum aa'nda' sia kum giilhim jam titda gu ja'tkam, na gu' jam a'm ti nii'n jia gu Dios.

Gu Jesusus na pui' ba ja tiida' gu noonbi'n nar am nam ja aagi'ndha' gu ja'tkam nam silhkam kaichu'

(Lk. 12:8-9)

³² Ba' no'm ba jam tikka gu ja'tkam no' pim moo silhkam ti jüigi'n aañ jiñ bui, ba' no' pimit cham jax ji chi'ik jup xi ja aagi'n nar silhkam, dho gu' aañ pui' dhop aagi'ndha' guñ Gi'kora' nax dhaam jup tu'ii' na pim maaxik silhkam jiñ bui ti jüigi'n na ba' jam a'm ti niidhidha'. ³³ Gu' ji no' pim gu'x ja iibhidhat cham ja aagi'n na pim ti jüigi'n aañ jiñ bui, dho gu' aañ pui' pix jup tiida' dho guñ Gi'kora' nax dhaam jup tu'ii' na pim maaxik pu cham ti jüigi'n aañ jiñ bui.

Gu Jesusus na pui' ba ti'ya' nat cham tu' pu kai'nikam bha jii na ba' ya' maa'n ni'ook jup ja duñia' gu ja'tkam

(Lk. 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ Cha'pim jax jum aa'nda' jiñ jaaduñ na nich aañ panaas pu kai'nikam bha jii ya' dhi oi'nga'n bhaan nañ ba' ya' maa'n ni'ook jup ja duñia' gu ja'tkam nam ka xim bhabhaakui'ndha', gu' ja'kbui' kat ja'p ji buus ji na nich bha ja kookdhichdham. ³⁵ Na gu' jai' dhit no'm tii ba ti jüigi'n aañ jiñ bui, bhai' ji ja bhaamkidha' am gu ja maamar, piam gu ja maamar gu ja gi'kora'm bhai'p ji ja bhaamkidha', jai' ba' gu ja kaka'mda'm bhai'p ji ja bhaamkidha' gu ja dadaa'n. ³⁶ Diilh dho gu' daim oi'dhagim nam cham maa'n ni'ook jup duuka'.

³⁷ Ba' gu jaroi' no' aañ jiñ bui tii ti jüigi'n, no' gu' dai gu taata'n pix jix io'm jix dhaan, dhi' ja'p ji buusan na pu cham ti jüigi'n aañ jiñ bui, na gu' cham pik jiñ buix biiñak ka'. Piam mu dir bha ja'k gu ja gi'kora' no'm dai gu ja maamar pix jix io'm jix ja da', pui' ja'p jup ji buusan nam pu cham ti jüigi'ndha' aañ jiñ bui. ³⁸ Gio gu jaroi' no't dai ba ji choo'n no'm bax mu'aam na ti jüigi'n aañ jiñ bui, pui' ja'p jup ji buusanda' na pu cham ti jüigi'ndha' aañ jiñ bui. ³⁹ Na gu' gu jaroi' no' tiix aa' na gammijix bhai'

tu jimda' ya' maaxik bhaan, gatuuk cham bhai' tu jimia', na gu' jimia' mu ja'k na pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha'. Gu' cham ji no' gu' cham tu' ji kekeedat gammiji pu ti jüigi'n aañ jiñ bui sia ku mit ma mua, dai na ba jimia' pix jix dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora'.

Gu Jesusus na bhaan ba tu a'ga' gux dha'ram namkim

(Mr. 9:41)

⁴⁰ Ba' gu jaroi' no't jix bhai' jam tiidak jix bhai' ba jam duu, dhi' ja'p ji buusnia' nat aañ jix bhai' bañ dhuu. Piam ku gu' no't aañ jiñ bui ti jüi'ndhak jix bhai' ba jam duu, dhi' ja'p jup ji buusnia' nat gui'x bhai' ba duu nat jaroi' bhañ joot jix dhaam dir. ⁴¹ Ba' gu jaroi' na pu'ñix bhai' tiidaix bhai' ba duñia' gui' na bhaankam tu a'gada' gu Dios, no' gu'x maat pix nat Dios bha joot, dho gu' pu chu'm dhop mai'chia' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios na jax chu'm mai'chia' gui' na bhaankamu'n tu a'gada' gu Dios. Piam pui' na jax gu jaroi' no'r jix bhai'kam, no't jaroi'x bhai' tiidak jix bhai' ba duu, dho gu' pu chu'm dhop mai'chia' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios na jax chu'm mai'chia' gui' nar jix bhai'kam ka'. ⁴² Ba' gu jaroi' no't pu'ñix bhai' tiidak jix bhai' ba duu maadit gui' nam pu'ni ti jüigi'ndha' aañ jiñ bui, sia tu' suudai' pix no't ba toi', dhi' ki'n ba mai'chia' gux dha'ram namkim jix dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora', aañ moo ya' pu jam titda.

11

Gu Juan ja'tkam bopkondam na ja jootsa' ji'kchi gu ja'tkam tugi'n nam titkapu' gu Jesusus no'r di' guch Xoi'kam gui' na saak bha jootsa' gu Dios jix dhaam dir

(Lk. 7:18-35)

¹ Ba' nat pai' dhuuk tiimo gu Jesusus na tu ja a'gidhimik gu mambhix daman gook noonbi'n, pu jii mu ja'p na pai' i'lhich jir kikcham ka' gui' na dhi' pix bhaan jup bipio' gu dibii'r.

² Ba' bhammi na pai' kuupka' gu Juan ja'tkam bopkondam, pui' ba ti kai na mu pai' pix oirit jix ki'p jum duukam jup tu bua gu Jesusus. Ba' mui' ma ja joot ji'kchi gu ja'tkam tugi'n gui' nam kaichgida' ³ nam sap titkapu' no' sap moor di' guch Xoi'kam gui' na saak bha jootsa' gu Dios jix dhaam

dir, piam ku gu' sap no' jax kai'ch nar jumai nam ba' niirada' gui'.

⁴Ba' mummî jiidmat pui'p ba titdaim am gu' Jesusus. Ba' gui' cham ja aagi'n mi' jotmoda', dai nat xim jotma'n pix nat mi ja'p nai' xi ja dudua'n gux kako'kkam. Mi' dhir ba' moop ja titda:

—Ea na pim aa'ndhapu' gu Juan ja'tkam bopkondam gu pui' na pimit jax bañ chii na ñich ja dudua'n dhiñ jaaduñ nam kax kako'k kat, gio ba' pui' na pimit jax bañ kai nañ ja aagi'n nam jax ja'k duña' nam ba' jimia' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios. ⁵Ja'p japim tiida' na ñich tu ja tii'ñchoda gui' nam cham ñiñña kat, gio ba' gui' na tootolhidhat ka gakiidhat gu ja tutku' na ñich biix jup ja dudua'n. Gio ba' gui' nam kax mama'mkulhi' kat nam pu cham tu oipot, biix japim jup xi aagi'ndha' na ñich ja dudua'n, gio ba' jai' gui' nam cham tæ kæket. Gio ba' jai' gui' nam ba ko'iix kat na ñich biix jup ja baapmi' ja dudua'ndhak. Gio ba' nañ tu ja a'gi'ndha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n gu Dios gui' nam cham tu' bia' nam gampai' tu'm, nam soi' pix jum ilhii'n, nañ ja aagi'ndha' nam jax ja'k duña' nam ba' jimia' jix dhaam ja'k buiñor. ⁶Ja'p moo joidham jix bhai' tu jimia' gu jaroi' no' pu gammiji ti jii'gi'n aañ jii' bui.

⁷Ba' pu jii mit gu ja'tkam tugi'n gu Juan ja'tkam bopkondam daipu' nat pu'ni xi ja tii'n gu Jesusus. Mi' dhir ba' moop ja titda gu Jesusus gu ja'tkam gui' nam ji'k mi'p tu'ii':

—¿Tu' pimit mu tii'mpuk mummî gam-pix jix chu gak kir jano' na pimit pai' dhuuk mu jimik? ¿Gu junbo' aa na mi' joidham jum bua na bhai' xi jibii'r? ⁸¿Ka' tu' ji pimit mu tii'mpuk na pimit ba' moom dikoo'n na pimit mu jii? ¿Ka' jaroi' aa mi oiri ji chim tii'dhat gu jajannulh jix a'bhax jix dha'ram namkim? Moo chi gu' cham ji, na gu' na pim jax bax maat bo jia na gui' nam pu chu'm tim ti'ii'ñka', dai mummix joi'ndha' am nam darka' ja bui gux io'm gæ'gerkam jum aa'ndam. ⁹Moo chi gu' gui' ji na pimit mu tiigim gui' nax io'm jix bhai' xi buada' na tu a'gada', cham tu' pui' na jax gui' nam bijik bhaankamu'n jup tu a'gimik gu Dios. ¹⁰Gui' dho Juan ja'tkam bopkondam jañ aagat jup kai'ch, na gu' dhi' aagat jup kai'ch guñ Gi'kora' mi' na pai' tu ua'ñix gu ñio'ki'n na ja'pnim kai'ch:

Jumaiñ biipi' mu jootsa' na ba' ba ja mat-tuda' gu ja'tkam nap jootom mui' ba jim.

¹¹Ba' gu Juan ja'tkam bopkondam, aañ gæ'kam ki'n bia' ja bui gu ja'tkam, nat gu' gæ'kam ki'n bhaan ti tii guñ Gi'kora'. Ku ba' gu' gu jaroi' no' mi' pui' ba jim na jax jix aa' guñ Gi'kora', pui' pix gæ'kam ki'n jup bia'ka' iñ ji, na gu' ja'xbui' pui' bhaan jup ba ti niidhidha' guñ Gi'kora'.

¹²Ba' tiix mu'aam ka' am gu ja'tkam gu Juan ja'tkam bopkondam jano' dir nat pai' dhuuk ya ai, nam gu' tii cham kaim ka' na tii ja aagi'ndha' nam jax ja'k duña' na ba' ja a'm ba ti niidhidha' git gu Dios, gu' ji nam gu' dai xix bhaakut. ¹³Ba' pu'ni tii pu tu ja a'gi'ndha' am gu ja'tkam gui' nam bijik bhaankam jup tu a'gimik gu Dios na jax ja'k tu ja a'gidhimik gu Juan ja'tkam bopkondam, gio ba' na mit tii tu ua'nak gu ñio'ki'n gu Dios nam ba' jiiñkuidhai mi' pui' ba jimia' git, gu' ji nam gu' ba pui' pix cham jup ti jii'gi'ndha'. ¹⁴Ba' gu Juan ja'tkam bopkondam jir di' pix gu Eliias gui' na bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, na gu' pui' ja'k tu ua'ñix gu ñio'ki'n gu Dios na saak pu'ni gio ya'p ba aaya'. ¹⁵Moo pim jix bhai' xim ga'ngada' na jax jir jum duukam gu dhi' pui' nañ jax jam titda na pim ba' mi' pui' jimia' no' pim ti jii'gi'n nar silhkam.

¹⁶¿Tu'ñ git bhaan ji ua'rgidhai tu jam aagidha' nam jax ja'k ji buan gu ja'tkam gui' nam xib jix jai'ch? Ja'p ji buan am dho na jax gu a'aalh no' mit mui' maap xim daagik mu pai' ma titbim jax chu'm giotir. Ba' no' mit jai' bha ja'p ji dharaibuk ma tu saas, ba' nam pai' dhuuk xi saasbichui jup ja tiida' am gu jai' ja bipna' a'aalh: ¹⁷“Ni ji'x ku pimit iam ti ñii na chich tii ma tu saas, ni ku pimit xi susuani na tii joi'mdam jum kai'chit gu saasab.” ¹⁸Pu'ni ja'k ji buan am gu ja'tkam gui' nam xib jix jai'ch. Tii' na gu' gu Juan ja'tkam bopkondam nat tii ya' xi æk ja bui, pui' ai'chux jamit na ja'ook bhaan jup tui'ngida', sia ku gu' gammiji tiim saabda' gio na tii cham pai' dhuuk io'da' gu biiñ. ¹⁹Gio ba' aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora', maakam jup jiiñ ai'chux jamit, sia kuñ gu' tii cham pai' dhuuk jiiñ xaabda'. Pui' kai'chdha' am nañ sap giilhim gæ' tu kua' gio sap nañ giilhim jix i'muk, jix ja oi'n iñ sap gui' nam cham tu' ka'm ti ñii'n gio

gui' nam jir tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux io'm ge'kam Rooma kam. Ku ba' gu' gu Dios pix mattuda' ji gu jaroi' na tu' silhkam jix maachim ka' nañ jir tu'p tu'm da'.

Nam cham mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios gu Korasiñ oi'ñkam gio gu Betsaida kam (Lk. 10:13-15)

²⁰ Ba' bhaan bhai'p ji chu a'ga gu Jesusus gook kap na pai' mui' maap daa'ñxim jir kikcham ka', mi' nat pai' pik jix io'm mui'x kii'p jum duukam jup tu duu, gu' ji na mit gu' cham mi' pui' jii na jax jix aa' gu Dios. Ba'p kai'ch:

²¹ —Ja'p moo cham bhai' tu jam jimia' aapi'm na pim Korasiñ oi'dha' gio ba' aapi'm na pim Betsaida ja'k jup oi'dha', na pimit gu' cham mi' pui' jii na jax jix aa' guñ Gi'kora'! Tii ñich jam nii'ñchudat joidham jix kii'p jum duukam jup tu duu jam bui na pim tu' cham pai' dhuuk niidhat. lam chi na pimit gu' tiigik mi' pui' ba jii. Na gu' no'ñ mu ja'k Tiuro pui' joidham jix bhai'm duukam jup tu duñia' git, gio mu ja'k na pai' Sidoon jup ti tii', moo jano' git nam ti jii'ñdhai gu ja'tkam buiñor guñ Gi'kora' mi' pui' ba jimia' na jax jix aa', ba' dai nam ba tim tii'dha' git gu jajannulh jix xaasak, ni kum bar tu batbiadam ka' git, gio nam mu ja'p pix ba daraaka' git na pai' jax kaat gu matai, ba' dhi' bhaan jix maati' ka' git nam jix io'm soi' bam ilhii'ñ. ²² Ba' xib tu' na jax chui'ka', jano' na pai' dhuuk tum kuugalhda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan, na pai' dhuuk guñ Gi'kora' ja aagi'ñdha' biix gu ja'tkam nam ji'k tu' jax buimii, aapi'm giilhim jam tulhiiñchuda', cham tu' pui' na jax gu Sidoon kam ja'tkam gio gu Tiuro kam.

²³ Ba' aapi'm na pim Kapernaum oi'dha', zja'p jum aa' pim aa na pim aaya' jix dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora'? Matgim mu ja'k ji na xi jam jootsa' jix io'm tuukab ja'k na pai' ge' ti di', na pimit gu' cham mi' pui' jii na jax jix aa'. Na gu' no'ñ mu ja'k Sodooma pui' joidham jix kii'p jum duukam jup tu duñia' git, moo jano' git nam ti jii'ñdhai mi' pui' jimia' na jax jix aa' guñ Gi'kora', xib dho pui mi'r kiicham ka' git. ²⁴ Ba' aañ ya' pu jam titda na jano' na pai' dhuuk ja aagi'ñdha' guñ Gi'kora' biix gu ja'tkam nam tu' jax buimii, aapi'm giilhim jam tulhiiñchuda', cham tu' pui' na jax gu Sodooma kam kat.

Gu Jesusus na ba ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam nam jax ja'k duñia' nam ba' cham kam tulhiiña' (Lk. 10:21-22)

²⁵ Ba' mi' pui' xi kai'chimik gu Jesusus, bhai' ji chu daani jix dhaam ja'k, jup kai'ch:

—Taxchaab ba'ñ Gi'kora' nap jir Ge'kam jix dhaam gio ya' dhi oi'ñga'n bhaan, na pich gu' ba ja mattuda gu ja'tkam gui' nam cham ge'gerkam jum ilhii'ñ na tu'r jix bhai'm duukam. Ja'p xi ja duuk japich gui' nam pui'm aa' nam panaas jix io'm jix maat gum ñi'ook, na gu' dai nam bhaan pix ge'gerkam jum ilhii'ñ. ²⁶ Pui' dhoñ Gi'kora', pui' ja'k jix aa' ap.

²⁷ Mi' dhir ba' moo ja'pni bhai'p ji chu ja a'gi gu ja'tkam, jup ja titda:

—Aañ bhañ joot guñ Gi'kora' jix dhaam dir nañ ba' bhaankam ya ja'p ja aagi'ñdha' gu ja'tkam na tu'r jix bhai'm duukam. Ba' diilh pix jix maat guñ Gi'kora' nañ jir tu'p tu'm da', nañ gu'r Maraa'n, gio aañ ya' dir mu ja'k diilh pix jup jix maat ip guñ Gi'kora' nar tu'p tu'm da'. Ku ba' gu' gu jaroi' no' moo ja'p tu' silhkam ki'n jix maachim nach jir tu'p tu'm da' gook dit guñ Gi'kora', aañi' dho aagi'ñdha'. ²⁸ Bañ kaichgida' pim biix na pim ji'k jix xijaim tu jim, aañ jam aagi'ñdha' na pim jax ja'k duñia' na pim ba' cham pui' ja'k ka tu jimda'. ²⁹ Mi' pim pui' xi jimii nañ jax jam titda, cha'pim dai ge'gerkam jum taat ka', ja'p na jax aañ nañ gu' gampai'ñ ilhii'ñ, cham tu' ge'kam jiñ chaat iñ. Ba' aapi'm pu'ñi ja'k jam a'm jup jum aa' na pim mi' pui' jimia' na pim ba'x bhai'm taat ka'. ³⁰ Ba' dhi' pui' nañ jax ja'k jam aagi'ñ na pim jiñ kaichgida', cham tu' pui'x xijai na pim mi' pui' jimia'.

12

Gu ja'tkam tugi'ñ gu Jesusus nam tu kaipgaidhat tu ko'iidha' gu tiriik sia ku jano' tii aagix na cham tum juanda'

(Mr. 2:23-28; Lk. 6:1-5)

¹ Ba' maa'nnim na pai' dhuuk aagix ka' na cham tum juanda' ja bui gu dai Israel kam ja'tkam, ma jii gu Jesusus, moo mi' buusnichu' na pai' ti ix ka' gu tiriik. Ba' gu ja'tkam tugi'ñ na ja biim mu jim, tu kaipgaidhat tu ko'iim am gu tiriik, nam gu' bax bhio'. ² Gu' ba' nam gu' jai' mui'p jiim jia gui' nam pariseos jum tiiti'nda', ba' am jix bhaaktu' am nam ja nii'ñ nam pui' ji' tu

buim gu ja'tkam tugi'n gu Jesusus, ba'p titda am:

—¿Jax kum ba' tu kaipgaidhat tu ko'iim gu tiriik dhim ja'tkam tuk? ¿Kux cham maat am aa na xib aagix na cham tum juanda'?

³Ba'p ja titda gu Jesusus:

—¿Kux aapi'm cham ji'xkat tu jiñkui'n aa mi' na pai' tu ua'ñix gu ñio'ki'n gu Dios nat jax tu duu gu Dabii gio gu ja'tkam tugi'n jano' nam pai' dhuuk ba ua'maim? ⁴Na mit tu juu bo gu paan gux xidhuu kam gui' na mi' tikiix kat gē' chiop na saak dai gui'x bhaai' nam kua'da' gui' nam mi' ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, cham tu' gu tu' ja'ppix ja'tkam. ⁵Gio ba' mi' nat pai'p tu ua'-nak ip gu Moiseses nap jum kai'ch ip na saak gui' nam bhai' gē' chiop ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, saak cham tu'm ua'tulhi'ñdha' am sia kum pu tu juañ jano' na pai' dhuuk aagix na cham tum juanda' git. ⁶Ba' aañ ya' pu jam titda na maadit ya oiri nax io'm jum aa' na pim tu' ka'm nii'ñdha', cham tu' pui' na pim jax tu' ka'm ti nii'ñ bhai' gē' chiop. ⁷Cham dho bak maatit kēē' pim jia gu pui' na jax ja'k tu ua'ñix gu ñio'ki'n gu Dios na ja'pnim kai'ch: "Gu' aañ nañ jix aa' ji na pim jix chu joi'gi'nda', cham tu' na pim jax jum aa'nda' nañ aañ jix aa' na pim dai na pim tuñ makgirxi'ñdha' pix gu tu' sasoi', dhi' ki'n mi' pui' ba jiim japim nañ jax jix aa'." Na gu' no' pim jix maatit kēē' git gu dhi' pui' ji' na jax ja'k jum kai'ch, cham tu' pui' kai'chdha' pim git nam jum ua'tulhi'ñ dhiñ ja'tkam tuk, sia kum gu' tii cham tu'm ua'tulhi'ñ. ⁸Ba' aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora' ya' pu jam titda na cham jax bua gu tu' no'ñ jax jix dhuñiim jano' na pai' dhuuk aagix na tii cham tum juanda' git.

Gu Jesusus na ba dua'ñdha' maa'n gu maa'nkam nax muuk ka' maap dir gu nobii'ñ (Mr. 3:1-6; Lk. 6:6-11)

⁹Ba' na mi' ji' pui' xi chu ja a'gidhimik gu Jesusus gu ja'tkam, ma jii maa'n kap mu ja'p nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam. ¹⁰Ba' moo maa'n mi'p jai'ch ka' gu maa'nkam na maap dir jix muuk ka' gu nobii'ñ. Ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios gio ba' gui' nam pariseos

jum tiiti'nda', ba tikka' am gu Jesusus no' sap jix bhaai' na dua'ñdha' gu maa'nkam gui' na maap dir jix muuk gu nobii'ñ jano' na pai' dhuuk aagix na cham tum juanda', sap ba' no' jax kai'ch nax bhaai' na dua'ñdha', dhi' bhaan jix bhai' bhiiya' am nam iattulhdhai tu chiñia' nam mu'aa'.

¹¹Gu' ji na gu'p ja titda gu Jesusus:

—¿Kux aapi'm jaroo maadit moo daas na mi' pix xi nii'ñdha' gu soiga'n no't mi' pai' ba gii jax chu'm ti di'n kir, no' gu' jano' pik na pai' dhuuk aagix na cham tum juanda'? ¿Cham aa gu' moo jano' mu jimii xi bhiaji ap, cham tu' nap gu' mi' pix xi nii'ñdha'? ¹²Gu' gi ba' dhi' nar maa'nkam, ¿cham aa gu'x io'm jum aa' nañ jix bhai' dhuñia', cham tu' pui' na jax gu tu' soi'? Ja'ppi na moo pu cham jax bua ji no'ñ jax jix dhuñiim gux bhai'm duukam, sia ku cham tum juañ.

¹³Ba' pui' xi chi'iik jup titda gui' nax muuk ka' gu nobii'ñ:

—Ea nap xi silhña' dhim nob jiñ jaduun.

Ba' gui' ja'p jup xi silh, jix kii'p jum duu mi' jotmoda' ja'p na jax gu ja'p dir kam nobii'ñ, panaas ku moo pu cham pai' muuk kat. ¹⁴Ba' gu pariseos bhaakuk mi' dhir pu jii mit, ba' ba tu a'ga mit nam jax ja'k duñia' nam ba' tu chiñia' nam mu'aa' gu Jesusus.

Na jax ja'k jix maati' na gu Jesusus jir di' guch Xoi'kam

¹⁵Gu' ji nat gu' pu jii gu Jesusus nat jax pui' ti kai nam bax mu'aam, ba' mui' ja'tkam pix chu'p jum duu mit na mit ba oi. Ba' gammiji kikkham na jax a'jim, xi ja dudua'ñdhidhat biix gux kako'k kam nam ji'k mi ja'p jix jai'ch ka'. ¹⁶Ba' xi ja soo'mchulhdhidhat nam sap cham jaroi' aagi'ñdha' nat jaroi' ja dudua'ñ. ¹⁷Ba' dhi' pu'ni ja'k tum kuugalh gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Isaiiyas gui' na bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios, na ja'pnim kai'ch:

¹⁸Dhi'ni jir di' guñ mar na ñich bhaan ti tii, ba'x io'm jix dha' iñ gio nañ jix bhai'ñ chaat buiñor.

Ba' tajaanxidha' iñ gux Dhuudu' kam jix Uañ jii li'mda',

mi' dhir ba' dai na ba tu ja aagi'ñdha' gu ja'tkam nam jax ja'k duñia' na ba'x bhai' tu ja jimia'.

¹⁹Ba' cham pai' dhuuk jaroi' kokda', ni na cham pai' dhuuk am gē' ki'n jiñkui'ñdha' gu jaroi',

ni mu ja'p dho moo na pai' jax ge' daa'ñxim jir kiicham ka' ku cham pai' pix am jaroi' ke'ke' na am bhaamda' ki'n tu a'gada'.

²⁰ Gio ba' na biix pix jix ja kügalhi'ñdha' gu ja'tkam, cham tu' jaroi' maadit gampai' bia'ka'.

Gio na gammiji pu tu ja aagi'ñdha' gu ja'tkam nam jax ja'k duñia' na ba'x bhai' tu ja jimia'.

²¹ Ba' biix na ji'x jir oi'nga'n bax mat ka' am nax bhaai' nam dai gui' buiñor pix jix biñak ka' nam ba' jimia' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios.

Gu Jesus nam pui' ba ai'chuxdha' gu ja'tkam na ja'ook bhaan ti niidhim (Mr. 3:19-30; Lk. 11:14-23; 12:10)

²² Ba' ja'xpix mi' ba ai'chulh jamit gu Jesus maa'n gu maa'nkam na bhaan jup tui'ngida' gu cham kii' ii'mda' na pui' ja'k duuka' na cham ñia ka' gio na cham tu ñiokda'. Ba' cham jax ji chi'ik jup xi dhua'ñ gu Jesus, jix kii' dho gu'p jum duu, ba tu ñiok gio na bax ñia. ²³ Ba' gu ja'tkam na mit pui' ji' ti tii, mi' pui' pup tu'ii' am, dai nam jup kai'ch:

—¿Dhi' aa chi ba' saak bar di' guch Xoi'kam gui' na saak bha jimda' git, nar boxii'ñ ka' gu Dabii'?

²⁴ Ba' gui' nam pariseos jum tii'ti'nda' na mit pui' ji' ja kai nam kai'ch, jup ja titda am:

—Chaam tu' ji nar pui' na pim jax ilhii'ñ. Ja'pji ja ge'kam tuk ji gu cham kiki' i'ii'mda' na bhaan jup tui'dhi' dhi maa'nkam. Pui' kum ba'x jügi'ñdha' na mai' ja jootosda' gu bipnaga'n tuutu'm cham kiki' i'ii'mda' ja a'm dir gu ja'tkam.

²⁵ Ba'p ja titda gu Jesus, na gu'x bhai'x maat nam jax jum aagit jup kai'ch:

—Matgim cham tu' ji nar pui' na pim jax ilhii'ñ jiñ jaaduñ. Jax dhui na gu' gu ja ge'kam tuk gu cham kiki' i'ii'mda' ja'p pix ji buusan na jax pai' ge' kiicham no'm cham maa'n ñi'ook jup duuk gu tu' no'm tii jax jix dhuñiik. Piam pai' no' palhüp jir kiicham piam ku gu' gu dai maap jum oi'dhagim, no'm cham maa'n ñi'ook jup duuk, dho pu cham tu' dho jax ji dhuñia' am, nam gu' daix bhaak ka'. ²⁶ Ba' pu'ñi ja'k jup ji buusan gu ja ge'kam tuk gu cham kiki' i'ii'mda' no't tii bhai' ji bhaam ja bui gu bipnaga'n tuutu'm cham kiki' i'ii'mda',

nam gu' cham maa'n ñi'ook kap duuka' nam gu' ba bhaaku' buiñor. ²⁷ Gu' ba' aapi'm na pim pui' kai'ch na pui' aañ jiñ a'm jup tui'dhi' gu ja ge'kam tuk gu cham kiki' i'ii'mda', ¿aapi'm ba' moo pu'ñi ip aa gu jam ja'tkam tuk gui' nam jam kaichu', pu'ñi aa ja ge'kam tuk gu cham kiki' i'ii'mda' ja a'm jup tui'dhi', nam ba'x ja jügi'ñdha' nam pu'ñi mai' ja jootosda' gu cham kiki' i'ii'mda' ja a'm dir gu ja'tkam? ¿Piam aa na gu' cham? Na gu' pu'ñi pix ja'k ji buusnia' nañ jax ba kai'ch. ²⁸ Gu' aañ matgim gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mdaga'n ji gu Dios nañ a'm jup tui'dhi', pui' ku ba'x bhaai' nañ mai' ja jootos gu cham kiki' i'ii'mda' ja a'm dir gu ja'tkam, na pim ba' ba machia' na dhi' ja'p jir jup duukam nat ya' bam ai na pim pai' dhuuk machia' na pim jax ja'k duñia' na ba' gammiji jam a'm ba ti ñii'ñdha' gu Dios.

²⁹ Na gu' cham jir am gu jaroi' na mu baakii ba'kiram ti iixdha' gu bixchuga'n gu maa'nkam jix oogim no'm gu' gook dit maa'n ñi'ook jup duuk. Dai no'm cham maa'n ñi'ook jup duuk na ba'x bhaai' na xi buuprai ti ixdha' gu bixchuga'n.

³⁰ Gio pui' na jax gu ja'tkam ji'k gook no'm mu pai' tu or no'm cham maa'n ñi'ook jup duuk. Ba' maa'n no' biix gaamuim gui' na ji'k oraidha', dhi' ja'p ji buusnia' na tu ja a'gidha' gu ja'tkam nañ jax ja'k ilhii'ñdha' aañ. Gu' ba' gu juma' no' mai' xi iabuidhat gui' na ji'k tiip oraidha', dhi' ja'p jup ji buusnia' na cham ji'xkat pui' tu ja a'gidha' gu ja'tkam nañ aañ jax jup ilhii'ñdha', gu' ja'kbui' kat maakam xi ja iatgi'ñdha' ji na diilh jax jup ilhii'ñdha'. Dhi' ba' ja'p jup ji buusanda' na cham maa'n ñi'ook jup duuk aañ jiñ bui.

³¹ Ba' aañ ya' pu jam titda na gu Dios jix bhaai' na tu ja uañdha' gu ja'tkam biix nam ji'k jax jix u'ua'tulhdhix ka' no'm soi'm ilhii'ñ buiñor. Piam no'm gu' gampai' pix bia' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mdaga'n gu Dios, no' gu' tii ja mattu'n nam jix u'ua'tulhdhix, dho gu' pu cham dho tu ja uañdha' gu Dios gu ja ua'tulhdhara', nam gu' cham soi'm ilhii'ñdha' buiñor. ³² Ba' no'm gu' gampai' pix jiñ bia' aañ nat bhañ joot guñ G'kora', siax bhaai' na tu ja uañdha' gu Dios gu ja ua'tulhdhara' no'm soi'm ilhii'ñ buiñor. Gu' ba' no'm gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mdaga'n gu Dios gampai' pix bia',

dho gi gu' pu cham ji'xkat tu ja uañdha' ji gu Dios gu ja ua'tulhdhara' sia pik nar jax ka' git, nam gu' cham soi'm ilhii'ñdha' buiñor.

Gu Jesusu na bhaan ji ua'rgidhai ba tu a'ga' maa'n gu i'ix na cham kii' i'bhai'ñcha' no' mit cham bhai' moikxi

(Lk. 6:43-45)

³³No' pimit jix bhai' moikxi gu jax chu'm jam i'ix, joidham jix kii' i'bhai'ñcha' dho. Piam ku gu' no' pimit cham bhai' moikxi, cham kii' i'bhai'ñcha' dho. ³⁴Ba' aapi'm pu'ñi ip no' pim gu' cham jir kiki' ja'tkam, cham bhaai' na pim jax dhuix bhai' tu ñiokda' na jax ja'k jir am ka', na gu' dai pui' ja'k jam chiñ am dir buusnidha' na pim jax ja'k jum aa'nda' gu jam jujur am bhaan. ³⁵Na gu' gu jaroi' no' diñh pur jix bhai'kam, joidham jix bhai' tu ñiokda', na gu' dai pui' ja'k jum aa'nda' jura'ran bhaan. Gu' ba' gu jaroi' no' pu diñh cham jir kii' maa'nkam, giilhim jix buam tu ñiokda', na gu' dai pui' ja'k jup jum aa'nda' jura'ran bhaan. ³⁶Ba' aañ ya' pu jam titda na biix matgilhia' jix dhaam ja'k na pim ji'k jax jix buam tu ñiokda', jano' na pai' dhuuk guñ G'i'kora' ja aagi'ñdha' biix gu ja'tkam nam ji'k tu' jax buimii ya' dhi oi'ñga'n bhaan. ³⁷Na gu' no' pimit cham soi'm ilh buiñor na ba' tu jam uañdha' gu jam ua'tulhdhara', dai na pim pix am ti'ñchoka' na jam aa'ñdhai giilhim jam tulhiñchuda', no' pimit cham ja'p xi dhuuk gu dhi' pui' na pim jax jix buam tu ñiokda'.

Gu ja'tkam gui' nam cham tu' ka'm ti nii'ñdha' nam tiix aa'nda' nax bhai'm duukam jup tu duñia' gu Jesusu ja nii'ñchudat

(Mr. 8:12; Lk. 11:29-32)

³⁸Ba' jai' dhñt gui' nam pariseos jum tiiti'nda' gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, ba chian am gu Jesusu na sap maa'n jup tu duñia' jix bhai'm duukam ja nii'ñchudat. Jup titda am:

—Eap jix bhai'm duukam xip duuñ nach tu' cham pai' dhuuk nii'ñ.

³⁹Gu' ji na gu'p kai'ch gu Jesusu:

—Tiix aa' am dhi ja'tkam nam cham tu' ka'm ti nii'ñ nañ jix bhai'm duukam jup tu duñia' ja nii'ñchudat nam tu' cham pai' dhuuk pu chu'm nii'ñ, gu' ji nañ gu' aañ cham tu' pui' tu duñia', nam gu' cham tu' mi' pui' jimiik kat jup kai'ch na jax jix aa'

guñ G'i'kora'. Dai gatuuk nam jiñ chigia' nañ pui' ja'k jup jiñ dhuñia' nat jax jum duu bijik gu Jonaas. ⁴⁰Ba' pu'ñi nat jax jum duu gu Jonaas nat baik tanoolh jup duu gio baik tukaa' na miji pu jim irban dir gu ge' batoop, ba' aañ pu'ñi ip nat bhañ joot guñ G'i'kora', baik tanoolh gio baik tukaa'ñ mi' pu yaasapka' dibiir bita'. ⁴¹Ba' jano' na pai' dhuuk tum kuugaldha' na ja aagi'ñdha' guñ G'i'kora' biix gu ja'tkam nam tu' jax buimii ya' dhi oi'ñga'n bhaan, gui' nam Niinibe oi'ñkat xi gu'kii pu ti'ya' am na pim maaxik pu cham tu' ka'm ti nii'ñ. Na gu' gu Niinibe oi'ñkam kat moo jano' cham jax ji ch'iik mi' pui' jii mit na jax jix aa' guñ G'i'kora' na pai' dhuuk pui' ba tu ja a'gi'ñ gu Jonaas. Ba' aañ nañ xib ya' oiri aapi'm jam bui, jix io'm jir ge'kam iñ, cham tu' pui' na jax gu Jonaas. ⁴²Gio gui' na bijik jix io'm jup jir ge'kam kat gu ubii na muni ja'k kiokat jurnip, pui'p xi kikboi pui' xi ch'i'ya' na pim maaxik pu cham tu' ka'm ti nii'ñ. Na gu' gui' ji' gu ubii jum dikoo'ñ nat mik dir bha jii nat bha kaim gu Salomoon gui' na ya'r ge'kam kat, na pui' te kœke' nax io'm jix chu matda' ka'. Ba' aañ nañ xib ya' oiri aapi'm jam bui, jix io'm jix chu matda' iñ, cham tu' pui' na jax gu Salomoon.

Gu Jesusu na bhaan ba tu a'ga' maa'n gu cham kii' ii'mda'

(Lk. 11:24-26)

⁴³Gu cham kii' ii'mda' no't ba buus bhaan dir gu maa'nkam, ba jimia' mummii ja'p pai' gampix jix chu gak kir, tu gaagidha' na pa ja'k jix bhaai' na kiicha'. Ba' no't cham pai' ji chii nar joidham na kiicha', jup jum aa'nda': ⁴⁴“Gi no' ñich moo gio mui'p jii mummii nañ pai' kiokat.” Ba' na gio bhaan jup ba bakia' gu maa'nkam, joidham ti tigia', na gu' ja'p ti ilhii'ñdha' na cham ka tu tanaara' ka' no' bax kii' gu maa'nkam. ⁴⁵Ba' xi dhai'ññia' na jai'p ja bai'ñmira' gu bipnaga'n tuutu'm cham kiki' i'ii'mda' ji'k xijum gook pup aixim gui' nam giilhim xi chu xibua. Ba' nam pai' dhuuk gio maap bhai'p ba baapkia' bhaan gu maa'nkam, giilhim bhai' jim naanbicha' dho gi ji ba', cham tu' pui' kia' na jax bëpi' dir. Ba' pu'ñi ja'k jup tu ja jimia' gu ja'tkam gui' nam ji'k cham tu' ka'm ti nii'ñdha'.

Gu jajaa'nmi'n gio gu di'ii'n gu Jesusus nam mi' ba aaya' na pai' ka oirida'

(Mr. 3:31-35; Lk. 8:19-21)

⁴⁶ Ba' na pui mi' ka tu ja a'gi'nchu' gu Jesusus gu ja'tkam, mi' ba ai mit gu jajaa'n-ni'n gio gu di'ii'n nam jix chu a'gidhamtu', ba' mummi ja'p diirap dir pix ji guguu mit. ⁴⁷ Ba' maadit mu ba aa'ndhim gu Jesusus, jup titda:

—Muni mit ba ai gum jaaduñ gio gum naan. Mui'p sap xi jimda' nam tum a'gidha'.

⁴⁸ Ba'p titda gu Jesusus gui' na mi' pui' ji' kai'ch:

—Jax dhui nañ aañ cham tu' pui' ilhii'n nam dai gui'r jiñ jaaduñ gio na dai gui'r jiñ ñaan.

⁴⁹ Ba' nobii'n ki'n mui' xi ja aa' gui' nam kaichu' nam mi ja'p daraa, jup kai'ch ba':

—Gu' biix ji sia dhi'ni nam ji'k jiñ kaichu' nañ pui' ja ilhii'n nam jir jiñ jaaduñ gio nam jir jiñ ñaan. ⁵⁰ Na gu' gu jaroi' na pu'ni mi' pui' ba jimda' na jax jix aa' guñ Gi'kora' gui' nax dhaam jup tu'lii', dhi' pui' ji buusanda' na bar jiñ jaaduñ ka' gio na bar jiñ ñaan ka'.

13

Na jax jum duñia' gu tiriik na tu gii'ndha' maa'n gu maa'nkam

(Mr. 4:1-9; Lk. 8:4-8)

¹ Ba' moo jano' pu jii gu Jesusus mi' dhir kiicham mu ja'k na pai' ge' suu'nka' gu suudai', ba' mi ja'p ju'ndharan daakat bam jii'pi'ni. ² Ba' cham ji'x miikim na mit jix io'm mui' mi' mam jumaap gu ja'tkam, alh nammii ba xi ju' am. Ba' pui' bhai' ma tis gu Jesusus bhaan gu ge' kanuub na mi ja'p jup se' amuub suudai' jugi'n, ³ bhai' ba' ji dhaakat ma tu ja a'gi gu ja'tkam bixchu' bhaan ji chu ua'rgidhak na tu' ya ja'p jix chu jai'ch dhi oi'nga'n bhaan, jup ja titda:

—Maa'nim maa'n gu maa'nkam ma tu gii'ndham gu tiriik. ⁴ Ba' nat pai' dhuuk mui' ji chu gii', jai' mu ja'k suull na pai' pix am boi ba katka' na mi ja'p tum oipoda' gu tu', ba' maa'n na mit jax jugio gu u'ji' nam mi ja'p nini'da'. ⁵ Ba' jai' nat ja'p ja'k iam jup suull na pai'r ai' cha'm nax komaalhim jir dihiir, dhi' dho gi gu' tii jotmoda' bubua ji, nat gu' daaman jum yaas. ⁶ Gu' ji na gu' nat pai' dhuuk bhaan mi' ji chotnorimi, maa'n nat jax gaa, nat gu' cham tuukab takta. ⁷ Ba' jai' nat ja'p ja'k iam jup suull na pai' tuutka' gu tu'x bii u'uux jix jo'ii', maa'n nat jax

bhai'bich, jix u'uam mi' pup tuut gu tiriik, ba' pu cham tu' ka bhai'. ⁸ Ba' jai' nat ja'p ja'k iam jup suull na pai'x kii' gu dihiir, dhi' dho gi gu' joidham jix bhai'm duu ji. Alh ja'p sa'sbar xim kaip, ji'ma'n moom kaip maa'n oo'm daman mambhiix, jai' ba' baik oo'm, jai' jix chamaam oo'm, mi' pix pui'. ⁹ Moo pim jix bhai' xim ga'ngada' na pim ji'k jiñ kee na jax jir jum duukam gu dhi' pui' nañ jax jam titda.

Gu Jesusus na ba ja aagi'ndha' gui' nam kaichu' na jax jir jum duukam gu tiriik nat tu gii' gu maa'nkam

(Mr. 4:10-12; Lk. 8:9-10)

¹⁰ Ba' pui' ba titda am gu noonbi'n gu Jesusus na sap ja aagi'ndha' na jax kai'rikam pui' ja'k tu ja a'gi'n gu ja'tkam na bhaan ji chu ua'rgidhat gu tu' na ya'x chu jai'ch dhi oi'nga'n bhaan. ¹¹ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Matgim aapi'm saalh ka jam mattuda' ji gu Dios na pim jax ja'k duñia' na ba' gammiji jam a'm ba ti niidhidha', na pim gu' bañ kaichu'. ¹² Na gu' gu jaroi' no' pu'ni ti jii'gi'n, jix io'm ba mattuda' guñ Gi'kora', ba'x io'm bax mat ka', cham tu' pui' na jax biipi' dir. Ba' gu jaroi' no' cham maachim, sia ku tii palhiip am jix maat, saalh pui' dho cham ka ti'ñchoka', mikkat pu cham ka mat ka'. ¹³ Pui' kuñ ba' aañ pu'ni pix ja'k tu ja a'gi'n gu ja'tkam bixchu' bhaan ji chu ua'rgidhat na tu' ya ja'p jix chu jai'ch dhi oi'nga'n bhaan, na gu' sia kum tiiñ nii'n gux bhai'm duukam nañ jup tu' bua, pu cham maati' nii'ndha' am, gio ba' no'm tiiñ kee nañ jax tu ja a'gi'ndha', pu cham maati' jup jiñ keeke' am. ¹⁴ Ba' dhi' ja bui pui' ba tum kuugalh nat jax tu ua'nak gu Isaiiyas gui' na bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios na ja'pnim kai'ch:

No'm tii te kee,

cham maati' kaaya' am,

gio no'm tii jax ti nii'n,

cham maati' tigia' am na jax jir jum duukam ka'.

¹⁵ Nam gu' diihl cham maati' te keeke' dhi' dhi ja'tkam,

panaas ba' ku ja'p ji buusanda' nam pu cham niñña' ka' gio nam pu cham te keeke',

gu' na ba' jax dhui pix cham bhaai'n ka' nam jix maati' te keeke',

gio na cham bhaai'n ka' nam jix maatit ti nii'ndha',
nam ba' cham maatii mi' pui' jimia' nañ jax jix aa',
ba' aañ cham tu'p jiñ buixi'ndha' ja bui.

¹⁶Ku gu' aapi'm jix bhai' tu jam jim ji, na pim gu'x maatit tɛ kɛɛ gio na pim jix maatit ti nii'n. ¹⁷Tu' silhkam ki'n jañ pu jam titda nam mui' gui' nam bhaankam tu a'gimik gu Dios gio gui' nam ja'ppix jir jix bhabhai'kam kat, pu chu'm tiip jix chi tiigik kat am na pim jax ti nii'n gu xib, gu' ji na mit gu' cham pu chu'm ti ti, gio nam pu chu'm tiip jix chi kaik kat na pim aapi'm jax tɛ kɛɛ gu xib, gu' ji na mit gu' cham pu chu'm ti kai.

Gu Jesusus nax bhai' ba tu aa'nda' na jax jir jum duukam gu tiriik nat tu gii' gu maa'nkam (Mr. 4:13-20; Lk. 8:11-15)

¹⁸Ea na pim jix bhai' xiñ kaaya'n jaaduñ nañ jam aagi'ndha' na jax jir jum duukam gu tiriik nat tu gii' gu maa'nkam. ¹⁹Ja'p jañ dho kai'nkam jup kai'ch: Gu ja'tkam no' mit tii kai gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n gu Dios na jax ja'k ja a'm ba ti niidhidha' git, no' mit gu' cham maatit kai, dhi' ja'p ji buusnia' na jax gu tiriik nat mi' suulh boi cha'm na pai'x chu kabaak. Ba' na pai' dhuuk mi' ji ɛɛji gu ja'ook, maakam xi jurtu-da', mi' pu cham tu' bhaan ka titii'ñchoka'. ²⁰Gu' ba' gui' nat mi' ja'k jup suulh na pai'x komaalhim jir dibir nar ai' cha'm, dhi' gui' nam jotmoda' tii ti jii'ndha' jix bhai'm ilhdhai, ²¹gu' ji nam gu' pui' ji bubuakia' na jax gu tiriik nat cham tuukab takta. Ba' no' tu' jax ba ja duiñchu', mummy pui' giop suulhgia' am, nam gu' cham biix ja jujur ki'n ti jii'ndha'. ²²Ba' gui' nat mi' ja'k jup suulh na pai' tuutka' gu tu'x bii u'uux jix jo'ii', dhi' gui' nam pui' tii joidham jup kaaya', gu' ji na gu' bhai' ji ja tukgidha' gu tu' na ya'x chu jai'ch dhi oi'ñga'n bhaan. Tu' nam pix bax joi'ndha' nam bia'ka' jix dha'ram namkim, piam ku tu' nam pix jax bax dhuñiim ka' na tu' cham jum aagidha'. ²³Ba' gui' nat mi' ja'k jup suulh na pai' joidham jix kii' gu dibir nat jum kaip jix chamaam oo'm, gio jai' baik oo'm, gio ba' jai' maa'n oo'm daman mambhiix, dhi' gui' nam biix ja jujur ki'n ti jii'ndhai mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' guñ Gi'kora', ba' cham ji'xkat ja'k ka suulhgia' am, nam gu' gammiji buiñor bax biiñak ka'.

Gu Jesusus na tu a'ga' gio bhaan jup ji ua'rgidhai gu tiriik

²⁴Ba' gio bhaan jup ji ua'rgidhak gu tiriik bhai' ji chu ja a'gi gu Jesusus gu ja'tkam, jup ja titda:

—Gu jaroi' na bhaan ti niidhidha' gu Dios ja'p ji buusnia' na jax gu jaroi' no't mu pai' tu gii' gu tiriik pai' na tu ga'mbhar ka'. ²⁵Ba' no't gu' moo jano' pu gui' gu tukaa' bhaan na pai' dhuuk biix ka tum kookos ka', mi' ji ɛɛk gui' nax bhaamki'n daam dir mi'p xi gii'ndhak ba jii gu sai' gu kai'ñ gui' na cham bhai' bua gu tiriik. ²⁶Ba' nat pai' dhuuk bhai' ji bubua gu tiriik, gatuuk dir bhai'p ji bubuakia' gu sai' gui' na cham bhai' bua. ²⁷Ba' na mit pai' dhuuk ba tii gui' nam mi' tu juanda', mu jimiiik ba aagi'n am gui' nat mi' tu gii' gu tiriik, jup titda am: “Aapi'ch jaduun, gu tiriik na pich mu tu gii', ʔsai' binkam aa pich mi' ii na ba' jai' mi'p tuut na cham bhai' bua gu tiriik? ʔKa' jaroo ji chi mi' ii?” ²⁸Ba' gui' na mi' tu gaa jup kai'ch: “Jaroi' dho na xiñ bhaamki'n nat ba' mi' ii dhi' pu chu'm.” Ba' gu tujuandam tugi'n ba tikka am, jup titda am: “ʔCham jir am aa no' chich boopnik mu baas iabu?” ²⁹Ba' gui' na mi' tu gaa jup kai'ch: “Cham ji nar am, na gu' na pim pai' dhuuk bhai' ji boopñia', biix bhai'p jim takbona' gu tiriik. ³⁰Mi' pui' ji na ba gi'lhia' binkam, gatuuk ba' nañ pai' dhuuk ba ji chu oraa' nañ ba' tu chiñia' nam a'lhiook buuprai miidha', dai gu tiriik jañ ba' tu chiñia' nam ulhña' mi' na pai'm ulhiis.”

Gu Jesusus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gui' na mostaasa jum tii'ti'

(Mr. 4:30-32; Lk. 13:18-19)

³¹Ba' jumai bhaan ji ua'rgidhak gio bhai'p ji chu ja a'gi gu Jesusus gu ja'tkam, jup ja titda:

—Ja'pni ja'k jup ji buusan gu jaroi' no' bhaan ba ti niidhim gu Dios, na jax gu jaroi' no't mu pai' ii gu mostaasa kai. ³²Cham jax chu'm ja'xbui'x jai'ch dho gu kaichuk na ji'x jir ilhi'ch gui', ku gu' no' ñich mi ja'p xi ii, joidham ge' gigi'r ji, cham tu' ja'xbui' na ji'x jup ti gigi'r gu jai' i'ix gui' na pui'p jir jum isdam. Jix bhai' nam bha ja'p maamragaran tu kakos ka' gu u'ji'.

Gu Jesusus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai gui' na ki'n jappukar gu paan (Lk. 13:20-21)

³³ Ba' ja'pni ja'k bhaan ji ua'rgidhak gio bhai'p ji chu ja a'gi gu Jesusus gu ja'tkam, jup ja titda:

—Ja'pni ja'k jup ji buusan ip gu jaroi' no' bhaan ba ti niidhim gu Dios, na jax gu jax chu'm ubii no't ba jip duu gu paan na palhiip binda' gui' na ki'n jappukar, sia ku gu' tiir ge' gu tui'.

Na jax ja'k bhaan ji chu ua'rgidhimik gu Jesusus na tu ja a'gidhimik gu ja'tkam

(Mr. 4:33-34)

³⁴ Ba' dhi' pu'ni ja'k tu ja a'gidhimik gu Jesusus gu ja'tkam bixchu' bhaan ji chu ua'rgidhimik na tu' ya ja'p jix chu jai'ch dhi oi'nga'n bhaan. Dai pu'ni ja'k pix tu ja a'gi'ndha' nam ba'x maatit kaaya'. ³⁵ Ba' dhi' pu'ni ja'k jum kuugalh gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak maadit gui' nam bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios, na ja'pniim kai'ch:

Aa'n biix aixim bhaan ji chu ua'rgidhai tu a'-ga' na tu'x maax dhi oi'nga'n bhaan, ba' dhi' bhaan pix tu a'gat jup kai'chdha' in gui' nam tu' cham maat gu ja'tkam jano' dir nat jax jup duu gu Dios dhi oi'nga'n.

Gu Jesusus nax io'm jix bhai' ba tu aa'nda' na jax jir jum duukam gu sai' gui' na cham bhai' bua gu tiriik

³⁶ Ba' mi' dhir ba jii gu Jesusus xi ja nio'kd-hak gu ja'tkam, nammi ja'k gama ja'k ji baa ba'k chir. Ba' gui' nam kaichgida' mia'n xi øek pui' ba titda am na sap ja aagi'ndha' na jax jir jum duukam gu sai' gui' na cham bhai' bua gu tiriik nat ba' pui' bhai'p ji bubua mi' na pai'm gii' gu tiriik. ³⁷ Ba' gu Jesusus jup ja titda:

—Dho gu tiriik giigi'ndham, dhi' aa'n diihl ji'n aagat jup kai'ch, aa'n nat bha'n joot guñ Gi'kora'. ³⁸ Gu' ba' gu gaabhar, dhi' gu oi'nga'n ja'n aagat jup kai'ch, gio ba' gu tiriik, dhi' gui' na ji'k ja a'm ba ti niidhidha' gu Dios ja'n ja aagit jup kai'ch. Gu' ba' gu sai' gui' na cham bhai' bua gu tiriik, dhi' gu ja'tkam gui' nam cham tu' ka'm ti nii'n ja'n ja aagit jup kai'ch. ³⁹ Gu' ba' gui' nat mi'p ii gu sai' gui' na cham bhai' bua gu tiriik, dhi' gu ja'ook ja'n aagat jup kai'ch. Gio ba' gu maa'nkam gui' na tu oraa', dhi' jano' tu aagit jup kai'ch in na pai' dhuuk tum kuugalhda' ya' dhi oi'nga'n bhaan. Ba' gui' na'n jup ja aa' nam jix bhai' dhui ba ulhna' gui' na ji'k jum oraa' gu tiriik, dhi'

gu noonbi'n guñ Gi'kora' na'n ja aagit jup kai'ch ip. ⁴⁰ Ba' pui' na jax gu sai' nam maap xi jumpada' bhai' xi kiixdha' gu tai, pu'ni ja'k jup tum du'nia' jano' na pai' dhuuk tum kuugalhda' ya' dhi oi'nga'n bhaan. ⁴¹ Ba' aa'n nat bha'n joot guñ Gi'kora', nai' ja joot-sa' in gu noonbi'n nam maap ja jumpada' gui' nam ji'k ja chianda' gu jai' ja'tkam nam pu tu du'nia' gu tu' nar jix buam jum duukam, gio ba' biix nam ji'k jix buam tu buada'. ⁴² Mi' dhir ba' dai nam mu ja'k xi ja iabu' na pai' gammiji cham tutki gu tai, ba' mi' pu tii suanda' am gammiji na giilhim tiix buam tu tatda'ka' na ja miidhidha' gu tai. ⁴³ Gu' ba' gui' nam ji'k gammiji mi' pui' jiiimdat na jax jix aa' guñ Gi'kora', joidham tu'm jix a'bhar totbikdam jup jum du'nia' am jano' nam pai' dhuuk bui'for bap tui'ka', ja'p tu'm jum maaxi'ndha' am na jax gu tanoolh. Moo pim jix bhai' xim ga'ngada' na pim ji'k ji'n kee na jax jir jum duukam gu dhi' pui' na'n jax jam titda.

Gu Jesusus na bhaan ji ua'rgidhai tu a'ga' maa'n gux dha'ram namkim no' mi' pai' ix-chuix

⁴⁴ Ba' gu jaroi' no' bhaan ti niidhim gu Dios, ja'p ji buusan na jax gu jaroi' no't mu pai' ba tii gux dha'ram namkim na mu pai' ixchuix ka' jax chu'm dirbaganan gu jaroi'. Ba' jotmoda' gio mi'p xi ixchui xi dhai'ni'ia' na tu ga'rara' gu bixchuga'n na ji'k tu' bia'ka' na ba' ki'n ba saba'da' gu dibir mi' na pai' ixchuix ka' gux dha'ram namkim.

Gu Jesusus na tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai gux a'bhar joodai jix dha'ram namkim

⁴⁵ Gu jaroi' no' bhaan ti niidhim gu Dios, ja'p ji buusan na jax maa'n gu maa'nkam no' mu ja'p pai' jiiimdat tu saba'daim gu joodai gux a'bhar jix dha'ram namkim. ⁴⁶ Ba' no't maa'n mi' pai' ba tii gux io'm jix dha'ram namkim, xi dhai'ni'ia' na tu ga'rara' gu bixchuga'n na ji'k tu' bia'ka' na ba' ki'n ba saba'da' gu joodaix abhaar jix dha'ram namkim, na ba' mi' dhir ja'p ja'k ga'ra' jix dha'ram iam.

Gu Jesusus na tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu ge' asaak gui' nam ki'n jum bhia gu boptop

⁴⁷ Gio ja'pni ja'k jup ji busaak gu jaroi' no' bhaan ti niidhim gu Dios, na jax gu

ja'tkam no'm mu pai' tu bhia gu boptop, no' mit mui' xi bua suudai' chir gu gɛ' asaak nam biix aixim tu'm mim gaamu' gu boptop. ⁴⁸Ba' nam pai' dhuuk suuduya' gu boptop bhaan gu gɛ' asaak, ba bhiika' am gui' nam mi' tu bhiada' mu ja'p ju'ndharan gu gɛ' suudai'. Ba' mi ja'p daraibui xi gaamuimii am baalh cha'm dai gui' na ji'k jix kii' gu boptop, gu' ba' gui' na ji'k cham tu' bhai' ka', mummi pai' baas xi iabui am. ⁴⁹Ba' pu'ni ja'k jum tum duñia' jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n bhaan. Nai' ja'p ji jimia' am gu noonbi'ñ guñ Gi'kora' nam ja boosgapu' gui' nam ji'k cham tu' ka'm ti nii'ndha' mi' dhir ja bui gui' nam tu' ka'm ti nii'ñ. ⁵⁰Mi' dhir ba' dai nam mu ja'k xi ja iabu' na pai' gammiji cham tutki gu tai, ba' mi' pu' ti suanda' am gammiji na giilhim jix buam tu tatda'ka' na ja miidhidha' gu tai.

Na jax jir jum duukam gu jaroi' no' mi' pai' tu bia' gu bixchuga'n

⁵¹Mi' dhir ba' moo bhai' ba ja tikka gu Jesus, jup ja titda:

—Jix maatiit aa pimit kai gu dhi' pui' na ñich jax tu jam a'gi?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Jix maatiit jachich dho kai.

⁵²Ba' gio mui'p ji ñio gu Jesus, jup ja titda:

—No' maadiit gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' pui' ba jii na jax pik ja'k bhaan ba ti niidhidha', ja'p ji buu-sanda' na jax gu jaroi' no' mi' pai' tu bia' gu bixchuga'n, na gu' biix pix joidham ti nii'ndha', sia ku jai' tiir kikli'ñga'n.

Gu Jesus nam cham kiigalhdha' gu Nasareet oi'ñkam

(Mr. 6:1-6; Lk. 4:16-30)

⁵³Ba' pu' jii gu Jesus nat pai' dhuuk tiimo na mi' pu'ni xi chu ja a'gidhimik gu ja'tkam bixchu' bhaan ji chu ua'rgidhimik na tu' ya ja'p jix chu jai'ch dhi oi'ñga'n bhaan, ⁵⁴mummi ja'k ba' ba ai nat pai' pik ja'k gi'hir. Ba' mi' bhai'p ji chu a'ga mi' nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam gui' nam mi' oi'ñka' jano' na pai' dhuuk aagix ka' na cham tum juanda'. Ba' mi' pui' pup tu'ii' am na mit ba kai na joidham jix bhai' xi bua na tu a'ga, ba'p jum ti titda am:

—Ji Paa chi ba' ji chum mamtuxdhak pui' pik joidham jix bhai' xi bua na xi chu a'ga

dhich jaduun? Jax moo duukat jix aichu'n nap tu bua gux bhai'm duukam? ⁵⁵J Cham aa pin jir di' nar maraa'n gui' na u'uux tu jii bdat jup tu buada' gu bixchu', na Mari-ya jir di'ii'n, nam jir jum jajaa'nnim gu Jakoobo, gio gu Josee, gio gu Simoon, gio ba' gu Juudas? ⁵⁶Gio gu u'uub jajaa'nni'ñ, J Cham ja pin ya' tu oi'dha' am aach jich bui? J Gu'jax ji chi ba' duukat jix chu matda' dhich jaduun?

⁵⁷Ba' pui' xi kai'chimik mi' pui' cham tu' kap jum buixi'ñ am. Ba'p ja titda gu Jesus:

—Gu jaroi' na tu a'gada' bhaankam gu Dios, cham kiigalhi'ndha' am gu ja'tkam mi' nar pai' kam ka', sia ji gu' gu mi' kia'mi'ñ kam. Dai no'r maakam ja'k kam nam ba' biix kap jix kiigalhi'ndha'.

⁵⁸Ba' cham tu' mui'x bhai'm duukam jup tu duu gu Jesus mi' na pai'r Nasareet, nam gu' cham ti jigi'ñ gu mi' kam no' moop jir di' guch Xoi'kam.

14

Gu Eroodis na ba tu chiñia' nam ikia' gu ma'oo'n gu Juan ja'tkam bopkondam

(Mr. 6:14-29; Lk. 9:7-9)

¹Ba' jano' pui' ba ti kai gu Eroodis gui' na mi'r gɛ'kam ka' Galilea na mu pai' pix oirit tu ja a'gi'ñ gu Jesus gu ja'tkam. ²Ba'p ja titda gui' nam maap mi'r gɛ'gɛ'kam ka':

—Jir di' dho bak jia gu Juan ja'tkam bopkondam nat duadik giop ba bam mu dir koi'ñga'n tir? Pui' ku ba' pui' joidham jix bhai'm duukam jup tu bua.

³Gu' nax choo'nnit jup kai'ch gu Eroodis, nat gu' biip' dir tu chia nam daagii kuu-pa' gu Juan buuphixim ki'n gu bapaiñum titropiñ, nat tu'm da'p duu gu Erodiyas gui' nar binga'n kat gu Piliip ja'nni'ñ gu Eroodis, gu' ji nat gu' bhai' ji chi iix. ⁴Ba' na pui' tii xi chitdada' gu Juan gu Eroodis na cham jir am na biima'n tu kioka' gu Erodiyas na gu' ja'nni'ñ jir binga'n, gu' ji nat gu' dai bhai' ji bhaam.

⁵Ba' cham bhaai'n ka' na jax dhui tu chiñia' gu Eroodis nam mu'aa' gu Juan na gu'x ja iibhi'ndha' gu ja'tkam, nam gu' biix pix jix bhai'x mat ka' na gu Juan bhaankamu'n tu a'gada' gu Dios. ⁶Gu' ji na gu' nat pai' dhuuk jum ai nar pai' dhuuk kam gu Eroodis, ma tu chia nam tu bhaidha' gu koi' nam ba' tu jugia'. Ba' nam mi' ka tu kua',

mi' ba ai gu tiyaa maraa'n gu Erodiyas, ba' mi ja'p ma ti nii ja nii'ndhudat gu ja'tkam nam mi'p tu'ii'. Ba' iam ko'raaro gu Eroodis gu pui' nat jax ja'k ti nii, 'ba' pui' ba titda na makia' na tu' ilhii'ndha'. ⁸Ba' gu tiyaa xi mi' nat tikkam gu di'ii'n na tu' bha ta'nia', ba' ja'xpix gio mi'p ba ai, jup titda ba' gu Eroodis:

—Dho aañ jix aa' nap jiñ makia' jooxia' ta'm gu ma'oo'n gu Juan ja'tkam bopkondam.

⁹Ba' nai' soi' jim duu gu Eroodis, giilhim jix buam jum ilh. Gu' ji nat gu' moo pui'p ba tii'n mi' ja kaixdhat gui' nam ji'k mi'p tu'ii' na makia' na tu' ilhii'ndha', ¹⁰ba' pui' ma tu joot nam ikpu' gu ma'oo'n gu Juan mu na pai' kuupka'. ¹¹Ba' ja'xpix mi' ba aich jamit jooxia' ta'm, mi' xi maa mit gu tiyaa. Mi' dhir ba' gu tiyaa mu ja'k jup xi bhiidhak gu di'ii'n.

¹²Ba' na mit pui' ba ti kai gu ja'tkam tugi'ñ gu Juan na mit ba mua, mui' ma jii mit na mit bhiim gu tukga'n nam ba' yaaspa'. Mi' dhir ba' mu ja'k jup bhii mit na pai' oiri gu Jesusu na mit aa'ndham na mit ba mua gu Juan ja'tkam bopkondam.

Gu Jesusu na mui'dhalhdhai gu paan tu ja makia' mui' gu ja'tkam

(Mr. 6:30-44; Lk. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³Ba' pu jii gu Jesusu nat pai' dhuuk pui' ba ti kai na mit ba mua gu Juan ja'tkam bopkondam, baasi'n dir ja'k pu bhii na pai'r gampix ka' na cham jaroi' oirida', dai nat jax bha tis bhaan gu ge' kanuub na mi ja'p jup se' amuub suudai' jugii'ñ. Ba' na mit ba maat gu ja'tkam gui' nam mi ja'p oi'rika' ji'dilh kikcham nat pa ja'k bhii gu Jesusu, bhammi dir ja'p gakoolh jamit ji bhik biix dibir ta'm bhammi dir ba dar biipi' dir. ¹⁴Ba' nat pai' dhuuk bhammi dir ba ai gu Jesusu, nat jax mui' ji chim bhai' dhir bhaan gu ge' kanuub, bhai' pix ji ja tii gu ja'tkam nam jix io'm mui' nammi ju' nam bhai'p tu'ii' ju'ndharan gu ge' suudai'. Ba'x joi'mdak ba ja tii, ba' bhai' ji ja dudua'ñ gux kako'kkam gui' nam ja ua'. ¹⁵Ba' ja'xpix nat pai' dhuuk ba ji jur, mu jimik jup titda am gu Jesusu gu noonbi'ñ:

—Ya' ba ji jur jich jaduun. ¿Jax jach jich dhu'nia', na gu' ya ja'p jir gampix? ¿Cham jir am aa nap ba ja jootsa' dhi ja'tkam kum

ba jimia' mu ja'p pai' nar kikcham kum ba tu taañpu' gu tu' nam jugia'?

¹⁶Ba' gu Jesusu jup ja titda:

—Yaa' pim dho ka tu ja makia' aapi'm, ¿tu' gi pik ip? Cham jum aa' nam moop jimia'.

¹⁷Ba' gui'p kai'ch am:

—¿Tu'ch gip ja makia', nach gu' cham tu' ua' gu tu' koi'? Dai siamri ji'k jix chamaam gu paan muni pai' pix ua' maadit, gio ba' gook gu boptop.

¹⁸Ba'p ja titda gu Jesusu:

—Dhii' dho ki'n ba kokba'n am. ¿Ka gor bhañ u'ii'ñ!

¹⁹Ba' xi ja chia gu ja'tkam nam mi ja'p xi dharaibu' sai' dhaam, ba' xi dhaagik gu paan jix dhaam ja'k xi chi tiigik xi chu taxchaabgi buiñor gu Dios. Mi' dhir ba' dai nat pix ta'tak mui' ji ja maa gu noonbi'ñ, gui' ba' mi' dhir pix mu ja'k jup ji ja maa mit gu ja'tkam. ²⁰Ba' biix tu juu mit nam ji'k mi'p tu'ii', sia kum gu'x io'm tiir mui', tu koi'mik am nam ji'x ilhii'ñ. Jai' mit pu cham ka jugio. Pui' mit giop ma tu jumaap nat ji'k bii, mambhiix daman gook bapaalh dho moo giop suusu'n gu paan. ²¹Ba' biix dhi' na mit ji'k mi' tu juu gu ja'tkam, aix am jix chamaam mambhiix jix cha'tmam oo'm (5000) gu dai chichio'ñ, gu u'uub gu' cham aagix kam ji gam a'aalh.

Gu Jesusu na joidham suudai' dhaam pix jimda'

(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²²Mi' dhir ba' dai nat ba ja chia gu Jesusu gu noonbi'ñ nam bha tiisdia' bhaan gu ge' kanuub, biipi' ba' gamai' xi ja joot nam bhammi dir ba aaya' baasi'n dir ja'k jumai' ju'ndharan gu ge' suudai'. Diilh ba' mi' pup oiri, na gu' mi ja'p ka tabuimgi'ñ gu mui' ja'tkam nam mi'p tu'ii'. ²³Ja'xpix ba' nat pai' dhuuk biix xi ja tabuimgidhak, pu jii maa'n kap na pai'r oidha' ta'm bhammi na pai' cham jaroi' oirida' nat ba tu daañim buiñor guch Gi'kora'. Diilh ba' bhai' pu tu daan, sia ku bax chukgam. ²⁴Ba' gu noonbi'ñ jiiim am gammiji biix suudai' dhaam bhaan gu ge' kanuub. Ba' na mit jix io'm mik ba bhii nammi pai' na bar irban gu ge' suudai', jix io'm bhai' ji jib mu dir ja'k nam pai' ja'k jiiim, ba' bhai' ji gi'nduki gu suudai', nai' t'ekob ba baapmigim gu ge' kanuub.

²⁵Ba' nammi na pai' bar katukgab, mui' ma

jii gu Jesusu, bhammi dir pix chu'm duu nai' gu biix a'nsap, mummi ba' ba ai ip gio ju'ndharan na pai' ge' suu'nka' gu suudai'. Mi' dhir ba' gamai' biix suudai' dhaam pix chu'm duu nat ba jii mu ja'k nam pai' jiim gu noonbi'n bhaan gu ge' kanuub. ²⁶Ba' nat mi ja'p jupaaban ji bhii nam pai' jiim gu noonbi'n, ba tii mit gu Jesusu na mi ja'p ba jim suudai' dhaam. Ba'x chotdonit ge'ger ki'n ba jiiñ jamit, jup kai'ch am:

—¡Kani gu tu' mi ja'p ba jim!

²⁷Gu' ji nat gu' jotmoda' mu ñio gu Jesusu, jup ja titda:

—Cha'pim totdon ka'. Aa'ni' pix jup tui'dhi'.

²⁸Ba' mui' ji ñio gu Peegro, jup kai'ch:

—No'p baabui' silhkam aap jir di'ñ jaduun, pui'p xi chi'ya' nañ aañ ya' dir mui' xi jimia' biix suudai' dhaam mi' nap pai' dhir bha jim.

²⁹Ba' gu Jesusu jup titda:

—Dho kap bhai' xi jim.

Ba' gu Peegro nat jax jup tim bhai' dhir bhaan gu ge' kanuub, gamai' pix chu'p jum duu biix suudai' dhaam mu ja'k na pai' dhir bha jim gu Jesusu. ³⁰Gu' ji nat gu' gama ja'k bhai' ji choo'n, na gu'x iibhidhat nii'n gu suudai' na bha silh gu'nguk. Ba' mi' gamai' ba ji baa gu Peegro, jup titda gu Jesusu ge' ki'n:

—¡Xiñ dhaa'ñ jaduun!

³¹Ba' gu Jesusu jotmoda' xi dhaa ip, jup titda ba':

—¿Jax ku pich ba' dai ba ji choo'n? ¿Moo chakui' biix jum jur ki'n ti jii'gi'ñ ap aa aañ jiiñ bui'?

³²Ba' ja'xpix bhai' ba tiitis jamit bhaan gu ge' kanuub, ba' jotmoda' nai' pix ji kikbo gu jibiihl na jix io'm bhai' ka jibii'rdat. ³³Ba' gui' nam ji'k bha jiim bhaan gu ge' kanuub, jotmoda' mi ja'p ja o'lhia ki'n gu'kik jup titda am gu Jesusu:

—Tu' silhkam ji bak aap jir di' gu Dios gu Mara'a'n.

Gu Jesusu na ba ja dudua'ndha' gux kako'k kam Genesareet kam

(Mr. 6:53-56)

³⁴Ba' ja'xpix bhammi dir ba tiitis jamit na pai' Genesareet bhaan bipio' gu dibiir.

³⁵Ba' gu ja'tkam gui' nam bhai' oi'rika' jix maatit tii mit na maadit jir di' gu Jesusu, ba' jotmoda' nai' xi boop jamit miji ja'p

kikcham gui' na dhi' pix bhaan jup bipio' gu dibiir na mit tu aagam nat bhai' ba ai gu Jesusu. Ba' cham ji'x maikim jix io'm mui' bhai' ba aichulh jamit gu Jesusu gux kako'k kam, ³⁶ba' soi' ba titdaam am nam sap palhiip bhai' xi dhagia' gu jannulhi'n nam ba' ba duduadhia'. Ba' na mit pai' dhuuk bhai' xi dhaa, pu dudua mit, biix jamit dho gu'x kiki'p jum duu.

15

Gu Jesusu na ba tu aa'nda' na tu'r ua'tul-hdhara' ja bui gu ja'tkam

(Mr. 7:1-23)

¹Ba' jano' ji'kchi mi'p ba ji bubua mit buiñor gu Jesusu bhammi dir ja'k Jerusalem gui' nam pariseos jum tiiti'nda' gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, ba'x bhaakut bhai' ba tikka am gu Jesusu, jup kai'ch am:

²—¿Jax kum ba' cham mi' pui' ka jiim dhim ja'tkam tuk gu pui' nam jax ja'k tu jimdat guch bopxi kat? Tii' na mit cham mui' kim jum ikomidhak ba ji chu juu.

³Ba'p ja titda gu Jesusu:

—Dho pui' na jax aapi'm na pim gu' cham mi' pui' jiim na jax ja'k tu daaxix gu ñio'ki'ñ gu Dios, dai diihl na pim jax ilhii'ñ na pim ba' pu tu bua. Gu' na jax pik ja'k jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios, pu cham ji na pim mi' pui' jiim. 'Pui' na jax maa'n kap na ja'pni tii tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios: "Tu' ka'm jap niidhat gum taat gio gum naan." Gio ba' moo ja'pniip jum kai'ch ip: "Gu jaroi' na cham tu' ka'm nii'ndha' gu taata'n gio gu di'ii'n, am ti'ñchoka' na joodai ki'n mai'yaxix kam muukix ka'." ⁵⁻⁶Gu' ji na pim gu' aapi'm maakam ja titdada' gu ja'tkam na jax cham pui' ja'k tu daaxix gu ñio'ki'ñ gu Dios, na pim pui' ja titdada' na cham kam aa' gu jaroi' na palhbui'ndha' gu taata'n piam gu di'ii'n, dai sap na ja'pni pix xi chiidai: "Ja'p moo cham jax kax bhaai' ji gu' nañ jax dhuim palhbuidha', na ñiich gu' pui' ba tii'n gu Dios nañ biix mu tu'aa' chiop gu tu' nañ ji'k bia'ka'. Cham jax kax bhaai' nañ jax dhuim taiñbuidha', sia ku ja'p moo tiim a'm jum aa'." Jaiñ na pim gu' maakam ja aagi'ndha' gu ja'tkam, gu' ba' gu pui' na jax pik ja'k tu daaxix gu ñio'ki'ñ gu Dios, biix ja'p xi dhuukat japim, diihl japim ba' pu tu bua na pim jax ilhii'ñ. ⁷Bak gu'r pui' nat

jax ja'k tu ua'nak gu Isaiiyas gui' na bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios na aapi'm jam aagit jup kai'ch, na ja'pnim kai'ch:

⁸ Dhi ja'tkam pui' tii xi kai'chdha' am nam sap aañ jiñ bui tu daan, gu' ji nam gu' cham tu' aañ jiñ bui jujurtikat jup kai'chdha'.

⁹ ¿Tu'm gi mi'p tigia' sia kum biix aixim tii tu jim?

Na gu' dai nam jax pix ja'k ja aagi'ndha' gu ja'tkam nam ba' pu tu bua.

¹⁰ Ba' pui' xi chi'ik biix maap xi ja jumpadak gu ja'tkam gu Jesusus, jup ja titda:

—Ka na pim moox bhai' xiñ kaaya'ñ jaaduñ nañ jax jam tiida'. ¹¹ Jax dhui na moo cham tu' xidhuu gu tu' koi' no' moo tu kua' pix gu jaroi'. Gu' ji no' giilhim kai'ch na jax cham jir am na ba' pui'm kai'ch nax xidhuu, na gu'r ua'tulhdhara'.

¹² Ba' gui' nam ji'k kaichu' mia'n xi øek jup titda am gu Jesusus:

—¿Jix maat ap aa na mit giilhim bhaak gu pariseos na mit jum kai gu dhi' pui' ji' na pich jax tu a'ga?

¹³ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—¿Dho jax gip bua? Na gu' gu i'ix gui' nat cham ya i'xcha guñ Gi'kora', jix bhaai' na takbonai mu baas bua'. ¹⁴ Cha'pim jax jum aagit ja nii'ndha' dhi' dhi ja'tkam, nam gu' dhi' ja'p pix ji buan na jax gu cham ñiñña kam nam ja bai'ñchu' gu jai' cham ñiñña kam. Ba' gu jax chu'm cham ñia kam no' tii bai'ñchu' gu jumai cham ñia kam, maap jam dho mi' pai' suulhgia' jax chu'm ti di'n kir.

¹⁵ Ba' gu Peegro pui' ba titda gu Jesusus na sap ja aagi'ndha' na jax jir jum duukam gu pui' nat jax ja'k tu ja a'gi biipi' dir. ¹⁶ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—¿Kux aapi'm aa pui' cham maatit jup jiñ kœ nañ jax kai'ñkam jup kai'ch? ¹⁷ Ja'p jañ dho kai'ñkam jup kai'ch: Na cham xidhuu gu tu' koi' no' moo tu kua' pix gu jaroi', na gu' silh bhiiya' bookaran ja'k, mi' dhir gatuuk dai na giop ba buusnia'. ¹⁸ Gu' ja'ppi no' giilhim kai'ch ji gu maa'ñkam na jax cham jir am na ba' pui'm kai'ch nax xidhuu, na gu'r ua'tulhdhara'. ¹⁹ Na gu' ja jujur am dir bhaan gu ja'tkam nam gigi'lhi'ñ gux buam jum duukam, pui' na jax gu ja'tkam nam jix ja koodam ka', gio gui' nam jai' ja bia'ka' gu u'uub sia kum tii ti bipna', gio gui'

nam jir ganai' pix ka', gio ba' gui' nam ti iixi'ndha', gio ba' gui' nam iatda', gio gui' nam giilhim ja titdada' gu ja'tkam na jax cham jir am. ²⁰ Dhi' ji' na ba' pui'm kai'ch nax xidhuu, na gu'r ua'tulhdhara' no'm pu tu bua. Gu' gu koi' pix no'm tu kua', chaam ji nax xidhuu, sia ku mit cham mui' kim jum ikoimdhak tu juu.

Gu ubii na buiñor jix biñnak ka' gu Jesusus sia ku cham jir Israel kam

(Mr. 7:24-30)

²¹ Mi' dhir ba' ma jii gu Jesusus mu ja'k na pai' bhaan bipio' gu Tiuro dibiir gio ba' gui' na bhaan jup bipio' gu Sidoon. ²² Ba' maa'n mi' ba jimchu' gu ubii gui' na pur mi' kam ka', ba' soi'm ilhdhat suakit jup titda ge' ki'n gu Jesusus:

—Aapi'ñ jaduun nap jir boxii'ñ gu Dabii, iam jap jix joi'mdai xiñ chiigii xi dhua'ndharai guñ maraax na ampix pui'x ñaanbi' ka' na bhaan jup tu'ii' gu cham kii' ii'mda'.

²³ Ba' gu Jesusus cham tu'p jum buixi'ñ sia ku jax kai'ch gu ubii. Ba'p titda am gu noonbi'ñ:

—Mu xi jootos dhi ubii ku mu ba jimia'. Bha ja'k jix oodam kai'ch.

²⁴ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho gu' aañ gu Dios bhañ joot ji nañ bha ja gaa'mira' dai gui' nam ji'k jir Israel kam ja'tkam nam ja'p ji buan na jax gu kakasniir no'm mai' suulhgix.

²⁵ Gu' ji nat gu' gu ubii jix io'm mia'n xi øek mi ja'p o'lhia'n ki'n xi kikkok jup titda gu Jesusus:

—No' pich gi moo iam dua'ñ guñ maraax.

²⁶ Gu' ji na gu'p titda pix gu Jesusus:

—Ja'ppi na gu' cham jir am no' ñich tiip xi dhua'ñ gum maraax jiñ jaduun, na gu' biipi' aagix gu Israel kam ja'tkam nañ jix bhai' ja duña'. Na gu' no' ñich aap biipi' jix bhai'm duu, ja'p ji buusnia' na jax gu a'aall no'm mu pai' ka tu kua' gu tu' no' ñich mi' dhir ja boppoidhak mu ja'k xi ja maa gu go'ngox.

²⁷ Ba'p kai'ch ip gio gu ubii:

—Dho gu'r pui' dat dho jia tiñ jaduun, gu' pix ji nañ gu' aañ soi'ñ ilhii'ñ. ¿Cham aa gu' cham jax jup bua no'p moo xiñ joi'mdaip jiñ chigia' git? Na gu' ja'p ji buusnia' na jax gu go'ngox no'm mi' pai' ti tiitib gu biimñiga'n gu koi' na iigisda' nam tu kua'da' gui' nam jaroi'r ja go'ngoxi' ka'.

²⁸ Ba'p titda ip gio gu Jesusus:

—Aa gu' moo ja'p tu' silhkam soi'm ilhi-
i'n ap ji jiañ jaduun. Ea ku gi na moo pui' tu
tui'ka' nap jax kai'ch.

Ba' moo jano' nat jax pui' ji' tii gu Jesusus,
jix kii'p jum duu gu tiiyax, pu dua na kax
naanbi' kat na bhaan jup tui'n'git gu cham
kii' ii'mda'.

*Gu Jesusus na ba ja dudua'ndha' mui' gux
kako'k kam*

²⁹Ba' mi' dhir giop ba jii gu Jesusus mu ja'k
ju'ndharan na pai' ge' suu'nka' gu suudai'
na Galilea bhaan bipio'. Ba' maa'n kap
oidha' daam xi jimii'k bha ja'p bam jii'pi'n.

³⁰Ba' cham ji'x miikim mui' gu ja'tkam pix
ja'x ji ai mit mi' na pai'p tu'ii' ji ja ua'dat
am gux kako'k kam, pui' na jax gui' nam
jix mama'mkulhi' ka' nam cham tu oipoda',
gio gui' nam cham niin'nia ka', gio ba' gui'
nam jix mumuuk tu noonob ka', gio gui'
nam cham tu niokda', gio ba' jai' mui' gui'
na biix aixim tu'm ja eeka' gu ko'kdai'. Ba'
biix ja dudua'n gu Jesusus, jix kiki' mit jup
jum duu. ³¹Ba' gu ja'tkam nam ji'k mi'p
tu'ii', mi' pui' pup tu'ii' am na mit ja tii na
mit bhai' ji chu niokcha gui' nam cham tu
niokdat, gio gui' nam jix muuk tu noonob
kat na mit jix kiki'p jum duu, gio gui' nam
jix mama'mkulhi' kat nam cham tu oipodat,
gio gui' nam cham niin'nia kat. Ba' biix dhit
bhai' ji chu daani mit bui'nor gu Dios, nam
gu'x bhai'm taat gu dhi' pui' ji' na mit jax ti
tii.

*Gu Jesusus na mui'dhalhdhai gu koi' tu ja
makia' ip gio mui' gu ja'tkam*

(Mr. 8:1-10)

³²Ba' ba ja bai gu Jesusus gu noonbi'n, jup
ja titda:

—Jix joi'mdat ja nii'n in dhi ja'tkam, na
gu' cham jai'ch nam tu' ka jugia', na mit gu'
baik tanoolh ya' ba juruun aan jii' bui. Gio
gu' cham jup jir am no' nich tiip xi ja joot
nam ba jimia' ja ki'aam ja'k, nam gu' mu
pai' tu kaamui mi' pup bitka' boi cha'm.

³³Ba'p titda am gu noonbi'n:

—¿Dho tu'ch gip ja makia' aach ya', nach
gu' cham ge' ua' gu koi'? Gio gu' ja ya'p jir
gampix, ¿paach gip tu ta'nia'? Gio gu'r mui'
am dhi ja'tkam, cham tu' tu'r gook alh am.

³⁴Ba'p ja titda gu Jesusus:

—¿Gu' aapi'm ji'k pix ua' gu paan na pim
saak ua'?

Ba' gui'p titda am:

—Dho xijum gook dho pix, gio ba' ji'kchi
ip gu boptop.

³⁵Ba' xi ja chia nam pu ja tii'da' gu ja'tkam
nam mi ja'p xi dharaibu'. ³⁶Mi' dhir ba' dai
nat xi dhaagik gu xijum gook gu paan gio
ba' gu boptop, jix dhaam ja'k xi chi tiigik xi
chu taxchaabgi bui'nor gu Dios. Mi' dhir ba'
dai nat pix mui' ji ja maa ta'tak gu noonbi'n,
gui' ba' mi' dhir mu ja'k pix mui'p ji ja maa
mit gu ja'tkam. ³⁷Ba' biix tu juu mit nam
ji'k mi'p tu'ii' sia kum jix io'm tiir mui', tu
koi'mik am nam ji'x ilhii'n, jai' mit pu cham
ka jugio. Ba' pui' giop ma tu jumaap jamit
gu ta'tak ga'n nat bii, xijum gook bapaalh
dho moo giop suusu'n. ³⁸Ba' biix dhi' na mit
ji'k mi' tu juu gu ja'tkam, aixim am maakob
mambhiix jix cha'tmam oo'm (4000) gu dai
chichio'n, gu u'uub gu' cham aagix kam ji
gam a'aalh. ³⁹Ba' daipu' nat mi' pui' xi chu
ja maakak gu Jesusus gu mui' ja'tkam, pu jii
xi ja niio'kdhak, dai nat jax bha tis bhaan gu
ge' kanuub na mi ja'p jup se' amuub suudai'
jugii'n, silh bhii mu ja'k na pai' bhaan bipio'
gu Magdaala dibiir.

16

*Gu pariseos nam tiix mai'chim ka' gu
Jesusus no't sap moo baabui' silhkam Dios
bha joot*

(Mr. 8:11-13; Lk. 12:54-56)

¹Ba' ji'kchi mummip ba ji bubua mit
bui'nor gu Jesusus gui' nam pariseos jum
tiiti'nda' gio ba' gui' nam saduseos jup jum
tiiti'nda'. Ba' tii bax aa' am na ja nii'n'chu-
dat jup du'nia' git gu tu' nar jix bhai'm
duukam, gu' nam jax dhui pix jix mai'chim
no't sap moo baabui' silhkam Dios bha joot.

²Gu' ji na gu'p ja titda pix gu Jesusus:

—¿Gu' jax dhuukat jix mat ka' pim
na jax chu'm oidha' jimiidha' na pim ba'
gu'p kai'chdha' pai'ji jax chu'm jurmik:
“Xib moox kii' oidha' jimiim, tii' na gu'x
bi'm maaxi'n gux dhaam?” ³Gio ba'
moop kai'chdha' pim ip pai'ji jax chu'm
kabuimuk: “Xib moo cham kii' oidha'
jimiim. Jaiñ na gu'x bi'm maaxi'n gux
dhaam gio nax chibaa'.” ¿Gu' ba' cham
pu'niix maatit jup jii' nii'n japim aa aan
nañ jir tu'p tu'm da'? Tii' na pim ba' gu'x
maatit nii'ndha' gu tu' na jax chu'm oidha'
jimiidha'. ⁴Pu chuutu'm gu ja'tkam nam
cham tu' ka'm ti nii'n, aan cham tu' ja

tii'ñchuda' gux kii'p jum duukam, sia kum bhai' tii aa'. Dai gatuuk nam jiñ chigia' nañ iampix pui' ja'k jup jiñ dhuñia' na jax gu Jonaas.

Ba' daipu' xi ja tiidak pu jii.

Gu Jesusu na ba ja aagi'ñdha' gu noonbi'ñ nam cham ja kekeeda' gui' nam pariseos jum tiiti'nda' gio gui' nam saduseos jup jum tiiti'nda'

(Mr. 8:14-21)

⁵ Ba' na mit pai' dhuuk mi' dhir ba jii baasi'n dir ja'k jumai ju'ñdharan gu ge' suudai', cham ka ti'ñcho am gu paan gu noonbi'ñ gu Jesusu nam git xi gaamui nam mu pai' ba jugia'. ⁶ Ba' tu ja a'gidhim gu Jesusu gu noonbi'ñ, jup ja titdaim:

—Moo pim cham ja kekeeda' gui' nam pariseos jum tiiti'nda' gio gui' nam saduseos jup jum tiiti'nda', nam gu' joidham jix bhai' xi buada' nam tu a'gada', ja'p ji buusan na jax gui' na ki'n jappukar gu paan na giilhim jix chu ia'ñdharan'.

⁷ Ba' gu noonbi'ñ gu Jesusu dai paan bhaan jup tu a'gim am, jup kai'chim am:

—Bak gu' cham bhai' xi gaamuk jachich gu paan nach mu pai' ba jugia' git.

⁸ Ba' ba ja kai gu Jesusu nam jax kai'chim, ba'p ja titda:

—¿Jax ku pim ba' moox buam jup bam aa'ntu' gu tu' paan na pim cham ua'? ¿Moo chakui biix jam jujur ki'n ti jiigi'ñ japim aa aañ jiñ bui nañ aañ jir ge'kam? ⁹ ¿Chakui aa pim maatit jiñ ñii'ñ nañ jir tu'p tu'm da'? ¿Cham aa pim ti'ñcho na ñich aañ mui'dhalh gu paan gux chamaam na ñich tu ja maa gu mui' ja'tkam aixkam jix chamaam mambhiix jix cha'tmam oo'm? Na mit jai' cham ka jugio bo na pimit ba' aapi'm giop ma tu jumaap bapaalh cha'm. ¿Cham aa pim ti'ñcho na pimit ji'k ja susdui'? ¹⁰ Gio ba' gatuuk na ñich giop mui'dhalh gu xijum gook gu paan na ñich giop tu ja maa bo gu ja'tkam gu maakob mambhiix jix cha'tmam oo'm aixkam, ba' jai' pui' cham jup ka jugio mit, ba' aapi'm giop ma tu jumaap bapaalh cha'm. ¿Cham aa pim ti'ñcho na pimit ji'k giop ja susdui'? ¹¹ ¿Gu' jax ji ku pim ba' cham maatit jiñ kee nañ aañ cham tu' paan aagidhat jup kai'chim? Gu' ja'ppi gui' nam pariseos jum tiiti'nda' ji gio ba' gui' nam saduseos jup jum tiiti'nda' nañ ja aagit jup kai'chim na pim cham mi ja kekeeda', nam

gu' joidham jix bhai' xi buada' nam pai' dhuuk tu a'gada', ja'p ji buusan na jax gui' na ki'n jappukar gu paan na giilhim jix chu ia'ñdharan'.

¹² Ba'x maatit ba kai mit gu Jesusu na cham tu' gui' aagit jup kai'ch na ki'n jappukar gu paan, gu' ja'ppi gui' ji nam pariseos jum tiiti'nda' gio ba' gui' nam saduseos jup jum tiiti'nda' na ja aagidhat jup kai'chim nam cham ja kekeeda' gu pui' nam jax ja'k tu a'gada'.

Gu Peegro na pui' ba ti'ya' na gu Jesusu jir di' guch Xoi'kam

(Mr. 8:27-30; Lk. 9:18-21)

¹³ Ba' mi' dhir giop ba jii gu Jesusu mu ja'k na pai' Sesarea Piliipo ti tiigim bhaan bipio' gu dibii'. Ba' ba ja tikka gu noonbi'ñ, jup ja titda:

—¿Jax jam kai'chdha' gu ja'tkam? ¿Jaroo sap da' iñ aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora'? ¿Tu'ñ sap jir jup tu'm da'?

¹⁴ Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho ji'ma'n jup kai'chdha' am nap sap aap jir di' gu Juan ja'tkam bopkondam. Jai' ba'p kai'chdha' am ip nap sap aap jir di' gu Eliiyas gui' nat saak pui' maaxik duakam jii jix dhaam ja'k. Jai'p ba'p kai'chdha' am ip nap sap aap jir di' gu Jeremiiyas, gio ba' moo ji'x jup kai'chdha' am ip nap sap aap maadit jir di' gui' nam bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios.

¹⁵ Ba' diilh jup xi ja tikka gu noonbi'ñ gu Jesusu, jup ja titda:

—¿Aapi'm gi, xiñ maat japim aa nañ jir tu'p tu'm da'?

¹⁶ Ba' mui' ji ñio gu Simoon gui' nam Peegro ki'n jup jix mat ka', jup kai'ch:

—Dho aapi' dhor di' guch Xoi'kam gui' na saak bha jootsa' git gu Dios.

¹⁷ Ba'p titda gu Jesusu:

—Ja'p moo joidham jix bhai' tum jii Simoon aap nap jir maraa'n gu Jonaas, nat gu' cham tu' jaro'i ya' kam dhi oi'ñga'n jum aa'ñ gu dhi' pui' na pich jax ja'k tii nañ jir tu'p tu'm da' aañ, gu' guñ Gi'kora' ji gui' nax dhaam jup tu'ii' nat jum aa'ñ. ¹⁸ Ba' xib aañ pum titda, aap nap Peegro ki'n jup tii', na ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch nap jir jodai, aap ya' ka ja silhka'nda' gui' nam ji'k jiñ bui ti jiigi'ñ gu ja'tkam nam ba' gammiji mi' pui' jiiimda' nañ jax tu jam a'gi'ñ. Ba' dhi' ja'p ji buusnia' nañ jodai cha'm ba kiisa'

guñ chiop. Ba' cham ji'xkat jax dhooda' gux buam jum duukam, sia ku jax tii ilhii'ndha' git. ¹⁹Jum makia' iñ gui' na bhaan jix maati' ka' na biix jum a'm ji chu bi'ya' gu tu' nap jax jix dhuñim ka', jix dhaam dir jañ ya' tum aichulhdha'. Ba' jax ñap ti'iidha' ya' dhi oi'ñga'n, pui'p tu tui'ka' jix dhaam ja'k, gio gu tu' nap jax jix dhuñim ka', pui' ja'k jup tu tui'ka' jix dhaam ja'k.

²⁰Mi' dhir ba' dai nat xi ja soo'mchulhdhak gu Jesusu gu noonbi'ñ nam sap chakui jaroi' aagi'ndha' na dhi'r di' guch Xoi'kam gui' na saak bha jootsa' git gu Dios.

Gu Jesusu na ba tu aa'nda' nam mu'aa'
(Mr. 8:31-9 :1; Lk. 9:22-27)

²¹Ba' ba ja aagi'ñ gu Jesusu gu noonbi'ñ na sap bhammi ja'k jim Jerusaleen, sap ba' no't bhammi ba ai, tu chiñia' am nam tulhiichudai mu'aa' gu ja gē'gerkam tuk gu Israel kam ja'tkam, gio gu ja gē'gerkam tuk gui' nam bhai' gē' chiop ja palhbui'ndha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios. Ku ba' gu' sap baik tanoolh ki'n duadii mi' ji na jax ba oirida'. ²²Ba' gu Peegro mu ja'p dilhkob xi baakuk jup titda gu Jesusu na sap cham jir am gu pui' na jax kai'ch, jup titda:

—Chaam ji nar am gu pui' nap jax kai'ch jiñ jaduun. Jax dhui na moo cham pui' aa' gu Dios.

²³Gu' ji nat gu' jotmoda' ku' xi kikkob gu Jesusu jup titda:

—Moop cham tu' ki'n jiñ juanda' toobilhik, nap gu' cham pui' ilhii'ñ na jax jix aa' gu Dios, dai nam jax pix ja'k ilhii'ñ gu ja'tkam.

²⁴Mi' dhir ba' moop ja titda biix gu noonbi'ñ gu Jesusu:

—No' jaroi'x aa' na gammiji bañ kaichgi-da', jum aa' na ja'p xi dhuuji na diilh jax ilhii'ndha', dai na pix bhaan ji bamgia', cham jax bua sia kum jix mu'aam. ²⁵Na gu' gu jaroi' no' tiix aa' na git jix bhai' tu jimda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan, cham bhai' tu jimia' gatuuuk. Gu' cham ji no' gu' cham tu' ji kekeedat gammijiñ kaichu' sia ku mit ma mua, na gu'x bhai' tu jimia' mi' dhir ja'p ja'k. ²⁶¿Tu' gi mi'p tigia' gu jaroi' sia ku tii bixchu' tu bia' gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch? Na gu' cham ji'xkat palhbuidha' na tisdia' jix dhaam ja'k no't jotmoda' am

xi muu. ²⁷Na gu' aañ nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan, jix io'm gē'kam ki'n bha jimda' iñ, na gu'ñ a'm ti niidhidha' guñ G'i'kora', sia gu noonbi'ñ jam jiñ biim jiiimda'. Ba' ya' ja makia' iñ biix gu ja'tkam gu tu' nar ja mai'chik ka' biix ji'ma'n nam tu' jax buimii ya' dhi oi'ñga'n bhaan, no'm mi' pui' jiiimdat na jax jix aa' gu Dios piam ku gu' cham. ²⁸Tu' silhkam ki'n jañ ya' pu jam titdañ jaaduñ na pim ji'k ya'p tu'ii' gu xib, na pim jai' dhít pui kapup duduaka' nañ gio ya' øjji bar gē'kam ka' dhi oi'ñga'n bhaan, aañ nañ bhaankam ya' oiri guñ G'i'kora'.

17

Gu Jesusu na maakam tu'm jup jum duñia' gu buibs'a'n gio gu jajannulhi'ñ

(Mr. 9:2-13; Lk. 9:28-36)

¹Ba' gatuuuk ji'k xijum maa'n jurni'ñ ki'n ma jii gu Jesusu maa'n kap na pai'r oidha' ta'm nax io'm jir te'kob, xi ja baidhak baik gu noonbi'ñ, moo gu Peegro, gio gu Jakoobo, gio ba' gu Juan ja'nni'ñ dhi' ji' dhi Jakoobo. ²Ba' na mit pai' dhuuk bhijimmi ba tiitis daam dir gu oidha', jotmoda' maakam tu'm jup jum duu gu buibs'a'n gu Jesusu, ja'p tu'm jum maaxi'ñ na jax gu tanoolh, gio gu jajannulhi'ñ joidham jix chooto totbikdam jup jum duu, ja'p tu'm jum maaxi'ñ na jax gu tu' no' miichdix na joidham tanoorda'. ³Ba' ba ja tii mit gu noonbi'ñ gu Jesusu gook gu ja'tkam na mit mi' bam maax, maa'n jir di' gu Moisees, maa'n ba'r Eliiyas. Ba' mi' gu'kat tu' a'gi'ñ am gu Jesusu nam mui' xi chiñi'ñ. ⁴Ba' gu Peegro jotmoda' cham jum matda' ir mui' ba ñio, jup titda gu Jesusu:

—Umri moor am jiñ jaduun nach kapbhai' ya'p tu'ii' aap jum bui. Ji'ma'n jach jam tuttuidha' gu o'nam, maa'n moor aap ga'n ka', maa'n ba'r Moisees ga'n ka', maa'n ba'r Eliiyas ga'n ka'.

⁵Ba' na mi' pui' ka kai'ch gu Peegro, jotmoda' bhai' ji chibgir, jix chutuap tum duu mi' nam pai'p tu'ii'. Ba' bhiji dir ja'p tibaa'ñ cha'm bhai' ji chum ñio, jup tum kai'ch:

—Dhi Jesusu aañ jir jiñ mar, ba'x io'm jix dha' iñ. Aañi' ya' dir mu joot na pim ba' mi' pui' xi jimii na jax jam tiida'.

⁶Ba' na mit jax pui' ti kai gu noonbi'ñ guch Xoi'kam, mi ja'p ja o'lhia ki'n pu

guguu mit na mit bax chooto'n, dīrap xi chu siisap gu ja moom. ⁷ Ba' gu Jesusus ja'xpix mu jimiiik mi' xi ja joiñdhak jup ja titda:

—Xi baapmi' gor. Cha'pim totdon ka'.

⁸Ba' na mit pai' dhuuk gio mui'p ji chi tii, cham pai' tu jai'ch am gu ja'tkam gui' nam mi' ka gu'kat, dai diihl gu Jesusus mi ja'p kiik.

⁹Ba' giop ba jii mit bhai' dhir oidha' ta'm. Ba' nammī pai' a'nsap nam ba juurkichu', jup ja titda gu Jesusus nam sap chakui jaroi' aagi'ndha' gu pui' na mit jax ti tii, jup kai'ch:

—Moo pim chakui jaroi' aagi'ndha' gu dhi' pui' na pimit jax ti tii. Dai no' nich muukik giop ba dua na pim ba' ba tu aa'nda'.

¹⁰Ba' moo ja'pni bhai'p ba tikka am gu Jesusus gu noonbi'n, jup kai'ch am:

—Jax kum ba'p kai'chdha' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios na gu Eliiyas biipi' ya' aaya' na ba' guch Xoi'kam ya'p ba aaya'?

¹¹Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho gu'r pui' dho na biipi' ya' aaya' gu Eliiyas na ya' ja silhkada' gu ja'tkam na ba' mi' dhir ya'p ba aaya' guch Xoi'kam. ¹²Ku ba' gu' ja'p moo gu tu'x matgim nañ ya' jam aagi'ndha', matgim gu Eliiyas ya' ba ai ji, gu' ji na mit gu' cham ji'xkat maat gu ja'tkam no' moop jir di', dai na mit tu' pix ilh. Ba' aañ nañ xib ya' oiri aapi'm jam nat bhañ joot guñ Gi'kora', pu'ni tu' pix jup jiñ ilhdha' am gu ja'tkam.

¹³Bax maatit ba kai mit gu Jesusus gu noonbi'n na gu Juan ja'tkam bopkondam aagit jup kai'ch nar di' gu Eliiyas.

Gu Jesusus na ba dua'ndha' maa'n gu biap-ma' na kax ñaanbi' ka' na bhaan jup tui'ngida' gu cham kii' ii'mda'

(Mr. 9:14-29; Lk. 9:37-43)

¹⁴Ba' na mit pai' dhuuk mummī ba ai nam pai' daraa gu mui' ja'tkam, maa'n mi' dhir ja'p mui' ji ai buiñor gu Jesusus, ba' mi ja'p o'lhia'n ki'n xi kikkok soi' ba titda, jup kai'ch:

¹⁵—Aañ ja'p tii kai'chidhat jiñ jaduun nap git iam dua'ndha' dhiñ alhii chuk na giilhim jum tulhiin na tu kaammukda'. Ji'x tai chir ba gixia' piam suudai' chir. ¹⁶Tii nich ya ja aichulh dhi' nam jum kaichu', gu' ji na mit

gu' cham ji'xkat dua'n, na gu' chix xijai jax ña ja'k.

¹⁷Ba'p kai'ch gu Jesusus:

—Ji Moo ja'p chakui biix jam jujur ki'n jix biiñak japim aa buiñor gu Dios? Ji'x jañ ba' ya' pu oirit jup jam aagi'ndha'? Bhai' gor jiñ bai'ñxi'ñbop gux ko'kkam ya'ni ja'k.

¹⁸Ba' gui' xi bai'ñpuk mi'p ba aichulh jamit. Ba' ba ñiok gu Jesusus gu cham kii' ii'mda' na bhaan jup tui'dhi' gu biapma', jup titda:

—Mup buusnia' bhai' dhir bhaan dhi biapma'. Cha'p bhai' pu tui'ngida'.

Ba'x kii'p jum duu gu biapma' mi' jot-modā' nat jax pu tii'n gu Jesusus.

¹⁹Ba' gatuuk mu ja'p dilhkob ba tikka am gu Jesusus gui' nam kaichu', jup titda am:

—Jax ba'r jum duukam chi ku chich ba' aach cham ji'xkat mai' joot gu cham kii' ii'mda' bhai' dhir bhaan gu biapma'?

²⁰Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho na pim cham biix jam jujur ki'n ti jii'gi'n dho buiñor guñ Gi'kora'. Na gu' no' pim biix jam jujur ki'n ti jii'gi'ndha' git buiñor, sia ku pim gu' panaas cham tu' bhaigim tu'ii', ja'p na jax gu mostaasa kai na panaas cham tu' bhaigim tu'ii', aañ pu jam titda na sia dhi oidha' jix bhaai' na pim pu tiida' na maakam ja'k jimia', pui' dho ji chu buusnia' no' pim moo tu' silhkam ti jii'gi'n buiñor guñ Gi'kora'. ²¹Ba' gu pu chuutu'm cham kiki' i'ii'mda', saabuix kam jum aa' na ba'x bhaai'n ka' nañ mai' ja jootosda', gio ba' nañ gammiji xi tu daanit buiñor gu Dios.

Gu Jesusus na gio pui'p ba ti'ya' nam mu'aa'

(Mr. 9:30-32; Lk. 9:43-45)

²²Ba' nam pui' maap mi' ka oipo na pai' bhaan bipio' gu Galilea dibur, jup ja titda gu Jesusus gu noonbi'n:

—Jum aaya' nam pai' dhuuk jiñ dhagia' gui' nam jiñ o'bhagi'n aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora'. ²³Mi' dhir ba' dai nam ba tu chiñia' nam jiñ mu'aa', ku ba' gu' aañ baik tanoolh ki'n ya' ji nañ jax ba oirida'.

Ba' bhai'x buam jim ilh jamit gu noonbi'n na mit pui' ji' kai gu Jesusus.

Nam jaroi' aagix nam tu namki'ndha' gui' na ji'k bhaan bipio'da' gu ge' chiop

²⁴Ba' nat pai' dhuuk mummī ja'k jup ba ai gu Jesusus na pai'r Kapernaum ja biim gui' nam kaichu', mi' ba ji bubua mit buiñor

gu Peegro gui' nam tu taanda' gu tuumiñ na ji'k aagix nam tu maakda' bhammi ge' chiop. Ba' ja'pni bhai' ba tikka am:

—¿Tu namki'n aa gui' na pim kaichu' na ji'k bhaan bipio' gu ge' chiop?

²⁵Ba'p ja titda gu Peegro:

—Tu namki'n ji matgim.

Ba' xi miñ nat tikkam gu Jesusu na jax ja'k jix bhai' gu dhi' pui'. Ba' na kia'pix mui' ji baakim miñ ba'k chir, biipi' kat bhai' ba ño gu Jesusu, jup kai'ch:

—¿Aap jax ilhii'n Simoon ja bui gux io'm ge'gerkam jum aa'ndam nam jix jai'ch ya' dhi oi'nga'n bhaan? ¿Jaroom aagix nam ja namki'ndha', gu diilh ja ja'tkam tuk aa, ka' gu jai' aa momkoran kam no'm ja daam kiik?

²⁶Ba'p kai'ch gu Peegro:

—Dho gui' dho nam jir momkoran kam.

Ba'p titda ip gio gu Jesusu:

—Jir pui' dho nap jax kai'ch, gu' ba' gui' nam jir ja ja'tkam tuk tii cham tu' aagix nam ja namki'ndha' git. ²⁷Ba' aach pu'ni ip, tii cham tu' aagix nach tu namki'ndha' git, nach gu' pui'p jir ja ja'tkam tuk. Ku ba' gu' ea nap mu jimia' mummi na pai' ge' suu'n gu suudai' xi bhiji ap gu bhai'chdhakar, mup ba' xi bua' suudai' chir. Ba' gu jax chu'm na biipi' mi' sa'ya' gu batoop, maa'n tigua' ap gu tuumiñ na mi jimda' chiini'ran, aixkam na ji'k jum aa' nach ki'n tu namkidha' aap gio aañ. Ba' xi bhiji ap ki'n mu xi ja namki'ñmira' gui' nam pui' bham taan nam ba' cham tu' ki'n kach juanda'.

18

Gu Jesusu na pui' ba ti'ya' nam aa' na gampai'm ilhii'ndha' gu jaroi' na ba'r ge'kam ka' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios

(Mr. 9:33-37; Lk. 9:46-48)

¹Ba' moo ja'pni bhai'p ba tikka am gu Jesusu gu noonbi'n, jup titda am:

—¿Jaroo chi ba'x io'm jir ge'kam ka' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios?

²Ba' xi bai'ñmirak gu Jesusu maa'n gu alhii mi ja'p ja saagi'n xi kiisak ³jup ja titda:

—Tu' silhkam ki'n jañ ya' pu jam titda, gu jaroi' no' cham pui'm ilhii'n na jax dhi'ni alhii, cham ji'xkat jimia' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios. ⁴Ba' gu jaroi' na pui'm ilhii'ndha' na jax gu alhii na soi'm ilhii'ndha', dhi' ji' ji na bar ge'kam ka' jix dhaam

ja'k buiñor gu Dios. ⁵Gu' ba' gu jaroi' no't jix bhai' ba duu gu jax chu'm alhii aañ jiñ a'mkam ja'p na jax dhi'ni nañ ya' daa', ja'p ji buusnia' nat aañ jix bhai' bañ dhuu.

Gu Jesusu na pui' ba ti'ya' na cham tu jimchu'n gu ua'tulhdhara'

(Mr. 9:42-48; Lk. 17:1-2)

⁶Ba' gu jaroi' no't maakam iatgidhak jix buam ba tu mamtux gu jax chu'm alhii pui' na jax dhi'ni nañ ya' daa', no' gu' tii ka ti ji'ndhat aañ jiñ bui, jir am kat nam kuxboran buulhdhai gu mattur mu nui'ña' mu pai' na ge' suu'nka' gu suudai'. ⁷Ja'p moox buam iam ja bui gu ja'tkam, nam gu' gammiji jai'ch ka' ja bui gui' nam ja baidhidha' nam jix buam jum duukam jup tu duiñpu'. Ku ba' gu' gu jaroi' na pu'ni ja baidhidha' gu ja'tkam nam jum u'ua'-tulhdhapu', giilhim joi'mdam jum duña' ji gatuum na pai' dhuuk tulhiñchuda' gu Dios.

⁸Gu' ba' no'p gu' aap gum nob ki'n jum ua'tulhi'ñ piam gum toon ki'n, jix bhai' nap iiki mu baas bua' nap ba' cham gammiji ki'n pup jum ua'tulhi'ndha', cham jax bua sia kup maap dir cham tu nobtu' piam kup cham tu toontu' nap pai' dhuuk ba aaya' jix dhaam. Na gu' xi' cham jir am no' mit gu' binkam mu ja'k xim bua na pai' gammiji cham tutki gu tai nap mi' pup jum tulhi'ndha' gammiji, sia kup biix gook tii xi chu noonobtu' piam kup biix gook tii tu toontu'. ⁹Piam ku gu' no'p gu' maap dir gum buupui ki'n pup jum ua'tulhi'ñ, jix bhai' ip pui' nap jupnai mu baas bua' nap ba' cham gammiji ki'n pup jum ua'tulhi'ndha'. Na gu' xi' cham jir am no' mit binkam mu ja'k xim bua na pai' gammiji cham tutki gu tai nap mi' pup jum tulhi'ndha' gammiji. Gu' cham ji no'p maap dir pix tu buupuichu' nap pai' dhuuk ba aaya' jix dhaam, cham jax bua, na gu'x bhai' ba tum jimia'.

Gu Jesusu na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu kakasnir bipia'dam

(Lk. 15:3-7)

¹⁰Ba' aañ ya' pu jam titdañ jaaduñ na pim cham tu' pix ja ilhii'ndha' gu a'aalh ja'p na jax dhi'ni nañ ya' daa', ni jax chu'm dho moo, nam gu' dhi' ja a'm ti niidhat jup tu'ii' jia gu noonbi'ñ guñ Gi'kora' gui' nam jix dhaam jup tu'ii' buiñor. ¹¹Nat gu' aañ pu kai'ñkam bhañ joot jia guñ Gi'kora' ya'

dhi oi'nga'n bhaan nañ ya' ja palhbuidha' nañ ja boosga' gui' nam ji'k mu ja'k bhüichu' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha'.

¹²'Jax japim ilhdhat jiiñ kəe? Pui' na jax maa'n gu maa'nkam no' ja bia' gu kakasnir ji'k maa'n jix chamaam oo'm aix kam. Gu' ba' no't gu' jax dhuukat maa'n mai' ma bua mu pai' gampix no' ka tu bipia', çcham japim ilhii'n na mi' ka xi ja do'ñchoi gu jai' xi dhai'ññaia' na tu gaa'mira'? ¹³Ba' na pai' dhuuk tigia', jix io'm jix dha'dam dagia', cham tu' pui' ilhii'ñdha' na jax gu jai' na mu pai' xi ja do'ñchoi. ¹⁴Ba' pu'ni ip guñ Gi'kora' nax dhaam jup tu'ii', cham aa' na jaroi' maadit mai' gixia' dhi' dhi a'aalh.

Gu Jesusu na pui' ba ti'ya' na cham jir am nam jix bhaak ka' gu ja'tkam ja bui gu jai'

(Lk. 17:3)

¹⁵'Gu' ba' no' jax dhuukat aapi'm maadit tu' jax ma jam duiñ gu jax chu'm jam jaduun, jix bhai' nap mu ja'p dilhkob xi baabui xi chu a'gidha' na cham bhai' na pui' tu buada'. Ba' no' jax kai'ch na cham pui' ka tu buada', dho gu' pui' dho na pim jax jix bhai' ba kai'chdha' na jax biip' dir. ¹⁶Piam ku gu' no't gu' jax dhuukat cham jum kai gu pui' nap jax tu a'gidha', jir am nap jumaip xi bai'ñmirai gu jaroi' piam ji'k gook na pim ba' baik dit tu a'gidha', katti iam jam kəeji mi' pui' ba jimia'. ¹⁷Piam ku gu' maa'n nat jax cham jam kai, dho gu' jai'p dho giop xi ja bai'ñmirai biix nam ji'k ti jigi'ñdha' aañ jiiñ bui na pim ba' mui' dhüt tu a'gidha'. Ba' no' gu' maa'n nat jax cham jam kai, dho gu' pui'p dho cham ka juanda', dai nap pui' pix ba bia'ka' na jax gui' nam cham ti jigi'ñ aañ jiiñ bui, piam pui' na jax gui' nam jir tuumiñ tu taandam tugi'ñ gux io'm ge'kam Rooma kam nam cham tu' ka'm ti ni'iñ.

¹⁸'Ba' jax ña pim jix aa'nda' ya' dhi oi'ñ-ga'n bhaan, pui' ja'k jup tu tui'ka' jix dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora', aañ moo ya' pu jam titda. Piam na pim jax ti'idha' gio na pim tu' cham aa'nda' na pui' tu tui'ka' ya' dhi oi'nga'n bhaan, pui' ja'k jup tu tui'ka' jix dhaam ja'k.

¹⁹'Ba' no' pimit ji'k gook maap xi chu a'gak ma tu daani buiñor guñ Gi'kora', jam makia' dho na pim tu' taanda', aañ moo ya' pu jam titda. ²⁰Na gu' no'm ji'k gook piam ji'k baik mi' pai' tu daan gu ja'tkam aañ jiiñ bui, aañ mi'p tui'ngida' ja bui.

²¹Ba' gu Peegro mu jimiik amuub bhai' ba tikka gu Jesusu, jup titda:

—çGu' ba' ji'kim jix bhai' nañ pu tiida' gu jax chu'm jiiñ jaduun no't tu' jax jiiñ duiñ nañ pui' pix ka tu uañi'ñka', ji'k xijum gookim aa?

²²Ba' gu Jesusu jup titda:

—Ja'ppi mui' kim ji nax bhai' nap pu tiida' nap pui' pix ka tu uañi'ñka', cham tu' gu tu' xijum gookim pix, gu' ja'ppi ji'k baik oo'm daman mambhiix ja'kbui' kim ji.

Gu Jesusu na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gui' nam palhbui'ñdha' gu jax chu'm ge'kam gu tu' na jax buada'

²³'Ba' gu jaroi' no' bhaan ba ti niidhim gu Dios, ja'p ji buusan na jax maa'n gu jax chu'm ge'kam no't mu pai' ba ji chu ja'kilh nam ji'k ua'tu'nda' gui' nam ji'k palhbui'ñdha' gu tu' na jax buada'. ²⁴Ba' nat jax kia'pix mui' ji chu ja'kilh, ba ti na maa'n jix io'm mui' tuumiñ ua'tu'n. ²⁵Ba' ba tu chia nam daagii ga'ra' biima'n gu binga'n, gio gu maamra'n, gio ba' na ji'k tu' bia'ka', nam sap ba' pui' pix tujuandam ki'n ji bi'ya' cham ji namkidhat na sap ba' pu'ni ja'k cham ka ua'tu'nda', na gu' cham bia'ka' na tu' ki'n tu namkidha' dhi' dhi maa'nkam. ²⁶Gu' ji nat gu' jotmoda' mi ja'p o'lhia'n ki'n xi kikbok bhai' soi' ji chii'n gu ge'kam gui' ji' gu maa'nkam na mui' tuumiñ ua'tu'nda', jup titda: “Ka tuñ uañi'ñka' ap jiiñ jaduun. Aañ matgim jum namkidha' ji biix nañ ji'k jum ua'tu'n.” ²⁷Ba' gu ge'kam jix joi'mdak ma kai, pui' cham ka juan sia ku ua'tu'n, dai nat ba tu chia nam giop do'ñcho'. ²⁸Gu' ji na gu' moo jano' nat jax mi' dhir buus gui' ji' gu maa'nkam na tu ua'tu'ndat, maa'n mi ja'p jup ba tiñ gui' nam maap tu juanda' na palhiip jup ua'tu'nda'. Ba' bhai' pu ji dhaa kuxboran, bhai' xi bhiichu'ntu' jup xi chitdat: “Bhai'p jiiñ ñamkidha' gui' nap jiiñ ua'tu'n.” ²⁹Ba' pui' tiip xi chum uañ buiñor gui' na mi'x bhaam, jup titda: “Ka tuñ uañi'ñka' ap jiiñ jaduun. Aañ matgim jum namkidha' ji biix nañ ji'k jum ua'tu'n.” ³⁰Gu' ji na gu' cham pui' ilhii'ñ gui' na mi'x bhaam, ja'ppi na bha taan ji na ji'k ua'tu'n. Tu chia dho gu' nam kuupa' na sap ba' namkidha'. ³¹Ba' na mit pui' ji' tiñ nat tu dooda gui' nam pui'p jir tujuandam tugi'ñ ka' gu ge'kam, giilhim jix buam jum ilh jamit, ba' mu jimiik ba aagi'ñ am gu ge'kam.

³²Ba' gu ge'kam mu tu joochxi na mu jimda' buiñor. Ba' nat pai' dhuuk mi' ba ai, jup titda: "Ja'p moo alh jix buam tomaat ap. Tiñ' aa na ñich aañ cham jax jum dooda nap jix io'm mui' tuumiñ jiñ ua'tu'ndat, na ñich gu'x joi'mdak jum kai na pich bhai' soi' jiñ chii'n. ³³¿Moo cham bhaai' aa nap pu'ñix joi'mdaip kaaya' gui' na pui'm ua'tu'n na ñich aañ jax xim joi'mdak jum kai nap soi' bañ chitda?" ³⁴Ba' bhaamuk tu chia gu ge'kam nam tulhiñchuda' na ba' namkidha' ip gio gui' nat ji'k pui' tii ba tiidak na cham ka namkidha' git.

³⁵Ba' mi' pix juugit tu a'ga gu Jesusu gu dhi' pu'ñi ja'k. Mi' dhir ba' moop ja titda:

—Ba' aapi'm pu'ñip jam dooda' guñ Gi'kora' gui' nax dhaam jup tu'ii' no' pim cham tu ja uañi'ñ gu jam jaaduñ biix jam jujur ki'n.

19

Gu Jesusu na pui' ba ti'ya' na cham jir am nam mai' ja iabuda' gu ja bipna' gu ja'tkam (Mr. 10:1-12; Lk. 16:18)

¹Ba' gatuuk na mi' pui' ji' xi chu ja a'gidhimik gu Jesusu gu noonbi'ñ, pu jii mi' dhir na pai' bhaan bipio' gu Galilea dibii, mu ja'k jup bhii na pai' bhaan jup bipio' gu Judea dibii, maa'n kap na pai' iampix xia'llhbu' ja'k bipio' mi' na pai' bhiiix gu Jordaan Ak. ²Ba' cham ji'x miikim jix io'm mui' mi' mam jumaap jamit gu ja'tkam ji ja ua'dat am gux kako'kkam, ba' gu Jesusu cham jax ji chi'ik pix ja'x jup ji ja dudua'ñ. Biix jamit dho gu'x kii'p jum duu.

³Ba' moo ji'kchi mi'p ba ai mit gui' nam pariseos jum tiiti'nda', ba' bhai' ba tikka am gu Jesusu nam mi' pix jix mai'chim no' sap moo jax kai'ch na cham jir am nam ba' pui' ja'k iattulhdhai tu chi'ia' nam mu'aa', jup titda am:

—¿Jix bhaai' aa gu jaroi' no' cham ka joi'ñ gu binga'n na mai' xi buaji jumai bhai'p ji bhiiya', ka' gu' cham aa?

⁴Ba'p ja titda gu Jesusu:

—¿Kux aapi'm aa cham ji'xkat tu jiñkui'ñ mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam nap jum kai'ch nat guñ Gi'kora' pu kai'ñkam jup duu gu chio'ñ gio gu ubii nam ba' gammiji maap tu oi'ñka'? ⁵Gio ba' moo ja'pnip jum kai'ch ip: "Ba' diñkob ja'k ba tu kiicha' gu chio'ñ na pai' dhuuk bhiiya'

gu ubii, cham tu' mi' ka tu kioka' nam pai' oi'ñka' gu gi'korga'n. Ba' dhi' gook ja'p ji buan am nam jir maa'n maa'nkam ka' pix gu chio'ñ gio gu ubii." ⁶Pui' kuñ ba'p kai'ch nam cham tu' kar gooka'n ka', gu' maa'n pix ji. Ba' cham jir am na jaroi' ja'p xi dhuuji gu pui' nat jax ja'k duu gu Dios nam gammiji maap tu oi'ñka' gu chio'ñ gio gu ubii.

⁷Ba'p kai'ch am gui' nam pariseos jum tiiti'nda':

—¿Gu' jax ji nat ba' gu Moisees pui' ja'k ja chianik gu bijik dir kam na sap jix bhaai' gu jaroi' na palhiip xi chu ua'nai mi' xi makia' gu binga'n na ba' mi' dhir bhaan jix maati' ka' nam cham kar jum bipnagim ka'?

⁸Ba'p ja titda ip gio gu Jesusu:

—Dho na gu' nam jax bar tuutu'm ka' ja'p na jax aapi'm nam cham maati' ~~te keke'~~ ni ji'x, na gu'x kaapak ka' gu ja jujur, cham aa'nda' am nam mi' pui' jimia' na jax jir am. Pui' kut ba' pu'ñi ja'k ja chianik gu Moisees nax bhaai' gu jaroi' na mai' bua' gu binga'n, gu' biipi' dir cham tu' pui' ja'k tu jimdat am ji. ⁹Ku gu' ja'p moo gu tu'x matgim nañ ya' jam aagi'ñdha', ja'ppi na cham jir am ji na mai' bua' gu jaroi' gu binga'n no't cham biipi' jumai biima'n tii na bo'ka'. Na gu' no't jumai tii bhai' ji bhii gu chio'ñ gio ubii, cham tu' pui' ka ji buanda' am nam jir jum bipnagim, nam gu' ja'p pix ba tu jimda' panaas na jax gui' nam jir ganai' pix.

¹⁰Ba' gu noonbi'ñ gu Jesusu jup titda am:

—Dho bak gu'r am kat ji na pu cham jaroi' maadi' bhii'ñda' gu ubii, na gu' no't jaroi' pu'ñi ma tii na jumai biima'n bo'ka' gu binga'n, cham jir am na gio mai'p ba bua'.

¹¹Ba'p ja titda gu Jesusu:

—Jax dhu' nam gu' cham tu' biix gu ja'tkam jix maat no'r am nam ti bipna' ka' piam ku gu' cham, dai ji'k pix ji gui' nat pu pui' ja'k ja a'm ti tii gu Dios nam ba'x maat.

¹²Ba' jai'p jix jai'ch am gu ja'tkam nam diilh jir pu chu'm nam cham ti bipna' ka', jai' ba' nam ja'p pix cham ja do'ñchoka', jai' ba' ja'p kai'ñkam cham jup ti bipna' ka' am nam gammiji mi' pui' duiñchu'nda' na jax ja'k jix aa' gu Dios. Aapi'm ba' diilh jix bhai' xim gaagidha' na pim jax ja'k tu't tu oi'ñka'.

Gu Jesusu na ja a'mkam ba tu dañia' gu a'aalh jix dhaam ja'k buiñor guch Gi'kora' (Mr. 10:13-16; Lk. 18:15-17)

¹³ Ba' moo ja'xpix gu ja'tkam mi'p ba aichulh jamit gu Jesusu gu ja a'aalh chuk nam jix aa' na bhai' xi ja daagii tu ja daañx-idha' jix dhaam ja'k buiñor guch Gi'kora'. Gu' ji nam gu' cham aa' gu noonbi'n, dai na mit bhai' ji ja ñiook, jup ja titda am nam sap cham mu ja'k ja ua'da' gu ja a'aalh chuk. ¹⁴Gu' ji na gu' cham pui' ilhii'n gu Jesusu, jup ja titda:

—Cha'pim ja ñioki'ñdha' dhich jaaduñ nam bha ja ua' gu ja a'aalh chuk, na gu' dhi' pik jix io'm ja a'm ti ñii'n gu Dios.

¹⁵Ba' bhai' xi ja daagik ma tu daani buiñor guch Gi'kora'. Mi' dhir ba' dai nat ba jii.

Gu biapma' jix chumñigam na ba tikkada' gu Jesusu na jax ja'k jix bhai' na tui'ñgida' na ba' jimia' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios (Mr. 10:17-31; Lk. 18:18-30)

¹⁶Ba' moo maa'n mi'p ba ai gu biapma' mi' na pai' oiri gu Jesusu, ba' ja'pni bhai' ba tikka:

—Aañ ja'p tu'm bham tikkam jiñ jaduun nañ ja'p tē kēē nap jir jix bhai'kam, nañ tiix maachim nap jiñ aagi'ñdha' git nañ tu'x kii'p jum duukam pu duña'a' nañ ba' jimia' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios.

¹⁷Ba'p titda gu Jesusu:

—¿Gu' jax duukat jap jix maat jiñ jaduun nañ jir jix bhai'kam? Na gu' jumaip jix jai'ch jia gu' na pui'p jir jix bhai'kam, gui' dhoñ Gi'kora' nax dhaam jup tu'ii'. Ba' no'p jix aa' nap jimia' buiñor, jum aa' nap biipi' mi' pui' jimia' na jax jum kai'ch gu ñio'ki'n mi' na pai' tu ua'ñix.

¹⁸Ba'p kai'ch gu biapma':

—¿Jax gi ja'k tu ua'ñix?

Ba' gu Jesusu jup xi aagi'ñ jup titda:

—Dho mi' na pai' ja'pni kai'ch: “Cha'p ja koo'nda' gu ja'tkam. Gio nap cham mai' xi buaji gum biina' jumai bhai' ji bhiiya' gu ubii. Gio nap cham nai' ti ixi'ñdha'. Gio nap cham nai' ja iatgi'ñdha' gu ja'tkam, ni jaro'i dho moo. ¹⁹Gio ba' nap tu' ka'm niidhat gum taat gio gum naan. Gio ba' nap biix pix jix ja joi'gi'nda' gu ja'tkam sia nar jaro'i' ka' git, ja'p nap jax xim joi'gi'nda' aap diilh.”

²⁰Ba'p kai'ch ip gio gu biapma':

—Dho gu' aañ biix mi' pui' tii duiñchu' ji gu dhi' pui' nap ji'k jax kai'ch jiñ jaduun. ¿Chi gu' moo cham ji jia?

²¹Ba'p titda ip gio gu Jesusu:

—Dho gu' maa'n kam bi'iix ji nap pu tu duña'a', pui' na jax gui' nap ji'k tu' bia' nap tu ga'rai ja makia' gu tuumiñ gui' nam cham bia' nam pai' dhir u'ji ki'n tu saba'da'. Ba' dhi' pu'ni ja'k jir jix chumñigam ka' ap jix dhaam ja'k. Mi' dhir ba' dai nap gammiji bañ kaichgida' cham tu' bhaan jim tukgidhat.

²²Ba' giilhim bhai'x buam jim ilh gu biapma' nat pui' ji' kai gu Jesusu, jix buam jum aagit pix ba jii, na gu' tii cham aa' na tu ga'ra' gu bixchu' na tu bia', na gu' giilhim jir jix chumñigam ka'.

²³Ba'p ja titda gu Jesusu gu noonbi'n:

—Dho jaña nam jax jix xijaim ilhii'ñ gux chutumñigam nam mi' pui' jimia' na jax jix aa' guñ Gi'kora' na ba' ja a'm ba ti niidhidha' git. ²⁴Gu kameeyo chi iam cham xijaim jup ilhii'ñ ji na buupuiram baaki gu soomkar ja'p dir ja'k buusnia', cham tu' pui' na jax gux chutumñigam nam giilhim jix xijaim ilhii'ñ nam mi' pui' jimia' na jax jix aa' guñ Gi'kora', nam gu' dai mu ja'k bhaan jix chutkagix ka' gu tu' nam bia'ka'.

²⁵Ba' gu noonbi'n mi' pui' pup tu'ii' am na mit pui' ji' kai, cham bhaai' nam jax xim duña'a', dai nam jup jum ti titda diilh:

—Dho bak gu' cham ji'xkat jaro'i' aaya' ji buiñor gu Dios, na gu' bak pui' giilhim jix xijai nañ mi' pui' jimia' na jax jix aa'.

²⁶Ba'p ja titda gu Jesusu mui' xi ja tiigik:

—Jax dhui na cham tu' xijai kam ilhii'ñ gu Dios gu tu' nam jix xijai kam ilhii'ñdha' gu ja'tkam ya' dhi oi'ñga'n bhaan.

²⁷Ba' gu Peegro mi' dhir ja'p mui'p ji ñio, jup kai'ch:

—¿Aach ba' tu' mai'chia' jix dhaam ja'k, na chich gu' cham tu' kap jich buix gu tu' nach bia'kat jano' dir na chich pai' dhuuk jum kai'?

²⁸Ba' gu Jesusu jup ja titda biix nam ji'k jir gu noonbi'n:

—Dho gu' dai dho na pim jiñ biim ba daraibu' mambhiix kap daman gook bhai' nañ pai' ba daibu' aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora' nañ pai' dhir nai'r ge'kam ka', na joidham jix chu abhaar, jano' na pai' dhuuk jum aaya' na biix xixibkam jup tum duña'a' gu tu'. Ba' ba ja aagi'ñdha' pim gu ja boxi gu mambhiix daman gook maamra'n gu Israel nam tu' jax buimii ya' dhi oi'ñga'n bhaan. ²⁹Gu' ba' gu jaro'i' no't cham tu'p

jim buixdhak gammiji bañ kaichu', na cham bhaan ka titi'ñchoka' gu ba'ki'ñ, piam gu sispidhi'ñ, piam gu taata'n, piam gu di'hi'n, piam gu maamra'n, piam gu dirbaga'n, cham jax bua dho, na gu'x io'm mui' bhaan ba tu bi'ya' gatuuk, gio na pu jimia' jix dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora'. ³⁰ Gu' ba' gui' nam xib jir gē'gērkam ya' dhi oi'ñga'n bhaan, kam aaya' gatuuk nam jir cham tu' ka', gu' ba' gui' nam xib jir ja'ppix ja'tkam ya' dhi oi'ñga'n bhaan, gatuuk gē'gērkam ki'n ji bi'ya' am jix dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora'.

20

Gu Jesusus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai gu tujuandam nam maa'n nam ji'k ja namkidha' sia ku mit jai' gatuuk ka tu jua

¹ Ba' gu jaroi' no' bhaan ba ti niidhim gu Dios, ja'p ji buusan na jax gu jaroi' no' mu pai' ti i'ix gu bhaidha'. Ba' no' bar am na pai' dhuuk tu u'ya', kapbhuumuk ba ja umua'ñdhara' gu tujuandam nam tu u'ya' gu bhaidha'. ² Ba' na pai' dhuuk ba ja tigia', xi ja aagi'ñdha' na ji'k ja namkidha' gu maa'n tanoolh, ba' xi ja baidhai mi' xi ja chi'nia' nam ti i'kia' gu bhaidha' na pai' ti i'ix ka'. ³ Ba' moo ja'xpix tē'kob pa' duuk iam, gio jai'p ma ja umua'ñdham gu tujuandam, ba' ba ja ti ip ji'kchi nam mummu ja'p pix daraa irban gu gē' kiicham nam cham tu' jax bua. ⁴ Ba' pui'p ba ja titda, jup kai'ch: "Aañ bha jam umua'ñdham jiñ jaaduñ na pim jiñ palhbuidha' na pim ti i'kia' gu bhaidha' mu nañ pai' ti i'ix." Ba' gui' cham jax ji chi'ik jup ma oi mit na mit tu juanam. ⁵ Ba' nat mi' xi ja do'ñchok, ja'xpix jix dhaam duuk jai' giop ma ja umua'ñdham. Ba' pui'p ba ja titda nat pai' dhuuk ba ja ti nat jax ja titdak ja baidhak gu jai'. Ba' xi ja baidhak mu xi ja do'ñchok ip. Mi' dhir ba' ja'xpix mia ji dhuniik, gio jai'p ma ja umua'ñdham. Ba' ba ja ti ip jai', ba' pui'p ba ja titda nat jax ja titdak ja baidhak gu jai'. Ba' pui'p xi ja baidhak mu xi ja do'ñchok ip. ⁶ Mikkat ba' nat jix io'm ba ji jur, jai' giop ma ja umua'ñdham mu ja'p irban gu gē' kiicham. Ba' ba ja ti ip jai' nam mi' pix ja'p daraa nam cham tu' jax bua. Ba' ba ja tikka' na sap jax kum ba' cham tu jua, jup ja titda: "Jax ku pim ba' cham tu jua jiñ jaaduñ? Ya' pix pu daraa

japim bix chanoohl." ⁷ Ba' gui'p kai'ch am: "Dho na cham jaroi'ch umuagi'ñ dho." Ba' gui'p ja titda ip gio: "Dho gu' aañ bha jam umua'ñdham dho na pim jiñ palhbuidha' na pim tu u'ya' gu bhaidha' mu nañ pai' ti i'ix." Ba' gui' cham jax ji chi'ik jup ma oi mit na mit tu juanam. ⁸ Ba' gatuuk nat pai' dhuuk ba ji chuk, jup titda gu tujuandam tugi'ñ gui' na mi' ti i'ix ka' gu bhaidha': "Eap ba' xib bhai' xi ja bai'ñ gui' na mit jich palhbui na mit ti i'ki gu bhaidha', mi'p xi ja namkidha'. Biipi'p bhai' ji ja namkidha' gui' na mit ji'k jix io'm gatuuk ya' ai, mu ja'k jax ji chimo' ja bui gui' na mit ji'k kabuimuk dir bhai' ji chu jua." ⁹ Ba' moo mi' ba ai mit gui' na mit ji'k jix io'm jurnik ka tu jua, ba' mi' xi ja namki mit. Ba' maa'n na mit ji'k ja namki na ji'k tum namki'ñdha' gu maa'n tanoolh sia ku mit ti palhiip pix tu jua. ¹⁰ Ba' moo ja'xpix mi'p ba ai mit gui' na mit kabuimuk dir bhai' ji chu jua. Ba' ti ilhdhat am nam mui' pa' ja namkidha' git, gu' ji na mit gu' ja'kbui' pix jup ja namki na ji'k tum namki'ñdha' gu maa'n tanoolh. ¹¹ Ba' gatuuk na mit biix xi ja namki, bhai' ji niokbo mit buiñor gui' na mi' ti i'ix ka' gu bhaidha', ¹² jup titda am: "Jax ku pich ba' dhi' ja'kbui' pix jup ja namki na pich ji'k jich ñamki aach? JCham bhaai' aa nap mui' pa'ch ñamkidha' git aach, na chich gu' bix chanoohl jich chulhi na chich tu jua, gio na bhax chatoiñ? Gu' dhi' tii palhiip pix tu jua mit, na mit gu' jurnik ya' ka ai." ¹³ Ba'p kai'ch gui' na mi' ti i'ix ka' gu bhaidha': "Aañ cham pai' jax kai'ch jiñ jaaduñ nañ cham biix jam namkidha', nañ gu' pu jam aagi'ñ nañ pu ja'kbui' pix jam namkidha' gu maa'n tanoolh. ¹⁴ Ja'pji na pim cham jax ji kai'chit xi gaamui dhi tuumiñ na ñich jam maa, na gu' dhi' aañ diihl jup jix maat na ñich ba' ja'kbui'p ja namki na ñich ji'k jam namki aapi'm. ¹⁵ Na gu' diihl jir jiñ chumñi' siañ jax bua. JKa' pim ji xiñ jiiagam aa nañ jir jix bhai'kam ja bui dhi jaaduñ?"

¹⁶ Ba' mi' pix juugit tu a'ga gu Jesusus gu dhi' pu'ñi ja'k, mi' dhir ba' moop ja titda:

—Ba' pu'ñi ja'k jup tu ja jimia' gui' nam xib jir gē'gērkam ya' dhi oi'ñga'n bhaan, gatuuk cham tu' ki'n ji bi'ya' am. Gu' ba' gui' nam xib jir cham tu', gatuuk gē'gērkam ki'n jup ji bi'ya' am jix dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora'.

Na bar baikim ka' na gio pui'p ba ti'ya' gu
Jesusu nam mu'aa'

(Mr. 10:32-34; Lk. 18:31-34)

¹⁷ Ba' na pai' dhuuk gamai' ba jimchu' gu Jesusu bhammi ja'k Jerusaleen, mu ja'p xi ja boosgak dilhkob gu mambhiix daman gook noonbi'n, jup ja titda:

¹⁸ —Xib jach ba' moo ba jiiimchu' bhammi ja'k Jerusaleen nach jax ya' ba jiiim gu xib. Ba' aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora', jiñ dha-gia' am gui' nam xiñ bhaamki'n gu ja'tkam, mi' dhir ba' dai nam jiñ bhiika' mu ja'k nam pai' darka' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios gio ba' gui' nam jir ja ge'gerkam tuk gui' nam bhai' ge' chiop ja palhbui'ndha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios. Ba' maap xim daagii ja chiñia' am gu jai' ja'tkam nam cham jir Israel kam nam jiñ mu'aa'. ¹⁹ Ba' gui' biix aixim xiñ buimii kurusu ta'm jiñ sissapai xiñ mu'aa' am. Ku ba' gu' aañ baik tanoolh ki'n ya' ji nañ jax ba oirida', nañ gu' duadii giop bamgia' mi' dhir koi'nga'n tir.

Gu binga'n gu Sebedeo na tiix aa'nda' nam sonpan darka' git gu maamra'n na pai' daaka' gu Jesusu

(Mr. 10:35-45)

²⁰ Ba' gu binga'n gu Sebedeo xi ja baidhak gu maamra'n mui' ji ai mi' na pai'p tu'ii' gu Jesusu, ba' mi ja'p o'lhia'n ki'n xi kikkob soi' jim duu. ²¹ Ba' gu Jesusu xi chikka na tu' ba'x aagit mi' soi' ba tu'ii', ba' gui'p kai'ch:

—Dho nañ pui' tii ilhii'n dho nap pui' xi chi'ya' git nam jum sanoop darka' dhiñ maamar jano' nap pai' dhuuk ge'kam ki'n ba daaka', maa'n ki'i'n dir ja'k nap chiñia' na daaka', maa'n ba' o'nsop dir ja'k.

²² Ba'p ja titda gu Jesusu:

—Matgim giilhim jix xijai ji na ba' pui' tu tui'ka' gu dhi' pui' na pim jax ilhii'n, na gu' biip'm aa' na pim giilhim jum tulhiiña', ja'p na jax aañ. ¿Ka' pim jix ñakoo' aa na pim jum tulhiiña'?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Jix ñakoo' ich ji matgim.

²³ Ba'p ja titda ip gio gu Jesusu:

—Dho gu'r am dho no' pim gu'x ñakoo' na pim jum tulhiiña'. Ku ba' gu' aañ cham jax jam titda' ji na moo pui' tu tui'ka' gu dhi' na pim tu' bhaan tu a'ga, na pui' maa'n ki'i'n dir ja'k jiñ xanoop daaka', gu jumai ba' o'nsop dir ja'k. Na gu' dai jano' na pai'

dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n bhaan na ba'x maati' ka' na jaro' bhai' ji aaga' guñ Gi'kora'.

²⁴ Ba' gu jai' mambhiix noonbi'n gu Jesusu am bhaak jamit ja bui gu jai' gook nam pui'p jir noonbi'n nam jir jum sispidhim na mit pui' ji' ja kai. ²⁵ Gu' ji nat gu' gu Jesusu jotmoda' maap xi ja jumpadak jup ja titda:

—Jax dhui na cham jir am na pim moo ki'n jup bax bhaak na pim jix aagit na pim jir ge'gerkam ka'. Na gu' dhi' ja'p pix ba ji buusan na jax gui' nam cham tu' ka'm ti nii'n, pui' na jax gui' nam jix kakai' ki'n dadarri nam xi' ge'gerkam jum taat ka' ja bui gu ja ja'tkam tuk, sia ji gu' no'm jir miamdaga'n pix, ge'gerkam bam taat ka' am. ²⁶ Gu' aapi'm matgim cham jir am ji na pim moo pui' ja'k jup tu jimda' na jax gui' am. Gu' matgim no' pim moo baabui'x aa' na pim jir ge'gerkam ka', jum aa' ji na pim soi'm duukat ja palhbui'ndha' gu ja'tkam sia nar jaro' ka' git. ²⁷ Ba' no' pu'ñi aapi'm maadit jix aa' na pim jir ge'gerkam ka', jum aa' na pim pui'm ilhii'ndha' na jax gui' nam pui' pix tu juanda' nam cham ja namki'ndha'. ²⁸ Na gu' sia aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora', cham tu' ge'kam jiñ ilhii'n iñ, na ñich gu' cham tu' pu kai'ñkam bha jii ya' dhi oi'ñga'n bhaan nam ba' ya'ñ palhbui'ndha' gu ja'tkam tu' na pix ki'n. Gu' ja'pji na ñich ja'kbui' kat bha ja palhbuidham ji nañ ja a'mkam mukia' na ba' mi' dhir ba tu namkix ka' gu ja ua'tulldhara'.

Gu Jesusu na ba ja dudua'ndha' gook gu
ja'tkam nam cham ñiñña' ka'

(Mr. 10:46-52; Lk. 18:35-43)

²⁹ Ba' nat pai' dhuuk mi' dhir gamai' ji jii gu Jesusu na pai'r Jerikoo ja biim gu noonbi'n, mui' ja'tkam pix chu'p jum duu mit na mit ba oi. ³⁰ Ba' palhii'p gama ja'k nam ba bhiichu', mi' ba daraa am boi jugii'n gook gu ja'tkam nam cham ñiñña' ka'. Ba' na mit pui' ba ti kai na gu Jesusu mi ja'p jim mui' ja biim, mui' ji jiiñkui mit, jup titda am:

—¿Aapi' jich jaduun nap jir boxii'n gu Dabii, iam jap xich joi'm dai jich chigia'!

³¹ Ba' gu ja'tkam nam mui'p oi'ñchu' gu Jesusu, am jix bhaaktu' am, jup ja titda am nam sap cham ñiokat darka'. Gu' ji na mit gu' gui'x io'm ba xi jii nam ge' ki'n mu jiiñak, jup kai'ch am:

—Aapai' jich jaduun nap jir boxii'n gu Dabii, iam jap xich joi'mdai jich chigia'!

³² Ba' gu Jesusus mi' gan ji kikbo, dai na mui' pup ti nii'n mu nam pai' dhir bha jiiinak gu ja'tkam gui' nam cham nii'nia ka', ba' xi ja bai nam mu jimia'. Ba' na mit pai' dhuuk mi' ba ai, jup ja titda:

—¿Tu'ni aa jam duuk jiñ jaaduñ na pim ba' bhañ jiñku'i'n?

³³ Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho nach pui' tii ilhii'n dho nap xich dhudua'ndhai git nach cham nii'nia.

³⁴ Ba' gu Jesusus cham jax ji chi'ik jix ja joi'mdak jup xi ja dudua'ndhak, dai nat bhai' pix xi ja daa ja buupui am, pux kiki'p jum duu mit mi' jotmoda'. Mi' dhir ba' dai na mit jai'p ma oi mu ja'k na pai' jim.

21

Gu Jesusus na Jerusaleen ba aaya'

(Mr. 11:1-11; Lk. 19:28-40; Jn. 12 :12-19)

¹ Ba' bhammi amuub ba ai gu Jesusus na pai'r Jerusaleen, maa'n kap na pai' pui' ti tii' Betpajee, sonpan gu oidha' gui' nam Oliibus ki'n jup jix mat ka' gu ja'tkam. Ba' ba ja jootos gook gu noonbi'n nam tiimilhdhapu' maa'n gu bhuru'x, ² jup ja titda:

—Ea na pim mu jimia' bhammini na pai' pix ji'dilh jir kikcham na pim jiñ chiimilhdhapu' maa'n gu bhuru'x. Mi' moo bulhka' na pim jax ya' dir mu aajidha'. Ba' dai na pim jax xi buplhio'kai bhai' pu tiimirika', biix sia gu maraa'n. ³ Gu' ba' no' gu' jaroi' ampik ba jam tikka na pim jax dhuñia' gu bhuru'x, ja'p japim tiida': "Dho gu Ge'kam nat bhach joot. Cham maat ich na tu' mi bhii'nora', ku ba' gu' sap ja'xñi gio ya'p bam aichulhdha' ji."

⁴ Ba' dhi' pu'ni ja'k tum kuugalh gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak maadit gui' nam bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios na ja'pnim kai'ch:

⁵ Xi ja aagi'n gor gu Sion oi'nikam na soi' jim dui'chugit bhuru'x cha'm mui' ba jim gu ja ge'kam tuk.

Jir bhi'niñordam gu bhuru'x na bhaan jim.

⁶⁻⁷ Ba' gu noonbi'n cham jax ji chi'ik mui'p ma jii mit mu nat pai' ja joot gu Jesusus. Ba' pui' ji chu buus na jax ja titda, mi' bulh gu bhuru'x na pai' tu ja aagi'n, ba' gui' dai na mit jax buplhio' xi chiimirak jamit binkam gu maraa'n. Ba' mu ja aichdhak

bhai' xi ja bakxi mit gu ja kuktun, ba' gu Jesusus maa'n bhai' xi dhaibuk gamai' pix chu'm duu biix boi. "Ba' gu ja'tkam joidham jix bhai' jim taatugit biipi' dir bapoi'dhat ja kookosidhat mi' ja iabuim am boi cha'm gu ja kuktun, nam gu'x io'm mui' mu jiiim nam oi'nchu' gu Jesusus, gam jai' gu tua jaaja' nam omsaidhat mi' iabuim mi' na pai' jax bhijim gu Jesusus. ⁹ Ba' nam pui' xi chu buidhat pix jiiinak bittu am biix gui' nam ji'k biipi' dir jiiim gio gui' nam gatuuk dir jup jiiim, jup kai'chim am:

—¿Taxchaab ba' guch Gi'kora' nat bhai' bach joochxi gu boxii'n gu Dabii gui' na bijik ya'r ge'kam kat!

¹⁰ Ba' ja'xpix nat pai' dhuuk bhammi ba ai gu Jesusus na pai'r Jerusaleen, cham maat am gu bhai' oi'nikam nar jaroi' dha'. Nai' tiim ti tikka am, jup kai'ch am:

—¿Jaroo chi ba' da' dhi maa'nkam?

¹¹ Ba' jai' dhit jup kai'ch am:

—Dho dhi' dhor di' gu Jesusus gui' na bhaankamu'n tu a'ga gu Dios, gui' na mummy kio Nasareet gui' na mi' bipio' na pai' jax jir Galilea.

Gu Jesusus na ja'k ba ja jootsa' gui' nam bhai' ka tu ga'rada' ge' chiop

(Mr. 11:15-19; Lk. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Ba' ja'xpix mu ja'k jup ba ai gu Jesusus na pai'r ge' chiop, ba' mi' pix ji ja tii gu ja'tkam nam jix io'm mui' miji tu ga'ra gu bixchu'. Ba' biix mi' dhir ja'k ji ja aadi nam ji'k bhai' ka tu ga'ra gio gui' nam bhai' ka tu saba'n, ja ia'lhxichulh gu ja memees gui' nam bhai' bhaan ka tua' gu tuumiñ nam bhai' ja pataaxi'n gu ja'tkam ki'n gu jai' tuumiñ, gio ba' gui' nam giokda' bhaan bhai'p ka ja kuup nam bhai' ka ja ga'ra, biix jup ja ia'lhxichulh. ¹³ Ba'p ja titda pui' xi ja doodak:

—¿Kux cham maat japim aa nap jum kai'ch gu ñio'ki'n guñ Gi'kora' mi' na pai' tu ua'ñix: "Dhi chiop nat mi'm kii, mi' dhir jix bhaai' nam bha tuñ a'gi'ndha' gu ja'tkam soi' jim ilhdhat"? Aapi'm gu' ya'p tu'ii' na jax pai' no'm jum jumpa'n gu i'xkum.

¹⁴ Ba' na pui bhai' ka oiri gu Jesusus na pai'r ge' chiop, bhai' ba ai mit ji'kchi gu ja'tkam nam cham nii'nia ka' gio ba' jai' gui' nam jix mama'mkulhi' ka', ba' soi' ba titda am na ja dudua'ndha'. Ba' gui' cham jax ji chi'ik jix ja joi'mdak jup xi ja dudua'n,

jix kikiñ mit jup jum duu. ¹⁵ Ba' giilhim bhai' ji bhaak jamit gu ja ge'gerkam tuk gui' nam bhai' ge' chioip ja palhbui'ndha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios, na mit tii gu Jesuus nat ja dudua'n gux kako'k kam. Gio gu' gu a'aalh mi' dhir ja'p pix jiiñak jup biit am nam jix bhai'm taat buiñor gu Jesuus, jup kai'ch am: "Taxchaab ba' guch Gi'kora' nat bhai' bach joochxi gu boxii'n gu Dabii gui' na bijik ya'r ge'kam kat." ¹⁶ Ba'p titda am gu Jesuus gu ge'gerkam jum aa'ndam:

—Ja'p xi ja tii'n nam cham ñiokda' dhi a'aalh. Moo ja'p ja kœ ap pix nam jax kai'ch.

Ba'p ja titda gu Jesuus:

—Dho jax gip bua siam jax kai'ch, na gu' pui'm kai'ch gu ñio'ki'n guñ Gi'kora' mi' na pai' tu ua'ñix na saak siax bhaai' gu a'aalh nam tu daanda' buiñor gu Dios, sia gui' nam ka xio'da'. ¿Cham aa pim ji'xkat tu jiiñkui'n mi' na pai' pu'ñim kai'ch?

¹⁷ Ba' daipu' xi ja tiidak gu Jesuus mi' dhir pu jii mu ja'k na pai'r Betaania, mi' ba' gan ji chibia.

Gu iigix na ba gakia' na ñiokdha' gu Jesuus

(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Ba' kabuimuk nat giop ba xia', ma jii ip gio gu Jesuus bhammi ja'k ge' kiicham. Ba' na gamai' ka jimchu', am jix bhioгим ba tu tatdatu'. ¹⁹ Ba' ba tii na mu ja'p kiiik boi jugii'n maa'n gu iigix, ba' mui' ma jii nat tiigim. Ba' na bha ja'p tii xi ñinii'n, pu nim maa'n kut tii gu iibhai'n'ga'n, ba'p kai'ch:

—Alh moo cham ji'xkat ka iibhai'n'cha' dhi iigix.

Ba' moo jano' nat jax pu tii'n, pu mi' nai' ji gaa gu iigix. ²⁰ Ba' mi' pui' pup tu'ii' am gu noonbi'n na mit pui' ji' ti tii, ja'xpix ba' ba tikka am gu Jesuus nat jax dhuukat nai' ji gaa gu iigix nat jax pu tii'n na cham ka iibhai'n'cha', jup titda am:

—¿Jax chi kut ba' moo jotmoda' nai' ji gaa dhi iigix na pich jax pu tii'n na cham ka iibhai'n'cha'?

²¹ Ba'p ja titda gu Jesuus:

—Dho na bhaan jix maati' ka' na cham tu' daipu' pu'ñix bhaai' na pim pu tu duñia' no' pim jix biiñak buiñor guñ Gi'kora', gu' ja'ppi sia ji gu'ñi oidha' no' pim jax titda:

“Eap ya' dir ja'k jim muni ja'k na pai' ge' suu'n gu suudai'”, dho gu' pui' dho ji chu buusnia' no' pim biix jam jujur ki'n ti jii'gi'n na pui' ji chu buusnia' na pim jax ti'ya'. ²² Gu' ba' pu'ñi ip no' pim biix jam jujur ki'n jix biiñak buiñor guñ Gi'kora', jam makia' dho tu' na pim taanda'.

Gu Jesuus nam tii ba tikkada' na jax kai'ñkam pui' tu bua bhai' ge' chioip

(Mr. 11:27-33; Lk. 20:1-8)

²³ Ba' gio mi'p ba ai gu Jesuus na pai'r ge' chioip. Ba' na mi' ka tu ja a'gi'n gu ja'tkam, mi' ba ai mit gu ja ge'gerkam tuk gui' nam bhai' ge' chioip ja palhbui'ndha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio ba' gui' nam jir ja ge'gerkam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam. Ba' bhai' ba tikka am, jup titda am:

—¿Jax jap ba' kai'ñkam ya' pu tu bua? ¿Jaroom chianik bham joot nap ya' pu tu duñia' nap diihl jax ilhii'n?

²⁴⁻²⁵ Ba' gu Jesuus jup ja titda:

—Dho ea nañ aañ maa'n jup xi jam tikka' gu tu'x buadam na jax jir jum duukam. ¿Jaroo bha joot saak gu Juan na ja bopkona' gu ja'tkam? ¿Dios aa, ka' diihl aa mit chia gu ja'tkam na ja bopkona'? Eor go xiñ aagi'n nañ ba' aañ jup jam aagi'ndha'.

Ba' gui' dai na mit ba jim ti tikka diihl, jup kai'ch am:

—¿Jax jach ja'k tiida'? Na gu' no'ch jax kai'ch nat gu Dios bha joot gu Juan, pui' dho ji chi'ya': “¿Gu' jax ji ku pimit ba' cham mi' pui' jii na jax tii pup tu jam a'gidhimik?”

²⁶ Gio no' chich jax tiip xi chii'n na mit diihl chia gu ja'tkam na ja bopkona', bhaakuim dhoch ma'yasai joodai ki'n jich kooda', nam gu' biix pix ti jii'gi'n na gu Juan bhaankam tu a'gimik gu Dios.

²⁷ Ba' pui' cham bhaai' nam jax tiida', dai nam jup titda pix:

—Chaam ji nach maat nat jaroi' bha joot gu Juan.

Ba'p ja titda gu Jesuus:

—Dho bak aañ pui' cham jup jam aagi'ndha' ku gi nat jaroi' bhañ joot nañ ba' ya' pui' tu bua.

Gu Jesuus na bhaan ji ua'rgidhai ba tu a'ga' maa'n gu maa'nkam na mu pai' ja jootsa' gook gu maamra'n nam tu juanpu'

²⁸ Ba' moo mi' dhir ja'pni bhai'p ba ja tikka gu Jesuus, jup kai'ch:

—¿Aapi'm jax ilhdhat kœe? Pui' na jax maa'n gu maa'nkam no' gook tu maamar, ba' no' maa'n jax titda: “Ea nap mu jimia' mu gaa tir nap tu juanmira’.”²⁹ Ba' no' gu' jax kai'ch pix gu maraa'n: “Aañ cham. Aañ moox oo'n. Cham pai' jimiim jiñ ilhii'n iñ.” Ba' na pui' xi kai'chmik ja'xpix siamri dikoo ma jii. ³⁰Gu' ba' gu jumai pui'p ba titda ip, gui' dho gi gu'x bhai'm taatit jup kai'ch jii: “Ea ku gi nañ moo mu jimia'.” Ba' daipu' xi chi'iik pu cham mui' ba ji jii, pu cham ji'xkat dho gu' mu jii mu nat pai' joot gu taata'n.

³¹Ba' mi' dhir jup ja titda gu Jesusu:

—¿Jax chu'm gu gook jii mu nat pai' joot gu taata'n nam tu juanpu'?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho gui' nat jax biipi' dir pu tiñ'n dho.

Ba'p ja titda ip gio gu Jesusu:

—Dho aapi'm pu'ñip ji buusan na jax gui' nat pu cham jii mu nat pai' joot gu taata'n. Gu' ba' dhi' ja'p jir jum duukam nam biipi' jimia' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios gui' nam jir tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux io'm ge'kam Rooma kam, gio gu u'uub gui' nam jir ganai' pix ka'. Gu' ba' aapi'm cham, sia ku pim pui' tii xi ilhii'ñ na pim aapi'm biipi' jimia' git jix dhaam ja'k,³² na pimit gu' cham mi' pui' jii na jax tii pup tu jam a'gidhimik gu Juan ja'tkam bopkondam, dai na pimit tu' pix ilh. Gu' gu tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux io'm ge'kam Rooma kam, sia kum gi-ilhim tiix u'ua'tulhdhix, gio gu u'uub gui' nam jir ganai' pix ka', moo jano' soi' jim ilhdhak mi' pui' jii mit nat jax tu ja a'gi gu Juan. Gu' aapi'm pu cham mi' pui' jii ji, sia ku pimit tii kai nat jax tu a'ga gio na pimit jax tii nat joidham jix bhai' tu duu.

Gu Jesusu na tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai gu tujuandam na mit buam pix tu dooda

(Mr. 12:1-12; Lk. 20:9-19)

³³Mi' dhir ba' moo ja'pni bhaan ji ua'rgidhak bhai'p ji chu a'ga gu Jesusu, jup ja titda:

—Kani na pim moo jumaip xiñ kaaya' nañ tu' bhaan jup tu jam a'gidha'. Maa'n-nim maa'n gu maa'nkam tu darsak gu uubas gio ba' nat tu kuu mi' nat ji'x juugit tu darai. Mi' dhir ba' moo tu echkai ip mi' na pai'x bhai'n ka' nam ba kii'da', gio ba' nat mi' kii ip maa'n gu tœb bhi'ñbak na ba' bhai' dhir bhaan daakat nai' tiñ nii'ñdha' na tu nuuka'nda'.

'Gu' ji na gu' moo ampik jup bar jimdam mik ja'k. Ba' mi' ka xi ja do'ñchok ji'kchi gu ja'tkam nam mi' ka tu juanda' pu jii ba'.³⁴ Ba' nat pai' dhuuk ba bhai gu uubas, mui' ba ja joot gu tujuandam tugi'ñ mu nat pai' ka xi ja do'ñchok gu jai' tujuandam tugi'ñ nam ua'pu' gui' na ji'k bhaan bipio'.³⁵ Gu' ji na gu' na mit pai' dhuuk tii mu ba ai gu tujuandam gui' nat mu ja joot, dai na mit bhai' ji ja da'ngi, ja gibiimik am, jai' mit pu ja koi, jai' ba' dai na mit joodai ki'n xi ja ma'yasak gio pui' mijip xi ja joot.³⁶ Ba' gatuuk jai' mui' tiip ja joot, mui' pa' iam, cham tu' ja'kbui' nat ji'k mu ja joot biipi' dir, gu' ji na gu' maa'n na mit jax ja dooda.

³⁷'Gu' ba' mikkat na cham ka jai'ch na jaroi' mui' ka jootsa', dai gu maraa'n pix ba bii gui' nax io'm jix dha'da'. Ba' pui' mui'p ma joot jup xi chi'iik: “Dhi' dho gi gu' chi jii'gi'ñdha' am ji, nam gu'x maat na aañ jir jiñ mar.”³⁸ Gu' ji nat gu' cham pui' ji chu buus nat pai' dhuuk mu tiip ba ai gu maraa'n. Jup kai'ch am diilh jix dhu'ñpi'ñ ki'n gu tujuandam: “Dhi' moo bhaan ji chu bi'ya' biix na ji'k tu' ya'x chu jai'ch no't ba muu gu taata'n. Ja'ppi nar am ji nach mu'aa' na ba' aach jich a'm ji chu bi'ya' kapbhai' nat diilh ya' ka ai.”³⁹ Ba' pui' xi chi'iik bhai' ji dhaa mit, baas dir ja'p koraar biibhi' mit xi baidhak xi mu'aak.

⁴⁰'¿Gu' ba' aapi'm jax ilhii'ñ na ja dooda' dhi' dhi tujuandam na mit buam pix tu dooda na pai' dhuuk mi' aaya' gui' nat mi' tu darsak gu uubas?

⁴¹Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho gu' ja kooda' dho jia, jai' ba' mi' ja iabu' gu tujuandam, nam ba' mi' dhir ba maakidha' gui' na ji'k bhaan bipio'da' na pai' dhuuk bax bhai ka' gu uubas.

⁴²Ba'p ja titda ip gio gu Jesusu:

—¿Cham aa pim ji'xkat tu jiñkui'ñ gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' na pai' tu ua'ñix na ja'pnim kai'ch:

Gu jodai na mit mai' xi buak gu bhibhi'ñbakchadam, gu' ji nat gu' gio mi'p dai guch Gi'kora' na ba' bhaan darka' gu jai' joodai, na gu' pui' ja'k jix aa', ba' aañ joidham jix bhai'ñ chaat buiñor gu dhi' pui' nat jax tu duu?

⁴³Ba' aapi'm pu'ñip ji buusan na jax gu bhibhi'ñbakchadam na mit mai' xi buak gu

jodai gux kii', ba' cham jixkat aaya' pim jix dhaam ja'k buiñor gu Dios. Dai gui' nam jix'k mi' pui' jiiim na jax jix aa' nam ba' jimia' buiñor. ⁴⁴Ba' aañ ya' pu jam titda na pu ta'tak jum jum duñia' gu jaroi' no't bhaan jutbuk ia dhi' dhix kii' jodai. Piam ku gu' no't jax dhuukat bhaan gii gu jaroi' no' mi' pai' ka oiri, pu matai dhop jum duñia'.

⁴⁵Ba' tiix dhaagik am gu Jesusu gu g'e'g'erkam jum aa'ndam, nam gu'x maat na dhi' ja aagit jup kai'ch nat tu a'ga bhaan ji ua'rgidhak gu tujuandam na mit buam pix tu dooda. ⁴⁶Gu'ji nam gu' moop jix ja iibhi'n gu ja'tkam, nam gu' biix pix jix bhai'x mat ka' na gu Jesusu silhkam Dios bhaankamu'n tu a'gada'. Ba' pui' cham jixkat jax dhooda mit gu mi' jotmoda'.

22

Gu Jesusu na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu maa'nkam nam tiimo'

¹Ba' gio bhai'p ji chu ja a'gi gu Jesusu gu ja'tkam bhaan ji ua'rgidhak maa'n gu maa'nkam nam tiimo', jup ja titda:

²—Ba' na jax ja'k ja a'm ti niidhidha' gu Dios gu ja'tkam, ja'p ji buusan na jax maa'n gu g'e'kam no' mu pai' ba xim tiimom gu maraa'n, ³na ba ja jootsa' gu tujuandam tugi'n nam ja bai'npu' gu ja'tkam nam tu jugia' gu koi'. Gu'ji na gu' ni jix kum cham aa' nam pai' dhuuk mu ja'p pui' tii ba ja titdaim, pui' mit giop ba jii gu tujuandam tugi'n gu g'e'kam. ⁴Ba' gatuuk jai' gio mui' tiip ja joot jup xi ja tiidak: “Ea na pim aapi'm mui'p jimia' na pim ja bai'npu' gu ja'tkam nam ya'ni tu jugia' gu koi'. Ja'p japim ja tiida' na ya' bax chu bhai, na ñich gu' tu chia gu tutuur gux dhudua kam nam ja koodai tu jidhoora' gu bakaax.” ⁵Gu'ji na mit gu' sia cham aa gu ja'tkam nam mu tu koi'po' nam pai' dhuuk mu ja'p pui' tii ba ja titdaim gu tujuandam tugi'n gu g'e'kam. Maa'n dai nat mu ja'k ji dhuu na pai' tu ga'mbhar, maa'n ba' mu ja'k jup ji dhuu na pai' tu juanda'. ⁶Gu'jai' ba' dai na mit bhai' ji ja da'ngi gu tujuandam tugi'n gu g'e'kam, ja g'ibiimik jamit mi ja'p xi ja koodak. ⁷Ba' gu g'e'kam giilhim bhai' ji bhaam na mit ja koi gu tujuandam tugi'n. Mu ja joot dho gu' gu sandaarui'x chugi'n nam pui'p ja kooda' gui' na mit jup tu dooda, gio nam pup xi ja mimiidha' gu ja ba'bhak. ⁸Mi' dhir ba' moop

ja titda gu jai' tujuandam tugi'n: “Dho gu' ya' tii bax chu bhai dho dhi koi', gu' ji na mit gu' cham aa gui' na ñich mui' tii tu ja joochxi nam bha tu koi'po' git. ⁹Ea na pim aapi'm mui'p jimia' mu ja'p irban gu g'e' kiicham na pim ja bai'npu' gu ja'tkam nam ya'ni tu jugia'. Biix japim bha ja baidhika' na pim jix'k mi ja'p ja tigia'.” ¹⁰Ba' mui'p ma jii mit gu tujuandam tugi'n gu g'e'kam mu ja'p irban gu g'e' kiicham, ba' biix ja baidhak jamit na mit jix'k mi ja'p ja tii, sia gui' nam giilhim jix buam tomaat ka' gio gui' nam jir jix bhabhai'kam ka'. Suu'n jamit miji ba'k chir mi' na pai'r koi'cham ka'.

¹¹Ba' ja'xpix nat pai' dhuuk mi' ba baa gu g'e'kam, ba tii na maa'n cham pu chu'm ti tii'chu' na jax chu'm tim titi' na ba'x bhaai'n ka' nañ mu bakia' mi' pai' no' pu'ñir koi'cham ka'. ¹²Ba'p titda: “Jax japich dhuuk ya baañ jaduun? Nap moo cham pu chu'm ti tii'chu' na jax chu'm tim titi' na ba'x bhaai'n ka' nañ mu bakia' mi' pai' no' pu'ñir koi'cham ka'.” Ba' cham ñiok gui' na mi' pui' titda. ¹³Ba'p ja titda gu g'e'kam gui' nam mi' tu bhijim gu koi': “Ea gor bu-uprak gu tootna'n gio gu noonbi'n mu buañ diirap dhi maa'nkam mi' na pai' giilhim jix chukgam na tii suakda' na giilhim jix buam jum aa'nda'.” ¹⁴Ba' pu'ñi tiip jix aa' gu Dios nam git mui' ti jii'ndhai gu ja'tkam mi' pui' jimia' na jax jix aa', gu'ji na gu' jix'k pix nam ba'x aa' nam mi' pui' jimia'.

Gu Jesusu na pui' ba tiida' nar am nam gook kap tu namki'ndha' gu ja'tkam

(Mr. 12:13-17; Lk. 20:20-26)

¹⁵Ba' bhaakuk mi' dhir pu jii mit gui' nam pariseos jum tiiti'nda'. Ba' tii biix maap xim jumpadak ma tu a'ga mit nam jax dhuu mai'chia' git gu Jesusu na pu ti'ya' git na jax cham pui' ja'k tu aagix ka' nam ba' pui' ji chi'ji iattulhdhai tu chiñia' nam mu'aa'. ¹⁶Ba' mui' tii ja joot jamit jix'kchi gu ja ja'tkam tuk ja biim gu Eroodis gu ja'tkam tugi'n nam sap tikkapu' gu Jesusu, katti sap iam maakam pix ti'ya' git na jax cham pui' ja'k tu aagix ka' nam ba' pui' ji chi'ji iattulhdhai tu chiñia' nam mu'aa'. Ba'p titda am mu ji øek:

—Jin jaduun, aach ti jii'gi'n nap silhkam jup kai'chdha' nap pai' dhuuk tu ja a'gi'ndha' gu ja'tkam, jir silhkam nap jax ja titdada' na pui' ja'k jix aa' gu Dios, gio na

maa'n nap jax ja ilhii'n gu ja'tkam sia nar jaroi' ka' git. ¹⁷ Ba' aach ja'p tu'm bham tikkam jich jaduun, jir am aa nach namki'ndha' gux io'm ge'kam Rooma kam Seesar tiigim na ji'k aagix nach namki'ndha', ka' cham aa?

¹⁸ Gu' ji na gu'x bhai'x maat gu Jesusus nam jax kai'nkam jup titda, ba'p ja titda:

—Jax ku pim ba' moo ja'p tii xiñ mai'chim jiñ jaaduñ? ¹⁹ Ea gor maa'n bhañ chaiñbui'n gu tuumiñ gui' na ki'n tum namki'n na ji'k aagix nam namki'ndha' gux io'm ge'kam Rooma kam.

Ba' gui' maa'n jup xi bhiiidham jamit gu tuumiñ. ²⁰ Ba' gu Jesusus xi dhaagik mi' xi chiiigik jup ja titda:

—Jaroo da' dhi' na ya' jupñix bhaan dhi tuumiñ, gio na jaroi' mi' ua'nix na jax chii'?

²¹ Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho gux io'm ge'kam Rooma kam dho.

Ba'p ja titda ip gio gu Jesusus:

—Dho pim xi maakidhat ku gi gux io'm ge'kam Rooma kam na ji'k bhaan jup bipio'da', gio gu Dios japim jup xi maakidhat na ji'k bhaan jup bipio'da'.

²² Ba' pu cham ka ñio mit gui' nam mi' tikka, dai nam mi' pui' pup tu'ii' ji'x juugit. Mi' dhir ba' dai na mit ba jii cham jax ji chi'ik.

Gu Jesusus nam tii ba tikkada' gu saduseos nam jax ja'k tu ja jimda' gu koi'nga'n nam pai' dhuuk gio mu pai'p ba oipoda'

(Mr. 12:18-27; Lk. 20:27-40)

²³ Ba' moo jano' mi'p ba ai mit ip gui' nam saduseos jum tiiti'nda', gui' nam cham ti jiiigi'ndha' nam gio mu pai'p ba oipoda' gui' nam ji'k ba ko'iix ka' gu ja tutku' am bhaan. Ba' bhai' ba tikka am gu Jesusus, jup titda am:

²⁴ —Aach bhai' ma jii jich jaduun na chich bham tikkam gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Moisees, na sap no't maa'n ba muu gu maa'nkam, no't diilh mi' ji bii gu binga'n, no' cham maa'n bhaan tu mar kat, jix bhai' na bhai' ji bhiiya' gu sipdhi'n gui' na mia'n oi'ndha' na ba' bhaan ba tu mar ka', na ba' ja'p ji buusnia' nar dhi' ka' gu xio'gi'n gui' na ba mukia'. ²⁵ Gu' ji nam gu' moo ja'pnip tu a'gada' gu ja'tkam nam sap mu pai' oi'nikat xijum gook gu ja'tkam daim sipidhim. Sap ba' moo tii ba ti biina' kat gui' nar biipi' kam, gu' ji nat sap gu' am xi

muu, pu cham sap maa'n bhaan tu mar kat gu ubii. Sap ba' gu sipdhi'n gui' na mia'n oi'ndha' nat ba muu, tiix bhai' ba tiidak gu nuuchixi'n. ²⁶ Gu' ji nat sap gu' pui' am jup xi muu, pui' sap cham maa'n jup tiigik jamit gu alhii. Gio gu ti'iraab kam sap pui' tiix bhai'p ba tiidak ip, gu' ji nat sap gu' pui' am jup xi muu. Pu biix dho sap koi mit gu xijum gook tii pup bhiihijimik, pu cham sap jaroi' maadit bhaan tiigik gu alhii. ²⁷ Mikkat sap biix am jup xi muu gu ubii.

²⁸ Gu' ba' gu xijum gook gu ja'tkam nam tii pup bhiihijimik gu ubii, jax chu'm ba' pik gio bhai'p ji bhiiya' jano' nam pai' dhuuk saak gio mu pai'p ba oipoda' sia ku mit tii ba koi gu ja tutku' am bhaan?

²⁹ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho jax dhuu na pim gu' cham maat gu pui' na jax tu ua'nix gu ñio'ki'n gu Dios, ni na pim jix maat na jax jir ge'kam na pu tu duña' na jax ilhii'ndha'. ³⁰ Gu' matgim gui' nam ji'k ko'iim nam gio mu pai'p ba oipoda', cham tu' bhaan ka titii'ñchoka' am ji, na gu' dai ya' dhi oi'nga'n bhaan nam ba'x aa'nda' nam ti bipna' ka'. Gu' no'm maakam ja'k ba oipo, ja'ppix ba ji buanda' am ji na jax gu noonbi'n guñ Gi'kora' gui' nax dhaam jup tu'ii'. ³¹ Gio gu'x bhai'x maati' nam bhai' pai' aajim maa'n kap gui' nam ji'k ko'iim gu ja tutku' am bhaan, na gu' pui'm kai'ch bo gu ñio'ki'n gu Dios mi' na pai' tu ua'nix bhaan gu u'uan. J Cham aa pim ji'xkat tu jiiñkui'n? Na ja'pnim kai'ch bo: ³² “Aa'ñ jir di' gu Dios tugi'n gu Abraam, gio ba' gu Isaak, gio ba' gu Jakob.” Cham tu' na jax kai'ch: “Aa'ñ jir ja Dios tuk kat”, gu' ja'ppi na pui'm kai'ch ji na pui' ja Dios tuk ji. Dhi' bhaan jix maati' nam pui mu pai' oipo dhi' dhi ja'tkam, sia ku mit ba koi gu ja tutku' am bhaan.

³³ Ba' pu cham ka ñio mit biix gu ja'tkam, dai nam mi' pui' pup tu'ii' na mit pu'ñi kai gu Jesusus, na gu' joidham jix bhai' xi bua na tu a'ga.

Gu Jesusus na ba tu aa'nda' na jax chu'm jix io'm jum aa' nañ mi' pui' duiñchu'nda' na ji'k jax tu ua'nix gu ñio'ki'n gu Dios

(Mr. 12:28-34)

³⁴ Ba' gu pariseos maap xim jumpadak giop ma tu a'ga mit na mit pai' dhuuk pui' ba ti kai nat maa'n nat jax ja ma'iich gu Jesusus gu saduseos. ³⁵ Ba' maadit gui' nam

sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios mu jimik amuub na pai'p tu'ii' gu Jesusus, mi ja'p ji kikkok bhai' ba tikka, gu' na mi' pix tiix mai'chim ku ba'p kai'ch, jup titda:

³⁶—¿Jax chu'm pik jix io'm jum aa' nañ mi' pui' duiñchu'nda' na ji'k jax tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios?

³⁷Ba'p titda gu Jesusus:

—Dho mi' na pai' ja'pniim kai'ch: “Biix jum jur ki'n jap tu daanda' buñior guch Gi'kora', gio nap ji'x jup jum taat.” ³⁸Dhi' ji' ji na biipi' kat jix io'm jum aa' nap mi' pui' duiñchu'nda'. ³⁹Gatuuk ba' moo mi' na pai' ja'pniip jum kai'ch: “Jix ja joi'gi'nda' ap biix gu ja'tkam sia nar jaroi' ka' git, ja'p nap jax xim joi'gi'nda' aap diilh.” ⁴⁰Na gu' dhi' biix na ji'k jax tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios, dai dhi' pik dhi gok kap nax io'm bhaan tum a'gada', gio gui' nam bijik bhaankam jup tu a'gimik gu Dios, dai dhi' bhaan jup tu ja a'gi'ndha' am gu ja'tkam.

Gu Jesusus na ba ja tikka' gu pariseos na jaroi'r boxii'ñ guch Xoi'kam

(Mr. 12:35-37; Lk. 20:41-44)

⁴¹Ba' nam pui mi' kap tu'ii' gu pariseos, ⁴²ba ja tikka gu Jesusus na sap jaroi'r boxii'ñ guch Xoi'kam, jup ja titda:

—¿Aapi'm jaroo ilhii'ñ jiñ jaaduñ nar boxii'ñ guch Xoi'kam?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho saak gu Dabii dho.

⁴³Ba'p ja titda ip gio gu Jesusus:

—¿Gu' jax ji na ba' gu' diilh gu Dabii nat pui' ja'k jurtuda gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' pui' ja'k iim guch Xoi'kam nar ge'kam tugi'ñ? Mi' pai' na tu ua'ñix bhaan gu u'uan na ja'pni kai'ch gu Dabii:

⁴⁴Jup titda gu Dios guñ ge'kam tuk:

“Ya'ni ki'ñ dir jiñ xanoop jap ka xi dhaibu' nañ ka xi ja tulhiñchuda' gui' nam xim bhaamki'ñ,

nam ba' soi' bam ilhdha' aap jum bui.”

⁴⁵¿Gu' ba' jax dhuukat pui' Dabii jir boxii'ñ ji guch Xoi'kam na ba' gu' diilh gu Dabii pui' ja'k iim nar ge'kam tugi'ñ guch Xoi'kam?

⁴⁶Ba' pu cham jaroi' ka ñio, dai nam mi' pix pui' pup tu'ii'. Jano' dir ba' pu cham jaroi' tu' ka tikkada' gu Jesusus, nam gu'x maat na maa'n na jax ja mai'chia'.

23

Gu Jesusus na ba tu aa'nda' nam buam pix tu jim gu pariseos gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios

(Mr. 12:38-40; Lk. 11:37-54; 20:45-47)

¹Mi' dhir ba' moop ja titda gu Jesusus gu ja'tkam gio gu noonbi'ñ, jup kai'ch:

²—Gui' nam sap pik ba' tii xix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios gio gui' nam pariseos jum tiiti'nda', gammiji bhaan tu a'gada' am gu pui' na jax ja'k tu aagix mi' nat pai' tu ua'nak gu Moiseses. ³Ba' aapi'm cham jax ji kai'chit tu' ka'm xi ja niidhat nam jax jam titdada', dai ji na pim gu' cham pui' ja'k jup tu jimda' nam jax ja'k tu jim diilh, na gu' jax ñam xi chi'ji maakam tu buidha' am nam diilh jax ilhii'ndha'. ⁴Giilhim jix xijaim ja chianda' am gu ja'tkam nam mi' pui' jimia', sia kum gu' diilh pu cham mi' pui' jiiimdat jup kai'chdha', ni palhiip dho moo. ⁵Ja'p pix ba' dai nam bhaan pix ge'gerkam jum taat ka' nam sap pik ba' panaas mi' pui' xi jiiim nam xi ja niñ'ndha' gu ja'tkam, gu' pu paa gi mi' pui'p jiiimda' am gu tu' silhkam. Gio na ja ko'raarda' ip nam bha ja'p ja kokobtai' am xi ja buupratu'nda' gu bapket gui' na mi' tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios, piam bha ja'p ja noonob am. Gio nam te'teb tim ti'ii'ñka' gui' na am tu bhabha'salh ka' gu jajannulh. ⁶Gio no' mu pai' tum kua', jix aa'nda' am ip nam jix kiki' a'toxkar ta'm xi dharka', gio mu ja'p na pai' jax tum daanda', jix aa'nda' am ip nam biipi' dir xi dharka'. ⁷Gio nam jix aa'nda' ip nam soi'm duukat ja ñio'ki'ndha' gu ja'tkam mu ja'p irban gu ge' kiicham, gio nam jix aa'nda' ip nam pui' ja tiiti'nda' nam jir jix chu mamatdagim.

⁸Ba' aapi'm cham pui' ja'k jup tu jimda' nam jax ja'k tu jim gui'am. Cha'pim jix aa'nda' nam pui' jam tiiti'nda' gu ja'tkam na pim jir jix chu mamatdagim, na pim gu' aapi'm ja'p ba ji buan na pim jir jum jajaa'nim. Ba' maa'n pix jix jai'ch gui' nax dhaam jup tu'ii' na jam buir jix chu matdagim. ⁹Gio na pim cham jaroi' pui' tiiti'nda' ya' dhi oi'nga'n nar jam gi'kora', na gu' maa'n pix jix jai'ch gui' nax dhaam jup tu'ii' nar jam Gi'kora'. ¹⁰Ni na pim cham pui'm aa'nda' nam git ge'gerkam jam bia'ka' gu ja'tkam, na gu' aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora' nañ ba'r jam ge'kam tuk. ¹¹Ba' no' jaroi' aapi'm maadit jix aa' nar ge'kam

ka', jum aa' nax bhai' ja buada' gu ja'tkam sia nar jaroi' ka' git. ¹²Na gu' gu jaroi' no' dai ge'kam jum taat, pu cham tu' dho tu' ki'n ji bi'ya', gu' no' gammiji soi'm ilhii'n, dho gi gu' ge'kam ki'n ji bi'ya' ji.

¹³'Gu' ba' aapi'm na pim ji'k sap pik ba' tiip xix maat gu ñio'ki'n gu Dios gio aapi'm na pim pariseos jum tiiti', cham bhai' tu jam jimia' na pim gu' cham silhkam ja aagi'n gu ja'tkam nam jax ja'k mi' pui' jimia' na ba' ja a'm ba ti ñiidhidha' git gu Dios, ni aapi'm diilh dho moo ku pim mi' pui' jiiim, ni na pim cham aa' nam mi' pui' jimia' jai' dhit gu ja'tkam gui' nam ji'k mi' pui' tii xix jimiik.

¹⁴'Jam aagi'n iñ moo na cham bhai' tu jam jimia' aapi'm na pim sap pik ba' tii xix maat gu ñio'ki'n gu Dios gio aapi'm na pim pariseos jum tiiti', na pim gu' ja ñixi'ndha' gu ja ba'bhak gu di'dilhdhim u'uub, ba' giilhim mik tu daanda' pim pui' xi chu bua't na ba' jax dhui cham maati' ka' git na pim tu' jax buada'. Ku ba' gu' kam aaya' ji na pim pai' dhuuk giilhim jum tulhiña'.

¹⁵'Cham bhai' tu jam jimia' moo aapi'm na pim sap pik ba' tii xix maat gu ñio'ki'n gu Dios gio aapi'm na pim pariseos jum tiiti', na pim gu' mu ja'p nai' jiiimdat ja chiñiidha' gu ja'tkam nam mi' pui' jimia' na pim jax ja'k tu jim aapi'm diilh. Gu' ba' no't jaroi' maadi't mi' pui' ba jii na pim jax ja aagi'ndha', aapi'm jix io'm maakam xi chiña' na mi' pui' jimda' sia ku jax cham pui' aa' gu Dios, gu' na ba' jax dhui mu ja'k bhiiya' na pai' cham tutki gu tai na ba' giilhim jum tulhiña', cham tu' pui' na jax aapi'm.

¹⁶'Cham bhai' tu jam jimia' moo aapi'm na pim sap pik ba' tii xix maat gu ñio'ki'n gu Dios gio aapi'm na pim pariseos jum tiiti', na pim gu' pui' kai'chdha' na cham jax bua sia kut cham pui' duu gu jaroi' no't pui' xi chi'ik na gu ge' chiop bhaan jix maati' ka' na pui' tu duñaia' jax ña ja'k jix chu duñiim ka' buiñor gu Dios. Gu' sap ba' no' jax kai'ch na gu di'oor gui' na miji jai'ch ka' miji irban dir gu ge' chiop bhaan jix maati' ka' na pui' tu duñaia', dhi' dho gi gu' sap pik ba'x io'm jum aa' ji na pui' tu duñaia' sia nar jax ka' git. ¹⁷Cham jam jur bia' pim dho jia ku pim ba' pui' kai'chdha', ja'p ji buan japim na pim cham ñiñña. Jax dhui na moox io'm jum aa' gu ge' chiop, cham

tu' pix gu di'oor na miji jai'ch ka' irban dir.

¹⁸Gio na pim jup kai'chdha' ip na sap pik ba' cham jax bua no't cham pui' tu duu gu jaroi' jax ña ja'k tu daasa' buiñor gu Dios na pu tu duñaia', sia kut gu' pui' xi chi'ik na bhaan jix maati' ka' git gui' na bhaan bha tum makgixi'n gu Dios. Gu' sap ba' no' gu' jax kai'ch na sap pik ba' bhaan jix maati' ka' gui' na ji'k bhaan bipio'da' gu Dios gu tu' gui' na bhai' bitka' bhaan gui' na bha tum makgixi'n, na sap pik ba' dho gi gu'x io'm jum aa' ji na pu duñaia' sia nar jax ka' git. ¹⁹Ba' aapi'm jii jaaduñ na pim ja'p ji buan na pim cham ñiñña, jax dhui nax io'm jum aa' gui' na bhaan bha tum makgixi'n gu Dios, cham tu' pik gui' nam bha makgirta'. ²⁰Na gu' jaroi' no't pui' tii na bhaan jix maati' ka' gui' na bhaan tum makgixi'n gu Dios na tu' silhkam pui' tu duñaia' jax ña ja'k jix chu duñiim ka', cham tu' dai gui' aagit jup kai'chdha' na bhaan bha tum makgixi'n, gu' ja'ppi bix ji sia na aagit jup kai'chdha' gui' na ji'k tu' bha ti bitka' bhaan. ²¹Piam gu jaroi' no' jax kai'ch na gu ge' chiop bhaan jix maati' ka' na silhkam pui' tu duñaia' jax ña ja'k jix chu duñiim ka' buiñor gu Dios, cham tu' dai gu ge' chiop aagit jup kai'chdha', gu' ja'ppi sia bix ji gu Dios gui' na bhaan mi' ti ñi'ndha'. ²²Piam gu jaroi' no' jax kai'ch na gu dhaam bhaan jix maati' ka' na pui' tu duñaia' jax ña ja'k jix chu duñiim ka' buiñor gu Dios, sia bix aagit jup kai'chdha' bhammi na pai'r ge'kam gu Dios.

²³'Ba' cham bhai' tu jam jimia' aapi'm na pim sap pik ba' tiix maat gu ñio'ki'n gu Dios gio aapi'm na pim pariseos jum tiiti', na pim gu' cham bix mi' pui' duiñchu' na ji'k jax jum kai'ch gu ñio'ki'n gu Dios, dai gui' na ji'k bhaan bipio'da' gu tu' gu Dios na pim ba' mi' aichdhidha' ge' chiop. Gu' gu jai' bi'iix ji na pim pu duñaia', pui' na jax na pim silhkam tu a'gada', gio na pim jix chu joi'gi'nda', gio na pim bix jam jujur ki'n buiñor jix biiñak ka' gu Dios. Dhi' ji' ji na bix jum aa' na pim mi' pui' duiñchu'nda', gio gu jai' na jax tu daaxix ba pui' ip. ²⁴Ba' aapi'm na pim cham silhkam tu a'gada', jix ñi'ñ japim gu jaroi' no' am jum ua'tulhi'n, gu' aapi'm diilh pu cham jum ñi'ndha' na pim giilhim jum ua'tulhi'n.

²⁵'Cham bhai' tu jam jimia' moo aapi'm

na pim sap pik ba' tii xix maat gu ñio'ki'ñ gu Dios gio aapi'm na pim pariseos jum ttiiti', na pim gu' dai daam dir xi ja bopkonat gu jam bapaas gio gu jam jajooxia'. Aapi'm jañ dho jam aagit jup kai'ch na pim giilhim jix u'ua'tulhdhix, na pim gu' tu ja iixi'ñdha' gu ja'tkam gam na pim biix aixim tu buada' na jax cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios. ²⁶ Gu' dhi'm aa' ji na pim sia biix irban dir ja'k ja bopkonda' gu jam bapaas na ba' pu'ñi ja'k jix kiki' ka' sia daam dir ja'k.

²⁷ Cham bhai' tu jam jimia' moo aapi'm na pim sap pik ba' tii xix maat gu ñio'ki'ñ gu Dios gio aapi'm na pim pariseos jum ttiiti', na pim gu' ja'p ji buan na jax mu nam pai'm yassap gu ja'tkam, na daam dir joidham jix chua ki'n xi mamxidhix ka' na ba'x abhaar ka', gu' irban dir ja'k jix io'm mui' mi chi bitka' ji gu kokkoidha' ja a'oo gam bixchu' gu tu' na cham kiki' na mix chu jai'ch ka'. ²⁸ Ba' aapi'm pu'ñi ja'k jup tu jim, panaas ku pim joidham jir jix bhahai'kam ka' ja bui gu ja'tkam, gu' gu jam jujur am bhaan ni ji'x ji iam kur pui', gio na pim giilhim jix buam tomaat.

²⁹ Cham bhai' tu jam jimia' moo aapi'm na pim sap pik ba' tii xix maat gu ñio'ki'ñ gu Dios gio aapi'm na pim pariseos jum ttiiti', na gu' jam ko'raar na pim jix bhai' tu buada' mi' nam pai' yassap gui' nam bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, am tu yooxma'nda' pim ji gu' mi' nam pai' jax yassapka' gui' nam ji'k jir jix bhahai'kam kat. ³⁰ Jup kai'chdha' pim ba' moo: "Jir am kat no'ch git aach jano' biix mi'p oipoda' git na mit pai' dhuuk gu bijik dir kam ja koi dhi' nam bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios. Aach ja a'mkam nokia' git ji nam ba' cham ja kooda' git." ³¹ Gu' ji na gu' sia ku pim pu'ñi tii kai'ch, jax dhui na gu'x bhai'x maati' na pim aapi'm jir ja bopxi gui' na mit ja koi, ³² gio na pim pui' ja'k tu kuugalhdhim na mit jax ja'k bhai' ji chibgai gu jam bopxi kat nam buam pix tu buada' na jax cham pui' aa'nda' gu Dios.

³³ Jax japim dui ilhii'ñ na pim cham mu ja'k bhiiya' na pai' gammiji cham tutki gu tai na pim mi' pup jum tulhii'ñdha' gammiji? Na pim gu' giilhim jix bhaa'mna' ja'p na kooko'. ³⁴ Ba' aañ bhai' ka jam joochxidha' gui' nam bhaankam tu a'gada' gu Dios, gio ba' jai' gui' nam jix chu mamatda' ka', gio ba' jai' gui' nam biix aixim jup jix chu

mat ka'. Ba' aapi'm ja da'ngii ja kooda', jai' ba' na pim kukrus ta'm ja sissapai ja kooda' ip pui', gio ba' jai' na pim ja gii'bia' mu ja'p na pai' jax tum daanda', jai' ba' na pim mu ja'p nai' ba ja gaagidha' na pai' jax ji'dilh i'llhich jir kikcham ka'. ³⁵ Ba' aapi'm jam a'm ji jimia' na ja a'mkam gu jam bopxi kat jam tulhii'ñchuda' gu Dios, na ba' pu'ñi ja'k biix tu namkix ka' na mit ji'k ja koi gui' nam jir jix bhahai'kam kat na bhai' tii ja jootosda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan nam ba' ya ja'p bhaankam tu a'ga'. Mummy dir bhai' ji jam kusbidha' na mit pai' dhuuk mua gu Abeel, mi' juugit na mit pai' dhuuk jup mua gu Sakariiyas maraa'n gu Berekiyas gui' na mit mi' saa'ñdhan mua na pai' kiik gui' na bhaan mi chum makgirxi'ñ gu Dios, mi' na pai' kiik gu bhi'ñbak na mi chum daanda'. ³⁶ Jam aagi'ñ iñ moo na aapi'm jam a'm ji jimia' na ja a'mkam gu jam bopxi kat jam tulhii'ñchuda' gu Dios aapi'm na pim xib ya' dudua.

Gu Jesuus nax buam bam aa'nda' ja a'mkam gu Jerusaleen oi'ñkam

(Lk. 13:34-35)

³⁷ Ba' bhai' joi'mdara' ji ai gu Jesuus ja a'mkam gu Jerusaleen oi'ñkam, jup kai'ch:

—Aapi'm Jerusaleen oi'ñkam na pim ja koo'n gui' na bhai' tii jam joochxi'ñdha' gu Dios nam ba' ya ja'p tu jam a'gidha' bhaankamu'n, gu' ji na pim gu' aapi'm joodai ki'n ma'yasimii mu'aa' gu jaro'i no't pu'ñi chu'm bhai' tii ba ji buus aapi'm jam bui. Ba' aañ tii pup xi jam aa'ñdhimik na jax ja'k jam a'm ba ti niidhidha' git gu Dios, ja'p na jax gu pippilh no' ja bai'ñ gu ja naan nam mu ja'k xi boopoya', gu' ji na pimit gu' diilh cham aa. ³⁸ Ba' aañ ya' pu jam titda na cham ya' ka ti nii'ñdha' gu Dios ya' na pim pai' oi'dha'. ³⁹ Gio nañ gu' aañ jup ba jimia' nañ pai' dhir jup jim, ba' cham pai' kañ chigia' pim. Dai jano' nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda' na pim ba' giop bañ chigia', na pim pai' dhuuk jup ti'ya': "Ja'p moo joidham iam na bhai' ba jim gui' nat bhach joochxi guch Gi'kora'."

24

Gu Jesuus na pui' ba ti'ya' nam iara' gu ge' chiop

(Mr. 13:1-2; Lk. 21:5-6)

¹ Ba' gatuuk na mi' pu'rii xi chu a'gimik gu Jesusus, ba buus mi' dhir ge' chiop. Ba' nat gamai' ba ji jii, mi ja'p amuub ji øek jup titda am gu noonbi'ni na sap joidham jix abhaar gu ge' chiop na jax ja'k tu't bha bhii'nbakchix. ² Ba'p ja titda gu Jesusus:

—¿Jia na joidham jix abhaar na pim jax ba nii'n? Ku ba' gu' kam aaya' ji na pai' dhuuk am xim iara', pu nip pai' maa'n kap ku tukdhixim bi'ya' dhi joodai, aañ moo ya' pu jam titda.

Gu Jesusus na ba tu aa'nda' na jax ba tum buidha' na pai' dhuuk bar mia'n ka' nam tiimo' dhi oi'nga'n

(Mr. 13:3-23; Lk. 21:7-24; 17:22-24)

³ Ba' nam mi' pui' xi chu a'gimik, moo silh bhii mit baasi'n dir ja'k oidha' ta'm bhai' nam pai' Oliibus ki'n jix chu mat ka' gu ja'tkam. Ba' jimdat bha ja'p ji dhaibu gu Jesusus, ba' gu noonbi'ni mui' ji ai mit nam diihl jix chikkam, jup titda am:

—¿Paa ba' pik duuk pui' ba jim iara' gu ge' chiop, gio na jax ba tum buidha' na pai' dhuuk bar mia'n ka' nam tiimo' dhi oi'nga'n, gio nap pai' dhuuk aap saak gio bhai'p ba jimda'?

⁴⁵ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho gu' dai nam mui' ya' ba aaya' dho gui' nam pui' kai'chidha' nam sap aañ jir gui' ka'. Moo pim cham mi ja kəkəkəda' nam cham jam iatgidha'. Nam gu'p kai'chidha': "Aañ jir di' guch Xoi'kam." Ba' mui' ja'tkam pui' ja titdaimii ja iatgidha' am. ⁶ Gio ba' na pim pui' ba təkəkəkə' na ba jigialhcha' ya ja'p gio ba' jai' kap, ku ba' gu' aapi'm cham totdon ka'ji. Na gu' dhi' biipi'm aa' na pui' tum duñia' na ba' pik moo bam tiimo' dhi oi'nga'n, ku gu' chakuir jano' ka' ji na pai' pik duuk jum tiimo'. ⁷ Na gu' biipi' ka xim kuugalhdha' nam bhai' ji bhaaku' gu ge'gerkam jum aa'ndam ja biim gu ja ja'tkam tuk nam ja kokda' gu jai' ge'gerkam gui' nam jumai momkoran ja'k jup tui'ka'. Gio ba' na mui' kap bhio'gi' ba jimia', gio ba' jai' kap na ba joñia' dhi oi'nga'n. ⁸ Ku ba' gu' dhi' na bhaan pix jix maati' ka' ji na ba miamlhidha' na pai' dhuuk pik tum kuugalhdha' ya' dhi oi'nga'n bhaan.

⁹ Ba' aapi'm na pim ji'k ti jigi'ndha' aañ jiñ bui, jam da'ngii jam ui'ka' am nam jam tulhiiñchuda', gio ba' nam jam kooda' no'm xi ilhii'n, gio ba' nam biix cham jam

kiigalhi'ndha' gu ja'tkam no' pim aañ jiñ bui ti jigi'ni. ¹⁰ Mui' dho gu' cham ka ti jigi'ndha' am jano' aañ jiñ bui na pai' dhuuk pui' tum duñia', dai nam diihl bhai' jim bhabhaakuidha', ja kooda' am jai' dhít.

¹¹ Gio ba' nam mui' ya' ba aaya' gui' nam sap pik ba' Dios bhaankamu'n tu a'gidha', ba' mui' ja'tkam ja iatgidha' am. ¹² Gio nam biix pix giilhim jix buam ba tomaat ka' gu ja'tkam, cham tu' jaro'i kar jix bhai'kam ka' jano'. ¹³ Ku ba' gu' jaro'i no' moo cham tu' bhaan jax jim aagit pu ti jigi'ni aañ jiñ bui, cham tu' kam tulhiiñ' ji gatuuk, na gu' pu jimia' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios. ¹⁴ Ba' dhix bhai'm kai'chidham ñi'ook na bhaan tu a'ga na jax ja'k bhaan ti niidhidha' gu Dios gu jaro'i, dhi' biix kap na ji'x oi'nga'n pui' ba tum a'ga' nam ba' biix kaaya' gu ja'tkam nam ji'k jix jai'ch, na ba' mi' dhir dho gi ba' am xim tiimo' ji dhi oi'nga'n.

¹⁵ Gio ba' moo ja'pni ja'k jup tum duñia' nat jax tu ua'nak gu Danial gui' na bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios nap jum kai'ch na sap jano' na pai' dhuuk pik ba jim tiimo' dhi oi'nga'n, maa'n ya' ba aaya' gu maa'nkam giilhim jix bhangim, ba' miji ji baakii ge' chiop pu tu dooda' na jax ilhii'ndha'. ¡Moo pim xi chi'ñchokat dhi' pui' na ji'k jax tu ua'ñix na pim ji'k tu jiñkui'ndha'! ¹⁶ Ba' gui' nam ji'k ya ja'p amuub ka oipoda' na pai' jax jir Judea, jum aa' nam ba ji boi'ngia' mu ja'p u'xchir na ba' cham jax ja dooda'. ¹⁷ Pui' na jax gu jaro'i no' bhai' pai' ka daa ba'k dhaam, jir am na bhai' dhir timni' pu jimiññolhia', cham tu' na mijip ka bapkida' ba'k chir na ba' tu' xi bhii'ji. ¹⁸ Piam no' jaro'i mu pai' ka oiri gampix, jir am na mi' dhir pu jimiññolhia', cham tu' na tu' jajannulhi'ni jai'p ka xi chu ua'rai na ba' pik ba jimiññolhia'. ¹⁹ Ja'p moo joi'mdam jum duñia' am gu u'uub gui' nam a'aal ki'n cham bhai'm taat ka' jano', gio gui' nam ilhi'ch xio'dam ka tu maamar ka' ba pui' ip. ²⁰ Ba' aañ ya' pu jam titda na pim gammiji tu daanda' buiñor gu Dios, na ba' cham jano' pik pui' tum duñia' na pai' dhuuk jix io'm jix jiipi'ni ka', piam na pai' dhuuk aagix na cham tum juanda'. ²¹ Na gu' jano' na pai' dhuuk pui' tum duñia', giilhim jir tulhiiñara' ka' jia, cham tu' pui' na mit jax jum tulhiiñak ba bubua gu jai' jano' dir nat gu Dios jup duu dhi oi'nga'n ya' juugit,

gu' ja'p jix io'm ji na pui' tum duñia' na ba' pik pu bar daipu' ka'. Mi' dhir ba' cham ji'xkat pai' dhuuk gio pui'p ka tum duñia' gatuuk, na gu' pu bñix ba tum kuugalhdha'.²² Nat gu' moo pu pui' tii ip gu Dios na sap jano' na pai' dhuuk ba ji chum kuugalhdha', cham tu' mik jir tulhiiñara' ka', na gu'x ja joi'gi'n gui' nam ji'k ti jügi'ndha' buiñor, pui' ku ba' cham aa' nam mik ya' oipot giilhim jum tulhiiñdha'. Na gu' no' cham tu daasa' git na ji'x juugit jir tulhiiñara' ka', pu bñix jam dho git ko'ya', na gu' cham jaroi' nakoo' na giilhim jum tulhiiña'.

²³Gu' ba' jano' na pai' dhuuk bar mia'n ka' na pai' dhuuk tum kuugalhdha', no' jaroi' jax ba jam titda: "Muni ba ai guch Xoi'kam. Maik gor jach kaipu'", piam no' jax kai'ch: "Muni dhaa guch Xoi'kam", aapi'm cham jügi'ndha', na gu' cham tu' silhkam aañ jir di' ka'.²⁴Nam gu' kai'ñkam mui' ka jai'chdhihnia' jia gui' nam sap pik ba' Dios bhaankamu'n jup xi chu a'gidha'. Ba' pui'x bhai'p xi chu buidha' am gui' na tu'r jix kii'p jum duukam ka', gu' nam jax dhui pix ja iatgidha' ji gu ja'tkam, sia ji gu' gui' nam ji'k ti jügi'ndha' aañ jiñ bui, jai' dhit mu ja'k jup ji ja kaaya' am.²⁵Mooñ pu ba jam aagi'ñ xib dir na pim ba' moox mat ka'.²⁶Piam no' jaroi' jax ba jam titda: "Maik gor jach kaipu' guch Xoi'kam. Muni sap pai' oiri gampix jix chu gak kir", aapi'm moo cham mi kekeeda', na gu' cham tu' silhkam aañ jir di' ka' jia kai'ñkam. Piam no' jax jam titda: "Muni o'ñchix guch Xoi'kam. Maik gor jach kaipu'", aapi'm moo sia cham mu jimmida', na gu' kai'ñkam cham tu' aañ jir di' ka'.²⁷Na gu' aañ nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan, aañ nañ xib bhaankam ya' oiri guñ Gi'kora', ja'p jiñ duñia' iñ na jax gu duuk na bipgia', na bhammini dhir xia'lhbui bhai' pu bhüya', mummimi ja'k ji aaya' na pai'r jurnip. Dhi' bhaan jix maati' ka' nañ aañ jir di' ka'.²⁸Na gu' na pim jax bax maat bo jia na jax gu nunnui no'm bhai' pai' pix xikoolh jiim, na gu' bhai' tu muukix ka'. Ba' aañ pu'ñi ip nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda', dhi' bhaan jix mat ka' pim nañ aañ jir di' ka' no't bhai' ba tim bipgi.

Na jax tum duñia' jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam

(Mr. 13:24-37; Lk. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

²⁹Ba' gatuuk na pai' dhuuk pu'ñi bñix xi chum tulhiiñaimii, nai' ji chukia' gu tanoolh gio gu masaa'n, jix chukgam jup tum duñia'. Gio gu chiichia' na bhai' ji ii'ñxia' bhammi dir jix dhaam, gio nax io'm nai' ji gi'ndukia' dhi'x dhaam.³⁰Ba' gu ja'tkam giilhim totdonii bhai' ji susuañia' am. Mi' dhir ba' dai nam bañ chigia' aañ nañ xib bhaankamu'n ya' oiri guñ Gi'kora' nañ jix io'm ge'kam ki'n bhai' ba jimda' bhammi dir jix dhaam bhaan gu tibiaa', gio na ge' joidham nammi tum tonnichu'nda'.³¹Mi' dhir ba' dai na ge' ki'n ba tum kuichdha', ba' aañ jotmoda' nai' ja jootsa' gu noonbi'ñ guñ Gi'kora' mu ja'p na ji'x jir oi'ñga'n na ji'x juugit ju' kam tu'ii' dhi'x dhaam, nam ba' bñix maap ja jumpada' gui' nam ji'k ti jügi'ndha' aañ jiñ bui.

³²Ba' dhi ja'p ji buusnia' na jax gu i'ñix na pai' dhuuk bhai' ji i'puñia' na joidham pix tii'ñgilhidha' gu jaaga'n. Dhi' bhaan jix maati' ka' na bar mia'n ka' na pai' dhuuk ba ji chi'ngia'. Moo pim xi chi'ñchokat dhi' pui' nañ jax jam titda.³³Na gu' no' pu'ñi joidham ba tum buim nañ jax ba tu jam a'gi'ñ, dhi' bhaan jix maati' ka' na bar mia'n ka' jano' nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan, aañ nañ xib bhaankam ya' oiri guñ Gi'kora'.³⁴Ba' dhi' bñix na pui' ka xi chum kuugalhdhai nam ba' mi' dhir am xi ko'ya' bñix gu ja'tkam nam ji'k ka duduaka' jano'.³⁵Ba' cham ji'xkat jugia' dhiñ ñi'ook, dai dhi oi'ñga'n dho gi gu'm tiimo' ji gio dhi'x dhaam.

³⁶Ba' dhi' pui' nañ jax ba tu jam a'gi'ñ, cham maati' na pai' pik duuk pui' tum duñia', na gu' dai diilh guñ Gi'kora' nax maat nat pai' dhuuk tu dai na pui' tu duñia'. Sia gu noonbi'ñ gui' nam jix dhaam jup tu'ii' pu cham maat am, ni sia aañ nañ jir Maraa'n cham maat iñ, dai gui' diilh ji na ba'x maat.

³⁷Ba' jano' nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan, aañ nañ xib ya' oiri bhaankam guñ Gi'kora', pu'ñi ja'k jup tum duñia' nat jax tum duu jano' na pai' dhuuk gu Noee tii pup tu ja a'gidhimik gu ja'tkam na tii ja aagi'ndha' na jax ja dooda' gu Dios, gu' ji na mit gu' cham ji'xkat kai.³⁸Dai nam xi chu kua'dat ge'gerkam jum taat ka', gio nam jix maik ka', gio nam jum titmodat tu oi'ñchaidha' jano' juugit

nat pai' dhuuk tisaan' gu Dios gu suudai', nat pai' dhuuk bha tis gu Noee bhaan gu ge' kanuub gui' nat jup duu. ³⁹ Ni ji'x kum cham pum aagit gu ja'tkam na jax jup tum duñia', na gu' jotmoda' pix nat bhai' ji dhuu'n nam cham pum aa', ba' pu biix koi mit bhai'kuk. Ba' pu'ñip tum duñia' jano' nañ pai' dhuuk aañ gio bhai'p jimda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan, aañ nañ xib bhaankam ya' oiri guñ Gi'kora'. ⁴⁰ Ba' jano' gook gu ja'tkam mu ja'p ka oipoda' am gampix, ba' maa'n am xi baidhai iñ, gu jumai ba' mi' pup oirida'. ⁴¹ Gio ja'p ja'k gook gu u'uub maap jup ka tu tua'da' am, maa'n am jup xi baidhai iñ, gu jumai ba' mi' pup bi'ya'.

⁴² 'Ba' aapi'm gammiji cham kooksit darka', na gu' cham maati' nañ pai' dhuuk bha jimda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan. ⁴³ Na gu' dhi' ja'pni jia na jax gu jaroi' no' moox maat na jax chu'm tukaa' mi bakia' kia'mi'ñ gu ixkum, na gu' ti nii'ndha' bix chukaa' na tu nuuka'nda' na ba' cham mi' baakii ti iixdha' gu tu' na mi' bia'ka'. ⁴⁴ Ba' pu'ñi ip aapi'm, jum aa' na pim gammiji cham kooksit darka', na gu' aañ nañ xib bhaankam ya' oiri guñ Gi'kora', pu'ñiñ jotmoda' pix ya' ba aaya' na pim pai' dhuuk cham ilhii'ndha'.

Gu Jesusus na tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gux kii' tujuandam gio ba' maa'n gui' na cham bhai' tu juanda' ip

(Lk. 12:41-48)

⁴⁵ 'Ba' gui' na jaroi'r jix kii' tujuandam ka' gio nax chu matda' ka', pui' na jax maa'n gu jax chu'm ge'kam no' ampik mu pai' bar jimdam, na mi' ka xi dho'ñchoi maa'n gu tujuandam tugi'ñ na bhaankam mi' ka tu ja maakda' gui' nam mi' pup bi'ya' kia'mi'ñ na ji'x juugit gio mi'p aaya'. ⁴⁶ Ja'p moo joidham jix bhai' tu jimia' gu tujuandam no' mi' pui' tu duiñchu' na jax xi chianii gu ge'kam tugi'ñ na pai' dhuuk ba tigia' na gio mi'p ba aaya'. ⁴⁷ Ba' aañ ya' pu jam titda na gu ge'kam tugi'ñ joidham jix bhai'm ilhdhai pui' ja'k tu'm ki'n ba daasa' na biix ba tu nuukxi'ndha' gu tu' na ji'k bia'ka'. ⁴⁸ Gu' ji no' gu' dhi' dhi tujuandam buam pix tomaat na jax cham jir am, no' gu' jax jum aa' na cham ob mi' aaya' gu ge'kam tugi'ñ, ⁴⁹ ba' dai na bhai' ji ja gibichpaga' gu jai' tujuandam, gio ba' na bhai' ji maimu' ja biim gu jai' maikkam, gio na xi chu kua'dat na ji'x ilhii'ndha'. ⁵⁰ Ba' na pai'

dhuuk cham pum aa'nda', jotmoda' mi' pix ba kiika' gu ge'kam tugi'ñ, ⁵¹ dho gu' giilhim tulhiinchuda' dho, pui' xi chii'dai na pui' pix ja'k jup tu jimia' na jax gui' nam cham tu' ka'm ti nii'ñ gu ja'tkam. Ba' giilhim tiix buam jum aa'nda'.

25

Gu Jesusus na ba tu a'ga' ja a'm ji ua'rgidhai ji'k mambhiix gu u'uub titiyya

¹ 'Ba' no' ja a'm ba ti niidhim gu Dios gu ja'tkam, ja'p ji buusan na jax ji'k mambhiix gu titiyya no' mit xi chi bi'ndhak mi' pai' dhir gamai' ji jii, no' mit ba namkim maa'n gu biapma' na mi' aaya' na mi'm tiimo'. ² Ba' jai' ji'k jix chamaam gui' ji' gu titiyya ampix pui' cham tu mamatda' ka' am, dai ba' gu jai'x chamaam joidham jup jix chu mamatda' ka' am. ³ Ba' gui' nam cham tu mamatda' ka' gu titiyya, cham jai' pup xi bhiik jamit gui' nam mi ja toi'dha' gui' nam ki'n ti bi'ndhatu' no't am xi juum, pu daipu' gui' na ji'x mi jimchu'. ⁴ Gu' ba' gui' nam ji'k jix chu mamatda' ka' gu titiyya, dhi' dho gi gu' jai'p xi chu'aak jamit ji gui' nam mi ja toi'dha' no't ba ji chutki gui' nam ki'n ti bi'ndhatu', gio ba' jai' na mi' pu jimchu'. ⁵ Gu' ba' nat gu' cham ob mi'p ji ai gu biapma' gui' na mi'm tiimo', mi' pui' ma kookoi mit gu titiyya nam tii ti niira. ⁶ Nammix io'm iraab tukaa' nat ba' pui' ba tim tii, jup tum kai'ch: "Xib ba' bhai' ba jim gu biapma' gui' na ya'm tiimo'. Mui' gor xi namkibop." ⁷ Ba' gu titiyya jotmoda' na mit jax baapam jix bhai' ba ja duu mit gui' nam ki'n ti bi'ndhatu'. ⁸ Ba' gu jai'x chamaam titiyya jup ja titda am gui' nam jix chu mamatda' ka' gu titiyya: "Alhi'ch japim jich choi'dha' dhi' na ki'n mimimtu' dhi' nach ki'n ti bi'ndhatu'. Jaiñ nat gu' ba ji chutki dhi' nach aach ja ua'." ⁹ Ba'p ja titda am gui' nam jix chu mamatda' ka' gu titiyya: "Chaam ji nach jam toi'dha', na gu' ja'p moo diihl jich a'm kam aa'. Mu ja'p japim xi chu taañpui na pai' jax jum ga'ra na ba' pu'ñi ja'k biix dhit cham jich a'm jum aa'nda'." ¹⁰ Ba' na mit mu ja'k ka tu taañim na pai' jax jum ga'rada', mi' ja'k ba ai gu biapma' gui' na mi'm tiimo'. Ba' gui' nam ji'k mi'p tu'ii' gu titiyya, gui' nam jix matda' na mit jax ja'k duu na ba' cham tutkia' gui' nam ki'n ti bi'ndhatu', biima'n mui' ji baap jamit

mu ja'k ba'k chir mi' na pai'r koi'cham ka'. Mi' dhir ba' dai nat jix bhai' bhai' xim kuu gu ki'ngob. ¹¹Ba' ja'xpix mi' tii ba ai mit gu titi'ya gui' na mit tu taañpuk gui' nam mi ja toi'dha' gui' nam ki'n ti bi'ndhatu', gu' ji nat gu' pux bhai' bhai' bam kuu gu ki'ngob. ¿Jax gi dhui mui' ka baapkia' am? Ba' tii mui' ba tu soon am jup xi kai'chit: “¡Xich kupio'ki'n jich jaduun kuch aach mui'p xi baapkia'!” ¹²Gu' ji na gu' gui' miji dir jup ja titda: “Jax dhui na gu' cham jax kax bhaai' na pim bha baapkia', na pimit gu' mik dir ba suulh.”

¹³Ba' aapi'm pu'ni cham kooksit darka' —jup ja titda gu Jesusu—, na pim gu' pu'ni cham mat ka' nañ pai' dhuuk bha jimda' ya' dhi oi'nga'n bhaan aañ nañ xib bhaankam ya' oiri guñ Gi'kora'.

Gu Jesusu na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai gu tuumiñ

¹⁴Mi' dhir ba' ja'pni ja'k gio bhai'p ji chu ja a'gi gu Jesusu gu ja'tkam bhaan ji ua'rgidhak gu tuumiñ, jup ja titda:

—Gio ba' moo ja'pni ja'k jup ji buusan ip no' ja a'm ti niidhim gu Dios gu ja'tkam na jax maa'n gu maa'nkam no' mik ja'k bar jimdam jumai momkoran, no't ja baidhak gu tujuandam tugi'n xi ja maakak gu tuumiñ pui' ba ja titda nam ki'n tu juana' na gui' ka jimia'.

¹⁵Maadit mi' xi maa jix chamaam mambhiix jix cha'tmam oo'm gu bapaiñum tuumiñ, gu jumai ba' gook mambhiix jix cha'tmam oo'm mi'p xi maa ip, maa'n ba' maa'n mambhiix jix cha'tmam oo'm pix maa, na gu' na jax ja nii'n nam jax jix chu jujuanara' biix ji'ma'n. ¹⁶Ba' gui' na mit jix chamaam mambhiix jix cha'tmam oo'm maa gu bapaiñum tuumiñ ki'n bhai' ji chu jua, ba' ja'kbui' aixim mi' pu buusai' na mit ji'k mi' xi dho'ñchidhak, ba'x io'm mui' bap jum duu gu tumñiga'n gui' nat mi' do'ñchidhak. ¹⁷Gio ba' gui' na mit gook jix chamaam mambhiix jix cha'tmam oo'm jup maa, pui' ki'n bhai'p ji chu jua ip, ba' ja'kbui' aixkam mi'p buusai' na mit ji'k mi' xi dho'ñchidhak. ¹⁸Gu' ba' gui' na mit maa'n mambhiix jix cha'tmam oo'm maa, dai nat xi u'uuk mu ja'p dibbir bita' xi chi di'rak miji xi baapai, pu cham dho gu' ki'n ji chu jua gu tumñiga'n gu g'e'kam tugi'n.

¹⁹Ba' mikkat jix io'm mui' jurni'n ki'n gio mi'p ba ai gu ja g'e'kam tuk dhi' dhi tujuandam, ba' giop ba tu ja joochxi nam sap mu ua'tulhi'ndha' gu tumñiga'n na ba' tu ja'kilhdha' na mit ji'k mi' ba buusai' nam ki'n tu juan. ²⁰Ba' moo biipi' mi' ba ai gui' nat jix chamaam mambhiix jix cha'tmam oo'm mi' xi dho'ñchidhak gu bapaiñum tuumiñ, ba' mi ja'p ji kikbok jup titda gu g'e'kam tugi'n: “P'in jix chamaam mambhiix jix cha'tmam oo'm ya' xiñ dho'ñchidhak japich jia jiñ jaduun. Dho jaña, ja'kbui' aixim jañich pup mui'dhalh na pich ji'k ya' xiñ dho'ñchidhak.” ²¹Ba'p kai'ch gu g'e'kam tugi'n: “¡Aa gu' moo ja'p joidham jir jix kii' tujuandam ap ji jia! Ea nañ moo g'e'kam ki'n jum daasa!. Jabaak bha ja'k ba'k chir nach ba' maap ya' joidham jix bhai'ch chaat ka'.” ²²Mi' dhir ba' moo mi'p ba ai gu jumai tujuandam tugi'n gui' nat gook mambhiix jix cha'tmam oo'm mi' xi maakak gu bapaiñum tuumiñ, ba' mi ja'p ji kikbok pui'p ba titda ip gu g'e'kam tugi'n, jup kai'ch: “P'in gook mambhiix jix cha'tmam oo'm ya' xiñ dho'ñchidhak japich jia jiñ jaduun dhi bapaiñum tuumiñ. Dho jaña, ja'kbui' aixim jañich pup mui'dhalh na pich ji'k ya' xiñ dho'ñchidhak.” ²³Ba'p titda gu g'e'kam tugi'n: “¡Aa gu' moo ja'p joidham jir jix kii' tujuandam ap ji jia! Ea nañ moo g'e'kam ki'n jum daasa!. Jabaak bha ja'k ba'k chir kuch ya'ni maap joidham jix bhai'ch chaat ka'.”

²⁴⁻²⁵Ba' ja'xpix mi'p ba ai gu jumai tujuandam tugi'n gui' nat mambhiix jix cha'tmam oo'm pix mi' xi dho'ñchidhak gu bapaiñum tuumiñ, ba' pui' mi ja'p ji kikbok pui'p ba titda gu g'e'kam tugi'n, jup kai'ch: “Ya'ni ba' gum tumñi' jiñ jaduun. Cham jañich moo ki'n ji chu jua, nañ gu' xim iibhi'n, nañ gu'x maat nap giilhim jix bhanaa' sia palhiip pix tu', pu duña'a' ap jax no' pich ba ilh, sia kum gu' tii cham pu kai'ch gu ja'tkam. Pui' ku ñich ba' aañ mi ja'p xi chi di'rak dibbir ta'm miji xi baapai dhim tumñi' na ba' cham mai' suulhgia'.” ²⁶⁻²⁷Ba'p titda gu g'e'kam tugi'n na mi' pui' titda: “Dho bak cham jir kii' tujuandam ap aañ nañ pai' jax kai'ch. ¿Moo cham bhai' aa nap muñ dho'ñchidha' git nam pai' mumui'dhalhi'n gu tuumiñ, na ba' mi' mui'dhidha' git nap ba' mi' dhir giop xi ua'rai ya' bañ do'ñchidha' git mui' pa' iam? Jaiñ nap gu' moo pui'

tiix maat nañ pui' giilhim jix bhanaa' sia palhüp pix tu', gio nañ pu tu duñia' nañ jax ilhii'ñdha', sia kum tii cham pu kai'ch gu ja'tkam." ²⁸ Ba' pui' xi chi'ik jup ja titda gui' nam mi ja'p jup guguuk: "Ea gor bha boosgi'ñ dhi tuumiñ na mi' dhaa', mu ja'k japim makia' dhi' nat mambhix ja'kbui' aixkam pup mui'dhalh. ²⁹ Na gu' gu jaroi' na pu'ñi joidham jix bhai' tu juanda', nam gu' dai dhi' pix ba ji umuagi'ñdha' gu ja'tkam. Gu' ji no't gu' gu palhüp jup jum duukam cham mi' pui' duu no't mit tii umua', dho dhi' bhaan jam dho cham ka niñii'ñdha' gu ja'tkam. ³⁰ Gu' ba' dhiñ chujuandam tuk nat cham pu dhuu nañ jax tii ilhdhat, ea gor daagik mu buañ ñirap mi' na pai' giilhim jix chukgam, mi' na pai' tii suakda' na giilhim jix buam jum aa'nda'."

Gu Jesusu na ba tu aa'nda' na jax ja'k tu ja jimia' gu ja'tkam jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' ya' dhi oi'nga'n bhaan

³¹ Mi' dhir ba' moo ja'pni bhai'p ji chu ja a'gi ip gio gu Jesusu gu ja'tkam, jup ja titda:

—Ba' aañ nañ xib bhaankam ya' oiri guñ Gi'kora', jano' nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda' ya' dhi oi'nga'n bhaan ja biim gu noonbi'ñ guñ Gi'kora', joidham mik ja'p tum tonnichu'nda'. Mi' dhir ba' dai nañ bhai' ba daibu' bhai' nañ pai' dhir nai'r ge'kam ka', na pai' joidham jix chu abhaar. ³² Ba' biix gu ja'tkam nam ji'k jix jai'ch ka' ya' dhi oi'nga'n bhaan mi' bam jumpada' am aañ jiñ bui, ba' aañ xi ja chiñia' nam jai' dilhkob ja'k xi gu'kuya', ja'p na jax ja'k tu buada' gu bipia'dam no't dilhkob ja'k xi ja sai gu dai kakasnir gio ja'p ja'k ip gu dai kakarbox. ³³ Ba' aañ pu'ñip tu duñia', xi ja chiñia' iñ gui' nam ja'p ji buanda' na jax gu kakasnir nam mi' dhir ja'k xi gu'kuya' kii'n dir ja'k mi' nañ pai' daaka', gu' ba' gui' nam ji'k ja'p jup ji buanda' na jax gu kakarbox, mi' dhir ja'k o'nsop dir ja'k jañ jup xi ja chiñia' nam gu'kuya' mi' nañ pai' daaka'. ³⁴ Ba' gui' nam ji'k kii'n dir ja'k gu'kuya' jup ja tiida' iñ: "Gor ja ø bha ja'k aapi'm nat ji'k jam a'm ti tii guñ Gi'kora'. Ya' pim ba' oi'ñka' na pai' jax jir ge'kam, ya' na pim pai' pu iimchudhix jano' dir nat pai' dhuuk jup duu gu Dios dhi oi'nga'n. ³⁵ Na pimit gu' joidham jix bhai' dhuu na pimit tuñ onbai' jano' nañ pai' dhuuk ba

uamaidhat, gio na pimit jiñ choi' gu suudai' jano' nañ pai' dhuuk ba tonmoidhat, gio na pimit jiñ chibiaptuda nañ mu ja'p ka paxiaraim aapi'm jam bui, ³⁶ gio ba' na pimit tuñ onbai' gu jajannulh jano' nañ pai' dhuuk cham ka bia' nañ tu' ti'ya', gio na pimit muñ chiigim jano' nat pai' dhuuk ma tuñ ai gio na mit mañ kuu." ³⁷ Ba' biix dhi' ji' nam ji'k pu'ñir jix bhabhai'kam ka' jup jiñ chiida' am: "¿Paa chi ba' duuk pui' mu pai' tum onbai' chich jich jaduun nap pui' ba uamaidhat, nach gu' moo cham pai' dhuuk mu pai'm niidhat, dai xib na chich ba' ya' bam tii, gio na chich pui'm toi' gu suudai' nap pui' ba tonmoidhat, ³⁸ gio ba' na chich pui'm tibiaptuda nap pui' mu ja'p ka jim aach jich bui, gio ba' na chich pui' tum onbai' gu jajannulh nap cham ka bia' kat nap tu' ti'ya', ³⁹ gio na chich pui' mum tiigim mu pai' nat ma tum ai gio na mit jum kuu?" ⁴⁰ Ba' aañ jup ja tiida' ip gio: "Dho gu' aañ gui' ji nañ ja aagit jup kai'ch nam gampai'm ilhii'ñdha' gui' nam jiñ bui ti jiigi'ñdha' na pimit pu'ñix bhai' ja duu, pui' kuñ ba'p kai'ch na pimit aañ jix bhai'ñ dhuu. Na gu' dhi' pui' na pimit jax tu duu, dhi' aañ jiñ a'mkam na pimit pui' tu duu."

⁴¹ Gu' ba' gui' nam o'nsop dir ja'k jup gu'kuya' jup ja tiida' iñ ip: "Ba' aapi'm na pim cham tu' ka'm ti nii'ñ, na pim cham tu' joi'gi'n, mu pim jimia' mu na pai' gammiji cham tutki gu tai, mi' na mit pai'p duiñ gu ja'ook na ba' mi'm tullhiña' ja biim gu noonbi'ñ jix io'm, ja biim ba' aapi'm na pim cham tu' ka'm ti nii'ñ. ⁴² Na pimit gu' cham tuñ onbai' jano' nañ pai' dhuuk tii ba uamaim, gio na pimit cham jiñ choi' gu suudai' jano' nañ pai' dhuuk tii ba tonmoim, ⁴³ gio na pimit cham jiñ chibiaptuda jano' na ñich pai' dhuuk mu ja'p tii bhii aapi'm jam bui, gio na pimit cham tuñ onbai' gu jajannulh jano' nañ pai' dhuuk cham ka bia' nañ tu' ti'ya', gio na pimit cham muñ chiigim jano' nat pai' dhuuk ma tuñ ai gio na mit mañ kuu." ⁴⁴ Ba' gui' mu dir bha ja'k jup jiñ chiida' am ip: "Dho jax dhuip tum onbai'ñdha' ich, nach gu' cham ji'xkat pai' dhuuk mu pai'm niidhat na jax xib na chich ya' bam tii. ¿Jax gi dhuip tum onbai'ñdha' ich pai' nap duuk mu pai' tii pui' ba uamaim, gio na chich pui' cham jum toi' gu suudai' nap pui' tii ba tonmoim, gio

na chich pui' cham jum tibiaptuda nap pui' mu ja'p pai' tii paxiaraim aach jich bui, gio na chich pui' cham jum onbai' gu jajannullh nap pui' cham ka bia' nap tu' ti'ya', gio na chich pui' cham mum tiigim nat ma tum ai gio na mit jum kuu?" ⁴⁵ Ba' aañ jup ja tiida' ip gio: "Dho gu' aañ gui' ji nañ ja aagit jup kai'ch nam gampai'm ilhii'ndha' nam aañ jiñ bui ti jügi'ndha' na pimit cham pu'nix bhai' ja duu, pui' kuñ ba'p kai'ch na pimit cham bhai'ñ dhuu aañ. Na gu' no' pim pu'ñii jix bhai' ja duñia' git, dhi' pui' ji buusnia' git na pim aañ jiñ a'mkam jix bhai' ja duñia' git." ⁴⁶ Ba' biix dhi' nam ji'k pu'ñii buam pix tomaat ka', mu ja'k bhüya' am na pai' gammiji cham tutki gu tai, mi' nam pai' pup jum tulhii'ndha' gammiji. Gu' ba' gui' nam ji'k jup jir jix bhabhai'kam, mu ja'k jup biüya' am nam pai' joidham gammiji jix bhai' bam taat ka'.

26

Nam ba tu a'ga' gu ge'gerkam jum aa'ndam nam jax ja'k duñia' nam dagia' gu Jesuus
(Mr. 14:1-2; Lk. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Ba' gatuuk na mi' pu'ñii xi chu a'gimik gu Jesuus jup ja titda gu noonbi'ñ:

² —Xib moo gook tanoolh pix ba bii na pai' dhuuk jir piasta ka' bhaan Paaskua ta'm, na pim jax bax maat jiñ jaaduñ. Ba' aañ nañ xib bhaankam ya' oiri guñ Gi'kora', ampix jiñ dhagia' am gui' nam jiñ o'bhagi'ñ, gio ba' nam tu chiñia' nam jiñ xissapa' kuruus ta'm.

³⁻⁴ Ba' jano' ji' na pui' ji' tu a'ga gu Jesuus, biix maap bam jumaap jamit gui' nam ji'k o'bhagi'ndha', pui' na jax gu ja ge'gerkam tuk gu Israel kam ja'tkam, gio ba' gu ja ge'gerkam tuk ip gui' nam bhai' ge' chioip ja palhbui'ndha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios. Ba' ma tu a'ga mit mi' na pai' daaka' gu Kaipaas gui' nax io'm jir ja ge'kam tuk ka', ba' pui' ja'k maa'n ñi'ook jup duu mit nam jax ja'k duñia' nam dagia' gu Jesuus, gio nam jax ja'k iattulhdhai tu chiñia' nam mu'aa'. ⁵ Ku gu'p kai'ch am ip ji nam sap chakui juanda' jano' na pai' dhuuk jir piasta ka', na ka xi buusnia' sap nam ba' ba dagia', jup kai'ch am:

—Dai ji nach gu' chakui juanda' jano' na pai' dhuuk jir piasta ka'. Na ka xi buusnia'

nach ba' ba dagia', nam ba' cham bhai' ji bhaaku' gu ja'tkam.

Gu ubii na bhai' ba toi'dha' mo'ran gu Jesuus gui' na joidham uub

(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

⁶ Ba' mu ja'k Betaania daakat jup ba tu kua' gu Jesuus buiñor gu Simoon gui' nam pui' ja'k jup jix mat ka' gu ja'tkam na tootolhidhat bha gakiidha' gu tukga'n. ⁷ Ba' cham ji'x miikim mi' ba ai maa'n gu ubii ji ua'dat maa'n gu alhi'ch ja'aa na mi jimchu' gui' na joidham uub nax io'm jix dha'ram namiik. Ba' na jax jim xi kupio'kak bhai' xi choi' mo'ran gu Jesuus na mi' daakat ka tu kua'. ⁸ Ba' gu noonbi'ñ am bhaak jamit na mit pui' ji' tii, jup kai'ch am:

—¿Cham jir tu' kub aa dhi' na joidham uub nat ya' ba nua dhi ubii? ⁹ Aixim nat mu ga'rak ja maa gu tuumiñ gui' nam cham bia' nam pai' dhir u'ji ki'n tu saba'da'.

¹⁰ Gu' ji nat gu' ba ja kai gu Jesuus nam jax kai'ch, ba'p ja titda:

—Cha'pim tu' ki'n juanda' dhiñ jaduun', nat gu' dhi'x bhai' ba duu nat bhai' bañ choi' dhi' na joidham uub. ¹¹ Matgim gu' dhi' na pim jaroi' ja aa' nam pui' cham bia' gu tuumiñ na pai' dhir u'ji ki'n tu saba'da', dhi' gammiji pix ya'x jai'ch ka' am ji aapi'm jam bui. Gu' aañ dai xib ji nañ ya' oiri aapi'm jam bui, nañ gu' aañ bar boi cha'm kam. ¹² Pui' kut ba' bhai' bañ choi' dhiñ jaduun' dhi' na joidham uub, na ba' cham xijai ka' nam jiñ yaaspa' nam pai' dhuuk jiñ mu'aa'. ¹³ Ba' aañ tu' silhkam ki'n ya' pu jam titdañ jaaduñ, na pai' dhuuk tum a'gada' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook mu ja'p pai', biix jai' mi'p xim a'gada' dhiñ jaduun' nat jax tu duu nat bhañ choi' dhi' na joidham uub.

Gu Juudas na maaxik bax kiisam ka' gu Jesuus

(Mr. 14:10-11; Lk. 22:3-6)

¹⁴ Ba' maadit gui' nam jir mambhiix daman gook noonbi'ñ gu Jesuus gui' nam Juudas Iskarioti ki'n jix mat ka' gu ja'tkam, xi miñ nat ja tikkam gu ja ge'gerkam tuk gui' nam bhai' ge' chioip ja palhbui'ndha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, ¹⁵ jup ja titda mu ji øek:

—¿Ji'k japim jiñ ñamkidha' no' ñich jam aa'ñ na pai'r am ka' na pim dagia' gu Jesuus?

Ba' gui' mi' xi aagi'n am nam makia' maa'n oo'm daman mambhiix gu bapaiñum tuumiñ jix chooto totbikdam. ¹⁶ Ba' jano' dir pix am niidhidha' gu Juudas gu Jesusu na pai' ja'k jax jimda' na ba' giop xi ja aa'n dhara' gu ge'gerkam jum aa'ndam no't mi' pai' tiñ na oiri na pai'r am ka' nam dagia'.

Gu noonbi'n guch Xoi'kam nam ba tu bhaidha' gu koi' nam ba tu jugia' jurnik ja'k

(Mr. 14:12-25; Lk. 22:7-23; Jn. 13 :21-30; 1Co. 11:23-26)

¹⁷ Ba' nat pai' dhuuk kia'pix mui' ba jim bhii na pai' dhuuk jir piasta ka', jano' na pai' dhuuk jum kua'da' gu paan gui' na cham binka' gui' na ki'n jappukar, ba tikka am gu Jesusu gu noonbi'n na sap pa ja'k jix aa' nam tu bhaidha' gu koi', jup titda am:

—¿Paap ja'k jix aa'ch jaduun nach tu bhaidha' gu koi' nach ba' tu jugia' xib nat kapbhai' ya' bam ai gu piasta bhaan Paaskua ta'm?

¹⁸ Ba' gui'p ja titda:

—Dho bhai' dho ge' kiicham na pai' kio maa'n gui' nañ jix maat. Ka na pim mu jimia' na pim pu tiñ'npu' na pim bhai' tu bhaidha' gu koi'. Ja'p japim tiida': "Aach ja'p jich chiidak bhach joot gu Ge'kam nap sap ya' pai' maa'n kap ka taiñbuidha' gum ba'aak pai' nax chu bhaai'n ka' nach sap ba' ya' tu bhaidha' gu koi' na tu jugia' na bha jimda' ja'xñi ja biim gu noonbi'n, nat gu' ya' bam ai gu piasta bhaan Paaskua ta'm."

¹⁹ Ba' gui' cham jax ji chi'iik mui'p ma jii mit na jax ja titda gu Jesusu, pui' dho ji chu buus na jax kai'ch. Ba' gui' dai na mit ba tu bhai'n gu koi' mi' na mit pai'm taiñbui gu ba'aak.

²⁰ Ba' ja'xpix nat pai' dhuuk ba jur, mi' ba ai gu Jesusu ja biim gu noonbi'n, ba' mi ja'p ji dharaibuk ma tu juu mit. ²¹ Ba' nam mi' ka tu kua', jup ja titda gu Jesusu gu noonbi'n:

—Xib dhi tukaa' maadit aapi'm maaxik jiñ kiisa' nam jiñ dhagia' gui' nam jiñ o'b-hagi'n.

²² Ba' nai' soi' jim duu mit gu noonbi'n nat pui' ji' xi ja tiñ' gu Jesusu. Ba' gatuuk jix bhai' bhai' ba tikka am na sap jaro'i' pik jir di' na maaxik kiisa', jup titda am:

—¿Jaroo chi ba' moo pui' pik maaxik jum kiisa'n jaduun? ¿Ka' ba' moo aani' aa chi?

Guo gu jumai pui'p kai'ch ip:

—¿Ka' moo aani' aa chi?

Gio gu jai' biix nam ji'k jir noonbi'n maa'n nam jax kai'ch.

²³ Ba' gu Jesusu jup ja titda:

—Dho gu' maa'n pix ji gu' na maaxik jiñ kiisa', maadit dhi' nach ji'k maap ti sissi bhaan dhi jooxia'. Dhi'r di' ka' na maaxik jiñ kiisa'. ²⁴ Ku ba' gu' dhi' na mi' pix pui' ba jim ji na jax dhui pix pui' ja'k tum kuugalhdha' na mit jax tu ua'nak gui' nam bijik ya ja'p bhaankam tu a'gimik gu Dios nam aañ jiñ aagit jup kai'chdha' nam saak pu'ñi bañ dhooda' aañ nañ xib bhaankam ya' oiri guñ Gi'kora'. Ba' gui' na jaro'i' maaxik jiñ kiisa', giilhim jum tulhiña'. Jir am kat na moo pu cham jai'ch ka' git na ba' cham pu'ñim ua'tulhdhai bam tulhiña'.

²⁵ Ba' gu Juudas gui' na maaxik kiisa' gu Jesusu, jai' pui' xi kai'ch nam jax kai'ch gu jai' noonbi'n gu Jesusu na sap ba' jax dhui bhaan cham xi maati' ka' git na tu' jax dhuña', jup titda gu Jesusu:

—¿Ka' moo aani' aa chi pui' pik maaxik jum kiisa'n jaduun?

Ba'p titda gu Jesusu:

—Dho aapi' dhor di' nap jax ba kai'ch jiñ jaduun.

²⁶ Ba' nam pui' mi' daraat ka tu kua', jotmoda' nat jax dhaa gu Jesusu maa'n gu paan, xi chu taxchaabgidhak buiñor gu Dios mui' xi ja maa gu noonbi'n ta'tak jaisak, jup ja titda:

—Dhi'ni pim mui'p xi jugia', na gu' dhi'r jiñ chuuku'.

²⁷ Gio ba' moo maa'n mi' dhir ja'p bhai' ji bhii ip gu alhi'ch ja'aa na mi suu'ntu' gu biiñ gui' na uubas ki'n jup duñiix, ba' pui'p xi chu taxchaabgidhak buiñor gu Dios mu ja'k xi ja maa nam bha i'ya', jup ja titda:

—Dhi'ni pim mui'p xi i'ya', ²⁸ na gu' dhi'r jiñ i'ñir na ba' bhaan jix maati' ka' na xib dir ja'p ja'k maakam ba tu aagix ka' na jax jix aa' guñ Gi'kora', na milhia' guñ i'ñir na ba' pu'ñi ja'k tu namkix ka' biix gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam. ²⁹ Ba' cham pai' dhuuk giop ka i'ya' iñ dhi ja'p tu'm gu uubas baraa', nañ gu' aañ bar boi cha'm kam. Dai jano' nach pai' dhuuk gio maap bap tu'ka'x dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora' nañ ba' giop ba i'ya', ku ba' gu' gux uañ ji gu uubas baraa', cham tu' dhi' ja'p tu'm.

Gu Jesusus na ba aaqi'ndha' gu Peegro na gatuuk pu ti'ya' na cham tu' kaichu'

(Mr. 14:26-31; Lk. 22:31-34; Jn. 13 :36-38)

³⁰ Ba' gatuuk nam mi' xi chu laalagimik buiñor gu Dios, ma jii mit bhammi ja'k oidha' ta'm bhai' nam pai' Oliibus ki'n jix chu mat ka' gu ja'tkam. ³¹ Gu' ji na gu' gama ja'k nam ba jii'mchu', jup ja titda gu Jesusus gu noonbi'n:

—Ja'xñi tukaa' pu biix ji boi'ngia' pim nam pai' dhuuk jiñ dhagia' gui' nam jiñ o'bhagi'n nam tu chiñia' nam jiñ mu'aa'. Na gu' pui' ja'k jum kai'ch gu ñio'ki'n gu Dios mi' na pai' tu ua'ñix na ja'pni mu' jim kiksa: “Mu'aa' iñ gu bipia'dam, ba' gu kakasnir nai' pix ta'tak boopoya' am.” ³² Ku ba' gu' aañ nañ pai' dhuuk duadii giop ba bambia' mi' dhir koi'nga'n tir, biipi' kat mummí ba oirida' iñ ji Galilea na pim ba' aapi'm gatuuk mup ba aaya'.

³³ Ba'p kai'ch gu Peegro:

—¿Cham aa gu' aañ moo chakui pik jup jimiiññolia'n jaduun? ¿Dai chi dhi jai' jia no'm jiboi'ngia'? Aañ dho gi gu' cham ji.

³⁴ Ba'p titda gu Jesusus:

—Pui'p dho kai'ch gu xib, nat gu' chakui tu' jax jum duu. Gu' ja'xñi tukaa' pui' ji na ji chu buusnia' nañ jax jam titda, pui' na jax aap na kia'pix maa'nnim ba jiiñkia' gu takaarui', aap baikim pui' ba ti'ya' nap cham tu'n kaichu'.

³⁵ Gu' ji na gu' xi kiik gu Peegro na pui' kai'ch, jup titda gu Jesusus:

—Aañ dho gi gu' pu ti'ya' dho gi ji nañ jum kaichu'n jaduun. Cham jax bua sia ku mit jum bindak jiñ mua.

Ba' biix sia gu jai' noonbi'n pui'p xi kai'ch am.

Gu Jesusus na mi' ji øji Getsemanii ba tu daanda' buiñor guch Gi'kora'

(Mr. 14:32-42; Lk. 22:39-46)

³⁶ Ba' mi' pix ji ai mit na pai' Getsemanii ti tii'. Ba' gu Jesusus jup ja titda gu noonbi'n:

—Aapi'm moo ya'ni pix kañ ñiirada'n jaaduñ. Aañ moo bha'ñi ka jimia' nañ tu daanmira' buiñor guñ Gi'kora'.

³⁷ Ba' gammiji pix chu'm duu dai gu Peegro xi baidhak, gio ba' gu Jakoobo, gio ba' gu Juan. Ba' baasi'n na mit ba ai, bhai' gampai' jim duu gu Jesusus nam bhai' xi nii'n gu noonbi'n gui' na ja bai'ñchu', panaas kux buam bam aa'. ³⁸ Ba'p ja titda:

—Aañ moo cham pui' ka tu tatda' ji, bax chaat iñ nam jiñ mu'aa'. Ba' aañ pui' ilhii'n na pim aapi'm ya' pix jup kañ ñiirada', aañ moo bha'ñi ka tu daanmira' buiñor guñ Gi'kora'. Dai na pim moo jai' xi chu daanda' ja'p na jax aañ, cha'pim koksoda'.

³⁹ Ba' palhñip baasi'n iam xi jimii'k mi ja'p o'lhia'n ki'n xi kikkok jix io'm xi dhu-maartik na diirap xi chu siisap gu ma'oo'n bhai' ji chu daani buiñor guch Gi'kora', jup kai'ch:

—Aapi'n Gi'kora' nap jix dhaam jup tu'ii', jiñ palhbuidha' ap nam ba' cham jiñ mu'aa' gui' nam jiñ o'bhagi'n, na gu' dhi' ja'p ji buusnia' nañ i'ya' gu tu' na giilhim jix xibu'. Ku gu' cham tu' ji na moo pui' tu tui'ka' nañ jax kai'ch aañ, gu' ja'pji nap jax ilhii'ndha' ji aap jiñ Gi'kora'.

⁴⁰ Ba' daipu' pu'ñi ja'k xi chu daanik ba jii ip gio gu Jesusus mu ja'k nam pai' pup dar gu noonbi'n. Ba' nat mu ba ai, kookos am. Ba'p titda gu Peegro:

—¿Moo cham bhaai' aa na pim ti nii'ndha' sia ji'x juugit na ñich jam chianik na pim jai' xi chu daanda' ja'p na jax aañ? ⁴¹ Gu' pim ji ti nii'ndha' ji, cha'pim koksoda'. Tu daanda' pim na ba' cham jam mai'chia' gu ja'ook. Na pim gu' aapi'm diilh tiix aa' jia na pim mi' pui' jii'mda' git na jax jix aa' guñ Gi'kora', gu' pix ji na pim gu' giilhim jix xijaim ilhii'n na pim jum tulhiina'.

⁴² Ba' daipu' xi ja tiidak gio mu ja'k jup ji dhuu nat ba tu daañim ip gio. Ba' maa'n na jax kai'ch na tu daan na jax biipi' dir, jup kai'ch:

—Aapi'n Gi'kora' nap jix dhaam jup tu'ii', jiñ palhbuidha' ap nam ba' cham jiñ mu'aa' gui' nam jiñ o'bhagi'n, na gu' dhi' ja'p ji buusnia' nañ i'ya' gu tu' na giilhim jix xibu'. Ku ba' gu' cham tu' ji na moo pui' tu tui'ka' nañ jax kai'ch aañ, gu' ja'pji nap jax ilhii'ndha' ji aap jiñ Gi'kora'.

⁴³ Ba' daipu' nat pu'ñi ja'k xi chu daanik giop ba jii mu ja'k nam pai' pup daraa gu noonbi'n. Ba' maa'n nam jax kookos nat gio mi'p ba ai, na gu' giilhim jix buam tu tatda' nam jix kookxik. ⁴⁴ Ba' gui' mi' pix xi ja tiigik giop ba jii nat ba tu daañim ip gio buiñor gu Dios, ba' maa'n na jax kai'ch nat jax ja'k tu daanmirak biipi' dir. ⁴⁵ Mi' dhir ba' giop ba jii mu ja'k na pai' gu noonbi'n, ba'p ja titda mu ji øk:

—¿Jir maa'n aa na pim jax kookos? ¿Moo ja'p jix momgon japim aa? Aañ nañ xib bhaankam ya' oiri guñ Gi'kora', ya' bam ai nam pai' dhuuk jiñ mu'aa' gui' nam cham tu' ka'm nii'ñ. ⁴⁶Muni dhir bhai' ba jim mui' ja biim gui' na maaxik jiñ kisa'. Xi baapmi' gor jach mui' xi ñamkia'.

Gu Jesusus nam daagii ba bhiika'

(Mr. 14:43-50; Lk. 22:47-53; Jn. 18 :2-11)

⁴⁷Ba' na mi' pui' ka ja titda gu Jesusus gu noonbi'ñ, mi' ba ai gu Juudas gui' na maadit jir di' gu mambhiix daman gook gu noonbi'ñ, ji ja baidhat mui' gu ja'tkam kukxir ji chu ua'kat gam u'uux jix kaapak na mit mui' ba daagim gu Jesusus, na mit mu ja joot gu ja gē'gērkam tuk gui' nam bhai' gē' chiop ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio ba' gu jai' ja gē'gērkam tuk gu Israel kam ja'tkam. ⁴⁸Ba' biipi' dir pu xi ja aa'ñdhak gu Juudas nam baas dir bhai' ka jiim, jup ja titda:

—Gui' nañ jaroi' mi' xi ñio'kdha', dhi' ji'r di' ka' gu Jesusus. Moo pim mi' pu dagia', jix bhai' pim buuprai pu bhiika'.

⁴⁹Ba' pui'm duu ip jia, na jax jim gu Juudas pix jix bhai' kai'chim, jup titda gu Jesusus:

—¿Aach bha ja'k ip jiñ jaduñ!

Gio ba' nat mi' xi ñio'ki pui' xi chiidak. ⁵⁰Ba'p titda gu Jesusus:

—¿Pu'ñi ja'k japich maaxik bañ kiñi jaduñ?

Ba' gui' na ja bai'ñchu' gu Juudas mi' pu daa mit gu Jesusus.

⁵¹Ba' maadit gui' nam kaichu' gu Jesusus, jotmoda' nat jax baabu gu kuxiir bhai' pu soñiich naakaran maadit gui' na mit mi' ba daa gu Jesusus, gui' nar tujuandam tugi'ñ ka' gux io'm ja gē'kam tuk gui' nam bhai' gē' chiop ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios. ⁵²Gu' ji nat gu' jotmoda' soo'mchulh gu Jesusus, jup titda:

—Pui' pix ka tui'ka'ñ jaduñ. Cha'p juanda'. Xi ulhña' ap dhim kuxiir. Na gu' gu jaroi' na pu chu'm ki'n tu kokdada', pu chu'm ki'n jup mu'aa' am jia. ⁵³¿Cham maat ap aa na aañ jix bhai' nañ pu tiida' gīt guñ Gi'kora' na bhañ joochxidha' mui' gu noonbi'ñ nam ba'ñ a'mkam tu kokda' gīt?

⁵⁴Gu' ji na gu' dhi' mi' pix pui' ba jim na jax dhui pix jum kuugalhda' na mit jax

ja'k tu ua'nak gui' nam bijik bhaankam ya ja'p tu a'gimik gu Dios nam aañ jiñ aagit jup kai'chdha' nam saak pu'ñi bañ dhooda'. Pui' kuñ ba'p jum titda nap cham ja juanda' dhi' na mit ya' bañ dhaa.

⁵⁵Mi' dhir ba' moop ja titda gui' na mit mi' ba daa:

—¿Gu' aapi'm jax ku pim ba' bixchu' kukxir ji chu ua'kat bha ja'k jiim gam u'uux jix kaapak? ¿Tu' ixkum jiñ ilhii'ñ japim aa? ¿Moo cham bhaai' aa na pim bhammi puñ dhagia' git gē' chiop nañ moo bhai' pu oirit tu jam a'gi'ñdha' gammiji nabap tanoolh? ⁵⁶Ku ba' gu' na gu' dhi' mi' pix pui' ba jim na jax dhuim kuugalhda' gu pui' na mit jax ja'k tu ua'nak gui' nam bijik ya ja'p bhaankam tu a'gimik gu Dios nam aañ jix aagit jup kai'chdha' na pim saak pu'ñiñ dhaagii tu chiñia' nam jiñ mu'aa'.

Ba' gu noonbi'ñ gu Jesusus diih mi' xi buak pu jiboi'ññor jamit.

Gu Jesusus nam mu ja'k ba aichdha' na pai' tum a'gada'

(Mr. 14:53-65; Lk. 22:54-55, 63-71; Jn. 18 : 12-14, 19-24)

⁵⁷Ba' mu ba aich jamit gu Jesusus mi' na pai' daaka' gu Kaipaas gui' nax io'm jir ja gē'kam tuk ka' gui' nam bhai' gē' chiop ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios. Ba' biix mi'p tu'ii am gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, gio ba' gu jai' ja gē'gērkam tuk gu Israel kam ja'tkam. ⁵⁸Ba' biipi' dir na mit chakui mu aich gu Jesusus mu na pai' gu Kaipaas, gatuuk dir jum a'oo'ñchoidhat mui'p jimchu' gu Peegro, na gu'x ja iibhi'ñ nam dagia'. Ba' mi' pix ji ai nam saak' tu naadat juuka' gu o'rosiiris tugi'ñ gu Kaipaas, na gu' tiix chiigim gu Jesusus nam jax ba' ba ji dhooda'.

⁵⁹⁻⁶⁰Ba' biix gu ja gē'gērkam tuk gui' nam bhai' gē' chiop ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio ba' gu jai' gē'gērkam jum aa'ndam nam mi'p tu'ii', bhai' ji chu a'ga mit nam jax ja'k dui tu chiñia' nam mu'aa' gu Jesusus. Gu' ji na mit gu' biix aixim pix bhai' ji chi, jai' maakam jup kai'ch am, gio jai' maakam ip, nam gu' cham ji'xkat pai' dhuuk nii'ñ na mu pai' pix jix buam jum duukam jup tu bua gu Jesusus. Mui' mi' tiip tu'ii' am ip jai' gui' nam pui' tiip iattulhi'ñ. Mikkat jai'

gook mi'p ba ai mit ip gu ja'tkam, pui' mi ja'p gu'kik bhai' tiip ji iattulh jamit, ⁶¹jup kai'ch am:

—Dho gu' aach mi' pai' pui' kœœ ji dhi maa'nkam nap kai'ch: “Alh jañ moo iara' dhi gœ' chioip ga'n gu Dios, baik tanoolh ki'n jañ ba' moo gio ya'p kiisa'.”

⁶²Ba' gu Kaipaas xi kikkok ba tikka gu Jesuus, jup titda:

—Jax jap ilhdhat ja kœœ dhi ja'tkam? Jir pui' aa nam jax kai'ch, ka' cham aa?

⁶³Gu' ji na gu' cham ñiok gu Jesuus, mi' pix pu tu'ii'. Ba'p titda ip gio gu Kaipaas:

—Tu' silhkam ki'n jañ ya' pum titda buiñor gu Dios nap jich aagi'ñdha' no'p moo silhkam aap jir di' guch Xoi'kam gu Dios gu Mara'a'n gui' na saak bha jootsa' gît jix dhaam dir.

⁶⁴Mi' dho gi gu' mui' ji ñio ji gu Jesuus, jup kai'ch:

—Jir pui' dho nap jax kai'ch jiñ jaduun'. Aañ jir di'. Ka na pim moo bañ chigia' gatuuk aañ nañ xib bhaankamu'n ya' oiri guñ Gi'kora', nañ bhammi sonpan ki'n dir ja'k ba daaka' buiñor gui' na jaroi' bixchu'x chu aichu'n na pu tu duña', gio ba' na pim bañ chigia' ip jano' nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda' ya' dhi oi'nga'n bhaan gu tibaa'.

⁶⁵Ba' gu Kaipaas xi saassa gu kutuuna'n na sap ba' bhaan jix maati' ka' na giilhim cham jir am gu pui' nat jax ja'k tii' gu Jesuus. Jup ja titda ba' gu ja'tkam gui' nam ji'k mi'p tu'ii':

—Dho jaña na jax kai'ch dhi maa'nkam. JJarooch ba'p ka ñira na tu aa'nda' na tu' bhaan kuiñcha bia', na chich gu' diilh jich ñaanak ki'n ba kai nat ya' bam ua'tulh buiñor gu Dios? JCham aa gu' giilhim jir ua'tulhdhara' gu dhi' pui' nat jax ja'k tii'?

⁶⁶JKa' cham aar pui'ñ jaaduñ?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Jir pui' ji matgim, ja'ppi na pim mu tu chiñia' nam mu mu'aa' dhi maa'nkam, na gu' giilhim bax ua'tulhdhix.

⁶⁷Ba' pui' xi chi'ik bhai' ji dhaa mit, jai' mit bhai' ji xixbuidhimi buibsaran, jai' ba' na mit bhai' xi bulhdhak gu jannulh buupuiram bhai' xeegigib, ⁶⁸jup titda am ba' moo:

—Eap xich aagi'ñ na jaroi' bham gib no'p baabui' silhkam aap jir di' guch Xoi'kam gui' na saak Dios bha jootsa' jix dhaam dir.

Gu Peegro na pui' ba ti'ya' na cham tu' kaichu' gu Jesuus

(Mr. 14:66-72; Lk. 22:56-62; Jn. 18 :15-18, 25-27)

⁶⁹Ba' gu Peegro mi' daakat juuka' mi' nam pai' tu naadat juuka' gu o'rosiiris. Ba' ja'x-pix maa'n mi' ba ai gu ubii nar tujuandam tugi'ñ gu Kaipaas, ba' bhai' xi ñiidhimik jup titda:

—Aap dho maadit jir di' jia gui' nam kaichu' gu Jesuus Galilea kam.

⁷⁰Gu' ji na gu' cham tu aa' gu Peegro, dai nap kai'ch pix:

—Chaam tu' ji matgim jiñ jaduun'. Pu cham maat in' gu jaroi' nap aa'.

⁷¹Ba' jotmoda' nat jax kikko gu Peegro mi ja'p bhii, gama ja'k ki'ngob ji kikko. Gu ba' na gu' mi ja'p tum oipo jia gu ja'tkam, jumai mi'p ba tii na mi' kiik. Ba' bhai' xi ñiidhimik jup ja titda gu jai' nam mi ja'p jup oipo:

—Gu'ñi dho bak maadit jup jir di' gui' nam kaichu' gu Jesuus Nasareet kam.

⁷²Gu' ji na gu' maa'n na jax kai'ch gu Peegro, jup kai'ch:

—Chaam tu' ji matgim jiñ jaduun'. Aañ diilh ji nañ jup oilhim. Pu cham maat in' gu jaroi' nap aa'.

⁷³Ba' ja'xpix jup titda am ip jai' gu Peegro gui' nam mi'p tu'ii', jup kai'ch am:

—Aap dho maadit jir di' gui' nam kaichu' gu Jesuus. Tii' nap ba' moo ja'p pui' tu ñiok nam jax tu ñiok gu mu kam nar pai' kam gui'.

⁷⁴Gu' ji na gu' xi kiik gu Peegro na pui' kai'ch na cham maat gu Jesuus, jup ja titda:

—Chaam tu' ji matgim jiñ jaaduñ. Pu cham maat in' gu jaroi' na pim aa'.

Ba' na mi' pui' ka kai'ch gu Peegro, ba kai gu takaarui' nat maa'n ba jiiñ. ⁷⁵Ba' jotmoda' bhai' pup ti'ñcho na bak pin bëipi' dir jup titda gu Jesuus: “Kia'pix maa'n ba jiiñkia' gu takaarui' nap aap baikim pui' ba ti'ya' nap cham tu'ñ kaichu'.” Ba' giilhim bhai'x buam ji chu tatdat gu Peegro, baas dir ja'p xi buusnik ma susua.

27

Gu Jesuus nam mu ba aichulhdha' gux kai' Pilaato

(Mr. 15:1; Lk. 23:1-2; Jn. 18 :28-32)

¹Ba' buimgidhak nat pai' dhuuk ba xia', bëix maap bam jumaap jamit gu ja gœ'gœrkam tuk gui' nam bhai' gœ' chioip ja

palhbui'ndha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio ba' gu jai' ja ge'gerkam tuk gu Israel kam ja'tkam. Ba' pui' ja'k ma tu a'ga mit nam sap tu chiñia' nam mu'aa' gu Jesusus. ²Ba' ba tu chia mit nam buuphia' gu Jesusus, mi' dhir ba' dai na mit mui' ba baidhak buiñor gux kai' Pilaato gui' na mi'r nobii'n gux io'm ge'kam Rooma kam.

Gu Juudas nax buam jum ilhdhai ba mukia'

³Ba' gu Juudas gui' nat maaxik kii gu Jesusus, giilhim jix buam bhai' jim ilh na xi ñii'n gu Jesusus na mit ba bhiik. Ba' giop xi u'uuk gu bapaiñum tuumiñ jix chooto totbikdam gui' na mit biipi' dir maa, xi mii nat ja do'ñchidham gu ja ge'gerkam tuk gui' nam bhai' ge' chioip ja palhbui'ndha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio ba' gu jai' ja ge'gerkam tuk gu Israel kam ja'tkam. ⁴Ba'p ja titda mu ji øek:

—Aañ tak ge'kam ki'n mañ ua'tulh buiñor gu Dios na ñich maaxik jam kii gu Jesusus na pim ba' tu chiñia' nam mu'aa', sia ku gu' tii cham tu' jax bua gu tu' nar jix buam jum duukam.

Ba' gui'p titda am:

—¿Cham aa gu' dhi' aap diilh jir jum kuiñcha, cham tu' aach?

⁵Ba' gu Juudas mi' ja'p xi iabuk gu tuumiñ miji ge' chioip ba jii nat bam sai'chdham mu ja'p gampix, pu muu dho gu'.

⁶Ba' gu ge'gerkam jum aa'ndam maap xi jumpadak giop xi u'uuk jamit gu tuumiñ, jup kai'ch am ba':

—Cham kar am nach gio mi'p tu'aa' dhi tuumiñ mi' na pai'm tua'ba na ji'k bhaan bipio' gu Dios, na gu' cham ka kii', na gu' ki'n ba tu namkix gui' nach jaroi' tu chiñia' nam mu'aa'.

⁷Ba' pui' ja'k maa'n ñi'ook jup duu mit nam sap dibiiir ki'n saba'da' mi' na pai' pui' ti tii' Bhi'n Kaat, nam sap ba' mi' ja yassapda' gu jai' ja'tkam nam cham jir mi' kam ka' gui' nam mi ja'p ko'da' ja bui. ⁸Ba' mi' na mit pai' saba'llh gu dibiiir, Jix t'rma' Dibiiir pup ti tii'ti' am gu ja'tkam, sia gu xib maa'n nam jax ti tii'ti'. ⁹Ba' dhi' mi' pix pui' ba jim na jax dhuim kuugalhdha' gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Jeremiyas gui' na bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios na ja'pnim kai'ch: “Ba' giop xi u'uuk

jamit gu bapaiñum tuumiñ gui' na mit tii ja maakak gu Israel kam ja'tkam, ¹⁰ba' dibiiir ki'n saba'llh jamit mi' na pai' pui' ti tii' Bhi'n Kaat pui' nat jax jiñ chia guñ Gi'kora'.”

Gu Jesusus nam mu ba aichdha' buiñor gux kai' Pilaato

(Mr. 15:2-5; Lk. 23:3-5; Jn. 18 :33-38)

¹¹Ba' mu ba aich jamit gu Jesusus buiñor gux kai' Pilaato gui' na mi'r ge'kam ka'. Ba' bhai' ba tikka gu Jesusus, jup titda:

—¿Aapi' aar di' nap saak jir ja ge'kam tuk gu ya' kam dhi Israel?

Ba'p titda gu Jesusus:

—Jir pui' dho nap jax kai'ch jiñ jaduun'. Aañ jir di'.

¹²Ba' gu ge'gerkam jum aa'ndam biix aixim bhai' ji iattulh jamit gu Jesusus, gu' ji na gu' gui' cham ñiok sia kum jax kai'ch.

¹³Ba'p titda gu Pilaato:

—¿Jir pui' aa ba' nam jax kai'ch dhi ja'tkam nap ba' moo ja'p cham ñiok?

¹⁴Gu' ji na gu' sia cham ñiok gu Jesusus. Ba' mi' pu cham maat gu Pilaato na jax dhuñia' na tii xim ga'nga.

Gu Pilaato na ba ja chiñia' gu sandaarui'x chugi'n nam kuruus ta'm sissapa' gu Jesusus

(Mr. 15:6-20; Lk. 23:13-25; Jn. 18 :38-19:16)

¹⁵Ba' gu Pilaato jix joi'ndha' ip na maa'n ba ji dho'ñcho' gui' nam mi kuupka' nabap maa'n oidha' na pai' dhuuk jum aajidha' gu piasta bhaan Paaska ta'm, jax ñam tu'm jix aa'nda' gu ja'tkam. ¹⁶Ba' jano' maa'n mi'p kuupka' gu maa'nkam Jesusus Barrabaas tiigim. ¹⁷Ba' gu Pilaato bhai' ba ja tikka gu ja'tkam gui' nam ji'k mi'x bhaak, jup ja titda:

—Aañ pui' ilhii'n nañ maa'n do'ñcho' dhi' nam ji'k ya' kuup dhi ja'tkam. ¿Jaroo pim jix aa', gui' aa na Jesusus Barrabaas tii', ka' gui' aa jumai na pui'p tii' Jesusus gui' nam jich Xoi'kam jup tii'ti'?

¹⁸Ba' gu Pilaato, guch Xoi'kam pik na tiix aagit jup kai'ch na do'ñcho' git, na gu'x bhai'x maat na ja'p pix nam jix bhaamki'n na mit ba' mi aichulh, cham tu' na moo gu tu' nat jax dhuu nar jix buam jum duukam.

¹⁹Ba' moo jano' na pui' mi' ka daa gu Pilaato mi' na pai'r ge'kam ka', mui' ba tu joochxi gu binga'n nam sap jup titda' na cham juanda' gu Jesusus, nat gu' sap pui' ti tii'ti' tukaa' na cham bhai' tu jimia' no't tu chia nam mu'aa'.

²⁰ Gu' ji na gu' gu ge'gerkam jum aa'ndam biix pui' ja'k ba ja tii'n jamit gu ja'tkam nam sap gu Jesusu Barrabaas tiigim bhai' ji aaga' na do'ñcho' gu Pilaato na pai' dhuuk gio bhai'p ji ja tikka', dai sap ba' gu Jesusu gui' nar jich Xoi'kam tu chiñia' nam mu'aa'.

²¹ Ba' pui'm duu dho, nat pai' dhuuk gio bhai'p ji ja tikka gu Pilaato, jup ja titda:

—¿Gu' jaroo pim bax aa' nañ do'ñcho'?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho gu Barrabaas dho.

²² Ba'p ja titda gu Pilaato:

—¿Gu' dhi' gi ba' Jesusu nam jich Xoi'kam tiiti', jax jañ dhuñia'?

Ba' gui'p kai'ch am ip gio:

—Dho nap tu chiñia' dho nam kuruus ta'm sissapa'.

²³ Ba'p kai'ch ip gio gu Pilaato:

—¿Gu' tu' gi moo ge'kam ki'n jix buam jum duukam jax jam duiñ ku pim ba' moo ja'p jup jix bhaamki'n?

Gu' ji nam gu' gui' cham tu' keke, dai nam jup kai'ch ge' ki'n:

—¿Tu chian kum mu sissapa' kuruus ta'm!

²⁴ Ba' ba tu joot gu Pilaato nam alhi'ch bhii'ñpu' gu suudai' na ba' ki'n jum ikoimd-ha' na bhaan jix maati' ka' na cham tu'r kuiñcha'n ka' na tu chiñia' nam mu'aa' gu Jesusu, jup ja titda ba':

—Aapi'm diilh jir jam kuiñcha ka' nam mu'aa' dhi Jesusu, cham tu' aañ.

²⁵ Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho cham jax bua dho sia ku aach jir jich kuiñcha ka' ja biim guch maamar.

²⁶ Ba' ba ja chia gu Pilaato gu sandaarui'x chugi'ñ nam do'ñcho' gu Barrabaas, dai ba' gu Jesusu xi chu chia nam giiipu' gio nam sissappu' kuruus ta'm.

²⁷ Ba' pui'p tu buim am gu sandaarui'x nat jax ja chia gu Pilaato, ba baidhak jamit gu Jesusu maa'n kap na pai' ge'x chi gi'ñir. Ba' biix maap ba ja jumaap jamit gu jai' sandaarui'x gui' nam ji'k miji ja'p jup tu'ii' nam sap ba' tigia' nam jax dhooda' gu Jesusu. ²⁸ Ba' jax ña mit pix bhai' ji buimi, jumai mit ba tii' gu jannulh jix ñakaabma' xi chu kookoxdhak jamit gu diilh jajannulhi'ñ.

²⁹ Gio ba' gu tu'x jo'ii' xi xikoolhkadak jamit bhai' xi dhaax mo'ran ja'p na kuruum, gio ba' maa'n gu oxia mit mi'p xi dhaa'ñchuda

nobi'ran. Gio ba' na mit mi ja'p ja o'lhia ki'n xi gu'kik jax ñam pix titda, jup kai'ch am:

—¿Ja'p moo joidham jix bhai'ch chaat ich na ya'p tu'ii' dhi ja ge'kam tuk gu ya' kam dhi Israel!

³⁰ Gio ba' nam bhai' xi xixbui'ñ pui' xi chitdat, gio nam bha gib mo'ran ki'n gu oxia gui' na mit mi' xi dhaa'ñchudak. ³¹ Ba' gatuuk nam pu'ñi biix aixim xi buimik giop xi kuañdhak jamit gu jannulh gux ñakaabma', gu diilh jajannulhi'ñ jamit ba' giop xi chi tii'dhak. Mi' dhir ba' dai na mit ba baidhak bhammi ja'k nam pai' sissapa' kuruus ta'm.

Gu Jesusu nam kuruus ta'm ba sissapa'

(Mr. 15:21-32; Lk. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

³² Ba' nam gama ja'k ba bai'ñchu' gu Jesusu na pai' bar diirap dir mi' gu ge' kiicham, mi' ba ja nam maa'n gu maa'nkam Simoon tiigim nar mu ja'k kam ka' Sireene. Ba' gu sandaarui'x mi' dhir ja'k buak gamai' chia mit na mootika' gu kuruus, nat gu' ba magoo gu Jesusu na tii mooto'.

³³ Ba' na mit bhammi ba ai oidha' ta'm bhai' na pai' pui' ti tii' Golgota, na ja'p kai'nkam jup jum kai'ch: Kakoi' Mo' Daa, ³⁴ ba' bhai' tii i'chu'n am gu Jesusu gu uubas baraa' na sap ba' ki'n cham pik tu taat ka' git nam sissapa', gu' ji nat gu' ba dii nar tu' da', ba' cham bha ii.

³⁵ Ba' gatuuk na mit pai' dhuuk bhai' xi sissapak buan gu kuruus, xim mama'i'chik jamit gu sandaarui'x a'lhioik xi chu u'uuk gu jajannulhi'ñ. Pui' ji chu buus nat jax tum ua'nak bijik, nap jum kai'ch: "A'lhioik jamit xi chu u'uuk guñ jajannulh."

³⁶ Mi' dhir ba' dai nam mi ja'p daraat ba tu nuuka'n nam ba' cham mu aaya' gu ja'tkam.

³⁷ Ba' amuub daam dir ja'p na pai' mo'tik gu Jesusu, maa'n bha siis jamit gux komaal-hik taamla na ge'ger ki'n bha tu ua'ñix na bhaan jix maati' na jax kai'nkam bhai' sissap gu Jesusu, jup jum kai'ch: "Dhi'ñir di' gu Jesusu gui' nar ja ge'kam tuk gu ya' kam dhi Israel."

³⁸ Ba' gook bixxik dir jup ja sissapa mit gu i'xkum jai' kukrus ta'm, maa'n kii'n dir ja'k, jumai ba' o'nsop dir ja'k. ³⁹ Ba' gui' nam ji'k mi ja'p amuub buan gu ja'tkam, jax ñam pix xi chitdaidhat gu Jesusu, ⁴⁰ jup kai'chdha' am:

—¿Jaña nap jax chu'ii'! Nap saak iara' gu ge' chiop, gio nap saak baik tanooll ki'n

gio jumai bhai'p kĩasa'. Eap xi chimĩĩn bhai' dhir bhaan dhi kuruus nach xim nii'ndha' no'p baabui' moo silhkam Dios jir Maraa'n, ka' ba' gu' nap pui' pix kai'chdha'.

⁴¹ Sia ji gu' jai' gu ge'gorkam jum aa'ndam gui' na mit tu chia nam sissapa', jai' pui'p xi chĩda am gu Jesusu, jup kai'ch am:

⁴² —ǂGu' ba' moo cham jup bhai' ji jia na dũil bhai' dhir ji chimĩĩa' bhaan dhi kuruus, nat ba' gu' gu jai' ja'tkam jix bhai' ja duu? No' baabui' pui' silhkam jir ja ge'kam tuk gu ya' kam dhi Israel. ⁴³ Na gu'p kai'chdha' na saak Dios jir Maraa'n, nat gu' sap pik ba' bhaan ti tĩ nar jix kii' maa'nkam. ǂCham bhaai' aa na bha jimii bhai' dhir ji chĩbaa'ndha' gu Dios no' baabui' moo silhkam jix io'm jix dha' na jax ba kai'chdha'?

⁴⁴ Biix ji gu' sia jai' pui'p xi chĩda am gu i'xkum gui' nam mi' dhir ja'p bixxik dir jup sissap jai' kukrus ta'm.

Gu Jesusu na ba mukia'

(Mr. 15:33-41; Lk. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵ Ba' nat jix dhaam ba ji dhuu, nai' ji chum tũgamta, pu cham ka tu maax, nammi jix io'm mia ji dhunĩik nat ba' gio bhai'p jix chu maaxir. ⁴⁶ Ba' jotmoda' ge' ki'n ba jiiĩn gu Jesusu, jup kai'ch:

—Elii, Elii, ǂlama sabaktani? —na ja'p kai'nkam jup jum kai'ch: Aapi' Dios jiĩ G'kora', panaas kup cham jiĩ a'm ka ti niidhim.

⁴⁷ Ba'p kai'ch am jai' dhĩt gui' na mit kai nam ji'k mi'p tu'ii':

—Kani na tĩ bai'ĩn gu Eliiyas gui' na bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios.

⁴⁸ Ba' maadĩt jotmoda' xi miĩ nat bhiim maa'n gux moik ja'p tu'm na tok, ba' xi ba'nnidhak ki'n gu uubas baraa' gux ji'ĩik uux cha'm xi buraak kuugaran mui' xi ñam-kich chiĩ'ran gu Jesusu na sap ba' xio'pna' gĩt na ki'n kapup xi dhuatgida' gĩt ji'x ju-ugĩt. ⁴⁹ Gu' ji na mit gu' xi soo'mchulh gu jai' nam mi'p tu'ii', jup titda am:

—Cha'p juanda'. Ya'ch pix ka ti niĩrada', ea no't moo ya' ba ji ai gu Eliiyas na tĩbaa'ndha' bhai' dhir bhaan dhi kuruus.

⁵⁰ Ba' gio ge' ki'n jup xi jiiĩkĩk gu Jesusu dho gi ba' nai' ji muu ji. ⁵¹ Ba' gu jannulh gui' na bhai' ge' chiop se'ka', daam dir mui' pu sar silh irban. Gio ba' nat jix io'm bhai' ji gi'nduki gu oi'ĩga'n, jai' pu jaiki gu

joodai, ta'tak mi ja'p pup daraa. ⁵² Gio ba' na mit duudadik pu baapam gu koi'ĩga'n mi' dhir nam pai' yassapkat gui' na mit ji'k ti jiiĩ'ndhak ba ko'ĩik buiĩor gu Dios. ⁵³ Ba' nat pai' dhuuk duadik giop bam gu Jesusu mi' dhir koi'ĩga'n tir, maap mui' ji ai mit bhai' ge' kiĩcham na pai'r Jerusaleen, ba' mui' ja'tkam ja tĩ mit.

⁵⁴ Ba' gu ja ge'kam tuk gu sandaarui'x ja biim gui' nam maap mi' tu nuuka'n, giilhim bhai' ji chooto'n jamĩt nat pai' dhuuk bhai' ji gi'nduki gu oi'ĩga'n gio na biix aixim tum bua nam nai' xi chi niĩ'ĩn, ba'p kai'ch am:

—Bak ji gu' moo silhkam Dios jir Maraa'n ji dhich jaduũn na chich ya' ba mua.

⁵⁵ Ba' mui' gu u'uub mik pa' gu'kat mui'p ti niĩ'ĩn am, gui' na mit mummi dir Galilea mui' pu oi nam palhbui'ĩchu'nda' gu Jesusu tu' na pix ki'n, ⁵⁶ na maadĩt jir di' gu Mariiya Magdaleena, gio ba' gu jumai Mariiya gui' nar di'ĩn gu Jakoobo gio gu Josee, gio ba' gu jumai gui' nar ja naan gu Sebedeo gu maamra'n.

Gu Jesusu nam ba yaaspa'

(Mr. 15:42-47; Lk. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷ Ba' mikkat nat pai' dhuuk ba ji chuk, mi' ba ai maa'n gu maa'nkam nar jix chumĩĩgam ka' Josee tiĩgim, nar mu ja'k kam ka' Arimatea, na maadĩt jir di' gui' na pui'p kaichu' gu Jesusu. ⁵⁸ Ba' dhi' ji' dhi Josee mui' ma jii buiĩor gux kai' Pilaato nat tikkam no' moox bhaai' nam tĩbaa'ndhai yaaspa' gu Jesusu. Ba' pix cham jax jup tii gux kai' Pilaato na pai' dhuuk pui' ba titda. ⁵⁹ Ba' gu Josee mu jimĩk ba tĩbaa'ĩn gu Jesusu bhai' dhir bhaan gu kuruus, mi' dhir ba' dai nat ba bhiib ki'n gu ge' jannulh jix dha'ram namkim. ⁶⁰ Mi' dhir ba' dai nat mu ba tikaam gai di'n kir mi' nat pai' kia'pix tu chia nam ti di'ra' jix moik ai' cha'm, nat chakui jaroĩ maadĩt mi'm ja'bsu gu tukga'n. Ba' miĩ xi chikaak maa'n ge' jodai ki'n bhai' xi kuupak ba jii. ⁶¹ Ba' biix jup jiim am gu Mariiya Magdaleena gio gu jumai Mariiya, ba' mi' pup daraa am mi' na pai' dhir mu tum bapki mi' na mit pai' tii gu Jesusu.

Gu sandaarui'x nam mi' tii tu nuuka'nda' na pai' yaasapka' gu Jesusu

⁶² Ba' buimgidhak na pai' dhuuk aagix ka' na cham tum juanda', gio mui'p ma jii mit gu ge'gorkam jum aa'ndam ja biim gu

pariseos na mit ñio'kdham gux kai' Pilaato, ⁶³⁻⁶⁴jup titda am mu ji *œk*:

—Aach moo gio bhai'p ma jii jich jaduun na chich bhai' pui'm tiidam nap ja chiñia' gum sandaarui'x chuk nam mi' ka tu nuuka'nda' mi' nat pai'm tii gu tukga'n gu Jesusu gui' na nai' ja iatgi'ñdha' gu ja'tkam, na chich gu' ba ti'ñcho na bak pin jup kai'ch na sap baik tanoolh ki'n duadii giop bamgia' mi' dhir koi'nga'n tir. Pui' kuch ba'p kai'ch nap ka tu chiñia' nam mi' tu nuuka'nda' sia gu baik tanoolh pix juugit nam ba' cham tukaa' mi' ji *œji* gu noonbi'ñ xi bhiji gu tukga'n pui' ba ti'ya' nat giop dua. Na gu'x io'm bhai' jim gi'ñdha' nam nai' pui' ji ja iatgidha' gu ja'tkam, cham tu' pui' na jax biipi' dir.

⁶⁵Ba' gu Pilaato pix cham jax jup tii, dai nat xi ja chia nam ja baidhai gu sandaarui'x chugi'ñ ja bhm mu xi chu nuukdapu' mu na pai' yaasap gu Jesusu. ⁶⁶Ba' gui' dai na mit xi ja baidhak mu jii na mit tu nuukdam. Ba' mu ji *œk* jix io'm jix bhai' bhai' xi kuu mit gu ki'ngob, gio ba' na mit bhai' pup xi matgilh na bhaan jix maati' ka' na cham bhai' na jaroi' mu ja'k bapkida'. Mi' dhir ba' giop ba jii mit pui' xi chu duuk, dai ba' gu sandaarui'x jamit mi' xi ja chianik nam tu nuuka'nda'.

28

Gu Jesusu na duadii giop ba bamgia' mi' dhir na pai' ka yaasapka'

(Mr. 16:1-8; Lk. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹Ba' na bar jumai buimgidhak nat kia'pix ba ji chu maaxir, nat pai' dhuuk ba buus jano' na pai' dhuuk aagix ka' na cham tum juanda', nat kia'pix mui' ba jim bhii gu maa'n simaan, mui' ma jii gu Mariiya Magdaleena gio gu jumai Mariiya na mit ba ti' tiigim mu na mit pai' yaas gu Jesusu.

²Ba' na mit chakui mu ai, jotmoda' jix io'm bhai' ji chum gi'nduki mi' na mit pai' yaas gu Jesusu. Bak gu' gu nobii'ñ guch Gi'kora' nat mi' ba ai jix dhaam dir, ba' mui' ji ai mu ja'k na pai'r ki'ngob, ba' daagik ja'p ja'k xi nu'ya gu *gœ* jodai gui' na ki'n bha kuup, ba' mi ja'p xi chikaak daam dir bhaan bhai' ji dhaibu. ³Ba' gu buibsa'n jix chua totbikdam jum maaxi'ñ ja'p tu'm na jax gu duuk na bippgia', gio ba' gu jajannulhi'ñ pui'x chooto ip, ja'p tu'm jum maaxi'ñ na jax gu jabook

kib. ⁴Ba' gu sandaarui'x gui' nam mi' ka tu nuuka'n, giilhim jix chooto'n jamit na mit tii gu nobii'ñ guch Gi'kora' nat mi' bam maax, ba' ji gi'bokik mi ja'p nai' ji ia'ri mit, mi ja'p pup biit am na mit ba tu kaam. ⁵Ba' na mit pai' dhuuk mummi ba ai gu u'uub mi' na pai' ka yaasapkat gu Jesusu, jup ja titda gu nobii'ñ guch Gi'kora':

—Cha'pim totdon ka'ñ jaaduñ. Aañ jix maat jia na pimit gu Jesusu bhai' ba gaagam gui' na mit kuruus ta'm sissapa. ⁶Xib cham tu' ya' kap tu'ii', nat gu' duadik giop bam pui' na jax ba jam titda biipi' dir. Ka gor miji tii xi chi' tii' na cham tu jai'ch mi' na mit pai' ka tikaak. ⁷Ba' gu xib dai na jam a'm jum aa' na pim xi boopoya' na pim ja aa'ñdhapu' gu noonbi'ñ, ja'p japim ja tiida': "Jup jich chitda gu nobii'ñ guch Gi'kora' nat sap duadik giop bam gu Jesusu, sap ba' biipi' kat mummi ba oirida' na pai' Galilea dibhir bhaan bipio', mummi sap ba' tigia' pim." Ba' aañ dhi' pu kai'ñkam pix bha jii na ñich bha jam ti'ñchoixdham gu dhi' pu'ñii.

⁸Ba' gu u'uub jotmoda' na mit jax bubua miji dir na pai' ka yaaspich gu Jesusu, xi boop jamit na mit ja aa'ñdham gu noonbi'ñ ji gi'bokidhat nam gu' pui'p jix chotdontu', ku gu'x bhai'm taattu' am ji. ⁹Ba' gamai' gu biix boi nam mui' ka boopo', mi ja'p biipi' dir jim maaxdhak gu Jesusu mui' xi ja ñio'ki. Ba' gui' amuub xi *œk* mi ja'p ja o'lhia ki'n xi gu'kik mi' xi komkik jamit gu tootna'n bhai' ji chu daani buiñor. ¹⁰Ba'p ja titda gu Jesusu:

—Cha'pim totdon ka'ñ jaaduñ, nat gu' pu cham tu' jax jum duu. Cha'pim jax jum aagit xi boopoya' na pim pu ja tii'npu' gu jai'ñ jaaduñ gui' nam pui'p jiñ kaichu' nam mu jimia' Galilea nam ba' mummiañ chigia'.

Gu sandaarui'x nam ba ja aagi'ñdha' gu gœ'gerkam jum aa'ndam nat jax jum duu gu Jesusu

¹¹Ba' na mit chakui ai gu u'uub mu na mit pai' ja'k ba ja aa'ñdham gu noonbi'ñ gu Jesusu, ji'kchi gu sandaarui'x kia'pix jum titii'ñchok mi' dhir baapmigik xi boop jamit bhammi ja'k *gœ* kiicham na mit ja aa'ñdham gu ja *gœ'gerkam* tuk gui' nam bhai' *gœ*' chiop ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios. ¹²Ba' gui' mi' dhir jotmoda' xi boop jamit ip na mit ja aa'ñdha' gu jai' ja *gœ'gerkam* tuk gu Israel kam ja'tkam. Ba' biix maap xim

jumpadak maa'n ñi'ook bap duu mit nam sap mui' tuumiñ ja namkidhai ja soo'm-chulhdha' gu sandaarui'x nam cham tu aa'nda' nat giop dua gu Jesusus. ¹³Ba' pui' ba ja titda am gatuuk, jup kai'ch am:

—Aapi'm moo ja'p ja tiida' gu ja'tkam na mit diihl gu noonbi'ñ gu Jesusus jam iix gu tukga'n tukaa' na pim pai' dhuuk ka kookos.

¹⁴Gu' ba' no't jax dhuukat ma maat gux kai' Pilaato gu dhi' pui' nach jax jam titda, aach pu tiida' na cham tu' aapi'm jir jam kuiñcha na ba' cham jax jam dooda'.

¹⁵Ba' gu sandaarui'x pui'p tu duu mit nam jax ja titda gu g'e'g'erkam jum aa'ndam, dai na mit xi gaamuk gu tuumiñ gui' na mit ja maa. Ba' gammiji mi' pui' pup tu daa'ñchu' am gu Israel kam ja'tkam, sia gu xib pui pui' kai'chdha' am nat sap cham tu' giop dua guch Xoi'kam.

Gu Jesusus na nai' ba ja jootsa' gu noonbi'ñ nam tu a'gapu' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook (Mr. 16:14-18; Lk. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶Ba' gu noonbi'ñ gu Jesusus mui' ma jii mit ip mummy Galilea, maa'n kap na pai'r oidha' ta'm mi' na pai' tu ja aagi'ñ nam tigia'. ¹⁷Ba' jotmoda' pix mi ja'p bam maax ja bui, ba' gui' mi ja'p ja o'lhia ki'n xi gu'kik bhai' ji chu daani mit buiñor, sia kum gu' jai' cham pik ti jii'gi'ñ no' moo silhkam jir di' gu Jesusus ka' ba' gu' cham. ¹⁸Ba' gu Jesusus amuub xi øk jup ja titda:

—Guñ Gi'kora' g'e'kam ki'n jiñ dhai jix dhaam ja'k gio ya' dhi oi'nga'n bhaan. ¹⁹Ba' xib dai na jam a'm jum aa' na pim nai' xi chu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam biix kap na ji'x oi'nga'n nam ti jii'ndhai aañ jiñ bui mi' pui' jimia' nañ jax jix aa', gio ba' na pim xi ja bopkonidhat bhaankam guñ Gi'kora', gio ba' aañ nañ jir Maraa'n, gio ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' ip. ²⁰Gio ba' na pim xi ja aa'ñdhidhat ip nam tu' ka'm xi niidhat gu pui' na ñich jax ja'k jam aa'ñ aapi'm na pim mi' pui' jiiimda'. Ba' aañ gammiji nabap tanoolh jam buip tui'ngida' siat ba' am xim tiimo dhi oi'nga'n.

**GUX BHAI'M KAI'CHDHAM
ÑI'OOK NA BHAAN TU A'GA
GUCH XOI'KAM NAT TU
UA'NAK GU
MAARKOS**

*Gu Jesusu na mi' ba aaya' na pai' ja bopkon-
da' gu Juan gu ja'tkam*

(Mt. 3:1-12; Lk. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹Ja'pni ja'k bhai' jim tibgai dhix bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, Maraa'n gu Dios, ²nat tu ua'nak bijik gu Isaiyas jano' nat pai' dhuuk bha ñio'kdhak gu Dios, na sap jup titda guch Gi'kora' gu Maraa'n:

Jumaiñ biipi' mu jootsa' na ba' ba ja mat-
tuda' gu ja'tkam nap jootom mui' ba
jim.

³Na mu ja'p pix ba tu ja a'gi'ndha' gu
ja'tkam gampix jix chu gak kir nap
ja titdada':

“Gor jix kii' bim duuñ.

Ja'p pik bhai' bar jimdam gu Ge'kam.

Mi' pim sap pui' ba jimia' na jax jix aa'.”

⁴Ba' pui'p jum duu ip, mummu ja'p pix
ba oirida' gu Juan na pai'r gampix jix chu
gak kir, ja bopkonda' gu ja'tkam pui' xi ja
titdat na sap jir am nam xim bopkonai mi'
pui' ba jimia' na jax jix aa' guch Gi'kora',
na sap ba'x ja joi'mdai ba uañchuda' gu
ja ua'tulhdhara'. ⁵Ba' mui' ja'tkam mi'
aajidha' am gu bhammi dir kam Jerusaleen
na pai'r ge' kiicham, gio ba' jai' mui' kap
dir na ji'x Judea dibii' bhaan bipio', nam jix
kaim ka', na gu' giilhim joidham jix bhai'
xi buada' na tu a'gada'. Ba' gui' nam ji'k
ti jii'gi'ndha' na silhkam jir pui' na jax tu
ja a'gi'ndha', pui' ba titdada' am nam sap
cham ka aa' nam jix ua'tulhdhix ka'. Ba'
gu Juan dai na xi ja bopkonda' mi' na pai'
mirda' gu suudai' Jordaan Ak.

⁶Ba' gu Juan gu tii'dhargan, kameeyo
gu bapoo'n jir jup duiixim ka', gio ba' gu
bhisparu'n jir jo' ka' ip. Ba' na pai' dhuuk
bax bhio'n ka', dai gu sossoi na tu da'ngit
tu kua'da' gio ba' gu miibat gu gampix kam.
⁷Ba' na tu ja a'gi'ndha' gu ja'tkam jup ja
titdada':

—Gatuuk dir bha jim gui' nax io'm jir
ge'kam, cham tu' pui' na jax aañ, na ni ji'x
kuñ cham jir jupaabkamu'n nañ dhumartii

tu' suska'n jup ba kookoxdha' git. ⁸Ba'
aañ xib suudai' ki'n pix ka jam bopkon,
gu' ba' gui' na pai' dhuuk ya' aaya', pui'p
ji buusnia' na jam bopkona', na gu' ba
jam tajaanidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ
li'mdaga'n gu Dios.

*Gu Jesusu na ba chiña' gu Juan na bakua-
na'*

(Mt. 3:13-17; Lk. 3:21-22)

⁹Ba' jano' mui'p ma jii gu Jesusu mummu
dir Nasareet na pai' Galilea dibii' bhaan bi-
pio'. Ba' mummu ba ji buus Jordaan Ak mi'
na pai' oirit ja bopkon gu Juan gu ja'tkam,
ba' mi' pui' ba titda ip na sap bakuana'.
¹⁰Ba' nat pai' dhuuk mui' ji buus mi' dhir
suudai' chir gu Jesusu na ba bakuañixchu',
ba ti nat bhai' jim kupio' gux dhaam, gio
ba' nat bhai' ji chim gux Dhuudu' kam jix
Uañ li'mda' ja'p tu'm na gioda', ba' nai' ji
jaa bhai' bhaan. ¹¹Gio ba' nat ba kai nat bhai'
ba tum a'ga bhammi dir jix dhaam, jup tum
kai'ch:

—Aap jir di' nap jir jiñ mar nañ xim
kiigalhi'ñ, gio nañ ge'kam ki'n jix bhai'ñ
chaat aap jum bui.

*Gu ja'ook na tiix mai'chim ka' gu Jesusu
(Mt. 4:1-11; Lk. 4:1-13)*

¹²Ba' gatuuk mi' dhir ma jii gu Jesusu
mummu ja'k maa'n kap na pai'r gampix,
nat gu' pui' ja'k jurtuda gux Dhuudu' kam
jix Uañ li'mda'. ¹³Ba' mi' juruuñ maa'n
masaa'n daman mambhiix tanoolh, miji
ja'p pu oirida' diilh na pai' cham jaroi'
oirida'. Dai gu tu' ji'ngiarum na mi ja'p tum
oipoda', gio ba' guch Gi'kora' gu noonbi'ñ
nam guguuxi'ndha'. Ba' mi' ba ai gu ja'ook
na ilhdhat na moo mi' mai'chia' git, gu' ji
nat gu' cham jax dhoda.

*Gu Jesusu na kia'pix ba ji chu ja a'gidha'
gu ja'tkam*

(Mt. 4:12-17; Lk. 4:14-15)

¹⁴Ba' mikkat na mit pai' dhuuk ba kuu gu
Juan, ma jii gu Jesusu bhammi ja'k Galilea
nat ba tu ja a'gidham gu ja'tkam gux bhai'm
kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios. ¹⁵Ba'p ja tit-
dada' bhammi ja'p ji oirit:

—Ya' mam aiñ jaaduñ na pai' dhuuk tu
daaxix na maaxik jum maaxdha' gu Dios
aapi'm jam bui, na pim ba' bax mat ka' nax
chu joi'gi'n sia kux io'm jir ge'kam. Ba'
dai na jam a'm bam aa' na pim mi' pui'

ba jimia' na jax jix aa', gio ba' na pim ti jii'ndha' na bhai' ji chu jam a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n.

Gu Jesuus na ba ja baidhika' maakob gu boptop bhiadam

(Mt. 4:18-22; Lk. 5:1-11)

¹⁶Ba' ma jii gu Jesuus mummu ja'p ju'ndharan na pai' ge' suu'nka' gu suudai' gui' na Galilea dib'ir bhaan bipio'. Ba' mi' ba ja tii gook gu boptop bhibhiadam daim sispidhim nam mi ja'p buppaim suudai' chir maa'n gu ge' asaak. Maa'n Simoon tiigim, jumai ba' Anrees. ¹⁷Ba'p ja titda gu Jesuus:

—Aañ pui' ilhii'n jiiñ jaaduñ na pim xib dir gammiji bañ kaichgida', na pim ba' jai'n palhbuidha' nañ tu ja a'gidha' gu ja'tkam. Bar ja'tkam bhibhiadam ka' pim pix ba', cham tu' boptop bhibhiadam kia', na gu' gui' nam ji'k ba ti jii'ndha' na pim ji'k jax tu ja a'gidha', dhi' ja'p ji buusnia' na pim ba ja bhia'.

¹⁸Ba' gui'p ma oi mit cham jax ji chi'iik. Mi' xi iabok jamit gu ja a'sak.

¹⁹Ba' palhiip gama ja'k iam xi jii mit biix ju'ndharan, mi'p ba ja tii mit gu Jakoobo gio gu Juan, maamra'n gu Sebedeo, nam mi' daraat kanuub ta'm ka ja jiisom gu ja a'sak gui' nam ki'n tu bhibhia gu boptop. ²⁰Ba' pui'p ba ja titda nat jax ja tiidak ja baidhak gui' na ja biim ba jim. Ba' gui' pui' cham jax ji chi'iik ma oi mit ip, mi' xi buak jamit gu ja taat Sebedeo ja biim gu tujuandam tugi'n.

Gu Jesuus na ba dua'ndha' maa'n gu maa'nkam na kax ñaanbi' ka'

(Lk. 4:31-37)

²¹Moo mit mummu ja'k bhii Kapernaum na pai'r kikcham na ba' moo bam aaya' na pai' dhuuk cham ka tum juanda'. Ba' jano' nat pai' bam ai, mui' ma jii gu Jesuus mu nam pai' tu chiopi' gu Israel kam ja'tkam. Ba' mi' baakik bhai' ji chu ja a'gi. ²²Alh ni jaro'i ku ñiok, mi' pui' pup tu'ii' am na mit ba kai, na gu'x io'm bhai' xi bua na xi chu a'ga, cham tu' pui' na jax gui' nam jup kai'chdha' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios. ²³Ba' maa'n mi'p oirida' gu maa'nkam na ampix jix ñaanbi' ka', na bhaan baax ka' gu cham kii' ii'mda'. Ba' na mi' ka tu ja a'gi'n gu Jesuus gu ja'tkam, mi' baakik chiop ge' ki'n mui' ba ñio gux

ñaanbigim, na gu' pui' ja'k jurtu'ntu' gu cham kii' ii'mda', jup kai'ch:

²⁴—¿Jax japich bhai' bach dhoodam Jesuus Nasareet kam? ¿Ka'p ti bhai' bach koodam aa? ¿Aañ jix maat jia nap aap jir di' gu Dios gu maaxik duakam!

²⁵Gu' ji na gu' maa'n nat jax ñiok gu Jesuus, jup titda:

—¿Cha'p ñiokda' cham kii' ii'mda' nap naanbichu'n dhiñ jaduun! ¿Mup buusnia' bhai' dhir bhaan! ¿Cha'p bhai' pu tui'ngida'!

²⁶Ba'x io'm xi bhii gu maa'nkam nat pai' ba ji buus gu cham kii' ii'mda' bhai' dhir bhaan. Ge' xi jiiñkik nat ba' pik ba buus.

²⁷Ba' dappaam mi' pui' pup tu'ii' am dho gi ji ba'x io'm gu ja'tkam, dai nam nai' tiim ti tikka'n dhih jix dhu'np'i'n ki'n, jup kai'ch am:

—¿Jax ba'r jum duukam chi dhi' pui'? Gi nach cham ji'xkat pai' dhuuk pui' chi niidhat na jax tu buim dhi Jesuus. Tii' na sia gu cham kiki' i'ii'mda' tu' pix ja ilhii'n, jix jii'gi'n am.

²⁸Ba' cham miikim na mit biix pui' ba ti kai gu ja'tkam na ji'x jir Galilea na ji'k jax tu buim gu Jesuus.

Gu Jesuus na ba dua'ndha' gu daada'n gu Simoon Peegro

(Mt. 8:14-15; Lk. 4:38-39)

²⁹Ba' ja'xpix nat ba buus gu Jesuus mi' dhir chiop, na xi chu ja a'gidhimik gu ja'tkam, silh jii mummu gama ja'k nam pai' tu ba'aak gu Simoon gio gu Anrees. Ba' biix jai' xi jiim am gu Jakoobo gio gu Juan.

³⁰Ba' gu daada'n gu Simoon mijii ka bo' ba'k chir jum bakxidhat na øø gu toiñdhi'. Ba' nat jax mu ai gu Jesuus, ba aagi'n am gu mi' oi'nikam nax ka'ook. ³¹Ba' mui' ji ai gu Jesuus mi' na pai' bo', ba' daagik nobi'ran xi bamii'. Jix kii' bhai' ji bam mi' jotmoda' pix, ba' dai nat ba tu ja onbai'.

Gu Jesuus na ba ja dudua'ndha' mui' gux kako'kkam

(Mt. 8:16-17; Lk. 4:40-41)

³²Ba' nat pai' ba bhii'n gu tanoolh, na pui' bax dhidimpu', mui' ja'tkam pix ja'x ji ai mit mi' ba'aak kiik na pai' daa gu Jesuus ji ja baidhat gux kako'kkam, jai' gui' nam ampix jix ñanaanbi' ka' na ja a'm jup tui'ka' gu cham kiki' i'ii'mda'. ³³Giilhim mui' mit mi' mam jumaap ki'ngob gu mi ja'p oi'nikam na

ji'x jir kiicham. ³⁴Ba' pix ja'x ji ja dudua'ñ gu Jesusus gux kako'kkam, na gu' mi ja'p moo biix aixim tu'm jup tɛ ɛɛka' gu ko'kdai'. Jai' gui' nam ampix jix ñanaanbi' ka', biix ja'k ja joot gu cham kikii' i'ii'mda' ja a'm dir. Pu cham ja do'ñicho nam jax bha tu a'ga gu cham kikii' i'ii'mda', na gu'x bhai'x maat na no't jax dhuuk xi ja do'ñicho nam bha tu a'ga', mi' maaxik ba kiisa' am nar tu'p tu'm da'.

Gu Jesusus na ba jimia' mu ja'p na ji'x jir Galilea na tu ja a'gi'ñmira' gu ja'tkam (Lk. 4:42-44)

³⁵Ba' bijik ba bam gu Jesusus na kapup jix chukgam, ba' ma jii nammi gama ja'k na pai'r gampix. Mi' ba' bhai' ji chu a'ga jix dhaam ja'k buiñor guch Gi'kora'. ³⁶Ba' ja'xpix nat pai'x bhai' ba xia', mui'p ma gaagam gu Simoon bangik ja biim gui' nam takaab dir maap jii mit gu Jesusus. ³⁷Ba' nammi pix ji chii mit na pai' ka oiri, ba'p titda am:

—Bhammi tiim ga'nga' am mui' gu ja'tkam.

³⁸Gu' ji na gu'p ja titda gu Jesusus:

—Gatuuk jach dho gio bhai'p aaya', na gu' ka tum aagim. Maik gor kia' mijini ja'p na jax jir kikcham, sia dai ya ja'p mia'n kia', nam ba' gu' biix jup jix mat ka' gu ja'tkam nañ ji'k jax tu a'ga, na ñich gu' pu kai'ñkam bha jii.

³⁹Bhai' ba' pu oirida' na ji'x jir Galilea na tu ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam bha ja'p nam jax tu chichiopi'. Gio ba' na ja'k ja jootsaim gu cham kikii' i'ii'mda' ja a'm dir gui' nam jix ñanaanbi' ka'.

Gu Jesusus na ba dua'ñdha' maa'n gux ko'kkam na tootolhidhat bha gakiidha' gu tukga'n

(Mt. 8:1-4; Lk. 5:12-16)

⁴⁰Ba' maa'nnim mu ba ai maa'n gux ko'kkam na pai' oirida' gu Jesusus, na tootolhidhat bha gakiidha' gu tukga'n. Ba' mi' o'lhia'n ki'n ji kikbuk biipi' dir jup titda:

—Aañ ja'pni moo soi' bham tiidam jiñ jaduun nañ ja'p tɛ kɛɛ nap bixchu'x aichu'n nach chu' cham pai' nii'ñ, nap iam jiñ dhua'ñdha' no'p moo pui'p ilhii'ñdha' git.

⁴¹Ba'x joi'mdak ba tii gu Jesusus, ba'p titda bhai' xi dhaagik:

—Jir am dho, nañ gu' pu kai'ñkam ya oiri. Jaiñ, ba dua pich. Cha'p jax kam aa'nda'.

⁴²Ba' dai nat pui' ji' xi chii'n, jotmoda'x bhai' bhai' ji chu taatdat. Jix kii'p jum duu, pu cham pai' ka tu ko'k. ⁴³Ba' gu Jesusus tii xi soo'mchulhdhak ba joot na cham tu aa'nda' nat jax dhuuk dua, jup titda:

⁴⁴—Dai nap moo cham jaroi' aagi'ñdha' na ñich aan jum dua'ñ. Dai nap silh jimia' bhammi na pai' daa gui' na jai' ja pall-bui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, na ba'm tigia' na pich ba dua. Xi chikkada' ap. No' jax kai'ch nap bax kii', dai nap tu makgirtai titikia' na jax ja'k aagix nat tu ua'nak gu Moisees, nam ba' bax mat ka' gu ja'tkam nat ba buus gu ko'kdai' dhi' nap ki'n kax ka'ook kat.

⁴⁵Gu' ji na gu' gui' moo jano' nat jax jii, pix ja'x ja aagi'ñ gu ja'tkam. Giilhim biix pui' bax chu maat am. Ba' pui' mi' pup oiri gu Jesusus gampix, miji ja'p tibiappuda', na gu' cham ka aa' na maaxik bhammi ja'p oirida' gɛ'gɛr kikcham. Ku gu' pui' pix mui' mi'p aajidha' am ji na pai' oirida'.

2

Gu Jesusus na ba dua'ñdha' maa'n gux ma'mkulhi'

(Mt. 9:1-8; Lk. 5:17-26)

¹Ba' gatuuk ji'kchi jurni'ñ ki'n gio mi'p ba ai gu Jesusus Kapernaum. Mi' pai' maa'n kiicham pix ba kaidha' na tibiap. ²Ba' jotmoda' pix ja'x ji ai mit gu ja'tkam, giilhim mui' mi' mam jumaap jamit. Jix kabkam suu'n jamit miji ba'k chir, pu cham jir buusan mi ki'ñgob, na gu' mi' dhir diirap dir nammi ja'p jup xi ju' am. Gu Jesusus ba' dai na tu ja a'gi'ñchu'. ³Ba' ja'xpix maa'n mi' ba aich jamit gux io'm jix ma'mkulhi' maakob dit. ⁴Ba' ilhdhat am nam jiimit miji pu baapkia' git ba'k chir na pai'p tu'ii' gu Jesusus, gu' ji na gu' cham bhaai', nam gu' giilhim jix kabkam suuda' gu ja'tkam. Pui' mit alhi'ch ma digaar gu ba'aak daam dir na mit ba' mu tisaa'ñdhak bhai' dhir mu tibiaañ bakxidhar ta'm miji na pai'p tu'ii' gu Jesusus. ⁵Ba' nat ba ja tii gu Jesusus nam buiñor jix biiñaktu', jup titda gux ma'mkulhi':

—Cha'p jax kam aa'nda'ñ jaduun. Ba uañchudhix ji matgam gum ua'tulhdhara', na ñich gu'p aañ pui' ba tii.

⁶Ba' ji'kchi mi'p daraa am gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, ba'p jum aa' am ja jujur am bhaan: ⁷“Jax ba' ilhdhat jup

kai'ch? ¿Ja'xbui' aa sap tii g'e'kam jup xim ilhii'n na gu Dios? ¿Jaroo gip ba uañchuda gu tu' ua'tulhdhara' gu jaroi' ya' kam pu chu'm ip jix ua'tulhdhix kam? Dios dho gi jii' ji." ⁸ Gu' ji na gu'x bhai'x maat gu Jesuu jura'ran bhaan nam jax jum aa', ba'p ja titda:

—Ni ji'x iam kur pui' na pim jax jum aa' gu jam jujur am bhaan. ⁹ Na gu' cham pik xijai no'n jax kai'ch: "Ba uañchudhix ji matgam gum ua'tulhdhara'", na gu' cham maati' ka' no' moo pui' ji buusnia' piam ku gu' cham. Gu' ji no'n jax kai'ch: "Xi bamii', munip ja'p ba oirida' bhijji gum bakxidhara'", dho gi gu'x xijai ji, na gu'x maati' ka' no't cham pui' ji buus. ¹⁰ Ku ba' gu' aañ xib ya' dua'ndha' ji dhiñ jaduun nax ma'mkulhi' na pim bax mat ka' na aañ nat bhañ joot gu Dios, jir g'e'kam iñ nañ ba' ya' tu uañchuda' gu ua'tulhdhara' ya' dhi oi'nga'n.

Ba'p titda gux ma'mkulhi' pui' xi chi'ik:

¹¹ —Aapi'n jaduun nap jix ma'mkulhi', xi bamii'. Ba jimia' ap jum ki'aam, bhijji ap dhim bakxidhara'.

¹² Ba'x kii' bhai' ji bam gui' na kax ma'mkulhi' kat nat jax pu tii'n gu Jesusus. Ba' dai nat ba jii xi bhik gu bakxidharu'n, mui' ba buus ja saagi'n gu ja'tkam gaammiji ji dhuu. Ba' mi' pui' pup tu'ii' am biix, mi' dhir ba' ma' tu daani mit buiñor gu Dios, jup kai'ch am:

—¡Mooch pik cham ji'xkat pui' ti niidhat ji jich Gi'kora'!

*Gu Jesusus na ba baidhika' ip gu Lebii
(Mt. 9:9-13; Lk. 5:27-32)*

¹³ Ba' mikkat gio'p ma jii gu Jesusus mummu ja'p ju'ndharan na pai' g'e' su-u'nka' gu suudai'. Ba' mui' ja'tkam mi' mam jumaap jamit na pai' ka oiri, ba' xi chu ja a'gidhimik. ¹⁴ Ba' ja'xpix nat giop ba jii, nat nammí ba ji bhii jupaaban na pai' tum namki'n no'n g'e' tu bhiiñor, mi' pix ji chii gu Lebii, maraa'n gu Alpeo, gui' nar tuumiñ tu taandam tugi'n ka' gux io'm g'e'kam Rooma kam, Seesar tiigim, na mi' daakat pix ji dhaagim gu tuumiñ gui' nam mi' tu namkidhim. Ba' mui' ji ai gu Jesusus, mi ja'p amuub xi kikbuk jup titda:

—Aañ pui' ilhii'n jiñ jaduun nap xib dir gammiji bañ kaichgida'.

Ba' gui' nat jax kikbuk pix chu'p jum duu cham jax ji chi'ik, gammiji pix ko'kmar jiim am.

Gu Jesusus na ja biim ba tu jugia' gui' nam cham tu' ka'm ti nii'ndha' gu ja'tkam

¹⁵ Ba' gatuuk ma ja baidhak gu Lebii gu ja'tkam mummu kia'mi'n nam mi' tu jugia' buiñor. Moo jimchu' gu Jesusus gio gu ja'tkam tugi'n, gio jai' gui' nam jir tuumiñ tutaandam tugi'n ka' gux io'm g'e'kam Rooma kam Seesar tiigim, gio gui' nam pui' ja bia'ka' gu g'e'g'er kam jum aa'ndam nam sap cham tu' ka'm ti nii'n. Ba' gu Jesusus jix bhai'm taatit bhai' ji chu juu ja biim, nam gu' mui' ba kaichu'. ¹⁶ Ba' ji'kchi gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios gio gui' nam pariseos jum tiiti'nda', am bhaak jamit na mit tii gu Jesusus na ja biim tu kua' gui' nam jir tuumiñ tutaandam tugi'n ka' gux io'm g'e'kam Rooma kam, Seesar tiigim, gio gui' nam pui' ja bia'ka' nam sap cham tu' ka'm ti nii'n. Ba' ja'p ja'k xi ja boosgak jamit gu ja'tkam tugi'n gu Jesusus, jup ja titda am:

—¿Jax ku ba' ja biim tu kua' dhi jam g'e'kam tuk dhi tuumiñ tutaandam gio dhi' nam cham tu' ka'm ti nii'n?

¹⁷ Gu' ji na gu' ja k'e' gu Jesusus nam jax kai'ch, ba'p ja titda:

—Dho na gu' dhi' ja'pni jia na jax gu ja'tkam no'm jix kikii', na gu' cham ja a'm jum aa'nda' na jaroi' ja duduadhi'ndha', na gu' dai nam g'e'g'er kam jum taat ka'. Gu' gui' ji nam ji'k jix kako'k ka' na ba' ja a'm jum aa'nda', nam gu' soi'm ilhii'ndha' nam jix dhuduadhim ka'. Ba' aañ na ñich bha jii ya' dhi oi'nga'n bhaan, cham tu' pu kai'ñkam bha jii ñich nañ ba' ja baidhika' gui' nam g'e'g'er kam jum taat, nam pui'm aa' nam tu' ka'm ti nii'n, gu' ja'ppi gui' ji nam ji'k bax maat nam jix u'ua'tulhdhix, nam gu' soi'm ilhii'n buiñor gu Dios. Dhi' ji' ji nañ ba' ja baidhika'.

Gu Jesusus nam ba tikka' na sap jax kum ba' cham jum saabda' gu ja'tkam tugi'n

(Mt. 9:14-17; Lk. 5:33-39)

¹⁸ Ba' maa'nnim ji'kchi gu ja'tkam mui' ma tikkam jamit gu Jesusus na sap jax kum ba' cham ji'xkat pai' dhuuk ja nii'n nam jum saab gu ja'tkam tugi'n. Na gu' gui' nam kaichu' gu Juan gio gui' nam pariseos jum

tiiti'nda', gammiji pix ja nii'ndha' am nam jum saabda'. Ba'p titda am mummu *œk*:

—¿Jax ku ba' aap gum ja'tkam tuk cham jji'xkat pai' dhuuk ja nii'n ich nam jum saab?

¹⁹Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho na gu' dhi' ja'pni ji buusan jia na jax no' jaroi' mu pai' ba xim tiimum, nam gu' cham jum saabum jum ilhii'ndha' gu jajaa'nni'n, nam gu'x chu nak ka' gu koi'. Ba' pu'ñip ji buusan ja bui dhiñ ja'tkam tuk, cham jum saabum jum ilhii'n am gu xib, nam gu'x bhai'm taat nañ ya' kap tu'ii' ja bui. ²⁰Ku gu' kam aajim ji nam pai' dhuuk jii dhagia' gui' nam boiñ bhii'chdha', jano' dho gi ba' bam saabu' am ji.

²¹Na gu' dhi' ja'pni ji buusan jia na jax gu jaroi' no't alhi'ch iikik gu xibkam jannulh tii xi dhaax gu tii'dharga'n no'r kilhii'nga'n. Maa'n na jax giop sarnia' biix xikoolh dhir, na gu' bhai' ji so'lhka' gu xibkam jannulh na pai' dhuuk xi bakuana'. ²²Piam ja'p na jax gu biiñ, nam gu' xixiibkam jajo' bopko bhaan tu aidha' gu buusai'ndham, na gu' no'r kilhii'nga'n, maa'n na jax xixiipñia', pu biix jum nu'aa' dho gu', na gu' giilhim jix o'jo' ka'. Pui' kum ba' xixiibkam jajo' bopko ta'm bhaan tu aidha' gu biiñ gui' na kia'pix buusnidha'.

Gu Jesusus gu ja'tkam tugi'n nam tu kaip-gaidhat tu ko'iidha' gu muraa'n ga'n gu tiriik (Mt. 12:1-8; Lk. 6:1-5)

²³Ba' maa'nnim na pai' dhuuk cham tum juanda', ma jii gu Jesusus nammi gama ja'k maa'n kap, moo mi' buusnichu' na pai' ti ix gu tiriik. Ba' gu ja'tkam tugi'n na ja biim jimchu', xi u'iidhat gu muraa'n ga'n xi kaipgaidhat tu ko'iim am. ²⁴Ba' pix am bhaak jamit ji'kchi gui' nam pariseos jum tiiti'nda', na mit gu' ja tii nam ka tu u'iim gu tiriik muraada'. Ba' mu boopok jup titda am gu Jesusus:

—¿Jax kum ba' pui' tu buim dhim ja'tkam tuk? ¿Kux cham maat am aa na xib cham tum juan?

²⁵Ba'p ja titda gu Jesusus:

—¿Kux aapi'm cham ji'xkat tu jiiñkui'n aa mi' u'uan ta'm nat jax tu duu gu Dabii gio gu ja'tkam tugi'n jano' maa'nnim nam pai' dhuuk ba ua'maim? ²⁶Na mit tu juu bo gu paan gui' na mi' tikiix kat ge' chiop, nat ja maa gu Abiatar gui' na mi'r ja ge'kam tuk ka' jano' gui' nam jai' ja palhbui'ndha' gu

Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, na saak dai gu'x bhaai'n ka' nam kua'da' git.

²⁷Ja'pni ba' moop ja titda jia:

—Pui' kuñ ba' aañ cham pai' jax ja titda dhiñ ja'tkam tuk, sia kuñ ja nii'n nam jax tu buim. Na gu' na pai' dhuuk cham tum juanda', dai nañ jiiñ jii'pi'ñka' no'n jix aa' cham jax ji kai'chit. Piam kuñ gu' tu' jax jup jix dhuñiim, ¿jax gip bua? Na gu' dhi tanoolh cham tu' jax kai'ñkam pui' ja'k jum duu nañ bixchu' jix chu xidhuutu'n ka'. ²⁸Na gu' pur cham tu' gu pui' na pim jax ja'k tii xi ilhii'n aapi'm. Aañi' ji nañ jix maat, nat gu' pu kai'ñkam bhañ joot guñ Gi'kora' nañ ba' ya' ja aagi'ndha' gu ja'tkam biix nam ji'k tu' jax buada', sia na pai' dhuuk cham tum juanda'.

3

Gu Jesusus na ba dua'ndha' maa'n gu maa'nkam nax muuk ka' gu nobii'n

(Mt. 12:9-14; Lk. 6:6-11)

¹Ba' mikkat nat giop bam ai na pai' dhuuk cham tum juanda', gio mui'p ma jii gu Jesusus maa'n kap nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam, ba' jimdat mijji ji baa. Ba' maa'n mijip daa gu maa'nkam nax muuk ka' gu nobii'n. ²Ba' pix niidhim am gu Jesusus gui' nam pariseos jum tiiti'nda', ea no't sap moo ba ji dhua'n gui' nax muuk ka' gu nobii'n, na sap ba' dhi' bhaan jix bhaai'n ka' nam jax ti'ya' nam iattulhdha'. Na gu' jano' aagix ka' na cham tum juanda', nam cham tu' jax buada' gu ja'tkam. ³Ba' mui' ba bai'n gu Jesusus gui' nax muuk ka' gu nobii'n, jup titda:

—Eap bhai' xi jim jiiñ jaduun. Ya'ni ja'p jap xi kikbu' amuub.

⁴Ba' pui' xi chiidak jup ja titda ip gu jai' gui' nam mi'x bhaamut nii'n:

—¿Jax pin jum kai'ch gu ñio'ki'n gu Dios mi' na pai' tu ua'ñix? ¿Tu' pin jix bhaai' nach jax buada' na pai' dhuuk cham tum juanda', nach jix bhai' tu buada' aa pin, ka' pin nach jix buam tu buada' aa? Pui' na jax gu jaroi' no'x io'm jix ka'ook, ¿jax ja'k jum aagidha', nañ dhua'ndha' aa, ka' nañ mi' pix xi ñii'ndha' aa no' mi' ja'p ba mumki jiiñ chaagiob?

Alh pu ni jaroi' ku ñiok, mi' pix pu tu'ii' am. ⁵Ba' nai' xi ja nii'n gu Jesusus biix

xikoolh gu ja'tkam jix buam jum ilhdhat, ji'x tii am jix bhaamum jum ilhii'n, na gu' ni ji'x ku ja jujur am baapak na jax tii tu ja a'gi'n. Ba'p titda ip gio gu maa'nkam gui' nax muuk ka' gu nobii'n:

—Eap xi silhii'n dhim nob ji'n jaduun.

Ba' gui' ja'p jup xi silh, jix kii'p jum duu na ja'p xi joi'ni'n, panaas ku moo pu cham pai'x muuk kat. ⁶ Ba' bhaakuk jotmoda' jii mit gui' nam pariseos jum tiiti'nda' bhammi ja'k ja bui gu ja'tkam tugi'n gu Eroodis gui' na sap jir ge'kam ka', nam sap ba' bhai' xi chu a'gai maap nam jax ja'k duuji mu'aa' gu Jesusus.

Gu Jesusus na ba ja dudua'ndha' mui' gux kako'kkam mummu ju'ndharan na pai' ge' su-u'nka' gu suudai' gui' na Galilea bhaan bipio' gu dibiir

⁷ Gu' ji nat gu' ba jii gu Jesusus ja biim gu ja'tkam tugi'n mummu ja'k na pai' ge' suu'nka' gu suudai' na Galilea bhaan bipio' gu dibiir. Ba' mui' ja'tkam pix chu'p tu-i'dhi' am nam mu oi'nchu', moo gu Galilea oi'nkam gio gu Judea kam. ⁸ Gio jai'm mui'p jimchu' gu bhammi dir ja'k kam Jerusaleen, gio gu Idumea kam, jai' gu baasi'n dir ja'k kam xia'llhbui na pai' bhix gu Jordaen Ak, gio gui' nam bhix xikoolh oi'dha' mummu na pai' ge'ger jir kikcham na pai' Tiuro ti tii' gio ja'p ja'k na pai' Sidoon ti tii', nam gu' pui' te kee na ge'ger jup jum duu'nkam jix bhai' tu buim gu Jesusus. ⁹ Ba'p ja titda gu Jesusus gu ja'tkam tugi'n nam sap maa'n jix io'm ju'ndharan ja'k xi buusaichulhdha' gu kanuub, na sap ba' bhaan bha tisdia' nam cham mi' ki'spa' gu ja'tkam no' mi' pix ja'p kii'k dirap. ¹⁰ Nam gu' giilhim mui' pix ji aajim gux kako'kkam, gio nam gu' alh na ji'x ki'n nam amuub jix aik na pai'p tu'ii', pix am jum tutki'n am, aa'nda' git nam jax pik jum du'nia', nam gu' pui' te kee nat mui' ba ja dudua'n. ¹¹ Ba' ji'ma'n mi'p oipo am gu ja'tkam na ja a'm jup tui'ngida' gu cham kiki' i'ii'mda' na ja naanbichu'nka'. Ba' nam jax tigia' gu Jesusus, mi' ja o'lhia ki'n ji gu'nguk am biipi' dir, ba' ge' ki'n mui' pu nokia' gu maa'nkam, na gu' pui' ja'k jurtu'nda' gu cham kii' ii'mda', jup ti'ya'!

—Aap jir di' nap jir Maraa'n gu Dios.

¹² Gu' ji na gu' pu ja sosbhichulhi'n gu Jesusus nam mui' tii ji nokia' nam sap cham mi' maaxik kiisa' nar tu'p tu'm da'.

Gu Jesusus na ba ja aaga' mambhix daman gook gu ja'tkam tugi'n nam jir noonbi'n ka' (Mt. 10:1-4; Lk. 6:12-16)

¹³ Ba' gatuuk ma jii gu Jesusus maa'n kap na pai'r oidha' ta'm, xi ja baidhak ji'kchi gu ja'tkam tugi'n na jax chu'm jix aa' dhiil na ja biim jimda', ba' gui' ma oi mit ip. ¹⁴ Ba' na mit pai' dhuuk bhammi tiitis oidha' daam, bhai' ji ja aa nam jax chu'm bar noonbi'n ka' gammiji, mambhix daman gook moo aich. Dhi' sap ba' bhaankamu'n nai' ja jootsa' nam tu ja a'gi'npu' gu ja'tkam gu nio'ki'n gu Dios, ¹⁵ gio nap ja titda nam pui'p ba ja duduadhi'ndha' gux kako'kkam, gio nam mai' ja jootosda' gu cham kiki' i'ii'mda' ja a'm dir gu ja'tkam gui' nam jix nanaanbi' ka'. ¹⁶ Ba' gu Simoon maadit jir di' na bar nobii'n, gui' na gook ki'n jix mat ka' gu Jesusus, Simoon Peegro tiiti'nda'. ¹⁷ Mi' dhir ba' moo gu Jakooobo gio gu Juan, daim sispidhim, maamra'n gu Sebedeo, gui' nax joi'ndha' na Boarnerjes ja tiiti'nda' gu Jesusus, na ja'p kai'nkam jup jum kai'ch: Jix bhaa'mnagim. ¹⁸ Gio ba' mi' dhir moo gu Anrees, Piliip, Bartolomee, Mateo, Tomaas, gio gu jumai Jakooobo, maraa'n gu Alpeo, gio gu Tadeo, gio ba' gu jumai Simoon, gui' na ja kaichgida' gui' nam kananiistas jum tiiti'nda', ¹⁹ gio ba' gu Juudas Iskariote, gui' na gatuuk ja aa'ndhara' gu ge'gerkam jum aa'ndam na pai' oirida' gu Jesusus nam ba' boi bhichdha'.

Gu Jesusus gu jajaa'nni'n nam ja'p jum aa'nda' na cham juraa'n ka bia'ka'

(Mt. 12:22-32; Lk. 11:14-23; 12:10)

Ba' gatuuk na mit ja'k suulhgik bhammi dir na mit pai' jimik, gio mi'p ji ai mit nam pai'x joi'ndha' nam tibiappuda'. ²⁰ Ba' cham ji'x miikim gio pix ja'x jup ji ai mit gu ja'tkam, giilhim mui' mi' mam jumaap jamit, pu cham jax jix bhaai' na tu jugia' gu Jesusus ni gu noonbi'n, na gu' dai nam tii ja palhbui'nchu' gux kako'kkam. ²¹ Ba' pui' ba ti kai mit gu jajaa'nni'n gu Jesusus na cham bhaai' na jax tu jugia'. Ba' bhai' ma jii mit mummu dir nam pai' oi'dha' na mit bhai' ba baidham, nam gu' ja'p jum aa' na cham juraa'n ka bia'.

Gu Jesusus nam maakam ba ai'chuxdha' gu ja'tkam na sap jajo'k gu ja ge'kam tuk bhaan jup tui'ngida'

²² Gu' ba' gu Jerusaleen kam na mit mi'p ai gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, maakam jup ai'chuxi'ñ am gu Jesusu, jup kai'ch am na sap jajo'k gu ja ge'kam tuk bhaan jup tui'dhi', pui' sap kum ba'x jii'gi'ñ gu cham kikii' i'ii'mda' na mai' ja jootos ja a'm dir gu ja'tkam jix ñanaanbigim. ²³ Gu' ji na gu'x maat gu Jesusu nam jax kai'ch, ba' maap ja jumpadak bhai' ji chu ja a'gi bhaan ji chu ua'rgidhidhat gu tu' na ya' dhi oi'ri'ga'n jix chu jai'ch nam sap ba'x maatit kaaya'. Jup ja titda ja:

—Ni ji'x iam kur pui' na pim jax kai'ch. Jax dhui na cham ji'xkat mai' ja jootsa' gu ja'ook ge'kam jum aa'ndam gu biima'n tutu'm jajo'k, nam gu' maa'n ii'mda'p duuk. Na gu' no't maadit tii mai' xi joot, ja'p ji buusnia' na diihl mai'm jootsa'. ²⁴ Na gu' dhi' ja'pni na jax gu dai ge'gerkam jix kakai' no'm cham maa'n ñi'ook jup duuk, no'm ji'ma'n tu' tii jax jix dhuñiim na jax ja'k jir joidham, no'm gu' jai' maakam jup kai'chim, mi' pu cham tu' jax ji dhuuji mam pataasa' am. ²⁵ Piam ja'p na jax gu ja'tkam no'm jir maap jum oi'dhagim no'm daim kokda, nam gu' mi' pui' xi kai'chimii gammiji pix ta'tak jimia'. ²⁶ Pu'ñip jum duñia' git gu ja'ook ge'kam jum aa'ndam no' jax dhuukat bhai' ji bhaamu' git ja bui gu biima'n tuutu'm jajo'k, na gu' mi' pix ja'p ji bi'ya' git ba', cham ka nini'i'ñdha' am git gu noonbi'ñ, nam gu' ba bhaaku' git buiñor.

²⁷ Gu' matgam gu ja'ook ge'kam jum aa'ndam cham aa' ji na jaroi' tu' ki'n ja juanda' gu biima'n tuutu'm jajo'k. Na gu' dhi' ja'pni ji buusan na jax maa'n gu maa'nkam jix oogim jix bhangim no' mi' pai' kio, nam biix pix jix iibhi'ñdha' gu ja'tkam nam amuub aaya', sia kum tiix chi iixdham gu bixchuga'n. Dai gu jaroi' no'x maat nax io'm jix oo' na ba' mu jimii xi buuprai bha ja'p xi dhaasai na ba' ba ti iixdha' gu bixchuga'n. Ba' aañ xib pu'ñip ji buusan na jax gui' nax io'm jix oo', na gu' pur cham tu' aañ jiñ bui gu ja'ook ge'kam jum aa'ndam, pu ni ji'x dho moo kur jiñ jupaabkam.

²⁸ Tu' silhkam ki'n jañ ya' pu jam tiida', biix na ji'k ja'tkam jix bhaai' na jax ja'k duuji uañchudhix ka' gu ja ua'tulhdhara', sia kum giilhim jix buam tu ñiok, dai na biipi'm aa' nam soi'm ilhdha' buiñor guñ

Gi'kora'. ²⁹ Gu' ba' gui' nam ji'k jix ki'ñ'ñ gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda', dai nam pix am ti'ñchuka' nam gammijim tulhiña', na gu' cham ji'xkat ka oñia' gu ja ua'tulhdhara'.

³⁰ Ba' dhi' na pui' ji' ja titda, na mi' pix ja aagi'ñ na gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' bhaan jup tui'dhi', cham tu' na tu' jajo'k gu ja ge'kam tuk nam jax ai'chuxi'ñ gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios.

Nam mi' ba aaya' gu Jesusu gu jajaa'nni'ñ gio gu di'ñ'ñ

(Mt. 12:46-50; Lk. 8:19-21)

³¹ Ba' ja'xpix mi' ba ai mit dho gi' ji ba' gu jajaa'nni'ñ gu Jesusu gio gu di'ñ'ñ, mummu ja'p ji guguu mit gama ja'k, na gu' cham bhai' nam jax mia'n aaya', nam gu' giilhim mui' mi jumpax gu ja'tkam biix xikoolh dhir mi' na pai'p tu'ii'. Ba' miji xi chu joochxi mit na sap mu jimda'. ³² Ba' pui'p ba titda am gui' nam mi ja'p mia'n daraa biix xikoolh dhir:

—Mi' sap pai' ba ai mit gum jaaduñ gio gum naan, sap jum gaagim am.

³³ Ba'p ja titda gu Jesusu:

—¿Jax japim ba' ilhdhat pui' kai'ch? Jax dhui nañ aañ cham tu' pui' ilhii'ñ nam dai gui'r jiñ jaaduñ gio guñ ñaan.

³⁴ Ba' pui' xi chi'ñik nai' xi ja tiigik gui' nam mi ja'p daraa biix xikoolh dhir, jup ja titda:

—Na gu' aapi'm jai' dhit na pim ya' daraa, pui'p bar jiñ jaaduñ japim. ³⁵ Na gu' gu jaroi' no' mi' pui' ba jimchu' na jax jix aa' gu Dios, dhi' bar jiñ jaduñ ka' gio nar jiñ ñaan ka'.

4

Gu Jesusu na bhaan ji ua'rgidhai tu a'ga' gu tiriik giigi'ñdham

(Mt. 13:1-9; Lk. 8:4-8)

¹ Ba' mikkat ji'kchi jurni'ñ ki'n gio bhai'p ji chu ja a'gi gu Jesusu gu ja'tkam, mummu øek ju'ñdharan na pai' ge' suu'n gu suudai' na Galilea bhaan bipio' gu dibñir. Ba' gook alh mi' ka jumpax am nat jax bhai' ji chu a'ga, gu' ji na gu' cham ji'x miikim giilhim mui' mi' mam jumaap jamit. Pui' bhai' ma tis kanuub ta'm, na gu' mi ja'p amuub jup se' suudai' jugi'ñ. Bhai' ba' ji dhaakat bha tu ja a'gi'ñ gu mui' ja'tkam nam mi'p tu'ii' dñrap. ² Bixchu' bhaan ji chu ua'rgidhat na

ya' dhi oi'nga'n jix chu jai'ch nam sap ba'x maatit kaaya'. Ba' maa'n ja'pni moo mui' ji kii nat mui' ji chu a'ga:

³—Ea na pim moo biix jam jujur ki'n xiñ kaaya' nañ jax jam tiida'. Maa'n-nim maa'n gu maa'nkam xi chu moikdak mummu pai'p ka jii, ji'kchi moo xi jur na mi' pix katka' gu moikda'n. Gu' ji na gu' mi ja'p tum oipoda', jotmoda' pix am boi ba kaat mi moika'n tir. ⁴Ba' gatuuk nat mui' ji chu gii' gu tiriik, maa'n na mit jax jugio gu u'ji' nam mi ja'p nini' gui' nat mi' suulh na pai' pix am boi ba kaat, na gu' maaxik pix dharaat, na gu' bax chu kabaak. ⁵Ba' jai' ja'p ja'k ai' cha'm jup suulh ip na pai'x komaalhim jir dibiiir. Dhi dho gi gu' tii jotmoda' bubua ji, nat gu' daaman jum yaas. ⁶Gu' ji na gu' maa'n nat jax mii'ñ gu tanoolh nat bhaan mi' ji chotnorimi, nat gu' cham tuukab takta, dai nat ba gaa pix. ⁷Ba' jai' nat ja'p ja'k jup suulh na pai'x joi'ndha' na tuutka' gu tu'x bii u'uux jix jo'ii', ba' pui' tii bhai'p ji bubua. Gu' ji na gu' jotmoda' bhai'p ji i'pu gu u'uux jix jo'ii', maa'n nat jax bhai'bich, jix u'uam mi' pup tuut gu tiriik, pu cham tu' ka bhaai'. ⁸Ba' gu jai' nat ja'p iam jup suulh na pai'x kii' gu dibiiir, dhi' dho gi gu' joidham jix bhai'm duu ji, alh ja'p sa'sbar jum kaip. Ji'ma'n moom kaip maa'n oo'm daman mambhiix, jai' baik oo'm, jai' jix chamaam oo'm, mi' pix pui'.

⁹Ba' mi' dhir na pui' ji' xi chu ja a'gidhimik, jup ja titda ip gio:

—Mi' pim pui' ba jimia' ji'k na pim jix maatit jiñ kœe.

Gu Jesusus na ba ja aagi'ndha' gui' nam kaichu' na jax jir jum duukam gu tiriik nat tu gii' gu maa'nkam

(Mt. 13:10-17; Lk. 8:9-10)

¹⁰Ba' ja'xpix na mit pai' ba jii gu mui' ja'tkam gui' na mi' tu ja a'gidhimik gu Jesusus, ba tikka'n am gu mambhiix daman gook gu noonbi'ñ gio gu jai' gui' nam pui'p kaichu' na sap ja aagi'ndha' na tu' aagit jup kai'ch gu tu' tiriik giigi'ndham. ¹¹Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Matgam aapi'm saalh ka maachim ji na jax ja'k jix bhaai' na jam a'm ti nii'ndha' gu Dios, na pim gu' bañ kaichu'. Gu' ba' gui' nam ji'k cham jiñ kaim nañ bhaankam tu a'ga guñ Gi'kora', pu'ni pix ja'k jañ tu ja a'gi'ndha' bixchu' bhaan ji chu ua'rgidhat

ya' kam dhi oi'nga'n. ¹²Na ba' sia kum tiññ ñii'ñ nañ jax tu buada', pu cham maatit ji ñii'ndha' am, piam no'm tiññ kœe nañ jax tu ja a'gi'ndha', pu cham maatit jiñ kœeka' am. Ja'pni dhuuji ba' matgilhia' nam pu cham aa' nam mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios, ba' dai nam pix am ti'ñchuka' na ja tulhiñchuda' gu ja ua'tulhdhara'.

Nax bhai' ba tu aaga' gu Jesusus na jax kai'nikam jup jum kai'ch gu tiriik giigi'ndham

(Mt. 13:18-23; Lk. 8:11-15)

¹³Mi' dhir ba'p ja titda ip gio:

—¿Cham aa pim maatit jiñ kœe? ¿Jax japim ba' duuji jix maatit jup kaaya' gu jai' nañ pai' dhuuk giop tu ja a'gidha' gu ja'tkam bhaan ji chu ua'rgidhai gu tu' ya' kam dhi oi'nga'n? ¹⁴Ja'pniñ dho kai'nikam jup kai'ch: Gu jaroi' na tu ja a'gidha' gu ñio'ki'ñ gu Dios gu ja'tkam, ja'p ji buusnia' na jax no't ba tu gii' gu tiriik. ¹⁵Ba' ji'ma'n no' mit cham biix ja jujur ki'n kai sia kum ji'x tii kapup xi chi'ñchutgit palhiip, na pai' dhuuk mi' œeji gu ja'look maakam xi jurta-da', mi' pu cham tu' kap jum buixi'ndha'. Dhi ja'p ji buusnia' na jax gu tiriik gui' nat boi cha'm suulh. ¹⁶Gu' ba' gui' nam jotmoda' ti jii'ndha' jix bhai'm ilhdhai, dhi' ja'p ji buusnia' na jax gui' nat mi' suulh na pai'x komaalhim jir dibiiir nar ai' cha'm nat tii jotmoda' bubua, dai nat cham tuukab takta. ¹⁷Ba' maa'n nam jax gio mummu pui'p suulhgia' no' tu' ba ja duiñchu', nam gu' palhiip pix niirda', na gu' mi' pix tu ja mamai'chikka' no'm baabui' moo tu' silhkam ti jii'gi'ñ buiñor guñ Gi'kora'. ¹⁸Gio gu jai' gui' nam pui' tii joidham jup kaaya', dhi' ja'p ji buusnia' na jax gui' nat mi' suulh na pai'x joi'ndha' na tuutka' gu tu'x bii u'uux jix jo'ii'. ¹⁹Na gu' no' mit tii ba ti jii'ñ, bhai' ji ja tukgidha' gu tu' na ya' dhi oi'nga'n jix chu jai'ch. Tu' nam pix bax joi'ndha' nam bia'ka' jix dha'ram namkim, piam ku tu' nam pix jax bax dhuñiik ka' na tu' cham jum aagidha', nam jax dhui pix mi' bhaan jim iatat cham mi' pui' ka tui'ngida' na jax jix aa' guñ Gi'kora'. Ba' cham tu' pui' ka' kia', na gu' nai' pix ji jugiidha' gux Uañ li'mda'. ²⁰Ba' gui' nam biix ja jujur ki'n ti jii'ndha', mi' pui' ba jimia' am na jax ja'k jix aa' guñ Gi'kora', cham ji'xkat ja'k ka suulhgia' am, nam gu' gammiji buiñor bax biñak ka'. Dhi' ja'p ji buusnia' na gui' nat

mi' suulh na pai' joidham jix kii' gu dibiir, nat jum kaip maa'n oo'm daman mambhiix, gio jai' ja'p na jax gui' nat baik oo'm jum kaip, piam ja'p na jax gui' nat jix chamaam oo'm jum kaip.

Gu Jesusus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu kañdhiir miimdam

(Lk. 8:16-18)

²¹Ja'pni ba' moop ja titda:

—¿Jaroo pim nii'n nat xi miichdhak gu kañdhiir miiji ja'p pai' xi kii' tu' ki'n xi chaa'bidhak no'x chukgam? ¿Piam aa na cham? Jax dhuu na gu' cham tu maax ka' no' miiji pai' taa'bidhix, dai no' tɛ'kob kiik tu' ka'm na ba'x bhai'x chu maax ka'. ²²Ba' xib pu'ni pix ilhii'n am gu mui' ja'tkam, nam gu' cham maatit jiñ kɛɛ nañ jax kai'nikam jup ja titda. Ja'p jum aa' am nañ iam pix jix ixchuixim tu a'ga, gu' tii cham ji. Ku ba' gu' kam aaya' ji nam pai' dhuuk biix ka machia' na jax jir jum duukam. ²³Mi' pim pui' ba jimia' ji'k na pim jix maatit jiñ kɛɛ.

²⁴Ba' mi' dhir nat pui' ji' xi chi'ik, jup ja titda ip gio:

—Jix bhai' pim moo xim ga'ngada' na pim jax ja'k duuji jix maatit kaaya' no'n pu'ni pai' tu a'ga ja'p na xib. Na gu' no' pim moo soi'm ilhdhat jix maachik, diihl pix bhai' ji machia' pim, na gu' xi jam joi'mdai ba jam mattuda' gu Dios na jax jir jum duukam ka'. ²⁵Gu' ba' gui' nam jik' cham soi'm ilhii'ndha', no'm cham maachik, mi' pix ganai' jix ooda' am, panaas kum ja'p jix xijaim ilhii'ndha', nam gu' cham biiñak ka' buiñor guñ Gi'kora'.

Na cham mat ka' gu isdam na jax ja'k bhai' ji gi'lhia' gu tu' ixchuk

²⁶Ja'pni ba' moop ja titda mi' na pai' tu ja a'gidhimik gu Jesusus gu ja'tkam:

—Iam pix pui' ji buusan na pai' dhuuk ja a'm ba ti nii'ndha' gu Dios gui' nam ji'k buiñor bax biiñak ka', ja'pni na jax gu jaroi' no't ba ti ii gu ixchukga'n, no' mi' pai' bia'kat. ²⁷Na mi' pix xi isai, mi' dhir dai na ka niirda' ji'k tanoohl, diihl bha bubuakia', tukaa'n cha'm piam tataab, pai' na pix dhuuk cham daaxix kam. Mi' pix ba tuutka' na pai' dhuuk ba tigia' gu isdam, pu cham mat ka' na jax ja'k bhai' jim duña' na jax kia'pix bhai' ji bubuakia', piam na jax bua't gi'lhidha'. ²⁸Na gu' mi' no't ba bubua dibiir ta'm dir, mi' dhir dai na bhai'

ji sa'sarka' gu jaaga'n, gio na ba muraa'nta', gio na ba kaicha', suuduya' bhai' na ji'x jir muraa'nga'n ka'. ²⁹Ba' na pai' bax kabaak ka', dai na jiikai xi kaipgai ba' ulhña'.

Gu Jesusus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai gui' na mostaasa jum tii'ti'

(Mt. 13:31-32; Lk. 13:18-19)

³⁰Ba' mi' dhir gio mui'p ji chu ja a'gi gu Jesusus gu ja'tkam, jup ja titda:

—¿Tu'n git bhaan ji ua'rgidhai jam aa'ndha' na jax ja'k duuji ja a'm ti nii'ndha' gu Dios gui' nam buiñor bax biiñak ka'? ³¹Ja'pni dho ji buusan na jax gu mostaasa kai nar ilhi'ch alh, pu ni jax chu'm kaichuk kur ja'xbui'. ³²Ku ba' gu' no' niich mi ja'p xi ii, giilhim ge'p jum duña' ji na pai' dhuuk bhai' ji buusnia', jix io'm tɛ'kob tu jimmi, cham jax chu'm ja'xbui' tu jimmi gu jai' na pui'p jir jum isdam. Joidham xi boorak jup jum bua, gu u'ji' ja ko'raar nam bha tu kakos ka'.

Gu Jesusus na bixchu' bhaan ji chu ua'rgidhimik tu ja a'gidhimik gu ja'tkam

(Mt. 13:34-35)

³³Ja'pni ja'k ba' tu ja a'gidhimik gu Jesusus gu mui' ja'tkam bixchu' bhaan ji chu ua'rgidhimik na ya' dhi oi'nga'n jix chu jai'ch. Nam pai' cham ka kaim nat ba' cham ka tu a'ga. ³⁴Pu cham maa'nnim tu ja a'gi nat cham tu' bhaan ji chu ua'rgidhak, gu' ja'ppi pu biix nat ji'x juugit tu a'ga na bixchu' bhaan ji chu ua'rgidhimik. Ku ba' gu'x bhai' ja aagi'n ji dai gui' nam ji'k kaichu' na jax jir jum duukam.

Gu Jesusus na ba niokdha' gu jibiilh gio gu suudai'

(Mt. 8:23-27; Lk. 8:22-25)

³⁵Ba' moo jano' jurnik nat pai' ba ji dhidimpu, jup ja titda gu Jesusus gu noon-bi'ni:

—Maik gor jach jimia' bhammi baasi'n dir ja'k dhi ge' suudai'.

³⁶Ba' gamai' ji jii mit biix suudai' dhaam pu gui' gu kanuub ta'm na bhai' dhir bhaan daakat bha tu ja a'gidhimik gu Jesusus, dai na mit jax xi ja tabuimgidhak gu mui' ja'tkam. Ba' gatuuk dir mui'p ji jii mit gu jai' gui' nam pui'p kaichu' pui' kaknuub ta'm ip. ³⁷Ba' na mit nammi ba ji bhii irban, giilhim jix io'm bhai' ji jib, gio nat bhai' ji gu'nguki gu suudai', pix bhai' jim tu'aim

kanuub ta'm. ³⁸ Ba' gu Jesusus mi' dhir ja'p kuu' dir gu kanuub kooxchu' jim mo'xdhat. Ba' ma ñiñiich jamit gu noonbi'ñ, jup titda am:

—Aapi'ñ jaduun, ñbi ñiñial ñTii' na jax jum bua gu suudai'! ¿Cha'ch ba' ya' bhai'ku'?

³⁹ Ba' gu Jesusus bamgik ba ñiok gu jibiilh, jup titda:

—¿Cha'p bha ja'k buam jum buada'!

Gio ba' gu suudai' jup titda ip:

—¿Cha'p joiñat suu'nka'!

Ba' jotmoda' nai' ampix ji chu juu, pu cham pai' ka jibiir. ⁴⁰ Ba' mi' dhir jup ja titda gu noonbi'ñ:

—¿Jax ku pim ba' ja'p xi' pik jup jix chotdon? ¿Moo chakui bix jam jujur ki'n jix biiñak japim aa aañ jiiñ bui?

⁴¹ Ba' mi' pui' pup tui'dhi' am, ja'x moo xi miikim pa', na gu' cham bhai' nam jax ti'ya'. Dai nam jup kai'chim jix dhu'npi'ñ ki'n:

—¿Ja'p moor ge'kam ji bak jia dhich jaduun na ba' gam jibiilh gio suudai' jix jiiigi'ñ!

5

Gu Jesusus na mai' ja jootsa' mui' gu cham kiki' i'ii'mda' bhai' dhir bhaan maa'n gu maa'nkam

(Mt. 8:28-34; Lk. 8:26-39)

¹ Ba' bhammi dir ba ai mit na pai' giop bar ju'ndharan, Gadaara ti tiigim. ² Ba' nat jax mui' ji chim gu Jesusus bhai' dhir kanuub ta'm, ba tii na mu ja'p ba jim maa'n gu maa'nkam na cham kii' tu ii'mda', ampix jix ñaanbi' ka'. Mu dir ja'k jim nam pai'm yassap gu koi'nga'n, ³ na gu' pui' ti ihii'ndha' nar kia'mi'ñ pai' no'm jum yassap gu koi'nga'n. Pu cham bhaai'n ka' ip moo nam jax dhui buuplhia' sia tu' baiñum tirbiñ ki'n, na gu' giilhim jix oo' ka'. ⁴ Pai'ji tii ma buuplhia' am baiñum tirbiñ ki'n sia tootnaran, gu' ji na gu' maa'n na jax i'kida', ba' pui' cham ka juanda' am. ⁵ Ba' nabap tanoohl gio nabap tukaa' mummu ja'p oirit jiiñakda' u'xchir gio nam pai' jax jum yassap gu koi'nga'n, gio na diilh jum ko'ktolhdhidha' joodai ki'n. ⁶ Ba' nat ba tii na mu ja'p oiri gu Jesusus, jotmoda' mu miraak mi' o'lhia'n ki'n ji kibu biipi' dir, ⁷ jup titda ge' ki'n:

—¿Jax japich bhai' bañ dhoodam Jesusus nap jir Maraa'n gu Dios gux io'm Ge'kam? Cha'p tu' ki'n jiiñ juanda'. Ka tuñ uañi'ñka' ap gu xib.

⁸ Gu' nax choo'nnit na ba' pui' kai'ch, nat gu' maa'nnim pu ba ñiok gu Jesusus, jup titda:

—Mu buusañ cham kii' ii'mda' bhai' dhir bhaan dhiñ jaduun.

⁹ Ba' ba tikka'n gu Jesusus gux ñaanbigim, jup titda:

—¿Jax jap tii'?

—Lejion jañ dho tii' —jup kai'ch gux ñaanbigim—, nach gu'r mui' gu cham kiki' i'ii'mda'.

¹⁰ Ba' soi'm duuk gio bhai'p ji ñio mit gu cham kiki' i'ii'mda' bhai' dhir bhaan gux ñaanbigim nam jup kai'ch na sap chakui mu ja'k ja jootsda' mu pai' nam giilhim jum tulhiña'. ¹¹ Ba' ampik mia'n oipot jup ka tu kob am mui' gu tatooxkolh bha ja'p juurap oidha' ta'm. ¹² Ba'p titda am gu cham kiki' i'ii'mda' gu Jesusus:

—Bhammi gu'ni tatooxkolh bhaan jap ka xich jootsa' nach ja a'm ka xi baapkipu'.

¹³ Ba' siamri pui' ma ja tii'n gu Jesusus nax bhaai' nam bhammi ja'k ka xi baapkipu'. Ba' gu cham kiki' i'ii'mda' jotmoda' bubuakik bhai' dhir bhaan gu maa'nkam bhammi ja'k pu baapkim jamit. Ba' bhai' dhir ji boop jamit gu tatooxkolh na mit jax bha baap ja a'm, bha ja'p bhi mit gu bix a'nsap, boopok mijimmi pu baap jamit na pai' ge' suu'nka' gu suudai', mi' mit pu koi dappaam bhai'kuk. Gook mambhix jix cha'tmam oo'm kat am gu tatooxkolh.

¹⁴ Ba' gui' nam ka ja bipia'dat gu tatooxkolh, totdonik pu jiboi'ññor jamit na mit ja aa'ndham gu ja'tkam gu mummu ge' kiicham oi'ñkam, gio gui' nam mu ja'p oi'dha' ji'diilh mi'mik. Ba' bhai' ma jii mit ip na mit bha ti tiigim no' baabui' moor silhkam na jax tum kai'ch. ¹⁵ Ba' na mit mi' ba ai na pai'p tu'ii' gu Jesusus, mi' pix ji chi mit nax kii' juraa'n bia'kam mi ja'p daa gui' nam mui' bhaan kap tui'ngit gu cham kiki' i'ii'mda', bam ti'ii'ñ, na gu' gammiji jix dhaapkat mu ja'p ka oirida'. Ba' giilhim bhai'ji chooto'n jamit. ¹⁶ Ba' gu jai'gui' nam ji'k nii'ñ nat jax ja'k dua'ñ gu maa'nkam gui' na kax ñaanbi' kat, gio na mit jax dhuuk koi gu mui' gu tatooxkolh, mi' dhir jup ba

ja aagi'ndha' am gui' nam ji'k kia'pix mi' aajidha'. ¹⁷ Mi' dhir ba' biix na ji'k ja'tkam nam mi'p tu'ii' soi'm duuk jup titda am gu Jesusu na ba jimia' mi' dhir.

¹⁸ Ba' nat jax bha tis kanuub ta'm ba jii ip. Ba' tiix oidhamit gui' nat dua'n na kax ñaanbi' kat, ¹⁹ gu' ji na gu' cham aa' gu Jesusu, dai nat jup xi chiidak:

—Ja'p ji nap ba jimia'n jaduun jum ki'aam ja bui gum jaaduñ. Ja aagi'ndha' ap nat maadit jix joi'mdak jum tiigik jum dua'n gui' na bhaankam ya oiri gu Dios.

²⁰ Ba' ma jii ip gu maa'nkam nat tu aagam nat jax dhuuk dua'n gu Jesusu, mu ja'p ji bhii mui' kap na Dekapolis bhaan bipio'. Ba' biix nat ji'k kap ai, mi' pui' pup tui'ka' am na ba ja aagi'ndha'.

Gu Jairo na ba umuagi'ndha' gu Jesusu na dua'ndhara' gu maraa'n
(Mt. 9:18-26; Lk. 8:40-56)

²¹ Ba' nat gio bhammi dir jup ba tis gu Jesusu baasi'n dir ja'k mi' na pai' ge' su-u'nka' gu suudai', giilhim mui' mi' mam jumaap jamit ip gio gu ja'tkam, ba' mi' pup oiri ju'ndharan. ²² Ba' mi' ba ai maa'n gu maa'nkam Jairo tiigim gui' na mi'r ge'kam ka' maa'n kap nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam. Ba' mi' o'lhia'n ki'n ji kikbu biipi' dir gu Jesusu, ²³ ba'p titda soi'm ilhd-hat:

—Aañ ja'p tii kai'chit jiñ jaduun nap iam mu jimia' git jiñ ki'aam nap dua'ndhara' guñ maraax, umri moo ba muukim. Aan jix maat na dai no' pich xi dhaa, pu dodhia'.

²⁴ Ba' gu Jesusu cham jax ji chi'ik mui'p ma oi.

Gu ubii na pu dodhia' na bhai' pix xi dhagia' gu jannulhi'n gu Jesusu

Ba' mui' ja'tkam pix chu'p tui'dhi' am, pix am kiki'spaim am. ²⁵ Ba' maa'n mui'p jimchu' gu ubii na mambhiix daman gook oidha' bax ka'ook. Nat pai' dhuuk ai gu masaa'n, pui' ja'k pu bii, cham ka dud-uarda', gammiji pix ba mirda' gu i'ra'n. ²⁶ Mui' ko'kdai' mamtim tii ba ja umua', pui' na jax ba tu'ii'. Biix tii ba tu ga'ra gu tu' na bia'kat na tiix dhuadhim ka', gu' ji na gu' jix io'm bhai' ji bhíbhída'. ²⁷ Gu' ji na gu' pui' ba te'ke' gu ubii na tu dudua'ndhim gu Jesusu, ba' xi' mui' xi jimchu' miji ja'tkam tir na mia'n jix bhim na pai' jax jimchu'. Ba' mia'n bhik bhai' xi dhaa gu jannulhi'n,

²⁸ na gu' pui' pix kai'nkam ba' xi' mui' xi jii nap jum aa': “Dai pix no' ñich ba daa gu jannulhi'n gu Jesusu, pu dodhia' iñ.”

²⁹ Ba' jotmoda' pu kikbu gu i'ra'n, gio nat jix bhai' bhai' ji chu tatdat na kax chu ko'k kat.

³⁰ Gu' ji na gu'x bhai'x maat gu Jesusu nat maadit ba dua'n gu jaroi' nat jax bha dhaa jannulhiran, na gu'x io'm jir ge'kam. Ba' ja'k giisik jup ja titda gu ja'tkam:

—¿Jaroo bhañ dhaa jiñ jannulh am?

³¹ Ba'p titda am gu noonbi'n:

—¿Jaroo bhañ dhaa jiñ jannulh am sap! ¿Jax jap gi' dhuip machia'? Na gu' mui' ja'tkam ya tum jiimchu', pix am jum kiki'-spaim am.

³² Gu' ji na gu' gu Jesusu jix bhai' gan xi ja niñ'n, panaas ku cham xi maat nat jaroi' bha dhaa. ³³ Ba' gu ubii jix choo'nmit gi'bukidhat mi' o'lhia'n ki'n ji kikbu biipi' dir gu Jesusu, na gu'x maat na dhi' aagit jup kai'ch. Ba' biix ba aagi'n nat jax kai'nkam bha dhaa jannulhiran. ³⁴ Ba'p titda gu Jesusu:

—Pu ba dua pich ji matgam jiñ jaduun, nap gu' aañ jiñ bui bax biinak. Ba jimia' ap, cha'p jax kam aa'nda'. Cham tu' ja'k ka gixia' gu ko'kdai' nam e'ekat.

Gu Jesusu na ba dua'ndha' gu maraa'n gu Jairo

³⁵ Ba' na mi' ka tu a'gichu' gu Jesusu, mi' ba ji bubua mit ji'kchi gu ja'tkam mummu kam nar pai' kam gu Jairo, ba'p titda am:

—Ba muu ji matgam gum mar. ¿Jax gip kax bhaai' sia kup mui' tii ba bai'ñchu' dhi ge'kam?

³⁶ Gu' ji na gu' gu Jesusu ja ke'e nam pui' ji' titda gu Jairo, ba'p titda:

—Aap moo cham jax jum aa'nda'. Diilh jup kai'ch am ji matgam. Aan jiñ bui pix jap jix biinak ka'.

³⁷ Ba' mi' cham ka aa' gu Jesusu na ja biim ka jimda' gu mui' ja'tkam. Dai gu Peegro, gio gu Jakoobo, gio ba' gu Juan sipdhi'n gu Jakoobo, xi ja baidhak mu ja'k ji dhuu na pai' kio gu Jairo. ³⁸ Ba' na mit mummu ba ai, giilhim tum kai'ch, ge' ki'n tum suan, gio nam giilhim jix buam jum aa' nat ba muu gu tiyax. ³⁹ Ba' gu Jesusu mu baakik ba'k chir jup ja titda:

—¿Tu' ma jam duu jiñ jaaduñ na pim ba' moo ja'p giilhim kai'ch? Ge'ger suan japim. Jax dhui na cham tu' muukix gu tiyax, matgam mi' pix ji na koos.

⁴⁰ Ba' dai na mit xi a'sik nat pui' ji' xi ja tii'n, nam gu' cham jii'gi'n, ja'p jum aa' am na pix ja'p kai'ch. Ba'p ja titda nam sap ka xi bubuakia' mi' dhir ba'k chir. Ba' gui' pix jup ji bubua mit, dai ba' gu taata'n gio gu di'ii'n gu tiiyax mi' ji bii mit, gio ba' gu noonbi'n gui' na pu ja biim jimchu'. Ba' mui' ji ai mit mi' na pai' kaat gu mukdha'. ⁴¹ Ba' gu Jesusu nobi'ran xi dhaagik jup titda:

—Talita kumi —na ja'p kai'nikam jup jum kai'ch: Xi bamii' tiiyax.

⁴² Ba' nat jax pu tii'n, bhai' ji bam gu tiiyax, mi ja'p pix gan ba oiri na gu' bar ge', mambhiix daman gook oidha' bia'kam. Ba' mi' pui' pup tum tu'ii' na mit pui' ti tii, am cham bhaai' nam jax jum du'nia', nam gu'x io'm jix bhai'm taat. ⁴³ Ba' xi ja soo'mchulhdhak gu Jesusu nam sap cham jaro'i aagi'ndha' nat jax dhuuk dua'n gu tiiyax, dai nat xi chianik gu diidi'n na ba tu makia'.

6

Gu Jesusu nam cham kiigalhdha' mummu Nasareet

(Mt. 13:53-58; Lk. 4:16-30)

¹ Ba' giop ba jii gu Jesusu ja biim gu noonbi'n mummu ja'k Nasareet nar pai' kam. ² Ba' nat bam ai na pai' dhuuk cham tum juanda', mui' ma jii maa'n kap mu nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam. Ba' mi' ~~gek~~ bhai' ji chu ja a'gi gui' nam ji'k mi'p tu'ii'. Biix mi' pui' pup tu'ii' am na mit kai, na gu' giilhim jix bhai' xi bua na xi chu a'ga. Ba'p kai'ch am diilh:

—¿Paa ba' ji chum mamtuxdhak pui' pik joidham jix bhai' xi bua? ¿Jax moo duukat jix aix na jax ti'ya'? Tii' na gu' bixchu' pix nar jix bhai'm duukam jup tu buim. ³ ¿Cham aar di' gui' na u'uux ka tu jibda' na bixchu' kap tu buada', na Mariiya jir di'ii'n, nam jir jum sispidhim gu Jakoobo gio gu Josee gio gu Juudas gio ba' gu Simoon? Gio gu u'uub sispidhi'n, ¿cham aa pin ya' tu bipna' am?

Mi' pui' xi kai'chimik gan ji ii mit, nam gu' ja'ppix maa'nkam ilhi'i'n. 'Gu' ji na gu'p ja titda gu Jesusu:

—Cham dho jii'gi'ndha' am gu mia'n jum oi'dhagim gu jaro'i' no' tii xi chu ja a'gi'n bhaankam gu nio'ki'n gu Dios, gu' chi ba' pik no'm jir jum jaja'nnim. Dai no'm jir mik kam nam ba' siamri jii'gi'ndha'.

⁵ Ba' mi' xi ja dudua'ndhak ji'kchi gux kako'kkam, dai na bhai' pix xi ja da'ngi, pu duduar am. Cham pai' moo maa'n jup duu gu tu' nax io'm jix bhai'r jum duukam, na gu' ampix jix chum bhaak. ⁶ Gampai' ji dhuu gu Jesusu, na gu' ni ji'x kum bui'ior jix bii'nak gu mi' oi'nikam. Pui' ma jii mi' dhir mummu ja'p jai' kap, na ji'x jir mia'n pa', na pai' jax jir kikcham, na tu ja a'gidhim gu ja'tkam.

Gu Jesusu na nai' ba ja jootsa' gu noonbi'n nam tu ja a'gi'npu' gu ja'tkam

(Mt. 10:5-15; Lk. 9:1-6)

⁷ Ba' maa'nnim maa'n kap maap ja jumpadak gu mambhiix daman gook gu noonbi'n gu Jesusu, nai' ja joot go'gok nam jai' nai'p xi chu ja a'gi'npu' gu ja'tkam. Jup ja titda na sap ja palhbuidha' guch Gi'kora', na ba'x bhaai'n ka' nam bhaankamu'n mai' ja jootsaidha' gu cham kiki' i'ii'mda' ja a'm dir gu ja'tkam gui' nam ji'k jix nanaanbi' ka'. ⁸ Gio ba' nap ja titda na cham bhaai' nam kusbioda' tu' asaak, nich chu' koi' kum ua'da', nich chu' tuumi'n, dai uux tapoorak nam ki'n oxiakkidha'. ⁹ Gio gu ja sussak daipu' nam jax aa'ntu'nda', gio gu ja jajannull pu daipu' nam jax ti tiichgida', cham bhaai' sap nam jai'p tu ua'da'. ¹⁰ Ja'pni ba' moop ja titda:

—Pai' kikham na pim aaya', no' ampik maadit jam tibiapputu'n gu jaro'i', mi' pim xi juruu'ndhai, na pim pai' tiimu' tu ja a'gidhimii gu mi' oi'nikam na pim ba' giop ba jimia'. ¹¹ Piam ku pimit gu' mi' pik ai nam pai' cham jam kiigalhi'ndha', nam cham ji'x jam kaim ka', pu jimia' pim maakam ja'k, dai na pim xi xiixkai gu dibiir mi jam tooton am na pim jax gamai' ji jimia', na ba' bhaan jix maati' ka' na mit cham jam kiigal. Tu' silhkam ki' na ja'n ya' jam aagi'ndha', cha'pim jax jum aa'nda' sia kum jai' cham jam kaim. Na gu' jano' na pai' dhuuk jum aaya' na tum kuugalhdha' ya' dhi oi'nga'n nam ba' pui' tii bam aa'nda', nam gu' giilhim jum tulhiina' jix io'm, cham tu' pui' na gu Sodooma kam gio gu Gomorra kam.

¹² Ba' gui' ma jii mit ip nai' ja'p na jax jir kikcham na mit tu ja a'gidham gu ja'tkam, jup ja titdaim am nam sap mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' guch Gi'kora'. ¹³ Gio ba' na mit mui' mai' ja joot gu cham kiki' i'ii'mda' ja a'm dir gux nanaanbigim, gam na mit

mui' ja dudua'n gux kako'kkam, dai nam bhai' pix xi ja julhii'ndhim gu tu' joidham jix xuu'ngi'.

Na mit jax dhuuk mua gu Juan ja'tkam bopkondam

(Mt. 14:1-12; Lk. 9:7-9)

¹⁴Ba' gu Eroodis gui' nar gɛ'kam ka' pui' ba ti kai na mu pai' oirit jix bhai' tu bua gu Jesusu, nam gu' pix ja'x pui' tu a'ga gu ja'tkam. Ba'p kai'chdha':

—Dhi' bak gu Juan ja'tkam bopkondam gio duadik jup ba buus mu dir koi'nga'n tir, pui' ku ba'x io'm jix bhai' ba tu buim gu tu' nax bhai'r jum duukam.

¹⁵Jai'p kai'chdha' am:

—Ja'pji Eliiyas ji chi, gui' nat saak maaxik tis jix dhaam ja'k.

Jai' maakam jup kai'chdha' am:

—Ja'pji chi maadit pix jir di' gui' nam bijik ya ja'p bhaankam tu a'gimik gu Dios.

¹⁶Ba'p kai'ch gu Eroodis na pui' ba tɛ kɛɛ nam pui' ji' kai'chdha':

—Ja'pji Juan ji nat gio duadik jup ba buus mu dir koi'nga'n tir, gui' na ñich tu chia na mit ii gu ma'oo'n.

¹⁷Ba' giilhim bax choodon pui' xi kai'chit, nat gu' dhi' tu'm da'p duu na mit pai' dhuuk daa gu Juan jano' nat bai'num tirbiñ ki'n bu-uprak tu chia nam mu kuuppu' nam pai'm kupa gu ja'tkam, na mit gook dit maap jim daagik gu binga'n Erodiyas tiigim, gui' na biipi' dir kar binga'n kat gu Piliip nam jir jum sispidhim gu Eroodis, gu' ji nat gu' bhai' ji iix, sia kum tiir jum sispidhim.

¹⁸Ba'p titdada' gu Juan:

—Cham jir am nap biima'n tu kioka' dhi ubii jiñ jaduun, na gu' moo mia'n jir jum jaduun ga'n.

¹⁹Ba' giilhim bhai' ji bhaam gu Herodiyas buiñor gu Juan nat pui' ti kai na sap pui' ji' kai'chdha', tiix chu chiañim ka' nam mu'aa'. ²⁰Gu' ji na gu' soo'mcholhi'rika' gu Eroodis, na gu'x iibhi'ndha', na gu'x mat ka' na bhaan ti nii'ndha' guch Gi'kora' gu Juan, na gu' gammiji tu' ka'm ti nii'ndha', gio na gu'x io'm jix bhai' xi buada' na xi chu a'gi'ndha'. Ba' joidham kɛɛke' gu Eroodis, sia ku tii cham pik maatit kɛɛka' na jax kai'nkam jup titdada', pui' ku ba' cham aa' nam mu'aa', pui' pix tii ka xi kuu. ²¹Gu' ji na gu' moo jano' pik bhai'p jir koi'cham kat nat bhai' tu chia gu Eroodis nat tum bhai'ñ

gu koi' nat sap jum ai gu oidharga'n. Ba' ma tu juu ja biim gu o'rosiiris tugi'ñ, gio gu sandaarui'x chugi'ñ, gio jai' gu Galilea kam gui' nam pui'p jir gɛ'gerkam jum aa'ndam ka'. Ba'x bhai' pix jum ilh gu Herodiyas, na gu' bax maat nat noonbiran ba gii gu ki'darga'n. Ba' dai na mit xi chu a'gak gook dit gu tiyaa maraa'n nam jax ja'k duuji jix bhai' bhiya' gu Eroodis na ba' mi' bhaan jim tukgidhai aaga' na tu chiñia' nam boi bhiichdha' gu Juan. ²²Ba' mi' dhir ja'xpix nam mi' ka tu kua', mi' ba baa gu tiyaa, ba' mi ja'p ma chi nii ja nii'ñchudat gu ja'tkam. Alh iam ko'raaru gu Eroodis pui' nat jax ja'k ti nii, gio gui' nam mi'p tu'ii' biima'n ba pui' ip. Ba'p titda gu Eroodis:

—¿Tu'm a'm jum aa'? Ya'ñ dhop tu'ii' no'p tu'x aa' nañ jum makia'.

²³Jix bhai' moo xi chitda na ba' jiigi'ndha', jup titda:

—Ja'p ji moox gi'm jañ ya' pum titda. Jum makia' iñ dho nap tu' ilhii'ndha', sia dibiiñ jañ dhom makia' irban juugit gui' na ji'x bhaan bipio' ya' nach pai'p tu'ii'. Cham jax bua, nañ gu' biix ja daa' gu ja'tkam.

²⁴Ba' xi miñ gu tiyaa nat tikkam gu di'ñ'n, jup titda mu ɛɛk:

—Jup jiñ chitda gu ya' kiokam na sap jiñ makia' nañ tu'x aa'nda'. ¿Tu'ñ bha tañia'?

Ba'p titda gu di'ñ'n:

—Ja'p jap tiida' na iiki bham makia' gu ma'oo'n gu Juan ja'tkam bopkondam.

²⁵Ba' jotmoda' gio mijip xi miñ gu tiyaa mu na pai' daa gu Eroodis, ba' mu ɛɛk jup titda:

—Aañ jix aa' nap jiñ makia' jooxia' ta'm gu ma'oo'n gu Juan ja'tkam bopkondam, xib ip moo.

²⁶Ba' nai' soi' jim duu gu Eroodis, giilhim jix buam jum ilh. Gu' ji nat gu' moo pui'p ba tii'n mi' ja kaichdhat gui' nam ji'k mi'p tu'ii' na makia' na tu' ilhii'ndha'.

²⁷Ba' pui' tiix buam jim aagit mui' ma joot maa'n gu sandaarui'x chugi'ñ na ikdhara' gu ma'oo'n gu Juan. ²⁸Ba' mui'p ma jii maa'n gu sandaarui'x nat iikim gu ma'oo'n. Ba' ja'xpix mi' ba aich, mi' xi maa gu tiyaa. Mi' dhir ba' gu tiyaa mu ja'k jup xi bhiidhak gu di'ñ'n. ²⁹Ba' pui' ba ti kai mit gu noombi'ñ gu Juan na mit ba mua, ba' mui' ma jii mit na mit bhiim gu tukga'n nam yaaspa'.

Gu Jesusu na mui'dhalhdhai gu paan tu ja makia' gu mui' ja'tkam

(Mt. 14:13-21; Lk. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁹Ba' gio maap jup bam jumaap jamit gu noonbi'n gu Jesusu na mit ja'k suulhgik mu ja'p pai' nam jax oipimik, ba' ba aagi'n am na mit ji'k tu'x bhai' tu duu, gio nam jax ja'k ja titdaim gu ja'tkam nam tu ja a'gidhim.

³¹Ba'p ja titda gu Jesusu:

—Maik gor pai' na cham jaroi' oiri na pim ba'm jiidha'.

Nam gu' giilhim mui' ja'tkam mi'p oipo, jai' jimiiim am, jai'm mi'p aajim, pu cham bhai' nam jax tu jugia'. ³²Ba' dihl dai na mit jax bha tiitis kanuub ta'm na mi ja'p jup se' suudai' jugii'n, pu cham xi chu tabuimgidhak pu jii mit jotmoda' baasi'n dir ja'k na pai'r gampix. ³³Gu' ji na mit gu' sia ja tii mui' jai' dhit, jix maatit tii mit na biix gu Jesusu bhammi pix daichu' nam mui' xi chi nii'n. Ba' bhiji ja'p pu boop jamit biix ju'ndharan gu suudai', biipi' kat bhammi dir bap tu'ii' am na mit ba' gui' bhammi dir jup ba ai. Ja'x xikoor jumpax am, nam gu' jano' pik mui' mi'p oipo jai' kap dir, sia mik dir kam. ³⁴Ba' nat mui' ji chim gu Jesusu bhai' dhir kanuub ta'm, nammi ja'p xi ju' am gu ja'tkam nat ba ja tii. Ba'x ja joi'mdat ja tii, nam gu' sap ja'p ji buusan na jax gu kakasnir no' cham jaroi' ja bipia'. Ba' bhai' ji chu ja a'gi biix aixim na jax ja'k jir am nam tui'ngida'. ³⁵Ba' ja'xpix jurnidhak mu ja'p ba baabu mit gu noonbi'n gu Jesusu, jup titda am:

—Jax jach jich dhuñaia'? Tii' nat ya' pix ba ji jur. ¿Cham aach ba jimia' nach ba tu koi'po'? Na gu' ya' cham bhaai' nach pai' tu jugia', na gu' ya'r gampix. ³⁶Dai nap xi ja jootsai dhi jaaduñ kum ba tu taañpu' gu koi' mijji ja'p pai' na jax jir kikcham, nam gu' cham tu' ua' gu tu' nam jugia', gio na gu' ya' cham bhaai' nam pai' tu saba'da'.

³⁷Ba'p ja titda gu Jesusu:

—Yaa' pim dho ka tu ja makia' aapi'm. ¿Tu' gi pik?

Ba'p kai'ch am ip gio:

—Jax dhui na gu' sia kut maadit tii ma chu jua ji'k xijum baik masaa'n, pu cham ja aix nam tu jugia' siat tii ma chu saba'lh biix ka'm na ji'k mai'chia' gu tuumiñ.

³⁸Ba' ba ja chia nam ja tikka' no'm sap cham jai' dhit iam ua' gu koi', jup ja titda:

—Ea gor xi ja tikka no'm iam jai' dhit ua' gu koi'.

Ba' gui' mijji ja'p jup xi ja tikkapuk jup titda am gu Jesusu:

—Muni tii ua' maadit, dai nar gook alh, jix chamaam gu paan gio ba' gook gu boptop.

³⁹—Dhii' dho ba ja kokba'nichu'n —jup kai'ch gu Jesusu.

Ba'p ja titda gu noonbi'n nam sap xi ja chiñaia' nam mi ja'p xi dharaibu' xi'xkor gu ja'tkam sai' dhaam na joidham jix chi tiidu'. ⁴⁰Ba' pui'p xi ja tii'n jamit, ba' mi ja'p jup ji dharaibu mit xi'xkor. Ji'kchi kap moo gui' na mit maap daraibu nam aix jix chamaam oo'm, jai' kap ba' gook oo'm daman mambhiix, mi' pix pui'. ⁴¹Ba' gu Jesusu nat jax dhaa gux chamaam gu paan gio gu gook gu boptop, jix dhaam ja'k xi chi tiigik xi chu taxchaabgidhak pix mui' ji ja maa gu noonbi'n ta'tak jaisaidhat, ba' gui' mi' dhir nai'p ji ja maa mit gu ja'tkam. Na mit pai' biix xi ja maakak gu paan, gio gu boptop nai'p ji ja maa mit. ⁴²Biix chu juu mit nam ji'k mi'p tu'ii', tu koi'mik am nam ji'x ilhii'n. ⁴³Jai' mit pu cham ka jugio, pui' mit ma chu jumaap ip gio, mambhiix daman gook bapaalh jamit ja susdui', ku gu' binkam ji gu boptop, cham tu' moo dai gu paan. ⁴⁴Alh moo mui' ja'tkam na mit mi' tu juu, jix chamaam mambhiix jix cha'tmam oo'm (5000) aixim gu chichio'n, gu u'uub gu' cham daaxix kam ji gam a'alh.

Gu Jesusu na joidham suudai' dhaam pix jimda'

(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵Mi' dhir ba' nat jax ja chia gu Jesusu nam bha tisdia' kanuub ta'm gu noonbi'n, mijji xi ja joot biipi' kat nam ba jimia' Bet-saida ja'k. Ba' gui' mi' ji bii, na gu' mi ja'p ka ja tabuimgi'n gu mui' ja'tkam. ⁴⁶Ba' ja'xpix nat pai' biix xi ja tabuimgidhak, pu jii bhijimmi pai' oidha' daam nat tu a'gam jix dhaam ja'k buiñor gux Gi'kora'. ⁴⁷Ba' kia'pix irban ba ji bhiik jamit gu noonbi'n nat ba tuk, gu Jesusu pui bhammip tu'ii' oidha' daam. ⁴⁸Ba' na bhammi dir mui' xi chi nii'n, ba ja tii nam mummu tii ti bhii, cham ka jimmi gu kanuub, nat gu' giilhim jix io'm bhai' ji jib mu dir ja'k nam pai' ja'k tii ka jiimit. Ba' nammi na pai' bar katukgab, mui' ma jii gu Jesusu, bhammi

dir pix tu tui'dhi' biix a'nsap, mi' ba ai ip gio na pai' gē' suu'nka' gu suudai'. Mi' dhir ba' biix suudai' dhaam pix chu'm duu, ja'p gai dhir pa' moo bhichu' nam pai'p tu'ii' gu noonbi'n kanuub ta'm. Ba' nat mi ja'p jupaaban ji bhii, ⁴⁹ gē'gēr ba jiiñ jamit jix xusuañim na mit ba tii na mi ja'p ba jimchu' suudai' dhaam. Ja'p jum aa' am na tu' mi' bax ja naa. ⁵⁰ Giilhim jix chotdonit mui' ba ti nii'n am, gu' ji nat gu' jotmoda' bha ñio, jup ja titda:

—¡Cha'pim totdon ka! ¡Aañi' pix jup tui'dhi'!

⁵¹ Ba' mui' ji ai. Ba' nat jax bha tis kanuub ta'm, nai' ji kikbu gu jibilh. Ba' gui' mi' pui' pup tu'ii' am, nam gu' giilhim jix juraapgix, ⁵² nam gu' chakui maat no'r gē'kam gu Jesus, sia kum tii nii'n nat mui'dhalh gux chamaam gu paan, nam gu' cham biix ja jujur ki'n xim ga'nga na jax jir jum duukam.

Gu Jesus na ja dudua'ndha' gux kako'kkam mu Genesareet

(Mt. 14:34-36)

⁵³ Ba' ja'xpix bhammi dir ba tiitis jamit ju'ndharan na pai' Genesareet ti tii', mia'n Betsaida. Ba' bha ja'p xi buraak jamit gu kanuub ⁵⁴ mui' ji chii'tim. Gu' ji nam gu' ampik mui'p ti nii'n gu ja'tkam, jix maatit tii mit na maadit jir di' gu Jesus. ⁵⁵ Jotmoda' mit nai' xi chu aagam mijji ja'p na jax jix chum kako'k, gio jai' na mit mui' ji ja u'uuk na pai' oiri gu Jesus. ⁵⁶ Ba' nat mijji ja'p xi jii na jax jir kikcham, pup xim ja booso' am gux kako'kkam mijji dir ja'p ba'pki chir, ba' soi' titdada' am na sap sia palhiip nam bhai' xi dhagia' ju'ndharan gu jannulhi'n, pu dudua'ndha' am. Pui' ba'p ji buus, pu dudua mit biix gui' na mit ji'k daa gu jannulhi'n sia gu palhiip.

7

Gu Jesus nap kai'ch na cham jir am nam jax tu jimdat gu bijik dir kam

(Mt. 15:1-20)

¹ Ba' jano' na mi' ka oiri gu Jesus, mi' ba ai mit bhammi dir ja'k Jerusaleen gui' nam pariseos jum tiiti'nda' gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios. ² Ba' moo ampik jup ba ji chu juu mit gu ja'tkam tugi'n gu Jesus, ba' ba ja tii mit na mit jai' dhit cham mui'kim jum i'koim, na gu' sap jix xidhuu ka' no' cham mui'kim ikoimdhix gu jaroi'.

³ Na gu' gui' nam pariseos jum tiiti'nda' gio gu jai' Israel kam ja'tkam, pui' mi' pui' tu daa'ñchu' am nam jax ja'k tu jimdat gu bijik dir kam kat, na sap no'm cham mui'kim ikoimdhix, cham jir am nam gan tu kua'da', nam gu' sap jum ua'tulhdha'. ⁴ Gio jai' cham daaxix kam, pui' na jax gu jaroi' no't jii pai' na bixchu' tum ga'ra, jum aa'nda' sap na mui'kim batbia' ja'k gii'sii, na gu' sap jix xidhuu na tu jugia' no't jax dhuuk cham mui'kim batbia. Gio gam gu tu' na bhaan tu io'da' na mui'kim ja bopkonda', gio gu bhi'mkar, gio ba' gu tu' na bhaan dadarrida' na pai' dhuuk ba ji chu jugia'. ⁵ Mi' dhir ba' bhai' ji chikka mit gu Jesus gui' nam pariseos jum tiiti'nda' gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios, jup titda am:

—¿Jax kum ba' dhim ja'tkam tuk cham mi' pui' ka jimchu' nam jax tu jimdat guch bopxikat? Tii' nam cham mui'kim jum i'koimdat tu kua'.

⁶ Ba'p ja titda gu Jesus:

—Dho pui' na jax aapi'm na pim gu' cham tu' mi' pui' jiiim na pim jax ja'k tu ja a'gi'ndha' gu ja'tkam nam tui'ngida'. Bak gu'r pui' nat jax tu ua'nak mi' u'uan ta'm gu Isaiyas gui' nat mui'kim bha ñio'kdhak guñ Gi'kora', nap jum kai'ch:

Dhi ja'tkam pui' xi kai'ch am nam sap tu' ka'm jiñ ñii'n,

gu' ji na gu' gu jujur mik ja'k jup tu'ii' aañ jiñ bui.

⁷ ¿Tu'm gi mi'p tigia' siam biix aixim tu daan?

Nam gu' cham tu' mi' pui' jiiim nañ jax jix aa',

gio na gu' nam ji'k jax tu ja a'gi'ndha' gu ja'tkam,

diilh pix nam jax ilhii'ndha'.

⁸ Jix matgam dho —jup kai'ch gu Jesus—, na pim gu' ja'p xi dhuukat na jax jix aa' gu Dios. Dai na pim mi' pui' tu daa'ñchu' nam jax tu jimdat gu bijik dir kam kat nam mui'kim ja bopkondat gu tu' nam bhaan tu io'da', gio jai' cham aagix kam ku pim pu tu buim.

⁹ Gu' ba' na jax jix aa' gu Dios, tu' pix ilhii'n japim. Dai na pim mu ja'k jix chutkagix na pim jax ilhii'n diilh. ¹⁰ ¿Moo ja'p cham jam a'm baapak aa? Gi nat ja'pni tu ua'nak bo gu Moisees nap jum kai'ch mi' u'uan ta'm: “Tu' ka'm jap niidhat gum taat gio

gum naan.” Gio ba' moo ja'pniip jum kai'ch ip: “Gu jaroi' na cham tu' ka'm nii'ndha' gu taata'n piām gu di'ii'n, pix am ti'ndhoka' na joodai ki'n ma'yaxix kam muukix ka'.”¹¹ Gu' ji na gu' aapi'm jix io'm maakam ba xi buim, ja'p jum aa' pim nar am na ja'p tiida' gu jaroi' gu taata'n piām gu di'ii'n: “Pui' ba ti'i'n jañich gu Dios nañ biix mu tu tu'aa' chiop nañ ji'k tu bia'. Cham ka bhaai' nañ jax dhuim taiñbuidha', sia ku ja'p moo tiim a'm jum aa'.”¹² Dai no't pu'ni ba ti'i'n gu taata'n piām gu di'ii'n, aapi'm pui' ba ti'ya' na mi' pui' ba jimchu' na jax jix aa' guñ Gi'kora', ja'p moo silhkam xi kai'chdha' pim.¹³ Ba xi jii pimit na pim biix aixim tu bua bhaan jim iatam nam jax tu jimdat gu bijik dir kam. Gu' ba' na jax jix aa' gu Dios, gampai' pix bia' pim, panaas ku pu cham tu' bhai', gio jai' cham aagix kam ku pim pu tu buim.

Gu Jesusus nap kai'ch na cham xidhuu gu jax chu'm koi'

¹⁴Ba' gu Jesusus maap ja jumpadak gu mui' ja'tkam jup ja titda:

—Ka na pim moox bhai' xiñ kaaya' biix na pim ji'k ya'p tu'ii' nañ jax jam tiida'.¹⁵ Jax dhuim na gu' cham tu' xidhuu no' moo tu kua' pix gu jaroi', gu' ji no'x bhaamut nai' titi'i'ndhoka', piām ku jax ña pix jum aa' na jax cham jir am na ba'x xidhuu, na gu' ua'tulhdhara'.¹⁶ Mi' pim pui' ba jimia' ji'k na pim jix maaitit jiiñ kēē.

¹⁷Ba' mi' pui' xi ja titdaimik pu jii mummu na pai' tibiapka'. Ba' nat mu ba ai, ba tikka am gu noonbi'ñ na jax kai'ñkam jup kai'ch gu pui' na jax ja titda gu mui' ja'tkam.¹⁸ Ba'p ja titda:

—¿Aapi'm aa pui' cham maaitit jup tē kēē? Ja'p jañ dho kai'ch na cham tu' xidhuu no' moo tu kua' pix gu jaroi',¹⁹ na gu' silh bookaran ja'k bhiiya' gu koi', mi' dhir dai na giop ba buusnia', cham tu' na jura'ran ja'k baapki' mi'x buam ba jurtu'nka'.

Ba' dhi' na pui' ji' kai'ch gu Jesusus, ja'p kai'ñkam jup kai'ch na sap cham tu' xidhuu gu tu' koi', pu ni jax chu'm.²⁰ Ba' ja'pniip ja titda:

—Gu' ji no'x bhaamut nai' titi'i'ndhoka' gu jaroi' piām ku jax ña pix jum aa' nax buam jir jum duukam na ba'x xidhuu, na gu' ua'tulhdhara'.²¹ Na gu' kai'ñkam ja jujur am dir gu ja'tkam na bhai' jim gi'gi'lihi'ñ

gux buam jum duukam, jax ñam pix bam aa'nda', ja'p na jax gui' nam jai' jix bhai' ja titdada' gu u'uub sia kum tii ti bipna', gio gu u'uub ba pui' ip. Gio gui' nam cham tiimui'x ka', siām tii maap tu oi'dha'. Gio gui' nam ja'tkam ja koo'nda'.²² Gio gui' nam ti iixi'ndha'. Gio gui' nam jix bhaamut nii'ndha' gu jaroi' no' tu' bia', nam jai' pui'p jix aagit. Gio gui' nam jax ñam pix tu buada' na jax cham jir am. Gio gui' nam iatda'. Gio gui' nam jotmoda' pix jix bhai' tiida' gu ubii, mi' dhir jumai ip. Gio gui' nam jix chi jii'gak ka'. Gio gui' nam giilhim tu ñiok. Gio gui' nam jix buam ja a'gada' gu ja'tkam. Gio gui' nam ge'gerkam jum taat ka'. Gio gui' nam biix aixim tu buada', panaas kum cham ja jujur bia'ka'.²³ Biix dhi'ni na ji'k jix buam jir jum duu'nkam, ja jujur am dir jum gi'gi'lihi'ñ gu ja'tkam. Dhi' ji na ba' pui'm kai'ch nax xidhuu, na gu' giilhim jir ua'tulhdhara'.

Maa'n gu ubii na cham jir Israel kam na umua'ndha' gu Jesusus na dua'ndha' gu maraa'n (Mt. 15:21-28)

²⁴Mi' dhir ba' ma jii gu Jesusus mummu maa'n kap, mia'n pix iam na pai' ge'r ki-icham Tiiri ti tiigim. Ba' mi' nat pai' ai, tii cham pai' jimmida' na tii cham aagit na jaroi'x mat ka' na pa ja'k jax chui'ka'. Gu' ji nat gu' cham pui' ji chu buus, moo jano' pui' ba tim tii.²⁵ Mi' ba jimchu' maa'n gu ubii nat jax pui' ti kai, na sap cham kii' tu ii'mda' ka' maa'n gu maraa'n, ampix pui'x ñaanbi' ka', ba' mi' o'lhia'n ki'n ji kikbu biipi' dir gu Jesusus.²⁶ Gui' gu ubii cham tu'r Israel kam ka', pur mi' kam ka' Peniisia, na Siiria bhaan bipio' gui' gu dibiir. Ba' soi' xi chitda, jup titda na sap iam mai' jootsa' gu cham kii' ii'mda' bhai' dhir bhaan gu tiyax.²⁷ Gu' ji na gu'p titda gu Jesusus:

—Ea nañ biipi' ka xi ja palhbuidha' gu Israel kam ja'tkam nañ ba' aap jup bam palhbuidha'. Na gu' no' ñich aap biipi'm palhbui, ja'p ji buusnia' na jax gu a'aalh no'm ka tu kua' gu tu' koi' no' ñich mi' dhir ja boppoidhak mu xi ja maa gu go'ngox.

²⁸Ba'p kai'ch gu ubii:

—Dho gu' pui' dat do jia tii, gu' ji nañ gu' aañ soi'ñ ilhii'ñ. ¿Cham aa gu' cham jax jup bua no'p moo xich joi'mdai jich palhbuidha' git? Na gu' ja'p ji buusnia' na

jax no'm ti tii'tib gu go'ngox gu biimuŋga'n na iigisda' pai' nam tu kua'da' gu a'aalh.

²⁹ Ba'p titda gu Jesusu:

—Ja'pji moo silhkam jia nap soi'm ilhii'ñ jii'ñ jaduun. Ba buus ji matgam gu cham kii' ii'mda' bhai' dhir bhaan gum maraax. Cha'p jax kam aa'nda', ba jimia' ap.

³⁰ Ba' ba jii ip gu ubii. Nat pai' dhuuk mu ai kia'mi'ñ, jix kii' mi ja'p bo'm bakxidhat gu tiiyax, pu ba buus gu cham kii' ii'mda' bhai' dhir bhaan na ki'n kax ñaanbi' kat.

Gu Jesusu na ba dua'ñdha' maa'n gui' na cham tɛ kɛkɛ' gio na cham tu ñiokda'

³¹ Ba' mi' na pai' daakat gu Jesusu mia'n ge' kiicham Tiiru ti tii'gim, mi' dhir giop ma jii, moo bhai' buus na pai' Sidoon ti tii', na pui'p jir ge' kiicham. Bhai' dhir ja'p gakoohl bhik mummu ba buus na pai' Dekapolis bhaan bipio' gu dibir. Mu ji ai mia'n na pai' ge' suu'nka' gu suudai', na Galilea bhaan ba bipio'. ³² Ba' mi' ba bai'ñchu' am gu ja'tkam maa'n gux ko'kkam na cham tɛ kɛkɛ' gio na cham tu ñiokda', ba' soi' titda am na sap palhiip bhai' xi dhagia' na ba' dodhia'. ³³ Ba' gu Jesusu ja'p ja'k xi baidhak diihkob palhiip bhiji xi kii'mpi naankaran, gio ba' nat xi xixbuidhak gu nobii'ñ palhiip bhai' xi dhaa niiniran. ³⁴ Gio ba' nat jax jix dhaam ja'k xi chi tii'gim ii'mdaga'n xi buak jup kai'ch:

—[Epaata! —na ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch: jXim kukpio'k!

³⁵ Ba' joidham bhai' jim kukpio' gu naanka'n gui' na cham tɛ kɛkɛkat, gio gu niini'n pu dua ip, jix bhai' ba tu a'ga. ³⁶ Ba'p ja titda gu Jesusu gui' nam mi'p tu'ii' nam sap cham jaro'i' aagi'ñdha' nat jax dhuuk dua'ñ, gu' ji nam gu' gui' moo jano' nai' pix ja'x pui' tu ja a'gi'ñ, sia kut tii xi ja soo'mcholdhak. ³⁷ Ba' gu ja'tkam gui' nam pui' tu ja a'gi'ñdha' mi' pui' pup tui'ka' am, ja'xpix dai nam jup kai'chdha':

—[Joidham dho bak jia! Jaiñ na gu' pui' ja dudua'ñdham gui' nam cham tɛ kɛkɛ gio gui' nam cham tu ñiok.

8

Gu Jesusu na mui'dhalhdhai gu koi' giop tu ja makia' mui' gu ja'tkam

(Mt. 15:32-39)

¹ Ba' mi' na pai' ka oiri gu Jesusu, gio mui' mi'p ma ai mit gu ja'tkam. Ba' baik jurni'ñ

ki'n ma juu gu koi' nam tu ua'dat. Ba' maap xi ja jumpadak gu noonbi'ñ, jup ja titda:

² —Jix joi'mdat ja nii'ñ iñ dhi ja'tkam, na mit gu' baik tanoolh ya' ba ji juruun. Cham ka tu ua' am gu tu' nam jugia'. ³ Na gu' no' ñich pui' cham tu ja maakak ba ja joot ja ki'aam ja'k, mu pai' ua'ma' am boi cha'm, nam gu' jai' mik dir tu jim.

⁴ Ba'p titda am gu noonbi'ñ:

—[Jax gi dhui jaro'i'p ba tu ja maa, na gu' ya'r gampix? jPaach gip tu saba'da' gu tu' nach ja makia'?

⁵ Ba' ba ja tikka'n, jup ja titda:

—[Gu' jii'k japim pix ua' gu paan na pim saak ua'?

Ba' gui'p titda am:

—[Xijum gook dho pix.

⁶ —[Dhi'ch dho ta'tak jaisai ja makia' —jup kai'ch gu Jesusu.

Mi' dhir ba'p ja titda nam sap xi ja chiñia' gu ja'tkam nam xi dharaibu'. Ba' gui' pui'p xi ja tii'n jamit, ba' pix mi ja'p jup ji dharaibu mit. Ba' gu Jesusu nat jax dhaa gu xijum gook gu paan xi chu taxchaabgidhak pix mui' ji ja maa gu noonbi'ñ ta'tak jaisaidhat, ba' gui' mi' dhir pix nai'p ji ja maa mit gu ja'tkam. ⁷ Gio ba' gu boptop jii'kchip ua'dat am. Nat jax jup daa, pui'p xi chu taxchaabgidhak pix mui'p ji ja maa gu noonbi'ñ, mi' dhir ba' gui' pix nai'p ji ja maa mit ip gu ja'tkam. ⁸ Dappaam tu juu mit, tu koi'mik am nam jii'x ilhii'ñ. Jai' mit pu cham ka jugio, pui' mit ma chu jumaap, xijum gook bapaalh susda gu ta'tak ga'n nat bii. ⁹ Maakob mambhiix jix cha'tmam oo'm (4000) aix am gu ja'tkam na mit mi' tu juu. Mi' dhir ba' dai nat jax xi ja tabuimgidhak, ¹⁰ nat jax bha tis bhaan gu kanuub, pu jii ja biim gu noonbi'ñ baasi'n dir ja'k maa'n kap na pai' Dalmanuuta bhaan bipio' gui' gu dibir.

Gu pariseos nam jix aa'nda' na maa'n jup duñia' gux bhai'm duukam gu Jesusu ja nii'ñchudat

(Mt. 16:1-4; Lk. 12:54-56)

¹¹ Ba' na mit bhammii dir ba tii'tis, bhai'p ba ai mit gui' nam pariseos jum tii'ti'nda'. Ba' pix am bhakku am buiñor gu Jesusu, bhax aa' am na sap jup duñia' gu tu' nar jix bhai'm duukam ja nii'ñchudat, na sap ba' bhaan matgilhia' no't baabui' silhkam bha joot guch Gi'kora'. ¹² Gu' ji na gu' gu

Jesuus cham aa', dai nat jix buam jum aagit ii'mdaga'n xi buak jup ja titda:

—¿Jax ku pim ba'x aa' nañ jup duñia' maa'n gu tu' nar jix bhai'm duukam? Na pim gu' gammiji pu nii'ndha'. Aañ pu kai'ch tu' silhkam ki'n nañ cham tu'p duñia' dai aapi'm jam nii'ndhadat, na pim gu' cham ji'xkat ti jii'ndha' aañ jiñ bui, sia kuñ jix bhai' tii tu bua.

¹³Daipu' xi ja tiidak nat jax bha tis kanuub ta'm, pu jii ip gio baasi'n dir ja'k mi' na pai' ge' suu'nka' gu suudai'.

Na cham jir am pui' nam jax ja'k tu a'gada' gu pariseos gio gu Eroodis
(Mt. 16:5-12)

¹⁴Ja'p moo cham jup ka ti'ndhu' am nam xi chu gaamui git gu tu' nam tu jugia' gu noonbi'n gu Jesuus, maa'n pix bha ua' am gu paan kanuub ta'm. ¹⁵Ba' nammi gama ja'k nam ba jimchu', jup ja titda gu Jesuus:

—Moo pim cham ja kekeeda' gui' nam pariseos jum tiiti'nda' gio gui' nam kaichu' gu Eroodis. Nam gu' ja'p ji buusan na jax gui' na ki'n jappukar gu paan, giilhim jix chu ia'ndhara'.

¹⁶Ba' bhai' jim ti tikka mit diilh jix dhu'n-pi'n ki'n, jup kai'ch am:

—¿Jax ba' ku ba'p kai'ch? Gu' bak nach cham ka ti'ndhu' gu paan nach bha ui'ka'.

¹⁷Gu' ji na gu'x bhai'x maat gu Jesuus nam jax kai'ch, jup ja titda ip gio:

—¿Jax ku pim ba' dai gu tu' paan bhaan tu a'gim na pim cham ua'? Nañ gu' aañ cham tu' tu' koi' aagit jup kai'chim. ¿Moo ja'p cham maatiit te kee pim aa? ¿Moo ja'p jix kaapak ji jia gu jam jujur! ¹⁸¿Ka' pim ji cham tu buupui aa, ka' cham tu naanak japim aa? ¿Kux moo ja'p cham tiiti'ndhura' pim aa? ¹⁹¿Ji'k japimitt bapaalh ja susdui' gu paan gu ta'takga'n nat bii jano' na nich mui'dhalhdhak tu ja maa gux chamaam mambhiix jix cha'tmam oo'm gu ja'tkam?

Ba' gui'p titda am:

—Mambhiix daman gook bapaalh dho.

²⁰—Jano' gi na nich pai' dhuuk mui'dhalh gu xijum gook gu paan, na nich tu ja maa gu maakob mambhiix jix cha'tmam oo'm, ¿ji'k japimitt bapaalh ja susdui'?

Ba' gui'p titda am:

—Xijum gook bapaalh dho.

²¹Ba'p ja titda:

—¿Gu' jax ji ku pim ba' moo ja'p cham maatiit te kee, ni ku pim xim ga'nga na jax jir jum duukam? Nañ gu' aañ cham tu' tu' koi' a'gidhat jup kai'chim, ja'pji gui' nam pariseos jum tiiti' gio gui' nam kaichu' gu Eroodis nañ ja aagit jup kai'chim, na cham jir am nam jax ja'k tu ja a'gi'ndha' gu ja'tkam.

Gu Jesuus na ba dua'ndha' maa'n gu maa'nkam Betsaida kam

²²Ba' mi' dhir mui' ma jii gu Jesuus mummu na pai'r ge' kiicham, Betsaida ti tiigim. Ba' mi' ba bai'ndhu' am maa'n gu maa'nkam na cham ñia ka', ba' soi' ba titda am na sap palhiip bhai' xi dhagia' na ba' dodhia'. ²³Ba' gu Jesuus am xi ñobchik gammiji pix chu'm duu, nammi baas ju'ndharan xi baabuk palhiip bhai' xi julh gu chiñbur ga'n buupuiran gio nat palhiip bhai' xi dhaa, ba' xi chikka no' sap moo bax chu maax na nai' xi chi nii'n. ²⁴Ba'p kai'ch gu cham ñia kam nai' xi chi niidhat:

—Bax chu maax pa' dho. Ja'p tu'm jum maaxi'n am gu ja'tkam na gu tutua.

²⁵Ba' gio bhai'p xi dhaa buupuiran, jix bhai' bhai' ji ñiata, pu dua, sap joidham jix bhai'x chu maax na nai' xi chi nii'n. ²⁶Mi' dhir ba' dai nat ba joot kia'mi'n ja'k, jup titda:

—Ba jimia' ap jum ki'aam ja'k. Gakoohl jap moo bhiiya' mi' dhi ge' kiicham nam cham bam tikkada' gu mi' oi'nkam na pich jax dhuuk dua.

Gu Peegro na ba tu aa'nda' na gu Jesuus jir di' guch Xoi'kam

(Mt. 16:13-20; Lk. 9:18-21)

²⁷Ba' mikkat giop ma jii gu Jesuus ja biim gu noonbi'n mummu ja'k ji'kchi kap na pai'r kikcham, mia'n ge' kiicham na Sesarea Piliipo ti tii'. Ba' nam nammi ka jimchu' biix boi, ba ja tikka, jup ja titda:

—¿Jax jam kai'chdha' gu ja'tkam? ¿Jaroo sap da' in? ¿Tu'n sap jir jup tu'm da'?

²⁸Ba' gui'p titda am:

—Dho ji'ma'n jup kai'chdha' am nap sap aap jir di' gu Juan gui' na ja'tkam ja bopkon-dat. Jai' ba'p kai'chdha' am ip nap sap aap jir di' gu Eliyas, gui' nat saak maaxik jii jix dhaam ja'k. Gio ba' jai'p kai'chdha' am ip nap sap aap maadit jir di' gui' nam bijik ya ja'p bhaankam tu a'gimik guch Gi'kora'.

²⁹Ba' dīlh jup xi ja tikka gu Jesusu, jup ja titda:

—Aapi'm gi, ¿xiñ maat japim aa nañ jir tu'p tu'm da'?

Ba' mui' ji ñio gu Peegro, jup kai'ch:

—Dho aapi' dhor di' guch Xoi'kam gui' na saak bha jootsa' gīt guch Gi'kora'.

³⁰Ba' xi ja soo'mcholhdhak nam sap cham jaroi' aagi'ñdha', dīlh jam sap pix pui'x chu mat ka'.

Gu Jesusu na ba tu aa'nda' nam ba mu'aa' (Mt. 16:21-28; Lk. 9:22-27)

³¹Mi' dhir ba' gio bhai'p ji chu ja a'gi gu Jesusu gu noonbi'ñ, jup ja titda:

—Giilhim kañ chulhiñña' iñ, ku ba' gu' cham jax bua ji, nat gu' pu kai'ñkam bhañ joot guñ Gi'kora'. Cham jiñ kiigaldha' am gui' nam jir ja gē'gerkam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam, gio gu ja gē'gerkam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, tu chiñia' am nam jiñ mu'aa'. Ku ba' gu' aañ baik tanoolh ki'n yaa' ji nañ jax ba oirida'.

³²Dhi' pui' dho gi gu'x bhai' ja aagi'ñ ji, cham tu' pai' tu' bhaan ji ua'rgidhat. Ba' gu Peegro ja'p ja'k dilhkob xi baabuk jup titda na sap cham jir am gu pui' na jax kai'ch.

³³Gu' ji na gu' gu Jesusu jotmoda' kuu' kikbu, mu ja'k ti niidhat nam pai' pup daraa gu jai' gu noonbi'ñ, jup titda:

—¡Cha'p tu' ki'n jiñ juanda' toobolhik! Nap gu' cham pui' ilhii'ñ na jax jix aa' gu Dios. Pui' pix ja'k ilhii'ñ ap nam jax ilhii'ñ gu ja'tkam.

³⁴Ba' maap xi ja jumpadak gu noonbi'ñ gio gu ja'tkam, jup ja titda:

—No' jaroi'x aa' na gammiji bañ kaichgi-da', jum aa' na ja'p xidhui na dīlh jax ilhii'ñdha', dai na pix bhaan ji bamgia', cham jax bua sia kum jix mu'aam. ³⁵Na gu' gu jaroi' no' tii bañ kaichgit, no't dai mi' ba ji choo'n no'm bax mu'aam, cham bhai' ka tu jimia', na gu' cham ji'xdha' ka tisdia' jix dhaam ja'k. Gu' cham ji no' gu' cham tu' ji kēkēdat gammijiñ kaichu', no' mi' pui' xi jimchu' na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guñ Gi'kora', jix bhai' dho tu jimia', na gu' pu jimia'x dhaam ja'k, sia ku mit ba mua. ³⁶¿Tu' gix bhai' sia ku jaroi' bixchu' tu bia' gu tu' na

ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch? Na gu' pui' pix cham jup palhbuidha' na jax dhui tisdia' jix dhaam ja'k, ³⁷gu' ji na soi'm duujim uana' no'x aa' na cham jum tulhiñña'. Na gu' cham jum aa' na mu pai' tu namki'ñdha', dai na pu tiida' guñ Gi'kora' jix dhaam ja'k na uana' gu ua'tulhdhar ga'n. ³⁸Gu' ba' gu jaroi' no' jax dhuukat tii ba ti jii'gi'ñ jiñ bui, aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora', no' gu' daix xi'ir nañ a'mkam tu ja a'gidha' gu ja'tkam gu' nam chakui ti jii'gi'ñdha' nam jix ua'tulhdhix ka', pix am ti'ñchuka' nañ cham baidhika' jix dhaam ja'k, jano' nañ pai' dhuuk bhammi dir gio ya'p ba aaya' ya' dhi oi'ñga'n ja biim gu noonbi'ñ guñ Gi'kora', nam ba' ampix machia' biix gu ja'tkam nañ jir gē'kam.

9

¹Ja'pni ba' moop ja titda:

—Tu' silhkam ki'n jañ ya' pu jam tiida', jai' dhīt na pim ji'k ya'p tu'ii' xib, ka tigia' pim na pim tu' cham pai' nii'ñ na ba' bhaan matgilhnia' nañ aañ ja'xbui'p jir gē'kam na jax gu Dios, ba' bhaankam bhañ joot nañ ya ja'p jup tui'ñgida' ja bui gui' nam ji'k jix biiñak ka' buiñor na ba' cham tu' ja duñia'.

Gu Dios na ba tu mattuda' nar gē'kam gu Jesusu

(Mt. 17:1-13; Lk. 9:28-36)

²Ba' gatuuk xijum maa'n jurni'ñ ki'n ma jii gu Jesusu ja biim baik gu noonbi'ñ, moo gu Peegro, gio gu Jakoobo, gio ba' gu Juan, bhammi mit ba tiitis maa'n gu gē' oidha' ta'm. Ba' bhai' jotmoda' maakam tu'm bhai'p jim duu, ³bhai' ji chotbiki gu jajan-nulhi'ñ, jix chuaap jum duu, ni na cham ja'p jix chua na jax gu jabook kib no' bhaan mi chanoor. Ja'p jix io'm jix chua ji, na moo sia ku dīlh pux chua gu jannulh, cham ji'xkat pu chu'm oñia', siat mui'kim tiim bakua. ⁴Ba' bhai' bam maax gu Eliiyas gio gu Moisees, biixik dir guguukat tu a'gi'ñ am gu Jesusu na mit ba tii gu noonbi'ñ. ⁵Ba' mui' ji ñio gu Peegro, jup kai'ch:

—¡Umri moor am na pich bhach baidhak jiñ jaduun nach ya'p tui'ka' jum biim! Xib ba' tu' na jax chui'ka', ji'ma'n jach jam o'namdha', maa'n jir aap ga'n ka', jumai ba'r Moisees ga'n ka', jumai ba'r Eliiyas ga'n ka'.

⁶Cham jum matda'ir pui' ba tii gu Peegro, na gu' giilhim jix juraapgix, gio gu jai' ba pui' ip. ⁷Ba' jotmoda' bhai' ji chi iika dai mi' nam pai'p tu'ii', silh bhai' jim gi'ilh gu tibiaa' na pai' dhir bha tanoor. Ba' bhijimmi dir tibiaa'n chir bhai' ji chum ñio, jup tum kai'ch:

—Dhi'r jiñ mar na pim ba' moox mat ka'. Mi' pim pui' xi chui'ngit na jax jam tïdaidha'.

⁸Ba' jotmoda' mu ti tii mit na pai'p tu'ii' gu Jesusus, cham pai' ka tu jai'ch am gui' nam biima'n mi' ka gu'kat. Diihl pix mi' ba kiik. ⁹Mi' dhir ba' dai na mit giop ba jii. Ba' bhammi dir a'nsap nam bhai' ba juurkim, jup ja titda gu Jesusus:

—Moo pim chakui jaroi' aagi'ndha' gu xib pui' na pimit jax ti tii. Jano' ba' nañ pai' dhuuk muukii ya' nañ jax ba oirida' aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora'.

¹⁰Ba' gui' cham jaroi'p aagi'ndha' am, diihl pix pui'x chu mat ka' am. Dai nam tiim ti tikka'nda' diihl na sap jax kai'nkam jup ja titda na pui' muukii mi' na jax ba oirida'. ¹¹Mi' dhir ba' moop ba tikka am, jup titda am:

—Jax kum ba'p kai'chdha' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios na pui' biipi' ya' aaya' gu Eliiyas na ba' guch Xoi'kam ya'p ba aaya'?

¹²Ba'p ja titda:

—Jir pui' dho, na gu' pui'm kai'ch mi u'uan ta'm gu ñio'ki'n gu Dios. Biipi' bha jimia' gu Eliiyas na ba' ya' ba ja mattuda' gu ja'tkam na bhai' ba jim gui' na bha jootsa' guñ Gi'kora'. Dai ji na gu' giilhim jum tullhiina', ja'ppix maa'nkam ilhdha' am gu ja'tkam, na gu' pui' ja'k jup jum kai'ch mi u'uan ta'm. ¹³Ku ba' gu' ja'p moo gu tu'x matgam ba tum kuugalh ji, nat gu' ya' tii ai gu Eliiyas, gu' ji na mit gu' tu' pix ilh gu ja'tkam pui' na jax jup jum kai'ch mi u'uan ta'm gu ñio'ki'n gu Dios. Juan ja'tkam bopkondam jañ aagit jup kai'ch na pui' ji buusan na jax gu Eliiyas.

Gu Jesusus na mai' jootsa' maa'n gu cham kii' ii'mda' bhai' dhir bhaan maa'n gu biapma'

(Mt. 17:14-21; Lk. 9:37-43)

¹⁴Ba' ja'xpix nat mummu ba ai gu Jesusus ja biim gu baik gu noonbi'n, mi' na mit pai' pup bii gu jai' noonbi'n, ba ja tii nam ja'x

xikoor guguuk gu ja'tkam xikoolh dhir, mi' ñiokbotu' am ja biim gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios, nam gu' mi'p oipo. ¹⁵Ba' gu ja'tkam na mit ba tii gu Jesusus na mi' amuub ba aajim, joidham jix bhai'm ilh jamit. Jotmoda' mit mu boop, baas jamit namkik ba ñio'ki. ¹⁶Ba' nat mi' ba ai na pai' pix tu' tum kai'ch, ba ja tikka gu noonbi'n nam tu' a'gat pix tu' kai'ch, jup ja titda:

—JTu' pim ba' ki'n ñiokbo ja biim dhi jaaduñ?

¹⁷Ba' mi' dhir ja'p bhai' ji ñio maadit gu jaroi', jup kai'ch:

—Aañi' dhoñ a'm jup tu'ii' jiñ jaduun na ñich bhai' ma baidhak guñ mar nap kapbhai' yji' pai' pix kaidha' nap oiri, nap git iam mai' jootsa' gu cham kii' ii'mda' bhai' dhir bhaan na ki'n cham tu' ñiok. ¹⁸Pai'ji jix io'm ba xi bhiiya', jotmoda' iarii bhai' jim totbhiopa', gio na bhai' ji chok-solhia' gu chiñi'n, gio ba' na kio'ñcho'nda' gu taatmu'n. Ja'p ba' moox gak pix ba'. Tii ñich ba ja umua' dhiñ jaaduñ dhi' nam jum kaichu' nam mai' jootsa' git, gu' ji na gu' chix xijai, jax ña ja'k.

¹⁹Ba'p ja titda gu Jesusus biix nam ji'k mi'p tu'ii':

—Jax ku pim ba' moo ja'p cham ji'x buiñor jix biñiak guñ Gi'kora'? Jji'x jañ ba' ya' ja'p oirit jup tu jam aagi'ndha'? Bhai' gor xiñ bai'ñixi'nbup gux ko'kkam.

²⁰Ba' ma bai'ñixidham jamit. Ba' nam amuub ba bai'ñichu', bhai' jim bhaamtuda gu cham kii' ii'mda' nat ba tii gu Jesusus na mi'p tu'ii'. Ba xi bhii gu biapma', mi ja'p nai' ji ia, giilhim bhai' jim totbhiopa, gio nat bhai'ji choksogir gu chiñi'n. ²¹Ba' xi chikka gu Jesusus gu taata'n gu biapma', jup titda:

—JPa' duuk dir pui' bam bua'?

Ba' gui'p kai'ch:

—Alhi'ch dhim dir do. ²²Pai'ji pu'ñi bhai' jim bhammutu'nda' gu cham kii' ii'mda' na jax xib, mi' ba gixia' tai chir dhiñ mar piam pai' suudai' chir. Ja'p moo tiip mumua'da' dho, kux ba' gu joidham aa. Pui' kuñ ba' soi'm titdañ jaduun no'p moo pui'p ilhii'ndha' git nap xich joi'm dai mach palhbuidha'.

²³Ba'p titda gu Jesusus:

—Dho gu' no'p gu' bax biñiak ka' buiñor guñ Gi'kora', xib dho pui' ji chu buusnia', na gu' gui' cham tu' xijaichu'n.

²⁴ Ba' gu taata'n gu biapma' xi'kam mu ñio ip gio, jup kai'ch:

—Dho gu' aañ chiix biiñak ji panaas, gu' chi moo chakuir pui' ji jia. Aa' nap mañ aa'ñdha'ñ jaduun' nañ ba'x bhai' machia' nañ jax ja'k jix io'm bax biiñak ka' buiñor.

²⁵ Ba' pix ji aajim am gu ja'tkam na ja nii'ñ gu Jesusus, ba' xim jotma'ñ nat mai' joot gu cham kii' ii'mda', jup titda:

—Aapi' cham kii' ii'mda' nap mi' naan-bichu'n dhiñ jaduun' na ba' cham tu ñiok gio na cham tɛ kɛɛ, mu buusaiñ bhai' dhir bhaan. Cha'p ba' gio bhai'p ka bapkida'.

²⁶ Ba' panaas kut jix io'm ba xi bhii gu biapma' nat pai' dhuuk ba ji buus gu cham kii' ii'mda' bhai' dhir bhaan, panaas kut nai' ji muu. Ba' xeej jiiñkik gu cham kii' ii'mda' nat ba' pik ba buus. Ba' jai' dhit jup kai'ch am gu ja'tkam:

—Pu muukik jup jum duu ji dhi'.

²⁷ Gu' ji na gu' gu Jesusus nat jax nobi'ran daa, xi bamii'. Joidham bhai' ji bam, jix kii'p jum duu.

²⁸ Ba' mikkat nat gio mummup ba ai gu Jesusus na pai' tibiapka', ba tikka am gu noonbi'ñ, jup titda am:

—Jax ku chich ba' aach cham jax dhooa gu cham kii' ii'mda' nach tiip titda na buusnia' git bhai' dhir bhaan gu biap-ma'?

²⁹ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho na gu' gui' pu chu'm gu cham kii' ii'mda', saabuix kam jum aa', gio nañ gammiji xi chu a'gat jix dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora' na ba'x bhaai'n ka' nañ mai' jootsa'.

Gu Jesusus na gio pui'p ba ti'ya' nam mu'aa'

(Mt. 17:22-23; Lk. 9:43-45)

³⁰ Mi' dhir ba' giop ma jii mit, mummu mit ba bubua na pai' Galilea bhaan bipio' gu dibiiir. Ba' tii cham aagit gu Jesusus na jaroi'x mat ka' na mi' buusnichu', ³¹ na gu'p ja titdaim gu noonbi'ñ:

—Aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora', jum aaya' gu tanoolh nañ mi' pix ji buusnia' nam pai'ñ o'bhagi'ñdha' gu ja'tkam ge'gerkam jum aa'ndam. Mi' puñ dhaagii tu chiñia' am nam jiñ mu'aa', ku ba' gu' aañ baik tanoolh ki'n yaa' ji nañ jax ba oirida'.

³² Gu' ji na mit gu' cham maatit kai na jax kai'ñkam jup ja titda. Tii xix chikkam ka' am, gu' ji nam gu'x iibhi'ñdha'.

Gu Jesusus na ba tu aa'nda' nam jaroi' jir ge'gerkam ka'

(Mt. 18:1-5; Lk. 9:46-48)

³³ Ba' mummu ba ai mit ge' kiicham na pai' Kapernaum ti tii'. Ba' nam mi' ka daraa nam pai' tibiapka', ba ja tikka gu Jesusus gu ja'tkam tugi'ñ nam tu' a'gim bhiji biix boi nam pai' dhuuk bha jimchu', jup ja titda:

—JTu' pim ba' a'gim bhiji biix boi nach bha jim na pim ba'x dhu'ñpi'ñ ki'n pix chu' kai'chim?

³⁴ Pu cham jaroi' ñiok, nam gu'x xi'ir, nam gu'm ti tikkaim na jaroi' jix io'm jir ge'kam gui' nam ji'k bha jiiimchu' dai gui' nam ji'k kaichu'. ³⁵ Ba' maap ja jumpadak gu mambhiix daman gook gu noonbi'ñ, mi ja'p ji dhaibuk jup ja titda:

—No' jaroi'x aa' nax io'm jir ge'kam ka', jum aa' na soi'm ilhii'ñdha' gio na ja palh-bui'ñdha' gu ja'tkam, sia nar jaroi'.

³⁶ Ba' maa'n gu alhii nat jax nobchik mi ja'p ba kii's ja saagi'ñ. Mi' dhir ba' xi dhaagik jup ja titda:

³⁷ —No't jaroi'x bhai' ba duu maa'n gu alhii jiñ a'mkam ja'p na dhi'ñi nañ ya' daa', pui' ji buusnia' nat aañ jix bhai' bañ dhuu. Ku ba' gu' cham tu' ji na moo dai aañ nax bhai'ñ dhuñia', gu' ja'ppi biix ji sia guñ Gi'kora' gui' nat bhañ joot.

Gu jaroi' na mi' pui' ba tu da'ñchu'nda' na jax gu ja'tkam tugi'ñ guch Xoi'kam

(Lk. 9:49-50; Mt. 10:42)

³⁸ Ba' bhai' ji ñio gu Juan, jup kai'ch:

—Aañ chii xim tikkam na chich maa'n tii gu maa'nkam nam a'mkam mai' ja jootos gu cham kiki' i'ii'mda' ja a'm dir gu ja'tkam. Aach ba' xi soo'mcholhdhak, na gu' cham jich biim oiri.

³⁹ Ba'p kai'ch gu Jesusus:

—Jax ku pimit ba'p soo'mchulh? Na gu' cham ji'xkat jiñ a'mkam jix bhai' tu duñia' gu jaroi' no' cham ti jiiigi'ñ aañ jiñ bui. ⁴⁰ Na gu' gu jaroi' no' cham jix buam jich a'ga, mi' pui' tu da'ñchu'nda' na jax aach. ⁴¹ Ba' gu jaroi' no't tu jam maa gu koi', piam sia dai suudai' no't jam toi', no'x maat na pim jiñ kaichu', tu' silhkam ki'n jañ ya' pu jam tiida', dhi' bhaan ba ti nii'ñdha' guñ Gi'kora'.

Gu Jesusus na ba tu aa'nda' na cham tu jimchu'n gu ua'tulhdhara'

(Mt. 18:6-9; Lk. 17:1-2)

⁴²'Gu' ba' gu jaroi' no't maakam iatgidhak jix buam ba tu mamtux maadit gu alhii pui' na dhi'ñi, no' gu' tii ka ti jüigi'ñdhat aañ jiñ bui, piam sia kur ge' maa'nkam no't kia'pix ba ji chi jii'ndhak, aañ pu jam titda na dhi' ba' pui'm kai'ch na cham jir kii'. Dhi' ba' pui' pix bax bhaigit nam bha bulhdhai gu mattur kuxburan mijimmi pai' bua' suudai' chir, na ba' cham gammiji pup jum ua'tulhdhidha', gio nam ba' cham mi' ji kœjji gu jai' mi' bhai'p jim ua'tulhdha'. ⁴³'Gu' ba' no't jax dhuuk mam ua'tulh gu jaroi', no't gu' gu nobii'ñ chu'm da'p duu, pui' pix bax bhai' na tu chiñia' nam iikdha' na ba' cham pix ba jim ua'tulhdhidha'. Na gu' cham jax bua sia ku maa'n pix tu nob, no' ti jüigi'ñ buiñor guñ Gi'kora', cham tu'm tulhi-ña' no't bam ja'bsu gu tukga'n, pu jimia'x dhaam ja'k. Gu' gi ba' no' gu' cham ti jüigi'ñ, sia ku tii bëix gook jix kiki' gu noonbi'ñ, mu ja'k pu bhüya' dhox chu tukgam kir na pai'r tulhiñnara' gammiji, na pai' cham tutki gu tai, ⁴⁴mu na pai' ja'p ji buusan na jax pai' ju'ndharan gu ge' kiicham na tum nu'aidha' gu tanaarada', nam giilhim mui' mi bitka' bo gu botpoda' nam tu kua'da' gu tu' dibaalhga'n na mi chu suulhgidha', gio ba' na gammiji ti müjidha' dai mi', na gu' mim kuusdaidha'. ⁴⁵Piam ku gu' no't jax dhuuk mam ua'tulh gu jaroi', no't gu' gu toona'n tu'm da'p duu, pui' pix bax bhai' ip na tu chiñia' nam iikdha' na ba' cham pix ba jim ua'tulhdhidha'. Na gu' cham jax bua sia ku maa'n pix chu toon, no' ti jüigi'ñ buiñor guñ Gi'kora', cham tu'm tulhi-ña' no't bam ja'bsu gu tukga'n, pu jimia'x dhaam ja'k. Gu' gi ba' no' gu' cham ti jüigi'ñ, sia ku tii bëix gook jix kiki' gu tootna'n, mu ja'k dho pu bhüya' jix chu tukgam kir na pai'r tulhiñnara' gammiji, na pai' cham tutki gu tai, ⁴⁶mu na pai' ja'p ji buusan na jax pai' ju'ndharan gu ge' kiicham na tum nu'aidha' gu tanaarada', nam giilhim mui' mi bitka' bo gu botpoda' nam tu kua'da' gu tu' dibaalhga'n na mi chu suulhgidha', gio ba' na gammiji ti müjidha' dai mi', na gu' mim kuusdaidha'. ⁴⁷Piam ku gu' no't jax dhuuk mam ua'tulh gu jaroi', no't gu' gu bui'ñ tu'm da'p duu, pui' pix jup bax bhai' ip

na tu chiñia' nam jupñidha' na ba' cham pix ba jim ua'tulhdhidha'. Na gu' cham jax bua sia ku maa'n pix tu bui, no' ti jüigi'ñ buiñor guñ Gi'kora', cham tu'm tulhiña' no't bam ja'bsu gu tukga'n, pu jimia'x dhaam ja'k. Gu' gi ba' no' gu' cham ti jüigi'ñ, sia ku tii bëix gook jix kiki' gu buupui'ñ, mu ja'k dho pu bhüya' jix chu tukgam kir na pai'r tulhiñnara' gammiji, na pai' cham tutki gu tai, ⁴⁸mu na pai' ja'p ji buusan na jax pai' ju'ndharan gu ge' kiicham na tum nu'aidha' gu tanaarada', nam giilhim mui' mi bitka' bo gu botpoda' nam tu kua'da' gu tu' dibaalhga'n na mi chu suulhgidha', gio ba' na gammiji ti müjidha' dai mi', na gu' mim kuusdaidha'.

⁴⁹'Gu' ba' gui' nam ji'k jiñ kaichgida', jax ña pix ba tu tatdaka' pai'ji, panaas ku tu' na pix jax ba ja duñaia', ja'p ji na jax dhui ja ti'ñchuixi'ñka' nam ba'x io'm mui' xim bi-iñkada' buiñor guñ Gi'kora'. Ba' dhi' iampix ja'pniñ ja'k ua'rgidhat jup kai'ch na jax gu bijik dir kam nam tu makgirtarda' na ba' ja ua'ndhidha' gu Dios gu ja ua'tulhdhara', bëipi'm mi' xi buidhai ge' gu on nam ba' ba müidha'. Ba' gu xib gui' nam ji'k jix aa'nda' na oñaia' gu ja ua'tulhdhara', ja a'm jum aa' nam jix io'm xim biiñkada' aañ jiñ bui na ba' ja'p ji buusnia' na jax gu makgir gu bijik dir kam kat, cham tu' kam aa' nam moo pui'p tu buidha' kia'. ⁵⁰Na gu' gui' nam ji'k mi' pui' ba jimchu'nda', no'm cham tu' bhaan jim banoosat tu oi'dha', dhi' ja'pni ja'k ji busaak na jax gu koi' no' ampix jix onkak. Gu' ba' no' mit gu' dai mi' bëixchu' bhaan ba jim banoosa, no'm gu' cham pui' ilhii'ñ gu jai', dhi' ja'p ji buusnia' na jax gu on gui' nar jai' pa' no't maa'nnim ba ba'n, na cham tu' ka bhai'n ka', na gu' cham pui' ka onkak ka'.

10

Gu Jesusus nap kai'ch na cham bhai' nam mai'ja iabuda' gu ja'tkam gu ja bipna'

(Mt. 19:1-12; Lk. 16:18)

¹Ba' giop ma jii gu Jesusus mi' dñir Kaper-naum mummu ja'k maa'n kap na pai' Judea bhaan bipio' gui' gu dibëir. Mikkat ba' baasi'n dir ja'k gu Jordaana Ak xi jii, iampix xia'lhui ja'k, na pai' maakam ja'k ba bipio' gui' gu dibëir. Ba' mui' bhai' mam jumaap jamit gu ja'tkam, ba' bhai' xi chu ja a'gidhimik, pui' na jax ba tu ja a'gi'ndha'

gammiji na jax ja'k jix bhai' nam tui'ngida'.
²Ba' moo bhai'p ba ai mit gui' nam pariseos jum titti'nda', ba' ba tikka'n am gu Jesusus no' sap jix bhaai' gu jaroi' no' cham ka joi'n gu binga'n na mai' xi buaji jumai xi bhiji. Nam mi' pix mamti, ee jax pik sap ti'ya'.
³Ba' xi ja tikka ip gu Jesusus, jup ja titda:

—Jax gi ja'k jum kai'ch mi u'uan ta'm nat tu ua'nak gu Moisees?

Tiix maat, gu' ji na gu' pix jap ja titda.
⁴Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho saak dai na palhiip tum ua'na' u'uan ta'm na bhaan jix maati' ka' nam cham tu' kar jum bipnagam ka'.

⁵Ba'p ja titda ip gio gu Jesusus:

—Jax japim ba' ilhdhat ~~ke~~ gu pui' nat tu ua'nak? J'Panaas kur joidham aa? Ja'pni dho kai'nkam pui' ja'k tu ua'na, na gu' giillhim jix kaapak ka' gu ja jujur gu bijik dir kam, cham ji'xkat mi' pui' jii mit na jax tii pik tu ja a'gidhimik. Ba' aapi'm alh ja'p moox ja oi'n. ⁶Gu' matgam ja'p'jani ja'k na aagix jano' dir nat pai' dhuuk jup duu gu Dios dhi oi'nga'n, na gu' pui' tu ua'nix gu nio'ki'n mi u'uan ta'm nap jum kai'ch: “Gook pix ya ja do'ficho gu ja'tkam, maa'n chio'n gio maa'n ubii.” ⁷Gio ba' moo ja'pnip jum kai'ch ip: “Na pai' dhuuk ba ti biina' ka' gu jaroi' maadit, jix bhai' na maakam ja'k ba tu kiicha' biina'n gu binga'n, cham tu' mi' ka kioka' nam pai' oi'nika' gu gi'kor-ga'n. ⁸Ba' maa'n ii'mda'p duuka' am gook dit daim bipnagam.” Ba' dhi' ja'pnir jum duukam, na ba' ja'p ji buusnia' na bar maa'n maa'nkam ka', sia kum jir gook. ⁹Na gu' gu Dios cham tu' aa' gu pui' ja'k nam xim u'ji gatuuk giop bam ji'dilhkada'.

¹⁰Ba' na mit pai' dhuuk gio mummup ba ai nam pai' tibiapka', ba tikka am gu noonbi'n na jax kai'nkam jup ja titda gu pariseos mi' na pai' xi chu ja a'gidhimik.
¹¹Ba'x bhai' xi ja aagi'n gu Jesusus, jup ja titda:

—Ja'pni dho kai'nkam jup kai'ch, na gu jaroi' no't mai' xi buak gu binga'n jumai bhai' tiip ji bhii, cham tu' pui' ka ja bia'ka' guñ Gi'kora' nam jir jum bipnagam ka', pui' pix bar tuutu'm ka' am gu' buiñor na jax gui' nam jir ganai' pix ka'. ¹²Gio gu ubii no't mai' xi buak gu binga'n jumai tiip xi oi, cham tu' pui'p ka ja bia'ka' guñ Gi'kora'

nam jir jum bipnagam ka', pui' pix ja'k jup ba ji buusanda' buiñor nañ jax ba kai'ch.

Gu Jesusus na ja a'mkam tu a'ga' gu a'aalh jix dhaam ja'k buiñor guch Gi'kora'

(Mt. 19:13-15; Lk. 18:15-17)

¹³Mi' dhir ba' mikkat mi' ba ai mit gu ja'tkam na pai'p tu'ii' gu Jesusus, ji ja ua'dat am gu ja a'aalh chuk na sap ba' biix ji'ma'n xi ja daagii tu a'ga' ja a'mkam jix dhaam ja'k buiñor guch Gi'kora'. Gu' ji nam gu' gu noonbi'n cham aa', ba ja ñiok jamit, jup ja titda am na cham bhai' nam mu ja'k ja ua'da'. ¹⁴Gu' ji nat gu' gu Jesusus ba ja kai gu noonbi'n nam ja ñioki'n gu ja'tkam nam pix ji aajim, ba'x buam jum ilh, ji'x chii pix am jix bhaamum jum i'lh'i'n, ba'p ja titda:

—Cha'pim ja ñioki'ndha' dhi jaaduñ nam bha ja ua' gu ja a'aalh chuk, na gu' no'm soi'm ilhii'n gu ja'tkam, ja a'm ti nii'ndha' gu Dios. Nam gu' ja'p ji buusanda' na jax gu a'aalh no'm chaku' tu' bhaan titi'ñchu nax buam jir jum duukam. ¹⁵Tu' silhkam ki'n jañ ya' pu jam tida', gu jaroi' no'x aa' na bhaan ti niidhidha' gu Dios, jum aa' na soi'm duuka' gio na soi'm ilhii'ndha' gammiji. Ba' dhi' ja'p ji busaak na jax gu alhii no'x chi ~~ke~~ nam tu' chianda'.

¹⁶Daipu' xi ja tiidak, mi' dhir ba' dai na jax ja da'ngi gu a'aalh, mui' xi chu a'ga ja a'mkam jix dhaam ja'k.

Maa'n gu biapma' jix chumñigam na ba fikkada' gu Jesusus na jax ja'k jix bhai' na tui'ngida'

(Mt. 19:16-30; Lk. 18:18-30)

¹⁷Ba' maa'n'mim nat ba jii gu Jesusus, nammi gama ja'k ba ai mirdat maa'n gu biapma'x chumñigam, ba' mi ja'p o'lhia'n ki'n xi kikkuk biipi' dir jup kai'ch:

—Aañ ja'p ~~te~~ ~~ke~~ nap joidham jir jix bhai'kam jiñ jaduun. Ba' bhai' ma mii'ñich na ñich bham tikkam na jax ja'k jix bhai' nañ duuji mi' pui' jimia' na saak jax jix aa' guch Gi'kora' nañ ba' buiñor bap tui'ka', na ba' gammiji jiñ a'm ba ti nii'ndha'.

¹⁸Ba'p titda gu Jesusus:

—Jax jap duukat jix maat nañ jir jix bhai'kam jiñ jaduun? Na gu' jumaip jix jai'ch gui' na ja'xbui' pui'p jir jix bhai'kam na jax aañ, gui' dhoñ Gi'kora' nax dhaam jup tu'ii'. Gui' ji' ji na ba'm baidhika' jix dhaam ja'k, ¹⁹no'p dho ji mi' pui' jimia' na

jax tu ua'ñix mi u'uan ta'm gu ñio'ki'ñ nap jum kai'ch: "Cha'p jai'x bhai' ka ja titdada' gu u'uub nap pai' dhuuk ba ti biina' ka'. Gio nap cham ja koo'nda' gu ja'tkam. Gio nap cham ti ñixi'ñdha'. Gio nap cham iatda'. Gio nap tu' ka'm ti ñii'ñdha', pui' na jax gum taat nap moo tu' ka'm xi ñiidhat gio gum naan."

²⁰Ba'p kai'ch ip gio gu biapma':

—Dho gu' aañ moo ti cham pai' dhuuk mu pai' jax tu bua ji na ñich dhir bhai'ñ jur ji bhii. Biix jañ mi' pui' jimchu' nap jax ba kai'ch.

²¹Ba'x joi'mdat ba ti gu Jesusus, na gu'x maat nar pui' na jax kai'ch. Ba'p titda:

—Maa'n ka bi'iix ji matgam nam a'm jum aa' nap mi' pui' jimia', nap biix tu ga'ra' gui' nap ji'k tu' bia', ja makia' ap ba' gu tuumiñ gui' nam alh cham bhai' nam pai' dhir u'ji tu' ki'n tu saba'da'. Na gu' cham jax bua no'p bañ kaichu' sia pich pui' ji bii gu xib, na gu'x dhaam ja'k pui' nap jax bar jix chumñigam ka'.

²²Ba' gampai' jim duu gu biapma' nat pui' ji' xi chii'n. Giilhim jix buam jum aagit ba jii, na gu' dai mu ja'k bhaan jix chukgix, na gu' giilhim jir jix chumñigam ka'.

Gu Jesusus na ba ja aagi'ñdha' gu ja'tkam tugi'ñ na giilhim jix xijai nam ti jii'ñdha' buiñor gu Dios gux chutumñigam

²³Ba' gu Jesusus bhai' xi ja tiigik gu ja'tkam tugi'ñ nam mi ja'p guguuk biix xikoolh dhir, jup ja titda:

—Jax japim ilhdhat ti ñii'ñ jii jaaduñ? Ti' na jax jix xijai na ti jii'ñdha' buiñor gu Dios gu jaroi' no'r jix chumñigam.

²⁴Ba' mi' pui' pup tu'ii' am nat pui' ji' xi ja ti'ñ. Ba'x bhai' xi ja aagi'ñ, jup ja titda:

—Ja'pniñ dho kai'ñkam jup kai'ch jii jaaduñ. Giilhim jix xijaim ilhii'ñdha' na bhaan titii'ñchuka' gu Dios gu jaroi' no'r jix chumñigam, na gu' dai mu ja'k bhaan jix chukgix ka' gu tu' na tu bia'ka'. ²⁵Na gu' ja'p ji busaak na jax gu soomkar na alhi'ch alh tu bui. Jax dhuu mu baakii ja'p dir ja'k ji buusnia' gu tu' no' giilhim jir ge', ja'p na jax gu kameeyo? Pu'ñip ji buusan gu jaroi' no'r jix chumñigam.

²⁶Jix io'm mi' pui' pup tu'ii' am gu ja'tkam tugi'ñ nat gio pui' ji'p xi ja ti'ñ. Nai' tiim ti tikka am diilh, jup kai'ch am:

—Dho bak gu' cham ji'xkat jaroi' tisdia' jix dhaam ja'k, na gu' bak pui' giilhim jix xijai nañ gammiji bhaan titii'ñchoka' na jax ja'k jix bhai'r jum duukam.

²⁷Ba' gu Jesusus bhai' xi ja tiigik jup ja titda ip gio:

—Dho gu' gu ja'tkam giilhim jix xijaim ilhii'ñ am dho. Gu' gu Dios buiñor pur cham tu', na gu' bixchu'x bhaai' nap tu duña'.

²⁸Ba' bhai' ji ñio gu Peegro, jup kai'ch:

—Dho gu' aach chii biix ja'p xi dhuuk ji gu tu' palhiip nach bia'kat na chich pai' dhuuk dir bhai' ji chi jii'ñ aap jum bui.

²⁹Ba'p kai'ch gu Jesusus:

—Tu' silhkam ki'n jañ ya' pu jam tiida', gu jaroi' no't ja'p xi dhuuk gu tu' na tu bia'ka', pui' na jax gu ba'pki'ñ, piam gu xiixio'gi'ñ, piam gu sispidhi'ñ, piam gu taata'n, piam gu di'ii'n, piam gu binga'n, piam gu maamra'n, piam gu dippir pai' nar ga'n ka', no't aañ jiiñ bui ba ti jii'ñ na ba' mi' dhir dai nañ a'mkam ba tu a'gada' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook, ³⁰jix io'm mui' tu makia' guñ Gi'kora', jix chamaam oo'm pup. Cham tu' ja'kbui' na ji'k ja'p xi dhuu ji, gu' ja'pji mui' ji na ja'k iabuidha' gu ba'bhak, gio gu xiixio'gi'ñ, gio gu sispidhi'ñ, gio gu diidi'n, gio gu maamra'n, gio gu dippir, sia ku gu'x buam tu tatdaka' pai'ji. Ku ba' gu' na pai' dhuuk ja'bsuñia' gu tukga'n, pu jimia' ji jix dhaam ja'k. ³¹Gio ba' jano' na pai' dhuuk jum aaya' na tum kuugalhdha' ya' dhi oi'nga'n, gui' nam xib jir ge'gerkam jum aa'ndam, ja'ppix ja'tkam ji bi'ya' am, gu' ba' gui' nam xib panaas jir ja'ppix ja'tkam, bar ge'gerkam ka' am jano'.

Gu Jesusus na gio pui'p ba ti'ya' nam mu'aa'

(Mt. 20:17-19; Lk. 18:31-34)

³²Ba' nam bhammi ba tiisdim nam Jerusaleen ja'k ba jiiim, biipi' jimchu' gu Jesusus, gatuuk dir ba' mui'p jiiimchu' am gu ja'tkam tugi'ñ. Mi' pix pu tui'dhi' am, cham tum ñiokim, jix chotdontu' am, nam gu'x maat nam bhai' o'bhagi'ñ. Ba'x io'm baasi'n ja'p xi ja boosgak dilhkob dai gu mambhiix daman gook gu noonbi'ñ ba ja aagi'ñ nam jax dhooda', ³³jup ja titda:

—Ba aajim ich jia Jerusaleen na pim jax ba ti ñii'ñ. Moo mam ai na pai' dhuuk tu daaxix nam jiiñ dhagia' gu ja ge'gerkam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ñdha' gu Israel kam

ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio gui' nam sap jix maat gu ñio'ki'n gu Dios, ba' ja chiñia' am nam jiñ mu'aa' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. ³⁴Ba' gui' jax ñam pix jiñ buimii, jiñ gibiiimii am, gio nam bhañ xixbuidhimii. Ja'pnim jiñ buimiifñ mu'aa', ku ba' gu' aañ baik tanoolh ki'n yaa' ji nañ jax ba oirida'.

Gu JakooBo gio gu Juan nam ba tikka' gu Jesuus no' ja aa'ñdha' nam jax ilhii'ñdha' (Mt. 20:20-28)

³⁵Ba' gu JakooBo gio gu Juan, maamra'n gu Sebedeo, moop ba tikka am gu Jesuus nam jax ilhii'ñ, jup titda am:

—Aach tii xim tikkam jich jaduun' no'p moo cham jax ti'ji jich aa'ñdha' git nach aach jax jup ilhii'ñ.

³⁶Ba' xi ja tikka gu Jesuus, jup ja titda:

—¿Jax gi ja'k ilhii'ñ japim jiñ jaaduñ? ¿Tu' pim jix aa' nañ jax dhuñia' aapi'm jam bui'?

³⁷Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho nach ja'p tii ilhdhat nap bixxik dir jich dharsa' jum sanoop nap pai' daaka' aap jich jaduun', maa'n kii'n dir, jumai ba' o'nsop dir, jano' na pai' dhuuk saak maaxik bax maati' ka' nap jix io'm jir ge'kam.

³⁸Ba'p ja titda gu Jesuus:

—¿Kux ilhii'ñ japim aa na cham xijaiñ jaaduñ ku pim ba' bixxik dir jix aa' na pim daraibu' jiñ xanop? ¿Katti no' pim gu'x ñakoo' jia na pim tu i'ya' gux xibu' nam aañ jax chu'm jiñ ichdha', gio nam jam bopkona' ki'n gui' nam aañ jax chu'm ki'n jiñ bakuana'? Ja'p jañ kai'ñkam jup kai'ch nar tulhiññara' na pim ba' ba mai'chia' na pim jax jix aa'.

³⁹Ba' gui'p kai'ch am:

—Jix ñakoo' ich dho.

Ba'p ja titda gu Jesuus:

—Dho ea na pim pix am ti nirda' ku gi nam jam ichdha' gux xibu', gio nam jam bopkona' pui' nam jax ja'k jiñ bakuana' aañ.

⁴⁰Gu' ba' dhi' na pim tu'ñ chikka na pim bixxik dir jix aa' na pim daraibu' jiñ xanop, maa'n kii'n dir, gio jumai o'nsop dir, cham maati' ji gu xib. Gu' jano' ji na pai' dhuuk tum kuugalhdha' na ba' bax maati' ka' na jaro' bhai' ji ja aaga' guñ Gi'kora'.

⁴¹Ba' gu jai' gu mambhiix gu noonbi'ñ gu Jesuus am bhaak jamit ja bui gu gook, JakooBo gio gu Juan, nam ja kee nam pui'

ji' kai'ch. ⁴²Gu' ji nat gu' gu Jesuus jotmoda' maap xi ja jumpadak jup ja titda:

—Jax dhui na cham jir am na pim moo ki'n jup bax bhaak na pim jix aagit na pim jir ge'gerkam ka'. Na gu' dhi' ja'p pix ba ji buusan na jax gui' nam cham tu' ka'm ti nii'ñ, pui' na jax gui' nam jix kakai' ki'n dadarri, nam dai giilhim ge'gerkam jum taat ka', sia ji gu' gui' nam miamdaga'n ki'n dadarri. ⁴³Gu' matgam no' pim aapi'm jix aa' na pim jir ge'gerkam ka', jum aa' ji na pim soi'm duukat ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam, sia nar jaro', ⁴⁴sia pik jax ka' git. No' pix maadi't jix aa' ji gu jaro' nar ge'kam ka', jum aa' moo na soi'm duuka' gio nar jix bhai'kam ka', panaas ku moo pu cham jir ge'kam ka' git. ⁴⁵Tii pik aañ nañ jix io'm jir ge'kam, cham pai' iam jax jiñ aa' iñ nañ pix am cham ja nini'ñdha' gui' nam alh gampai' tuutu'm. Na ñich gu' cham tu' pu kai'ñkam bha jii nañ ya' eeji dai ge'kam bañ chaat ka', nañ moo pix chu' ja titdada' biix na ji'k ja'tkam nam mi' pui' jimia' nañ jax ilhii'ñdha'. Gu' ja'pji nañ jix ja joi'gi'n na ñich ba' bhai' ma jii nañ ba' ya' maaxik jiñ kiisa' nam boiñ bhiihdha', na ba' tu namkix ka' gu ja ua'tulhdhara' buiñor guñ Gi'kora'.

Gu Jesuus na ba dua'ñdha' maa'n gu cham ñia kam Bartimeo tiigim

(Mt. 20:29-34; Lk. 18:35-43)

⁴⁶Ba' bhammi ba ai mit na pai'r kikcham Jerikoo ti tiigim, alhiom bhai' xi oipimik. Ba' ja'xpix nat gamai' ji jii gu Jesuus ja biim gu noonbi'ñ gio jai' mui' gu ja'tkam, baasi'n ju'ñdharan nam ba bubuakim, bha ja'p daakat tu taan gu tuumiñ maa'n gu cham ñia kam Bartimeo tiigim. ⁴⁷Ba' nat ba maat na dhi' gu Jesuus Nasareet kam mu jim, ge' ki'n ba jiiñak, jup kai'ch:

—Aapi' Ge'kam Jesuus nap jir boxii'ñ gu Dabii, iam jap xiñ dhua'ñdhai no'p moo xiñ joi'gi'nda' git.

⁴⁸Ba' pix am bhaak jamit gu ja'tkam buiñor, jup titda am na sap cham ñiokat daaka'. Gu' ji nat gu' gui'x io'm ba xi jii na ge' ki'n mu jiiñak, jup kai'ch:

—Aapi' nap jir boxii'ñ gu Dabii, iam jap xiñ dhua'ñdhai no'p moo xiñ joi'gi'nda' git.

⁴⁹Ba' mi' pup kiik gu Jesuus nat kai na mu pai' dhir bha jiiñkai'ñ gu jaro', ba' miji xi

chu joot nam bai'nxi'ñpu'. Ba' mui'p ma boop jamit gu ja'tkam, jup titda am mu øøk:

—Cha'p jax kam aa'nda'n jaduun. Bha tum joochxi gu Gø'kam nap jaroi' jiiñkai'n. Xib jach jum nobchi' mum aichdha'.

⁵⁰Ba' gui' jotmoda' nat jax jum tii'bhio', mi ja'p xi buak gu sa'ua'n kikkuk ga'm pix chu'm duu ja biim gui' nam bha nobchichu'. Bhai' mit ba aich nat pai' dhir mu tu joochxi gu Jesusus, ⁵¹ba' xi chikka gu Jesusus, jup titda:

—¿Tu'ni aam duuk jiñ jaduun nap ba' bhañ jiiñkai'ñ?

Ba' gui'p kai'ch:

—Dho nañ ja'p tii ihldhat no'p moo pui'p ilhii'ñdha' git nap iam xiñ dhua'ñdhai git nañ cham ñia.

⁵²Ba'p titda gu Jesusus:

—Bax kii' ap ji matgam, nap gu' aañ jiñ bui bax biiñak. Cha'p jax kam aa'nda'.

Ba' dai nat pui'ji' xi chii'n, bhai' ji chi tii gui' na cham ñia kat, jix kii' dho gu'p jum duu. Mi' dhir ba' dai nat ba oi bhammi ja'k nat pai' ba jii gu Jesusus ja biim gu jai'.

11

Gu Jesusus na Jerusaleen ja'k ba aaya'

(Mt. 21:1-11; Lk. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹Ba' bhammi ba ai mit na pai' Betpajee ti tii', bhai' na pai' ja'p iam Betaania ti tii' ip, sonpan maa'n gu oidha' nam Oliibus ki'n jix chu mat ka', nam ba' pik moo ba aaya' Jerusaleen. Ba' biipi' miji xi ja joot gu Jesusus gook gu noonbi'ñ, ²jup ja titda:

—Aañ ja'p tii kai'chit jiñ jaaduñ na pim mu jimia' muni na pai'r kikcham na pim jiñ chiimilhdhapu' maa'n gu jigiarum bhuru'x na chakuir jum ulhisdam. Mi' moo bulhka' na pim jax ya' dir mu aajidha', dai na pim jax bulhio'kai' bha tiimirika'. ³No' moo jaroi' ba jam tikka, no' jax jam titda: “¿Jax japim ba' duñia' dhi bhuru'x ku pimit ba' gamai' ba ji chiimirak?”, ja'p japim titda: “Bhach joot gu Gø'kam. Tu' chi na mi bhiiñora'. Ku gu' sap gio ya'p aichdha' ji ja'xñi.”

⁴Ba' gui' mui' ma jii mit, pui' dho ji buus. Nam jax kia'pix mu aajim, mi' bulh maa'n gu bhuru'x mia'n ki'ngob maa'n gu ba'aak. Ba' na mit jax bulhio', ga'mpix chu' dooda mit. ⁵Ba' jai' dhit nam ja nii'ñ, ba ja tikka am, jup ja titda am:

—¿Jax japim ba' duñia' dhi bhuru'x ku pimit ba' gamai' ba ji chiimirak cham ji aa'ñdhak gui' nar jaroi' ga'n?

⁶Ba' gui' dai na mit pui' xi ja tiidak nat jax mu ja tii'n gu Jesusus nam ti'ya', ba' pui' cham ka ja tikka mit. ⁷Ba' mummu ba aichulh jamit. Ba' pui' bhai' bax dhaibum kat gu Jesusus, gu' ji na gu' gu noonbi'ñ siamri bhai' xi bakxi mit gu tø'teb ja kuktun, gui' nam daam dir ja tii'chu'nda', nat ba' bhai' xi dhaibuk gamai' ji jii. ⁸Ba' gu ja'tkam tugi'ñ biipi' dir boopok mi' ba tu iabu mit gu jaaja' na pai' jax bhii'chu'. Ba' gu jai' mui' ja'tkam na mit ji ja tiigik, pup xiim mi chu iabu mit ip tu o'msak gu jaaja', jai' gu tø'teb ja kuktun. ⁹Ba' jai' biipi' jii mit jai' gatuuk dir pix jiiñak biit am, jup kai'chim am:

—¿Taxchaab ba' guch Gi'kora' nat bhai' bach joochxi nach jaroi' niirat! ¹⁰¿Taxchaab ba' guch Gi'kora' gui' nax dhaam jup tu'ii'! Na gu' dhi'r di' nat ya' ba ai nat bha joot, dhi' ya' bar gø'kam ka' ja'p na jax gu Dabii. Iam git ba' moo gammiji bhaan ti nii'ñdha' guch Gi'kora'.

¹¹Ba' bhai' ba ai gu Jesusus Jerusaleen. Jimdat mijimmi ji baa gø' chiop, alhio miji ja'p xi oilhimik biix xikoolh na ti niidhim na tu' jax jum bua. Mi' dhir ba' dai nat ba jii Betaania ja'k ja biim gu mambhiix daman gook gu noonbi'ñ, nat gu' pu ba jur.

Gu Jesusus na ba ñiokdha' maa'n gu iigix

(Mt. 21:18-19)

¹²Ba' buimgidhak na mit ba jii mi' dhir Betaania, Jerusaleen ja'k ip gio, chi gu' am jix bhio'gim tu tatda' gu Jesusus. ¹³Ba' na nai' gan xi chi niidhim, ba tii na mu ja'p pix kiik maa'n gu iigix joidham xiboorak jix jaagam, jix iibhaidha' kam tu'ii'. Ba' mui' ma jii gu Jesusus nat tiigim, gu' ji na gu' pu nim maa'n ku bha dhaa na bha ja'p tii xi ñini'ñ, bak gu' jano' pik cham jup iibhai'ch. ¹⁴Ba'p titda ja kaixdhat gu noonbi'ñ:

—¿Alh jap moo cham ji'xkat ka iibhai'ñcha' xib dir ja'p ja'k!

Gu Jesusus na biix ja'k jootsa' bhai' dhir gø' chiop gui' nam mi' tu ga'rada'

(Mt. 21:12-17; Lk. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹⁵Ba' gatuuk na mit pai' dhuuk bhammi ba ai Jerusaleen, miji ji baakik gu Jesusus irban dir gu gø' chiop, biix ja'k ja joot mu

ja'p diirap gui' nam bhai' ka tu ga'rat gu bixchu', gio gui' nam bhai' tu saba'n. Gio ba' gui' nam bhai' ja pataaxi'n gu tuumi'n gu ja'tkam, ja ia'lhxichulh gu ja memees. Gio ba' gui' nam bhai' ka tu ga'ra gu giokda', pu biix jup ja ia'lhxichulh gu ja a'toxkar, miji ja'p pix ja'x tu da'nsa. ¹⁶ Gio nat cham ka ja do'ncho na jaroi' bixchu' tu ua'dat mu ja'k jimda' irban dir gu ge' chiop, ¹⁷ dai na tu ja a'gi'n mi oirit, jup ja titda:

—Jax ku pim ba' ya' pu tu bua? Na pim gu'x maat gu ñio'ki'n gu Dios na mi' tu ua'ñix u'uan ta'm nap jum kai'ch: “Dhi' dhi chiop nat mi' bam kii, mi' dhir jix bhaai' nam bha tuñ a'gi'ndha' soi'm ilhdhat biix na ji'k ja'tkam, sia nam jir pa ja'k kam.” Ja'pni bo nam kai'ch, ¿cham maat japim? Aapi'm gu' ya' ja'p tu duuk na pai' chiob nam jum jumpa'n gu i'xkum.

¹⁸ Ba' giilhim bhaak jamit gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios gio gu ja ge'gerkam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ndha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios. Maap jim daagik ma chu a'ga mit nam jax dhuuji tu chiñia' nam mu'aa', nam gu'x iibhidhat jix jügam, na gu' joidham jix bhai' xi bua na xi chu a'ga. Mi' pix pui' ba tu'ii' am na ji'k ja'tkam, ¹⁹ gu' ji na gu' ja'xpix nat pai' dhuuk ba tuk, pu jii gu Jesus mi' dhir ge' kiicham.

Na ba gakia' gu iigix gui' nat büpi' dir ñiok gu Jesus

(Mt. 21:20-22)

²⁰ Ba' buimgidhak jix dha'npam ji chu maaxirik gio mui'p ba jii am Jerusalem ja'k. Ba ti mit nax gak mi kiik gu iigix na joidham jix chiidu' mi' ka kiikat takaab dir, biix chakaa'n jix gak. ²¹ Ba' ba ti'nichu gu Peegro nat bak pin ñiok gu Jesus, ba'p titda:

—Kagit jiiñ jaduun nat ba gaa dhi iigix na pich ñiok takaab. Attiiru dho moox gak sia gu takaa'n.

²² Ba'p ja titda gu Jesus:

—Dho pu'ni ku pim jix io'm mui' xim biinkada' buiñor gu Dios. ²³ Tu' silhkam ki'n jañ ya' pu jam tiida', no' jaroi' jax titda dhi oidha': “Ja'k jim ya' dir, mup jimia' na pai' ge' suu'n gu suudai'”, no' moo ja'p tu' silhkam jix biinäk biix juraa'n ki'n, no' moo pix pum aa' nar pui' ka' na jax ti'ya', pui' dho ji chu buusnia', kux ba' cham ip. ²⁴ Aa'

moo jam aagi'n no' pim tu' ya' dir mu taan guñ Gi'kora' jix dhaam ja'k soi'm ilhdhat, no' pim moo pix pum aa' nar pui' ka' na pim jax tiida', pui' dho ji buusnia'. ²⁵ Ba' na pim pai' dhuuk tu a'gada' jix dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora', no' pim ampik ti'nichu na pim jix bhaamut nii'n gu jaroi', cha'pim bhaamut ka ti'nichuka', tu uañi'ñka' pim pix na ba' guñ Gi'kora' pui'p tu jam uañi'ñka' gu jam ua'tulhdhara'. ²⁶ Na gu' no' pim aapi'm daix bhaamut niidhat ti'nichu gu jaroi', no' pim cham tu uañi'ñ, guñ Gi'kora' nax dhaam jup tu'ii' pui' cham jup tu jam uañi'ñka' gu jam ua'tulhdhara'.

Nam ba tikka' gu Jesus na jax jir jum duukam nat ba' pui' tu dooda mi' ge' chiop (Mt. 21:23-27; Lk. 20:1-8)

²⁷ Ba' gio mi'p ba ai mit Jerusalem. Ba' na miji ja'p ka oiri gu Jesus ge' chiop, mi' ba ai mit gu ja ge'gerkam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ndha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios, gio jai' gui' nam jir ja ge'gerkam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam. Ba' mi ja'p soo'mdhak ²⁸ ba tikka am, jup titda am:

—Jax jap ba' kai'ñkam ya' pu tu bua? ¿Jaroom chianik bham joot nap ya' pu tu dooda' nap jax ilhii'n?

²⁹ Ba'p ja titda gu Jesus:

—Dho bak aañ maa'n jup jam tikka' gu tu'x buadam na jax jir jum duukam, no' pim moox maat na pim jiiñ aagi'ndha' nañ ba' aañ jup jam aagi'ndha'. ³⁰ ¿Jaroo bha jootsak gu Juan nat ja bopko gu ja'tkam? ¿Dios aa, ka' diilh aa mit chia gu ja'tkam? Ea gor xiñ aagi'n.

³¹ Ba' dai na mit ba jim ti tikka diilh, jup kai'ch am:

—Jax ja'k jach tiida'? Na gu' no'ch jax titda nat Dios bha joot, pui' ji chi'ya': “¿Gi jax ji na pimit ba' cham ti jii'n na jax tii tu jam a'gidhimik?” ³² Cham dho bhai' jia no' chich pui' ja'k ti'n. Na gu' no'ch jax jup titda na mit diilh chia gu ja'tkam, pui' cham jup jir am.

Cham aa' am nam tu aaga', nam gu'x bhai'x maat nam mui' ja'tkam ti jii'ñ na gu Juan bhaankam tu a'gimik gu Dios. ³³ Mi' pui' cham ka bhai' nam jax ti'ya', dai na mit jup xi chiidak gu Jesus:

—Cham ji nach maat nat jaroi' bha joot gu Juan.

Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho bak gu' aañ pui' cham jup jam aagi'ndha' nat jaroi' bhañ joot.

12

Gu Jesusus na tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai gu tujuandam nam buam pix tu dooda'

(Mt. 21:33-46; Lk. 20:9-19)

¹ Mi' dhir ba' gio bhai'p ji chu ja a'gi gu Jesusus bhaan ji ua'rgidhak maa'n gu i'xchadam, jup ja titda:

—Maa'n gu maa'nkam tu darsak gu uubas, gio ba' nat tu kuu mi' nat ji'x juugit tu darai. Mi' dhir ba' moop ti kii'mpi na pai'x bhaai'n ka' nam ba kii'ndha', gio ba' nat mi kii maa'n gu tɛb bhi'nɛk na ba' bhai' dhir bhaan nai' ti nii'ndha' na tu nuuka'nda'. Gu' ji na gu' moo ampik jup bar jimdam mik ja'k, ba' mi' xi ja do'nchok ji'kchi gu ja'tkam nam mi' ka tu juanda', pu jii ba'.

² Ba' nat pai' dhuuk ba bhai' gu uubas, mui' tii joot maa'n gu tujuandam tugi'n mi' nat pai' ka xi ja do'nchok gu jai' tujuandam tugi'n, na sap mu ua'ra' gui' na ji'k bhaan bipio'. ³ Gu' ji na gu' nat jax mi' ai, dai na mit bhai' ji dhaa gui' nam mi' tu juan, gibichpagak pui' miji xi joot jamit ip gio. ⁴ Jumai ba' mui'p joot. Dho gi ba' joodai ki'n ma'yaasa mit ji, giilhim ko'ktolh jamit gu ma'oo'n, gio nam biix aixim titdaimik nam jax ilhii'n, pui' mit mijip xi joot. ⁵ Ba' jumai mui' tiip joot. Dho gi ba' pu mua mit ji. Jai' ba' mui' tiip ja joot gatuuk. Pui' mit jup ja dooda, jai' mit ja ko'ktolh pix, jai' mit pu ja koi.

⁶ Ba' mikkat na cham jaroi' ka jai'ch na mu jootsa', dai gu maraa'n pix ba bii gui' nax io'm jix dha'da', pui' mui'p ma joot jup xi chi'iik: "Dhi' dho gi gu' jii'ndha' am ji, nam gu'x maat na aañ jir jin mar." ⁷ Gu' ji na gu' nat pai' dhuuk tii mi' ba ai, jup kai'ch am diilh jix dhu'npi'n ki'n gu tujuandam: "Dhi' moo bhaan ji chu bi'ya' biix gu tu' na ji'k ya'x chu jai'ch no't ba muu gu taata'n. Jir am nach mu'aa', kapbhai' nat diilh ya' ka ai na ba' aach jich a'm ji chu bi'ya'." ⁸ Ba' pui' xi chi'iik bhai' ji dhaa mit, pu mua mit dho, baas dir ja'p koraar biibhi' mit xi buak.

⁹ Ba' nat pai' xi chiimuk na pu'ni xi chu ja a'gidhimik gu Jesusus, ba' moop xi ja tikka, jup ja titda:

—Jax japim ba' ilhii'n na ja dooda' gu kiokam? JCham aa na mi' øøji pui'p ja kooda', jai' ba' mi ja iabu' gu tujuandam? ¹⁰ JKux cham tu jin'kai'ndha' pim aa gu nio'ki'n gu Dios mi u'uan ta'm? Nap jum kai'ch:

Gu jodai na mit tii mai' xi buak gu bhbih'i'nɛbakchadam,

xib dhi' pik bhaan jix oo' biix gu jai'.

¹¹ Ba'x bhai'ch chaat ich nat pui' ji' tu duu guch Gi'kora'.

¹² Ba' tiix dhaagik am gu Jesusus gu ge'gerkam jum aa'ndam, nam gu'x maat na dhi' ja aagit jup kai'ch nat tu a'ga bhaan ji ua'rgidhak gu i'xchadam. Gu' ji nam gu'x ja iibhi'n gu mui' ja'tkam, pui' cham juan am, dai na mit ma jii pix.

Gu Jesusus na pu ja tiida' gu pariseos nar am nam gook kap tu namki'ndha'

(Mt. 22:15-22; Lk. 20:20-26)

¹³ Ba' mikkat gu ge'gerkam jum aa'ndam mu joochxi mit gu Jesusus ji'kchi gui' nam pariseos jum tiiti'nda' gio ji'kchi ip gu Eroodis gu ja'tkam tugi'n nam sap tikkapu', sap ba' no't moo jax ji chi' na cham jir am gu tu' nam tikka', bax bhaai'n ka' nam jax dhuuji iattulhda'. ¹⁴ Ba' mu øøk jup titda am:

—Aach bhai' ma jiich jaduun nap jich aagi'ndha' no'r am nach aach jax ilhi-i'n, nach gu'x maat nap aap silhkam jup kai'chdha' nap pai' dhuuk tu a'gada', gio nap cham jax ti ilhii'n sia kum giilhim jum a'ga, nap gu' bhaankam tu a'ga na jax jix aa' gu Dios, cham tu' nam jax ja'k ilhii'n gu ja'tkam. Tii' nap gu' moo cham jaroi' iibhi'n, sia ku tiir ge'kam. Ba' ja'p tu'm jachich bham tikkam: Jir am aa nach namki'ndha' gux io'm ge'kam Rooma kam Seesar tiigim gui' na ji'k aagix nach tu namki'ndha', ka' cham aa? Dhi' pix ki'n jachich moo bhai' xi jii, no'r am nach namki'ndha' piam ku gu' cham.

¹⁵ Gu' ji na gu'x bhai'x maat gu Jesusus nam cham mi' pui' jiiimchu' nam jax tu ja a'gi'ndha' gu ja'tkam. Ba'p ja titda:

—Jax ku ba' ja'p moo jam ko'raar aapi'm na pim iatda'? Ea gor maa'n bhiibup gu tuumiñ nañ xi chigia' na jax jir tu'm da'.

¹⁶ Ba' maa'n bhii'ripuk mi' xi maa mit. Ba' mi' xi chii'gik jup ja titda:

—¿Jaroo da' dhi' na ya' jupñix?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho gu Seesar gux io'm gē'kam Rooma kam.

Ba'p ja titda ip gio:

—Dhi' gi na ya' tu ua'ñix, ¿jax jum kai'ch?

Ba' gui'p kai'ch am ip gio:

—Dho dhi' na jax chii'.

¹⁷ Ba'p ja titda:

—Dho pim xi maakidhat ku gi gu Seesar na pui'r jam gē'kam tuk na ji'k bhaan bipi-o'da', gio gu Dios japim jup xi maakidhat na ji'k bhaan jup bipi'o'da'.

Ba' mi' pui' pup tu'ii' am nat pui' ji' xi ja tii'n, na gu' joidham jix bhai' xi bua na xi chu a'ga. Cham jaroi' pui' kē'ket am.

Nam ba tikka' gu Jesusus gui' nam cham ti jii'g'i'ndha' no'm gio mu pai'p ba oipoda' gui' na ba ja'bsuñia' gu ja tutku'

(Mt. 22:23-33; Lk. 20:27-40)

¹⁸ Ba' moo mi'p ba ai mit ji'kchi gui' nam saduseos jum tii'ti'nda', nam cham ti jii'g'i'ndha' no'r silhkam nam gio mu pai'p ba oipoda' gui' na ba ja'bsuñia' gu ja tutku'. Ba' bhai' ji chu a'gi mit gu Jesusus, jup titda am:

¹⁹—Aach bhai' ma jiich jaduun na chich bham tikkam ja'p tu'm na cham jir jich jujur. Nach gu' aach mi' pui' tu daa'richu' nat jax tu ua'nak gu Moisees na sap no't maa'n ba muu gu maa'nkam, no't diil mi' ji bii gu binga'n, no' cham maa'n bhaan tu mar kat, jix bhai' na bhai' ji bhiiya' gu sipdhi'n na mia'n oi'ndha' na ba' bhaan ba tu mar ka', na ba' ja'p ji buusnia' nar di' ka' gu xio'gi'n na mukia'. ²⁰ Gu' ji nam gu' moo ja'pnip tu a'gada' gu ja'tkam, sap mu pai' oi'ñkat am xijum gook gu ja'tkam daim sispidhim. Sap ba' tii ba ti biina' kat gui' nar biipi' kam, gu' ji nat gu' sap am xi muu, pu cham sap maa'n bhaan tu mar kat gu ubii. ²¹ Sap ba' gu sipdhi'n na mia'n oi'n ip gui' nat ba muu, tiix bhai' ba tiidak ip gu nuuchixi'n, gu' ji nat gu' sap pui' am jup xi muu, pui' sap cham maa'n jup tiigik jamit gu alhii. Gio gu ti'irab kam sap miiji dir tiip jimii, bhai' sap tiix bhai'p ji chii'n, pui' sap pix jup jum duu. ²² Biix sap pu koi mit gu xijum gook tii pik bhiihiimik, pu

cham dho sap moo maadit bhaan tiigik gu alhii. Mikkat sap pui' am jup xi muu gu ubii.

²³ ¿Gu' ba' jax chu'm pik gio bhai'p ji bhiiya' jano' nam saak pai' dhuuk gio mu pai'p ba oipoda', sia kut tii bam ja'bsu gu ja tutku'? Jai'n nam gu' pui'r xijum gook ja'tkam kat.

²⁴ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—¿Jix maat japim aa na pim pai' jax chu't jup kai'ch? ¿Kux gu' ilhii'n japim aa na pui' kai'nkam jup jum kai'ch gu ñio'ki'n gu Dios mi' na pai' tu ua'ñix? Cham tu'r pui' ip ji siamri. Gu' matgam gu Dios tu' na pix jix aichu'n ji, gu' ji na pim gu' aapi'm cham maat. ²⁵ Na gu' gui' nat ji'k bam ja'bsu gu ja tutku', cham tu' bhaan ka tii'i'ñchuka' am gu pui' ja'k jano' nam pai' dhuuk gio maakam ja'k jup ba oipoda', nam pai' chakui tu mat ka' gu xib. Nam gu' ja'p ji buusanda' na jax gu noonbi'n gu Dios nam bhammip tu'ii' jix dhaam, cham tu' nam jup kax aa'nda' nam ti bipna' ka' na jax ya' maaxik. ²⁶ Gu' dhi' na pim jax ja'k tii xi ilhii'n na pim cham ti jii'g'i'n nam maakam ja'k ba oipoda', cham tu'r pui' ji, na gu' diil pix na pim pui'm aa', cham pai' pui' tu ua'ñix. ¿Kux cham ji'xkat tu jiñkai'n japim aa mi u'uan ta'm nat pai' tu ua'na gu Moisees jano' nat pai' dhuuk bha ñio'kdhak gu Dios? Nap titda bhaan jim ua'rgidhak gux bii u'ux: “Aa'n jir di' pix gu Dios nam jax jiñ bui bax biiñak gu jam bopxi kat Abraam, gio gu Isaak, gio ba' gu Jakob.” Ja'pni bo nam kai'ch, ¿moo cham jup ti'ñchu pim? ²⁷ Ja'p jum aa' pim na cham tu' bhaan ka ti niidhidha' gu Dios gu ja'tkam no't bam ja'bsu gu ja tutku'. Matgam jir maa'n ji na jax ja a'm ti niidhidha', na gu' pui' nam jax buiñor bax biiñaktu'nda' na jax maaxik nam ya' oipoda'. Ja'p dho moo cham maat japim na pim pai' jax chu't jup kai'ch, ni palhiip ku iam jir pui' na pim jax tii xi ilhii'n.

Gu Jesusus na ba tu aa'nda' na jax ja'k jix io'm jum aa' nam tui'ngida' gu ja'tkam

(Mt. 22:34-40)

²⁸ Ba' maa'n gui' na sap jix mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios mi ja'p kii'kat jup tē'kē' nam jax kai'ch, ba' joidham kai pui' na jax ja'k tu a'ga gu Jesusus. Ba'x io'm mia'n xi kikbuk xi chikka, jup titda:

—¿Jax ba' tu'm pik jix io'm jum aa' nañ mi' pui' jimda' na jax jix aa' guch Gi'kora' na jax tu ua'ñix mi u'uan ta'm?

²⁹ Ba'p titda gu Jesusu:

—¿Na jax chu'm jix io'm jum aa' aa na ji'k mi' tu ua'ñix? Gui' dho na ja'pnim kai'ch: “Gor xi chi kai Israel kam ja'tkam, maa'n pix jix jai'ch gu Dios nax io'm jir gɛ'kam. ³⁰ Tu daanda' pim biix jam jujur ki'n jix dhaam ja'k na pai'p tu'ii', gio biix na ji'x jam i'ii'mda' ki'n. Dai gui' pim pix ti'ñchuka' gammiji, mui' pim xim biiñkada' na pim ji'x pup jum taat.” Dhi' ja'pni moo biipi' kat jum aa' nam tui'ngida' gu ja'tkam. ³¹ Gio ba' gu jumai na iampix pui' ja'k jup tu ua'ñix nap jum kai'ch: “Moo pim xim ga'ngada' na tu' ja a'm jum aa'nda' gu jai', panaas ku moo aapi'm jam a'm jum aa'nda'.” Ja'pni ja'k jum kai'ch. Dhi' ji' dhi gook na jax jum kai'ch moox io'm jum aa', sia pik jax ka' git.

³² Ba'p kai'ch gui' na sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios:

—Umri moor pui' nap jax kai'ch jiñ jaduun na maa'n pix jix jai'ch gu Dios nax io'm jir gɛ'kam, cham tu' jumaip jix jai'ch.

³³ Jir am dho nach tu daanda' biix jich jujur ki'n na ji'k ja'tkam jix dhaam ja'k, gio biix na ji'x jich i'ii'mda' ki'n. Dai gui'ch pix ti'ñchuka' gammiji, gio nach mui' xich biiñkada' nach ji'x pup jich chaat. Gio nach xich ga'ngada' na tu' ja a'm jum aa'nda' gu jai', panaas ku moo aach jich a'm jum aa'nda'. Moo dho gu'x io'm jix bhai' ji busaak gu pui' ja'k, gui' bak gu' cham pik tu' bhai' ji nañ mu pai' tu makgirtat ti tikkada'.

³⁴ Ba' gu Jesusu na gu'x maat na iampix mi' pui' jimchu' na jax tu ua'ñix, ba' mui' xi guguux, jup titda:

—Alhi'ch pix bam aagit jiñ jaduun nap buiñor bap tui'ka' gu Dios na ba' gammiji jum a'm ba ti nii'ñdha'.

Mi' pui' cham jaroi' tu' ka tikka'n, nam gu' bax xi'irgi'ñ, na gu'x io'm jix matda' na jax ja'k ti'ya'.

Gu Jesusu na ba ja tikka' gu gɛ'gɛ'kam jum aa'ndam

(Mt. 22:41-46; Lk. 20:41-44)

³⁵ Ba' gio bhai'p ji chu ja a'gi gu Jesusu gu ja'tkam pu mi' pui' irban dir gu gɛ' chiop, xi ja tikka'n na sap jax jir jum duukam na ba' pui' Dabii jir boxi'ñ. Jup ja titda:

—¿Jax kum ba'p kai'chdha' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios na guch Xoi'kam Dabii jir boxi'ñ? ³⁶ ¿Gu' jax ku ba' gu Dabii pui'p kai'ch nax io'm jir gɛ'kam guch Xoi'kam? Ja'pni bo nat tu ua'na jano' nat pai' dhuuk pui' ja'k jurтуда gux Dhuudu' kam jix Uañ i'i'mda', nap jum kai'ch: Jup titda gu Dios guñ Gɛ'kam tuk gui' nar jich Xoi'kam:

“Ya'niñ xanoop jap xi dhaibu' nañ aañ ka xi ja tulhiiñchuda' gui' nam xim bhaamki'ñ nam ba' soi'm ilhdha' aap jum bui.”

³⁷ ¿Gu' jax jam ba' duukat pui' ja'k iimchu'n na pui'r boxi'ñ, na ba' gu' gu Dabii jup kai'ch nar Gɛ'kam tugi'ñ guch Xoi'kam?

Alh iam tiix xi'ir am gui' nam mi' gɛ'gɛ'kam jum taat, nam gu' jano' mui' ja'tkam mi'p tu'ii' nam kɛɛ na joidham tu a'ga gu Jesusu. Ba' pu cham ka bhaai' nam jax tiida'.

Gu Jesusu na ba tu aa'nda' nam jax ja'k tu jim gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios
(Mt. 23:1-36; Lk. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Mi' dhir ba' maakam bhai'p ji chu ja a'gi gu Jesusu, jup ja titda:

—Moo pim cham ja kɛkɛdat gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, na gu' ja'p moo ja ko'raarda' bo nam nai' jii'mda' tɛ'tɛb ji chim ti'i'dhat nam sap ba' gɛ'gɛ'kam ja ilhii'ñdha' gu ja'tkam. Gio nam jix aa'nda' nam tu' ka'm ja nii'ñdha', jum aa'nda' sap na xi kuanai gu bonma'n na ja ñio'kdha' gu jaroi' mu ja'p nam jax jii'mda'. ³⁹ Gio nam jix joi'ñdha' nam ja'xbui' pui'p xim taat ka' na jax gu gɛ'gɛ'kam jum aa'ndam. Jai' mijimmip xi dharka' am nam pai' darka' mu ja'p nam pai' jax tu daanda' gu Israel kam ja'tkam, piam pai' nam jax tu piastatda'. ⁴⁰ Gio ba' nam jix joi'ñ nam ja iatgidhat ja boosgi'ñdha' gu ja bixchu' gu u'uub di'dilhdhim. Mi' dhir ba' mik tu ñiokidha' am nam pai' dhuuk ba ji chu nokia', na ba' jax dhui cham maati' ka' nam tu' jax buada'. Ku gu' dhi' kam tulhiina' am ji ja'p jix io'm jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' nam ba' mi' xi aaya'.

Gu ubii na cham jir jix chumñigam na mi chu'aa' gu tuumiñ chiop

(Lk. 21:1-4)

⁴¹ Ba' ja'xpix miji daakat gɛ' chiop jup ba ja nii'ñ gu Jesusu gu ja'tkam nam pix

mi! ji chu'aim gu tuumiñ na pai'm tua'ba. Jai! moo mui! mi chu'aim am, nam gu'r jix chutumñigam. ⁴² Ba! moo mi'p ba ai maa'n gu ubii na cham jir tu bia'kam ka' gio nat muu gu binga'n, ba' mi'p xi chua gook gu tuumiñ na cham pik tu! bhaigim tu'ii'. ⁴³ Ba! gu Jesusu maap xi ja jumpadak gu noonbi'n, jup ja titda:

—Tu! silhkam ki'n jañ ya' pu jam tiida', dhi ubii na cham jir jix chumñigam nat gook pix mi chua gu tuumiñ, ja'p ji buusan nat jix io'm mui! mi chua, nat gu' soi'm ilhdhak mi chua. Gu' ba' gu jai! na mit panaas mui! mi! tii xi chua, pur cham tu!, ⁴⁴ na gu! gui! na ji'k cham ja a'm kam aa' nam ba' mi chu'aim. Gu! gu ubii biix mi' pu tua na ji'k ua'dat, sia ku gu' daipu' bia'kat na ki'n ka tu saba'da' git.

13

Gu Jesusu na ba tu aa'nda' nam iara' gu ge' chiop

(Mt. 24:1-2; Lk. 21:5-6)

¹ Ba' ja'xpix nat ba buus gu Jesusu miji dir ge' chiop, jup titda maadit gu nobii'n:

—Kagit na jax joidham tu'm dhi bhi'n'bak jiñ jaduun! Jupaaban sobkoñxim gu joodai bha bhi'n'bakchix.

² Ba'p titda gu Jesusu:

—Ya' dho pui! ka tu'ii' gu xib nap nii'n. Ku gu' dhi' kam aaya' ji na pai! dhuuk jum iara', pu cham pai! maa'n kap tukdhixim bi'ya' gu joodai.

Gu Jesusu na ba tu aa'nda' na jax ja'k ba tum buidha' na bar mia'n ka' nam tiimu' dhi oi'nga'n

(Mt. 24:3-28; Lk. 21:7-24; 17:22-24)

³ Mi! dhir ba' pu jii mit amuub baasi'n dir ja'p oidha' ta'm nam Oliibus ki'n jix chu mat ka', na silh jix chu maax bhai! dhir ge' chiop. Ba' gu Jesusu bhammi tisdik mi ja'p ji dhaibu. Ba' gu Peegro gio gu Jakoobo gio gu Juan gio ba' gu Anrees, mui! ji ai mit mu na pai! daa, ba' ba tikka am jix dhu'npi'n ki'n, ⁴ jup titda am:

—Aach ja'p tu'm tiix maachim jich jaduun no'p moo cham jax ji chi'jich aag-i'ndha' git. ¿Paa ba' duuk pui'm iara' saak gu'ñi ge' chiop nap jax ba kai'ch biipi'? ¿Jax ja'k ba tum buidha' na bhaan jix maati' ka' na bar mia'n nam iara'?

⁵ Ba'p ja titda gu Jesusu:

—Dho dai na pim ti niidhat oipoda' na cham jaroi! jam iatgidha'. ⁶ Nam gu' mui! ya' aaya' nam pui! ja titdaidha' gu ja'tkam nam aañ jir gui! ka', jup kai'chidha' am: “Aañ jir di' guch Xo'i'kam.” Ba' giilhim mui! ja iatgidha' am.

⁷ Gu' no' moo bar mia'n, pui! ba ti kaaya' pim ji na jigialhcha' mi' pai! na pim jup tui'ka' piam maakam ja'k. Ku ba' gu' aapi'm cham jax jum aa'nda' ji, na gu' dhi! pui! ji chu buusnia' sia pik jax ka' git, giilhim jix buam tum buidha', ku gu' chakuir dhi! ka' ji na pai! dhuuk pik tum kuugalhdha'. ⁸ Biix aixim ka xi chum duña' ji matgam. Bhai! ji bhaaku' am gu ja'tkam ge'ger kichcham dir ja bui gu jai! na pui'p jir ge'ger kichcham ka', jum kokda' am, jum mama'ya'sa' am. Gio na joñia' dhi oi'nga'n mui! kap, gio ba' na bhiogi! jimia'. Ku gu' dhi' na bhaan pix ba pup xi chum tulhiidha' ji, na bhaan jix maati' ka' na ba tum kuugalhdhidha'.

Gu Jesusu nap kai'ch nam ja o'bhai'ndha' gui' nam ji'k ti jügi'ndha' buiñor

⁹ Ja'pni ba' moop ja titda:

—Moo pim cham jum o'jolphdhat ti jügi'ndha' aañ jiñ bui. Nam gu' jam da'ngii jam u'ji jam gü'bia' gu tutpilh mu ja'p nam pai! jax tu chichiopi! ka'. Gio nam mu jam ui'ka' nam pai! darka' gux kakai! gio jai! ja bui gu ge'gerkam jum aa'ndam, mi'm ba' bhai! ji jam tikka' no'r silhkam na pim ti jügi'ndha' aañ jiñ bui. ¹⁰ Ba' nam pai! biix ka xi kaaya' na ji'k ja'tkam ya' dhi oi'nga'n gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n gu Dios na ba' pik moo ba tum kuugalhdha'. ¹¹ Ba' na pim pai! dhuuk mu suulhgia' nam pai! darka' gu ge'gerkam jum aa'ndam, cha'pim jax jum aa'nda' na panaas ku cham ka bhaai'n ka' na pim jax ti'ya', ni ku pim jax jum aa'nda': “¿Jax jañ ba' ja'k ti'ya' chi'?” Matgam diilh pik ya' dir ja'p ji buusnia' ji gu ñi'ook, na gu' jam a'm jup tui'ngida' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda'. Gui! pik jup tu duiñchu'n-da', cham tu' aapi'm diilh, panaas ku gui! pik tu a'gidha', na gu' jam maakidha' gu matda' na pai! dhuuk ba xi chum aagidha'. ¹² Ja'p na pai! jigialhi! chir jup tum tui'ka' dho gu' panaas, na gu' biix pik jix chum bhaak ka' gui! nam ji'k cham ti jügi'ndha' aañ jiñ bui. Diilh jum i'iattulhdha' am gu ja'tkam siam sispidhim, jai! gu ja maamar nam bhai! ji ja bhaamkidhai ja iattulhdha'

no'm ba ti jüigi'n aañ jiiñ bui, jai' gu ja tataat nam ja iattulhdha' nam ba'x bhai' ja bhüya' gu ge'gerkam jum aa'ndam nam ja kooda' no'm xi ilhii'n. ¹³ Biiix na ji'k ja'tkam gui' nam cham tu' ka'm ti nüi'ndha', cham ja kaim ka' am gio nam cham ja nüidham ka' gui' nam ji'k ba ti jüigi'ndha' aañ jiiñ bui. Ku ba' gu' gu jaroi' na cham jim o'joldhat gammiji ti jüigi'ndha', cham jax bua ji sia mit ma mua, na gu'x dhaam ja'k bhüya'.

Gu Jesus na bhaan tu a'ga' maa'n gu maa'nkam na giilhim jir jix bhangim

¹⁴ 'Ja'pni moop tum duñia' nat jax tu ua'nak gu Dania, gui' na bijik ya ja'p bhaankam tu a'gimik guñ Gi'kora', nap jum kai'ch na jano' na pai' dhuuk pik ba ji chum kuugalhdha', ya' ba aaya' maa'n gu maa'nkam giilhim jix bhangim, iibhidham tu buidha' nam ba tigia' gu ja'tkam. Bhai' baakii ge' chiop pu tu dooda' na jax ilhii'ndha'. —Moo pim ti'ñchukak dhi'ni na jax ya' tu ua'ñix, aapi'm na pim ji'k tu jiiñkai'ndha'—. Ba' aañ pu kai'ch na gui' nam ji'k ya ja'p mia'n jup tui'ka' jano', pui' na jax ya' dhi Judea, jir am nam ba ji boi'ngia' mu ja'p pai' oi'dha' ta'm na ba' cham ja tulhiiñchuda'. ¹⁵ Piam no' jaroi' bhai' pai' ka daa ba'k dhaam, jir am na bhai' dhir timni pu jimiiññolia', cham tu' na mijip ka bapkida' irban dir na ba' tu' xi bhüji. ¹⁶ Piam no' jaroi' mu pai' ka oiri ga'ran, jir am na mi' dhir pu jimiiññolia', cham tu' na tu' jajannulhi'n jai'p ka xi chu ua'rai kia'mi'n na ba' pik ba jimiiññolia'. ¹⁷ Ja'p moo joi'mdam tum duñia' ji jano', kux ba' gu' pui' aa! Nam gu' giilhim jum tulhiiña' gu u'uub gui' nam a'aal k'i'n cham bhai'm taat ka', gio jai' nam i'lhich ka tu maamar ka' xio'dam. ¹⁸ Ba' aañ pu kai'ch na pim gammiji tu a'gada'x dhaam ja'k buiñor gu Dios na ba' cham jano' pik pui' tum duñia' na pai' dhuuk jix jüipi'n ka'. ¹⁹ Na gu' jano' na pai' dhuuk pui' tum duñia', giilhim jir tulhiiñara' ka' jix io'm, cham tu' pui' na mit jax jum tulhiiñak gu jai' bijik, jano' nat dir jup duu gu Dios dhi oi'nga'n. Gu' ja'ppi jix io'm ji na ba' pik bar daipu' ka', cham ji'xkat pui' ka tum duñia' gatuuk, na gu' ba tum kuugalhdha'. ²⁰ Nat gu' pui' pu tii ip gu Dios na jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha', cham mik jir tulhiiñara' ka', na gu'x ja joi'gi'n gui' nam ji'k ba ti jüigi'n

buiñor, cham aa' nam mik ya' oipot giilhim jum tulhiiñdha'. No' gu' cham tu daasa' git na ji'x juugit jir tulhiiñara' ka', biiix jam dho pu ko'ya' git. ¿Jaroo gip jix ñakoo' na giilhim jum tulhiiñdha'?

²¹ Ba' jano' na pai' dhuuk bar mia'n ka' na tum kuugalhdha', no' jaroi' jax jam titda: “Muni dhaa guch Xoi'kam. Maik gor jach kaipu'”, piam no' jax kai'ch: “Muni ba ai guch Xoi'kam”, cha'pim jüigi'ndha'. ²² Nam gu' mui' jai'chdhilhia' gui' nam pui' xi kai'chidha': “Aañ jir di' guch Xoi'kam”, gio jai' nam pui' xi kai'chidha' na maadit jir di' ka' gui' nam bijik ya ja'p bhaankam tu a'gimik guñ Gi'kora'. Pui'x bhai'p xi chu buidha' am gui' nax bhai'r jum duukam ka', nam jax dhui pix ja iatgidha' gu ja'tkam, sia gui' nam ji'k ti jüigi'ndha' aañ jiiñ bui. No'm gu' cham pik biiix ja jujur ki'n jix biiñak, jix bhai' ja bhüya' dho gu'. ²³ Ba' aañ pu kai'ch na pim cham ja kekeedat, nam gu' tu iatgidhidha' pix. Mooñ ba jam aagi'n xib dir.

Na jax ja'k tum duñia' na gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam

(Mt. 24:29-35, 42-44; Lk. 21:25-36)

²⁴ 'Mi' dhir ba' na xi chum tulhiiñai, dai na bhai' ji chum tukgamta'. Cham ji'xkat ka tonnia' ki'n gu tanoolh, ni na cham ji'xkat ka masbagia'. ²⁵ Gio gu chiihia' nam bhai' ji ii'ñxia', na gu' giilhim jix io'm gi'ndukia' gux dhaam. ²⁶ Ba' aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora', bañ chigia' pim nañ bhijimmni dhir bhai' ji buusnia' tibaa'ñ chir, nam ba' ba machia' biiix na ji'k ja'tkam nañ aañ pui'p jir ge'kam na jax guñ Gi'kora'. ²⁷ Ba' nai' ja jootsa' iñ gu noonbi'ñ guñ Gi'kora' na ji'x jir oi'nga'n, pui' na jax mummni ja'p na pai' am ju'kam tu'ii' dhix dhaam, nam ba' ja jumpada' gu ja'tkam gui' nam ji'k ti jüigi'ndha' aañ jiiñ bui.

²⁸ ¿Cham ji'xkat nii'n japim aa gu iigix na pai' dhuuk bhai' ji iipoñia', na joidham pix tii'ngilhidha' gu jaaga'n? Dhi' na bhaan jix maati' ka' no't ba ji chaa'm, na pai' dhuuk ba ji chu juuka'. ²⁹ Ba' iam pix pu'ñip ji buusnia' dhu' pui' nañ ji'k jax ba kai'ch. Pix am ti'ñchuka' pim no't ba jim tiimu dhi oi'nga'n, bax maati' ka' na bar mia'n ka' nañ bha jimda'. ³⁰ Tu' silhkam ki'n jañ ya' pu jam tiida, biiipi' pu'ni xi chum duuji nam ba' pik ba ko'ya' dappaam gu ja'tkam gui' nam ji'k

ka duduaka' jano'. ³¹ Dai dhi oi'nga'n nam tiimu' gio gux dhaam, gu' guñ ñi'ook cham ji'xkat jum tiimu' ji.

³² Ku ba' gu' dhi' cham maati' ji na pai' dhuuk pik pui' tum duñaia', na gu' dai diilh guñ Gi'kora' nat tu dai na pui' tum duñaia'. Cham maat am gu noonbi'ñ, sia kum bham-mip tu'ii'x dhaam, ni aañ kuñ cham maat nañ jir Maraa'n, dai gui' diilh nax maat.

³³ Ba' gu' xib tu' na jax chui'ka', aañ pu kai'ch na pim gammiji tu a'gada' jix dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora', cha'pim ji'x mik buppada', na pim gu' cham maat na pai' dhuuk tu daaxix. Gu' dhi' jotmoda' pix pui' tum duñaia' cham jum ilhdham. ³⁴ Na gu' dhi' ja'p ji buusnia' na jax gu jaroi' no't ka paxiaram mu pai' ja'k mik, no't mi' ka xi ja do'ñchok jai' gu ja'tkam nam mi' ka tu juanda', dai na xi ja chianii nam jax ja'k tu juanda', pui' na jax mi' na pai' tuutka' gu ba'pki'ñ, na gu' maa'n mi'p xi chianii na ka tu nuuka'nda'. Ba' gui' dai na pix am ti niirka' na pai' dhuuk gio mi'p aaya', na gu' bhai' ji o'bhai'ñdha' no' mi' pix cham tu jai'ch. ³⁵ Ba' aapi'm pu'ñi ip, pix am ti niirka' pim, na pim gu' cham maat nañ pai' dhuuk ya' aaya', no' jaxji ji dhdimpugidhak, piam irab tukaa', piam ku gu' katukgab na pai' dhuuk ba jiiñkia' gu takaaru'i, piam ku gu'x dha'npam ji chu maaxirik. ³⁶ Mooñ ba jam aagi'ñ xib dir na pim ti'ñchukat. Cha'pim moo kooksit darka', nañ gu' jotmoda' ya' pix ji buusnia' cham jum ilhdham. ³⁷ Biix dhi'ñi pui' nañ ji'k jax jam titda aapi'm, dappaam na ji'k ja'tkam jañ jum titdat jup kai'ch: Nam cham kooksit darka', gammiji pix ti'ñchuka' am nañ jax ba kai'ch.

14

Nam ba tu a'ga' gu ge'gerkam jum aa'ndam nam jax ja'k duuji mu'aa' gu Jesusu

(Mt. 26:1-5; Lk. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Ba' nat gook tanoollh pix ba ji bii na ba' moo bam aaya' na bar piasta ka' bhaan Paaskua ta'm, gio jumai na mia'n oi'ñ nam pai' dhuuk jix basdak tu kua'da' gu paan gakhdi'ñchix kam, iampix ja'p tu'm na ariin timkallh. Ba' jano' gu ja ge'gerkam tuk gu' nam jai' ja palhbui'ñdha' gu Israe'l kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, tii moom ga'nga' am nam jax ja'k

duuji iatgidhai tu chiñia' nam mu'aa' gu Jesusu. Aa'nda' git am nam ba dagia', ² gu' ji na gu' sap cham jax jix bhaai', na gu' kar piasta ka'. Ba' ja'pni pix ka xi chi'ñik jamit:

—Mooch chakui juanda' na kar piasta ka', no't ba buus ba'. Na gu' no' chich xib daagik mi ja'p pai' jax ba buim ja ñi'ñchudat gu ja'tkam, giilhim bhai' ji bhaaku' am jich bui.

Gu ubii na bha toi'dha' mo'ran gu Jesusu gui' na joidham uub

(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

³ Ba' ja'xpix gu Jesusu jimik mummup ba tu kua' Betaania, na pai' kio gu Simoon gui' na tootolhidhat ka gakiidhat gu tukga'n. Ba' moo mi'p ba ai maa'n gu ubii ua'dat maa'n gu ilhi'ch jix moik gu jodai ja'aachix kam, nam alabaastro ki'n jix mat ka', na mi suu'ntu' gu osbhaga'n gui' nam nardo ki'n jix mat ka' nax dha'ram namiik, na joidham uub. Ba' nat jax kukpio'kak bhai' xi choi' mo'ran gu Jesusu, pu biix ip moo nat bha toi'. ⁴ Ba' ji'kchi gu ja'tkam nam mi'p tu'ii' bhai' ji bhaak jamit, jup kai'ch am:

—Jax ba'm aagit pui' tu bua dhi ubii? Ti'i' nat biix xi dhoodak dhi' na tu'x dha'ram namkit. ⁵ Cham bhai' aa na tu chiñia' git nam ga'ra' nam ba' ja makia' git gui' nam alh cham jir tu bia' kam, nam attiirun cham bia' nam tu ki'n tu saba'da'? Jaiñ na gu' ja'kbui' busaakdat gu tuumiñ na jax no' ñich maa'n oidha' ba tu jua.

Ba' pui' ji' xi kai'chimik am bhai' ji ñiok jamit gu ubii, ⁶ gu' ji nat gu' jotmoda' ja soo'mcholh gu Jesusu, jup ja titda:

—Cha'pim tu' ki'n juanda' dhiñ jaduun, na pim gu' cham maat nat jax kai'ñkam bhañ juullh dhi' na pimit tu' bhaan ba ji chu a'ga. ⁷ Gu' matgam gu jaaduñ na pim ja aa', gammiji ya' jam buip tui'ka' am ji, xi ja maakat japim dho nam alh ki'n jup xia'ñdhidha'. Gu' aañ nañ bar boi cha'm kam ⁸ nat ba' bhai' bañ choi' dhi ubii dhi' na joidham uub, na ba' cham xijai ka', dai nam bañ yaaspa'. ⁹ Tu' silhkam ki'n jañ ya' pu jam tiida', na pai' dhuuk bhai' ji chum a'ga' gux bhai'm kai'chdam ñi'ook ya' dhi oi'nga'n, biix jup jum a'gidha' dhi ubii na ba' bhaan jix maati' ka' nat jix bhai' dhuu nat bhañ choi' dhi osbhaga'n gu nardo na joidham uub.

Gu Juudas na maaxik kiisa' gu Jesusus nam mu'aa'

(Mt. 26:14-16; Lk. 22:3-6)

¹⁰ Ba' maadit gu mambhiix daman gook gu noonbi'n, gui' na Juudas Iskariote ti'i'ka', xi mi'i nat ja aa'ndham gu ja ge'gerkam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ndha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' bui'no' gu Dios, na ba' maaxik kiisa' nam boi bhiichdha' gu Jesusus. ¹¹ Ba' joidham jix bhai'm ilh jamit na ba ja aagi'n, jup titda am nam mui' namkidha' na mu ja baidhika' gu ja o'rosiris tuk na pai' silh oirida' gu Jesusus. Ba' gu Juudas ba jim gaa na jax ja'k jix bhai' ji buusnia' nam jix bhai' bhiiya', nam ba' cham xijaichdha' nam daagii boi bhiichdha'.

Nam ba tu bhaidha' gu koi' bhaan Paaskua ta'm gu ja'tkam tugi'n gu Jesusus

(Mt. 26:17-29; Lk. 22:7-23; Jn. 13 :21-30; 1Co. 11:23-26)

¹² Ba' buimgidhak biipi' dir na ba' moo mui' jim kiisa' ja'xpix na pai' dhuuk kasnir bakaax tum jugia', gio ba' gu jumai na mia'n oi'n nam jix basdak tu kua'da' gu paan gakdhi'nchix kam, ba' moop ba tikka am gu noonbi'n gu Jesusus, jup titda am:

—iPaap ja'k jix aa' nach jimii tu bhaidha' nach tu jugia' ja'xni nat ya' bam ai gu piasta bhaan Paaskua ta'm?

¹³ Ba' gu Jesusus gook mijii xi ja joot bhammi ge' kiicham, jup ja titda:

—Aa'n ja'p tii kai'chit na pim mu jimia' aapi'm gook bhammi ge' kiicham. Bhai' pim tigia' maa'n gu chio'n nar tujuandam na mi ja'p ba tu bai'ntu'nda' maa'n gu bai'ndhakar ta'm. Ba' aapi'm mui' xi oidha' gatuuk dir, pix niidhidha' pim na mummu ji aaya' kiicham. ¹⁴ Ba' aapi'm cham xi'ir-dat mui' xi aaya', ja'p japim tiida' gu mi' kiokam: "Aach ja'p jich chiidak bhach joot gu Ge'kam nap sap tai'nbuidha' maa'n kap gum ba'aak pai' na tu bio', na sap ya' tu jugia' ja biim gu noonbi'n nat bam ai gu piasta bhaan Paaskua ta'm." ¹⁵ Ba' gui' tu jam tii'nchuda' bhiji ja'p te'kob, na pai' ti kii'mpigix gio na ge'x chu bhai'. Bhai' pim ba' tu bhaidha' nach tu jugia' ja'xni.

¹⁶ Ba' mui'p ma jii mit gu gook gu noonbi'n, bhammi mit ba ai ge' kiicham. Pui' dho ji chu buus na ji'k jax ja titda gu Jesusus.

Cham xijaich jamit, dai na mit xi chu bhaidhak gu koi' nam tu jugia'. Ja'xpix ba' giop ka xi jii mit mummu nat pai' dhir bha ja joot.

Gu Jesusus na ba ja aagi'ndha' gu noonbi'n na maadit maaxik kiisa' nam boi bhiichdha'

¹⁷ Ba' ji chukgik mi' ba ai gu Jesusus ja biim gu mambhiix daman gook gu noonbi'n. ¹⁸ Mi' ba' bhai' ji chu juu mit. Ba' nam mi' daraat ka tu kua', jup ja titda:

—Tu' silhkam ki'n ja'n ya' pu jam tiida', maadit aapi'm na pim ya'p tu'ii', maaxik ji'n kiisa' ja bui gu ge'gerkam jum aa'ndam nam boin bhiichdha'.

¹⁹ Ba' gui' gampai' ji dhuu mit, ba' pix bhai' ji chikka mit ji'ma'n, jup titda am:

—iAa'ni' aa chi?

Gio gu jumai:

—iKa' aa'ni' aa chi?

²⁰ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Maa'n pix ji gu' aapi'm mambhiix daman gook na pim ya'p tu'ii', nach ji'k maap ya ti sissi dhi jooxia' ta'm na'n jax chu'm ka'm tu kua' aa'n. ²¹ Jir am kat na pu cham jai'ch ka' git gu jaro'i na maaxik ji'n kiisa' nam boin bhiichdha'. Tiix joi'gi'n i'n, na gu' giillhim jum tulhii'na' maaxik xi'n kiisai. Ku ba' gu' dhi' mi' pix pui' ba jimda' ji, na bhaan pix jum kuugalhdha' na jax jum kai'ch mi u'uan ta'm gu nio'ki'n gu Dios, na pu'ni ja'k ji'n dhooda' am aa'n nat bha'n joot.

Gu Jesusus na ba tu daasa' na jax ja'k aagix ka' nam ba' bhaan ti'nchuka' gui' nam ji'k ti jii'gi'ndha' bui'no' na ja a'mkam mukia'

²² Ba' mi' pui' nam tu kua', nat jax dhaa ip gio gu Jesusus jai' gu paan, xi chu taxchaabgidhak jix dhaam ja'k ta'tak xi jaisaidhat pix mui' ji ja maa gu noonbi'n, jup ja titda:

—Dhi'ni pim pup mui' xi jugia', na gu' dhi'r ji'n chuuku'.

²³ Gio ba' maa'n mi' dhir ja'p bhai'p ji bhii gu alhi'ch ja'aa na mi suu'ntu' gu biin' gui' na uubas ki'n jup du'niix, ba' mu ja'k xi ja maakak xi ja chia nam i'ya'. Ba' gui' bhai'p xi ii mit ji'ma'n kaam. ²⁴ Na mit xi i'chuk ba'p ja titda:

—Dhi' na pimit tu ii, dhi'r ji'n i'hir na ki'n xib dir maakam aagix ka' na jax ja'k jix aa' gu'n Gi'kora' nam mi' pui' jiiimda' gu ja'tkam, na gu' ka milhia' gu'n i'hir na ba' tu namkix ka' gu ja ua'tulhdhara', na ba'x bhai' tu ja jimia'. ²⁵ Tu' silhkam ki'n ja'n ya'

pu jam tiida', daipu' dhi maa'n kaam nañ xi io'ji dhi uubas baraa' gu xib, nañ gu' moo bar boi cha'm kam. Jano' ba' na pai' dhuuk ba tum kuugalhdha' nañ ba' giop ba i'ya' jix dhaam ja'k, ku gu' gux uañ ji, cham tu' dhi' pu chu'm.

Gu Jesuus na ba aagi'ndha' gu Peegro na pui' ti'ya' gatuuk na cham tu' kaichu'

(Mt. 26:30-35; Lk. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶ Mi' dhir ba' maa'n xi laalagik tii ma jii mit bhammi ja'k oidha' ta'm, nam pai' Oliibus ki'n jix chu mat ka'. ²⁷ Gu' ji na gu' na mit baas ba ji bhii, jup ja titda gu Jesuus:

—Ya' moo mam ai nam kuugalhdha' na jax tu ua'ñix mi u'uan ta'm nap jum kai'ch: “Mu'aa' am gu bipia'dam, ba' gu kakasnir jum ji'dilhkadai pix cha'tak boopoya' am ji'ma'n.” Ba' dhi' na pui' ji' tu ua'ñix, aapi'm jam aagit pui' ja'k jum kai'ch, na pim pu jiboi'ngia' xib dhi tukaa' nam bañ dhagia' gui' nam bha ja jootsa' gu gæ'gærkam jum aa'ndam. Na gu' cham tu' dai nam jiñ kuupa' pix, gu' ja'pji nam pu tu chiña' nam jiñ mu'aa'. ²⁸ Ku ba' gu' aañ gatuuk yaa' ji nañ jax ba oirida'. Kagit nañ biipi' mu ba oirida' Galilea na pim ba' aapi'm mup ba aaya'.

²⁹ Ba'p kai'ch gu Peegro:

—Aañ dho gi chakui jimiiññolhia' ji, sia mit dhi jai' jiboi'ññor. Cham jax bua sia ku mit jum bindak jiñ dhaa.

³⁰ Ba'p titda gu Jesuus:

—Tu' silhkam ki'n jañ ya' pum tiida' na gookim ka jiñkia' gu takaarui' xib dhi tukaa', aap baikim pui' ba ti'ya' nap cham jiñ kaichu'.

³¹ Gu' ji na gu' xi kiik gu Peegro, jup kai'ch:

—Aañ dho gi pu ti'ya' ji nañ jum kaichu', cham jax bua sia mit jum bindak jiñ mua.

Ba' biix pui'p ji chii mit gu jai' noonbi'ñ.

Gu Jesuus na mi' gęji Getsamanii tu a'ga' jix dhaam ja'k buiñor guch Gi'kora'

(Mt. 26:36-46; Lk. 22:39-46)

³² Ba' mi' pix ji ai mit na pai' Getsamanii ti' tii', ba'p ja titda ip gio gu Jesuus:

—Ya'ni pim ka darka'. Aanñ bha'ñi ka tu a'gara' jix dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora'.

³³ Ba' baasi'n iam xi jimiiik baik pix xi ja baidhak gu noonbi'ñ, dai gu Peegro, gio gu Jakoobo, gio ba' gu Juan. Ba' gampai' jim duu nam bhai' xi ñii'ñ, panaas kux buam jum aa', ³⁴ ba'p ja titda:

—Aañ moo cham pui' ka tu tatda' ji, bax chaat iñ nam mia'n ba jiiim gui' nam boiñ bhiihdha'. Aanñ ja'p ilhii'ñ na pim ya' pix kañ ñiirda' ip aapi'm, dai na pim moo cham kooksoda', ti ñii'ndha' pim.

³⁵ Ba'x io'm baasi'n iam xi jimiiik mi ja'p o'lhia'n ki'n xi kikbuk xi dhumartik, diirap na xi chu siisap gu ma'oo'n. Ba' mui' ji chu a'ga jix dhaam ja'k buiñor guch Gi'kora', na tikka'n no' sap jix bhaai' na palhbuidha' nam ba' cham boi bhiihdha', ³⁶ jup kai'ch:

—Aapi'ñ Gi'kora' nap jix dhaam jup tu'ii', nap bixchu'x bhaai' nap pu tu duña', xiñ palhbui'ñ nam cham boiñ bhiihdha', na gu' dhi' ja'p ji buusan na jax gu tu' na giilhim jix xibu' nañ tu i'ya'. Piam jap xiñ guguuxdha' nañ ba' cham jax jiñ aa'nda' no'p gu'x aa' nam kuugalhdha' nap aap jax ilhii'ñ. Ku gu' aañ cham tu' ji nañ moo cham aagit jup kai'ch.

³⁷ Ba' ja'xpix nat ja'k gii mi' nat pai' xi ja chianik nam ka darka' gu baik gu noonbi'ñ, mi' pix kookos am nat ba ja tii. Ba'p titda gu Jesuus gu Peegro:

—Simoon, ¿moo ja'p jix kooxim ap aa? Ti ñii'ndha' ap. Moo pich chi moo jano' koi na ñich jax jii. ¿Ka'p ji siamri ji'x xi chi ñiidhimik aa? ³⁸ Gu' pim ji ti ñii'ndha' ji, gio na pim tu a'gada' jix dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora' na ba' cham jam mai'chia' gu ja'ook. Pui' dho pix tii xi chu tatda' jia na pim nakga' git na pim jum tulhiiña' na jax aañ, gu' ji na pim gu' cham nakoo'.

³⁹ Ba' dai nat xi ja ñiiñichdhak gio mu ja'k jup ji dhuu nat tu a'gam jix dhaam ja'k, jir maa'n na jax kai'chim nat jax ja'k tu a'ga biipi' dir. ⁴⁰ Ba' ja'xpix nat gio ja'k jup gii, kookos am nat giop ba ja tii, pu cham ñiok am na tii xi chu ja a'gar'ñ, nam gu' giilhim jix kookxik. ⁴¹ Ba' na bar baikim nat xi chu a'garak jix dhaam ja'k nat gio mi'p ba ai, maa'n nam jax kookos nat ba ja tii, ba'p ja titda:

—¿Kux ba' moo ja'p jix kookxik japim aa? Gi nañ jup jam titda na pim ti ñii'ndha' nañ ji'x ka tu daan. Xib na gu' cham kam aa' na pim ti ñii'ndha', nat gu' bam ai na pai' dhuuk tu daaxix na aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora' boi bañ bhiihdha' am gui' nam cham tu' ka'm ti ñii'ñ. ⁴² Mummuni dhir bhai' ba jimchu' mui' ja biim gui' nañ jaro!' jam aagi'ñ biipi' na maaxik jiñ kiisa'. Maik gor jach mui' xi ñamkia'.

Gu Jesusus nam daagii ba bhiika'

(Mt. 26:47-56; Lk. 22:47-53; Jn. 18 :2-11)

⁴³ Ba' na pui' jii' ka ja titda gu Jesusus gu noonbi'n, mi' ba ai ji gu' gu Juudas, gui' na maadit jir di' gu mambhiix daman gook gu noonbi'n, ja biim mui' gu ja'tkam kukxir ji chu ua'dat am, jai' gu u'uux jix kaapak, na mit bha ja joot gu ja ge'gerkam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ndha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' bui'nor gu Dios, gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios, gio ba' gui' nam jir ja ge'gerkam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam. ⁴⁴ Ba' gu Juudas biipi' dir xi ja aa'ndhak nam baas dir ka jiim na jax ja'k duñia' nam ba' ba machia' na jax chu'm jir di' ka', jup ja titda:

—Gui' nañ jaro'i' mi' xi ñio'kdha', dhi'r di' ka'. Ba' aapi'm jotmoda' mi' pu dagia', jix bhai' pim buuprai pu bhiika'.

⁴⁵ Pui' dhom duu. Na mit jax mi' ai, pix jix bhai' kai'chim gu Juudas, jup titda gu Jesusus:

—Aach bha ja'k ip jiñ jaduun'.

Gio ba' nat mi' xi ñio'ki. ⁴⁶ Ba' gui' jotmoda' mi' pu daa mit, buuprak gamai' pu bhiih jamit.

⁴⁷ Ba' maa'n gu maa'nkam tugi'n gu Jesusus, nat jax baabuk gu kuxiiru'n bhai' tii soñiich maadit gui' na mit mu ja joot gu ja ge'gerkam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ndha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' bui'nor gu Dios. Gu' ji nat gu' cham ai, nat gu' ja'p xi ñiira, dai naaka'n pix ai palhiip.

⁴⁸ Ba' ja titda gu Jesusus gui' na mit ba daa:

—¿Jax ku pim ba' bixchu' kukxir tu ua'dat bha ja'k jiim gam u'ux jix kaapak? ¿Tu' ixkum jiñ ilhii'n japim aa? ⁴⁹ ¿Jax ku pimit ba' cham mummu puñ dhaa ge' chiop nañ moo mi' pu oirit tu jam a'gi'ndha' nabap tanoolh? Ka' ba' na gu' dhi' na bhaan pix jum kuugalhdha' na jax jum kai'ch mi u'uan ta'm gu ñio'ki'n gu Dios.

⁵⁰ Ba' diih mi' xi buak jamit gu Jesusus gu noonbi'n pu jiboi'ñnor.

Na ba jimiññolhia' maa'n gu biapma'

⁵¹ Ba' nam nammí gama ja'k ba ua' buuplxixim gu Jesusus, gatuuk dir mui' ka jimchu' maa'n gu biapma' dai tøb kutuun ji chii'chgüt. Ba' o'bhai'ndhak tii daa mit, ⁵² gu' ji na mit gu' cham bhai' daa, kutuunaran pix daa mit. Jum junpak pu jimiññor jix dhaapkat.

Gu Jesusus nam mu ba aichdha' na pai' tum a'ga'

(Mt. 26:57-68; Lk. 22:54-55, 63-71; Jn. 18 : 12-14, 19-24)

⁵³ Ba' mummu ba aich jamit gu Jesusus na pai' kioka' gui' nax io'm jir ja ge'kam tuk ka' gui' nam jai' ja palhbui'ndha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' bui'nor gu Dios. Ba' biix maap bam jumaap jamit gu jai' gui' nam cham pik jir ja ge'gerkam tuk ka', gio ba' gui' nam jir ja ge'gerkam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam, gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios. ⁵⁴ Ba' gu Peegro gatuuk mi'p ba ai, na gu' gatuuk dir pix mui' ji jim jix choonnit. Mi' dhir ja'p dñrap pix ji dhaibu mi' na pai' miim gu tai, nam pai' tu naadat juuka' gu o'rosiiris.

⁵⁵ Ba' gu ge'gerkam tiim ti tikka'n am nam jax ja'k duuji iattulhdhai tu chii'nia' nam mu'aa' gu Jesusus, gu' ji nam gu' cham ji'xkat nii'n na mu pai' giilhim tu buim, ni nam pai' dhuuk pui' tē kēē. Mi' dho gu' pu cham bhaai' nam jax ti'ya'. ⁵⁶ Ba' jai' dhit tii xi iattulhi'n am, gu' ji nam gu' pui' pix cham jup ja jii'gi'n, na gu' maa'n maakam jup kai'chdha', gio gu jumai maakam ip. Mi' pui' cham ka nokia', mi' dhir jumai bhai' tiip ji chu a'ga'. ⁵⁷ Jai' gu'ngukit tii xi iattulhi'n am, jup kai'ch am:

⁵⁸ —Dho gu' aach mi' pai' pui' kai' ji nap kai'ch: “Alh jañ moo ka iara' dhi ge' chiop ja'tkam jup ja duiñ, baik tanoolh ki'n jañ ba' gio jumai ya'p kiisa', dhi' ba' Dios bap jir duñii'n ka', cham tu' tu' ja'tkam.”

⁵⁹ Ni gu' pui' kum cham maa'n ñi'ook jup bua, sia kum panaas tii silhkam kam xi kai'ch.

⁶⁰ Ba' gux io'm ja ge'kam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ndha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' bui'nor gu Dios, xi kikbuk xi ja soo'mchulhdhak nam sap cham ñiokda', ba' ba tikka gu Jesusus, jup titda:

—¿Jax jap ilhdhat ja kēē dhi jaaduñ? ¿Jir silhkam aa nam jax kai'ch, ka'm ji iat aa? Eap xi chu a'ga nach xim kēēka'.

⁶¹ Gu' ji na gu' cham ñiok gu Jesusus, mi' pix pu daa. Ba' giop xi chikka jix bhai' pix, jup titda:

—¿Jir silhkam aa nap saak aap jir di' guch Xoi'kam, nap saak jir Maraa'n gu Dios gux io'm Ge'kam?

⁶² Mi' dho gi ba' bhai' ji ñio ji gu Jesusus, jup kai'ch:

—Aañi' dhor di'. Kani na pim bañ chi-gia' nañ bhijimmini dhir bhai' ji buusnia' tibaa'ñ chir gatuuk nañ bhammix dhaam xi dhaakat sonpan gu Dios kii'n dir.

⁶³ Ba' gux io'm ja ge'kam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, ais saassa gu jannulhi'ñ na sap ba' bhaan jix maati' ka' na cham jir am pui' nat jax tii gu Jesusus, jup kai'ch ba':

—ǃDho jaña! ǃJarooch ba'p ka niira nax bhai' tu aa'nda'? Tii' nat diihl ya' maaxik bam kii. ⁶⁴ ǃJax japimit gi ilhdhat kai? ǃCham aa pim ilhii'ñ na giilhim jir ua'tul-hdhara' gu pui' nat jax tii, na moo ja'xbui' ge'kam jup xim taat na jax gu Dios?

Ba' biix bhai' ji bhaak jamit nam ji'k mi'p tu'ii', pui' ji chii mit na sap pui' pix bax bhaai' nam tu chiña' nam mu'aa'.

⁶⁵ Ba' bhai' ji dhaa mit pui' xi chi'ñik. Jai' mit bhai' ji xixbuidhimi, jai' na mit bhai' xi bulhdhak gu jannulh buupuiran bhai' xi gib, gio ba' nam xi chikka, jup titda am:

—ǃJaroo bham gii'? Eap xich aagi'ñ.

Mi' dhir ba' gu o'rosiiris jai' bhai'p ji gibiimi mit buisbaran.

Gu Peegro na pui' ba ti'ya' na cham tu' kaichu' gu Jesusus

(Mt. 26:69-75; Lk. 22:56-62; Jn. 18 :15-18, 25-29)

⁶⁶ Ba' gu Peegro na mi' ka daa cham joiñat, bhiji dir ja'p timnik te'kob mi' ba ai maa'n gu tiyaa na mi'r tujuandam ka'. ⁶⁷ Ba' mi' pix ji chii gu Peegro na mi' daakat ka juuka' taikob, ba' bhai' xi ñiidhimik jup titda:

—ǃAap aa maadit jir di' nap kaichu' gu Jesusus Nasareet kam?

⁶⁸ Gu' ji na gu' gu Peegro cham tu aa', dai nap kai'ch:

—Cham. Aañ diihl ji nañ jup oilhim jiñ jaduuiñ. Pu ni nañ jix maat gu jaroi' nap aagit jup kai'ch.

Ba' mi' dhir jimik gama ja'k jup ba kiik ki'ñgob. Ba' mi' kiikat jix buam jum aa', ba' moo maa'nnim ba jiiñ gu takaarui'. ⁶⁹ Ba' gu tiyaa mui' xi ñiidhimik ip gio, jup ja titda gui' nam mi'p tu'ii':

—Gu'ñi dho bak maadit jir di' na kaichu' gu Jesusus.

⁷⁰ Gu' ji na gu' gu Peegro jir maa'n na jax kai'ch. Ba' ja'xpix bhai'p ji chikka mit gui' nam ji'k mi'p tu'ii', jup titda am:

—ǃJa'p aa moor silhkam nap cham tu' maadit jir di' gui' nam kaichu' gu Jesusus Nasareet kam? Chi moo tii kaichu' ap ji, gu' ji nap gu' cham tu aagam. Jax dhui na pim gu'r mia'n jum oi'dhagim. ǃKa' cham aa aap jir Galilea kam? Tii' nap ba' moo ja'p pui' tu ñiok nam jax tu ñiok gu mu kam.

⁷¹ Gu' ji na gu' xi kiik gu Peegro, dai nat bhai' pix ji bhaam nam tiix bhai' pix xi chikka. Biix aixim ja titda na jax ilhii'ñ, jup kai'ch no' gu' sap cham jir pui' na jax kai'ch, ku gammiji pu dooda' ku gi gu Dios na jax ilhii'ñdha'. Ja'pni moo kai'ch:

—No' gu' cham jir pui' ku gi nañ jax jam titda, ku puñ dhooda' ku gi gu Dios na jax ilhii'ñdha', nañ gu' aañ tii ba jam aagi'ñ nañ diihl jup oilhim. Gio pu cham jup nii'ñ iñ na jax chu'm ti nii'ñ gu jaroi' na pim mi'ji pai' aa'. ǃJax japim ba' duukat pui' ja'k ilhii'ñ nañ aañ kaichu'?

⁷² Ba' daipu' xi ja tiidak gio mi ja'p gam-pai'p jim duu. Ba' giop ba jiiñ gu takaarui', bar gookim nat giop ba jiiñ. Ba' bhai' pup ti'ñicho gu Peegro na bak pin pu'ñi titda gu Jesusus biip' dir: “Gookim ka jiiñkia' gu takaarui' nap aap baikim pui' ba ti'ya' nap cham jiiñ kaichu'.” Ba' bhai' ji susua, nat gu' giilhim bhai'x buam ji chu tatdat na pui' xim aa'.

15

Gu Jesusus nam mu ba aichdha' na pai' gu Pilaato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lk. 23:1-5; Jn. 18 :28-38)

¹ Ba' buimgidhak nat jax pix bhai' ji chu maaxir, gu ja ge'gerkam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio ba' gui' nam jir ja ge'gerkam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam, gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, xi chu a'gak jamit nam jax ja'k duuji tu chiña' nam boi bhiichdha' gu Jesusus. Ba' ja'xpix na mit pai' maa'n ñi'look xip duuk, dai na mit mui' ba bhiik jix bhai' buuplhixim mu na pai' daa gux kai' Pilaato. ² Ba' gu Pilaato xi chikka'n gu Jesusus na mit jax mu aichulh, jup titda:

—ǃAapi' aar di' nap saak jir ja ge'kam tuk ya' dhi Israel kam ja'tkam?

Ba'p titda gu Jesusus:

—Jir pui' dho nap jax kai'ch jiñ jaduun̄.

³Ba' gu ja gē'gērkam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, biix aixim tii iattulhi'ñ am gu Jesusu. ⁴Ba' gio bhai'p ji chikka gu Pilaato, jup titda:

—Jir silhkam chi moo pui' nam jax kai'ch nam biix aixim jum iattulhi'ñ dhi ja'tkam. Tii' nap ba' cham ñiok. ¿Pui' aap ba' cham tu' bhaan jum palhbuidha'? Tii' nam jax kai'ch dhi ja'tkam.

⁵Gu' ji nat gu' cham ka ñio gu Jesusu nat gio tiip xi chikka. Ba' mi' pu cham maat gu Pilaato na jax dhuñia' na tii xim ga'nga.

Gu Pilaato na ba tu chiñia' nam sissappu' kuruus ta'm gu Jesusu

(Mt. 27:15-31; Lk. 23:13-25; Jn. 18 :38-19:16)

⁶Ba' ja'pni ja'k moop tu jimda' gux kai' Pilaato: Nabap oidha' na pai' dhuuk jum aajidha' gu piasta bhaan Paaskua ta'm, maa'n dado'ñcho' gu maa'nkam gui' nam ji'k ku-upka', dai na gu' gu jaroi' na ilhii'ñdha' nam cham pik bhaamki'ñdha' gu ja'tkam. ⁷Ba' jano' maadit mi'p kuupka' gu maa'nkam Barrabaas tiigim, gui' na biix jimdat biipi' dir na mit pai' dhuuk ja koi ji'kchi gu ja'tkam na mit ja kokda gu gē'gērkam. ⁸Mi' dhir ba' mi'm jumpadak gu ja'tkam jup titda am gux kai' Pilaato, na sap jix bhaai' na do'ñcho' maadit gui' nam miiji kuup nam pai'm kukpa gu ja'tkam. ⁹Ba'p ja titda gu Pilaato:

—Aañ ja'p ilhii'ñ nañ do'ñcho' dhi Jesusu, na gu'p kai'ch nar jam gē'kam tuk biix aapi'm ya' dhi Israel. ¿Jir am aa, ka' cham aa? ¿Jax japim ilhii'ñ aapi'm?

¹⁰Ba' dhi' na pui' ji' ja titda gu Pilaato na mi' pix mamti, ee jax pik ti'ya' am. Na gu'x maat na gu ja gē'gērkam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, nam jix bhaamkidhat jamit ba' mu aichulh gu Jesusu na sap ba' mi' dhir ja chiñia' gu sandaarui'x chugi'ñ nam mu'aa', nam gu' giilhim jix jügam. ¹¹Gu' ji na gu' gui' pu biipi' dir ba ja iatgi mit gu ja'tkam, jup ja titda am nam sap pui' ti'ya' na cham dado'ñchoda' gu Jesusu, Barrabaas jamit ja chia nam bhai' ji aaga' na do'ñcho'. ¹²Ba' xi ja tikka'n gu Pilaato nax bhai'x maachim no'm sap cham iam jax ti'ya' na do'ñcho' gu Jesusu, jup ja titda:

—¿Jax japim ba' ja'k ilhii'ñ nañ tu chiñia' nam dooda' dhi Jesusu? Na gu' kai'ñkam pui' kai'ch nar jam gē'kam tuk biix aapi'm ya' dhi Israel.

¹³Ba' gu ja'tkam pix jiñak suulh jamit, jup titda am gē' ki'n:

—¿Mu ja chian gum sandaarui'x chuk kum sissappu' kuruus ta'm!

¹⁴Ba' gio tii mui'p ka xi ñio gu Pilaato, jup ja titda:

—¿Tu' gi moo jax dhuu mu pai' ku pim ba' moo ja'p jix ki'ñi'n?

Gu' ji nam gu' gu ja'tkam cham tē kēē. Jix io'm gē' ki'n pui' ba xi chitda am:

—¿Mu ja chian gum sandaarui'x chuk kum sissappu' kuruus ta'm!

¹⁵Ba' pui' ma do'ñcho gu Pilaato gu Barrabaas nam ba' cham bhaaku' gu ja'tkam, nam gu' dhi' bhax aa'. Mi' dhir ba' pui' ma ja chia gu sandaarui'x chugi'ñ nam gi'bia' chipliin ki'n gu Jesusu nam ba' mi' dhir ba sissappu' kuruus ta'm.

Gu sandaarui'x nam biix aixim dooda' gu Jesusu

¹⁶Ba' gu sandaarui'x chugi'ñ gu Pilaato na mit pai' xi gibiimik gu Jesusu, mu ja'k jup bhiik jamit gē' bhi'ñbak chir, mi' na pai' gē'x chi gi'ñir, nax bhaai' na mi ja'p tum oipoda' gu ja'tkam biix xikoolh. Ba' gu sandaarui'x gui' na mit gi' gu Jesusu, biix bhai'ji ja bai mit gu jai' sandaarui'x nam mi ja'p jup tu'ii', ¹⁷ba' xi chi tii'dhak jamit jix ñakaabma', gio na mit bhai' xi dhaaxdhak gu joi' kuruuñchix kam mo'ran. ¹⁸Giilhim bhai' ji chitdaimi, jup titda am:

—¿Gammiji aap tii ilhdhat nap jir ja gē'kam tuk ka' git gu ja'tkam ya' dhi Israel?

¹⁹Gio na mit bhai' ji gibiimi mo'ran maa'n gu uux tapoorak ki'n, gio nam bha xixbui'ñ. Gio ba' nam ja o'lhia ki'n gu'ngukit biipi' dir pix am tum uañi'ñ, tu' ka'm nii'ñ am chi sap panaas, gu' ja'ppi nam mi' pix xi'rappu.

²⁰Ba' ja'xpix nam mi' pui' xi buimik, giop xi chu kookoxchulhdhak jamit gux ñakaabma' na mit biipi' dir ti tii', diilh jajannulhi'ñ jamit ba' xi chi tii'dhak ip gio, na mit ba' moo baabuk miiji dir gē' bhi'ñbak chir ba bhiik na mit ba sissapam kuruus ta'm.

Nam ba sissapa' gu Jesusu kuruus ta'm

(Mt. 27:32-44; Lk. 23:26-43; Jn. 19 :17-27)

²¹Ba' nam baasi'n ba ua' gu Jesusu na mit ba sissapam, maa'n bhai' ka jimchu'

gu maa'nkam Sireene kam Simoon tiigim, nar taata'n gu Alijaanru gio ba' gu Ruupu, sap mu pai' dhir ja'k jimchu' gampix. Ba' gu sandaarui'x bhai' dhir ja'k buak gamai' chia mit na mootika' gu kuruus, nat gu' ba magoo gu Jesusus.

²² Ba' bhammi ba aich jamit gu Jesusus na pai' Golgota ti tii', na ja'p kai'nkam jup jum kai'ch: Kakoi' Mo' Daa. ²³ Ba' ji'kchi' gu ja'tkam bhammi øek tii' maak am gu uubas baraa', binkam gu osbhaga'n gu u'uux gui' nam mirra ki'n jix mat ka', na sap ba' ki'n cham pik tu ko'k ka', na gu' cham pik tu taat ka' gu tukga'n, gu' ji na gu' cham aa' na i'ya' gu Jesusus. ²⁴ Ba' gu sandaarui'x xi chu kookoxchulhdhak jamit gu jajannulhi'n, na mit ba' bhai' ba sissapa kuruus ta'm. Mi' dhir ba' dai na mit xim mamai'chik a'lhiook xi chu u'uuk.

²⁵ Bhammini ja'p moo tɛ'kob pa' ba ji dhuu na mit pai' dhuuk bhammi sissapa. ²⁶ Ba' daam dir iam na pai' mo'tik gu Jesusus, maa'n bhai'p siis jamit gu taa'mla alhi'ch komarak pa', ge'ger ki'n bha tu ua'nix na sap ba' bhaan jix maati' ka' na mit tu' ki'n jup dooda. Ba' ja'pnim kai'ch gui' na bha tu ua'nix: "Dhi'nii' jir di' gui' nar ja ge'kam tuk biix gu ja'tkam ya' dhi Israel." ²⁷ Ba' gook i'xkum jamit biima'n bhai' sissapa bixxik dir jai' kukrus ta'm. ²⁸ Ba' dhi' nat pui' ji' tum duu, nat jax dhuuk pux jum kuugalh gu ñio'ki'n gu Dios na jax tu ua'nix mi u'uan ta'm nap jum kai'ch na guch Xoi'kam tu' pix ilhdha' am gu ja'tkam, pui' na jax gu jaroi' no' cham tu' ka'm ti nii'n.

²⁹ Ba' jai' dhit gu ja'tkam mi ja'p amuub buanit giilhim titdaidha' am bhai' xi ñiidhidhat, am gagai buppaidha' am gu ja moom. Ja'pnim moo titda:

—Jaña nap jax chu'ii' aap nap saak iarai gu ge' chiop baik tanoolh ki'n gio jumai bhai'p kiisa'. ³⁰ Eap xi chimii' bhai' dhir dhi kuruus ta'm nach xim nii'ndha' no'p baabui' moox io'm jir ge'kam.

³¹ Ba' gu ja ge'gerkam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ndha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios, ba xi jii mit ip nam giilhim a'ga gu Jesusus, jup kai'ch am ge' ki'n ja kaixdhat:

—Gi jax ji nat ba' gu' gu jai' ja'tkam ja palhbui, diilh ba' moo ja'p cham jup bhai' ji jia na jax dhuim palhbuidha' xib

na bhai' sissap. ³² No' git jich ñii'ñchudat bhai' dhir bhai' ji chimña' dhi' na saak jir jich Xoi'kam, na saak jir jich ge'kam tuk biix aach ya' dhi Israel, dho gi gu' biix ti jii'ndha'ch git ji buiñor.

Ba' gui' nam bhai' biima'n sissap pix am jup bhakku' am buiñor, jax ñam pix chitda.

Gu Jesusus na ba mukia'

(Mt. 27:45-56; Lk. 23:44-49; Jn. 19 :28-30)

³³ Ba' nat jix dhaam ba ji dhuu, bhai' ji chum tukgamta, pu cham pai' ka tu maax ja'p na jax no'r tukaa', attiiru pui' mia ba ji dhuu nat ba' giop ba tu maaxir. ³⁴ Ba' nat jax kia'pix gio bhai'p ji chu maaxir, ge' ki'n jup kai'ch gu Jesusus:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabaktani? —na ja'p kai'nkam jup jum kai'ch: Dios jiñ G'kora', ¿jax kup ba' cham jiñ a'm ka ti ñiidhim? Tii' na mit jax jiñ dhooda.

³⁵ Ba'p kai'ch am gui' nam mi'p tu'ii' nam kœe:

—Ka git na tii bai'ñ gu Eliiyas gui' nat bijik ya' ja'p bhaankam tu a'gimik gu Dios.

³⁶ Ba' maadit gui' nam mi'p tu'ii' jup kai'ch:

—Ea nach niirada' gu Eliiyas no' bha jim na tibiaa'ndha'.

Na gu' ja'p jum aa' na dhi' bai'ñ gu Jesusus nat ge' ki'n tu a'ga. Ba' pui' xi chi'iiik, jotmoda' xi ba'nnidhak maa'n gux moik ja'p na tok ki'n gu uubas barga'n jix ji'iiik, uux cha'm xi ixkunak mui' xi maa chiñi'ran gu Jesusus na sap ba' xio'pna' na ki'n kapup xi dhuatgida'. ³⁷ Gu' ji nat gu' nai' ji muu, dai nat ge' ki'n xi jiiñkik. ³⁸ Ba' nat jax muu gu Jesusus, gu jannulh gu ge'x kabook na mu se'ka' irban dir gu ge' chiop, pu irban sar. Daam dir dir mui' ji sar, mijimmi ji chim. ³⁹ Ba' gui' nar ja mo' ka' gu sandaarui'x nii'ñ nat ge' ki'n xi jiiñkik gu Jesusus nat ba muu, ba'p kai'ch:

—Bak ji gu' silhkam ji na Dios jir Maraa'n kat dhi jaduui' na ba' saak pui' kai'ch nar ge'kam.

⁴⁰ Ba' jai' gu u'uub mik pa' guguukat mui'p nii'ñ am. Maadit moor di' gui' na Mariiya Magdalena tii', gio gu jumai Mariiya, gui' nar ja naan gu Josee gio gu Jakoobo, gui' nam gatuuk kam ki'n jix mat ka', gio ba' jumai ip gu ubii Salomee tiigim. ⁴¹ Ba' dhi' dhi u'uub jir di' am gui' nam gammiji biix jup xi jiiimda' mu ja'p Galilea, na pai'

jax tu ja a'gidhidha' gu Jesusus gu ja'tkam, nam palhbuidhidha' nam mu bhüidhidha' na tu'm aagidha'. Gio jai' mui' gu u'uub nam mi'p tu'ii', gui' na mit bha oi ip jano' nat jax bha ai Jerusaleen.

Nam ba yaaspa' gu Jesusus

(Mt. 27:57-61; Lk. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴²Ba' mikkat nat pai' ba tuk nam ba' moox kii' bam duña'a' gu Israel kam ja'tkam, na gu' buimgidhak cham ka tum juanda', ⁴³mi' ba ai maa'n gu maa'nkam Arimatea kam, Josee tiigim. Dhi' maadit jir ja ge'kam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam. Jir jix bhai'kam ka', na gu' pui' tiip niirada' guch Xoi'kam na pai' dhuuk ya' aaya' dhi oi'nga'n. Ba' juraa'n xi dhaasak mui' ma jii na pai' daa gux kai' Pilaato, nat tikkam no'x bhai' na tibiaandhai yaaspara' gu Jesusus. ⁴⁴Ba' bhammi ~~gek~~ pui' ba titda. Mi' pui' pup tu'ii' gu Pilaato, na gu' cham ilhdhat no' jotmoda' mukia' git. Ba' ba bai'n gui' nar ja mo' ka' gu sandaarui'x, nat mi' ai ba' xi chikka no'r silhkam nat ba muu gu Jesusus. ⁴⁵Ba' gui'p kai'ch nar silhkam. Ba'p titda gu Pilaato gu Josee nax bhaai' na tibiaandhai ba bhiika'. ⁴⁶Ba' gu Josee xi saba'dak maa'n ge' gu jannullh jix dha'ram namkim, ki'n xi bhiibgak mummu tikaam jamit gai di'n kir, mu nat pai' tim digaar biipi' dir jix moik ai' cha'm, gio ba' na mit bhai' xi kuupak maa'n gu ge' jodai ki'n. ⁴⁷Ba' gu Mariiya Magdalena, gio gu jumai Mariiya gui' nam jax maap ba jii'mda', nii'n am na mit pai' tii gu tukga'n gu Jesusus.

16

Gu Jesusus na gio mi'p ba oirida' gatuuk maaxik sia ku mit mua

(Mt. 28:1-10; Lk. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹Ba' mikkat nat ba buus gu tanoolh na cham tum juanat, gu Mariiya Magdalena, gio gu jumai Mariiya gui' nar di'ii'n gu Jakoobo, gio ba' gu jumai gu ubii gui' na Salomee tii', ba tu saba'lh jamit gui' na joidham uub nam sap mu juulhdhapu' gu tukga'n gu Jesusus mu na pai' kaat, na sap ba' cham giilhim uub ka' na bhai' ji dhibaa'. ²Ba' tumiinku ta'm jix ki'nkob nat kia'pix bhai' ba ji chon, mui' ma jii mit mummu di'n kir, nam gu' ja'p jum aa' na pui mu kaat gu Jesusus. ³Ba' nam nammi gama ja'k ba jii'mchu', jup kai'chim am:

—¿Jarooch ba' umua'ndha' na ja'k daasa' gu jodai gui' na ki'n bha kuup? Nach gu' aach cham nakoo' nach jax dhui ja'k daasa'.

⁴Gu' ji na gu' na mit mu ba ai, mi' pix kupio'kix, ja'p gai dhir pix dhaa gu jodai gu ge' na ki'n bha kuupich. ⁵Ba' gui' dai na mit jii'mit pu baap bhiji di'n kir, ba' miji pix ji chii mit na daa maa'n gu biapma' tēb kutuun am jix chua, kii'n dir daa mi' na pai' kaatit gu Jesusus. Ku gu' cham tu'r maa'nkam ji, ja'ppi gu nobii'n guch Gi'kora' jix dhaam kam. Ba' giilhim jix chooto'n jamit, ⁶gu' ji nat gu' jotmoda' bha ñio, jup ja titda:

—Cha'pim totdon ka'. ¿Jesusus Nasareet kam aa pimit tii gio bhai'p ba tiigim, gui' na mit bas takaab bhammi sissapa kuruus ta'm? Ba jii ji bo, nat gu' giop ba dua. Cham tu' ka muukix. Ka gor mi' xi chi tii' na pai' kaatit na cham pai' tu jai'ch. ⁷Cham tu' ji na pim jix buam jum aagit yiji ka ti nini'i'ndha' di'n kir, ja'ppi dai na pim ja aa'ndhapu' gu noonbi'n, pui' na jax gu Peegro. Ja'p japim tiida' nat giop ba dua gu Jesusus, mummu ja'k japim ba tigia' Galilea na ba oirida', pui' na jax ba jam titda biipi' dir nam ba' moo daagii ba mu'aa'.

⁸Ba' gui' bubuakik pu jiboi'ñnor jamit gi'bukidhat, na mit gu' giilhim jix chooto'n. Pu cham jari' aagi'n am na mit jax ti tii, nam gu' daix juraapxichu'.

Gu Jesusus na mi' bam maaxdha' ja bui baik gu ja'tkam tugi'n

(Jn. 20:11-18; Lk. 24:13-35)

⁹Ba' ja'xpix cham miikim mu bam maax gu Jesusus buiñor gu Mariiya Magdalena, gui' nat xijum gook mai' joochxi gu cham kikii' i'ii'mda' bhai' dhir bhaan na ki'n jix ñaanbi' kat. ¹⁰Mi' dhir ba' xi mi' nat ja aa'ndham gu jai' gui' nam pui'p ti jii'gi'n buiñor gu Jesusus mu nam pai' daraat suan nam jix buam jum aa' nat sap muu. ¹¹Ba' mu ~~gek~~ tii ba ja aagi'n nat giop ba dua. Tiip ja titda nat maaxik tii, pu cham jii'gi'n am.

¹²Ba'x io'm ja'xpix mummu ja'k jup bam maax gu Jesusus ja bui gook gu ja'tkam tugi'n nam mu ja'p ka jii'mchu' biix boi. Dai na maakam tu'm, cham ob maatit tii mit. ¹³Ba' gui' tiip xi boop jamit na mit ja aa'ndham gu jai'. Pui' cham jup jii'gi'n am.

Gu Jesusus na mi'm maaxdhai ja bui gu mambhiix daman maa'n gu noonbi'n ba tu ja a'gidha'

(Mt. 28:16-20; Lk. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴ Ba' mikkat mummu bam maax dho gi ji ba' gu Jesusus ja bui gu mambhiix daman maa'n gu noonbi'n, mu nam pai' daraat ka tu kua'. Ba' pix am ja nioki'n, tu' sap ku ba' moo ja'p jix kaapak gu ja jujur nam ba' cham ja jii'gi'n nam tii ja aagi'n gui' na mit biipi' dir tii nat giop ba dua. ¹⁵ Mi' dhir ba'p ja titda:

—Ba' xib dir tu' na jax chui'ka', nai' pim xi jimia' jii' jaadu'n na ji'x oi'nga'n na pim tu ja a'gi'npu' jii' a'mkam dappaam na ji'k ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ni'ook.

¹⁶ Ba' gui' nam ji'k ti jii'ndhai bam bopkona', dai nam ba jimia' jix dhaam ja'k. Gu' ba' gui' nam ji'k cham ti jii'gi'ndha', pix am ti'richuka' am nam gammijim tulhiina'.

¹⁷ Gam gui' nam tu' silhkam ti jii'gi'ndha' aañ jii' bui, ja makia' iñ gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ i'mda' nam ba' ki'n mai' ja jootsa' jii' a'mkam gu cham kiki' i'ii'mda' ja a'm dir gu ja'tkam, gio ba' nam ki'n tu a'gada' jai' gu ni'ook na ba' bhaan jix maati' ka' nañ aañ ja a'm ti niidhidha'. ¹⁸ Gio ba' na cham ji'xkat ia'ndha' no't tu' ko' ba kii maadit. Piam no't jax dhuuk juu gu pa'ch, cham tu' maimtuda'. Gio ba' nam ja duduadhi'ndha' gux kako'kkam, dai nam bhai' pix xi ja da'ngida', pu duduarda' am.

Gu Jesusus na ba tisdia' jix dhaam ja'k

(Lk. 24:50-53)

¹⁹ Ba' daipu' na jax pui' ji' xi chu ja a'gidhimik gu Jesusus, pu jii'x dhaam ja'k, ba' bhammi ji dhaibu kii'n dir sonpan gu Dios.

²⁰ Ba' gu noonbi'n nai'p ji jii mit na mit tu ja a'gidham gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ni'ook na jax ba' ba tum a'gichu' sia gu xib. Jix bhai' dho tu buimik am gu tu' nax bhai'r jum duukam, na gu' guch Xoi'kam pix jup tu dui'chu' na jax ba ja titda biipi' dir nat ba' moo ba jii jix dhaam ja'k.

**GUX BHA'I'M KAI'CHDHAM
ÑI'OOK NA BHAAN TU A'GA
GUCH XO'I'KAM NAT TU
UA'NAK GU
LUUKAS**

Gu Luukas na bax chu ua'ñixidham ka' gu Tiopil

¹ Mui' dhit gu ja'tkam tu u'uantu' am nam tu daasaim na ji'k tu' jax buimik guch Xo'i'kam jano' na ya' xi oilhimik aach jich bui. ² Pui' ja'k tu daasaim am nam jax ja aagi'ñi gui' na mit maaxik ja buupui ki'n ti tii nammi dir nat jax bhai' ji oilhimi guch Xo'i'kam, nat gu' dhi' ba' ja a'm bii nam nai' pui' tu ja a'gidha' gu ja'tkam, pui' kuch ba' aach pui'p bax chu maat jai' dhit. ³ Gu' ba' aañ jup mañ guguux nañ tum ua'ñixidha' aap jiñ jaduun Tiopil nañ kapbhai' bax maat nat jax tu duuk guch Xo'i'kam gio nat jax pik ja'k jum duu diihl, na ñich gu'x bhai' xi chi tikkaimik. ⁴ Pu'ñi ja'k jap dho gi ba' gu'x io'm jix bhai' pui' bax chu mat ka'ji nam jax jup tum a'gi'ñ jai' dhit.

Gu nobii'ñ gu Dios na ba aagi'ñidha' gu Sakariiyas na ba maaxilhia' gu maraa'n Juan ja'tkam bopkondam

⁵ Jano' na gu Eroodis bhai'r gē'kam ka' na ji'x Judea bhaan bipio' gu dibii'r, maa'n jano'p jix jai'ch ka' gu maa'nkam Sakariiyas tii'gim na ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam bhammi gē' chiop. Ji'k jam maap jim daagit dai pu chuutu'm Abiiyas jum tiiti'nda', nam gu'r bopxi'ñ ka' gu Abiiyas. Ba' Isabeel tii'nka' gu binga'n gu Sakariiyas, dhi'r boxii'ñ ka' ip gu Aroon. ⁶ Ba' daim bipnagim mi' pui' jiiimda' am na jax jix aa' gu Dios, mi' pui' tu duiñchu'nda' am na jax tu aagix ka', nam gu' tu' ka'm ni'i'ñidha' gu Dios. Sia biix gu ja'tkam jai'p jix mat ka' am nam tu' ka'm ti ni'i'ñidha', cham ba' pai' jaroi' tu' ki'n jax ja titdada'. ⁷ Ba' cham jup tu maamar ka' am, na gu' gu Isabeel cham jir ai'ñ ka' gu a'aalh, ku gu' bar jagi'gir ka' am ji.

⁸ Ba' maa'nnim giop mam ai na pai' dhuuk mu jimia' gu Sakariiyas bhammi gē' chiop nam gio maap jup jum jumpada' gui' nam ji'k maap jum daa'nka' dai pu chuutu'm. ⁹ Ba' bhammi na mit biix maap xim jumpadak, biipi' mit xim mamai'chik na ba'

bhaan matgilhia' nam tu' jax dhuñia' biix ji'ma'n, nam gu' pui' ja'k pu buada' gammiji nam biipi' xim mamai'chii. Ba' bhaan ji bii gu Sakariiyas na bhiji tu kubhiona' na pai'x chu xidhuu ki'n gui' na joidham uub. ¹⁰ Ba' na pai' bhiji ba tu kubhion gu Sakariiyas, gu ja'tkam mi' dhir ja'k tu daañchu' am nam pai' pum jumpa'nda' gammiji, na gu' tuukab ja'k bipio' na pai'x chu xidhuu. ¹¹ Ba' jotmoda' maa'n mi' bam maax gu nobii'ñ gu Dios na pai' ka tu kubhion gu Sakariiyas, kii'n dir ja'k jum maax mi' na pai' kiik gu gē' kubhioñkar. ¹² Ba' giilhim jix choo'n nat ba tii, cham ka bhaai' na jax jum duñia', dai na bhai' pup nii'ñ. ¹³ Ba'p kai'ch gu nobii'ñ gu Dios:

—Cha'p toodon ka' Sakariiyas, na ñich gu' aañ bhai' pix jum aa'ñidham nat gu Dios jum kai na pich jax pui' tii'n. Ba' tigia' maa'n gu alhii gum biina', Juan jap ba' tiit-ga' na pai' dhuuk maaxilhia'. ¹⁴ Aap gē'kam ki'n jix bhai'm ilhdha' jano' na pai' dhuuk maaxilhia', sia mui' gu ja'tkam pui'x bhai'p jum ilhdha' am ja'p na jax aap, ¹⁵ na gu' gu jam alhii chuk ya'r gē'kam ka' bhaankam gu Dios. Gio cham ji'xdha' i'ya' gu jax chu'm biiñ, gio na pu biipi' dir bhaan bam tajaana' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mdaga'n gu Dios na iraab dir kap tui'ñgida' gu di'ii'n na ba' mi' dhir ba maaxilhia'. ¹⁶ Dai ba' na bhai' ji chu ja a'gidha' gu Israel kam ja'tkam nam mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' gu Dios gui' na pur ja Dios tuk bijik dir. ¹⁷ Dhi' ba' ja'p ji buusnia' na biipi' ya ja'p ba tu boi'nta' na ba' cham ka xijai ka' na ya' bhiiya' gux io'm Gē'kam na cham xiim bhai'p jim gatuuk dir. Na gu' ampik maa'n ñi'ook bap ja duñia' gu ja'tkam nam ka xim bhabhaaku'i'ñidha', pui' na jax no'm ja bui kax bhaak gu ja maamar, piam ku gu' mu dir bha ja'k gu ja maamar ja bui kax bhaak am gu ja tataat. Sia biix gui' nam jix bhaak ka' pix nam cham ji aagit nam mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios na ja jii'kgitdai mi' ja tuttu' na pai'x bhai' ba tu ja jimda'. Gu Juan bhaan tajaani'xchu'nda' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mdaga'n gu Dios, pu chu'm ip na jax chu'm bhaan tajaani'xchu'nda' bijik gu Eliiyas gui' na bhaankamu'n gu Dios ya ja'p tu ja a'gidhimik gu ja'tkam. Gam na bixchu'x bhaai'n ka' gu tu' na jax dhuñia', na ni jaroi' ku cham ji'xdha' pu duñia' gu

diihl pix, na gu' sia pu chu'm bhaan jup tajaanix ka' na jax chu'm Eliiyas bhaan jup tajaanix kat bijik.

¹⁸Ba'p kai'ch gu Sakariiyas:

—¿Siamri chi ba'r silhkam aa na pui' tigia' gu alhii guñ biina'? Jax dhui nach gu' moo xi' pik jup bar jagi'gir.

¹⁹Ba' gu nobii'n gu Dios jup titda:

—Ja'ppi nañ gu' aañ silhkam ya' pui'm titda, cham tu'p jax jum aa'nda' nañ pui' pix kai'ch. Jir nobii'n iñ gu' aañ gu Dios. Aañ jir di' nañ Gabriel tii'. Gui' pix bhai' joot nañ ya'm aagi'ndha' na jax jix bhai' kai'ch. ²⁰Gu' xib ba' tu' na jax chui'ka', nap gu' cham jiñ jii'gi'n, cham ka tu' ñiokda' ap jano' juugit na pai' dhuuk maaxilhia' gu jam alhii chuk.

Ba' pu jii gu nobii'n gu Dios pui' xi chii-dak gu Sakariiyas.

²¹Gu' ba' gu ja'tkam gui' nam baas dir ja'p jup ka tu daanit, tii pix gan bam juan am na cham pai' dhir ka buusnim gu Sakariiyas. Tii bam ti tikka am na sap jax kut ba' ba miikim. ²²Mikkat ba' siamri bhiji dir ba ji buus. Pu cham bhaai' na jax dhui tu a'ga', dai gu noonbi'n ki'n pix ja'p tii tu bua na tu ja a'gi'n. Ba' gu ja'tkam jotmoda' pui'm aa mit ip nat jax ji nat ti tii bhiji na ka baax na pai'x io'm jix chu xidhuu kut ba' pui'm duu, cham tu' gu ja'p pix. Pui' ba' cham tu' ñiokda' gu Sakariiyas, dai noonbi'n ki'n pix ja'p tu buada' na pai' dhuuk tu a'gada'.

²³Ba' nat pai' dhuuk jum ai na ji'k tanoolh tu daaxix ka' nam bhai' juruundha' g'e' chiop nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, ba jii ip gio mu ki-a'mi'n gu Sakariiyas. ²⁴Ba' ji'k jurni'n ki'n bar alhi'ch kiikam gu binga'n Isabeel, dai ba' nat cham pai' ka paxiarax chamaam masaa'n nat dir pui' jim duu. Ba'p jum aa'nda': ²⁵“Gu Dios pix jup tu duu nañ ba' bar alhi'ch kiikam, na gu' dhi' pu'ni ja'k ba' cham gampai' kañ ilhii'ndha' am gu ja'tkam no'n maa'n ba tu mar.”

Gu nobii'n gu Dios na ba aagi'ndha' gu Mariiya na ba maaxilhia' gu Jesusus

²⁶Ba' na pai' xijum maa'n masaa'n ba ua' nar alhi'ch kiikam gu Isabeel, gu Dios gio mu ja'k jup joot gu nobii'n Gabriel na pai' Nasareet ti tii', na Galilea bhaan bipio' gui' gu dibiir. ²⁷Mu joot na paxiartu'nmira' maa'n gu ubii tiyaa Mariiya tiigim, gui' nat pui' ba tii'n maa'n gu biapma' Josee

tiigim na biima'n jum tiimo' nam maap tu oi'ncha'. Gu Josee jir boxii'n ka' gu Dabii gui' nax io'm jir g'e'kam kat bijik. ²⁸Ba' mummi ba ji buus na pai'p tu'ii' gu Mariiya, jotmoda' bha ja'p bam maax mi ba'k chir. Ba'p titda:

—Aañ bha ja'k ip jiñ jaduun. Aañ bham aa'ndham nat gu Dios g'e'kam ki'n jum a'm ba ti tii na cham jax chu'm ubii ja'xbui' pui' g'e'kam bhaan ti niiniidhat.

²⁹Ba' giilhim jix choo'n gu Mariiya nat ba tii, gio nat gampai' ji dhuu pui' nat jax ja'k tiidak ñio'ki. Mi' jotmoda' tii xim ga'nga na jax jir jum duukam. ³⁰Ba'p titda ip gio gu nobii'n gu Dios:

—Cha'p jax jum aa'nda' Mariiya. Jix bhai'p pix bam taat ka', nat gu' g'e'kam ki'n jum a'm ba ti tii gu Dios. ³¹Ba' tigia' ap maa'n gu alhii chio'n, xib dir jap mui' jir alhi'ch kiikam ka'. Jesusus jap ba' tiitga' na pai' dhuuk maaxilhia'. ³²Dhi' jix io'm jir g'e'kam ka' ya' dhi oi'n'ga'n, na gu' gu Dios pix diihl g'e'kam ki'n daasa' na jax gu boxii'n Dabii nat pui' g'e'kam ki'n jup daasak bijik. Ba' maraa'n gu G'e'kam Dios ki'n jix mat ka' am gu ja'tkam. ³³Ba' gammiji pup jir ja g'e'kam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam, cham ji'xkat jum tiimo' nar g'e'kam ka'.

³⁴Ba' gu Mariiya xi chikka gu nobii'n gu Dios, jup titda:

—¿Jax jañ ba' dui tigia' gu alhii, nañ gu' aañ chakui chio'n biima'n daa?

³⁵Ba' gu nobii'n gu Dios jup titda:

—Dho na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' jum a'm jum tajaan' nar ikgiga'n gu G'e'kam Dios, na gu' dhi' ja'p ji buusan na jax gu tibaa' na ti ikgi'. Gu Dios pix diihl jup tu duñia', na gu'x io'm jir g'e'kam, bixchu'x bhaai' na pu tu duñia'. Pui' kum ba' G'e'kam Dios maraa'n ki'n machia' gu ja'tkam dhi' dhi alhii chio'n jano' na pai' dhuuk maaxirii ya' ba oirida', na gu' gam nax uañ ki'n ya oirida'. ³⁶Gio gu Isabeel na pim iam pix jir jum jajaa'nnim, pui'p bar alhi'ch kiikam, xijum maa'n masaa'n ba ua' na dir pui' ba tu'ii', sia ku gu' panaas tii bar jagi', gam nam jup a'gada' gu ja'tkam na cham jir ai'n gu a'aal. ³⁷Jax dhui na gu' gu Dios cham tu' xijai kam ilhii'n gu tu' na jax dhuñia'.

³⁸Ba'p kai'ch gu Mariiya:

—Ea na pui' tu duñia' gu Dios nap jax jiñ chitda, nañ gu' aañ jir tujuandam tugi'ñ pix.

Ba' pu jii gu nobii'ñ gu Dios nat pui' xi chiidak gu Mariiya.

Gu Mariiya na mui' ba jimia' na pai' kio gu Isabeel

³⁹ Ba' jano' xim jotma'ñ nat mu jii gu Mariiya maa'n kap na pai' mui' daa'ñxim jir kikcham gam na g'e'r juggam, Judea bhaan bipio' gui' gu dibiir. ⁴⁰ Mu jii nat paxiartudam gu Isabeel nam iam pix jir jum jajaa'nnim gook dit, na gu' bhammi kioka' gu Sakariiyas. Ba' bhammi nat eek gu Mariiya, mu baakik ba'k chir mui' xi ñio'ki gu Isabeel. ⁴¹ Ba' nat kai gu Isabeel nat mu tu ñio'ki gu Mariiya, jotmoda' joi gu alhii na iraab dir ua'. Ba' mi' jotmoda' joidham jix bhai' bhai' jim ilh gu Isabeel, nat gu' g'e' bhaan bam tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ li'ndaga'n gu Dios. ⁴² Ba'p kai'ch g'e' ki'n:

—Ja gu' g'e'kam ki'n bhaan ti niidhim ji jia gu Dios gum alhii chuk nap jum iraab dir ua'! Ja'p moox bhai' tum jii, na gu' cham jax chu'm ubii ja'xbui' pui' g'e'kam ki'n bhaan ti niidhat na jax aap. ⁴³ ¿Aañ ba' jax jup jiñ ilhii'ñ nat ba' ja'kbui' kat bhai'p jiñ chiigim gu di'ii'n guñ G'e'kam tuk? ⁴⁴ Na gu' na ñich jum kai na pich bha tu ñio'ki, jotmoda' joi guñ alhii chuk nañ jiñ iraab dir ua' nat jix bhai'm ilh. ⁴⁵ Ja'p moo joidham jix bhai'm duu na pich biix jum jur ki'n ti jii'ñ na pui' tum duñia' na jax jum titda guch G'e'kam tuk!

Gu Mariiya na tu a'ga' na jax jir tu'm kam gu Dios

⁴⁶ Ba'p kai'ch ip gu Mariiya:

Dho gu' aañ jiñ ii'mda' bhaan g'e'kamtu'n ji gu Dios,

⁴⁷ nañ gu'x bhai'ñ chaat nat ba uana guñ ua'tulhdhara',

⁴⁸ gam nat g'e'kam ki'n jiñ a'm ti tii nañ tii gampai' tu'm aañ nañ jir tujuandam tugi'ñ.

Ba' xib dir gammiji ja'k pui' pup jiñ chitdada' am gu ja'tkam nat joidham jix bhai' tuñ jii.

⁴⁹ Bixchu' g'e'g'er jup tum duu'nkam jiñ bui bap tu duu gu' gu Dios na bixchu'x bhaai' na pu tu duñia', na gu' giilhim jir jix uañ gui' na pui' tii' Dios.

⁵⁰ Na gu'x ja joi'mdat ja a'm ti niidhidha' gu Dios gui' nam mi' pui' jii'mda' na jax jix aa'.

⁵¹ Jix io'm jir g'e'kam gu', bixchu'x bhaai' na pu tu duñia' na jax ilhi-i'ñdha'.

Tii' nat mik ja bui'ñchulh nam jax kam aa'nda' gui' nam ja'p pix g'e'g'er kam jum taat ka'.

⁵² Gam nat bhammi dir ji ja tiipxi gui' nam g'e'g'er kam ki'n ka daraat,

pu cham tu' ki'n ji bii mit.

Gui' ba' nam jir cham tu' dat,

g'e'g'er kam ki'n xi ja darsak.

⁵³ Gio gui' nam giilhim kar jix chutumñigam kat,

pui' gammiji xi ja joot xi chu ja boosgidhak gu ja bixchu',

tu ja maa ba' gui' nam soi' tu'ii' nam cham tu' bia' ni ji'x.

⁵⁴ Nat gu' ba ti'ñicho nat bam ai nat pai' dhuuk tu dai nax ja joi'mdaix bhai' ja duñia' gu Israel kam ja'tkam,

na gu' ja'tkam tugi'ñ gio nam jir tujuandam tugi'ñ.

⁵⁵ Pui' pu xi ja tiidak ji gu' bijik guch bopxi kat,

pui' na jax gu Abraam maadit jir di' nat pui' tiidak.

⁵⁶ Pu'ñi ja'k ba' tii ip gu Mariiya. Mi' juruun ji gu' ji'k baik masaa'n buiñor gu Isabeel nat ba' ba jii ip gio mu ja'k kia'mi'ñ.

Na ba maaxilhia' gu Juan ja'tkam bopkondam

⁵⁷ Ba' nat pai' dhuuk jum ai gu tanoohl, ba maaxir gu maraa'n gu Isabeel. ⁵⁸ Ba' gu jajaa'nni'ñ gio gui' nam cham jax iim nam ja'p pix jix ja mat ka', ba maat jamit nat ba tii gu alhii, ba maat jamit sia nat gu Dios pix jix joi'mdak tiigik maa gu alhii. Ba' mi eek jup titda am nat joidham jix bhai' tu jii. ⁵⁹ Ba' nat pai' aich gu xijum baik tanoohl gu alhii,

dai na mit ba tiit gio na mit matgilh nar Israel kam. Ba' jai' dhii tiix aagit am na git pui'p tii'nka' na jax gu taata'n Sakariiyas.

⁶⁰ Gu' ji nat gu' cham aa gu di'ii'n, jup kai'ch pix:

—Juan ji nañ jix aa' na tii'nka' dhiñ alhii chuk.

⁶¹ Ba' tiip titda am gui':

—Jax dhui na cham jax chu'm iam pui' tii' na pim ji'k jir jum jajaa'nnim.

⁶² Ba' gu taata'n ba tikka am ip na jax ja'k jup jix aa' na tii'nka' gu maraa'n, ja noonob ki'n ja'p ba buixi'n am nam tikka. ⁶³ Ba' xi ja taa nam bha bhiidha' maa'n gu uux komarak sobkoñxim alhi'ch pa' na bhaan mi dhaasa' na jax ja'k jix aa' na tii'nka'. Ba' ja'pni mi' xi dhai: "Juan jach tii'tga' dhiñ al-hii chuk." Ba' gui' gampai' ji dhuu'n jamit, nam gu' cham ilhdhat na jai' pui' ja'k jup ilhii'n na jax gu binga'n. ⁶⁴ Ba' mi' jotmoda' bhai' ji chu ñiokcha ip gio gu Sakariiyas, jix bhai'm taatit xi ge'kamtu'n gu Dios jix dhaam ja'k. ⁶⁵ Ba' giilhim jix chooto'n jamit gui' nam mi'p tu'ii', gio nai' ja'p pix pui' tim tii nat jax tum duu na ji'x jir jujukgam na Judea dibiir bhaan bipio'. ⁶⁶ Ba'p jum aa'nda' am gui' nam pui' te ke'ke':

—¿Tu' chi ba'r jup tu'm da' ka' gu alhii nat mu pai' pu maaxir?

Na gu' biix aixim joidham jix bhai' tu buada' gu Dios buiñor gu alhii nam xi che ke'e, dhi' bhaan ba' tii xim ga'ngada' am na tu'r jup tu'm da' ka'.

Na tu a'ga' gu Sakariiyas na jax jir tu'm kam gu Dios

⁶⁷ Ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ i'i'mda' ge' bhaan bam tajaa gu Sakariiyas, taata'n gu alhii, ba' bhai' ji chu a'ga na jax jir tu'm kam gu Dios, jup kai'ch:

⁶⁸ Ja'p moor jix bhai'kam ji tu' silhkam ki'n gu Ge'kam Dios!

Tii' nat moo bha jii ya' ja bui gu ja'tkam tugi'n Israel kam na ba' ya' ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara'.

⁶⁹ Bhach joochxi maa'n gui' na bixchu'x bhaai' na pu tu duñia'.

Dhi' ba'ch boosga' mi' dhir bhaan gu boi nach bhaan mu ja'k ka jiiim nach pai' gammiji mi' pup jich chulhiindha'.

Maadit jir di' gu boxii'n gu Dabii gui' na Dios jir tujuandam tugi'n kat bijik.

⁷⁰ Pui' pu xi ja tiidak ji gu' gu Dios gui' nam bijik bhaankamu'n jix u'uañ ki'n ya ja'p tu ja a'gidhimik gu ja'tkam,

⁷¹ na sap pu'ni ka daasaim na pai' dhuuk jich palhbuidha' nam cham kach juanda' biix gui' nam xich bhaamki'n.

⁷² Jum aaya' sap na pai' dhuuk ge'kam ki'n jix joi'mdai ja tigia' biix guch bopxi kat,

cham sap ba' ji'xkat mik bua' pui' na jax ja titda.

⁷³ Guch boxii Abraam maadit jir di' nat pui' tiidak gu Dios,

⁷⁴ na sap pu'niich palhbuidha' nam cham kach juanda' gui' nam xich bhaamki'n

nach ba' mi' dhir cham tu' bhaan ka tot-donit dai gui' bar tujuandam tugi'n ka',

⁷⁵ nach cham tu' bhaan kach ua'tulhdhat mi' pui' ba jiiimda' na jax jix aa' gammiji nach ji'x ya duduaka' dhi tutku' bhaan,

na ba' bhammi dir bha ja'k pui'ch a'm jup ti niidhidha'.

⁷⁶ Ba' aap jii chio'n,

jup ti'ya' am gu ja'tkam nap aap maadit jir di' gui' nam bijik ya ja'p tu a'gimik bhaankam gu Dios gui' nax io'm jir ge'kam,

nap gu' aap biipi' ya ja'p ba tu ja a'gidha' gu ja'tkam na ba' mi' dhir ya'p ba aaya' gux io'm ge'kam,

ja'p ji buusnia' nap biipi' ya' ba tu boi'nta'.

⁷⁷ Nap gu' ba ja mattuda' gu ja'tkam tugi'n na jax ja'k jix bhaai' nam dui cham mu ja'k ka bhiiya' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiindha',

na gu' ba ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara'.

⁷⁸ Nat gu' gu Dios jich Gi'kora' ge'kam ki'n ba xich joi'gilh,

ya' bach aichullh jix dhaam dir maa'n gui' na ge' miimtu'.

Dhi' ja'p ji buus jich bui nat kia'pix bhai' ba tu kobxi gu tanoolh xia'llhbui dhir.

⁷⁹ Ba' biix jich a'm tonnia',

sia gui' nam jix io'm jix chu tukgam tir jup tu'ii'.

Joidham bax chu maax ka' nach ti niidhidha' nach jax ja'k joidham jix bhai'ch chaatit mi' pui' jiiimda' na jax jix aa' gu Dios.

⁸⁰ Pu'ni ja'k ba' tu a'ga gu Sakariiyas. Ba' pix ji gi'llhidha' gu alhii, ti bhijidha' na jax jir tu tu'm kam ya' dhi oi'nga'n. Ba' nax io'm pa' bar ge' ka', mu ja'p pix ba oirida' gampix jix chu gak kir. Jix io'm mikkat nat ba' nai' ji chu ja a'gi gu Israel kam ja'tkam.

2

Na ba maaxilhia' gu Jesusus

(Mt. 1:18-25)

¹ Jano' gu Augusto Seesar biix kap jir ge'kam ka' na ji'k Rooma bhaan bipio' gu

dippir, ba' dhi' ja chia nam jum daasa' biix gu ja'tkam nam ji'k dhi' bhaan tu oi'dha'.² Jano' kia'pix jir maa'nim ka' nam jum daasa', nam gu' cham pai' dhuuk jum da'n-sat biipi' dir. Jano' gu Sireenio jir jix kai' ka' ip mi' ja'k na pai' Siiria bhaan bipio' gu dibiir. ³Ba' pui' ja'k duu gu Augusto Seesar nam aa'nda' na mi'm daasa' gu jaroi' nar pai' kam ka' gu bijik dir kam boxii'n. ⁴Pu'ni duuk ba' gu Josee ma jii mi' dhir Nasareet na Galilea bhaan bipio' gu dibiir, bhammi ja'k bhii Beleen na pai' Judea bhaan bipio' ip gu' gu dibiir, nat gu' bhai' maaxir gu boxii'n Dabii nar ge'kam kat bijik. ⁵Sia gu Mariiya biix jup xi baidhak nam gook dit jum daasa', gui' nat pui' ba tii'n na biima'n jum tiimo' nam maap tu oi'ficha'. Ku gu' pu bar dakoo pix tu'n da' ji ba' gu Mariiya ki'n gu alhii. ⁶Ba' jano' pik jup mam ai gu tanoolh na pai' dhuuk maaxilhia' gu alhii nam bhai' ka oipo Beleen. ⁷Cham jup ja ai gu' mijj na pai' tim tibiappu na git mi' dodhia' gu Mariiya, na mit gu' suu'n gu ja'tkam na mit mui' bham jumaap. Mu ja'k jamit ba' jii nam pai' kuupka' biix aixim tu'm gu sasoi'. Mi' ba' dua gu Mariiya ki'n gu biipi' kam maraa'n, jajannulh ki'n xi bhiibgak bhai' xi boo'n bhaan gui' nam sasoi' mi tu kua'.

Gu nobii'n gu Dios na ba ja aagi'ndha' gu kakasnir bipia'dam nat ba maaxir guch Xoi'kam

⁸Ba' ji'kchi gu ja'tkam bhammi baasi'n dir ja'p jup tibiapka' am gampix nam bhai' darket tu bipia'da' gu ja kakasnira' nam ja bia'ka'. ⁹Ba' cham pum aa' am nat jotmoda' ge' nammi ja'p ba tu maaxir mi' biix xikoolh nam pai'p tu'ii', gu' gu nobii'n gu Dios nat mi' bam maax ja bui nat ge' ton nam ba' bhaan machia' na dhi'r di' gui' na bhaankam oiri gu Dios. Gu' gui' giilhim jix chooto'n jamit. ¹⁰Ba' gu nobii'n gu Dios jup ja titda:

—Cha'pim totdon ka'. Aa'n jam ua'tulhi'n ji maa'n gu ni'ook na pim bhaan joidham jix bhai'm ilhdha', sia biix gu ja'tkam pui'x bhai'p jum ilhdha' am nam pai' dhuuk machia'. ¹¹Ja'pniñ tu'm jam ua'tulhi'n: Maa'n bha'ni dhir maaxir gu alhii xib dhi tukaa' na pai' kiokat bijik gu Dabii. Dhi'r di' gui' na pim niira na saak bha jootsa' gu Dios ya' dhi oi'nga'n na jam palhbuidha'. ¹²Kani

gor ti tii'mbop na bha ja'p bo'ka' bhaan gui' nam sasoi' mi tu kua' jajannulh bhiibgixim ki'n.

¹³Ba' jotmoda'x io'm mui' bhai' bam maax jamit gu noonbi'n gu Dios nat jax pix mi' ji tiimo nat tu a'ga gu maa'n, ba'p kai'ch am biix dhit nam ge'kamtu'n gu Dios:

¹⁴¡Aach jix bhai'ch chaatit ge'kamtu'n gu Dios nach ji'k mia'n jup tu'ii' buiñor!

Nat gu'x joi'mdak jix bhai' ba ja duu gu ja'tkam ya' kam dhi oi'nga'n, dai ba' na ja a'm ba ti niidhidha' gui' nam ji'k mi' pui' jii'mda' na jax jix aa'.

¹⁵Ba' na mit pai' jii dhaam ja'k gu noonbi'n gu Dios, gu kakasnir bipia'dam jup jum ti titda am:

—Each mu jii'm Beleen nach tii'mpo' gu alhii nat pui' maaxir na jax jich chitda guch Gi'kora'.

¹⁶Ba' na mit jax guguu mi' bhii mit na mit tiigim. Mummi mit ba ji bubua na pai'p tu'ii' gu Mariiya gio gu Josee, gu alhii bha ja'p bo' bhaan gui' nam sasoi' mi tu kua'.

¹⁷Ba' na mit pai'x bhai' xi chiigik gu alhii gu kakasnir bipia'dam, ba ja aagi'n am gui' nam ji'k mi'p tu'ii' nar tu'p tu'm da' ka' gu alhii, xi ja aagi'n am na maa'n gu nobii'n gu Dios pui' ja titda. ¹⁸Ba' gui' mi' pui' pup tu'ii' am nam ba ja aagi'n nar tu'p tu'm da' ka'. ¹⁹Gu Mariiya ba' dai jura'ram jup xim ga'nga tii na jax jir jum duukam pui' nam ji'k jax kai'ch gu kakasnir bipia'dam. ²⁰Ba' ba jii mit ip gio gu kakasnir bipia'dam xi ge'kamtudidhat gu Dios, xi laalagidhat am ji'x gu alabaa'n, jix bhai'm taattu' am gu' na mit pui' ti tii na jax ja aagi'n gu nobii'n gu Dios.

Nam mui' ba bhiika' gu Jesus ge' chiop

²¹Ba' nat pai' aich gu xijum baik tanoolh gu alhii, dai na mit ba tiit gio na mit matgilh nar Israel kam. Jesus jamit tiit na jax ja'k pu aagi'n gu nobii'n gu Dios gu Mariiya biipi' dir na ba' moo bar alhi'ch kiikam ka'.

²²Ba' pui' ja'k jup tu aagix ka' nat tu ua'-nak gu Moisees bhaankamu'n gu Dios, nam cham pai' buanda' ji'k tanoolh gu u'uub mi' dhir ja ki'aam no' mit pu'ni kia'pix dudua a'aalh ki'n. Pui' duu ip ba' gu Mariiya, cham pai' buus ji'k tanoolh. Nat pai' xi aichdhak na ji'k aagix ka' na mit ba' ba bhik gu alhii bhammi Jerusaleen, bhai' na

pai' kiika' gu gɛ' chiop nam ba' bhai' dhir iimchuxdha' gu Dios. ²³ Na gu' sia pui' ja'k jup tu aagix ka' nat pui'p tu ua'nak gu Moisees bhaankamu'n gu Dios. Ja'pnim kai'ch: "iimchuxdhidha' pim gu Dios gu a'aalh chichio'ñi gui' nam biipi' maaxilhidha'." ²⁴ Pu'ñi ba' kai'ñkam mu bhiik jamit bhammi Jerusaleen. Ba' sia pui' ja'k jup tu aagix ka' nam aa'nda' nam tu makgixidha' gu Dios gu u'uub no' mit pu'ñi kia'pix ja' tii gu a'aalh, jup jum kai'ch na sap sia tu' gio'nda' gook piam gook gu joojoi.

²⁵ Ba' maa'n gu maa'nkam bhai'p kioka' Jerusaleen, Simeon tiigim, na mi' pui' jimda' na jax jix aa' gu Dios, gammiji tu daanda'. Ba' jai' pui' tiip ti niirada' na pai' ba' duuk pui'x ja joi'mdai ja palhbuidha' gu Dios gu Israel kam ja'tkam nam ja tulhi-ñichu'nda' gu jai' ja'tkam maakam dir ja'k kam. Ba' na gu' bhaan jup tui'ñgida' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda', ²⁶ gui' pix pui' jurtu'nka' na chakui mukia' na ya' ba aaya' guch Xoi'kam na Dios bha jootsa'. ²⁷ Ba' gui' pix jix Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda' pui' jurtuda na mu jimia' gɛ' chiop, mummi ba ji buus. Maap pix mi' ji aajim am gu Jesusus gu gi'korga'n na mit mi' pui'p ba tu duñiim na jax tu aagix. ²⁸ Ba' xi dhaagik gu Simeon gu alhii ma tu a'gax dhaam ja'k buiñor gu Dios, jup kai'ch:

²⁹ Taxchaab dho ba'ch Gi'kora' na pich bhai' bach joochxi gui' nap saak pui' bha jootsa' na pich jax ja tiidak guch bopxi bijik.

Ba' aañ xib cham tu' bhaan jax kañ aa' sia pich ba' bañ dho'ñcho nañ ba mukia' nañ jir jum tujuandam tuk,

³⁰ na niich gu' ya' ba tiiñ buupui ki'n gui' na ya' ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara' gu Israel kam ja'tkam.

³¹ Xib japich ba' mui' ba ji kii nap jax jix aa' diihl jich Gi'kora' nap tu duñia' xi ja niil'ñchudat biix gu ja'tkam nam ji'k jix jai'ch ya' dhi oi'ñga'n.

³² Na gu' dhi' ba'r di' gui' na joidham gɛ' tanoor na ja bi'ñixidha' biix gu ja'tkam nam ji'k jix jai'ch,

ba' mi' dhir dai nam pix jix bhai' ba ja aa'nda' gum ja'tkam tuk Israel kam na pich jix bhai' ba ja duu.

³³ Ba' gu Josee gio gu Mariiya gampai' ji dhuu'n jamit nat gu ja mar bhaan tu a'ga gu

Simeon jix dhaam ja'k, mi' pix pui' pup tu'ii' am. ³⁴ Ba' biix gook xi chu ja daa'ñxidhak gu Simeon na sap ba'x bhai' tu ja jimda'. Mi' dhir ba' moop titda dai gu Mariiya:

—Kani nap xiñ kaaya' nañ jax jum tiida'. Dhi alhii bhammi dir bha ja joochxi gu Dios gu Israel kam ja'tkam. Jai' mi' pui' jimia' am na jax ja tiida', jai' ba' cham. Jix io'm jir mui' ka' am gui' nam cham mi' pui' jimia', ³⁵ sia kum gu' tiix maatit kaaya' na jax kai'ñkam jup ja tiida', gu' pix ji nam gu' diihl jix bhaamut kaaya', dhi' ba' bhaan jix maati' ka' nam diihl cham aa'nda'. Aap ba' giilhim jix buam jum aa'nda' tii, ja'p tu taddaka' panaas na jaroi' kuxiir ki'n bham sissida'.

³⁶ Ba' maa'n gu ubii jagi' bhai'p oirida' Aana tiigim na bhaankamu'n gu Dios tu ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam nam jax ja'k mi' pui' jiiimda'. Gu taata'n Panuel tiigich, maadit jir di' kat gui' nam Aseer jir bopxi'ñ. Ba' dhi Aana alhii pa' oidhak maa'n gu chio'ñ, gu' ji na mit gu' xijum gook oidha' pix maap tu oi'ñcha, ma muu ip gu binga'n.

³⁷ Diihl ba' pup oiri nat dir diihl bii, maakob oo'm daman maakob oidha' bap duu jano' dir. Gu' ba' mi' pix ja'k ji ai chiop na pai' ba' pup jir tujuandam tugi'ñ gu Dios, cham pai' maakam ja'k ba buus. Gammiji tu juanda' mi' dhi chiop nabap tanoohl gio nabap tukaa', gam nam saabda', gio na tu daanda'. ³⁸ Ba' gui' ji' Aana jai' mi'p ba ji buus na pai' gu gi'korga'n gu Jesusus, jai' ba'p ma taxchaabgi gu Dios jix dhaam ja'k. Mi' dhir ba' nai' pui'p ba ja titdaim gui' nam pui'p ti niira na pai' ba' duuk pui'x ja joi'mdai ja palhbuidha' gu Dios gu Israel kam ja'tkam, pui' ja titdaim nat ya' ba ai gui' nam jaroi' niira.

Gu Mariiya gio gu Josee nam ba jimia' ip gio mu ja'k Nasareet

³⁹ Ba' na mit biix pui' xi chu duuk gu gi'korga'n gu Jesusus na jax ja'k aagix na tu ua'ñix gu nioki'ñ gu Dios, giop ba jii mit mu ja'k Nasareet nam pai' oi'dha', na pai' Galilea bhaan bipio' gui' gu dibiir. ⁴⁰ Ba' gu alhii pix ji gi'lhidha', jix io'm bax chi bhii'ñ ka' gio nax io'm bax oo' ka', gam nax bhai'm taat ka', na gu' bhaan ti niidhidha' gu Dios.

Gu Jesusus na mi' daaka' gɛ' chiop

⁴¹ Ba' gu gi'korga'n gu Jesusus mui' pu jimida' am bhammi Jerusaleen nabap oidha'

na pai' dhuuk jum aajidha' bhaan Paaskua ta'm. ⁴²Ba' nammi nat giop bam ai, gio mit mui'p ma jii, biix jamit xi baidhak gu Jesus, na gu' mambhiix daman gook oidha' ba bia'ka'. ⁴³Ba' nat pai' buus gu bhaan Paaskua ta'm, gio ja'k jup ba suulhgichu' am mu ja'k ja ki'aam, gu' ji nat gu' bak gu Jesus bhammi pup bii Jerusaleen. Pu cham maat am gu gi'korga'n no't bhammi pai'p bii, ⁴⁴ja'p jum aa'ntu' am gu' na mi' pai' ja saagi'n jim gu ja'tkam nam giilhim mui' mu jii. Maa'n tanoolh gu' pu ba jii mit na mit ba' nai' tii ba ji gaa mi ja'p ja bui gu jajaa'nni'n gio mi ja'p ja bui gui' nam ji'k jix ja maat. ⁴⁵Cham pai' tii mit. Ba' gio mi' dhir ja'k jup ma suulh jamit na mit gaagam bhammi Jerusaleen.

⁴⁶Nammi baik tanoolh ki'n ba' ka tii mit bhai' ge' chiop na ja saagi'n daa gui' nam sap jix mat ka' gu nio'ki'n gu Dios, ja kee nam aagi'n gu nio'ki'n gu Dios na bha ja tikka. ⁴⁷Ba' ji'x gampai' ji dhu'ntikda' am biix gui' nam ji'k mi'p tu'ii' nam sap cham pai' dhuuk jax chu'm alhii pui' keeket nax io'm jix chu maat. ⁴⁸Ba' na mit ba tii gu gi'korga'n na pai' daakat pix chu' kai'ch, gampai' ji dhuu'n jamit ip sia, nam gu' cham ji'xkat pai' dhuuk pui' niidhat gu jax chu'm alhii na jax ja'k tu jim gu Jesus. Ba' titda gu di'ii'n:

—Jax ba'n chio'n ku pich ba'ch o'ni'xi? Nai'ch chiim gaa'richu' gook dit dhim taat jix buam jich aa'ntugit.

⁴⁹Ba' gu Jesus jup ja titda:

—Jax ku pim ba' moop ji'n ga'nga? Na gu' aa'n ji'n a'm jum aa' na'n machia' na jax jir tu'm kam gu'n Gi'kora'. Jum aa' na'n ya'p tui'ka' na pai' ba'kchudhix.

⁵⁰Pu cham maatit kai mit gu gi'korga'n nat jax kai'nikam jup ja tii'n.

⁵¹Ku gu' pu ja oi ji ba' gu Jesus mu ja'k Nasareet pui' xi ja tiidak, na gu'x ja keeke' tu' nam chianda'. Ba' pui' pix jum aa'nda' jura'ram bhaan gu di'ii'n na jax ba'r jum duukam na jax ja'k tu jim gu Jesus, tiim ga'ngada'. ⁵²Ba'x chi bhii'n kam gi'lhidha' gu Jesus, gam nax bhai'm taat ka', na gu' bhaan ti niidhidha' gu Dios, gio gu ja'tkam joidham pix jix bhai' aa'nda' am.

3

Gu Juan na ja bopkonda' gu ja'tkam

(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

¹Ba' jumaip bar ge'kam ka' biix kap na ji'k Rooma bhaan bipio' gu dippir, Tibeerio ba tii'nka' gui' na bar ge'kam ka'. Mambhiix daman jix chamaam oidha' bhai' pu bap duu na ba' gu Poonsio Pilaato mi'p bar jix kai' ka' dai mi' na ji'x Judea bhaan bipio' gu dibiir. Mu ja'k Galilea ba' Eroodis tiigim mi'p jir jix kai' ka' jano'. Mu ja'k Iturea ba' gio Trakoniite, maa'n Piliip tiigim mi'p jir jix kai' ka' dhi gok kap, jir jum jajaa'nnim ka' am gook dit gu Eroodis. Ba' mu ja'k na pai' Abiliinia ti tii', maa'n Lisaanias tiigim mi'p jir jix kai' ka'. ²Gu' ba' maa'n Anaas tiigim gio jumai Kaipaas, jix io'm jir ja ge'gerkam tuk ka' am gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam. Dhi' ji' ba' biix nam ge'gerkam ki'n ka darka', gu Dios mummi ja'k ba tu a'gi gu Juan gui' na Sakariiyas jir maraa'n. Mummi tu a'gi gampix jix chu gak kir na pai'x joi'ndha' na oirida', jup titda na ampix bax bhaai' na pai' dhuuk jir am na ba tu ja a'gi'nmira' gu ja'tkam mu ja'p nam pai' jax tu oi'dha'. ³Ba' gui' ma jii ip nat tu ja a'gidham, mu ja'p ji bhii biix ju'ndharam gu Jordaen Ak ge' na mi' bhiiix, jup ja titdaidha' nam soi'm ilhdhai bam bopkonda' na ba' dhi' bhaan jix maati' ka' na mit mi' pui' ba jii na jax jix aa' gu Dios, ba' dai na ba ua'chudhix ka' gu ja ua'tulhdhara'. ⁴Ba' pui' ji chu buus na jax jum kai'ch mi' nat pai' tu ua'nak bijik gu Isaiiyas gui' nat bhaankamu'n gu Dios tu ja a'gidhak gu ja'tkam. Jup jum kai'ch:

Maa'n gu maa'nkam mu ja'p gampix jix chu gak kir ji jimdat jup ja titdaim ge' ki'n gu ja'tkam:

“Gor jix kii' bim duu'n,

bar mia'n na bhai' ba jim gu Ge'kam.

Mi' pim sap pui' ba jimia' na jax jix aa'.

⁵Na pim gu' ja'p pix tu'ii' na jax gu boi no'x giilhim ge'ger jix kakolhbik gam no'x noonolh na jax ja'k cham bhai' tum oiri.

Jam a'm jum aa' ba' na pim mi' pui' jimia' na ba' tim kii'mpiga' jam i'ii'mda' ir bhaan nax chu buichik.

⁶Na gu' maaxik ya aaya' gui' na Dios bha jootsa',

biix dhit tigia' am gu ja'tkam.

Dhi' ba' ya' ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara' nam biix aixim tu'm ki'n jix u'ua'-tulhdhix."

⁷Mi' ba' Jordaana Ak ja bopkonda' gu Juan gu ja'tkam. Mui' pix mi' ji aajidha' am nam xim bopkonamtu'nda'. Ba'p ja titdada' gu Juan:

—¿Jaroo ba' moox bhai'p ba duu na ba jam aagi'n na pim jax ja'k dui cham jum tulhiña', na cham xiim bam aajim na tu tulhiñchuda' gu Dios ku pim ba' ga'm ba jiim? Ja'p ji buusan gu' na pim jir kooko' gux bhaa'mnagam na pim cham mi' pui' jiim na jax jix aa' gu Dios. ⁸Ku gu' no' pim silhkam cham aa' na pim jum tulhiña', jum aa' ji na pim pui' ja'k ba tu jimda' na jax ja'k bhaan jix maati' ka' na pim soi' bam ilhii'n buiñor gu Dios na ba' gui' xi jam joi'mda' ip. Cha'pim jax jum aa'nda' na pui' pix jup xi jam joi'mda' na pim chi panaas xir bopxi'n gu Abraam. Jax dhui na gu' gu Dios sia joodai bopxichuda' gu Abraam no't xi ilh, no' pim aapi'm cham mi' pui' tu daa'ñchu' na jax ja'k tu daa'ñchugit bijik gu Abraam. Na gu' tu' na pix jix bhaai' na pu duña' gu Dios na jax ja'k ilhii'ñdha' gu tu', na gu'r ge'kam. ⁹Gio gu' ja'p ji buusan na pim aapi'm jir i'ix gui' nam i'bhai'ñchardat jix maikak bhebhæ. Ba' no' maadit cham kiki' i'bhai'ñchar, piám ku pu cham tu i'bhai'ñchar, amuub dho ba kaat gu baiñdhas na ki'n jum iarai xim biimsai maap xim jumpadai mi' xim kiixdha' gu tai ku mu jagia', daman pup biix takaa'n xim boosgai bhai' xim iabu' na ba' cham jai' bhai'p ka i'punda'.

¹⁰Ba' gu ja'tkam nam mi'p tu'ii' bhai' ba tikka am, jup titda am:

—¿Gu' jax jach ba' ja'k xi chu buada' nach ba' cham jich chulhiña' jich jaduun'?

¹¹Ba' gu Juan jup ja titda:

—Dho na pim jix ja joi'mdai ja tigia' gu ja'tkam gui' nam gampai' tu'ii' nam cham tu' bia'. Ji'ma'n japim ja makia' gu jam jajannulh no' pim go'gok ja bia'. Gio no' pim jaro'i' nii'n na uamaim, xi onbai'ñdha' pim gu koi' no' pim aapi'm bia'.

¹²Ba' gu tuumiñ tutaandam tugi'n gux io'm ge'kam Rooma kam ji'k mi'p ai mit nam pui'p xim bopkonam. Ba' pui' bhai'p ba tikka am gu Juan, jup titda am:

—¿Aach gi, jax ja'k jup xi chu buada' jich jaduun' na ba' pui' cham jup jich chulhiñchuda' gu Dios?

¹³Ba' gu Juan jup ja titda:

—Dho na pim cham ja'p pix ja chianda' gu ja'tkam nam mui' tu namki'ñdha' na pim jix aagit na jai' jam a'm bi'iidha', daipu' ji na ji'k pix aagix nam tu namki'ñdha'.

¹⁴Ba' ji'k ip gu sandaarui'x mi' dhir ja'p bhai'p ba tikka am, jup titda am:

—¿Aach gi, jax ja'k jach jup xi chu buada' na ba' pui' cham jup jich chulhiñchuda' gu Dios?

Ba' gu Juan jup ja titda:

—Dho na pim cham jaro'i' ja'p pix bha taanda' gu namki' no' pim jix maat nat cham tu' jax dhuu, ni ku pim cham tu' ki'n ji iattulhdhai mu pai' ba kiksaidha' na pim tañiidha'. Ja'kbui' pim pix ki'n jix bhai'm taat ka' na pim ji'k mai'chik.

¹⁵Ba' gu ja'tkam am nai' ti nii'ñdha' am nam ja'p jim aagit na tu' pik jax ba ji dhuña' gu Juan nam cham pai' dhuuk pu chu'm nii'ñdha', xim ti tikkat am no' sap ba'r di' guch Xoi'kam nat bhai' ba joot gu Dios gui' na pui' saak bha jootsa', ka' ba' gu'r jumai. ¹⁶Gu' ji na gu' biix jup ja titda gu Juan nam ji'k mi'p tu'ii':

—Aañ xib dai suudai' ki'n pix nañ ya' ka jam bopkon na pim jax jiñ nii'n, matgim maa'n gatuuk dir bhai'p jim ji gui' nax io'm jir ge'kam, cham tu' pui' na aañ. Cham ji'x iam jir jupaabkamu'n iñ nañ git tu' suuska'n jup xi kookoxchulhdha'. Gui' dho gi gu' jam bopkona' ji ki'n gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda' gio tai ki'n, na gu'x io'm bixchu'x bhai' na pu tu duña' na jax ilhii'ñdha'. ¹⁷Gio gu' sia ja'p jup ji buusan japim na gu tiriik. Ba' pu ua' gui' na ki'n jam jilbidha' na pim jix chanaara', ja'p ja'k dilhkob ji bi'ya' gux kii', gio gu tanaara' ja'p ja'k ip. Ba' dai gux kii' ulhña' maa'n kap na pai' dai gu tiriik jum ullhiis, gu tanaara' ba' miidha' na pu cham ji'xkat ka tukia' gu tai.

¹⁸Pu'ni ja'k ba' ja titdada' gu Juan gu ja'tkam na tu ja a'gi'ñdha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n gu Dios, gam biix aixim nam jax ja'k jum guguuxdha' nam mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios. ¹⁹Ba' gu Juan ji'kchi kim jup ñiok gux kai' Eroodis na sap cham jir am nat gan bhii gu Eroodiyas, sia ku tiir binga'n gu sipdhi'n Piliip. Biix pui'p xi

chitdada' na ji'k tu'x buam tu buada'. ²⁰Gu' ji nat gu'x bhaamut pix kai gu Eroodis, dai nat ba tu chia nam kuupa' na sap gan buam titda, alhi'ch pup xim ua'tulh.

Gu Jesusu nat tu chia nam bakuana'

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

²¹Ba' ja'pniip tum duu jano' na mit chakui kuupak gu Juan na mummy oirit Jordaana Ak ka ja bopkonda' gu ja'tkam. Bii'x gu Jesusu chia ip na mi' bakuana'. Mi' nat xim bakuanak mui' ji chu daani bui'nor gu Dios jix dhaam ja'k. Mi' dhir ba' joidham bhai' jim kupio' gux dhaam mi' pui' na ka tu daan. ²²Ba' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda' maaxik bhammi dir bhai' ji chim ja'p tu'm na gu gioda'. Gio ba' nat bhammi dir bhai' ba tum a'ga, jup tum kai'ch:

—Aap jir di' guñ mar nañ joidham jix io'm xim da', na ñich gu' ge'kam ki'n jum a'm ti tii dai aap.

Gu bijik dir kam bopxi'n' gu Jesusu

(Mt. 1:1-17)

²³Ba' nai' ji chu ja a'gi gu Jesusu gu ja'tkam na ba bia'ka' ji'k maa'n oo'm daman mambhix oidha'. Ba' pui' ilhii'ndha' am gu ja'tkam nar taata'n ka' gu Josee, gio mi' dhir gu Josee, Elii jup jir taata'n kat. ²⁴Gio mi' dhir gu Elii, Matat jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Matat, Lebi jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Lebi, Melki jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Melki, Jana jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Jana, Josee jup jir taata'n kat. ²⁵Gio mi' dhir gu Josee, Matatiyas jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Matatiyas, Amoos jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Amoos, Naum jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Naum, Elsi jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Elsi, Nagai jup jir taata'n kat. ²⁶Gio mi' dhir gu Nagai, Maat jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Maat, Matatiyas jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Matatiyas, Semei jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Semei, Josee jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Josee, Judaa jup jir taata'n kat. ²⁷Gio mi' dhir gu Judaa, Joanan jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Joanan, Reesa jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Reesa, Sorobabeel jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Sorobabeel, Salatiel jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Salatiel, Neeri jup jir taata'n kat. ²⁸Gio mi' dhir gu Neeri, Melki jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir

gu Melki, Aadi jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Aadi, Kosam jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Kosam, Elmadam jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Elmadam, Er jup jir taata'n kat. ²⁹Gio mi' dhir gu Er, Josue jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Josue, Elieser jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Elieser, Jorim jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Jorim, Matat jup jir taata'n kat. ³⁰Gio mi' dhir gu Matat, Lebi jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Lebi, Simeon jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Simeon, Judaa jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Judaa, Josee jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Josee, Jonaan jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Jonaan, Eliakiim jup jir taata'n kat. ³¹Gio mi' dhir gu Eliakiim, Melea jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Melea, Mainaan jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Mainaan, Matata jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Matata, Nataan jup jir taata'n kat. ³²Gio mi' dhir gu Nataan, Dabii jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Dabii, Isayii jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Isayii, Obed jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Obed, Boos jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Boos, Salmoon jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Salmoon, Nasoon jup jir taata'n kat. ³³Gio mi' dhir gu Nasoon, Aminadab jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Aminadab, Aram jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Aram, Arni jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Arni, Esrom jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Esrom, Paaris jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Paaris, Judaa jup jir taata'n kat. ³⁴Gio mi' dhir gu Judaa, Jakob jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Jakob, Isaak jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Isaak, Abraam jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Abraam, Taree jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Taree, Nakor jup jir taata'n kat. ³⁵Gio mi' dhir gu Nakor, Serug jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Serug, Ragau jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Ragau, Peleg jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Peleg, Eber jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Eber, Sala jup jir taata'n kat. ³⁶Gio mi' dhir gu Sala, Kainaan jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Kainaan, Arpajad jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Arpajad, Sem jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Sem, Noee jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Noee, Lamek jup jir taata'n kat. ³⁷Gio mi' dhir gu Lamek,

Matusaleen jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Matusaleen, Enok jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Enok, Jared jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Jared, Mahalaleel jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Mahalaleel, Kainaan jup jir taata'n kat. ³⁸ Gio mi' dhir gu Kainaan, Enoos jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Enoos, Set jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Set, Adaan jup jir taata'n kat. Ba' mi' dhir gu Adaan, gu Dios jup bar taata'n, nat gu' dhi' biipi' ya do'ncho gu Dios dhi oi'nga'n bhaan.

4

Gu ja'ook na tiix mai'chim ka' gu Jesusus (Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

¹ Ba' mi' Jordaen Ak nat jum bakua gu Jesusus, gē' bhaan jum tajaa gux Dhuudu' kam jix Uań li'mda'. Mi' dhir ba' pu silh mu ja'k bhii maa'n kap gampix jix chu gak kir na pai' pu cham jaro'i' oiri, na gu' gux Dhuudu' kam jix Uań li'mda' pix nat pui' jurtuda. ² Pu kai'ńkam pix mu ja'k bhii nat mi'm saabum gook oo'm tanoolh gam gu bix chukaa', pu cham tu' nat juu. Ba' nat pai' pu ba aich gu ja'kbui' tanoolh gio gu bix chukaa' nam saab, gu ja'ook mi' ba ai. Tii ilhdhat na mi' mai'chia' git na kapbhai' mi' kax bhio', ³ jup titda:

—No'p silhkam aap Dios jir maraa'n, eap ja'p tii'n dhi jodai na paan jup jum duńia' no't moo pui'm duu.

⁴ Ba' gu Jesusus jup titda:

—Jax dhui nap jum kai'ch mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam nax io'm jum aa' na mi' pui' jimda' gu maa'ńkam na jax jix aa' gu Dios na ba'x bhai' tu jimda', cham tu' gu tu' koi' ki'n.

⁵ Mi' dhir ba' maa'n oidha' kuu' am xi baidhak xi chu joojoi'ńchuda biix kap na ji'x gē'ger jir kikcham na ji'x jir oi'nga'n. ⁶ Ba'p titda:

—Jiń a'm jup tu tu'ii' biix dhi' nap ji'k tu' ni'ń, pu bijik dir jiń a'm tu bii nat dir ya' ji tum kikchamta dhi oi'nga'n bhaan. Ba' aań ya' dir ja'p ja'k pui'p jix bhaai' nań tu makia' gu jaro'i' nań ilhii'ńdha', ⁷ pui' na jax aap tum makia' iń no' pich mi'ńi ja'p jum o'lhia ki'n kikbok pui' xi chii nań aań jir gē'kam. Biix jum a'm ji chu bi'ya'.

⁸ Ba' gu Jesusus jup titda:

—Jax dhui na gu'p jum kai'ch ip mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam na dai gu Dios jix bhai' nach gē'kamtu'nda', cham tu' jumai. Dai gui' pix jach jir tujuandam tugi'ń ka'.

⁹ Ba' bhammi ja'k jup baidhak Jerusaleen bhai' na pai' kiik gu gē' chiop, kuugaram xi kiisak jup titda:

—Eap ya' dir mu tuudaiń no' silhkam jum a'm ti niidhim gu Dios nap saak pui'r maraa'n. ¹⁰ Gio gu'p jum kai'ch mi' pai' na mit tu ua'nak gu bijik dir kam:

Gu Dios bha ja jootsa' gu noonbi'ń nam jum nuukdaidha' gammiji na cham tu'm duńia'.

¹¹ Tē'kob jum bapmi'ńdhidha' am nap ba' cham mi' pai' jax chu'm jodai cha'm jutbui ilhia'.

¹² Ba' gu Jesusus jup titda:

—Jax dhui nap jum kai'ch ip sia mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam nax xidhuu no' jaro'i' mamai'chik gu Dios, na gu'r gē'kam.

¹³ Ba' cham ka bhaai' gu ja'ook na jax dhui ka mai'chia' gu Jesusus, pui' ma jii ip gio. Ku gu' gatuuk gio tiip mai'chia' ji.

Na kia'pix ba ji chu ja a'gidha' gu Jesusus gu ja'tkam mi' Galilea

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ Ba' gu Jesusus giop ba jii mu ja'k Galilea, pu maa'n na jax gē' bhaan tajaanixchu'nda' gux Dhuudu' kam jix Uań li'mda', gam na bixchu' bax chu bhaai' na pu tu duńia' gu tu' na jax ilhii'ńdha'. Ba' biix na ji'x Galilea dibii' bhaan bipio' pix ja'x pui' kai'chdha' am gu ja'tkam na mu pai' joidham jix bhai' tu bua gu Jesusus. ¹⁵ Mi' ja'p ba' pu tu ja a'gi'ńdha' chichiop gu Israel kam ja'tkam nam pai' jax jum jumpa'nda' nam tu daanda' buińor gu Dios. Ba' joidham kēēkē' am, pix jix bhai' aa'nda' am.

Gu Jesusus nam cham kiigalhdha' gu ja'tkam mi' Nasareet

(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

¹⁶ Mi' dhir ba' mu ja'k ba ai gu Jesusus Nasareet na pai' gi'llhix. Ba' nat giop bam ai nam pai' dhuuk cham tu juanda' dai gu Israel kam ja'tkam, mu ba ai chiop nam pai'm jumpa'nda' ip nam tu daanda' gu mi' kam. Ba' xi chia mit na kikboi xi ja jińkaixdha' gu ni'o'ki'ń gu Dios, ¹⁷ xi maa mit

gu u'uan gui' nat Isaiiyas tu ua'nak, gui' na bijik bhaankam gu Dios tu ja a'gidhimik gu ja'tkam. Ba' nat bhai' ji silh, ba tii mi' na pai' ja'pnim kai'ch:

¹⁸ Gux Dhuudu' kam jix Uań li'mdaga'n gu Dios jiń a'm tajaanix,

nat gu' diilh gu Dios jiń a'm ti tii'gik jiń tajaan nań ba' ya ja'p tu ja a'gidha' gux bhai'm kai'chdham nio'ki'ń gui' nam soi' tu'ii' nam cham tu' bia' ni ji'x,

gio gui' nam ji'k kuup jań xi ja do'ńchoi xi ja chińia' nam jix bhai'm taatit mu ja'p ba oipoda',

gio gui' nam cham niińnia ka' nań tu ja tii'ńchoda'.

Bii'x gui' nam ji'k jum tulhiń jań jix bhai' ja duńia',

¹⁹ xi ja aagi'ńdha' iń nat ampix jum ai oidha' nat jix joi'mdak ja a'm ba ti tii' gu Dios.

²⁰ Ba' nat tii'mok gu Jesusus nat ja jińkaix, giop xi niansapak gu u'uan mu ja'k xi maakak gui' na mi'r tujuandam chiop mi ja'p ji dhaibu ip gio. Gu' ji nam gu' bha ti nii'ń gu ja'tkam nam ti niira na ja aagi'ńdha' na jax kai'ńkam jup jum kai'ch mi' nat pai' ja jińkaix. ²¹ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dhi' na pimit ji'k jax kai na niich jam jińkaix gu nio'ki'ń gu Dios, xib ya' pui' ba tu tui'dhi'.

²² Ba' pix jix bhai'm taat am bii'x gu ja'tkam nam mi'p tu'ii' nam joidham ~~ke~~ na tu a'ga gu Jesusus, pix jup jum ti titda am:

—¿Dhi' aa gu Josee gu maraa'n?

²³ Ba' gu Jesusus jup ja titda ip gio:

—Ja'p japim dho chiiń chii'da' nam jax kai'chdha' ya' gu ja'tkam na saak jix bhaai' na diilh xim dua'ńdhai no' bax ka'ook gu jaroi' nax maatit ja duduadhi'ńdha' gu ja'tkam. Gam chi ja'pni: “Pui' na chich jax ti kai na pich joidham jix bhai' tu duu mu Kapernaum, pui'p jup xi chu duńia' ya'm dirba' am na pich pai' gi'ńir.”

²⁴ Mui' xi chu ja a'gi'ńchu' gu Jesusus, jup ja titda:

—Jax dhui nam gu' cham jii'gi'ńdha' gu ja'tkam gu jaroi' no' tii bhaankam gu Dios tu ja a'gi'ń gu nio'ki'ń no'r mi' kam, aań moo ya' pu jam titda. ²⁵ Jax japim gix maat jano' na gu Eliiyas ya' xi oilhimik na pui' bhaankam jup tu a'gimik gu Dios, maa'nnim bo nat ya' giilhim bhiogi' ma jii

bii'x kap na ji'x jir Israel, cham duu'n baik oidha' daman taak. Mui'x jai'ch ka' am gu' tii gu di'dilhdhim u'uub ya' dhi Israel, ²⁶ gu' pix ji nat gu' gu Dios mummi ja'k joot gu Eliiyas na pai' Sarepta ti tii', na mia'n bipio' gama ja'k na pai' Sidoon jup ti tii' nax io'm mui' pa' daa'ńxim jir kikcham, na gu' mi'x jai'ch ka' maa'n gu ubii dilhdhim. Tii' na gu'r maakam ja'k kam gu dilhdhim ubii nat buińor joot gu Dios gu Eliiyas, cham tu' iam jir Israel kam. ²⁷ Gio jano' na gu Eliseo pui' bhaankamu'n gu Dios ya'p tu ja a'gidhimik gu ja'tkam, jano' giilhim ma tu ai gui' na tootolhidhat gakiidha' gu ja tutku' gu ja'tkam bii'x kap ya' na ji'x jir Israel. Tii' nat gu' gu Namaan pix dua'ń nar mummi ja'k kam Siiria, ni kut iam maadit gu ya' kam Israel dua'ń.

²⁸ Ba' na mit pui' kai, giilhim bhai' ji bhaak jamit bii'x gui' nam ji'k mi'p tu'ii'. ²⁹ Daagik jamit xi buusaidhak dirap bhai' bhii'ch gu tai' na pai' tai'gim jir kikcham, nammi baas dir ja'p amuub kookba'n ba aichdhidhat am na pai'x babaa' nam sap ba' mi' dhir mijimmi xi nui'ńńa' git. ³⁰ Gu' ji nat gu' gu Jesusus mi' buus ja saagi'ń, gaammiji ji dhuu.

Gu Jesusus na ba dua'ńdha' maa'n gu maa'ńkam na kax niaanbi' ka'

(Mr. 1:21-28)

³¹ Mu ja'k ba' pu bhii gu Jesusus Kapernaum na pai' Galilea bhaan bipio' gu dibiir, ba' mi' pu tu ja a'gi'ńdha' gu ja'tkam chiop jano' nam pai' dhuuk cham tu juanda' dai gu Israel kam ja'tkam. ³² Ba' joidham ~~ke~~ am, na gu'x gi'm tu ja a'gi'ńdha', cham tu' jaaxmada' ki'n.

³³ Ba' mi' dhi chiop maa'n mi'x jai'ch ka' gu maa'ńkam na bhaan jup tui'ńgida' gu cham kii' ii'mda', ampix pui'x niaanbi' ka'. Ba' ge' ki'n bhai' dhir ja'p mui' ba jiiń na ka tu a'ga gu Jesusus, jup kai'ch:

³⁴ —¿Jax japich bhai' bach dhoodam Jesusus Nasareet kam? ¿Nap ya'ch kooda' aa? Cham ji nap pui'ch buada'. Jix maat iń gu' nap aap jir jix uań nap bhaankam ya oiri gu Dios.

³⁵ Gu' ji nat gu' gu Jesusus pu niok, jup titda:

—¿Cha'p niokda' cham kii' ii'mda' nap bhai' bhaan baaxchugit naanbichu'n dhiń jaduun! Mup buusnia' bhai' dhir, cha'p bhai' pu tui'ńgida'.

Ba' mi ja'p ji ia gu maa'nkam ja taagiob gui' nam mi'p tu'ii', nat gu' gu cham kii' ii'mda' pui' xi dhoodak nat ba' pik ba buus bhai' dhir bhaan. Gio ba' bhai'p ji bam gu maa'nkam, dai na bax kii', cham tu' ka naanbi'. ³⁶ Ba' gu ja'tkam giilhim bax chotdon am biix nam ji'k mi'p tu'ii' nam jax ti nii'n, pix jup jum ti titda am diilh:

—Aa gu'x io'm jir ge'kam ji bak jia dhich jaduun nam ba' gam cham kiki' i'ii'mda' jix jii'gi'n na ja nioki'n!

³⁷ Ba' nai' pix ja'x pui' tum kai'chdha' na ji'x jir Galilea na mu pai' joidham tu buada' gu Jesusu.

Gu Jesusu na ba dua'ndha' gu daada'n gu Simoon Piegro

(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸ Ba' mi' dhir nat buusnik chiop gu Jesusu, silh jii gama ja'k na pai' tu ba'aak gu Simoon Piegro. Gu' ji na gu' jano' pik jup jix ka'ook toindhi' ki'n gu daada'n gu Simoon Piegro, miji bo' ba'm bakxidhat ba'k chir. Ba' biix dhit soi' ba titda am gu Jesusu gui' nam mi oi'dha' na iam dua'ndha'. ³⁹ Ba' mui' ji ai ip gu Jesusu amuub na pai' bo', ba' biip' xi mugia'tik nat ba' mi' dhir xi niok gu ko'kdai' na toindhichu'n. Jix kii'p jum duu gu daada'n gu Simoon, mi' dhir dai nat bami'k ba tu ja onbai'.

Gu Jesusu na mui' ja dudua'ndha' gu ja'tkam

(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰ Ba' nat pai' pu ba jur, nat ampix bhiji ji bhi'n gu tanoohl, mui' gu ja'tkam pix mi' ji ai mit na pai' gu Jesusu ji ja baidhat gux kako'kkam biix aixim tu'm na ja e'eka' na ba' ja dudua'ndha'. Ba' gu Jesusu pix jup ji ja dudua'n, dai na bhai' pix xi ja da'ngim. ⁴¹ Mui' mit mi'p ja aich gui' nam ampix jix nanaanbi' ka' na ja a'm jup tui'ngida' gu cham kiki' i'ii'mda'. Ba'p titdada' am gu Jesusu ge' ki'n:

—Aap jir di' gu maraa'n gu Dios.

Gu' ji na gu' maa'n na jax niokdhai pu mai' jootsa' gu Jesusu bhai' dhir bhaan gu maa'nkam, na gu' dhi' pix na pui'jurtu'nka' na ba' mi' dhir pui'p kai'chdha'. Jix maat am gu' nar di' gui' na bhaankam ya oiri gu Dios.

Gu Jesusu na nai' tu ja a'gidhidha' gu ja'tkam

(Mr. 1:35-39)

⁴² Ba' cham jaro'i' ji aa'ndhak gu Jesusu kapbhuimuk ba jii mi' dhir na pai' mui' daa'nxim jir kikcham, nammi ja'k bhii maa'n kap na pai' cham jaro'i' oiri. Gu' ji na mit gu' nai' ji ga'ngimi gu ja'tkam na mit pai' dhuuk tii na cham tu jai'ch, mummy ba ji bubua mit na pai' ka oiri. Ba' tiix aagit am nam git gio ja'k jup bua', gu' ji na gu' cham aa' gu Jesusu, ⁴³ jup ja titda:

—Jax dhui nat gu' aai pu kai'nkam bhañ joot gu Dios nañ biix kap ja aa'ndha' gu ja'tkam nat jix ja joi'mdak ja a'm ba ti tii, sia ku gu'x io'm jir ge'kam.

⁴⁴ Ba' nai' ja'p pu tu ja a'gi'ndha' gu Jesusu gu Israel kam ja'tkam biix kap chichiop nam pai'm jumpa'nda' nam tu daanda'.

5

Gu Simoon Piegro gio gook ja biim nam mui' ja bhia' gu boptop

(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

¹ Ba' mummy ja'k Genesareet jup ba tu ja a'gi'n gu Jesusu gu ja'tkam, ju'ndharam gu ge' suudai' Galilea kam. Giilhim mui' mim jumaap jamit gu ja'tkam nam jix kaim na jax tu a'ga gu nioki'n gu Dios, ba ki'sap pix ba'. ² Ba' ba ja tii gook gu kaknub jup tuutu'm na mu ja'p nangia' suudai' jugii'n, na mit gu' tiitmigik mi ja'p jup ka ja bopkon gu ge'ger a'sak gu boptop bhibiadam. ³ Ba' gui' na Simoon Piegro jir kanuub ba'n bhaan xi chisdik jup titda na palhiip kuu' xi jimii'chdha' mi' dhir ju'ndharam, bhai' ba' dir daakat bha tu ja a'gi'n gu ja'tkam mui' nam mi'p tu'ii'. ⁴ Ba' nat pai' tiimok na tu a'gimik, jup titda gu Simoon Piegro:

—Ea nap mummii' ja'k xi jimii'chdha' dhi kanuub na pai'x io'm jix chuuk gu suudai', mi' pim ba' xi iabu' dhi ge'ger jam a'sak nam mim iicha' gu boptop.

⁵ Ba'p kai'ch gu Simoon Piegro:

—Jax dhui nam cham jai'ch gu boptop ya ja'p jii jaduun. Aach bix chukaa' ya ja'p tii pu ja iabuim dhi ge'ger a'sak, nim maa'n ku chich bhia. Ka' ba' nap gu' aap pui' ba kai'ch jii jaduun, ea nach mu ja iabupu' dhich a'sak.

⁶ Ba' mui' xi ja iabuk jamit gio bhai' tiip ji ja boosolh. Giilhim jix biipit, nam gu' mui' mi jiiim gu boptop, pix am kikkrunim gu a'sak nam mu ja baissinim. ⁷ Ba' cham bha aajim gu dai maa'n ka'm gu kanuub, ma ja

bañio'ra mit gui' nam mummi ju'ndharam oipo nam mu bhiika' gu ja kanuub nam jai' tu iicha'. Jupaaban jamit xi ja ju'ni gu boptop bhaan gu gook kaknub ta'm, pix jix baapkintu' nam mu ja'k ba ja ua' ju'ndharam. ⁸Ba' gu Simoon Peegro mi ja'p o'lhia'n ki'n xi kikkbok jup titda gu Jesusu:

—Cham jir am nañ jum biim oirida'ni jaduun, nañ gu' aañ giilhim jix ua'tulhdhix.

⁹Jix choo'n gu' gu Simoon Peegro ja biim gui' nam gammiji maap pu tu bhighbi-ada' bhaan gu kanuub ga'n, nam gu' cham ji'xkat ja'kbui' ja bhiaadat gu boptop. ¹⁰Sia gui' mit jup jix chooto'n na mit ja bai nam jai' tu iicha', na Jakoobo tii' gio jumai Juan, jir maamra'n maa'n Sebedeo tiigim. Gu Jakoobo gio gu Juan maap gu Simoon Peegro nai' pu tu bhighbiijidha' am bhaan gu diihl ja ka'knubi'. Ba' gu Jesusu jup titda:

—Cha'p ka toodon ka', nap gu' aap xib dir ja'p ja'k dai gu ja'tkam pix ba ja bhiaada' ja'p na gu boptop.

¹¹Ba' biix gui' nam ji'k maap tu bhiaadat gu boptop, mi ja'p xi ja tu'aak jamit gu ja kaknub suudai' jugi'i'ni pu oi gu Jesusu. Cham jamit tu' kap jum buix nam bhaan ka tu juanat.

Gu Jesusu na ba dua'ndha' maa'n gui' na tootolhidhat gakiidha' gu tukga'n

(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹²Maa'nnim gu Jesusu maa'n kap ka oiri na pai' mui' pa' daa'nixim jir kikcham. Mi ja'p ba jim maa'n gux ko'kkam na øeka' gui' na tootolhidhat gakiidha' gu tukga'n. Ba' nat ba tii na mi ja'p ba jim gu Jesusu, mu miraak biipi' dir mi o'lhia'n ki'n ba kikbo, diirap xi chu siispich gu kobaa'n na soi'm ilhii'ni na dua'ndha', jup titda:

—Aapi'ni jaduun, iam jap jiin dhua'ndha' nañ jix ka'ook no'p iam pui'p ilhii'ndha' git.

¹³Ba' gu Jesusu jix joi'mdak tii, bhai' xi dhaagik jup titda:

—Jum dua'ndha' iin ji matgim, cha'p jax jum aa'nda'. Jaña, bam dua'ni jañich.

Ba'x kii'p jum duu mi' jotmoda', daipu' nat xi chii'n gu Jesusu, pu cham pai' matgir gui' na ki'n kax ka'ook kat. ¹⁴Ba' xi soo'mchulhdhak gu Jesusu na cham jaroi' aagi'ndha' nat dua'ni, jup titda:

—Cha'p jaroi' aagi'ndha' na niich aani jum dua'ni. Silh jap pix jimia' mu chiop na pai' daa gui' na ja a'mkam tu daanda' dai gu

Israel kam ja'tkam, na ba'm tigia' na pich ba dua. Ba' no' jax kai'ch nap bax kii', ti tikia' ap na jax ja'k aagix nat tu ua'nak gu Moisees nam ba' bhaan machia' gu ja'tkam na cham tu' kam øø gu ko'kdai' dhi' na jax chu'm jum øøkat.

¹⁵Ba' sia ku pu'ni tii xi ja sosbhichulhi'ndhat gu Jesusu gui' na ja duduadhi'ndha' nam cham jaroi' aagi'ndha' nat jaroi' ja dudua'ni, pix na ja'p ji kai'nichaidha' cham matgim na ji'k jax joidham tu buada'. Pix ji mui'dhidha'm ba' gu ja'tkam nam pai' dhuuk mim jumpa'nda' na pai'p tui'ka' gu Jesusu nam jix kaim ka' na tu a'gada', gio jai' nam jix dhuduadhik ka' nam jix kako'k ka'. ¹⁶Ku' gu' ba jimia' ji gu Jesusu mummi ja'p gampix na pai' cham jaroi' oirida' na ba tu daa'ni'na' buiñor gu Dios.

Gu Jesusu na dua'ndha' maa'n gux ma'mkulhi'

(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷Ba' ji'k jurni'ni ki'n maakam ja'k jup ba tu ja a'gi'ni gu Jesusu gu ja'tkam. Mui' mi'p tu'ii' am gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ni gu Dios gio gui' nam pariseos jum tiiti'nda', mui' kap dir mi ai mit gu' gu ja'tkam na ji'x jir Galilea gio na ji'x jir Judea dir, sia Jerusalem dir jamit mi'p xi ai. Ba' gu Jesusu jix maati' ka' na biix aixim jix bhaai'n ka' na pu tu duña' na jax ilhii'ndha', na gu' ja duduadhi'ndha' gux kako'kkam. ¹⁸Ba' ji'kchi gu ja'tkam mi'p dir ja'p ba aich jamit maa'n gux io'm jix ma'mkulhi' bakxidhar ta'm. Tiim sap jii mit bhiji pu baasa' git ba'k chir na pai'p tu'ii' gu Jesusu na dua'ndha', ¹⁹gu' ji na gu' pu cham jir jim bha ki'ni-gob, nam gu' giilhim jix kabkam suuda' gu ja'tkam. Ba' pui' mit alhi'ch ma digaar gu ba'aak daam dir na mit ba' mu tisaa'ndhak bhai' dhir mu tibiaa' bakxidhar ta'm mi'p na pai'p tu'ii' gu Jesusu. ²⁰Ba' nat ba ja tii gu Jesusu nam buiñor jix biiñaktu', jup titda gux ma'mkulhi':

—Ba uañchudhix ji matgim gum ua'tulhdhara'ni jaduun, na niich gu' aani pui' ba tii.

²¹Ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ni gu Dios gio gui' nam pariseos jum tiiti'nda', jup jum aa' am ja jurur am bhaan: “Jax ba'm ilhdhat pui' kai'ch dhi maa'nkam? J Dios aam ilhii'ni? Jax gi dhuip ba uañchuda' gu ua'tulhdhara' gu jaroi' ya' kam pu

chu'm ip jix ua'tulhdhix kam? Dios dho gi jii'ji."

²²Gu' ji na gu'x maat gu Jesusus nam jax jum aa', ba'p ja titda:

—Jax ku pim ba' pui'm aa' jam jujur am bhaan? ²³Jax dhui na cham tu' xijai no'n jax kai'ch: "Ba uañchudhix ji matgim gum ua'tulhdhara'", na gu' cham maati' ka' no' moo pui' ji buusnia' piam ku gu' cham. Gu' ji no'n jax kai'ch: "Xi bamii', munip ja'p ba oirida'", dho gi gu'x xijai ji, na gu'x maati' ka' no't cham pui' ji buus. ²⁴Ku ba' gu' aañ xib ya' dua'ñdha' ji dhiñ jaduun nax ma'mkulhi' na pim ba' bhaan machia' nach gook dit maap jich kekææ gu Dios, gio na bixchu'x bhaai' nañ pu tu duñia' nañ jax ilhii'ñdha'. Jix bhaai' ba' nañ tu uañdha' gu ua'tulhdhara' ya' dhi oi'ñga'n.

Ba'p titda gux ma'mkulhi' pui' xi chi'ik:

—Aapi'ñ jaduun nap jix ma'mkulhi', xi bamii', ba jimia' ap jum ki'aam bhiji dhim bakxidhara'.

²⁵Ba'x kii' bhai' ji bam gui' na kax ma'mkulhi' kat nat jax pu tii'n gu Jesusus, xi bhik gu bakxidharu'n gamai' ba buus ja saagi'ñ gu ja'tkam gaammiji ji dhuu xi taxchaabgidhidhat gu Dios. ²⁶Ba' giilhim jix chooto'n jamit biix, mi' pui' pup tu'ii' am. Jup kai'ch am soi'm ilhdhat buiñor gu Dios:

—Xib jachich dho gi ba' ma ti tii ji nach tu' cham pai' dhuuk pu chu'm ti niidhat.

Gu Jesusus na ba baidhika' gu Lebii

(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷Ba' ja'xpix nat mi' dhir buusnik gu Jesusus, mummì gama ja'k ja'p jup ba jim maa'n kap na pai' daakat pix ji iichaim gu tuumiñ maa'n Lebii tiigim, na gu' maadit jir di' gu tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux io'm ge'kam Rooma kam. Ba' gu Jesusus mi ja'p mia'n xi æk jup titda:

—Jiñ jaduun, maik, bañ kaichgida' ap.

²⁸Ba' gu Lebii nat jax kikbo pix mia'n bhii ip gu Jesusus cham tu'p jim buixdhak gui' na mi' bhaan ka tu juanat, mi' pui' pup tu'ii'.

²⁹Mikkat ba' ma tu piastata mu kia'mi'ñ gu Lebii nax bhai'm taat na ba kaichu' gu Jesusus. Mui' ja bai gui' nam jir tuumiñ tutaandam tugi'ñ ka' gux io'm ge'kam Rooma kam, gio jai' mui' gu ja'ppix ja'tkam. Ba' nam biix mi' maap daraat ka tu kua' biima'n gu Jesusus, ³⁰bax bhaak am gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios gio gui' nam

pariseos jum tiiti'nda' na mit ba ja tii, jup ja titda am gui' nam kaichu' gu Jesusus:

—Jax ku pim ba' gan ja biim tu kua' dhi tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux io'm ge'kam Rooma kam gio dhi jai' ja'tkam nam cham tu' ka'm ti nii'n? Giilhim jix u'ua'tulhdhix am.

³¹Ba' gu Jesusus jup ja titda:

—Dho na gu' dhi' ja'pni na jax gu ja'tkam no'm jix kiki', na gu' cham jum aa'nda' na jaroi' ja dudua'dhi'ñdha', gu' gui' ji nam jix kako'k ka' na ba'm aa'nda' na jaroi'x bhai' ja dui ja dudua'ñdha'. ³²Ba' aañ pu'ni ip na ñich bha jii ya' dhi oi'ñga'n, cham tu' pu kai'ñkam bha jii ñich nañ ja baidhika' gui' nam pui'm aa' nam panaas cham tu' bhaan u'ua'tulhdhix, gu' gui' ji nam soi'm ilhdhai machia' nam jix ua'tulhdhix nam ba' mi' dhir pui' ba tiida' gu Dios na ja uañdha'. Dhi' ji' ji pu chu'm gu ja'tkam nañ ja baidhika'.

Nam pui' ba tiida' gu Jesusus nam cham jum saabda' gu ja'tkam tugi'ñ

(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³Ba' ja'pnip titda am gu Jesusus:

—Jax kum ba' cham ji'x jum saabum jum ilhii'ñdha' dhim ja'tkam tuk. Gammiji ja nii'ñdha' ich nabap tanoolh nam tu kua'da' gam nam tu ichgida' gu tu' nar jum io'dam. Matgim gui' nam pariseos jir ja ja'tkam tuk gio gui' na Juan ja'tkam bopkondam jup jir ja'tkam tugi'ñ, gammiji ji nam jum saabda' gio nam gammiji tu daanda'.

³⁴Ba' gu Jesusus jup ja titda:

—Dho na gu' dhi' ja'pni na jax gu jaroi' no' mi' pai'm titmo nam cham ji'x jum saabum jum ilhii'ñdha' gu ja'tkam mi' jotmoda', nam gu'x chu nak ka' gu koi'. ³⁵Gio na gu' cham tu' gammiji mi oirit jum titmot tu ja maakda', daipu' ji maa'nim na biix maa'n jimdam mi' pu tu ja makia', nam gu' ba baidhika' na xi chu ja maakai. Mi' dhir dho gi ba' gu' cham jax ka bua ji sia mit ba' bam saabu, na gu' bar cham tu' ka'. Pu'ni ip ba' dhiñ ja'tkam tuk, cham jum saabum am gu xib, nam gu'x bhai'm taat nañ ya' kap tu'ii' ja bui.

³⁶Ba' bhaan ji ua'rgidhak maa'n gu jan-nulh xi ja aagi'ñ nam sap ba'x maati' kaaya', jup ja titda:

—Jax pim nii'ñ gu maa'nkam nat taak iikik gu xibkam kutuuna'n mu ja'k daax

bhaan gu kílhi'ńga'n kutuuna'n? Pu nip pai' dho jia. Jax dhui na gu' cham abhaar ka' no' taak dir jir xibkam gio no' taak dir jir kílhi'ńga'n, tu' kub pıx ba' na xi chui'dha' gu xibkam kutuuna'n. ³⁷Ni gu biiń gux o'jo' ku cham jaroi' bhaan tua'ba gu kíkli'ńga'n jajoo', pu xixiipńia' gu' no't jax dhuuk bhaan tua, na gu' cham ka kaapak ka', tu' kub ba' gu biiń nam nu'aa' gio gu jajoo' na ba xixiipńia'. ³⁸Pui' kum ba' xixiibkam jajoo' bhaan tu aidha' gu biiń gux o'jo' gui' nam biiń cha'm tu juan na ba' cham xixiipńia'. ³⁹Gio gu' gu jaroi' no' pu gammiji io' gu biiń gux o'jo', cham tu' joidham dıkda' gu kuuga'n no' tiip xi io', na gu' cham pui' mat ka'. Jup kai'chdha' gu' no' jaroi' ti xi maak: "Cham ji na i'oob dhi kuuga'n, gux o'jo' ji nań joidham dık."

6

Gu ja'tkam tugi'ń gu Jesus nam tu kaip-gaidhat gu mura'n ga'n gu tiriik tu ko'iidha' jano' pik na pai' dhuuk cham tum juanda'

(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹Maa'nnim bhaan gu tanoolh cha'm nam pai' dhuuk cham tu juanda' dai gu Israel kam ja'tkam, maa'n kap ka jim gu Jesus ja biim gui' nam kaichu' na pai' ti ix gu tiriik. Gu' ba' dai gui' nam kaichu' xi u'iidhat am gu tiriik xi kaipgaidhat tu ko'iim. ²Ba' ji'k jup jiiim am gui' nam pariseos jum tiiti'nda', bax bhaak am ja bui na mit ja ti, jup ja titda am:

—¿Jax ku pim ba' gan ti i'kidhat tu kaip-gaidhat tu ko'iim dhi tiriik? ¿Kux cham maat japim aa na xib cham tum juan?

³Ba' gu Jesus jup ja titda:

—¿Kux aapi'm cham ji'xkat tu jińkai'ń aa mi u'uan ta'm na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam na bhaan tu a'ga nat jax tu duu gu Dabii ja biim gu ja'tkam tugi'ń maa'nnim nam pai' dhuuk ba ua'maim? ⁴Na mit saak tu juu bo gu paan jix xidhuu kam gui' na chiop tikiix kat. Ti daipu'x bhaai' nam kua'da' gui' nam ja a'mkam tu daanda' buińor gu Dios gu Israel kam ja'tkam, cham tu' gu ja'ppix ja'tkam.

⁵Mi' dhir ba'p ja titda:

—Gio gu' ań jir ge'kam nań bhaankam ya oiri gu Dios, jix maat iń ba' na tu'x bhaai' nań pu buada' gio na tu' cham na pai' dhuuk pu'ńi cham tum juanda'. Pui' kuń ba' cham

pai' jax ja titda dhiń ja'tkam tuk sia kuń ja nii'ń nam jax tu buim.

Gu Jesus na ba dua'ńdha' gu nobii'ń maa'n gu maa'ńkam jano' pik na pai' dhuuk cham tum juanda'

(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶Ba' nat giop jum ai gu tanoolh nam pai' dhuuk cham tu juanda' dai gu Israel kam ja'tkam, mu ba ai ip gio chiop gu Jesus, mi' ba' bhai' ji chu ja a'gi gu ja'tkam gu ńio'ki'ń gu Dios. Ba' maa'n mi'p jix ja'ch ka' gu maa'ńkam na kii'ń dir jix muuk ka' gu nobii'ń. ⁷Ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ńio'ki'ń gu Dios gio gui' nam pariseos jum tiiti'nda', pıx am ti niira am no't sap moo ba ji dhua'ń gu Jesus sia ku tii cham tum juan. Sap ba' no't dua'ń, dai nam ba iattulhdha' ja bui gu ja ge'gerkam tuk. ⁸Gu' ji na gu'x bhai'x maat gu Jesus nam jax jum aa', ba'p titda gui' nax muuk ka' gu nobii'ń:

—Aapi'ń jaduun nax muuk gum nob, bhai' xi jim, ya'nip ja'p xi kıkbo' biipi' dir.

Ba' gui' nat jax jup kıkbo, mu jimik mi'p ba kık. ⁹Mi' dhir ba'p ja titda gu Jesus dai gui' nam mi'x mai'chim:

—Jiń aagi'ńdha' pim nań maa'n ńi'look jam tikka'. ¿Tu' daix bhaai' nań jax buada' na pai' dhuuk pu'ńi cham tum juanda'? ¿Nań jix bhai' tu buada' aa, ka' nań jix buam tu buada' aa? ¿Gu jaroi' ań xi ńii'ńdha' pıx sia ku jax jix io'm jix ka'look, piam ku mi ja'p ba mumkiń chaagiob? ¿Cham aa nań jix bhai' dui dua'ńdha'?

¹⁰Cham ńiok am gui'. Ba' biix nai' xi ja tiigik gu Jesus nam ji'k mi'p tu'ii' na ba' mi' dhir jup titda gui' nax muuk ka' gu nobii'ń:

—Eap xi silhiń dhim nob.

Ba' gui' xi silh ip, jix kii'p jum duu, panaas ku pu cham pai' muuk kat. ¹¹Ba' bhai' ji bhaak jamit gui' nam sap jix mat ka' gu ńio'ki'ń gu Dios gio gui' nam pariseos jum tiiti'nda'. Tii ma tu a'ga mit na jax ja'k jix bhaai' nam dooda' gu Jesus.

Gu Jesus na ja aaga' mambhiix daman gook gu ja'tkam tugi'ń nam jir noonbi'ń ka'

(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹²Ba' mi' dhir ji'k jurni'ń ki'n maa'n kap jup jii oidha' daam gu Jesus nat tu daańim buińor gu Dios jix dhaam ja'k. Bix chukaa' tu daani, bhai' pu xi'aa'ń. ¹³Ba' nat pai' ton, maap xi ja jumpadak biix gui' nam kaichu' pıx ji ja aa gui' nam ji'k jir noonbi'ń

ka', mambhiix daman gook ja aich. ¹⁴ Gu Simoon maadit jir di' nat aa nar nobii'n ka', gui' na gook ki'n jix mat ka' gu Jesusu, Simoon Peegro tiiti'nda'. Mi' dhir ba' gu Anrees Jup aa, gui' nam jir jum jajaa'nnim gu Simoon Peegro. Mi' dhir ba' gu Jakoobo. Mi' dhir gu Juan. Mi' dhir gu Piliip. Mi' dhir gu Bartolomee. ¹⁵ Mi' dhir gu Mateo. Mi' dhir gu Tomaas. Mi' dhir gu jumai Jakoobo, maraa'n gu Alpeo. Mi' dhir gu jumai Simoon ip, gui' na ja kaichgida' gui' nam kananiistas jum tiiti'nda'. ¹⁶ Mi' dhir gu Juudas, maraa'n gu Jakoobo. Mi' dhir gu Juudas Iskarjote, gui' nat gatuuk iattulh gu Jesusu nat ja aa'n gu ge'gerkam na pai' oiri.

Gu Jesusu na tu ja a'gi'ndha' mui' gu ja'tkam

(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Ba' bhai' dhir ja biim giop ba jii gu Jesusu oidha' daam gui' nat noonbi'n ki'n xi ja darsak gio gu jai' nam ja'p pix kaichu'. Gama ja'k ba' ji ai bitaa'n maa'n kap na pai'x gio', nam gu' mi'p daraa gu jai' ja'tkam nam pui'p kaichu', gam jai' kap dir na ji'x jir Judea nam mi'p tu'ii' mui' gu ja'tkam, pui' na jax gu Jerusaleen kam, gio mu dir ja'k kam ju'ndharam gu ge' suudai' na pai' Tiuro ti' ti', gio jai' gama ja'k kam iam na pai' Sidoon Jup ti' ti' na pui'p jir ju'ndharam gu ge' suudai'. Pu kai'nikam pix mi ai mit nam jix kaim gu Jesusu na tu a'ga, gam jai' nam jix aa' na ja dudua'ndha' nam jix kako'ktu'.

¹⁸ Ba' gu ja'tkam gui' nam ampix jix nanaan-bi'chu'nda' na ja a'm Jup tui'ngida' gu cham kiki' i'ii'mda', pu biix ja dudua'ndhidha' gu Jesusu, pu mai' ja jootsaidha' gu cham kiki' i'ii'mda'. ¹⁹ Ba' nam nii'ndha' gux kako'kkam na pix ji ja dudua'ndhidha' gu Jesusu gu jai'x kako'kkam, pix jum tutki'ndha' am nam bhax dhaagik ka', na gu' sia kut jaroi' bhai' pix xi dhaa, pu maa'n jimdam dodhia', na gu' jax na pix ja'k jix bhaai' na pu dui dua'ndha' gu jaroi' gu Jesusu, na gu'r ge'kam.

Gu Jesusu na ba tu aa'nda' na jax ja'k tu ja jimia' gatuuk gui' nam tu' ka'm ti' tigia' gio gui' nam ji'k cham

(Mt. 5:1-12)

²⁰ Ba'p ja titda gu Jesusu mui' xi ja tiigik dai gui' nam ji'k kaichu':

—Aapi'm na pim cham tu' bia' ni ji'x, joidham jix bhai' tu jam jim, na gu' pu'ni

chu'm gu ja'tkam nax ja joi'mdat jam a'm ti niidhidha' gu Dios, sia ku jax jix io'm jir ge'kam.

²¹ 'Cha'pim jax jum aa'nda' sia ku pim panaas xib ua'maim, na gu' bam aajim na pim pai' dhuuk kokbada'.

'Joidham jix bhai' tu jam jimia' gatuuk sia ku pim gu' xib suan, na pim gu' gatuuk joidham jix bhai'm taatit ba jimda'.

²² 'Joidham jix bhai' tu jam jimia' sia no'm gu ja'tkam xi jam bhaamki'n, sia mit chi mi' pai' dhir ji jam joot jax chu'm chiop piam jax chu'm kiicham, piam kum ja'p pix jix bhaamut jam nii'n sia gu mik dir pu kai'nkam pix na pim ji'n bui ti' jigi'n aa'n nañ bhaankam ya oiri gu Dios dhi oi'nga'n bhaan. ²³ Aapi'm jix bhai' pix jum taat ka' no'm pui' jam bua, na gu' no' pimit nakoo, ge'p jum duukam tu mai'chia' pim jix dhaam. Nam gu' pu'niip ja buimik gu bijik dir kam jich bopxi kat nam bhaankam tu a'gimik gu Dios, dhi' pu chu'm gu ja'tkam jam pu'niip ja tulhiichudimik.

²⁴ Ba' aapi'm na pim xib giilhim jir jix chutumngam, cham bhai' tu jam jimia' gatuuk, na pim gu' pu ya'x bhai' bam taat ki'n gu tuumiñ na pim ji bia'kat.

²⁵ 'Cham bhai' tu jam jimia' na pim dai aapi'm jix kokba'n, gatuuk ua'ma' pim gu'.

'Gam na pim jix bhai'm taatit jim xib, cham bhai' tu jam jimia' sia, gatuuk jix buam jum aagit ba suanda' pim.

²⁶ 'Sia cham bhai' tu jam jimia' na pim jix bhai'm taatit pix ge'gerkam jum taat ka' no'm tu' ka'm jam ilhdhat pix jix bhai' kai'ch jam bui mui' gu ja'tkam. Pu'niip ja buimik am gu' bijik gu ja'tkam gui' nam sap pik ba' bhaankam tu a'gada' gu Dios.

Gu Jesusu na pui' ba ti'ya' nam jix bhai' pix ja titdada' gui' nam jix bhaak ka' ja bui

(Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ 'Ku gu' aa'n ya' pu jam titda ji aapi'm na pim ji'k ya'p tu'ii' na pim ji'n kee, na pim jix bhai' ja titdat gui' nam xi jam bhaamki'ndha', siam chi diilh ti' mu dir bha ja'k xi jam bhaamki'n. ²⁸ Xi chu ja daaxidhat japim buiñor gu Dios na ba'x bhai' tu ja jimda', sia kum tiix bhaakut jam a'ga piam kum gu' maaxik giilhim jam titda mi' pai'.

²⁹ No't jaroi' bhai' mam giim kaam am, ja'p dir jap mu ja'k Jup xi dhaa'ndha' gu jumaim kaam na bham gi'bia'. Piam no't gu' jaroi'

mam iixdhak gux kabook jum kutuun nap daam dir tii'chgida', biix gux komaalhik jum kutuun nap tuukab tii'chgida'p jotmoda' kuanai mu makia'. ³⁰ Cha'p taanda' gu jaroi' no't tu'm iixdhak. Gio gu jaroi' no' tu' bam taan, cha'p jax ji chi'ji makia'. ³¹ Pui' pim ja'k jix bhai' ja buada' biix pix gu ja'tkam na pim jax ja'k jix aa'nda' aapi'm diihl nam git jix bhai' jam buada'.

³² Na gu' no' pim aapi'm dai gui'x ja joi'gi'n nam jaroi' xi jam joi'gi'nda' aapi'm, jax ba' duip jix maati' ka' na pim aapi'm silhkam tu' ka'm nii'n gu Dios? Na gu' sia gui' nam cham tu' ka'm ti nii'n nam pui' ja'k tu jim. ³³ Gio no' pim dai gui'x bhai' ja bua nam jaroi'x bhai' jam buada' aapi'm, sia cham maati' ka' na pim aapi'm silhkam tu' ka'm nii'n gu Dios, na gu' sia gui' nam cham tu' ka'm ti nii'n nam pui' ja'k tu jim. ³⁴ Sia cham maati' ka' na pim aapi'm silhkam tu' ka'm nii'n gu Dios no' pim dai gui' ja taiñbui'n gu tu' nam jaroi' jam taiñbui'ndha' ip aapi'm gu tu', na gu' sia gui' nam cham tu' ka'm ti nii'n nam pui' ja'k tu jim. ³⁵ Biix pix ji na pim jix ja joi'gi'nda' gu ja'tkam, jix bhai' pim ja buada' sia gui' nam xi jam bhaamki'ndha'. Ja taiñbui'ndha' pim gu tu' nam jum taiñbui'ndha', cha'pim niirat mu dir bha ja'k nam pui'p duña'a. Pu'ni ja'k dho gi gu' pui' bam kai'chdha' ji na pim jir maamra'n gu Dios gui' nax dhaam jup tu'ii', na siax ja joi'gi'n gui' nam cham buiñor titi'ñcho gam gui' nam cham tu' ka'm ti nii'n. ³⁶ Pu'ni pim biix pix jix ja joi'gi'nda' gu ja'tkam ja'p na jax gu Dios na biix pix jix ja joi'gi'n.

Gu Jesusu na pui' ba ti'ya' na cham jir am na jaroi' ja'k buppi'ndha' gu jumai sia kut jix buam tu duu

(Mt. 7:1-5)

³⁷ Cha'pim ja'k buppi'ndha' gu jaroi' sia kut tu'x buam jam duñi, tu uañi'ñka' pim pix, na gu' cham ji'xkat tu jam uañdha' gu Dios no' pim aapi'm cham tu ja uañi'ñ gu ja'tkam. ³⁸ Gu jaroi' no' tu' ba jam taan, xi iichulhdha' pim cham jax ji chi'ji na ba' gu Dios pui'p jam maakidha' gu tu' nam aa'nda'. Ja'xbui'p jam iichulhdha' gu Dios na pim ji'x iichulhdha' gu jaroi', dai na joidham xiixkixim jix kabkam jimdam gio jupaaban.

³⁹ Ba' gu Jesusu biix aixim bhaan ji chu ua'rgidhak gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jax jum buada' ba ja aagi'ñ, jup ja titda:

—¿Paa pim nii'ñ gu maa'nkam cham ñia kam na bai'ñchu' gu jumai na pui' cham jup ñia ka'? Jia na pu cham pai'. Jax dhui nam gu' biix gook mi' pai' pu suulhgia' jax chu'm ti di'n kir. ⁴⁰ Gio ja'pni ip, gu jaroi' no' tu' bhaan tum mamtuxi'ñ, ja'xbui' pix juugit tu machia' na ji'x jix chu mat ka' gu jaroi' na tu mamtuxdha'.

⁴¹ Giox nii'ndha' pim no't palhiip buupiram gii gu tanaara' gu jax chu'm jam jaduun, aapi'm diihl pu cham nii'ñ na ge'ger iam bha biit jam buupui am. ⁴² No' pim gu' aapi'm cham nii'ñ na ge'ger iam bha biit gu tanaara' diihl jam buupui am, cham jir am na pim jax titdada' gu jam jaduun: “Bha ja'k jiñ jaduun kuñ xim baabuidha' dhi tanaara' na bha kaat jum buupui am.” Biipi' pim diihl xi boosgai gu diihl jam tanaara' jam buupui am dir na pim ba'p ba baabuidha' gu jam jaduun.

Gu Jesusu na bhaan ba tu a'ga' gu i'ix gui' na tu i'bhai'ñchar

(Mt. 7:17-20; 12:34-35)

⁴³ Cham jax chu'm jai'ch gu i'ix gui' nam jix maikak i'bhai'ñchar dat bhebhæ na mi' dhir jix maimdagim iibhai'ñchaip ba bhaaya', ni gui' na pux maimdagim i'bhai'ñchar dat bhebhæ ku mi' dhir jix maikak iibhai'ñchaip ba bhaaya'. ⁴⁴ Biix pix jix maati' gu' gu i'ix nam jax jir tu'm, pui' na gu iigix na gu' cham uupar ta'm jup jum bua, ni gu uubas ku cham kokma' u'uux cha'm nangia'ka'. ⁴⁵ Ja'pniñ dho kai'ñkam jup kai'ch, gu maa'nkam no'r jix kii', joidham jix bhai' tu ñiokda', na gu' pui' ja'k jura'ram dir buusnidha'. Gu' ba' gu maa'nkam no' cham jir kii', giilhim jix buam tu ñiokda', na gu' pui' ja'k jura'ram dir buusnidha' ip. Na gu' gu jaroi' na jax ja'k jum aa'nda' jura'ram bhaan, pui' ja'k chiñi'ram dir buusnidha' ip.

Gu Jesusu na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai gook gu ja'tkam nam tu ba'pkicha'

(Mt. 7:24-27)

⁴⁶ ¿Jax ku pimit ba' cham mi' pui' ba ji jii nañ jax jam aagi'ñ na pim tui'ñgida'? Aapi'm dai pui' xi kai'chit nañ aañ jir ge'kam. ⁴⁷ Kani nañ bhaan ua'rgidhai gook gu ja'tkam jam aa'ndha' na pim ba'x maati

jiñ kaaya' na jax ja'k ji buusan gu jaroi' no't mi' pui' jii gio gu jaroi' na cham. ⁴⁸Gui' na mi' pui' jimia' nañ jax tu a'ga, ja'p ji buusnia' na ai' cha'm ti di'ngarsai mi kãisa' gu ba'ki'n. Ba' cham jax jum duñia' sia kut giilhim jix io'm bhai' ji dhuu'n jibiilh ki'n, siat chi tẽ'kob xi juu gu suudai'. Ni ku cham palhãp iam xi joiñdha', na gu'x bhai' mi kiika'. ⁴⁹Gu' ba' gu jaroi' no't cham mi' pui' jii nañ jax tu a'ga, dhi' ja'p jup ji buusnia' na tii tu ba'kcha' ip, dai na pui' mi ja'p o'yatam gio pui' kii'chdhixim. Ba' na pai' dhuuk jix io'm bhai' ji dhuudu' jibiilh ki'n, pu maa'n jimdam nammi ja'p xi iabu' gu u'uux, pu bi'ññika' ba' gu suudai' na pai' dhuuk mui' ji dhai'ñña'.

7

Gu Jesusu na ba dua'ñdha' gu tujuandam tugi'ñ gu gẽ'kam sandaarui'x Rooma kam

(Mt. 8:5-13)

¹Ba' mi' dhir pu jii gu Jesusu mu ja'k Kapernaum nat pai' tiimok nat xi chu ja a'gidhimik gu ja'tkam. ²Ba' mi' Kapernaum maa'n jix jai'ch ka' gu gẽ'kam sandaarui'x Rooma kam, giilhim jix io'm ma tu ai gu tujuandam tugi'ñ gui' nax dha'da', dakoo pix ba duatu'. ³Ba' pui' ba ti kai gu gẽ'kam sandaarui'x na mi' pai' amuub oiri gu Jesusu na tu duduadhi'ñ, ba' mijji xi ja joot ji'kchi gu Israel kam ja'tkam gui' nam jix mamatda' gu ñio'ki'ñ gu Dios nam sap soi' tiidai mu baidhika' na dua'ñdha' gu tujuandam tugi'ñ. ⁴Mummi ba'p ba ji bubua mit na pai' oiri gu Jesusu, ba' soi'm duuk jup titda am:

—Iam jap dua'ñdhara' gu tujuandam tugi'ñ gu gẽ'kam sandaarui'x nax ka'ook, soi'ch jum titda nap palhbuidha'. ⁵Na gu' dhi' dhi sandaarui'x jix ja joi'gi'n gu ja'tkam nam ya ja'p tu oi'dha', pui' na jax gu chiop mi' nach pai'ch jumpadat daan guch Gi'kora', dhi' nat jich chiañxi nam jich kiixdha'.

⁶Ba' ma ja oi gu Jesusu nat ba dua'ñdham gux ko'kkam. Ba' nat ba maat gu gẽ'kam sandaarui'x nam amuub ba jiim, gui' nam maap jix bhai' kai'chdha' mijip xi ja joot nam bhaankam jup tiida' gu Jesusu:

—Amuub pix kia'ñ jaduun, nañ gu cham jir jum jupaabkam nap git iam yiiji bakia'ñ ba'gir. ⁷Pui' ku ñich ba' cham jiñ guguux nañ diilh jum gaa'mirai soi'm tiida' nap

dua'ñdha' guñ chujuandam tuk. Mi' dhir jap pix pui' xi chi'ya' na ba dodhia' guñ chujuandam tuk. ⁸Nañ gu' aañ cham tu' gẽ'kam jiñ chaat, jix maat iñ gu' nañ bitaa'n jup tu'ii' ja bui guñ gẽ'gẽ'kam tuk, daipu' pix jañ ba' pui' tu duñiim nam jax jiñ chiidaim. Gio aañ diilh ya' dir ja'p ja'k jañ ja'xbui' pix ki'n jup tu ja chian guñ sandaarui'x chuk nañ ji'x pix ki'n gẽ'kam daa, xiñ kẽ'ke' am ip ba'. Jimia' gu jaroi' maadit no'ñ pai' jootos, piam no'ñ jaroi' maadit mu pai' dhir bai'ñ, mu jimia' ip. Sia guñ chujuandam tuk no'ñ tu' chian, mi' pui' duñia' ip.

⁹Ba' gampai' ji dhuu gu Jesusu nam pui' ba titda gui' nam maap jix bhai' kai'chdha' gu gẽ'kam sandaarui'x, na gu' sap cham pai' jaroi' jumai ja'xbui' pui'p jix biñak na jax dhi'. Ba' mui' xi ja tiigik gu ja'tkam nam oi'ñchu' jup ja titda:

—Cham jaroi' iam maadit gu Israel kam ja'xbui' pui'x biñak buñor gu Dios na jax dhi sandaarui'x, sia ku gu' tiir Rooma kam, aañ moo ya' pu jam titda.

¹⁰Ba' mi' dhir ja'k ba giñ ip gio gu Jesusu. Dai gui' nam maap jix bhai' kai'chdha' gu gẽ'kam sandaarui'x jamit mu ba ai ip gio, ba' ba tii mit nax kii' mi oiri gu tujuandam tugi'ñ na kax ka'ook kat.

Gu Jesusu na ba dua'ñdha' maa'n gu alhii biapma' nam mukxikam ka ua'ka' gu ja'tkam

¹¹Ba' mi' dhir mu ja'k pu bhii gu Jesusu maa'n kap na pai' Naiin ti tii', biix jiim am sia gui' nam kaichu' gio jai' mui' gu ja'tkam. ¹²Nammi nam amuub ba aajim na pai'r kikcham, gu Jesusu ba tii maa'n gu mukdha' nam mi ja'p ba ua' baxkidhar ta'm na mit ba yaaspam. Daipu' maa'n tu mar kat maa'n gu dilhdhim ubii nat muu gu binga'n. ¹³Ba'x joi'mdat tii gu Jesusu gu ubii nax buam jum aa'ntugit suakim, jup titda mui' xi øek mia'n:

—Cha'p ka suakda'.

¹⁴Mi' dhir ba' mu ja'k xi øek jup xi dhaa gu baxkidharu'n gu maraa'n nam bhaan ua' nam ba' gu'kuya' gui' nam mu ua'. Ba' gui' xi guguu mit ip. Ba'p titda gu mukxikam:

—Alhii biapma', aapi' nap muukix, xi bamii'.

¹⁵Ba' bhai' silh ji dhaibu gu alhii biapma', ba tu a'ga mi dhaakat. Ba' gu Jesusu xi aagi'ñ gu di'ññ na mi ja'p kiik. ¹⁶Ba'x chooto'n jamit biix gu ja'tkam nam ji'k mi'p

tu'ii' nam ti nii'n, xi g'e'kamtu'n am gu Dios
jup ji kai'chit:

—Dhi' bak bhaankam ya oiri gu Dios,
g'e'kam ki'n bhaan ti niidhim ba'. Tii' na jax
bixchu'x bhaai' na pu tu duña'a.

Gu ba' ja'pnip kai'ch am:

—Ya' ba ai gu Dios nat bha ja palhbuid-
ham gu ja'tkam tugi'n.

¹⁷Ba' biix gu ja'tkam nam ji'k Judea dibiir
bhaan oi'dha' pui' ti kai mit nat joidham tu
duu gu Jesusus, sia mit pui' ti kai gui' nam
jix io'm gama ja'k ja'p oi'dha' na pai' cham
Judea bhaan bipio' gu dibiir.

*Gu Juan ja'tkam bopkondam na mu ja joot-
sa' gook gu ja'tkam tugi'n mu na pai' oirida' gu
Jesusus*

(Mt. 11:2-19)

¹⁸Ba' gu Juan ja'tkam bopkondam pui' ba
ti kai ip nat mu pai' joidham tu duu gu
Jesusus, nam gu' ba aagi'n gui' nam kai'chu'
diilh gu Juan. Ba' gook xi ja baidhak ¹⁹jup
ja titda nam mu jimia' na pai' oiri gu Jesusus
nam tikkapu' no' sap silhkam jir di' gui' na
saak bha jootsa' gu Dios jix dhaam dir, piam
ku gu' cham sap nam ba' niirada' gui'. ²⁰Ba'
mijip ji dhuu mit, mummi mit ba ji bubua
na pai' oiri gu Jesusus, ba'p titda am:

—Aach bhach joot gu Juan ja'tkam bop-
kondam nach jum tikka' no'p sap silhkam
aap jir di' gui' na pui' saak bha jimda'x
dhaam dir, piam ku gu' cham sap kuch
niirada' gui'.

²¹Ba' cham jax ja titda mi' jotmoda' gu
Jesusus, dai na xi ja dudua'ndhim pix gu
ja'tkam na ka ja e'eka' biix aixim tu'm
gu ko'kdai', sia gui' nam ampix pui' kax
nanaanbi' ka' na ja a'm jup tui'ngida' gu
cham kikii' i'ii'mda'. Mui' mi' tu ja tii'n-
choda ip gu cham niin'nia kam. ²²Ba' nat pai'
biix xi ja dudua'ndhak, jup ja titda gui' nat
Juan mu ja joot:

—Ba jimia' pim ip gio bhammi na pai'
gu Juan, aagi'ndha' pim na pimit jiin' chii na
nich ja dudua'n gu ja'tkam nam jix kako'k
kat, biix japim xi aagi'ndha' na pim ji'k jax
te kee na nich chu duu jai' kap. Ja'p japim
tiida' na mit dudua gu cham niin'nia kam, gio
gui' na tootolhidhat gakiidha' gu ja tutku',
gio gui' nam kax mama'mkulhi' kat, gio
gui' nam cham te keeket. Gio jai' gui' nam
tii ba ko'iix kat ja nich ja dudua'ndhak jup
ja baapmi'. Gio gui' nam cham tu' bia' ni

ji'x nañ tu ja a'gi'n gux bhai'm kai'chdham
ni'ook na bhaan tu a'ga nam jax ja'k cham
kam tulhiidha'. ²³Ja'p moox bhai' ba tu
jimda' gu jaro' no' pu gammiji ti jii'ndhat
bhaan ba tu daa'ndhu' na dai aañ jix bhaai'
nañ palhbuidha' sia tu na pix bhaan.

²⁴Ba' daipu' nat xi ja tii'n gu Jesusus, pu jii
mit gui' nat Juan mu ja joot. Mi' dhir ba'p ja
titda gu Jesusus gu ja'tkam bhaan ji chu a'gat
gu Juan ja'tkam bopkondam:

—Jano' na pimit mu jii mummi gam-
pix jix chu gak kir, tu' pimit mu tiigim?
¿Junbo' aa mi' joidham jum bua na bhai'
xi jibiir? ²⁵¿Ka' maa'nkam aa mi oiri ji
chim tii'dhat gu jajannullh jix a'bhax nax
dha'ram namiik? Moo chi cham. Jax dhuu
na pim gu'x maat nam mummi ja'p jix joi'n
nam pai' darka' gux io'm g'e'g'kam jum
aa'ndam gui' nam pu chu'm tim ti'ii'nka'
nam sap ba' joidham xi chui'ka' nam xi ja
ni'ndha' gu ja'tkam. ²⁶¿Jaroo ji pimit ba'
mu tiigim na pimit ba' mu jii? ¿Ka' maadit
aa mi oiri gui' na bhaankam tu a'ga gu Dios?
Dhi' ji' ji na pimit mu tiigim na pimit ba'
mu jii, cham tu' gu tu' na mi' joidham jum
bua. Dhi' g'e'kam ki'n bhaan ti ti gu Dios,
cham tu' pui' na jax gu bijik dir kam nam
pui' bhaankam jup tu a'gimik. ²⁷Gu Juan
ja'tkam bopkondam aagit jup kai'ch iñ. Pu
dhi' aagit jup kai'ch gu Dios mi' pai' na tu
ua'ñix gu ñio'ki'n nap jum kai'ch: “Maa'n
jañ biip' mu jootsa' na ba' ampik ba ja
mattuda' gu ja'tkam nap jootom mui' ba
jim.” ²⁸Ba' aañ jix io'm g'e'kam bia' dhi Juan
ja'tkam bopkondam, cham tu' ja'xbui' na
ji'x gu jai' ja'tkam. Ku ba' gu' buiñor gu Dios
jix io'm jir g'e'kam ka' ji gui' nar cham tu'
ka', dai pix no' soi'm ilhdhat mi' pui' jim na
jax jix aa'.

²⁹Na gu' gui' na mit ji'k chia jano' gu
Juan na ja bopkona', soi'm ilhdhak jamit
chia biix, sia gui' nam jir tuumiñ tutaandam
tugi'n gux io'm g'e'kam Rooma kam, na mit
gu' ba maat nar mi' pui' ka' jax no't ba
tii gu Dios. ³⁰Dai ba' gui' nam pariseos
jum tii'ti'nda' gio gui' nam sap jix mat ka'
gu ñio'ki'n gu Dios, cham kiigalh jamit gu
Juan, nam gu' cham ti jii'ndha' na tii ja
aagi'ndha' na jax ja'k jix joi'mdat ja a'm ba
ti niidhidha' gu Dios, pu cham chia mit ba'
na ja bopkona'.

³¹ ¿Tu'ñ git bhaan ji ua'rgidhai jam aa'ñd-ha' nam jax ja'k ji buan gu ja'tkam gui' nam xib jix jai'ch? ³² Ja'pnim dho ji buan na jax gu a'aalh no' mit mui' maap jim daagik ma titbim mi' pai' giotir. Ba' jai' bha ja'p ji daraibui ma tu saasbia' am titrimiax ki'n, ba'p ja tñda' am gu jai' ja bñpna' a'aalh xi saasbichui: “Ni ji'x ku pimit iam ti nii na chich ba tu saas, ni ku pimit susuani na tii joi'mdam jum kai'chit guch xaasab.” ³³ Pu'ñi ja'k ji buan am gu ja'tkam gui' nam xib jix jai'ch, nam gu' jax ñam pix aichuxd-hidha' sia jaroi'. Tii' gu Juan ja'tkam bop-kondam pui' aichux jamit na ja'ook bhaan jup tui'dhi', sia ku tii cham ji'xkat gē' tu kua' ni ku cham ji'xkat io' gu jax chu'm biiñ. ³⁴ Ba' aañ na ñich ya'p ai, pui'p jiñ aichux jamit nañ gē' tu kua' gio nañ gē' io' gu biiñ. Gam sap jir ja bñim tu'm iñ gu tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux io'm gē'kam Rooma kam gio gu jai' ja'tkam nam cham tu' ka'm ti nii'ñ, nañ gu' sap ja bñim oirida', gio nañ ja bñim tu kua'da'. ³⁵ Ku gu' dhi' matgilhia' ji gatuuk na jax kai'ñkam pui' ja'k bua gu Dios, na gu' dhi' nam jax pix ti ñiidhim nam pu kai'chim, cham tu' nam iam xim ga'nga no'x bhai' ji chu buusnia' gatuuk piam ku gu' cham.

Gu Jesusu na ba tu koi'ra' buiñor maa'n gu pariseo

³⁶ Ba' gu Jesusu ma tu ko'iim buiñor maa'n gu pariseo Simoon tiigim, nat gu' baidhak na bñima'n tu koi'ra' mu kia'mi'ñ. Ba' na mi' daakat ba tu kua', ³⁷ maa'n mi' ba baa gu ubii nar ganai' pix ka' ji dhaa'ñchugit maa'n gu alhi'ch jix jaikgam ja'aa, na mi jim suu'ngim gui' na joidham uub. Amuub jup kio gu', pui' ku ba'x maat na mi'p tu'ii' gu Jesusu buiñor gu pariseo. ³⁸ Ba' suakidhat mi' ji tobii'ñichi na pai' tootnatik gu Jesusu, xi bopkoñdhak buupui barga'n ki'n giop xi uañdhak kuupa'n ki'n nat ba' mi' dhir mi' xi chiñxidhak mi' xi choi' gui' na joidham uub. ³⁹ Ba'p jum aa' gu pariseo jura'ram bhaan: “No' silhkam baabui' pui' bhaankam ya oiri gu Dios dhi jaduun, ¿cham aa moox mat ka' git na jax jir tu'm dhi ubii na mi dha'ngi tootnaram? Gilhim jix ua'tulhdhix.” ⁴⁰ Ba'p titda gu Jesusu na mi' pui' kam aa':

—Simoon, aañ maakam xim tiidam.

Ba'p kai'ch gui':

—Eap xiñ aagi'ñ jiñ jaduun.

⁴¹ Ba' xi aagi'ñ gu Jesusu, jup titda:

—Maa'nnim maa'n gu maa'nkam ja taiñbui gu tuumiñ gook gu ja'tkam, maa'n taiñbui jix chamaam jix cha'tmam oo'm, maa'n ba' gook oo'm daman mambhiix. ⁴² Gu' ji na gu' cham bhaai' nam jax dhui ka namkidha' gatuuk, pui' ba' max ja joi'gillh gui' nat ja taiñbui, jup ja titda na pui' ba tui'ka', cham kam aa' nam namki'ñdha'. ¿Ba' jaroop ilhii'ñ nat jix io'm jix bhai'm ilh gu gook ja'tkam nam tu ua'tdat, gui' aa nax io'm mui' tu ua'tdat, ka' gui' aa na gook alh?

⁴³ Ba'p kai'ch gu pariseo:

—Aañ ilhii'ñ na gui' nax io'm mui' tu ua'tdat.

Ba' gu Jesusu jup titda:

—Jir pui' dho nap jax kai'ch.

⁴⁴ Ba' mi' xi chiñgik gu Jesusu gu ubii jup titda ip gio gu pariseo:

—Dhi ubii nap jax ba nii'ñ, buupui barga'n ki'n jiñ bopkoñ guñ chooton, kuupa'n ki'n ba' xiñ gakii'ñxidhak. Na pich gu' aap cham jiñ choi' gum suu'ngi' na ñich jax ya ai nañ ki'n xi bopkonai git guñ chooton nañ ba' ya' ba bakia'm ki'aam. ⁴⁵ Ni ku pich cham tu' ka'm jiñ chiñdak jiñ ñio'ki ja'p nap jax nii'ñ dhi ubii nat pu cham jum jñp na mi' puñ chiñxi'ñchu'ñ chooton am nañ ji'x ya' ba daa. ⁴⁶ Ni gu asait ku pich cham jiñ choi' ya'ñ mo' am na jax ja'k jum bua no' jaroi' paxiaraim, dhi ubii ba' dai bañ choi'ñ chooton am dhi' na joidham uub. ⁴⁷ Ba' aañ pum titda na bñix ba uañchudhix gu ua'tulhdhar ga'n, sia kut jax gē'm ua'tulh, na gu' pui' nat jax jix bhai' bañ dhuu, dhi' bhaan jix maati' nat soi'm ilhdhak bha jiiñ bui. Xib dir ja'p ja'k ba' dai nax bhai' bam taat ka', na gu' nañ jax bam titda na gu jaroi' no' mui' tu ua'tu'n, giilhim jix bhai'm ilhdha' no' jax titda gu ua'tdam tugi'ñ na pui' ba tui'ka'. Gu jaroi' ba' na pu gook alh tu ua'tu'nda' no't pui'p tii'ñ gu ua'tdam tugi'ñ na pui' ba tui'ka', palhiip pix jix bhai' tu tadtachia', na gu' pu cham pai' pik jax jum aa'nda' sia ku tu ua'tu'n, na gu'r gook alh ka'.

⁴⁸ Ba'p titda gu ubii pui' xi chi'ñik:

—Ba uañchudhix ji matgim gum ua'tulhdhara', aañ ya' pum titda.

⁴⁹ Ba' gu jai' nam mi'p tu'ii' nat pui'p ja bai gu pariseo nam tu jugia', jup jum ti titda am:

—Jax ba'm ilhdhat jup kai'ch dhi maa'nkam na ba' gam ua'tulhdhara' xi chu uañchu'n? ¿Dios aam ilhii'n?

⁵⁰ Gu' ji na gu' xi chu a'gi'ñchu' gu Jesusu gu ubii, jup titda:

—Giop jup ba jimia' cham jax jum aagit jiñ jaduñ. Dñilh jum palhbui pich gu' na pich tu' silhkam baiñor ti jii'ñ na dai aañ jix bhaai' nañ jum palhbuidha'. Ba' cham tu' mu ja'k ka jim ap nap pai' gammiji git mi' pup jum tulhiiñdha'.

8

Gu u'uub nam palhbui'ñchu'nda' gu Jesusu

¹ Ba' ji'k jurni'ñ ki'n nat mi' pui' xi chu duuk gu Jesusu, ma tu ja a'gidham ip gu ja'tkam. Nai' ja'p ji bhii na pai' jax mui' daa'ñxim jir kikcham, gio na pai' jax ji'dilh jir kikcham, ja aa'ñdham gu ja'tkam na jax ja'k jix bhaai' nam duña' na ba'x ja joi'mdai ja a'm ti tigia' gu Dios. Biix oi'ñchu' am gu mambhix daman gook gu noonbi'ñ, ² gio ji'kchi gu u'uub gui' nat biipi' dir ja dudu-a'ñ, nat ja a'm dir mai' ja joot gu cham kikii' i'ii'mda' nam ja a'm jup tui'ñgit. Maadit jir di' gui' na Mariiya tiñ, nam Magdalena ki'n jup jix mat ka'. Dhi' jix jum gook gu cham kikii' i'ii'mda' bhaan jup tui'ñgit am. ³ Gio ba' jumai Juana tiigim ip, Kuusa gu binga'n. Gu Kuusa jir di' na ja aa'ñdhat gu tjuandam tugi'ñ gu Erodis nam jax ja'k tu duñidha'. Gio ba' jumai Susaana tiigim jup jimda', gam jai' mui' gu u'uub. Biix gui' gu u'uub tu saba'daidhat gu koi' dñilh ja tumñi' ki'n tu ja ua'tulhi'ñdha' am biix gui' nam ji'k maap jii'mda'.

Gu Jesusu na bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu tiriik giigi'ñdham ja aa'ñdha' gu ja'tkam

(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Maa'nnim maa'n kap ka oiri gu Jesusu na mit mui' mi' mam jumaap gu ja'tkam nam jix chigik, nammi ja'p mi'k xi juu mit mi' na pai'p tu'ii'. Nai' ja'p dir mi ai mit na pai' jax mui' pa' daa'ñxim jir kikcham. Ba' gu Jesusu mui' ji chu ja a'gi bhaan ji ua'rgidhak maa'n gu tiriik giigi'ñdham, ja'pni mui' ji kii:

⁵—Maa'nnim maa'n gu maa'nkam xi chu moikdak mui' ji chu gi' gu tiriik, ba' jai' mu

ja'k ma suulh boi cha'm na mi ja'p amuub bhix. Ba' nai' ji biimki nam kiissapda' gu ja'tkam nam mi bhibiida', mikkat jamit mi øek xi jugiokak gu u'ji'. ⁶ Ba' jai' ja'p ja'k joodai chir suulh ip na pai'x komaalhim kaat gu dibiir, ba' nat pai' dhuuk bhai' tii ji bubua, gio nai'p ji gaa, nat gu' cham tuukab takcha. ⁷ Ba' jai' ja'p ja'k suulh ip na pai'x joi'ñdha' na buanda' gux bii u'uux jix jo'ii'. Ba' pui' tii bhai'p ji bubua, gu' ji nat gu' maa'n nat jax bhai'bich gux bii u'uux jix jo'ii' nat bhai'p ji bubua, mi' pu bhai'ku gu tiriik, jix u'uam mi' pup tuut, pu cham ji'xkat gi'rik kaicha. ⁸ Ba' gui' nat mi' suulh na pai'x kii' gu dibiir, dhi' dho gi' gu giilhim joidham jix bhai'm duu ji, ji'ma'n jix chamaam oo'm kaichuk xim kaip gu maa'n tiriik.

Ba' mi' dhir nat pui' xi chu ja a'gidhak, jup ja titda ge' ki'n:

—Jix bhai' pim xim ga'ngada' na pim ba'x maatit kaaya' na jax jir jum duukam dhi' na nich bhaan tu jam a'gi.

Gu Jesusu nam ba tikka' gui' nam kaichu' na jax jir jum duukam nat bhaan ua'rgidhak gu tiriik giigi'ñdham tu a'ga

(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹ Ba' na mit pai' jii gu mui' ja'tkam, ba tikka am gu Jesusu gui' nam kaichu' na jax jir jum duukam gu tiriik giigi'ñdham nat bhaan tu a'ga. ¹⁰ Ba'p ja titda gu Jesusu:

—Jax dhui na gu' aapi'm pux bhai' jam aa'ñdham gu Dios na pim jax ja'k duiñchu'nda' na ba' xi jam joi'mdat jam a'm ti niidhidha', na pim gu' bañ kaichu'. Gu' gui' ji nam ji'k cham jiñ kaichu' nañ ba' bixchu' bhaan tu ua'rgidhat tu ja a'gi'ñ, nam gu' cham tu' biix ja jujur ki'n jix maachik ka' nañ jax kai'chdha'. Pu cham ba' maatit jiñ ke'ke' am sia kum tiix bhai'ñ ke' gu tu' nañ a'gada', ni kum cham ji'xkat machia' nañ pai' dhir jimdat ba' ya oiri, sia kum tiñ ñii'ñ.

Gu Jesusu na ba ja aagi'ñdha' gui' nam kaichu' na tu' aagit jup kai'ch nat bhaan ua'rgidhak gu tiriik giigi'ñdham tu a'ga

(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹ Ba' ba ja aagi'ñ gu Jesusu gui' nam kaichu' na tu' aagit jup kai'ch nat bhaan ua'rgidhak gu tiriik giigi'ñdham tu a'ga. Jup ja titda:

—Ja'pniñ dho kai'nikam jup kai'ch biipi' na ñich bhaan tu a'ga gu tiriik giigi'ñdham. Gu jaroi' no't tu ja a'gi gu ja'tkam gu ñio'ki'ñ gu Dios, dhi' ja'p ji buusnia' na tu gi'i'ñdha' gu tiriik. ¹² Ba' gui' nat boi cha'm suulh, gui'ñ ja aagit jup kai'ch nam tii kaaya' gu ñio'ki'ñ gu Dios, dai ji na gu' na pai' dhuuk mi øøji gu ja'ook maakam xi ja jurtuda' nam sap ba' cham ti jii'ñdhai cham kam tulhiiña', mi' ba' pu cham ka kai'chdha', ba' dhi' pui'm kai'ch na mit cham tuukab takcha. Ji'xpix jam tii xi chi jii'gi'ñdha', gu' pix ji na gu' na pai' dhuuk ja mai'chia' gu ja'ook, maa'n nam jax gio mummí pui'p suulhgia' am ba'. ¹³ Ba' gui' nat joodai çhir suulh, gui'ñ ja aagit jup kai'ch ip nam tii joidham kaaya' gu ñio'ki'ñ gu Dios, gu' pix ji nam gu' cham tu' biix ja jujur ki'n ti jii'gi'ñdha' pui' na jax jum kai'chdha', ba' dhi' pui'm kai'ch na mit cham tuukab takcha. Ji'xpix jam tii xi chi jii'gi'ñdha', gu' pix ji na gu' na pai' dhuuk ja mai'chia' gu ja'ook, maa'n nam jax gio mummí pui'p suulhgia'. ¹⁴ Ba' gui' nat mi' suulh na pai' buanda' gux bii u'uux jix jo'ii', gui'ñ ja aagit jup kai'ch ip nam tii joidham køøji ti jii'ñdha' na jax jum ti'ya' gu ñio'ki'ñ gu Dios, pix ji nam gu' mikkat saalh jum o'joldhai nai' cham tu'p ka jim buixdha' nam pai' dhuuk bhai'x buam jim ilhdha', nam jix chu aagit nam git biix aixim tu'm xi chu bia'ka' gux dha'ram namkim na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch, ba' dhi' pui'm kai'ch na ja bhai'bhçii ja bhai'ktuda' gux bii u'uux jix jo'ii'. Mi' pu cham tu' kap jum buixdha'm ba' na jax jum ti'ya' gu ñio'ki'ñ gu Dios, giom mummí pui'p suulhgia' na jax biipi' dir. ¹⁵ Ba' gui' nat mi' suulh na pai' joidham jix kii' gu dibiiir, gui' ja aagit jup kai'ch in nam biix ja jujur ki'n pu gammiji ba ti jii'ñdha' na jax jum ti'ya' gu ñio'ki'ñ gu Dios, cham ji'xkat ja'k ka suulhgia' am ba'. Ba' dhi' pui' bam kai'ch ip nat giilhim joidham jix bhai'm dunaak mui'm oo gu tiriik.

Gu Jesuus na tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu kañdhiir

(Mr. 4:21-25)

¹⁶Ba' ja'pniip ja titda gu Jesuus:

—Aañ cham ji'xkat jaroi' pai' nii'ñ gu maa'nkam na xi miichdhai gu kañdhiir miji ja'p xi ixchu' bopto' bita', piam ku tu' ki'n xi soo'mdhai mi ja'p xi kiisa'. Gu' ja'pji bhammi ja'p na pu xi kiisa' te'kob na ba'x chu maax ka' nam mi ja'p oipoda' gu

ja'tkam. ¹⁷ Gio gu' cham ji'xkat jum ixchu' gu tu' sia ku tii ixchuix panaas, ni ku cham ji'xkat na moo cham jup matgilhia' sia ku tii cham tu' aa' gu jaroi'.

¹⁸ Jix bhai' pim xim ga'ngada' nañ pai' dhuuk pu'ñi bixchu' bhaan tu ua'rgidhat tu a'gada' na pim ba' machia'. Na gu' no' pim tu' silhkam jix maachik kat xim ga'nga, jam makia' gu Dios gu matda' na pim ba'x maatit kaaya' gu tu'. Gu' ji no' pim gu' pu cham maachik, sia ku pim palhiip tii pix am jix maatit køø, sia dho dhi' pu cham ka ti'ñchoka' pim gatuuk.

Gu di'ii'n gio gu jajaa'nmi'ñ gu Jesuus nam mi' ba aaya' na pai'p tui'ka'

(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

¹⁹ Ba' mi' ba ai gu di'ii'n gu Jesuus gio gu jajaa'nmi'ñ na pai'p tu'ii'. Mi' dhir ja'p pix ji ai mit ja biibhi' gu ja'tkam, nam gu' giilhim mui' xikoor mi jumpax, pu cham bhaai' nam jax mia'n aaya' nam tiix chu a'gidham.

²⁰ Ba' maadit gu maa'nkam mu jimiiik na pai' gu Jesuus, jup titda:

—Mi'ñi dhir ba ai gum naan ja biim gum jaaduñ, xi chum a'gidham am sap.

²¹ Ba'p titda gu Jesuus:

—Jax dhui na sia gui' nam mi' pui' ba jiiim na jax jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios nañ pui'p ja ilhii'ñ na jax guñ ñaan gio guñ jaaduñ.

Ba' pui' xi chi'iiik miji xi ja kaim.

Gu Jesuus na ñiokdha' gu jibiihl gio gu suudai'

(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²² Ba' maa'nnim gu Jesuus maa'n kanuub ta'm xi chisdik ji'k ja biim gui' nam kaichu', jup ja titda:

—Maik gor jach jimia' bhammi baasi'n dir dhi ge' suudai'.

Ba' gamai' ji jii mit. ²³ Nammi irban gu ge' suudai' na mit ji bhii, ba koi gu Jesuus mu dir ja'k xi jimiiik kuu' dir gu kanuub. Ba' moo jano' bhai' ji jib gam nat tibgirik bhai' ji dhuu'n tirnidam, gam nat bhai' silh ji gu'nguki gu suudai', pix bhai' ba jim tu' aim kanuub ta'm. Bax chotdontu' am gui' nam kaichu' nam pui' xim aa' no't jotmoda' am xi baa gu kanuub. ²⁴ Ba' mu jimiiik ba ñiññichu'n am gu Jesuus, jup titda am:

—Jich jaduun, bi ñiña. Ti' na jax jum bua gu suudai'. ¿Cha'ch ba' ya' bhai'ku'?

Ba' gu Jesusus bamgik xi ñiok gu jibiilh gio gu suudai', jotmoda' ba' ampix jup ji chu juu, pu cham pai' ka jibiir. ²⁵ Mi' dhir ba'p ja titda gui' nam kaichu':

—¿Gi na pim saak biix jam jujur ki'n ti jüigi'n aañ jiñ bui? ¿Jax jup jum duu?

Gui' cham ñiok am, dai nam jix chotdon, ji'x bhai'x bhai' jim ilhii'n na mit jax tii gu Jesusus nat tu duu, jup jum ti titda am jix dhu'ñpi'n ki'n:

—Ja'p moor ge'kam ji bak jia dhich jaduun. Tii' na sia jibiilh gio suudai' pui'p jix jüigi'n am nat xi ja ñiok.

Gu Jesusus na mai' ja jootsa' mui' gu cham kikii' i'ii'mda' bhaan dir maa'n gu maa'nkam

(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶ Ba' siamri ma ai mit bhammi dir jumai ju'ndharam gu ge' suudai' na pai' Geraasa bhaan bipio' gu dibiir, na Galilea dir silh bhammix chu maax. ²⁷ Ba' nat mui' ji chim gu Jesusus bhai' dhir kanuub ta'm, ba tii maa'n gu maa'nkam jix ñaanbigim nat mummi dir ja'k bhai' ji buus na pai' dhir mui' pa' daa'ñxim jir kikcham, bhaan jup tui'ñgida' am gu cham kikii' i'ii'mda' nam ba' mi' dhir naanbichu'n ka'. Mui' oidha' ba ua'ka' dhi' dhi maa'nkam na nai' pix pu oirida' pui'x dhaapkat. Mi' pik jix joi'ñdha' nam pai'm yassapda' gu koi'ñga'n. Ba' nat amuub ba bhii, ²⁸ ba tii gu Jesusus na mi' kiik. Ba' jotmoda' mu miraak mi o'lhia'n ki'n biipi' dir ba kikbo, ba'p titda ge' ki'n:

—¿Jax japich bhai' bañ dhoodam Jesusus maraa'n gu Ge'kam Dios? Cha'p jiñ chulhi-ñchu'nda'. Ka tuñ uañi'ñka' ap gu xib.

²⁹ Na gu' chian gu Jesusus gu cham kii' ii'mda' na mu buusnia' bhai' dhir bhaan gu maa'nkam na ba' pui' tum uañi'ñ. Mui'kim jix io'm ba ji ko'ktulh gu', tii buupurda' am gu ja'tkam bapainum jix kaapak ki'n na ba' cham nai' pix mirda' git, gu' ji na gu' xi i'kii' mi' dhir ji dhai'ñña' ip gio, mummi ja'p ba' pix mimlhidha' gampix jix chu gak kir. Gui' pix cham kii' ii'mda' na pui' ja'k duiñchu'nda'. ³⁰ Ba' xi chikka gu Jesusus, jup titda:

—¿Jax jap tii'?

—Lejion dho —jup kai'ch gux ñaanbigim.

Ba' ja'p kai'ñkam jup kai'ch nam giilhim jir mui' gu cham kikii' i'ii'mda' nam bhai'

baapxichu' bhaan gu maa'nkam. ³¹ Ba' soi' tii'n jamit biix dhit gu Jesusus na chakui mu ja'k ja jootosda' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha'. ³² Gu' ba' na gu' ampik mui' bha ja'p jup tum bipia' gu tatooxkolh oidha' ta'm, jup titda am na bhai' ja'k ka xi ja jootsa' nam ja a'm ka xi baapkia'. Ba' gu Jesusus bhai' ja'k xi ja joot. ³³ Jotmoda' mit ba' bubuakik bhai' dhir bhaan gu maa'nkam bhammi ja'k pu baap. Ba' bhai' dhir ji boop jamit gu tatooxkolh nai' gu a'nsap, mijimmi pu suulh jamit suudai' chir, pu biix koi mit bhai'kuk.

³⁴ Ba' totdonik bhai' dhir jup ji boop jamit gui' nam ka tu bipia'dat gu tatooxkolh, silh boop jamit nammi gama ja'k na pai' mui' pa' daa'ñxim jir kikcham na mit ja aa'ñdham gu ja'tkam, sia gui' nam ji'k ja tiigim gu ja'tkam pu xi ja aa'ñdhidhat am na mit jax ti tii. ³⁵ Ba' gui' bhai'p jii mit ip na mit bha ti tiigim no' sap moor silhkam nam jax kai'ch, mi' ba ji bubua mit na pai'p tu'ii' gu Jesusus. Ba'x kii' juraa'n bia' kam mi ja'p daa gui' nam mui' bhaan kap tui'ñgit gu cham kikii' i'ii'mda' na mit ba tii, gio ba ti tii'dhix gu jajannulh, pui'x dhaapkat ka oirida' gu'. Ba' giilhim bhai' ji chooto'n jamit. ³⁶ Ba' gu jai' gui' na mit ti tii nat jax tum duu nat ba' pik ba dua gu maa'nkam na kax ñaanbi' kat, mi' dhir jix bhai'p ba ja aa'ñdhidha' am gui' nam kia'pix mi aajidha'. ³⁷ Ba' soi' tiidak ba joot jamit gu Jesusus biix gui' nam ji'k mi'p tu'ii' nam Geraasa dibiir bhaan oi'dha', nam gu' bax iibhi'ñ. Ba' gu Jesusus nat jax bhai'p tis kanuub ta'm ba jii, gaammiji ji dhuu. ³⁸ Ba' tiix oidhamut gu maa'nkam gui' na kax ñaanbi' kat, gu' ji na gu' cham aa' gu Jesusus. Xi jootsak pix na ba jimia' mu nam pai' oi'dha' gu jajaa'nni'ñ, jup titda:

³⁹ —Ba jimia'p ji matgim mu nam pai' oi'dha' gum jaaduñ. Ja aagi'ñdha' ap nat jax ja'k jix joi'mdak jum tiigik jix bhai'm duu gu Dios.

Ba' ba jii ip gu maa'nkam nat tu aagam nat jax ja'k duuk dua'ñ gu Jesusus. Biix kap ai na ji'x jir kikcham mi' Geraasa.

Gu Jairo na ba umua'ñdha' gu Jesusus na dua'ñdharu' gu maraa'n

(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰ Ba' nat pai' dhuuk gio bhammi dir jup ba ai gu Jesusus jumai ju'ndharam gu ge' suudai' na pai' Galilea bhaan bipio' gu dibiir,

joidham pix jix bhai'm ilh jamit gu ja'tkam gui' nam bhai' dhir oi'dha', nam gu' niira na gio bhammi dir jup tisdia'. ⁴¹ Ba' moo jano' mi'p ba ai gu maa'nkam Jairo tiigim. Dhi' maa'n kap jir g'e'kam ka' nam pai' tu chichio'pi' dai gu Israel kam ja'tkam. Ba' o'lhia'n ki'n xi kikkok biipi' dir na pai' gu Jesus soi' ba titda na sap iam mu jimia' kia'mi'n ⁴² na dua'ndhara' gu maraa'n tiyax na dakoo pix ba duatu'. Daipu' maa'n tu mar gu' sap, chi ji'k mambhiix daman gook oidha' bia'kam gu tiyax. Ba' ma oi ip gu Jesus, biix gu ja'tkam pix chu'p jum duu mit, pix maap sulhikgim am nam gamai' jiiim, giilhim mui' am gu'.

⁴³ Maa'n bak ba' mui'p jimchu' gu ubii na mambhiix daman gook oidha' dir bax ka'ook. Pu cham ka dua maa'nnim nat ka xi ai gu masaa'n, gammiji pix pup mirda' gu i'ra'n. Mui' tii ba ja umua' gu ko'k-dai' mamtim nam jix jai'ch, pu cham jaro'i' maadit iam ba dua'n. Gam gu tu' na bia'kat pu biix tu ga'raimik na ki'n tii tu umuag-i'ndha' na jaro'i' dua'ndha'. ⁴⁴ Ba' gatuuk dir mui' xi ai mia'n na pai' gu Jesus na ba' cham tigia', bhai' xi dhaa ba' ju'ndharam gux kabook jannulhi'n na daam dir tii'chu'. Ba' jotmoda' mi' pum kii'ndha, pu cham pai' ka mir gu i'ra'n.

⁴⁵ Ba' gu Jesus nai' ba ja tikka gu ja'tkam nam mu jiiim, jup ja titda:

—Jaroo bhañ dhaa?

Gui'p kai'ch am na cham pai' jaro'i' da'ngi. Ba' mi' dhir ja'p jup kai'ch gu Peegro:

—Kux ba' jaro'i' bhai'p jum da'ngim jiñ jaduun? Ja'pji nam jum a'm sulhikgim gu ja'tkam nam jix kobkom ya jiiim.

⁴⁶ Gu' ji na gu' gu Jesus jix maat nat jaro'i' maadit jix ko'kkam bha dhaa, jup kai'ch:

—Ja'pji gu' moo maadit jix ko'kkam nat bhañ dhaa, taat iñ gu' nat jiñ a'm dir buus gui' nañ ki'n bixchu'x bhaai' nañ pu tu duñia'.

⁴⁷ Ba' cham ka bhaai' na jax jum duñia' gu ubii na tii xix ixchu nat dhi' bha dhaa, pui' gi'l'bokidhat mi o'lhia'n ki'n xi kikkok biipi' dir ba aagi'n na tu' ki'n jix ka'o'oktugit kut ba' bha dhaa, xi aagi'n nat cham pai' ka mii gu i'ra'n, dai nat xi dhaa pix gux kabook jannulhi'n. Biix xi ch'e' k'e'e' am gu ja'tkam na mi' pui' kai'ch. ⁴⁸ Ba' gu Jesus jup titda:

—Pu ba dua pich ji matgim jiñ jaduun, na pich gu' biix jum jur ki'n ba ti jii'n jiñ bui. Jix bhai'p jum taattugit ba jimia'.

⁴⁹ Ba' pui ka tu a'gichu' gu Jesus nat maa'n mi' ba ai gu maa'nkam, jup titda gu Jairo:

—Cham ji na jax kax bhaai' sia kup mui' tii ba bai'fchu' dhi g'e'kam, jax dhui nat ba muu gum mar.

⁵⁰ Gu' ji na gu' k'e'e' gu Jesus na jax titda, ba'p titda gu Jairo:

—Chaam ji nap jax jum aa'nda'n jaduun, dodhia' ji matgim gum mar. Aap ti jii'ndha' ha' pix na dai aañ jix bhaai' nañ jum palh-buidha'.

⁵¹ Ba' mummi ba ai mit kia'mi'n gu Jairo. Gu Jesus xi ja chianik gu mui' ja'tkam nam mi' dhir pix ka gu'ka' diirap. Dai gu Peegro xi baidhak, gio gu Jakoobo, gio gu Juan, gio ba' gu gi'korga'n gu tiyax nat pui' kia'pix muu, miji ji baap jamit ba' ba'k chir. ⁵² Giilhim tum suan nat muu gu tiyax. Ba'p ja titda gu Jesus:

—Cha'pim suanda'. Jax dhui na gu' dhi tiyax mi' pix koos, cham tu' na muukix.

⁵³ Ba' gui' xi a'sik jamit pix, nam gu' cham ti jii'ndha' na jax ja titda gu Jesus, maaxik nii'n am gu' nat muu gu tiyax. ⁵⁴ Ba' xi nobchik gu Jesus jup titda g'e' ki'n:

—Aapi' tiyax, xi bamii'.

⁵⁵ Ba' bhai' ji dhua nat jax pu tii'n gu Jesus, jix kii' bhai' ji bam. Mi' dhir dai nat xi ja chia gu Jesus nam tu makia'.

⁵⁶ Ba' cham bhaai' nam jax xim duñia' gu gi'korga'n gu tiyax nam jix bhai'n taat nat ba dua. Xi ja soo'mchulhdhak ip ba' gu Jesus nam cham jaro'i' aagi'ndha' nat dua'n gu ja mar.

9

Gu Jesus na nai' ba ja jootsa' gu noonbi'n nam tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam

(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

¹ Maa'nnim gu Jesus maap xi ja jumpadak gu mambhiix daman gook gu noonbi'n, xi ja tajaan ba' gui' na ki'n jix bhaai'n ka' nam ja a'm dir gu ja'tkam mai' ja jootsa' biix aixim tu'm gu cham kiki' i'ii'mda', gio ba' nam ja dudua'ndha' gui' nam ja'p pix jix kako'k ka' biix aixim tu'm ki'n. ² Ba' nat xi ja tajaanhdhak nai' ba ja jootos nam ja aa'ndhapu' gu ja'tkam na

jax ja'k jix bhaai' nam duñia' na ba'x ja joi'mdat ja a'm ti tigia' gu Dios, gio ba' gux kako'kkam nam ja dudua'ñdhapu', ³ jup ja titda:

—Cham jum aa' na pim tu ua'kat gu koi' mu pai' jiidma', nix chu' ja'ppix a'sak ku pim tu kusbioda', nix chu' jam o'xia ku pim ja ua'ka', nix chu' tuumiñ ku pim gaamtu'nda'. Gu jam jajannulh pu daipu' pim ti tiichgida' na pim jax ba ti tii'chu'. Cham tu'm aa' gu' na pim bixchu' tu ua'kat mu pai' jiidma'. ⁴ Ba' gu jaroi' no' pimit buiñor ai na cham jam bhaamki'ñ, pu mi' buiñor japim ji dharkat biix tu ja a'gidha' gu mi ja'p oi'ñkam, cham tu' na pim nai' pix tibiappuidha' jai' kikcham. ⁵ Ba' no'm cham jam kügalhi'ñ mu pai' jax chu'm kikcham, moo jano' pim pu jimia' mi' dhir, dai na pim ja nii'ñchudat xi xiixkai gu dibür na mi' ba gixia' jam tooton am, nam ba' dhi' bhaan ti'ñcho' ip gio gatuuk na diilh jir ja kuiñcha na mit cham jam kügalh.

⁶ Ba' gui' ma jii mit ip, mu ja'p jamit ji bhii na pai' jax ji' dilh jir kikcham, nam ja aa'ñdhim gu ja'tkam nam jax ja'k duñia' nam cham mu ja'k bhiiya' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiindha', gam gux kako'kkam nam xi ja dudua'ñdhidhat.

Gu Eroodis na cham mat ka' nar jaroi' dha' ka' gu Jesusus

(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷ Ba' gux kai' Eroodis pui' tē kēkē' ip na mu pai'x bhai' tu buada' gu Jesusus. Dai pix ji na gu' cham bhai' mat ka' nar jaroi' pik da' ka', nam gu'p kai'chdha' gu ja'tkam na sap pik ba' panaas jir di' gu Juan ja'tkam bopkondam nat giop buus duadik mu dir na mit pai' yaas. ⁸ Jai'm ba'p kai'chdha' ip na sap dhi'r di' gu Eliiyas gui' na bijik bhaankamu'n gu Dios ya ja'p tu ja a'gidhimik gu ja'tkam gio ya'p ba ai. Jai'm ba'p kai'chdha' ip na sap maadit pix jir di' gui' nam pui' bhaankamu'n gu Dios ya ja'p tu ja a'gidhimik gu ja'tkam bijik, dai nat duadik giop ba buus mu dir nam pai' yassap kat. ⁹ Ba' cham mat ka' gu Eroodis na jaroi' ba' pik jir di' ka', jup kai'chdha' tii:

—Aañi' tu chia nam ikia' gu Juan gu kuxbo'n, ¿gu' ba' paa dir ja'k jup jim gu jaroi' na mu pai' pu biix aixim jix bhai' tu bua?

Tii ba'm ga'ngada' diilh gu Eroodis na jax ja'k dui tigia' maaxik gu Jesusus.

Gu Jesusus na mui'dhalhdhai gu paan ja makia' gu mui' ja'tkam

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Ba' na mit gio ja'k jup ba suulh gu noonbi'ñ gu Jesusus na mit tu ja a'gi'ñpuk gu ja'tkam, ba aa'ñdhim am na mit ji'k tu'x bhai' dhuu mu ja'p na mit jax bhii. Ba' mi' dhir dai gui' dilhkob ja'p ja'k jix ixchuixim xi ja boosgak, mi' dhir ba' mu ja'k pu ja baidhak maa'n kap gampix na pai' Betsaida mia'n bipio'. ¹¹ Gu' ji na gu' na mit pai' dhuuk tii gu ja'tkam na cham tu jai'ch gu Jesusus, gatuuk dir jamit mui' pu ardi, mummi ba ji bubua mit na pai'p tu'ii'. Ba' cham pai' jax ja titda gu Jesusus, dai nat bhai' ji chu ja a'gi na jax ja'k jix bhaai' nam duñia' na ba'x ja joi'mdat ja a'm ti tigia' gu Dios, gam gux kako'kkam nat xi ja dudua'ñdhak.

¹² Ba' ja'xpix nat pai' ba ji jur, mia'n xi øek jamit biix gu mambhiix daman gook gu noonbi'ñ na pai'p tu'ii' gu Jesusus, ba'p titda am:

—Ya' pix ma ji jur jich jaduun. ¿Cham jir am nap ba ja jootsa' dhi jaaduñ kum bam jüpdhapu' mu ja'p pai' kikcham? Ba tu taañpu' am gu koi' nam cham ya ua'ma' gampix na pai' cham tu' jai'ch.

¹³ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Aapi'm dho ya ka xi chu ja makia', ¿tu' gi pik?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Jax dhui nach jix chamaam pix ua' gu paan gio gu gook boptop, pu daipu'. Jir mui' am gu' dhi ja'tkam. Jii' ji no'ch jai'p tu taañpu' nach ba' biix maa'n jimdam tu ja makia' nam ji'k ya'p tu'ii'.

¹⁴ Maaxik giilhim jir mui' am gu' gu ja'tkam nam ji'k mi'p tu'ii', aixkam chi ji'k gook oo'm daman mambhiix jix cha'tmam oo'm (5000) dai gu chichio'ñ, gu' cham aagix ji gu u'uub gam a'aalh. Ba'p ja titda ip gio gu Jesusus gu noonbi'ñ:

—Ea na pim xi ja chiñia' nam xi'xkor daraibu', ji'k go'gok oo'm daman ma'-mambhiix aixim nam ji'dilh xi'xkor daraibu'.

¹⁵ Ba' gui'p xi ja chia mit gu ja'tkam nam daraibu' nat jax ja chia gu Jesusus. ¹⁶ Mi' dhir ba' xi dhaagik gu Jesusus gux chamaam gu paan gio gu gook boptop, jix dhaam ja'k xi

chi tiigik xi chu taxchaabgidhak pix mui' ji ja maa gu noonbi'n ta'tak jaisaidhat. Ba' gui' mi' dhir pix mui'p ji ja maa mit gu ja'tkam nam tu jugia'. ¹⁷ Bix tu koi'mik am nam ji'x ilhii'n. Jai' mit pu cham ka jugio na mit xi' ba ka koob. Gio ba'p ma jumaap jamit gui' nat bii, mambhiix daman gook bapaalh jamit ja susdui'.

Na pui' ba ti'ya' gu Peegro na gu Jesusu jir di' guch Xoi'kam

(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸ Maa'nim gu Jesusu maa'n kap dilhkob xi chu dañiimik jix dhaam ja'k buiñor gu Dios na ba' mi' dhir jup ja titda gui' nam kaichu' nam jup oi'nchu':

—Jax jam kai'chdha' gu ja'tkam na pim ja ~~keke'~~? J'aroon sap da'? J'Paañ sap dir ja'k jim?

¹⁹ Ba' maadit jup titda:

—Dho ji'ma'n jup kai'chdha' am nap sap pik ba' panaas aap jir di' gu Juan ja'tkam bopkondam nat giop buus duadik mu dir na mit pai' yaas. Jai'm ba'p kai'chdha' ip nap sap aap jir di' gu Eliiyas gui' na bijik bhaankamu'n gu Dios ya ja'p tu ja a'gidhimik gu ja'tkam gio ya'p ba ai. Jai'm ba'p kai'chdha' ip nap sap maadit pix jir di' gui' nam pui' bhaankamu'n gu Dios ya ja'p jup tu ja a'gidhimik gu ja'tkam bijik, dai nat duadik giop ba buus mu dir nam pai' yassap.

²⁰ Ba' diilh jup xi ja tikka gu Jesusu, jup ja titda:

—Aapi'm gi, xiñ maat japim aa nañ jir jaroi' dha' gio nañ pai' dhir ja'k jim?

Ba'p kai'ch gu Peegro:

—Dho aap jir di' guch Xoi'kam nach jaroi' niirat na bhach joochxidha' gu Dios jix dhaam dir.

Gu Jesusu na ba tu aa'nda' nam mu'aa'

(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

²¹ Ba' gu Jesusu xi ja soo'mchulhdhak nam sap cham jaroi' aagi'ndha' nar di' guch Xoi'kam, diilh pix sap jix mat ka' am. ²² Ba' pui' xi ja tiidak jup ja titda ip:

—Aañ matgim giilhim kañ chulhiña' ji gatuuk. Xiñ bhaamkidha' am gu ja ge'gerkam tuk gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios, gio gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam. Tu chiña' am nam jiñ mu'aa', ku gu' aañ baik tanoolh ki'n yaa' ji nañ jax ba oirida'.

²³ Ba' ja'xpix mui' ja'tkam jup ba tu ja a'gi'n, jup ja titda:

—No' jaroi'x aa' na gammiji bañ kaichgi-da', jum aa' na cham tu' bhaan kap jum buixi'ndha' gu tu' na ya' dhi oi'nğa'n jix chu jai'ch, sia chi moo jax jum tulhiñaim, na gu' dhi' ba' ja'p ji buusanda' nañ oi'nchu'nda' ji mootot gu kuruus. ²⁴ Na gu' gu jaroi' no' dai bhaan titi'ncho gu tu' na ya' dhi oi'nğa'n jix chu jai'ch, cham ji'xkat pallhuidha' na jax ja'k jix bhai' tu jimia' gatuuk. Gu' ji no' gu' cham tu'p jim buixdhat mi' pui' xi chu duñiim nañ jax jix aa', jix bhai' ji na tu jimia'. ²⁵ J'Gio gu' tu'p jix bhai' sia ku tii jaroi' bix tu bia' na ji'k tu'x chu jai'ch ya' dhi oi'nğa'n bhaan, no' gu' ja'xpix ba mukia'? Ni ku ji pallhuidhai na jax ja'k jix bhai' tu jimia' buiñor gu Dios. ²⁶ Gio gu jaroi' no'x xi'ir nañ a'mkam tu ja a'gidha' gu ja'tkam, aañ pui'p jix xi'irai cham tu'p jiñ buixdha' buiñor jano' nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda' ge'kam ki'n ja biim gu noonbi'n guñ Gi'kora', jano' nam pai' dhuuk bix machia' gu ja'tkam nañ jax jir ge'kam. ²⁷ Ba' aañ pu kai'ch na pim aapi'm jai' dhit pui duduaka' jano' na pai' dhuuk jix bhai' matgilhia' na tu' silhkam jix ja joi'mdat ja a'm ti nii'n gu Dios bix gu ja'tkam, chakui pim moo bix ko'ya'.

Na maakam tu'm jup jum duña' gu Jesusu

(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸ Ba' ji'k jix jum baik tanoolh xip duu mi' na pui' xi chu ja a'gidhimik gu Jesusu gu ja'tkam nat ba' mi' dhir giop jii maa'n kap xi ja baidhak baik gu noonbi'n, moo gu Peegro, gio gu Jakoobo, gio ba' gu Juan, maa'n kap jamit tiitis ge' oidha' ta'm. Ba' bhammi na mit ba ai oidha' daam, ja'p ja'k dilhkob xi jimik gu Jesusu mui' ji chu daanix dhaam ja'k buiñor gu Dios. ²⁹ Ba' mi' pui' na ka tu daan, jotmoda' maakam tu'm bam maax gu buibsa'n, jix chua totbikdam ba ti nii'n. Sia gu tii'dhar ga'n jix chua totbikdam jup jum duu. ³⁰ Mi' dhir ba' mi' bam maax jamit gook gu ja'tkam bixxik dir na pai'p tu'ii', pui' joidham jix a'bharr jup totnor gu ja tii'dhara', joidham ja'x xikoolh tum tanoor mi' nam ji'x guguuk, jir di' gu Eliiyas gio gu Moises. ³¹ Aagi'n am ba' gu Jesusu nam jax chu't tulhiñchudai mu'aa' gu ja'tkam bhai' Jerusaleen. ³² Ba' gu Peegro gio gu jai' gook nam maap jiim, xi chi nii'n

am sia kum jax jix kookxik, pui' kum ba' nii'n na joidham jix abhaar tobiik gu Jesusus gio gu gook na ja biim jup tu'ii'. ³³Ba' nat ba ji jii gu Moisees gio gu Eliiyas, jup kai'ch gu Peegro:

—Umrir am jiñ jaduun nach ya' ka xi juruun'dha'. Aach jam o'namdha', maa'n jir aap ga'n ka', maa'n ba'r Moisees ga'n ka', maa'n ba'r Eliiyas ga'n ka'.

Cham jum matda'ir pix pui' tii gu Peegro, pu cham maat na jax kai'nikam jup kai'ch. ³⁴Ba' jotmoda' maa'n gu tibiaa' mi' pu ja ii biix na pui' ka kai'ch gu Peegro. Ba' mi' giilhim bhai' ji chooto'n jamit nam irban dir bap tu'ii' gu tibiaa'. ³⁵Ba' bhai' ba tum ñio bhiji dir, jup tum kai'ch:

—Aañ dhi'r jiñ mar. Ge'kam ki'n bhaan ti tii ñich. Mi' pim pui' xi jii mit na jax jam tiidaidha'.

³⁶Ba' nat pai' gio ampix jup ji chu juu, diilh mi kiik gu Jesusus na mit gio mui'p ti tii. Ba' cham pai' jaroi' aagi'n am gu moo jano' pui' na mit jax ti tii, diilh pix jix mat ka' am.

Gu Jesusus na mai' jootsa' maa'n gu cham kii' ii'mda' bhaan dir maa'n gu biapma'

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷Ba' buimgidhak ba jii mit ip gio bhai' dhir oidha' daam. Nammi na mit jax pix ji juur sonpan gu oidha', mui' gu ja'tkam mi' ba nam jamit gu Jesusus. ³⁸Ba' maadit miji dir ja saagi'n gu mui' ja'tkam bhai' ba jiiñak, jup kai'ch:

—Jiñ jaduun, gi no' pich iam dua'n guñ alhii chuk. Tii' na jax jum bua. Daipu' maa'n tu mar in gu'. ³⁹Bhaan jup tui'dhi' maa'n gu cham kii' ii'mda'. Pai'jix io'm pu'ni ba xi bhiiya', bhai' jim totbhiopa', gio na bhai' ji choksolhia' gu chiiñi'n, gio ba' na jiiñakda'. Giilhim ge' dho gu' ba ko'ktulh. Cham ji'x busaak bhai' dhir bhaan. ⁴⁰Aañ ya' tii soi' ja titda dhi' nam jum kaichu' nam iam mai' jootsa' git gu cham kii' ii'mda' na pui' ja'k duuk, gu' ji na gu' chix xijai, ¿jax ña ja'k?

⁴¹Ba'p kai'ch gu Jesusus:

—¿Moo ni ji'x aa ku pim jum guguux-i'ndha' na pim buiñor jum biiñkada' guñ Gi'kora'? ¿Ji'x jañ ba' ja ja'p oirit jup jam a'gi'ndha' na pim jax ja'k duñia'? Ea gor bhai' xiñ bai'ñxidhak dhix ko'kkam ya'ni ja'k amuub.

⁴²Ba' nam amuub ba bai'ñchu' gu biapma' na pai' kiik gu Jesusus, gio mi ja'p nai'p ji ia, nai' xim totbhiopaim, gu cham kii' ii'mda' gu' na pui' ja'k duuk. Gu' ji nat gu' gu Jesusus pu ñiok gu cham kii' ii'mda', maa'n jimdam pu buus ba' bhai' dhir bhaan. Ba'x kii' juraa'n bia' kam bhai' ji bam gu biapma'. Mi' dhir ba' mu ja'k xi joochxi gu taata'n na mi ja'p kiik. ⁴³Ba' biix mi' pui' pup tu'ii' am gu ja'tkam nam cham pai' dhuuk pui' ti niidhat nat jax jix bhai'm duukam bap tu duu gu Dios nax io'm jir ge'kam.

Gu Jesusus na giop ba tu aa'nda' nam mu'aa', bar gookim ka' ba' dhi' ki'n

(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Ba' mi' pui' nam joidham jix bhai'kam taat gu ja'tkam nat jix bhai'm duukam jup tu duu gu Jesusus, mi' dhir jup ja titda dai gui' nam ji'k kaichu'.

⁴⁴—Aañ ja'pni xi jam tiidam jiñ jaaduñ, moo pim cham mik buppada' dhi' nañ jax jam tiida'. Aañ nañ bhaankam ya oiri gu Dios, jum aaya' gu tanoolh nam pai' dhuuk jiñ dhagia' gu ja'tkam gui' nam xiñ bhaamki'n.

⁴⁵Gu' ji na mit gu' pu cham maatit kai na jax kai'nikam jup kai'ch gu mi' jotmoda' gui' nam kaichu', na gu' gu Dios pix diilh tu soobhi'n nam chakui mamtida'. Panaas kum jix iibhi'ndha' ip gu' gu Jesusus nam git jix bhai' xi chikka' na jax kai'nikam jup kai'ch.

Gu Jesusus na ba tu aa'nda' na jax ja'k jum aa' nar tu'm ka' gu jaroi' no'x aa' nar ge'kam ka'

(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶Ba' maa'nnim ma ji ñiokbo mit ip diilh dai gui' nam ji'k kaichu' gu Jesusus, jup kai'ch am na jaroo ba' pik jix io'm jir ge'kam dai gui' nam ji'k kaichu'. ⁴⁷Gu' ba' gu Jesusus na gu'x maat ja jujur am bhaan nam jax xi kai'chimik, maa'n xi ñobchik gu alhii ⁴⁸jup ja titda:

—No' jaroi' maadit aapi'm jiñ buix biiñak kat jix bhai' ba duu maa'n gu alhii ja'p na dhi'ni, dhi' aañ nax bhai'n dhuñia'. Gu' ba' gu jaroi' na aañ jix bhai'n dhuñia', guñ Gi'kora' nax bhai' duñia' ip nat bhañ joot jix dhaan dir. Ba' dhi' ja'pniñ kai'nikam jup jam titda na gu jaroi' no'x aa' nar ge'kam ka' ja bui gu jai', jum aa' na cham tu' tu' jim ilhdhat jix bhai' ja buada' gu jai', dhi' ba' pui' bam kai'ch nar ge'kam.

Gu Jesuus na pui' ba ti'ya' na gu jaroi' no' pui' ja'k jup duiñchu' nam jax ja'k tu duiñchu' diihl, dhi' bhaan jix maati' ka' na ja biim jup tui'dhi'

(Mr. 9:38-40)

⁴⁹Ba' gu Juan jup titda gu Jesuus:

—Jiñ jaduun, aach maa'n ti' gu maa'nkam nam a'mkam mai' ja jootos gu cham kiki' i'ii'mda' ja a'm dir gu ja'tkam. Aach ba' xi soo'mchulhdhak, na gu' cham jich biim jup tui'dhi'.

⁵⁰Ba' gu Jesus jup titda:

—¿Jax ku pimit ba'p soo'mchulh? Jax dhui nach biim jup tui'ngida' pui' ji chu't gu jaroi' no' cham bhaamut jich aa'.

Gu Jesuus na ja aagi'ndha' gu Jakoobo gio gu Juan na cham jir am nam jax kai'ch

⁵¹Ba' na ba miamlhim na pai' dhuuk tu daaxix na giop ji jimia' gu Jesus jix dhaam ja'k, juraa'n ba dai na mu jimia' Jerusaleen.

⁵²Biipi' mui' xi ja joot gui' nam kaichu' maa'n kap na pai' ji'dilh jir kikcham na Samaaria bhaan bipio' gui' gu dibiir, nam ti tikka' no'x bhaai' nam mi' xi chihiapuidhat.

⁵³Gu' ji nam gu' cham aa' gu mi oi'nikam, nam gu'x maat nar Israel kam gu Jesus ku ba' Jerusaleen ja'k jim. ⁵⁴Ba' gu Jakoobo gio gu Juan jup titda am gu Jesusu:

—¿Dho gi aap jax kai'ch jich jaduun no' chich moo pui'p tii na ja a'm tai mi dhuudu' kum biix mu ko'ya' gu mi oi'nikam? ¿Tu' gi kum ba' cham aa'? Ti' nat gu' gu Eliyas pui'p tu duu bijik.

⁵⁵Ba' gu Jesus ja'k giisik jup ja titda:

—Aapi'm diihl pu cham maat no'x kii' ii'mda' jam a'm tajaanix gu pui' na pim jax kai'ch, ka' ba' gu' cham. ⁵⁶Jax dhui na gu' aañ na nich bhaankam bha jii gu Dios ya' dhi oi'nga'n, cham tu' nañ ya' ja tulhiinçhuda' gu ja'tkam, gu' ja'ppi nañ ja'kbui' kat ja aagi'ndha' nam jax ja'k duña' nam ba' cham jum tulhiina'.

Ba' mi' dhir pu maakam ja'k bhii mit na pui' ji'dilh jup jir kikcham nam ba' mi' xi chihiapuidhat.

Gu ja'tkam nam tiix aa'nda' nam gammiji ba kaichgida' gu Jesusu

(Mt. 8:19-22)

⁵⁷Ba' gamai' nam jiiimchu' biix boi, maa'n mi' dhir ja'p jup titda gu maa'nkam gu Jesusu:

—Aañ jai' tiip jix aa' nañ git jup jum kaichgida'ñ jaduun nañ ba' git jai'p xi jimda' pai' nap ja'k oilhidha'.

⁵⁸Ba' gu Jesus jup titda:

—Jax dhui na aañ nañ bhaankam ya oiri gu Dios, pu cham pai' bhaai' nañ joidham xiñ jiidha' git, cham pui' na gu kaxio na silh jimia' mu pai' na chio' na ba kooxmira' pai' na duuk jix kooxim ka', piam pui' na gu u'ii' na silh jimia' pai' na tu kos ka' na pai' dhuuk jup jix kooxim ka'.

⁵⁹Ba' diihl gu Jesus ja'p ja'k jup titda jumai:

—Aañ ja'p ilhii'ñ jiñ jaduun nap bañ kaichgida' xib dir ja'p ja'k.

Ba'p kai'ch gui':

—Dho ea nañ ka xi yaaspai guñ chaat no't ba muu nañ ba' mi' dhir bam kaichgida' gammiji.

⁶⁰Ba' gu Jesus jup titda:

—Ja'ppi nap nai' xi ja aa'ndhara' gu ja'tkam na jax ja'k jix bhaai' nam duña' na ba'x joi'mdat ja a'm ti tigia' gu Dios, cha'p tu' bhaan jup jim buixdhat gu ja'tkam gui' nam ja'p ji buan nam ko'iix. Matgim dhi' ya' pum yaaspaidha'm ji dai koi'nga'n.

⁶¹Ba' jumai mi' dhir ja'p jup titda ip gu Jesusu:

—Aañ dho gi gu'x aa' ji nañ tu' silhkam bam kaichgida', jix aa' iñ nañ jai'p xi jimda' pai' nap ja'k jimda'. Dai pix ji nañ ka xi ja tabuimgi'ñmirai biix guñ jaaduñ muñ ki'aam, mi' dhir dho gi ba' gu' bar cham tu' ka' ji.

⁶²Ba' gu Jesus jup titda:

—¿Aap paa duuk nii'ñ gu maa'nkam gui' na tu juantu'nda' jaraar ta'm na kuu' ja'k ti niidhim? Pu'ñi dhop ji buusan gu jaroi' no' dai bhaan titii'ñcho gu tu' na gatuuk dir bi'idha', pu cham tu' ba' bhaai'n ka' na jax dhui mi' pui' jimia' na jax jix aa' guñ Gi'kora'.

10

Gu Jesusu na biipi' mui' ba ja jootsa' baik oo'm daman mambhiix gook gui' nam kaichu'

¹Ba' mikkat baik oo'm daman mambhiix gook maap xi ja jumpadak gu Jesusu gui' nam kaichu', go'gok ba' miji xi ja joot biipi' nam tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam gammiji na pai' jax mui' pa' daa'ñxim jir kikcham na

pai' bhiya'. ²Jup xi ja tiidak biipi' dir nat ba' moo ba ja joot:

—Ge'ger dhor ga'n tir ya ja'p na pim jax bax maat, gu' pix ji nam gu' gu ordam jir gook alh. Jum aa' ba' na pim soi' titdada' guñ G'kora' na ya' tu gaa na jai' bhai'p ja jootsa' gu ordam nam ba' ya' tu oraa'. ³Ku gu' ea na pim aapi'm ka xi chu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam. Xim nuukdat japim na cham tu' jam duñaia', na pim gu' ja'p ji bubuakia' na jax gu kakasnir nam mi' pik aaya' nam pai'x jai'ch ka' gu sisi'. ⁴Cham jum aa' na pim gaamtu'nda' tu' tuumiñ, nix chu' asaak ku pim kusbioda'. Gu jam sussak pu daipu' na pim jax ja aa'ntu'nda'. Gu jaroi' no't ampik mu pai' jam nam boi cha'm, daipu' na pim xi ñiokdhai maa'n na pim jiidma', cha'pim tu a'gi'ñdha'. ⁵Pai' jax chu'm kiicham na pim jix aik ka', ja'p japim ti'ya' na pim ja ñio'kdha' gu mi oi'ñkam: “Moo git xi jam joi'mdat jam a'm ti niidhidha' gu Dios.” ⁶Ba' no'm gu' joidham jir jix bhabhai'kam gu mi oi'ñkam, gammiji dho pui'x joi'mdat ja a'm ti niidhidha' gu Dios, gu' ji no' gu' cham, cham dho ja a'm ti niidhidha'. ⁷Cha'pim nai' pix tibiappuidha' kikcham, mi' ji na pim juruun'dha' pai' nam jam aichdha'x bhai' jam tiidai. Na pim pai' biix xi chu ja a'gidhai gu ja'tkam gui' nam mi ja'p jup oi'ñka' na pim ba' ba jimia' mi' dhir. Gio gu koi', mi' pui' tu kua'da' pim tu' nam jam maakda', gio gu suudai' mi' jam toi'dhidha' am, na gu' na pim jax bax maat gu jaroi' no' tu' bhaan tu juan, mi buusnidha' gu mai'chik ga'n. ⁸Ba' mu pai' mui' kam tir na pim aaya', na mui' pa' daa'ñxim jir kikcham ka', no' mit joidham jam tiidak ma tu jam onbai' gu ja'tkam, aapi'm xi chu jugai' gu tu' nam jam bhiidha'. ⁹Gux kako'kkam japim jup xi ja dudua'ñdhai no'm ampik mi'p jix jai'ch. Ja'p japim ja tiida' biix gu ja'tkam: “Ya' ma miamri na pim pai' dhuuk ampix machia' na pim jax ja'k duñaia' na ba' xi jam joi'mdai jam a'm ba ti niidhidha' gu Dios.” ¹⁰Ba' no' pimit mi' pik ai kikcham nam pai' cham jam kiigalhi'ñdha' gu ja'tkam, ja'p japim xi ja tiidai pu jimia' mi' dhir: ¹¹“Jam ni'iñchudat jach ya' xi xiixkai dhi dibir nat ji'x ya' bam bhi'iis jich chooton am gu ya' jam ki'aam kam, ba' dhi' bhaan jix maati' ka' na pimit cham ji'x jich kiigalh. Dai ba' nach ja'p pix xi jam tiidam nat bak ya' mam

ai na pim pai' dhuuk ampix machia' na pim jax ja'k duñaia' na ba' xi jam joi'mdai jam a'm ba ti niidhidha' gu Dios.” ¹²Ba' aai' ya' pu jam titda nax io'm cham bhai' tu ja jimia' dhi' dhi ja'tkam jano' na pai' dhuuk jum aaya' na tum kuugalh'dha' ya' dhi oi'ñga'n, cham tu' pui' na gu Sodooma kam ja'tkam.

Nam cham mi' pui' jiidma' gu ja'tkam Korasiin oi'ñkam gio Betsaida
(Mt. 11:20-24)

¹³Ba'x buam jum aagit ba ja aa' gu Jesusu gu Korasiin oi'ñkam gio gu Betsaida kam, jup kai'ch:

—Aañ jix buam jiñ aa' ja bui gu Korasiin oi'ñkam gio gu Betsaida kam, na mit gu' cham mi' pui' jii na jax jix aa' guñ G'kora'. Tii ñich jix bhai' tu duu ja ni'iñchudat nam jax ja'k cham pai' dhuuk pui' ti niidhat. No'ñ git Tiuro gio Sidoon pui'x bhai' tu duñaia' sia kum cham jir Israel kam, moo jano' git soi'm ilhdhai mi' pui' ba jimia' am. Jajannulh jix xaasak jam git pu tim tii'dha', ni kum ka batbiada', ja'kbui' kat jam matai bhai' xim buidhidha' na bhaan jix maati' ka' nam silhkam soi'm ilhii'ñ. ¹⁴Ba' tu' na jax chui'ka', jix io'm tullhiiñara' tir suulh-gia' am jano' na pai' dhuuk jum aaya' gu tanoolh na ja aagi'ñdha' guñ G'kora' biix gu ja'tkam nam ji'k tu' jax xi buimii ya' dhi oi'ñga'n, cham tu' pui' na gu Sidoon oi'ñkam gio Tiuro. ¹⁵Gu' ba' gu Kapernaum oi'ñkam, ja'p jum aa' am nam jix dhaam ja'k jiiim buiñor guñ G'kora'. Matgim mijimmi ja'k ji nam ja iabu'x io'm tuukab na pai' ge' ti di'.

¹⁶Ba' aapi'm nañ jam jootos na pim tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam, gu jaroi' no' joidham cham jax ji kai'chit jam kee na pim tu a'gi'ñdha', dhi' aai' na joidham jiñ keeke'. Gu' ba' gu jaroi' na cham jam kaim ka', dhi' aai' na cham jiñ kaim ka' ip. Ku gu' cham tu' ji na dai aai' na cham jiñ kaim ka', gu' ja'ppi sia guñ G'kora' nat bhañ joot ya' dhi oi'ñga'n.

Nam ja'k ba suulhgia' gu baik oo'm daman mambhiix gook gui' nam kaichu' gu Jesusu

¹⁷Ba' gio pix ja'x jup ji ai mit gu baik oo'm daman mambhiix gook gui' nam kaichu' gu Jesusu na mit ja'k ba suulh na mit tu ja a'gi'ñpuk gu ja'tkam. Jix bhai'm taattugit ba aagi'ñ am na mit tu' joidham tu duu mu ja'p, jup titda am:

—Jich jaduun, giilhim xich jügi'n am gu cham kiki' i'ii'mda' nach jum a'mkam mai' ja jootos ja a'm dir gu ja'tkam! jotmoda' pu buan am!

¹⁸Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho na gu' aañ cham tu'r jiñ ju-paabkam gu ja'ook, pui' ku ba' xiñ jügi'n. Tiñ nich gu' nat bha ji buax dhaam dir guñ Gi'kora' jano' nat pai' dhuuk giilhim jum ua'tullh buiñor, ja'p jum duu na jax gu duuk no't bipgi. ¹⁹Pui' ku nich ba' aañ jam tajaan' gui' na pim ki'n jum palhbuidhidha' na cham tu' tu' jam duña', siat chi moo tu' naksir cham tu jimchu'ndam jam kii, piam jax chu'm jumai ko'x maimdagim. ²⁰Dai pix ji na pim gu' cham dhi' ki'n jix bhai'p bam taat ka', gu' ja'ppi na pim ba ua'nix u'uan ta'm jix dhaam na pim jax chii' na pim ki'n jix bhai'm taat ka', na gu' dai gui' nam ba ua'nix ka'x dhaam na ja baidhika' gu Dios na pai'p tu'ii'.

Nax bhai'm taat ka' gu Jesusus

(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹Ba' mi' jotmoda'x bhai' bhai' jim ilh gu Jesusus, nat gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' pix pui' ja'k duu na bhaan tajaanix. Ba'p kai'ch:

—Aañ jix bhai'n chaat jum buiñ Gi'kora', aap nap jir gē'kam jix dhaam gio ya' dhi oi'ñga'n, na pich gu' ba ja mattuda gu ja'tkam gui' nam gampai' tu'm na pich tu' ja ixchuix gux mamatdagim jum aa'ndam. Ba' aañ jix bhai'n chaat jiñ Gi'kora', nap gu' pui' ja'k jix aa'.

²²Ba'p ja titda gui' nam mi'p tu'ii':

—Aañ biix tuñ maa guñ Gi'kora' na ji'k tu'x chu jai'ch, na gu' dai aañ jix bhai' xiñ maat nañ jir tu'p tu'm da', nañ gu'r maraa'n. Gio aañ ya' dir mu ja'k dai aañ diilh pix jup jix maat guñ Gi'kora' nar tu'p tu'm da'. Gu' ba' gu jaroi' no'x maachim nach jir tu'p tu'm da' gook dit, aani' dho aagi'ndha'.

²³Ba' mu ja'k xi ja tiigik jup ja titda dai gui' nam kaichu':

—Joidham no'm biix pui'p ti tigia' git gu ja'tkam na pim aapi'm ji'k tu' joidham jix bhai'm duukam ti nii'n nañ jup tu bua. ²⁴Na gu' gui' nam bhaankamu'n gu Dios ya ja'p tu ja a'gidhimik gu ja'tkam bijik, gio gux io'm gē'gē'kam kat Israel kam, pui' tii joidham tu'm jup jix chi tiigik kat am na

pim aapi'm jax joidham tu'm ti nii'n xib, gu' ji na mit gu' cham pu chu'm ti ti. Sia pui' joidham tu'm jup jix chi kaik kat am tii na pim aapi'm jax joidham tu'm tē kēē xib, gu' ji na mit gu' cham pu chu'm ti kai.

Gu Jesusus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu maa'nkam Samaaria kam

²⁵Ba' maadit gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios mu jimiik bhai' ba tikka gu Jesusus, na mi' pix jix maachim no' sap moo pui' pix jup ji bua na jax ilhii'n diilh. Jup titda:

—Jiñ jaduun, aañ ja'p tu'm bham tikkam nap iam jiñ aagi'ndha' git nañ ja'p tē kēē nap bixchu' pix jix maat. ζTu'n jax dhuña' nañ ba' gammiji buiñor bap tui'ka' gu Dios?

²⁶Ba' gu Jesusus jup titda:

—ζDho jax gim kai'ch nap tu jiiñkai'ndha' mi' na pai' tu ua'nix gu ñio'ki'n gu Dios na mit tu ua'nak gu bijik dir kam na tu' pik jix io'm jum aa' nach pu duña'?

²⁷Ba'p kai'ch:

—Dho sap nach gammiji tu' ka'm nii'ndha' gu Dios, gio nach gammiji ti'ñchoka' biix jich jujur ki'n gio na ji'x jich i'ii'mda' ki'n, biix nach ji'x pup jich chaat. Gio sap ba' nach jix joi'mdai tiigiix bhai' dhuña' gu jaroi' no' tu' bhaan jum tulhiñ, panaas ku sap moo aach pix jir gui' ka'.

²⁸Ba' gu Jesusus jup titda:

—Dho pu'ñi pix nap duña'ñ jaduun nap ba' gammiji buiñor bap tui'ka' gu Dios.

²⁹Gu' ji nat gu' gio bhai'p ka xi chikka gui' na sap jix mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios na sap ba' cham jax jum aa'nda' gu Jesusus na ja'p pix bha tikka sia kux maat, jup titda:

—Dho ja'ppi nañ cham maat na jax chu'm ja'tkam ba' ja aagit jup kai'ch gui' nañ pui'x ja joi'mdaix bhai' ja duña' no'm tu' bhaan jum tulhiñ.

³⁰Ba' gu Jesusus mui' ji chu a'ga bhaan ji ua'rgidhak maa'n gu maa'nkam, jup kai'ch:

—Maa'nmiim maa'n gu maa'nkam Jerusalem kam tii ma paxiaram no' ja'k Jerikoo. Gu' ji na mit gu' gama ja'k daagik gibiimik gux i'xkum, tii pup mukxikam jamit mi ja'p xi buak boi cha'm, xi chi iixdhak jamit ba' biix gui' na ji'k tu' tu ua'kat. Daman gu jajannulhi'n pup jamit xi chu kookoxchulldhak xi chu u'uuk na ka ti ti'chgīt, pui'x dhaapkat jamit mi' xi buak. ³¹Ba' ampik mi'p bhichu' maadit gui'

nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam. Ba' ba tii na mi' kaat, ni ji'x kut iam jix joi'mdat tii. Mi' dhir ja'p gakoolh xi bhiik maa'n na jimchu'. ³² Ba' ja'xpix mui'p ba jimchu' maadit gui' nam jir tujuandam mu ja'p chichiop nam pai' tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam. Ba' pui'p ba tii na mi' kaat boi cha'm, gu' pix ji nat gu' pui' cham joi'mdat jup tii sia, mi' dhir ja'p gakoolh xi bhiik pui' maa'n na jimchu' ip. ³³ Ba' siamri maa'n gu maa'nkam Samaaria kam mi ja'p jup ka jim dhi' ka'm gu boi. Dhi' dho gi gu'x joi'mdak tii ji na mi' soi' tu'ii', ³⁴ mui' pu ji ai mia'n. Ba' xi chu juulh na pai' jax jix ko'ktulhdhix gu tukga'n, gio nat xi chu bhiibgi jajannulh saaski' ki'n. Ba' bhai' xi dhaasak bhaan gu bhuru'x na ua' ba bhiik maa'n kap na pai' tim tibiappu, ba' xi chu namkidhak mijji ba boo'n. Mi' ba' pu daakat nuuka'n bix chukaa'. ³⁵ Ba' buimgidhak gu Samaaria kam maa'nkam jup titda gui' nar ga'n mi' na pai' tim tibiappu: "Ya'p kañ ñii'ñxi'ñka' dhiñ jaduun' na mi' bo', jix bhai'p ka buada'. Ya'ni gook gu tuumiñ nap ki'n saba'ñxidha' gu tu' no' bam aa'. No' pich jax dhuuk jai' diilh jum tumñi' ki'n tu namki gu tu', aañ ja'k jum iabuidha' nañ gio ya'p buusnia' nañ ja'k ba giixchu'nda'." ³⁶ Dho jaña, jax chu'm dhi baik ja'tkam na mit mi' bubuax joi'mdak tiigik jix bhai' dhuu gu maa'nkam na mi' tulhiñix boi cha'm?

³⁷ Ba' gui' na sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios jup kai'ch:

—Dho gu Samaaria kam.

Ba' gu Jesusus jup titda:

—Dho pu'jani pix ja'k jum aa' nap duñi-a'ñ jaduun', jix bhai'p ja buada' biix pix gu ja'tkam, sia moo nar pai' kam ka' git.

Gu Jesusus na mi' ba aaya' kia'mi'ñ gu Maarta gio gu Mariiya

³⁸ Ba' pui' xi chu a'gidhat jimchu' gu Jesusus. Nammi gama ja'k maa'n kap ba ai na pai' jumai ji'dilh jup jir kikcham. Ba' maa'n mi' kioka' gu ubii Maarta tiigim, joidham cham jax ji chi'ñik aich na sap mi' xi chibiapui. ³⁹ Ba' maa'n ti siipi'ñ ka' gu Maarta, Mariiya tiigim. Dhi Mariiya mi ja'p ji dhaibuk amuub kœ na tu a'ga gu Jesusus.

⁴⁰ Ba' gu Maarta bha ja'p jix bhai' tu bua biix aixim gu tu'. Ba' na gu' cham palhbui'ñ

gu sipdhi'ñ, mu jimiik amuub jup titda gu Jesusus:

—No' pich mi' dhir iam ja'p tii'n dhiñ xiku' na jai' xiñ palhbuidha' nañ tu'x bua. Mi' pix pu daa. jKa'p ji cham joi'mdat jiñ ñii'ñ aañ jaduun'?

⁴¹ Ba' gu Jesusus jup titda:

—jJax kup ba' moo bhaan jix buam jup jum aa' Maarta gu tu' nap biix aixim ji chu bua't? ⁴² Jax dhuu na maa'n pix jix io'm jum aa' nap pu duña'a, nap ya'ni ja'p daibui xiñ kaaya' na jax dhi Mariiya. Dhi' ji' ji nax io'm jum aa'. Ba' cham jir am nañ mui'p bam joochi'ñdha' dhi Mariiya, nat gu' dhi' ya' ba ai na pai' pik jum aa'.

11

Gu Jesusus na ba ja aagi'ñdha' gui' nam kaichu' nam jax ja'k tu daanda' buiñor gu Dios (Mt. 6:9-15; 7:7-11)

¹ Maa'nnim maa'n kap xi jimiik gu Jesusus ma tu daani jix dhaam ja'k buiñor gu Dios, biix jam jup oi'ñchu' gui' nam kaichu'. Ba' nat tiimok na xi chu dañiimik, maadit mi' dhir ja'p jup titda gui' nam kaichu':

—Jich aagi'ñdha' ap jich jaduun' nach jax ja'k tu daanda'x dhaam ja'k buiñor gu Dios, ja'p nat jax gu Juan ja'tkam bopkondam jup ja aa'ñdhak gui' nam kaichgit.

² Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho ja'p japim kai'chdha' na pim pai' dhuuk tu daanda' buiñor gu Dios:

Aapi'ch Gi'kora' nap jix dhaam jup tu'ii', aap nap gammijix uañ ki'n pur jum tiitgi-dam ka'.

Iam jap ja'xbui' pui'p xi chu buada' ya' dhi oi'ñga'n ja'p nap jax tu buada'x dhaam ja'k.

Ku gu' aap ji no'p diilh pui'p ilhii'ñdha' git, aach pui' pix soi'm kaichu'n ji.

³ Gio dhich chuuku' na tu' ki'n jup dua, gammijip xi maakidhat nabap tanoolh na ba' ki'n jix bhai' tu tatda ka'.

⁴ Gio ba' nap iam tuch uañi'ñka' nach ji'x mach ua'tulhdha' jum bui, pui' nach jax jup tu ja uañi'ñ aach gui' nam jup jum ua'tulhi'ñ jich bui.

Gammijip iam jich a'm ti niidhidha' na cham jich mai'chii gu ja'ook jumai boi bhaan jich bhichdha' na pai' mai'x chi giixi'.

⁵ Ba' ja'pnip ja titda gu Jesusus:

—Kani nañ jam aagi'ndha' na jax pik ja'k tu tu'ii' dhi'. No' maadit aapi'm na pim ji'k ya'p tu'ii', iraab tukaa' mui' ba tu soon jum ki'aam gu jaroi' na mi' dhir ja'p jup kioka', no' gu' jax jum titda: “Jiñ jaduun, iam gook jiñ chaiñbui'n gu paan ⁶ nañ onbai'ndha' maa'n guñ jaduun nat mik dir mi ai. Giilhim sap bax bhio'ntu', aañ gu' pu cham bia' gu tu' nañ iam onbai'ndha' git.” ⁷ Ba' no'p gu' aap miji dir jup titda: “Kux cham jir ge' tukaa' aa ku pich ba' moo bhai'p bañ ñiñiichdham. Bha siisap ip gu' lo ki'ngob, gio ya' ja saagi'n bo' iñ guñ a'aalh chuk. Cham dho ba' jax jix bhaai' nañ bamgia', dampan ji ba' no' giop ba xi chum aagim.” ⁸ Gu' ji no' gu' pix ji kūsaim na soi' kai'ch nam taan, ma ji bamgia'p ji matgim nap tu makmira' biix gu tu' na aa'nda'. Ku gu' aañ ya' pu jam titda ji na cham tu' na moo nap jix mat ka' kup ba' tu makia', gu' ja'pji na pix ji kūsaidha' na soi' kai'chdha' kup ba' tu makia'. ⁹ Ba' aañ pui'p jam titda, gu tu' na pim taanda' guñ Gi'kora', jam makia' dho. Piam gu tu' na pim ga'ngada', jam aagi'ndha' ip. Gio no' pim pix ji kūsaim na pim bha tu soon ki'ngob, jam kupio'kdha' ip. ¹⁰ Na gu' na pim jax bax maat gu jaroi' no' pix ji kūsaim na tu taan gu tu', makia' am. Piam no' tu' ga'nga, tigia' ip. Gio no' pix bhai' ji chu soon bhai' pai' ki'ngob, kupio'kdha'm ip.

¹¹ ¿Aapi'm daas aa na pim jodai makia' gu jax chu'm jam mar no' paan jam taan? ¿Piam ku pim gu' ko' mui' ba maak no' batoop jam taan? ¹² ¿Piam ku pim gu' naksir mui' ba daagi'n no' lankiiyus jam taan? ¹³ ¿Jia na pim gu' biix pix jir jix bhabhai'kam ja bui gu jam maamar, sia ku pim jax jir jix u'ua'tulhdhix kam ja'tkam? ¿Guñ Gi'kora' gi ba' na giilhim jir jix bhai'kam nax dhaam jup tu'ii'? Tajaan'dha' ji matgim gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu jaroi' na taanda'.

Nam pui' ai'chuxdha' gu Jesus na gu ja ge'kam tuk gu cham kiki' i'ii'mda' bhaan jup tui'dhi'

(Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27)

¹⁴ Maa'nnim gu Jesus maa'n mai' ba jootos gu cham kii' ii'mda' bhaan dir maa'n gu maa'nkam na bhaan jup tui'dhi'. Cham tu ñiokda' dhi' dhi maa'nkam, na gu' gu cham kii' ii'mda' pix na pui' duuka'. Ba'

joidham bhai' ji chu ñiokcha gu maa'nkam nat pai' ba buus gu cham kii' ii'mda' bhaan dir. Ba'x bhai'm ilh jamit jai' gu ja'tkam na mit pui' ti tii. ¹⁵ Jai' ba'p kai'ch am:

—Ja ge'kam tuk ji gu cham kiki' i'ii'mda' na bhaan jup tui'dhi' dhi', pui' nam ba'x jügi'n.

¹⁶ Ba' jai'p titda am na sap xip duñia' gu tu' nam cham pai' dhuuk pu chu'm ñiññ, nam jax dhui mi' pix jix mai'chim no' sap moo bixchu'x aichu'n na pu tu duñia'. ¹⁷ Gu' ji na gu'x maat gu Jesus nam jax jum aagit jup titda, siax maat nam jax ai'chuxi'n gu jai'. Ba'p ja titda biix:

—Gu jax chu'm ge'kam no' cham maa'n ñi'look jup duuk ja bui biix gui' nam maap tu juanda', cham ji'xkat tu' jax dhuñia' am, nam gu' jai' maakam kai'chdha', gio jai' maakam ip. Mikkat mi' pix pu bhaakui mam kooda' am diilh. ¹⁸ Pu'ñip jum duñia' gu ja ge'kam tuk gu cham kiki' i'ii'mda' no't jax dhuuk bhai' ji bhaam ja bui gu tujuandam tugi'n, nam gu' cham maa'n ñi'look kap duuka'. Ja'p jañ kai'nkam jup kai'ch na ni ji'x kur pui' na pim jax jiñ ai'chuxi'n jai' dhit. Jup kai'ch japim nañ a'm jup tui'dhi' gu ja ge'kam tuk gu cham kiki' i'ii'mda' nam ba' xiñ jügi'n. ¹⁹ ¿Aapi'm ba' pui' ja ge'kam tuk gu cham kiki' i'ii'mda' ja a'm jup tui'dhi' aa gui' nam jam kaichu' nam ba'x ja jügi'n nam mai' ja jootos ja a'm dir gu ja'tkam? ¿Jia na gu' cham? Pu dhi' bhaan jix maati' na cham ji'x jir pui' na pim jax jiñ ai'chuxi'n. ²⁰ Matgim aañ gu Dios ji nañ bhaankam ya oirit mai' ja jootos gu cham kiki' i'ii'mda' ja a'm dir gu ja'tkam. Gu Dios pix diilh jiñ a'm ti ñiidhim, pui' kum ba' xiñ jügi'n. Ba' dhi' bhaan jup jix maati' nat bam ai na pim pai' dhuuk ampix machia' na pim jax ja'k duñia' na ba'x joi'mdat jam a'm ba ti ñiidhidha' gu Dios.

²¹ Gu ja'ook ja'pni ja'k jup ji buusan na jax maa'n gu maa'nkam jix oogim na mu pai' tu bia'ka' gu bixchuga'n jax chu'm ba'k chir. Ba' mi' tu nuuka'nda' ji dhaagit gui' na ki'n jum palhbuidha' no' jaroi' bax chi iixdham, sia ku gu'p jix oo'. ²² Gu' ji no't gu'x dhupii'n mu ai gu jumai maa'nkam nax io'm jix oo' ka', cham tu' pui' na gui', mi' dho daagii xi iixdhai gu tu' na ka daa'nka' na git ki'n jum palhbuidha', pui' ba' xi gibiimii gammiji xi

ardimia'. Gu bixchuga'n ba' bix bhaan ji chu bi'ya' na mi'ji ka tu bia'ka' ba'k chir.

²³ 'Na gu' gu jaroi' no' cham pui'p il-hii'n nañ aañ jax ilhii'ndha', dhi' bhaan jix maati' ka' na xiñ bhaamki'ndha'. Gio gu jaroi' no' cham jiñ palhbui'n nañ tu jumpa'nda', dhi' bhaan jix maati' ka' ip na ja'kbui' kat ti ji'dilhka'nda'.

Gu Jesusus na ba tu aa'nda' na jax jum buada' gu cham kii' ii'mda'

(Mt. 12:43-45)

²⁴ 'Gu cham kii' ii'mda' no't bhaan dir ba buus gu maa'nkam, ba jimia' mummy ja'p gampix jix chu gak kir na tu gaa'mira' na pai' kiicha'. Ba' no't cham pai' ti tii nar joidham, jup jum aa'nda': "Gi no' nich giop jii bhammi nañ pai' kiokat, na gu' cham pai'r joidham ya ja'p." ²⁵ Ba' joidham ti tigia' na gio bhammip ba bakia' bhaan gu maa'nkam, jix chi kii' ka', joidham tu boxkix ka', na gu' pui' ji buusanda' no'x kii' gu maa'nkam. ²⁶ Ba' xi dhai'nñia' na ja bai'nmira' ji'k xijum gook pup gu bipnaga'n cham kiki' i'ii'mda', nam jix io'm xi chu xi buada', maap jam ba' bhai' ba baapkia'. Mi' dhir dho gi ba' gu'x io'm bam duñia' ji gu maa'nkam, cham tu' pui' na biipi' dir.

Gu Jesusus na ba aagi'ndha' maa'n gu ubii na sia jaroi' na pix jix bhai' ba tu jimda' no' mi' pui' ba jim na jax jum kai'ch gu ñio'ki'n gu Dios

²⁷ Ba' na mi' pui' ka tu a'ga gu Jesusus, maa'n gu ubii mi'ji dir ja'p ja saagi'n gu ja'tkam jup titda ge' ki'n:

—Moo git joidham jix bhai' tu jimda' gum naan na pich bhaan dir maaxir, gio nat maagoonik bam gi'iilh.

²⁸ Ba' gu Jesusus jup titda:

—Ja'ppi sia ji gui' nam ke'eji mi' pui' ba jimda' na jax jum kai'chdha' gu ñio'ki'n gu Dios na pui' gammijix bhai'p ba tu ja jimda'.

Nam pui' ba tiida' gu Jesusus gu ja'tkam gui' nam cham tu' ka'm ti nii'n nap duñia' na tu'r jix bhai'm duukam nam cham pai' nii'ndha'

(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

²⁹ Ba' giilhim mui' pix ja'x ji aajim am gu ja'tkam mi' na pai'p tu'ii' gu Jesusus, nammi ja'p ba xi ju' am. Ba'p ja titda:

—Jai' dhit gu jaaduñ nam ya'p tu'ii' tiix aa' am nañ sap tu' jax xi dhuñia' nam cham

pai' dhuuk pu chu'm nii'n, gu' ji na gu' cham tu' pu chu'm ja a'm jum aa', nam gu' giilhim jix u'ua'tulhdhix. Ku gu' aañ jir dhi' pu chu'm ka' ji nam jax chu'm jix aa' nam tigia', pui'n jup jiñ dhuñia' nat jax jum duu bijik gu Jonaas. ³⁰ Gu ja'tkam Niinibe oi'nikam bhaan dir maat jamit gu Jonaas na bax ja tulhii'chudam gu Dios. Aañ ba' pu'ni ip ya' ja bui xib gu ja'tkam, aañ pix jiñ a'm dir machia' am na jax ja'k cham ja tulhii'chuda' gu Dios gatuuk ja'p na jax jano' gu Jonaas. ³¹ Jano' na pai' dhuuk jum aaya' na guñ Gi'kora' ja aagi'ndha' bix gu ja'tkam nam ji'k tu' jax buimii ya' dhi oi'nga'n, gu ubii gui' na bijik jix io'm jir ge'kam kat mi' dhir ja'k jurnip, jano' xi kikboi pui' ti'ya' na pim cham tu'r kiki' ja'tkam, na pimit gu' cham mi' pui' jii na maadit tii pu ya' jam aa'ndhimik na pim pai' oi'dha' na pim jax ja'k mi' pui' jimia'. Gu' gui' gu ubii mik dir jum dikoo'n nat bha jii nat bha kaim gu ge'kam Salomoon na giilhim jix chu matda' ka'. Ku gu' gui' na maadit xib ya oiri, jix io'm jix chu maat ji gio nax io'm jir ge'kam, cham tu' pui' na jax jano' gu Salomoon. ³² Sia gu ja'tkam Niinibe oi'nikam xi gu'kii pui'p ti'ya' am jano' na pim maaxik cham jir kiki' ja'tkam. Na gu' gu ja'tkam Niinibe oi'nikam moo jano' pu soi'm ilh jamit buiñor gu Dios nat jax pui' tu ja a'gi gu Jonaas na cham bhai' tu ja jim. Ba' gui' na maadit xib ya oiri, jix io'm bhaan ti niidhim gu Dios, cham tu' pui' na gu Jonaas.

Gu Jesusus na pui' ba ti'ya' na gu buupui ja'p ji buusan na ge' tanoor

(Mt. 5:15; 6:22-23)

³³ 'Aañ cham ji'xkat jaroi' pai' nii'n gu maa'nkam na xi miichdhai gu kañdhiir mi'ji ja'p xi kiisa' na pai' cham tu maax ka', piam ku tu' ki'n xi chaa'bidha'. Gu' ja'ppi bhammi ja'p na pu xi kiisa' te'kob na ba'x chu maax ka' nam mi ja'p oipoda' gu ja'tkam. ³⁴ Dhich buupui pu'ñip ji buusan na jax gu kañdhiir na joidham ge' tu maaxi'n ka' tukaa' no' bi'ndhix, nach gu' ki'n ti nii'n. Mui' pix pux chum tukgam ka' gu' no' cham kiki' dhich buupui. ³⁵ Ba' aapi'm jix bhai' xim duukat na cham tutkia' dhi jam buupui. ³⁶ Na gu' no' joidham jix kiki', jix bhai' nii'ndha' pim gu jam tutku' na jax chui'ka'. Pui' na jax gu kañdhiir no'x bhai' miim, na gu'x bhai' tu

maaxi'n ka', pu cham pai' maa'n kap pix am jix chi iika' ka'.

Gu Jesuus na pui' ba ja tiida' nam cham bhai' tu jim gu pariseos gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lk. 20:45-47)

³⁷ Ba' nat pai' tiimo na tu a'ga gu Jesuus, maa'n gu pariseo ba baidhak na tu koi'ra' kia'mi'n. Ba' gu Jesuus ma oi ip, jimdat mi' ji dhaibuk ba ti niir nam tu bhiidha' na pai' tum kua'. ³⁸ Ba' gu pariseo cham jir juraa'n nat ti' nat cham jum ikoim, na gu' panaas naa maat diihl, jum aa' na xim ikoimdhai gu jaroi' no't ba ji chu juu. ³⁹ Ba' gu Jesuus na gu'x maat na cham juraa'n daa gu pariseo, jup titda:

—Ja'p moo tiix u'uañ jum ilhii'n japim aapi'm na pim pariseos jum tiiti'. Gu' dai daam dir na pim tii xi ja bopkon gu jam ja jooxia' gio jam bapaas, irban dir ja'k gu' giilhim mi bhi'sap ji gu jam ua'tulhdhara', na pim ti iixi'ndha' gam biix aixim na pim tu buada' na tu' cham jir kii'. ⁴⁰ Cham jam jur bia' pim dho jia ku pim ba' pui' ja'k tu jim. Jax jum aa' pim aa na cham ti nii'n gu Dios juraram gu maa'nkam? Jax dhui nat gu' biix jup duu na ji'x jir tuuku', sia irban dir, sia daam dir. ⁴¹ Ba' tu' na jax chui'ka' ya' dir ja'p ja'k, tu' silhkam japim jix ja joi'mdat ja palhbui'ndha' gu ja'tkam gui' nam cham tu' bia' ni ji'x. Pu'ni ja'k dho gi gu' ba oñia' ji sia irban dir ja'k gu jam ua'tulhdhara'.

⁴² Tiiñ jix buam jiñ aa' jam a'mkam aapi'm na pim pariseos jum tiiti', na pim gu' cham bhai' ja bua gu ja'tkam gui' nam biix aixim bhaan jum tulhiiñ. Aapi'm dai sap pik ba' gammiji mi tu aichdhidha' chiop na ji'k bhaan jup bipio' gu Dios gu tu' na pim ti is, gu' ba' gu ja'tkam cham ja ninii'n japim sia kum mi ja'p soi' tu'ii' jam taagiob. Dhi' ji ba' pik biipi'm aa' na pim jix ja joi'mdaix bhai' ja duñia', gatuuk japim ba' pui'p ba duñia' gu tu' nam aa'nda'.

⁴³ Gio ba' na pim gø'gørkam jum taat ka', biipi' dir japim jix dharabuktu'nda' na pai' tum daanda', ni ji'x ku pim iam gatuuk dir xix dharabuktu'nda'. Gam na pim jix aa'nda' nam biix gu ja'tkam tu' ka'm jam niidhat jam ñio'kdhidha' mu ja'p na pim jax jiiimda'.

⁴⁴ Ja'p pix ji buan japim na jax gu maa'nkam no' bijik dir mi' pai' ba yaasap na

cham ka tu maati' ka', siam chi daam dir mi oipo gu ja'tkam. Pu ni kum jix mat ka' no' tu' maa'nkam bita'n jup dibaalhchik.

⁴⁵ Ba' maadit gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios mi' dhir ja'p jup kai'ch:

—Jiñ jaduun, aach biix jup jich ia'n pui' na pich jax tii, panaas jap sia aach jich aagit jup kai'ch.

⁴⁶ Ba' gu Jesuus jup titda:

—Sia dho tiix buam jiñ aa' iñ jam a'mkam aapi'm na pim sap pik ba'x maat gu ñio'ki'n gu Dios. Ja'p ji buusan gu' na pim tu ja bhiinoldhathu' gu ja'tkam na pim dai gui' ja chianda' nam mi' pui' jiiimda' na jax jum kai'ch gu ñio'ki'n gu Dios, gam na pim jax ilhii'n diihl. Aapi'm diihl gu' pu cham mi' pui' jiiim.

⁴⁷ Gio na pim jix bhai' xi chu buada' nam pai' yassap gu bijik dir kam gui' nam ya ja'p tu a'gimik bhaankam gu Dios, gu' gu jam bopxi kat na mit ja koodak mi' ja yaas nam jix bhaamut ja køeke' nam tii tu ja a'gi'ndha' na jax jir mi' pui'. ⁴⁸ Ba' dhi' bhaan jix maati' na pim jix bhai'm taatit am jix bhai' tu bua mi' na mit pai' ja yaas.

⁴⁹ Pui' pu tii ji gu' guñ Gi'kora' na giilhim jix chu maat nam sap cham ja kiigalhdha' gui' nam pu'ni bhaankamu'n ya ja'p tu a'ga, jai' ja kooda' am. ⁵⁰ Ba' aapi'm pik jix io'm jam o'bhai'ndha' gu Dios na pim xib ya oipo na mit ba ja koi gu jam bopxi kat gui' nam bijik bhaankamu'n ya ja'p tu a'gimik.

⁵¹ Nammi dir bhai' ji jam kusbidha' bhaan gu Abel na mit biipi' mua, ya' juugit na pai' gu Sakariiyas, gui' na mit mi irban mua na pai' kiik gui' na bhaan tum makgirxi'n gu Dios, gio gu ba'laak nam pai' dhir tu daan gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam. Jam aagi'n iñ moo na aapi'm jai'p jam o'bhagi'n gu Dios na mit tu koi gu jam bopxi kat jano' dir.

⁵² Gio gu' aapi'm na pim sap pik ba'x maat gu ñio'ki'n gu Dios, ja'p ji buusan na pim aapi'm ua' gui' na ki'n jum kukpio'k mi' pai' na tum mamti na jax ja'k jir am na pim mi' pui' jiiimda' na jax jix aa' gu Dios, gu' ji na pim gu' cham ja kukpio'ki'n gu ja'tkam, ni aapi'm diihl ku pim mi baapak.

⁵³ Ba' giilhim bhai' ji bhaak jamit gu pariseos gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios na pui' ja titda gu Jesuus. Biix aixim bhai' ba tikka am maap jim

daagik ⁵⁴ nam mi' pix mamai'chik no' sap moo pui'p ilhii'n̄ nam jax ilhii'n̄ diilh gu tu', piam ku gu' sap cham, dai nam ba ja aagi'ndha' gu ja g'e'g'erkam tuk.

12

Gu Jesuus na ba ja aagi'ndha' gui' nam kaichu' nam cham ja jügi'ndha' gu pariseos

¹Ba' giilhim mui' mi' mam jumaap jamit gu ja'tkam na pai'p tu'ii' gu Jesuus, nammi ja'p xi ju' am. Giox kabkam ki'sap am jai' miji ja'p, nam gu'x kobkom mi guguuk. Ba' biipi' mui' ji chu ja a'gi gui' nam kaichu', jup ja titda:

—Moo pim cham mia'n ja a'jida' gui' nam pariseos jum tütti'. Giilhim jix kaidha' gu' gu ja ñi'ook, ja'p jir tu'm am na jax gui' na ki'n jappukar gu paan, pu cham mi' pui' jüim am diilh nam jax ja aagi'ndha' gu ja'tkam. ²Ku gu' kam aajim ji na pai' dhuuk matgilhia' nam jax jir tu'm, sia kum gu' xib diilh pix pui'x chu maat. Na gu' cham ji'xkat jum ixchu' gu tu' sia ku tii ixchuix panaas, ni ku cham ji'xkat na moo cham jup matgilhia' sia ku tii cham tu aa' gu jaroi'. ³Ba' aapi'm pu'ñi ip no' pimit tiix ixchuixim mu pai' tu a'ga gu tu', maa'n na jax matgilhia' gatuuk. Sia pimit chi moo tiix kabkam xim kuupak mu pai' jax chu'm ba'k chir, nai' pix ja'x chum jiiñakda' na pui' tum kai'chdha' gatuuk.

Gu Jesuus na pui' ba ja tiida' gui' nam kaichu' nam cham ja iibhi'ndha' gui' nam tu koo'n

(Mt. 10:28-31)

⁴Ba' ja'p jañ jup xi jam tiidam jiiñ jaaduñ na pim cham ja iibhi'ndha' gu ja'tkam gui' nam jir tu koo'n kam, cha'pim totdon ka' sia kum xi jam koodak. Na gu' no' mit moop ma jam koi, dai gu jam tutku' nam ja kooda', gu jam i'ii'mda' pu cham nam jax dhooda'. ⁵Gu Dios ji na pim jix iibhidhat oipoda', na gu' gui'x bhaai' na xi jam koodai mu ja'k xi chu chiñia' nam ja iabu' gu jam i'ii'mda' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhii'ndha' no' pim cham tu' ka'm nii'n̄. Tu' ka'm japim moo niidhat, aañ moo ya' pu jam titda.

⁶Cham da'ram namiik am dho gux bii u'ji' nam mu ja'p jum ga'ra, jix chamaam aix am gu gook tumñix cha'm. Gu' ji na gu' gu Dios jix dha'ram ja ilhii'n̄ sia kum cham tu' bhaigim tu'm panaas. ⁷Aapi'm gi

ba' na pim jir ja'tkam jam jur bia' kam, ¿ja'p jum aa' pim aa na cham da'ram jam ilhii'n̄ gu Dios? Matgim giilhim ji nax dha'ram jam ilhii'n̄, sia jam kuup jix bhai' ja'kilhdhix kam bia' na ji'k bha tuut jam mood am. Ba' cha'pim jax jum aa'nda', na gu'x io'm jix dha'ram jam ilhii'n̄ gu Dios, cham tu' pui' na gu u'ji'.

Gu Jesuus na pui' ba ja tiida' gui' nam kaichu' nam ja aagi'ndha' gu ja'tkam nam kaichu'

(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸No'm ba jam tikka gu ja'tkam no' pim jiiñ kaichu', xi ja aagi'ndha' pim na pim jiiñ kaichu', aañ ba'p ja aagi'ndha' gu noonbi'n̄ guñ Gi'kora' na pim silhkam jiiñ kaichu'. ⁹No' pim cham ja aagi'n̄, aañ pui' pix jup ja tiida' gu noonbi'n̄ guñ Gi'kora' na pim pu cham tu' silhkam jiiñ kaichu'.

¹⁰Ba' no't jaroi' giilhim jiiñ chii'n̄ aañ nañ bhaankam ya oiri' gu Dios, jum ua'tulhdha', dai pix ji na gu' giop tu uañdha' gu Dios no't soi'm ilhdhak pu tii na cham pui' ka kai'chdha'. Gu' cham ji'xkat tu uañdha' ji kia' no't gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' giilhim tii'n̄ na jax cham jir am, na gu' dhi' buiñor jix io'm jir ua'tulhdhara' no' jaroi' jaaxmam kai'ch.

¹¹No' mit pai' dhuuk jam da'ngik mu ja'p pai' ba jam tuttuim chichiop piam mu ja'p pai'x kakai' ja bui, cha'pim jax jum aa'nda' sia ku panaas cham bhaai' na pim jax ba ji chi'ya' ja bui. ¹²Jax dhui na gu' diilh pix bhai' ji bhaigia' na pim jax ti'ya' no' pim bhaan bap tui'dhi', na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' jam makia' gu matda' na jam a'm tajaanixchu'nda'.

Gu Jesuus na pui' ba ti'ya' na cham jir am no' jaroi' gan jix aa' nar jix chumñigam ka'
¹³Maadit ba' miji dir ja'p ja saagi'n̄ gu ja'tkam jup titda gu Jesuus:

—Jiiñ jaduun̄, mi' dhir jap iam ja'p jiiñ chii'n̄xidha' guñ xiix na tuñ makia' na ji'k jiiñ a'm jup tuñ bipio' gu bixchuga'n̄ guñ chaat kat. Ni ji'x ku xi chuñ maakim.

¹⁴Ba' gu Jesuus jup titda:

—Jax dhui nañ aañ cham tu' g'e'kam ki'n daaxix nañ mu pai' ja maakda' gu ja'tkam na ji'k ja a'm tu bipio' gu tu'. ¿Ka' paa pimit duuk pu chu'm ki'n g'e'kam jiiñ dhai kup ba'x maat na pu chu'm jir jiiñ a'mkam?

¹⁵ Ba'p ja titda biix gu ja'tkam nam ji'k mi'p tu'ii'!

—Cha'pim dai bixchu'x chu aa'nda' na pim git xi chu bia'ka', na gu' cham tu' gu biix aixim na tu bia'ka' gu jaroi' na ba'x bhai' tu jimda'.

¹⁶ Ba' xi ja aa'n bhaan ji ua'rgidhak maa'n gu maa'nkam jix chumñigam nat jax tu jii, jup ja titda:

—Maa'nnim maa'n gu maa'nkam giilhim ge' ma ii gu tirriik. Giilhim jir jix chumñigam ka' gu', ge'ger ja bia'ka' gu dippir. Ba' nammi ji kii nat pai' dhuuk ti bhii gu tirriik. ¹⁷ Ba' cham ge'ger jup tu ba'bhak ka', i'lhich mi' ja tuttu ka'. Ba'p jum aa' jura'ram bhaan: “¿Paañ ba' ja'k ulhña' dhi jai' tirriik na bi'ya' sia ku ñich jai' mi ulh dhi i'lhich ba'pki chir, na gu' cham biix mi aix?”

¹⁸ Ba' ja'xpix jup jum aa' ip gio: “Ja'pji nañ ja ia'rsai dhi i'lhich ba'bhak ge'ger mi' ja tuttu' na ba' maa'n jimdam biix mi aaya'. Guñ bixchu'n bhai' dhir ja'p gai dhir jup xi chu ulhña'. ¹⁹ Mi' dhir ba' dai nañ bañ jii'pi'ñka', tu kua'da' iñ jix bhai'n chaatit gio nañ jix maim ka'. Mui' oidha' mi biitka' gu' dhi tirriik.” ²⁰ Ba' na mi' pui' kam aa' gu maa'nkam, jup titda gu Dios: “Joidham tii ti ilhii'n ap jia. ¿Jaroo ba' bhaan ji chu bi'ya' dhi' nap tu' bhaan tu a'ga? Nap gu' aap ja'xñi tukaa' cham tu' ka duaka'. Cham jum jur bia' ap kup ba'p kai'ch.” ²¹ Pu'ñi pix ja'k ba' tu jumia' gu jaroi' sia kut tii joidham ti ilhdhak nammi ji chi kii gux dha'ram tu namkim ya' kam dhi oi'nga'n, pix ji no' cham jir jix chumñigam ip buñior gu Dios.

Gu Jesuus na ba ja aagi'ñdha' gui' nam kaichu' na ja a'm ti niidhim gu Dios gui' nam jir maamra'n

(Mt. 6:25-34)

²² Ba' mikkat gu Jesusus jup ja titda dai gui' nam kaichu'!

—No' pim pai' dhuuk cham ji'x ka bia' gu koi' piam tu' jannulh na pim ti'ya', cha'pim jax jum aa'nda'. ²³ Na gu' cham tu' pik jum aa' gu koi' ni gu jannulh, gu' gui' ji jam i'ii'mda' gio dhi jam tutku' nax io'm jum aa', dhi' pik japim gaa'ñchu'nda' na jax ja'k jix bhai' tu ja jimda'. ²⁴ Gio gu' ja nii'n japim gu kokkon. Cham pai' mu pai' or am gu tu' nam kua', nam gu' pu cham ti is. Ni kum pai' tum bipi'n jax chu'm ba'k chir, jax dhui nam gu' pu cham tu ba'bhak. Gu' ji na gu'

gu Dios tu ja maak nax joi'mdat ja nii'n. Dho jaiñ, ¿aapi'm ba' cham jix io'm jup xi jam joi'mdat jix bhai'p jam duñia' aa gu Dios na pim jir ja'tkam? ²⁵ Gio gu' cham ji'xkat ja'kbui' oidha' aichdha' na duaka' gu jaroi' na ji'k tii xi ilhii'ñdha', na gu' cham jaroi' diilh jup bua gu ii'mda', siat chi moo tii biix juraa'n ki'n pui'm aa na ja'kbui' oidha' aichdha' git. ²⁶ Ba' dhi' pu'ñi ip, cham jir am na pim ja'p pix jix chu aa'nda' gu tu' na cham jum aa', na gu' cham ji'xkat jaroi' alhi'ch pup jup duñia' gu ii'mda' na ba' ja'x pup xi dhuaka', sia kut bam ai na pai' dhuuk mukia'.

²⁷ Ja nii'n japim ip gu yooxi' nam nai' yoot biix aixim tu'm jix a'bhhar. Cham tu' diilh jup tu bua am gu tu' nam ki'n jum a'bhartu'n, ni kut iam pu chu'm jix a'bhhar tim tii'dhak gu Salomoon gui' nax io'm jir ge'kam kat bijik, sia ku tii joidham jix bhai' xim duuka'. Gu yooxi' gu' gu Dios na pu chu'm tu ja ti'ii'ñka', cham tu' diilh. ²⁸ Ba' no' gu yooxi' pui'x a'bhhar tu ja ti'ii'ñ gu Dios sia kur gampix kam gio na buimgidhak bax gak ka', ¿gu Dios aa ba' cham jix a'bhhar jup tu jam tii'dha' na xi jam joi'gi'n na pim jir ja'tkam dudua kam jum jur bia' kam? Tu jam tii'dha' ji matgim, dai ji na pim biix jam jujur ki'n buñior ti jii'gi'ñdha'. ²⁹ Ba' cha'pim jax jum aa'nda' sia ku pim cham ka bia' gu tu' na pim jugia', ni gu tu' na pim i'ya' no't ma gaa gu suudai'. ³⁰ Pui'm dho tu'ii' ji gui' nam chakui maat gu Dios, biix dhi' pu chu'm jam bhaan jix buam jum aa'. Gu' matgim aapi'm bax maat ji na jaroi'r jam Gi'kora', gu Dios dho. Gio gu' gui'x mat ka' na tu' jam a'm jum aa'nda'. ³¹ Aapi'm dai ji na pim mi' pui' xi dhuiñchu'nda' na jax jix aa' na ba'x joi'mdat jam a'm ti niidhidha'.

Gu Jesuus na ba ja aagi'ñdha' gui' nam kaichu' nam jax ja'k jir jix chutumñigam ka'x dhaam ja'k

(Mt. 6:19-21)

³² Cha'pim tu' bhaan totdon ka' aapi'm na pim ja'p ji buan na pim jir jiiñ kakasnira', na gu' sia ku pim jir gook alh, guñ Gi'kora' xi jam joi'mdat jam a'm ti niidhim. ³³ Cha'pim jax jim aagit xi ja maakat gu tuumiñ gu ja'tkam gui' nam cham tu' bia' ni ji'x. Xi chu ga'rat japim gu tu' na pim bia' na pim ba' mi' dhir ja maakda'. Na gu' no'

pim pu'ni ja'k duiñchu', aapi'm jum tumñigamtaidha' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios na pai' gux ixkum cham ji'xkat aaya', ni gu tu' na ti di'nbalhchu'n ku cham ji'xkat aaya'.³⁴ Na gu' gu jaroi' mu pai' no' bia' gu tuumiñ, dai mummi titii'ñchoka'. Ba' pu'ni aapi'm no' pimit bam tutumñigamtax dhaam buiñor gu Dios, dai bhammi ja'k japim ba titii'ñchoka'. Dhi' pu'ni ja'k jum aa' na pim duñia'.

Gu Jesusu na ba ja aagi'ndha' gui' nam kaichu' nam gammiji' mi' pui' xi jii mit na jax gu aa' gu Dios

³⁵Gammiji' pim gaa'ñchu'nda' na pim jax ja'k mi' pui' jii'mda' na jax jix aa' gu Dios.
³⁶Ja'p japim tui'ka' na jax gu tujuandam no't gu g'e'kam xi ja chianik nam mi' darka' kia'mi'ñ nam kupio'kdha' na pai' dhuuk mi aaya' na jax maa'nim bha tu soosnia' na xim tiimorai mu pai'.³⁷⁻³⁸Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jimia' gu tujuandam no'm ti nii'ñ na pai' dhuuk mi aaya' gu ja g'e'kam tuk, siat iraab tukaa' mi ai, piam katukgab, piam jix dha'npam ji chu maaxirik. Aa'ñ ya' pu jam titda nax bhai'm ilhdhai gu ja g'e'kam tuk xi ja chiñia' nam daraibu' na ba' tu ja bhiidha' nam tu jugia'.³⁹Gio gu' ja'pnip tu tu'ii', pu cham mat ka' am gu tujuandam na pai' dhuuk mi aaya' gu ja g'e'kam tuk, ja'p na jax gu jaroi' na gu' pu cham mat ka' na pai' dhuuk mi øeji ti iixdha' gux ixkum kia'mi'ñ, joidham no' gu' pu biipi' dir bax mat ka' git na ba' mi' pix ba tu nuuka'nda' nam cham ti iixdha'.⁴⁰Ba' aapi'm pu'ni, jix bhai' pim jum duuka', mi' pim pui' xi jii'mit na jax jix aa' guñ Gi'kora', na gu' cham maati' nañ pai' dhuuk gio bhai'p jim ya' dhi oi'ñga'n nañ jam baidhika'. Cham jum ilhdham pix ya aaya' iñ gu'.

Gu Jesusu na tu a'ga' bhaan ji ja ua'rgidhai gook gu tujuandam

(Mt. 24:45-51)

⁴¹Ba' gu Peegro bhai' ba tikka, jup titda:

—Jiñ jaduun, ¿dai aa nach ji'k bam kaichu' nap jup jich chitdat jup kai'ch dhi' na pich tu' bhaan tu a'ga? ¿Ka' biix aa dhi jai' nam ya'p tu'ii'?

⁴²Ba' gu Jesusu jup titda:

—Dho pui' na maa'n gu g'e'kam ip no't mik ja'k bhii na mi' xi dho'ñchoi maa'n gu tujuandam kia'mi'ñ, na mi' ka tu ja maakda' gu maamra'n ganai' jajaa'nmi'ñ na

pai' dhuuk jum aajidha' nam tu kua'da'.
⁴³Ja'p moo joidham jix bhai' tu jimia' gu tujuandam no't mi' pui' duu na jax chiñia' gu g'e'kam tugi'ñ, ⁴⁴na gu' gu g'e'kam joidham jix bhai'm ilhdhai daasa' na ti nii'ñxi'ñka' biix na ji'k tu' tu bia'ka', tu' silhkam jañ moo ya' pu jam titda. ⁴⁵Gu' ji no't gu' gu tujuandam jax jim aa nat pai' dhuuk jii gu g'e'kam tugi'ñ: “Kapbhai' nat mik ka jii gu g'e'kam, aañ ya' xi chu koi'mii nañ ji'x ilhii'ñ, xi maimukimii iñ, xi ja gibichpagai iñ dhi oi'ñkam gio dhiñ biim tuutu'm tujuandam nam ya oipo, gammiji' biix aixim nañ jax ilhii'ñ jañ pui' xi chu buimii.” Ba' pui'p ji chu duu gammiji' biix aixim nat jax ilh. ⁴⁶Na pai' dhuuk mi' pix ba kiika' gu g'e'kam tugi'ñ na cham pum aa'nda', giilhim dhox io'm tulhiiñchuda' bhaamui, ja'xbui' pui'p tulhiiñchuda' na jax gui' nam cham ji'x tu' ka'm ti nii'ñdha'.

⁴⁷Na gu' gu jax chu'm tujuandam no't ti xi aa'ñdhak gu g'e'kam tugi'ñ na tu' cham jir am na pu buada', gu' ji no't gu' tu' pix ilhdhak pu dhuu, na pai' dhuuk mi øeji gu g'e'kam tugi'ñ giilhim gibii'mi chipliñ ki'n.
⁴⁸Ba' gu tujuandam no't pu cham aa'ñdhak gu g'e'kam tugi'ñ na tu' cham jir am na pu buada', cham tu' mui' gii'bia' sia kut pu dhuu gu tu' na cham jir am, na gu' pu cham mat ka'. Gio gu jaroi' no' mit biix aixim chia gu tu' na jax dhuñia', biix jum aa' na tu aa'nda' no't jix bhai' mi pu tu duu. Gu' ba' gu jaroi' nam ji'k pix tu chiñia' ip, dai ja'kbui' aa'nda' ip na bhaan tu aa'nda' no't jix bhai' mi' pui'p duu.

Gu Jesusu na ba tu aa'nda' nat cham tu' pu kai'ñkam bha jii na ya' pui' ja duñia' nam jax ja'k maa'n ni'ook bap duuka' gu ja'tkam

(Mt. 10:34-36)

⁴⁹Aa'ñ na ñich bha jii ya' dhi oi'ñga'n, ja'p ji buus na ñich bha tu kuusdam, tiñ bax aa' na git ba ti miijidha'.
⁵⁰Gu' ji na gu' biip'm aa' nañ jiñ chulhiñia' na ba' pui' ba tum duñia'. Tiix buam tu tatda' ip ba' nañ ti niira nañ jiñ chulhiñia', aa'n-da' git nañ mi' dhir ba buusnia'.
⁵¹Cham tu' ñich pu kai'ñkam bha jii nañ pui' ja duñia' gu ja'tkam nam jix io'm jix bhai' ba kai'chdha', gu' ja'pji nam jix io'm ba xim bhabhaakui'ñdha'.
⁵²Na gu' pui' na jax no'm jix chamaam maap mi' pai' ka tu oi'dha' gu ja'tkam, no'm gu' gook ba ti jii'gi'ñ jii

bui, gu baik nam cham ti jiiigi'ndha' bhai' ji bhaaku' am ja bui gu gook. Piam kum gu' gu baik ti jiiigi'n jiin bui, bhai' ji bhaaku' am ip gu gook nam cham jiin bui ti jiiigi'ndha'.⁵³ Piam gu ja maamar bax bhaak ka' am ja bui gu ja tataat gio gu ja nanaan, piam ku gu' mu dir bha ja'k bhai' bax ja bhaamki'ndha' am gu ja maamar. Piam gu ja bha'bhar a'oo', piam gu ja kaka'mda', jax na pix ja'k.

Gu Jesuus na pui' ba ja tiida' gu ja'tkam na jax kum ba' cham maat na jaroi' ja bui oiri nam pui'x maatiit ti nii'n gio nam jix maatiit tu taat

(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴ Mi' dhir ba'p ja titda gu Jesuus biix gu ja'tkam nam ji'k mi'p tu'ii':

—Na pim pai' dhuuk nii'ndha' gu tibiaa' na bhai' ba tiisdia' jurnip dir, bax mat ka' pim na bax kibaarum ka', ba' pui'p ji chu buusnia' na pim jax ilhii'ndha'.⁵⁵ Gio no't jix juuk ba jib, bax mat ka' pim ip nax chatoi'ndhim ka', ba' pui'p ji chu buusnia'.⁵⁶ Gu' jax ba'r jum duukam ku pim ba' cham maatiit nii'n maadiit gui' na ya oiri jam biim na pai' dhir ja'k jim gio na jax kai'nkam ya oiri? Gu' kux cham bhaai' aa na pim pu'niip jix mat ka' git? Pui' pix kai'chdha' pim dho bak.

Gu Jesuus na pui' ba ti'ya' na cham bhai' ka tu jimia' gu jaroi' no't cham biipi' dir pu tiin na namkidha' gu ua'tdam tugi'n

(Mt. 5:25-26)

⁵⁷ Diilh japim mi' pui' xi jimii na jax jix aa' gu Dios, diilh japim xim ga'ngidhat na tu'r jix kii' gio na tu' cham jir kii'.⁵⁸ Na gu' dhi' ja'pni pix tu tu'ii' na jax ya' dhi oi'nga'n bhaan no' jaroi' mui' tu ua'tu'n, na buuprai ba bhiika' gu ua'tdam tugi'n na ba kuupmira' no' cham namki'n. Gu' ji no't gu' biipi' dir pui' ba tiin gu ua'tdam tugi'n na namkidha', nam chakui aaya' na pai' daaka' gu ge'kam, mi' dhir dho pu ja'k suulhgia' am nam jix bhai' maa'n ni'ook xip dui, ba' cham tu' mu ka aaya' am na pai' daaka' gu ge'kam. Na gu' buiñor gu ge'kam dai nam xi aa'ndha' nam jax kai'nkam ua'tulhi'n, pu miji ja'p xi kuupa', cham tu' na jax jup ka kai'chdha'.⁵⁹ Cham dho ji'xdha' buusnia' mi' dhir no't cham tu namki nam ji'k bha taanda', aañ moo ya' pu jam titda.

13

Gu Jesuus na pui' ba ja tiida' ji'kchi gu ja'tkam na ja a'm jum aa' nam mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' gu Dios

¹ Ba' ji'kchi gu ja'tkam mi'p ba aa'ndhim am gu Jesuus, nat sap gu Pilaato tu chia bhai' Jerusaleen nam ja kooda' ji'kchi gu ja'tkam Galilea kam, nam bhai' oipot ge' chiop ka tu makgirxi'n gu Dios. Sap ba' gu ja i'hir ki'n tum jupsusa biix xikoolh bhai' na pai' tum makgirxi'n gu Dios, na pai' gu sasoi' gu ja i'hir ki'n jup tum jupsus. ² Ba' gu Jesuus jup ja titda:

—Gu' ba' aapi'm ja'p jum aa' aa nam dai gui'x io'm jix u'ua'tulhdhix kat na mit ba ja koi, gu' ba' panaas cham pik gu jai' nam pui' mup oi'dha' Galilea? ³ Matgim biix ji nam pui'x io'm jup jix u'ua'tulhdhix, pui'p ja tulhii'chuda' gu Dios no' mit cham soi'm ilh buiñor, sia aapi'm no' pimit cham soi'm ilh. ⁴ Gio jano' na mit mambhiix daman xijum baik gu ja'tkam koi, nat ja tiim gu teb bhi'nbak nat ia bhai' Siloe, ja'p jum aa' pim aa nam dai gui'x io'm jup jix u'ua'tulhdhix kat kut ba'p tu ja dooda, gui' ba' panaas cham pik u'ua'tulhdhix am nam bhai'p oi'dha' Jerusaleen? ⁵ Biix ji nam pui'x io'm jup jix u'ua'tulhdhix, sia pui'p ja tulhii'chuda' gu Dios no' mit cham soi'm ilh buiñor, sia dho aapi'm nañ jax ba kai'ch.

Gu Jesuus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu iigix na cham i'bhai'ñcharda'

⁶ Ba' bhaan ji ua'rgidhak gu Jesuus maa'n gu iigix, jup ja titda:

—Maa'nnim maa'n gu maa'nkam tii i'ix ka' maa'n gu iigix mu na pai' ti i'ix ka' gu uubas, gu' ji na gu' cham i'bhai'ñcharda'. Maa'nnim ba' giop na tigim no' cham iam bax iibhaidha' nat jumai oidha'p ba aich. Nim maa'n ku bha dhaa na bhai' tii ba nini'i'n. ⁷ Ba'p titda gui' na mi'x bhai' buada' gu uubas: "Iara' ap dhi iigix, na gu' cham i'bhai'ñchar. Silh pix na bha ja'k cham bhai'. Bas maaki'n dir tii bhai' na nini'i'n iin no' cham iam bax iibhaidha', pu nim maa'n ku bha daaka', na gu' chi bak cham tu i'bhai'ñchar." ⁸ Ba'p kai'ch gui' na mi'x bhai' buada' gu uubas: "Ea nach dai xib pix dhi oidha' ba niira' no't cham iam ba iibhai'ch. Aañ ka xi moikxidha' gio nañ mi tu buidhimii gu tu' na ki'n jix bhai' m duñia'.

⁹Mi' ba' no't gu' cham ba ji iibhai'ch, dai nañ ba iara'."

Gu Jesuus na ba dua'ndha' maa'n gu ubii jano' pik na pai' dhuuk cham tum juanda'

¹⁰Maa'nnim gu Jesus ma jii maa'n kap nam pai' tu chiopi' ka' gu Israel kam ja'tkam, jano' mu jii nam pai' dhuuk cham tu juanda' dai gu Israel kam ja'tkam. Ba' mi' bhai' ji chu ja a'gi gui' nam ji'k mi'p tu'ii'. ¹¹Ba' maa'n mi'x jai'ch ka' gu ubii jagi' na g'e'x kaboora' ka' komi'ram dir. Ampix jix dhumaaram tu oirida', gio na bhaan pix jix ka'ook ka', pu cham bhaai'n ka' na jax jum silhña'. Maa'n gu cham kii' ii'mda' pui' ja'k duuka'. Mambhix daman xijum baik oidha' bap duu na dir pui' ba tu'ii'. ¹²Nat pai' dhuuk tii gu Jesus na mi ja'p daa, mu ja'k xi baidhak amuub jup titda:

—Xiib ya' dodhia' ap ji matgim jiñ jaduun dhi' nap tu' ki'n jix ka'ook. Cha'p jax kam aa'nda'.

¹³Ba' palhiip bhai' xi dhaa komi'ram. Jotmoda' mi' bhai' jim silh, jix kii'p jum duu. Ba' gu ubii ma taxchaabgi gu Dios jix dhaam ja'k. ¹⁴Ba' bhai' ji bhaam gui' na mi'r g'e'kam ka' chiop nat ba tu dua'n gu Jesus na tii cham tum juan. Jup ja titda biix nam ji'k mi'p tu'ii':

—Jano' pim bha jimmida' na pai' dhuuk tum juanda' no' pim jix dhuduadhik, cham tu' xib na pai' dhuuk aagix nach cham tu' jax buada'. Tu' ka'm japim xi chi nii'ndhat.

¹⁵Ba' gu Jesus jup titda:

—Pui' pix kai'ch ap ji matgim. ¿Kux aapi'm aa cham ji'xkat i'chdhapu' gu jam bhuru'xi' piam tu' jam tuuru' no' jano' pik giilhim bax chanoom na pai' dhuuk tii cham tum juanda'? ¹⁶Pu'ni dhop ji buusan dhiñ jaduun nar boxii'n gu Abraam, gu cham kii' ii'mda' pui' ja'k duuka' nax dhumaaram tu oirida'. Mambhix daman xijum baik oidha' ba tulhiinchuda. ¿Cham aa gu'r am ba' na dodhia' sia na pai' dhuuk cham tum juanda'?

¹⁷Ba'x xi'iraak mi' pui' pup tu'ii' gui' na mi'r g'e'kam ka' chiop nat pui' tii'n gu Jesus, biix gu jai' mit jup jix xi'ira nam pui'p kax bhaakut buiñor. Gu jai' ja'ppix ja'tkam nam mi'p tu'ii' dho gi' gu' giilhim joidham jix bhai'm ilh jamit ji, nam gu' cham pai' dhuuk pu chu'm ti nii'n nat g'e'p jum duukam bap tu duu gu Jesusu.

Gu Jesuus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai gu kai'n gu mostaasa

(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸Ba'p ja titda ip gu Jesusu gu ja'tkam:

—¿Tu'n git bhaan ji ua'rgidhai jam aa'ndha' na jax ja'k ji busaak gu jaroi' no't jix joi'mdak bhaan ba ti tii gu Dios? ¹⁹Ja'pni dho ji busaak na jax gu mostaasa no't jaroi' ii, no't giilhim g'e' xiboora' gi'hir sia ku gu'r ilhi'ch gu kai'n, u'ji'm bhai' xi chu kakoska' maamragaram.

Gu Jesuus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai gui' na ki'n jappukar gu paan

(Mt. 13:33)

²⁰Gio ba' ja'pnip ja titda:

—¿Tu'n git bhaan ji ua'rgidhai jam aa'ndha' ip na jax ja'k jup ji busaak gu jaroi' no't jix joi'mdak bhaan ba ti tii gu Dios? ²¹Ja'pni dho ji busaak ip na jax gui' na ki'n jappukar gu tui' no't jaroi' ba jip duu gu paan, joidham g'e' bhai' ji jabka' sia kut tii palhiip pix mi bui'n.

Gu Jesuus na ba ja aagi'ndha' gu ja'tkam na gook jix jai'ch gu bapoi

(Mt. 7:13-14, 21-23)

²²Ba' pui' xi chu ja a'gidhidhat gu Jesusu gu ja'tkam mi ja'p na pai' jax ji'diilh jir kikcham gio na pai' jax mui' pa' daa'ixim jup jir kikcham, jimchu' Jerusaleen ja'k. ²³Ba' maadit gu maa'nkam ba tikka, jup titda:

—Jiñ jaduun, ¿jir gook alh ka' am aa gui' nam buiñor ja'k bhiiya' gu Dios, ka' mui' aa? Ba' gu Jesusu jup titda:

²⁴—Dho daipu' gui' nam ji'k ja jur daasai bhai' bhaan bubuakia' gu ki'ngob na pai'r ilhi'ch. Aa'ñ jix maat gu' nam mui' bhai' tiix bubuakik ka' bhaan dhi ilhi'ch ki'ngob, gu' ji nam gu'x xijaim ilhdha'. Ba' aapi'm pu'ni, jam jur japim xi dhaasai xi gaaga' na pim jax ja'k dui bhai' bhaan bubuakia' dhi' dhi ki'ngob. ²⁵Gio gu' cham tu' gammiji bhai' pu kupio'kix ka' dhi' dhi ki'ngob. Aaya' ji matgim gu tanooll na pai' dhuuk kuupa' gu kiokam. Cham ji'xkat ka jam kupio'kdha' no' pimit diirap dir ba bii, sia pim chi tii gatuuk mui'p ba tu soon. Gui'p jam tiida' miji dir: "Jax dhui nañ aañ cham jam maat na pim jir jaroi' dha'." ²⁶Ba' no' pim gu' jax kai'ch: "Dho aach jir di' nach jum biim tu koi'mik gio nach jum biim tu i'mik, mi ja'p jap oirit pu tuch a'gi'ndha' nach pai'

jax oi'ñka'." ²⁷ Ba'p jam tiida' ip gio: "Jax dhui nañ gu' ba jam aagi'ñ nañ cham jam maat na pim jir jaroi' dha'. Cha'pim bha ja'k mia'n a'jida', na pim gu' cham jir kiki' ja'tkam." ²⁸ Ba' giilhim jix buam jum ilhdhai bhai' ji susuañia' pim aapi'm. Ba tigia' pim ip gu' gu Abraam, gio gu Isaak, gio gu Jakob, gio jai' mui' gui' nam bhaankam tu a'gimik gu Dios bijik nam buiñor jup tui'ka', aapi'm gu' pu diirap dir ba bi'ya' na pim pui' xim aa'nda'. ²⁹ Biix kap dir na ji'x oi'ñga'n gu' gu ja'tkam nam buiñor jum jumpada' gu Dios. Dai ip gui' nam ji'k mi' pui' jimia' na jax jix aa' nam buiñor aaya', maap jam ba' tu jugia' biix, ge'r koi'cham ka' joidham. Gio gu' cham tu'r Israel kam ka' am dhi' dhi ja'tkam. ³⁰ Ba' dhi' pik biip' xi dharka' am jai' dhit nam xib cham tu' kam jum ilhii'ñ, ba' jai' dhit nam xib tu' kam jum ilhii'ñ, gatuuk dir ja'k daraibu' am.

Gu Jesusu nax buam jum aa'nda' ja a'mkam gu Jerusaleen oi'ñkam

(Mt. 23:37-39)

³¹ Ba' ji'kchi gu pariseos jum tiitgidam mi'p ba ji bubua mit na pai' oiri gu Jesusu. Ba'p tiida am:

—Cha'p mu ja'k jimda' Jerusaleen, na gu' bhai'm o'bhagi'ñ gu Eroodis na sap jum mu'aa'.

³² Ba' gu Jesusu jup ja titda:

—Ja'p jum ilhii'ñ dho gu Eroodis na gu kaxio. Ja'p japim tiida' nañ dai xib gio kabuimuk pix ya ja'p ba ja dudua'ñdha' gu ja'tkam nam jix kako'k, gio jai' nañ ja a'm dir mai' ka xi ja jootsa' gu cham kiki' i'i-i'mda' na ja a'm jup tui'dhi'. Maaxdhiñ ba' ba tiimo', ³³ kuñ ji gu' mu ja'k jimda' ji pui' xi chu dudua'ñdhidhat. Xib jañ ji'x bhiiya', gio kabuimuk, gio maaxdhi. Bhammi ja'p jañ ba ji buusnia', na gu' gu jaroi' no' pu'ñi bhaankam tu a'ga gu Dios, jum aa'nda' nam bhai' mu'aa' Jerusaleen, cham tu' maakam ja'k.

³⁴ Aapi'm ja'tkam Jerusaleen oi'ñkam, ja'p pix na pim ja koo'n gui' nam bhaankam tu a'gada' gu Dios. Tii jam aa'ñdhidha'm pix na pim jax ja'k duñia' na ba'x bhai' ba tu jam jimda'. Aapi'm ja ma'lasat ja koo'nda' joodai ki'n, gu' gu Dios pix na bhai' tii ja jootosda' nam ba' ya' tu jam a'gidha'. Ja'p na aañ na ñich mui'kim tii ji jam aa'ñ na pim mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios na ba'

xi jam joi'mdat jam a'm ba ti niidhidha' git, gu' ji na pim gu' cham aa'. Dhi' ja'p ji buus na jax gu takaarui' no' tii pup biix xix ja boi'spam kat gu maamra'n no' bax ja naa gu tu', gu' ji nam gu' cham mu ja'k a'jida' diilh. ³⁵ Ba' xib ya' dir ja'p ja'k, cham pai' pim kañ kaaya' nañ pu chu'm tu jam a'gi'ñdha', ni ku pim cham pai' kañ chigia' maaxik. Jano' pim maaxik kañ chigia' na pim pai' dhuuk jup ti'ya': "Jir ge'kam gio nax uañ ki'n kiik dhi' na bhaankam bhai' ba jim gu Dios!"

14

Gu Jesusu na ba dua'ñdha' maa'n gu maa'nkam na kax baigik ka'

¹ Maa'nnim nam pai' dhuuk cham tu juanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gu Jesusu tu ko'iim buiñor maa'n gu ge'kam pariseo, nat gu' bai na buiñor tu koi'ra'. Ba' sia mi'p daraa am gu jai' pariseos nam jix mai'chim gu Jesusu. ² Maa'n jup bai mit gu' gu maa'nkam na øka' gu baigiki' na ja biim jup tu jugia', bhai' dhir ja'p jup daa ba'. ³ Ba' nat ba tii gu Jesusu, ba ja tikka gu pariseos gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios nam mi'p daraa. Jup ja titda:

—Jix bhaai' aa nañ xib dua'ñdha' dhiñ jaduun nax ka'ook sia ku cham tum juan, ka' gu' cham aa'?

⁴ Gui' cham ñiok am, dai nam mi' pix pu tu'ii'. Ba' gu Jesusu mu jimik xi dhua'ñdha' gux ko'kkam xi joot na ba jimia' ki-a'mi'ñ. ⁵ Ba'p ja titda ip gio gu pariseos:

—No't maadit aapi'm tu' jam alhii chuk piam tu' jam tuuru' mu pai' ma gii jax chu'm ti di'n kir jano' pik na pai' dhuuk cham tum juan, ¿mi' pix jap xi ñii'ñdha'? ¿Cham aa nap jotmoda' mu dai'ññii baabu'?

⁶ Ba' gui' bhai' pix xi ñii'ñ am, na gu' cham bhaai' nam jax ja'k jup xi chiida'.

Gu Jesusu na ba ja aagi'ñdha' gu ja'tkam nam jax ja'k cham jum xi'rappuda' ja bui gu jai' ja'tkam

⁷ Ba' gu ja'tkam gui' nam kia'pix mi aajim nat pui'p ja bai gu ge'kam pariseo nam jai' biima'n jup tu jugia', biip' dir pix ji dharaibuim am amuub na pai' daa na xi ja ñii'ñ gu Jesusu. Ba' xi ja aagi'ñ na cham jir am nam pui' ja'k tu jimda', jup ja titda:

⁸ —No' jaroi' mu pai' bam titmo, ba' pu'ñi ma jam bai na pim buiñor tu jugia', cha'pim amuub dadaarrida' na pai' daaka' gui' na

mi'm titmoda', na gu' cham maati' ka' no' aapi'm mi' jam bi'ii'ñka' gu a'toxkar, ka' ba' gu jai' na palhiip iam jix io'm pa'x kii' ka'm ja nii'ñdha'. ⁹Mi' dhir dho ji jam jootsa' no' pu'ñi jai' mi' ja bi'ii'ñ no' aapi'm cham pik kii' ka'm jam nii'ñ. Ba' pui'x xi'i'rai ja'p ja'k ma jimia' pim na pai' cham pik tu' bhaigim tu tui'ka'. ¹⁰Gu' ja'pji no' mit pai' dhuuk pu'ñi jam bai na pim tu jugia', nammi dir ju'ñdharam japim pix pu ji dharabuidha' na pai' cham pik tu' bhaigim tu tui'ka'. Mi' ba' diilh no' jax kai'ch gu jaro'i' na jam baidha' na pim mu ja'k daraibu' amuub, mu ja'k japim dho ba'p ba jimia'. Ba'x bhai'm taatit japim mi'p ba darka' biima'n gio ja biim gu jai' na mi'p ja chiñia', ba' biix pix jix bhai' jam aa'nda' am gu ja'tkam nam mummy dir ja'p darka' na pim biima'n xi chu kua'da' gui' na mi'm titmoda'. ¹¹Na gu' gu jaro'i' no' gampai'm ilhii'ñ, joidham jix kii' ka'm nii'ñdha' am gu ja'tkam, gu' cham tu' kii' ka'm nii'ñdha' am ji no' dai ge'kam jum taat.

¹²Ba' nat pui' xi ja tiidak gu Jesusu gu ja'tkam, jup titda ip diilh gu ge'kam pariseo nat bai na biima'n tu jugia':

—Gio aap jiñ jaduun nap jir kiokam, nap pai' dhuuk ja bai'ñdha' gu ja'tkam nam jum biim tu jugia', cha'p dai gui' ja bai'ñdha' nap jaro'i' ilhii'ñdha' nam pu chu'm ki'n ja'k jup jum buidha', pui' na jax gui' nam jir jix bhabhai'kam ka' jum bui, piam gum jaaduñ, piam gux chutumñigam nam ya ja'p amuub oi'dha' nap pai' kio. ¹³Gu' gui' ji nap ja baidha' nam cham tu' bia' ni ji'x, gio gui' nam jix mama'mkulhi', gio gui' nam cham niñña. ¹⁴Mi' dhir ba' dai nap jix bhai' pix bam taat ka', na gu' ja'k jum buidha' gu Dios jano' nam pai' dhuuk duduadii baapmigia' gui' nam mi' pui' jimia' na jax jix aa'nda', sia kum gu' dhi' cham ja'k jum buidha' gu ya' jotmoda'.

Gu Jesusu na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai na ge'r koi'cham ka'

¹⁵Ba' maadit gu maa'nkam nat kai gu Jesusu nat koi' bhaan tu a'ga gux dhaam kam, jup kai'ch:

—jJa'p moo joidham jix bhai' tu ja jimia' gui' nam buiñor aaya' gu Dios nax io'm jir ge'kam! iBiima'n tu jugia' am gu'!

¹⁶Ba' gu Jesusu jup kai'ch:

—Maa'nnim maa'n gu maa'nkam jix aa' na tu jugia' jurnik kam mui' ja biim gu ja'tkam. Gu tujuandam tugi'ñ miji ja'p xi joot na pu ja ti'i'nmira' gu ja'tkam nar koi'cham ka'. ¹⁷Ba' nat pai' dhuuk bam ai nam tu jugia', gio miji ja'p jup xi joot gu tujuandam tugi'ñ na mui' ba ja baidhika' gui' nat biipi' dir ba ja aa'ñ nar koi'cham ka', mi' pu ba tu bhiix. ¹⁸Gu' ji na gu' na mu ja'p tii pui' ba ja titdaim ip gio, cham ka aa' am. Jup kai'ch gui' nat biipi' pui' tii xi chi'n: “Aañ kia'pix alhi'ch saba'lh maa'n kap gu dibiiir. Mu ja'k jañ ba' ka ti'i'mira'. Ka xi chuñ uañi'ñka' ap nañ cham mu jim.” ¹⁹Ba' jumai ja'p ja'k pui' tiip ba titdaim, jup kai'ch pix ip: “Aañ kia'pix ja saba'lh jook gu tutuur nañ ki'n tu juana'. Mu ja'k jañ ba' ka matmira' no'm moox o'jo'. Cham jañ ba' moo mu jim, ka xi chuñ uañi'ñka' ap.” ²⁰Ba' jumai ja'p ja'k pui' tiip ba titdaim, jup kai'ch pix ip: “Ja'p moo xib pik sap muni pai' kañ chiimo' iñ. Cham jañ ba' moo mu jim, nañ gu' mu ja'k ka bhüya'. Ka xi chuñ uañdha' ap.” ²¹Ba' pui' diilh giop ma jii gu tujuandam tii pup xi ja baidhimik, bhammi ba aa'ñdham gu ge'kam tugi'ñ. Ba' gui' tii ma bhaam nat cham jaro'i' mu jii, ba'p titda ip gio: “Dhop xi dhai'ñña' ku gi nap ja bai'ñmira' gui' nam cham tu' bia' ni ji'x miji ja'p nam jix jai'ch dhi ge' kiicham, sia gui' nam jix mama'mkulhi' nam miji ja'p daraa, gio gui' nam cham niñña.” Ba' xi mii ip gu tujuandam nat ja baidham. ²²Ja'xpix ba' gio mi'p ba ai ji ja baidhat, jup titda gu ge'kam tugi'ñ: “Ya' ñich ba ja aich gu ja'tkam na pich jiñ joot, gu' ji na gu' ge' ka tu bio' ya ba'k chir.” ²³Ba'p titda gu ge'kam tugi'ñ: “Dho giop jup xi dhai'ñña' nap ja bai'ñmira' gui' nam mu ja'p daraa ju'ñdharam dhi ge' kiicham. Sol'p xi ja titdada' nam ba' bham oidha'. Biix jap am pup ja baidhai gui' nam mi' pai' darka' boi jugii'ñ. Jix aa' iñ gu' nam suudu' ya' dhiñ ba'kgir. ²⁴Ni maadit gu' ku ka tu jugia'ñ biim gui' na ñich biipi' dir tii ja bai, aañ nañ pai' jax kai'ch.”

Gu Jesusu na ba ja aagi'ñdha' gu ja'tkam nam jax ja'k duiñchu'nda' no'm ba kaichu'

²⁵Ba' na gamai' ba jimchu' gu Jesusu, mui' gu ja'tkam mu oi'ñchu' am, pix chibiip kattu' am. Ba' mui' xi ja tiigik jup ja titda:

²⁶—No' tu' silhkam jix aa' na jaroi' gam-miji bañ kaichgida', jum aa' na biix juraa'n ki'n xiñ dhaanda' gammiji. Na gu' no'x io'm jix dhaan gu taata'n, piam gu di'ñin, piam gu jajaa'nmi'ñ, piam gu maamra'n, piam ku gu' dhiil jix io'm xim joi'gi'n, cham tu'r am nañ kaichgida'. ²⁷Gu' cham ji no' gu'x io'm xiñ dhaanit jiñ kaichu', na gu' cham tu' bhaan jup jum buixi'ndha' gu tu' na ya' dhi oi'nga'n jix chu jai'ch, sia chi jax jum tulhiin biix aixim tu'm ki'n. Dhi' ba' ja'p ji buusanda' na gammijiñ oi'ñchu'nda' ji mootot gu kuruus. ²⁸Na gu' dhi' ja'pni na jax no' maadit aapi'm mu pai'x kiisam maa'n gu tēb bhi'ñbak, ζcham aa gu' biipi' xi dhaibui xim ga'ngada' ap no' moo aix gu tuumiñ nap ki'n tiimo'? ²⁹Nam gu' bhai' jim a'ga' gu ja'tkam no' pich xi chu kookbik dai joodai mi' xi baapsak mi' dhir mi' pui' pup tu'ii'. ³⁰Jax kai'chdha' am dho gu': "Cham ka aich dho chi gu tuumiñ gu jaduuiñ na ki'n tiimo' dhi bhi'ñbak kut ba' ja'xbui' pix ji bua." Tiip ba' bax xi'irda'. ³¹Piam ja'pni ip, no'm gook gux io'm ge'gerkam ba xim koodak, ba' no' gu' maa'n gook alh ja bia' gu sandaarui'x, gu jumai ba' mui', ζcham aa gu' biipi' xi dhaibui xim ga'ngada' gui' na gook alh ja bia'ka' gu sandaarui'x, no' ja'kbui' ki'n mamai'chik gu jumai na mui' ja bai'ñchu'nda'? ³²Gu' ba' no' gu' ja'kbui' kat mamai'chik na pui' xim aa', miji dho xi jootsa' gu tujuandam tugi'ñ na aa'ñdhara' gu jumai ge'kam na pui' ba tui'ka', nam chakui maap jum naankia'. Ba' mi' pui' cham tu' kam kokda' am. ³³Pu'ñi ip ba' aapi'm, jum aa' na pim cham tu' bhaan jujurtika' gu tu' na pim bia'ka' no' pim jix aa' na pim gammiji bañ kaichgida', gio na pim tu' silhkam xiñ dhaanda'.

Gu Jesusu na tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai gu on
(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

³⁴ζAapi'm jax ilhii'ñ no' jax dhuukat mi' jotmoda' cham ka onkak gu on no' jaroi' ge' mi' pai' ka bia'? ζJax dhuu giop ka onkalia' na ba' gio ki'n jup bax chu io'b ka'? ³⁵Aañ ja'p kai'ch na pu cham tu' ka bhai'n ka', ni gu i'ix ku ki'n kax joi'ndha' sia kut tii mi'p xim bui'ñ. Mi' pim pui' ba jimia' ji'k na pim jix maatit jiñ kēē nañ jax kai'ñkam jup kai'ch.

15

Gu Jesusu na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu kasnir bipia'dam

(Mt. 18:10-14)

¹Ba' mui' mi aajidha' am gu tuumiñ tu taandam tugi'ñ gux io'm ge'kam Rooma kam na pai' oirida' gu Jesusu, nam jix kaim ka' na tu a'gada', sia gu jai' ja'ppix ja'tkam nam cham tu' ka'm ti nii'ñ. ²Ba' gu pariseos gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' dhir ja'p jix bhaamut a'gichu' am gu Jesusu, jup kai'ch am.

—Jaiñ dhi' na saak mi' pui' jim na jax jix aa' gu Dios, joidham cham jax ji ja ilhdhat ja biim tu kua' gux u'ua'tulhdhix kam.

³Ba' gu Jesusu xi ja aa'ñ bhaan ji ua'rgidhak maa'n gu kasnir bipia'dam, jup ja titda:

⁴—No' jaroi' maadit aapi'm ja bia' maa'n jix chamaam oo'm gu kakasnr, ba' ma tu bi'aam japich mummi pai' nax xa'ii', gu' ji no' gu' cham tu jai'ch maa'n nap ba ja ninii'ñ mi eek, ba' aap jix buam jum ilhdhak ma tu gaagam ip gio mi' xi ja kuupak gu jai'. ⁵Ba' siamri nammi pai' ma tii pich jax chu'm bapaikkam, ba'x bhai'm ilhdhak japich xi io'mdak xi mootok ba jii ip gio. ⁶Ba' mu na pich ai kiicham, xi dhai'bus japich na pich ja baidham gu ja'tkam gui' nap ji'k jix ja maat, ba' jax ja titda ap mi' maap ji na jumpadak: "Aañ maa'n mai' buak gu kasnr na ñich tu bia'rak. Giilhim jañich jix buam jiñ ilh na ñich pai' dhuuk maat na maa'n cham tu jai'ch. Ba' ma tu gaagam jañich, siamri ñich giop tii nammini maa'n kap bapaikkam. Xib jañ ba' giilhim jix bhai'ñ chaat. Dhi' pu kai'ñkam jach ba' ya' maap tu jugia', na pim ba' aapi'm pui'x bhai'p jum taat ka'ñ biim nat jix bhai' tuñ jii." ⁷Pu'ñi ip dhox dhaam ja'k, giilhim ge'r koi'cham ka' no't jaroi' soi'm ilhdhak pui' ba tii'ñ gu Dios na uañdha' gu ua'tulhdhar ga'n, nam gu' biix jix bhai'm ilhdha' gui' nam jix dhaam jup tu'ii' buiñor gu jaroi' na soi'm ilhdha'. Jix io'm jix bhai'm ilhdha' am dhi' buiñor, cham tu' pui' na jax gui' nam biipi' dir pu soi' bam ilhdha'.

Gu Jesusu na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu ubii na mai' bua' gu tuumiñ

⁸Piam ja'pni ip. No' ji'k mambhix aixim gu bapaifum tuumiñ bhai' pai' ka bia' maa'n gu ubii, gu' ji no' gu' cham tu' ja'kbui' ka aix na pai' dhuuk tii ba ja'kilhi'ñ, ba'x

buam jum ilhdhak nai' ji chu gaa gɛ' ji chi bi'ndhak, pix am tu boxkaidhat tu gaagim mi ja'p dirap gio bhiji ja'p sasoonsa'n. Ba' no't gu' siamri ma tii na mi' pai' kaat, °joidham dhox bhai'm ilhdhai xi dhai'nñia' ip na ja bai'nimira' gu bipnaga'n u'uub gui' na ji'k jix ja mat ka', pui' na jax gui' nam mi' dhir ja'p amuub oi'nka'. Ba' no' gu' jax ja titda' mi' maap ji ja jumpadak: "Aañ maa'n mai' buak gu tuumiñ, mambhix aixim jañ bha'nñi ka bia'kat dai bapaiñum. Ba' tu ga'ngimik jañich ma tii dakoo. Xib jañ ba' joidham jix bhai'n chaat. Dhi' pu kai'nkam jach ba' ya' maap tu jugia', na pim ba' aapi'm pui'x bhai'p jum taat ka'n biim nat jix bhai' tuñ jii." ¹⁰ Pu'nñi ip dhox dhaam ja'k, giilhim gɛ'r koi'cham ka' no't jaroi' soi'm ilhdhak pui' ba tii'n gu Dios na uañdha' gu ua'tulhdhar ga'n. Biix jix bhai'm ilhdha' am gu' gu noonbi'n guñ Gi'kora'.

Gu Jesusus na tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu biapma' na mik ja'k bhiiya'

¹¹ Ba' jumai bhaan jup ji chu ua'rgidhak mui' ji chu ja a'gi gu Jesusus gu ja'tkam, jup ja titda:

—Maa'nnim maa'n gu maa'nkam gook tu maamar ka' biipibop. ¹² Gu gatuuk kam jup titda gu taata'n: "Xi chuñ maakai ap jin chaat gum bixchu' na ji'k jin a'm jup tu bipio'." Ba' maa'n jimdam biix gook xi chu ja maakak gu ja taat na ji'k ja a'm tu bipio'. ¹³ Ba' ji'k pix jur nat biix xi chu ga'rak gu gatuuk kam nat ji'k tu' tu maa gu taata'n, mik ja'k bhii ba' jumai momkoram xi u'uuk gu tuumiñ. Bhammi dir pu jugio biix na ji'k ua'kat, na gu'x maim ka' ganai' biix aixim na tu buada' na jax ilhii'ndha'. ¹⁴ Ba' jano' pik giilhim bhio'gi' ma jii bhammi dir na ka oiri, gio gu' pu ba juu gu tumñiga'n. Cham ka jai'ch na tu' jugia', dai na ba uamaim pix. ¹⁵ Ba' maa'n gu maa'nkam buiñor ma tu jua na bipi'nxi'ndha' gu tatooxkolh na ja bia'ka'. Mummi ja'p chianda' na bipi'nxi'nka' na pai' tu ga'mbhar ka' gui' gu maa'nkam. ¹⁶ Tiix ñaakit nii'ndha' gu tatooxkolh ja koi'dhara' nam ja maakda' mi kiicham, giilhim uamaidha' gu'. Aa'nda' git nam jax tiida' na jai' palhiip jup xi jugia' na ki'n ji'x jup bam guguuxdha', gu' ji nam gu' cham pai' jax jup titdada'. ¹⁷ Ba' mikkat jup jum aa': "Bhammi chi giilhim gɛ' na ja bipio' gu koi' gu tujuandam tugi'n guñ

chaat, aañ gu' ya' ja'k giilhim uamaim sia kuñ pui'p jir tujuandam. ¹⁸ Gi no' niich gio mui'p jii bhammi, ja'p jañ chiida' guñ chaat na niich mañ ua'tulh buiñor Dios gio buiñor diilh. ¹⁹ Ja'p jañ chiida' na cham pui' kañ iimda' nañ jir maraa'n, na niich gu' buam pix alhio. Ja'p jañ chiida' na ja'p pix bañ bia'ka' na jax maadit gu tujuandam tugi'n." ²⁰ Ba' pui'm aagik pix kikbo biix boi nat ba jii bhammi buiñor gu taata'n.

'Ba' yammi dir ja'p mui' ba jim nat ba tii gu taata'n, mu dai'bus nat namkim. Io'mdak xi koom gio nat chiñxi, nat gu'x joi'mdak tii na yammi dir ja'p mui' soi' ba tui'dhi' na mui' ba jim. ²¹ Ba'p kai'ch gu maraa'n: "Jin chaat, aañ gɛ'kam ki'n mañ ua'tulh buiñor gu Dios gio aap jum bui. Cha'p pui' kañ iimda' nañ jir jum mar, na niich gu' buam pix jum alhio." ²² Gu' ji na gu' gu taata'n cham pui' ilhii'n, jup ja titda gu tujuandam tugi'n: "Gor xi chi ti'ii'n dhiñ chio'n gu jajannulh gux kiki', xi chu ua'pui pim mi'ji na naangia' ba'k chir. Suusak japim jup xi aa'ndha', gio maa'n aniuyu pim jup xi dhaaxdha' nobi'ram. ²³ Xi boopoya' pim ip ba' na pim saa'npu' gu tuur jax chu'm nax dhua. Mi' pim ba' xi mu'aa' kuch ya' tu jugia'. ²⁴ Giilhim jix bhai'n chaat in gu' na niich giop ba tii dhiñ chio'n nat mui' tanoollh mai' gisik, panaas ku muukix kat gio duadik ya'p ba oiri." Ba' ja'xpix giilhim mi' bar koi'cham.

²⁵ Ba' gu biipi' kam maraa'n mummi ja'k jup ka oiri ga'mbhar tir nat gu sipdhi'n mi' ja'k ba ai. Mi'ji pix gɛ' ki'n tum sab na mui' ba jimchu', pu cham maat na jax kai'nkam mi'ji tum sab, tim nii'chu' kam tum kai'ch. Ba' nax io'm amuub ba jimchu', ²⁶ maa'n gu tujuandam xi baidhak xi chikka na tu' jax jum bua. ²⁷ Ba'p titda: "Dho sap nat giilhim jix bhai'm ilh gum taat nat gio ya'p ba ai gum xiku' nat mai' gisik, nat gu' sap jix kii' ya ai. Tu chia ba' nam mu'aa' maa'n gu tuur jix dhuakam nach tu jugia'. Mi' dho ba' bhaajim xib." ²⁸ Ba' gui' dai nat bhai' ji bhaam. Mummi ja'p mik pix pup kiik. Cham mui' ka ai. Ba' mu jimik gu taata'n tii soi' ba titda na mu aaya'. ²⁹ Jup kai'ch gu maraa'n: "¿Nap ba' aañ cham pui'x bhai'n buañ chaat nañ gammiji ya'm palhbui'n gu tu' nap jax bua? Tii' nañ tii pix bhaan ji bamgidha' nañ tu juantu'nda', pix cham jin

jíp'dhidha' iñ. Jumai oidha' bap duñia', ya' pui' nañ jax jum biim bap tui'ñgida'. Chakui ñich moo pai' dhuuk maa'nnim cham jum kai. Mi' pui' tu duñiidha' iñ gu tu' nap jiñ chianda'. Ni kup cham pai' dhuuk jax kai'ch nap iam tu' karbax xiñ makia' nañ ja biim jup tu jugia' gui' nañ ji'k jup jix ja maat. ³⁰ Gu' dhi' gi ba' gum tumñi' nat xi ja onbai'ñdharak gu oipodam u'uub bhai' ga'm ba jim, mi' xi mui' pich ji gu' gu tuur jix dhuakam sia kup tiix maat nat jax jum alhio." ³¹ Ba'p kai'ch gu taata'n: "Ba tum iimchudhix ji matgim jiñ chio'n nañ ji'k tu' tu bia', biix bar tu aap ga'n, nap gu' maaxik gammiji ya'p tui'ñgít jiñ palhbui'ñ gu tu' nañ jax bua. ³² Dai pix ji na gu' xib jich a'm jum aa' nach biix maap jix bhai'ch chaatit tu jugia' nat ya' ba ai gum xiku' nat mui' tanoolh mai' gäisik, panaas ku muukix kat gio duadik ya'p ba oiri."

16

Gu Jesusus na tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gui' na iampix ge'kam ki'n daaka' jabui gu jai' tujuandam

¹ Ba' gu Jesusus diihl jup xi chu ja a'gi dai gui' nam ji'k kaichu' pui' bhaan jup xi chu ua'rgidhak, jup ja titda:

—Maa'nnim maa'n gu maa'nkam jix chumñigam maa'n bia'ka' gu tujuandam na mi' dhir jup tu ja chianda' gu jai' tujuandam tugi'ñ. Ba' cham mi' pui' tu duiñchu'nda' dhi' dhi tujuandam na jax chianda' gux chumñigam. Ba' gu jai' tujuandam ba aag-i'ñ am gux chumñigam na cham mi' pui' tu dui'ñchu'. ² Ba' gux chumñigam xi chu joochxi na mujimda' na tikka' no'r silhkam. Ba' mummip ba ji buus, jup titda: "¿Jir silhkam aa nap cham mi' pui' duiñchu' nañ jax jum aagi'ñ? Eap tu ua'mir gu u'uan gui' nap bhaan tu daasaim nañ xi chigia' no'p mi' pui' tu duiñchu', piam ku gu' cham kuñ aañ ya' dir jum buusaidha'." ³ Ba' nat mi' dhir buusnik gamai' ba jimchu' gu tujuandam, jup jum aa'ntu': "¿Tu'ñ ba' bhaan ka tu juana', na gu' bañ buusaidha' gu kiokam na ba tigia' guñ u'uan? Cham tu' bhai' iñ gu' nañ tu juana' jaraar ta'm nañ git jup ba ti ixia'. Jix xi'ir iñ ip nañ pui' nai' ja tañiidha' gu ja'tkam gu tuumiñ. ⁴ Aa, bax maat iñ nañ jax ja'k duñia! Ja'p jañ ja tiida' gui' nam ua'tu'n gu kiokam nam

ji'k pix namkidha' nam ba' dhi'x bhai'ñ dhuñia'." ⁵ Ba' ji'ma'n pix bhai' ji ja bai gui' nam ua'tu'n gux chumñigam. Jup titda gui' nat biip'i mi ai: "¿Ji'k jap moo ua'tu'n gu kiokam?" ⁶ Ba'p kai'ch gui': "Maa'n jix chamaam oo'm kastaañ dho gu oliibus baraa'." Ba'p titda: "Dhop mi'ñi ja'p xi dhaibui atoxkor ta'm jumaip duñia' gui' na bhaan jix maati'. Ya'ni gu u'uan. Gook oo'm daman mambhiix kastaañ jap pix mi dhaasa'." ⁷ Ba' jumai mijip xi chu joochxi na mu jimda', jup titda ip nat mi' ba ai: "¿Aap ji'k jup ua'tu'n gu kiokam?" Ba'p kai'ch gui': "Maa'n jix chamaam oo'm janee' dho gu tiriik." Ba'p titda ip: "Dhop mi'ñi ja'p xi dhaibui jumaip duñia' gui' na bhaan jix maati'. Ya'ni gu u'uan. Maakob oo'm janee' pix jap mi dhaasa'." ⁸ Ba' gux chumñigam gatuuk ba maat nat jix aich nat jax ja'k duu gu tujuandam tugi'ñ kat na ba' cham mu ja'p pix mai' giixix ka'. Maaxik pui' ja'k tu jim am gu' gui' nam cham mi' pui' jiim na jax jix aa' gu Dios, jix io'm jix aichu'n am nam jax ja'k duñia' gu tu' na diihl jir jup ja duiñ ka', cham tu' pui' na gui' nam mi' pui' jiimda' na jax jix aa' gu Dios.

⁹ Jir am ip dho na pim mui' mai'chia' gu tuumiñ ya' kam dhi oi'ñga'n nax chu ua'tulhdhix, na pim gu' dhi' ki'n ba' ja mai'chia' jai' gu ja'tkam, nam jaroix bhai' jam tiidai jam aichdha' maa'n kap nam pai' gammiji bhai' pu ba oi'ñka', jano' na gu tuumiñ ya' kam dhi oi'ñga'n cham pai' ka matgilhia'.

¹⁰ Na gu' na pim jax bax maat gu jaro'i no't mi' pu tu duu gu tu' palhiip jup jum duukam no' mit chia, dhi' bhaan jix maati' ka' ip na sia gu ge'p jum duukam mi' pui'p duñia' no' mit chia. Gu' ji no't gu' gu palhiip jup jum duukam cham mi' pu duu, pu dhi' bhaan jup jix maati' ka' na cham mi' pui'p duñia' gu ge'p jum duukam. ¹¹ Ba' pu'ñi ip aapi'm no' pim cham mi' pui' duñiim gu tuumiñ na jax ja'k jum aa' na pim duñiidha', dhi' bhaan jix maati' ka' na pim sia cham tu' mi' pui'p duñia' na pai' dhuuk tu jam makia' gu Dios gui' nax dhaam ja'k jix chu jai'ch na cham ji'xkat tu ju'ngi. ¹² Piam pui' na jax sia gu jaro'i no' pim cham mi' pui' tu duñiim gu tu' na tii jam chiñia', ¿tu' pim ba'p niirda' nar jam namki' ka'?

¹³ Gio gu' na pim jax bax maat na cham

jir am na gu jax chu'm tujuandam gok kap tu juanda' maa'n jimdam, na gu' cham tu' biix gook jix bhai' tu ja juandha', jumai dho pix jup bhaamkidha' gu jaroi' na buiñor tu juanda', mikkat jumai ip, mi' pum buada'. Dhi' ja'p jañ kai'ñkam jup kai'ch na cham bhai' mi' pui' jimda' gu jaroi' na jax jix aa' gu Dios, no' daix chu aa' na git xi chu bia'ka' gux dha'ram namkim na ya' dhi oi'nga'n jix chu jai'ch.

¹⁴Ba' gu pariseos dai na mit xi a'sik gu Jesus na pui' kai'ch, nam gu' dai tuumiñ jix joojoi'ñdha'. ¹⁵Ba'p ja titda gu Jesusu:

—Aapi'm na pim pariseos jum tiiti' sap pik ba' panaas joidham mi' pui' xi jiiim japim na jax jix aa' Dios, gu' ji na gu' dai nam xi jam nii'ñdha' pix gu ja'tkam, nam sap ba' pix jix bhai' jam aa'nda'. Gu' ji na gu'x bhai'x maat gu Dios jam jujur am na pim jax pik ja'k jir tu'm, sia ku pim gu' ya' ja bui gu ja'tkam tii pui' xi chu'ti' na pim jir kiki'. Na gu' ya' ja bui gu ja'tkam, sia kum moox kii' nii'ñdha' gu tu', gu Dios cham kii' nii'ñdha'.

Gu Jesusu na pui' ba ti'ya' nam aa' na pui'm duiñidha' na ji'k jax tu aagix

¹⁶Gui' nat ji'k Moisees tu ua'nak na jax ja'k tu aagix ka', mi' pix juugit dhi' bhaan tu a'ga mit gui' nam bhaankam ya oipimik gu Dios na pai' gu Juan ja'tkam bopkondam. Mi' dhir bha ja'k maakam tu'm bhai' ji chum a'ga na jax ja'k tu't jix joi'mdat ja a'm ba ti'ñidhidha' gu Dios. Ba' dhi' na jax chu'm tum a'ga, biix tiix maachik kat mi' pui'x jimiik am gu ja'tkam.

¹⁷Ku gu' biix mi' pui'm duiñchu'nda' ji na ji'k jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees bijik, na gu' biix jum aa', cham tu' pui' na dhi dibiir gio dhix dhaam na cham pik jum aa' siat chi cham pai' matgir jax chu'm tanoollh.

Gu Jesusu na pui' ba ti'ya' na cham tu' pui' ka ja bia'ka' gu Dios nam jir jum bipnagim ka' gu jaroi' no't mai' xi buak gu biipi' kam binga'n jumai bhai'p ji bhii

(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸No't jaroi' mai' xi buak gu biipi' kam binga'n jumai bhai'p ji bhii, cham tu' pui' ka ja ilhii'ñdha' gu Dios nam jir jum bipnagim ka'. Gio gu ubii na mai' buix ka' no't jaroi' bhai'p ji bhii, pui' cham tu' pui'p ja

ilhii'ñdha' gu Dios nam jir jum bipnagim ka'. Ja'p pix ba ja ilhii'ñdha' na jax gui' nam jir ganai' pix.

Gu Jesusu na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu maa'nkam jix chumñigam gio maa'n Laasar tiigim na cham tu' bia'ka'

¹⁹Maa'nnim maa'n gu maa'nkam jix jai'ch ka' giilhim jix chumñigam. Gammiji joidham jix bhai' xim duuka' ki'n gux dha'ram namkim gu jajannulh, gio gammiji nabap tanoollh jix bhai' tu kua'da'. Nammi ji chi kiiska' gu koi' gam na joidham xi chu yooxmadhix ka' bha ja'p. ²⁰Ba' maa'n jup jix jai'ch ka' gu maa'nkam Laasar tiigim na gammijix ka'ook ka' ki'n gu bippri'x na øka'x kobkom biix na ji'x tukga'n. Pu cham jir tu' bia' kam ka' ip. Dhi' ba' gammiji mi' daaka' ki'ñgob na pai' kioka' gux chumñigam, ²¹na tii niirda' na iam ba makia' git sia gui' na bhai' dhir iigisda' na pai' tu kua'da'. Ba' gu go'ngox mi a'jit jup tuspuni'ñdha' am gu Laasar na pai' jax jix bippri'xi' ka'. ²²Ba' maa'nnim ampix muu gu Laasar pui' xim tulhiinaimik, baidhak jamit ba'x dhaam ja'k gu noonbi'ñ gu Dios na buiñor bap tui'ka' gu Abraam na pai' joidham jix chu abhaar. Ba' ji'k jurni'ñ ki'n jup ma muu gux chumñigam, dhi' dho gi gu' joidham jix bhai' duiñxim yaas jamit ji, gu' ji nat gu' pu jii mu ja'k na pai'm tulhiina'. ²³Ba' giilhim jix buam tu tatda' gux chumñigam na bam tulhiin ja biim gui' na mit pui' koi cham mi' pui' ji jimiik na jax jix aa' gu Dios. Ba' mijimmi dir ba tii gu Laasar na biima'n jup tu'ii' gu Abraam. ²⁴Ba'p kai'ch ge' ki'n: “Jiñ boxii Abraam, iam xiñ palhbui'ñ nañ ya'ñ chulhiin tai chir. Xi chiñia' ap dhi Laasar na iam xi bargidhai gu dee'n ga'n bhañ juulhdhara'ñ ñiin am. Giilhim jix buam tu tatda' nañ jix chanoom.” ²⁵Ba'p kai'ch gu Abraam: “Jax dhuu nat jix bhai' tum jii aap jiñ boxii nap duakat jum tuuku' bhaan, gu' dhi Laasar jum tulhiinaimik. Pui' ku ba' xib ya oiriñ biim na pai'x bhai' tu tatda' gammiji, na gu' pu'ñi ja'k jir mai'chik ga'n. Aap ba' mi' ja'k jum a'm bipio' nap pai' ba' bam tulhiin. ²⁶Gio gu' cham bhaai' na jaroi' ya' dir mu ja'k buusnia', ni mu dir bha ja'k, na gu' giilhim ge' irban jix chi'ik. Jumai momkoram jup tu'ii' ap aap, gio aach jumai ka'm ip.” ²⁷Ba'p kai'ch gux chumñigam:

“Dho piam jap mu ja'k jootsa' na pai' kio guñ chaat. ²⁸ Mi' dharaa am jix chamaam guñ jaaduñ na ja aagi'ndha' na jax ja'k jix bhaai' nam dui cham bha ja'k bhiyya' ya tai chir nañ pai' bañ chulhiñ aañ. Giilhim jix buam tu tatda' gu'.” ²⁹ Ba' gu Abraam jup titda: “Jax dhui nam bia' gui' nat Moisees tu ua'nak, gio gu jai' nam pui' bhaankamu'n jup tu a'gimik gu Dios. Gui' ka'm tu daa biix na tu'm aa' nam pu duñia' nam ba' cham mi' ja'k bhiyya'. Dai ji nam ti jii'ndhai mi' pui' jimia' na jax jum kai'ch.” ³⁰ Ba'p kai'ch gux chumñigam: “Pui' dho tii nap jax kai'ch jiñ boxii, dai pix ji nam gu' cham tu' jax ji chi'ji ti jii'ndha' no't jaroi' muukik gio duadik jup ba tu ja a'gidhim.” ³¹ Ba' gu Abraam jup titda: “Pui' pix ip ji matgim sia kut tu' maa'nkam muukik gio duadik mi ja'p jup ba kiik, pix ji no'm cham ti jii'gi'ñ nat jax tu ua'nak gu Moisees, gio gu jai' nam bhaankamu'n gu Dios tu ja a'gidhimik gu ja'tkam, nam gu' diilh cham mi' pui' jimiik ka'.”

17

Gu Jesusus na ba tu aa'nda' na jax ña pix dhuiim ua'tulhdha' gu jaroi'

(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹ Ba'p ja titda ip gio gu Jesusus gui' nam kaichu':

—Gammiji pix jix jai'ch ka' am gu ja'tkam nam tu baidhidha' mu ja'k na pai'x chu ua'tulhdhix. Tiiñ jix buam jiñ aa'nda' bhaankam gu jaroi' no't jax dhuukat maadit aapi'm mu ja'k jam bhiich na pim kia'pix jiñ bui ba ti jii'gi'ñ, na gu' mi' dhir cham bhai' ka tu jimia' na pui' xi jam doodai. ² Iam chix bhai'p tu jimia' ji nam biipi' dir mu pu ba bua' suudai' chir, bha bulhdhai gu ge' mattur na chakui maadit jam iatgidha'. ³ Ba' aapi'm xim nuukdat na cham jaroi' jam iatgidha'.

⁴ No't jax chu'm jam jaduun mam ua'tulh jam bui, xi aagi'ndha' pim na cham pui' ja'k tu jimda'. Gu' ba' no' gu' jax kai'ch na cham pui' ka tui'ka', aapi'm jup tu uañi'ñka'. ⁵ Sia chi moo xijum gookim gu tanoolh jum ua'tulh jum bui, tu uañi'ñ ka' ap no't ja'kbui' kim pui'p jum tii'n na cham pui' ka tui'ka'.

Gu Jesusus na pui' ba ja tii'da' gu noonbi'ñ nam cham iam ja'xbui'x biiñak buiñor gu Dios na ji'x gu kai'ñ gu mostaasa

⁵ Ba' gu noonbi'ñ gu Jesusus jup titda am: —Jich jaduun, jich aagi'ndha' ap nach jax ja'k jix io'm buiñor jix biiñak ka' gu Dios.

⁶ Ba' gu Jesusus jup ja titda:

—Jax dhui na pu ni palhiip ku pim iam jix biiñak buiñor gu Dios. Kani no' pim sia ja'xbui' buiñor jix biiñak ka' git na ji'x gu kai'ñ gu mostaasa, ba' no' pim jax titda dhi tua na mi'ñi kiik na diilh jum takbunai mummim daasa' na pai' ge' suu'n gu suu-dai', pui' dhop ji buusnia' git.

Gu Jesusus na ba tu aa'nda' na jax ja'k tu jimda' gu jaroi' no'r tujuandam

⁷ No' jaroi' maadit aapi'm bia' gu tujuandam, ba' no't gu' tu bia'rak gu baak piam kut tu moikdarak, ni kup iam jax tii'da' na pai' dhuuk mi' ba aaya' kiicham: “Bi chu ju'. Bha'ñi bax chu bhai.” ⁸ Gu' ja'pji ja'kbui' kat nap mi chiñia' na tu bhaidhai tum makia'. Nap pai'x bhai' xi koi'choi nap ba'p ba chiñia' na tu jugia'. ⁹ Ni kup jup xi taxchaabgi'ndha' nax bhai' tum buixi'ndha'. ¹⁰ Ba' aapi'm pu'ñi na pim jir tujuandam buiñor gu Dios. Na pim pai' dhuuk tiimoidha' gu tu' na jam chianda', ja'p japim kai'chdha': “Ni ji'x kuch cham jir kiki' tujuandam buiñor gu Dios, nach gu' cham tu' diilh jai' tu' pup jax xi bua, daipu' na jax pix jich chian.”

Gu Jesusus na ba ja dudua'ndha' mambhiix gui' nam tootolhidhat gakiidha' gu ja tutku'

¹¹ Ba' gu Jesusus na Jerusaleen ja'k jim, mi ja'p a'jim na pai' jax Galilea bhaan bipio' gu dibir gio na pai' jax Samaaria bhaan jup bipio'. ¹² Ba' na maa'n kap ba aajim na pai' ji'dilh jir kikcham, yamm' dir ja'p mui' ba ti nii'ñ am mambhiix gux kako'kkam na ja eeka' gui' na tootolhidhat gakiidha' gu ja tutku'. ¹³ Ba' mui' ba jiiñkai'ñ am gu Jesusus, jup kai'ch am:

—Jich dhudua'ndhak jich jaduun! Jlam jap xich joi'mdat xich chigia'!

¹⁴ Ba' nat ba ja tii gu Jesusus, jup ja titda:

—Ja bui pim xi jimia' gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam bhai' ge' chiop, nam jam tigia' na pim bax kiki'.

Ba' nam gamai' ka jii'mchu', joidham jix bhai' bhai' ji chu tatdat, bax kiki' gu ja tutku' nam xim nini'ñ. ¹⁵ Ba' maadit mi' dhir pu ja'k gii nat bam tii na bax kii' xi taxchaabgidhidhat gu Dios ge' ki'n. ¹⁶ Silh jii ip gio mu na pai' gu Jesusus, ba' mi' o'lhia'n

ki'n xi kikkok ba taxchaabgi'n̄ nat ba dua'n̄. Jir Samaaria kam gu maa'nkam. ¹⁷ Ba'p kai'ch gu Jesusu:

—¿Kux cham tu'r mambh̄ixi'n̄ am aa gux kako'kkam na ñich ja dudua'n̄? ¿Pu jii mit aa ba' gu xijum maakob? ¹⁸ Dai bak ba' dhi' na cham jir Israel kam bhai' xi jii nat bha taxchaabgidham gu Dios.

¹⁹ Ba'p titda gu maa'nkam pui' xi chi'iik:

—Pu ba dua pich ji matgim jiiñ jaduun̄, cha'p jax kam aa'nda', na pich gu' biix jum jur ki'n̄ ti jii'n̄ buiñor gu Dios. Ba jimia' ap xi kikko.

Gu pariseos nam ba tikkada' gu Jesusu na pai' ba' duuk jum aaya' gu tanoolh na gu Dios jix ja joi'mdat ja a'm ti tigia' gu ja'tkam (Mt. 24:23-28, 36-41)

²⁰ Ba' gu pariseos bhai' ba tikka' am gu Jesusu na pai' ba' duuk jum aaya' gu tanoolh na gu Dios jix ja joi'mdat ja a'm ti tigia' gu ja'tkam. Ba'p ja titda:

—Jax dhui na pim cham tu' maaxik tigia' na pai' dhuuk gu Dios jix joi'mdat ja a'm ti tigia' gu ja'tkam. ²¹ Cham tu' pim jax ti'ya': “Jaña, mi'ñi ba ai.” Piam ja'pni: “Bhai' sap pai' ba ai.” Gu' gu Dios pu xib na ya'x joi'mdat ja a'm ba ti niidhim gu ja'tkam.

²² Ba'p ja titda dai gui' nam ji'k kaichu':

—Aapi'm jax chu'm tanoolh gio tiip ba xiñ chiigik ka' maaxik ja'p na jax xib, gu' ji na pim gu' cham pai' kañ tigia'. ²³ Jai' dhit bhai' ji jam iatgi'ñdha' am gu ja'tkam, jup kai'chdha' am: “Mi'ñi ba ai guch Xoi'kam.” Piam moo jax kai'chdha' am: “Muni sap pai' ba ai guch Xoi'kam.” Cha'pim mi' ja jii'gi'ñdha', na gu' cham jir silhka' ka'. ²⁴ Na gu' nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda', ja'p tu't ya aaya' iñ na jax gu duuk no't bipgi na jotmoda' mui' kap tum tonnia'. ²⁵ Ku gu' biipi'm aa' ji nam jiiñ chulhiiñchuda' gu ja'tkam nam xib ya'x jai'ch, nam gu' cham jiiñ kügalhdha'. ²⁶ Ba' jano' na ba miamlhidha' nañ gio bhai'p jimda', cham tu'p jum buixi'ñdha' am gu ja'tkam, pu cham jii'gi'ñdha' am gu jaro'i' sia ku tii ja aagi'n̄. Pui' ip na jax jano' nat tis gu suudai', na tii pup ja aa'ñdhimik gu Noee gu ja'tkam na jax tum duñia', ²⁷ gu' ji nam gu' pu cham jii'gi'ñdha'. Cham tu'p jum buixdhat tu kua'da' am, jix maik ka' am, gio nam jum titmoda'. Jano' ba' tii pix gan ti tii mit nat pai' dhuuk giilhim jix io'm bhai' ji dhuu'n,

gu' ji na gu' gu Noee pu irban ñir jix bhai' ba' kuupchu' bhaan gu kanuub. Pu koi mit dho gu' biix bhai'kuk. ²⁸ Gio jano' ip na gu Lot, dai gui' mi' pui' jimda' na jax jix aa' gu Dios. Gu jai' ja'tkam cham tu'p jum buixdhat ti isdat tu kua'da' am, sia ku pui' tiip ja aagi'ñdha'. Jix maik ka' am, jai' tu saba'nda' am, jai' tu ga'rada' am, jai' tu ba'pkichaidha' am. ²⁹ Ba' dai tai pix mi' ba duu'n nam cham pum aa', mi' pix pu tum totpok dibir ta'm. Gu Lot gu' pu biipi' ñir ba jimiññor mi' dhir Sodooma nat chakui tai duu'n. Ba' pu biix koi mit gui' nam mi oi'ñkat, nim maa'n kut bii. ³⁰ Aañ ba' pu'ñi ip jano' nañ gio bhai'p jimda' ya' dhi oi'ñga'n, cham tu'p jum buixi'ñdha' am gu ja'tkam sia kum jai' dhit tii ja aagi'n̄. Ya' pix pu bañ maaxdha' iñ nam cham pum aa'nda'.

³¹ Ba' jano' na pai' dhuuk jum aaya' gui' gu tanoolh, no' jaro'i' maadit aapi'm bhai' pai' ka daa'ba'k dhaam, bhai' dhir jap timnii pu jimiññolhia'. Cha'p mijji ka bapkida' ba'k chir nap tu' xi bhiiji. Piam no' jaro'i' mu ka oiri ga'ram, mi' dhir gammiji ja'k pu jimiññolhia'. Cham tu' na jax jum aa'nda' na mummy ka xi ñorgira' kia'mi'n̄ na ba' pik ba jimiññolhia'. ³² Jax japim gix maat nat tu dooda bijik gu Lot gu binga'n, pu'ñi dhop tu jam dooda' no' pim dai bhaan titi'ñcho gu jam bixchu'. ³³ Na gu' gu jaro'i' no' dai bhaan titi'ñcho gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch, cham ji'kkat palhbuidha' na jax ja'k jix bhai' tu jimia' gatuu'k. Gu' ji no't gu' cham tu'p jim buixdhak mi' pui' xi chu duu na jax jix aa' gu Dios, jix bhai' ji na tu jimia'.

³⁴ Ba' no' jano' pik jir tukaa' nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda', no'm gook maap mi' pai' ka boobok gu ja'tkam, maa'n pix jañ baidhika', gu jumai ba' mi' pup bi'ya'. ³⁵ Piam no' ñich gu' tataab ja'k ya' ai, no'm gook maap mi' pai' ka tu tua' gu u'uub, maa'n pix jañ jup baidhika', maa'n mi' pup bi'ya'. ³⁶ Piam no'm gook gu ja'tkam mu pai' ka oipo gaa tir, pui' maa'n pix jañ jup baidhika', gu jumai mi' pup bi'ya'.

³⁷ Ba' bhai' ba tikka am gui' nam kaichu', jup titda am:

—¿Jich jaduun̄, ya' aa ba' pui' tum duñia', ka' maakam ja'k aa?

Ba' gu Jesusu jup ja titda:

—Dho na pim jax bax maat no'm pai' pix xikoolh jiiim gu nunnui na gu' bhai' tu muukix ka', pu'ñiip jix maati' ka' jano' na pai' dhuuk pui' ba tum duñidha'.

18

Gu Jesusu na bhaan ji ua'rgidhai tu a'ga' maa'n gu ubii gio maa'n gu ge'kam

¹ Ba' gu Jesusu bhaan ji chu ua'rgidhak maa'n gu ubii gio maa'n gu ge'kam, ba ja aagi'n' gui' nam kaichu' na bhaan ja gugu-uxi'n' nam cham jim o'joldhat gammiji tu daanda' buiñor gu Dios. ² Jup ja titda:

—Maa'nnim maa'n gu maa'nkam maa'n kap jir ge'kam ka', na pai' mui' pa' daa'ñxim jir kikcham ka'. Cham tu' ka'm ja nii'ñdha' gu ja'tkam dhi' dhi ge'kam, ni gu Dios ku tu' ka'm nii'ñdha'. ³ Ba' mi'p jix jai'ch ka' maa'n gu diilhdhim ubii nat muu gu bin-ga'n. Dhi' mi' tii a'jida' na pai' daaka' gui' gu ge'kam na pu titdada' na bhaankam nokia' nam kokdada' gu ja'tkam mu na pai' kio, ^{4,5} gu' ji na gu' cham tu'p jum buixi'ñdha'. Mui' tanoolh jup duu na cham tu'p jum buixi'ñdha' gu ge'kam buiñor gu diilhdhim ubii. Ba' maa'nnim jup jum aa': “Gi no' ñich a'mkamun' jup ñio dhi ubii ku cham kañ juanda', sia kuñ tii cham tu' ka'm ja nii'ñ gu ja'tkam, ni gu Dios kuñ tu' ka'm nii'ñ. Jir maa'n na bha ja'k jiñ choon'i'ñ.”

⁶ Ba' pui' xi chi'ñik jup ja titda ip gio gui' nam kaichu':

—Dho jaña nat siamri dakoo a'mkam ma ñio gu ge'kam gu diilhdhim ubii na cham jum jii'pi'ñka' na pu titdada', sia ku gu' tii cham tu' ka'm ti nii'ñ gui' gu ge'kam. ⁷ ¿Aapi'm ba' cham pu'ñiip jam kaaya' aa jax no' pim titda gu Dios nat jam a'm ti tii na pim jir ja'tkam tugi'ñ ka', no' pim gammiji pui' titda nabap tanoolh gio nabap tukaa'? ¿Ka' gu' ka ji miikidha' aa panaas na ba' pik jix joi'mdat ba jam tigia'? ⁸ Matgim moo jano' ji na jam palhbuidha', cham tu' na gu' miikidha', aañ moo ya' pu jam titda. ¿Siamriñ chi ba' gio ya'p ja tigia' aa gu ja'tkam dhi oi'ñga'n bhaan nam jiñ bui' ti jii'gi'ñdha' jano' nañ gio bhai'p jimda'?

Gu Jesusu na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu pariseo gio maa'n gu tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux io'm ge'kam Rooma kam

⁹ Ba' jai' dhit gu ja'tkam ge'gerkam jum taat ka' am nam chi sap panaas mi' pui' jiiim

na jax jix aa' gu Dios, gu' ba' gampai' ja ilhii'ñdha' am gu jai' ja'tkam. Ba' gu Jesusu jumai bhaan jup xi chu ua'rgidhak ba ja aagi'ñ nam ba'x maatiit kaaya', jup ja titda:

¹⁰ —Maa'nnim gook gu ja'tkam ma jii mit maa'n kap chiop na mit tu daa'ñim jix dhaam ja'k buiñor gu Dios. Maa'n jir pariseo, jumai ba' maadi' jir di' gui' nam jir tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux io'm ge'kam Rooma kam. ¹¹ Ba' gu pariseo pui' kii'kat jix dhaam ja'k xi chi tiigik mui' ji chu daani buiñor gu Dios, jup kai'ch: “Moo taxchaab ba' Ge'kam Dios nap jiñ palhbui'ñchu' nañ mi' pui' jim nap jax jix aa'. Cham jañ tu'r jix ixkum na jax jai' gu ja'tkam nam giilhim jix i'xbi', ni kuñ jir pu chu'm na jax jai' nam mai' xi ja abut gu ja bi'pna' jai' bhai' ji ja u'. Cham jañ pai' dhuuk jix buam jum duukam jup tu bua. Jum taxchaabgi'ñ iñ ip sia na pich cham tu' pu chu'm ya'ñ dho'ñicho dhi oi'ñga'n bhaan nañ jir tuumiñ tutaandam tugi'ñ ka' gux io'm ge'kam Rooma kam, ja'p na dhi' na bhai' dhir kiik. Giilhim jix u'ua'tulhdhix am gu' gu pu chuutu'm. ¹² Aa'ñ gookim jiñ xaabda' na giop bam aaya' na pai' dhuuk cham tum juanda'. Gio gu tu' nañ mai'chidha' nañ tu juanda', gam-mijim maakidha' iñ na jik' jum a'm jup bipio'.” ¹³ Ba' gu tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux io'm ge'kam Rooma kam ja'x mik pa' ji kikbo, ni ku iam xim guguuxi'ñ nax dhaam ja'k xi chi tigia', dai na bhai' xim gibdat bhaastu'n jup kai'ch: “Aapi' Ge'kam Dios, xiñ joi'mdaip iam jiñ uañdha' guñ ua'tulhdhara' nañ giilhim jix ua'tulhdhix.” ¹⁴ Ba' aañ ya' pu jam titda nat gu tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux io'm ge'kam Rooma kam ba jii kia'mi'ñ uañchudhix kam gu ua'tulhdhar ga'n, gu' ba' gu pariseo cham. Na gu' cham tu' joi'mdat nii'ñdha' gu Dios gu jaro'i' no' dai ge'kam jum taat, gu' gui' ji na soi'm ilhii'ñdha' na ba'x joi'mdat nii'ñdha'.

Gu Jesusu na tu ja daa'ñidha' gu a'aalh (Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

¹⁵ Ba' jai' dhit gu ja'tkam mui'p ba aichulhdhim am gu Jesusu gu ja a'aalh chuk nam jix aa' na ja a'mkam tu ja daa'ñidha'. Gu' ji na gu' na mit pai' dhuuk ja tii gu noonbi'ñ gu Jesusu, ba ja ñiok jamit pix gu jai' nam mui' tiip ba ja ua'kat gu ja maamar. ¹⁶ Ba' diilh gu Jesusu xi ja baidhak gu noonbi'ñ jup ja titda:

—Cha'pim ja sosbhichulhi'ndha' dhi ja'tkam nam bha ja ua' gu ja maamar, na gu' pu'ni chu'm ja a'm jum aa' gu ja'tkam nam jir tu'm ka' na ba'x joi'mdat ja a'm ti niidhidha' gu Dios. ¹⁷ Cham ji'xkat jaroi' aaya' buiñor gu Dios no't cham pui'm ilh na jax gu alhii, aañ moo ya' pu jam titda.

Gu maa'nkam jix chumñigam na ba tikkada' gu Jesusus na jax ja'k mi' pui' jimda' (Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

¹⁸Ba' maadit gui' nam jir ja ge'gerkam tuk gu Israel kam ja'tkam jup titda gu Jesusus:

—Aañ ja'p tu'm xim tikkam jiñ jaduñ, aap nap jir jix bhai'kam. Jax ja'k jix bhaai' nañ xi chu duñaia' nañ ba' mai'chia' nañ jimia' buiñor gu Dios nañ gammiji buiñor bap tui'ka'?

¹⁹Ba'p titda gu Jesusus:

—J'a'p kai'ñkam jup kai'ch ap aañ jaduñ nañ aañ ja'xbui'p jir jix bhai'kam na gu Dios? Na gu' dai gui' nar jix bhai'kam.

²⁰Gio gu' gui' nap tu'ñ chikka, jix maat ap na jax tu' aagix na tu' ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios nap tu' jax dhuñaia'. Ja'pni bom kai'ch: “Cha'p nai' pix ja biim boppoda' gu u'uub, daipu' gu jax chu'm nar jum biina' ka'p pu biima'n tu' kioka' gammiji nap ji'x duaka'. Gio nap cham ja koo'nda' gum bipna' ja'tkam. Ni kup cham ti ixi'ndha'. Ni kup cham iatbi' ka'. Gum taat jap tu' ka'm jup ni'ndha' gio gum naan.”

²¹Ba'p kai'ch gu ge'kam:

—Dho biix jañ pui' tii pu tu duiñchu' na ñich dhir bhai'ñ jur ji bhii.

²²Ba'p titda gu Jesusus nat pui' tii:

—Ka bi'iix ji gu' maa'n nap pu duñaia'. Biix jap tu' ga'rai nap ji'k tu' tu' bia' ja makia' gu tuumiñ gui' nam cham tu' bia' ni ji'x, bhai'p ba' xi jimia' nap bañ kaichgida'. Pu'ni ja'k jap ba' bar jix chumñigam ka'x dhaam buiñor gu Dios.

²³Ba' gampai' ji dhuu gu ge'kam nat pui' xi chii'ñ gu Jesusus, jix buam jum ilh, na gu' giilhim jir jix chumñigam ka'. ²⁴Ba' na bhai' xi ñii'ñ gu Jesusus nat jix buam jum ilh, jup kai'ch:

—J'a'p moox xijaim ilhii'ñ am gux chutumñigam nam mi' pui' jimia' na jax ja'k jix joi'mdat ja a'm ba ti niidhidha' git gu Dios! ²⁵Gu kameeyo chi iam cham xijaim jup ilhii'ñ ji na bhai' baakii bui'ram gu soomkar ja'p dir ja'k buusnia', cham tu' pui' na gux

chutumñigam nam jix xijaim ilhii'ñ nam mi' pui' jimia' na jax ja'k jix joi'mdat ja a'm ba ti niidhidha' git gu Dios.

²⁶Ba' jai' dhit gui' nam te'ke, jup titda am gu Jesusus:

—J' dho bak gu' cham ji'xkat jaroi' buiñor aaya' gu Dios, na gu' pui'x xijai nach mi' pui' jimia' na jax jix aa'!

²⁷Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Jax dhui na cham tu' xijaim ilhii'ndha' gu Dios gu tu' nam gu ja'tkam jix xijaim ilhii'ndha' na gu' bixchu'x bhaai' na pu tu duñaia'.

²⁸Ba' gu Peegro mi' dhir ja'p jup titda:

—Dho pui' na jax aach na chich cham tu' kap jich buix gu tu' nach ka bia'kat jano' na chich pai' dhuuk ti jii'ndhak jum biim ba jiñ jaduñ.

²⁹Ba'p ja titda biix gu Jesusus:

—No't jaroi' cham tu' bhaan kap jum buix gu taata'n gio gu di'ii'n, piam gu xiix-iogi'ñ, piam gu sispidhi'ñ, piam gu binga'n, piam gu maamra'n, piam gu tu' na bia'ka', pui' na gu ba'ki'ñ, ganai' biix aixim, ba' dai nat pix bhaan ji bam na pui' ba tu duñiim na jax ja'k jix joi'mdat bhaan ba ti niidhidha' gu Dios, aañ ya' pu jam titda na cham jax bua. ³⁰Na gu'x io'm mui' ba tu iimchuxdha' gu Dios pu ya' na ka duaka' dhi oi'nga'n bhaan, cham tu' ja'kbui' na ji'k cham tu' bhaan jup jum buixdha' biipi' dir. Gio daman pup na xi baidhika' jix dhaam na buiñor bap tui'ka' gammiji.

Gu Jesusus na giop ba tu aa'nda' nam mu'aa', bar baikim ka' ba' dhi' ki'n

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

³¹Ba' ja'p ja'k dilhkob xi ja boosgak gu Jesusus dai gu mambhiix daman gook gu noonbi'ñ jup ja titda:

—Xib jach ba' silh mui' pu ba jimia' Jerusaleen, bhai' na pai' pui' ba tum duñaia' ba' na mit ji'k jax tu' ua'nak nam aañ jiñ aagit jup kai'ch gui' nam bijik bhaankam ya ja'p tu' a'gimik gu Dios. ³²Gu Israel kam ja'tkam jam maaxik jiñ kiisa' ja bui' gui' nam cham jir Israel kam, gui'm ba' biix aixim jiñ buimii nam jax ilhii'ñ, bhañ xixbuidha' am, jiñ asdam ba' pui' xiñ bua't. ³³Gio nam jiñ gbiimii, mi' dhir jam ampix jiñ mu'aa'. Ku ba' gu' aañ baik tanoolh ki'n yaa' ji nañ jax ba oirida'.

³⁴ Ba' gu noonbi'n pu ni ji'x ku mit jix maatit kai na jax kai'nikam jup kai'ch, pu cham maatit kai mit na jax kai'nikam jup ja titda. Na gu' pui' na jax ja titda gu Jesusus, jix xijai na jaro'i'x maatit kaaya' gu mi' jotmoda'.

Gu Jesusus na ba dua'ndha' maa'n gui' na cham nia ka'

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

³⁵ Ba' nammi na mia'n ba aajim gu Jesusus na pai' Jerikoo ti tii', maa'n gu maa'nkam cham nia kam mi ja'p daakat boi jugii'n tu taan gu tuumi'n nam onbai'ndha'. ³⁶ Ba' nat ba ja kai nam mui' mi ja'p pix kai'ch gu ja'tkam nam buan, ba ti tikka na tu' jax jum bua. ³⁷ Ba'p titda am na Jesusus Nasareet kam mi ja'p jim mui' ja biim gu ja'tkam. ³⁸ Ba' ba jii'nak ge' ki'n gu cham nia kam, jup kai'ch:

—Jesusus, boxii'n gu Dabii! ¡Iam jap xi'n joi'mdai xi'n chii'gi xi'n dhua'ndhai!

³⁹ Ba' gu ja'tkam gui' nam biipi' dir jiiim, jup titda am tii na cham niokat daaka', gu' ji na gu' gui'x i'o'm ge' ki'n mui' ba xi jii'nak, jup kai'ch:

—¡Boxii'n gu Dabii! ¡Iam jap xi'n joi'mdai xi'n chii'gi xi'n dhua'ndhai!

⁴⁰ Ba' mi' pup kiik gu Jesusus nat kai, miji xi chu joot ba' nam mu bai'ndixdhika'. Ba'p titda na mit mi' ba aich:

⁴¹ —¿Tu'ni aai' ki'n jum palhbuidha'n jaduun'?

Ba' gui'p kai'ch:

—Dho nañ tiix aa'n jaduun' nap ji'n dhudua'ndixdha' dhi'n buupui nañ cham nia. Tiix chi tiigim iñ.

⁴² Ba'p titda gu Jesusus:

—Pu bax kiki' ji matgim ji'n jaduun', na pich gu' biix jum jur ki'n ji'n bui ba ti jii'n.

⁴³ Ba' bhai' ji chi tii gu cham nia kam nat pui' xi chii'n gu Jesusus, jix kii'p jum duu. Ba' dai nat ba oi gu Jesusus xi taxchaabgidhidhat gu Dios jix dhaam ja'k. Sia pui'p xi taxchaabgidhim am gu Dios gui' na mit ji'k tii nat dua'n gu Jesusus.

19

Gu Sakeo na baidhika' kia'mi'n gu Jesusus

¹ Ba' mi' ba ai gu Jesusus na pai' Jerikoo ti tii', mui' ji bhii irban na pai'r kikcham. ² Ba' maa'n mi'p kioka' gux chumñigam Sakeo tiigim, dhi' maadit jir di' ka' gui' nam jir ja ge'g'erkam tuk gu tuumi'n tutaandam tugi'n

gux i'o'm ge'kam Rooma kam. ³ Ba' tiix chii'gim gu Jesusus na mi ja'p jim, gu' ji nam gu' giilhim jix kobkom mu jiiim gu ja'tkam. Gio na gu' cham jir t'eb ka' gu Sakeo, ja juraab pix ju'nka' gu ja'tkam. Miji dir ja'p ba' tii mimlhim ja biibhi', gu' ji na gu' cham pai' dhir jir joidham na tigia'. ⁴ Pui' ba' biipi' dir dai'niik maa'n tua ta'm tis na sap ba' bhai' dhir tigia' na mi ja'p ji buusnia'. ⁵ Ba' am pup tii gu Jesusus gu Sakeo na bhai' dhaa tua ta'm nat mi ja'p ji buus, ba'p titda:

—Sakeo, xi chimmik bhai' dhir tua ta'm mai' xiñ baidhak mum ki'aam kuñ mi' xi chibiapui.

⁶ Ba' jotmoda' xi chimmik bhai' dhir tua ta'm gu Sakeo ba baidhak gu Jesusus mu na pai' kio cham jax ji chi'ik. ⁷ Ba' bhai' ji bhaak jamit biix gu ja'tkam nam ji'k jiiim, sap nat gan mi ai gu Jesusus bui'nor gux ua'tulhdhix kam. ⁸ Ba' gu Sakeo xi kikkok jup titda gu Jesusus:

—Aañ ja'pni ilhii'n jiñ jaduun'. Biix nañ ji'k tu' tu bia', irban juugit jañ ja makia' gui' nam cham tu' bia' ni ji'x. Gu' ba' no' niich jaro'i' tu' iix, maakobim ja'kbui'n ja'k buidha' ji'k nañ ti iixdha'.

⁹ Ba' gu Jesusus jup titda:

—Pu'jani ja'k jir tu'm ka' am gui' nam tu' silhkam jir bopxi'n ka' gu Abraam. Aap ba' xib ya' dir ja'p ja'k cham tu' mu ja'k ka jim nap pai' gammiji git mi' pup jum tulhi'ndha'. ¹⁰ Dhi' ji' ji na niich bhaa ja gaagam na mit jumai boi bhaan bhii na pai' mai'x chi giixi', aai' na niich bhaankam bha jii gu Dios. Ba' gui' nañ ji'k ja tiigim, gio mi'p ja tuttuim iñ bhaan gu boi na pai' cham mai' ka ti giixi'.

Gu Jesusus na bhaan ji ua'rgidhai tu a'ga' gu tuumi'n

¹¹ Ba' gu ja'tkam t'e k'e'e am na mi' pui' tu a'ga gu Jesusus. Ba' xi chu ua'rgidhak bhai' ji chu ja a'gi, nam gu' ja'p jum aa' na dai pix no't bhammi ba ai gu Jesusus Jerusalem, dai na ge'kam ki'n ba daasa' gu Dios na ba' ge'kam ki'n bhai' ji chi silhkada'. ¹² Jup ja titda:

—Maa'nnim maa'n jix jai'ch ka' gu maa'nkam na giilhim jir jix chumñigam ka'. Ba' dhi' dhix chumñigam jumai momkoram dir bai'n am nam ge'kam ki'n daasa', gio ba' bhai'p jimia' dai nam ge'kam ki'n xi

dhaasa'. ¹³ Ba' maap xi ja jumpadak mambhix gu tujuandam tugi'n, xi ja maakak ba' mui' gu tuumiñ biix ji'ma'n, jup xi ja tiidak: "Aap'i'm ya' ki'n ka tu juanda' dhi tuumiñ. Jix io'm mui' pim ba mui'dhalhdha' nañ gio ja'k jup gixia'." Ba' ba jii pui' xi ja tiidak. ¹⁴ Ba' gu mi' kam ja'tkam cham jup kiigalhi'ndha' am, biipi' mit ba' mi'ji xi ja joot jai' nam bhammi pu ti'ya' nam cham aa' na dhi'r ja g'e'kam tuk ka'. ¹⁵ Gu' ji na mit gu' sia pui' g'e'kam ki'n dai, gio ba' bhijip ji dhuu. Ba' mi' eek nai' ji chu ja joochxi biix ji'ma'n gu tujuandam tugi'n na bax maachim na mit ji'k mui'dhalh gu tumñiga'n nat mi' ja do'ñchidhak. ¹⁶ Ba'p kai'chim gui' nat biipi' mi' ai: "Ya'ni ba' gum tumñi'. Mambhix ja'kbui' pup jañich mui'dhalh na pich ji'k ya'n dho'ñchidhak." ¹⁷ Ba' gu g'e'kam jup titda: "iAa gu' joidham ji jia! Jir jix kii' tujuandam ap dho bak. Ea nañ jum daasa' nap jir jix kai' ka' mambhix kap na pai' jax mui' pa' daa'ñxim jir kikcham, na pich gu' mi' pu dhuu gu palhiip jup jum duukam." ¹⁸ Ba' jumai nat mi'p ai, jup kai'chim ip: "Ya'ni ba' gum tumñi'. Jix chamaamim ja'kbui' ñich pup mui'dhalh na pich ji'k ya'n dho'ñchidhak." ¹⁹ Ba'p titda gu g'e'kam: "iAa gu' joidham ji jia! Jir jix kii' tujuandam ap dho bak. Ea nañ jix chamaam kap jum daasa' nap jir jix kai' ka' na pai' jax mui' pa' daa'ñxim jir kikcham." ²⁰ Ba' gu jumai nat mi'p ai, jup titda pix gu g'e'kam tugi'n: "Ya'ni ba' gum tumñi' na pich ya'n dho'ñchidhak. Aa'ñ cham tu' ki'n tu jua. Jannulh cha'm jañich pix xi bhiibgak bha ja'p xi gaamuk nañ pu'ñiñ aa' nañ giop bam makia' no' pich ya' ba ai. ²¹ Nañ gu' xim iibhi'n nap jiñ ñiokdha' no' mit mañ iix, piam ku ñich diilh mai' ma iab. Nañ gu'x maat nap giilhim jix bhanaa' tu' na pix bhaan sia palhiip jup jum duukam, pu duñia' ap jax no' pich ba ilh, sia kum cham pu kai'ch gu ja'tkam." ²²⁻²³ Ba' gu g'e'kam jup titda: "Dho cham tu'r jix kii' tujuandam ap aañ nañ pai' jax kai'ch. iCham bhaai' aa nap muñ dho'ñchidha' git nam pai' mui'dhalhi'n jai' dhit gu ja tumñi' nap pui' xiñ iibhi'n, nap gu' pui'x maat nañ pu tu duñia' pix jax no' ñich ba ilh sia kum cham pu kai'ch gu ja'tkam? Siamri gu' ji'k jup ba mui'dha' git na ñich ji'k juruun'." ²⁴ Ba' pui' xi chiidak jup ja titda gu jai' nam

mi ja'p guguuk: "Boosgidhai pim gu tuumiñ mu ja'k makia' gui' nat mambhix ja'kbui' pup mui'dhalh." ²⁵ Ba'p kai'ch am tii gui': "iJax dhui na dhi' mui' ba bia', mambhix ja'kbui' pup na pich ji'k ya' do'ñchidhak?" ²⁶ Ba'p ja titda gu g'e'kam: "Dho na gu' gu jaro'i no't pu'ñi mui'dhalh gu tu' nam chiñia', jix io'm mui' bhaan ji chu bi'ya' gu tu'. Gu' ji no't gu' pu'ñi cham ji'x iam xim guguux na mui'dhalhdha' sia gu palhiip, boosgidhaim dho gu ji'k nam tii makia' na git ki'n tu juana' mu ja'k makia' gu jaro'i nax io'm jix chu juanar ka', aañ moo ya' pu jam titda." ²⁷ Bhai' pim jup ja ua'pui mi'ñi ja'p xi ja kooda' gui' nam ji'k cham aagit nañ jir g'e'kam ka'.

Na ba aaya' Jerusaleen gu Jesuus

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁸ Ba' nat tiimok gu Jesuus na mi' pui' xi chu a'gimik, ba jii ip gio Jerusaleen ja'k na pai' ja'k jim. ²⁹ Ba' maa'n kap soosna'n ba ai na pai' daa gu oidha' Oliibostam, na pai' mia'n bipio' na pai' Betpajee ti tii', gio na pai' palhiip ja'p ja'k Betaania ti tii' ip. Ba' gook gui' nam kaichu' maa'n kap ba ja jootos, ³⁰ jup ja titda:

—Jiñ chiimilhdhapu' pim maa'n gu jigarum bhuru'x bhammini dhir na pai' pix ji'dilh jir kikcham nach pai' ja'k jiiim, chakui jaro'i maa'nnim ulh gui' gu bhuru'x. Bhai' bulhka' na pim jax ya' dir mu aajidha'. Dai na pim jax bulhio'kai bhañ chiimilhdhika'. ³¹ No' jax dhuukat jaro'i' ba jam tikka na jax ku pimit ba' bulhio'kak ba ji chiimirak, ja'p japim tiida' nat gu G'e'kam mu jam joot.

³² Ba' mi'ji ji dhuu'n jamit, pui' ji chu buus nat jax ja tii'n gu Jesuus. ³³ Ba ja tii mit gui' nar ja bhuru'xi' nam mi' ka buplhio'k, jup ja titda am:

—iJax ku pimit ba' gamai' ba ji chiimirak dhich bhuru'xi'?

³⁴ Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho gu G'e'kam nat bhach joot nach mu tiimilhdhika'.

³⁵ Ba' bhai' xi bakxidhak jamit gu te'te'b ja kuktun nam daam dir ja tii'chu' ba tiimirak mu na pai' gu Jesuus, dai ba' na mit xi chia na bha daibu'. ³⁶ Ba' na gamai' tu jimchudim, biipi' dir ji bapoi'dhat mi' ja iabuim am gu ja'tkam boi cha'm gu te'te'b ja kuktun nam daam dir ja tii'chu'. ³⁷ Ba' nammi baas dir nam ba' moo gammiji ja'k a'nsap

ba juurkia' bhaan gu oidha' Oliibostam, jix bhai'm taattugit pix jiiñak ba kattu' am biix gui' nam ji'k kaichu' gu Jesusus, tax-chaabgidhim am gu Dios jix bhai'm taattugit nam ti nii'ñdha' na biix aixim joidham tu'm jup tu buada' gu Jesusus, nam tu' cham pai' dhuuk pu chu'm ti nii'ñdha'. ³⁸ Jup kai'chim am:

—Jix oi'm jir ge'kam dhi' na bhaankam ya oiri' gu Dios, gam na joidham jix uañ ki'n kiik! jix bhai'ch chaatit jach ge'kamtu'nda' gu Dios jix dhaam nat xich joi'mdak bach chii!

³⁹ Ba' ji'kchi gu pariseos nam jup jiiim, miji dir ja'p ja saagi'ñ gu ja'tkam jup titda am gu Jesusus:

—Jich jaduun, ja ñiokdhaiñ dhim ja'tkam tuk. Jax ñam pix kai'chim.

⁴⁰ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Jax gi dhui nam gu' dhi joodai pix jiiñak jup suullhgia' na mi'ñi ja'p daraa no' ñich tiip xi ja ñiok nam cham ñiokda' dhiñ ja'tkam tuk, aañ moo ya' pu jam titda.

⁴¹ Ba' nat bhammi dir ba tu maaxir Jerusaleen na pai' ge' daa'ñxim jir kikcham, bhai' ji susua gu Jesusus, ⁴² jup xi kai'chit:

—Joidham git no'm pu xib dhi tanoolh jix maatit jiñ chigia' nañ jir jaroi' dha' biix gu Israel kam ja'tkam nam bhai' oi'dha' Jerusaleen, ba'ñ kejeji git mi' pui' ba jimia' am na jax ja'k jix bhai' tu ja jimia' gatuuk! Gu' ji nam gu' cham maatit te kee, ni nam jix maatit ti nii'ñ, ja'p ji buusan nam tu' ki'n taa'bidhix. ⁴³ Jum aajim gu' gu tanoolh na pai' dhuuk cham bhai' tu ja jimia', gu ja sandaarui'x chuk gui' nam jix ja bhaamki'ñ bhai' ji ja xikoolhmda' am, maap jam ji ja soo'mdhai pu biix maa'n jimdam ja kooda' nam ji'k bhai' oi'ñka'. ⁴⁴ Dhi ja ba'bhak pu cham ji'k tuukdhixim bi'ya' gu joodai, na gu' gu ja ge'gerkam tuk gu Israel kam ja'tkam nar ja kuiñcha ka' nam cham aaga' nam mi' pui' jimia' na jax ja'k git jix joi'm-dai ja palhbuidha' gu Dios.

Gu Jesusus na mi' dhir ja'k ji ja jootsa' ge' chiop gui' nam bixchu' mi' ka tu ga'rada' (Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Ba' mikkat mu ba baa gu Jesusus ge' chiop. Mi' dhir ji ja aadi gui' nam bixchu' mi' ka tu ga'ra irban dir, ⁴⁶ jup xi ja tiidak:

—Jax ku pim ba' ya' pu tu duuk? JKux cham maat japim aa gu ñio'ki'ñ gu Dios na

tu ua'ñix nap jum kai'ch: “Dhiñ ba'aak nat mi'm kii, mi' dhir jix bhai' nam jiñ dhaanda' gu ja'tkam soi'm ilhdhat?” Aapi'm gu' ya ja'p tu duuk na mu pai' chiob nam pai'm jumpa'n gux i'xkum.

⁴⁷ Ba' mi' pu tu ja a'gi'ñdha' gu Jesusus gu ja'tkam ge' chiop gammiji nabap tanoolh. Gu' ba' gu ja ge'gerkam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, gio gu ja'ppix ja ge'gerkam tuk gu Israel kam ja'tkam, tii maap tu a'-gada' am nam tu' bhaan git xi iattulhdhai tu chiñia' nam mu'aa'. ⁴⁸ Joidham keeke' am gu' gu ja'tkam na jax tu a'gada' gu Jesusus, sia kum gu' gui' tiix bhaamut keeke'. Jix ja iibhidhat gu ja'tkam ba' cham juanda' am gu Jesusus.

20

Nam ba tikka' gu Jesusus gu ja ge'gerkam tuk gu Israel kam ja'tkam na jaroi' ba' bhaankam biix aixim ja aagi'ñ gu ja'tkam na diilh jax ilhii'ñ

(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

¹ Maa'nnim na mi' ka tu ja a'gi'ñ gu Jesusus gu ja'tkam ge' chiop, na ja aagi'ñ nam jax ja'k duñia' na ba'x joi'mdat ja a'm ti tigia' gu Dios, mi' ba ji bubua mit gu ja ge'gerkam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, gio ba' gu ja'ppix ja ge'gerkam tuk gu Israel kam ja'tkam. ² Ba'p titda am:

—Jax chu'm ge'kam jap bhaankam ya' biix aixim tu bua? Jir pa ja'k kam gui' nat pui' ja'k jum chia?

³ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho aañ jup jam tikka' no' pim jiñ aagi'ñdha' nañ ba' aañ jup jam aagi'ñdha'. ‘Jaroo bha joot gu Juan na ja bopkona' gu ja'tkam? J Dios aa, ka' ya' pai' dhir aa gu ja'tkam chia mit? Ea gor xiñ aagi'ñ.

⁵ Ba' bhai' jim ti tikka mit diilh, jup kai'ch am:

—Jax jach ti'ya'? Na gu' no'ch jax kai'ch nat Dios bha joot, pui' ji chi'ya': “J Gu' jax ji na pimit ba' cham mi' pui' jii na jax tii jam titdaimik?” ‘Gio gu' no'ch jax kai'ch na mit ya' pai' dhir chia gu ja'tkam, bhai' ji bhaaku' am ip jich bui biix gu ja'tkam, nam gu' biix jix bhai'x maat na gu Juan

bhaankam tu a'gimik gu Dios. Jich kooda'm dho gu' joodai ki'n jich ma'yasimii.

⁷Ba' pui' ma tii'n jamit nam cham maat nat jaroi' bha joot gu Juan na ja bopkona' gu ja'tkam. ⁸Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho aañ pui' cham jum jam aagi'ndha' nat jaroi' bhañ joot, na pim gu' cham jiñ aagi'n aapi'm.

Gu Jesusus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai gu tujuandam nam jix buam tomaat ka'

(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹Ba' gu Jesusus mui' ji chu ja a'gi biix gu ja'tkam bhaan xi chu ua'rgidhak na tu' jax jum buada' ya' dhi oi'n'ga'n nam sap ba'x maatit kaaya'. Jup ja titda:

—Maa'nim maa'n gu maa'nkam xi chu darsak gu uubas mik ja'k pu bhii, dai gu tujuandam ji'k mi' xi ja do'n'chok nam mi'x bhai' buixi'ndha' gu i'xi'n. ¹⁰Ba' nammi na pai' dhuuk jix maat na bhebhæe gu uubas, bhammi dir bhai' tii ba joot jumai gu tujuandam tugi'n mi' nat pai' ja do'n'chok gu jai' tujuandam tugi'n, nam git mu makia' na ji'k bhaan jup bipio'. Gu' ji na gu' na mi' pui' tii ba ja titdaim, dai na mit bhai' ji dhaa, gibiimik jamit pui' miji xi joot ip gio. ¹¹Ba' jumai bhammi dir bhai' tiip joot. Pui' mit giilhim jup xi chitdaimik xi gibiimik pui' miji xi joot ip sia. ¹²Jumai ba' bhammi dir bhai' tiip joot. Maa'n na mit jax dhoda, xi gibiimik jamit jix i'rsu' mi' dhir jup ji aadi, pu cham tu' mit maa.

¹³Ba'p jum aa' gui' nat tu darai gu uubas: “¿Gi jaroñ ba' mu jootsa' nam ba' cham jax ji chi'ji bha makia' gu uubas na ji'k jiñ a'm jup bipio'? Gi no' ñich mu joot dhi diilh jiñ mar, kat jam chi iam tu' ka'm tiigii makia', nam gu'x maat nañ giilhim jix dha'.” ¹⁴Gu' ji na gu' nat pai' dhuuk tii mu ba ai gu maraa'n, jup jum ti titda am diilh gu tujuandam: “Dhi' dho ba'r di' gui' na bhaan ji chu bi'ya' biix na ji'k ya'x chu jai'ch na pai' dhuuk mukia' gu taata'n. Ja'pji nach ya' mu'aa', kapbhai' nat ya' ba ai. Aach ba'ch a'm ji chu bi'ya' na ji'k ya'x chu jai'ch.” ¹⁵Ba' pui' xi chi'ik bhai' ji dhaa mit. Nammi gama ja'k ja'p jamit xi bhik xi mu'aak na pai' cham ti ix gu uubas. ¿Aapi'm ba' jax ilhii'n na ja dooda' gui' gu tujuandam na mit ba mua gu maraa'n gui' nat mi' tu darsak gu uubas? ¹⁶Mu jimii dho ja koodai jai'p mi' ja iabu' gu tujuandam.

Ba'p kai'ch am gu ja'tkam na pui' kai'ch gu Jesusus:

—Jam git moo cham ji'xkat pui' tuch dhoda'!

¹⁷Gu' ji nat gu' gu Jesusus jix bhai' mui' xi ja tiigik jup ja titda:

—¿Gu' jax japim ba' ilhdhat kœe ji gu ñio'ki'n gu Dios mi' na pai' ja'pnim kai'ch?: Gu jodai gui' na mit tii mai' xi buak gu bhibi'ñbakchadam nam jup jum aa' na cham tu' bhai', xib dhi' pik bhaan jix o'jo' gu jai' joodai.

¹⁸Jix iibhidhara' dho dhi jodai. Niidhat japim na pim cham dhi' pik bhaan ia'lhia'. Na gu' no' pimit jax dhuuk bhaan ia'ri, ta'tak mi ja'p pup darka' pim. Piam no't jax dhuuk jam tiim, mataip jam dooda'.

¹⁹Ba' mi' jotmoda' tiix dhaagik am gu Jesusus gu ja gœ'gœ'kam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios, gu' ji nam gu'x ja iibhi'n gu ja'tkam, cham juan am ba'. Jix maatit kai mit gu' gu Jesusus na gui' pix ja aagit jup kai'ch, nat bhaan tu a'ga gu tujuandam nat mi' xi ja do'n'chok gui' nat xi chu darsak gu uubas, gu' ji nam gu' cham tu'r kiki' tujuandam.

Gu Jesusus na pui' ba ja tiida' gu ja'tkam nam gok kap tu namki'ndha'

(Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)

²⁰Ba' gui' nam jix bhaamki'n gu Jesusus, jix xi'lhim jamit mui' xi ja joot jai' gu ja'tkam nam xir jix bhabhai'kamtu'nda' buiñor, nam tikka' no' pui'p ilhii'n nam jax ilhii'n diilh. Gu' sap ba' no' cham pui' ja'k kai'ch, dai nam daagii ba bhiika' buiñor gux kai'.

²¹Jup titda am gui' na mit mu ja joot:

—Aapi'ch jaduun, aach ti jügi'n na maaxik jir silhkam pui' nap ji'k jax ja titda gu ja'tkam. Jir mi' pui' na jax jich chian gu Dios nach chui'ngida', cham pai' pui' ja'k ja aagi'n ap panaas nap diilh jax ilhii'n. ²²Ba' ja'p jach tu'm jup xim tikkam: ¿Jir am aa nach namki'ndha' gux io'm gœ'kam Seesar Rooma kam na ji'k aagix nach namki'ndha', ka' cham aa?

²³Gu' ji na gu'x bhai'x maat gu Jesusus nam mi' pix mamai'chik, ba'p ja titda:

²⁴—Ea gor maa'n xiñ chaiñbui'n gu tumiñ. ¿Jax jum kai'ch ya'ni na pai' tu ua'ñix, gio dhi' na ya' jupñix, jir jaroo da'?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho dhi' gux io'm ge'kam Seesar na mi' jupñix, ba' dhi' nami' tu ua'ñix mi' dhaa na jax chii'.

²⁵ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho pim xi namkidhat gu Seesar na ji'k aagix na pim namki'ndha', gio gu Dios japim jup xi maakidhat na ji'k bhaan jup bipio'.

²⁶ Ba' cham pai' jax kai mit gu Jesusus nam tii mamai'chik nam ba' git dagia', na gu' silhkam jir pui' na jax kai'ch. Gui' dai nam mi' pui' pup tu'ii' nat am ja bui'n, pui' ba' cham ka juan am.

Nam mi' ba aaya' na pai' gu Jesusus gui' nam cham ti jii'gi'ndha' nam gu koi'nga'n gatuuk gio maakam ja'k jup ba oipoda'

(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

²⁷ Ba' ja'xpix ji'kchi mi'p ba ai mit gu saduseos, nam cham ti jii'gi'ndha' nam gatuuk gio duduadii maakam ja'k jup aaya' gui' nam ji'k ko'ya' ja tutku' bhaan. Jup titda am gu Jesusus mi øek:

²⁸ —Jich jaduun, aach bha jii na chich bham tikkam no'p iam jich aagi'ndha' git ja'p tu'm na cham jir jich jur. Gui' nat Moisees tu ua'nak jup jum kai'ch na sap no't maadit muu gu maa'nkam cham maa'n ji chii'gik gu alhii bhaan gu binga'n, mi' dhir jix bhai' na bhii'gi gu sipdhi'n na mia'n oi'ndha' bhaankam tigia' gu alhii, ba' ja'p ji buusnia' na gu xio'gi'n pix jir maraa'n ka'.

²⁹ Ba' ja'p jach jup jix chu maat aach. Maa'n-nim maa'n kap oi'ntkat am xijum gook gu ja'tkam daim sispidhim. Ba' gu bii'pi' kam tii ba bhik maa'n gu ubii, gu' ji nat gu' am xi muu cham maa'n ji chii'gik gu alhii bhaan gui' gu ubii. ³⁰⁻³¹ Ba' gu sipdhi'n na mia'n oi'n tii bhai'p ji bhii' gui' gu ubii, gu' ji nat gu' pui' jotmoda' am jup xi muu, pu cham maa'n jup tii ip sia gu alhii bhaan gui' gu ubii. Ba' gu ti'iraab kam tii bhai'p ji bhii, pui' pix jup jum duu. Biix koi mit gu xijum gook tii pup bhii'hiimik gui' gu ubii, pu cham jaroi' iam tii gu alhii bhaan gui' gu ubii. ³² Mikkat sap pui' am jup xi muu diilh gu ubii. ³³ ¿Jaroo ba' pik jir binga'n ka' jano' nam saak duduadii gio mu pai'p ba oipoda'? Jaii' nam gu' pui'r xijum gook ja'tkam kat.

³⁴ Ba' gu Jesusus jup ja titda:

—Jax dhui na dai ya' dhi oi'nga'n bhaan nam ti bipna' ka' gu chichio'n gio gu u'uub,

dai nam ka duduaka' ja tutku' bhaan. ³⁵ Gu' matgim gui' nam mi' pui' jimii ko'ya' ja tutku' bhaan na jax jix aa' gu Dios, cham tu' bhaan jup ka titii'ñichoka'm ji jano' nam pai' dhuuk maakam ja'k aaya', ³⁶ nam gu' ja'p pix bar tu'm ka' na jax gu noonbi'n gu Dios. Ni kum cham tu' kar tu ko'dam ka', na gu' gu Dios pix diilh na giop ja duduadi'ndhai ja baidhika' nam bui'ñor bap tui'ka', ba' gammiji pu bar maamra'n ka'. ³⁷ Gio gu'x bhai'x maati' nam maa'n kap aajim gui' nam ko'iim ja tutku' bhaan nam mi' pui' jimii na jax jix aa' gu Dios. Pui'm kai'ch mi u'uan ta'm nat pai' tu ua'nak gu Moisees, na bhaan tu a'ga jano' nat tu a'gidhak gu Dios taip jim duuk bhaan dir gux bii u'uux. Gu Dios jup titda diilh gu Moisees na dhi' pix jir di' gu Dios na jax gammiji pu bui'ñor bax bii'ñak gu Abraam gio gu Isaak gio ba' gu Jakob, cham pai' jax kai'ch nam jix bii'ñak kat pix bui'ñor. ³⁸ Na gu' maaxik gu Dios cham tu' koi'nga'n na ja a'm ti niidhidha', gu' gui' ji nam duduaka'. Na gu' gui' cham tu' pui' ilhii'n nam jup ko'ya' gui' nam mi' pui' jimia' na jax jix aa', gu' matgim gui' bui'ñor biix ji nam duduaka'.

³⁹ Ba' ji'kchi gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios mi' dhir ja'p jup titda am gu Jesusus:

—Jir pui' dho nap jax kai'ch jich jaduun.

⁴⁰ Ba' gui' cham ka juan am, daipu' na mit xi chii'dak.

Na ba ja tikka' gu Jesusus gu ja'tkam na jaroi'r boxii'n

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Ba' bhai' ji ja tikka ip gu Jesusus gu ja'tkam, jup ja titda:

—¿Jax ku pim ba'p kai'chdha' na guch Xoi'kam jir boxii'n gu Dabii? ⁴² Na ba' gu' gu Dabii diilh pui'p kai'ch nar ge'kam tugi'n guch Xoi'kam. Ja'pnim kai'ch mi Salmos ta'm nat pai' tu ua'nak diilh gu Dabii: Jup titda gu Dios guñ ge'kam tuk:

“Ya'ni kii'n dir jiñ xanoop jap ka xi dhaibu' ⁴³ nañ aañ ka xi ja mattuda' gui' nam xim bhaamki'n

nap aap jir ge'kam nam ba'm bui soi'm ilhdha'.”

⁴⁴ ¿Gu' jax ji pim chi ba' duukat pui' iimchu'n na pui'r boxii'n, na ba' gu' gu Dabii pui'p kai'ch nar ge'kam tugi'n guch Xoi'kam?

Na ba tu aa'nda' gu Jesusus nam jax ja'k jir tu'm gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios (Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lk. 11:37-54)

⁴⁵Ba' biix tɛ kɛɛ am gu ja'tkam nam mi'p tu'ii'. Ba'p ja titda gu Jesusus dai gui' nam kaichu':

⁴⁶—Cha'pim ja jüigi'ñdha' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, nam gu' dhi' ja'ppix gɛ'gɛrkam jum taat ka'. Jix joojoi'ñdha' am nam tɛ'tɛb ji chim tii'dhat nai' jiidma', jix aa'nda' am nam tu' ka'm ja ñiidhat ja ñio'kdhidha' biix gu ja'tkam mu ja'p nam jax jiidma'. Gio biipi' dir jam jix dharaibuktu'nda' na pai' tum daanda' gio nam pai' jax tu kua'da', ni ji'x kum iam gatuuk dir xix dharaibuktu'nda'. ⁴⁷Gam nam tu' bhaan xi ja iatgidhat ja boosgi'ñdha' gu ja ba'bhak gu di'dilhdhim u'uub nam ba ko'iix gu ja bipna', sap ba' mik xi chu daanda' am buiñor gu Dios nam xi ja nii'ñdha' gu ja'tkam, na sap ba' panaas bhaan jix maati' ka' nam cham tu' bhaan u'ua'tulhdhix. Gu' dhi' ji ba' pik jix io'm ja tulhiiñchuda' gu Dios, na gu' cham kii' ka'm nii'ñ gu pui' nam jax ja'k tu jim.

21

Gu tuumiñ na mi tu'aa' chiop gu ubii gui' na cham jir jix chumñigam (Mr. 12:41-44)

¹Ba' ja'xpix mi' ja'k jup ba ja nii'ñ gu Jesusus gu ja'tkam gui' nam jir jix chutumñigam, nam pix mi' ji chu'aim gu tuumiñ mi' na pai'm tua'ba nam maakim gu Dios na ji'k bhaan jup bipio'. Mui' mi' xi chu'aim am. ²Ba' maa'n jup ba tii gu ubii diilhdhim na ba muukix gu binga'n, pu cham tu' bia' ni ji'x gu tu' na jax gu jai'. Ba' mi'p xi chua gook gu tuumiñ na cham pik tu' bhaigim tuutu'm. ³Ba'p ja titda gu Jesusus biix gui' nam mi'p tu'ii':

—Aañ ya' pu jam titda tu' silhkam ki'n nat dhi ubii jix io'm mui' mi tua gu tuumiñ, sia ku panaas cham tu' bhaigim tu'ii' dhi' nat mi tua. ⁴Na gu' gui' na mit panaas mui' mi tua, daipu' gui' na ji'k cham kam aa' na mit mi tua. Gu' dhi ubii pu biix mi tua na ji'k bia'kat, ni kut iam jax xim aa na pai' ba' dir u'ji ki'n saba'da' gu tu' na jugia', na gu' cham jir jix chumñigam.

Na ba tu aa'nda' gu Jesusus nam iara' gu gɛ' chiop

(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵Ba' ji'kchi gui' nam kaichu' gu Jesusus mi ja'p bhaan ba ji chu a'ga mit gu gɛ' chiop, jup kai'ch am na joidham tu'ii' na joidham tu't sobkoñxim bha bhi'ñbakchix gu joodai. Ba'p ja titda gu Jesusus na ja kɛɛ:

⁶—Ya' dho pui' ka tu tu'ii' xib. Matgim jum aaya' ji gu tanoolh na pu cham pai' maa'n kap tuukdhixim bi'ya' dhi joodai.

Na ba tu aa'nda' gu Jesusus na jax ja'k ba tum buidha' no' bar mia'n nam tiimo' gu oi'ñga'n

(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

⁷Ba' gui' bhai'p ba tikka am na pui' ja titda gu Jesusus, jup titda am:

—Jich jaduun, ɛpaa ba duuk pik pui' tum duñia'? ɛTu' jax bam buidha' na bhaan bax maati' ka' na bar mia'n?

⁸Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Na pai' dhuuk bar mia'n ka' na pui' ba ji chum duñia', mui' pix ya' ba ji ɛɛda' am gui' nam pui' kai'chdha' na sap panaas aañ jir gui' ka' am. Jup kai'chdha' am: “Aañ jir di' guch Xoi'kam. Bam ai nañ pai' dhuuk ya aaya'.” Aapi'm cham ja jüigi'ñdha', nam gu' jam iatgi'ñdha'. ⁹Gio pui' ba ti kaaya' pim na ba jigialhcha'. Aapi'm cham totdon ka', na gu'm aa' na biipi' jigialhcha' na ba' pik bam tiimo' dhi oi'ñga'n. Ku gu' chakui pik jir di' ka' ji sia kut ba jigialhich.

¹⁰Mui' xi chu ja a'gi'ñchu' gu Jesusus, jup ja titda:

—Maap jam jim daagii dai gɛ'gɛrkam ja biim biix gu ja ja'tkami' mui' ji chu kokda' ja bui gu jai' gɛ'gɛrkam nam jai' momkoram jup tui'ka'. Giilhim ba' bar jigialhi' ka'. ¹¹Gio ba' na mui' kap diilh pix ba joiñdha' dhi oi'ñga'n. Gam na bhio'gi' bhai' ji jimia'. Gio gu ko'kda' na bhai' ji chu aaya'. Gio bha ja'p jix dhaam biix aixim jix iibhidham jax ña pim pix ba ti nii'ñdha' na pim tu' cham pai' dhuuk pu chu'm ti nii'ñdha'. Gam jai' biix aixim ku pim pui' ti tigia'. Ba' dhi' bhaan jix maati' ka' na ba miamlhidha' na bam tiimo' dhi oi'ñga'n.

¹²Ba' biipi' na ba' moo bhai' ji jigialhcha', aapi'm na pim ji'k ti jüigi'ñdha'ñ bui, jam da'ngii jam ui'ka' am gu ja'tkam mu ja'p nam pai' jax tu chichiopi' ka', mi' ba' bhai' ji jam tikka' am na pim jax kai'ñkam mi'

pui' tu daa'ñchugit mi' pui' jiiim na jax aañ. Mi' dhir ba' mu ja'p ba jam u'aidha' am nam pai' jax darka' gux kakai' gio jai' ja bui gu ge'gerkam. ¹³Ba' kapbhai' nam bhai' ba jam tikkada', aapi'm xi ja aagi'ñdha' na pim jax kai'ñkam jiñ kaichu', xi ja aagi'ñdha' pim sia nañ jir tu'p tu'm da'. ¹⁴Ba' no' pim cham maat na pim jax ja'k ti'ya' ja bui gu ge'gerkam, cha'pim jax jum aa'ntu'nda', ¹⁵nañ gu' aañ jam makia' gu matda' na pim jax ja'k ja tñda' no' pim bhaan bap tu'i'dhi'. Diihl pix ya' dir ja'p ji bubuakia' gu ñi'ook na pim jax ja'k ja tñda', gui' pu cham ka bhaai'n ka' nam jax jam tñda'. ¹⁶Ku gu' biix pix bhai' ji jam bhaamkidha'm ji gui' nam cham jiñ bui ti jüigi'ñdha', sia gu jam tataat no'm cham jiñ bui ti jüigi'ñ, sia gu mia'n jam jaaduñ, sia gu mik dir kam jam jaaduñ, sia gu jaro'i na pim tii gook dit jix bhai' ka kai'chdha'. Dhi' ba' maaxik jam tuttu' am ja bui gu ge'gerkam, ba' jai' dhit jam kooda' am no'm xi ilhii'ñ. ¹⁷Biix jam xi jam bhaamki'ñdha' gu ja'tkam gui' nam cham ti jüigi'ñdha' aañ jiñ bui. ¹⁸Ku ba' gu' cham jax bua ji, na gu' gammiji jam a'm ti ñiidhidha' gu Dios, nim maa'n jam kuup ku mai' giixix ka' jam mo' am dir. ¹⁹Ba' cha'pim jax jum aa'ntugit mi' pui' xi chu duñiidha' na jax jix aa' gu Dios sia pui' jim tulhiiñaidhat, na ba' jam baidhika' na pai'p tu'ii'.

²⁰Ba' no' pimit ba ja tii nam biix xikoolh dhir ba daraa gu sandaarui'x ya' Jerusaleen, am ti'ñchoka' pim na cham xiim cham pai' matgillhia' dhi ba'bhak ja biim gui' nam ya' oi'dha', sia ku gu' jax ge'r kiicham. ²¹Gu' ba' no'm gu ya' kam mu ja'p ka paxiar jai' pua na pui' Judea bhaan jup bipio' gu dibiiir, mi' dhir jam ba jiboi'ngia' bhiji ja'p oi'dha' ta'm na jax jix u'xi', cham tu' nam bha ja'k boopoda'. Gio jai' no'm ya' ka oipo Jerusaleen, ya' dir jam bubuakii ba jiboi'ngia' mu ja'p gampix. Gio jai' no'm mu ja'p ka oipo ja gagaa am, mi' dhir jam gammiji ja'k pu ba jiboi'ngia', cham tu' nam yammip ka xi ñoongii nam ba' pik ba jiboi'ngia'. ²²Bam aaya' gu' gu tanoolh na pai' dhuuk giilhim jix io'm tulhiiñara' ja daam jimia' biix gu ja'tkam gui' nam cham tu' ka'm ti tigia', ba' pui' ba tum duñia' na jax tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios na mit tu ua'nak gu bijik dir kam. ²³Tii joi'mdam jum buada' am jano' gu u'uub gui' nam a'aalh ki'n cham

bhai'm taat ka', gio gui' nam kia'pix ja tigia' gu a'aalh. Giilhim jix ko'kom jum buada' am biix pix gu Israel kam ja'tkam gui' nam cham mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios, ja daam ba jimia' gu' gu tulhiiñara' dhi' dhi ja'tkam. ²⁴Ba' jai'm ya' pu xi ja sissii kukxir ki'n, jai'm ba' ja buuprai nai' ba ja u'aidha' jai' momkoram nam pai' jax dar gux io'm ge'gerkam. Ba' ya' dhi Jerusaleen gampai' tu dooda' am gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, ku gu' tu ja daaxdha' ip ji gu Dios dhi' dhi ja'tkam nam pai' dhuuk jup ja kooda', cham tu' nam pui' bi'ya'.

Na jax ja'k tum duñia' jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam

(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

²⁵Mui' xi chu ja a'gi'ñchu' gu Jesus, jup ja titda:

—Ba' mi' dhir biix aixim bhai' ji chum duñia' bha ja'p jix dhaam. Gu tanoolh nai' ji chukia', gio gu masaa'n cham ka tu masbagi'ñdha', gio gu chiichia' cham pai' bhai' pai' ka darka', gio gu ge'ger suudai' na mu ja'p suusu'n ju'ñdharam dhi ge'ger dippir, ge'ger ba tiroonda'. Cham ka bhaai'n ka' nam jax jum duñia' biix gu ja'tkam, giilhim bax chotdon ka' am. ²⁶Tu kaamui nai' ji ia'lhia' am nam pui' xim aa'nda' na bam tiimo dhi oi'nga'n. Biix tu ii'ñxia' gu' dhi' na tu' xib bha ja'p jix maax jix dhaam, panaas ku jaro'i bha tu xiixka'. ²⁷Ba' mi' dhir aañ nañ bhaankam ya oiri gu Dios, bañ chigia' pim nañ bhammi dir bhai' ba jimda' bhaan maa'n jix chua tibaa'ñ cha'm giilhim ge'kam ki'n, joidham am nammi ja'p jix chu maaxchu'nda'. ²⁸Ba' na pai' dhuuk pu'ñi ba ji chum duñia', cha'pim jix buam jum aa'nda'. Am gan ba ti ñii'ñdha' pim ji, na gu' gu Dios cham xiim ya' dir ba jam baapmi'ñdha'.

²⁹Ba' bhaan xi chu ua'rgidhak xi ja aagi'ñ, jup ja titda:

—Na gu' na pim jax bax maat maa'n gu iigix piam jax chu'm jumai i'ix, ³⁰no't ii'nsik gu jaaga'n jai' ba i'po, dhi' bhaan jix maati' ka' na cham xiim ba ti'ngia'. ³¹Ba' pu'ñi ip no' pim biix aixim ba ti ñii'ñ na ba tum bua, dhi' bhaan bax mat ka' pim na cham xiim xi jam joi'mdaix bhai' ba jam duñia' gu Dios.

³²Puix jai'ch ka' am gu ja'tkam Israel kam jano' na pai' dhuuk pui' tum duñia', aañ

moo ya' pu jam titda. ³³Na gu' aañ nañ pai' jax kai'chdha', pui' ji chu buusnichgida', cham tu' pui' na dhi dibիր gio dhix dhaam na jax chu'm tanoolh cham pai' matgilhia'.

³⁴Ba' aapi'm cham tu' bhaan jum tukgi'rika' gu tu' na ya' dhi oi'nga'n jix chu jai'ch na cham tu' mim niñi'ñ. Cha'pim maik ka', dai ji na pim mi' pui' xi jiidma' na jax jix aa' gu Dios na ba' cham ya' pix ³⁵pu ba jam tulhiinchuda' na pim jum jur bhiiya', ja'p na jax gu tu' na jotmoda' pix tiigi'ñ chir ba gixia' na cham pum aa'nda'. Na gu' pu'ñi ja'k jum duña' am gui' nam cham tu' ka'm tigia' gu Dios, nam gu' dai gam irda' kia'. ³⁶Gu' aapi'm gammiji tu daanda' ji buiñor gu Dios jix dhaam ja'k na pim ba' cham jum tulhiina' na jax gu ja'tkam gui' nam cham tu' ka'm tigia' gu Dios, gam na pim ba'x bhai'm taatit baasi'n bañ ñamkia' nañ bhai' ba jimda'.

³⁷Ba' gu Jesusus dai tataab ja'k mi' tu ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam ge' chiop, jurnik ja'k ba' ba jimia' na ba tibiapmira' baasi'n ja'p oidha' ta'm Olibostam. ³⁸Na jax pix ji chonnidha'm mi' ba aaya' gu ja'tkam ge' chiop nam jix kaim ka' gu Jesusus na tu ja a'gi'ñdha'.

22

Na mui' ba jimia' gu Juudas ja bui gu ge'gerkam gui' nam jix bhaamki'ñ gu Jesusus
(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

¹Ba' bam aajim gu piasta na pai' dhuuk jum kua'da' gu paan jix basdak gakh-i'ñchix kam, gio na pai' dhuuk jup jum kua' gu kasnir bakaax. ²Gu ja ge'gerkam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, tii maap tu a'gada' am nam jax dhui git tu chiñia' nam mu'aa' gu Jesusus, nam gu'x ja iñbi'ñdha' gu ja'tkam nam ba' tii cham juanda'.

³Gu' ji na gu' maadit gu mambhiix daman gook gu noonbi'ñ gu Jesusus bhaan baa gu ja'ook, gui' na Juudas tii', nam Iskarrioti ki'n jup jix mat ka'. 'Xi mii mu nam pai' darka' gu ja ge'gerkam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam jir o'rosiiris bhai' ge' chiop, ba ja aagi'ñ na sap gui' ja aagi'ñdha' na pai' dhuuk jir am ka' nam daagii tu chiñia' nam mu'aa' gu

Jesuus. ⁵Ba' gui' giilhim jix bhai'm ilh jamit na pui' ja titda, jup titda am nam namkidha' no't ja aa'ñ. ⁶Ba' gu Juudas pix jix bhai'p jum ilh nam aagi'ñ gu tuumiñ, ba gaagidha' ba' na pai' dhuuk jir am ka' na ja aa'ñdha' nam dagia' gu Jesusus.

Nam ba tu bhai'ñpu' gu noonbi'ñ gu Jesusus bhaan Paaskua ta'm

(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13 : 21-30; 1Co. 11:23-26)

⁷Ba' nat bam ai na pai' dhuuk jum kua' gu paan jix basdak gakh-i'ñchix kam gio gu kasnir bakaax, * gu Jesusus ba ja jootos gu Peegro gio gu Juan nam tu bhai'ñpu' nam maap tu jugia' jurnik kam, jup ja titda:

—Mu jimia' pim aapi'm gook na pim tu bhai'ñpu' bhai' dhir ge' kiicham nach tu jugia' ja'xñi jurnik nat bam ai dhi piasta bhaan Paaskua ta'm.

⁹Ba' gui' bhai'p ba tikka am, jup titda am:

—Jax chu'm ba'k chir jap jix aa' nach tu bhaidha'?

¹⁰Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho bhai' na pai' ji aaya' maa'n gu maa'nkam tu bai'ntugit bai'ñdhakar ta'm, ba tigia' pim na ya' dir mui' ba tu bai'ntu'nda' na pim jax mu aajidha' bha kikcham. Mui' pim pu oidha' bhammi juugit maa'n kap kiicham na ji aaya'. ¹¹Ja'p japim ba' tiida' gu kiokam: “Jup kai'ch guch ge'kam tuk nap sap pai' taiñbui'ñ taak dir dhim ba'aak, na mi' tu jugia' ja biim gu noonbi'ñ ja'xñi jurnik dhi bhaan Paaskua ta'm nat bam ai.” ¹²Tu jam tii'ñchoda' ba' bhiji ja'p daam dir na pai' joidham jix chi kii' gio ge'x chi gi'ñir. Bhai' pim ba' ba tu bhaidha' nach tu jugia' ja'xñi jurnik.

¹³Ba' gamai' bhii mit na mit tu bhaidham. Pui' ji chu buus na jax ja titda gu Jesusus, ba' dai na mit bhai' ji chu bhai'ñ.

¹⁴Ba' ja'xpix jurnik nat bam ai na pai' dhuuk tum kua' gu bhaan Paaskua ta'm, mi' ba ai gu Jesusus ja biim gu jai' noonbi'ñ nam pai' tu jugia', pix mi ja'p ji dharaibu mit. ¹⁵Mi' dhir ba'p ja titda gu Jesusus biix gu noonbi'ñ:

—Ja'p jañ tii bax aagit na git pu'ñi bam aaya' dhi piasta bhaan Paaskua ta'm nañ ba'x bhai'ñ chaatit jam biim xi chu jugai daipu' maa'nnim pix ba', nam gu' aañ bañ mu'aa'! ¹⁶Cham jañ pai' dhuuk ob ka tu jugia' joidham jix bhai'ñ chaatit na jax

xib. Na pai'm aaya' jano' na pim pai' dhuuk buiñor aaya' guñ Gi'kora' nañ ba' giox bhai'n chaatit jam biim jup ba tu jugia', nach gu' jano' biix maap tu jugia' biima'n guñ Gi'kora'.

¹⁷ Ba' xi dhaagik gu alhi'ch ja'aa na mi jim gu biiñ gui' na uubas ki'n jup duñiix, xi chu taxchaabgi buiñor gu Dios jix dhaam ja'k. Mi' dhir ba' mu ja'k xi ja bhii'n gu noonbi'n jup xi ja tiidak:

—Dhi'ni pim ji'ma'n kaam xi i'ya' biix.

¹⁸ Aañ daipu' xib pix jix bhai'n chaatit jam biim ba i'ya' dhi biiñ. Na pai'm aaya' jano' na pim pai' dhuuk buiñor aaya' guñ Gi'kora' nañ ba' giox bhai'n chaatit jam biim jup ba i'ya', nach gu' jano' biix maap tu i'ya' biima'n guñ Gi'kora'.

¹⁹ Mi' dhir ba' jup paan jix basdak gakh'i'ñchix kam jup xi dhaagik pui'p xi chu taxchaabgi buiñor gu Dios jix dhaam ja'k. Mi' dhir ba' ta'tak jaisak mui' xi ja maa, jup xi ja tiidak:

—Dhi'ni pim mui'p xi jugia'. Dhi'r jiñ chuuku' gui' nam mu'aa' gu ja'tkam na ba' jam a'mkam ki'n tu namkix ka' gu jam ua'tulhdhara'. Pui' pim buada' na pim bhaan jiñ ch'i'ñchoka' na ñich jam a'mkam tu namki.

²⁰ Ba' na mit xi jugaak gu paan jix basdak gakh'i'ñchix kam, jumai bhai'p ji bhii gu Jesusu gu alhi'ch ja'aa na mi jim gu biiñ gui' na uubas ki'n jup duñiix. Ba' mui' xi ja maa jup xi ja tiidak:

—Dhi biiñ jup jir jiñ i'ñir gui' na milhia' na ki'n jam a'mkam tu namkix ka' gu jam ua'tulhdhara'. Gam na dhi' bhaan pup jix maati' ka' na xib dir maakam pup tu aagix nam jax ja'k buiñor bax biiñak ka' gu Dios gu ja'tkam, cham tu' pui' na jax bijik dir.

²¹ Ba' gui' na maaxik jiñ kiisa' nam jiñ dhaagiñ mu'aa', ya'ñ biim tu kua' xib, ²² na gu'm aa' nañ mi' pui' bhiiya' nat jax kai'ñkam bhañ joot guñ Gi'kora'. Tiix joi'gi'n iñ gui' na maaxik jiñ kiisa', na gu' cham bhai' tu jimia' na pui'n dhooda'.

²³ Ba' tii bhai' jim ti tikka mit biix gu noonbi'n na jaro'i ba'r di' gui' na maaxik kiisa'.

Gu Jesusu na ba tu aa'nda' na jax jir tu'm ka' gu jaro'i na ba' pui' bam ilhii'ndha' nar ge'kam

²⁴ Ba' diilh mi' pix chu' ba ji chii mit ip gu noonbi'n gu Jesusu na sap jaro'i ba' pik jix io'm jir ge'kam dai gui' am. ²⁵ Ba'p ja titda gu Jesusu:

—Cha'pim pui' tu jimda' na jax gu ya' dhi oi'nga'n kam gu ge'gerkam nam maa'n kap pix ji dharaat tu ja chianda' nam tu' jax buada' gu ja ja'tkami', ba' cham tu' iam jax jum kai'chdha' na mit diilh gu ja'tkam tu' jax dhuu. Gu' ja'pji gu ja ge'gerkam tuk nam pix jix bhai' kai'chdha' ja bui, nam gu' sap gui'x maatit pui' ja chianda' gu tu'. ²⁶ Gu' matgim no' jaro'i maadit aapi'm jix aa' nar tu' ka' ja bui dhi jai', jum aa' ji na gampai'm ilhii'ndha' ja'p na gu alhi na kia'pix gi'lhidha', piam na tujuandam pix jum ilhii'ndha'. ²⁷ Nam gu' ya' gu ja'tkam pui' ilhii'n na gu jaro'i na daibui ba ti ñirada' nam tu bhiidha', dhi' sap ba'r ge'kam ka' panaas, gu' sap ba' gu jaro'i na mu tu bhiidha', jir tujuandam ka' pix. Gu' matgim aañ cham tu' ji nañ pui' ilhii'n, ja'kbui' kat tujuandam ki'n pix ya oiri iñ aañ nañ jax ba' ya' ba jam palhbui'n biix aixim tu'm ki'n.

²⁸ Gu' ba' na pim gu' aapi'm gammiji puñ biim jup tui'dhi' sia pui' xich chulhiñaidhat biix aixim bhaan, ²⁹ aañ ge'gerkam ki'n jam darsa' biix ji'ma'n jano' na pai' dhuuk jum tiimo' dhi oi'nga'n. Pui'n ge'gerkam ki'n jup jam darsa' ja'p na jax aañ guñ Gi'kora' nat ge'kam ki'n jiñ dhai. ³⁰ Maa'n kap jañ ba' jam darsa' na pim pai' dhir ja tikka' biix gu Israel kam ja'tkam no' mit mi' pui' jii na jax jix aa' guñ Gi'kora' piam ku gu' cham. Gio ba' na pim jiñ biim tu kua'da' gammiji gio na pim jiñ biim tu io'da' tu' na pim ilhii'n.

Gu Jesusu na ba aagi'ndha' gu Simoon Peegro na gatuuk jup ti'ya' na cham tu' kaichu' (Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

³¹ Ba' gu Jesusu jup titda ip gu Simoon Peegro:

—Simoon, aañ ja'pni xim tiidam. Gu ja'ook jup titda guñ Gi'kora' na sap aapi'm biix ji'ma'n jam mai'chia' tu' bhaan na pim ba' gai suulhgia'. Guñ Gi'kora' ba' pui'p tii'n nar am na sap ba' bhaan machia' no' pim bax ñakoo'. ³² Gu' ji na gu' aañ soi' titdatu' ip guñ Gi'kora' na aap jix io'm jum palhbuidha' nap ba' gatuuk gioñ buip ba ti jii'ndha', sia kup gu' ji'x tii cham xi chii jii'ndhat jiñ bui. Ba' nap pai' dhuuk

gioñ buip ba ti jügi'ndha', ja aagi'ndha' ap dhi jai' nam gammiji bëx ja jujur ki'n jiñ bui ti jügi'ndha', cham tu' nam ampix jum o'jolti'ndha'.

³³Ba'p kai'ch gu Simoon Peegro:

—Jax dhui nañ bëx jiñ jur ki'n jum bui ti jügi'ñ. Pu cham jax jiñ aa' iñ sia ku mit jum bindak jiñ kuu, piam ku mit jum bindak jiñ mua.

³⁴Ba'p titda gu Jesusu:

—Jax dhui nap moo ja'xñi baikim pui' pu ba ti'ya' nap cham jiñ maat na kia'pix maa'nnim ba jiiñkia' gu takaarui'. Pum titdañ moo Peegro.

Na pui' baja tiida' gu Jesusu gu noonbi'ñ nam ba tu ua'ka' gu tu' nam aa'

³⁵Mi' dhir ba'p ja titda gu Jesusu bëx gu noonbi'ñ:

—Jano' na ñich pui' jam joot na pim nai' tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam, jano' bo nañ jup jam titda na cham jum aa' na pim ua'da' tu' tuumiñ, nich chu' a'sak, nich chu' jam sussak ku pim jai' ja gaamtu'nda', çjia nat gu'x bhai' tu jam jii sia ku pim pui' jiiñmit?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Matgim jix bhai' ji nat tuch jii.

³⁶Ba'p ja titda ip gio:

—Dho xib jañ ba' ja'p jup jam titda na pim ba ja kusbio' gu a'sak no' pim ja bia', gio gu tuumiñ japim jup ba gaamu' no' pim bia'. No' jaro!' maadit cham bia' gu kuxiir, xi ga'rai dho gux kabook kutuuna'n maa'n ki'n saba'da'. ³⁷Nat gu' xib ba' bam ai na pui' ba tum duñaia' na jax jum kai'ch mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam nap jum kai'ch: “Ja'p pix jamit pui' ja'k xi aichuxdhak mua na sap cham ji'x tu' ka'm ti nii'ñ, panaas ku pui'p jir tu'm kat na jax gui' nam tu' silhkam cham tu' ka'm ti nii'ñ.” Na gu' bëx na mit ji'k jax tu ua'nak gu bijik dir kam nam aañ jiñ aagit jup kai'ch, bëx pui' ji chu buusnia' sia pik nar jax ka' git.

³⁸Ba' gui'p kai'ch am:

—Ya'ni biit gook gu kukxir jich jaduun'.

Ba'p ja titda gu Jesusu:

—Cham tu' ji na pim maatit jiñ kœœ. Cha'pim jax ka kai'chdha'.

Gu Jesusu na mi œji Getsemanii tu daña' buiñor gu Dios jix dhaam ja'k

(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹Ba' mi' dhir buusnik ba jii ip gio gu Jesusu ja bim gu noonbi'ñ mu ja'k sonpan

gu oidha' Oliibostam, na pai' pux joi'ñ na a'jida'. ⁴⁰Ba' na jax pix mi' ji aajim, jup ja titda bëx gu noonbi'ñ:

—Xi chu dañaia' pim jix dhaam ja'k buiñor gu Dios na cham tu jam mai'chia'.

⁴¹Ba' dhih ja'x xi jimik o'lhia'n ki'n xi kikkok mui'p ji chu daanix dhaam ja'k buiñor gu Dios, ⁴²jup kai'ch:

—Aapi'ñ Gi'kora', xiñ palhbui'ñ nam cham jiñ mu'aa', na gu' dhi' ja'p ji buusan nañ i'ya' gu tu' na giilhim jix xibu'. Ku gu' no'p aap jix aa' ji, aañ pui' pix tii soi'm titda ji.

⁴³Ba' jotmoda' maa'n mi' bam maax gu nobii'ñ gu Dios nat bha tajaan'dham gui' na ki'n nakga' gu tulhiñara'. ⁴⁴Ba' giilhim jix buam tu tatda' gu Jesusu na bhaan bam tajaanaim gui' na ki'n tu nakga', gu' ji na gu' cham jum o'joldhat xi chu daañchu' buiñor gu Dios. Gio i'hir bhai' ji boorat, ge'ger mi ja'p ba iigis diirap.

⁴⁵Ba' mikkat kikkok ba jii ip gio mu nam pai'p tu'lii' gu noonbi'ñ nat ji'x xi chiimok na xi chu dañiimik. Ba' mi' pix kookos am nat mu ba ai ip gio, ja kookxich gu' nam bhaan jix buam jum aa' nam pui' mu'aa' gu Jesusu. ⁴⁶Ba'p ja titda:

—iGor xi ñiñnia! çJax ku pim ba' dai kookos? Xi baapmigij pim xi chu dañaia' buiñor gu Dios na cham tu jam mai'chia'.

Nam daagii ba bhiika' gu Jesusu

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷Ba' na mi' pui' ka ja titda gu Jesusu gu noonbi'ñ, mi' dhir ja'p mui' ji bubua mit mui' gu ja'tkam. Gu Juudas pik bëpi' xi jim, gui' na tii maadit jir di' gu mambhix daman gook gu noonbi'ñ. Ba'x io'm amuub xi œœk na pai' gu Jesusu bhai' xi chiñxi kaamaram.

⁴⁸Ba'p titda gu Jesusu:

—Juudas, çpu kai'ñkam aa pich bhañ chiñxi nap maaxik jiñ kiksa nam jiñ dhagia' dhi ja'tkam nam ya' jiiim aañ nañ bhaankam ya oiri gu Dios?

⁴⁹Ba' gu noonbi'ñ gu Jesusu, na gu' cham kar am nam jax ti nii'ñ, jup titda am:

—çJich jaduun', cham jach gu' tu kokda' dhich kukxir ki'n nach ja ua', ka'ch ji gu' cham joiñat gu'ka' aa?

⁵⁰Ba' maadit nat jax dhaa gu kuxiir bhai' tii soñiich gu tujuandam tugi'ñ gux io'm ja ge'kam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gu' ji nat gu' dai

naaka'n pix ai, mu ja'p ji sai. ⁵¹ Ba'p ja titda gu Jesuus:

—Cha'pim ja juanda'. Bax bhai'.

Ba' pui' xi ja tiidak giop xi dhua'ndhak gu naaka'n gui' na mit soñiich. ⁵² Mi' dhir ba' gu ja ge'gerkam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam jir o'rosiiris bhai' ge' chiop, gio ba' gu ja ge'gerkam tuk gu Israel kam ja'tkam, jup ja titda:

—Jax ku pim ba' kukxir ji chu ua'dat bha ja'k jimm gam u'uux jix kaapak? Jir jix ixkum in aa panaas? ⁵³ Gio gu' cham bhaai' aa na pim git bhai' puñ dhagia' ge' chiop nañ moo bhai' oirit pu tu jam a'gi'ndha' nabap tanoolh na pim git ba' cham pu'ni yammii ja'p bañ gaagidha'? Ku gu' dhi' na jax dhui mi' pix pui' ba jim ji, nat gu' xib ba' kam ai na pai' dhuuk jam daam jimia' gux chukgam.

Na pui' ba ti'ya' gu Peegro na cham kaichu' gu Jesuus

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Ba' daagik jamit pu bhiik gu Jesuus bhammi na pai' kio gux io'm ja ge'kam tuk biix gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam. Ba' gu Peegro mik dir mu ja oi'fichu'. ⁵⁵ Ba' miji irban dir ba tu nai mit gu o'rosiiris, mi' ja'p na pai' ge'x chi gi'hir, mi'm ba' daraat biix xikoolh ba juuka', biix gu Peegro mi'p ji dhaibu ja sanoop. ⁵⁶ Ba' na mi' ka juuka' gu Peegro, maa'n gu ubii gui' na mi'r tujuandam ka' mi' dhir ja'p bhai' ba nii'n na mamti, ba'p ja titda gui' nam mi'p daraa:

—Dhi'ni dho biix jup kaichu' gu Jesuus.

⁵⁷ Gu' ji na gu' gu Peegro cham tu aa', jup kai'ch:

—Jax jap ba' kai'ch? Jax dhui nañ pu cham maat gu jaroi' nap aa'.

⁵⁸ Ba' ja'xpix jumai gu maa'nkam pui' bhai'p xi niidhimik jup titda:

—Moo chi aap pui'p kaichu' gu Jesuus, Jka' cham?

Ba'p kai'ch gu Peegro:

—Cham tu' ji matgim jin jaduun'. Diilh ji nañ jup oilhim.

⁵⁹ Ba' ja'x xi miikim pa' nat jumai gu maa'nkam mi'p ba ai na pai' kiik gu Peegro, ba' pui' bhai'p xi niidhimik jup ja titda gu jai' nam mi'p tu'ii':

—Jai'p kaichgit moo dhi' gu Jesuus, jix maati' na jax chu'ii', gio gu'r mu kam Galilea.

⁶⁰ Ba'p kai'ch gu Peegro:

—Jax jap ba' kai'ch jin jaduun'? Jax dhui nañ moo pu cham maat gu jaroi' nap aa'.

Ba' na pui' ka kai'ch gu Peegro, ba jin gu kilhii takaarui'. ⁶¹ Ba' gu Jesuus jotmoda' mu ti' gu Peegro. Gu Peegro bhai' pup ti'ni cho na pin biipi' dir jup titda gu Jesuus: “Jax dhui nap moo ja'xni baikim pui' pu ba ti'ya' nap cham jin maat na kia'pix maa'njim ba jii'nia' gu takaarui'.” ⁶² Ba'x buam jum ilh gu Peegro. Buusnik baas dir ja'p diirap ma susua.

Gu Jesuus nam jax nam pix buada'

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³ Ba' gu o'rosiiris gui' nam mi' daraat nuuka'n gu Jesuus, jax nam pix bua. Bha gib am, as am ba' pui' xi bua't. ⁶⁴ Xi bupprat am jannulh ki'n gu buupui'ni nam bha gib, jup titdada' am ba':

—Jaroo bham gib?

⁶⁵ Biix aixim na jax aa' kum pu titda gu Jesuus.

Nam mu ba aichdha' gu Jesuus na pai' tum a'ga

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Ba' buimgidhak nat ba tu maaxir, maap jamit bam jumaap gu ja ge'gerkam tuk gu Israel kam ja'tkam, gio gu ja ge'gerkam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu nio'ki'ni gu Dios. Ba bhiik jamit ba' gu Jesuus mu na pai' tum a'ga, ba' mu aichdhak bhai' ba tikka am, jup titda am:

⁶⁷ —Ea nap jich aagi'ndha' nach ja'p tu'm xim tikkam. JJa'p aa silhkam aap jir di' guch Xoi'kam?

Ba'p ja titda gu Jesuus:

—Jax dhui na pim cham tu'ni jii'gi'ndha' sia kuñ tiip jam aagi'ni nañ aañ jir di'. ⁶⁸ Gio no'ni tu' tiip xi jam tikka, sia cham jin aagi'ndha' pim. ⁶⁹ Ku gu' aañ xib dir sonpan ba daaka' ji ki'n dir guñ Gi'kora' na giilhim bixchu'x bhaai' na pu tu duña'a.

⁷⁰ Ba'p titda am biix dhit nam ji'k mi'p tu'ii':

—JJa'p kai'nikam jup kai'ch ap aa ba' nap Dios jir Maraa'n?

Ba'p ja titda gu Jesuus:

—Dho aañ jir Maraa'n maaxik, gio gu' aapi'm diilh pui'p kai'ch.

⁷Ba'p kai'ch am diilh gui':

—J' Dho jaiñ! J' Jaroi' aach pup ka niira' nach aagi'ndha' no'x buam kai'ch piam ku gu' cham? Diilh chiñiñ ki'n ba kai chich gu' na jax kai'ch.

23

Nam mi' ba aichdha' gu Jesusu na pai' gu Pilaato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18 :28-38)

¹Ba' mi' dhir na mit jax guguu ip gio, ba bhiik jamit gu Jesusu mummy na pai' gu Pilaato. ²Mu buiñor ba iattulhi'ñ am ba', jup titda am:

—Aach ja'p tu'm ki'n ya'm ua'tulhi'ñ dhi maa'nkam. Mu ja'p oirit ja kokdhichu'n guch ja'tkami', jup ja titda nam sap cham namki'ndha' gux io'm ge'kam Rooma kam. Gio na pui' ja titda na sap jir di' guch Xoi'kam, na ja'p kai'nkam jup ji kai'chit na dhi'r di' gux io'm jich ge'kam tuk.

³Ba' gu Pilaato xi chikka diilh gu Jesusu, jup titda:

—J' Aapi' aax io'm jir ja ge'kam tuk gu Israel kam ja'tkam?

—Aañi' dho —jup kai'ch gu Jesusu.

⁴Ba'p ja titda gu Pilaato gu ja ge'gerkam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gu ja'tkam nam ji'k mi'p tu'ii':

—Aañ cham tu' buam kee dhi maa'nkam pui' na jax kai'ch.

⁵Ba'x io'm ge' ki'n jup kai'ch am gui':

—Ja'ppi aach na cham jich ko'raar na maakam ja mamtuxdhim guch ja'tkami'. Mummy dir bhai' ji kii Galilea, saalh pui' yammi ja'p ba ja iatgidhim Judea.

Nam mu ba aichdha' gu Jesusu na pai' gu Eroodis

⁶Ba' nat ja kai gu Pilaato na mit Galilea dir bhai' ji chu aa, ba ja tikka no'r Galilea kam gu Jesusu. ⁷Gui'p xi aagi'ñ am nar Galilea kam. Ba' mu ja'k xi joochxi gu Eroodis, gui' na mur ge'kam ka' Galilea. Jano' pik bhai'p oiri Jerusaleen. ⁸Ba' giilhim jix bhai'm ilh gu Eroodis nat ba tii gu Jesusu, na gu' pui'm aa'nda' na chiñia' na tu' jax xi dhuin'dha'x bhai'm duukam na tu' cham pai' dhuuk pu chu'm niñ'ñ na pai' dhuuk pu'ni tigia'. Pui' te kee' gu' gu Eroodis na gu Jesusu mu ja'p pai' joidham jix bhai'm duukam jup tu

buada', nam tu' cham pai' dhuuk pu chu'm ti niñ'ñ gu ja'tkam. ⁹Bix aixim ba' bhai' tii ji tikka, gu' ji nat gu' pu cham ñio gu Jesusu.

¹⁰Ba' bix mi'p tui'dhi' am gu ja ge'gerkam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios. Dhi' pik pup xim taattu' am gu' nam iattulhdhim gu Jesusu.

¹¹Ba' jax ña pix xi bua't as gu Eroodis gu Jesusu, tu' pix ilhii'ñ. Sia gu sandaarui'x chugi'ñ jam jai' pui'p xi bua. Xi chii' mit ip ba' gu jannullh gux dha'ram namkim nam jax chu'm ja ti ti' gux io'm ge'gerkam, ma a'si mit ba' xi chii'dhak. Mi' dhir ba' gio mu ja'k jup xi joochxi gu Pilaato. ¹²Ba' jano' gui' gu tanoolh cha'm dir bhai'x bhai' ji chii' mit gu Pilaato gio gu Eroodis, nam gu' biipi' dir ka xim bhabhaakui'ndha'.

Nam pui' ba ti'ya' bix gu ja'tkam nam mu'aa' gu Jesusu

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18 :39-19:16)

¹³Ba' gu Pilaato maap xi ja jumpadak gu ja ge'gerkam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam jir ja ge'gerkam tuk gu Israel kam ja'tkam, ¹⁴ba'p ja titda:

—Aañ cham tu' tu' bhaan buam kee dhi maa'nkam na pimit gio ya'p bañ aichullh na pui' mu ja'p pai' oirit ja kokdhichu'n gu jam ja'tkami'. Tii ñich bix aixim ba tikka na pim jax jiñ kee, cham tu'r jix buam panaas aañ jiñ bui na ji'k jax kai'ch. ¹⁵Sia chi gu Eroodis pui' cham pai' buam jup kai na jax kai'ch, tii' nat gio bhai'p xiñ joochxi. Cham tu' ji matgim na tu' bhaan kuiñcha bia' nach moo bhaan jup ba ji mu'aa'. ¹⁶Xi chu chiñia' iñ nam gi'bia' chipliñ ki'n, mi' dhir jañ xi chu chiñia' nam do'ñcho'.

¹⁷Ba' nabap oidha' na pai' dhuuk pu'ni aajidha' gu piasta bhaan Paaskua ta'm, maa'n jup dado'ñchoda' gu Pilaato gui' nam kuupka' nam ba' bhaan jix bhai'm taat ka' gu ja'tkam. Gu' ba' gu Pilaato tiix aa' na gu Jesusu do'ñcho', ¹⁸gu' ji na mit gu' bix dhit pix jiiñak gi' gu ja'tkam, jup kai'ch am:

—Tu chiañiñ nam mu'aa' dhi Jesusu, gu Barrabaas jap ba' do'ñcho'.

¹⁹Gu Barrabaas bhai' kuupka' mua'da' ki'n, gio na ja bintatgit gui' na mit buiñor bhaakuk tu kokda gux io'm ge'kam Rooma kam bhai' Jerusaleen. ²⁰Gu' ba' na gu' gu Pilaato tiix dho'ñchom gu Jesusu, tii gio

pui'p xi ja tii'n na cham tu' bhaan kuiñcha bia'. ²¹Gu' ji nam gu' gui'x io'm ge' ki'n ba xi jiiñak, jup kai'ch am:

—Tū chiñia' ap nam sissapa' kuruus ta'm dhi Jesuus!

Gookim mi'mia'n jamit pu tii'n na sap tu chiñia' nam kuruus ta'm sissapa' gu Jesuus.

²²Ba' gio pui' tiip xi ja tii'n gu Pilaato, jup ja titda:

—Jax dhui nat cham tu'x buam duu gu tu' ge'kam ki'n kuch moop ba tu chian nam mu'aa'. Xi chu chiñia' iñ nam gi'bia' chipliiñ ki'n, mi' dhir jañ xi chu chiñia' nam do'ñcho'.

²³Gu' ji nam gu' gui' pix ji küsaim nam chian na tu chiñia' nam sissapa' kuruus ta'm. Nat pai' pu tii gu Pilaato na pui' tu duñia' nam jax kai'ch na mit ba' cham ka ñio, ²⁴sia ku gu' tii pup cham xi aagimik nam mu'aa' gu Jesuus. ²⁵Ba' xi chu chia nam do'ñcho' gu Barrabaas na mua'da' ki'n bhai' kuup, gio na ja bintatgit gui' na mit buiñor bhaakuk tu kokda gux io'm ge'kam Rooma kam bhai' Jerusaleen, dai ba' nat xi chu chia nam diilh pu dooda' gu Jesuus nam jax pui'x aa' gu Israel kam ja'tkam.

Gu Jesuus nam sissapa' kuruus ta'm

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶Ba' nam gamai' ba ua' gu Jesuus na mit ba sissapam, maa'n gu maa'nkam Simoon tiigim jamit gamai' chia na mootika' gu kuruus oidhat dir gu Jesuus. Jir Sireene kam gui' gu maa'nkam, kia'pix mu pai' dhir jimdat gampix mui' ka aajim.

²⁷Ba' mui' mu jiiimchu' am gu ja'tkam nam oi'ñchu' gu Jesuus, suañim am gu u'uub nam jix ko'kom niidhim. ²⁸Ba'p ja titda gu Jesuus bhai' xi ja tiigik:

—Aapi'm u'uub Israel kam, cha'pim jiñ xuañdhidha' aañ, na gu' aañ jix bhai' tuñ jim. Aapi'm ji diilh na pim jum suañi'ñdha' gio gu jam maamar. ²⁹Na gu'm aajim gu tanoolh na pim pai' dhuuk jup kai'chdha' tii: “Joidham jix bhai' tu ja jii gui' na cham jir ja ai gu a'aalh, na mit cham ji'xkat tu xi'iich, ni ku mit cham ji'xkat jum a'lhich chuutkamta.” ³⁰Ba' mi' dhir bix gu Israel kam ja'tkam tiix aa'nda' am nam git maa'n jimdand ko'ya'. Jup ja titdada' am tii gu oi'dha': “Gor iam bhai'ch a'm xi ia'lh.” ³¹Na gu' nam jax jiñ chulhiñchu'n aañ xib, ja'p pix ji buusan na jax gux baa' ku'aa' na cham

miidha' sia ku tii miijim, nañ gu' aañ cham tu' kuiñcha bia'. Gu' gi ba' gui' nam jix u'ua'tulhdhix ka', jax japim ilhii'ñ na tu ja dooda' jano' nam pai' dhuuk jup jum tulhiñna'? Na gu' ja'p ji buusnia' na jax gux gak ku'aa' na maa'n jimdand miya'.

³²Ba' gook pup mui'p ja ua' am gu ja'tkam nam pui'p ja sissapa' maap gu Jesuus kukrus ta'm. Dhi gook ja'tkam iixd-hara' ki'n ja kooda' am. ³³Ba' bhammi na pai' Kakoi' Mo' Daa ti tii', bhai' mit ba sissapa kuruus ta'm gu Jesuus. Ba' gu jai' gook ja'tkam nam jup ja ua', bixxik dir jamit ja sissapa, irban ba' ji bii gu Jesuus. ³⁴Ba'p kai'ch gu Jesuus:

—Jiñ Gi'kora', chakuip tu'p jum buixi'ñdha' ja bui dhi ja'tkam, nam gu' cham maat no'm jum u'a'tulhi'ñ jum bui.

Ba' gu sandaarui'x mi ja'p ma titbia mit mi ja'p ji chu darsak amuub gu jajannulhi'ñ gu Jesuus na sap ba' gu jaro'i' na tu mai'chia', bhaan ji chu bi'ya'. ³⁵Gu ja'tkam ba' mu ja'p gu'kat bha ja nii'ñ am gui' nam bhai' sissap. Ba' jai' gu ja ge'gerkam tuk gu Israel kam ja'tkam jax ñam pix a'ga gu Jesuus, jup kai'ch am:

—Diilh dho jia xim palhbuidha'. Tii' nat ba' jai' gu ja'tkam bixchu' pix bhaan ja palhbui. ¿Gu' diilh aa ba' cham jup bhaai'? Gio gu' saak jir di' guch Xoi'kam nat bhaan ti tiigik bha joot gu Dios bhammi dir jix dhaam. Bhai' dhir dho ji chimñia' no' baabui'r silhkam.

³⁶Sia gu sandaarui'x pui' jax ñam pix jup xi bua't as gu Jesuus, bha i'chu'n am gu biiñ jix ji'iik. ³⁷Gam nam jup xi chitdat:

—¿Gi nap saak aap jix io'm jir ja ge'kam tuk gu Israel kam ja'tkam? ¿Kux cham bhaai' aa nap diilh bhai' dhir ji chimñia' na pui' bixchu'x bhaai' nap pu tu duñia'?

³⁸Ba' bhai' mo'bon gu Jesuus maa'n bha siis jamit gu taa'mla alhi'ch komarak na ge'ger ki'n bha tu ua'ñix, jup jum kai'ch: “Dhi'ñir di' gux io'm ja ge'kam tuk bix gu Israel kam ja'tkam.”

³⁹Ba' maadit gui' nam bixxik dir jup sissap kukrus ta'm, jai' pui'p xi chitda gu Jesuus, jup kai'ch:

—No'p baabui' silhkam aap jir di' guch Xoi'kam nat Dios bham joot, diilh jap dho bhai' dhir ji chimñia', sia aach jap jai'p xich palhbuidha' nach ya'ch chulhiñ.

⁴⁰ Ba' gu jumai na ja'p dir ja'k jup sissap jup titda gu biima'n tu'm:

—¿Kux aap moo cham jax jum aa' aa na tiim tulhiñchu'u'n gu Dios ja'p na jax aañ? Aach maaxik ya' pui' ba tu'ii' gu' na jax ja'k jich a'm jum aa', na chich gu' maaxik jich ua'tulh na chich pui' ji chu dunaak na tu' cham jir kii'. ⁴¹ Gu' dhiñ jaduun' tii cham tu' jax dhuu na ya' pui' tu'ii'.

⁴² Mi' dhir ba'p titda gu Jesusu:

—Aapi' Jesusu, siamrip xiñ ch'i'ñchoi xiñ baidhai nañ jum bui bap tu'ka' nap pai' dhuuk jix io'm ge'kam ki'n ba daibu'.

⁴³ Ba'p titda gu Jesusu:

—Xib jap bhamnip tui'ka'ñ biim na pai' joidham jix chu abhaar. Aañ ya' pum titda.

Na ba mukia' gu Jesusu

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ Ba' jotmoda' bhai' ji chum tukgamta. Kia'pix jix dhaam ba ji dhunaak nat pui' tum duu, nammi ja'p mia ba duu nat pai' dhuuk gio bhai'p ji chu maaxir. ⁴⁵ Diih pix nai' ji chuu gu tanoolh. Ba' gu ge'x kabook jannulh na mu se'ka' irban dir gu ge' chiop, pu irban sar. ⁴⁶ Ba'p kai'ch gu Jesusu ge' ki'n:

—Jiñ Gi'kora', ba bhika' ap dhiñ ii'mda' kum bui bap tui'ka'.

Ba' pui' xi chi'ik nai' ji muu.

⁴⁷ Ba' gui' nar ja ge'kam tuk ka' biix gu sandaarui'x, nii'ñ nat ge' ki'n pui' xi chi'ik ba muu gu Jesusu. Ba' joi'mdara' bhai' ji chum suulh nat pui' kai, ba'p kai'ch soi'm ilhdhat buiñor gu Dios:

—Maaxik cham tu' ji na tii kuiñcha bi-a'kat dhi jaduun'.

⁴⁸ Ba' gu mui' ja'tkam na mit mi'p jum duu, jix buam jum ilhdhak ba jii mit bhai' xi gibiidhat gu ja bhaasut. ⁴⁹ Dai ba' gui' nam ji'k jix io'm jix kiigalhdhat gu Jesusu mummy ja'p gu'kat bhai' pup nii'ñ am, gio jai' gu u'uub na mit mummy dir bhai' pu oi Galilea.

Nam ba ulhña' gu tukga'n gu Jesusu

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Ba' maa'n jix jai'ch ka' gu maa'nkam Josee tiigim, jir Arimatea kam na pai' bhaan bipio' gu Judea kam dibiiir. Joidham jir jix bhai'kam ka', na gu' jai' pui' tiip ti niirada' na git bam aaya' na gu Dios ja silhkada' biix gu ja'tkam ya' dhi oi'ñga'n, nam ba' mi' pui' ba jii'mda' na jax jix aa'. Ba' dhi' jai' maadit jup jir dhi' ka' nar ja ge'gerkam

tuk ka' biix gu Israel kam ja'tkam, gu' ji nat gu' cham tu' maa'n ni'ook jup duu ja bui jano' na mit pai' dhuuk tu a'ga nam bax mu'aak gu Jesusu. ⁵² Dhi' ji' ba' Josee mu jimiik pu tii'n gu Pilaato no'x bhaai' na tibiaandhai ulhñara' gu tukga'n gu Jesusu. Ba' gu Pilaato cham jax ti'ik jup xi chia. ⁵³ Ba' xi chibiaandhak bhai' dhir kuruus ta'm ba ulhñam, dai nat xi bhiibgak jannulh ki'n xibkam jix dha'ram namkim. Maa'n kap ba' ulh na pai'x chiobim ja'k ti di', mi' nam pai' pu pui' ja'k ti di'ngaras ai' cha'm nam ba' pu'ni mi' ja ulhñaidha' gu koi'ñga'n. Dai nat mi' chakui jaro' maa'nmim mim ulhñak nat pai' bam ulh gu tukga'n gu Jesusu. ⁵⁴ Ba' jano' bam ai ip gu tanoolh nam jix bhai' tu duñia' biix gu Israel kam ja'tkam, na gu' buimgidhak cham tum juanda' gui' ja bui.

⁵⁵ Ba' gu u'uub gui' na mit mummy dir bhai' pu oi gu Jesusu Galilea, biix jup jiim am na mit ulhñam gu tukga'n. Nii'ñ am ba' na mit jax ja'k mi tii gio na mit jax chu'm chiob tii. ⁵⁶ Ba' mu dir na mit ja'k suulhgik, jix bhai' mit pu xi dhuuk gui' na joidham uub, nam ba' mu juulhdhapu' tukgaram gu Jesusu na jax pix xi buusnia' gu tanoolh na pai' dhuuk cham tum juanda', na jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees bhaankamu'n gu Dios. Dai ba' nam jum jii'pi'ñ buimgidhak gu bix chanoohl.

24

Gu Jesusu na giop dodhia'

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

¹ Ba' kapbhuimuk na pai' dhuuk giop ba tum juan, mu jii mit ip gio gu u'uub mummy nat pai'm tii gu tukga'n gu Jesusu. Ka pup jix iika' na mit mu jii, dai na mit xi ja u'uuk gu i'llhich jaja' na mi jim gui' na joidham uub, na mit pu bas takaab dir jix bhai' ba ja duu. ² Ba' na mit mummy ba ai, bhai' pix pu ti di' bhiji na mit pai' tii gu tukga'n gu Jesusu, ja'p ja'k dilhkob pix kiik gu ge' jodai gui' na ki'n bha kuupich. ³ Ba' mui' ji baap jamit miji irban dir. Cham pai' tu jai'ch gu tukga'n gu Jesusu na mit ba tii. ⁴ Ba' mi' bhai' ji chooto'n jamit, cham ka bhaai' nam jax jum duñia'. Gan jam tii xi chi nii'ñ nat pai' ba' jax jum duu. Ba' mi' pix ja'p ji ja tii mit nam guguuk gook gu ja'tkam jix chooto ti ti' kam tobiikdam. ⁵ Ba' giilhim jix

chotdonit nai' ji mumgia mit gui'. Ba'p ja titda am gu gook ja'tkam:

—Jax dhui na cham tu' ya' kap tu'ii' koi'nga'n tir gui' na pim jaroi' ga'nga. ⁶Duadik buus ip gio na jax jam titda jano' na mummi kapup oiri Galilea jam biim. ⁷Cham aa gu' ti'ficho pim? ⁷Jup jam titda bo na saak gui' na bhaankam ya oiri gu Dios dhi oi'nga'n, jum aaya' gu tanoolh nam pai' dhuuk daagii mu'aa' maa'n kuruus ta'm gu ja'tkam jix u'ua'tulhdhix kam, saak ba' gio baik tanoolh ki'n ya' na jax ba oirida'.

⁸Ba' gui' bhai' pup ti'ficho mit na bak pin pu'ni ja titda jano' gu Jesusus. ⁹Ba' mi' dhir bubuakik pu jii mit bhammi nam pai' daraa gu mambhiix daman maa'n gu noonbi'ni gu Jesusus, gio gu jai' nam ja'p pix kaichu', bhammi ba ja aa'ndhim am na mit jax ti tii. ¹⁰Ba' gui' gu u'uub maadit jir di' gu Mariiya Magdalena, jumai ba'r Juana, gio ba' gu jumai Mariiya nar di'ii'n gu Jakoobo, gio ji'kchi pup gu u'uub jam maap jiim. ¹¹Gu' ji nam gu' gu noonbi'ni gu Jesusus cham ja jii'gi'ni nam tii ba ja aagi'ni na mit jax ti tii, ja'p jum aa' am nam diihl jax nam pix ba ti nii'ni.

¹²Gu' ji nat gu' gu Peggro mui' ma dai'bus nat ti tiigim mummi na mit pai' tii gu tukga'n gu Jesusus no' sap moor silhkam nam jax kai'ch gu u'uub piam ku gu' cham. Pui' dho ji chu buus nat mummi ba baa, cham pai' tu jai'ch gu tukga'n gu Jesusus, dai jajannulh pix mi biit na ki'n bhiibgich. Ba' giop ba jii jix buam jum aa'ntugit bhammi nam pai'm jii'pi'ni, tii xim ga'ngim nat pai' ba' ja'k jax jum duu gu tukga'n gu Jesusus.

Gu Jesusus na gook ja bui bam maaxdha' gui' nam kaichgida' nam mu ja'k ka jiimda' Emauus

(Mr. 16:12-13)

¹³Ba' pu gui' gu tanoolh cha'm mu ja'k jup ka jiim am Emauus gook gui' nam kaichu' gu Jesusus, tii pup chix dhaam ji dhuu'iidhak jum a'ji bhai' dhir Jerusaleen. ¹⁴Gammiji jii mit tu a'gim am na tu' ba' ku mit ba' mua gu ja'tkam gu Jesusus. ¹⁵Ba' mi' pui' nam xi niokbuidhat ka tu a'gim, gatuuk dir mui' ji ai gu Jesusus, saalh pui' gammiji ko'kmar ba jiim am. ¹⁶Ba' sia ku mit tii ba tii na gamai' ba jim ja biim, pu cham maatii'ni am no'p jir di', panaas ku tu' ja soobhi'ni nam ba' cham maatii' tigia'. ¹⁷Ba'p ja titda gu Jesusus:

—¹⁸Tu' pim ba' a'gidhat pix nammim kœjim jii jaadu'ni?

Ba' gui' gan ji guguu mit pux buam jim aa'ntugit. ¹⁸Mi' dhir ba'p kai'ch gui' na Kleopas tii':

—Dai aap dho bak chakui maat jii jaadu'ni nat tu' jax jum duu bhai' Jerusaleen sia kup bhai'p xi paxiaraimik.

¹⁹Ba'p titda gu Jesusus:

—²⁰Tu' gi jax jum duu?

Ba'p titda am:

—Dho gu Jesusus Nasareet kam kat na bhaankam gu Dios tu ja a'gidhat gu ja'tkam. Bixchu'x bhaaigit na pu tu du'nia' na ni jaroi' ku cham ji'xkat pu tu du'nia' sia chi pik jax chu'm ge'kam ka' git, na gu' gui' bhaan ti niidhidhat guch Gi'kora'. ²⁰Gu' ji na mit gu' cham bhai' dhuu gu ja ge'gerkam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam aach jir jich ge'gerkam tuk, daagik tu chia mit nam mu'aa' maa'n kuruus ta'm. ²¹Aach jup jich aagit ji na gui' ba' pui' saak jir di' ji na ya'r ja ge'kam tuk ka' biix gu Israel kam ja'tkam, na ba'ch palhbuidha' nam cham kach chulhi'ni'chu'nda' gui' nam cham jir ya' kam. Ku gu' baik tanoolh ba'p duu ji na mit dir jup dooda. ²²Jai' dhit gu u'uub nach bhammi maap jich jii'pi'ni maakam jup jich i'nkia mit. Bi'ipi' kapbhuimuk na kapup jix iika' mit miji xi boop na mit ti tiigim mummi nat pai'm tii gu tukga'n gu Jesusus. ²³Jup jich chitda am na mit mu dir ja'k suulhgik na sap cham tu jai'ch gu tukga'n mu nat pai'm tii. Sap ba' mi' pix ba guguu am gook gu noonbi'ni gu Dios, ja'p sap kai'ch am na cham tu' muukix gu Jesusus, dua ji sap. ²⁴Gio jai' dhit gu chichio'ni nach pui' maap jup tu'ii' mijip xi chi tiigim jamit no' sap baabui'r silhkam nam jax kai'ch gu u'uub. Pui' ji sap na tu tu'ii' na mit mummi ji bubua nam jax kai'ch gu u'uub. Cham pai' sap tu jai'ch gu tukga'n gu Jesusus.

²⁵Ba' gu Jesusus jup ja titda:

—Jam a'm jum aa' dho na pim jix bhai' xim ga'ngada' na jax kai'nikam jup jum kai'ch mi u'uan ta'm na mit tu u'a'nak gu bijik dir kam. ²⁶Na gu' pu pui' ja'k tu u'a'niix bijik dir na sap pu'ni bi'ipi'm tulhi'ni'na' gui' na Dios bha jootsa' na ba' mi' dhir giilhim jix io'm ge'kam ki'n ba daibu'.

²⁷ Ba' xi ja aagi'n̄ gu Jesusu pui' mo'ram dir xi boosgaidhat na pai' ja'p pui'm kai'ch nam dhi' aagit jup kai'ch na mit tu ua'nak gu bijik dir kam. Mummi dir bhai' ji kii nat pai' gu Moisees tu ua'nak, mi' dhir ba' gu jai' na mit pui'p tu ua'nak nam sia dhi' pix aagit jup kai'ch.

²⁸ Ba' na mit mummi ba ai Emaus, gu Jesusu am biipi' mui' xi jii, panaas ku gui' maa'n na jimda' kam xim duu. ²⁹ Gu' ji na mit gu' gui' gio ja'k jup bua, nat gu'p ba jur, jup titda am:

—Jich jaduun̄, ya'ch ka xi chibiapui maap jix gi'giram. Jix chukgam ji matgim gam-miji boi cha'm. Kabuimuk jap ba' giop ba jimia'.

Ba' gu Jesusu cham jax ji chi'ik ba ja oi ip mu nam pai' tibiapu'. ³⁰ Ba' nam mi' ba daraa na pai' tum kua' na mit ba ji chu juu gu jurnik kam, gu Jesusu maa'n xi dhaagit gu paan xi chu taxchaabgidhak buiñor gu Dios irban jaiñak mui' xi ja maa. ³¹ Ba' bhai' pup maat jamit na dhi'r di' gu Jesusu, panaas kut jaroi' ja'k bhii gui' na ki'n ja soobhi'nikat nam ba' cham maatit tigia'. Gu' ji nat gu' jotmoda' cham pai' matgir gu Jesusu. ³² Ba' bhai' ji chu a'ga mit dai gook, jup kai'ch am:

—Gu' bak ji pur di' ji gu Jesusu. Pui' ku ba' giilhim joidham jix bhai' tu tatdatu' biipi' na mu dir bhach aa'ndhim na mit jax kai'nikam pui' tu ua'nak gu bijik dir kam. Jix bhai'x maatit ka'jim ich na jax jich aa'ndhim.

³³ Ba' na mit jax guguu mi' bhii mit ip gio nam pai' dhir jiiim, pu cham ka tibia mit. Bhammi mit ba ji bubua Jerusalem nam pai' daraa gu mambhix daman maa'n gu noonbi'n̄ gu Jesusu, gio gu jai' nam ja'p pix kaichu'. ³⁴ Ba' gui' chakui tu aa' am nam jax jix chu mattu', dai gui' nam bhai' pu daraa jup ja titda am:

—Jir silhkam dho bak nat giop dua guch ge'kam tuk. Mu sap pai'm maax buiñor dhi Simoon.

³⁵ Ba' mi' dhir diilh jup ba tu aa' am nam jax jup jix chu maat, xi ja aagi'n̄ am na jax ja titdaim gamai' biix boi nam jiiim, gio ba' na mit mummix maatit ka' tii Emaus na dhi'r di' gu Jesusu nat xi ja jaij gu paan.

Gu Jesusu na mi' bam maaxdha' ja bui biix gui' nam kaichgida'

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

³⁶ Ba' nam mi' pu chu'm ka tu a'ga, mi' pix bam maax gu Jesusu ja saagi'n̄. Ba'p ja titda: —Aa' bhā ja'k ip gor jiñ jaaduñ.

³⁷ Gui' pu cham ñiok am, dai nam giilhim bax chotdon. Ja'p jum aa' am na dai ii'mda-ga'n mi ja'p oirit ja i'nkaiat. ³⁸ Ba'p ja titda gu Jesusu:

—¿Jax ku pim ba' giilhim bax chotdon? ¿Cham aa pim ji'x ti jii'gi'n̄ na ñich maaxik giop dua? ³⁹ Jax dhui nañ aañ pix jir di' maa'n na jax. Kani gor jix bhai' xiñ chi'. Ya' pui'x maati'n̄ ñoonob am gioñ chooton am nañ pai' sissapich. Xiñ dha'ngida' pim ip, kani nam da'ngi dhiñ chuuku'. Matgim pu cham ji nañ jiñ dha'ngida' no'ñ jir ii'mda' pix ka' git, pu cham tatda'ka'n̄ git.

⁴⁰ Xi ja nini'i'n̄chu'n ba' noonbiram gio tootnoram na pai' sissapich na pui' xi ja titdat. ⁴¹ Gu' ji nam gu' chakui bhai' ti jii'gi'n̄ no' maaxik jir silhkam na jax ja titda piam ku gu' cham. Ku gu' ji'x bhai'x bhai' jim i'li'i'n̄ am ji. Ba' xi ja tikka gu koi' no'm cham bia' na sap ba' ja nii'n̄chudat tu jugia' nam ba'x io'm ba jii'gi'ndha' nar di' pix, jup ja titda:

—¿Cha'pim iam bia' tu' koi' nañ xi chu jugia'? Am jix bhio' iñ.

⁴² Ba' maa'n xi maa mit gu batoop gai'xim, panaalhi'x mibta' mit jup xi maa. ⁴³ Ba' ma tu juu gu Jesusu ja nii'n̄chudat biix nam ji'k mi'p tu'ii'. ⁴⁴ Ba'p ja titda ip gio nat xi koi'chok:

—Pu'jani na tuñ dhooda' kuñ ba'p jam titdada' nañ mu ja'p jam biim oirida', nam aaya' gu tanoollh na pai' dhuuk pui' ji chu buusnia' na jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees na aañ jiñ aagit jup kai'ch, gio gu jai' na mit pui' bhaankamu'n gu Dios jup tu ua'nak nam sia aañ jiñ aagit jup kai'ch, pui' na mi' Salmos ta'm.

⁴⁵ Ba' diilh gu Jesusu pui' xi chu duu nam jix maatit kaaya' mi ja'p na pai' jax ja aagi'n̄. ⁴⁶ Ba'p ja titda ip gio:

—Biix nam ji'k aañ jiñ aagit jup kai'ch na mit tu ua'nak gu bijik dir kam, pu pui' ja'k tu dai mit na aañ nañ bhaankam ya oirida' gu Dios dhi oi'nga'n bhaan, jum aa' nañ pu'ñi muukii giop dodhia' baik tanoollh ki'n na ñich jax bañ dhuu ba'. ⁴⁷ Ba' aapi'm

jiñ a'mkam nai' xi chu ja a'gidha' biix gu ja'tkam nam ji'k jix jai'ch. Ya' dir japim mui' ji kiisa' Jerusaleen. Ja'p japim ja tiñdaidha' nam mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' gu Dios na ba' ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara'. ⁴⁸ Pui' pim xi ja tiñdaidha' na pim ji'k jax jix chu maat na pimit jiñ chiñ na ñich jiñ dhuu. ⁴⁹ Ku ba' gu' ya' pix ka xi darka' pim ji xib Jerusaleen, nañ gu' bhai' ka jam joochxidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' gui' nat jiñ Gi'kora' jam iimchuda na jam tajaanidha'. Dhi' ba' ki'n bixchu' bax bhaai'n ka' na pim pu tu duñia'.

Gu Jesuus na ba tisdia'x dhaam ja'k

(Mr. 16:19-20)

⁵⁰ Ba' pui' xi ja tiidak ba ja baidhak nammi gama ja'k na pai' Betaania ti tii'. Ba' mi' bhai' ji tu ja daañxi buiñor ja'k gu Dios xi baapmi'ñdhak gu noonbi'ñ. ⁵¹ Ba' pui' ja a'mkam ji chu dañiidhat gamai' ji bam jix dhaam ja'k, bhijimmi ji bhi'ñ, gui' ba' mi' pup bii mit. ⁵² Ba' gui'p xi dhañiimik am na mit ba'p ba jii ip gio bhammi ja'k Jerusaleen joidham jix bhai'm taattugit. ⁵³ Ba' gammiji nabap tanoolh mi aajidha' am gø' chiop nam daanda' gu Dios.

GUX BHAI'M KAI'CHDHAM
 NI'OOK NA BHAAN TU A'GA
 GUCH XOI'KAM NAT TU
 UAI'NAK GU
 JUAN

Nat maa'nkam jup jum duuk ya' oilhimik guch Xoi'kam na ja'xbui'p jir gē'kam na gu Dios

¹ Bijk dir jumai pux jai'ch na ja'xbui'p jir gē'kam na gu Dios, nam gook dit maap pum kēkē. Ba' gui' mi' dhir bha ja'k jup jich mattu'n na jax jir tu'm kam gu Dios. ² Gui' mit ba' gook dit bap duu gu Dios dhi oi'nga'n, ³ gam biix na ji'k tu' ya'x chu jai'ch. Nix chu' kux jai'ch ya' dhi oi'nga'n bhaan nat cham gui'p duu, na mit gu' pu gook dit maa'n ni'ook xip duuk jup tu duu biix. ⁴ Gu jumai jir di' pix gui' na ja maak gu ii'mda' nam ki'n dudua biix gu ja'tkam. Jir di' pix ip nam ki'n jix chu maax kir ji bi'ya', na gu' gui' na ii'mda' tu maak joidham gē' tanoor. ⁵ Sia tu tonni'n mu ja'p ja bui gu ja'tkam nam jix chu tukgam kir jup tu'ii', ba' cham ji'xdha' tu saa' gux chukgam dhi' na joidham gē' tanoor.

⁶ Ba' pu kai'nkam pix bha joot gu Dios maa'n gu maa'nkam Juan tiigim, ⁷ na sap ba' ya ja'p ba ja mattuda' gu ja'tkam na jax jir tu'm kam gui' na joidham gē' tanoor, nam sap ba' cham xijaichdha' no't ya' ba ai, dai nam ba ti jii'ndha' buiñor biix ja jujur ki'n. ⁸ Ku gu' gu Juan cham tu'r jupaabkamu'n ji, gu' ja'pji nat jax dhuuk pix bhaan matgir ji nat bam ai na pai' dhuuk nai' ji chu a'aga' gui' na joidham gē' tanoor. ⁹ Nat ba' biipi' xi chu mattuda gu Juan nat ba' moo mi' dhir diihl nai'p ji chu a'aga' gui' na joidham gē' tanoor, nam ba'x chu maax kir ji bi'ya' gu ja'tkam.

¹⁰ Gu' ji na mit gu' cham kiigal gu ja'tkam nat ya' tii ba ai maaxik maa'nkam jup jum duuk, na mit gu' cham xim gaa ja jujur am bhaan nam iam ba machia' git na dhi' pix jir di' gui' nat jup duu dhi oi'nga'n gio na ji'k tu'x chu jai'ch bhaan. ¹¹ Ya' tii ai ja bui gu Israel kam ja'tkam nam pai' saak ti jii'ndha' buiñor guch Gi'kora'. Pu cham kiigal jamit, tu' pix ilh jamit ja jaaxmakar. ¹² Ji'ma'n siamri ti jii'n jamit buiñor nam

ji'k joidham kēe na jax tu a'ga. Daipui' ba'x joi'ndak xi ja aagi'n nam cham tu' mai' ka suullhigix, nam gu' sap bar maamra'n gu Dios. ¹³ Ku gu' na pui' ji' ja titda nam bar maamra'n, cham tu' jax kai'nkam jup ja titda ji na jax gu jaroi' no' mit ba xim ja joojoi gook dit maa'n gu tiyaa nam maap oi'ñchai mikkat ba ja tigia' gu a'aalh nam ja maamar jum tiiti'nda', gu' ja'pji no't jaroi' ba ti jii'n buiñor gui' na joidham gē' tanoor na ba'r maraa'n ka' gu Dios.

¹⁴ Na gu' maaxik ya' xi oilhimik gui' na joidham gē' tanoor maa'nkam jup jum duuk. Jir di' pix gu jumai na ja'xbui'p jir gē'kam na guch Gi'kora'. Aach jai' dhit jix bhai'x maat, nach gu' biima'n oipimik na ji'x juugit ya' oilhimik. Jix bhai' tiigik jachich na cham tu'r ja'ppix maa'nkam, nat gu' cham ji'xkat iatda' tu a'gimik, dai na joidham jix chu joi'gi'nda' pix. ¹⁵ Pu dhi' pix niidhat jup kai'ch gu Juan jano' nap ja titda gu ja'tkam:

—Gu'jani nañ aagit jup kai'ch nat muni ba ai, nañ jup jam titda bo na jumai bha jim gatuuk dir na giilhim jir gē'kam, na pu ni ji'x kuñ jir jupaabkamu'n. Na gu' gui' bijk dir pux jai'ch, sia kuñ gu' aañ tiir biipi' kam pa' gu ya' maaxik.

Ja'pni bo na ja titda. ¹⁶ Jir silhkam dho na giilhim jir gē'kam, pui' ku ba' giilhim jir jix bhai'kam gio nax chu joi'gi'n. Jaiñ na gu' aach nach ji'k ba ti jii'ndha' buiñor, gammiji pix jix bhai' ba tu tatda' na gu'ch a'm ti niidhim. ¹⁷ No' chakui ya' aaya' git, chakui machia' ich git na jax ja'k jix bhaai' nach dhuuji jir jix bhahai'kam ka' gam nach jix chu joi'gi'nda'. Nach gu' cham maatit kēeket na jax kai'nkam jup jum kai'chdha' mi u'uan ta'm nat pai' tu ua'nak gu Moisees, daipu' na jax ja'k jix aa' guch Gi'kora' nach chui'ngida' nach ba' siamri pux maatit pa' kēeke'. Jano' ji na pai' dhuuk maaxik ya' xi oilhimik guch Xoi'kam na chich ba' bhai' ji maat na bach aagi'n. ¹⁸ No' chakui jich aagi'ndha' git, pu chakui machia' ich git. Gu' ji nat gu' siamri xich joi'ndak bhai' xich guguuxdharak, sia ku ja'xbui'p jir gē'kam na guch Gi'kora', na gu' diihl gu Dios cham ji'xkat ya' pai'm maaxdha' maaxik nach git iam jup ba machia' na jax jir tu'm kam.

Gu Juan ja'tkam bopkondam na ba ja mattuda' gu ja'tkam na jax jir tu'm kam guch

Xoi'kam

(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lk. 3:15-17)

¹⁹Ba' gu Judea kam ja'tkam nam bhammi oi'rika' Jerusaleen, mu ja joot jamit ji'kchi gui' nam mu ja'p jir ge'gerkam ka' chichiop nam pai' tu daanda', gio jai' gui' nam jir bopxi'n gu Lebi' nam jir tutpilh ka', nam sap tikkapu' gu Juan ja'tkam bopkondam nar tu'p tu'm da'. Ba' gui' mu øek jup ba tikka am, jup titda am:

—Aach ja'pnich chiidak bhach joot jamit gu ge'gerkam nap sap jich aagi'ndha' nap jir tu'p tu'm da' na pich ba' ya' pix ba ji kai'ncha nap ja bopkon gu ja'tkam cham jum ilhdham.

²⁰Ba' gui' cham jax ji chi'ik jup xi ja aagi'n, jup ja titda:

—Dho gu' aap pur cham tu' ji moo gux matgam. Cham tu' na pim jax jum aa'nda' nañ aañ jir di' guch Xoi'kam gui' na saak bha jootsa' guch Gi'kora' jix dhaam dir.

²¹Ba' giop xi chikka am jix bhai' pix na sap ba' ja aagi'ndha', jup titda am:

—Ja'p moo gux gi'm jir tu'p tu'm da' ap jiñ jaduun? ¿Ka' aap aar di' gu Eliiyas gui' na saak bijik ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimik guch Gi'kora' nat saak biix tukga'n binkam baidhak jix dhaam ja'k?

Ba' gu Juan jup ja titda:

—Cham tu'r di' iñ, jir jumai iñ ji aañ.

Ba' gio bhai'p ji chikka mit, jup titda am:

—¿Ka' aap aar di' gui' na saak jai'chd-hilhia' gatuuk na bhaankamu'n jup tu a'ga' guch Gi'kora' ja'p na jax gu bijik dir kam?

Ba'p ja titda:

—Chaam. Jir jumai iñ ji matgam.

²²Gio mit moop ka xi chikka, jup titda am:

—Gi no'p moop xich aagi'n jiñ jaduun nap jir tu'p tu'm da', nach ba' ja aagi'ndha' gui' na mit bhach joot nap cham tu' ja'p pix ya' pui' tu bua.

²³Ba' gui'p ja titda:

—Aañi' dhor di' gui' na saak mu ja'p gampix jix chu gak kir ba tu ja a'gi'ndha' gu ja'tkam nat jax tu ua'nak gu Isaiiyas gui' na bijik ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimik guch Gi'kora', nap ja titdaidha' bo saak: “Gor jix kii' bim duun na pim mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' guch Gi'kora'. Bam aajim na pai' dhuuk bha jim. Ja'p ji buusnia' na pim jix bhai' ba ti kii'mpiga' mi' na pai' bhiiya'.”

²⁴Ba' gui' na mit mu ja joot gu ge'gerkam nam pariseos jum tiiti'nda', ²⁵jup titda am ip gu Juan:

—Ja'pnich ba' tiip kai'chit jiñ jaduun nap jich aagi'ndha' na jax jir jum duukam nap ba' ja bopkon suudai' ki'n dhi ja'tkam, nap pui' saak cham jir di' guch Xoi'kam, ni gu Eliiyas, nix chu' gu jumai na saak jai'chd-hilhia'.

²⁶Ba'p ja titda gu Juan:

—Dho gu' dhi' cham pik tu'm a'ga ji nañ ya' tu bopkon dhi suudai' ki'n, matgam jumai ya' oiri ji na pim aapi'm chakui maat nar ge'kam. Gu' dhi' nañ ya' pui' tu bua na pim bhaan pix machia' ji. ²⁷Pu kani git na gu' bhai' ka jim gatuuk dir, sia ku gu' gu xib cham pai'm mamxi'n. Ku gu' aañ cham tu'r jupaabkamu'n ji nañ iam tu' suuska'n jup ba kookoxdha' git, sia kuñ gu' tiir biipi' kam pa' gu ya' maaxik.

²⁸Ja'pni tum duu mummu mia'n Betaania ja'pni dhir ja'k xia'lhui na pai' bhii gu Jorda'an Ak, na pai' oirit ka ja bopkon gu ja'tkam gu Juan.

Gu Jesusus nach a'mkam mukia' sia ku ja'xbui'p jir ge'kam na gu Dios

²⁹Ba' buimgidhak mi' ba ai gu Jesusus na pai' ja bopkon suudai' ki'n gu ja'tkam gu Juan. Ba' nat ba ti gu Juan na mui' ba jim gu Jesusus, jup ja titda gu ja'tkam:

—Dhi'nir di' na muni dhir bhai' ba jim gui' nat Dios bha joot nach a'mkam mukia' biix na ji'k ja'tkam ya' dhi oi'nga'n, na ba' pu'ni dhuuji tu namkix ka' guch ua'tulhdhara'. Dhi' pui' ji buusan na jax maa'n gux kii' kasnir, na gu'm makgarta' gatuuk.

³⁰Dhi' pix aagit jup kai'ch iñ takaab nañ jup jam titda bo: “Jumai bha jim ji matgam gatuuk dir na giilhim jix io'm jir ge'kam, cham tu' pui' na aañ, na pu ni ji'x kuñ jir jupaabkamu'n, na gu' gui' bijik dir pux jai'ch, sia kuñ gu' aañ tiir biipi' kam pa' gu ya' maaxik.” ³¹Aañ pui' chakuip maatit jia na jax ba' moo tu'm jir di', pui' ku nich ba' moo xiñ jotma'n na nich bha ja bopkonam gu Israel kam ja'tkam, na ba' mi' dhir pu'ni ba matgilhia' na jax chu'm jir di'.

³²Jix bhai' moo xi ja aagi'n, jup ja titda:

—Jix maatit jañ moop jam titda, na nich gu' ti guch Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' nat bhammini dhir bhai' ji chim jix dhaam ja'p tu'm na gioda', bhai' ba' nai' jim taja

bhaan. ³³ Dhi' ñich ba' bhaan ba maat na dhi'r di', na gu'p jiñ chitda gui' nat bhañ joot nañ ya' ja bopkona' gu ja'tkam: "Gu jaroi' na bhaan timñi gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' bhai' jim tajaana', dhi'r di' ka' gui' na ja tajaan'dha' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' gu ja'tkam. Ba' ja'p ji buusnia' na ja bopkona' suudai' ki'n." ³⁴ Xib jañ dho gi ba' moo bax maat ji na dhi'r di', ba' aañ ya' pu jam titda, na dhi' Dios jir Maraa'n.

Gui' nam biipi' ba kaichgida' gu Jesus

³⁵ Ba' buimgidhak na gio mup ba oiri gu Juan ja biim gook gui' nam kaichu', ³⁶ ba tii gu Jesus na gama ja'k ja'p ba jimchu'. Ba'p ja titda gui' nam kaichu':

—Dhi'r di' na muni ja'p ba jim gui' nañ jam aagi'ñ takaab na ja'p ji buusan na maa'n gux kii' kasnir nat Dios bha joot nam matgarta' gatuuk jich a'mkam.

³⁷ Ba' gu gook ja'tkam nam kaichu' gu Juan, pu miji xi oi mit gatuuk dir gu Jesus na mit jax kai na pu'ñi ji' kai'ch gu Juan.

³⁸ Ba' nammi gama ja'k na ba jimchu' gu Jesus, ba ja tii nam gatuuk dir mu oi'ñ gook gu ja'tkam, ba'p ja titda:

—¿Tu' pim gaagim jiñ jaaduñ?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Chaam tu'. Ya' chich pix bham tikkam nap pai' kioñ jaduñ.

³⁹ Ba' gu Jesus jup ja titda:

—Dho mummuni. Pu kani gor maik na pim ba' ti' tigia'.

Ba' gui'p ma oi mit mu kia'mi'ñ gu Jesus. Mi'm ba' xi dharaat alhio, na gu' pu pui' ba jurnim, dumaalh pix ba duu na mit mu ai.

⁴⁰ Gui' ji' gook ja'tkam nam kaichgit gu Juan na mit oi gu Jesus, Anrees tii' maa'n nar ja'nni'ñ gu Simoon Peegro. ⁴¹ Ba' xim jotma'n gu Anrees nat gaagam gu ja'nni'ñ Simoon. Ba' nammi gama ja'k tiigik ba aagi'ñ, jup titda:

—Ampix maat jachich dho gi ji ba' guch Xoik'am gui' na saak Dios bha jootsa'. Kani maik jach tii'mpu'.

⁴² Ba' mui' ba bai'ñchu' gu Anrees gu ja'nni'ñ Simoon mu na pai' kio gu Jesus na ba' tigia'. Ba' nam jax kia'pix mu ji aajim, jup titda gu Jesus gu Simoon:

—¿Aa gu' aapi' jip tui'dhi' jia Simoon nap jir maraa'n gu Juan! Xib dir ja'p moo Peegro

jup ba tii'ka'. —Peegro ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch: Jodai.

Gu Jesus na ba guguuxdha' gu Piliip gio gu Natanail nam ba kaichgida'

⁴³ Ba' buimgidhak ma jii gu Jesus maa'n kap na pai' Galilea bhaan bipio'. Bhammi pix ji chii gu Piliip na oiri. Ba'p titda:

—Bañ kaichgida' ap jiñ jaduñ.

⁴⁴ Gu Piliip jir Betsaida kam nar pai' kam gu Anrees gio gu Peegro. ⁴⁵ Gu Piliip jup ma gaagam gu Natanail, jummi gama ja'k nat ba tii jup titda:

—Ampix maat jachich dho gi ji ba' xib gui' na saak bha jimda' jix dhaam dir nat jax tu ua'nak gu Moisees gio gu jai' nam bijik ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimik guch Gi'kora' nam dhi' aagit jup kai'ch. Gu Jesus bak jir di', maraa'n gu Josee Nasareet kam.

⁴⁶ Ba' bhai' ji ñio gu Natanail, jup kai'ch:

—¿Siamri aa chi moo bhai' dhir jup ba ji buusnia' ja bui gu Nasareet kam ja'tkam gu tu' nar jix kii'p jum duukam?

Ba'p titda gu Piliip:

—Dho na ba'. Kani git maik jach tii'mpu' nap ba'ñ jii'gi'ñdha'.

⁴⁷ Ba' nam kia'pix mummu ji aajim, jup ja titda gu Jesus gui' na mi' ja biim jup tu'ii' kaixdhat gu Natanail:

—Dhi'jani nat ya'ni ba ai na tu' silhkam jir Israel kam, na jax chu'm jix kii'galli'ñ guñ Gi'kora', na cham pai' dhuuk iatda' tu a'ga.

⁴⁸ Ba' gu Natanail jup kai'ch:

—¿Jax jap ba' duukat moop jix maat jiñ jaduñ nañ jax jir tu'm kam, nach gu' chakuich maaat?

Ba' gu Jesus jup titda:

—Dho nañ gu' aañ pu biipi' dir jum nii'ñ jia nap jax mu daa iigix bita' nat ba' dhi Piliip mu eek bhai'p bam baidhak.

⁴⁹ Ba'p kai'ch ip gio gu Natanail:

—Xib jañ dho gi bax maat ji nap aap jir di' gu Maraa'n gu Dios jiñ jaduñ. Tii' nap gu' jax bixchu'x chu matda'. Aap bak ba' ya' bar gè'kam ka' ja bui gu Israel kam ja'tkam.

⁵⁰ Ba' gu Jesus jup titda:

—Ku gu' cham tu'r daipu' ji gu xib nañ jax jum titda. Bixchu' ka tigia' ap ji matgam jix bhai'm duukam no'p moo cham oodat xiñ kaichu'. Tii' nap gu' biix jum jur ki'n ba ti jii'gi'ñ jiñ bui na ñich pui' xim tii'n nañ pu biipi' dir jum nii'ñ nap mu daa iigix bita'.

⁵³ Ba' mi' dhir jup ja titda gu Jesusus biix nam ji'k mi'p tu'ii':

—Tu' silhkam jañ ya' pu jam tiida', na kam aajim na pim pai' dhuuk ja tigia' gu noonbi'n guñ Gi'kora' nam bhijimmīni dhir bhai' ji chītmī'nda', silh jiiimda' am pai' nañ jup tui'ka' aañ nat bhañ joot, na gu' cham xiim ka kupio'ka' dhix dhaam.

2

Na bar koi'cham ka' mu Kanaa na pai'm tiimo' maa'n gu maa'nkam

¹ Ba' mi' dhir baik jurni'n ki'n dhi' pui', mam tiimo maa'n gu maa'nkam biima'n gu tiyaa mu Kanaa, na pai' Galilea bhaan bipio' gui' gu dibii'. Ba' biix mup oiri' gu di'ii'n gu Jesusus ²gio diilh gu Jesusus ja biim gui' nam kaichu', na mit gu' ja bai nam sapjai' mui' xi jiiimda' nam jai' tu jugia'. ³Ba' ja'xpix nam ka tu kua', mi ja'p jix buam bam aa' am jai' dhit gu ja'tkam nat ba juum gu biiñ. Ba' gu di'ii'n gu Jesusus jup titda palhiip ja'p xi baabuk:

—Cham ka bia' am gu biiñ dhich jaaduñ.

⁴Ba' gu Jesusus jup titda gu di'ii'n:

—Dho jax jach gi pup duuñ jiiñ ñaan, nat gu' chakuim ai na pai' dhuuk daaxix nam machia' dhi jaaduñ nañ jir tu'p tu'm da'.

⁵Ba' gu di'ii'n gu Jesusus daipu' xi chiidak mu ja'k jup ba ja aa'ndhim gu koi' bhiam, jup ja titda:

—Moo pim alh mi' pui' xi chu duñiidha' na ji'k jax jam tiidaidha' gu'niñ chio'ñ.

⁶Ba' mi ja'p jup ja bia'ka' am gu oi'nikam xijum maa'n gu ge'ger jaja' nar jix mamoiik joodai sobkoñxim, na chi gook ka' ba' baik bapai'ndhakar bhii gu suudai' biix ji'ma'n, gui' nam bhaan tua'ka' gu suudai' nam ki'n jum ikoimi'ndha' gammiji nam pai' dhuuk ba ji chu jugia', nam gu' pui' ja'k tu jimda' gu Israel kam ja'tkam. ⁷Ba'p ja titda gu Jesusus gu koi' bhiam:

—Ea gor mi' xi chua' gu suudai' dhi ge'ger jaja' ta'm na muni daraa, susdagim moo.

Ba' gui' mi'p xi ja susdai' mit jupaaban. ⁸Ba'p ja titda ip gio:

—Xib japim ba' alhi'ch baxbhai mui' xi choi'dhika' gui' na ya' umua'ndhix na tu ja makia' dhi ja'tkam.

Ba' gui' alhi'ch baxbhak mui'p xi bhiiidhak jamit. ⁹Ba' na bhai' xi dhi'nka, jir jix kii'

biiñ jix o'jo'. Ku gu' pu cham maat ji no'p jir suudai' kat nat biiñ jup jum duu, dai gu bhiadam nam mi' palhbui'ñ nam ba'x maat nar suudai' kat pix, na mit gu' dhi' tu tua gu suudai', pix ji nam gu' am cham jax kai'ch. Ba' nat xi dhiikak nar biiñ, ja'p xi baabuk ¹⁰jup titda gui' na mi'm titmu:

—¿Kux cham aar am kat nach dhi'ñix kii' biiñ biipi' ja toi'dha' git dhi ja'tkam? Gi na gu' pui' ja'k jum bua. No'm jix io'm bax biina' nach ba' gu kuuga'n mui'p ba ja toi'dha' git. Jaiñ nap gu' tii pu bia' bak, xib na pich ba' bhai' ba ji bax.

¹¹Ba' dhi' nat pu'ñix bhai'm duukam jup tu duu gu Jesusus, bhaan bhai' ji matgir na ja'xbui'p jir ge'kam na guch Gi'kora'. Ba' pu biix ja jujur ki'n ti jii'ñ jamit gui' nam kaichu' na mit tii nat jax tu duu.

¹²Ba' mi' dhir ba jii gu Jesusus mu ja'k Kapernaum ja biim gui' nam kaichu' gam gu jajaa'ni'ñ gio ba' gu di'ii'n, mi' mit xi juruudhak ji'k tanoolh.

Gu Jesusus na ba ja soo'mchuldha' gu ja'tkam nam cham mi' tu ga'rada' irban dir gu ge' chiop

(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lk. 19:45-46)

¹³Ba' na gu' bam aajim nam pai' dhuuk tu piastatda' gu Israel kam ja'tkam bhaan paaskua ta'm nam bhaan ti'ñichoka' jano' nat pai' dhuuk ja palhbui gu Dios na mit bha bubua mu dir Ejipto, mui' ma jii gu Jesusus bhammi Jerusaleen na bhammi ja'k buusaidha' gu bhaan Paaskua ta'm. ¹⁴Ba' nat bhammi ge'k mui' ji baa bhiji ge' chiop, miji ja'p pix jiiñak biit am gu bhui'myax ga'radam, gio gu kakasnir ga'radam, gio ba' gu giokda' ga'radam. Gio gui' nam tuumiñ pataasda' mi ja'p pix jax jup daraa am. ¹⁵Ba' gu Jesusus nat jax tirbi maa'n gui' na ki'n tim gib na ja'p tu'm na chipliñ, ki'n pix cha'tak ja jimchu'n gu bhui'myax ga'radam gio gui' nam kakasnir tu ga'ra. Gio gu tuumiñ pataasdam pu ja ia'lxichulh gui' nam bhaan ka tua'kat gu ja tuumiñ. Biix ja bubuax miji ja'k diirap. ¹⁶Gio gu giokda' ga'radam jup ja titda:

—¿Mu pim ja bubuaxdha' diirap dhi giokda'! ¿Jax gi ku pim ba' yiji pu tu duuk na cham tu' pu kai'nikam ya' tu ba'aak guñ Gi'kora' na bixchu' yiji tum ga'rada'?

¹⁷Ba' gui' nam kaichu' gu Jesusus ba ti'ñ-cho mit na bak pin pu'ñi tu ua'ñix gu

ñio'ki'n gu Dios mi' nat pai' tum ua'nak nap jum kai'ch: "Aañ tiix aagat na dai nam ya' dir jum daanda' git pix nap pai' tu chiopi'n Gi'kora', cham tu' na bëx aixim ya' tum buada'."

¹⁸Ba' gu gø'gørkam Israel kam bëx maap jim daagit jup titda am gu Jesusus:

—Eap jix bhai'm duukam xip tu duuñ jich ñii'ñichudat nach ba' moom jügi'ñdha' nap silhkam gø'kam kat ya' pu tu bua.

¹⁹Ba' gu Jesusus jup ja titda:

—Dho kani gor iarañ dhi chiop nañ aañ baik tanoolh ki'n giop küisa'.

²⁰Ba' gui'p kai'ch am:

—Jiñ chi gu' moo baik tanoolh ki'n jup ba kii pich dho gi ji! Mui' ja'tkam jam saak ya' tu juanaimik na mit pai' dhuuk kii dhi chiop ku mit gook oo'm daman xijum maa'n oidha' ki'n ka tiimo. Gu' aap diih gi ba', çpaa duuk japich jup ba tiimo?

²¹Gu' na mit gu' pu cham maatit kai kum ba'p titda. Ja'p jum aa' am na silhkam dhi' aa' gu chiop mi' nam pai' dhir tu daan. Gu' gu chiop na aa' gu Jesusus, gu tukga'n ji na aagat jup kai'ch. ²²Sia gui' nam kaichu' pu cham maatit kai mit gu mi' jotmoda'. Mikkat ji nat pai' dhuuk muukik gio duadik jup ba bam na mit ba ti'ñcho na pin pu'ñi ja titda nam duñia'. Mi' dhir ba' ba ti jii'ñ jamit na ji'k jax ja titda, na mit gu' ba maat nar pai' nat jax tum ua'nak bijik gu ñio'ki'n gu Dios.

Gu Jesusus nax bhai'x mat ka' nam jax jum aa'nda' gu ja'tkam ja jujur am bhaan

²³Ba' jano' na bhammi oiri Jerusaleen gu Jesusus bhaan Paaskua ta'm na bhai'r piasta, mui' ja'tkam tii xi chi jii'ñ jamit buiñor gu bhai' jotmoda' nam ñii'ñ nat jix bhai' tu duu na tu'r jix bhai'm duukam. ²⁴Gu' ji na gu' cham ja jügi'ñ gu Jesusus, na gu'x bhai'x maat nam pix jap jum bua. ²⁵Na gu' giilhim jix bhai'x mat ka' nam jax jum aa'nda' gu ja'tkam ja jujur am bhaan, cham jaroi'm aa' na mi' dhir jup aagi'ñdha' nam jax jir tu'm ka'.

3

Gu Jesusus na ba tu a'gidha' gu Nikodeemo

¹Maa'n gu maa'nkam Nikodeemo tiigim bhai' kioka' Jerusaleen, na maadit jir di' ka' gu ja gø'gørkam tuk gu Israel kam ja'tkam nam pariseos jum tiiti'nda'. ²Ba' maa'nnim

mui' mam dikoo gu Nikodeemo nat mui' ma jii tukaa'ñ cha'm mu na pai' tibiap gu Jesusus. Mummu ba ji buus, ba'p titda:

—Bax maat ich jiñ jaduun nat aap Dios bham joot nap ya' tuch a'gidha' nach jax ja'k mi' pui' jiiimda' na jax jix aa', nach gu' cham pai' jaroi' pui' ñiidhat nax bhai' tu bua na tu'r jix bhai'm duukam no' cham bhaan ti ñiidhim gu Dios ja'p na jax aap nap bixchu'x aichu'n nap pu tu duñia'.

³Ba' gu Jesusus jup titda:

—Tu' silhkam jañ ya' pum tiida', na gu jaroi' no' cham xim ga'nga na jax ja'k duuji giop maaxilhia', cham tu' bhaan ti ñiidhidha' gu Dios.

⁴Ba'p kai'ch gu Nikodeemo:

—ÇJax gi dhuip kax bhaai' nañ giop maaxilhia' no'ñ pui' bar gø' maa'nkam? Na gu' cham ka bhaai' nañ jax dhui ilhi'ch jup jiñ dhui miji baakii irban guñ ñaan giop maaxilhia'.

⁵Ba'p titda gu Jesusus:

—Tu' silhkam jañ ya' pum tiida', na gu jaroi' no'x aa' na gammiji bhaan ti ñiidhidha' gu Dios, biipi'm aa' na xim ga'ngada' na jax ja'k duuji tajaandhix ka' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda', na ba' mi' dhir ja'p ji buusnia' na ba bakuañix ka' suudai' ki'n. ⁶Gu' dhi tuuku' na ya' maaxilhia', ya' pur tuuku' ka' ji. Gu' aañ gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' ji nañ aagit jup kai'ch, no't bhaan bam tajaa gu jaroi' no' ba ti jügi'ñ aañ jiñ bui na ja'p ji buusnia' na giop ba maaxilhia'. ⁷ÇGiilhim jix xijaim kai'ch iñ aa panaas kup ba' mi' pui' pup tu'ii'? Matgam bëx ja a'm jum aa' ji gu ja'tkam nam giop maaxilhia' no'm moo pui'p ilhii'ñdha' git nam mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' guñ Gi'kora'. ⁸Dhi' ja'p ji buusan jia na jax gu jibiil nap pu cham mat ka' na pai' dhir bha jibiirda' sia ku ya'ni ja'p pix kuu, ni nap jix mat ka' na pa ja'k jax jum duñiidha'. Pu'ñip ji buusan gu jaroi' no' ba tajaandhix gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda', panaas ku giop ba maaxilhia'.

⁹Ba' gio bhai'p ji ñio gu Nikodeemo, jup kai'ch:

—Chaam ji nañ maatit jum køø ni ji'x na jax jir jum duukam nap jax kai'ch jiñ jaduun.

¹⁰Ba' gu Jesusus jup titda:

—¿Gi jax jum duu pich jiñ jaduun? Nap saak aap maadit jir di' gu ja g'e'gerkam tuk gu ja'tkam ya' dhi Israel, na ba' pui' ni ji'x kup jix maatit jiñ kœe nañ jax kai'ñkam jup jum titda. ¹¹ Tu' silhkam jañ ya' pum tiida', na aañ biix nañ ji'k jax tu a'ga, niidhix kam jup kai'ch iñ, cham tu' nañ jax aajim pix nañ pui' tu a'gim. Mui' dhit jam dhox chu maat nañ aañ cham tu' iatda' tu a'ga, gu' ji na gu' aapi'm na pim ji'k jir g'e'gerkam ja'p xi dhuukat, ni ji'x ku pim cham jiñ jügi'n. ¹² Tii' na pim gu'p kai'chdha' na pim cham maatit jiñ kœe nañ pai' dhuuk tii' tu jam a'gi'ndha' bhaan ji ua'rgidhat gu tu' nar ya' kam dhi oi'nga'n. ¿Jax japim ba' duujix maatit jup kaaya' git no'ñ dai gu tu' nar jix dhaam kam bhaan ji ua'rgidhai bhai' ji chu jam a'gidha' git?

¹³ Na gu' aañ jix dhaam dir jimdat jup kai'ch na pai' cham jaroi' ti' nii'n, dai aañ nañ jir bhammi kam nat ba' bhañ joot guñ Gi'kora'. ¹⁴ Jiñ xissapa' am ba' kuruus ta'm ja'p na jax gu ko' gup duñiixim nat uux cha'm sissapak bijik gu Moisees mummy na pai' oilhimik gampix ja biim gu Israel kam ja'tkam. ¹⁵ Na ba' gui' nam ji'k ti' jügi'ndha' aañ jiñ bui gammiji ja a'm ba ti' niidhidha' guñ Gi'kora', nam ba' cham kam tulhiina', dai nam ba jimia' jix dhaam ja'k.

Gu Dios nat jix ja joi'gihl gu ja'tkam

¹⁶ Na gu' giilhim tiix ja joi'gi'n gu Dios biix na ji'k gu ja'tkam, pui' kut ba' bha joot gu dai maa'n maraa'n ya' dhi oi'nga'n, na sap ba' biix gui' nam ji'k ti' jü'ndha' buiñor, cham tu' kam tulhiina' am, dai nam ba jimia' jix dhaam ja'k. ¹⁷ Cham tu' nat jax kai'ñkam bha joot gu Dios gu maraa'n na ya' œeji ja tulhiinchuda' gu ja'tkam, gu' ja'pji na ya' tu ja ua'ndha' ji gu ja ua'tulhdhara' nam ba' pu'ni duuji cham kam tulhiina'.

¹⁸ Na ba' gu jaroi' no't ba ti' jü'n pu'ni buiñor gu Maraa'n, cham tu' ka tulhiinchuda' guch Gi'kora'. Gu' ji no't gu' jax dhuuk cham ti' jü'n buiñor, dho gi gu' pix am ti'ñchoka' ji na tulhiinchuda'. ¹⁹ Na gu' giilhim jix io'm jum tulhiina' gu jaroi' no' cham ti' jügi'n buiñor gui' na joidham g'e' tanoor na ya' tii oiri. Ba' xib gui' nam pu cham ti' jügi'n buiñor, giilhim jamit dho g'e' bam ua'tulh, na gu' dai nam jix joi'ñ nam biix aixim tu bua na tu'r jix buam jum duukam. ²⁰ Ba' cham kiigalhi'n am gui' na

joidham g'e' tanoor pui' xi chu bua't. Pu cham pai' mi' pai' gu'nguk am ba' taa'ban nam jix xi'irdat, na gu' pu ja tiida' na cham jir am gu pui' nam ji'k jax tu bua. ²¹ Dai gui' nam ji'k tu' ka'm nii'n nam ba' buiñor xip tui'dhi' gui' na joidham g'e' tanoor. Dhi' ba' bhaan jix maati' nam mi' pui' jiiimchu' na jax jix aa' gu Dios.

Gu Juan na giop ba ja mattuda' gu ja'tkam na jax jir tu'm kam guch Xoi'kam

²² Ba' mi' dhir na pui' ji' xi chu a'gidhimik gu Nikodeemo, ba jii gu Jesusus ja biim gu noonbi'i'n mummy ja'k maa'n kap na pai'x jai'ch gu suudai' na Judea bhaan bipio' gui' gu dibiir. Mi' mit ba' juruun ji'k tanoolh nam ja bopkonda' gu ja'tkam gui' nam ji'k ti' jü'ndhidha' na ji'k jax tu ja a'gi'ndha'. ²³ Gu Juan mummy ja'k Enoon jup ja bopkonda' mia'n na pai' Salim ti' tii', na gu' ja'p moo joidham sabaar jup mirda' mummy gu suudai'. Diihl pix ji aajidha' am ji gu' gu ja'tkam nam xim bopkonak ka', nam gu' ti' jügi'ndha' na ji'k jax tu ja a'gi'ndha'. ²⁴ Jano' chakui kuu mit gu Juan.

²⁵ Ba' ji'kchi gui' nam cham kaichu' gu Juan ma ja niokbuix jamit gui' nam kaichu' gu Juan nam pui' ji kai'chit na pui' ja'k tu daaxix nam mui'kim jum ikoimi'n nam pai' dhuuk ba ji chu jugia'. Cham jum aa' nam moop jum bopkona', nam gu' sap maakam tu jim. ²⁶ Mi' pui' xi kai'chimik mummy ja'k maakam jup ba tu a'gidhim am gu Juan gui' nam kaichu', jup titda am:

—Gui' nap aa' jano' na bhammi dir oiri baasi'n dir gu Jorda'an Ak, gui' bo na pich saak bha ja mattudam gu ja'tkam nar tu'p tu'm da', xib pui'p ba ja bopkon gu ja'tkam. Pui' mui'p ba kaichu' am.

²⁷ Ba'p ja titda gu Juan:

—Dho gu' bhaan ti' niidhim ji guch Gi'kora' ku ba'p tu bua, cham tu' na moo ja'p pix na mu pai' pui'p ba tu bua diihl pix na jax ilhi'i'n. ²⁸ ¿Kux cham ti'ñcho pim aa nañ jup kai'ch jano': Aañ cham tu'r di' guch Xoi'kam? Matgam aañ bhai' pix jiñ joot ji guch Gi'kora' nañ büpi' kat ya ja'p ba ja mattuda' gu ja'tkam na cham xiim bha jim. Dhi' dhor di' na pim mu pai' aa'. ²⁹ Ba' aañ xib giilhim jix bhai'n chaat nat ya' ba ai. Ja'pniñ jix bhai'n chaat na jax gu jaroi' na umua'ndhix ka' na bhaankamu'n tu ja maakda' gu ja'tkam na pai' dhuuk bar

bhaan ka' na bam tii'mo' gu biapma' biima'n gu tiyaa. ³⁰ Gu' ba' gu xib aañ pur cham tu' dho kia', nat gu' bam kuugalh na jax tu daaxix kat nañ jax tu ja a'gidhimik gu ja'tkam. Dai ji nam mui' xim dikoo'ndha' nam mui' xi kaaya' gui' nar ge'kam nat ya' ba ai. Cham jax bua sia ñich aañ ya' pix ja'p ji bii, nañ gu' aañ cham tu'r jupaabkamu'n.

Gui' nat jix dhaam dir bha jii

³¹ Gui' nat jix dhaam dir bha jii na giilhim jir ge'kam, biix jix chu maat na jax tu tu'ii' bhammi. Cham tu' pui' na jax gu ja'tkam nam dai gu tu' ya ja'p kam dhi oi'nga'n bhaan jim iatat ge'gerkam jum ilhii'ndha', gu' gui' ji nat jix dhaam dir bha jii na ba' pui'm tiiti' nar ge'kam. ³² Na gu' biix jix chu maat na ji'k tu' bhammix chu jai'ch jix dhaam nach aach tu' cham maat. Gu' ji nam gu' mui' ja'tkam cham ti jüigi'ñ, nam gu' ja'p jum aa' na pix jap kai'ch, ³³ nam gu' cham ti jüigi'ñ na jax kai'ch gu Dios bhaan gu u'uan ta'm na tu ua'ñix. No'm gu' moo ti jüigi'ndha' git na jax jum kai'ch, matgam ba ti jii'ndha'm git ji buiñor gui' nat jix dhaam dir bha jii. ³⁴ Nat gu' pu kai'ñkam bha joot gu Dios maakak gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda' ge' cham daaxix kam, na ba' ya' bhaankamu'n tu a'ga'. ³⁵ Ba' na gu'x dha'dat jix kiigalhi'ñ guch Gi'kora' gu Maraa'n, biix chu maa na tu' ilhii'ñ. Dai gui' bhaan jup tu tu'ii' gu xib biix nach ji'k tu' cham ilhii'ñ aach. ³⁶ Ba' gu jaroi' na ti jii'ndha' buiñor gu Maraa'n gu Dios, pu baidhika' jix dhaam ja'k na pai'p tu'ii'. Dai gu jaroi' no' cham ti jüigi'ñ buiñor dho gi gu' cham tu' baidhika' ji, dai na pix am ti'ñchoka' na tulhiinchuda'.

4

Gu Jesusu na ba taanda' gu suudai' gu ubii Samaaria kam

¹ Ba' ba maat gu Jesusu nam pui' ba te kee gui' nam pariseos jum tiiti'nda' na amuub oiri, sap jup kai'chdha' am gu ja'tkam: "Pui'p ba ja bopkon gu Jesusu gu ja'tkam, dai gui' pix jam ba' mu ja'k ba kaichu' biix, gu Juan mi' pix ja'p ji bi'iim." ² Ku gu' pui' pix ilhii'ñ am ji na gu Jesusu ja bopkon gu ja'tkam, sia ku gu' tii gu noonbi'ñ pix na ja chian. ³ Ba' pui' ma jii gu Jesusu mi' dhir Judea, silh mummu ja'k bhii Galilea.

⁴ Mi' ba' moo buusnichu' na pai' Samaaria ti tii'. ⁵ Ba' mummu ba ai na pai'r kikcham, Sikaar ti tiigim, na Samaaria diböir bhaan bipio', mia'n nat pai' iimchudak gu diböir gu Jakob gu maraa'n Josee, ⁶ nat pai' kollh-bixdhak gu suudai'. Ba' gu Jesusu jimdat mi ja'p jim jüip na pai' kollh-bixdhix gu suudai' na bax magoontu' nat gu' mik ba jii, nat gu' pui'x dhaam ba ji dhuu nat ba' mi' ka bhii. ⁷ Ba' mi' pui' na kam jüipi'ñ gu Jesusu, mi' ba ji buus maa'n gu ubii nat mui' ba bai'gam nar mi' kam Samaaria. Ba' gu Jesusu jup titda:

—No' pich mi' dhir iam alhi'ch bhañ baxbhi gu suudai'ñ jaduun na pich kapbhai' ya' ba ai. Moon pik ja'p ba tonmoim ji kux ba' pui' aa.

⁸ Gu' na gu' diihl mi'p ka daa gu Jesusu na mit ka tu taanim gu koi' gui' nam kaichu' mu ge' kiicham. ⁹ Ba' nam gu' iam pix cham jum kikiigalhi'ndha' gu Israel kam ja'tkam gio gu Samaaria kam, pui' ku ba'p kai'ch pix gu ubii na tii taan gu suudai' gu Jesusu:

—¿Jax jap ba'm aagit bhai'p bañ chaan gu suudai' nañ jum baxbhidha'? Nap gu' aap jir Israel kam, cham tu'r ya' kam ap Samaaria. Nap gu'x maat nam cham jum kikiigalhi'ñ bo gu Israel kam gio gu ya' oi'ñkam.

¹⁰ Ba' gu Jesusu jup titda:

—Aap gu' moo cham jax ji kai'chit alhi'ch xiñ baxbhidha' jiiñ jaduun, nap gu' cham maat nañ jir tu'p tu'm da' aañ nañ ya'm taan gu suudai', ni kup jix maat na tu'm makia' gu Dios no'p moo soi'm ilhdhai ba taanda' git. Pu kani no' pich aap soi'm ilhdhak jiiñ chaa gu suudai', jix kii' ji nañ jum makia' na jax chu'm ki'n jix bhai' ba tum jimda' no' pich ba ii.

¹¹ Ba' gio bhai' ji chu a'ga gu ubii, jup kai'ch:

—¿Tu'p ba' ki'n ilhii'ñ nap baxbha', na gu'r tuukab mijimmi na pai' suu'n dhi suudai'? Teb jum aa' gu tu' nañ ki'n gia'rgidhai mu baasa' gu bai'ndhakar nañ ba' ba tu bai'gia'. Aap gi ba' nap cham ua' na tu' ki'n, ni nap tu' ka'm baxbha'. ¿Ka' paap gi niidhat jup kai'ch ji gux kii' gu suudai' na pui' ki'n jix bhai' ba tuñ jimda' no' ñich ba ii? ¹² Ja'p moo nap pix jap kai'ch dho jia nap ge'kam tii xim ilhii'ñ nap ilhdhat nañ moop bam kaaya', ja'p na jax guch

boxii kat Jakob nach kaichgít, gui' nat ya'ch iimchudak dhi suudai' kolhbixdhak. Na gu' gui' ya' tu ba'ii'ndat ja biim gu maamra'n, gam gu sasoiga'n na ya' tu i'chdat. ¿Ka' giilhim gè'kam tu tatda' aa panaas?

¹³Ba'p titda gu Jesusus:

—Aa gu' matgam dhi suudai' nap aa' aap, cham tu'm a'ga ji, na gu' dhi' cham tu' am tu ju'ngi'ñ, na gu' ja'xpix giop bax chanoom ka' gu jaroi' sia kut tii xi ii. ¹⁴Gu' gu suudai' nañ aañ jax chu'm tu maak, cham tu' ka tanoom ka' ji gu jaroi' no't ba ii, na gu' gammiji pu bhaan ba ba'punda', na gu' bhaan ba ti niidhidha' guñ Gi'kora' na ba' cham tu' ka tulhiiñchuda', dai na ba baidhika'x dhaam ja'k.

¹⁵Ba'p kai'ch gu ubii:

—Eap alhi'ch jiñ maak ku gi gu suudai' gu pu chu'm nap pui' tu maak nañ ki'n cham ji'xdha' ka tanoom ka', kat jañ chi iam cham bhai' ka jimmida' nañ bha tu ba'ii'nda' ya'.

¹⁶Ba'p titda ip gio gu Jesusus:

—Dho eap bai'ñmir gui' nap biima'n daañ jaduun'. Xib jañ ya' jam niira biix gook.

¹⁷Ba'p kai'ch gu ubii:

—Jax dhui nañ aañ cham ti biina'. ¿Paañ gi dhir bhai'p baidha'?

Ba' gu Jesusus jup titda:

—Jir pui' dho nap jax kai'ch jiñ jaduun' nap pui' cham ti biina'. ¹⁸Na pich gu'x chamaamim mai' ba ia'bu, jumaip pix jax bhai'p ba tiida' gu maa'nkam gio jumai. Gu' ba' dhi' nap xib oi'ñ, cham tu' dhor jum biina'. Jir silhkam dho nap jax kai'ch.

¹⁹Ba'p kai'ch ip gio gu ubii:

—¿Jax jap duukat jix bhai'x maat jiñ jaduun'? Aap ji bak bhaankamu'n jup ba tu a'ga jia guch Gi'kora' ja'p na jax saak gu bijik dir kam nam bhaankamu'n tu a'gimik.

²⁰Gu'p bak bax aa' nach bhammi ja'k tu daanda' Jerusaleen na pai' saak aagix na pim jax ba kai'chdha' aapi'm na pim ji'k jir Israel kam. Gu' ji na gu' aach mi' pui' tu daa'ñchu' nam jax tu jimdat guch bopxikat nam bha'ni dhir tu daanda' gu'ni oidha' daam nach pai' dhir tu daan aach xib.

²¹Ba'p titda gu Jesusus:

—Ea nap jix bhai' xiñ kaaya' biix jum jur ki'n jiñ jaduun' nañ ji'k jax jum tiida'. Kam aajim na pai' dhuuk cham kam aa'nda' na pim dai bhai' dhir dhi oidha' daam mu daanda' guñ Gi'kora', ni bhammi dir ja'k

Jerusaleen. ²²Aapi'm gu' ja'p jum aa' nar am na pim jax tu daan. Chaam tu'r pui' ji matgam, na pim gu' cham maat no' moop jir di' guñ Gi'kora' na pim daan. Gu' aach matgam jix maat ji, gam na pu'ni bhai' dhir buusnia' ja bui gu Israel kam ja'tkam gui' na uana' gu ja ua'tulhdhara' biix na ji'k ja'tkam. ²³Ba' xib ya' bam ai nam pai' dhuuk ampix machia' gu ja'tkam nam jax ja'k biix ja jujur ki'n ba tu daanda' buiñor guñ Gi'kora', na gu' ka ja tajañdha' guñ Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' na ja guguuxdhatgida' nam gammiji tu daanda' jix dhaam na pai'p tu'ii'. ²⁴Gu Dios pu cham maax jia, na gu' giilhim jir jix uañ. Ba' biipi'm aa' nam buiñor ti jii'ñdha' gu ja'tkam biix ja jujur ki'n na ba' bhai' ji ja mattuda' guñ Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' nam jax ja'k tu daanda'.

²⁵Ba' gio bhai'p ji ñio gu ubii, jup kai'ch:

—Dho gu' aach ya' pix tii niira ji guch Xoi'kam na saak bha jimda' na ba' ya' tuch a'gidha' na jax ja'k jix bhai' nach tui'ñgida'.

²⁶Ba' gu Jesusus jup titda:

—Aañ' dhor di' nañ ya' tum a'gi'ñ.

²⁷Ba' moo mi'p ba ai mit gui' nam kaichu' na mit ja'k ba suull mu dir ja'k na mit tu taanpuk gu koi'. Ba' mi' pui' pup tu'ii' am na mit ba tii gu Jesusus na gu ubii biima'n tu a'gichu', ku gu' cham maadit jum guguux ji na moo xi chikka' git nam tu' tu a'ga, na jax tiida' git: “¿Tu'p ba' tikka'n dhi ubii?” Piam na jax tiida' git: “¿Tu' pim ba' tu a'ga?” ²⁸Ba' pu cham ji chu bai'gik gu ubii pui' mi ja'p xi dhaasak gu bai'ñdhakaru'n pu jii mummu na pai'r kikcham nat ja aa'ñdham gu ja'tkam na ji'k jax titda gu Jesusus, jup ja titdaim:

²⁹—Muni dhaa maa'n gu maa'nkam na pai' tum ba'ii' na giilhim biix jix bhai'x maat nañ jax jiñ bua't oirida'. ¿Cham aa chir di' guch Xoi'kam gui' na saak bha jimda'? Pu ka gor maik jach tii'mpu'.

³⁰Ba' gu ja'tkam mi' oi'ñkam pix chu'p jum duu mit na mit ba tiigim no' moor silhkam na jax ja titda gu ubii. ³¹Gu' ba' gui' nam kaichu' gu Jesusus, mu ja'k tii tu aagi'ñ am gu koi' soi' titdat jup titda am:

—Ya' jai' bi chu ju'ñ jaduun'. ¿Cham bax bhio' ap?

³²Gu' ji na gu' gu Jesusus jup ja titda pix:

—Aañ matgam bia' ji nañ tu' jugia' na pim aapi'm cham maat jiñ jaduun'.

³³Ba' mi' pu cham bhaai' nam jax ka tiida' gui' nam kaichu'. Tiim ti tikka' am diilh, jup kai'ch am:

—Jaroo ba' ya' tu aichulh chi gu koi' dhich jaduun ku ba' pui' bia' na tu' jugia'?

³⁴Gu' ji na gu'x bhai' xi ja aagi'n gu Jesusu, jup ja titda:

—Matgam cham ji na tu bhio'moda' no'n moo tu' silhkam soi'n ilhii'n ja'p na jax aañ xib, nañ gu' cham pai' iam pix am jix bhio', na gu' dai nañ tiix jotma nañ ba timo' git nat jax jiñ chiidak bhañ joot guñ Gi'kora'.

³⁵Gu'p kai'chdha' am gu ja'tkam na maakob masaa'n ki'n jir o'rabhak ka', gu' ja'ppi pu xiib ji na ya' bar bhaan, nat gu' dhi'x bhai' ba kabka. Gu ja'tkam jañ dho ja aagat jup kai'ch na biix ja a'm bam aa' nam kaaya' gu ñio'ki'n gu Dios, cham tu' gu tu' na ya ja'p tim is. ³⁶Na ba' gu' nam pai' dhuuk ba ti jii'ndha' aañ jiñ bui, no' jaroi' mu ja'p pai' ba tu ja a'gidhim gu ñio'ki'n guñ Gi'kora' jiñ a'mkam, jix bhai' bhai' jim ilhdha' am, nam gu' bhai' ji machia' na ja a'm ba ti niidhidha' guñ Gi'kora' na ba' mi' dhir cham tu' ka ja tulhiinchuda', dai na ba ja baidhika'x dhaam ja'k. Gio gu jaroi' na tu ja a'gi'ndha', pui'x bhai'p jum taat ka' ja biim. Ba' dhi' iam pix ja'p ji buusan na jax gu jaroi' no't ge' ti ii nax bhai'm taat ka', gio jai' dhit no'm nii'x nax bhai' tu kaibhaim, pui'x bhai'p jum taat ka' am, nam gu' jai' mi' ba tu bagiata'. ³⁷Pui' nam jax ba kai'chdha' ip ya' gu ja'tkam, na saak sia kut diilh mi' pai' ti ii maadit, ja'p ji buusnia' nam mui' ja'tkam jup jum duña' na pai' dhuuk bhai' ji chu oraa'. ³⁸Ba' aañ xib jam guguuxi'n jiñ jaaduñ na pim nai' xi jimia' na pim tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam mu ja'p nam pai' tu ja a'gidhimik gu jai' bijik. Na gu'm aa' nam jai' nai'p xi jimia' nam ja guguuxdha' nam ba' pik moo ba ti jii'ndha' aañ jiñ bui jik nam jix aa'nda', na pim ba' pui' ji bubuakia' na gu bagiatdam.

³⁹Ba' jai' dhit gu ja'tkam mummu pu ti jii'n jamit buiñor gu Jesusu gu mi' oi'nikam Samaaria na ba ja aagi'n gu ubii, nap ja titda: “Giilhim biix jix bhai'x maat nañ jik' jax jiñ bua't oirida'.” ⁴⁰Ba' ja'xpix mi' ba ai mit na pai'p tu'ii' gu Jesusu gui' na mit mu tiigim, ba'p titda am na sap mi' xi juruun'dhai ja bui. Gu Jesusu ba' mi'p xi juruun'dhak gook tanoolh. ⁴¹Jix io'm mui'

ba ti jii'n jamit dho gi ji ba' buiñor nat bhai' ji chu ja a'gi, sia gu jai' biix ba ti jii'n jamit gui' nam cham jii'gi'ndhat gu ubii na tii ja aagi'n biipi' dir na jax titda gu Jesusu. ⁴²Ba'p titda am gu ubii:

—Xib jach dho gi ba ti jii'gi'n ji nar dhi' guch Xoi'kam na ya' uañchuda' guch ua'tulhdhara'. Ku gu' cham tu' ji na moo dai aap nap jup jich chitda na pui'x bhai'x maat nap jax jum buada', ja'ppi na chich diilh ba kai na giilhim joidham xi bua na xi chu a'ga.

Gu Jesusu na ba dua'ndha' gu maraa'n gu nobii'n gu ge'kam

⁴³Mi' dhir ba' nat mi' xi juruun'dhak Samaaria gu Jesusu gook tanoolh, giop ba jii mu ja'k Galilea nat pa ja'k ba jii, ⁴⁴sia ku tiix maat nam cham pik kiigalhi'n na jax ba kai'ch, nam saak cham jii'gi'ndha' gu jaroi' no'm jir maap jum oi'dhagam, sia kux ja joi'ndat tii ja aagi'n gu ñio'ki'n guch Gi'kora'. ⁴⁵Ku ba' gu' nat pai' dhuuk mu ai Galilea, siamri pix ja'x jup ji chi jii'n jamit ji gu mi' oi'nikam, cham tu' na moo pu ni ji'x, nam gu' biipi' dir pu ba nii'n nam bhammi oipimik Jerusaleen nat jix bhai'm duukam jup tu duu, na gu' ampik biix bhammip oilhimik gu Jesusu na bhai'r piasta kat gu bhaan Paaskua ta'm.

⁴⁶Mi' dhir ba' moo nai' ja'p bhii nammi ja'k Kanaa ti tiigim na pai' maa'n na jax Galilea bhaan bipio', nat pai' biipi' dir biiñ jup duu gu suudai'. Ba'x io'm ja'pni ja'k mik na pai' Kapernaum ti tii', mi'x ka'look gu maraa'n gu nobii'n gu ge'kam. ⁴⁷Ba' pui' ba ti kai gu nobii'n gu ge'kam na gio mi'p ba oiri gu Jesusu Galilea ja'k giisik mu dir ja'k Judea na xi oilhimik. Ba' mui' ma jii nat gaagam mi' na pai' oiri, mi' ji buusnik soi' ba titdaim na sap iam dua'ndhara' gu maraa'n na ba muukim nax io'm jix ka'look. ⁴⁸Ba'p titda gu Jesusu:

—Jax dhui na pim cham ji'xkat ti jii'ndha' aañ jiñ bui no'n cham jam nii'ndhudat jup tu bua gu tu' nar jix bhai'm duukam.

⁴⁹Ba' gu nobii'n gu ge'kam jup titda gu Jesusu na pui' ka kai'ch:

—Gi no' pich moom guguux jiñ jaduun nach mui' xi jimii muñ ki'aam na cham ba mukia' guñ alhii chuk, na gu'x io'm ba xi bhichu'.

⁵⁰Ba' gu Jesusu jup titda:

—Bax kii' ji matgam gum alhii chuk jiñ jaduun. Ja'k jap ba gixia' cham jax jim aagit.

Ba' gui' pu jii ip nat jax pu tii'n gu Jesusu, na gu'x maat na silhkam jup titda, cham tu' na pix jap kai'ch. ⁵¹ Ba' buimgidhak na nammí ba jimchu' na iam pix ba aajim mu kia'mi'ñ, mi' ba nam jamit gu diilh tujuandam tugi'ñ, ba' mi' ba aagi'ñ am nat ba dua gu maraa'n, jup titda am:

—Bax kii' gum alhii chuk jiñ jaduun.

⁵² Ba' gui' xi ja tikka na pai' dhuuk dir bax kii', jup ja titda:

—¿Paa duuk dir bax kii'?

Ba' gui'p titda am:

—Takaab dho mia duuk dir cham ka jibaamuk.

⁵³ Ba' xi chi ti'ñcho gu taata'n gu alhii, jir bhai' ja'p duuk na pai' dhuuk jup titda gu Jesusu: “Bax kii' ji matgam gum alhii chuk jiñ jaduun.” Ba' dai nat ba ti jii'ñ biix juraa'n ki'n buiñor, gio gu jajaa'nmi'ñ dappaam jamit pu ti jii'ñ ip.

⁵⁴ Ba' dhi' nat pui' ji' tu duu gu Jesusu nat ja'k güsik mi' ba ai Galilea mu dir ja'k Judea na xi oilhimik, dhi' ki'n ba' bar gookim nat jix bhai'm duukam jup tu duu.

5

Gu Jesusu na ba dua'ñdha' maa'n gux ma'mkulhi' bhammi Betesda

¹ Ba' mikkat giop ma jii gu Jesusu bhammi ja'k Jerusaleen, nat gu' bam ai nam pai' dhuuk tu piastat gu Israel kam ja'tkam.

² Ba' nat bhammi ba ai ju'ñdharan gu ge' kiicham na pai' xikoolh tu kuup, moo bhai' dhir mu baakim nam pai' Kakasnir tu Ki'ñ-gobi' ki'n jix chu mat ka' gu bhai' oi'ñkam, mi' na pai' dhir bar mia'n gama ja'k na pai' suu'nka' gu suudai' nam ebreo ñi'look ki'n Betesda ti tiiti'nda', mu na pai' joidham biix xikoolh dhir ti ikgidhix ka' nax bhaai' nam mi'm jippi'ñdha' gu ja'tkam no'm mi ja'p oipo.

³ Ba' gu Jesusu jimdat mi' pix ji ja ti mui' gu cham ñiñña kam, jai'x mama'mkulhi' gam jai' gui' nam jix xoso'-solhik ka' nam dikoo pix tu oipoda'. Biix aixim tu'm ki'n jix kako'k kat mi ja'p pix ja'x boobok am nam sap mi' ñhira na gu'ngukia' gu suudai'. ⁴ Na gu' pai' ji' gu'ngukda' na sap mi' timiikda' gu nobii'ñ guch Gi'kora', na sap ba' gu jaroi' na biipi' mi bakia' na ka gu'ngukda', pu dodhia' gu jax chu'm

ko'kdai' na ki'n kax ka'ook ka'. ⁵ Ba' maa'n mi ja'p jup bo' gu maa'nkam na iam pix gook oo'm oidha' ba aichdhim na dir bax ka'ook, gook oidha' pix bam aagit na ba aichdha'. ⁶ Ba'x joi'ndak tii gu Jesusu na mi' soi' tu'ii', na gu'x maat nat mui' oidha' bap duu na dir bax ka'ook. Ba'p titda:

—¿Tii aap jix dhuadhim jiñ jaduun?

⁷ Ba' gux ko'kkam bhai' ji ñio, jup kai'ch:

—Tii dho, gu' ji na gu' cham jaroi' jai'ch ka' nañ git iam ba umua'ñdha' na muñ baasa' suudai' chir na pai' dhuuk bhai' ji gu'ngukia', na gu' jumai biipi' mi' ba bakia' nañ aañ kia'pix ya' dir mu ji jimia'.

⁸ Ba' gu Jesusu jup titda:

—Dho xib ba' bi bamii'ñ jaduun. Muni pa'p ba oirida' tu u'ji dhim bapaxkidhara'.

⁹ Ba'x kii' bhai' ji bam gux ko'kkam nat jax pu tii'n gu Jesusu, tu baapmi'ñdhak gu bapaxkidharu'n mu ja'p xi oiri. Gu' ji na gu' moo jano' pik cham jup tum juanda'. ¹⁰ Ba' pu ñiok jamit gu ge'gerkam Israel kam gui' nat dua'ñ gu Jesusu na mit ba tii na mi ja'p ba jimchu' tu ua'dat gu bapaxkidharu'n, jup titda am:

—¿Jax kup ba' ya' pu tu duiñchu' dhim bapaxkidhara'? ¿Kup jix cham maat aa na xib cham tum juan? Jix maat ap na pui' tu daaxix na saak cham jaroi' tu baapmigi'ñdha' sia gu tu' palhiip jup jum duukam.

¹¹ Ba' gu maa'nkam jup ja titda:

—Jax dhui na cham pai' jax jiñ chitda gui' nat jiñ dhua'ñ no' tu'p jix xidhuu xib na saak cham tum juan. Dai nap jiñ chitda: “Munip ja'p ba oirida' tu u'ji dhim bapaxkidhara'ñ jaduun.”

¹² Ba' bhaakuk jix bhai' bhai' ji chikka mit, jup titda am:

—¿Jaroo ba' da' gu jaroi' na pui'm titda nap pui' mu ja'p ba oirida' tu u'ji gum bapaxkidhara'?

¹³ Gu' ji na gu' cham maat gu maa'nkam no'p jir di' gu Jesusu nat dua'ñ. Mi' pu cham bhaai' na jax dhuuji ja aagi'ñdha' nam tiix bhai' bhai' ba tikka, nat gu' miji ja'p pai' ji dhuu gu Jesusu nat jax xi dhua'ñdhak. Pu cham maati' gu' na pa ja'k oiri, na gu' mui' mi ja'p tum oipo. ¹⁴ Mikkat ji na mit ba' giop bam titgi bhammi ja'k ge' chioip na ba'p titda gu Jesusu:

—Xib jap moo tu' ka'm xi chi niidhat jiñ jaduun na pich kapbhai' ba dua, na

ba' cham gio tu'p bam duñia' jix io'm jix buam jum duukam no'r maa'n nap jax jum ua'tulhi'ñ.

¹⁵Mi' ji nat ba' ampix maat gu maa'nkam nar di' gu Jesusu gui' nat dua'ñ, mi' dhir dho gu' dai nat ba ja aa'ñdham gu ge'gerkam Israel kam. ¹⁶Ba' gui'x bhai' pix jup jum ilh jamit na ba ja aagi'ñ, dai dho gu' nam bax chu chianik nam mu'aa'. Jotmoda' nai' xi jii mit miji ja'p na mit gaagam na pa ja'k oiri. Ba' nammi gama ja'k ji chii'gik ba tikka am na sap jax kut ba' dua'ñ gu maa'nkam, na gu'x maat na jano' cham tum juan. ¹⁷Ba' gu Jesusu jup titda:

—Dho na gu' guñ Gi'kora' cham pai' dhuuk daaxix na cham tu' jax bua no' moo ja'p xi chum aagam ja'p na jax xib. Ba' aañ pu'ñi ip, cham jiñ jüpi'ñ in.

¹⁸Ba' giilhim jix io'm bhaak jamit nat pui' xi ja tii'ñ, aa'nda' git nam ba tu chiñia' nam mu'aa'. Nam gu' ja'p jum aa' na diilh pix ge'kam jum taatit cham tu' ka'm nii'ñ na pai' dhuuk cham tum juanda', nam gu' cham ti jügi'ñ na ja'xbui'p jir ge'kam na gu Dios ku ba' pui' iim nar Gi'korga'n.

Guch Xoi'kam na ja'xbui'p jir ge'kam na guch Gi'kora'

¹⁹Ba'p ja titda gu Jesusu:

—Tu' silhkam jañ ya' pu jam tiida'ñ jaadauñ, ni ji'x kur pui' iam na pim jax jum aa'. Na gu' aañ cham tu'p tu bua gu tu' nar jix bhai'm duukam gu aañ diilh pix, sia kuñ jir maraa'n gu Dios, gu' ji no't pui' ba tii guñ Gi'kora' nañ tu' jax duñia' nañ ba' aañ mi' dhir pui'p tu duñia' bhaankamu'n. Na gu' biix na ji'k tu' jax buada' guñ Gi'kora', aañ mi' dhir bhaankamu'n pui'p tu duñiidha'. ²⁰Ka git na pim gu' ka tigia' palhiip gama ja'k iam na pim tu' cham pai' nii'ñ, na gu' kap tu duñia' guñ Gi'kora' bhaan jim ua'rgidhai aañ jiñ bui, na gu' giilhim xiñ kiigalhi'ñ. Mi' pim dho pui' pup tui'ka' no' pimit ba tii. ²¹Ja'p na jax gu koi'nga'n na gu' ja dudua'ñdhat ja baapmigi'ñ guñ Gi'kora' na ba' mi' dhir ba ja baidhika'x dhaam, ba' aañ xib pu'ñi ip, ja dudua'ñdhat jañ dho ja baapmigi'ñ gu koi'nga'n nañ ba' mi' dhir ba ja baidhika' ip. ²²Na gu' aañ pix bhaankamu'n ya' ja mattuda' gu ja'tkam nam ji'k mi' pui' jii'mda' na jax jix aa' guñ Gi'kora', gio nam ji'k cham mi' pui' jii'mda', cham tu' gui' diilh. ²³Dhi' ba' bhaan jix

maati' ka' nañ ja'xbui'p jir ge'kam na guñ Gi'kora' nam ba' pu'ñi dhuuji tu' ka'm jiñ ñii'ñdha' gu ja'tkam. Ba' gu jaroi' no' cham tu' ka'm jiñ nii'ñ, biix guñ Gi'kora' nat bhañ joot cham tu' ka'm nii'ñdha'.

²⁴Tu' silhkam jañ ya' pu jam tiida', gu jaroi' nax maatit jiñ kəe nañ jax kai'ñkam jup kai'ch, jir am na mi' pui' ba jimia' gio na ba ti jii'ñdha' bui'ñor gui' nat bhañ joot, na ba' gammiji bhaan ba ti niidhidha', na ba' mi' dhir cham ka tulhiin'chuda', dai na ba baidhika' jix dhaam ja'k. Na gu' no't pu'ñi ba ti jii'ñ gu jaroi', cham ji'xdha' ka mukia' gu iimdagaram bhaan, na gu'x chu maax kir bap tui'ñgida'. ²⁵Tu' silhkam jañ ya' pu jam tiida' aañ nañ jir maraa'n gu Dios, kam aaya' nam pai' dhuuk maaxik jiñ chii'gii kañ kaaya' gu ja'tkam, gui' nam ja'p ji buusan nam ko'iix, nam jix chukgam kir jup tu'ii'. Pu xib dho gu' ya' bam ai, cham tu' na pai' dhuuk. Tii' nat gu' pix ya ja'p jim tii. Ba' gui' nam jiñ kəeji mi' pui' ba jimia', gammiji pu ba dudua'ka' am gu ja i'ii'mda' am bhaan. ²⁶Na gu' guñ Gi'kora' ja tajaani'ñ gu iimda' na jax chu'm ilhii'ñdha' nam ba' ki'n dudua'ka'. Aañ ba' bhaankamu'n jix chu maax kir ja'k ja booso' nam ba' gammiji mi' bap tui'ñgida' na pai' cham ka tu muuki'. ²⁷Na gu' biix jiñ a'm jup tu tu'ii' na pim tu' cham ilhii'ñ, pu kai'ñkam bhañ joot guñ Gi'kora' nañ bhaankamu'n ya' ja mattuda' gu ja'tkam na ji'k cham ka ja tulhiin'chuda', dai na ba ja baidhika'x dhaam ja'k, gio gui' na ji'k pu gammiji ba ja tulhiin'chuda'. ²⁸¿Jax ku pim ba' mi' pui' pup tu'ii'? ¿Giilhim jix xijai aa panaas gu pui' nañ jax kai'ch? Matgam kam aajim ji nam pai' dhuuk biix jiñ chii'gii kañ kaaya' gu koi'nga'n mu ja'p nam jax yassap nat ji'k bam ja'bsu gu ja tutku'. ²⁹Nañ gu' ka ja baapmi'ñdha' nañ ba' moo ba ja aagi'ñdha' na mit ji'k mi' pui' jii na jax jix aa' guñ Gi'kora' nañ ba' cham ka ja tulhiin'chuda', dai nañ ba ja baidhika' na pai' cham ka tu muuki'. Gu' ba' gui' na mit ji'k cham tu' ka'm tii guñ Gi'kora', pix am ti'ñchoka' am nañ ja jootsa' mu nam pai' mi' pup jum tulhiin'chuda' gammiji.

Na jax ja'k jix maati' nar silhkam na ja'xbui'p jir ge'kam guch Xoi'kam na guch Gi'kora'

³⁰Ja'pni ba' moop ja titda gu Jesusu:

—Aań pix bhaankamu'n guń Gi'kora' ya' ja mattuda' gu ja'tkam nam ji'k mi' pui' jiiim na jax jix aa', gio nam ji'k cham mi' pui' jiiim. Ku gu' cham tu' aań dñilh ji nań jax ilhii'ndha', gu' ja'pji dai na jax jiń chiidaidha' pix gui' nat bhań joot. Dhi' ba' bhaan jix maati' ka' nar silhkam nań jax tu a'ga, ³¹ na gu' tu' gi kuń bap tu a'gada' git no'ń cham bhaankamu'n tu a'gada' git guń Gi'kora', na gu'r iatda' ka' git pix jia. ³² Ja'pji na gu'x maati' nar silhkam nań jax tu a'ga, na gu' gui' nat bhań joot pui'p jam mattu'n. ¿Cham aa dhi' kat bap jum kai'ch? ³³ Na gu' jano' na pimit mu tu joot nam tikkapu' gu Juan nar tu'p tu'm da', jir silhkam nap kai'ch na bar mia'n nań bha jim bhaankamu'n guń Gi'kora'. ³⁴ Ku gu' aań cham tu'ń a'm jum aa' ji nań a'mkamu'n ñiokda' gu jaro'i' ya' kam dhi oi'ńga'n. Gu' ji na pim gu' aapi'm cham maat nań jir ge'kam, gu' ba'm aa' na jaro'i' jam mattuda' na pim ba'x chu maax kir bap tui'ńgida', na gu' ba uańchudhix ka' gu jam ua'tulhdhara' no' pim jix aa'nda' git. ³⁵ Ja'p na gu Juan nax chu maax kir jup tui'ńgit jano' nat pai' dhuuk ya ja'p tu mattudak nań jir ge'kam, na gu' ja'p ji buusanda' na gammiji ti bi'ńdhatgida', pui' nam ba' biix pix joidham *kæket* na jax tu a'gimik. ³⁶ Ku gu' cham tu' ji na dai dhi' bhaan jix maati' na jax tu a'gimik gu Juan, matgam japim ji ba nii'ń ji nań jup tu bua na tu'r jix bhai'm duukam nat jax jiń chiidak bhań joot guń Gi'kora'. ¿Cham aa dhi' silhkam kat bap jum kai'ch? ³⁷ Gio na gu' guń Gi'kora' nat bhań joot, tii pu jam mattu'nka' ip nań aań ja'xbui'p jir ge'kam, sia ku gu' cham tu' moo gu maaxik na ya' pai' jimdat ba tu jam a'gidhim, na gu' giilhim jir jix uań, pu cham maax gu'. ³⁸ Dai gu u'uan ta'm na bhaan jim ua'rgidhat tii jam aagi'ń na pim jax ja'k tui'ńgida'. Gu' ji na pim gu' aapi'm ja'p xi dhuukat gu ñio'ki'ń na pim gu' cham biix jam jujur ki'ń ti jii'gi'ń buińor. Ja'pni dhuukat japim ba' pui' cham jup ti jii'gi'ń nat gui' bhań joot, ³⁹ sia ku tiir maa'n na pim tu jińkui'ńdha' gu ñio'ki'ń guń Gi'kora' na pim sap pik ba' tiix maachik na jax ja'k gammiji jam a'm ti niidhidha'. Matgam ge'e' jam a'm kam aa' ji na pim ba'x bhai' ba machia'. Tii' na pim gu' chaku' maati' *kæ* na aań jiń aagit jup kai'ch mi u'uan ta'm na tu ua'ńix, ⁴⁰ pui' ku

pim ba' cham aa' na pim jii'ńdha' aań jiń bui. Gu' no' pim ti jii'gi'ńdha' git, aań dho jam aagi'ńdha' git na jax ja'k jix bhaai' na pim duńia' na ba' gammiji jam a'm ba ti niidhidha' guń Gi'kora'.

⁴¹ 'Ku gu' aań cham tu' ji nań jix aagit pui' jam titda na pim pui'ń chiit'ń nań jir ge'kam. ⁴² Nań gu'x maat na pim jax jir tuutu'm, pu cham tu' ka'm nii'ń japim gu Dios. ⁴³ Gu' aapi'm gu' iatda' ji na pim joidham ilhii'ń no' jaro'i' ya ja'p pai' ba tu a'gim dñilh pix na jax ilhii'ńdha', gu' ba' gu jaro'i' no' tii silhkam xi chu a'ga, gampai' pix bia'ka' pim. Ja'p na jax aań xib nań bhaankamu'n ya ja'p tii ba tu a'ga guń Gi'kora', tu' pix jiń ilhii'ń japim jam jaaxmakar. ⁴⁴ Ja'p jum aa' pim na pim tu' pik mi chigia' na pim dñilh xi chu a'gat na pim jax ilhii'ńdha', gu' ba' na jax jix aa' gu Dios ja'p xi dhuukat japim, panaas ku pu cham tu' bhai'. ⁴⁵ Ku ba' gu' kam aaya' ji na pai' dhuuk jam tulhii'ńchuda' guń Gi'kora', na gu' ka matgilhia' na pim cham tu' ka'm nii'ń, na gu' ka aagi'ńdha' gu Moisees na pim cham tu' mi' pui' jiiimchu' nat jax tu ua'nak. Sia kuń gu' aań tii cham aagi'ń, gui' dho gi gu'x bhai' aagi'ńdha' ji. Gu xib pui'm aa' pim na pim panaas mi' pui' tu daa'ńchu' nat jax tu ua'nak. Chaam tu'r pui' ji matgam. ⁴⁶ Gu' no' pim mi' pui' jiiimda' git nat jax tu ua'nak, ba ti jii'ńdha' pim git ji aań jiń bui cham jax ji chi'ji. Na gu' gu Moisees aań jiń aagit jup kai'ch mi u'uan ta'm nat tu ua'nak na saak pu'ńi jumai bha jimda' nax io'm jir ge'kam ka'. ⁴⁷ Gu' ji na pim gu' ja'p xi dhuukat nat jax tu ua'nak, pui' ku pim ba' cham ti jii'gi'ń nań jax tii tu jam a'gi'ń.

6

Gu Jesusus na mui'dhalhdhai gu koi' tu ja makia' gu mui' ja'tkam

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lk. 9:10-17)

¹ Ba' gatuuk na pui' ji' xi chu a'gimik gu Jesusus, ma jii baasi'ń dir ja'k nam pai' gook ki'ń jix chu mat ka', suudai' ge' suu'n na Galilea bhaan bipio', gio ba' suudai' ge' suu'n na Tibeeriyas bhaan bipio'. ² Ba' mui' ja'tkam mu oi'ńchu' am, nam gu' biipi' dir ba nii'ń nax bhai' tu bua na tu'r jix bhai'm duukam, pui' na jax gux kako'kkam na ja duduadhi'ńdha'. ³ Ba' gu Jesusus jimik

bhammi jim jiiip oidha' juraab na pai'x kotb-ora' ja biiim gui' nam kaichu'. ⁴Ba' moo jano' pik jup bar mia'n bhaan Paaskua ta'm nam pai' dhuuk tu piastat gu Israel kam ja'tkam. ⁵Ba' mui' pix jax ji ai mit gu ja'tkam nat ba ja tii gu Jesusus gui' nam gatuuk dir mu jiiimchu'. Ba' gu Jesusus xi chikka gu Piliip, jup titda:

—¿Jax jach ba' dui tu ja makia' dhi ja'tkam? ¿Tu'ch ki'n tu saba'da' gu koi' nach ja makia'?

⁶Ku gu' pix jap titda ji, ea jax pik sap ti'ya', na gu' pux maat gu Jesusu na jax dhui tu ja makia'. ⁷Ba'p kai'ch gu Piliip:

—Dho pu ni jax dhui dho, nach gu' cham mui' ua' gu tuumiñ. ¿Tu'ch gi ki'n jup tu saba'da' gu koi'? Sia ku chich chi moo tii ma chu jua ji'k xijum baik masaa'n, pu cham dho ja aix gu koi', sia ñich chi biiix ka'm tu saba'llh nañ ji'k mai'chia' gu tuumiñ.

⁸Ba' gu jumai mi' dhir ja'p bhai'p ji ñio Anrees tiigim, na pui'p jir nobii'ñ gu Jesusus, nar sipdhi'ñ gu Simoon Peegro, jup kai'ch ip:

⁹—Muni tii ua' ji maa'n gu alhii jix chamaam gu paan gio gook gu boptop. ¿Tu' gip ja aix, nam gu' giilhim jir mui' dhi jaaduñ?

¹⁰Ba' gu Jesusus jup ja titda:

—Ea na pim xi ja chiñia' nam biiix xi dharaibu'.

Ba' gui' xi ja chia mit ip. Ba' pix mi ja'p jup ji dharaibu mit sai' dhaam gu ja'tkam, na gu' ja'p moo joidham jup jix xa'ii' ka' bhai'. Alh moo siamrir mui' am dho ba' ji gu ja'tkam, jix chamaam mambhiiix jix cha't-man oo'm (5000) aix am dai gu chichio'ñ, gu u'uub gu' cham daaxix kam ji gam a'aalh.

¹¹Ba' gu Jesusus nat jax daa gu paan xi chu taxchaabgidhak jix dhaam ja'k pix mui' ji ja maa gu noonbi'ñ. Ba' gui' mi' dhir pix nai'p ji ja maa mit gu ja'tkam nam mi ja'p pix ja'x dharaa. Gio mi' dhir gu boptop biiix pix mui'p ji ja maa mit. Biiix jam tu koi'mik nam ji'x ilhii'ñ. ¹²Ba' ja'xpix na xi ja nii'ñ gu Jesusus nam jai' mi ja'p cham ka jugiokkar na mit xi' ba kakoob, jup ja titda gu noonbi'ñ:

—Jumpada' pim gu ta'tak na mit cham jugio jai' dhit mijji ja'p, na cham tu' kub mi' mai' gixia'.

¹³Ba' gui'p ma chu jumaap jamit, mambhiiix daman gook bapaalh jamit ja sudui' gu ta'tak. Giilhim mui'p jum duu gux chamaan gu paan gio gu gook gu boptop. ¹⁴Ba' gu ja'tkam na mit tii nat pui' ji' tu duu gu Jesusus, jup kai'ch am:

—Dhi' ji bak jir di' gui' na saak bha jimda' na ya' bhaankamu'n tu a'ga' guch Gi'kora'.

¹⁵Biiix aixim ba ji chii mit, jup kai'ch am na sap jir am nam ge'kam ki'n daasa' sia ku cham aa'. Gu' ji na gu'x maat gu Jesusus nam jax kai'ch, ba' pu jii cham ji ja aa'ñdhak baasi'n ja'k jix io'm oidha' daam na pai' cham jaroi' oiri.

Gu Jesusu na joidham suudai' dhaam pix jimda'

(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶Ba' ja'xpix nat pai' ba ji dhidimpu, ba jii mit gu noonbi'ñ gu Jesusus bhai' dhir oidha' juraab na pai'x kotbora'. Mummu mit ba juur na pai' ge' suu'n gu suudai'. ¹⁷Mi' dhir na mit jax bha tiitis kanuub ta'm, gamai' pu bhii mit biiix suudai' dhaam silh baasi'n dir ja'k Kapernaum. Jix io'm bax chukgam ji gu'. Gu Jesusus pui bhammi pai' pix mai'ch, cham pai' joiñ ba'. ¹⁸Ba' na mit nammi gama ja'k ba ji bhii, giilhim jix io'm bhai' ji jib, bhai' ji gu'nguki gu suudai'. ¹⁹Jix io'm gama ja'k irban pix iam na mit ba ji bhii nam pai' cham pum aa', ba tii mit gu Jesusu na joidham biiix suudai' dhaam pix tu' tui'dhi' na mui' ba jim, amuub ba ji bhii mi' nam pai' jiiimchu'. Gui' giilhim bhai' ji chooto'n jamit, ²⁰gu' ji nat gu' jotmoda' mu ñio gu Jesusus, jup ja titda:

—¿Cha'pim totdon ka! Aa'ni' pix jup tui'dhi'.

²¹Ba' gu noonbi'ñ jix bhai'm ilhdhak jup titda am na bhai' xi chisdia' kanuub ta'm. Ba' gu Jesusus bhai'p xi chis, jotmoda' mit pu baasi'n dir ai cham jum ilhdham.

Gu ja'tkam nam ba ga'ngada' gu Jesusu

²²Ba' buimgidhak bhammi dir tii niira am gu Jesusus gu ja'tkam gui' na mit bhammi dir pup bii baasi'n dir, nam gu' ja nii'ñ na mit diilh bhiji ja'k ji dhuu gu noonbi'ñ, cham tu' biiix bha tis kanuub ta'm gu Jesusus gui' na mit bhaan bha jii. Ba' cham ilhii'ñ am no't gatuuk dir diilh bha jii, nam gu' daipu' maa'n mi' ka niidhat na se' suudai' dhaam gu kanuub. ²³Ba' moo ampik jai' gama ja'k jup ba ai mit gu ja'tkam kaknub ta'm nam

mu dir ja'k jiim Tibeeriyas, nar mia'n bhai' dhir oidha' juraab na pai'x kotbora', nat pai' xi chu taxchaabgidhak gu Jesusus nat tu ja maa gu ja'tkam. ²⁴Gu' ba' na gu' cham pai' aajim gu Jesusus nam tii niira, ni gu noonbi'ñ kum cham pai' joiñ nam mu namkipu', ba' na mit jax bha tiiñ kaknub ta'm, pu jii mit bhammi dir ja'k Kapernaum na mit ba gaagam.

Gu Jesusus nap kai'ch nar jix dhaam kam gu koi'

²⁵Ba' na mit jax bhammi dir tiiñ baasi'n dir gu ja'tkam, bhai' pix ja'p ji chii mit gu Jesusus, ba'p titda am:

—¿Paa pich dhuuk yammí dir ja'k tis jiñ jaaduñ? Aach bhammi dir tiim niiraimik.

²⁶Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Tu' silhkam jañ ya' pu jam tiida' na pim jax kai'ñkam jiñ gaagim jiñ jaaduñ, na pim giop bax bhio' dho. Gu' ni ji'x ji ku pim xim ga'nga na jax jir jum duukam nañ ba' bixchu'x aichu'n nañ pu tu duña' na tu'r jix bhai'm duukam, no'ñ jaxji gē'kam kat ba' pui' tu bua, ka' ba' gu' cham. ²⁷Moo pim cham gam irdat oipoda'ñ jaaduñ. Xim ga'ngada' pim na pim jax ja'k duuji bia'ka' gu koi' na cham tu ju'ngi, cham tu' na pim dai bhaan tii'ñchoka' gu koi' na ampix tu ju'ngi na ki'n jum guguuxi'ñ dhi jam tutku'. Gu' ja'pji na pim xim ga'ngada' ji na jax ja'k gammiji jam a'm ba ti niidhidha' guñ Gi'kora' na pim ba' ba bia'ka' gu koi' gui' na cham tu ju'ngi. Aañi' dho tu maak no' jaroi' soi'm ilhdhat jiñ chaan, nat gu' pui'ñ chiidak bhañ joot guñ Gi'kora'.

²⁸Ba' bhai' ji chikka mit, jup titda am:

—Jax gi ja'k jix bhaai' nach dhuuji mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios?

²⁹Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho dai na pim biix jam jujur ki'n ti jii'ñdha' aañ jiñ bui nar silhkam nat gui' bhañ joot.

³⁰Ba'p titda am ip gio:

—Dho ea nap maa'n jup duña' gu tu' nar jix bhai'm duukam jich ni'ñchudat nach tu' cham pai' ni'ñ, nach ba' ti jii'ñdha' aap jum bui no' baabui'r silhkam nap jax kai'ch.

³¹Ja'p na jax jum kai'ch mi u'an ta'm nat tu ua'nak gu Moises na saak mu pai' oirit gampix ja biim gu jai'ch bopxikat nabap tanoolh ja maakda' gux dhaam kam gu koi' gui' na saak manaa tii'ka'.

³²Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Tu' silhkam jañ ya' pu jam tiida', matgam dhi' alh ja'p moo pu cham jum a'ga ji na pim aapi'm tu' aa'. Na gu' cham tu' diihl gu Moises na ja maakda' gux dhaam kam gu koi', guñ Gi'kora' ji na ja maakda', ku gu'r maa'n ji na jax ju'ngida'. Gu' matgam dhi' nañ aañ xib ya' aa' nañ jax chu'm tu maak bhaankamu'n guñ Gi'kora', jir jix kii' koi' ji na pu cham tu ju'ngi. ³³Ba' gu koi' na Dios tu maak, jir bhammi kam jix dhaam. Aañ ba' ya' ja mattuda' gu ja'tkam na jax ja'k jix bhaai' nam duña' na ba' ja makia' gu Dios gux dhaam kam gu koi' gui' nam ki'n gammiji pu ba duduaka' gu ja i'ti'mda' bhaan.

³⁴Ba'p titda am:

—Ea nap jich makia' gu tu' pux kii' koi' nap aa'.

³⁵Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Aañi' dhor di' gux kii' koi' nar jix dhaam kam. Ba' gu jaroi' no't ba ti jii'ñ aañ jiñ bui, ja'p ji buusnia' na cham ka bhio'm ka', ni ku cham ka tanoom ka', na gu' gammiji bhaan ba ti niidhidha' guñ Gi'kora'.

³⁶Ku gu' jai' dhit cham ti jii'ñ japim ji no't gui' bhañ joot, sia kuñ gu' tii jam ni'ñchudat jup tu bua na tu'r jix bhai'm duukam.

³⁷Dai gui' nat ji'k pui' ja'k ja jujurtuda guñ Gi'kora' nam ba' siamrim guguuxi'ñ nam ti jii'ñdha' aañ jiñ bui, ba' aañ mi' dhir ja guguuxdha' cham jax ji chi'ji. ³⁸Na niñ gu' aañ cham tu' jax kai'ñkam bha jii bhammi dir jix dhaam nañ ya' eji biix aixim ba ji chu buimia' nañ jax ilhii'ñ diihl, gu' ja'pji nat jax pix jiñ chii'ñ ji gui' nat bhañ joot.

³⁹Na gu' guñ Gi'kora' ja'pni ja'k jix aa', na gui' nat ji'k pui' ja'k ba ja jujurtuda nam ba ti jii'ñdha' aañ jiñ bui, jix aa' nam gammiji bañ kaichgida', na ba' jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n, cham ja tulhiñchuda' iñ, dai nañ pu ja baidhika'x dhaam ja'k. ⁴⁰Gio ba' ja'pni ja'k moop jix aa' guñ Gi'kora' nat bhañ joot, na biix gui' nam ji'k jix maatit jiñ kee, no' mit ba ti jii'ñ nar silhkam nañ jax tu a'gada', gammiji ja a'm ba ti niidhidha'. Aañ ba' ja baidhika'x dhaam ja'k na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n.

⁴¹Ba' pix am bhaak jamit gu gē'gerkam Israel kam nap ja titda gu Jesusus: “Aañ jir di' gux kii' koi', nañ gu' bhammi dir jim jix

dhaam.” ⁴² Bhai! ji ñiokbo mit, jup kai'ch am:

—¿Jax ku ba' pui' kai'ch dhi jaduun? ¿Cham aar di' gu Jesusus tiigim, maraa'n gu Josee, gio gu di'ñi'n jach jup jix maat ip? ¿Jax gi ji ku ba'p jich chitda: “Aañ bhammi dir jim jix dhaam?”

⁴³ Gu' ji na gu' ja kœœ gu Jesusus nam jax kai'ch, ba'p ja titda:

—Moo pim cham tu' bhaan ñiokboda'ñ jaaduñ. ⁴⁴ Na gu' cham ji'xkat ti jii'ñdha' gu jaroi' aañ jiñ bui no' cham pui' ja'k jurtu'n guñ Gi'kora' nat bhañ joot, nañ ba' aañ mi' dhir baidhika' git jix dhaam ja'k jano' na pai' dhuuk tum kuugaldha' ya' dhi oi'nga'n. ⁴⁵ Na gu' pui' ja'k tu ua'ñix mi u'uan ta'm nat pai' tu ua'nak maadit gui' nam bhaankamu'n ya ja'p tu a'gimik guñ Gi'kora' bijik, nap jum kai'ch: “Gu Dios biix ka ja mattuda' na ji'k ja'tkam gu ñio'ki'ñ.” Ba' dhi' ja'pni kai'ñkam jup jum kai'ch, na gui' nam ji'k biix ja jujur ki'n jix biiñak ka' buiñor guñ Gi'kora', diilh pix bhai'x maati' ji kaaya' am nañ jax tu ja a'gi'ñ.

⁴⁶ Ku gu' guñ Gi'kora' cham jaroi' nii'ñ ji gu maaxik, na gu' giilhim jir jix uañ. Dai aañ ji nañ ba' nii'ñ, nañ gu' bhammi dir jim jix dhaam na pai'p tu'ii'. ⁴⁷ Tu' silhkam jañ ya' pu jam tiida', gu jaroi' no't ba ti jii'ñ aañ jiñ bui, gammiji bhaan ba ti niidhidha' guñ Gi'kora', ⁴⁸ na gu' aañ jir di' gux kii' koi' gux dhaam kam. ⁴⁹ Jir silhkam dho nam tu koi'mik gu manaa gu bijik dir kam jano' nam mummu oipimik gampix, ku gu' pui' pix jup koi mit ji. ⁵⁰ Gu' aañ gux dhaam kam gu koi' nañ aagit jup kai'ch, pu cham tu ju'ngi ji. Ba' gu jaroi' na tu jugia', cham ka tu mumkida' gu ii'mdagaram bhaan. ⁵¹ Na gu' kai'ñkam aañ pix jir di' gux kii' gu koi' nar jix dhaam kam, na ba' gu jaroi' no't pu'ni ba tu juu, gammiji ba duaka' gu ii'mdagaram bhaan. Na gu' dhi'ni dhi koi' nañ aañ tu maak, jir jiñ chuuku' na ñich bha ja maakim nam tu jugia' biix na ji'k gu ja'tkam, nam ba' ki'n gammiji pu ba duduaka' gu ja i'ii'mda' bhaan.

⁵² Ba' gio bhai'p ji ñio mit gu gœ'gerkam Israel kam, jup kai'ch am:

—¿Jax ba'm aagit jup kai'ch dhi jaduun? ¿Jax gi dhuip jich makia' gu tukga'n nach tu jugia'?

⁵³ Gu' ji na gu' ja kœœ gu Jesusus na mit giop ba ji ñiokbo, ba'p ja titda:

—Tu' silhkam jañ ya' pu jam tiida', gu jaroi' no't cham tu juu dhiñ chuuku' gio no't cham tu ii guñ i'ñir, aañ na ñich jix dhaam dir bha jii, cham tu' bhaan ti niidhidha' guñ Gi'kora'. ⁵⁴ Na gu' gu jaroi' no't ba tu juu dhiñ chuuku' gio no't ba tu ii guñ i'ñir, gammiji bhaan ba ti niidhidha' guñ Gi'kora', nañ ba' aañ mi' dhir cham tu' ka tulhiñchuda', dai nañ pu baidhika'x dhaam jano' na pai' dhuuk tum kuugaldha' ya' dhi oi'nga'n. ⁵⁵ Na gu' dhiñ chuuku' gio dhiñ i'ñir, jir di' pix gux kii' koi'. ⁵⁶ Ba' gu jaroi' no't ba tu juu dhiñ chuuku' gio no't ba tu ii guñ i'ñir, maap bach kœœœœ' ich gook dit. ⁵⁷ Ba' pui' na jax guñ Gi'kora' na cham tu mumki, aañ pui' cham jup tu mumki, nañ gu' bhammi dir jim jia. Ba' gu jaroi' no't ba tu juu dhiñ chuuku' gio no't ba tu ii guñ i'ñir nañ jax ba kai'ch, cham ka tu mumkida' ip gu ii'mdagaram bhaan. ⁵⁸ Aañi' ji nañ ba'r di' gux kii' koi' nañ bhammi dir jim jix dhaam, cham tu' pu chu'm na gu manaa nam jax chu'm koi'mik gu bijik dir kam gu jam bopxikat na mit pui' pix jup koi. Gu' matgam no't jaroi' ba tu juu gu koi' nañ aañ jax chu'm tu maak, gammiji ba duaka' ji gu ii'mdagaram bhaan.

⁵⁹ Ja'pni tu ja a'gi gu Jesusus gui' nam mi'p tu'ii' Kapernaum nam pai' tu chiopi' gu Israel kam ja'tkam.

Gu Jesusus na ba ja aagi'ñdha' gu ja'tkam na jax ja'k jix bhai' na gammiji ja a'm ti niidhidha' guch Gi'kora'

⁶⁰ Ba' mui' jai' dhit gui' nam kaichu' gu Jesusus giilhim jix xijaim ilhii'ñ am gu pui' nat jax tu a'ga, jup kai'ch am:

—¿Jaroo gix maati' jup ba kai, na gu' giilhim jix xijaim kai'ch?

⁶¹ Gu' ji na gu'x bhai'x maat gu Jesusus nam giilhim jix xijaim ilhii'ñ na jax tu ja a'gidhimik, ba'p ja titda:

—¿Giilhim jix xijaim kai'ch iñ aa panaas na pim xiñ kœœ? ⁶² ¿Jax japim ba'm duña' no' gu' aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora' nañ ya' ka tu a'ga, jotmoda' bha'ni pu tis jañich bhijimmini ja'k jix dhaam na ñich pai' dhir bha jii? ⁶³ Dhi' moo jam a'm jum aa'ji na pim ti jii'ñdha' biix jam jujur ki'n nañ jax jam titda na ba' jam tajaandha' guñ Gi'kora' gux Dhuudu' kam jix Uañ i'ii'mda' na pim ba'x

mat ka' na jax ja'k jam a'm ti niidhidha'. Na gu' gu' diilh pix cham ji'xkat machia' pim, na gu' dai gu' tu' ya' kam dhi oi'nga'n na pim bhaan titii'ncho. ⁶⁴ Pui' na jax aapi'm jai' dhit na pim gu' cham tu' biix jam jujur ki'n ti jüigi'n aañ jiñ bui.

Ba' dhi' na pui' ji' kai'ch gu' Jesusus, na gu' biipi' pux bhai'x mat ka' nam jax chu'm cham biix ja jujur ki'n ti jüigi'ndha', ja'p na jax gui' na jaro'i' maaxik kiisa' nam boi bhüichdha'. ⁶⁵ Mi' dhir ba' giop xi ja ti'n-choix na jax ba ja titda, jup kai'ch:

—Kai'nikam cham ji'xkat ti jii'ndha' aañ jiñ bui gu' jaro'i' no' cham pui' ja'k jurtu'n guñ Gi'kora'.

⁶⁶ Ba' jano' dir mui' cham ka kaichgida' am gu' Jesusus gui' nam ka kaichgit, cham pai' ka a'jida' am. ⁶⁷ Mi' dhir ba' ja'xpix na mit diilh mi' ji bii gu' mambhiix daman gook gu' noonbi'n gu' Jesusus, xi ja tikka no'm pui'p bax oo'n nam kaichgida', jup ja titda:

—¿Aapi'm aa pui' cham jup kam guguux-i'n na pim jiñ kaichgida'?

⁶⁸ Ba' bhai' ji ñio gu' Simoon Peegro, jup kai'ch:

—¿Paach gi chi ba' ja'k jup bhüiya'? Na gu' cham jaro'i' ja'xbui'r ge'kam na jax aap jich jaduun nach aagi'ndha' na jax ja'k gam-mijich a'm ti niidhidha' guch Gi'kora'. ⁶⁹ Gu' aach dai aap pix bhai' bam niidhim ji, na chich gu' biix jich jujur ki'n ba ti jii'n aap jum bui, nach gu' bax maat nap aap jir di' guch Xoi'kam nap jir Maraa'n gu' Dios nat bham joot.

⁷⁰ Ba'p ja titda gu' Jesusus:

—Dho pu kai'nikam jañich dho jam guguux aapi'm mambhiix daman gook na pim jir jiñ ñoonob ka'. Gu' ji na gu' maadit cham pui' ilhii'n, na gu' dai mu ja'k tukgi'n gu' ja'ook.

⁷¹ Ba' dhi' na pui' ji' kai'ch gu' Jesusus, gu' Juudas Iskariote maraa'n gu' Simoon Iskariote na aagit jup kai'ch, na gu' dhi'r di' maadit gu' mambhiix daman gook gu' noonbi'n na maaxik kiisa' gatuuk nam boi bhüichdha'.

7

Gu' jajaa'nmi'n gu' Jesusus nam cham ti jüigi'ndha' buiñor

¹ Bhai' ba' pu oirida' gu' Jesusus Galilea, cham jimmida' bhammi ja'k Judea, na gu'x

maat nam bhai' ga'ngada' gu' ge'gerkam Israel kam nam jix chu chiañik nam mu'aa'. ² Ba' moo jano' pik jup bam aajim nam pai' dhuuk tu' o'namtarda' gu' Israel kam ja'tkam, nam soi'm ilhdhat tu' piastatda' xijum baik tanoolh. ³ Ba'p titda am gu' jajaa'nmi'n gu' Jesusus:

—¿Gu' aap jax kup ba' ya' oiri? ¿Cham bhai' aa nap mui' xi jimia' bhammi Judea nam ba' gu'p jum nii'ndha' gu' ja'tkam nap ji'k tu' jax bua gui' nam kia'pix bam guguux-i'n nam jum kaichgida'? ⁴ Na gu' cham tu' ixchuixim tu' a'gada' gu' jaro'i' no'x aa' nam kaichgida'. Aap dho pik saak jir ge'kam ji, dho gu' dhi'm aa' ji nap mu jimii' biix aixim tu' duñia' ja nii'nchudat gu' mui' ja'tkam nam ba' ti jii'ndha' aap jum bui.

⁵ Ba' dhi' nam pui' ji' titda, nam cham ti jüigi'n buiñor sia kum tii mia'n jir jum jajaa'nmi'm. ⁶ Ba' bhai' ji ñio gu' Jesusus, jup ja titda:

—Chakuim ai ji matgam na pai' dhuuk tu' daaxix nam machia' gu' ja'tkam nañ jir ge'kam. Gu' pui'n ilhii'n japim na jax aapi'm na pim mu ja'p pai' xi jimia' pai' na pim duuk ilhii'ndha'. ⁷ Aañ matgam giilhim xiñ bhaamki'n am ji gu' ja'tkam nañ xi ja aagi'ndha' nam jix buam pix tu' buada' na jax cham jir am. Gu' no' cham tu' bhaan tu' a'ga jaro'i' ja'p na jax aapi'm, ¿tu'm gi ki'n bia' nam bhai' ji jam bhaamkidha'? ⁸ Aapi'm diilh mui' xi jimia' bhammi na pai' tum o'namta' no' pim mur jiiindam kat jup kai'ch. Aañ ya' pix ka oiri sia bhiji pai' jax tum bua, nat gu' kai'nikam chakuim ai na pai' dhuuk tu' daaxix na matgilhia' nañ jir ge'kam.

⁹ Dai pu'ni pix xi ja tiidak mi' ji bii Galilea.

Gu' Jesusus na bhammi ba aaya' na pai' tum dar o'nam tir

¹⁰ Ba' diilh bhammi ja'k ji dhuu mit gu' jajaa'nmi'n, gu' Jesusus ba' gatuuk mui'p ma jii jix ixchuixim na ba' cham jaro'i' mat ka'.

¹¹ Ba' gu' ge'gerkam Israel kam bhammi ja'k tii ga'nga am, jup kai'ch am bha ja'p oipot:

—¿Paa ja'k jax chu'ii' gui' na ja'p moo ge'kam jum taat ka'? ¿Cham aa ya' pai' oiri?

¹² Gam gu' ja'ppix ja'tkam bha ja'p oipot jum niñiokboixi'n am. Ji'ma'n jup kai'ch am: “Joidham jir jix bhai'kam.” Jai'm maakam jup ilhii'n, jup kai'ch am: “Cham tu', ja'ppi na jax dhui ja iatgi'n gu' ja'tkam.”

¹³ Ku gu' gu ja'tkam nam a'ga gu Jesusu, cham tu' ji nam ji ja kaixdhat gu g'e'g'erkam, nam gu'x ja iibhi'n.

¹⁴ Ba' na pai' bar irban na bhai' tum dar o'nam tir, bhammi ba ai gu Jesusu g'e' chiop, mijji baakik bhai' ji chu ja a'gi gu ja'tkam.

¹⁵ Ba' mi' pui' pup tu'ii' am gu g'e'g'erkam na mit kai na giilhim jix bhai' xi bua na xi chu a'ga, ba'p kai'ch am:

—¿Jax ba' duukat bixchu'x chu maat dhi jaduun nach moo cham ji'xkat ya' pai' nii'n na tum mantuxi'n?

¹⁶ Gu' ji na gu' ja k'ø gu Jesusu nam jax kai'ch, ba'p ja titda:

—Dho gu' cham tu' aan diilh ji nañ jax ilhii'n nañ ya' tu jam a'gi'n, gu' matgam gui' ji nat bhañ joot nar ñio'ki'n dhi' nañ ji'k jax tu a'ga. ¹⁷ No' jaroi'x maachim na mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios na tui'ngida', ba mattuda' na Dios jir ñio'ki'n nañ jax tu a'ga, cham tu' aan diilh pix nañ jax ilhii'n.

¹⁸ Na gu' gu jaroi' no' diilh pix nai' tu a'gim na jax ilhii'n, cham tu'r pui' kai', na gu' dai nax aa'nda' nam pix bha niidhidha' gu ja'tkam. Gu' ji no't jumai mu joot, no' mi' pui' tu daa'n'chu' na ba'r silhkam ka' na jax kai'chdha', na gu' bhaankamu'n pix tu a'gidha'.

¹⁹ Ja'p na jax gu Moisees nat bhaankamu'n tu ua'nak guñ Gi'kora' na pim jax ja'k tui'ngida', gu' ji na pim gu' sia gui' ja'p xi dhuukat, cham tu' mi' pui' jiiim japim nat jax tu ua'nak. Gu' ba' aan pu'ñi ip xib, tu' pix jam jaaxmakar jiñ ilhii'n japim, dai na pim bax chu chiañik nam jiñ mu'aa'.

²⁰ Ba' bhai' ji ñio mit gu ja'tkam, jup kai'ch am:

—Iat ap dho. ¿Jaroo gi pai'p jix chu chiañim nam jum mu'aa'? Ja'pji nam a'm jup tui'dhi' gu ja'ook na ba' jax ña pix ba tu tatda'.

²¹ Ba'p ja titda gu Jesusu:

—¿Gu' jax ji na ba' jano' na pai' dhuuk cham tum juanda' na ñich xi dhua'n maa'n gu jaduun mi' pui' pup tu'ii' pim? ²² ¿Na ba' gu' aapi'm sia ja matgilhi'ndha' gu a'aalh pui' xi kai'chit na cham tum juanda'? Na gu' dai na pim mi' pui' tu daa'n'chu' nam jax tu bua't gu bijik dir kam gu jam bopxikat nat ba' moo gu Moisees jup ba tu ua'na. ²³ ¿Gu' aapi'm ba' cham jum nii'n ji jia gu pui' na pim tu buada'? ¿Ihii'n japim aa na cham

xidhuu, ka' dai aa gui' nañ tu' jax buada' aan na ba'x xidhuu na pimit ba' giilhim bhaak jano' na ñich xi dhua'n gu jaduun nax ka'ook kat? ²⁴ Niihdix kam ji na pim a'gada' gu tu' no' pim ilhii'n na cham jir am, cham tu' na pim kuupit tu a'gada'.

Gu ja'tkam nam tiim ti tikkada' no' gu Jesusu jir di' guch Xoi'kam

²⁵ Ba' jai' dhit gu bhai' kam Jerusaleen jup kai'ch am:

—¿Cham aar di' nam saak tii gaa'n'chu' nam jix chu chiañik nam mu'aa'? ²⁶ Tii' nam ba' cham juan na mi' tu a'gichu'. Moo chi ba ti jii'gi'n am gu g'e'g'erkam nar di' guch Xoi'kam. ²⁷ ¿Gi jax dhuukat ba'p jix maati' nar pai' kam? ¿Cham aa gu' cham maati' ka' git na pai' dhir buusnia' no'r di' ka' git guch Xoi'kam?

²⁸ Ba' na mi' ka tu a'gichu' g'e' chiop gu Jesusu, ba ja kai nam jax kai'ch, ba'p ja titda g'e' ki'n nam ba' biix kaaya':

—Cham tu' ji na pim jiñ maat matgam nañ jir pai' kam, na pim gu' cham maat na ñich jumai bhaankamu'n bha jii, na pim aapi'm cham maat nax bhai' nam buiñor jix biiñak ka' biix na ji'k ja'tkam. ²⁹ Dai aan na ñich bhammi dir bha jii na pai'p tu'ii' nat bhañ joot nañ ba'x maat.

³⁰ Ba' jai' dhit cham ja ko'raaru nat pui' ji' xi chii gu Jesusu, aa'nda' git nam mi' pu buuphia', gu' ja'pji na gu' panaas ku alh ja'p cham jax jix bhaai' nam dooda', gu' ja'pji nat chakuim ai na pai' dhuuk daaxix nam dagia'. ³¹ Kum ti gu' pui' pix mui' ja'tkam jup ti jii'n ji buiñor, jup kai'ch am:

—¿Jax gi chi ja'k tu buidha' guch Xoi'kam na pai' dhuuk ya aaya'? ¿Cham aa pu'ñi pix na jax ba tu bua dhi jaduun na ji'k tu'r jix bhai'm duukam?

Gu pariseos nam mu ja jootsa' gu tutpilh nam buuprapu' gu Jesusu

³² Ba' ampix ja kai mit gui' nam pariseos jum tii'ti'nda' nam mi' ka tu a'ga gui' nam kia'pix am ba ti jii'gi'n buiñor gu Jesusu. Ba' gui' nam jir ja g'e'g'erkam tuk gui' nam mu ja'p tu juan chichiop gio gu pariseos, maap jum daagik mu ja joot jamit gu tutpilh nam sap buuprapu'. ³³ Gu' ji na gu'p ja titda gu Jesusu na mit mu ba ai nam tii bax buuprak:

—¿Jax japim ba'p jiñ dhuñia', nañ gu' ya' pix buusnichu'? Ja'p pik ba ji jiiñ chi

matgam bhammi ja'k buiñor gui' nat bhañ joot, ³⁴ na pim pai' cham kañ chigia' sia pim tii bañ ga'nga. Na gu' giilhim jix xijai na pim jax dhuuji aaya' nañ pai' bap tui'ka'.

³⁵ Ba' ni ji'x ku mit jix maatit kai gu ge'gërkam Israel kam na jax kai'ñkam jup ja titda. Mi ja'p jam tiim ti tikka diilh, jup kai'ch am:

—¿Paa ba' ja'k tu aagat jup kai'ch na jimia' kuch ba' pui' cham ka tigia' sia kuch tii ba ga'nga? ¿Ka' moo bhammi dir ja'k aa bhiiya' momkoran nam pai' ja'k oi'dha' gui' nam pui'p tu jim na jax aach ya' kam Israel, gui' nam griago ñi'look ki'n jup tu a'ga, na ba' jai' bhammi dir ji kiichai bha ja'p nai' ji chu ja a'gidha'? ³⁶ ¿Ka' jax gi kai'ñkam jup kai'ch ji na ba'p jich chitda: “Na pim pai' cham kañ chigia' sia pim tii bañ ga'nga, na gu' giilhim jix xijai na pim jax dhui aaya' nañ pai' bap tui'ka'”?

Gux kii' gu suudai' gui' na cham ga'ki

³⁷ Ba' jano' nam ba' moo ba tiimu' nam tu piastat gu Israel kam ja'tkam, mi ja'p kibbuk jup ja titda gu Jesusus ge' ki'n nam ba' biix kaaya':

—No' jaroi'x chanoom, jum aa' na soi'm ilhdhaiñ chañia' gu suudai' na ba' tu i'ya'.

³⁸ Na gu' gu jaroi' no't ba ti jii'ñ aañ jiñ bui, gammiji bhaan ba ba'punda' gux kii' gu suudai' na cham tu ga'ki, na ki'n cham ka tu mumkida' gu i'mdagaram bhaan, na jax bam kai'ch mi u'uan ta'm nat pai' tum ua'nak bijik.

³⁹ Ba' dhi' na pui' ji' ja titda gu Jesusus, gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na aagat jup kai'ch na bhaan bam tajaana' gu jaroi' no't ba ti jii'ñ buiñor. Na gu' chakui ja a'm tajaanix ka' jano', nat gu' chakui muukik giop bam mu dir koi'ñga'n tir gu Jesusus.

Nam ba bhaaku' gu ja'tkam nam cham maa'n ñi'look jup duuka'

⁴⁰ Ba' jai' dhit miji ja'p sasgidhan jup kai'ch am na mit kai na pui' ji' ja titda gu Jesusus:

—Dhi' dho bak jir di' na saak jai'chdhil-hia' na bhaankamu'n jup ba tu a'ga guch Gi'kora' ja'p na jax saak gu bijik dir kam.

⁴¹ Ji'ma'n maakam jup ilhii'ñ am, jup kai'ch am:

—Ja'pji na pur dhi' guch Xoi'kam.

Gu' ji nam gu' jai' cham ti jii'gi'ñ, jup kai'ch am:

—¿Jax dhui mi' pai' dhir jup ba ji buus-nia' Galilea guch Xoi'kam? ⁴² Na gu' pum kai'ch mi u'uan ta'm gu ñio'ki'ñ guch Gi'kora' na saak guch Xoi'kam Beleen maaxilhia' nar pai' kam gu Dabii gui' nar ge'kam kat bijik, gio na saak maadit jax chu'm nar boxii'ñ.

⁴³ Ba' cham maa'n ñi'look jup bua am nam tii xi chu a'ga, nam gu' jai' ti jii'gi'ñ nar silhkam na gu Jesusus jir di' guch Xoi'kam, jai' gu'x bhaamut pix kee am ji, ⁴⁴ dai nam pix am jix buuprak nam gu' cham kaim gu pui' na jax ja'k tu a'ga. Ku gu' cham jum guguux jamit ji nam buuplhia'.

Na giilhim joidham xi buada' gu Jesusus na tu a'gada'

⁴⁵ Ba' pui' gio mi'p ba ai mit gu tutpilh na mit mui' tii ja joot gui' nam jir ja ge'gërkam tuk gui' nam mu ja'p tu juan chichiop gio gui' nam pariseos jum tiiti'nda', nam sap buuprai mu bhii'ka' git gu Jesusus. Ba'p ja titda am:

—¿Jax ku pim ba' pui' bha ja'k jiim? ¿Gi nach jup jam titda na pim buuprai bha bhii'ka'?

⁴⁶ Ba'p kai'ch am gu tutpilh:

—Jax dhui na giilhim jix bhai' xi bua na xi chu a'ga. Cham ji'xkat jaroi' pui' kee'ket ich.

⁴⁷ Ba'x bhaakut bhai' ji ñio mit gu pariseos, jup kai'ch am:

—¿Aapi'm aap ba jam iatgi? ⁴⁸ ¿Jaroo pim gi ñii'ñ na ba ti jii'gi'ñ buiñor gui' nam ji'k jir ge'gërkam pi'am gu pariseos? ⁴⁹ Dai gui' nam ji'k cham maatit kee gu ñio'ki'ñ guch Gi'kora' nat jax tu ua'nak gu Moisees mi u'uan ta'm nam ba' alh ja'p jix kaim gu ja biim tu'm. Ku gu' dhi' cham maati' ji na tu' jax ja duñia', na gu' ka ja tulhiiñchuda' guch Gi'kora'.

⁵⁰ Ba' mi' dhir ja'p bhai' ji ñio gu Nikodeemo na pui'p ja kaichgida' gu pariseos, gui' nat maa'nnim tukaa'ñ cha'm mu jimii'k nat ti'i'mirak gu Jesusus mu na pai' tibiaput, jup ja titda:

⁵¹ —¿Gu' jax japim ba' tii xi ilhii'ñ na pim dooda' git? Na gu' maakam ja'k tu daaxix mi u'uan ta'm na saak cham bhai' nach pu ti'ya' na cham jir am nat tu' jax dhuu gu jaroi' no' cham diilh tu aa'.

⁵² Ba' giilhim bhaak jamit nat pui' xi ja tii'n, jup titda am:

—¿Aap jup jix ja oi'n̄ aa gu Galilea kam ja'tkam? Jix bhai'p tu jīnkai'n̄dha' gu ñio'ki'n̄ guch Gi'kora' nap ba'x mat ka' nat chakui jaroi' mi' dhir buus na bhaankamu'n tu a'gimik guch Gi'kora'. ¿Ka' xib ba' moop bax bhaai' aa nat mi' dhir ba ji buus?

Gu ubii nat mai' xi buak gu binga'n jumai oi

⁵³Mi' ba' pui' xi kai'chimik ma tu kookxim jamit mu ja'p ja kiikia'am.

8

¹Gu' ba' gu Jesusus jup ba tibiapum baasi'n ja'k oidha' ta'm nam pai' Oliibus ki'n jix chu mat ka', na pai'm jīpi'n̄ka'. ²Ba' buimgidhak jix dha'npam jix chu maaxirik giop mi'p ba ai ge' chioop. Ja'xpix ba' na mit jix io'm mui' mi' xi ai gu ja'tkam buiñor, mi ja'p ji dhaibuk bhai' ji chu ja a'gi. ³Gu' ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'n̄ gu Dios, gio gui' nam pariseos jum tīiti'nda', mu pai' ji chīgik jamit maa'n gu ubii na jumai pix ba oi'n̄chu' gu maa'nkam, cham tu' gui' nat jaroi' oi biipi' dir. Mi ja'p ba kīs am ja saagi'n̄, ⁴ba'p titda am gu Jesusus:

—Aach bha baidhak dhi'n̄i ubii nach ñii'n̄ na cham jir am na pui'm bua't oirida'. Na gu' dhi' ti biina', dai nat mai' xi buak jumai ba oi'n̄chu' gu maa'nkam. ⁵Na gu' gu Moisees nat tu ua'nak pui'm kai'ch nach sap ja koo'nda' ja ma'yasat joodai ki'n gu pu chu'm gu u'uub. ¿Aap jax kai'ch, mu'aa'ch aa?

⁶Ba' dhi' nam pui' ji' titda gu Jesusus nam mi' pix mamti no't sap moo bhai' bhaankamu'n ji ñio, nam ba' ba iattulhdha' ja bui gu ge'gerkam Israel kam no't jax dhuuk cham pui' ja'k tii na jax tu daaxix. Gu' ji na gu' cham ñiook gu Jesusus, dai nat gan ji mugia, mi' pix ja'p xi chu u'uan nobii'n̄ ki'n dibii'r ta'm. ⁷Gu' ji nam gu' kiisaim nam tikkatu'. Ba' bhai' xi ja tīgik jup ja titda:

—Aa dho bhai' xi mai'n̄na' ku gi biipi' gu jaroi' maadit na cham ji'x ua'tulhdhix.

⁸Mi' dhir ba' pui' xi chi'ik gio nai'p ji mugia, maa'n na jax tu u'uantu'. ⁹Gu' ba' na mit kai nat pui' ji' tii gu Jesusus, gampai' ji dhuu mit, nam gu'x maat nam giilhim jix u'ua'tulhdhix. Cham jamit ba' pai' ka tikka, dai na mit pix ji bubuax xi'lhim biipi' kat gui' nam jir jagi'gir. Biix jamit pu bubua, diihl dai gook jamit mi' ji bii gu Jesusus gio gu ubii. ¹⁰Ba' nat gio bhai'p ji chi tii gu

Jesusus, ampix tu ju', nim maa'n maa'nkam ku pai' tu ja'i'ch gu mui' nam mi' kap tu't, dai diihl gu ubii pix mi' kiik. Ba'p titda:

—¿Paa mit ja'k bhii' gui' nam ya' pix jix baabui'm ka kai'ch nam saak xim bhaamki'i'n̄? Cham dho bak jax ka xim doodam am jia.

¹¹Ba'p kai'ch gu ubii:

—Cham dho chi jia.

Ba'p titda gu Jesusus:

—Dho aañ ba pui' ip, cham bia' iñ nañ jax jum tīida'. Ba jimia' ap, dai nap cham kam ua'tulhi'n̄dha'.

Gu Jesusus na joidham ge' tanoor ya' dhi oi'n̄ga'n

¹²Ba' gio bhai'p ji chu ja a'gi gu Jesusus gu ja'tkam, jup ja titda:

—Aañ jir di' gui' na joidham ge' tanoor ya' dhi oi'n̄ga'n. Gu jaroi' na bañ kaichgi-da', cham tu'x chukgam kir kap tui'n̄gida'. Joidham jix chu maax kir ba oirida', na gu' ba machia' na jax ja'k mi' pui' jimda' na jax jix aa' guñ Gi'kora'.

¹³Ba'p titda am gui' nam pariseos jum tīiti'nda':

—Jax dhui na gu' aap diihl nap jum a'mkam ñiook. Dhi' cham tu'r pui' ji matgam, na gu'r iatda' ka' no'n̄ diihl jīñ a'mkam tu a'gim.

¹⁴Gu' ji na gu'p ja titda gu Jesusus:

—Dho gu' cham jax bua ji sia kuñ diihl jīñ a'mkam ñiook, na gu'r pui' nañ ji'k jax kai'ch, nañ gu'x maat na ñich pai' dhir bha jii gio nañ pa ja'k jim. Aapi'm na pim gu' cham maat nañ pai' dhir ja'k jim gio nañ pa ja'k bhīichu'. ¹⁵Gu' ja'p jum aa' pim na pui' na jax aapi'm na pim pu tu buada' na pim diihl jax ilhii'n̄dha', cham tu' na jax jix aa' guñ Gi'kora'. Gu' aañ matgam cham tu' pui' ji, ¹⁶na gu' nañ ji'k jax ilhii'n̄ nañ ti'iidha' sia nar pai' dhuuk, jir pui' ka', na gu' cham tu' aañ diihl jup kai'chidha', gu' matgam guñ Gi'kora' ji nat bhañ joot. ¹⁷Dho na pim jax bax maat mi u'uan ta'm na tu ua'ñix na saak gu jaroi' no't tu' jax dhuu jix buam jum duukam, cham ti jūgi'n̄dha' am gu ge'gerkam no' maa'n diihl tii xi iattulhi'n̄, dai no'm gook ja'tkam pui' ba kai'ch na ba'. ¹⁸Ja'p na jax xib nañ diihl jīñ a'mkam ñiook gio guñ Gi'kora' nat bhañ joot, gook jach dho hap jich bua.

¹⁹Ba'p kai'ch am gu pariseos:

—¿Paa ba' jax chu'lii' gum Gi'kora'?

Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Jax dhui na gu' ni aañ ku pim xiñ maat nañ jir tu'p tu'm da', chi ba' pik jup bax maat japim guñ Gi'kora'. No' pim gu' xiñ maat ka' git aañ, pui' pim dhop jix maat ka' git guñ Gi'kora'.

²⁰Ja'pni tu ja a'gi gu Jesusus miji ge' chiop mi sonpan ji kikkub na pai'm tua'ba' gu tuumiñ. Ku gu' cham jaroi' juañ ji, nat gu' chakuim ai na pai' dhuuk tu daaxix nam dagia'.

Gu Jesusus nap kai'chdha' nax xijai na aaya' jix dhaam gu jaroi' no' cham ti jüigi'n buiñor

²¹Ba'p ja titda ip gio gu Jesusus:

—Aañ matgam ya' pui' xi kai'chimii ba jimia' ji. Sia ku pim aapi'm tii bañ ga'nga gatuuk, cham pai' kañ chigia' pim. Ya' pim pix pu ko'ya' jix u'ua'tulhdhix kam, na gu' giilhim jix xijai na pim jax dhui aaya' bhammi nañ pai' bap tui'ka'.

²²Ba'p kai'ch am diilh gu ge'gerkam Israel kam:

—¿Paa ba' ja'k tii xi ilhii'n na bhi'ya' git? ¿Ka' ba' moo xim mu'aam aa chi diilh ku ba' pui'x xijai nach jax dhuuji aaya' na pai' bap tui'ka'?

²³Gu' ji na gu' ja kœœ gu Jesusus nam jax kai'ch, ba'p ja titda:

—Na pim gu' aapi'm jir ya' kam dhi dumaalh kiisap bhaan, gu' aañ matgam jir tœ'kob kam ji. Aapi'm jir ya' kam jia dhi oi'nga'n bhaan, aañ gu' matgam cham tu'r ya' kam ji. ²⁴Pui' kuñ ba'p jam titda na pim ya' pu ko'ya' jix u'ua'tulhdhix kam no' pimit cham ti jii'n nañ aañ jir di' nañ bijik dir pux jai'ch biima'n guñ Gi'kora'. Ya' pup jir bi'xim ka' pim jix u'ua'tulhdhix kam.

²⁵Ba'p titda am:

—¿Jir tu'p tu'm da' ap gi nap ba' pui' kai'ch nap bijik dir pux jai'ch?

Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho nañ jax ba kai'ch na ñich jax dhir ya' ai. ²⁶Mui'x jai'ch nañ tu' tu jam a'gidha', na pim gu' cham mi' pui' jii'mchu' na jax jir am. Ku gu' cham tu' ji na aañ diilh nañ jax ilhii'n, gu ja'pji na jax jix aa' gui' nat bhañ joot. Ja'pniñ ba' pix tu jam a'gi'n, nañ gu' aañ jix maat nar silhkam nat jax jiiñ chiñ' gui' nat bhañ joot.

²⁷Gu' ji na mit gu' cham maatit kai na guch Gi'kora' aagit jup kai'ch gu Jesusus.

²⁸Ba'p ja titda ip gio:

—Jano' ji na pim pai' dhuuk bañ xissapa' kuruus ta'm na pim ba' ba machia' nañ aañ jir di' nañ bijik dir pux jai'ch biima'n guñ Gi'kora', nañ cham tu' aañ diilh pix pui' tu bua nañ jax ilhii'n, gu' ja'pji na jax pix jiiñ chiidaim ji guñ Gi'kora' nañ tu jam a'gi'n. ²⁹Na gu' ya'ni ja'p jiiñ xanoop jup tui'dhi' guñ Gi'kora' gui' nat bhañ joot. Cham ji'xkat pai'n dho'ñicho' diilh, nañ gu' aañ mi' pui' xi chu buim na jax ja'k jix aa'.

³⁰Ba' mui' ja'tkam ti jii'n jamit buiñor nat pai' dhuuk pui' ji' tu ja a'gi gu Jesusus.

Gu ja'tkam na dai mu ja'k ja tukgi'nka' gu ja ua'tulhdhara'

³¹Ba'p ja titda gu Jesusus gui' nam ji'k ba ti jüigi'n buiñor:

—No' pim mi' pui' jii'mchu' nañ ji'k jax tu jam a'gi'n, bhaan bax maati' ka' na pim bañ kaichu'. ³²Ba' cham jaroi' jam a'mkam aa'nda' na pim bha niidhidha' na jax jam tiidaidha', na pim gu' bax mat ka' na jax ja'k jir am na pim tui'ngida'.

³³Ba'p kai'ch am:

—¿Jax jap ba' duukat pui'ch chitda na pui' cham jaroi' jich a'mkam aa'nda' nach bha niidhidha' na jax jich chiidaidha'? Nach gu' aach pui' mi' pui' tu daa'ñichu' na jax tu jimdat guch boxii kat Abraam, cham tu' jaroi' bha niidhim ich.

³⁴Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Tu' silhkam jañ ya' jam aagi'ñdha', biix gui' nam ji'k jum ua'tulhi'n, dhi' kat pui' bam kai'ch nam dai pix bha niidhim gu ua'tulhdhara' na mu ja'k ja tukgi'n. ³⁵Ja'p na jax gu jaroi' no' mi' pai' pix tu juañ buiñor maa'n gux chumñigam, na pix bha niidhidha' no' pui' mamka na tu' ka'm tu juana'. No' gu' cham ka mamka, dho gu' dai dho na ba jimia' kia'mi'n. Piam no' gu'r maraa'n, cham pai' jimia' dho, sia ku cham ka jai'ch na tu'm ka'm tu juana', na gu'r mi' kam ka'. ³⁶Gu' ba' gu xib no' pim moox aa'nda' git na pim cham bhaan kam tutkagi'nka' gu jam ua'tulhdhara', piam na pim ba' cham mu ja'k ka niidhidha', jam a'm jum aa' na pim soi'n chiida' aañ nañ jir Maraa'n gu Dios nañ ba' jam boosga' mi' dhir jix chu tukgam kir na pim pai'p tu'ii'. ³⁷Jix maat iñ dho nar jam boxii kat gu

Abraam, ku pim ji gu'x chu chiañik ji nam jiñ mu'aa', na pim gu' cham kaim nañ ji'k jax tu jam a'gi'ñ. ³⁸ Sia ku tii dai nañ ji'k jax ni'ñ gio na jax jiñ chüdaim guñ Gi'kora' nañ tu jam a'gi'ñ, ja'p xi dhuukat japim pix ji gu', na gu' aapi'm dai mu ja'k kaichu' gu jam taat.

Gu Jesusus nap ja tiida' gu ge'gerkam Israel kam na ja'ook jir ja taat

³⁹ Ba' bhai' ji ñio mit, jup kai'ch am:

—¿Jaroo gi ba'p jir jich chaat? Abraam dho.

Ba'p ja titda gu Jesusus:

—No' baabui' Abraam jir jam taat ka' git, mi' pui' jiidma' pim git ji na jax tu jimdat. ⁴⁰ Tiñ' na pim ba' gu'x chu chiañik nam jiñ mu'aa' sia kuñ tii tu a'gim na jax pix jiñ chüdaim gu Dios. Jax dhui na gu' Abraam cham tu' pui' tomaatit na jax aapi'm. ⁴¹ Na gu' kai'ñkam aapi'm dai na pim mu ja'k kaichgit mi' pui' tu daa'ñchu' jia na jax tu jim gu jam taat.

Ba'p titda am:

—Jix maat ich dho ip na jaroi'r jich chaat, cham tu' nach moor sai' chir kam. Dios dhor jich chaat.

⁴² Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Matgam no' Dios jir jam taat ka' git, xiñ kiigalhi'ñdha' pim git ji, na ñich gu' aañ bhammi dir bha jii na pai'p tu'ii'. Cham tu' nañ diilh pix ya ja'p jimdat pui' ba tu jam a'gidhim, gu' ja'ppi gu Dios nat bhañ joot. ⁴³ Gu' aapi'm ja'p jum aa' nañ pix jap kai'chim, pui' ku pim ba' cham maatit jiñ kəe nañ jax tu jam a'gi'ñ, na pim gu' cham xim ga'nga na jax jir jum duukam. ⁴⁴ Na gu' aapi'm ja'ook jir jam taat, ja'p moo gu tu'x matgam, pui' ku pim ba' mu ja'k kaichgit pui'p tu buim na jax jam tiidaim. Na gu' gu ja'ook bijik dir pur tu mua'kam nat dir maaxir, cham pai' dhuuk mi' pui' jim na jax jir am, gam na giilhim jix iatbi' tu' na pix bhaan. Cham pai' dhuuk silhkam tu a'ga, dhi'r ma'oo'n gu iatda'. ⁴⁵ Gu' ba' aañ nañ tii silhkam tu a'ga, cham jiñ jii'gi'ñ japim. ⁴⁶ ¿Aañ japim paa duuk jiñ ñii'ñ na ñich tu' jax ba duu na cham jir am, nar ua'tulhdhara'? ¿Piam aa na gu' cham? Nañ gu' aañ silhkam tu a'ga, gu' ji na pim gu' cham ti jii'gi'ñ. ⁴⁷ Na gu' cham tu' Dios jir jam Gi'kora', pui' ku pim ba' cham kaim. Gu'

matgam gu jaroi' no' moo silhkam Dios jir Gi'korga'n, jix kaim ka' ji gu ñio'ki'ñ.

Gu Jesusus nap kai'chdha' na pux jai'ch bijik dir na ba' gu Abraam maaxirii gio cham jup ka jai'ch ka'

⁴⁸ Ba' bhai' ji ñio mit gu ge'gerkam Israel kam, jup titda am gu Jesusus:

—Xib jachich dho gi ba' ampix jix bhai' maat ji nap jir Samaaria kam gio nam a'm ti niidhim gu ja'ook. Tiñ' nap jax kai'ch.

⁴⁹ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Ja'ppi dai nañ gammiji daan guñ Gi'kora', cham tu' ji na tu' ja'ook jiñ a'm ti niidhim. Gu' ji na pim gu' aapi'm cham tu' ka'm jiñ ñii'ñ, giilhim pix kai'chdha' pim. ⁵⁰ Ku gu' aañ cham tu' ji nañ jix aagit jup kai'ch na pim jiñ dhaanda', gu' ja'ppi guñ Gi'kora' nax aa' na pim jiñ bui tu daanda', na gu' gui' no't jax ba tii, jir pui' ka'. ⁵¹ Tu' silhkam jañ ya' pu jam tiida', gu jaroi' no' mi' pui' ba jimchu' nañ ji'k jax tu a'ga, cham ka tu mumkida'.

⁵² Ba' gio bhai'p ji ñio mit gu ge'gerkam Israel kam, jup kai'ch am:

—¿Jaiñ dho pik tu' aa'ch ji na ja'ook jum a'm jup tui'dhi! Tiñ' nat ba' gu Abraam muu no' baabui', gio gu jai' nam bhaankamu'n jup tu a'gimik guch Gi'kora'. Pui' pix jup koi mit, gu' aap jax ilhdhat pui'ch chitda nap ba'p kai'ch: “Gu jaroi' no' mi' pui' ba jimchu' nañ ji'k jax tu a'ga, cham ka tu mumkida'.” ⁵³ ¿Giilhim ge'kam tu tatda' aa panaas? Cham tu' pui' na jax guch boxii kat Abraam nat pui' pix jup muu, gam gu jai' nam bhaankamu'n tiip tu a'gimik guch Gi'kora' na mit pui' pix jup koi. Gu' aap chi ba' pik, jii'x jup tiñ'.

⁵⁴ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Kux ba' no' gu' aañ diilh pix ya ja'p tu a'gada' git nañ pui' kai'chdha' nañ jir ge'kam, ¿tu' gi mi'p jum nini'ñ? Gu' ja'ppi gu Dios na pim aapi'm jaroi' aa' na pui' tiip jir jam Gi'kora' na pui' ja mattu'n gu ja'tkam nañ ja'xbui'p jir ge'kam na diilh. ⁵⁵ Ku gu' aapi'm cham maat ji nañ jir tu'p tu'm da', na pim gu' cham xim ga'nga na jax ja'k jix aa'. Aañ dho gi gu'x bhai'x maat ji, nañ gu' mi' pui' tu buim na jax pix jiñ chüdaim. No'ñ gu' jax kai'chdha' git nañ cham maat, ja'p dho pix ba ji buusanda' iñ git na jax aapi'm na pim giilhim jix iatbi'. ⁵⁶ Matgam no' pim mi' pui' jiidma' git na jax jir am, jix

bhai'm ilhdha' pim git ji na ñich ya' ba ai, ja'p na gu Abraam nat jix bhai'm ilh nat pai' dhuuk maat nañ pu'ñi gatuuk bha jim.

⁵⁷Ba'p titda am gu gē'gērkam Israel kam:

—Jii, saak jap ba' pin cham itda' tu a'ga! ¿Jax jap ba' duukat jup nii'n gu Abraam? Nap gu' chakui ji'k gook oo'm daman mambhiix oidha' bia'.

⁵⁸Ba'p ja titda gu Jesusu:

—Tu' silhkam jañ ya' pu jam tiida', biipi' dir pux jai'ch iñ aañ nat ba' gu Abraam ya' maaxirik gio cham jup ka jai'ch.

⁵⁹Ba' giilhim bhaak jamit nat pui' xi ja tii'n. Jotmoda' tii u'aam jamit gu joodai nam sap ki'n ma'yasai mu'aa' git. Gu' ji nat gu' mijii ja'p xi baa ja'tkam tir gu Jesusu, pu jii mi' dhir gē' chiop. Mi ja'p ba buus ja saagi'n, gammiji ji dhuu.

9

Gu Jesusu na ba dua'ndha' maa'n gu maa'nkam na cham ñia ka'

¹Ba' nammi gama ja'k na ba jimchu' gu Jesusu, ba tii maa'n gu maa'nkam cham ñia kam na mi ja'p daa, na diilh pur pu chu'm nat dir maaxir. ²Ba' xi chikka am gu noonbi'n, jup titda am:

—Jiñ jaduun, ¿diilh aam ua'tulh dhi jaduun nat ba' cham ñia kam maaxir, ka' gu gi'korga'n aa?

³Ba' gu Jesusu jup ja titda:

—Cham tu' ji na tu' ja ua'tulhdhara' gu gi'korga'n pui' dhuuk am dhi', nix chu' gu diilh ua'tulhdharga'n. Ja'pji nat pui' ja'k pu duu gu Dios na ba' gatuuk dua'ndha' na bhaan matgillia' na cham tu' xijaichu'n na pu tu duña'. ⁴Ba'ñ a'm jum aa' nañ xip tu buimii nat ji'k jax jiñ chi'n gui' nat bhañ joot, kapbhai' na kax chu maax, na gu' no' bax chukgam, cham jax kax bhaai'n ka'. ⁵Na gu' xib nañ maaxik ya' ka oiri dhi oi'ñga'n bhaan, joidham gē' tanoor iñ na ki'n jix chu maax kir bap tui'ngida' gu jaroi' no' moox aa'nda' git.

⁶Ba' pui' xi chi'nik mi ja'p xi xixbuk dibii' ta'm palhiip xi dha'munak bhai' xi juulh buupuiram gu cham ñia kam. ⁷Mi' dhir ba'p titda:

—Xib jap ba' xim ikoimdhara' gum buibas muni Siloe, na pai' kolhbixdhix gu suudai'. —Siloe ja'p kai'nkam jup jum kai'ch nat jumai mu jootsak.

Ba' mam ikoimdham gu cham ñia kam mu na pai' tu aagi'n gu Jesusu. Joidham bhai' ji ñiata nat jax jum ikoim, jix kii' mummu ja'k ba ai kia'mi'n. ⁸Ba'p kai'ch am gu mi ja'p oi'nkam gio gui' nam mu ja'p ka nii'ndha' na cham ñia kam mi ja'p daakat ka tu taanda' gu tuumiñ nam onbai'ndha':

—¿Cham aar di' gu ya'ni kiokam nax joi'ndha' na mi ja'p daakat ka ja taanda' gu ja'tkam gu tuumiñ?

⁹Ba' ji'ma'n jup kai'ch am:

—Dhii' dhor di'.

Gu' ji nam gu' jai' cham ti jii'gi'n nar di', jup kai'ch am:

—Jir jumai ji dhi', gu' ji na gu' pu chu'm jup ti nii'n.

Ba' diilh jup ba tu aa' gui' na cham ñia kat, jup kai'ch:

—Aañi' dhor di'.

¹⁰Ba'x bhai' bhai' ji chikka mit, jup titda am:

—¿Gu' jax ba' moo duuk joidham jup ba ji dhudua dhim buupui nap cham ñia kat?

¹¹Ba' gui'p ja titda:

—Dho maa'n gu jaduun gui' na saak Jesusu tii' nat ja'p jix bhai' dhuu nat jiñ dhua'n. Mi ja'p pix xi xixbuk dibii' ta'm palhiip xi dha'munak ya' xiñ juulhdhak jiñ buupui am jup jiñ chitda: “Xim ikoimdhama' ba' xib muni Siloe.” Aañ ba' mu jimik jup xiñ ikoim, pu joidham bhai' ji ñiata ñich.

¹²Ba' giop xi chikka am, jup titda am:

—¿Paa ba' ja'k bhii nach machia' nar jaroi' dha'?

Ba' gui' na cham ñia kat jup ja titda:

—Dho cham maat iñ nat pa ja'k bhii.

Nam pix bhai' ji chikkada' gu pariseos gui' na cham ñia kat nat jax dhuuk dua

¹³Mi' dhir ba' nam mi' pui' xi kai'chimik, ba baidhak jamit gui' na cham ñia kat bhammi nam pai'p tu'ii' gui' nam pariseos jum tiiti'nda', ¹⁴nam gu'x maat na jano' cham tum juanda' nat pai' dhuuk dua'ñ gu Jesusu, nat palhiip xi dha'munak gu dibii' chiñbarga'n ki'n bhai' xi juulh buupuiram. ¹⁵Ba' na mit bhammi ba aich ja bui gu pariseos, bhai' ji chikka mit ip nat jax dhuuk dua na cham ñia kat. Ba' gui'p ja titda:

—Dho dai nat palhiip xi dha'munak gu dibii' ya' xiñ juulh jiñ buupui am gui' nañ

jaroi' ba aa', gio ba' na ñich xiñ ikoimdam, pu joidham bhai' ji ñiata ñich na pim jax bañ ñii'ñ.

¹⁶ Ba' mi' ba ji ñiokbo mit ðiilh gu pariseos, ji'ma'n jup kai'ch am:

—Cham ji nach ilhii'ñ nat Dios bha joot gu jaroi' nat pui' dua'ñ dhich jaduun, na ba' cham tu' ka'm ñii'ñ na pai' dhuuk cham tum juan.

Jai' maakam bhai'p ji chii mit, jup kai'ch am:

—¿Gu' ba' ilhii'ñ japim aa na gu jax chu'm ja'ppix maa'nkam jix ua'tulhdhix kam pui'p ba tu buada' na tu'r jix bhai'm duukam?

Ba' mi' pui' xi kai'chimik cham maa'n ñi'ook kap duuk am. ¹⁷ Ba' xi chikka am ip gio gui' na cham ñia kat, jup titda am:

—¿Aap gi jax ilhii'ñ jiñ jaduun? ¿Tu' chir jup tu'm da' gu jaroi' nat pui'm dua'ñ nap cham ñiakat?

Ba' gui'p ja titda:

—Aañ ilhii'ñ na dhi' bhaankamu'n jup ba tu a'ga guch Gi'kora' ja'p na jax saak gu bijik dir kam nam bhaankamu'n tu a'gimik.

¹⁸ Gu' ji na gu' gu ge'gerkam Israel kam cham ti jüigi'ñ am na dhi'r di' gui' na cham ñia kat, na gu'x kiki' gu buupui'ñ nam bhai' xi ñii'ñ. Pui' mit ma tu ja joochxi gu gi'korga'n nam mu jii'mda'. ¹⁹ Ba' gui' mui'p ma jii mit. Ba' na mit bhammi ba ai, ba ja tikka am, jup ja titda am:

—¿Dhi'ñi aar di' gu jam mar nat saak cham ñia kam maaxir na pim jup kai'chdha'/? ¿Jax dhuuk dua'?

²⁰ Ba' bhai' ji ñio mit gu gi'korga'n, jup kai'ch am:

—Dho gu' jax gip bia' ich nach ti'ya', nach gu'x maat na dhi'r jich mar nat cham ñia kam maaxir. ²¹ Gu' nat jax dhuuk jum ki'ñdha, cham bhaai' ji nach jax dhui jax aagi'ñdha'ch jaaduñ, no't jaxji jaroi' dua'ñ nat ba' bhai' jim kiggidha gu buupui'ñ, cham jach dho ba' maat. Jix maat ji ðiilh na pim xi chikka' na jam aagi'ñdha', na gu' bar ge' maa'nkam juraa'n bia' kam.

²² Ba' dhi' nam pui' ji' kai'ch gu gi'korga'n, nam jix ja iibhi'ñ gu ge'gerkam Israel kam, nam gu' biipi' dir pu pui' ba te kee nam sap jup kai'chdha' nam cham ka do'ñcho' gu jaroi' na mu bakia' nam pai' jax tu daanda' no' jax kai'ch na gu Jesus jir di' guch Xoi'kam. ²³ Pui' kum ba'p kai'ch pix: “Jix

maat ji ðiilh na pim xi chikka', na gu' bar ge' maa'nkam juraa'n bia' kam.”

²⁴ Ba' xi baidhak jup titda am ip gio gui' na cham ñia kat:

—Xi chum uañdha' ap buiñor gu Dios na pich ba dua, cham tu' gu jaroi' buiñor nat pui' panaas jum dua'ñ. Nach gu' aach jix maat nat giilhim bam ua'tulh gui' gu maa'nkam.

²⁵ Ba' bhai' ji ñio gui' na cham ñia kat, jup ja titda:

—Aañ cham jup maat ji no'x ua'tulhdhix, daipu' ji nañ jix maat nañ aañ cham ñia kat. Xib jix kiki' guñ buupui nat jiñ dhua'ñ.

²⁶ Ba' gio bhai'p ji chikka mit, jup titda am:

—¿Jax moo duuk jum dua'ñ? ¿Jax bhai' ji chu duu na ba' bax kiki' dhim buupui'?

²⁷ Ba' gui'p ja titda ip gio:

—Dho gi nañ gu' tii ba jam aagi'ñ, gu' ji na pim gu' cham jiñ jüigi'ñ. ¿Ka' na pim jix aa' aa na pim ti jii'ñdha' buiñor ku pim ba'x aa' nañ pix mu dir bhai' ji kiksada' nañ jam aagi'ñdha'?

²⁸ Ba' pix am bhaak jamit nat pui' xi ja tii'ñ, giilhim titda am na jax cham jir am kat nam titda', jup kai'ch am:

—Aap chi no'p jix aa' jia nap mu ja'k kaichgida' gum biim tu'm. ¿Jaroo gip jum daa' siap mu kaichu'? Aach nach gu' mi' pui' tu daa'ñchu' nat jax tu ua'nak gu Moisees, ²⁹ nach gu'x maat nat Dios bha ñio'kdhak na ba' bhaankamu'n tu a'gimik. Gu' gui' gu maa'nkam, pu cham maat ich ji na pai' dhir ja'k jimdat ya ja'p pu tu buim.

³⁰ Ba'p ja titda:

—Ja'p moo joidham cham jum ilhdham jup bañ dhua'ñ jia gu jaduun, sia ku pim cham maat na pai' dhir ja'k jim. Tii' nax kiki' xib guñ buupui. ³¹ ¿Jax japim ba' duukat maakam ilhii'ñ? ¿Jax dhui moo joidham jup ba ji palhbuidha' gu Dios gu jaroi' no'x ua'tulhdhix, sia ku tii xi ilhii'ñ nap tu duñia' gu tu' nar jix bhai'm duukam? Dai' no' tu' ka'm ñii'ñ gu Dios gio no' mi' pui' jimchu' na jax jix aa' na ba' pui' ji chu buusnichgida' na jax ilhii'ñdha'. ³² ¿Paa gi dhuuk jaroi' mu pai' pix ba kaidha' nat ba dua'ñ gu jax chu'm cham ñia kam? ³³ Gu' dhi'x maati' ji nat Dios bha joot. ¿Jax dhui pui'p ba tu buidha' git no' ðiilh pix?

³⁴ Ba' bhai' ji ñio mit gu ge'gerkam, jup titda am:

—¿Gu' aap ba ilhii'n̄ aa nap ya' bach aagi'n̄dha' nach jax ja'k tui'n̄gida' na pich pux ua'tulhdhix kam maaxir?

Pui' xi chiidak gammiji' xi joot jamit.

Gui' nam ja'p ji buan nam cham ñiñña

³⁵Ba' nat pui' ba ti kai gu Jesusus na mit mai' joot gui' nat dua'n̄ na cham ñia kat, ma gaagam. Nammi gama ja'k tiigik jup titda:

—¿Ti jüigi'n̄ ap aa buiñor gu Maraa'n gu Dios?

³⁶Ba'p kai'ch gui' na cham ñia kat:

—¿Jaroo gi dha'? No' pich iam jiñ aa'n̄ jiñ jaduun̄ nañ ba' ti jii'n̄dha' buiñor.

³⁷Ba' gu Jesusus jup titda:

—Aañi' dhor di' nañ ya' tum a'gi'n̄. Xib japich ba' bañ maat.

³⁸Ba' gui' na cham ñia kat nat jax o'lhia'n̄ ki'n̄ kikbuk jup titda:

—Ti jüigi'n̄ in̄ dho biix jiñ jur ki'n̄ aap jum bui.

³⁹Ba' mi' dhir jup titda gu Jesusus:

—Dho gu' aañ bhai' pix ja mattudam ji gu ja'tkam ya' dhi oi'n̄ga'n̄ nam jax chu'm mi' pui' jiiim na jax jix aa' guñ Gi'kora' gio gui' nam jax chu'm cham mi' pui' jiiim, nam ba' bhai' ji chi tigia' gui' nam cham ñiñña. Gu' ba' gui' nam pui'm aa' nam jix ñiñña, nai' ji chutkia' gu ja buupui.

⁴⁰Ba' ji'ma'n̄ gu pariseos nam mi ja'p gu'kat kœ nat pui' ji' tii gu Jesusus, jup titda am:

—¿Aach jap biix jich aagit jup kai'ch nach cham ñiñña?

⁴¹Ba' gu Jesusus jup ja titda:

—No' pim aapi'm cham ñiñña ka' git, cham tu' kuiñcha bia'ka' pim git ji ki'n̄ gu jam ua'tulhdhara'. Gu' ji na pim gu'p kai'ch na pim jix ñiñña, giilhim jix u'ua'tulhdhix japim.

10

Gu Jesusus na bhaan ji ua'rgidhai tu a'ga' gu kakasnir bipia'dam

¹Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Tu' silhkam jañ ya' pu jam tiiida'n̄ jaaduñ, gu jaroi' no't cham mi' dhir mu baa na pai' kiidha' gu ja chikiir gu kakasnir, no't gu' ja'p dir ja'k mu baa, dhi'r di' ka' gux ixkum na mi'x chi iixdham ka' gu kakasnir nam mi kuup. ²Gu' no't mi' dhir ja'k mu baa na pai' kiidha' gu ja chikiir, dho gi gu'r di' ka' ji gu bipia'dam gui' na jaroi' ja

nuuka'n, ³na gu'x maatit nii'n̄dha' gui' na mi' tu nuuka'nda' na pai' kiidha' gu chikiir no'r di' gu bipia'dam, piam ku gu'r jumai. Ba' dai na ba ja kupio'kdha' gu kakasnir no' gu'r dhi', gui' ba' dai na pix ji ja baidha' nam jax chii' biix ji'ma'n̄ gu kakasnir tugi'n̄. Ba' pix mui'p ji bubuakia' am, nam gu'x maatit kaaya' na dhi'r di' gui' na gammiji ja bipia'da'. ⁴Mi' dhir ba' nam pai' dhuuk biix mu bubuakia', dai na biipi' mui' xi jimia' gu bipia'dam pai' na ja'k jix ja bia'ram ka' na joidham jix xa'ii', gu kakasnir tugi'n̄ ba' dai nam gatuuk dir pix mia'n̄ bhiiya' nam mu oidha', nam gu'x dhaanda'. ⁵Dai no'r jumai gu bipia'dam dho gi gu' cham ji'xdha' mu oidha' am dho gi ji sia kut mi øk tii ja baidhim, piam ku gamai' tii ja sasda'. Pu jiboi'ñña' am dho totdonii nam gu'x iibhi'n̄dha' na cham jir di' ka' gui' na gammiji ja bipia'da', nam gu'x maatit kœkœ' nar jumai ka' na pai' dhuuk tii xi ja bai'n̄dha'.

⁶Ja'pni tu ja a'gi gu Jesusus gu ja'tkam bhaan ji ua'rgidhak gu kakasnir, gu' ji na mit gu' pu cham maatit kai na gu ja'tkam ja aagit jup kai'ch, nam pui' ji buan na gu kakasnir.

Gu Jesusus nap kai'chdha' nar di' gux kii' bipia'dam

⁷Ba'p ja titda ip gio gu Jesusus:

—Tu' silhkam jañ ya' pu jam tiiida', aañ jir di' gu ki'n̄gob bhai' nam pai' dhir mu baapak gu kakasnir miji ja'k ja chikiir am. ⁸Dai gui' na mit biipi' ya' tii ai dho gi gu'r di' am ji gux i'xkum nam ilhdad nam ti iixdha' git gu kakasnir, gu' ji na mit gu' cham jax ja dooda. ⁹Gu' xib aañ jir di' ji gu ki'n̄gob bhai' na pai' dhir mu tum bapki miji ja'k irban dir, na ba' gu jaroi' no't jum guguuxdhak bhai' dhir mu baa dhi' bhaan gu ki'n̄gob, joidham jix bhai' ba tu jimia', na gu' bhaan ba ti niidhidha' guñ Gi'kora'. Ja'p ji buusnia' na jax maa'n̄ gu kasnir na buusaidha miji dir chikiir tir gu bipia'dam ba bia'ra' pai' na joidham jix xa'ii' ka', na ba'x kii' ka' jix dhuakam.

¹⁰Gu' matgam gui' nañ ja aa' nam ja'p ji buan na gux i'xkum na mit biipi' ya' tii ai, ja'p ji buus ji na mit bha ja koodam gu ja'tkam gam na mit bha tu ja iixdham. Gu' aañ matgam bha jii ji ya' dhi oi'n̄ga'n̄ bhaan nañ ya' ja palhbuidha' gu ja'tkam,

nañ ja aagi'ndha' nam jax ja'k duñia' nam ba' xib dir gammiji pu ba duduaka' gu ja i'ii'mda' bhaan, na gu' ja a'm ti niidhidha' guñ Gi'kora'. ¹¹ Aañ jir di' pix ip gux kii' bipia'dam nañ gammiji ba ja nuuka'nda' guñ kakasnira', cham jax bua sia ñich pui' ma muu nañ tii pup xi ja palhbuidhimii no't tu' ba ji ja oi. ¹² Cham tu' pui' na jax gu jaroi' no' umua'ndhix pix na tu bipia'da', siam tiix bhai' namkidhat chian na ja nuuka'nda' gu kakasnir. Biipi' kat dho mi' dhir ji dhai'ñña' no' mui' ba jim gu bhan piam gu sii'. Cham ja joi'ndai mi' xi ja iabui gu kakasnir, na gu' cham jir diilh ga'n ka'. Gu bhan ba' dai na ba ja da'ngia' jik' na ilhii'ndha', jai'm pu pai' nam ja'k boopoya' totdonii. ¹³ Na gu' gui' na pu'ñi umua'ndhix ka' pix, cham tu' ja'xbui' pui' ja da'da' gu kakasnir na jax gui' na diilh jir kakasnir tugi'ñ ka'. Pu'ñi dho ba' na biipi' kat ba jimii'ñolia' no't mi' ba ai gu sii' piam gu bhan. Tu' gi na gu' bhaan pix mai'chikda' gu tuumiñ.

¹⁴ Gu' aañ matgam tu' silhkam ji nañ jir jix kii' bipia'dam, cham jum aa' na jaroi'ñ ñamki'ndha'. Jix bhai'x ja mat ka' iñ ip gui' nam jik' jir jiñ kakasnira' ka', gio gui' mu dir bha ja'k pui'x bhai'p xiñ mat ka' am. ¹⁵ Ja'p na guñ Gi'kora' nat bhañ joot na gu'x bhai' xiñ maat aañ, gio aañ ya' dir mu ja'k pui'x bhai'p jix maat. Aañ ba' pu'ñix bhai'p jix ja mat ka' gui' nam jik' bañ kaichu' nam ja'p ji buan nam jir jiñ kakasnira', gam nañ jix ja joi'ndat jix ja da'da'. Pui' kuñ ba'ñ guguuxi'ñ nañ mukia' ja a'mkam. ¹⁶ Ku gu' cham tu' daipu' ja'kbui'ñi pix am ji gui' nam ja'p ji buan nam jir jiñ kakasnira' nañ jik' ja bia' xib, jai' pup ka jai'ch am ji matgam gu ja'tkam nam pui'p ji buan nam jir jiñ kakasnira', nam gu' pui'p ba ti jii'ndha' aañ jiñ bui. Dai ji na ñich chakui ya' ja aich jiñ chikiir am, kuñ ji gu' ka ja saa'nmira' ji nañ maap ja biinda' dhi jai'ñ kakasnira'. Maa'n kap jañ ba' pix ba ja kukpada', nañ gu' aañ diilh bar bipia'dam ka' xib dir.

¹⁷ Ba' guñ Gi'kora' ge'kam ki'n xiñ dha'-dat xiñ kiigalhi'ñ nax bhai'm taat nañ aañ diilh boiñ bhichdha' ja a'mkam gu ja'tkam, gio nax maat nañ muukii duadii giop bami-gia'. ¹⁸ Ku gu' aañ chakui jaroi'ñ mu'aa' ji gu diilh pix no'ñ aañ cham aa', gu' ja'pji aañ diilh nañ ba xi chuñ maakim nam

boiñ bhichdha'. Mukia' iñ ja a'mkam gu ja'tkam, mi' dhir jañ giop bami-gia' duadii, nat gu' pu'ñi ja'k jiñ chiidak bhañ joot guñ Gi'kora' nañ tu duñia'.

¹⁹ Ba' gu ge'gerkam Israel kam cham maa'n ñi'ook kap duuk am na mit pui' jii' kai na kai'ch gu Jesusu, nam gu' jai' dhit tii pix am ti jii'gi'ñ. ²⁰ Jai' gu'x bhaamut pix kee am ji, jup kai'ch am:

—Cha'pim mi keeke' dhi maa'nkam. Naas ku tu'r jix kii'. Bhaan baax ji dhi' gu cham kii' ii'mda'. Tii' na jax pik jix ñaanbim kai'ch.

²¹ Gu' ji nam gu' jai'p kai'ch:

—¿Kux ba' pui' ja'k jup tu a'gada' aa gu jaroi' no' cham kii' ii'mda' bhaan jup tui'dhi'? ¿Cham aa gu' maakam tu a'gada' git no' pui'? ¿Jax ji na ba' gu' dhi' daix bhai'm duukam bhaan tu a'ga, gio na ja duduadhi'ñ gu cham ñiñña kam?

Gu ge'gerkam Israel kam nam cham kiigalhi'ndha' gu Jesusu

²² Ba' jano' na pai' dhuuk bax jiidpharda', ma tu piastatat jamit gu Israel kam ja'tkam bhammi Jerusalem, nat gu' giop bam ai nam pai' dhuuk piastatu'ñ gu ge' chiop bhai' nam pai' dhir tu daan, nam bhaan ti'ñchoka' jano' na mit pai' dhuuk tiimu na mit kii. ²³ Ba' gu Jesusu am pik bhijip ka oiri bhai' na pai' irdi'chim tu kuup biix xikoolh dhir gu ge' chiop na pai' tim jippi'ñ, nam Salomoon ga'n jix mat ka' gu ja'tkam. ²⁴ Ba' gu ge'gerkam Israel kam mi' ji soo'mdhak bhai' ba tikka am gu Jesusu, jup titda am:

—Gi no'p jup bach aagi'ñ no'p aap jir di' guch Xoi'kam na saak bha jimda'. ¿Ji'x jach ba' mik jup ka ti niira' nach ba' pik ba machia'? Kuch cham tu' bhaan ka titii'ñ-choka'.

²⁵ Ba' gu Jesusu jup ja titda:

—Dho gi nañ gu' tii bijik dir pu chu'm ba tu a'ga, ja'pji na pim gu' aapi'm cham jiñ jii'gi'ñ. Nii'ñ japim ip nañ jix bhai'm duukam jup tu bua bhaankamu'n guñ Gi'kora'. ¿Kux cham aa dhi' pui' kai'ñkam bap jum kai'ch'? ²⁶ Gu' ji na pim gu' aapi'm cham ti jii'gi'ñ sia kuñ tii jam nii'ñchudat jup tu bua na tu'r jix bhai'm duukam, na pim gu' cham tu'r dhi' gui' nam ja'p ji buan nam jir jiñ kakasnira'. ²⁷ Gu' matgam gui' ji nam jik' ti jii'ndha' aañ jiñ bui nam ba' pui' ba ji bubuakia' nam bar jiñ kakasnira',

pux maatit jiñ kaaya' am ip no'ñ ba ja bai'ñ, nam gu'x bhai' xiñ mat ka', gio aañ ya' dir mu ja'k pui'x bhai'p jix ja mat ka', ba' dai nam gammiji bañ kaichgida' mi' pui' jiiimit. ²⁸ Aañ ba' mi' dhir xi ja aa'ñdhai xi ja guguuxdha' nam mi' pui' ba jimia' na jax ja'k jix aa' guñ Gi'kora' na ba' ja a'm ba ti niidhidha', na ba' cham ka ja tulhiñchuda' gatuuk. Ba' cham ji'xdha' jaroi' kañ iixdha' sia tii ilhii'ñdha' git. ²⁹ Na gu'x io'm jir ge'kam guñ Gi'kora', cham ji'xdha' jaroi' ka iixdha' gu' ji'k no' mit jiñ keek nañ jax tu a'ga mi' pui' ba jii na jax jix aa', na gu' ja a'm ba ti niidhidha'. ³⁰ Na gu' aañ gio guñ Gi'kora' maa'n ii'mda' pix jup duuk ich gook dit.

³¹ Ba' gu ge'gerkam Israel kam na mit jax da'ngi gu joodai bax ma'yasak kat am na mit kai na pui' ji' kai'ch. ³² Gu' ji na gu'p ja titda gu Jesusus:

—¿Jax ba' ku pim ba' bhai' bañ ñii'ñchu'n gu joodai? Na pim gu' tiiñ ñii'ñ nañ jix bhai'm duukam jup tu bua bhaankamu'n guñ Gi'kora'. ¿Dhi' ki'n aa pim ba' moo ya' ba xiñ ma'yasam?

³³ Ba' gu ge'gerkam Israel kam jup kai'ch am:

—Ja'pji na chich jum kai nap maakam pix ba kai'ch nap tii tu a'ga na jax ja'k cham kai' ka'm ñii'ñ gu Dios, nap pui' kai'ch na pim saak gook dit maa'n ii'mda'p duuk gu Dios. Na gu' dhi' panaas pui' kat pix bap jum kai'ch nap jai' Dios jup jum ilhii'ñ, sia kup jir ja'ppix maa'nkam. Cham ji nach jum juanda' git siap jix bhai'm duukam jup tu bua, dai no'p cham pui' ja'k kai'chdha' git.

³⁴ Ba' gu Jesusus jup ja titda ip gio:

—¿Kux aapi'm cham ji'xkat tu jiñkai'ñ aa mi' na pai' tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios, nap jum kai'ch: “Aapi'm ja'p ba ji bubuakia' na didios”? ³⁵ ¿Cham aa gu' dhi' cham tu' pix jax tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ? Gu' ja'pji maaxik ji pui' ja tiidak gu Dios gu bijik dir kam jam bopxi kat nam sap pu'ñi ja'p ji bubuakia' nam jir didios ka' gui' nam ji'k silhkam tu' ka'm ñii'ñ. ³⁶ Gu' ba' aañ pu'ñi ip xib, mi' pui' xi chu duñiim iñ nat ji'k jax jiñ chidak bhañ joot guñ Gi'kora' ya' dhi oi'nga'n bhaan. Gu' ji na pim gu' aapi'm ya' pui'ñ chitda nañ ge'kam ki'n jiñ ua'tulhi'ñ buiñor nañ pui' xi jam titda nañ guir' maraa'n nat bhañ joot. ³⁷ ¿Kux ba' gu'

aañ tu'x bhai'm duukam jup tu buada' git aa no' cham guñ Gi'kora' bhañ jootsa' git? Tu' ku pim ba'p jiñ jiigi'ñdha' git nañ jax tu a'ga no'ñ cham jix bhai'm duukam jup tu buada' git. ³⁸ Piam no' pim gu' moo ja'p cham ji'x jiñ kaim nañ jax tu a'ga, sia dai dho na pim xi chi ñii'ñdha' gux bhai'm duukam nañ jup tu bua bhaankamu'n guñ Gi'kora' na pim ba' mi' dhir ba machia' na silhkam jiñ buip tu'dhi' nañ ba' bhaankamu'n jix bhai'm duukam jup tu bua, cham tu' gu' aañ diihl pix, gam na pim ba' ba machia' nañ aañ ya' dir mu ja'k buiñor jup tui'dhi' ip.

³⁹ Ba' giilhim jix bhaak am na pui' ji' ja titda gu Jesusus. Tii aa'nda' git nam mi' pu buuphia', gu' ji nat gu' mi' dhir ja nakoo gu Jesusus, pu jii.

⁴⁰ Silh pu bhii bhammi baasi'n dir ja'k na pai'r Jordaán Ak, ja'pni xia'lhbui dhir na pai' ja bopkonimik gu ja'tkam gu Juan, bhai' ba' pu oirida'. ⁴¹ Mui' ja'tkam mu jimmidai' am ji gu' na pai' oirida' gu Jesusus nam jix kaim ka' na joidham tu a'gada', jup xi kai'chit am:

—Gu' bak ji moor silhkam ji na jax tu a'gada' gu Juan nap kai'chdha' na saak pu'ñi bha jimda' dhich jaduun na bixchu'x aichu'n. Sia kut gu' diihl gu Juan cham tu' jax dhuuk na tu'r jix bhai'm duukam, ku gu'r silhkam ji na jax tu a'gada'.

⁴² Ba' mui' ti jii'ñ jamit gu mi' oi'ñkam buiñor gu Jesusus.

11

Na ba mukia' gu Laasar

¹ Ba' bhammi baasi'n dir na pai' Betaania ti tii', bhai'x ka'ook ka' maa'n gu maa'nkam Laasar tiigim, nar ja'nmi'ñ gu Mariiya gio gu Maarta. ² Dhi'r di' pix gu Mariiya nar ja'n-ni'ñ gu Laasar gui' nat jano' mu ai na pai' ka daa gu Jesusus ji ua'dat gui' na joidham uub nat mi' xi choi'dhak tootnaran gio mi'p xi gakii'ñxi kuupa'n ki'n. ³ Ba' gu Mariiya gio gu sipdhi'ñ Maarta miji xi chu joot jamit nam sap aa'ñdhapu' gu Jesusus mu na pai' oiri nax ka'ook gu ja jaduun Laasar. Ba' gui' na mit mu ja joot mummup ba aa'ñdham am gu Jesusus, jup titda am:

—Ma chu ai gui' na pim gook dit maap jix bhai' kai'chdha'ñ jaduun. Jix ka'ook.

⁴ Ba'p kai'ch gu Jesusus nam ba aagi'ñ:

—Cham tu' pu mukia' ji matgam guñ jaduun' no't moo ja'p jix io'm jup ma ai gui' gu ko'kdai' na jax chu'm øø. Matgam gu' dhi' na bhaan pix matgilhia' ji na gilhim bixchu'x aichu'n na pu tu duñia' gu Dios, gam na bhaan matgilhia' ip nañ aañ ja'xbui'p jir gø'kam na guñ Gi'kora' nat bhañ joot.

⁵Ba' sia kux ja joi'ndat jix ja da' gu Jesusu gu Mariiya gio gu Maarta gio ba' gu Laasar nam maap jix bhai' kai'chdha', °cham tu' ob mu jii bhammi nam pai' oi'dha' sia kum tii ba aagi'n nax ka'ook gu Laasar. Gook tanoolh mi' kapup xi juruun' na pai' jax ba oiri. °Gatuuk ji na ba' mui'p bar jimdam, jup ja titda gu noonbi'n:

—Maik gor ip gio bhammi ja'k Judea na chich pai' dhir bha jii.

⁸Gu' ji nam gu' am cham aa' gu noonbi'n, jup kai'ch am:

—¿Moo cham ja iibhi'n ap aa jii' jaduun' gu Israel kam gø'gø'kam kup ba' moo gio mui'p bar jimdam? Na mit moo bhai' tiip jum ma'yasa joodai ki'n jano' nach bhammi xi oipimik.

⁹Ba' gu Jesusu jup ja titda:

—Dho na gu' dhi' ja'pni jia na jax gu jaroi' no' tataab mu pai' jimchu' na cham ji'xdha' moo jutbuip ba ilhia' mu pai', na gu' mu ti niidhidha' na pai' jax ti kiispaidha', na gu'x bhai'x chu maax ka'. ¹⁰Gu' ji no't gu' ba tuk na mu pai' tii jim, dho gu' dai dho na jutbui ba ilhia' piam ku gama ja'k pix ba jimda', na gu' cham tu maax ka' na mui' tii ti niidhidha', na gu'x chukgam ka' no't pix ba bhi'n gu tanoolh.

¹¹Ba' mi' dhir jup ja titda ip gio:

—Mui' tiir jimdam iñ bhammi Betaania nañ niñiichdhara' gu Lasaar gui' nach maap jix bhai' kai'ch, nat tak am xi koi.

¹²Ba' gu noonbi'n jup titda am:

—¿Cham aa gu' dihlh ba niñia' pai' na duuk buusnia' gu kooxmoda'? Cham jum aa' nap moop niñiichdha'n jaduun'.

¹³Ba' dhi' na pu'ni ja titda gu Jesusu, ja'p kai'nkam pui' ja titda nat sap ba muu ji gu Laasar, gu' ji na mit gu' cham maatit kai gu noonbi'n, ja'p jum aa' am na silhkam gu kooxmoda' bhaan tu a'ga na jax nañ koosii giop ba niñia'. ¹⁴Ba' silhkam xi ja aagi'n gu Jesusu, jup ja titda:

—Ja'pji muu ji guch jaduun' Laasar kat, ja'p moo gux gi'm nañ ya' jam aagi'n. ¹⁵Ku gu' aañ jix bhai'n chaat ji nañ moo ampik cham bhammip tu'ii' nat pai' dhuuk pui'm duu, na pim ba' pu'ni dhuuji mi' dhir biix jam jujur ki'n ti jii'ndhai bax biiñak ka' aañ jiiñ bui no' pimit ba ti tii nañ tu' jax dhuñia'. Pu kanich mu jiiim.

¹⁶Ba' gu Tomaas, gui' nam Gook Dim ki'n jup jix mat ka', jup ja titda gu jai' noonbi'n gu Jesusu:

—Each mu jiiim no'm moo ja'p jix bhaak gu gø'gø'kam. Bhai'ch dhop ko'iix ka' biima'n dhi Jesusu, ¿jax gip bua'?

Gu Jesusu nap kai'chdha' nar di' gui' na ja dudu'a'ndhat ja baapmigi'n gu koi'nga'n

¹⁷Ba' nat bhammi ba ai Betaania gu Jesusu, bha ja'p pix jax pui' tum kai'ch nat sap maakob tanoolh bap duu nat dir jum yaas gu Laasar. ¹⁸Gu' ba' na gu' bhai' dhir Jerusaleen amuub baasi'n dir ja'p bipio' gu Betaania, ni ku chakui ji'x miikidha' nañ ba aaya', ¹⁹ba' mui' pix ji øeda' am gu Israel kam ja'tkam bhammi dir kia'mi'n gu Mariiya gio gu Maarta nam guguuxi'ndha' nam cham pik moo jax xim aa'nda' nat muu gu ja jaduun' Laasar. ²⁰Ba' nat pui' ba ti kai gu Maarta na mu pai' dhir mui' ba jim gu Jesusu, miji xi mii nat namkim, gu Mariiya ba' mi' pup daa kiicham. ²¹Ba'p titda gu Jesusu gama ja'k nat pai' ba nam:

—¿Ee ja! No'p moo ya'p tui'ka' git jiiñ jaduun', moo chi chakui pui' tui'ngida' git guñ xiix Laasar. ²²Ku ba' gu' nañ gu' aañ jix maat na gu Dios jum køø' nap pai' dhuuk taanda' gu tu', pui' ji chu buusnia' jax no' pich ba tii'n.

²³Ba' gu Jesusu jup titda:

—Giop dodhia' ji matgam gum xiix. Aap moo cham jax jum aa'nda'.

²⁴Ba'p kai'ch gu Maarta:

—Aa jii', jano' jia na pai' dhuuk tum kuugaldha' ya' dhi oi'nga'n, nam pai' dhuuk duduadii giop baapmigia' biix na ji'k gu koi'nga'n. Jix maat iñ dho.

²⁵Ba'p titda ip gio gu Jesusu:

—Ja'pji pu xiib ji, nañ gu' ya' bap tu'ii', aañ nañ jaroi' ja dudu'a'ndhat giop ja baapmigi'n gu koi'nga'n. Na gu' gu jaroi' no't pu'ni jotmoda' ma muu no' ti jii'ndhat aañ jiiñ bui, aañ giop bamii'ndha' dua'ndhai, ba' mi' dhir gammiji pu ba duaka' gu

ii'ndagaram bhaan. ²⁶ Gu' ba' gu jaroi' no't chakui tu' duu, na ya' kapup oiri dhi oi'nga'n bhaan, no' pui'p ti jüigi'n aañ jiñ bui, cham pai' dhuuk ka mukia', gammiji pu ba duaka' gu ii'ndagaram bhaan, ja'pji no'p ti jüigi'ndha' git pix nañ jax jum titda.

²⁷ Ba'p kai'ch gu Maarta:

—Ti jüigi'n iñ ji biix nap ji'k jax kai'ch jiñ jaduun, nañ gu' aañ jix maat jia nap aap jir di' guch Xoi'kam, Maraa'n gu Dios, gui' na saak bha jimda' ya' dhi oi'nga'n.

Gu Jesusu na susuakia' mi' na pai' yaasap gu Laasar

²⁸ Ba' daipu' pu'ni xi chiidak gu Jesusu nat jax ja'k giñ bhai' pu bhii ip gio gu Maarta nat baidham gu xio'gi'n Mariiya bhammi kiicham. Bhammi *øek* jix dhupii'n ba aagi'n na ba' cham jaroi' kaaya', jup titda:

—Ya' ba ai ba' xib guch jaduun Jesusu. Muni dhir bhai' ba jim. Bha chu joot nap sap mu jimda'n xiix.

²⁹ Ba' moo jano' nat jax pui' ti kai, mi' pu bhii gu Mariiya nat ba namkim gu Jesusu mu na pai' dhir bha jim. ³⁰ Nat gu' chakui mu ai kikcham tir gu Jesusu, gama ja'k pix kam jüipi'n ju'ndharan gu *ge'* kiicham nat pai' nam gu Maarta biipi' dir na jax bhai' ka jim.

³¹ Ba' nam gu' mui' mi'p ka daraa gu Israel kam ja'tkam kia'mi'n gu Mariiya nam mi' ka guguuxi'n na ba' cham pik moo xi'x buam xi chu tatda' ka' nat muu gu ja'mmi'n, jai' pix mia'n jup bhii mit nat mi' dhir jotmoda' gamai' bhii gu Mariiya, nam gu' ja'p jum aa' nat mummu ba jii di'n kir na pai' yaasap gu ja'nni'n, na chi sap ba' mu *øeji* suakimii na ji'x am jum ju'ndha'.

³² Gu' ba' nat mu ba ai gu Mariiya na pai'm jüipi'n gu Jesusu, mi o'lhia'n ki'n kikbuk biipi' dir jup titda soi'm ilhdhat:

—Aach tak moo ya' cham pui' tu'ch doodañ jaduun. Chi gu' moo chakui pui' tui'ngida' git ji guñ xiix no'p ya'p tui'ka' git aap.

³³ Ba' gu Jesusu jai' bhai' joi'ndara'p ji chum suulh na joi'ndam *køe* gu Mariiya na suakit mi o'lhia'n ki'n ba kiik nax buam jum aa', gio gu Israel kam ja'tkam nam mi ja'p gu'kat jai' tiip suan. ³⁴ Ba' xi ja tikka gu Jesusu, jup ja titda:

—¿Paa pimit ba' yaas?

Ba' gui'p xi aagi'n am, jup titda am:

—Dho mummuni. Pu kani maik jach ti tii'mpu'n jaduun.

³⁵ Ba' nat mu ba ai gu Jesusu na pai' yaasap, bhai' ji susua ip jai'. ³⁶ Ba' kai'ch am gu Israel kam ja'tkam nam nii'n na suak:

—Jai' dho bak alhi tiix buam jup jum aa', nam gu' chi gook dit maap jix bhai'm daagich.

³⁷ Jai' ba'p kai'ch am:

—Chakui dho chi pui' tui'ngida' git dhi Laasar kat no' ya' oirida' git dhich jaduun, na gu' pu dua'ndha' git jia nat jax bhai' ji chu ai, ja'p na jax gu'i' na cham ñia kat nat dua'n. Aañ ilhii'n na moo dhi' pu'ni git ip, gu' ji na gu' jano' pik cham ya'p oiri.

Na duadii giop bamgia' gu Laasar na ka muukix ka'

³⁸ Ba'r jix moik ai' di'n kir bhiji na mit pai' yaas gu Laasar, jodai komaarak ba' ki'n bha kuup. Ba'x io'm mia'n mui' xi ai gu Jesusu bhai' na pai' yaasap gu mukdha', sia pui' ji ñakgat nax buam tu tatda', ³⁹ ba'p kai'ch:

—Ea gor mi' dhir ja'k xi bua dhi komaarak jodai na ki'n bha kuup.

Ba' gu Maarta gui' nar ja'nni'n gu Laasar kat, jup kai'ch:

—¿Kux ba' gu' chi giilhim bax uub ji? Na gu' maakob tanoolh ba ua' nat dir jum yaas.

⁴⁰ Ba' gu Jesusu jup titda:

—Matgam gu Dios cham tu' xijaichu'n ji nax bhai'm duukam jup tu duña'. Ja'pji aapi' no'p jix biñak kat aañ jiñ bui biix jum jur ki'n ti jüigi'n na pui' ji chu buusnia' jax ñap ilhii'ndha', nañ jax bam titda bo biipi'.

⁴¹ Ba' ja'k xi bua mit ip gu komaarak jodai na ki'n bha kuupich bha gai di'n kir na pai' yaasap gu Laasar. Ba' gu Jesusu jix dhaam ja'k xi chi tügik bhai' ji chu a'ga, jup kai'ch:

—Jum taxchaabgi'n iñ jiñ Gi'kora', aap nap bhammi dir bhañ *køex* dhaam. ⁴² Nañ gu' aañ jix maat nap gammijiñ *køeke'* ñ Gi'kora' sia nar pai' dhuuk, nañ gu' aañ jum a'mkam pix ya ja'p oiri. Ba' xib jiñ a'm jum aa' nañ jix bhai'm duukam jup tu duña' ja nii'nchudat dhi ja'tkam nam kapbhai' mui' ya'p tu'ii', nam ba' machia' na pich aap bhañ joot ya' dhi oi'nga'n.

⁴³ Ba' pui' xi chi'ük jup titda gu mukdha' *ge'* ki'n:

—¿Jiñ jaduun Laasar, xi buusaiñ bhiji dir di'n kir!

⁴⁴ Ba' moo jano' bhiji dir ba ji buus gu Laasar nat jax mu jiñkai gu Jesusu, pu pui' na jax ba bhiihgichu' gu tootna'n gio gu noonbi'n, gio gu buibsa'n bhai' pu iiniixchu' komarak jannulh ki'n na mit jax dhuuk bhiji pu bai di'n kir. Ba'p ja titda gu Jesusu gui' nam mi'p tu'ii':

—Gor xi bhippio'k ku mu ja'p ba' oilhia'.

Nam tii chu a'gada' gu g'e'gerkam na jax dhui mu'aa' gu Jesusu

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lk. 22:1-2)

⁴⁵ Ba' mui' jai' dhit ti jii'n jamit gu Israel kam ja'tkam buiñor gu Jesusu na mit tii nat pui' ji' tu duu, gui' na mit mu dir bha oi kia'mi'n gu Mariiya nam ampik mi'p ka daraa nam ka guguuxi'n. ⁴⁶ Jai' gu' dai ji na mit xi boop na mit ja aa'ndham gui' nam pariseos jum tii'ti'nda' nat jax tu duu gu Jesusu. ⁴⁷ Ba' gui' nam jir ja g'e'gerkam tuk ka' gui' nam bhai' g'e' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, maap xim daagik gui' nam pariseos jum tii'ti'nda' ma tu a'ga mit mu xi jimik nam pai' tu a'gada' gu daix a'aixkam, biix jamit jup xi ja baidhak gu g'e'gerkam jum aa'ndam, jup kai'ch am:

—¿Jax jach ba' duñia' gu maa'nkam? Tii' na gu' oidhim nax bhai'm duukam jup tu bua. ⁴⁸ Nam gu' dhi' biix mu ja'k ji kaaya' gu ja'tkam no'ch mi' pax xi ñii'n. Ba' gu g'e'gerkam Rooma kam dai nam bhai' ji bhaaku' no' mit ba maat, bha jimiiim dho gu' ya'ch kooda' biix dappaam maa'n jimdam nach ji'k ya' oi'dha', gio nam jich ialhchulhdha' dhich chiopi'.

⁴⁹ Ba' gu Kaipaas gui' na jano' pik gui' gu oidha' jir ja g'e'kam tuk ka' gui' nam bhai' g'e' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, jup ja titda:

—¿Aa gu' aapi'm cham maat ji jia na jax ja'k jir am? ⁵⁰ Ni ku pim jax xim aa' panaas nar am na maa'n maa'nkam pik mukia' jich a'mkam biix na ji'k ja'tkam ya' dhi Israel, nam ba' cham biix jich kooda'.

⁵¹ Ku gu' gu Dios ji nat pui' ja'k jurtda gu Kaipaas na ba' pu'ñi ja titda gu jai' g'e'gerkam, na gu' jano' gui' gu oidha' pui'p jir ja g'e'kam tuk ka' gui' nam bhai' g'e' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam. Ba' dhi' na pui' ji' kai'ch, gu Jesusu na aagit jup kai'ch na ja a'mkam mukia' gu Israel kam ja'tkam, ⁵² gam sia gu jai' nam mu

ja'p oi'dha' biix kap na ji'x oi'ñga'n, ba' ja'p ji buusnia' na biix maap ba ja jumpada' gui' nam ji'k ti jii'ñ buiñor guch Gi'kora'. ⁵³ Ba' pui' ja'k maa'n ñi'ook jup duu mit nam xi chu a'gimik gu g'e'gerkam Israel kam nam sap mu'aa' gu Jesusu no' mit pai' tii.

⁵⁴ Ba'x ixchuixim pix ba oirida' gu Jesusu, na gu'x maat nam jax tu a'ga gu g'e'gerkam. Ba jii bhai' dhir Judea nammi baas ja'k na pai' Eprain ti tii' na g'e' pa'r kiicham, na amuub bipio' na pai'r gampix jix chu gak kir. Mi' ba' pu oirida' ja biim gu noonbi'n nam jax ba oi'n.

⁵⁵ Ba' moop ba miamlhim nam pai' dhuuk tu piastatda' bhaan paaskua ta'm gu Israel kam ja'tkam. Mui' pix ba ji øø am bhammi Jerusaleen mu dir ja'p kam na jax a'lhich jir kikcham, nam sap ba' biipi' dir bhai' soi' bam ilhii'ndha' ampik nam aaya' nam pai' dhuuk bhai' ji chu piastata' gu bhaan paaskua ta'm. ⁵⁶ Ba' biix nam ji'k pu'ñi bhammi aajim Jerusaleen gu ja'tkam, bha ja'p tii ti tikka' am gu Jesusu na pai' ja'k jax chu'ii'. Tiim ti tikkada' am bhiji ji baapki g'e' chiop, jup kai'chdha' am:

—¿Paa chi ba' moo ja'k bhii? ¿Ka' ba' iam ya' aaya' aa chi jano' na pai' dhuuk pik bar piasta ka'? ¿Jax japim ilhii'n aapi'm?

⁵⁷ Nam gu' gu ja g'e'gerkam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam pariseos jum tii'ti'nda', pui' pu ja titda am biix gu ja'tkam na sap no' jaro' maadit pai' ñii'n na oiri gu Jesusu, jotmoda' ja aagi'ndha' nam ba' dagia'.

12

Gu ubii na mi choi'dha' gui' na joidham uub tootnaran gu Jesusu

(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

¹ Ba' na xijum maa'n tanoolh pix ba bi'chu' na ba' moo bam aaya' gu bhaan Paaskua ta'm, mui' ma jii gu Jesusu bhammi Betaania na pai' kio gu Laasar gui' nat dua'ndhak giop bamii' na ba muukix kat. ² Ba'x bhai'm taatit ma chu bhai'n jamit gu koi' gu jurnik kam nam tu onbai'ndha' gu Jesusu, nam gu'x bhai'm taat nat mi' ba ai. Gu Laasar jai'p ma chu juu biima'n gu Jesusu maap ji dharaibuk mi sonpan gui' na bhaan tum kua', gu Marta ba' dai nat pix mui' ji ja bhii'n. ³ Ba' gu Mariiya mi'

ba ai na pai' daakat tu kua' gu Jesusus ji uadat' gui' na joidham uub nax dha'ram namiiik, ba' mi' xi choi'dhak tootnaran giop xi gaki'i'ñxi kuupa'n ki'n. Joidham ba tu uub ji gu' mijì ba'k chìr nam pai' daraa, nat gu' biix kap mijì ja'p jim tiimo. ⁴Ba' gu Juudas Iskariote na maadit jir dhi' gu mambhix gook gu noonbi'n gu Jesusus na gatuuk maaxik kiisa' nam boi bhiichdha', jup kai'ch mi ja'p daakat:

⁵—jUu gu' alh ja'p moor tu' kub ji ba' dhi!' *¿*Cham bhai' aa na alh jum ga'rai jì'k baik jix cha'tmam oo'm aixim ki'n gu tuumiñ mu ja'k ja makia' gui' na alh cham bhai' nam pai' dhir u'ji ki'n tu saba'da'? Na gu' dhi'x dha'ram namiiik, na gu' giilhim joidham uub.

⁶Ku gu' dhi' na pui' jì' kai'ch gu Juudas, cham tu' ji na moo silhkam jix ja joi'ndat jup kai'ch gui' nam cham tu' bia', ja'pji na diihl tiix gaamum gu tuumiñ ku ba' tii aa'ndagit nam ga'ra' gui' na joidham uub. Na gu' pui' pu tu buada' na tii umua'ñd-hix ka' na kusbioda' gu ja tumñi' gu jai' noonbi'n gu Jesusus, diihl xi gaamui jì'k na ilhii'ñdha'. ⁷Ba'p titda gu Jesusus:

—Aap moo cham jax kai'chdha' jiiñ jaduun. Matgam gu' dhi Mariiya pu pu kai'ñkam ulhiiñ kat ji dhi' na joidham uub na ba' pu'ñi mi' bañ choi'dha'ñ chooton am no' ñich ya' ba ai, nat gu' xib pui' ba ji buus nam bañ yaaspa' gu ja'tkam. ⁸Gu' gui' nam cham tu' bia', matgam gammiji ya'p tui'ka' am ji jam bui na pim alh jup xi ja palhbuidhat ku gi ki'n gu tu' na ja a'm jum aagaidha', nam gu' cham pai'm ti'ñcho. Gu' aañ matgam ya' pix ja'p bhiichu' ji dhi oi'ña'g'n bhaan, ja'p pik ba ji jiiñ chi gu'.

Gu ge'gerkam nam bax mu'aak ka' gu Laasar

⁹Mui' jai' dhìt gu Israel kam ja'tkam pui' ba ti kai mit na bhai' dhir oiri Betaania gu Jesusus. Ba' mui' ma jii mit na mit ti tiigim no' moo silhkam bha oiri, gam na mit bhaan jim iatak nam jix chiigik gu Laasar gui' nat dua'ñdhak giop bamii' gu Jesusus na tii ba yaaspich mukxikam. ¹⁰Ba' giilhim jix bhaak am gu ja ge'gerkam tuk gui' nam bhai' ge' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, jup kai'ch am nam sap biix mu'aa' gu Laasar biindai gu Jesusus, ¹¹na gu' sap dhi'r kuiñcha'n na gan mumki nam ba'

mui' jai' dhìt gu Israel kam ja'tkam mu ja'k pix ba kaichu' gu Jesusus na mit ji chiigik nat dua'ñ, gui' ba' mi' pix ja'p ji bi'iim am.

Na ge'kam ki'n bhammi ba aaya' Jerusaleen gu Jesusus

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lk. 19:28-40)

¹²Mui' ja'tkam bhai'p tu'ii' am ji gu' Jerusaleen nam tu piastat gu bhaan paaskua ta'm. Ba' buimgidhak pui' ba ti kai mit na sap mu ja'k ba jim gu Jesusus bhammi ja'k Jerusaleen. ¹³Ba' na mit jax i'ki gu ko'kmarak jaaja' mijì xi ji dhuu'ñ jamit na mit namkim mu na pai' dhir mui' ba jim jup xi kai'chidhat ge' ki'n:

—Ja'p moor jix uañ ji tu' silhkam dhi' na jaro'i'r jich ge'kam tuk ya' dhi Israel, na jaro'i' bhaankamu'n ya ja'p oiri guch Gi'kora'!

¹⁴Ba' gu Jesusus maa'n xim taiñbuidhak gu bhurru bhai' xi dhaibuk mui'p ba tu jimchudim na mit ba tii gu ja'tkam. Pui' ji chu buus na jì'k jax tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' nat pai' tum ua'nak bijik nap jum kai'ch:

¹⁵Aapi'm moo cham tu' bhaan jax jum aa'n-da' ji Jerusaleen oi'ñkam.

Pu kani git na mi'ñi dhir bhai' ba jimda' gu jam ge'kam tuk alhi'ch bhurru ta'm.

¹⁶Ku gu' gu noonbi'n gu Jesusus pu cham maatit *kæke'* am ji na jax ba'r jum duukam biix na jì'k jax tu buada', ni kum cham maatit *kæke'* ip gu' mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam nam dhi' aagit jup kai'ch. Nammi ji nat pai' dhuuk muukik gio duadik jup ba jiiix dhaam na mit ba' bhai'x maatit ji kai na bak biix pui' tu ua'ñix ji tii na jì'k jax tu buimik gu Jesusus, pix ji nam gu' cham maatit *kæket*.

¹⁷Ba' biix gui' na mit jì'k tii gu Jesusus nat dua'ñdhak giop bamii' gu Laasar na tii ba yaaspich mukxikam, mu ja'p pix ja'x pui' tu ja a'gi'ñdha' am gu jai' nam chakui maat.

¹⁸Pui' ku mit ba'x bhai'm ilhdhak mui' xi ñam gu Jesusus mu na pai' dhir mui' ba jim, nam gu' pui' ba *te kœ* na joidham jix bhai'm duukam jup tu bua. ¹⁹Gu' gui' nam pariseos jum tiiti'nda' gu' giilhim jix bhaak am ji, jup jum ti titda' am mi ja'p oipot:

—jDho jaiñ na pim jax ti ñii'ñ! *¿*Jax jachich gip ba dooda siach chii o'bhagi'ñ? Nam gu' giilhim biix pix mu ja'k ba kaichu'.

Nam ba ga'ngada' gu Jesusus ji'kchi gui' nam griago ñi'look ki'n tu a'ga

²⁰ Ba' ji'kchi bhai'p oipo am Jerusalem gui' nam griago ñi'look ki'n tu a'gada' nam pai'p tu'ii' gu mui' ja'tkam, nam bhai' dhir tu daan xi chu piastatdat gu bhaan Paaskua ta'm ja biim. ²¹ Ba' dhi' ji' nam griago ki'n tu a'ga, mu ja'p ji chiigik ba tikka am gu Piliip gui' nar Betsaida kam na Galilea dibuir bhaan bipio', soi' xi chitda am na ba' ja aagi'ndha', jup titda am:

—¿Paa ja'k jax chu'ii' gu Jesusus? No' pich iam jich aa'n jiñ jaduun. Aach tiix ñio'kdhak ji.

²² Ba' gu Piliip mu jimiiik ba aa'ndhim gu Anrees nam tu' tikka gu ja'tkam, gook dit jamit ba' mui' ma jii na mit aa'ndham gu Jesusus mu na pai'p tu'ii' nam ti tikka gui' nam griago ñi'look ki'n tu a'ga. ²³ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho nat gu' xib ya' bam ai jia nañ pai' dhuuk muukii giop bamgia' kum ba' ba xiñ maachim nañ jir tu'p tu'm da' guñ jaaduñ. Ya' bar bhaan gu' nañ pai' dhuuk giop ba jimia'x dhaam na pai'x io'm ge'kam ki'n bañ dhaasa' guñ Gi'kora'. ²⁴ Na gu' dhi' ja'pni jia na jax ba' gu kai'n gu tiriik, na cham ji'xdha' mui'dha' no' mu pai' pix pu ulhñix, gu' dhi'm aa'nda' ji na mu ja'p jum ixia' dibuir ta'm na ba' mi' dhir buusnii mui' ba kaicha'. Pu'ñi ip ba' aañ, biipi'm aa' nañ jiñ chulhiñai mukia' ja a'mkam gu ja'tkam nam ba' mi' dhir pu'ñi bhai' ji machia' nañ jir tu'p tu'm da'. ²⁵ Ba' gu jaroi' no' daix aa' na gammijix bhai' tu jimda' ya' dhi oi'n-ga'n bhaan, am ti'ñchoka' na cham bhai' tu jimia' gatuuk. Gu' ji no' gu' cham tu' bhaan jax jim aagat ti jiiigi'ñ aañ jiñ bui, siat chi biix aixim jix buam jum duukam bhai' a'miram ji chu jii, dho gi gu'x bhai' tu jimia' ji gatuuk, nañ gu' pu baidhika'x dhaam na pai' gammijix jikgim bap tui'ka'. ²⁶ Ba' gu jaroi' no'x aa' nañ kaichgit jiñ a'mkam ba tu juanda', jum aa' na biix juraa'n ki'n ti jii'ndhat mi' pui' xi jimda' nañ ji'k jax tu a'ga, na ba' ja'p ji buusnia' na gammijiñ biim jup tui'ngida' sia nar pai' dhuuk, na gu'x kiigaldhat bhaan ba ti niidhidha' guñ Gi'kora'.

Gu Jesusus na ba tu aa'nda' na jootom mukia'

²⁷ Aañ moo cham pui' ka tu tatda' ji xib, ampix pui'x buam tu tatda'. Chi na ñich gu' pu kai'ñkam pix bha jii ya' dhi oi'nga'n, cham bhaai' nañ jax jup ba ji chüda' guñ Gi'kora': "Jiñ palhbuidha' ap jiñ Gi'kora' nam cham ji'xkat jax jiñ dhooda' gui' nam xiñ bhaamki'ñ." Jax dhui na ñich gu' pu kai'ñkam bha jii nañ ya' pui' tu kuugaldha' nat ji'k jax jiñ chii'n. Gu' ja'piani nañ tiida': "Jiñ palhbuidha' ap jiñ Gi'kora' nañ ba' pui' tu kuugaldha' na pich ji'k jax jiñ chiidak bhañ joot, nam ba' machia' gu ja'tkam nap aap giilhim jir ge'kam."

²⁸ Ba' mi' dhir bhai' ji chu a'ga jix dhaam ja'k jup kai'ch:

—Xiñ palhbuidha' ap jiñ Gi'kora' nañ pui' tu kuugaldha' na pich jax jiñ chiidak bhañ joot, nam ba' machia' gu ja'tkam nap aap giilhim jir ge'kam.

Ba' ge' ki'n bhai' ba tum ñio bhammi dir jix dhaam jup tum kai'ch:

—Matgam jañich pu pui' ba duu ji. Ge'kam ki'n jix bhai'ñ chaat iñ nap mi' pui' tu kuugaldhim nañ jax jum titda. Jix io'm jañ jix bhai' bañ chaat ka' no' pich biix pui' ba tu kuugalh.

²⁹ Ba' gu ja'tkam nam mi'p tu'ii' na mit kai nat bha tum ñio jix dhaam dir, jup kai'ch am nat sap tu' pix ge' tir. Jai' ba' maakam jup tii mit, jup kai'ch am:

—Nobii'ñ guch Gi'kora' ji nat bha tu a'gi.

³⁰ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho aapi'm na bha jam guguuxi'ñ dhi' nat bha tu a'ga, cham tu' aañ, na pim sap ba' ya' dir ja'p ja'k cham jax kam aa'nda'.

³¹ Nat gu' xib ya' bam ai na pai' dhuuk ja aagi'ndha' gu Dios biix gu ja'tkam nam ji'k mi' pui' jimia' na jax jix aa', gio nam ji'k cham mi' pui' jimia'. Gio gu ja'look na ya' tu daam kiik dhi oi'nga'n, mi' pix ja'p ji bi'ya' xib dir. ³² Na gu' aañ nam pai' dhuuk jiñ xissapa' kuruus ta'm, mui' bhai' ji chi jii'ndha' am aañ jiñ bui.

³³ Ba' dhi' pu'ñi ja'k ja titda gu Jesusus gu ja'tkam na ja aagi'ñ na jax ja'k jum duuji mukia'. ³⁴ Ba'p titda am gu ja'tkam:

—¿Gi na ba'p jum kai'ch mi u'uan ta'm nach tu jiñkui'ndha' nat pai' tu ua'nak gu Moisees na saak guch Xoi'kam na Dios bha jootsa', cham pai' dhuuk mukia' no't pu'ñi ya' ba ai? ¿Jax ji kup ba'p kai'ch nam aap jum sissapa' kuruus ta'm? ¿Ka' gui'p

jir jumaich Xoi'kam aa na bhaan tu a'ga mi u'uan ta'm na saak cham pai' dhuuk mukia'?

³⁵Ba' gu Jesusus jup ja titda ip gio:

—Aañ pix ba jam aagi'n̄n iñ jiiñ jaaduñ nañ jax jiiñ dhuñia' jootom, cham jañ moo pui' pix jam titda. Ba' no' pim jix aa' na pim jix chu maax kir bap tui'ka', mi' pim pui' ba jimia' nañ ji'k jax tu a'ga, na gu' aañ ja'p ji buusan nañ joidham gē' tanoor nañ ji'x ya' kapup oiri. Cham maat japim gu' na pim pa ja'k bhii'chu' na pim gu'x chu tukgam kir jup tu'ii'. ³⁶Ba ti jii'ndha' pim aañ jiiñ bui nañ ya' kap tu'ii' jam bui nañ tu jam bi'ñxi'n̄n, na pim ba'n̄n biim bap tui'ka' na pai' joidham jix chu maax.

Ba' mi' na pui' xi chu ja a'gidhimik gu Jesusus, mi' pix ja'p ji bhii, pu jii o'ñchixim. Cham pai' ka tii mit.

Na jax jir jum duukam nam ba' cham ti jii'gi'n̄n gu Israel kam ja'tkam buiñor gu Jesusus na tii tu ja a'gi'n̄n

³⁷Ba' pu cham ti jii'gi'n̄n am gu Israel kam ja'tkam buiñor gu Jesusus sia ku tii ja nii'ñchudat jix bhai'm duukam jup tu bua.

³⁸Pui' ji chu buus nat ji'k jax tu ua'nak gu Isaiiyas gui' na bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, nap jum kai'ch:

Cham ji'xkat jiiñ jii'ñ jamit gu ja'tkam jiiñ Gi'kora' nañ alh tii pup tu ja a'gidhimik,

ni sia kuñ chii ja nii'ñchudat jix bhai'm duukam jup tu bua.

³⁹Gio ba' ja'pni'p tu ua'nak gu Isaiiyas kum ba' cham ti jii'gi'n̄n gu Israel kam ja'tkam buiñor gu Jesusus, na ja'pni mui' ji kiksa:

⁴⁰Gu Dios pix jup tu duu ji gu' nam ba' cham maatit ti nii'ndha' sia kum tii ti nii'n̄n na tu' jax jum bua,

panaas ku moo kuukup ka' gu ja buupui, ni nam cham maatit kēēke' na jax jir jum duukam ka' sia kum tii kēē na ji'k jax tum a'ga gu ñio'ki'n̄n,

nam jax dhuu pix cham soi'm ilhdha' buiñor na ba' cham tu ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara'.

⁴¹Pux maat jia gu Isaiiyas na guch Xoi'kam giilhim jir gē'kam, pui' kut ba' pu'ñi ja'k tu ua'nak na dhi' aagit jup kai'ch na ji'k jax tu duñia'.

⁴²Kum ti gu' moo siamri mui' ti jii'ñ ji gu Israel kam ja'tkam buiñor gu Jesusus, kux

gu' iam, gam sia jai' dhit gui' nam jir ja gē'gē'kam tuk. Dai ji na gu'x ixchuixim pix nam cham machia' gui' nam pariseos jum tiiti'nda', nam gu'x ja iibhi'n̄n nam ja iattulhdhai ja bui gu jai' gē'gē'kam pu mai' ja ardimia' mi' dhir gē' chiop no' mit jax dhuuk maat. ⁴³Nam gu' kax joojoi'n̄n nam mi' pui' jiiimda' nam jax ja'k jix kii' ka'm nii'n̄n gu ja'tkam, cham tu' na jax ja'k jix aa' gu Dios, gam nam kax aa' nam mu dir bha ja'k biix pix tu' ka'm ja niidhat pix jix bhai' ja titdada' gu ja'tkam. Gu' no' mit ba maat nam ba kaichu' gu Jesusus, pu maa'n jimdam ja bhaamkidha' am jia.

Gu Jesusus nap kai'chdha' nam jum tulhiina' gatuuk gui' nam ji'k cham mi' pui' jimia' na jax tu a'ga

⁴⁴Ba'p ja titda ip gio gu Jesusus gē' ki'n̄n nam ba' kēēke':

—Gu jaroi' no't ba ti jii'n̄n aañ jiiñ bui, biix buiñor ti jii'ndhaip jum duñia' guñ Gi'kora' nat bhañ joot. ⁴⁵Piam no't jaroi'x bhai' bañ maat nañ jir tu'p tu'm da', biix gui' nat bhañ joot jup ba machia' nar tu'p tu'm da', cham tu' dai aañ. ⁴⁶Na ñich gu' aañ bha jii jia ya' dhi oi'ñga'n nañ ya' tu ja bi'ñxidha' gu ja'tkam nam jix chu tukgam kir jup tu'ii', na gu' aañ ja'p ji buusan nañ joidham gē' tanoor, na ba' gu jaroi' na ba ti jii'ndha' aañ jiiñ bui, jix chu maax kir ji bi'ya'.

⁴⁷Cham tu' nañ aañ ya' gēji pui' xi ja titdaimii nam giilhim jix u'ua'tulhdhix ba ja tulhiin̄chuda', gu' ja'pji nañ ja'kbui' kat ya' ja pallhbuidha' ji nam jax dhuuji cham jum tulhiina' gatuuk. Mi' dhir jam ba' diilh jup bam tigia' no' mi' pui' jimia' nañ ji'k jax tu' ja a'gidha', piam ku gu' cham. Diilh ba' ba maat guñ Gi'kora' na jax ja dooda'.

⁴⁸Piam kum jai' dhit cham jiiñ kaim nañ ji'k jax tii tu a'ga nam cham jiiñ kigalhdhat, cham jax bua dho. ¿Jax jañ gip ja tii'da' aañ?

Jumaix jai'ch ji gu' gui' na pik ja aagi'ndha' nam kuiñcha bia' jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n, dai na xi ja aa'ndhai na mit silhkam cham mi' pui' jii nañ ji'k jax tu ja a'gi'n̄n xib. ⁴⁹Nañ gu' aañ cham tu' diilh pix pui' tu a'ga jia gammiji nañ diilh jax ilhii'n̄n, ja'pji daipu' nat ji'k jax pix jiiñ chidak bhañ joot guñ Gi'kora'.

⁵⁰Na ba' gu jaroi' no't jiiñ kēēk mi' pui' ba jii nañ ji'k jax tu a'ga, pu baidhika' guñ Gi'kora' jix dhaam ja'k na pai'p tu'ii', na gu' gui' pix jir

ñio'ki'n dhi' nañ ji'k jax tu jam a'gi'n, nat gu' pu'ni ja'k xiñ aa'ñdhak bhañ joot.

13

Gu Jesusu na ba ja bopkoñdha' gu ja tooton gui' nam ji'k kaichu'

¹ Ba' takaab dir na ba' moo bam aaya' gu bhaan Paaskua ta'm nam pai' dhuuk tu piastatda' gu Israel kam ja'tkam, pux bhai' bax maat gu Jesusu nat bam ai na pai' dhuuk giop ba jimia'x dhaam buiñor guch Gi'kora' nat pai' dhir bha jii. Cham jax bua sia ku mit diilh ya' ji bii gui' nam ji'k kaichu', na gu' pui' na jax jix ja joi'ndat bax ja da'da' sia kut ba jii nat jax jix ja joi'gilh ya' dhi oi'nga'n na ja biim oilhimik. ² Ba' na mit pai' dhuuk ba ji chu juu gu jurnik kam, gu ja'ook pui' ja'k ba jurtuda gu Juudas Iskar-iote maraa'n gu Simoon Iskariote na sap maaxik kiisa' gu Jesusu nam boi bhichdha', dai pui' pix bam aa' mi' dhaakat na ti tu kua'. ³ Gu Jesusu pui' pix xim aa' jura'ram bhaan nat bam ai na pai' dhuuk giop ba jimia'x dhaam buiñor gu Dios nat jaro'i bha joot. Pux bhai'x maat gu' na biix bhaan ji chu bi'ya' sia nar tu', gam na biix tu daam ba kiika' ya' dhi oi'nga'n. ⁴ Pui' xim aagat ba' moo jotmoda' nat jax kiko mi' na pai' daakat ka tu kua' gu jurnik kam, bhai' ji kua gu tɛb kutuuna'n na daam dir ti'chu', mi ja'p xi dhaasak bhai' ji bhii maa'n gu jannulh joidham jix moik. Mi' dhir ba' bha ja'p xi buraak jurban ⁵ bhai' ji ja bopkoñ gu ja tooton gu noonbi'n, dai nat jax ja'aa ta'm tua gu suudai', gu jannulh ki'n ba' xi ja gakii'ñxidhidhat gui' nat bha ja'p xi buraak jurban.

⁶ Ba' na pai' dhuuk gu Peegro tiip bax bopkoñdham gu tootna'n, cham aa', jup kai'ch pix:

—¿Aañ aap moo pui' pik ba jiñ bopkoñdha' guñ chooton jiñ jaduun'?

⁷ Ba' gu Jesusu jup titda:

—Matgam gu' saalh ka maachim ap jiñ jaduun' na jax jir jum duukam nañ ba' jam bopkoñi'n gu jam tooton. Gu xib gu' chakui ji nap maat.

⁸ Ba' gio bhai'p ji ñio gu Peegro, jup kai'ch:

—¿Cham aa gu' aañ moo chakuiñ bopkoñdha' ap tu'n chooton? Nap gu' aap gilhim jir ge'kam, cham tu'r jum jupaabkam iñ.

Ba'p titda gu Jesusu:

—Dho bak gu' cham tu'n bui kap tui'ngida' ap no'p cham aa' nañ jum bopkoñdha' dhim tooton.

⁹ Ba' gio mui'p ji ñio gu Peegro, jup kai'ch:

—Xiñ bopkoñi'n ku giñ jaduun'. Biix xia dhiñ ñoonob jap jiñ bopkoñdha' gio ba' dhiñ mo'. Aañ jix aa' ji nañ gammijim buip tui'ngida'.

¹⁰ Ba' gio mui'p ji ñio gu Jesusu, jup titda:

—Jax dhui nax kiki' gu jam noonob gio gu jam moom, na pimít gu' kia'pix batbia. Cham jum aa' nañ jam bopkoñdha', dai ji dhi jam tooton nat ba dirbat na pim ki'n jiiim nañ ba' ya' jam bopkoñi'n, sia ku pim cham tu' moo biix jix batbix na pim ji'k jiñ kaichu'.

¹¹ Na gu' pu bax maat gu Jesusu na maadit maaxik kiisa' nam boi bhichdha'. Pui' ku ba'p ja titda nam cham tu' biix batbix nam ji'k kaichu'.

¹² Ba' nat pai' biix ja tiimo nat ja bopkoñ gu ja tooton, gio mup ji dhaibu sonpan gui' na bhaan tum kua' xi chi'ik ip gio gu tɛb kutuuna'n. Mi' dhir ba'p ja titda:

—¿Jix maat japim aa na jax jir jum duukam na ñich ba' jam bopkoñ gu jam tooton? ¹³ Aañ silhkam dhor ge'kam na pim jax bañ chiti', gio nañ bixchu'x aichu'n. Cham tu'r gama ja'k na pim jax kai'ch jiñ jaaduñ. ¹⁴ Kuñ chi gu' jam bopkoñ ji gu jam tooton sia kuñ gilhim jir ge'kam gam nañ bixchu'x aichu'n nañ pu tu duña' na pim jax bañ ñii'n. Aapi'm ba' diilh ya' dir ja'p ja'k pui'p xim bopkoñdhat gu jam tooton biix ji'ma'n. ¹⁵ Na pim jax bañ ñii'n aañ na ñich jam duu, pu'ni ja'k japim ba'p tu kuugalhdhidha' aapi'm gammiji ti'ñchokat.

¹⁶ Na gu' dhi' ja'pni jia na jax maa'n gu tujuandam na mi' pui' xi chu duñidha' na ji'k jax ti'daidha' gui' na buiñor tu juanda', na gu' bita'n jup tui'ka', cham tu' ja'xbui'p jir ge'kam ka' gu' na jax gui' na mi' buiñor tu juanda'. Gio ba' ja'pni ip na jax gu jax chu'm tujuandam no' mit pai' joot na jimia', mu jimia' dho na gu'x mat ka' jia nar tujuandam ka' pix, cham tu' pui' na jax gui' na mu jootsa'. Aapi'm ba' pu'ni ip jiñ jaaduñ. ¹⁷ Mi' pim pui' xi chu duñidhat na

pim jax jiñ ñii'ñ nañ jam bua gio nañ tu jam a'gi'ñ no' pim jix maat na jax jir jum duukam, na pim ba'x jijikgim jup tui'ka'.

¹⁸'Sia kuñ gu' cham tu' moo biix jup jam titdat jup kai'ch na pim ji'k ya'p tu'ii', nañ gu' aañ jix maat nañ ji'k pix ja daa' gui' nam gammiji bañ kaichgida'. Na gu'm aa' na pui' tum kuugalhdha' nat jax tum ua'nak bijik nap jum kai'ch: "Maadit bhai' jiñ bhaamki gui' na mit ji'k jiñ biim tu juu." ¹⁹Xib dir jañ pui' ba pup xi jam titdañ jaaduñ na pim ba' ba pup jix mat ka', ampik na pui' tum kuugalhdha', na pim ba'x io'm ba ti jüigi'ñdha' no't pui' ba tum duu na aañ pix jir di' guch Xoi'kam nañ jax pu bar di' sia bijik dir. ²⁰Pu ka nañ moo silhkam ya' pu jam tiida', na gu jaroi' no't jix kügalh gu jax chu'm jiñ chujuandam tuk, no' mu ja'p pai' jimdat jiñ a'mkam tu a'gim, ja'p ji buusnia' na aañ na xiñ kügalhdha'. Gu' ba' gu jaroi' na xiñ kügalhdha' aañ, guñ Gi'kora' nax dhaam jup tu'ii' nax kügalhdha' ip nat jaroi' bhañ joot.

Gu Jesusu na ba tu aa'nda' na sap gu Juudas maaxik küisa' nam boi bhiichdha'
(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lk. 22:21-23)

²¹Ba' mi' na pu'ñi xi kai'chimik gu Jesusu, bhai' pix joi'ndara' ji chum suulh, jix buam bhai' jim ilh ii'mdagaram bhaan. Ba'p ja titda gu noonbi'ñ:

—Maadit aapi'm moo maaxik jiñ küisa' nam boiñ bhiichdha' gu ja'tkam. Aañ moo ya' pu jam titda.

²²Ba' gu noonbi'ñ bhai' pix xim ninii'ñ am, nam gu' cham maat na jaroi' ba' aagat jup kai'ch na pui' maaxik küisa'. ²³Ba' maadit gui' nax io'm jix dha'da' gu Jesusu mi' dhir ja'p daa sonpan. ²⁴Ba' gu Peegro ja'p xi dhuiñxi na sap mi' dhir tikka' na jaroi' ba' aagat jup kai'ch na pui' maaxik küisa', na kapbhai' mi sonpan daa. ²⁵Ba' gui' amuub dir jup ba tikxax dhupii'ñ ki'n, jup titda:

—¿Jaroo ba' da' gui' na pui' maaxik jum küisa'ñ jaduun? ¿Jax chu'm jir di'?

²⁶Ba' gu Jesusu jup xi aagi'ñ, jup titda:

—Dho nap pix nii'ñdha' nañ jaroi' ti bi'ñxidhai mu ja'k xi makia' gu timkallh. Dhi'r di' ka'.

Ba' pui' xi chi'ñik, nat jax daa gu timkallh, xi chi bi'ñxidhak mu ja'k xi maa gu Juudas Iskariote, maraa'n gu Simoon Iskariote.

²⁷Ba' nat kia'pix maa'n bhai' ba kii, bhaan pu baa gu ja'ook. Ba'p titda gu Jesusu:

—Xib jap ba' ba jimda' Juudas nap jax pui'x chu duñiim saak, dai na moo jotmoda' git.

²⁸Ba' pu ni maadit gu biix nam ji'k mi dharaa kut jix maatit kai gu Jesusu na jax kai'ñkam pui' titda gu Juudas. ²⁹Ja'p jum aa' am na jax kai'ñkam jup titda na ba tu taañmira' gu tu' nam tu bhaidha' gu bhaan paaskua ta'm, piam ku na ba ja makia' ji'k gu tuumiñ gui' nam cham tu' bia', nam gu'x maat na gui' umua'ñdix na kusbioda' gu ja tumñi' biix nam ji'k jir noonbi'ñ gu Jesusu.

³⁰Ba' nat jax pix mi' ji jugio gu timkallh nat maa gu Jesusu, mi ja'p pu bhii gu Juudas nat jax kikbo pui' cham jax ji ch'i'ik. Bar tukaa' ji ba' gu'.

Gu Jesusu na ba tu daasa' nam sap xim ja joi'gi'nda' gui' nam kaichu'

³¹Ba' mi' dhir jup kai'ch gu Jesusu nat pai' pu ba jii gu Juudas:

—Xib dho gi ba' ampix jum ai ji nam pai' dhuuk am xi machia' gu ja'tkam nañ aañ ja'xbui'p jir ge'kam na guñ Gi'kora' nat bhañ joot. ³²Na gu' nañ pai' dhuuk duadii giop bamgia' mu dir koi'ñga'n tir, dhi' bhaan bax maati' ka' na gui'ñ buip tui'dhi' na giilhim jir ge'kam. Pu'ñi duuji ba' ba matgilhia' ip nañ aañ ja'xbui'p jir ge'kam na guñ Gi'kora', pui' kuñ ba' bixchu'x aichu'n nañ pu tu duña' bhaankamu'n. ³³Ba' xib am tii pup ba jir boi cha'm kam iñ jiñ jaaduñ, cham jañ tu' mui' ya' ka juruuñdha' jam bui. Aapi'm chi ba' nai' tii ji chu gaaga' na pim gio tii ba xiñ chügik ka', ji na pim gu' cham pai' kañ chigia', na pim gu' cham ji'xdha' aaya' nañ pai' ja'k bap tui'ka' no' ñich ya' dir ba jii, pui' nañ jax jup ba ja titda jano' gu Israel kam ge'gerkam. ³⁴Dai nañ ja'pni ja'k xi chu daasai aapi'm jam bui na tu aagix ka' xib dir, na pim joidham xim ja joi'ndat jix bhai' kai'chit tu oi'ñka' biix ji'ma'n, ja'p na jax aañ nañ xi jam joi'ndat xi jam da' biix ji'ma'n aapi'm, ³⁵nam ba' bhai' ji machia' gu ja'tkam na pim aapi'm joidham jir jix bhabhai'kam na pim ji'k bañ kaichu'.

Gu Jesusu nap tiida' gu Peegro na sap pu ti'ya' na cham tu' kaichu'

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lk. 22:31-34)

³⁶Ba' gu Peegro bhai' ba tikka gu Jesusu, jup titda:

—¿Paap gi moo ja'k bhiiya'n jaduun kuch ba' pui' cham pai' kam tigia'?

Ba'p titda gu Jesusus:

—Dho maakam ja'k dho, na pai' ja'k cham bhaai' nap jax jiñ oidha' gu xib nañ gamai' ji jimia'. Ku ba' gu' aap cham jax jum aa'nda' ji, nap gu' saalhim bhai' pix pui'p bhiiya', bhammip jup ba ji buusnia' nañ pai'p tui'ka'.

³⁷Ba'p kai'ch gu Peegro:

—Pu xilb ji nañ pix mi dhaibu aañ nap pai' dhuuk gamai' ji jimia'n jaduun. ¿Kux ba' gu' aañ pai'p bi'ya' diilh? Daas in dho nañ mukia' jum a'mkam no'n xi ilhii'n.

³⁸Ba' gu Jesusus jup titda:

—¿Paap gip daas nap mukia'n a'mkam Peegro? Pu ka git nap ja'xni pu baikim pui' ba ti'ya' nap cham tu'n kaichu' na ba' pik moo ba jiiñkia' gu takaruui', aañ moo ya' pum titda.

14

Gu Jesusus nap kai'chdha' na gui'r di' gux kii' boi

¹'Aapi'm moo cham tu' bhaan jax jum aa'nda'n jaaduñ, Dios japim pix ti'nchokat buiñor jix biiñak ka' gammiji, gio ba' aañ jiñ bui ip. ²Matgam bhammi na pai'p tu'ii' guñ Gi'kora', mui' kap jir ba'pki chir ji na pai'x bhaai' na pim oi'ncha' biix ji'ma'n, aañ moo ya' pu jam titda. ¿Kux ba' gu' aañ pui'p ba jam titdada' git aa gu ja'p pix no' cham jir silhkam ka' git? Chakuji nañ pui' jam tiida' git. Ba' aañ biipi' mui' xi jimia' xib nañ ba ti kii'mpiga' bha ja'p na pim jax aaya' biix ji'ma'n. ³Gioñ ba' bhai'p jim nañ ji'x jix bhai' xi chu dui nañ bha jam bai'nimira' na pim bhammi ja'k ba oi'nchapu' jiñ biim nañ pai' kio, na pim ba' gammiji jiñ biim jup tui'ka'. ⁴Xib japim dho ba' bax maat jiñ jaaduñ na pim jax dhui aaya' nañ pai' ja'k jim, nañ gu' ba jam aagi'n.

⁵Ba' bhai' ji ñio gu Tomaas, jup titda gu Jesusus:

—Pu cham maat ich jax dhui nap pa ja'k bhiihu'n jaduun. ¿Jax jachich gi dhuip ba ai gu diilh bhammi pai' nap tu aa', nach gu' cham maat gu boi nach pai' jax ji bhiiya'?

⁶Ba' gu Jesusus jup titda:

—Aañi' dhor di' gux kii' boi na bhaan jum bhiihi jix dhaam ja'k na pai' cham ka tu muuki'. Jum aa' na aañ jiñ bui ti jii'ndha'

gu jaroi' na ba' jimia' jix dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora'. ⁷Na gu' no' pim jiñ bui ti jii'ndhat jix bhai' ba xiñ maat nañ jir tu'p tu'm da' aañ, biix bhai' ji machia' pim na ji'x jir ge'kam guñ Gi'kora' bhammi na pai'p tu'ii'. Pui' na jax xib na pim gu' bax maat na ji'x jir ge'kam, na pim gu' diilh jam buupui ki'n ba nii'n.

⁸Ba' gu Piliip bhai'p ji ñio, jup titda ip gu Jesusus:

—Eap xich chii'nchodak gu Dios na jax chu'm ti nii'n jiñ jaduun, nach ba' cham jax jich aagit dai gui' bhaan titii'nchoka' pix ba'.

⁹Ba'p titda gu Jesusus:

—¿Kux chaku' aap jiñ maat Piliip nañ moo mui' chanooll jam biim ba oiri? Gi nañ jup jam titda na gu jaroi' no't jix bhai' bañ maat aañ nañ jir tu'p tu'm da', biix bhai'p ji machia' nar tu'p tu'm da' guñ Gi'kora'. ¿Jax ji kup ba'p kai'ch nañ pui' jam ti'nchoda' na jax chu'm ti nii'n? ¹⁰¿Ka'p ji cham ti jii'ndha' aa Piliip nañ jup kai'ch nañ aañ buiñor jup tui'dhi' guñ Gi'kora', gio na guñ Gi'kora' mu dir bha ja'k jiñ buip tui'dhi' ip? Jax dhui nañ moop jam titda ip nañ aañ cham tu' pui' tu a'ga gammiji nañ diilh jax ilhii'n pix, daipu' ji na jax pix jiñ chii'daim guñ Gi'kora' nañ buip tui'dhi'. Gui' pix jiñ a'm dir jix bhai'm duukam jup tu bua, nach gu' gook dit maa'n ii'mda'p duuk. ¹¹¿Ka' moo ja'p jix xijai aa na pim ti jii'ndha' na silhkam aañ jiñ buip tui'dhi' guñ Gi'kora', gio nañ aañ ya' dir mu ja'k buiñor jup tui'dhi' ip? Ja'ppi na pim ba ti jii'ndha'n jaaduñ, na pim gu' ba ti nii'n nañ joidham jix bhai'm duukam jup tu bua bhaankamu'n, nach gu' kai'nkam gook dit maa'n ñi'ook jup duuk. ¹²Pu ka nañ moo tu' silhkam ya' jam aagi'ndha'n jaaduñ, na gu jaroi' no' biix juraa'n ki'n ti jii'ndha' aañ jiñ bui, pui' bixchu'p bax chu aichu'nda' na pu tu duñia' jix bhai'm duukam ja'p na jax aañ. Jix io'm ge'ger jix bhai'm duu'nkam ba xip tu buada' no' ñich aañ ba jiix dhaam buiñor guñ Gi'kora'. ¹³Ba' no' ñich pu'ni ba jii, bhammi dir dai nañ bhai' ba jam joochxi'ndha' gu tu' na pim ya' dir mu taanda' guñ Gi'kora' aañ jiñ bui jix biiñak kat, na ba' bhaan jix maati' ka' nach silhkam gook dit maa'n ii'mda' pix jup duuk guñ Gi'kora' na giilhim jir ge'kam. ¹⁴Ti'nchokat japim

moo na pim aañ jiñ bui pix jix biiñak kat mu taanda' guñ Gi'kora' gu tu' na jam a'm jum aagaidha'. Aañ ba' pu maa'n jimdam bha jam joochxidha', nañ gu'x mat ka' na pim aañ jiñ kaichu'.

Gu Jesuus nap kai'chdha' na bha ja joochxidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' gui' nam ji'k ba kaichgida'

¹⁵'Gu' ba' xib na pim bañ kaichu', dai na pim mi' pui' xi jiiñit nañ ji'k jax jam titda, no' pim dho ji baabui' silhkam jix aa' na pim tu' ka'm bañ ñii'ñdha' ya' dir ja'p ja'k, piam ku gu' cham. ¹⁶Aañ ba' bhammi øjeji soi' tiida' guñ Gi'kora' na bha jam joochxidha' gui' na gammiji jam buip tui'ñgit jam nuukdaidha' na cham tu' jam duñia', gam na jam guguuxdhatgida', na gu' gui' cham pai' ka jimia' no't pix ya' ba ai, cham pui' na jax aañ nañ bar boi cha'm kam. ¹⁷Gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda'ñ dho aagit jup kai'ch na jam a'm bam tajaana' no't bhai' ba jam joochxi guñ Gi'kora' dai aapi'm na pim ji'k bañ kaichu'. Gui' nam ji'k cham ti jii'gi'ñ aañ jiñ bui dho gi gu' cham ji'xdha' ja a'm jum tajaana' ji, nam gu' cham mat ka' nar tu'p tu'm da'. Aapi'm na pim gu'x bhai' bax maat nar tu'p tu'm da'. ¹⁸Ku ba' gu' cham tu' ji nañ moo gammiji pu dñil ya' xi jam iabui no' ñich ya' dir ba jii, gioñ bhai'p jim ji matgam ya' aapi'm jam bui, pui' nañ jax jam biim ba oirida'. ¹⁹Dai gui' nam ji'k cham ti jii'gi'ñ aañ jiñ bui dho gi gu' pu cham pai' kañ chigia' am ji no' ñich pix ya' dir ba jii. Aapi'm na pim ji'k bañ kaichu' dho gi gu' pux bhai'ñ ñii'ñdha' ji maa'n na jax, nañ gu' jam buip tui'ñgida', gam na pim gammiji pu ba duduaka' ya' dir ja'p ja'k gu jam i'li'mda' bhaan ja'p na jax aañ. ²⁰Jano' dir nañ pai' dhuuk duadii giop bangia' mu dir koi'ñga'n tñr, jix bhai' ba machia' pim na silhkam jiñ buip tui'dhi' guñ Gi'kora', gio aañ ya' dir mu ja'k buiñor jup tui'dhi' ip. Bix japim bhai'p ji machia' nañ aañ jam buip tui'dhi' na pim ji'k bañ kaichu' na pim jiñ bui ti jii'gi'ñ. ²¹Na gu' gu jaroi' no't jiñ kæk mi' pui' ba jii nañ ji'k jax jam titda, dhi' bhaan bax maati' ka' na silhkam jix aa' na tu' ka'm jiñ ñiidhat ba xiñ kii'galhi'ñdha' gammiji, mi' dhi' ba'x bhai' bhai' ji machia' nañ jir tu'p tu'm da', gio ba' nax joi'ndat ba tigia' guñ Gi'kora' no' pu'ñi mi' pui' ba jim nañ ji'k jax tu a'ga.

²²Ba' gu Juudas gui' na cham tu' Iskariote jum da'nsa bhai' ba tikka gu Jesuus, jup titda:

—¿Jax ku ba' cham jup bhaai' nam machia' nap jir tu'p tu'm da' gui' nam cham ti jii'gi'ñ aap jum bui ku ba' moo dai aach pix jup jix mat ka' nach ji'k jum kaichgida'?

²³Ba' mui' ji ñio gu Jesuus, jup titda:

—Dho nam gu' cham jiñ maachim ka' jia, nam gu' cham jiñ kii'galhi'ñdha' nam cham ji chi jii'ñdhat ka' aañ jiñ bui. Gu' gui' no' ba ti jii'gi'ñ aañ jiñ bui ba xiñ maachim ka' ji nañ jir tu'p tum da', pui' ku ba' mi' pui' ba jimda' nañ ji'k jax tu a'ga xib, ba' guñ Gi'kora' jix joi'ndat tügii bax kii'galhi'ñdha' ip. Ba' mi' dhi' dai nach buiñor bap tui'ñgida' gammiji biim'a'n guñ Gi'kora', ja'p ji buusnia' nach bhai' pu ba oi'ñka' bhaan.

²⁴Ba' gu jaroi' no' pu'ñi cham jiñ kii'galhdhat cham ti jii'gi'ñ aañ jiñ bui, dhi' bhaan jix maati' ka' na cham ji'xdha' mi' pui' jimia' nañ ji'k jax tu a'ga xib bhaankamu'n guñ Gi'kora'. Na gu' nañ jax ba jam titda bo jia na guñ Gi'kora' jir ñio'ki'ñ dhi' nañ ji'k jax tu jam a'gi'ñ, cham tu' aañ dñil nañ jax ilhii'ñ.

²⁵'Aañ daipu' pu'ñi ja'k pix xi jam aa'ñdhai nañ jax ba jam titda nañ ji'x ya' kap tu'ii' jam bui. ²⁶Gu' no't jiñ a'mkam bhai' ba jam joochxi guñ Gi'kora' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda', bixchu' ji na bhai' ji jam mattuda' nañ tu' cham jam aagi'ñ xib, gio na gammiji jam ti'ñchoxi'ñka' dhi' nañ ji'k jax tu jam a'gi'ñ na pim ba' cham mik bua'.

²⁷'Ba' aañ dhi' bhaan pui' jam guguuxi'ñ, na pim ba' moo joidham jix jii'kgim jup tui'ka' no' ñich aai' ba jii, na pim ba' cham tu' bhaan jax jim aagat jix chotdon ka'. Cham pui' na jax gui' nam cham ti jii'gi'ñ aañ jiñ bui nam tu' na pix bhaan jix buam jum aagit jix chotdon ka', ji'x pix jam tii sap pik ba'x bhai' bam taat ka'. ²⁸Gio na gu' nañ jax ba jam titdañ jaaduñ nañ jup kai'ch bo nañ alhio pix bhammi xi ñorgirai buiñor guñ Gi'kora' gio ya'p aaya' jam bui nañ jam biim oirida'. Gu' ji na pim gu' aapi'm panaas jix buam bam aa' nañ pui' xi jam titda nañ bar boi cha'm kam. ¿Aa ku pim ji gu' pix jix bhai'm ilhdha' ji nañ ba jam aagi'ñ nañ bar jimdam jix dhaam buiñor guñ Gi'kora' nax io'm jir gè'kam, cham tu' pui' na jax aañ, no' pim baabui' tu' ka'm jiñ ñiidhat ba

xiiñ dhaan na pim bax maat nañ jir tu'p tu'm da'? ²⁹ Ku ba' gu' dhi' pui' tum duñia' ji kia', sia ku pim gu' ya' cham pik jiñ jiiği'iñ. Xib ðar jañ moo pui' ba pup xi jam titda na pim ba'ñ jiiği'iñdha' no't pui' ba tum kuugalh.

³⁰ Xib jañ cham tu' mik ka tu a'ga' aapi'm jam bui, na gu' amuub ba jimchu' gui' na ya' tu daam kiik na ji'x oi'ñga'n, sia ku gu' tii cham tu'r jiñ jupaabkam. ³¹ Gu' ji na gu'm aa' na pui' tum kuugalhdha' nañ jax ba jam titda, nam ba' machia' gu ja'tkam nañ aañ tu' ka'm niidhat mi' pui' jim na jax jix aa' guñ Gi'kora', pui' kuñ ba' biix pui' tu kuugalhdha' nat ji'k jax jiñ chiidak bañ joot. Ja'pni dho. Maigor jach ba jiiimda'.

15

Gu Jesusus nap kai'chdha' na gui' pui' ji buusan na i'ix

¹ Aañ pui' ji buusan jia na jax maa'n gu i'ix gui' na jax chu'm jix iibhai'ñchalhi', guñ Gi'kora' ba' pui'p ji buusan nar i'xchadam, nax bhai' bua gam na mi chui'chxidhat mi bapga na ba' cham gokia'. ² Ba' no' maa'n cham i'bhai'ñchar gu mamraga'n dhi i'ix, iiki mai' bua' guñ Gi'kora'. Piam ku gu' i'bhai'ñchar, dai na ja'p jix bhai' xi kii'mpiga' dho, gio na xi kuu'mpiga' na ba' joidham xiboorkai jix io'm mui' ba iibhai'ñcha'. ³ Aapi'm pu'ñip ji buan jiñ jaaduñ na jax gu mamraga'n gu i'ix, na pim gu' ba kii'mpigix gu jam jujur am bhaan na pim ba ti jiiği'iñ biix nañ ji'k jax jam titda. ⁴ Ba' xib ya' ðir ja'p ja'k dai na pim pix bhaan ji baapmigia' na pim gammijiiñ buix biiñak ka', ja'p na jax aañ nañ gammiji jam buip tui'dhi', nach ba' pu'ñi duuji gook ðit maa'n ii'mda'p duuka'. Na gu' dhi' ja'pni jia na jax maa'n gu mamraga'n gu i'ix no' iiki kam mummu ja'p pa'i pix kaat mik, dai na bhai' pix ji gokia'. No' bha chu daa' ji toonaram gu i'ix na ba' i'bhai'ñcharda'. Aapi'm ba' pu'ñip ji buan jiñ jaaduñ, cham ji'xdha' tu' jax dhuñia' pim jix bhai'm duukam gu aapi'm ðiihl pix no' pim cham aañ jiñ buix biiñak ka'. Jum aa'nda' ji gu' na pim biipi'x biiñak ka' aañ jiñ bui na ba' pui' ji chu buusnidha' jax ña pim jix chu duñiik ka'.

⁵ Aañ xib pui' ji buusan na jax gu i'ix nañ jax ba kai'ch, aapi'm ba' na pim ji'k bañ kaichu' ja'p ji buan na gu mamraga'n. Ba' no' pim moo jax dhuuk gammiji mi' pui'

jiiimit jix biiñak aañ jiñ bui, aañ gammiji jam buip tui'ngida' ip. Ba' mi' dhir bixchu' bax chu aichu'nda' pim na pim pu tu duñia' na tu'r jix bhai'm duukam, ku ba' gu' no' pim aañ jiñ buix biiñak kat jup tu bua ji na ba' pui' tum duñia'. No' pim gu' aapi'm ðiihl pix pui' tiix chu duñiik, dho gi gu' pu cham tu' jax dhuñia' pim ji. ⁶ Piam no' gu' jaroi' maadit cham mi' pui' jimdat jiñ buix biiñak, dho gu' pu cham tu'ñ dho buiñor kap tui'ngida'. Dhi' ba' ja'p ji buusnia' na jax gu i'ix gu mamraga'n no' cham ka i'bhai'ñchar na iiki mu baas bua' gu i'xchadam. Mi' dhir na pa'i xi gokia', dai na ba miidha'.

⁷ Gu' no' pim moo mi' pui' jiiimit nañ jax tu jam a'gi'ñ gammijix biiñak kat aañ jiñ bui, jam ~~keket~~ jam maakidha' ji guñ Gi'kora' sia tu' na pim ya' ðir mu taanda'. ⁸ Gio na gu' joidham jix bhai'm taat ka' no' pim aapi'm pu'ñi joidham biix jam jujur ki'n jix biiñak kat aañ jiñ buix bhai'm duukam jup tu bua jiñ a'mkam, aapi'm ba' bar di' ka' gui' nam tu' silhkam bañ kai'chgida'. ⁹ Aañ xi jam joi'ndat xi jam da' jia jiñ jaaduñ na pim ji'k bañ kaichu'. Ja'p na jax xiiñ dha' aañ guñ Gi'kora', pu'ñiñ jup xi jam da'da' aapi'm no' pim gammijiiñ buix biiñak. ¹⁰ Pu kani git no' pim aapi'm moo mi' pui' jiiimit nañ jax ba tu jam a'gi'ñ pix bhaan ji baapmigim na pim jiñ buix biiñak, xi jam joi'ndat jañ dho xi jam da'da' maa'n na jax, ja'p na jax aañ na gu' xiiñ dha' guñ Gi'kora', na gu'x maat nañ mi' pui' xi jim na jax ja'k jix aa' gam nat jax jiñ chiidak bhañ joot.

¹¹ Dhi'ñ pix bhaan jam guguuxi'ñ jiñ jaaduñ nañ jax ba jam titda, na pim ba' moo gammijix jijikgim pix jup tui'ka' aañ jiñ bui, ni palhiip ku pim am tu' bhaan jix buam jum aa'nda'. ¹² Gio ja'pniñ ba' moo tiip kai'chit jiñ jaaduñ na pim siamrix bhai' kai'chit tu oi'ñka', gam na pim xim jajoi'gi'nda' biix ji'ma'n, cham tu' na pim tu' bhaan xim bhabhaaku'i'ñdha'. Pui' ja'k japim jup xi chu jimda' na jax aañ nañ xi jam joi'ndat xi jam da' biix ji'ma'n. ¹³ Na gu' dhi' ja'pni jia no'ñ moo tu' silhkam baabui'x chu joi'gi'n, no' mit ba ji gi'i piam kum bax mu'aak gui' nach maap jix bhai' kai'chdha', aañ dho miiji ðir jup ji dhai'ññia' nañ palhbuidha', cham jax bua sia ku mit mañ mua bhaankamu'n. Dhi' ba' bhaan bax

maati' ka' nañ tu' silhkam jix chu joi'gi'n.
¹⁴ Aapi'm ji ba' bar dhi'n jaaduñ gui' nach tu' silhkam maap jix bhai' bach dhaa', na pim gu' mi' pui' ba jiim nañ ji'k jax jam tiidaim. ¹⁵ Cham jañ tu' pui' ka jam bia'ka' na pim jir jiñ chujuandam tuk, nañ gu' biix ba jam aagi'n nañ jax jir tu'm kam aañ gio ba' na jax jir tu'm kam guñ Gi'kora'. Kux ba' no' pim jir jiñ chujuandam tuk ka' git pix, pu cham ji nañ jam aagi'ndha' git nañ jax jir tu'm kam, ni nañ ji'k tu'x maat, daipu' nañ tu' jam chianda' git palhiip tu' mi ja'p, ja'p na jax gu' jax chu'm tujuandam, na gu' pu cham mat ka' na tu' jax jup buada' gui' na mi' buiñor tu juanda'. ¹⁶ Aañ biipi' jam tiigik jam daa jia biix ji'ma'n na pim bañ kaichgida' xib, cham tu' na pimit aapi'm biipi'n chiigik bhai' jiñ kai. Ba' aañ xib pui' ilhi'i'n na pim nai' xi jimia' biix kap na pim jix bhai'm duukam jup tu duiñpu' jiñ a'mkam. Gammiji pim pix bhaan ji baapmigia', na ñich gu' pu chu'm ki'n jam a'm ti tiigik ba jam daa biix ji'ma'n. Ba' guñ Gi'kora' diñh jam maakidha' jiñ a'mkam gu tu' na jam a'm jum aagaidha' na pim pai' dhuuk mu taanda'. ¹⁷ Ti'ñchokat japim na pim joidham jix bhai' kai'chit tu oi'ñka', cha'pim tu' bhaan jum kokdat, gu' ja'pji na pim joidham xim jajoi'gi'nda' ji biix ji'ma'n.

Gu Jesusus nap kai'chdha' nam sap bhai' ji ja bhaamkidha' gu ja'tkam gui' nam kaichu' na mit jax bhaamki diñh

¹⁸ No' mit jax dhuuk cham jiñ kügalhdhak jiñ bhaamki gu ja'tkam, aapi'm jam biix cham jam kügalhdhai bhai'p ji jam bhaamkidha'. Ti'ñchokat japim moo dhi'.
¹⁹ Na pim gu' aapi'm cham tu' kar ya' kam dhi oi'ñga'n. Ji'i' ji no' pim pur ya' kam ka' git, dho gu' ya'ni ja'p jam dho pix jix bhai' jam titdada' gu ja'tkam nam cham jiñ bui ti jüigi'n. Gu' ji na ñich gu' aañ ya' øek ba jam umua' na pim ji'k gammiji bañ kaichgida' aañ nam cham jiñ kügalhi'n. Dho' gu' biix jam dho ba' bhai' ji jam bhaamkidha' aapi'm nam xi jam ni'i'ndha' na pim cham pui' ja'k ka tu jimda' na jax gui' am. ²⁰ Cham aa gu' ti'ñcho pim nañ jup jam titda na gu jax chu'm tujuandam jir øekam ka' pix, cham tu' ja'xbui'p xim taat ka' na jax gui' na mi' buiñor tu juanda'? Gu' ba' xib pu'ñi ip no' mit aañ cham jiñ kügalh gu ja'tkam, aapi'm jam pui' cham jup jam kügalhdha',

nam gu'x mat ka' na pim aañ jiñ kaichgida'. Piam ku mit gu' jai' dhit cham jax ji chi'ñik mi' pui' ba jii na pim jax tu ja a'gidha' jiñ a'mkam, dhi' ba' ja'p ji buusnia' nam aañ xiñ kügalhdhaiñ øeji mi' pui' ba jima' nañ jax tu a'ga xib. ²¹ Pu'ñi ja'k moo tu jam jimia' jiñ jaaduñ na pim ji'k bañ kaichu', jam bhaamkidhai cham jam kügalhdha' am gu ja'tkam nañ jax ba kai'ch, nam gu' cham mat ka' gui' nat jaroi' bhañ joot. Ja'p jum aa'nda' am nañ diñh pix jup kai'chdha'.

²² Ku ba' gu' dhi' cham maati' ji na tu' ja duñia' no'm cham jiñ jüigi'n nañ jax tii tu ja a'gi'n, nam gu' xib dir jix io'm küñcha ba bia'ka', na ñich gu' aañ ya' øek tii ba tu ja a'gi. No' aañ chakui ya' aaya' git, dho gi' gu' pui' ja bia'ka' git guñ Gi'kora' nam cham u'ua'tulhdhix, na gu' jaroo gi pui'p ba tu ja a'gidha' git dhi' pui' ja'k nañ jax ba ja titda. ²³ Gu' ji na mit gu' bhai' pix cham jiñ kügalh, jix bhaamut pix kai mit nañ tiip ba ja aagi'n. Ku ba' gu' biix ji guñ Gi'kora' nam cham kügalhi'n, sia kum gu' ja'p jum aa' nam panaas dai aañ cham jiñ kügalhi'n. ²⁴ Jaiñ nam gu' pui' pix jup xich bhaamki'n gook dit guñ Gi'kora', sia kuñ tii ya' oirit ja ni'i'ñchudat jix bhai'm duukam jup tu bua nam jaroi' cham pai' dhuuk pui' ni'i'n na tu bua. Iam chi na mit gu'p ba ti jii'n soi'm ilhdhak na mit bañ chiñ nañ bixchu'x aichu'n. ¿Gu' paa gi ba' tu'? Ja'kbui' kat jamit dho ba' bhai' ba jiñ o'bhai' ji. Pui' kuñ ba'p kai'ch nam xib dir jix io'm küñcha ba bia'. ²⁵ Ku ba' gu' dhi' mi' pix pui' ba jim ji na bhaan pix jum kügalhdha' na jax jum kai'ch mi u'uan ta'm nat pai' tum ua'nak bijik nap jum kai'ch: "Ja'p pix ji gu' moo na mit bhai' jiñ bhaamki."

²⁶ Ku ba' gu' no't ya' ba ai gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nañ bha jam joochxidha' bhaankamu'n guñ Gi'kora', jix io'm bhai' ji jam mattuda' ji nañ ji'k jax jir tu'm kam aañ, na gu' jam a'm tajaañix ka', gammiji na jam nuukdaidha' gam na jam guguuxdhatgida'. ²⁷ Gio na pim gu' aapi'm diñh pu bax maat pa' nañ jax jir tu'm kam gam nañ jir tu'p tu'm da', na pim gu' bijik dir jiñ biim ba oipo na pimit jax jiñ kai. Xib ba' moo dai na pim nai' xi jimia' na pim ja aa'ndhapu' gu ja'tkam na pim jax jix chu maat nañ ji'k jax tu jam a'gidhimik.

16

¹Pu xib dir jañ moo xi jam aagi'n biix dhi' pui' na pim ba' gammiji ti jii'ndhat aañ jiñ buix biñak ka', na pim ba' cham buimuk gu maaxdhi jix oodai cham tu' kap jum buixdha'. ²Nam gu' bhai' ji jam bhaamkidha' jia gui' nam bhai' g'e' chiop ja a'mkam ñiokda' jix dhaam gu ja'tkam, no' mit ba maat na pim aañ jiñ kaichu'. Mai' jam aadimia' am no'm xi ilhii'n mi' dhir jam chichiopi' am na pim jax tu daanda'. Gio gu' kam aaya' ip gu tanoolh nam pai' dhuuk boi jam bhiichdha' no' mit moop xi ilh, pui'm xim aagat nam Dios bhaankamu'n pui' jam dooda', nam gu' ja'p jum aa'nda' nam dai gui' mi' pui' jiim na jax jix aa', aapi'm ba' cham. ³Gu' ja'ppi nam pu cham jich mat ka' ji nach jir tu'p tu'm da' gook dit guñ Gi'kora' kum ba' pui' jam dooda', cham tu' nam moo silhkam xich mat ka'. ⁴Xib dir jañ moo pu ba jam aagi'n, na ba' no't pui' ba ji chu jam dooda, ba machia' pim nañ cham tu' pix jap jam titda.

Gu Jesuus na tu aa'nda' na jax ja'k tu buada' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' no' bhaan ba tjaañix gu jaroi'

⁵Pui' kuñ ba' cham pai' pui' jam aagi'n dhi' pui' ja'k moo jano' na ñich jax ya' ai, nañ gu'x maat nañ mui' ya' ka xi juruuiñdhai jam bui. ⁶Xib ji nañ ba' pui'p ba jam titda nañ pai' moo bar jimdam dho ji jix dhaam buiñor gui' nat bhañ joot. Gu' ji na gu' ni ji'x ku pim xim guguuxi'n na pim jix bhai' xiñ chikka' nañ pai' ba' moo ja'k silh tu aagit jup kai'ch nañ bhiiya', ⁷na gu' dai na pim jix buam bam aa' nañ ti xi jam aagi'n nañ bar boi cha'm kam. ⁸Gu' aañ mi'x bhai' jam titda ji. Na gu' no'n ya' pu oiri, cham ji'xdha' bha jimia' gui' nañ aa' na gammiji jam buip tui'ka' na jam nuukdaidha' gio na jam guguuxdhatgida'. Gu' cham no' ñich mu jii, nañ gu' bhammi eeji bhiji xi jam joochxidha'. ⁹No't gui' ya' ba ai dho gi ba' gu' bhai' ji ja mattuda' ji gu ja'ppix ja'tkam nam cham jiñ bui ti jii'gi'n nam silhkam jix u'ua'tulhdhix, nam gu' cham mi' pui' jiim na jax ja'k jix kii' ka'm nii'n guñ Gi'kora' nañ jax ba tu ja a'gi'n, gio na bhai' ji ja mattuda' na guñ Gi'kora' ja tulhiinchuda' no' mit jax dhuuk cham tu' ka'm ti. ¹⁰Gui' bhai' ji ja mattuda' nar ua'tulhdhara' no'm cham aa' nam ti jii'ndha' aañ jiñ bui. ¹¹Nañ

gu' aañ ja'xbui'p jir g'e'kam kat ya' oirit tii tu ja a'gi'n na jax ja'k jix kii' ka'm nii'n gu Dios nam tui'ngida'. Dhi' bhaan ba matgilhia' nañ pui'p jir tu'm na guñ Gi'kora', nañ gu' pu jimia'x dhaam buiñor, na pu cham jaroi' pai' kañ chigia'. ¹²Biix bhai'p ji ja mattuda' na guñ Gi'kora' jax chu'm tanoolh ja aa'ndhai nam kuiñcha bia' ja tulhiinchuda' biix nam ji'k cham tu' ka'm tigia', nat gu' xib dir pui' ja'k ba tii na biix daagii tulhiinchuda' ip gu' na ya' tu daam kii' dhi oi'nga'n na ja itagi'n.

¹³Biix aixim jañ tii xi chu jam a'gidham jiñ jaaduñ, gu' ji na pim chi gu' moo cham ji'xdha' biix jix maatit kaaya', sia ku ñich tii pix jup ji bhiich. ¹⁴Gatuuk ji chi ba' no't ya' ba ai gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' na ba'x bhai' ba jam aagi'ndha' dhi' nañ ji'k jax tii xi chu jam a'gidham kat xib. Na gu' gui' gammiji jam buip tui'ngida na jam aa'ndhidha' na pim jax ja'k mi' pui' jiimda' na jax ja'k jix kii' ka'm nii'n gu Dios. Daipu' pui' jam jurtudidha' na jax pix tiidaidha' guñ Gi'kora', cham tu' na diih jax ilhii'n, gio ba' na ba jam aagi'ndha' biix na ji'k jax tum duñia' gatuuk. ¹⁵Ku gu' joidham jix bhai'm taat ka' ji aañ jiñ bui, na gu' biix jix chu mat ka' nañ ji'k tu'x maat aañ, mi' dhir ba' mu ja'k jup jam aagi'ndha' aapi'm. ¹⁶Ja'p na jax aañ nañ gu' biix jix chu maat na ji'k tu'x maat guñ Gi'kora', pui' kuñ ba'p jam titda na gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' biix jix chu mat ka' nañ ji'k tu'x maat aañ, gio na pui' bixchu'p jix chu aichu'nda'. Mi' dhir mu ja'k jup jam aa'ndhidha' aapi'm na gu' jam buip tui'ngida'.

Gu Jesuus nap ja titdada' gu noonbi'n nam sap ji'k tanoolh jix buam xim ilhdhai gio bhai'x bhai'p jim ilhdha'

¹⁷Aañ cham xiim ya' dir pix piidha' gix-ia', cham japim pai' ob kañ chigia'. Ji'kchi tanoolh ki'n nañ ba' moo gio ya'p ba aaya' jam bui na pim ba' pik moo giop bañ chigia'. Mi' dhir jañ dho gi ba' moo bhai' pu ba bhiiya' ji jix dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora' nañ gio ja'p jum jimia', dho gi ba' cham ob kañ chigia' pim ji.

¹⁸Ba' jai' dhit gui' nam kaichu' mi ja'p tiim ti tikka' am, jup kai'ch am:

—¿Jax chi ba' kai'nkam jup kai'ch gu dhi' pui' na ji'k jax jich chitda, na pui' cham xiim

pix piidha' gixia', gio nap kai'ch nach ji'k tanoolh ki'n gio ya'p ba tigia', na ba' pui' mi' dhir moo ba jimia'x dhaam buiñor guch Gi'kora'? ¹⁸Pu cham maatit kœ ich na jax ba'r jum duukam na pui' cham xiim ya' dir pix piidha' gixia'.

¹⁹Gu' ji na gu'x maat gu Jesusus nam tiix chikkamut jup kai'ch nam ba' diilh tiim ti tikka, nam gu' cham jum guguuxi'n nam moo bhai' ji chikka'. Ba'p ja titda ip gio gu Jesusus:

—¿Cham aa pim maatit jiñ kœ nañ jax kai'ñkam pui' jam titda nañ cham xiim ya' dir pix piidha' gixia', gio ba' nañ jup kai'ch na pim ji'k tanoolh ki'n gio ya'p bañ chigia'? Na pim ba' panaas ti am xiñ chikkam kam kai'ch. ²⁰Tu' silhkam jañ dho ya' jam aagi'ñdha'n jaaduñ na pim aapi'm giilhim tiix buam jum ilhdhai bhai' ji susuaña' nam pai' dhuuk jam nii'ñchudat mi ja'p pix tu'ñ dhooda' jix bhai'm ilhdai gu ja'tkam nam cham jiñ bui ti jii'gi'n nam bañ mua'pu'. Ku ba' gu' ja'xpix giox bhai' bhai'p jim ilhdha' pim ji. ²¹Ja'p na jax ba' jia maa'n gu ubii no't bam ai na pai' dhuuk tigia' gu alhii, na gu' giilhim jix chu ko'klhia' na bhai' ji maaxilhia'. Mi' dhir gu' ji'k tanoolh jurni'n ki'n joidham jix bhai' bhai' jim ilhdha' ji na pui' xim aa'nda' na joidham maa'n ba xi chu mar, panaas ku moo pu cham pai' tu ko'klhia'. ²²Pu'ñi ip ba' aapi'm, pui' dhox buam ka xi chu tatda' xib na pim bax maat nam jax jiñ dhooda'. No' pimit giop bañ chii' gu' joidham ji na pim jix bhai' bhai' jim ilhdha' nañ jax ba jam titda. Cham ji'xdha' jaro'i ka jam soo'mchulha' sia chi ti xi jam bhaamki'n na pim joidham jix jijikgim jup tu'ii'.

²³Jano' pim dho gi cham tu' bhaan jax jim aagit tu'p ka xiñ chikkam ka' ji no' ñich gio ya'p ba ai duadi'k, na gu' dai na pim pu'ñi joidham jix bhai' bam taat ka'. Ba' mi' dhir no' pim tu' ba taan guñ Gi'kora' aañ jiñ buix biiñak kat, jam makia' dho maa'n jimdam jiñ a'mkam. ²⁴Pui' na jax no' pimit chakui' tu mu taa, bar am dho na pim mui' xi chaña' gu tu' na jam a'm jum aa'. Tu' gi na pim gu' aañ jiñ bui bax biiñak, na pim ba'x io'm g'e'kam ki'n jix bhai' bam ilhdha' no't ba jam maa guñ Gi'kora'.

Gu Jesusus nap kai'chdha' na sap gampai' ji bi'ya' gui' na ya' tu daam kiik dhi oi'ñga'n

²⁵Dai xib jañ pu'ñi ja'k ka tu jam a'gi'ñ bixchu' bhaan ji chu ua'rgidhat ya' kam dhi oi'ñga'n, na gu' kam aaya' nañ pai' dhuuk silhkam ba jam aagi'ñdha' na jax jir tu'm kam guñ Gi'kora', cham tu'ñ tu' bhaan ji ua'rgidhat ka tu jam a'gi'ñdha' na pim ba'x maatit kaaya'. ²⁶Cham tu' kam aa'nda' nañ aañ soi' tii'ntu'nda' guñ Gi'kora' na ba' jam makia' gu tu' na pim ya' dir mu taanda', ja'ppi no' pim aañ jiñ buix biiñak pix, pu jotmoda' jam makia' gu tu' na pim tañaia'. ²⁷Na gu' pui'p xi jam joi'gi'n jia guñ Gi'kora', na pim gu' tu' ka'm jiñ ñiidhat mi' pui' ba jiim nañ jax tu a'ga, gam na pim ba ti jii'gi'ñ nañ aañ bhammi dir jim buiñor nat bhañ joot. ²⁸Xib jañ dho gio am bhai' ja'k jup ba ti nii'ñ buiñor na ñich pai' dhir bha jii, nat gu' alhio pix bhañ joot ya' dhi oi'ñga'n.

²⁹Ba'p kai'ch am gui' nam kaichu':

—Xib jach dho gi biix jix maatit kœ ji nap ji'k jax tu a'ga jiñ jaduun, nap gu' cham tu' bixchu' bhaan ji chu ua'rgidhat ka tuch a'gi'ñ. ³⁰Ba ti jii'gi'ñ ich ba' xib nap bhammi dir jim buiñor gu Dios. Tii' nap gu' jax joidham bixchu'x chu maat. Jix bhai'x maatit ba kœ ich gu' biix nap ji'k jax tu a'ga. Cham jum aa' nach kam tikkada' nap jich aagi'ñdha' na jax jir jum duukam.

³¹Ba'p ja titda gu Jesusus:

—¿Xib aa pim ba' panaas biix jam jujur ki'n ba ti jii'gi'ñ aañ jiñ bui nañ ba jam aagi'ñ? Moo chi alh cham. ³²Pu ka git na pim xiib ya' dir pix cha'tak boopoya' nam pai' dhuuk bhai' jiñ bhii'pu' gui' nam jiñ o'bhagi'ñ, diilh japim dho ya' xiñ bua ji. Ku ba' gu' guñ Gi'kora' ya'p tu'ñigida' ji na gu'ñ a'm ti ñiidhim, aapi'm gu' pu pai' ji na pim ja'k boopoya' jix o'ñchixim, sia ku pim gu' xib ya'x baabui'm kai'ch. ³³Dhi'ñ pix bhaan jam guguuxi'ñ jiñ jaaduñ na pim ba' moo aañ jiñ bui pix jix biiñak kat cham tu' bhaan jax jum aa'nda'. Xi ñakoo'nda' pim siat biix aixim jix buam jum duukam bhai' jam a'm ji chu jii. Aañ japim pix jiñ bui titii'ñchoka', na ñich gu' aañ ba ma'iich gui' na ya' tu daam kiik dhi oi'ñga'n, mi' pix ja'p ji bi'ya' xib dir.

17

Gu Jesusus na ja a'mkam tu a'gada' gui' nam kaichu' jix dhaam ja'k

¹Ba' na pu'ñi xi ja tít'daimik gu Jesus guí' nam kaichu', bhai' ji chu a'ga jix dhaam ja'k xi chi tii'gik, jup kai'ch:

—Aapi'ñ Gi'kora', ya' moo mam ai na pai' dhuuk daaxix nam boi'ñ bhiichdha' gu ja'tkam. Jiñ palhbuidha' ap nañ jax dhui pui' tu kuugalhdha' na pich jax jiñ chiidak bhañ joot. Xi ja mattuda' ap dhi ja'tkam nam ba' machia' nap jir tu'p tu'm da' aap gio aañ, gio nam machia' nañ aañ ja'xbui'p jir ge'kam na jax aap jiñ Gi'kora'. ² Na pich pui'ñ chiidak bhañ joot nañ aañ ya' ja a'mkam mukia' dhi ja'tkam, nam ba' mi' dhir pu'ñi bhai' ji machia' nap jir tu'p tu'm da'. Ba' mi' dhir bax bhaai'n ka' nañ ja baidhika'x dhaam ja'k na pich ji'k pix pu ja dai bijik dir nam pu'ñi jum bui aaya', ³ ku gu' no' mit bam maat jiñ Gi'kora' nap dai aap jir ge'kam na ji'x oi'nga'n, gio aañ no' mit bañ maat nañ jir tu'p tu'm da' na pich bhañ joot nañ mu ja baidhika'. ⁴ Aañ jum a'mkam ya'x bhai'm duukam bap tu duu jiañ Gi'kora' ja nii'ñchudat gu ja'tkam na pich ji'k jax jiñ chiidak bhañ joot. ⁵ Xib ba' dai nañ ba ti niir nap jiñ bamii'ndha' mu dir koi'nga'n tir no' mit bañ yaas, nañ ba' gio mui'p ba jimia' bhammi aap jum bui nap giilhim jir ge'kam, nach ba' gio maap bap tui'ka', nam ba' mi' dhir ba machia' gu ja'tkam nañ aañ ja'xbui'p jir ge'kam na jax aap, sia pu bijik dir na chich ba' mi' dhir bap duu dhi oi'nga'n.

⁶ Bhiix jañich pui' ba ja mattuda gu ja'tkam nap jax jir tu'm kam jiñ Gi'kora' na pich ji'k pix pu ja dai bijik dir nam pu'ñi bañ kaichgida', nañ ba' mi' dhir pu'ñi ba ja aagi'ndha' nap jir ge'kam. Ba' xib dai nam mi' pui' ba jiim nañ jax tu ja a'gi'ñ jum a'mkam, nañ gu' aañ pu kai'ñkam ya' oiri ja bui. ⁷ Bax maat am nañ aañ pui'p jir tu'm kam na jax aap nap giilhim jir ge'kam, pui' kuñ ba' bixchu'x aichu'n nañ pu tu duñaia'. ⁸ Nañ gu' ja aagi'ñ bhiix na pich ji'k jax jiñ chiidak bhañ joot, ba' ba ti jii'gi'ñ am bhiix ja jujur ki'n nañ aañ silhkam bhammi dir jim aap jum bui na pich bhañ joot, gio nam mi' pui' ba jiim na pich ji'k jax jiñ chia nañ tu ja a'gidha'.

⁹ Ba' aañ dhi' ja a'mkam soi'ñ ilhii'ñ nam ji'k bañ kaichu' nam jiñ bui ba ti jii'gi'ñ, cham tu' gui' nam cham jiñ kiigalhdhat cham jiñ bui ti jii'gi'ñ. Na gu' gui' nam ji'k

aañ jiñ bui ba ti jii'gi'ñ, bhiix jam aap jum buip ti jii'gi'ñ jiñ Gi'kora'. ¹⁰ Na gu' gui' nam ji'k aañ jiñ bui ti jii'gi'ñ, jir di' pix am gui' nam aap jum bui ti jii'gi'ñ. Na gu' gu tu' no'r aañ ga'n, bhiix jup jir aap ga'n ka', gio gu tu' no'r aap ga'n jiñ Gi'kora', bhiix jup jir aañ ga'n ka'. Xib bhiix bax maat am dhi' nam jiñ kaichu' nañ aañ jir ge'kam kat ya ja'p oiri.

¹¹ Aap ba' ja a'm ka ti niidhidha'ñ Gi'kora' dhi' nam ji'k bañ kaichu' nam diilh ya' ji bi'ya' dhi oi'nga'n bhaan, nañ gu' aañ gio mu ja'k jup ba bhiichu' aap jum bui, nam ba' cham tu' bhaan jax jim aagat maa'n ni'ook jup duukat gammaji mi' pui' jiimda' nap jax jix aa' aapi' Ge'kam nap giilhim jix uañ ki'n kiik, ja'p na jax aach nach maa'n ni'ook jup duukat maap jich dhaa'. ¹² Na gu' aañ nañ ji'x ja biim oilhimik, siamri cham tu' maa'n jiñ ñakgak mai' gi' ji, nañ gu'x bhai' ja nuukdaidhat gam nañ ja palhbui'ñchu'ndat bhiix aixim bhaan. Dai dho siamri gui' na maaxik jiñ kiisa' nam boi'ñ bhiichdha' na ba' mai' ba giixix, na jax pu pu chu'm ki'n daaxix na ba' bhaan jum kuugalhdha' nat jax tum ua'nak bijik nam dhi' aagat jup kai'ch.

¹³ Pu'ñiñ ja'k tii kai'chit jiñ Gi'kora' ja a'mkam dhi' nam ji'k bañ kaichu', nam ba'x jii'kgim jup tui'ka' ja'p na jax aañ, xib nañ kapbhai' ya' kap tu'ii' ja bui alhio pix ba' nañ ba' pik moo mui' ba jimia' bhammi nap pai' daa. ¹⁴ Nam ba' cham pik moo jax xim aa'nda', nam gu' bhiix pix gu ja'tkam bax ja bhaamki'ñ nam aañ bañ kaichu', gam nam cham pui' ja'k ka tu jim nam jax tu jim diilh, nam gu' dai pui' pix ja'k ba tu daa'ñchu' nañ jax ja'k ja aagi'ñ gum ni'ook na pich ji'k jax jiñ chi'i'n. ¹⁵ Ku gu' cham tu' ji nañ moo jax kai'ñkam jup kai'ch nap pu xib ba ja baidhika' ya' dir dhi oi'nga'n, ja'ppi dai nap ka ja nuukdaidha' pix na cham pai' dhir jimdat jup ba ja iatgidha' gux iatkum. ¹⁶ Nam gu' dhi' bar jai', cham tu' pui' ja'k ka tu jim am na jax gui' nam cham jiñ bui ti jii'gi'ñ. Dai nam mi' pui' ba tu daa'ñchu' nap ji'k jax jix aa' jiñ Gi'kora', ja'p na jax aañ nañ mi' pui' xi jim nap ji'k jax jix aa'. ¹⁷ Aap ba' xi ja niidhat ka ja nuukdaidha', nam gu' dhi' bar jai', cham tu' pui' ba jiim na pich ji'k jax jiñ chi'i'n nañ tu ja a'gidha', bax maat am na cham tu'r iatda' gum ni'ook. ¹⁸ Ba' dhi' nam ji'k bañ kaichu', nai' ja joot

jañich nam tu ja a'gi'ñpu' gu jai' ja'tkam nam chakui ti jüigi'ñ aañ jiñ bui. Ja'p na jax aañ na pich bhañ joot nañ ya' tu ja a'gidha' gu ja'tkam dhi oi'ñga'n bhaan, pu'ñiñ ja'k jup ja titda dhiñ jaaduñ. ¹⁹ Ba' aañ xib pui' xi chu kuugalhdha' na pich ji'k jax jiñ chüidak bhañ joot jiñ Gi'kora', nam ba'ñ chüigii pui' ja'k jup tu kuugalhdha' dhi' nam ji'k bañ kaichu' na ñich nai' ja joot nam tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam, nañ gu' ba ja aagi'ñ nap jax ja'k jix kii' ka'm nñi'ñ.

²⁰ Ku gu' cham tu' ji nañ moo dai dhi' ja a'mkam soi'm titdañ Gi'kora' nam ji'k bañ kaichu' xib, ja'ppi sia gui' nam ji'k ti jüi'ñdha'ñ bui gatuuk nam pai' dhuuk bhai' ji chu ja a'gidha' dhi' na ñich nai' ja joot nam tu ja a'gi'ñpu'. ²¹ Aap ba' pui' xi ja niidhat ja nuukdaidha'ñ Gi'kora' nam ba'x bhai' kai'chit biix dhit maa'n ñi'look jup duuka' nam ji'k ba ti jüigi'ñdha'ch bui, ja'p na jax aach nach maa'n ii'mda'p duukat maa'n ñi'look pix jup duuk, nam ba' pu'ñi duuji bhai' ji machia' gu jai' ja'tkam nam cham ti jüigi'ñ na pich silhkam aap bhañ joot nañ ya ja'p pui' tu ja a'gidha' gum ñi'look, gam nam ba machia' ip nap aap jiñ buip tui'dhi', gio aañ ya' dir mu ja'k jum buip tui'dhi' ip. ²² Nañ gu' aañ pui'p jix ja joi'gi'n dhi' nam bañ kaichu', pui' ip nap jax xiñ joi'gi'n aap jiñ Gi'kora'. Aañ pu chu'm jix bhai'm duukam jup ja maa na pich jax chu'm jiñ maa aañ, nam ba' ki'n jix bhai' kai'chit maa'n ñi'look jup duuka' gammiji, ja'p na jax aach nach maa'n ii'mda'p duukat maa'n ñi'look jup duuk. ²³ Ba' pui' tii ilhii'ñ iñ jiñ Gi'kora' nañ gammiji ja buip tui'ñgi-da' gu ja i'ii'mda' bhaan, ja'p na jax aap nap jiñ buip tui'dhi', nam ba'x jijikgim jup tu't maa'n ii'mda'p duuka' ja'p tu' silhkam, nam ba' bhai' ji machia' dho gi' ji ba' gui' nam cham ti jüigi'ñ na pich aap bhañ joot ya' dhi oi'ñga'n nañ pui' tu ja a'gidha' nap ja'xbui'p jix ja joi'gi'n gui' nam ji'k ba ti jüigi'ñ jiñ bui nap jax xiñ joi'gi'n aañ.

²⁴ Ba'x aa' iñ jiñ Gi'kora' nam biix bhammi aaya' gatuuk nañ pai'p tui'ka' gui' na pich ji'k pui' ba ja jujurtuda nam jiñ bui ti jüi'ñdha', nam ba' machia' nañ aañ ja'xbui'p jir ge'kam na jax aap jiñ Gi'kora', gam nañ bijik dir pux jai'ch na ba' moo dhi oi'ñga'n jup ba jai'chdhilhia'. ²⁵ Ba' gui' nam ji'k cham ti jüigi'ñ na pich aap bhañ joot, pu

cham dhom maat am jiñ Gi'kora', nam gu' cham ji'xdha'm tigia' gu maaxik, nap gu' giilhim jix uañ ki'n kiik. Dai gui' nam ji'k ba ti jüigi'ñ na pich aap bhañ joot nam ba' xim maat, ja'p na jax aañ nañ jix bhai' xim maat jiñ Gi'kora'. ²⁶ Biix jañ ba ja aagi'ñ nap jax jir tu'm kam jiñ Gi'kora' gam nap jir tu'p tu'm da', pui' na pich ji'k jax jiñ chüi'n. Gio nañ jup ja titda na sia ku ñich ba jii aañ ya' dir, bha jootsa' iñ jumai nañ a'mkam ya' ja guguuxi'ñdha' gam na ja mattu'nka' nam jax ja'k mi' pui' jiimda' nap jax jix aa', nam ba' mi' dhir ja'p ja'k pui'p jix ja joi'gi'nda' gu jai' ja'p nap jax xiñ joi'gi'n aañ.

18

Nam ba dagia' gu Jesuus

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lk. 22:47-53)

¹ Ba' mi' dhir na pu'ñi xi chu a'gimik gu Jesuus, pu jii ja biim gui' nam kaichu' nam jax ba oi'ñ, silh pu bhii baasi'n dir ja'k na pai'r akki'n na Sedroon ti tii'. Bhai' mit ji ai na pai' xikoolh tu kuup na bixchu' mi chi i'xchix. ² Ba' gu Juudas gui' na iattulhi'ñ gu Jesuus ja bui gu ge'gerkam, jix bhai'x chu maat mi' nat pai' ai gu Jesuus ja biim gui' nam kaichu', na gu' pu ba ti ñi'ñ biipi' dir, na gu' bhai' pux joi'ñdha' na a'jida' gu Jesuus na jax biix maap ka ja bai'ñchu'nda' nam ji'k kaichu', biix gu Juudas. ³ Gu' ba' pu silh jimchu' gu Juudas ja baidhat gu sandaarui'x gam jai' ji'kchi gu ja o'rosiiris tuk gu ja ge'gerkam tuk gui' nam bhai' ge' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gam gu ja tujuandam tuk gui' nam pariseos jum tii'ti'nda', ji chu ua'dat am gui' nam ki'n tu kokda, pix nammi ja'k jix chu maaxchu' nam ti bi'ñdhatu', na gu' bar tukaa'. ⁴ Gu' ji na gu' pux maat gu Jesuus nam jax kai'nikam mu jiiim gu ja'tkam, na gu' pix pum aa' nam jax dhooda'. Ba'p ja titda na mit mi' ba ai:

—¿Jaroo pim gaagim?

⁵ Gui'p kai'ch am:

—Dho gu Jesuus gui' na saak jir Nasareet kam.

Ba' gu Jesuus jup ja titda ip gio:

—Dho aañ jir di'. ¿Tu' git?

Biix mi ja'p eek kiik ji gu' gu Juudas Iskar-ioti ja biim gu sandaarui'x na mi' maaxik kiksa gu Jesuus nam boi bhüichdha'. ⁶ Ba' nat pai' dhuuk jup ja tii'n gu Jesuus: “Aañi'

dhor di'”, mui' pu ku' boop jamit gu sandaarui'x gio gu jai', pu ia'ri mit, panaas kut jaro'i mu ja nu'yasa. ⁷Ba' giop xi ja tikka gu Jesusus, jup ja titda:

—¿Jarooni aa pim ga'nga?

Gui'r maa'n nam jax kai'ch, jup kai'ch am:

—Dho kai'nikam gu Jesusus gui' na saak jir Nasareet kam.

⁸Gu Jesusus jup ja titda ip gio:

—Dho kai'nikam aañ jir di'. Bañ chii pimit ba' xib na pim pui'n ga'nga. Dai na pim cham ja juanat dhi' nañ ja biim jim, na pim gu' saak dai aañ jiñ gaagim.

⁹Dhi' ba' bhaan pui' ba tum kuugalh na jax pu ba kai'ch biipi' dir diilh gu Jesusus, nap kai'ch: “Siamri cham maa'n maadit mai' gii ji gui' na pich jik' pui' ja'k ja jujurtudañ Gi'kora' nam gammiji bañ kaichgida.”

¹⁰Ba' gu Simoon Peegro nat jax baabu gu tɛb kuxiiru'n na baastu', bhai' pu soñiich gu kii'n dir kam naaka'n gui' na Malko tii', nar tujuandam tugi'n gu ja ge'kam tuk gui' nam bhai' ge' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, na gu' biix jup jim ja biim gu sandaarui'x nat mu joot. ¹¹Gu' ji na gu'p titda gu Jesusus gu Peegro:

—Pui' pix ka tui'ka'n jaduun. Ka xi baasa' ap dhim kuxiir. Aap gu' baabuk ki'n jup ba iikchulh gu naaka'n dhiñ jaduun. ¿Jax jach gi pup duun? Na gu' dhi'm aa' nañ jiñ chulhiña' nat jax jiñ chidak bhañ joot guñ Gi'kora', sia kuñ aañ tii cham aa'. Na gu' dhi' ja'p ji buusan jia na bhañ i'chdha' guñ Gi'kora' gu tu' na giilhim jix xibu'.

Gu Jesusus nam mu ba aichdha' gu sandaarui'x na pai' gu Anaas

(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lk. 22:54)

¹²Ba' gui' nar ja mo' gu sandaarui'x xi chu chia nam dagia' gu Jesusus. Ba' gu sandaarui'x gio gu ja o'rosiiris tuk gu ja ge'gerkam tuk gui' nam bhai' ge' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, bhai' ji dhaa mit gu Jesusus, ba buupra mit. ¹³Ba' mi' dhir pu bhiik jamit, mummu mit ba aich buifior gu Anaas nar ooga'n ka' gu Kaipaas gui' na jano' gui' gu oidha' jir ja ge'gerkam tuk gui' nam bhai' ge' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam. ¹⁴Dhi Kaipaas jir di' pix gui' na biipi' dir jup ja titda gu ja ge'gerkam tuk

gu Israel kam ja'tkam nar am na maadit pix mukia' ja a'mkam biix gu ja'tkam.

Gu Peegro na pui' ba ti'ya' na cham tu' kaichu' gu Jesusus

(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lk. 22:55-57)

¹⁵Ba' gu Peegro gio jumai biima'n na pui'p kaichu' gu Jesusus, gatuuk dir mu ja oi'n am na mit ba bhiik nam jix chiigik, ea jax pik sap dooda' am. Gui' nam maap jiim gu Peegro na pui'p kaichu' gu Jesusus, jix mat ka' gui' nar ja ge'gerkam tuk gui' nam bhai' ge' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam. Cham juan am ba' sia kut jai' mup ji baa kia'mi'n na mit pai' ji bai gu Jesusus. ¹⁶Gu Peegro ba' mi' pix ji bii diirap dir, cham tu' mu baa, na gu'x choodon. Ba' gui' nam maap jiim nax maat gui' nar ja ge'gerkam tuk gui' nam bhai' ge' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, na pui'p kaichu' gu Jesusus, mu xi baakik irban dir gio mui'p ma jii mu nat pai' pup bii gu Peegro nat pu tiidam gu ubii gui' na mi' tu nuuka'nda' ki'ngob na sap jup kai'ch gu kiokam nax bhaai' na biix mu bakia' gu Peegro. ¹⁷Ba' nat mui' ba ji baa gu Peegro mijii ba'k chir, bhai' ji ñio gu ubii gui' na mi' tu nuuka'nda' ki'ngob, jup titda:

—¿Aap aa maadit jir di' gui' nam kaichu' dhi jaduun nat mijii ja'k jim bai ba'k chir?

Ba'p kai'ch gu Peegro:

—Chaa. Aañ diilh jup jim ji.

¹⁸Ba' gu tujuandam gio gu o'rosiiris mi ja'p xi chu naadat juuka' am, na gu' jano' pik ja'k jup jix jiipi'n. Gu' ba' gu Peegro mi' pix jup ji juukgi ja biim, na gu'x jii'm.

Gu ja ge'kam tuk gui' nam bhai' ge' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam na ba tikkada' gu Jesusus na jax jir jum duukam na jax tu a'ga

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lk. 22:66-71)

¹⁹Ba' gu ja ge'kam tuk gui' nam bhai' ge' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, bhai' ji chikka gu Jesusus na sap jax ku ba'x ixchuiux pix tu ja mamtux-i'ndha' dai gui' nam jik' kaichu', gio na jax ba' ja'k tu ja a'gi'ndha'. ²⁰Ba' gu Jesusus jup titda:

—¿Kux chakui aap maat jiñ jaduun nañ moo ya ja'p oirit pu tu ja a'gi'ndha' nam jax tu chichiopi' biix gu Israel kam ja'tkam? Gio ya'n oirit pu tu a'gada' ip dhi ge' chiop nam pai'x io'm mui' ya'm jumpa'nda' gu

ja'tkam Israel kam na jax jir silhkam. Aań cham pai' dhuuk maakam tu ja a'gi'ń na jax cham jir pui'. ²¹Jix chu maat am dho gu ja'tkam nań ji'k jax tu a'ga', nań gu' ja aagi'ń, nań gu' kai'ńkam ya' oirit pu tu ja a'gi'ńdha' ja. Ja'pji gui' nap xi ja tikka'ń jaduń no'p jix maachim na ńich ji'k jax ba tu a'ga. Jum aagi'ńdha' am dho.

²²Ba' nat pui' ji' xi chii gu Jesusus, maadit gui' nam jir o'rosiiris bhai' pu kapia nakpan gu Jesusus jup xi chiidak:

—Jax kup ba' moo ja'p giilhim pix ji kai'ch nam mi' tum a'gi'ń? ¿Paa duuk jań ba' moo pui' pik jup titda tu' ge'kam? Naas kup cham maat na dhi'r ja ge'kam tuk gui' nam bhai' ge' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam.

²³Ba' gu Jesusus jup titda gui' nat bha gi':

—¿Moo ja'p xi' ge'kam ki'n jix buam ma chii ńich aa na jax cham pui' tum ńiok ku pich ba' moo maa'n bhai'p bań gi'? Panaas jań ti' ya' pix tu aa' na jax jir am.

²⁴Ba' mi' dhir mu ja'k xi chu joot gu Anaas nam bhiika' gu Jesusus buińor gu Kaipaas gui' na pui'p jir ja ge'kam tuk ka' gui' nam bhai' ge' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam.

Gu Peegro na gio pui'p ba ti'ya' na cham tu' kaichu' gu Jesusus

(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lk. 22:58-62)

²⁵Gu Peegro gu' gam juuka' ji mi taikob ja biim gui' nam mi' tu naa'n. Ba' moo bhai'p ba tikka' am, jup titda am:

—¿Ka' gu' aap maadit jir di' gui' nam kaichu' dhi maa'ńkam na mi' buupulh?

Gu' ji na gu' cham tu aa' gu Peegro, jup kai'ch:

—Chaam tu'. Aań diilh ya ja'p oirit jup paxiar ji.

²⁶Gu' ji na gu' maadit gui' nam jir tujan-dam tugi'ń gu ja ge'kam tuk gui' nam bhai' ge' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, nar ja'nni'ń pix iam gui' nat naakaram sońiich gu Peegro, jup titda:

—Kaichu' ap ji. ¿Nap ba' bhiix mu oiri biima'n na pai' bixchu' ti i'xchix na chich pai' dhir bha bhiik no' baabui'?

²⁷Gu' ji na gu' kiik gu Peegro na pui' kai'ch na cham tu' kaichu' gu Jesusus. Ba' mi' na pui' ka kai'ch, ba jiń gu kilhii takaaru'.

Gu Jesusus nam mu ja'k ba aichdha' buińor gu Pilaato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lk. 23:1-5)

²⁸Ba' mi' na mit xi aichdhak gu Jesusus buińor gu Kaipaas, mu ja'k jamit jup bhiik buińor gux kai' Pilaato Rooma kam. Pux dha'ńpam ba tu maaxilhim ji gu', kum ti gu' cham mu baap ji bhiji ba'k chir na pai' dhaa gux kai', na gu' jano' pik jup bam aajim nam pai' dhuuk tu piastatda' gu bhaan Paaskua ta'm. Jix xidhuutu'nda' am gu' nam mia'n aaya' gu jaroi' no' pu'ńi cham jir Israel kam, na gu' pui' ja'k tu daaxix ka'. Na gu' sap no' mit mia'n xi ai gu jaroi' no' cham jir Israel kam, ja ia'ńdha' gu ua'tulhdhargan, ba' cham ka bhaai'n ka' nam jax tu piastata' gu bhaan Paaskua ta'm. ²⁹Mu dir ja'p jam ba' pix guguuk diirap, ba' diilh mui' ma buus gux kai' Pilaato nat ja tikkam, jup ja titda:

—¿Tu' jax dhuu dhi jaduń ku pim ba' yammi ja'p jup ba u'aim?

³⁰Gui'p kai'ch am:

—Dho gu'ch jix maatit ba' yammi ja'p pui' ba duińchu' ji na cham jir am na ji'k tu' jax bua, cham tu' na moo gu' ja'p pix.

³¹Ba'p ja titda gu Pilaato:

—Aa dho, mu pim xi bhiika' ku gi. Aapi'm ba' diilh jix maat na pim jax dhooda', no' pim mu'aa' piam ku gu' cham, no't dho ji baabui' tu' jax dhuu nar jix buam jum duukam, ka' pim ji ba' gu' pix bap kai'ch.

Gu' ji nam gu'p kai'ch gu ge'gerkam nam ua' gu Jesusus:

—Dho ja'pji na gu' pui' ja'k tu daaxix aapi'm jam bui na saak cham bhai' nach mu'aa' gu jaroi' no't tu' jax dhuu aach nach ji'k jir Israel kam.

³²Ba' dhi' pu'ńi ja'k kai'ch am na jax dhui pix pui'm kuugalhdha' na jax pu ba kai'ch diilh gu Jesusus nam saak kuruuus ta'm sissapa gu ja'tkam nam pai' dhuuk mu'aa', nam gu' pu'ńi ja'k tu jimda' gu Rooma kam ja'tkam, kuruuus ta'm jam ja sissapda' gui' nam jix buam tu buada'. ³³Ba' pui' xi ja tiidak gio miji ja'k jup ji baa ba'k chir gux kai' Pilaato, ba' diilh mu ja'k xi baidhak ba tikka gu Jesusus, jup titda:

—¿Aapi' aar ja ge'kam tuk gu Israel kam ja'tkam?

³⁴Ba' gu Jesusus jup titda:

—¿Jaroo pix am pui' tum a'gi'n jin jaduun? ¿Jaroi' aa nax bhai' xiñ maat, ka' diilh pix aa nap jix maachim kup ba'n chikka?

³⁵Ba'p kai'ch ip gio gu Pilaato:

—Dho ja'pji nañ cham maat ji na tu' ba' kum ba' yammí ja'p bam u'aim jin bui dhim jaaduñ na pim tii maap jir jum oi'dhagim dai Israel kam. Tii' nam gu' jax pik jix bhaamut jum aa' dhi' nam jir ja g'e'kam tuk gui' nam bhai' g'e' chioip ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam. Cham maat in dho ba' na tu' ba', nañ gu' cham maat na pim jax jir tuutu'm, nañ gu' aañ cham jir Israel kam.

³⁶Ba' gu Jesusu jup titda:

—Dho nam gu' cham maat jia no'n jir g'e'kam kat jup oilhim, ja'p jum aa' am nañ jir ja'ppix maa'nkam. Gu' aañ tiir g'e'kam ji, gu' ji na gu' cham tu' gu ya' maaxik bhaan ja bui dhi ja'tkam, na mit gu' cham tu' ya' pai' g'e'kam ki'n jin dhai. Pui' kum ba' cham maat no'n jup jir g'e'kam. ¿Kux ba' gu' ya' pai' pui'p bañ dhuin'chu'nda'm git aa dhi Israel kam ja'tkam no'n aañ ya'r g'e'kam ka' git maaxik? Nañ gu' ja bia'ka' git gui' nam tu kokda'n a'mkam, ¿jax jam gip jin dhooda' git? Gu' ji nam gu' cham maat no'n jup jir g'e'kam, pui' kum ba' pui'n bua.

³⁷Ba'p titda ip gio gu Pilaato:

—Jir g'e'kam ap dho bak jia, cham tu'r ja'ppix maa'nkam ap.

Ba' gu Jesusu jup kai'ch:

—Dhor g'e'kam in ji kai'nkam nap jax ba kai'ch. Aañ jix dhaam dir bha jii jia ya' dhi oi'nga'n nañ ba' ya' maaxirii ja'p na maa'nkam bhai' ji chu ja a'gidha' gu ja'tkam na jax pik ja'k jir silhkam, nam ba' maatii mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' guñ Gi'kora'. Ba' xib dai gui' nam ji'k pu mi' pui' jiiim na jax jir silhkam xiñ kaim am nañ jax tu a'ga.

³⁸Ba'p kai'ch ip gio gu Pilaato:

—¿Tu' da' nap ja aagi'ndha' na jax pik ja'k jir silhkam jin jaduun?

Nam bax mu'aak ka' gu Jesusu

(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lk. 23:13-25)

Pui' xi chiidak gio mijip ji buus diirap gu Pilaato nam pai'p tu'ii' gu ja'tkam nam iattulhi'n gu Jesusu. Ba'p ja titda:

—Cham ji nañ ti jiiigi'n nax buam tomaat dhi jaduun na pim ya ja'p u'aim. ¿Jax jach gip ba ji dhooda'? ³⁹¿Ka'ch ji do'ñcho' ku ba

jimia'? Nagu'r jam g'e'kam tuk biix na pim ji'k jir Israel kam ja'tkam. Gio na pimit gu' pui' ja'k tu dai aapi'm diilh nañ saak maa'n do'ñchoidha' gui' nam kuup na pai' dhuuk pu'nim aajidha' gu piasta bhaan Paaskua ta'm. ¿Cham aa dhi'ch ba' xi dho'ñcho'?

⁴⁰Gu' ji nam gu' gui' cham tu' pui' ilhii'n, jup kai'ch am g'e' ki'n:

—Dhi' cham ji. Gu Barrabaas ji nach jix aa' nap do'ñcho' no'p moo maa'n jup jix dho'ñchom.

Gu Barrabaas jix ixbi' ka' ku mit ba' kuu.

19

¹Ba' gux kai' Pilaato pui' ma tu chia nam gii'bia' gu Jesusu. ²Mi' dhir ba' maadit gu sandaarui'x nat jax ii gu bappandam joi' kuruun xip duuk bhai' eek kiix gu Jesusu, gio maa'n gu tēb kutuun jamit jup xi chii' jix chukuum jix bi'. ³Ba'p titda am mia'n dir bhai' ji niidhat:

—Jaña alh na jax xi chu'ii' dhi ja g'e'kam tuk gu Israel kam ja'tkam.

Bhai' eeg gib am ba' buisaram pui' xi chitdat.

⁴Ba' gu Pilaato gio mijip ji buus diirap nat ja tikkam gu ja'tkam nam sap jax ilhii'n, jup ja titda:

—Bhai'n xi buusaidha' gu jaduun na pimit ya'n aichullh. ¿Jax jañ gip ba ji dhooda'? Na gu' panaas tii cham tu' jax tomaat. Cham jup maati' gu' no' moo silhkam tu' jax jam duiñ, ka' ba' gu' tii cham.

⁵Pui' xi chi'ik gio mu ja'k jup ji baa gu Pilaato nat baidham gu Jesusu. Ba' ja'xpix bhiji dir bhai' ji buusai' mit gu Jesusu xi chii'chu' gu tēb jannulh na mit tii' nax chukuum jix bi', gio gu bappandam joi' jup xi kiistu' na mit bha dhaax mo'ram kuruun xip duuk. Ba' mi' dhir jup ja titda gu Pilaato:

—Jaiñ, ya' ba' dhi jam ki'dara'.

⁶Ba' gu ja g'e'gerkam tuk gui' nam bhai' g'e' chioip ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gu o'rosiiris pix jiiñak gii mit na mit ba tii gu Jesusu nat mui' ji buus, jup kai'ch am g'e' ki'n:

—¿Mu tu chianiñ nam sissapa' kuruus ta'm! ¿Cha'p mi' pux joi'gi'nda'!

Ba'p ja titda gux kai' Pilaato:

—Dho pim mu xi bhika' aapi'm. Diilh japim ba'x maat no' pim sissapa' kuruus ta'm, no' pim moo ja'p jix bhaamki'n. Aañ

nañ gu'x maat nat tii cham tu' jax dhuu nar jix buam jum duukam.

⁷ Ba'p kai'ch am ip gio gu Israel kam ja'tkam:

—Ja'pji nach gu' aach mi' pui' tu daa'ñichu' na jax jum kai'ch mich u'uan am na pai' tu daaxix na jax tu aagix aach jich bui nach ji'k jir Israel kam. Na mi' pai' pui'm kai'ch maa'n kap na saak jir ua'tulhdhara' no' jaroi' jax kai'ch nar maraa'n gu Dios. Jaiñ gu' dhi' ja'p pix na pui' kai'ch nar ge'kam, gio na sap jir maraa'n gu Dios na jax dhui pix bhaan jum ua'tulhi'ñ. Pui' dho ba' pix bax bhai' nach mu'aa'.

⁸ Ba' giilhim jix io'm bhai' ji choo'n gu Pilaato nat pui' ji' ja kai nam kai'ch gu ja'tkam nam mu jiiñak. ⁹ Ba' gio bhiji ja'k jup xi baidhak ba'k chir gu Jesusus, gio ba'p ba tikka, jup titda:

—¿Gir pa ja'k kam aap jiñ jaduun ja'p moo gux gi'm? No'p moo silhkam jup xiñ aagi'ñ.

Cham ñio gu Jesusu na tii tikka. Mi' pix pu tu'ii'.

¹⁰ Ba'p titda ip gio gu Pilaato:

—¿Jax kup ba' cham jiñ aagi'ñ? ¿Cham maat ap aa nañ aañ jir ge'kam kat ya' pum titda? Jix bhai' nañ jum do'ñcho' no'ñ xi ilhii'ñ, piam ku gu' nañ tu chiñia' nam jum sissapa' kuruus ta'm. Aap gu' ya' cham jiñ aagi'ñ nañ tu' tiim tikka.

¹¹ Ba' gio bhai'p ji ñio gu Jesusu, jup titda gu Pilaato:

—Pui'p dho kai'ch, nat gu' gu Dios jiñ Gi'kora' pui' ba tii jia nañ ba' ya' ji' soi' ba tui'ka' jum bui. No' git chakui pu ti'ya' guñ Gi'kora', ¿jax jap gip jiñ dhooda' git siap chi pu'ñi kai'chdha' git? Ku ba' gu' aap cham tu' bhaan kuiñcha bia' ji gu xib, gui' ji nat jaroi' maaxik jiñ kii nat ba' ge'kam ki'n jum ua'tulh.

¹² Ba' nat pui' ji' giop xi chii'n gu Jesusu gux kai' Pilaato, cham bhaai' na jax kam duñia', dai na tiim ga'nga na jax pik dui do'ñcho' git gu Jesusu. Gu' ji nam gu' gu Israel kam ja'tkam giilhim mu jiiñak, jup kai'ch am:

—No' pich jax dhuuk do'ñcho dhi maa'nkam nach jum chian nap mu'aa', bhaan bax maati' ka' nap bak cham tu' ka'm nii'ñ gu Seesar gux io'm ge'kam Rooma kam. Na gu' gu jaroi' no' diilh ge'kam jum

taat na jax dhi maa'nkam, cham tu' kii' ka'm nii'ñ gu Seesar gux io'm ge'kam.

¹³ Ba' nat ja kai gu Pilaato nam pui' ji' kai'ch gu ja'tkam, xi chu chia nam buusaid-ha' gu Jesusu mu diirap. Mi' dhir ba' jimik mu ji dhaibu na pai' dadarri na pai' dhuuk ja silhka'nda' gu ja'tkam, na Gabaata tim tiiti' gu ebreo ñi'ook ki'n, na ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch na joodai sobkoñxim mi baapax.

¹⁴ Ba' takaab dir na ba' buimgidhak bam aaya' gu piasta bhaan Paaskua ta'm, jup ja titda gu Pilaato gu Israel kam ja'tkam:

—Ya' ba' dhi jam ge'kam tuk.

¹⁵ Gio pix jiiñak jup tim gii, jup kai'ch am: —¿Mu gor mu'aiñ! ¿Sissapa' pim kuruus ta'm!

Ba' gio bhai'p ji ñio gux kai' Pilaato, jup ja titda:

—¿Kux moo aa nañ ba ji chu chiñia' ba' nam sissapa' kuruus ta'm dhi jam ge'kam tuk?

Ba'p kai'ch am gui' nam jir ja ge'gerkam tuk gui' nam bhai' ge' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam:

—Aach daipu' ji gu Seesar nar jich ge'kam tuk. Cham tu' jumai ip.

¹⁶ Ba'x choo'nnit pui' ma tii gu Pilaato nam mu bhiji sissapa' kuruus ta'm ku gi gu Jesusu nam pui'x bhaamki'ñ. Miji ja'p jamit ba' xi bhik na mit ba sissapam.

Gu Jesusu nam ba sissapa' kuruus ta'm
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lk. 23:26-43)

¹⁷ Ba' na mit jax mootoi' gu kuruus gu Jesusu, gamai' pix bhipi' nu'yasim am na mit ba sissapam baasi'n daam dir na pai' Kakoi' Mo' Daa ti tii', nam Golgota ki'n jup jix chu mat ka' gu ebreo ñi'ook ki'n. ¹⁸ Bhammi na mit aichdhak dho gu' dai na mit ba sissapa kuruus ta'm. Gio jai' gook jamit bixxik dir jup ja sissapa pui' kukrus ta'm ip, irban ba' gu Jesusu. ¹⁹ Ba' gux kai' Pilaato nat jax dhaa maa'n gu taa'mla alhi'ch komaarak pa', mi' xi chu ua'na, jup jum kai'ch: “Gu Jesusu Nasareet kam, ja ge'kam tuk gu Israel kam ja'tkam.” Mi' dhir ba' xi chu chia nam bhammi siisapu' mo'bon gu Jesusu na pai' sissap. ²⁰ Mui' gu Israel kam ja'tkam tii mit gu dhi' pui' na jax bha tu ua'ñix mo'bon gu Jesusu, na gu' amuub ju'ñdharan gu ge' kiicham na mit sissapa kuruus ta'm. Baik ñiñio'k ki'n bha tu ua'ñix: Griago ñi'ook ki'n, gio ba' ebreo ñi'ook ki'n ip, gio ba' gu

latiin ki'n. ²¹ Ba' gu ja ge'gorkam tuk gui' nam bhai' ge' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, pix am bhaak jamit na mit ba tii na pu'ni ja'k bha tu ua'niix mo'bon gu Jesuus. Mu jimik jup titda am gux kai' Pilaato:

—Jax ku pich ba' pui' ja'k bha tu ua'na taa'mla ta'm na pui' gu Jesuus jir jich ge'kam tuk biix nach ji'k jir Israel kam ja'tkam? Ja'ppi nap siisbhio'kai gio bhai'p tu ua'na', ja'pni nam kai'chdha': "Dhi'niir di' gui' na pui'm ilhii'ni na sap jir ja ge'kam tuk gu Israel kam ja'tkam."

²² Gu' ji na gu'p ja titda pix gu Pilaato:

—Puui' ji na bhai' ba tu ua'niix ka' na niich jax bhai' ba tu ua'na. Jax gi moop jum du'nia'?

²³ Ba' gu sandaarui'x na mit sissapa kuruu ta'm gu Jesuus, xi chu jumpadak jamit gu jajannulhi'ni na ti tii'chg'it a'lhio'k xi chu u'uuk. Ji'k jup tu u'uuk maa'n gio gu jumai, nam gu'r maakoba'n. Gu' ba' gu teb kutuuna'n na daam dir tii'chg'it gu Jesuus, cham bhai' nam jax i'lhio'k ui'ka' nam mi' tii xi ni'i'n, na gu' mui' pum daa'. ²⁴ Ba'p jum ti titda am:

—Cham jach saasada', ja'ppi nach jich mamai'chia', ea jaroi'x pik bhaan ji bi'ya'.

Ba' dhi' bhaan pui' ji chum kuugalh nat jax tum ua'nak bijik nap jum kai'ch: "A'l-hio'k jamit xi chu u'uuk gu' jajannulh, gio gu teb ji'ni kutuun jamit xim mamai'chik xi bhik." Pui' mit dho tu dooda gu sandaarui'x na ji'k jax jum kai'ch.

²⁵ Ba' gu di'ii'n gu Jesuus mi ja'p amuub gam kiik na pai' sissap kuruu ta'm gu maraa'n, biima'n gu dhixii'ni Mariiya nar binga'n gu Kleopas, gio ba' gu Mariiya Magdalena. ²⁶ Ba' gu Jesuus mi' pix ja'p ji chi' na kiik gu di'ii'n biima'n maadit gui' nam pui'p kaichu' nax io'm jix dha'da' gu Jesuus. Ba'p titda gu di'ii'n:

—Dhi'ni jaduun na mi'm sanoop kiik ji'ni naan, jum mar tu'm ki'n ji buusnia' xib dir.

²⁷ Ba' gui' na kaichu' jup titda ip:

—Xib dir jum naan tu'm ki'n ji buusnia' dhi'ni naan na mi'm sanoop kiik ji'ni jaduun, nap ba' moo xi kua'ndhat, na' gu' aai' bar boi cha'm kam.

Ba' gui' am jup xi baidhak gu di'ii'n gu Jesuus mu ja'k kia'mi'ni, na gu' pui' titda gu Jesuus.

Na ba mukia' gu Jesuus

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lk. 23:44-49)

²⁸ Ba' mi' dhir na gu'x maat gu Jesuus nat biix pui' ba tum kuugalh nat ji'k jax tum ua'nak bijik, maa'n kap pix ba bii na pui' tum kuugalhdha', ba'p kai'ch:

—Tiix chanoom i'n.

²⁹ Ba' moo ampik mi'p bia' maadit gu kuuga'n gu bii'ni jix ji'ik alhi'ch ja'aa ta'm. Ba' dai na mit jax ba'nmi gu tok ki'n gu bii'ni, uux cha'm xi buraak bhammi xi dhaax chi'ni'ram gu Jesuus na ba' xio'pna'. ³⁰ Ba' pix muuk sai gu Jesuus, na gu'x chanoom. Mi' dhir ba'p kai'ch nat xi i'chok:

—Xib dho gi ba' biix pui' ba tu kuugalhdhix ji nat ji'k jax tum ua'nak bijik.

Daipu' xi chi'ik nai' ji mugia, pu muu.

Gu sandaarui'x na ba sixia' jano'maram gu Jesuus

³¹ Ba' takaab dir na ba' moo bam aaya' gu bhaan Paaskua ta'm nam pai' dhuuk tu piastatda' gu Israel kam ja'tkam, mu jimik jup titda am gu Pilaato na sap ja chi'nia' gu sandaarui'x chugi'ni nam ja o'mxichulhdha' gu ja kaakai gui' nam bhammi sissap kukrus ta'm nam ba' jotmoda' ko'ya' kum xi ja yassapai ampik na jurnia', na gu' buimgidhak cham ka tum juanda', dai ji nam ba tu piastatda' gu bhaan Paaskua ta'm, nam gu' cham aa' nam bhai' pu sissap ka' buimgidhak bix chanoolh. ³² Ba' gux kai' Pilaato mijip xi ja joot gu sandaarui'x chugi'ni, ba' gui' mu jimik jup ja o'mxichulh jamit gu ja kaakai dai gu gook nam bixxik dir sissap na pai' gu Jesuus. ³³ Na gu' ba muukix nam bhai' xi ni'i'ni gu Jesuus, pui' mit ba' cham ka o'mxichulh gu kaakai'ni.

³⁴ Gu' ji nat gu' maadit gu sandaarui'x bhai' ees sii jano'maram gu Jesuus ki'n gu teb uux jix mu'uuk na ua', sia ku tii ba muukix. Ba' bhai' ji mi' gu suudai' i'hir binkam. ³⁵ Tiigik moop kai'ch gui' na pui' tu a'ga biix dhi' pui', cham tu' na pix jap kai'ch, na gu' mi'p tu'ii' na ti ni'i'ni nat pai' dhuuk pui' tum duu, na pim ba' aapi'm pui'p ti jii'ndha' nat silhkam pui' tum duu. ³⁶ Ba' gu dhi' pui' nat tum duu, bhaan jum kuugalh nat jax tum ua'nak gu ni'o'ki'ni gu Dios bijik nap jum kai'ch: "Ku gu' cham tu' maa'n a'oo'n om'nia' ji nam pai' dhuuk mu'aa'." ³⁷ Gio ja'p iam nap jum kai'ch:

“Mui' ja'tkam tigia' am nam pai' dhuuk jix ko'kom dooda'.”

Nam ba yaaspa' gu Jesusu

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lk. 23:50-56)

³⁸Ba' mi' dhir nat pu'ñi ba muu gu Jesusu, gu Josee gui' nar Arimatea kam mui' ma jii buiñor gux kai' Pilaato nat kaim no'x bhaai' na tibiañdhai bhiika' gu tukga'n gu Jesusu. Gu Pilaato jup kai'ch nax bhaai'. Gu' na gu' gu Josee pui'p kaichgit gu Jesusu, dai nax ixchuixim, na gu'x ja iibhi'ñdha' gu ge'gerkam jum aa'ndam. Ba' mu jimii'k tibiañdhak xi bhii'k gu tukga'n gu Jesusu. ³⁹Gook dit am gu Nikodeemo gui' nat biipi' dir tukaa'ñ cha'm mu jimii'k mu na pai' tibiap gu Jesusu nax chu a'gidham. Gu Nikodeemo ge' ji kusbiot gui' na joidham uub na mirram tiiti' gio ba' gui' na aaloep jum tiiti'. ⁴⁰Ba' mi' dhir dai na mit ba juulh gui' na joidham uub gu tukga'n gu Jesusu, gio ba' na mit jix bhai' bhiib jajannull ki'n nam jax ja'k ba tu jimda' gu Israel kam ja'tkam nam pu'ñi ja'k ja bua't ja yassapda' gui' nam ji'k ko'iidha'. ⁴¹Ba' amuub mi' na mit pai' sissapa kuruus ta'm gu Jesusu, maa'n kap xikoolh tu kuup ka' na bixchu' mi' ti i'xchix. Mi' irban dir ba' moo maa'n kap jup di'lhix gux moik ai' nam jax chutu'm kir ja baapas gu koi'nga'n, dai nat chakui maa'n mijim ja'bsu gu tuuku', mi' pix pui' tui'ka', nat gu' jano' pik chakui maa'n jup muu. ⁴²Mi' mit ba' ulh gu tukga'n gu Jesusu na kapbhair' amuub, na gu' moo ja'p jup bam aajim nam pai' dhuuk cham ka tu juanda' gu Israel kam ja'tkam. Jotmoda' pix jamit ba' mi' xi yaaspak.

20

Gu Jesusu na duadii giop bamgia'

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lk. 24:1-12)

¹Ba' mummu nat pai' buus na pai' dhuuk cham ka tum juanda' na bar tumiñku ta'm, kapbhuimuk nat jax kia'pix jix dha'npam bhai' ji chu maaxir, gio mui'p ma jii gu Mariiya Magdaleena mu ai' di'n kir na mit pai' ulh gu tukga'n gu Jesusu. Ba' mu nat ba ai, bhai' pix pu ti di' bhiji di'n kir, mu pix ja'p kaat gu komarak jodai na ki'n bha kuupich. ²Ba' nat jax ja'k gii, dai'bus nat aa'ñdham gu Simoon Peegro gio gu jumai gui' nax io'm jix dha'da' gu Jesusu na pui'p kaichu', jup ja titda mu øk:

—Jaroi' bak baabuk maakam ja'k tikaam gu tukga'n guch Ge'kam tuk. Cham pai' tu jai'ch mu na chich pai' tii. Jax nach ba' dui ka tigia'?

³Ba' gu Peegro gio gu jumai na pui'p kaichu' gu Jesusu, mui' ma jii mit mu na mit pai' tii gu Jesusu na mit ti tiigim no' moor silhkam, daipu' na mit jax pui' ti kai, ⁴boopo' am. Ba' gama ja'k dir jix io'm kuudam mui' xi mi' gu jumai nam maap jiiim gu Peegro, biipi' kat jummi ba ai na mit pai' ulh gu tukga'n gu Jesusu. ⁵Ku gu' cham tu' mu baa ji miji irban dir, mi' dhir pix dirap dumaal jum tikaak mui' xi chi nii'ñ miji na mit pai' tii. Cham pai' tu jai'ch, dai gu jajannull mi biit na ki'n bhiibgich. ⁶Gu' ba' gu Simoon Peegro ja'x dhir mi'p ba ai. Gui' dho gi gu' mirdat mijimmi pu baa ji di'n kir na mit pai' tii gu tukga'n gu Jesusu. Ba tii ip na cham pai' tu jai'ch, dai gu jajannull pix mi ja'p tu giopan na ki'n bhiibgich. ⁷Gio gui' na mo'ram bhiibgix kat, mummu ja'p pix daa dilhkob pui' xikoolh bhiibgix kam na jax bha tu't mo'ram gu Jesusu, cham tu' maap biit gu jai' jajannull na ki'n jup bhiibgich gu tukga'n. ⁸Ba' gu jumai na pui'p kaichu' gu Jesusu nat biipi' mi' ai, jai' mui'p ji baa di'n kir nat ji chii'gig gu Peegro nat mirdat mijimmi ji baa. Mijimmi baakik jix bhai' mi ja'p xi chi nini'i'ñ ip jai', moo gu' maaxik ji na dai gu jajannullhi'ñ pix mi biit na ki'n bhiibgich gu tukga'n gu Jesusu. Ba' pu ti jii'ñ nat silhkam duadik giop bam mi' dhir, pui' xim aa' na cham tu' pai' ka muukix. ⁹Nam gu' biix gui' na ji'k kaichu' gu Jesusu, chakui maaitit ke'ket am na jax kai'ñkam jup jum kai'ch mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam na pu'ñim kai'ch na duadii giop bamgia' sia ku mit mua. ¹⁰Mi'm ba' tii pup xi chi niniidhimik pui' giop ma jii mummu nam pai' tibiapka', nam pai'p tu'ii' gui' nam pui'p kaichu' gu Jesusu.

Gu Jesusu na mi' bam maaxdha' buiñor gu Mariiya Magdaleena

(Mr. 16:9-11)

¹¹Gu' ba' gu Mariiya Magdaleena diil mi' ji bi'ik suaak mi ja'p kiikat nax buam jum aa' na cham tu jai'ch gu tukga'n gu Jesusu. Gu Peegro gu' ba jii gio gu jumai nam maap jiiim. Ba' mi' pui' na ji suakit gu Mariiya gio bhijip ka xi chi tii di'n kir dumaal jum tikaak. ¹²Bhijimmi pix ji ja tii nam daraa

gook gu noonbi'n gu Dios jix chooto titi' kam na mit pai' ka tikaak gu tukga'n gu Jesusu, maa'n ja'pni dhir ja'k daa na pai' mo'tikat, gu jumai ba' mi' dhir ja'k na pai' tootnatikat. ¹³ Ba'p titda am gu Mariiya na mu dir diirap bha ti niidhat suak:

—¿Tu'p ba' ki'n moo ja'p jix buam jum aa'n jaduun nap ba' suak?

Ba'p ja titda gu Mariiya:

—Dho nat tak gu jaroi' ya' dir baabuk pai' nat ja'k jax dhuu gu tukga'n gui' nar jich ge'kam tuk kat. Cham pai' tu jai'ch. Cham maat ich dho ba' nat pai' ja'k tii.

¹⁴ Ba' nat pui' xi chi'ik bhai' silh ji kikbo, na gu' dumaalh kaatit bhijimmi ka ti nii'n di'n kir, mi' pix ja'p ji chii na kiiik gu Jesusu. Ku gu' pu cham maat ji gu Mariiya no'p jir di' gu Jesusu, ja'p jum aa' nar jumai. ¹⁵ Ba' bhai' ji ñio gu Jesusu, jup titda gu Mariiya:

—¿Tu' mam duun jaduun kup ba' moo ja'p suak? ¿Tu'p ti ga'nga?

Ba'p titda gu Mariiya:

—Dho gu tukga'n guch ge'kam tuk kat na mi' pix cham tu jai'ch bhijini na chich pai' tii. Jaroi' bak baabuk maakam ja'k tikaam. ¿Ka'p ti aap aa iam baabuk maakam ja'k tikaam? Jiñ aagi'ndha' ap jiñ jaduun na pich pai' tii no' pich aap bhiik kuñ bhiirai gio ya'p tikia'!

Gu' na gu' cham maat gu Mariiya no'p jir di' gu Jesusu, ja'p jum aa' na gu jaroi' na mi' tu nuuka'n gu i'ix na mi ja'p ti i'xchix mi' ba kiiik.

¹⁶ Ba'p titda gu Jesusu:

—¿Cham aap kañ maat Mariiya?

Ba' gu Mariiya mia'n dir jix bhai' bhai' xi ñii'n, jir di' gu Jesusu. Ba'p titda ebreo ñi'ook ki'n bhai' xi koomkik:

—¿Rabuuni! ¿Aapi' aar di'?

Rabuuni ja'p kai'nikam jup kai'ch na sap bixchu'x chu maat.

¹⁷ Ba' gu Jesusu jup titda:

—Aañi' dhor di' na ñich giop dua. Xi dhai'ñnia' ap jiñ jaduun nap ja aa'ndhara' gu jai'n jaaduñ nam jiñ kaichu' mu nam pai' tibiap. Ja'p jap ja tiida' na ñich aañ ba jiix dhaam buiñor guñ Gi'kora' gui' na aapi'm jup jir jam Gi'kora' gio ba' nar jam Dios tuk, nañ jax pu ba jam titda biipi' dir.

¹⁸ Ba' gu Mariiya Magdaleena mi' pu bhii nat ja aa'ndham nat jax pu tii'n gu Jesusu. Mummu øek nam pai' tibiap biix gui' nam

ji'k kaichu', ba ja aagi'n nat giop ba dua gu Jesusu, biix jup xi ja aagi'n na ji'k jax titda mu nat pai'm maax buiñor.

Gu Jesusu na mi' bam maaxdha' ja bui gui' nam kaichu'

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lk. 24:36-49)

¹⁹ Ba' moo jano' gamai' nat ji jur, na gu' kia'pix gio mui'p bam bhiichu' na pai' dhuuk giop ba tum juanda', maa'n kap ba'k chir jamit bam jumaap biix gui' nam ji'k kaichu' gu Jesusu. Dai na mit jix bhai' bhai' xi siispak gu ki'ngob nam gu'x chotdon no' mit mi' ji bubua gu ja o'rosiiris tuk gu ge'gerkam Israel kam, nam gu' ja'p jum aa' nam ja u'ji ja kuupa', pui' kum ba'x bhai'm kuupat miji daraa. Ba' gu Jesusu mi' jim maaxdhak irban dir nam pai' daraa mui' ba ja ñio'ki, jup ja titda:

—Aañ moo jai' ya' ja'p ip jiñ jaaduñ.

²⁰ Ba' xi ja niinii'ñchu'n gu noonbi'n mi' na pai' ti diidi' na sissapich gio bha jano'-maram na mit sii. Ba' gui'x bhai'm ilh jamit na mit ba tii, na mit gu' ba maat na dhi'r di' gu Jesusu nat duadik giop bam. ²¹ Ba'p ja titda ip gio gu Jesusu:

—Jix bhai' pim jum taat ka' na ñich ya' ba ai. Aañ bhai' pix pui' jam tiidam na pim jix bhai'm ilhdhai nai' xi jimia' biix kap na pim tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam. Ja'p na jax aañ na ñich bha jii ya' dhi oi'ñga'n na ñich bha tu jam a'gidham nat pai' dhuuk bhañ joot guñ Gi'kora', pui' kuñ ba' aañ ya' dir jup jam jootos aapi'm.

²² Pui' xi ja tiidak nai' xi ja buxcha biix, ba'p ja titda:

—Jaiñ. Dhi'ñix Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' jam a'm jup tui'ngida' ya' dir ja'p ja'k ²³ na jam mattudidha' na pim jax ja'k tu ja a'gidha' gu ja'tkam. Ba' gui' nam ji'k ti jii'ndha' na pim ji'k jax tu ja a'gidha', ba' uañchudhix ka' gu ja ua'tulhdhara'. Gu' ba' gui' nam ji'k cham ti jii'ndha', cham tu' ja uañchudhix ka', pui' nam jax bax u'ua'tulhdhix ka', nam gu' cham ji'xdha' uana' gu dailh pix.

Gu Tomaas na ba ti jii'ndha' nat silhkam giop dua gu Jesusu

²⁴ Ba' gu Tomaas gui' na maadit jir di' gu mambhiix gook gu noonbi'n gu Jesusu, gui' nam Gook Dim ki'n jup jix mat ka', jano' pik cham mi'p tu'ii' nat pai' dhuuk mi' ai gu

Jesuu ja bui gui' nam kaichu'. ²⁵Ba' gui' xi aagi'n am, jup titda am:

—Giop ba dua guch Gɛ'kam tuk. Ba tii chich.

Ba'p ja titda gu Tomaas:

—Chaaam ji nañ ti jii'gi'n nar di'. Jii' ji no' ñich moo diihl tii gu noonbi'n mi' na pai' sissapich nañ ba' jam jii'gi'ndha', nañ mi' xi bapsada' guñ dhe'e'n mi' na pai' ti diidi' gio bhai' ja'k jano'maram na mit pai' sii. Xib jañ ji chakui ti jii'ndha' ji sia ku pim jax jiñ chitda.

²⁶Ba' gatuuk xijum baik tanoolh jurni'n ki'n gio mit maap jup mam jumaap biix gui' nam ji'k kaichu' gu Jesuus maa'n kap ba'k chir jix bhai' xim kuupak. Jano' dho gi ba' biix mi'p tu'li' ji gu Tomaas. Ba' ja'xpix nam mi' ka tu a'gichu', mi' dhir ja'p pix bhai' ji ñio ja saagi'n gu Jesuus, jup ja titda:

—Aañ gio bha ja'k ip jiñ jaaduñ.

²⁷Mi' dhir ba'p titda dai gu Tomaas:

—Aañ pix jir di' na ñich giop duañ jaaduñ. Kanip xi chii' na diidi' guñ ñoonob mi' nañ pai' sissapich. Mi'p xi bapsada' gum dee'n nap ba' cham jax ti'ya' nar iatda', gio yammini ja'k jap jup xi bapsada'n jano'm am na mit pai'n xii. ¿Ka' moo ja'p jix xijai aa nap biix jum jur ki'n ti jii'ndha' nañ aañ pix jir di' na ñich giop dua?

²⁸Ba' giilhim jix bhai'm ilh gu Tomaas, jup kai'ch:

—¡Aaja guñ Gɛ'kam tuk! Giop dua ji bak gu' silhkam gu Dios jiñ Gi'kora'.

²⁹Ba'p titda gu Jesuus:

—Na pich pai'x bhai' xiñ chii Tomaas na pich ba' ba ti jii'n nañ aañ jir di' na ñich giop dua. Gu' cham ti jii'ndhat ap ji na pich chakui tiigik guñ ñoonob. Jai' joidham pu ti jii'gi'n am na ñich silhkam giop dua nat jax pui' tim tii, sia ku mit cham pai'n chii gu maaxik.

Nat jax kai'ñkam tum ua'na dhi ñioki'n gu Dios

³⁰Mui' ji gu' nat tiix bhai'm duukam jup tu duu gu Jesuus ja nii'ñchudat gui' nam ji'k kaichu', ja'pji na gu' cham biix ya daaxix dhi u'uan ta'm. ³¹Daipu' dhi' na ji'k pix ya tu daa na pim ba nii'n, na pim ba' tu jinkuidhai ti jii'ndha' na gu Jesuus jir di' guch Xoi'kam na maaxik ya' xi oilhimik dhi oi'nga'n bhaan, nar Maraa'n gu Dios nat bha joot. Na ba' gu jaroi' na ti jii'ndha'

buiñor baidhika'x dhaam ja'k na pai' gam-miji pu ba duaka'.

21

Gu Jesuus na ja bui bam maaxdha' xijum gook gui' nam kaichu'

¹Ba' gatuuk ji'kchi tanoolh jurni'n ki'n gio mummip bam maax gu Jesuus ja bui xijum gook gui' nam kaichu', mummu ju'ndharan gu gɛ' suudai' na Tibeeriyas ti tii'. Ja'pnim duu. ²Maap mi' ka oipo am gu Simoon Peegro, gio ba' gu Tomaas gui' nam Gook Dim jup jix mat ka', gio gu Natanail gui' nar Kanaa kam na Galilea dibbir bhaan bipio', gio ba' gook gu maamra'n gu Sebedeo, gio jai' gook pup nam pui'p kaichu' gu Jesuus. ³Ba' maa'nnim jup ja titda gu Simoon Peegro gu jai':

—Aañ chi moo xib tu bhia' gu boptop.

Ba' gui'p kai'ch am ip:

—Aa dho aach biix jum oidha'. Aach pui'p jix chu bhiak ji chii.

Ba' mi' pu bhii mit na mit ba tu bhiam, dai na mit jax bha tiitis kanuub ta'm. Bix chukaa'm mu ja'p tii buppaim gu gɛ' asaak suudai' chir nam ja'p jum aa' nam joidham pix mi' jim gaamu' git gu boptop. Gu' ji na gu' pu nim maa'n kut mim gaam, pui' mit dho pu cham maa'n bhia gu bix chukaa' nam mu ja'p tii chu bhibhijimik. ⁴Ba' nammi nax dha'npam bhai' ba tu maaxilhim, baasi'n dir ja'p pix ba kiik gu Jesuus ju'ndharan gu suudai', ku gu' gui' nam kaichu' pu cham maat am ji no'p jir dhi'. ⁵Ba' mui' xi ja jiñkai gu Jesuus, jup ja titda:

—¿Ji'k japimit ba ja bhia gu boptop jiñ jaaduñ?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Pu nim maa'n dho. ¿Paa gi ip?

⁶Ba'p ja titda ip gio gu Jesuus:

—Ea gor gio mui'p xi bua suudai' chir gu jam asaak ja'pni dhir ja'k kii'n dir dhi kanuub, ea no' mit cham iam mim gaam.

Ba' gui'x oodam gio mijip xi bua mit gu asaak, paa gi ba' tu'. Gu ja'xpix na mit gio bhai' tiip ji baabu, giilhim jix biit ji, cham bhaai' nam jax ka baabu' nam tii baissin, na mit gu' giilhim mui' mim iicha gu boptop. ⁷Ba' gui' nax io'm jix dha'da' gu Jesuus na pui'p kaichu', jup titda gu Simoon Peegro:

—Dhi'r di' guch Gɛ'kam tuk na bhammi dir kiik ju'ndharan.

Ba' nat jax pui' ti kai gu Peegro na dhi'r di' gu Jesusus, tim tii'dhak gu jajannulhi'n mummy pu gii suudai' chir, mui' pu ti gii biix suudai' dhaam baasi'n dir ja'k ju'ndharan na pai' kiik gu Jesusus. ⁸ Gu' jai'm ba' saalh gatuuk dir mu jiiim gu kanuub ta'm pui' ji chiiimirat gu ge' asaak nam mi iichixchu' gu boptop, nam gu' cham tu' moo ja'p jix io'm irban gu suudai' jup tu'ii', chi ji'k gook oo'm daman mambhiix obrasaa'n jir mik mi' dhir ju'ndharan. ⁹ Ba' nam jax pix bhammi dir ji chiiisdim ju'ndharan, ba tii mit na joidham ge' tu naa'n gu Jesusus, maa'n batoop mi' dhir ja'p jup xi chik tuupalh dhaam na tu ge', gio timkalh gook mi ja'p jup xi chua'. ¹⁰ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Bhai' gor xi u'uuk gu boptop na pimit ja bhia kuch ya'ni tu ga'ya'. Bax chuplhi' gu tai.

¹¹ Ba' gu Simoon Peegro gio mui'p xi jii bhammi kanuub ta'm nat ja palhbuidham gu jai' nam bha tiiimir gu asaak nam mi gaamixchu' gu boptop, na gu' giilhim jix biit nam mui' mi' jiiim giilhim ja'x pik ge'ger, xijum gook oo'm daman mambhiix baik jamit dho mim gaam. Kut ji gu' siamri joidham cham jup sar ji gu asaak sia kum jax jir mui', pui' mit tiiimirat bhammi dir pu tisaa'n ju'ndharan. ¹² Ba' mi' dhir jup ja titda gu Jesusus:

—Ya' gor bi chu ju' ba' xib. Bax bai gu batoop.

Ku ba' gu' gui' nam kaichu' pux bhai'x maat am ji na dhi'r di' gu Jesusus. Cham pai' jax kai'ch am ba' nam jup ba tikkada' git nar jaroi' dha', nam gu' bax maat. ¹³ Ba' pui' xi ja tiidak gu Jesusus mui' xi ja maa biix ji'ma'n gu timkalh gio ba' gu batoop gai' nam ki'n tu bisda'.

¹⁴ Dhi' ki'n ba' bar baikim nat ja buim maax gu Jesusus gui' nam kaichu' jano' dir nat muukik duadik giop bam.

Gu Jesusus na ba tikkada' gu Peegro no' tu' ka'm niidhat jix kiigalhi'n

¹⁵ Ba' mi' na mit xi koi'chok, bhai' ba tikka gu Jesusus gu Peegro, jup titda:

—Aapi' Simoon nap jir maraa'n gu Jonaas, jix io'm aap tu' ka'm jii' niidhat xi' kiigalhi'n, cham tu' ja'xbui' na ji'x dhi jai'?

Ba'p kai'ch gu Peegro:

—Jix io'm ji na'ñ tu' ka'm jum niidhat xim kiigalhi'n jii' jaduun nap jax bax maat.

Ba'p titda gu Jesusus:

—Dho aap bak ba'n a'mkam ya' ka ja guguuxi'ndha' dhi' nam ji'k ba'ñ kaichu'. Ja'p ji buusnia' nap ja nuuka'nda'.

¹⁶ Pui' xi chiiidak gio bhai'p ji chikka, jup titda:

—Ja'p aa moo silhkam xi'ñ kiigalhdhat tu' ka'm jii' ni'ñ ap Simoon nap jir maraa'n gu Jonaas?

Ba'p kai'ch ip gio gu Peegro:

—Dho silhkam ja'ñ tu' ka'm jum ni'ñ jii' jaduun nap jax bax maat na'ñ jii' aa' dhi'ñ jur am bhaan.

Ba'p titda gu Jesusus:

—Dho no' silhkam jir pui' nap jax kai'ch, aap jii' a'mkam ya' ka ja guguuxi'ndha' biix gui' nam ji'k ba ti jii'gi'ñ a'ñ jii' bui nam ja'p ji buan nam jir jii' kakasnira'.

¹⁷ Ba' gio pui'p ba ti'n, bar baikim ba' moo, jup titda:

—Siilhkam aap moox io'm tu' ka'm jii' niidhat xi'ñ kiigalhi'n Simoon nap jir maraa'n gu Jonaas?

Ba' gu Peegro bhai'x buam jim ilh nat baikim ba ji chikka gu Jesusus no' sap silhkam tu' ka'm ni'ñ. Ba'x xusuakim gio bhai'p ji ñio, jup titda:

—Dho jii' jii' jaduun na'ñ jax ba kai'ch, nap gu'x bhai'x maat jia na'ñ silhkam jup kai'ch na'ñ jax jum titda. Jix bhai'x maat ap na'ñ cham tu' pix jap kai'ch.

Ba'p titda gu Jesusus:

—Dhop ka'ñ ni'ñxi'ñka' ap ku gi dhi' nam ji'k ba ti jii'gi'ñ jii' bui na'ñ jax bam titda, nam ba'x jijikgim pix jup tui'ka' gammiji. ¹⁸ Pu kani na'ñ moo silhkam ya'm aagi'ndha' Peegro, jano' nap pai' dhuuk jir biapmagich, joidham nai' pix jimda' ap pai' nap ja'k ilhii'ndha' jix kiki' xi chim tii'dhai gu jajannulh, ba' cham jaroi' jax jum tiidak. Ku ba' gu' no' pich am xi jagi'ta, cham tu' pui' ji kia', jumai pix ba tim tii'dha' gum jajannulh, cham tu' aap diilh kia'. Mi' dhir dai nam bam bhika' gu ja'tkam mu ja'k nap pai' tii cham aa'nda' nap jimia'. Jax gip kax bhaai' ka' jano'?

¹⁹ Ba' dhi' na pui' ji' titda gu Jesusus gu Peegro, ja'p kai'nkam jup titda nam sap mui' tigia' gu ja'tkam nam pai' dhuuk mu'aa', ba'

cham ji'xdha' ja'k gixia' sia ku mit tulhi-iñchuda, pui' na jax bax biiñak ka' buiñor guch Xoi'kam, ba' joidham jix kiigaldha' gu Dios no't bhammi ba aix dhaam. Ba' ja'xpix jup titda ip gio:

—Ba' gu xib pui' ilhiiñ iñ nap gammiji pu bañ kaichgida' cham tu' bhaan jax jim aagat.

Gu Jesusus na bhaan ba tu a'ga' gu jumai nax io'm jix dha'da' na pui'p kaichu'

²⁰ Ba' ja'xpix na mit ba jii mi' dhir na mit nammi gama ja'k ba ji bhii, kikkuk mui' ka xi chi tii gu Peegro mu dir ja'k nam pai' jiim, ba tii na gatuuk dir mu jim gui' nax io'm jix dha'da' gu Jesusus na pui'p kaichu', jir di' pix gui' na jano' sonpan xi dhaa na mit pai' dhuuk tu juu gu bhaan Paaskua ta'm na mit ba' moo ba mua, na xi chikka nap titda: “¿Jaroo ba' da' gui' na pui' maaxik jum kiisa'ñ jaduun?” ²¹ Ba'p titda gu Peegro gu Jesusus nat tiigik gu jumai na gatuuk dir mu jim:

—¿Dhi'ñi giñ jaduun na ya'ni dhir gatuuk dir jim, jax ja'k jup tu jimia' gatuuk?

²² Ba'p titda gu Jesusus:

—Dho gu' dhi' ba aagix ip dho na jax ja'k jup tu jimia'. Piam no'ñ jix aa'nda' git na ya' pu duaka' jano' juugit nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda', ya' dhop oirida' git jia, ¿jax gip bua? Ku gu' dhi' aañ diilh jup bax maat nañ jax ja'k jup tu daaxdha' na tu jimia'. Aap gu' dai ji nap mi' pui' xi jimdat gammiji xiñ kaichgida'.

²³ Ba' maakam pix ilhdhat kai mit gu jai' nam pui'p kaichu' gu Jesusus na pu'ñi kai'ch, ja'p jum aa' am na jax kai'ñkam jup kai'ch na cham ji'xkat pai' dhuuk ka mukia' gui' na jaroi' aa'. Gu' ja'pjani pix na kai'ch gu Jesusus: “No'ñ aañ jix aa'nda' git nañ pui' tu duñia' na ya' pu duaka' jano' juugit nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda', ya' dhop oirida' git jano' juugit. Ku gu' dhi' aañ diilh jup bax maat ji. Aap gu' dai ji nap xiñ kaichgida' pix cham jax ji kai'chit.”

²⁴ Dhi' ba'r di' gui' na pui'p kaichu' gu Jesusus nat ba tii gu Peegro na gatuuk dir mu ja oi'ñ, na ya' pui' tuch a'gi'ñ nat ji'k jax ti tii gio na ji'k jax jix chu maat, nat ba' ya' tu ua'na dhi u'uan ta'm. Jix maat ich nar silhkam dhi' nat ji'k jax tu ua'na, nat gu' diilh buupui'ñ ki'n ti tii nat jax tu duuk guch Xoi'kam.

²⁵ Mui' ji gu' nat tiix bhai'm duukam jup tu duuk gu Jesusus, gu' ji na gu' no' bñix dap-paam tum ua'na' git na ji'k jax tu buimik, jir mui' ka' git gu u'uan na bhaan tu daaxix ka', pu cham ya' aixka' git bñix kap na ji'x jir oi'ñga'n, na gu' nammi ji chuutka' git gu u'uan. Daipu' ba' dhi' tum dai na ji'k ya' tu ua'ñix u'uan ta'm.

NAM TU' JAX BUIMİK GU NOONBI'Ñ GUCH XOI'KAM

Dhi'ñi jir di' gu ua'na'n gu Luukas nat giop tu ua'ñxidhak gu Tiopil

¹ Gu biipi' kam jiñ u'uan na ñich tum ua'ñxidhak jiñ jaduun Tiopil, biix jañich pui' ja'k mi chu dai na ji'k tu' jax xi buimik gu Jesusu gio na jax ja'k xi chu ja a'gidhimik gu ja'tkam, sia gu pu jano' dir nat jax bhai' ji chibgai, ² mi' juugit nat pai' dhuuk jiix dhaam ja'k.

Gu Jesusu na ba ja aagi'ñdha' gu noonbi'ñ na gatuuk ja a'mkam tajaana' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda'

Ba' biipi' dir nat chakui jiix dhaam ja'k, pui' ja'k pu ba ja jujurtuda ki'n gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda' nam tu' jax dhuñia' bhaankamu'n gui' nat ji'k pu' ja a'm ti ti nam jir noonbi'ñ ka'. ³ Gio ba' nat ja buim maax biix ji' ma'n jano' nat pai' dhuuk muukik giop ba bam mi' dhir koi'nga'n tir, gio ba' na xi ja a'gi'ñ ip na sap giop bax kii', cham tu' ka muukix. Ba' maa'n masaa'n daman mambhiix tanoohlh ja bui xi oilhimik gio na xi chu ja a'gidhimik na jax ja'k ja a'm ti niidhidha' gu Dios.

⁴ Ba' na pui bhai' kap tu'ii' gu Jesusu ja bui gu noonbi'ñ, jup ja titda:

—Chakui pim jimmida' mi' dhir Jerusaleen. Ka xim niirada' pim na ka xim kuugalhdha' gu pui' nat jax ja'k ba tu dai guñ Gi'kora' na pu tu duñia' aapi'm jam bui, gu pui' dho nañ jax ba tu jam a'gi'ñ biipi' dir. ⁵ Dho gu' gu Juan pui' tu bopkonak dho, ku ba' gu' gu suudai' ki'n pix ji, gu' aapi'm gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda' ji na pim ki'n jum bopkona' na jam a'm jum tajaana' cham ji'k jurni'ñ ki'n.

Gu Jesusu na ba tisdia' jix dhaam

⁶ Ba' biix gui' nam ji'k bhai'p tu'ii' buiñor gu Jesusu ja'pni bhai' ba tikka am:

—Xib ba' bam ai aa jich jaduun nap aap ya'p bam ge'kamta' biix kap na ji'x jir Israel?

⁷ Ba' gu Jesusu jup ja titda:

—Cham jam a'm jum aa' ji na pim moop jix mat ka' na pai' dhuuk pui' tu duñia' guñ Gi'kora', na gu' dai gui' no't pui' ba ti na ba'

pui' tum duñia'. ⁸ Ku ba' gu' na pai' dhuuk jam a'm bam tajaana' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda', bax bhaai'n ka' ji na pim pu tu duñia' aañ jiñ a'mkam biix aixim na tu'r jix kii'p jum duukam, ba' nai' ji chu ja a'gi'ñpu' pim gu ja'tkam. Mi' dhir japim mui' ji kii'sa' Jerusaleen, mi' dhir ba' biix kap na ji'x juugit bhaan bipio' gu Judea dibii, gatuuk ba' mu ja'k ip na pai' ji'x juugit bhaan jup bipio' gu Samaaria dibii, mi' dhir ba' nai' ja'p biix kap na ji'x juugit jir oi'nga'n.

⁹ Ba' daipu' nat pu'ñi xi ja tiidak gu Jesusu gui' nam ji'k bhai'p tu'ii' buiñor, pu gamai' ji chis jix dhaam ja'k, ba' bhammi pix ji baa tibaa'ñ cha'm, pu cham pai' ka ti mit. ¹⁰ Ba' nam pui mi' gu'kat bhammi ja'k ka ti nii'ñ nat pai' ji bhi'ñ gu Jesusu, mi' bam maax jamit gook gu ja'tkam joidham jix chooto titi' kam, ¹¹ ba'p ja titda am mi ja'p ji gu'kik:

—Aapi'm jich jaaduñ Galilea oi'ñkam, zjax ku pim ba'x buam jum aagit bhammi ja'k pup ti nii'ñ jix dhaam ja'k? Matgim gu' dhi Jesusu nat ya' dir ba jii aapi'm jam bui, na ya' xi oilhimik jam biim, gu' dhi' matgim gio bhai'p ka jim ji gatuuk. Ba' pu'ñi ja'k jup tui'ngida' jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' ya' dhi oi'nga'n bhaan nat jax jum duu gu xib nat ya' dir ba jiix dhaam ja'k.

Gu Matiias na maadit bar di' ka' gui' nam jir noonbi'ñ guch Xoi'kam

¹² Ba' bhai' dhir oidha' daam Oliibus ti tiigim, ba jii mit gu noonbi'ñ gu Jesusu mu ja'k na pai'r Jerusaleen, na gu' bhai' dhir mia'n bipio' jia, ja'xbui' na ji'x juugit aagix ka' ja bui gu Israel kam ja'tkam nam oipoda' jano' na pai' dhuuk jum al'jida' gu tanoohlh na cham tum juanda'. ¹³ Ba' na mit pai' dhuuk mummi ba ai ge' kiicham, mi' ba baap jamit nam pai' tibiapka', bhiji ja'p ji chii'tis jamit daam dir. Ba' dhi' nam jir jaroi' dha' moo gu Peegro, gio gu Juan, gio gu Jakoobo, gio gu Anrees, gio gu Piliip, gio ba' gu Tomaas, gio ba' gu Bartolomee, gio ba' gu Mateo, gio gu Jumai na pui'p tii' Jakoobo, gui' na Alpeo tiigim jir maraa'n ka', gio ba' gu Simoon ip gui' na biipi' dir nai' ka ja kaichgida' ji'kchi gu ja'tkam nam nai' tu a'gidha' nam tiix ja pataasak ka' gu ge'gerkam jum aa'ndam Rooma kam, gio ba' gu Juudas ip gui' nar maraa'n gu Jakoobo. ¹⁴ Ba' biix dhi' ja'kbui' gammiji maap jum jumpadat tu daanda' am ja biim

gu jajaa'nni'n gu Jesusus, gio ba' gu di'hi'n Mariiya ja biim ip jai' gu u'uub.

¹⁵ Ba' maa'nnim na mit mui' maap mam jumaap gui' nam ji'k ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, ji'k xijum maa'n oo'm aixkam, bhai' ji chu ja a'gi gu Peegro nat jax kikbo mi' ja saagi'n, jup ja titda:

¹⁶ —Ya' mam kuugalh jiñ jaaduñ gu pui' nat jax ja'k jurtudak gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda' gu Dabii nat ba' pui' ja'k tu ua'nak na saak pu'ñi ba ji chu buusnia' gatuuk, na bhaan tu a'ga gu Juudas kat gui' nat boi bhiih gu Jesusus nat iattulhdham, ¹⁷ sia ku gu' pui' tiip kaichgit gu Jesusus ja'p na jax aach nach jir noonbi'ñ. ¹⁸ Ba' gu Juudas dibii' ki'n xi saba'dak gu tuumiñ na mit maa'gui' nam jaro'i'x bhaamki'ndha' gu Jesusus, gu' ji nat gu' gatuuk ma ji gii, ma'oo'n ki'n mi' pu kikbo, gio ba' nat pu xip ip gu tukga'n, gio ba' moo nat pu juupki ip gu jiji'ñ. ¹⁹ Ba' na mit pai' dhuuk pui' ba ti kai gu Jerusalem oi'nikam, pui' pup ti tiiti' am nar Dibii' jix i'rma' mi' nat pai' muu gu Juudas kat. ²⁰ Na gu' na mi' pix pui' ba jim gu pui' na jax ja'k tu ua'niix bhaan gu u'uan mi Salmos ta'm, na ja'pnim kai'ch:

Cham jaro'i' mi' ka kikiicharda' mi' na pai' kiokat,

mi' pui' bar gampix ka' pu gammiji.

Gio ba' moo ja'pniip jum kai'ch ip:

Jumai ba' bhaankam jup ji bi'ya' gu tu' na bhaan tu juanat.

²¹ Ba' gu xib aa'ñ ja'pni ilhii'ñ jiñ jaaduñ, kapbhai' nam ya'p tu'ti' dhi jai'ch jaaduñ dhi' nach jaro'i' pu gammiji maap xi oipimik guch Xoi'kam Jesusus na ji'x juugit ya' xi oihimik, ²² jano' dir nat gu Juan buiñor jum bakuanak mi' juugit nat pai' dhuuk jii jix dhaam ja'k. Dho gu' dhi' dho maadit jir am na pui' bhaankam jup ba tu a'gada' gu Jesusus nat jax ja'k jum duu nat duadik giop bam mi' dhir koi'nga'n tir, ja'p nach jax ja'k tu a'gada' aach.

²³ Ba' bhai' ji ja aa mit gook pik, na pui' tii' maa'n Josee, gui' nam Barsabaas ki'n jup jix mat ka' gio ba' Juusto ki'n ip. Mi' dhir ba' moo jumai bhai'p ji aa mit ip, Matiiyas tiigim. ²⁴ Mi' dhir ba' dai na mit ma tu daani jix dhaam ja'k, jup kai'ch am:

—Aapi' jich Gi'kora', jich aagi'ndha' ap nap jaro'i' bhaan ti ninii'ñ dhi gook gu ja'tkam, na gu' aap dai nap jix maat gu ja

jujur am bhaan nam jax ja'k jum aa', ²⁵ na ba' gu' dhi' maadit bar nobii'ñ ka' guch Xoi'kam bhaankam gu Juudas, nat gu' gui' jii na pai' ja'k jir tulhiiñara' nat cham am ji buak nat jum ua'tulh.

²⁶ Ba' mi' dhir dai na mit xim mamai'chik nam bhaan machia' na jaro'i' bhaan ji bi'ya'. Ba' gu Matiiyas bhaan ji bii. Jano' dir ba' giop bar biixi'ñ am gu mambhiix daman gook gu noonbi'ñ guch Xoi'kam.

2

Na jax ja'k ja a'm bam tajaan' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda' ja bui'gui' nam buiñor ti jii'gi'ndha' guch Xoi'kam

¹ Ba' nat pai' dhuuk bam ai gu pi-asta bhaan Pentekostees ta'm, biix maap jumpaxich ka tu daan am gui' nam ji'k ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam. ² Ba' jotmoda' pix giilhim tim tii bhammi dir jix dhaam silh mi' nam pai' jumpaxich ka tu daan, pix am tu kuichu'n mi' na ji'x jir ba'k chir, ja'p kai'ch na jax gu jibiilh no't jix io'm bhai' xi jib. ³ Ba' ja a'm bhai' ji miiii ja'p tu'm na gu tai, na pix am ninbhik ja moom am biix ji'ma'n, na gu' dhi' bak gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda' nat biix ja a'm bam tajaan. Mi' dhir ba' dai na mit bhai' ji chu ja a'gi gu ja'tkam jai' niini'o'k ki'n biix aixim na jax ja'k ja mattu'n gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda'.

⁵ Ba' nam gu' jano' pik mui' kap dir bham-mip ka oipo Jerusalem gui' nam jix io'm mi' pui' jiiimda' nam jax ja'k tu jimda' gu Israel kam ja'tkam. ⁶ Ba' na mit kai nat pix giilhim tim tii, mui' ji ai mit na mit ti tiigim. Ba' na mit ba ja kai nam tu a'ga ja niini'o'k ki'n gui' nam ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, mi' pui' pup tu'ti' am, nam gu'x maatit ja kee. ⁷ Ba' dai nam jup jum ti titda diilh, na gu' cham jir ja jujur gu pui' nam jax ja kee, jup kai'ch am:

—¿Kux cham aa pin jir Galilea oi'nikam am dhi ja'tkam biix nam ji'k ya' tu a'ga?

⁸ ¿Gu' jax ji chi kum ba' aach jich niini'o'k ki'n pix chu' kai'ch nam xi chu a'ga nach xi ja kee? ⁹ Tii' nach gu' moo tii mui' kap dir ya' oipo, pui' na jax gu Partia kam, gio gui' nam jir Meedia kam, gio gui' nam jir lllam kam, gio gui' nam jir Mesopotaamia kam, gio gui' nam jir Judea kam, gio ba' gui' nam jir Kapadoosia kam, gio gui' nam

jir Ponto kam, gio gui' nam jir Aasia kam,
¹⁰gio ba' gui' nam jir Priijia kam, gio gui'
 nam jir Panpiilia kam, gio ba' gui' nam jir
 Ejipto kam, gio gui' nam jir Liibia kam nam
 amuub oi'dha' na pai' Sireene ti tii', gio jai'
 ya'p oipo am ip gui' nam Rooma dir ja'k
 jiim. ¹¹Ji'ma'n jach jir Israel kam, jai' gui'
 nam pui' ja'k jup ba tu jim na jax aach. Gio
 jai' ya'p oipo am ip gui' nam Kreeta dir ja'k
 jim, gio jai' gu Araabia kam. Tii' nach gu'
 moo biix jix maatit ja kœ nam xi chu daan
 buiñor gu Dios na jax ja'k joidham jir jix
 bhai'kam.

¹²Ba' mi' pix pu tu'ii' am nam pui' xi
 kai'chit, gio na cham bhai' nam jax xim
 buada'. Dai nam nai' tiim ti tikka pix na jax
 ba'r jum duukam gu dhi' pui', jup kai'ch am:

—¿Jax ba'r jum duukam chi gu dhi' pui'?

¹³Ba' jai' maakam jup ja ai'chuxi'n am, jup
 kai'ch am:

—Ja'ppi nam jix maikut jup kai'ch ji dhi
 ja'tkam.

*Gu Peegro na ba ja aagi'ndha' gu ja'tkam
 nam cham tu'x maikut jup kai'ch*

¹⁴Ba' gu Peegro nat jax kikbo ja biim
 gu mambhiix daman maa'n noonbi'n guch
 Xoi'kam, jup ja titda gœ' ki'n gu ja'tkam biix
 nam ji'k mi'p tu'ii':

—Aapi'm jiñ jaaduñ Israel kam biix na
 pim ji'k mik dir ja'k jiim, gio ba' aapi'm na
 pim ji'k ya' pu oi'dha' Jerusaleen, xiñ kaaya'
 pim alhio biix jam jujur ki'n nañ jax jam
 tiida', ¹⁵nañ ja'pni xi chu jam a'gidham dho
 nach aach cham tu'x maikut jup kai'ch na
 pim aapi'm jax jum aa'. ¿Jax gi dhuip bax
 maik ka' ich, na gu' kia'pix kar kabuimuk?

¹⁶Gu' matgim dhi' nat ya' pix pui' bam
 kuugalh ji gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu
 Joel gui' na bijik bhaankamu'n tu a'gimik
 gu Dios, na ja'pnim kai'ch mi' nat pai' tu
 ua'nak na sap jup kai'ch gu Dios:

¹⁷Ja a'm jañ ba tajaana' gux Dhuudu' kam jix
 Ua'i li'mda' biix na ji'k ja'tkam,

sia kum jai' cham jir Israel kam,
 jano' na pai' dhuuk ba tum kuugalhdhidha'
 ya' dhi oi'nga'n.

Ba' gu ja maamar nai' ji chu ja a'gi'ñpu' am
 gu ja'tkam aañ jiñ a'mkam,
 gu chichio'ñ gio pui' na jax gu u'uub,
 gio ba' gu biipibop bañ chigia' am nañ ja bui
 bañ maaxdha',

gio ba' gu jagi'gir tiitki' bhaan jup bañ
 chigia' am.

¹⁸Gio ba' gui' nam ji'k jiñ a'mkam tu juanda'
 gu chichio'ñ gio pui' na gu u'uub,
 pui' ja a'm jup ba tajaana' iñ gux Dhuudu'
 kam jix Ua'i li'mda',

mi' dhir ba' dai nam nai' ji chu ja a'gi'ñpu'
 gu ja'tkam aañ jiñ a'mkam.

¹⁹Gio ba' nañ biix aixim iibhidham ba tu
 duñia' bha ja'p jix dhaam,
 dhi oi'nga'n ba' dai na bhai' ji miya',
 ja'p tu'm jup jum duñia' na gu i'ñir,
 gio na ya' pix pux jikma' ka' ki'n gu kuub-
 hix.

²⁰Gio ba' gu tanoolh na nai' ji chukia',
 gio ba' gu masaa'n jix bi' bhai' pup daaka'
 ip.

Mi' dhir ba' moo dai na ya' ba aaya' gu
 Gœ'kam jich Xoi'kam.

Ba' ba tigia' am gu ja'tkam nam tu' cham
 ji'xkat pai' niidhat.

²¹Gu ba' gui' nam ji'k soi'm ilhdhai pui' ba
 tiida' guch Xoi'kam na ba ja uañchuda'
 gu ja ua'tulhdhara',

cham tu' ka ja tulhiñchuda'.

²²Pu kagit na pim moo alhio kapup xiñ
 kaaya' jiñ jaaduñ Israel kam nañ jax jam
 tiida'. Dho gu' gu Jesus gui' nar Nasareet
 kam, jir di' dho guch Xoi'kam nat Dios bha
 jam joochxi aapi'm jam bui. Pui' ku ba'
 joidham jix bhai' xi chu buimik na tu'r
 jix kii'p jum duukam na ji'x juugit ya' xi
 oilhimik bhaan dhi oi'nga'n. ²³Gu' ji na
 pimit gu' pu dooda nat jax ja'k ti'ñik gu Dios
 bijik na pim saak pu'ñi ba tu chiñia' nam
 mu'aa' guch Xoi'kam. Pui' ku pimit ba'
 daagik ja chia nam kuruus ta'm sissapa' gui'
 nam cham tu' ka'm ti ni'iñ gu ja'tkam. ²⁴Ku
 ba' gu' gu Dios giop dua'n ji, nat gu diihl
 pui' ja'k tu duu na cham mi'm tulhiñdha',
 ba' mi' dhir cham ji'xkat jax ka dooda' gu
 muuki'. ²⁵Pui' kut ba' gu Dabii gui' na bijik
 jir gœ'kam kat tu ua'nak bhaan ji ua'rgidhat
 gu Jesus, na ja'pnim kai'ch:

Gammiji ni'iñ iñ guñ Gi'kora' nañ buip tu-
 i'ñgida',

sia pai' nañ ja'k jimda'.

Gui' mi' dhir ja'p jup jimda' jiñ xanoop kii'n
 dir ja'k,

ba' cham ji'xkat jax jiñ dhooda' gux buam
 jum duukam.

²⁶ Pui' kuñ ba' aañ joidham jix bhai'ñ chaat ka' guñ jur am bhaan,

gio nañ jix jikgit tu laala'nda',

nañ gu' gui' buiñor gammijix biiñak ka'.

²⁷ Nañ gu'x maat nañ dhua'ñdhai giop jiñ bamii'ñdha' mi' dhir koi'ñga'n tir nañ pai' yaaspaka',

gio na pui' tu duñia' na cham tu'm ja'bsuna' guñ chuuku',

nat gu' pu kai'ñkam jiñ a'm ti tii nañ bhaankamu'n tu a'gada'.

²⁸ Gio nat gu'ñ aa'ñ na jax ja'k jir am nañ mi' pui' jimda' nañ ba' gammijix kii' boi cha'm bhiichgida',

ba' gammiji gē'kam ki'n jix bhai'ñ chaat ka' iñ,

nañ gu' pui' xiñ aa'nda' nach maap jup tui'dhi'.

²⁹ Ba' dhi' pu'ñi nat jax ja'k tu ua'nak gu Dabii, cham tu' diilh jum aagit jup kai'ch. Pu kagit na pim moo alhio ka pup xiñ kaaya' jiñ jaaduñ nañ ya' jam aagi'ñdha' nat jax ja'k jum duu. Dho gu' gu Dabii cham tu' giop dua dho, na gu' mi' pu yaasap gu tukga'n sia gu xib mi' na mit pai' yaaspak jano' nat pai' dhuuk muu. ³⁰ Gu' na pu bax maat pix ji na jaroi' pui' ja'k jum duñia', pui' kut ba' pu'ñi ja'k tu ua'nak, na gu' gu Dabii maadit jir di' kat jia gui' nam jix bhai' kēket gu Dios gio nam bhaankamu'n tu a'gimik, ba' pu ba aagi'ñ na gatuuk maa'n jir gē'kam ka' gu boxii'ñ. ³¹ Pui' ku ba'x ñii'ñdham xi kai'ch nat tu ua'nak na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam na giop bamgia' mi' dhir koi'ñga'n tir, gio sap na cham tu'm ja'bsuna' gu tukga'n. ³² Dho gu' pui'm duu dho gu Jesus nat pu'ñi gio dua'ñdhak jup bamii' gu Dios mi' dhir koi'ñga'n tir. Ba' aach biix nii'ñ gu dhi' pui' nat jax jum duu.

³³ Mi' dhir ba' gatuuk dai nat ba jii jix dhaam ja'k na ba' bhammi ba daaka' sonpan gu Dios mi' dhir ja'p kii'n dir, gio ba' nat bhaan ji bii gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', nat gu' ba tajaanxi guch Gi'kora'. Mi' dhir ba' aach jich a'm jup ba tajaan nat jax xi ch'iik biipi' dir na ya' ka ori. Ba' dhi' pix pui' ja'k jich jujurtu'n gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nach ba' pui' ja'k tu a'ga gu xib na pim jax bach kēē nach ya' tu a'ga. ³⁴ Nat gu' cham tu' gu Dabii jia nat gio duadik jup tis jix dhaam ja'k, na gu' cham tu' diilh jum

aagit jup kai'ch mi' nat pai' tu ua'nak, na ja'pnim kai'ch:

Jup titda gu Dios guñ Gē'kam tuk:

“Ya'ni dhir ja'p jiñ xanoop jap ka xi dhaaka' kii'n dir ja'k,

³⁵ nañ ka xi ja tulhiñchuda' gui' nam ji'k cham jum kügalhi'ñ,

nam ba' soi' bam ilhdha' aap jum bui.”

³⁶ Ba' dhi' bhaan jix maati' jiñ jaaduñ aapi'm na pim jir Israel kam, na dhi'r di' gu Jesus na aagit jup kai'ch, gui' na pimit jaroi' tu chia nam kuruus ta'm sissapa', nat gē'kam ki'n dai gu Dios na ba' pu'ñir jich Xoi'kam ka'.

³⁷ Ba' na mit pui' ji' kai gui' nam ji'k mi'p tu'ii', bhai'x buam jim ilh jamit, ba' soi'm ilhdhat ba tikka am gu Peegro gio gu jai' noonbi'ñ gu Jesus, jup ja titda am:

—Aapi'm jich jaaduñ, ztu'm aa' nach jax dhuñia' na ba' cham kach chulhiñchuda' gu Dios?

³⁸ Ba' gu Peegro jup ja titda:

—Dho gu' na pim mi' pui' ba jimia' dho na jax ja'k jix aa' gu Dios, na pim ti jii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Mi' dhir ba' dai na pim bam bopkona' biix ji'ma'n na ba' gu' gu Dios xi jam joi'mdai uañchudai gu jam ua'tulhdhara' jam a'm ba tajaan' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. ³⁹ Na gu' biipi' dir pu ba jam iimchudhix, gio ba' gu jam maamar ba pui' ip, gio ba' gui' nam ji'k mik ja'p jup tu'iii', na ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch na sia gui' na ji'k ja a'm ti tigia' gu Gē'kam jich Gi'kora'.

⁴⁰ Mi' dhir ba' moo ja'pni ja'k jup xi ja tiidak gu Peegro:

—Dai ji na gu' jam a'm jum aa' na pim cham pui' ja'k jup ka tu jimda' nam jax ja'k tu jim jai' dhit gui' nam cham tu' ka'm nii'ñ gu Dios, na ba' cham ji jam bindai maap jam tulhiñchuda'.

⁴¹ Ba' mui' ti jii'ñ jamit gu pui' nat jax ja'k tu ja a'gi gu Peegro, aixkam ji'k baik miil. Mi' dhir ba' dai na mit bam bopko, gio ba' na mit ba ja biinat gui' nam ji'k pu biipi' dir ba ti jii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. ⁴² Mi' dhir ba' dai nam gammiji maap bam jumpa'nda' nam tu daanda' gio nam tu kua'da', gio ba' nam gammiji mi' pui' jii'mda' nam jax ja'k ja aagi'ñ gu noon-bi'ñ guch Xoi'kam.

Nam jax ja'k joidham jir jix bhabhai'kam ka' gui' nam ji'k ti jiiigi'n' buiñor guch Xoi'kam

⁴³Ba' biix gu Jerusaleen oi'nikam mi' pui' pup tui'ka' am nam pai' dhuuk ba ja tigia' gu noonbi'n' guch Xoi'kam nam joidham jix bhai' xi chu buada' gux kii'p jum duukam. ⁴⁴Ba' biix nam ji'k ti jiiigi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, joidham maa'n' ñi'ook jup duuka' am, gio ba' nam cham ji chu da'dat tum a'onbaga'i'ndha' gu tu' nam bia'ka'. ⁴⁵Pui' na jax jai' nam xi chu ga'rat gu ja dippira' gam jai' gu tu' nam bia'ka', mi' dhir ba' gu tuumiñ na ji'k mi buusnidha', ja maakidha' am gui' nam ji'k cham bia'ka' nam tu' ki'n tu saba'da'. ⁴⁶Gio ba' nam gammiji maap jim jumpadat tu daanda' bhai' nam pai' ge' tu chiopi' ka' gu Israel kam ja'tkam, gio ba' nam gammiji maap tu kua'da' mu ja'p ja kiikia'am joidham jix bhai' jim taatit, nam gu' cham tu' ge'gerkam jum ilhii'ndha' gu ja jujur am bhaan. ⁴⁷Ba' nam gammiji pu'ni tu daanda' buiñor gu Dios, joidham jix ja kiigalhi'ndha' am gu ja'tkam. Ba' nabap tanoolh pix jup ji chi jii'ndhidha' am buiñor guch Xoi'kam gui' na ji'k ja a'm ba ti tigia' guch Gi'kora'.

3

Na jax ja'k ba dodhia' maa'n gu maa'nkam na kax ma'mkulhi' ka'

¹Ba' maa'nnim mia duuk na pai' dhuuk jum a'jida' na tum daanda' bhai' na pai'r ge' chiop ka', ma jii gu Peegro gio gu Juan na mit ba tu daa'nim. ²Ba' moo maa'n bhai'p daaka' gu maa'nkam bhai' na pai'r ki'ngob ka' bhai' nam pai' pui' ti tiiti'nda': Joidham jix chu Abhaar Kir, bhai' na pai' dhir jax mui' ji chum bapkada' mu ja'k na pai' tum daanda'. Ba' dhi' ji' dhi maa'nkam jix ma'mkulhi' ka', ilhi'chdham dir pu cham tu oirida'. Ba' gammiji mi' ai'chu'nda' am nabap tanoolh, mi'm ba daaska' ki'ngob na sap ba' mi' bha ja taanda' gu tuumiñ gui' nam ji'k mui' ji baapkidha'. ³Ba' nam pu'ni mui' ba jiiim gu Peegro gio gu Juan, nam kia'pix mui' bax baapkiktu'ndat mu ja'k na pai' tum daan, ba ja ti gux ma'mkulhi', ba' bhai' ba ja taan gu tuumiñ. ⁴Ba' gui' mi' pix ji guguu mit na mit ti na mi ja'p daakat bha ja taan gu tuumiñ. Ba' gu Peegro mui' ji ñio, jup titda:

—¿Jix aa' ap aa jich jaduun' nach jum makia' gu tu'?

⁵Ba' gux ma'mkulhi' mi' pui' pup tu'ii', dai na bha ja nii'n' no' mit moo tu' ba ji maa. ⁶Ba' gio mui'p ji ñio gu Peegro, jup titda:

—Cham ua' iñ dho gu tuumiñ nañ jum makia' git jii' jaduun'. Ku ba' gu'm makia' iñ ji gui' nap tu' cham ilhii'ndha'. Kap xi kik-bo'n' jaduun'. Aañ ya' pum titda bhaankamu'n guch Xoi'kam gu Nasareet kam, nap xib dir ja'p ja'k ba tu oirida'.

⁷Ba' daipuk' nat pu'ni xi chidak gu Peegro xi dhaagik nobi'ran gu kii'n dir kam xi kik-buich gux ma'mkulhi'. Ba' pu mi' jotmoda' bhai' ji o'jo'ta gu tootna'n gio gu kekeelhi'n, ⁸ba' am te'kob tuu'nik mi ja'p pup kiik. Jano' dir ba' pu bhai' ji chu oilhich, cham tu' kax ma'mkulhi'. Mi' dhir ba' dai nat ba ja oi gu Peegro gio gu Juan na mit mui' ji baap mu ja'k na pai' tum daanda', am tuu'nkim gio na xi chu daa'nim buiñor gu Dios. ⁹Ba' biix gui' na mit ji'k ba ti na tu oiri' gio na xi chu daan buiñor gu Dios, ¹⁰mi' pui' pup tu'ii' am, nam gu'x bhai'x maat na dhi'r di' gu maa'nkam gui' na kax ma'mkulhi' kat na tu taandat gu tuumiñ bhai' ji dhaakat ki'ngob, bhai' nam pai' pui' ti tiiti'nda' Joidham jix chu Abhaar Kir.

Gu Peegro na ba ja a'gi'ndha' gu ja'tkam nat jax dhuuk dua gui' na kax ma'mkulhi' kat

¹¹Ba' gui' nat dua na kax ma'mkulhi' kat, cham ka ja dadoo'riho gu Peegro gio gu Juan, maa'n na ja oi'ri'chu' nam bha ja'p xi oipo. Ba' gu ja'tkam na mit ji chii'gik nax kii' dhi' ji' na kax ma'mkulhi' kat, mui' mu boopok mi' jim jumaap jamit maa'n kap sonpan gu ge' chiop nam pai' ja'pni ti tiiti'nda': Tootnam Bhi'n'baki'n' gu Salomoon, nam jix bhai'x ja tiigim gu Peegro gio gu Juan nam mi'p tu'ii' biima'n gui' na kax ma'mkulhi' kat, na gu' cham jir ja jujur gu pui' nam jax ti nii'n'. ¹²Ba' gu Peegro nat ba ja ti na nam mi ja'p gu'kat bhai' ba ja nii'n', jup ja titda:

—¿Jax ku pim ba' bhai' bach nii'n' jich jaaduñ Israel kam? ¿Ja'p jum aa' pim aa nach aach diil pix bixchu'x chu ai'chu' nach pu tu duña'a, pui' ku chich ba' dua'n dhich jaduun' na kax ma'mkulhi' kat na cham tu oirit, piam ku gu' panaas nach a'm ti nii'n' pix gu Dios na chich ba' pui' tu duu? ¹³Gu' dhi' matgim gu Jesusus ji na

chich bhaankamu'n dua'ñ, gui' nar maraa'n gu ja Dios tuk guch bopxi kat, pui' na jax gu Abraam, gio gu Isaak, gio ba' gui' nar Jakob, nat gu' ge'kam ki'n dai na ba' biix aixim jix ai'chu'n na pu tu duña'. Ba' dhi Jesuus jir di' na pimit jaroi' ja chia gu ge'gerkam nam mu'aa', gui' bo na gatuuk tii bax dho'ñchom kat gu Pilaato, gu' ji na pim gu' aapi'm cham ji'x aa' na do'ñcho'. ¹⁴ Lam chi na pim gu' jax chi'ya' git na ba do'ñcho' gui' nar jix uañ gio nar jix bhai'kam. Aapi'm gu' dai gu tu' tu mua'kam xi chu chia nam do'ñcho'. ¹⁵ Gui' pimit ba' xi chu chia nam mu'aa' na kach guguxi'ñdhat nach mi' ja'k bhiichgida' jix kii' boi cha'm na pai' ja'k jup tu'ii' gu Dios. Ku gu' gu Dios giop dua'ñ ji, ba' aach biix nii'ñ diilh jich buupui ki'n gu dhi' pui' nat jax jum duu. ¹⁶ Gu' ba' dhich jaduun na ya' kiik na pim nii'ñ gio na pim jix maat nar jaroi' dha', dho gu' dhi' na soi'm ilhdhat jix biiñak dho buiñor gu Jesuus, pui' kut ba' dua na kax ma'mkulhi' kat. Ba' dhi' pu'ñi pix ja'k jir jum duukam jiñ jaaduñ.

¹⁷ Ba' aañ xib bax maat jiñ jaaduñ na pim bak pu cham maatit na pimit jax kai'ñkam tu chia ja biim gu jam ge'gerkam tuk nam mu'aa' gu Jesuus. ¹⁸ Gu' dhi' nat jax dhuukat pix pui' ja'k ba tu kuugalh ji gu Dios na jax pui' pu ba kai'chdha' bijik dir ja a'm jim ua'rgidhat gui' nam bhaankamu'n tu a'gada', nam pu'ñi kai'chdha' na saak gatuuk pu'ñi jich a'mkam bam tulhiña' guch Xoi'kam. ¹⁹ Ba' gu xib dai na bam aa' pix na pim soi'm ilhdhai mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' gu Dios na ba' ba uañchuda' gu jam ua'tulhdhara', gio ba' na ba jam tajaan'dha' gui' na pim ki'n gammiji jix jijikgim bap tui'ka'. ²⁰ Gatuuk ba' dai na gio bhai'p ba jam joochxidha' gu Jesuus, gui' nat jaroi' pu bijik dir bhaan ti tii na pu'ñir jich Xoi'kam ka'. ²¹ Ku ba' gu' xib jootom chakui ob bha jim ji guch Xoi'kam, dai no't biix ba tum kuugalh gu pui' nat jax ja'k ti'ik gu Dios ja a'm jim ua'rgidhak gui' nam bhaankam tu a'gimik. ²² Pui' na jax gu Moisees nat bhaan jim ua'rgidhak pui' tu ja a'gidhak guch bopxi kat, na ja'pni ja titda: "Gu Ge'kam jich Gi'kora' pui' ba tu duña' na gatuuk jam bui dhir maaxilhia' maa'n gui' na bhaankam tu a'gada' gu Dios ja'p na jax aañ. Moo pim mi' pui' xi jimii na jax jam tida'. ²³ Na gu' gu jaroi' no't cham mi' pui'

jii na jax kai'chdha' gui' ji' na bhaankam tu a'ga' gu Dios, dho gu' dai na ja'k jootsa' dho gu Dios mi' dhir ja bui gu Israel kam ja'tkam, na gu' cham ka kiigalli'ñdha' gio na cham bhaan ka ti niidhidha'."

²⁴ Ba' biix gui' nam ji'k bhaankam tu a'gimik gu Dios jano' dir nat pai' dhuuk bhai' ji chu a'ga gu Samuel, pu'ñi bhaan tu a'gada' am na jax ba ji chu buusnichu' gu xib. ²⁵ Ba' dhi' pui' nat jax ja'k tu daasak gu Dios ja a'm jim ua'rgidhat gui' nam bhaankam tu a'gada', dho gu' aapi'm dho jam aagit jup kai'chdha'. Gio gu pui' nat jax ja'k jup tu ja daaxdhak guch bopxi kat nat bhaan jim ua'rgidhak gu Abraam na ba' ja'pni ja titda: "Biix na ji'x oi'ña'n ja a'm ba ti niidhidha' gu ja'tkam, nam gu' mi' pui' ba jimia' nañ jax jix aa', nam gu' pui' ja'k ba ja aagi'ñdha' gui' nam gatuuk ka maaxilhia' nam jir jum bopxi ka'." ²⁶ Pui' kut ba' gu Dios aapi'm biipi' ba jam mattuda nat jax jum duu jano' nat pai' dhuuk giop dua guch Xoi'kam, na pim sap ba' ba machia' na jax ja'k jam a'm ti niidhidha' gu Dios na pim sap ba' cham kam ua'tulhi'ñdha' biix ji'ma'n aapi'm.

4

Gu Peegro gio gu Juan nam ja bui ba suullh-gia' gu ge'gerkam jum aa'ndam

¹ Ba' gu Peegro gio gu Juan nam pui mi' ka tu ja a'gi'ñchu' gu ja'tkam, mi' ba ai mit gui' nam bhai' ge' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam ji ja baidhat am gui' nam saduseos jum tiiti'nda' gio ba' gu ja ge'kam tuk gui' nam bhai' tu nuuka'nda' chiop. ² Ba' giilhim jix bhaaktu' am, nam gu' tii cham aa' nam mi' tu ja a'gi'ñ gu ja'tkam gu Peegro gio gu Juan, nam pui' ja titda nam gu koi'ña'n gatuuk duduadii giop baapmi-gia' mi' dhir nam pai' ka yassapka', pui' nat jax jum duu gu Jesuus nat duadik giop bam mi' dhir na pai' ka yaaspich. ³ Ba mi' pu ja da'ngi mit, gu' ji na gu' moo pu pui' bar jurnik ip, ba' cham ka aix nam tu ja a'gidha'. Ba' ka xi chu chia mit pix nam ja kuupa' mu ja'p nam pai' ja kukpada' gu ja'tkam. ⁴ Ku gu' mui' ti jii'ñ jamit ji buiñor guch Xoi'kam gui' na mit ji'k ja kai na mit jax tu ja a'gi gu Peegro gio gu Juan. Ba'x io'm bar mui' am gui' nam ji'k ti jii'gi'ñdha' buiñor guch

Xoi'kam, ji'k jix chamaam miil jam dho moo aix gu dai chichio'n.

⁵ Ba' buimgidhak maap bam jumaap jamit bhammi Jerusaleen gui' nam jir ja ge'gerkam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam, gio ba' jai' gui' nam ji'k jir jix a'aixkam ka', gio ba' jai' ip gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios. ⁶ Gio ba' moo biix bhai'p ai ip gu Anaas, gui' nax io'm jir ja ge'kam tuk ka' gui' nam bhai' ge' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam, ji ja baidhat gui' nam ji'k jir jum maap oi'dhagim ka', pui' na jax gu Kaipaas tiigim, gio ba' moo gui' na Juan jup tii'nka', gio ba' moo gu Aljaanru. ⁷ Mi' dhir ba' dai na mit xi chu chia nam mui' xi ja bai'ñixidhika' gu Peegro gio gu Juan. Ba' na mit pai' dhuuk mi ja'p xi ja tuttu ja saagi'n, jup ja titda am:

—¿Jax dhuukat japimit dua'n dhi maa'nkam? ¿Jarooni aa bhaankam japimit dua'n?

⁸ Ba' gu Peegro mui' ji ñio, na gu' ge' bhaan jup tui'dhi' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda', jup ja titda:

—Dho gu' ea na pim xiñ kaaya' jiñ jaaduñ, aapi'm na pim jir ja ge'gerkam tuk gu Israel kam ja'tkam, gio aapi'm na pim jir jix a'aixkam. ⁹ Dho gu' kapbhai' na pim ya' bach chikka na pim jix maachim nat jax dhuuk dua dhich jaduñ na kax ma'mkulhi' kat. ¹⁰ Dho gu' jam aagi'ñdha' ich dho nam ba' jai' pui'p bax chu mat ka' gu ja'tkam biix nam ji'k jir Israel kam. Dho gu' dhi' dua dho dhich jaduñ na kax ma'mkulhi' kat na pim jax ba nii'n, ba' aach bhaankamu'n dua'n dho guch Xoi'kam Jesus gui' nar Nasareet kam, gui' na pimit jaroi' tu chia nam kuruus ta'm sissapai mu'aa', nat Dios giop dua'n. ¹¹ Ba' dhi' ji' dhi Jesus pui' ji buus na jax gu jodai, aapi'm ba' ja'p jup ji bubua na jax gu bhichi'ñbakchadam, na pimit mai' xi buak dhi' ji' dhi jodai na pim pui' ihii'n na panaas cham tu' bhai', gu' ji nat gu' dhi' ba' pik ge'kam ki'n ji bii. ¹² Ba' cham tu' jumaip jix jai'ch gui' na jaroi' uañchu'n gu ua'tulhdhara', nat gu' gu Dios cham tu' jumai bhai'p joot ya' dhi oi'nga'n na jaroi' uañchuda' guch ua'tulhdhara'.

¹³ Ba' mi' pui' pup tu'ii' am gu ge'gerkam jum aa'ndam na mit ji ja keek nam joidham jix bhai' xi bua nam tu a'ga gu Peegro gio gu Juan, nam gu'x maat na mit tii cham pai'

tum mamtux, gio gu' gampai' tuutu'm am nam xi ja nii'n. Ba' ba ilh jamit nam jir di' gui' nam kaichgit gu Jesus Nasareet kam. ¹⁴ Ba' pui' cham bhai' nam jax ka ja tiida', gio na gu' moo mi'p kiik ja biim gui' nat dua na kax ma'mkulhi' kat, ¿jax gi dhuip ja ñiokdha' am? ¹⁵ Pui' dho ba' cham jax ji ja tiidak giop ka xi chu chia mit nam alhio ka xi ja boosga' mi' dhir nam pai' ka tu a'gat. Diilh jamit ba' mi' ji bi'ik ma tu a'ga nam tiim ti tikka nam jax ja'k ja duña', ¹⁶ jup kai'ch am:

—¿Jax ba' ja'k jix bhai' nach ja duña' dhi ja'tkam? Nam gu' moo biix pui'p bax chu maat gu ja'tkam gu ya' kam Jerusaleen na mit dua'n gui' na kax ma'mkulhi' kat. ¿Jax gi dhuip ja iattulhdha' ich? ¹⁷ Ku gu'x bhai' ji nach ja soo'mchulhdha' nam ba' cham nai' bhaan ka tu a'gidha' gu Jesus, na ba' cham gammiji pup tum a'gichgida' pu chu'm.

¹⁸ Ba' pui' xi kai'chimik am giop ba tu ja joochxi mit. Ba' na mit pai' dhuuk mi' ba ai, ja ñiokdhat pui' ba ja titda am nam cham nai' bhaan ka tu a'gada' gu Jesus. ¹⁹ Gu' ji na gu' gu Peegro gio gu Juan jup ja titda am pi'x:

—Aa dho gu' dai na pim biipi' xim ga'n-gada' dhoñ jaaduñ no' moox kii' ka'm nii'n gu Dios nach aapi'm tu' ka'm jam nii'ñdha', ka' ba' gu' gui' na jax ja'k jich jurtudidha'. ²⁰ Dho gu' aach cham ji nach jich gu'nguxi'ñ nach moo cham jup ka ji chu a'ga' gu pui' nach jax ja'k niidhimik gu Jesus nax bhai' xi chu buimik na jax ja'k xi chu a'gimik.

²¹ Ba' giilhim jix bhaakut pi'x ja kai mit gu ge'gerkam jum aa'ndam gu pui' na mit jax chii. Ba' tii bax ja tulhiiñchudam kat am, gu' ji nam gu' cham bia' nam jax ji chi'ji ja tulhiiñchuda' git, nam gu' biix pi'x tu daan gu ja'tkam buiñor gu Dios nam xi ja kee, nam jix bhai' jim taatit nat dua gui' na kax ma'mkulhi' kat. Pui' dho ba' cham jax ji ja doodak ba ja joot jamit nam ba jimia' mi' dhir. ²² Ba' gui' nat joidham dua na kax ma'mkulhi' kat, bia'ka' ji'k gook oo'm oidha'.

Nam ba tu daanda' buiñor gu Dios gui' nam ji'k ti jii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam

²³ Ba' na mit pai' dhuuk xi ja do'ñcho gu Peegro gio gu Juan, pu silh jii mit mu ja'k ja bui gui' nam pui'p ti jii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, ba' ba ja aagi'ñ am nam jax ja titda

gu ja ge'gerkam tuk gui' nam bhai' ge' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam, gio ba' gui' nam jir jix a'aikkam ka'. ²⁴ Ba' na mit pai' dhuuk tiimo nam pu'ni xi chu ja a'gidhimik, ma tu daani mit biix maap buiñor gu Dios, jup kai'ch am:

—Aapi'ch Gi'kora' na pich jup duu dhix dhaam, gio ba' dhi dibür, gio ba' gu suudai' na nai' suu'n biix kap na ji'x jir oi'nga'n, gio ba' biix na ji'k tu' ya'x chu jai'ch bhaan dhi oi'nga'n, ²⁵ na pich pui' ja'k jurtudak gu Dabii ki'n gux Dhuudu' kam jix Uañ jum li'mda' nat ba' pui' ja'k tu' ua'nak mi u'uan ta'm na ja'pnim kai'ch:

¿Jax kum ba' dai nam bhai' ji bhaaku' gu ja'tkam,

gio nam cham ja matda' ir tu a'gichu'nda' nam jax ja'k tu duña'?

²⁶ Pui' na jax gui' nam jix io'm ge'gerkam ki'n daraa ya' dhi oi'nga'n,

gam gui' nam cham pik ge'gerkam ki'n daraa,

maap ba tu a'ga mit nam jax ja'k dui tu soo'mdha' na ba' cham jaroi' bhaankam ka tu a'gada' guch Gi'kora' gio gui' nat bhaan ti ti,

na saak bha jootsa' ya' dhi oi'nga'n.

²⁷ Dho gu' pui' dho ji chu buus nat gu Eroodis biima'n gu Poonsio Pilaato, gio ba' ja biim ip gu Israel kam ja'tkam, gio ba' gui' nam cham jir Israel kam, ya' maap jim jumpadak jamit na pai'r Jerusaleen mua gum tujuandam tuk gui' nax io'm jir jix uañ, gui' na pich pu bijik dir bhaan ti ti na saak gatuuk pu'niich a'mkam soi'm duña' nam mu'aa'. ²⁸ Ba' dhi' pu'ni ja'k dooda mit nap jax pui' pu ba kai'chdha' bijik pai' dhuuk dir na saak gatuuk pu'ni ja'k ba tum kuugalhda'. ²⁹ Ba' gu xib dai nach a'm bam aa' nap jich nuukdaidha' nam ba' cham jax jich dhooda' gui' nam jaroi' xich bhaamki'iñ, gio ba' nap pui' tu duña' nach cham ji chotdonit nai' tu ja a'gi'nchu'nda' gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham jum ni'ook.

³⁰ Gio ba' nap pui' ja'k jup tu duña' nach ja duduadhi'ndha' gux kako'kkam bhaankamu'n gu Jesus gui' nar jum mar, gio ba' na biix aixim jix bhaai'n ka' nach pu tu duña' gux ki'p jum duukam. Ja'pni daipu'.

³¹ Ba' na mit pai' dhuuk tiimo nam xi chu daañimik, pix am tum gi'nduki mi' nam pai'p tu'ii', bak gu' gux Dhuudu' kam

jix Uañ li'mda' nat ja a'm bam tajaa biix ji'ma'n. Mi' dhir ba' dai nam cham ji chotdonit tu a'gada' gux bhai'm kai'chdham ni'oki'n gu Dios.

Nam jax ja'k tu jimda' gui' nam ji'k ti jügi'ndha' buiñor guch Xoi'kam

³² Ba' biix gui' nam ji'k ti jügi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, maa'n nam jax jum aa'nda' gu ja jujur am bhaan, sia kum gu' tiir mui'. Ni jaroi' maadit ku am jix chu da'da' gu tu' nam bia'ka', nam gu' pui' ilhii'ndha' nar ja biix ga'n ka' pix. ³³ Ba' gu noonbi'n guch Xoi'kam gammijix io'm bhaan xi chu ja a'gi'ndha' am gu pui' nat jax ja'k jum duu diilh guch Xoi'kam jano' nat pai' dhuuk duadik giop bam. Ba' gu Dios pui' xi chu duu nam biix pix bia'ka' gu tu' na ja a'm jum aa'nda'. ³⁴ Ba' cham jaroi' maadit bhaan jum aa'nda' gu tu', na gu' jai' dhit gui' nam bia'ka' gu dippir xi chu ga'rat am, piam tu' na pix no'm bia'. Ba' gu tuumiñ na ji'k mi buusnidha', ³⁵ ja maakidha' am gu noonbi'n guch Xoi'kam nam ba' gui' mi' dhir jup ja maakidha' gui' nam ji'k cham bia'ka' nam tu' ki'n tu saba'da'. ³⁶ Pui' na jax maadit gui' nam jir bopxi'n gu Lebii, Josee tügim, nar mu ja'k kam ka' na pai' pui' ti ti' Chipre, gui' na mit Bernabee ja'k ji chitgik gu noonbi'n guch Xoi'kam, na ja'p kai'nkam jup jum kai'ch: Gui' na ja guguuxi'ndha' gu ja'tkam. ³⁷ Ba' dhi' ji' dhi maa'nkam nat pu'ni ma tu ga'ra gu dirbaga'n na bia'kat ja maa gu tuumiñ gu noonbi'n guch Xoi'kam gui' nat ji'k mi buus.

5

Na mit jax ja'k jum ua'tulhdhak gu Ananiyas gu gu Sapiira

¹ Ba' moo maa'n gu maa'nkam Ananiyas tügim pui'p ma tu ga'ra gu dirbaga'n biima'n gu binga'n Sapiira tügim. ² Gu' ji na mit gu' maa'n ni'ook xip duuk daim bipnagim, jai' xi bi'aak jamit gu tuumiñ gui' nat ji'k mi buus na mit tu ga'ra. Ji'k pix ba' xi u'uuk ba jii gu Ananiyas nat ba ja maakim gu noonbi'n guch Xoi'kam. ³ Gu' ji na gu'p titda gu Peegro nat pai' dhuuk ti ba maa:

—¿Jax ba' jiiñ jaduñ Ananiyas kut ba'm jur am ji baakik gu ja'ook pui' ja'k jum jurtuda nap ba' bha jimii ya' iatgidha' gux

Dhuudu' kam jix Uañ li'mda', nap pui' kai'chim na pimit ja'kbui' ki'n pix ga'ra gu jam dirba' na pich ji'k ya' ba aich dhi tumeiñ, sia ku pimit jai' xi bi'aak? 'Dho gu' cham jax jup bua't dho no'p moo pu cham jax jup ji kai'chidhat ya'p ba aichdha' git sia gu ja'kbui', na gu'r aapi'm diilh ga'n gu dibiir na pimit ga'ra. Cham jax bua't sia pim jax bua gu jam tumñi' na pim jax ilhii'ñdha'. Gu' ja'ppi nap moo pui'p kai'chim ji nar biixi'ñ nat ba' bhaan cham am ka gii, na gu'r ua'tulhdhara'. Na gu' cham tu' gu ja'tkam na pich ya' ba ja iatgi, gu' gu Dios ji.

⁵ Ba' nat jax pui' ji' tii'n gu Peegro, mi ja'p iarik pu gan ji muu gu Ananiiyas. Ba' giilhim jix chooto'n jamit gui' na mit ji'k pui' ba ti kai. ⁶ Ba' ji'kchi gu biipibop xi bhiibgak ba yaaspam jamit gu tukga'n gu Ananiiyas kat.

⁷ Ba' moo ja'xpix mi'p ba ai gu Sapiira binga'n gu Ananiiyas kat, pu cham maat no' tu' jax jup jum bua. ⁸ Ba' bhai' ji chikka gu Peegro no' moor silhkam na mit ja'kbui' ki'n pix ga'ra gu ja dirba', jup titda:

—¿Jir silhkam aa na pimit ja'kbui' ki'n pix ga'ra gu jam dirba' na ji'k ba aa' gum biina'?

Ba' gui' maa'n na ji'k jup aa', jup kai'ch:

—Jøø', ja'kbui' ki'n pix dho.

⁹ Ba' gio mui'p ji ñio gu Peegro, jup titda:

—¿Jax ba' ku pimit ba' maa'n ñi'ook jup duu daim bipnagim na pim ba' pu'ñi ya' ji øøji iatgidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda'? Na gu' tii cham jir kii', na gu'r ua'tulhdhara'. Kani nam muni dhir bhai' ba jiiim gui' na mit bhiik gum biina' na mit yaaspapuk. Ba' xib aap jup jum bhiika' am nam jum yaaspapu'.

¹⁰ Ba' mi' jotmoda' nat jax pu tii'n gu Peegro, mi ja'p taa'ban ji iarik pu gan ji muu ip gu Sapiira. Ba' na mit pai' dhuuk mi' ba ai gu biipibop, mi' pix ji chii mit na muukix kam mi ja'p kaat. Ba' ma bhiik jamit ip na mit yaaspam mi' dhir ja'p sonpan na mit pai' yaas gu binga'n. ¹¹ Ba' na mit pui' ba ti kai gui' nam ji'k ti jii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, giilhim jix chooto'n jamit, gio gu jai' ba pui' ip na mit ji'k pui'p ba ti kai.

Nam jax ja'k joidham jix bhai' xi chu buada' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam

¹² Ba' bha ja'p ji oipot Jerusaleen gu noonbi'ñ guch Xoi'kam joidham jix bhai' xi chu

buada' am ja bui gu ja'tkam nam jax ja'k cham ji'xkat pai' pui' ti niidhat, nam sap ba' ji chii'gi ba ti jii'ñdha' nar silhkam gu pui' nam jax ja'k tu ja a'gi'ñdha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios. Gio ba' nam gammiji ba jim jumpada' biix nam ji'k ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nam tu daanda' bhai' ge' chiop, maa'n kap nam pai' pui' ti tii'ti'nda': Tootnam Bhi'ñbaki'ñ gu Salomoon. ¹³ Ba' gui' nam ji'k chakui ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam cham jix ja bintam ka' am, sia kum gu' tiix ja kii'galhi'ñdha'. ¹⁴ Ku gu' gatuuk siamri pix ja'x ji chi jii'ñ jamit ji buiñor guch Xoi'kam, pui' na jax gu chichio'ñ gam u'uub. ¹⁵ Mi' dhir ba' dai nam ja boosgaidhat mu ja'p ba ja darsaim gux kako'kkam biix ba' b-hak soosnap bhaan gu bapaxidhara', nam pui'm aa' na jai' ja a'm bhiiya' gu ikgiga'n gu Peegro na pai' dhuuk bha buusnia' nam sap ba' pu duduadhia'. ¹⁶ Gio ba' jai' mui' bhai'p aajidha' am Jerusaleen gu ja'tkam gui' nam mu ja'p ji'dilh oi'dha'ka' ji ja ua'dat am gux kako'kkam, jai' dikoo pix ji dhuduatu' am na ja a'm jup tui'ngidat gu cham kiki' i'ii'mda'. Ba' biix ja dudu'a'ndhidha' am gu noonbi'ñ guch Xoi'kam, jix kiki' dho gu' ba jimia' am.

Nam ba ja kuupa' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam

¹⁷ Ba' gu ja ge'kam tuk gui' nam bhai' ge' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam, bhai' ji bhaam ja biim gui' nam saduseos jum tii'ti'nda'. ¹⁸ Ba' bhai' pu ja da'ngik ja kuu mit gu noonbi'ñ guch Xoi'kam bhai' nam pai' pu ja kukpada' gu ja'tkam. ¹⁹ Gu' ji nat gu' tukaa' maa'n gu nobii'ñ gu Dios bhai' ji øøk biix kap tu kukpio' gu kiki'ngob, ba' xi ja boosgak jup ja titda:

²⁰ —Ea na pim moo giop mui'p jimia' mu chiop, mi' pim xi gu'kii ja aagi'ñdha' gu ja'tkam nam ti jii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam na ba'x bhai' ba tu ja jimda' gam-miji.

²¹ Ba' gui' pui'p jum duu mit na jax ja titda gu nobii'ñ gu Dios. Kabuimuk jamit mu ji baapkik chiop bhai' ji chu ja a'gi gu ja'tkam.

Ampik na gu ja ge'kam tuk gui' nam bhai' ge' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam, ja biim gui' nam ji'k maap jix bhai'm daa'nka', kia'pix nai' ja'p ka tu

ja joochxi'n am nam bhai'm jumpada' biix gui' nam ji'k jir jix a'aixkam gu Israel kam, nam sap ba' maap bhai' ja iattulhdha' gu noonbi'n guch Xoi'kam, nam gu' pu cham maat no' mit jup ba bubua. Ba' na mit pai' dhuuk biix bhai' bam jumaap, xi ja joot jamit gu o'rosiiris nam ja bai'ñpu' gu noonbi'n guch Xoi'kam mu na mit pai' ka ja kuupak. ²² Gu' ji na gu' na mit pai' dhuuk mu ji øek xi kuki'kak mi'ji ja'p tii xi chi nini'i'n, chaam pai' tu jai'ch am mi' na mit pai' ka ja kuupak. Pui' dho ba' gu' giop ba jii mit na mit ba ja aa'ñdham gui' na mit jaro'i mu ja joot, ²³ jup ja titdaim am mu ji øek:

—Cham pai' tu jai'ch am gui' na pimit jaro'i tii much joot nach ja bai'ñpu'. Tii mi' pu kuupak gu kiki'ngob na chich jax mu ai, giop gu sandaarui'x mi' tii pu guguuk am ip nam tu nuuka'n.

²⁴ Ba' nat pui' ji' ja kai gu ja g'e'kam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam, gio ba' gu jai' nam pui'p jir g'e'g'erkam, gio ba' gui' nar ja g'e'kam tuk ka' gui' nam bhai' g'e' chiop tu nuuka'nda', nai' tii pup jum ti tikka am na mit jax ba'm duu gui' na mit bhai' ka ja kuupak. ²⁵ Ba' moo jano' bhai'p ba ai maa'n gu maa'nkam, na jax jim jup ja titda:

—Gui' na pimit saak ja kuu, mu chiop ji gu'kat tu ja a'gi'ñchu' am gu ja'tkam.

²⁶ Ba' nat jax pui' ti kai gu ja g'e'kam tuk gui' nam bhai' chiop tu nuuka'nda', mu dai'bus nat ja gaagam xi ja baidhak gu o'rosiiris tugi'n. Ba' na mit pai' dhuuk ba ja tii, jix bhai' pix ja tiidak ba ja baidhak jamit, nam gu'x ja iibhi'n gu ja'tkam, nam gu' bhaakui mi' ja ma'yasa' joodai ki'n no' mit mi ja'p ba ji ja g'ibiimi ja nii'ñchudat.

²⁷ Ba' pu silh ja bai'ñchu' am mu ja'k nam pai' jumpax gui' nam jix bhaak. Ba' na mit pai' dhuuk mi ja'p xi ja tuttu ja saagi'n, bhai' ji ja ñiok gu ja g'e'kam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam, jup ja titda:

²⁸ —Gi nach jup jam titda na pim cham nai' bhaan ka tu a'gada' gu Jesusus. Aapi'm gu' biix kap ba tiimo na ji'x jir Jerusaleen na pim tu a'gimik, na pim jix aagit nam jich bhaamkidha' gu ja'tkam na chich tu chia nam mu'aa'.

²⁹ Ba' gu Peegro gio gu jai' noonbi'n guch Xoi'kam mui' ji ñio mit, jup kai'ch am:

—Dho gu' ja'pji na gu'ch a'm jum aa' nach tu' ka'm nii'ñdha' gu Dios, cham tu' gu ja'tkam. ³⁰ Ba' dhi' dhi Dios jir di' nam jaro'i daanit guch bopxi kat, jir di' pix ip nat giop dua'n gu Jesusus gui' na pimit jaro'i tu chia nam kuruus ta'm sissapai mu'aa'. ³¹ Mi' dhir ba' dai nat ba baidhak jix dhaam ja'k, sonpan kii'n dir ja'k ba' chia na daaka'. Gio ba' nat g'e'kam ki'n dai na ba'x bhaai'n ka' na tu uañchu'nda' gu ua'tulhdhara', na ba' pu'ñi duuk ba ja uañchuda' gu ja ua'tulhdhara' gu Israel kam ja'tkam no'm mi' pui' ba jiim na jax jix aa'. ³² Ba' aach jix bhai'x maat gu dhi' pui', na gu'ch mattu'n gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' gui' nat ja a'm taja gu Dios biix nam ji'k tu' ka'm nii'ñ, gio diihl jachich jup tii nat jax jum duu gu Jesusus na ya' xi oilhimik.

³³ Ba' giilhim jix bhaakut pix ja kai mit gu g'e'g'erkam, mi' dho gu' bax ja koodak am gu noonbi'n guch Xoi'kam. ³⁴ Gu' ji na gu' moo ampik mi'p tu'ii' ja bui maa'n gu pariseo, Gamalial tiigim, na sap jix mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios, gio nam biix pix tu' ka'm nii'ñdha' gu ja'tkam. Ba' dhi' ji' dhi Gamalial jotmoda' nat jax kikbo xi chu chia nam alhio mi' dhir ka xi ja bubuaxdha' gu noonbi'n guch Xoi'kam. ³⁵ Mi' dhir ba' moop ja titda gu g'e'g'erkam nam mi'p tu'ii':

—Ea xib japim ba' xiñ kaaya'n jaaduñ Israel kam nañ ja'p xi jam tiidak, na pim chakui ja juanda' dhi ja'tkam, na pim biipi' ka xim ga'ngada' no' moor am na pim ja kooda' ka' ba' gu' cham. ³⁶ Na gu' na pim jax bax maat jia nat jax jum duu gu Teudas kat jano' nat pai' dhuuk bhai' ji chu ja a'gi gu ja'tkam, na tii g'e'kam xim ilhii'ñdha', ba' mui' ba kaichgit am, ji'k gook mambhiix oo'm aixim. Ba' na mit pai' dhuuk mua, nai' pix ji'dilh jii mit, pu ampix ji chu juu dho gu'. ³⁷ Gio ba' moox io'm xib pa' ip, na pai' dhuuk ja daasaidha' gu ja'tkam gu g'e'kam Rooma kam, pu'ñi bhai'p ji chu ja a'gi gu ja'tkam gu Juudas kat gui' nar Galilea kam kat. Ba' tii ji'k jup ba kaichgit am, gu' ji na mit gu' gatuuk ampix mua, ba' gu ja'tkam tugi'n nai' pix ji'dilh ji jii mit, pu ampix ji chu juu ip pui'. ³⁸ Nañ ba' ki'n jup jam titda jii jaaduñ na pim cham ja juanda' dhi ja'tkam, nach gu' cham maat nam jax kai'ñkam pui' ja'k tu a'ga. Na gu' no'm ja'p pix pui' ja'k tu a'gada' git, çcham aa gu' ji'x

pix juugit pui' ja'k jup tu a'gada' am git, mi' dhir pu nai' ampix ji chu jugia' git na mit jax bam duu gu jai' gui' nañ jaroi' ba ja aa'?³⁹ No' gu' dhi' gu Dios pui' ja'k ja jujurtu'n nam tu a'ga', dho gi gu' pu ni jax dhui ji ku pim cham ji'xkat ja soo'mchulhdha', sia pik nar jax ka' git. Moo pim xim ga'ngada' nañ jax jam titda. Cha'pim maa'n na pim jix bhaak ka', jaiñ no't gu' jax dhuukat buiñor gu Dios ja'k ji chu buus.

Ba' gu ge'gerkam mi' pui'p jii mit nat jax ja ti'i'n gu Gamalial. ⁴⁰Dai na mit xi chu chia pix nam ja bai'n'pui xi ja gii'bia' chipliin ki'n gu noonbi'n' guch Xoi'kam. Mi' dhir ba' dai na mit xi ja soo'mchulhdhak ba ja joot nam cham nai' bhaan ka tu a'gada' gu Jesusu. ⁴¹Ba' gu noonbi'n' guch Xoi'kam mi' dhir jup ba jii mit ja bui gu ge'gerkam joidham jix bhai'm taattugit, nam gu'x maat na gu Dios pui' ja'k jix aa' nam jum tulhii'ndha' bhaankamu'n gu Jesusu. ⁴²Ba' gammiji cham iikix ka' nam tu a'gada' bhai' ge' chiop gio mu ja'p kikcham, nam bhaanka-mu'n tu a'gada' gu Jesusu jich Xoi'kam gui' na saak Dios pu'ni' gatuuk bha jootsa'.

6

Gu noonbi'n' guch Xoi'kam nam pui' ba ti'ya' na cham jir am ka' no'm cham ka tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n' gu Dios

¹Gu' ba' nam gu' jano' pix ji mui'dhidha' gui' nam ti jii'ndhidha' buiñor guch Xoi'kam, ba' jai' dhit dhi' ji' nam ba ti jii'gi'ndha' nam griago ñi'ook ki'n tu a'gada', pui' ba ja titda am gui' nam ebreo ñi'ook ki'n jup tu a'gada' nam sap cham pik bhai' tu ja maakda' gu di'dilhdhim u'uub gui' nam pui' griago ki'n jup tu a'gada'. Ba' pui' ja titda am jia nam sap siamri jix bhai' xi chu ja maakat gu tu' nam ja onbagi'ndha' gammiji nabap tanoohl. ²Ba' jai' dhit dhi' ji' nam ebreo ñi'ook ki'n tu a'gada' nam jir di' gu mambhiix daman gook noonbi'n' guch Xoi'kam, ba' tu ja joochxi mit biix nam ji'k ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam nam sap ba' maap jum jumpadai xi chu a'gai maa'n ñi'ook jup duñia' na jax ja'k jir am ka' gu dhi' pui'. Ba' na mit pui' dhuuk biix maap bam jumaap, bhai' ji chu ja a'gi mit, jup ja titda am:

—Aa dho gu' aach ja'p kai'nikam tu jam joochxi dhoch jaaduñ nach xi jam aa'ndham nach aach cham kach gu'nguxi'n' nach jam palhbui'ndha' nach jix bhai' jam buada' nach tu jam maakda' gu tu', nach pui' cham pik bhai' tu jam maakda' jai' dhit, nach gu' aach nai' ka tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n' gu Dios, nat gu' pui' ja'k jich a'm ba ti ti. Ba' cham jir am no' chich moo cham jup ka ji chu a'ga. ³Ba' aach pu jam titda na pim jai' xi ja gaagai gui' nam jaroi'x bhai' jam buada'ch jaaduñ, nam tu jam maakda' gu tu' na jam a'm jum aagaidha', ya' aapi'm diil' jai' dhit na pim ji'k ti jii'gi'n' buiñor guch Xoi'kam, nam aixka' ji'k xi jum gook ja'tkam, gio nam jir jix bhahai'kam ka', gio ba' nam jir jix chu mamatdagim ka', gio ba' na ge' ja a'm tajaaniix ka' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', nach ba' pui' ja'k ya ja darsa' aapi'm jam bui nam jich a'mkam jix bhai' jam buada', ⁴nach aach gu' moo nai' ka tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n' gu Dios, gio ba' dai nach ka xi chu daanda' buiñor ja'k jam a'mkam biix na pim ji'k ti jii'gi'n' buiñor guch Xoi'kam.

⁵Ba' biix pix pui' ji chii mit na sap jir am gu pui' nam jax kai'ch gu noonbi'n' guch Xoi'kam. Ba' moo bhai' ji aa mit gu Teeban, na gu' sap dhi'x io'm jix biiñak ka' buiñor guch Xoi'kam, gio sap na ge' bhaan tajaaniix ka' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. Mi' dhir ba' gu Piliip bhai'p ji aa mit, gio ba' gu Prookoro ip, gio ba' gu Nikanoor ip, gio ba' gu Timoon ip, gio ba' moo gu Parmeenas ip, gio ba' Nikolaas ip gu Antiokiiya kam, gui' na jai' pui' ja'k jup tu jimda' nam jax ja'k tu jimda' gu Israel kam ja'tkam. ⁶Mi' dhir ba' dai na mit ba ja baidhak mu ja'k ja bui gu noonbi'n' guch Xoi'kam, ba' gui' dai na mit bhai' xi ja da'ngik ja moom am ma tu daani jix dhaam ja'k buiñor gu Dios.

⁷Ba' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n' gu Dios jix io'm pix mik ja'p jim ke'jidha'. Ba' mui' ja'tkam pix ja'x jup ji chi jii'ndhidha' am buiñor guch Xoi'kam gu bhai' kam Jerusaleen, ba'x io'm mui' ba aixka' am. Daman gui' nam bhai' ge' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam jai' pui'p xi chi jii'n' jamit buiñor guch Xoi'kam.

Nam ba dagia' gu Teeban gux a'aixkam jum aa'ndam

⁸Gu' ba' na gu' gu Dios bhaan ti nii'ndha' gu Teeban, ba' joidham jix bhai' xi chu buada' gux kii'p jum duukam ja bui gu ja'tkam nam tu' cham ji'xkat pai' pui' ti niidhat, nam ba' bhaan jix mat ka' nar silhkam gu pui' na jax ja'k tu ja a'gi'ndha'. ⁹Gu' ji na mit gu' jai' dhit gu Israel kam ja'tkam nam mu ja'p tu chiopi' ka' dilhkob ja'k, gui' na mit ja do'ficho nam tu ja juantudimik pui' pix cham ja namkidhat, giilhim bhai' ji bhaak jamit dhi' ji' ja biim gui' nam mu ja'k oi'nika' Sireene, gio ba' gui' nam mu ja'k jup oi'nika' Alijandriiya, gio ba' jai' gui' nam mu ja'k jup oi'nika' na pai' Siliisia bhaan bipio' gu dibir, gio ba' moo gui' nam mu ja'k jup oi'nika' na pai' Aasia bhaan jup bipio' gu dibir. Ba' dhi' biix bhai' ji niokbo mit buiñor gu Teeban. ¹⁰Ku gu' diilh gui' am cham bhaai' ji nam jax ja'k xi chitdada' git na ba' cham ka tu a'gada' git, na gu' gui' giilhim joidham jix bhai' xi bua na xi chu a'ga nam xi kœœ, na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' na mattu'n na jax ja'k ti'ya' na tu a'ga'. ¹¹Ba' pui' ma ja umua' mit ja namkidhak ji'kchi gu ja'tkam nam sap ja iatgi'ñpu' gu ja'tkam mu ja'p nam pui' ja titdaidha', na sap pui' kai'ch gu Teeban na pur cham tu' gu gœ'gi'chhiop bhai' nam pai' tu daanda' gio gu pui' nat jax ja'k tu daasak gu Moisees na tu aagix ka'. ¹²Ba' nam pai' dhuuk mu ja'p ba ja iatgidhim gu ja'tkam, giilhim bhai' ji bhaak jamit dho gu', pui' na jax gu ja gœ'gerkam tuk gu Israel kam ja'tkam, gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios. Bhai' dho gu' pu daa mit gu Teeban, mi' dhir ba' dai na mit ba baidhak mu ja'k na pai' tum a'gada' gu gœ'gerkam ja bui. ¹³Jai' mit jup xi ja umua'ndhak gui' nam iattulhdha' gu Teeban, sia kum gu' tii cham kœœ no' moo pui' kai'ch piam ku gu' cham. Ba' na mit pai' dhuuk biix maap xim jumpadak bhai' ji chu a'ga, mui' ji ñio mit dhi' ji' na mit jaroi' ja umua', jup kai'ch am:

—Dho gu' aach pui' kœœke' ji dhi maa'nkam na gammiji pui' kai'chdha' na sap pur cham tu' ya' dhi gœ'gi'chhiop gio ba' gu pui' na jax ja'k tu aagix nach tu jimda', ¹⁴na pui' kai'chdha' na sap gu Jesusu Nasareet kam ka iara' dhi gœ'gi'chhiop, gio sap ba' na maakam tu daasa', cham tu' sap pui' ja'k ka tu jimda' ich nat jax ja'k tu daasak aach jich

bui gu Moisees.

¹⁵Ba' nam bhai' xi ñii'n gu gœ'gerkam gio ba' biix gui' nam ji'k mi' daraa, ja'p tu'm ti nii'n gu Teeban nam jax chu'm ti nii'n gu noonbi'n gu Dios.

7

Na jax ja'k ba tu ja a'gidha' gu Teeban gu gœ'gerkam jum aa'ndam

¹Ba' gux io'm ja gœ'kam tuk gui' nam bhai' gœ'gi'chhiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam xi chikka gu Teeban no' sap moor silhkam nam jax chitda gu ja'tkam ka' ba' gu' cham.

²Ba' gu Teeban mui' ji ñio, jup kai'ch:

—Ea na pim xiñ kaaya'n jaaduñ biix na pim ji'k ya'p tu'ii'. Ja'pjaniiñ kai'rikam pix jup kai'chdha' aañ nat gu gœ'kam jich Gi'kora' Dios buiñor jum maaxdhak guch boxii kat Abraam jano' na mu ja'k ka kioka' Mesopotaamia, biipi' dir na ba' moo ba kiichmira' mu ja'k Araan. ³Ba'p titda jia jano' ji' nat buiñor jum maax: “Jimia' ap maa'n kap nañ pai' tum aagi'ndha'. Ya' pui' ba tui'ka' dhim dirba' gio dhim jaaduñ.”

⁴Ba' gu Abraam mi' dhir Kaldeeya jup ma jii jia, mu ja'k ba' pu kiicham Araan. Ba' mikkat jup ma muu ip gu taata'n kat. Mi' dhir ba' gatuuk bha ja'k jup joot gu Dios gu Abraam ya' dhi dibir ta'm na pim pai' oi'dha' gu xib aapi'm jiiñ jaaduñ. ⁵Ku gu' cham pai' iam xi iimchudak ji na pai' ba' bhaan ji bi'ya' git gu Abraam, sia na mi' ti kiisap ka' git maa'n toona'n ki'n. Ku gu' siamri pui' titda ji na gatuuk iimchuda' na ba' ja a'm ji bi'ya' gu bopxi'n na pai' dhuuk ba mukia', sia ku gu' jano' tii chakui tu maamar ka' gu Abraam. ⁶Gio ba' nap titda ip jia gu Dios gu Abraam nam sap gu bopxi'n mi' dhir maakam ja'k jimii oi'ñchapu' ja dirba' am ja'k gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam ka'. Ba' dhi' ji' dhi ja'tkam bhai' ji ja tulhiinchuda' am nam mi' bhai' ji ja chiiñia' nam tu ja juañxidha' maakob jix cha'tmam oo'm oidha' juugit. ⁷Ku ba' gu'p titda ip ji gu Dios na sap pui'p ja tulhiinchuda' gui' nam tu ja juantu'nda', mi' dhir sap ba' dai nam bha jimii ya' ja'k ba tu daanda' buiñor. ⁸Gio ba' na mit maa'n ñi'ook jup duu gook dit gu Dios gio gu Abraam, na pui' titda na sap ja matgilhdhidha' gu a'aalh chichio'n gui' nam ji'k kia'pix maaxilhidha'

na ba'x maati' ka' nam jir Israel kam ka'. Pui' kut ba' xi jum baik tanoolh ki'n ba matgilhchuda nat pai' dhuuk maaxir gu maraa'n Isaak. Mi' dhir ba' gu Isaak pui' ja'k jup duu ip gu maraa'n Jakob nat pai' dhuuk ba maaxir. Gio ba' gu Jakob mi' dhir pui' ja'k jup dunaak ip bñix gu mambhñix gook maamra'n gui' na mit bhaan dir mui'dhak gu Israel kam ja'tkam.

⁹'Ba' dhi' ji' nam jir maamra'n gu Jakob nam jir jich bopxi kat, bhaamkidhak ga'ra mit gu ja xiku' Josee, mu ja'k jamit ba' baidhak na pai'r Ejipto. Ku gu' gu Dios gammiji bhaan ti niidhidha' ji gu Josee, ¹⁰'ba' joidham jix bhai' tu jimda', pui' na jax nax chu matda' ka', gio ba' nat jix kiigalhdhak gu Paraoon gui' nar gè'kam kat mummi Ejipto. Ba' gè'kam ki'n daasak gu Josee na ji'x jir Ejipto, gio ba' mi' na pai' daaka' gu gè'kam.

¹¹'Ba' gatuuk bhai' bhioqi' ji jii bñix kap na ji'x bhaan bipio' gu Ejipto dibñir, gio ba' ya ja'p na ji'x jir Kanaan. Ba' guch bopxi kat cham ka bia'ka' am nam tu' jugia'. ¹²'Ba' nat pai' dhuuk pui' ba ti kai gu Jakob na gu tiriik jix jai'ch mummi Ejipto, mui' ma ja joot gu maamra'n gui' nam jir jich bopxi kat nam tu taañpu'. Ba' dhi' na mit mu jimñik, kia'pix jir maa'nnim ka'. ¹³'Ba' gatuuk na mit gio mui'p jii, dho gi ba' ba ja aagi'ñ ji gu Josee gu jajaa'nni'ñ na dhi'r di' gu ja xiku' gui' na mit ga'ra biipi' dir. Jano' ba' ba maat gu Paraoon nar pa ja'k kam gu Josee. ¹⁴'Mi' dhir ba' mikkat dai nat ba tu joot gu Josee nam bai'ñpu' gu taata'n Jakob mu ja'k Ejipto, gio bñix ip gui' nam ji'k jir jum maap oi'dhagim nam aix baik oo'm daman mambhñix pup gio ba' jix chamaam pup. ¹⁵'Ba' dhi' pu'jani dhuukat mu ja'k kiokat gu Jakob na pai'r Ejipto. Mi' ba' pu muu jagi'tak, gio gu maamra'n ba pui' ip gui' nam jir jich bopxi kat. ¹⁶'Dai ba' gu ja tutku' ja u'uuk jamit mu ja'k na pai'r Sikeem na mit ja yaaspam mi' nat pai' saba'dak gu Abraam gu dibñir na mit mi' ga'lhidhak gu mi' kam Sikeem, nam jir maamra'n gu Amoor tiigim.

¹⁷'Gu' ba' na pai' dhuuk bam kuugalhdhim gu pui' nat jax ja'k tu daaxdhak gu Dios gu Abraam, jix io'm pix ji mui'dhim am gu Israel kam ja'tkam mi' na pai'r Ejipto. ¹⁸'Ba' jano' jumai gè'kam ki'n mi' ba dai mit gu Paraoon mi' na pai'r Ejipto na pu cham

maatit gu Josee. ¹⁹'Ba' dhi' dhi gè'kam jia bhai' buam pix ji ja dooda guch bopxi kat, gam na ja chianda' nam mai' ja iabuidha' gu chichio'ñ ja maamar gui' nam ji'k kia'pix maaxilhidha' nam sap ba' ko'iidha' nam cham ka mui'dhidha'. ²⁰'Ba' jano' ji' kia'pix ba maaxir gu Moisees, ba' dhi' dhi alhii gè'kam ki'n jix kiigall gu Dios. Mi' ba' pu gi'lhhdhidha' am gu gi'korga'n ja ki'aam baik masaa'n juugit. ²¹'Gatuuk ba' na mit pai' dhuuk ba ixchu mu ja'p gampix, mi' ba tii gu ubii maraa'n gu Paraoon. Ba' xi bhñik mu ja'k kia'mi'ñ, mi' ba' gi'lhhdhidha' ja'p na diihl maraa'n. ²²'Ba' dhi' pu'ñi dhuukat jai' pui' ja'k jup jix chu maatit gu Moisees nam jax ja'k jix chu mat ka' gu Ejipto kam ja'tkam, ba'x ai'chu'nda' na jax ja'k ti'ya' gio na pu tu duñia' jax ña ilhii'ñdha'.

²³'Ba' na pai' dhuuk ba bia'ka' gu Moisees gu gook oo'm oidha', ma ja paxiaram gu jajaa'nni'ñ Israel kam ja'tkam mu ja'p nam pai' jax oi'dha'ka'. ²⁴'Gu' ji na gu' na mu ja'p ka jim, ba tii maa'n gu Ejipto kam maa'nkam na mu ja'p gibchu' maa'n gu Israel kam maa'nkam. Ba' gu Moisees mu jimñik ma palhbui gu Israel kam, xi mu'aak gu Ejipto kam maa'nkam ba jii. ²⁵'Gu' na tii ja'p jum aa' ji gu Moisees nam git ba machia' gu jajaa'nni'ñ Israel kam ja'tkam na dhi'r di' na ja palhbuidha' bhaankamu'n gu Dios, gu' ji na mit gu' pu cham maat ni ji'x. ²⁶'Ba' buimgidhak na gio mu ja'p jup ba jim gu Moisees, ba ja tii ip nam mu ja'p jum gigibchu' gook gu dai Israel kam ja'tkam. Ba' na tiix aa' gu Moisees nam git cham jum kokdada', mu jimñik tii xi ja soo'mchulh, jup ja titda: "jCha'pim jum kokdada', na pim gu' moor jum jajaa'nnim!" ²⁷'Gu' ji na gu' gui' na pik mi' gibchu' gu ja'nni'ñ mu ja'p xi ñu'ya gu Moisees, jup titda ba' moo: "¿Jaroo gè'kam ki'n jum dai ya' aach jich bui kup ba' bha ja'k puch chitdaim?" ²⁸'¿Ka' gu' ya' ba xiñ mu'aam ap aa ja'p na pich jax mua takaab gu ya' kam Ejipto?" ²⁹'Ba' gu Moisees nat jax pu'ñi kai, pu jimñiñor mi' dhir maakam ja'k, mu ja'k ba' pu bhii na pai' bhaan bipio' gu Madian dibñir. Mi' ba' pu ji kiicha biima'n maa'n gu ubii, gook jamit ba' ja tiigik gu a'aalh.

³⁰'Ba' gatuuk jix io'm mikkat nat gook oo'm oidha' bap duu, na mummi ja'p ka oiri gu Moisees na pai'r gampix jix chu gak

kir amuub mi' na pai'r oidha' ta'm Sinaii ti tii'gim, mi' bam maax bui'noor maadit gu nobii'n gu Dios na ja'p tu'm jum maaxi'n na jax gu tai na bha ja'p pix nammi kikka na mii'jim bhaan gux bii u'uux. ³¹ Ba' gu Moisees mi' kii'kat mui' pup ti nii'n bha ja'p na pai' mii'jim gu tai, na gu' cham maat nar tu' da'. Ba' ja'xpix na mui' xi nii'dhimik, mui' ji jii nat ba tii'gim no' moo silhkam jir tai ka' ba' gu' cham. Gu' ji nat gu' ba kai gu Ge'kam jich Gi'kora' nat bhai' dhir bhai' ba nio, jup titda: ³² "Aan' jir di' gu Dios gui' nam daanit gum bopxi kat, pui' na jax gu Abraam, gio gu Isaak, gio ba' gu Jakob." Ba' gu Moisees giilhim bhai' ji gigiib nat bhai' ji choo'n, pu cham dho gu' mui' ka nii'n gu tai na bha ja'p mii'jim bhaan gu tu'x bii u'uux, na gu' bax maat na bak jir di' gu Dios na bhai'p tu'ii'. ³³ Ba' dhi' ji' dhi Ge'kam jich Gi'kora' na bhai' dhir bha tu' a'gi'n, jup titda ip gio: "Xi kookosa' ap dhim sussak, na gu' mi' nap pai' kii'k giilhim jir jix chu ua'n jia." ³⁴ Mi' dhir ba' moop titda ip gio: "Dho gu' aan' ja'p kai'nikam pix bha jii dho na nich bhai' pui'm tiidam nap mu jimia' jii a'mkam mu Ejipto nap ja boosgara' gu' ja'tkam tuk, nam gu' giilhim ja tulhii'chu'n gu mi' kam na'n xi ja nii'n. Ba' tii tu daanda' am aan' jii bui na'n ja kee nam pui' kai'chdha' na'n ja palhbuidha'."

³⁵ Ba' daipu' xi chiidak mui' xi joot na ja boosgara', sia ku mit gu' biipi' dir tii' nio'k na ka ja sosbhichulhi'n nam cham jum gigiibda' git daim jajaa'nnim, nam pui' titda na cham tu' ki'n ja juanda' nat gu' cham jaro' ge'kam ki'n dai ja bui. Ku ba' gu' gu Dios nat bha joot maadit gu nobii'n nat bui'noor jum maax bhaan gux bii u'uux, ge'kam ki'n mu joot ji na ja palhbui'nimira' na ja boosgara' mu dir Ejipto nam pai' giilhim jum tulhii'n. ³⁶ Ba' dhi'r di' dho gu Moisees nat mummy dir ja boosgak Ejipto guch bopxi kat. Jir di' pix ip na joidham jix kii'p jum duukam jup tu buimik ja bui gu Israel kam ja'tkam nam tu' cham pai' niidhat gu gook oo'm oidha', pui' na jax mummy na pai' ge' suu'nka' gux bi' suudai', gio pui' na jax mummy gampix jix chu gak kir. ³⁷ Jir di' pix ip gu Moisees na ja'pni ja titda bo gu Israel kam ja'tkam: "Gatuuk pui' ba tu du'nia' gu Dios na maa'n aapi'm jam bui dhir ba maaxilhia' gui' na tu a'gada'

bhaankam ja'p na jax aan'." ³⁸ Gio dhi' pix jup jir di' gu Moisees na ja biim xi oilhimik guch bopxi kat mummy na pai'r gampix jix chu gak kir, gio nat nio'kdhak maadit gu noonbi'n gu Dios mummy na pai'r oidha' ta'm Sinaii ti tii'gim. Gui' ba' Moisees tu ua'nak na jax ja'k aagi'n gu nobii'n gu Dios nach jax ja'k cham jich chulhiina' gatuuk, na ba' mi' dhir jup bach aagi'ndha' aach.

³⁹ Gu' ji na gu' guch bopxi kat ni ji'x ku mit mi' pui' jii, dai na mit ja'p xi dhuuk ja'k bax xuulhgik mu ja'k Ejipto. ⁴⁰ Gio nam ba chian gu Aroon na maa'n jup ja dui'ndha' gu dios, jup titda am: "Maa'n jax jup jich dui'ndha' gu dios na ba'ch a'm ti nii'ndha', nach gu' cham maat nat pa ja'k bhii gu Moisees, gui' nat jich boosolh mu dir Ejipto." ⁴¹ Ba' gu Aroon cham jax ji chi'ik jup ja dui'n ip maa'n gu dios ja'p tu'm na bheseer. Ba' giilhim jix bhai'm taat am gu Israel kam ja'tkam, ma tu piastat jamit, gio na mit ma tu ko' gu ja sasoi' nam tu makgirxidha' bui'noor dhi' ji' dhi dios na mit tu chia nam jup ja dui'ndha'. ⁴² Ba' gu Dios cham tu' ja a'm ka ti nii'n, nam gu' cham mi' pui' ka jiiim na jax jix aa'. Cham tu' ba' kap jum buixi'n ja bui, siam ja daan gu chiichia' gux dhaam kam. Na gu' biipi' dir pui' ja'k pu ba tu ua'nix jia bhaan gu u'uan mi' nat pai' tu ua'nak maadit gui' nam bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios bijik, na ja'pni' kai'ch bo:

Aapi'm Israel kam,
iam chi na pim aan' jii makgirxidhimik
gu jam sasoi' gu gook oo'm oidha'
na pimit mummy juruu'n na pai'r
gampix jix chu gak kir,

gio na pim aan' jii maakidha' git gui' na ji'k
jii a'm jup bipio'da' gu tu' na pim
bia'ka'.

⁴³ Gu' ji na gu' aapi'm dai gu didios jup
dui'xim xi chu ja makgirxidhimik,
pui' na jax gui' na Molok tii',
gio pui' na jax gui' na pu chu'm na jax gu
chi'ii' na pui' tii' Repaan.
Diih na pimit jup ja duu dhi' dhi didios na
pim ba' pu'ni ja daanda'.

Ba' tu' na jax chui'ka',
jam jootsa' in ya' dir na pim mu ja'k
oi'nchapu' jix io'm gammiji ja'k na
pai'r Babiloonia.

⁴⁴ 'Ba' guch bopxi kat mummi bia'ka' am ip gu jannulh ba'aak na pai'r gampix jix chu gak kir gui' nat jup dunaak gu Moisees ja'xbui' nat ji'x chia gu Dios, nam ba' mi' bia'ka' gu joodai gui' na mi chu ua'niix ka' gu pui' na mit jax ja'k maa'n ni'look jup duu gook dit gu Dios. ⁴⁵ Ba' dhi' dhi jannulh ba'aak ja a'm ji bii gatuuk gu ja maamar guch bopxi kat. Bha bhiik jamit ba' ya' ja'k gui' na mit ji'k biima'n bha jii gu Josue jano' na mit pai' dhuuk ya' ja kokdak gui' nam ya' oi'nikat, gui' nat ya' dir ja'k ja ardi gu Dios nam sap ba' gu Israel kam ja'tkam ya' oi'nika'. Ba' ya' pu bia'ka' am dhi' dhi jannulh ba'aak, sia gu jano' na pai' dhuuk ya' bar ge'kam ka' gu Dabii. ⁴⁶ Ba' gu Dabii gui' nar ge'kam kat bhaan jup ti niidhat gu Dios, na gu' mi' pui' jimdat na jax jix aa'. Ba' tiix aagit na maa'n jup dui'ndha' git gu bhi'nbak chiop na sap ba' bhaan ti ni'i'ndha' git gu Dios gui' na Jakob biix jup daanit, gu' ji nat gu' ba muu cham tu' jax ji dhuuk. ⁴⁷ Mi' dhir ji ba' gu maraa'n Salomoon nat ba'p dui'ndhak gu Dios gu bhi'nbak chiop, ⁴⁸ sia ku gu' cham bhai' na mi kioka' gu Dios bhaan gui' nap jir ja dui'n gu ja'tkam, na jax bam kai'ch bhaan gu u'uan mi' nat pai' tu ua'nak maadit gui' nam bhaankam tu a'gimik gu Dios bijik, na ja'pnim kai'ch bo jia na sap jup kai'ch guch Gi'kora':

⁴⁹ Gux dhaam jir ji'n atookor,
gu oi'nga'n ba' nañ bhaan tuttu guñ
chooton.

¿Jax gi dhui jax chu'm ba'aak jup bañ dhuiñ
jamit?

¿Paa gip jix bhai' nañ ji'n jii'pdha' aañ?

⁵⁰ Na niich gu' aañ pix jup tu duu biix na ji'k
tu' ya'x chu jai'ch.

⁵¹ Mi' dhir ba' moop ja titda ip gio gu
Teeban, jup kai'ch:

—Gu' ji na pim gu' aapi'm ni ji'x ku pim
cham maatit te kee. Tii tu naanak japim
dho gi ji sap, gu' ji na gu' ni ji'x ku pim cham
jam jujur ki'n xim ga'nga na jax ja'k jix aa'
gu Dios, ni ji'x ku pim jix aa' na pim mi'
pui' jimia' na jax ja'k tii jam guguuxi'ndha'
gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. Jix ja oi'n
japim dho gu jam bopxi kat nam pu'ni ja'k
tu jimdat bijik, ⁵² na mit ja koi gui' nam ya
ja'p bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, nam
ja aagi'ndha' gu ja'tkam na gatuuk bha jim
gui' na giilhim jir jix bhai'kam. Ba' gu xib

nat pai' dhuuk ya' tiip xi eek gui' na jaro'i'r
jix bhai'kam, aapi'm dho gu' iattulhdhak tu
chia dho nam mu'aa'. ⁵³ Aapi'm biipi' kat
cham tu' ka'm ni'i'n gu pui' nat jax ja'k tu
daasak gu Moisees na tu aagix ka' na mit
pui' ja'k aa'ndhak gu noonbi'n gu Dios.

Nam ba mu'aa' gu Teeban

⁵⁴ Dho jano' ji ba' giilhim jix io'm bhai'
ji bhaak jamit nat pu'ni xi chu ja a'gi gu
Teeban, giilhim bhai' ji kirmi mit gu ja
taatam nam giilhim bax bhaak. ⁵⁵ Gu' ji
na gu' gui' cham jax jum aa', na gu' ge'
bhaan jup tui'dhi' gux Dhuudu' kam jix Uañ
Ii'mda'. Dai nat bhammi ja'k pix xi chi tii jix
dhaam, ba' ba tii gu Dios na bhammi daa,
gio gu Jesuus na mi' dhir ja'p kiik sonpan
kii'n dir ja'k. ⁵⁶ Ba' tii xi ja aagi'n gui' nam
mi' giilhim bax bhaak, jup ja titda:

—Kani na niich ba tii guch Xoi'kam gui'
nat ya' eek dhi oi'nga'n bhaan, na bhammi
kiik sonpan kii'n dir ja'k bui'nor gu Dios,
bhammi nat pai' dhir bha joot.

⁵⁷ Gu' ji nam gu' gui' cham tu' xi kee,
dai na mit ge' ki'n jii'nikidhat mui' ji boop
bui'nor gu Teeban. ⁵⁸ Ba' na mit jax daa,
gamai' bhiich jamit mu ja'k diirap dir mi'
gu ge' kiicham. Ba' mi' bhai' ji ma'yasa mit
joodai ki'n gui' nam mi' xi iattulhdhimik
biipi' dir. Mi ja'p jamit xi chu darsak gu
daam dir kam ja kuktun, xi chianik jamit
maa'n gu biapma' Saulo tiigim na sap mi' ka
ja ni'i'ni'ka'. ⁵⁹ Ba' nam mi' ka ma'yastu'
gu Teeban, bhai' ji chu daani jix dhaam ja'k,
jup kai'ch:

—Aapi' Jesuus nap jir jich Xoi'kam, ba
baidhika' ap dhiñ ii'mda' bhammi ja'k aap
jum bui.

⁶⁰ Mi' dhir ba' o'lhia'n ki'n xi kikbok gio
bhai'p ji chu daani jup kai'ch ge' ki'n:

—Aapi' jich Xoi'kam, cha'p ja tulhi-
i'ndha' dhi' nam xib ya'm ua'tulhi'n.

Ba' daipu' xi chi'ik pu nai' gan ji muu.

8

*Gu Saulo na bax ja kuupam ka' gui' nam ti
jiigi'ndha' bui'nor guch Xoi'kam*

¹ Ba' gu Saulo mi ja'p kiikat mu ti ni'i'n na
mit mi' ba mua gu Teeban, jup jum aa' na
giilhim joidham jix bhai' ji chu buusnichu'.

Ba' gatuuk na mit xi mu'aak, jai' nai'p ji
ja gaa mit biix nam ji'k ti jiigi'ndha' bui'nor
guch Xoi'kam gu bhai' kam Jerusaleen. Gu'

ji na mit gu' pui' ba ti kai nam ja o'bhagi'n, ba' jai' bhai' dhir mai' ma boop jamit mu ja'k Judea, gio ba' jai' mu ja'k Samaaria. Dai ba' gu noonbi'n guch Xoi'kam bhai' pup bii mit. ²Gu' ba' gu Teeban na mit mua, yaas jamit gu tukga'n jikchi gu ja'tkam nam jir jix bhabhai'kam ka', gio ba' nam tii suan nam jix joi'gi'n. ³Gu Saulo gu' milhchu' ji na ja gaa'nichu' gui' nam jik ti jii'gi'n buiñor guch Xoi'kam, miji ja'p ba'pki chir baapkidhat ja tibaipput bha ja boosgaim gu chichio'n gio gu u'uub. Mi' dhir ba' dai na ja u'tikat ja kuupaim bhai' nam pai' ja kukpada' gu ja'tkam.

Nam ba kaaya' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook gu Samaaria kam ja'tkam

⁴Gu' ba' guch Xoi'kam jii'gi'ndham gui' na mit jik bhai' dhir mai' boop Jerusalem, tu ja a'gi'nichu' am gu ja'tkam mu ja'p kikcham nam jax al'jim nam ja aa'ndhim na jax ja'k jix bhaai' nam duña' nam ba' cham jum tulhiña' gatuuq, na pai' dhuuk ja'bsuna' gu ja tutku'. ⁵Ba' maadit dhi' ji' nam mu ja'p tu a'gidha', Piliip tii', nat mu ja'k bhii na pai'r ge' kiicham Samaaria ti tii'gim. Mi' bhai' ji chu ja a'gi gu ja'tkam gu mi' kam na ja aagi'n guch bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga' guch Xoi'kam. ⁶Ba' mui' ja'tkam mi aajidha' am mi' na pai' tu a'gada' gu Piliip nam jix kaim ka', na gu' joidham jix bhai' xi buada' nam xi keke'. Ba' biix ja jujur ki'n keke' am no't ba ji chu a'ga, nam gu' ti jii'gi'ndha' gu pui' na jax kai'chdha', nam gu' ñii'ndha' na joidham jix kii'p jum duukam jup tu buada' nam tu' cham pai' ñii'ndha'. ⁷Pui' na jax guch kako'kkam nat mui' ja dudua'ndhak gui' na ja a'm jup tui'ngit gu cham kiki' i'ii'mda', gio ba' gui' nam jix mama'mkulhi' kat pui' biix jup ja dudua'n ip. Gu' ba' gu cham kiki' i'ii'mda' nam pai' dhuuk ba ji bubuakia' ja a'm dir gu ja'tkam, ge' ki'n xi jii'kii am nam ba' pik moo ba bubuakia'. ⁸Ba' joidham ge'kam ki'n jix bhai'm ilh jamit gu ja'tkam gu mi' kam na mit pu'ñi ti tii.

⁹Ba' moo maa'n mi'p kioka' gu maa'nkam Simoon tii'gim nax jiboiñara' ka' nat biip' dir pui' ja'k jum mamtuxdhak. Ba' mui' ja'tkam ba ja iatgidhak gu mi' kam Samaaria na pui' ja titdada' nam ge'kam ki'n daasa'. ¹⁰Ba' giilhim jix jii'gi'ndha' am

sia gu ge'gerkam gio gui' nam cham jir ge'gerkam, jup kai'chdha' am:

—Ja'xbui' dho bak jup jir ge'kam dhich jaduun na jax gu Dios.

¹¹Gu' gu jiboiñara' ki'n ji na ja iatgi'ndha' gu Simoon, na gu' pui' ja'k tum mai'chk-i'ndha', pui' kum ba' jii'gi'ndhat na ja iatgidhimik mui' oidha'. ¹²Gu' ji na mit gu'p ma ti jii'ñ gu pui' na jax ja'k tu ja a'gi'ndha' gu Piliip na ja aagi'ndha' na jax jir tu'm kam gu Dios gio guch Xoi'kam, mi' dhir ba' dai na mit bam bopko mui' gu chichio'n gio gu u'uub. ¹³Gio ba' gu Simoon jai' biix jup xim bakua, mi' dhir ba' dai na ba kaichu' gu Piliip. Ba' giilhim joidham ñii'ndha' gux kii'p jum duukam nap tu buada' na tu' cham pai' ñii'ndha'.

¹⁴Gu' ba' gu noonbi'n guch Xoi'kam gui' na mit bhammi bii Jerusalem pui' ba ti kai mit na mit ba ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam gu mummi kam Samaaria. Ba' mui' ma joot jamit gu Peegro gio gu Juan nam tu ja daa'xi'ñpu'. ¹⁵Ba' na mit pai' dhuuk mummi ba ai Samaaria, bhai' ji chu ja daa'xi mit gui' nam ba ti jii'gi'n buiñor guch Xoi'kam na ba' ja a'm jum tajaana' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda'. ¹⁶Nat gu' chakui jaroil' maadit bhaan jum taja' jia, dai na mit kam bopko pix buiñor gu Jesus nar ge'kam. ¹⁷Ba' na mit pai' dhuuk bhai' xi ja da'ngi biix ji'ma'n gu Peegro gio gu Juan, pu ja a'm jum taja' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda'.

¹⁸Gu' ba' gu Simoon nat pu'ñi ti tii nat ja a'm bam taja' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda' gui' nam jik ti jii'gi'n na mit pai' dhuuk bhai' xi ja da'ngi' gu noonbi'n guch Xoi'kam, ba ja saba'n tuumiñ ki'n gui' nam tu' ki'n pui' xi chu bua, ¹⁹jup ja titda:

—Aa'ñ japim jup jii' ga'lhidha'n jaaduñ dhi' na pim tu' ki'n pui' xi chu bua, na ba' pu'ñi gu jaroil' nañ bhai' xi dhagia', pu bhaan jum tajaana' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda'.

²⁰Gu' ji na gu' gu Peegro jup titda pix:

—Jum tulhiñchuda' dho gu Dios ki'n gum tumñi' nap pui' kai'ch. Na gu' cham bhaai' nap saba'nda' gui' na tu' Dios pui' pix tu maak no'x maakim gu jaroil'. ²¹Gu' aap jii' jaduun dho gi gu' cham ji na bhaai' nam a'm bi'ya' gu dhi' pu chu'm, na gu' ni ji'x kur silhkam nap jax jum aa' buiñor gu Dios jum jur am bhaan. ²²Cha'p bhaan

ka titi'i'ñchuka' dhi' na tu'r jix buam jum duukam. Soi' pix jap ba titda' gu Dios na pui' pix ka tum uañi'ñka' gu pui' na pich jax ba tii, katti iam pui' ji chu buusnia'.²³ Ja'p dho ji nañ gu' pui'm ni'i'ñ jiñ jaduun nap giilhim jix buam tomaat, gio na ja'p ji buusan na gux buam jum duukam mu pai'm kuup, na gu'm tukgi'ñ.

²⁴ Ba' gu Simoon giop mui'p ji ñio, jup kai'ch:

—Dho bak gu' dai na pim jiñ a'mkam xi chu daña' buiñor guch Gi'kora' na ba' cham pui' ji chu buusnia' na pim jax jiñ chitda.

²⁵ Ba' gatuuk na mit xi chiimuk gu noon-bi'ñ guch Xoi'kam nam tu a'gimik gu ñio'k-i'ñ gu Dios, mi' dhir nai' ja'p jup ji chu a'ga mit mu ja'p na pai' i'lhich daa'ñxim jir kicham ka' na dhi' pix bhaan bipio' gu Samaaria dibiir. Gatuuk ba' dai na mit ba jii bhammi ja'k Jerusaleen.

Gu Piliip na ba aagi'ñdha' gu Etiopiya kam maa'nkam

²⁶ Ba' maa'nim gu Piliip buiñor bam maax maadit gu noonbi'ñ gu Dios, ba'p titda:

—Ea nap mu jimia' mummi na pai' buusan gu boi gui' na bhammi dir Jerusaleen mu ja'k bhix na pai'r Gaasa, gui' na mummi buusan na pai'r gampix jix chu gak kir.

²⁷ Ba' gu Piliip dai nat jax jix kii'p jum duu gamai' bhii nat ba jii mu ja'k nat pai' joot gu nobii'ñ gu Dios. Ba' mummi pai' na ka jim, mi' ba nam maa'n gu maa'nkam nar mu ja'k kam ka' Etiopiya. Ba' dhi' ji' dhi maa'nkam jir tujuandam tugi'ñ ka' maa'n gu ubii nar ge'kam ka', nax bhai' tu buixi'ñdha' gu tu', pui' na gu tuumiñ. Ba' dhi' dhi maa'nkam kia'pix bhammi dir ja'k jim Jerusaleen nat tu daañmirak buiñor gu Dios. ²⁸ Ba' kia'pix gio ja'k jup ba giixchu' mu ja'k kia'mi'ñ bhaan gu karreet. Ba' tii tu jiñkuidhim bhaan gu u'uan mi' nat pai' tu ua'nak gui' na bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios na ja'p tiigich Isaiyas. ²⁹ Ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' pui' ja'k xi jurtuda gu Piliip nax io'm mia'n mui' xi aaya' gui' ji' na mui' ba jim bhaan gu karreet. ³⁰ Ba' nat pai' dhuuk jix io'm mia'n mui' xi ai gu Piliip, ba kai gu Etiopiya kam na mi' tu jiñkuidhim nat pai' tu ua'nak gu Isaiyas. Ba' ba tikka no' sap moox maatit kœœ, jup titda:

—¿Siamrix maatit kœœ ap aa jiñ jaduun dhi u'uan mi' nap pai' tu jiñkuidhim?

³¹ Ba' gu Etiopiya kam jup kai'ch:

—Dho gu' cham ji nañ maatit kœœ, na gu' cham jaro'i' jai'ch na iam jiñ aagi'ñdha' git.

Ba' gu Piliip pui' ba titda na bhai' xi chisaa'ñdha' bhaan gu karreet na ba' mi ja'p sonpan xi dhaibui aagi'ñdha' na jax kai'ñkam jup jum kai'ch.

³² Ba' mi' na pai' tu jiñkuidhim gu Etiopiya kam, ja'pnim kai'ch:

Mi' pix pu tu'ii' na mit pai' dhuuk ba ji mua, ja'p na jax gu kasnir na cham ñio'kda' no'm jiik gu bapoo'n.

³³ Tii cham tu' jax bua gu' gu tu' nar jix buam jum duukam,

gu' ji na gu' ni ji'x kum iam xix joi'gi'n gui' na mit ba ji mua.

Gio gu' cham jaro'i'p jai'ch na bhaankam nokia' git,

daman chakui tu maamar kat jano' ji' na mit pai' dhuuk mua.

³⁴ Ba' bhai' ba tikka gu Etiopiya kam, jup titda:

—Ea nap moo iam jiñ aagi'ñdha' git jiñ jaduun na jax kai'ñkam jup jum kai'ch dhi' nat jax chu ua'nak gui' na bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios, nañ tiix maachim dho no' moo diih jum aagit jup kai'ch, ka' ba' gu' jumai.

³⁵ Ba' gu Piliip mi' xi chiigik gu u'uan mi' na pai' tu jiñkuidhim gu Etiopiya kam, xi aagi'ñ ba' na dhi' aagit jup kai'ch gu Jesusus na mit pu'ni' dhooda' jano' na mit pai' dhuuk mua aach jich a'mkam. ³⁶ Ba' palhiip gama ja'k na mit ji bhii na pai' ge' suu'nka' gu suudai', jup kai'ch gu Etiopiya kam:

—Gi no' pich xiñ bakuanak jiñ jaduun na kapbhai' na ya'ni pix suu'n dhi suudai'.

³⁷ Ba' gu Piliip jup kai'ch:

—Baabur' jia. Dho gu' ja'ppi no'p ti jügi'ñ ji bhix jum jur ka'n buiñor guch Xoi'kam.

Ba'p kai'ch gui':

—Tu' silhkam ti jügi'ñ iñ dho na guch Xoi'kam jir Maraa'ñ gu Dios.

³⁸ Xi chu chia ba' nam kiisa' gu karreet gui' na bhaan jim. Mi' dhir ba' dai na mit jax chiitim mui' ji juur jamit mu ja'k suudai' chir, mi' ba' ba bakua gu Piliip.

³⁹ Ba' na mit pai' dhuuk giop ba bubua mi' dhir suudai' chir, mi' jotmoda' cham pai' kam maax gu Piliip, nat gu' maakam ja'k ba

bhik gux Dhuudu' kam jix Uaŋ li'mdaga'n guch Gi'kora'. Ba' nai' tii pup ti nii'n gu Etiopiya kam, na gu' cham maat nat pa ja'k bhii. Mi' dhir ba' dai nat giop ba jii joidham jix bhai'm taattugit. ⁴⁰Ba' mummy ja'k amuub Asooto ti tiigim giop bam maax gu Piliip. Ba' mi ja'p bhai'p ji chu ja a'gi gu ja'tkam na pai' jax jir kikcham ka' gux bhai'm kai'chdham ni'look. Gatuuk ba' mu ja'k jup ba ai na pai' pui' ti tii' Sesareeya.

9

Gu Saulo na ba ti jii'ndha' buiŋor guch Xoi'kam

(Noo. 22:6-16; 26:12-18)

¹Ba' gu Saulo cham ji'x jum jii'p'i'ka' na nai' mi'lch'u'nda' na ja da'ngit ja kuupaidha' gui' nam ji'k ti jii'gi'ndha' buiŋor guch Xoi'kam pui' xi ja titdat na ja kooda' no'm gan ti jii'gi'n. Ba' maa'nnim na jai'p ba ja o'bhagi'n, mu jimik buiŋor gu ja ge'kam tuk gui' nam bhai' ge' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam, ²pui' ba titda na makia' gu u'uan na ba' ki'n jix bhaai'n ka' na mu jimia' mummy Damaasko ja bui gui' nam mu ja'p chichio'p tu daanda', nam ba' mi' dhir maap xi chu a'gai ja da'ngia' gui' nam ji'k ti jii'gi'ndha' buiŋor guch Xoi'kam, nam ba' ja ui'ka' bhammi ja'k Jerusalem, pui' na jax gu chichio'n gio gu u'uub. ³Gu' ji na gu' mummy amuub na ba aajim mi-a'n Damaasko, jotmoda' bhai' ba tum ton bhammi dir jix dhaam dai mi' na pai' jim gu Saulo. ⁴Ba' mi' pu ia gu Saulo, ba' ba kai nat bhai' ba tum nio bhammi dir jix dhaam, jup tum kai'ch:

—Aapi' Saulo, ¿jax kup ba'n o'bhagi'nchu'?

⁵Ba' gu Saulo mui' ji nio, jup kai'ch:

—¿Jir jaroop gi dha', aapi' Ge'kam nap bhammi dir bha tuŋ a'gi'n?

Ba' bhammi dir jix dhaam gio bhai'p ji chum nio, jup tum kai'ch:

—Aa dho aaŋ dir di' gu Jesus gui' nap jaro' o'bhagi'nchu'. Ku gu' nap jax dhui pix jum ko'ktulhi'n ji aap diilh, nap gu' ja'p ji buusan na gu tuur no' nich giilhim ba ko'ktulh naŋ tii bha sissi no' cham aa' na tu juana'.

⁶Ba' gio mui'p ji nio gu Saulo, jix choo'n-nit dho gi ji ba', jup kai'ch:

—Gu' ba' gu xib, ¿tu'p jix aa' naŋ jax dhuŋia' aapi' Ge'kam?

Ba' gu Jesus na bhammi dir bha tu a'ga jup kai'ch:

—Aa dho gu' dai nap xi bamgii mui' xi aaya' mi' dhi ge' kiicham nap pai' ja'k jim. Mi'm ba'm aagi'ndha' nap tu' jax dhuŋia' aaŋ jiŋ a'mkam.

⁷Ba' gui' nam biima'n jiim gu Saulo gi-ilhim jix chotdon am, na mit gu' biix jup kai nat bha tum a'ga bhammi dir jix dhaam, gio nam gu' cham nii'n na jaro'p kai'ch. ⁸Ba' nat pai' dhuuk tii bhai' ji bam gu Saulo na gan tii xi chi nii'n, pu cham nia ni ji'x. Ba' pui' nobchik ma baidhak jamit mu ja'k Damaasko gui' na ja biim jim. ⁹Mi' ba' pu juruun baik tanoolh na pu cham nia ka' gio nat pu cham tu juu, nich chu' suudai' dho moo kut ii.

¹⁰Ba' mi Damaasko maa'n mi'p kioka' gu maa'nkam Ananiyas tiigim na pui'p ti jii'gi'ndha' buiŋor guch Xoi'kam. Ba' maa'nnim buiŋor bam maax gui' ji' jich Xoi'kam, ba'p titda:

—Aapi' Ananiyas.

Ba' gu Ananiyas jotmoda' mu nio, jup kai'ch:

—¿Tu' git jiŋ Ge'kam tuk?

¹¹Ba' guch Xoi'kam gio mui'p ji nio, jup kai'ch:

—Aa dho nap xi bamgia' dho, mu jimia' ap maa'n kap na pai' daa'ŋixim jir kikcham, na sakaal mu tuut gu ba'bhak. Mu na pai' kioka' gu Juudas jap ba' xi chi tikkada' maa'n gu maa'nkam Saulo tiigim nar mu ja'k kam Tarso, mi' moo tu daan aaŋ jiŋ bui. ¹²Maa'n tii gu maa'nkam Ananiyas tiigim nat sap mu ji øek ba'k chir bhai' xi dhaa na ba' giop bax nia ka'. Pui' kuŋ ba' mum jootos nap mu jimia'.

¹³Ba' nat pui' ji' kai gu Ananiyas jup kai'ch:

—Dho gu'r am kat dho jia, gu' pix ji nam gu' mui' pui' tuŋ a'gi'ndha' gu ja'tkam nat jax jix buam ja dooda bhammi Jerusalem gui' nam ji'k ti jii'gi'n aap jum bui. ¹⁴Ba' gu xib pu kai'nikam ya' ja'k jup ba ai ji ua'dat gu u'uan na mit bha maa gu ja ge'gørkam tuk gui' nam bhammi ge' chiop tu daanda' ja a'mkam gu ja'tkam, na ba' ki'n jix bhaai'n ka' na ja da'ngii mu ja ui'ka' gui' nam ji'k ti jii'gi'ndha' aap jum bui.

¹⁵ Ba' guch Xoi'kam gio mui'p ji ñio, jup kai'ch:

—Aap gu' moo xi jimdat ji mu ja'k nañ pai'm jootos, na ñich gu' aañ bhaan ba ti tii jia dhi' dhi maa'nkam na ba' nai' ja'p jiñ a'mkam tu ja a'gi'ñmira' gu ja'tkam biix kap na ji'x jir oi'ñga'n, pui' na jax ja bui gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam cham jir Israel kam, gio ba' biix ip sia gu ja g'e'gerkam tuk. ¹⁶ Ba' aañ ba mattuda' na jax ja'k jum tulhiña' aañ jiñ a'mkam.

¹⁷ Ba' gu Ananiyas mui'p ma jii mu na pai' tibiap gu Saulo. Ba' na jax jim bhai' xi dhaagik jup titda:

—Aapi'ñ jaduun Saulo, aañ jup jiñ chii-dak bhañ joot gu G'e'kam gui' na Jesusus tii', gui' nat jum buim maax ga'm gu biix boi nap bhai' ka jim, nañ sap bhai' xim dagia' nap ba' giop bax ñia ka', gio sap ba' nam a'm bam tajaana' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda'.

¹⁸ Ba' mi' jotmoda' ja'p tu'm na gu kokso' bhai' dhir ji ii' buupuiran gu Saulo. Ba' na ja'p xi chi nii'ñ, joidham giop bax ñia. Mi' dhir ba' dai nat bamgik ba tu chia nam bakuana'. ¹⁹ Gatuuk ba' dai nat ba tu juu, mi' dhir ba' gio bhai'p ji oo'nta gu tukga'n. Mi' ba' pup oiri, ji'kchi tanoolh moo mi' juruun ja bui gui' nam ti jiigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nam mi' oi'ñka' Damaasko.

Gu Saulo na ba tu ja a'gidha' gu Damaasko oi'ñkam

²⁰ Mi' dhir ba' dai nat bhai' ji chu ja a'gi gu Saulo gu Israel kam ja'tkam bha ja'p nam pai' jax tu daanda', na pui' ja titdada' na gu Jesusus silhkam jir di' ji bak gu Dios gu Maraa'n. ²¹ Ba' biix gui' nam ji'k ba kaaya' na pu'ñi tu a'gada', mi' pui' pup tui'ka' am, dai nam tiim ti tikkada' diihl, jup kai'chdha' am:

—¿Kux cham tu' aa pin jir di' gui' na saak bhammi Jerusaleen oirit ja da'ngit ja kuk-pada' gui' nam ji'k ti jiigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, gio nat saak bha jii ya' na ja da'n-gia' gui' nam ji'k pui'p ti jiigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, na ba' ja ui'ka' bhammi ja'k Jerusaleen ja bui gu ja g'e'gerkam tuk gui' nam bhammi g'e' chiop tu daanda' ja a'mkam gu ja'tkam?

²² Gu' ji na gu' gu Saulo jix io'm mui' xi chu ja a'gi'ñchu'nda' biix nam ji'k jir Israel kam ja'tkam nam mi' oi'ñka' Damaasko, na

pui' ja titdada' na gu Jesusus silhkam jir di' ji bak gui' na saak gatuuk pu'ñi bha jootsa' gu Dios. Ba' pu cham bhaai'n ka' nam jax xi kai'chdha', na gu' giilhim joidham jix bhai' xi buada' nam k'e'ke'.

Gu Saulo nam tiix mu'aam ka' gu Israel kam ja'tkam

²³ Ba' mui' tanoolh xi jur na mit dho gi ba' moo bhai' ba ji bhaak ji gu Israel kam ja'tkam gui' nam ji'k cham ti jiigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, ba' maa'n ñi'ook bap duu mit nam sap mu'aa' gu Saulo. ²⁴ Gu' ji nat gu' pui' ba ti kai gu Saulo nam o'bhagi'ñ, ba' cham tu' mu ja'p pai' ja taagiob ka kikkada', na gu' bax maat nam jax dhooda'. Gu' ba' na gu' biix xikoolh dhir ja'p t'e'kob jup tu kuupka' mi' dhi g'e' kiicham na bha bhi'ñbakchix ka' gu joodai, ba' miji dir ja'p biix xikoolh na pai' jax jir kiki'ñgob ka' tii niirada' am gu Israel kam ja'tkam nam sap mi' pu mu'aa' git no' mui' ba jimda' git. Gu' ji nat gu' cham pai' ji buus, ²⁵ na mit gu' tuka' jix ixchuixim ja'p dir ja'k buusai' gui' nam ti jiigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, bhai' dhir ja'p jamit mu tisaa'ñdhak ja'p dir ja'k tibaañ bhaan gu g'e' baalh na mit mi' xi gaamuk. Ba' pu jii bhammi ja'k Jerusaleen. Pui' dho ba' pu cham jax dhooda mit gui' nam mi' kax mu'aam kat nat gu' ba ja nakoo.

Gu Saulo na Jerusaleen ja'k ba oirida'

²⁶ Ba' nat pai' dhuuk bhammi ja'k jup ba ai gu Saulo na pai'r Jerusaleen, tii mui' ma jii ja bui gui' nam ti jiigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Gu' ji nam gu' gui' giilhim jix iibhi'ñ, nam gu' chakui maat no' moo biix jup ba ti jiigi'ñ buiñor guch Xoi'kam. ²⁷ Gu' ji nat gu' gu Bernabee mui' ma baidhak ja bui gu noonbi'ñ guch Xoi'kam, ba' ba ja aagi'ñ na pui' biix jup ba ti jiigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, nat gu' sap buiñor jum maax mummy biix boi amuub mia'n Damaasko na mui' ka jim, gio ba' na jax titda nat bha tu a'gi bhammi dir jix dhaam, biix jup xi ja aagi'ñ ip nat jax ja'k tu ja a'gi gu Israel kam ja'tkam gui' nam mummy oi'ñka', nat bhaan tu ja a'gi gu Jesusus, na pui' ja titda na silhkam jir di' ji bak guch Xoi'kam. ²⁸ Ba' jano' dir cham ka iibhi'ñ am gu Saulo, nam gu' bax maat na silhkam biix jup ba ti jiigi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Bhai' ba' pup oiri ja

bui, ²⁹ dai ba' na tu ja a'gi'ndha' bha ja'p ji oirit guch bhaim' kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, na ja aagi'ndha' gu Israel kam ja'tkam gui' nam griago ñi'ook ki'n jix maatit tu a'gada', na pui' ja titdada' na gu Jesus jir di' guch Xoi'kam. Gu' ji nam gu' gui' jix bhaamut pix kœœk', ba' maa'n ñi'ook bap duu mit nam sap mu'aa'. ³⁰ Gu' ji na gu' na mit pai' dhuuk pui' ba ti kai gui' nam ti jügi'ndha' buiñor guch Xoi'kam nam bax mu'aam gu Saulo, ma baidhak jamit mu'ja'k Sesareeya na pai'r ju'ndharan gu gœ' suudai', mi' dhir jamit ba' diihl bhammi dir ja'k xi joot na pai' pui' ti tii' Tarso bhaan gu gœ' kanuub.

³¹ Ba' biix gui' nam jik ti jügi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, pui' na jax gui' nam mu ja'p oi'ñka' na pai' jax bhaan bipio' gu Judea dibiir, gio ba' gui' nam mu ja'k jup oi'ñka' na pai' jax bhaan jup bipio' gu Galilea dibiir, gio ba' gui' nam mu ja'k jup oi'ñka' na pai' jax bhaan jup bipio' gu Samaaria dibiir, joidham jix bhai' tu ja jimda', gio nam jix io'm bha biiñkaidha' buiñor guch Xoi'kam, gio ba' nam mi' pui' jiiimda' na jax jix aa'. Gio ba' nam pix ji mui'dhidha', na gu' nabap tanoolh nam pix ji chi jii'ndhidha' gu ja'tkam buiñor guch Xoi'kam, na gu' pui' ja'k ja jurtu'nka' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda'.

Gu Peegro na ba dua'ndha' gu Eneeyas

³² Gu ba' na gu' gu Peegro mu ja'p jup ja paxiaraidha' gui' nam ti jügi'ndha' buiñor guch Xoi'kam na ja guguuxdhidha' nam jax ja'k mi' pui' jiiimda'. Ba' maa'nnim jup ma jii ip mu ja'k na pai' pui' ti tii' Liida nat ba ja guguuxdham gui' nam mu ja'k jup oi'ñka'. ³³ Ba' nat pai' dhuuk mummi ba ai, mi' ba tii maa'n gu maa'nkam Eneeyas tiigim na pu cham bapmi'nda' mi' dhir na pai' jax bo'ka', na gu'x ma'mkulhi' ka', nat jik xijum baik oidha' bap duu na mi' pu tui'ka'. ³⁴ Ba' gu Peegro jix joi'mdak ba tii, ba'p titda:

—Aapi'n jaduun Eneeyas, guch Xoi'kam xib ya'm dua'ndha'. Kanip xi bamii', jix kii' bi dhuun dhim bakxidhara' nap bhaan bo'.

Ba' gu Eneeyas mi' jotmoda' jix kii' bhai' ji bam nat jax pu tii'n gu Peegro. ³⁵ Ba' biix gui' nam jik mi' oi'ñka' Liida, gio ba' gui' nam jik mu ja'k jup oi'ñka' na pai' pui' ti tii' Saroon, na mit tii gu Eneeyas nat jix kii' bhai' ji bam, pu ti jii'n jamit buiñor guch

Xoi'kam, gio ba' na mit cham tu' pui' ja'k ka tu jii nam jax ja'k ka tu jimdat biipi' dir.

Gu Peegro na ba dua'ndha' gu Dorgas

³⁶ Ba' jano' maa'n mu ja'k jup kioka' gu ubii na pai' pui' ti tii' Joopi, na pui'p ti jügi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, na Tabiita tii', na gu griago ñi'ook ki'n ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch Dorgas. Ba' dhi' dhi ubii gammiji joidham jir jix bhai'kam ka', tu' na pix ja onbagi'ndha' gui' nam cham tu' bia'ka'. ³⁷ Gu' ji nat gu' maa'nnim ma tu ai dhi' ji' dhi Dorgas tiigim, ba' moo pu muu ip. Ba' gu tukga'n dai na mit xi batbichdhak bhijimmi xi chii jix io'm daam dir mi' gu ba'k chir. ³⁸ Ba' mi' dhir Joopi mia'n jup bipio'da' mi' na pai'r Liida, mi' na pai' oirida' gu Peegro. Ba' na mit pui' ba ti kai gui' nam ti jügi'ndha' buiñor guch Xoi'kam na mi' oirida' gu Peegro, mui' ma ja joot jamit gook gu ja'tkam nam sap jup tiida' mu baidhika'.

—Aach jap soi' bham tiidam jich jaduun nap moo cham jax ji chi'ji jich oidha' git mu ja'k Joopi nap dua'ndhara' maa'n gu ubii jich jaduun nat ma muu. Xib git alh moo.

³⁹ Ba' gu Peegro cham jax ji chi'ik jup ma ja oi nam pai' dhuuk pui' ba titda. Ba' na mit pai' dhuuk mummi ba ai, pu silh bai'ñchu' am bhammi tœ'kob na pai' kaat gu Dorgas. Ba' nat bhammi ba tis, biix gu d'dilhdhim u'uub suañidhat mi ja'p biix xikoolh ji gu'kik ba aagi'n am gu Peegro na sap giilhim jir jix bhai'kam kat gu Dorgas. Mi' xi ñini'ñchu'n am ji gu' gu ja i'pur gui' nat tu ja onbai'ndhak na ka duakat, gam jai' gu ja'ppix jajannulh. ⁴⁰ Ba' gu Peegro alhio ka xi ja chia nam bubuakia' mu ja'p diirap, diihl ba' mi' ji bi'ik o'lhia'n ki'n xi kikbuk ma tu daani jix dhaam ja'k. Mi' dhir ba' dai nat jax kikbok mi' xi chiigik gu Dorgas na mi' muukix, jup titda:

—Aapi'n jaduun Tabiita, xi bamii'. Ba dodhia' ap.

Ba' mi' jotmoda' jix kii' bhai' ji chi tii nat jax pu tii'n gu Peegro. Ba' nat ba tii na mi ja'p kiik gu Peegro, bhai' ji bam, silh mi ja'p ba daa. ⁴¹ Ba' gu Peegro nobchik xi kikbuichdhak xi ja bai gui' nam ti jügi'ndha' buiñor guch Xoi'kam gio ba' gu d'dilhdhim u'uub, mi ja'p ba' xi ja kix jix kii'. ⁴² Ba' mui' ja'tkam ti jii'n jamit buiñor guch Xoi'kam gu mi' kam Joopi na mit pui' ji chœ kœœk nat

giop dua gu Tabiita na ba muukix kat. ⁴³Mi' ba' pup oiri gu Peegro, ji'kchi moo tanoolh mi' xi juruuñ buiñor maa'n gu maa'nkam, gui' na bapket jup tu buada', Simoon tiigim.

10

Gu Peegro na buiñor ba aaya' gu Korneelio

¹ Ba' maa'n gu maa'nkam Korneelio tiigim mu ja'k jup kioka' na pai' pui' ti tii' Sesareeya, na mi'r ja ge'kam tuk ka' ji'kchi gu sandaarui'x Italia kam. ² Ba' dhi' dhi maa'nkam gammiji tu daanda' buiñor gu Dios ja biim gui' nam ji'k jir jum maap oi'dhagim ka', gio ba' na mui' tu maakda' gu tuumiñ nam sap ba' mi' dhir jup ja maakidha' gu Israel kam ja'tkam, gui' nam ji'k cham bia'ka' nam tu' ki'n tu saba'da'. ³ Ba' maa'nnim mia duuk na ka tu daan, ba tii maa'n gu nobii'n gu Dios nat buiñor bam maax na mi' dhir ja'p mui' ba jim mu ja'k na pai' ka tu daan, jup xi chitdaidhat:

—Aapi! Korneelio!

⁴ Ba' gu Korneelio mi' pui' pup tu'ii', dai na bhai' pup nii'n gu nobii'n gu Dios. Ja'xpix ba' moox choo'nnit jup titda:

—ZTu'p gaagim jiñ jaduun?

Ba' gu nobii'n gu Dios gio mui'p ji ñio, jup kai'ch:

—Aa dho gu' na ñich bhai' pix jum aa'ñdham dho na gu Dios gammijim *keke'* nap pai' dhuuk buiñor tu daanda', gio ba' nax bhai'm taat ka' nap gammiji tu maakda' gu tuumiñ nam ba' mi' dhir jup ja maakidha' gui' nam ji'k cham bia'ka' nam tu' ki'n tu saba'da'. ⁵ Ba' gu xib, dai nam a'm jum aa' nap jaroi' mu jootsa' mu ja'k Joopi na pu tiida' gu Simoon gui' nam Peegro ki'n jup jix mat ka' na bha jimda' ya' aap jum bui. ⁶ Mi' moo daa gu xib buiñor gui' na pui'p tii' Simoon, gui' na bapket jup tu buada' na mi' kio ju'ñdharan gu ge' suudai'.

⁷ Ba' daipu' nat pu'ni xi chiidak gu nobii'n gu Dios, pu cham pai' ka matgir. Ba' gu Korneelio ba ja bai gook gu tujuandam tugi'n gio ba' maa'n gu sandaarui'x chugi'n gui' na gammiji tu' ka'm nii'ndha' gio ba' na pui' gammijip tu daanda' buiñor gu Dios. ⁸ Ba' na mit pai' dhuuk mi' ba ai, ba ja aagi'n nat buiñor jum maax maa'n gu nobii'n gu Dios gio ba' na jax titda. Mi' dhir ba' gatuuk dai nat mui' ba ja joot mu ja'k Joopi nam sap bai'ñpu' gu Simoon.

⁹ Ba' nam kia'pix mummi ba aajim Joopi, na bar buimgidhak na kia'pix jix dhaam ba duu, gu Peegro bhammi ba'k dhaam ji chisdik bhai' ji chu daani jix dhaam ja'k. ¹⁰ Ba' na bhai' ka ti ñira na ka tu bhaajim na ba' moo ba tu jugia', na gu' bax bhio', ¹¹ ba tii na bhai' ba timñim bhammi dir jix dhaam gu tu' iam ge' komarak ja'p tu'm na gu jan-nulh na buuphichu' kuukgaran dir titropiñ ki'n biix maakob kap dir, panaas ku moo jaroi' bhammi kiikat bha tibiaa'ndhim. ¹² Ba' dhi' ji' na ja'p tu'm na jax gu ge' jannulh na bhammi dir bha timñim jix dhaam, biix aixim tu'm bhaan mi chu jiim am gui' nam gampix ja'k jix chu jai'ch gu sasoi', gio ba' jai' mi'p jiim am ip gui' nam jum sasoi'gat, pui' na jax gui' nam maa'mkob tu tooton, gio ba' jai' mi'p jiim am ip gu kooko' gam u'ji'. ¹³ Ba' ba kai gu Peegro nat bhai' ba tum ñio bhammi dir jix dhaam, jup tum kai'ch:

—Aapi! Peegro, xi bamiil, xi chu koo'n dhi sasoi' kup tu jugia'.

¹⁴ Ba' gu Peegro mui' ji ñio, jup kai'ch:

—Moo chi cham ji nañ jiñ gu'nguxi'ñ nañ tu jugia', nat gu' cham jir jum kua'dam dhi' ja'p tuutu'm, na gu'x xidhuu no' gan jaroi' ja kua'.

¹⁵ Ba' gui' na bhammi dir bha ñio jix dhaam jup kai'ch:

—Cha'p pui' ja'k kai'chdha' nax xidhuu, nat gu' gu Dios pui' ba tii na cham tu' ka xidhuu ka' ya' dir ja'p ja'k.

¹⁶ Ba' baikim pui' ji chi tii gu Peegro, mi' dhir ba' dai nat ba tis jix dhaam gui' na ja'p tu'm na jax gu ge' jannulh. ¹⁷ Ba' bhai' pui' pup tu'ii' gu Peegro, tiim ga'nga na jax ba'r jum duukam gu dhi' pui' nat jax ti tii. Ba' jano' pik mi' ja'k ki'ngob ba ai mit gui' nat mu ja joot gu Korneelio, ti tikkaim am na pai' kio gu Simoon. ¹⁸ Ba' na mit jax mi ai ki'ngob, ge' ki'n bhai' ba ti tikka am gu Simoon gui' nam Peegro ki'n jup jix mat ka'. ¹⁹ Ba' na pui bhai' daakat kam ga'nga gu Peegro na jax ba'r jum duukam gu pui' nat jax ti tii, ba mattuda gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda' na mit mi' ba ai baik gu ja'tkam nam gaagim. ²⁰ Ba' pui' ja'k xi jurtuda na xi kikkui mui' xi chimña' mi' na mit pai' ba ai gu ja'tkam na ba' cham jax ji chi'ji mu jimia' mu ja'k nam pai' baidhidha', nat gu' sap gui' pix pui' ja'k tu duu nam ba' mu bai'ñpu'.

²¹Ba' gu Peegro dai nat jax jup tim bhai' dhir ba'k dhaam xi ja ñio'kdhak jup ja titda:

—Aañi' dhor di' gui' na pim jaroi' gaagim jin' jaaduñ. ¿Tu' ki'n japim giñ gaagim?

²²Ba' gui'p kai'ch am:

—Aa dho gu' nat bhach joot dho maa'n gu ja g'e'kam tuk gu sandaarui'x na Korneelio tii'. Ba' dhi' dhi maa'nkam joidham jir jix bhai'kam, gio na gammiji tu daanda' buiñor gu Dios, gio ba' nam biix pix jix kiigalhi'n gu Israel kam ja'tkam. Ba' maa'nnim buiñor jum maax gu nobii'n gu Dios, ba' pui' titda na sap jaroi' bha jootsa' na bham bai'ñmira' nap mu jimia' mummi kia'mi'n na sap ba' mi'm kaaya' nap jax tu a'gidha'.

²³Ba' xi ja chia gu Peegro nam mui' xi baapkia' mu ja'k ba'k chir. Mi' ba' pu gan ji chibia mit, kabuimuk ba' maap ba jii mit mu ja'k nam pai' baidhim. Ba' jai' dhit jup ma ja oi mit gu mi' kam Joopi gui' nam ji'k ti jii'gi'ñdha' buiñor gu Xoi'kam.

²⁴Ba' na bar jumai buimgidhak, mummi ba ai mit na pai' pui' ti tii' Sesareeya, mi' na pai' ti niira gu Korneelio ja biim gu jajaa'nmi'n gio jai' gui' nam maap jix bhai' kai'chdha', nat gu' ja bai nam mi'p tui'ka'.

²⁵Ba' nat pai' dhuuk mi' ba ai gu Peegro mi' na pai' pik kio gu Korneelio, mui' ji jii nat ba namkim. Ba' na jax jim mi ja'p biipi' dir o'lhia'n ki'n ji kikbo nat mi' ba ji chu daani buiñor gu Peegro. ²⁶Gu' ji nat gu' gu Peegro xi dhaagik xi kikbuichdhak jup titda:

—Xi kikbo'n jaduñ, cha'p jum o'lhia ki'n kikkada'. Aañ jir ja'ppix maa'nkam jia ja'p na jax aap, cham tu'r Dios iñ.

²⁷Mi' dhir ba' maap jix bhai' xi kai'chidhat mui' ji baap jamit mu ja'k ba'k chir. Ba' mi' pix ji ja tii' gu Peegro nam giilhim mui' mi'p tu'ii' gu ja'tkam, ²⁸ba'p ja titda:

—Dho gu' na pim jax bax maat jiañ jaaduñ na pui' ja'k tu aagix aach jich bui nach jir Israel kam ja'tkam nax xidhuu no'ch maap tu a'gat maa'n ñi'ook jup bua ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, sia no'ch gan mi' pai' pix a'ji ja ki'aam. Ku ba' gu' gu Dios pui' ja'k jiiñ aagi'n ji na sap cham tu' kax xidhuu no'ñ tu a'ga gu jaroi' buiñor no' cham jir Israel kam. ²⁹Pui' ku ñich ba' aañ cham jax ji chi'ik bhai' xi jii nam bhai' bañ baidhim dhim jaaduñ. Ba' gu xib aañ

tiix maachim na pimit jax kai'ñkam mu tuñ joochiñ jaaduñ.

³⁰Ba' gu Korneelio mui' ji ñio, jup kai'ch:

—Aa dho gu' na ñich ja'pni ti tii dho maa'nnim nat kia'pix ji'k maakob tanoolh bap duu nañ ya' ka tu daan mia duuk ja'ki-a'nni na xib. Ya' bam maax jin' bui maa'n gu maa'nkam na joidham jix chua totbikdam ti tii'chu', ³¹ba'p jin' chitda mi ja'p ji kikbok: "Aapi' Korneelio, gu Dios gammiji jum k'e'ke' nap pai' dhuuk tu daanda' buiñor, gio ba' nax bhai'm taat ka' nap pai' dhuuk tu maakda' gu tuumiñ nam ba' mi' dhir jup ja maakidha' gui' nam ji'k cham bia'ka' nam tu' ki'n tu saba'da'. ³²Ba' gu xib dai nam a'm jum aa' pix nap jaroi' mu jootsa' mu Joopi na mu jimia' na bai'ñmira' gu Simoon gui' nam Peegro ki'n jup jix mat ka'. Mi' moo tibiap buiñor gui' na pui'p tii' Simoon gui' na bakket jup tu buada' na mi' kio ju'ñdharan gu g'e' suudai'." ³³Ba' aañ cham jax ji chi'ik mui'p ma tu joot ip nam jum bai'ñpu', ba' aap pui' cham jax ji chi'ik bhai'p ma jii dho chiñ jaduñ. Ba' gu xib ya'p tu'ii' ich dho buiñor gu Dios nach xim kaim nat jax ja'k pui' bham joot nap tu'ch a'gidha'.

Gu Peegro na ba tu a'ga' buiñor gu Korneelio

³⁴Ba' gu Peegro bhai' ji chu ja a'gi, jup kai'ch:

—Xib jañ ba' bax maat jin' jaaduñ na bak cham tu' jai' kam ja ilhii'n gu Dios gui' nam cham jir Israel kam. ³⁵Gu' bak ji siax ja kiigalhi'n ji, dai no'm tu daan pix ji bak buiñor, gio ba' no'm jix kii'p jum duukam jup tu bua. ³⁶Dho gu' gu Dios pui' tu ja a'gidhak dho gu Israel kam ja'tkam na pui' ja titdada' na sap guch Xoi'kam gui' nar g'e'kam ja bui biix na ji'k ja'tkam, jix bhai' nam buiñor jum palhbuidha' nam ba' cham kam tul-hiiña' gatuuk. ³⁷Dho gu' pui' dho na pim jax bax maat jiañ jaaduñ nat jax chum duu bhammi ja'p ja bui gu Israel kam ja'tkam, nat bhammi dir nai' jim tibgai bo Galilea, gatuuk bo na pai' dhuuk gu juan bha ja'p oirit pui' ja titdada' gu ja'tkam na sap jum aa' nam jum bopkona'. ³⁸Dho gu' pui' dho na pim jax bax maat jiañ jaaduñ, nat gu Dios g'e'kam ki'n bhaan ti tii gu Jesuus Nasareet kam gio nat g'e' bhaan tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda', pui' ku ba' joidham jix

bhai'm duukam xip tu buimik gu Jesusus, gio ba' na bha ja'p oirit ja dudua'ndhidha' gui' nam ji'k kam tulhiindhat nam jix kako'k ka' na pui' ja'k ja duuka' gu ja'ook. Ba' dhi' pui' nat ji'k jax tu duu, dhi' gu Dios na bhaan ti niidhidha', pui' ku ba'x bhaai' nat pu'ni tu duu. ³⁹Ba' aach maaxik ti diilh jich buupui ki'n gu dhi' pui' nat ji'k jax tu duu gu Jesusus bhammi ja'p na pai' jax jir Judea dibiir, gio ba' bhammi ja'k na pai' jax jir Jerusaleen. Gatuuk ba' am xi mua mit, bhaan gu kuruus ta'm jamit xi sissapak. ⁴⁰Ku ba' gu' gu Dios giop dua'n ji baik tanoolh ki'n, gio ba' nat pui' tu duu na giop bam maaxdha' aach jich bui. ⁴¹Ku ba' gu' cham tu' ji nat moo biix ja buim maax gu ja'tkam, gu' dai aach ji nat ji'k pu bijik dir pu pui' ja'k jich a'm ti ti gu Dios nach pu'ni tigia' na jax jum du'nia'. Ba' aach biima'n xi chu koi'mik gio nach xi chu i'mik gatuuk nat pai' dhuuk duadik giop bam mi' dhir koi'nga'n tir. ⁴²Mi' dhir ba' dai nat nai' xich jootsak nach sap nai' tu ja a'gi'npu' gu ja'tkam nach pui' ja titdaidha' nat sap gu Dios ge'kam ki'n ba dai ja bui gui' nam ka dudua gu ja'tkam gio gui' nam ba ko'iix. ⁴³Ba' gui' nam ji'k bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, pu pu'ni pu bhaan tu a'gada' am gu Jesusus, gio ba' nam pui' kai'chdha' ip na sap gu jaroi' na buiñor ti jii'ndha', cham tu' ka tulhiinchuda' gu Dios.

Na ja a'm bam tajaana' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam

⁴⁴Ba' na pui' mi ka tu ja a'gi'ndhu' gu Peegro, biix ji'ma'n ja a'm bhai' jim taja gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda' gui' nam ji'k mi' kee na tu a'ga. ⁴⁵Ba' gu Israel kam ja'tkam gui' na ja biim jim gu Peegro nam pui'p ti jii'ndha' buiñor gu Xoi'kam, mi' pui' pup tu'li' am, na gu' cham jir ja jujur gu pui' na mit jax ti ti nat ja a'm jup bam taja gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. ⁴⁶Gio na gu' nam xi ja kee jai' niiniok ki'n pix ba tu a'ga am nam tu daan, cham tu' pui' ja'k ka tu niok am na jax biipi' dir. ⁴⁷Ba'p ja titda gu Peegro gui' na ja biim jim:

—¿Jax japim ilhii'ñ jii' jaaduñ? ¿Cham aa moor am nam jum bopkona' dhich jaaduñ, nat gu' ja a'm bam taja gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda' ja'p na jax aach?

⁴⁸Ba' pui' xi chi'ik ba ja chia nam jum bopkona', nam gu' sap ba ti jii'ndha' buiñor gu Xoi'kam. Ba' gui' soi' ba titda am gu Peegro na sap ji'k tanoolh mi' ka xi juruundhai ja bui.

11

Gu Peegro na ba tu aa'nda' nat jax kai'nkam tu ja a'gi'ndha' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam

¹Ba' gui' na mit ji'k bhammi pup bii Judea gu noonbi'ñ guch Xoi'kam, gio ba' gu jai' gui' nam pui'p ti jii'ndha' buiñor guch Xoi'kam, pui' ba ti kai mit na mit biix jup ba ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nat tu ja a'gi gu Peegro gu nioki'ñ gu Dios. ²Ba' nat pai' dhuuk bhammi ba ai gu Peegro Jerusaleen, bhai' ji niok jamit jai' dhit dhi' ji' nam ti jii'ndha' buiñor guch Xoi'kam, ³jup titda am:

—¿Jax ba'ch jaduñ ku pich ba' mu jimiik ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam? Nap gu' moox maat nax xidhuu, gam jap ja biim xi chu koi'mik.

⁴Ba' gu Peegro xi ja aagi'ñ nat jax ti ti biipi' dir gio nat jax kai'nkam mu jimiik ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, jup ja titda:

⁵—Aa dho gu' na niich ja'pni ti ti dho maa'nnim nañ mu ja'k ka oira' Joopi nañ ka tu daan. Ba ti niich jix dhaam maa'n gu tu' iam ge' ja'p tu'm na jax gu ge' jannull na bhai' ba timnim silh mi' nañ pai' ka tu daan, ba' buuphichu' kuukgaran biix maakob kap dir, panaas kum ja'tkam bhammi gu'kat bha tibiaandhim titropiñ ki'n. ⁶Ba' nañ jix bhai' mui' xi ni'i'ñ gui' ji' na ja'p tu'm na jax gu ge' jannull na bhammi dir bhai' ba timnim jix dhaam, ba ja ti niich nam mi jiiim biix aixim tu'm gu sasoi', pui' na jax gu gampix kam, gio ba' jai' gui' nam jum sasoi'at, gio ba' jai' gui' nam maa'mkob tu tooton, gam jai' gu kooko' mi'p xi jiiim am ip, gam u'ji'. ⁷Ba' ba kai niich nat bhai' ba tum niio bhammi dir jix dhaam, jup tum kai'ch: "Aapi' Peegro, xi chu koo'n dhi sasoi' kup tu jugia'." ⁸Ba' aañ jup titda na cham jir am nañ gam ja kua'da', nam gu' cham jir jum kua'dam, na gu'x xidhuu. ⁹Gu' ji na gu' gui' na bhammi dir bha tuñ a'gi'ñ jix dhaam jup kai'ch: "Cha'p pui' ka

ilhii'ndha' nam cham jir jum kua'dam dhi' nañ tu'm aagi'n nap tu jugia', na gu' cham tu' kax xidhuu, nat gu' pui' ja'k ba tii gu Dios." ¹⁰ Ba' ji'k baikim pui'n chii'n, mi' dhir ba' giop ba tis jix dhaam gui' ji' na ja'p tu'm na jax gu gē' jannulh. ¹¹ Ba' moo jano' mi' ba ai mit baik gu ja'tkam mi' nañ pai' tibiapka' na mit sap mu ja joot mu dir Sesareeya nam muñ bai'ñpu'. ¹² Ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' jotmoda' pui' ja'k xiñ jurtudak nañ sap cham jax ji chi'ji mui' xi jimia' mu ja'k nam pai'n baidhidha'. Ba' aañ cham jax ji chi'ik mui'p ma jii dho. Ba' jai'p mañ oi mit dhiñ jaaduñ nam pui'p ti jii'gi'n buiñor guch Xoi'kam, dhi xijum maa'n aixim nam ya'p tu'li'. Ba' na chich pai' dhuuk mummy ba ai na pai' kio gui' ji' nat jaroi' mu tuñ joochxi, biix jachich mijj baap kia'mi'n. ¹³ Ba' dhi' ji' dhi kiokam bach aagi'n nat sap tii maa'n gu nobii'n gu Dios mi kia'mi'n na ka tu daan, na sap jup titda mi ja'p ji kikbok: "Jaroi' maadit jap mu jootsa' mu gē' kiicham Joopi na bai'nimira' gu Simoon gui' nam Peegro ki'n jup jix mat ka' na bha jimda' ya' aap jum bui, ¹⁴ na ba' ya' tum a'gidha' nap jax ja'k cham kam tulhiina' gatuuk nap pai' dhuuk mukia' aap gio gum jaaduñ." ¹⁵ Ba' na ñich pai' dhuuk bhai' ji chu ja a'gi, joidham bhai' ja a'm jim tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda'. Ba' pui' ja'k jup jum duu nat jax jum duu jano' nat pai' dhuuk jich a'm jum tajaa aach. ¹⁶ Ba' aañ mi' jotmoda' bhai' pup ti'ñcho na bak gu' pin pu'ni kai'ch ji guch Xoi'kam jano' na pai' dhuuk ya' ka oiri, na ja'pni kai'ch: "Dho gu' gu Juan tu bopkonak dho gu suudai' ki'n, gu' aapi'm gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' ji na pim ki'n kam bopkona'." ¹⁷ Gu' ba' no' gu' gu Dios diilh jup bax ja maakim gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam gu pu chu'm nat jax chu'm jich maa aach jano' na chich pai' dhuuk ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam, çjax jañ bia' nañ jup ba ji chi'ya' aañ, nañ gu' cham jir jupaabkamu'n gu Dios?

¹⁸ Ba' mi' pup cham ñiok am gu bhammi kam Jerusalem gui' nam ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, dai na mit bhai' pix ji chu daani buiñor gu Dios, jup kai'ch am:

—Dho bak gu' diilh pui' ja'k ba tu duu ji gu Dios na siax bhaai'n ka' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nam mi' pui' ba jimia'

na jax jix aa', nam ba' cham kam tulhiina' gatuuk nam pai' dhuuk ko'ya', dai nam ba jimia' jix dhaam ja'k buiñor.

Nam jax ja'k ba ti jii'ndha' buiñor guch Xoi'kam gu Antiokiya kam

¹⁹ Ba' gatuuk na mit pai' dhuuk xi mu'aak gu Teeban, jai' nai'p ji ja gaa mit gui' nam ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam gu Israel kam. Ba' gui' bhai' dhir mai' ma boop jamit, mu ja'k bhii mit jai' na pai' pui' ti tii' Piniisia, jai' ba' mu ja'k Chipre, jai' ba' mu ja'k Antiokiya. Ba' dhi' biix kap na mit ji'k kap ai, mi ja'p pu bhai' ji chu ja a'gi mit gu Israel kam ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñi'ook, gu' ba' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, cham tu' tu ja a'gi mit. ²⁰ Ba' jai' dhit na mit mi'p ai Antiokiya gui' nam pui'p ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam nam bhammi dir ja'k jup jii'm na pai' pui' ti tii' Chipre, jai' ba' mu dir ja'k na pai' pui' ti tii' Sireene, mi ja'p bhai'p ji chu ja a'gi mit gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñi'ook, nam pui' ja titda na gu Jesus jir di' guch Xoi'kam gui' nar Gē'kam. ²¹ Ba' mui' ja'tkam ti jii'ñ jamit buiñor gu Gē'kam jich Xoi'kam, gio ba' na mit cham tu' pui' ja'k ka tu jii nam jax ja'k ka tu jimdat biipi' dir, na gu' gui' na mit jaroi' tu ja a'gi, giilhim joidham jix bhai' xi buada' am na mit tu ja a'gi, na gu' ja a'm ti nii'ñ guch Gi'kora'.

²² Ba' na mit pai' dhuuk pui' ba ti kai gu Jerusalem oi'nikam gui' nam ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, mui' xi joot jamit gu Bernabee na sap jix io'm xi ja guguuxdhara' gui' na mit kia'pix ba ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam. ²³ Ba' nat pai' dhuuk mummy ba ai gu Bernabee, joidham jix bhai'm ilh nat ba ja tii gui' nam ba ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, na gu' sap ja a'm ba ti ñii'ñ gu Dios. Ba'x io'm xi ja guguux nam sap biix ja jujur ki'n jix biiñak kat gammiji pu ti jii'gi'ndha' buiñor gu Gē'kam jich Gi'kora'. ²⁴ Gu' ba' na gu' gu Bernabee joidham jup jir jix bhai'kam ka' gio na gē' bhaan ta-jaañixchu'nda' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda', ba' mui' ja'tkam ti jii'ñ jamit buiñor gu Gē'kam jich Gi'kora'.

²⁵ Mikkat ba' mi' dhir ma jii gu Bernabee nat ba gaagam gu Saulo mu ja'k na pai' kioka' Tarso. ²⁶ Ba' nat pai' dhuuk ba tii, ba baidhim mu ja'k Antiokiya. Mi'm ba'

pu oipot tu ja a'gi'ndha' gu mui' ja'tkam, maa'n oidha' mit dho moo mi' juruuñ ja bui gui' nam pui'p ti jüigi'ndha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' jano' jì' dir gu mi' kam Antiokiya, pui' ji ja tüt jamit gui' nam ti jüigi'ndha' buiñor guch Xoi'kam nam sap jir jich Xoi'kam jüigi'ndham.

²⁷ Ba' jano' mummip ba ji bubua mit jì'kchi gui' nam bhaankamu'n tu a'gada' gu Dios. ²⁸ Ba' maadit na Agaabo tii', na pui' ja'k jurtu'n gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda', jup kai'ch mi ja'p ji kikkok na sap gatuuk mui' kap bhio'gi' ka jimia'. Ba' gatuuk pui' ji chu buus na jax ba kai'ch, ba' jano' pik pui' tum duu na pai' dhuuk gu Klaudio jir gè'kam ka' bhammi dir Rooma. ²⁹ Ba' gui' nam ti jüigi'ndha' buiñor guch Xoi'kam mummy kam Antiokiya, maap ba tu a'ga mit nam pui' kai'ch nam sap mu ja joochxidha' gu tuumiñ gui' nam pui'p ti jüigi'ndha' buiñor guch Xoi'kam gu Judea oi'ñkam, nam jì'k pix ilhii'ñ sap biix jì'ma'n nam tu makia'. ³⁰ Ba' gatuuk gu Bernabee gio gu Saulo mit mu joot nam ja ui'dhika' gu tuumiñ gu Judea oi'ñkam gui' nam ja guguuxi'ndha' gui' nam ti jüigi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, nam sap ba' mi' dhir jup ja makia' biix jì'ma'n gui' nam jì'k ti jüigi'ndha'.

12

Gu Jakoobo nam ba mu'aa' gio ba' gu Peegro nam daagi' ba kuupa'

¹ Ba' jano' gu Eroodis gui' nar gè'kam ka' bhai' ji ja o'bhai' jai' dhüt gui' nam ti jüigi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, ² ba' tu chia nam mu'aa' gu Jakoobo gui' nar ja'n-ni'ñ gu Juan. ³ Ba' na xi ja ñii'ñ gu Eroodis nam joidham jix bhai'm taat gu Israel kam ja'tkam gu pui' nat jì'k jax tu dooda, ba tu chia ip nam dagia' gu Peegro. Ba' jano'r piasta ka' na pai' dhuuk jum a'jida' nam kua'da' gu paan gui' na cham binka' na ki'n jappukar. ⁴ Ba' na mit pai' dhuuk ba daa gu Peegro, mi' pix ka xi chu chia gu Eroodis nam kuupa' mi' nam pai' mi' pu ja kukpada' gu ja'tkam, mi' nam pai' gammiji maakob mi chu nuuka'nda' gu sandaarui'x, na sap ba' mi' dhir gatuuk bhai' ji iattulhdha' güt ja bui gu ja'tkam na ka xi buusnia' gu piasta bhaan Paaskua ta'm. ⁵ Ba' mi' na mit pai' kuu gu Peegro, giilhim jix bhai' nuuka'n

am gu sandaarui'x, gu' ji na gu' gui' nam ti jüigi'ndha' buiñor guch Xoi'kam joidham tu daa'xi'ñchu' am buiñor gu Dios.

Gu Dios na ba buusaidha' gu Peegro mi' dhir na pai' ka kuupka'

⁶ Ba' moo jano' gu tukaa' na ba' moo gu Eroodis buimgidhak mu ba aichdha' güt gu Peegro ja bui gu ja'tkam, nat kia'pix ba ji koi ja biim gook gu sandaarui'x buuplhixim noonbiran ki'n gu bapaiñum titropiñ, na ja noonob am ja'k jup buupulh gu gook sandaarui'x nam bixxik dir boobok, nam jai' gook mu ja'p jup ka guguuk gu sandaarui'x diirap dir nam mi' tu nuuka'n, ⁷ jotmoda' pix mi' bam maax maa'n gu nobii'ñ gu Dios, pix nammi tu maaxir mi' na ji'x jir ba'k chür. Ba' mui' ji ai mi' na pai' bo' gu Peegro, ba' mi' xi dhaagik jano'mgaran ja'p xi joiñdhak xi ñii'ñichhak jup titda:

—Xi bamii'.

Ba' nat bhai' ji bam gu Peegro, nai' pix gan ji i' gu bapaiñum titropiñ gui' na ki'n ka buuplhich. ⁸ Mi' dhir ba' moo gio mui'p ji ñio gu nobii'ñ gu Dios, jup titda:

—Xi chim ti'ii'ñ dhim jajannull, gio dhim sussak jap biix jup ba aada'.

Ba' gu Peegro pui'p tu buim na jax titda gu nobii'ñ gu Dios. Mi' dhir ba' moo gio mui'p ji ñio, jup titda:

—Biix dhi daam dir kam jum tii'dhara'p xi chi'ji bhai' xiñ oidha'.

⁹ Ba' pui' xi chi'ik gamai' ji jii gu nobii'ñ gu Dios, gu Peegro ba' mui'p xi oi. Ba' cham pik bhai' juraa'n bia'tu' no' moor silhkam gu pui' na jax ti niidhim ka' ba' gu' cham, ji'x ja'p jum aa' ji na pix bap ti niidhim. ¹⁰ Gu' ji na gu' na ja'p xi chi niidhim, maa'n kap mui' ba bubua mit mi' nam pai' guguuk gu sandaarui'x nam mi' tu nuuka'n, gio ja'xpix gama ja'k jup ba bubua mit nam pai' jai'p guguuk nam pui' mi'p tu nuuka'n. Mi' dhir nammi gama ja'k jup ba ai mit na pai' baiñum bar ki'ñgob, mi' na pai' pu ba tum busaak mu ja'p diirap dir na daa'ñxim mui' bar kikcham. Ba' nam jax jiiim, diilh pix joidham nai' jim kupio' gu ki'ñgob, ba' gui' dai na mit mui' ba bubua. Ba' nammi gama ja'k pai' nam ka jiiim na daa'ñxim mur kikcham, mi' jotmoda' cham pai' kam maax gu nobii'ñ gu Dios, dai diilh pix mui' ba jim gu Peegro. ¹¹ Ba' ba maat gu Peegro

nar silhkam gu pui' na jax ti niidhim, ba'p kai'chim diilh pix:

—Xib jañ dho gi ba' ba ti jügi'ñ ji nar silhkam nat bak bha joot gu nobii'ñ gu Dios na ba' pu'ñi mi' dhir jiñ buusaidha' nañ pai' ka kuupka', na ba' cham jax jiñ dhooda' gu Eroodis gu pui' na jax kam aagit, gio gu jai' Israel kam ja'tkam.

¹² Ba' nat pai' dhuuk pu'ñi ba maat gu Peegro, pu jii mu ja'k buiñor gu Mariiya di'ñi'n gu Juan, gui' nam Maarkos ki'n jup jix mat ka'. Ba' jano' ampik mui' mi'p ka jumpax am gu ja'tkam nam mi' tu daan jix dhaam ja'k. ¹³ Ba' na jax jim mui' ba tu son gu Peegro bha ki'ngob mi' na pai' dhir jax mui' ji chum bapki mu ja'k irban dir. Ba' maa'n gu ubii tiyaa Roodi tiigim mui' ji jii nat ba ti tiigim nar jaroi' dha' gui' na mu tu son. ¹⁴ Ba' nat ba kai na dhi'r di' gu Peegro, giilhim jix bhai'm ilh, pu cham ji kupio'kdhak xi mi' nat ja aa'ndham gui' nam mi'p tu'ii', jup ja titda na sap dhi'r di' gu Peegro na mi'ji dir bha tu son ki'ngob. ¹⁵ Ba' gui'p titda am pix:

—Jlat ap dho jia!

Gu' ji na gu' gui' xi kiik na pui' kai'ch na dhi'r di', ba'p titda am ip gio:

—Cham tu' ji nar di'! Chi chu' ii'mda-ga'n pix ji ba'.

¹⁶ Gu' ji na gu' gu Peegro pix ji kiisaim na mu tu son mi'ji dir ki'ngob. Ba' gui' biix mu jimii'k xi kupio' mit gu ki'ngob, dhi'r di' gu Peegro na mit ba tii. Ba' giilhim jix chooto'n jamit, ¹⁷ gu' ji nat gu' gu Peegro ja'p xi ja duiñ nobii'ñ ki'n nam sap cham ñiokda'. Mi' dhir ba' dai na xi ja aagi'ñ nat jax dhuuk buusai guch Gi'kora' mu dir na pai' ka kuupich. Gio ba' moo ja'pnip ja titda ip:

—Aagi'ndha' pim gu Santiago gu dhi' pui' nañ jax ba tu jam a'gi'ñ, gio ba' biix gu jai' gui' nam pui'p ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam.

Ba' dai'pu' nat pu'ñi xi chi'ñik, mi' dhir pu jii maakam ja'k.

¹⁸ Ba' nat ba xia', nai' tii ti nii'ñ am gu sandaarui'x, nam gu' cham maat nat pa ja'k bhii gu Peegro nam mi' ka kuupkat. ¹⁹ Ba' gu Eroodis nai' tii xi chu joot nam gaa'mpu' gu Peegro, gu' ji na mit gu' cham pai'ji chi'. Ba' bhai' ji ja o'bhai' gu sandaarui'x gui' nam mi' tu nuuka'ndat, tu chia dho gu' nam ja

kooda'. Mikkat ba'p ma jii gu Eroodis bhai' dhir Judea, mu ja'k pu bhii Sesareeya nat ba kiicham.

Na ba mukia' gu Eroodis

²⁰ Ba' moop jix ja bhaamki'ndha' gu Eroodis gu Tiuro kam ja'tkam gio ba' gu Sidoon kam, ba' gui' maa'n ñi'ook xip duuk mui' ma jii mit buiñor gu Blaasto gui' na iam pix ja'xbui'p jir ge'kam ka' na jax gu Eroodis, na mit pu tiidam na sap ja a'mkam nokia', na mi' dhir pu tiida' gu Eroodis na cham ka bhaam ka' ja bui, na gu' nam jix aa' gu Tiuro kam gio gu Sidoon kam nam mi' ja'p tu saba'nda' gu koi' na pai' jax jir ge'kam gu Eroodis na Judea dibii' bhaan bipio'. ²¹ Ba' ba tu ja daax gu Eroodis nam pai' dhuuk mi'm jumpada' buiñor dhi' ji' dhi ja'tkam. Ba' nat bam ai nat pai' dhuuk tu ja daax, giilhim mui' mi' bam jumaap jamit buiñor. Ba' joidham jix abhaar xi chim tii'dhak bhai' ji dhaibu nam pai' dadaarrida' gui' nam pu'ñir ge'gerkam ka', mi' dhir ba' bhai' ji chu ja a'gi. ²² Ba' gu ja'tkam pix jiiñak suulh jamit, jup kai'ch am:

—Dhi' na ya' tu a'ga, cham tu' ji nar maa'nkam, gu' dhi'r dios ji!

²³ Ba' pui' xi chu duu gu nobii'ñ guch Gi'kora' na mi' jotmoda' pix cham bhai' ji chu tatdachia gu Eroodis, nat gu' cham taxchaabgi gu Dios gu pui' nam jax titda gu ja'tkam. Mikkat pu muu dho ba', botpoda' mit pix bhai' ji jugio.

²⁴ Gu' ba' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios pix mik ja'p ji kai'ñchaidha', mui' kap pix ja'x pui' ba tum a'gada'.

²⁵ Ba' gu Bernabee gio gu Saulo gio ja'k jup ba suulh jamit ip bhammi dir Jerusaleen na mit pai' dhuuk bhammi xi ja aichulhdhak gu tuumiñ gui' nam ti jügi'ndha' buiñor guch Xoi'kam. Biix jamit jup xi baidhak gu Juan gui' nam Maarkos ki'n jup jix mat ka'.

13

Gu Bernabee gio gu Saulo nam ba tu a'gapu' gu ñio'ki'ñ gu Dios

¹ Ba' gui' nam ji'k mummix jai'ch ka' Antiokiyya nam ti jügi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, jai' dhit bhaankam tu a'gada' am gu Dios, jai' ba' nam ja'p pix tu mamtux-i'ndha'. Ba' dhi' nam jir jaroi' dha' moo gu Bernabee, gio gu Simoon gui' nam Jix Hka' ki'n jup jix mat ka', gio ba' moo gu Luusio ip

gui' na mummi ja'k kioka' Sireene, gio ba' moo gu Manain ip' gui' na mit maap gi'gir gu Eroodis kat' gui' na mummir ge'kam kat Galilea, gio ba' moo gu Saulo ip. ² Ba' maa'nim nam jim saabut maap jumpaxich ka tu daan buiñor guch Gi'kora', pui' ja'k ba ja jujurtuda gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' nam sap diihl pix bhai' ba ji ja aaga' gu Bernabee gio gu Saulo nam pui' ja'k tu'm ki'n ja darsa' nam mi' dhir ja'p ja'k nai' bhaankam ba tu a'gada' gu Dios, nat gu' sap dhi' ja a'm ba ti tii. ³ Ba' gatuuk na mit pai' dhuuk xi chiimuk nam tu daa'nimik gio nam jum saabuimik, pui' ja'k tu'm ki'n ba ja darai mit gu Bernabee gio gu Saulo, nam sap mi' dhir ja'p ja'k nai' bhaankam ba tu a'gada' gu Dios. Mi' dhir ba' dai na mit bhai' xi ja daagik ma tu daani ja a'mkam buiñor gu Dios. Mi' dhir ba' dai na mit nai' ba ja joot nam tu a'gapu'.

Gu noonbi'n guch Xoi'kam nam ba jimia' bhammi dir ja'k na pai' pui' ti tii' Chipre

⁴ Ba' pui' nat jax ja chia gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' gu Bernabee gio gu Saulo, pu jii mit mu ja'k ju'ndharan gu ge' suudai' na pai' pui' ti tii' Siluusia. Mi' dhir ba' bhammi dir ja'k jup bhii mit na pai' alhi'ch jir dibir na pui' ti tii' Chipre, dai na mit jax bha tiitis bhaan gu ge' kanuub na mi ja'p se' suudai' jugii'n. ⁵ Ba' na mit pai' dhuuk bhammi dir ba ai momkoran, bhai' nam pai' gu'ngukda' gu ge'ger kaknub na pui' ti tii' Salamiina, bhai' pu ji chu a'ga mit gu ñio'ki'n gu Dios bha ja'p nam pai' jax chu daanda' gu Israel kam ja'tkam, ba' biix jup ja oi'nchu' gu Juan na jai' ja palhbuidhidha' tu' na pix ki'n. ⁶ Gatuuk ba' bhai' dhir gammiji dir ja'k jup bhii mit na pai' gio jumaip bar ju'ndharan gu ge' suudai' na pai' pui' ti tii' Paapos. Ba' na mit pai' dhuuk mummi dir ba ai, mi' ba tii mit maa'n gu Israel kam maa'nkam nax jiboiñara' ka' gio na giilhim jix iatbi' ka' na pui' kai'chdha' na sap bhaankam tu a'gada' gu Dios. ⁷ Ba' dhi' dhi maa'nkam nax jiboiñara' ka' mi' daaka' buiñor gui' na mi'r ge'kam ka' na pui' tii' Serkio Paulo, nam gu' gook dit maap jix bhai'm daa'nka'. Ba' dhi' dhi ge'kam jix chi bhii'n ka' gio nax chu matda' ka', ba' na pui' ba te kee na mit mi' pai' ba ai gu Bernabee gio gu Saulo, mui' ba tu ja joochxi, na gu'x ja kaim nam tu a'gidha' gu ñio'ki'n gu Dios. ⁸ Ba' na mit pai'

dhuuk mu jimii'k bhai' ji chu a'gi gu ge'kam, mi' dhir ja'p mui'p ñiokim gu jiboiñarkam gui' nam Eliimas ki'n jix mat ka' gu griago ñi'ook ki'n, na gu' tii cham aa' na mu ja'k ba ji ja kaaya' gu ge'kam. ⁹ Ba' gu Saulo gui' nam Paablo ki'n jup jix mat ka', na gu' ge' bhaan tajaanixchu' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda', mui' xi chiigik ¹⁰ jup titda gu jiboiñarkam:

—Ja'p moox buam tomaat ap jiñ jaduun, gio nap jix iatbi', gam nap cham kiigalli'n gu'x kii'p jum duukam! jir maraa'n ap dho gu ja'ook! Tii' nap gu' cham aa' nam kaaya' gu ja'tkam na jax ja'k jir silhkam nam mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios. ¹¹ Ba' xib tu' na jax chui'ka', ka xim tulhiiñchuda' guch Gi'kora', cham ñia ka' ap ji'k tanoolh, jix chu tukgam ka' pix ba' sia ku tiix chu maax ki'n gu tanoolh.

Ba' mi' jotmoda' nat jax pu tii'n, bhai' pix cham ji ñia gu Eliimas, mi ja'p ba' nai' tii ba tu umuagi'n na jaroi' iam nobchii ba baidhika', na gu' pu cham ji'x ka ñia. ¹² Ba' nat pui' ji' ti tii' gui' na mi'r ge'kam ka', giilhim jix choo'n, ba' ba ti jii'n nar silhkam gu pui' na jax tu a'gi'n gu Paablo gu ñio'ki'n gu Dios na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam.

Na ba jimia' gu Paablo gio gu Bernabee bhammi dir ja'k Antiokiya gui' na mia'n bipio' gu Pisiidia dibir

¹³ Ba' mummi dir Paapos gio gamai'p ji jii mit gu Paablo gio gui' na ja biim jim, dai na mit jax bha tiitis bhaan gu ge' kanuub na mi ja'p se' suudai' jugii'n. Ba' silh bhammi dir ja'k pu bhii mit na pai' pui' ti tii' Perje, gui' na bhaan bipio' gu Panpiilia dibir. Dai gu Juan ba' mi' dhir pu ja'k gi' bhammi ja'k Jerusaleen. ¹⁴ Ba' na mit pai' dhuuk bhammi dir ba ai Perje, bhai' dhir baasi'n ja'k jup bhii mit na pai' pui' ti tii' Antiokiya, gui' na mia'n bipio' gu Pisiidia dibir. Ba' nat pai' dhuuk bam ai na cham tum juanda', ma jii mit mu ja'p nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam, ba' jiimdat mi ja'p ji dharaibu mit. ¹⁵ Ba' moo ja'xpix ba ja bai'n am gui' nam bhai'r ja ge'kam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam na mit pai' dhuuk xi chiimuk nam ja jiñkuixdhimik gu u'uan gu ja'tkam mi' na pai' tu ua'ñix gu pui' na jax ja'k tu aagix ja bui gu Israel kam ja'tkam, gio ba' mi' na mit pai'p tu ua'nak gui' nam bhaankamu'n tu

a'gimik gu Dios, ba' ba ja chian am nam tu ja a'gidha' gu ja'tkam, jup ja titda am:

—Ea no' pim jax jix chu a'gam jich jaaduñ na pim ki'n ja guguuxdha' dhi ja'tkam, xib jir am na pim ya' pui' xi chi'ya'.

¹⁶ Ba' gu Paablo nat jax jup kikbo, ja'p xi ja duiñ nobii'n ki'n gu ja'tkam nam sap ba' xi kaaya' ip na jax tu ja a'gidha', jup ja titda:

—Ea na pim xiñ kaaya'n jaaduñ Israel kam gio aapi'm na pim cham jir Israel kam na pim tu' ka'm nii'n gu Dios. ¹⁷ Dho gu' gu ja Dios tuk gu Israel kam ja'tkam ja a'm ti tiigik ji guch bopxi kat, ba' ja a'm dir ja mui'dhalh mui' gu ja'tkam jano' nam pai' dhuuk mu ja'k oi'nka' Ejipto ja bui gu jai' ja'tkam nam cham jir Israel kam, gatuuk ba' mi' dhir ba ja boosolh sia kum tii cham aa' gu mi' kam. ¹⁸ Ba' gatuuk nam pai' dhuuk bhammi dir xi dharaat gampix jix chu gak kir gu gook oo'm oidha' juugit, tii tu nakoo'nda' gu Dios nam cham mi' pui' jiimda' na jax jix aa'. ¹⁹ Gatuuk ba' dai nat ba ja koi gu Dios gu jai' ja'tkam ji'k xijum gok kap ge'ger kikcham nam bha ja'p oi'nka' Kanaan na sap ba' bha ja'p ja oi'nchuda' guch bopxi kat. ²⁰ Ba' jano' dir nat pai' dhuuk ja a'm ti tii gu Dios guch bopxi kat, jup duu maakob jix cha'tmam oo'm daman jix chamaam mambhiix (430) oidha' na mit ba' pik bhammi ja'k ba ai Kanaan.

'Jano' ba' maa'n ge'kam ki'n ja bui ba dai gu Dios, gatuuk ba' jumai ge'kam ki'n jup dai nat pai' dhuuk ba muu, gio mi' dhir jumai ip nat pai' dhuuk jup muu, gammiji pui' jano' juugit nat pai' dhuuk ge'kam ki'n jup daasak gui' na bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios na pui' tii' Samuel. ²¹ Mi' dhir ba' jix io'm ge'kam ki'n maa'n ja buip bax aa' am na daasa' gu Dios na sap ba' ja silhka'nda', gio no't ba muu, mi' dhir gu maraa'n jup bar ja ge'kam tuk ka', gio mi' dhir no't jup ba muu, gu maraa'n ip jup bar ja ge'kam tuk ka', gammiji pui'. Ba' gu Dios gu Sa'uul gook oo'm oidha' ja bui ge'kam ki'n daasak, gui' nar maraa'n kat gu Sis na maadit jir bopxi'n kat gu Benjamiin. ²² Gu' ji na gu' mi' dhir cham ka aa' gu Dios nar ja ge'kam tuk ka' gu Sa'uul guch bopxi kat, na gu' cham mi' pui' ka jim na jax jix aa'. Jumai ba' ja bui ge'kam ki'n jup dai na pui' tii' Dabii, na gu' sap mi' pui' jim na jax jix aa', na ja'pni kai'ch gu Dios: “Gu Dabii gui' nar maraa'n

gu Isai, mi' pui' jim nañ jax jix aa', gio nax aa' na mi' pui' tu duñia' nañ jax ilhii'n, pui' kuñ ba'x kügalhi'n.” ²³ Ba' maadit gui' nam jir bopxi'n kat gu Dabii jir di' gu Jesusus, gui' nat bha joot gu Dios ya' dhi oi'niga'n na ba' ya' uañchuda' gu ja ua'tulhdhara' gu Israel kam ja'tkam nat jax pu ba tu dai biipi' dir. ²⁴ Ba' gu Juan pu ba ja aagi'n gu Israel kam ja'tkam na ba' moo ya' ba aaya' gu Jesusus, na pui' ja titdada' na ja a'm jum aa' nam mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' gu Dios, gio nam bam bopkona', na gu' sap bar mia'n na bhai' ba jim guch Xoi'kam. ²⁵ Ba' mikkat na pai' dhuuk bar mia'n nam mu'aa' gu Juan, ba ja aagi'n gu ja'tkam na sap cham tu'r di' guch Xoi'kam, jup ja titda: “Aañ cham tu'r di' guch Xoi'kam na pim aapi'm jax ilhii'n, gu' matgim gui' gatuuk bha jim ji na ni' x kuñ cham iam jir jupaabkamu'n nañ iam tu' suuska'n jup ba kookoxdha' git, na gu' giilhim jix io'm jir ge'kam.”

²⁶ Ba' dhix bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga gu pui' nach jax ja'k cham kach chulhiña' gatuuk nach pai' dhuuk ko'ya', gu' dhi' aapi'm ji na pu jam bui ba jim jiñ jaaduñ na pim jir bopxi'n gu Abraam, gio aapi'm na pim cham jir Israel kam na pim tu' ka'm nii'n gu Dios. ²⁷ Gu' ji na gu' gui' nam bhammi oi'nka' Jerusaleen, pu cham maatit am nar tu'p tu'm da' gu Jesusus, ni gu ja ge'gerkam tuk kum cham mat ka', gio nam cham maatit ke'ke' gu u'uan na jax ba' kai'nikam jup jum kai'chdha' mi ja'p na mit pai' jax tu ua'nak gui' nam bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios nam tii tu jiñkui'n'dha' bhai' na pai' tum daanda' gammiji na pai' dhuuk jum a'jida' na cham tum juanda' na dhi' bhaan tu a'gat jup kai'chdha'. Dhi' dho ba' pix pui' ja'k tu kuugalh jamit na jax bam kai'ch gu u'uan na mit tu chia nam mu'aa' gu Jesusus. ²⁸ Sia ku gu' tii cham tu' kui'ncha bia'kat nam jax dhui mu'aa' git, chia mit pix ji gu' gu Pilaato na ja chiñia' gu sandaarui'x chugi'n nam kuruus ta'm sissapai mu'aa'. ²⁹ Ba' gatuuk nat pai' dhuuk biix ba tum kuugalh gu pui' na jax chu ua'nix bhaan gu u'uan, giop ba tibiaa' jamit bhai' dhir bhaan gu kuruus, mi' dhir ba' dai na mit ba yaas. ³⁰ Ku ba' gu' gatuuk giop dua'n ji gu Dios. ³¹ Ba' mui' tanoolh gio ja buip xi oilhimik gui' nam ji'k pu maap oipoda', pui' na jax nam

mu jimmida' bhai' dhir Galilea bhammi ja'k Jerusaleen. Ba' xib jir di' am gui' nam nai' tu ja a'gi'n gu ja'tkam bhaankam guch Xoi'kam.

³² Pui' kuch ba' aach ya ja'p jup ba tu jam a'gidhim dhix bhai'm kai'chdham ñi'look. Na gu' gu pui' nat jax ja'k tu ja daaxdhak gu Dios guch bopxi kat na pu tu duñaia' ja bui, ³³ aach jich bui pui' ja'k ba tu kuugalh nach jir ja bopxi. Ba' dhi' bhaan jix maati' nat pui' ba tu duu nat giop dua'n gu Jesusus, pui' na jax ba tu ua'nix bhaan gu u'uan mi' na pai'r Salmos ta'm, na ja'pnim kai'ch: "Aañ joidham jix bhai'n chaat nap jir jiñ mar." ³⁴ Pui' pu ba kai'ch gu Dios na pu'ñi giop dua'nidha' na ba' cham jum ja'bsuna' gu tukga'n, pui' ku ba' jumai kap ja'pnip tu ua'nix bhaan gu u'uan, na ja'pnim kai'ch: "Tu kuugalhdha' iñ gu pui' na ñich jax ja'k ba tu daax gu Dabii nañ pu tu duñaia'." ³⁵ Pui' ku ba' ja'pnip tu ua'nix ip jumai kap, nap jum kai'ch: "Nap gu' pui' tu duñaia' na cham tu'm ja'bsuna' gu tukga'n gum tujuandam tuk, na gu' mi' pui' tu duñiim nap ji'k jax jix aa'." ³⁶ Ba' gu Dabii cham tu' diñh jum aagat jup kai'ch, na gu' ja'ppix jir ja ge'kam tuk kat gu ja'tkam na jax pix ja'k chiañidha' gu Dios. Na gu' nat pai' dhuuk ba muu, cham tu' gio duadik jup ka bam mi' na mit pai' yaas ja sanoop nam pai' yassap gu gi'kor-ga'n, gu' mi' ji nat pum ja'bsu gu tukga'n. ³⁷ Gu' gui' nat jaroi' Dios giop dua'n, cham tu' ji nat jum ja'bsu gu tukga'n, nat gu' giop bamii' mi' dhir koi'niga'n tir. ³⁸⁻³⁹ Ba' gu xib dai na jam a'm bam aa' pix ba'n jaaduñ na pim jix mat ka' na gu Jesusus buiñor jix bhai' na pim ti jii'ndha' na ba' pu'ñi ja'k uañchudhix ka' gu jam ua'tulhdhara', pui' na jax gui' nam cham mi' pui' jim gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Moisees na tu aagix ka' no' cham ji'x ka bhai' na uañchuda' gu ua'tulhdhar ga'n. ⁴⁰ Moo pim mi' pui' xi jimiiñ jaaduñ nañ jax jam titda na pim cham mi' pui'p ba ji bubuakia' na jax jum kai'ch gu u'uan mi' na mit pai' tu ua'nak gui' nam bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, na ja'pnim kai'ch:

⁴¹ Ba jiboi'nigia' pim totdonii aapi'm na pim cham ti jii'gi'n gu pui' na jax tii kai'chdha' gu Dios, nañ gu' aañ biix aixim ka tu duñaia' aapi'm jam bui,

dai ji na pim gu' cham ti jii'gi'ndha' sia ku jaroi' tii ba jam aagi'n.

⁴² Ba' na mit pai' dhuuk ba tiimu nam xi chu a'gimik, na mit mi' dhir ba bubua na pai' tum daanda' gu Paablo ja biim gui' nam maap jim, mu ja'p pui' ba ja titda am gu ja'tkam nam sap gio pui' ja'k jup tu ja a'gidha' na pai' dhuuk gio mui'p jim bhiiya' na cham tum juanda'. ⁴³ Ba' na mit pai' dhuuk xi chiimuk nam tu daaniimik, na mit mi' dhir ba jii gu Paablo gio gu Bernabee, jai'p ma ja oi mit gu Israel kam ja'tkam gio jai' gui' nam pui' ja'k jup ba tu jimda' na jax gu Israel kam. Ba' gui' xi ja guguux jamit nam sap cham jim o'johldhat gammiji biix ja jujur ki'n ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, nat gu' sap pu kai'rikam jix ja joi'mdak ja a'm ba ti tii gu Dios.

⁴⁴ Ba' gu jumai simaan nat pai' dhuuk giop bam ai na cham tum juanda', giilhim mui' mi' mam jumaap jamit gu ja'tkam gu mi' kam ge' kiicham nam jix kaim gu ñio'ki'n gu Dios na mi' tu a'ga gu Paablo. ⁴⁵ Gu' ji na gu' gu jai' Israel kam ja'tkam nam cham ti jii'gi'n buiñor guch Xoi'kam, giilhim bhai' ji bhaak jamit na mit ba ja tii gu ja'tkam nam nammi xi ju' nam mi' te kee. Ba' bhai' ji ñiokbo mit buiñor gu Paablo, biix aixim jam tii xi chitda. ⁴⁶ Gu' ji na gu' gu Paablo gio gu Bernabee cham ji chotdonit mui'p xi chu a'ga am, jup ja titda am:

—Gu' aach aapi'm ji ba' pik bha jam aa'ndham dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'n gu Dios na pim jir Israel kam ja'tkam, gu' ji na pim bak gu' cham kaim, cham maachim japim na jax ja'k gammiji jam a'm ba ti ñii'ndha' gu Dios. Ba' gu xib tu' na jax chui'ka', ya' dir ja'p ja'k gu jai' ja'tkam jach pix ba tu ja a'gi'ñpu' nam cham jir Israel kam ja'tkam, ⁴⁷ na gu' pui' ja'k jix aa' gu Dios na pui' ja'k tu ua'nix bhaan gu u'uan, na ja'pnim kai'ch:

Aañ pui' ja'k tu'm ki'n bam dai nap ja'p ji buusnia' na jax gui' na ki'n jix chu maax ka' ja bui biix gu ja'tkam nam jai' ñiiñio'k ki'n tu a'ga,

na ba' ya' dir ja'p ja'k jix bhaai'n ka' nap tu ja a'gi'ñmira' biix kap na ji'x jir oi'niga'n nam ba' maatii mi' pui' ba jimia' nañ jax ja'k cham ka ja tulhi-ñchuda'.

⁴⁸ Ba' na mit pu'ni kai gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, joidham jix bhai'm ilh jamit, ba' pui' ji chii mit na sap jir jix kii' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n guch Gi'kora'. Mi' dhir ba' dai na mit ba ti jii'n buiñor guch Xoi'kam biix nam ji'k pu ba aagix biipi' dir nam pu'ni ba ti jii'ndha' nam jax ja'k gammiji buiñor bap tui'ka' gu Dios. ⁴⁹ Gatuuk ba' mu ja'p nai'p ji chu ja a'gi mit gu ñio'ki'n gu Dios gui' nam mu ja'p oi'rika' na ji'x bhaan bipio' gui' gu dibii'. ⁵⁰ Gu' ji na gu' gu Israel kam ja'tkam gui' nam cham ti jii'gi'n buiñor guch Xoi'kam, gui' na mit biipi' dir pu ba ja ñiok, bhai' ji ja iatgi mit ji'kchi gu u'uub nam jir jix chutumñigam ka' gio nam tu' ka'm ti ñii'ndha', gio ba' jai' gu chichio'n gui' nam bhai' ge' kiicham jir jix a'aixkam ka', nam pui' ja titda nam sap mai' ja jootsa' gu Paablo gio gu Bernabee. ⁵¹ Ba' gui' bhai' dhir jup ba jii mit, dai na mit mi ja'p xixixkak gu dibii' nat ji'x mi' bam tii ja tooton am na ba' bhaan jix maati' ka' na mit jai' cham ja kügall gu bhai' kam. Bhai' dhir ba' mu ja'k pu bhii mit Icoonio. ⁵² Ku gu' gui' na mit ji'k ti jii'n buiñor guch Xoi'kam joidham jix bhai'm taat am ji, gio na ge' ja a'm jup tu'ii' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda'.

14

Na ba jimia' Icoonio ja'k gu Paablo gio gu Bernabee

¹ Ba' na mit pai' dhuuk bhammi ja'k jup ba ai Icoonio gu Paablo gio gu Bernabee, ma jii mit mu ja'p nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam, ba' mi' bhai' ji chu ja a'gi mit ip gui' nam ji'k mi'p tu'ii' nam tu daan. Ba' giilhim joidham jix bhai' xi bua am nam xi ja kœ, ba' mui' ja'tkam pix ja'x ji chi jii'n jamit buiñor guch Xoi'kam pui' na jax gu Israel kam gio gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. ² Ba' jai' dhit nam cham ti jii'gi'n buiñor guch Xoi'kam nam pui'p jir Israel kam ja'tkam, bhai' giilhim ji ja a'ga mit ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nam sap ba' pui' jim aaga' nam cham jir kiki' ja'tkam gui' nam ji'k ba ti jii'gi'n buiñor guch Xoi'kam. ³ Ba' pui' kai'nkam bhai' pup oipo am gu noonbi'n guch Xoi'kam, mui' tanoolh jamit bhai' juruun, tu ja a'gi'ndha' am gu ja'tkam cham ji totdonit, nam gu' buiñor jix biiñak ka' guch

Gi'kora', gio na gu' ja palhbui'ndha' nam jup tu buada' gux kii'p jum duukam nam tu' cham pai' ñii'ndha' gu ja'tkam na ba' bhaan jix maati' ka' nar silhkam ka' gu pui' nam jax kai'chdha' nam pai' dhuuk tu a'gada' na jax ja'k jix chu joi'gi'n gu Dios. ⁴ Ba' cham tu' maa'n ñi'ook kap duuk am gu ja'tkam gu bhai' kam ge' kiicham, nam gu' jai' mu ja'k ba ja kaichu' gu noonbi'n guch Xoi'kam, jai' ba' mu ja'k jup ja kaichu' am gu Israel kam ja'tkam gui' nam jix bhaak ka' ja bui dhi gook. ⁵ Ba' dhi' dhi Israel kam ja'tkam gio gui' nam cham jir Israel kam maap ba tu a'ga mit ja biim gu ge'gerkam nam sap pu ja dooda' gu noonbi'n guch Xoi'kam nam jax ilhii'n, gio nam ja ma'yasa' ja kooda'. ⁶⁻⁷ Gu' ji na mit gu' pui' ba ti kai gu Paablo gio gu Bernabee nam ba ja o'bhagi'n, ba' bhai' dhir mai' ma boop jamit, Litra ja'k jamit pu bhii, gatuuk ba' bhai' dhir Derbe ja'k jup bhii mit. Ba' tu ja a'gidhidha' am gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñi'ook sia mu ja'p na pai' ji'dilh jir kikcham. Ba' dhi gok kap kikcham na mit ai bhaan bipio' gu Likoonia dibii'.

Gu Paablo nam ba ma'yasa' joodai ki'n gu Litra oi'nkam

⁸ Ba' bhai' Litra maa'n jup jai'ch ka' gu maa'nkam na cham tu oirida', na gu'x ma'mkulhi' ka' pu ilhi'ch dhim dir nat pai' dhuuk dir maaxir. Ba' dhi' dhi maa'nkam mi ja'p daakat kœ gu Paablo na tu a'ga. ⁹ Ba' na xi ñii'n gu Paablo nax io'm soi'm ilhii'n gu maa'nkam, ba maat na tiix dhuadhim nax aa' na ba tu oirida'. ¹⁰ Ba'p titda gu Paablo ge' ki'n:

—jii'n jaduun, xi kikbo!

Ba'x kii' nammi ja'p pu tuu'n gu maa'nkam nat jax pu tii'n, jano' dir ba' bhai' pu ji chu oilhich. ¹¹ Ba' pix jiiñak suulh jamit gu ja'tkam bhai' kam Litra na mit pu'ni ji chii'gik gu Paablo nat dua'n gu maa'nkam, jup kai'ch am gu Likoonia ñi'ook ki'n:

—Xib ba' ya' ba ai mit gu didios jich bui ja'tkam jup jim duuk.

¹² Ba' gu Bernabee pui' xi chii'ti' am na sap jir di' gu ja dios tuk gui' nam pui' tii'ti'nda' Seus, gu Paablo sap ba'p jir di' gu jumai ja dios tuk gui' nam pui'p tii'ti'nda' Eermes, na gu' dhi' pik nax io'm mui' xi chu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñi'ook. ¹³ Ba' gui' na bhai'r ge'kam ka' bhai' na pai' tu daanda' ja

biiim gu ja'tkam buiñor gu ja dios tuk gui' nam pu'ñi tiiti'nda' Seus, bhai' na pai' dhir jax mui' ji chum bapki mu ja'k irban dir bhai' gu ge' kiicham, xi miñ nat ja saadam gu tutuur, na sap ba' ja makgirxidha' gu noonbi'n guch Xoi'kam. Ba' nat pai' dhuuk mi' ba ai, gam yooxi' xi chu ua'. Mi' dho gu' bax chu ja makgirxidham, gio na ja bui bax chu daa'ñim ja biiim gu ja'tkam. ¹⁴ Gu' ji na gu' na mit pai' dhuuk ba maat gu Bernabee gio gu Paablo, giilhim jix buam jum ilh jamit, ba' xi ja saassak jamit gu daam dir kam ja kuktun mui' ji jii mit miji ja'p ja saagi'n gu ja'tkam, xi jiiñkidhat am jup kai'chim am:

¹⁵ —Cha'pim pui' tu buada'ch jaaduñ. Nach gu' aach jir ja'ppix ja'tkam ja'p na jax aapi'm. Gu' aach pu kai'ñkam ji ba' bha jii na chich bha jam aa'ñdham na pim cham pui' ja'k ka tu buada', na pim mi' pui' ba jimia' ji na jax jix aa' gu Dios nar maaxik dua kam gui' nat jaroi'p duu guch dhaam, gio dhi dibür, gio gu suudai' na ge' nai' suu'n na ji'x jir oi'nga'n, gio na ji'k tu'x chu jai'ch biix ji'ma'n bhaan. ¹⁶ Na gu' sia gu bijik na cham tu'p jum buixi'ndha' gu Dios ja bui gu ja'tkam nam biix aixim pix tu jimda' nam jax ilhii'ndha' diilh. ¹⁷ Pu gammiji jix bhai' tu buada' na jax jir am, pui' na jax aapi'm na bha jam joochxi'n gu duuk na ba' ki'n jix bhai' tu kaipbhar na pim ba' gammiji bia'ka' na pim tu' xi kua'dat jix bhai'm taat ka'.

¹⁸ Gu' ji na gu' ni ji'x kum pui' ilhii'n nat jax tii xi chu ja a'gi gu Paablo, nam gu'x xijaim ilhii'n, jix ja makgirxidham am pix ji gu' gu tutuur, gio nam jix chu daa'ñim ja bui.

¹⁹ Ba' moo bhai'p ba ai mit ji'kchi gu Israel kam ja'tkam gui' nam jix bhaaktu' ja bui gu noonbi'n guch Xoi'kam gui' nam bhammi oi'rika' Antiokiya gio gui' nam bhai' ja'k jup oi'rika' Ikonio, ba' bhai' ji ja iatgi mit nam bhai' kax ja daa'ñim. Ba' gui' giilhim bhai'p ji bhaak jamit, maap jamit xim daagik bhai' ji ma'yasa gu Paablo joodai ki'n. Ba' nam pai' dhuuk ilhii'n nat ba muu, tiimirak jamit mu ja'p xi buapuk na pai'r ju'ñdharan bhai' gu ge' kiicham. ²⁰ Ba' gui' nam ti jii'ndha' buiñor guch Xoi'kam mui' jim jumaap jamit mi' na pai' kaat gu Paablo. Mi ja'p gu'kat jam ba' mi' ba nii'n biix xikoolh dhir, ba' bhai' ji bam gu Paablo. Mi' dhir ba' dai na

mit ba baidhak ip gio mu ja'k irban dir gu ge' kiicham na sap ba' ja bui xi chibiapui. Buimgidhak ba' dai nat ba jii Derbe ja'k bii'ma'n gu Bernabee.

²¹ Ba' na mit pai' dhuuk bhai' ba ai Derbe, bhai' ji chu ja a'gi mit gu ja'tkam guch bhai'm kai'chdham ñi'ook. Ba' mui' ja'tkam pix ja'x jup ji chi jii'n jamit buiñor guch Xoi'kam. Gatuuk ba' dai na mit bhai' dhir ja'k ba suull baasi'n ja'k Listra, bhai' nam pai' dhir ja'k jiiim. Bhai' dhir ba' gammiji ja'k jup bhii mit Ikonio gio ba' bhai' dhir Antiokiya ja'k ip. ²² Ba' bhai' ji' ja'p na mit jax bhii, giop xi ja guguuxdhidhat am gui' na mit ji'k biipi' dir ti jii'n buiñor guch Xoi'kam, nam pui' ja titdaim nam sap gammiji biix ja jujur ki'n pu ti jii'ndha' buiñor guch Xoi'kam, gio nam jup ja titdaim ip na sap jum aa' nam jum tulhiina' biix aixim nam ba' pu'ñi ja'k dui gammiji buiñor ba'p tui'ka' gu Dios. ²³ Gio ba' nam ji'ma'n xi ja darsaidhat gui' nam ti jii'ndha' buiñor guch Xoi'kam nam sap ba' ja guguuxi'ndha' gu jai' nam pui'p ti jii'ndha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' gatuuk nam pai' dhuuk xi chiimuidhat nam xi chu ja daa'xidhat gio nam jum saabuimii, pui' xi ja titdaidhat am na gammiji ja a'm ti niidhidha' guch Gi'kora' gui' na mit jaroi' buiñor ba ti jii'n.

Na ba jimia' gu Paablo gio gu Bernabee Antiokiya ja'k gui' na bhaan bipio' gu Siiria dibür

²⁴ Ba' bhai' dhir pu jii mit na pai' bhaan bipio' gu Pisiidia dibür, gui' na Panpiilia dibür bhaan jup bipio' mit ba'p ba ai, bhai' na pai' pui' ti tii' Perje. ²⁵ Ba' bhai'p ma tu ja a'gi mit gu ja'tkam guch bhai'm kai'chdham ñi'ook. Gatuuk ba' dai na mit giop ba jii Ataalia ja'k, bhai' na pai'r ju'ñdharan gu ge' suudai'. ²⁶ Ba' bhammi dir na mit jax bha tiitis bhaan gu ge' kanuub, bhai' pu jii mit mi ja'k Antiokiya mi' nat pai' dhir mu ja joot gu Dios nam bhaankamu'n tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam. ²⁷ Ba' na mit pai' dhuuk mummi ba ai Antiokiya, ba ja bai mit gui' nam ti jii'ndha' buiñor guch Xoi'kam, ba' ba ja aagi'n am nat jax ja'k ja palhbui gu Dios na mit jup tu duu guch kiip' jum duukam ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nam ba' ti jii'ndha' buiñor guch Xoi'kam. ²⁸ Mi' ba' pup oipo am gu Paablo gio gu Bernabee ja bui gui' nam ti jii'ndha'

buiñor guch Xoi'kam, mui' tanoolh jamit mi' juruufi.

15

Nam Jerusaleen maap jim jumpadai ba tu a'gada' gui' nam ti jüigi'ndha' buiñor guch Xoi'kam

¹Ba' jano' ji'kchi mummip ba ai mit Antiokiya gu Judea oi'nkam, ba' mi' bhai' ji ja iatgi mit gui' nam ti jüigi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, nam pui' ja titda na sap cham ji'xkat uañchudhix ka' gu ja ua'tulhdhara' no'm cham matgilhdhix nat jax ja'k tu ua'-nak gu Moisees na pui' ja'k tu aagix ka'. ²Ba' gu Paablo gio gu Bernabee ji'x juugit ja bui tii ma ñiokbo mit, gu' ji nam gu' cham maa'n ñi'ook jup bua. Pui' ku ba' guch Xoi'kam jüigi'ndham Antiokiya kam ma ja darai mit pu chu'm ki'n gu Paablo gio gu Bernabee gio ba' jai' dhít gui' nam pui'p ti jüigi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, nam sap mu jimia' bhammi Jerusaleen nam ja tikkapu' gu dhi' pui' ji' gu noonbi'n guch Xoi'kam gio gu jai' gui' nam ja guguuxi'ndha' gui' nam ji'k ti jüigi'ndha' buiñor guch Xoi'kam.

³Ba' gui' mi' dhír jup ma jii mit Antiokiya bhammi ja'k Jerusaleen nam jax ja titda gui' nam ti jüigi'ndha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' gamai' kikcham nam jax bhüijim gui' na bhaan bipio' gu Piniisia dibiir gio ba' gui' na bhaan jup bipio' gu Samaaria dibíir, xi ja aa'ndhidhat am gui' nam ti jüigi'ndha' buiñor guch Xoi'kam nam jir Israel kam na mit sap pui'p ba ti jüi'n buiñor gu Xoi'kam gui' nam cham jir Israel kam, gio nam sap cham tu' mi' pui' ka tu jim nam jax ja'k tu jimdat büipi' dir. Ba' büix joidham jix bhai'm ilh jamit na mit ji'k kap pu'ni ja aa'n gui' nam ti jüigi'ndha' buiñor guch Xoi'kam gui' nam jir Israel kam.

⁴Ba' na mit pai' dhuuk bhammi ba ai Jerusaleen gu Paablo gio gu Bernabee, pix jix bhai' ja tüi'n jamit gui' nam ti jüigi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, gio gu noonbi'n guch Xoi'kam, gio ba' gui' nam ja guguuxi'ndha' dhi' ji' nam ti jüigi'ndha'. Ba' pui'p ba ja aagi'n am nat jax ja'k ja palhbui gu Dios na mit ti jüi'n buiñor guch Xoi'kam gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. ⁵Ba' jai' dhít nam bhai'p tu'ii' gui' nam pariseos jum tüiti'nda' nam pui'p ti jüigi'ndha' buiñor

guch Xoi'kam, na mit jax guguu jup kai'ch am:

—Dho dai dho ba' na ja a'm bam aa' na pim ja matgilhdha' gui' nam pui' mu pai' ba ti jüigi'n buiñor guch Xoi'kam nam cham jir Israel kam ja'tkam, gio ba' na pim ja chiñia' nam mi' pui' jimia' nat jax ja'k tu ua'nak gu Moisees na pui' ja'k tu aagix ka'.

⁶Ba' maap jim jumpadak ma tu a'ga mit gu noonbi'n guch Xoi'kam gio gu jai' gui' nam ja guguuxi'n gui' nam ti jüigi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, ⁷gu' ji nam gu' cham maa'n ñi'ook jup bua. Ba' gu Peegro nat jax kikbo jup ja titda:

—Ea na pim aañ alhiop ka xiñ kaaya'n jaaduñ nañ jax jam titda'. Dho gu' na pim jax bax maat jia nat ji'kchi tanoolh bap duu nat dir jiñ a'm ti tii gu Dios aapi'm jam bui nañ ba' nai' tu ja a'gidha' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñi'ki'n nam ba' kœji mi' pui' ba jimia' na jax jix aa'. ⁸Gu' ba' na gu' gu Dios jix bhai'x maat jia gu ja jujur am bhaan, ba' ja tajaañxi gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' ja'p nat jax jich tajaañxi aach. Ba' dhi' bhaan jix maati' na pui'p jix ja kügalhi'n sia kum cham jir Israel kam ja'tkam. ⁹Cham tu' jai' kam ja ilhii'n gu Dios sia kum cham jir Israel kam ja'tkam, pui' pix jup ja ilhii'n ji matgim na jax aach. Dhi' bhaan jix maati' nat pui'p uañchuda gu ja ua'tulhdhara' na mit pai' dhuuk ti jüi'n buiñor guch Xoi'kam ja'p na jax aach. ¹⁰Ba' gu xib, jax ku pim ba' tu' pix ilhdhat gu Dios pui' kai'ch na pim ja chiñia' guch jaaduñ nam pu duñia' na jax ja'k giilhim jix xijai, na cham ji'xkat jaroi' pu duñia' sia aach, ni guch bopxi kat dho moo kum cham mi' pui' jiiimdat? ¹¹Gu' matgim na chich ba ti jüi'n buiñor guch Xoi'kam, pui' pix ba uañchudhix ji guch ua'tulhdhara', nat gu' ba tu namki gu Gœ'kam Jesusu sia ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam.

¹²Ba' mi' pix pup tu'ii' am, pu cham jaroi' ñiok, dai nam tœ kœ pix nat pai' dhuuk bhai'p ji chu a'ga gu Bernabee gio gu Paablo, nam ja aagi'n nat jax ja'k ja palhbui gu Dios na mit jup tu duu gux küi'p jum duukam ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nam tu' cham pai' ñii'n, na ba' bhaan jix maati' ka' nam silhkam jup kai'chdha' nam pai' dhuuk tu ja a'gi'ndha'.

¹³ Ba' na mit pai' dhuuk tiiimu nam xi chu a'gimik, mi' dhir ja'p mui'p ji ñio gu Santiago, jup kai'ch:

—Ea na pim aañ jup xiñ kaaya'n jaaduñ nañ jax jam tiida'. ¹⁴ Dho gu' ya' bach aagi'n dho dhich jaduñ Simoon nat jax ja'k pui' ja a'm ti tii gu Dios gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam gui' nat biipi' ja a'm ti tii nam ba' mi' dhir bar ja'tkam tugi'n ka'. ¹⁵ Ba' dhi' ya' pui' ba tum kuugalh dho gu pui' na mit jax ja'k tu ua'nak gui' nam bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, na ja'pni mui' ji kiksa:

¹⁶ Mi' dhir ba' dai nañ giop ba kiisa' gu bhi'nbaki'n gu Dabii gui' na xib ial-hix,

biix gu tuumki ga'n jañ maap jumpadai mi' pui' duña' na jax tui'kat biipi' dir,

¹⁷ nam ba' soi'm ilhdha' aañ jiñ bui gu Israel kam ja'tkam ja biim gu jai' ja'tkam nam biix aixim jai' ñiño'io k'i'n tu ñiok nam ji'k pu ba aagix nam ti jii'ndha' aañ jiñ bui.

¹⁸ Ba' dhi' guch Gi'kora' nat pu'ni ja'k tii bijik.

¹⁹ Ba' gu xib aañ pui' ilhii'n jiñ jaaduñ na gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, gui' nam ji'k mi' pui' jimiim na jax jix aa' gu Dios gio nam cham pui' ja'k ka tu jim nam jax ja'k tu jimdat biipi' dir, na pim cham ja chianda' nam mi' pui' duña' gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Moisees na tu aagix ka'.

²⁰ Dai pix ji nach mui' xi chu ja ua'ñixidha' na pui'm kai'chidha' nam cham ka tu kua'da' gu tu' na ja bui makgixix ka' gup duiñxim didios, sia gu i'hir nam cham kua'da' gam gu sasoi' gui' nam ja bhiikchudat ja koo'nda', gio ba' nam cham jai'x bhai' ka ja titdada' gu u'uub. ²¹ Nam gu' pu bijik dir ba'x jai'ch nai' ja'p gui' nam pu'ni ja'k tu a'gada' gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Moisees na pui' ja'k tu aagix, gui' nam gammiji jiiñkui'ndha' mu ja'p nam pai' jax tu daanda' gu Israel kam ja'tkam jano' na pai' dhuuk cham tum juanda'.

Gu Israel kam nam ba tu ja ua'ñixidha' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam

²² Ba' gu noonbi'n guch Xoi'kam ja biim gu jai' gui' nam ja guguuxi'n gui' nam ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, gio ba' biix dhi' ji' nam ji'k ti jii'gi'ndha', maa'n ñi'ook bap duu mit nam sap jai' dhit mu

ja jootsa' ja biim gu Paablo gio gu Bernabee mummi Antiokiya gui' nam pui'p ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' bhai' ji aa mit gu Juudas gui' nam Barsabaas ki'n jup jix mat ka', gio ba' moo gu Siilas ip, nam gu' dhi' pik jix io'm tu' ka'm ja nii'ndha'. ²³ Ba' mui' ba ja joot jamit xi ja maakak gu u'uan, na ja'pniim kai'chim:

“Aachi' nach jir jam jaaduñ gio nach jir noonbi'n guch Xoi'kam, ja biim gu jai' gui' nam ja guguuxi'n gui' nam ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, aach ya' dir mui' xi chu jam guguuxi'n jich jaaduñ, aapi'm na pim cham jir Israel kam na pim mummi oi'dha' Antiokiya, gio gui' na bhaan bipio' gu Siiria dibii, gio ba' aapi'm ip na pim bhammi dir ja'k jup oi'dha' na pai' bhaan bipio' gu Siliisia dibii. ²⁴ Ba' aach ya' pui' ba te keech jaaduñ, na mit jai' dhit ya' dir mummi ji eek bhai' ji jam iatgi, sia ku chich tii cham mu ja joot. Ba' aapi'm cham bhaai' na pim jax kam duña'. ²⁵⁻²⁶ Ba' aach xi chu a'gak maa'n ñi'ook xip duuk pui' ja'k tii nach jai' dhit pui' ja'k tu'm ki'n ja darsa' nam mu jimia' mummi aapi'm jam bui ja biim jai' guch jaaduñ, pui' na jax gu Bernabee gio gu Paablo, gui' nam jaroi'm tulhiin nam bhaankamu'n tu a'ga gu G'lam jich Xoi'kam, nam tiix ja koodam ka' gu ja'tkam nam cham ja kaim ka'. ²⁷ Ba' dhi' nach jaroi' ja biim mui' xi jam joochxidha', jir Juudas gio ba' gu Siilas ip, nam ba' diihl jix bhai' jam aagi'ndha' na jax ja'k jir am gu dhi' pui' ji'. ²⁸ Na gu'x aa' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' gio aach diihl nach mui' xich ga'nga, nar am nach cham jam chianda' na pim mi' pui' jimia' gu pui' na jax ja'k tu aagix ja bui gu Israel kam ja'tkam. Ba' dai na tu' pik jum aa' na pim pu duña', ²⁹ na pim cham ka ja kua'da' gu sasoi' gui' nam ja bui makgixix ka' gu didios jup duiñxim, sia gu i'hir na pim cham kua'da' gam gu sasoi' gui' nam ja bhiikchudat ja koo'nda', gio ba' na pim cham jai'x bhai' ka ja titdada' gu u'uub. Ba' biix dhi' pui' no' pimit mi' pui' jii, jir pui' ka' dho na jax jir am. Ja'pni daipu'.”

³⁰ Ba' gui' dai na mit jax ja tabuimigi gui' nam ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam pu jii mit mu ja'k Antiokiya, mu ja'k na mit pai' ba ja joot. Ba' dai na mit jax eek maap xi ja jumpadak ba ja maa mit gu u'uan gui' nam ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam.

³¹Ba' gui' dai na mit xi jiiñkui, ba' joidham jix bhai'm ilh jamit, na gu' joidham jum kai'ch nam jax ja guguuxi'n. ³²Ba' gu Juudas gio gu Siilas jix io'm jup xi ja guguux jamit, na gu' pui' ja'k ja a'm tajaanixchu'nda' gux Dhuudu' kam jix Uań li'mda' nam ba' bhaankam tu a'gada' gu Dios. ³³Ba' gatuuk ji'kchi jurni'n ki'n mi' dhir ba ja joot jamit gui' nam ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam nam sap giop ba jimia' bhammi ja'k Jerusaleen na mit pai' dhir mu ja joot, dai na mit pui' ja'k xi ja tabuingidhak na sap gammiji ja a'm ti niidhidha' guch Xoi'kam. ³⁴Dai ba' gu Siilas mummi pup bii, ³⁵gio ba' gu Paablo ip gio gu Bernabee, mi ja'p jam ba' pu oipot tu a'gada' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n gu Dios ja bii'm jai' mui' dhit gui' nam ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam.

Gu Paablo na giop ba tu a'gara' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n gu Dios, ba' dhi' ki'n bar gookim ka'

³⁶Ba' gatuuk ji'kchi jurni'n ki'n giop ba baidhim gu Paablo gu Bernabee, jup titda:

—Maik jach giop ja paxiartu'npu' guch jaaduñ mu ja'p bii'x kap na chich pai' jax bhii' biipi' dir na chich pai' dhuuk tu ja a'gi'ñpuk gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n gu G'e'kam jich Xoi'kam, nach ja ti'mpu' nam jax jum ilhii'n.

³⁷Ba' gu Bernabee bii'x tiip jix baidhikam gu Juan gui' nam Maarkos ki'n jup jix mat ka'. ³⁸Gu' ji na gu' cham aa' gu Paablo, nat gu' biipi' dir gu Maarkos cham ja oi bhammi dir Panpiilia, baasi'n ja'k na mit tii ba tu a'gam gu ñio'ki'n gu Dios, dai nat bhai' dhir ja'k ba gii. ³⁹Pui' dho gu' cham maa'n ñi'ook jup duu mit, dai nam jup kai'ch nam ji'dilh bhiiya'. Ba' gu Bernabee dai gu Maarkos xi baidhak ba jii bhammi dir ja'k Chipre na pai' alhi'ch jir dibii'r, dai na mit jax bha tii'tis bhaan gu g'e' kanuub. ⁴⁰Gu Paablo ba' dai gu Siilas xi baidhak jup ba jii. Ba' gui' nam ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam ja a'mkam xi chu daani mit na mit jax mi' dhir gamai' ji jii na sap ba' ja a'm ti niidhidha' guch Gi'kora' mu ja'p nam pai' jax bhiiya'. ⁴¹Ba' mummi ja'p ji bhii mit na pai' bhaan bipio' gu Siiria dibii'r, gatuuk ba' mi' dhir bhammi dir ja'k jup bhii mit na pai' bhaan jup bipio' gu Siliisia dibii'r, ja guguuxdhim am gui' nam ji'k ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam mu ja'p nam pai' jax tu daanda'.

16

Gu Paablo na ba baidhika' gu Timoteo

¹Ba' bhammi dir ja'p ji bhii gu Paablo na pai'r Derbe gio ba' bhammi ja'k Lистра, ba' bhai' ba tii maadit gui' nam ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam na pui' tii' Timoteo, nar maraa'n maa'n gu ubii Israel kam na pui'p ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, gu taata'n ba' dair griago. ²Ba' bii'x pix joidham jix kii'galhi'ndha' am gu Timoteo gui' nam ji'k ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam gu bhai' kam Lистра gio ba' gu l'koonio kam. ³Ba' ba baidhim gu Paablo gu Timoteo nam sap maap tu a'gapu' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook, dai nat biipi' dir xi matgilhdhak na mit ba' moo gamai' ji jii na sap ba'x maati' ka' na pui'p jir Israel kam, nam ba' sap jix kii'galhdha' gu Israel kam ja'tkam gammiji nam jax bhiiya' ja bui, nam gu' bii'x pix jup jix mat ka' gu Timoteo na griagor taata'n. ⁴Ba' gammiji gu g'e'ger kikcham nam jax aajim ja bui gui' nam ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, bii'x jup xi ja aa'ndhidhat am gu pui' na mit jax ja'k maa'n ñi'ook jup duu gu noonbi'n guch Xoi'kam bhammi Jerusaleen ja bii'm gu jai' nam ja guguuxi'ndha' gui' nam ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam. ⁵Ba' bii'x ja jujur ki'n jix biiñak ka' am buiñor guch Xoi'kam gio nam pix ji mui'dhidha', nam gu' jai' pix jup ji chi jii'ndhidha' nabap tanoollh.

Gu Masedoonia kam maa'nkam na buiñor bam maaxdha' gu Paablo

⁶Ba' pui' ja'k ba ja jujurtuda gux Dhuudu' kam jix Uań li'mda' nam cham tu' mu ja'k tu a'gapu' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na pai' jax bhaan bipio' gu Aasia dibii'r, mu ja'k ba' pu bhii mit na pai' bhaan bipio' gu Priijia dibii'r gio ba' gui' na bhaan jup bipio' gu Galaasia dibii'r. ⁷Mi' dhir ba' nammi ju'ndharan ba ai mit mi' na pai' dhir bhaan ba bipio' gu Miisia dibii'r. Ba'p jum aa' am nam mi' dhir mu ja'k jup bhiiya' git na pai' bhaan bipio' gu Bitiinia dibii'r, gu' ji nat gu' gio pui' ja'k jup ba ja jujurtuda gux Dhuudu' kam jix Uań li'mda' ga'n guch Xoi'kam nam sap cham tu' mi' ja'k bhiiya'. ⁸Silh ba' pu bhii mit gammiji na pai' jax bhaan bipio' gu Miisia dibii'r, gammiji dir ja'k jamit ba' ba ai na pai'r ju'ndharan gu g'e' suudai', na pui' ti tii' Troas. Mi' ba' gan ji chibia mit. ⁹Ba' tukaa' na ka koos gu Paablo, ba tiitki

maa'n gu Masedoonia kam maa'nkam nat mi ja'p ji kikkbok soi' ba titda, ja'p sap kai'ch: "Mu jimia' ap iam bhammi dir Masedoonia nap jich pallhuidha." ¹⁰ Ba' nat jax pui' ji' ti tii gu Paablo, moo jano' jix kii' bach dhuu chich nach bar jiidak bhammi dir ja'k Masedoonia, nach gu'x maat na dhi'r di' gu Dios na much bai'n nach bhammi dir ja'p nai' tu a'ga' gux bhai'm kai'chdham nio'ki'n.

Gu Paablo gio gu Siilas nam Piliipos ji oipot ba tu a'gada' gux bhai'm kai'chdham nio'ki'n gu Dios

¹¹ Ba' mummi dir Troas dai na chich jax bha taitis bhaan gu ge' kanuub, pu jii chich silh bhammi dir ja'k na pai' ilhi'ch jir dibii' na pui' ti tii' Samotraasia. Bhai' dhir ba' kabuimuk gio gamai'p ji jii chich baasi'n dir ja'k na pai' pui' ti tii' Niapulis. ¹² Ba' bhai' dhir Niapulis baasi'n ja'k jup bhii chich na pai' pui' ti tii' Piliipos, ba' bhai' dhi ge' kiicham jix io'm mui' bha oi'nka' am gu Rooma kam ja'tkam, cham tu' pui' na jai' kap. Ba' dhi' bhaan bipio' gu Masedoonia dibii', bhai' ba' pup oipo ich ji'kchi tanoolh. ¹³ Ba' moo maa'nnim nat pai' dhuuk bam ai na cham tum juanda', ma jii chich mu ja'p ju'ndharan bhai' gu ge' kiicham, mu ja'p bii'x ak jach pix tu tui'dhi' nach pai' ilhii'n nam jum jumpa'nda' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda'. Ba' mi ja'p ba ja tii chich maa'n kap nam tu daan gu u'uub, ba' aach mu ja'k ji ai. Mi ja'p jachich ba' ji dharaibuk bhai' ji chu ja a'gi gux bhai'm kai'chdham nio'ok. ¹⁴ Ba' maadit gui' ji' gu u'uub Liidia tii', nar mu ja'k kam ka' Tiatiira, ba' tu ga'rada' gu jajannulh gux nakaabma' gux kiki'. Ba' na gu' gammiji tu daanda' bui'ior gu Dios, ba' pui' ja'k xi jurtuda nax bhai' xi ke'ke' gu Paablo na jax kai'ch na tu a'ga. ¹⁵ Ba' ja'xpix dai nat ba ti jii'n bui'ior guch Xoi'kam, gio ba' nat bam bakua ja bii'm gui' nam ji'k jir jum maap oi'dhagim ka'. Mi' dhir ba' dai na soi' bach chitda nach sap xi chibiappui mu ja'k na pai' kio, jup kai'ch:

—No' pim ilhii'n jii jaaduñ nañ silhkam ba ti jii'gi'n bui'ior guch Xoi'kam, xi chibiappui pim muñ ki'aam.

Ba' aach jup ma oi, na gu' soi' kai'ch nach baidhim.

¹⁶ Ba' maa'nnim na chich giop ba tu daa'nim mu ja'k na pai' tum daanda', ba

tii chich nach mui' ka jiiim na mi ja'p daa maa'n gu ubii tiyaa na bhaan jup tu'ii' gu cham kii' ii'mda'. Ba' bii'x aixim tu' na pix jix mat ka' no' jaro!' tu' tikka namkidhat, pui' kum ba' mi' daaska' gu ja'tkam, nam gu' mui' tuumiñ bhaan mi mai'chikda'. ¹⁷ Ba' gui' ji' gu ubii tiyaa gatuuk dir mui' jich oi jup kai'chim ge' ki'n:

—Dhi'ni dhi ja'tkam jir tujuandam tugi'n am gu Dios gux dhaam kam. Pui' kum ba' ya ja'p tu jam a'gidhim na pim jax ja'k mi' pui' jimia' na ba' ua'chudhix ka' gu jam ua'tulhdhara'.

¹⁸ Ba' maa'n na pui'ch chitda nach pai' dhuuk mui' ba jiidma' mu ja'k na pai' tum daanda'. Ba' maa'nnim nax oodat pix ba ke'e' gu Paablo, nat jax ja'k gii jup titda gu cham kii' ii'mda' na bhaan jup tui'dhi' gu ubii tiyaa:

—Aa'ñ pum titda bhaankamu'n guch Xoi'kam nap buusnia' bhai' dhir bhaan dhi ubiiñ jaduun.

Ba' mi' jotmoda' buus gu cham kii' ii'mda' bhai' dhir bhaan gu ubii tiyaa, jix kii' dho gu'p jum duu. ¹⁹ Ba' giilhim bhai' ji bhaak jamit gui' nam jaro!' mi' ka daaska' gu ubii tiyaa, na gu' cham ka bhaai' nam jax dhui bhaan ka mai'chia' gu tuumiñ. Na gu' nam tii xi nii'n, ni ji'x ku cham ka mamti gu tu' nam tii xi chikka gu ja'tkam namkidhat. Ba' ba daa mit gu Paablo gio gu Siilas, mi' dhir ba' dai na mit ba ja u'uuk mu ja'k irban gu ge' kiicham ja bui gu ge'gerkam. ²⁰ Ba' mu ji ja aichdhak bhai' ji ja iattulh jamit ja bui gu ge'gerkam, jup kai'ch am:

—Aach ya' ja bai'nchu' dhi Israel kam ja'tkam nam mu ja'p oipot ja kokdhichu'n guch ja'tkam tuk, ²¹ gam nam pui' kai'ch nach sap maakam ba tu jimda' na jax ja'k ni ji'x ku iam jir am nach pui' ja'k tu jimda', nach gu' aach jir Rooma kam.

²² Ba' gu ja'tkam na mit pui' ji' ji ja ke'ek, giilhim bhai' ji bhaak jamit, gio gu ge'gerkam ba pui' ip. Ba tu chia mit dho gu' nam xi ja kookoxdhai gu ja jannulh ja gii'bia' o'xia ki'n. ²³ Mi' dhir ba' dai na mit ba tu chia nam ja kuupa', ba' xi chianik jamit gui' na mi' tu nuuka'nda' na sap jix bhai' ja nuuka'nda' nam ba' cham bubuakia'. ²⁴ Ba' gui' nat pui'p ji ja ke'ek, jix io'm tuukab ja'k xi ja kuu gio nat jix bhai' u'uux cha'm xi baapai gu ja tooton.

²⁵ Gu' ji na gu' moo jano' gu iraab tukaa' nam ka tu daan gu Paablo gio gu Siilas, gio ba' nam ka tu laala'n gu alabaa'n buiñor gu Dios, gam gu jai' nam tē kēē gui' nam mi'p kuup, ²⁶ jotmoda'x io'm bhai' ji chum gi'nduki sia mi ja'p dīrap mi'ji irban dir mi' nam pai' ja kukpada' gu ja'tkam. Ba' nai' pix jim kukpio' gu kiki'n'gob, gio ba' gu bapaiñum titropiñ am jup xi i'ki gui' nam ki'n ka buuplhich biix gui' nam mi' kuup. ²⁷ Ba' nat pai' dhuuk ba ñiñia gui' na mi' tu nuuka'nda', ba ti na biix kukpio'kix gu kiki'n'gob mi' nam pai' ja kukpada' gu ja'tkam. Ba' bhai' ji baabu gu tēb kuxiiru'n na sap mi' xim mu'ai dīilh, na gu' ja'p jum aa' na mit pu nakoo gui' nam mi' kuup na mi' ja nuuka'n. ²⁸ Gu' ji nat gu' jotmoda' mu jiñkui gu Paablo, jup titda:

—Cha'p jum mumua'da'n jaduun. Ya'p tu'ii' ich biix.

²⁹ Ba' pui' cham kam mua gui' na mi' tu nuuka'nda' nam pai' ja kukpada' gu ja'tkam, dai nat ba tu chia pix nam ti bi'ñdha'. Mi' dhir ba'x choo'nnichgīt gio na ji gi'bokidhat mirdat mi' ba baa nam pai'p tu'ii' gu Paablo gio gu Siilas, mi ja'p ba' ja tooton am biipi' dir ja'k o'lhia'n ki'n ji kikbo. ³⁰ Gatuuk ba' xi ja boosgak ba ja tikka na sap jax ja'k jix bhaai' na uañchudhix ka' gu ua'tulhdhar ga'n, jup ja titda:

—Zu'ti'ñ jax dhuñia'n jaaduñ na ba' ba uañchudhix ka' guñ ua'tulhdhara'?

³¹ Ba' gui'p titda am:

—Dho nap ti jii'ñdha' dho buiñor guch Xoi'kam ja biim gum ki'aam kam na ba' ba uañchudhix ka' gu jam ua'tulhdhara'.

³² Ba' pui' xi chiidak bhai' ji chu a'gi mit gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Gi'kora', biix sia gui' nam ji'k mi'p tu'ii' kia'mi'ñ. ³³ Mi' dhir ba' dai nat ba ja bakuañ bha ja'p nam pai' jax jix ko'tkulhdhix nam ja gibiiimik. Mi' dhir ba' dai nat ba ja umua' nam bakuana' mu ja'p na pai' suu'n gu suudai' ja biim gui' nam ji'k jir jum maap oi'dhagim. ³⁴ Mi' dhir ba' giop ba ja baidhak mu ja'k kia'mi'ñ, ba tu ja onbai' ba', joidham pix jix bhai'm taat ji gu' ja biim gui' nam jir kia'mi'ñ kam, na gu' sap joidham jir am na mit ba ti jii'ñ buiñor gu Dios.

³⁵ Ba' kabuimuk nat ba xia', mui' ba ja joot jamit gu gē'gērkam gu ja o'rosiiris tuk nam sap pu ti'npu' gui' na mi' tu nuuka'nda'

nam pai' ja kukpada' gu ja'tkam na sap ja do'ñcho' gu Paablo gio gu Siilas. ³⁶ Ba' pui'p ba titda gu Paablo gui' na mi' tu nuuka'nda', jup kai'ch:

—Ba jimia' pim jiñ jaaduñ, na mit gu' sap bha tu joot gu gē'gērkam nañ jam do'ñcho'.

³⁷ Gu' ji na gu' cham aa' gu Paablo, dai nap ja titda gu o'rosiiris gui' na mit mu ja joot:

—Dho gu' ja'pji na gu' moo cham jup jir am na mit ja'p pix tu chia nam jich gi'bia' gio nam jich kuupa', nach gu' aach pui'p jir ja'tkam tugi'ñ gu gē'kam Rooma kam. Pu cham xich chikkak jamit no' moor pui' nam jax jich chitda gui' na mit yach aich, ka' ba' gu' cham. ZGu xib ba' ilhii'ñ am aa nam moox ixchuixim jup bach dho'ñcho'? Gu' ja'pji dīilh ji jia nam ya'ni bha jimich dho'ñcho'.

³⁸ Ba' gu o'rosiiris ba ja aa'ñdham jamit gu gē'gērkam. Ba' na mit pui' ba ti kai nam jir ja'tkam tugi'ñ gu gē'kam Rooma kam, giilhim jix chooto'n jamit. ³⁹ Ba' xi boop jamit na mit pu ja tiidam nam sap ka tu ja uañi'ñka' gu pui' na mit ji'k jax ja dooda gu Paablo gio gu Siilas. Mi' dhir ba' dai na mit soi' xi ja tiidak ba ja joot nam sap ba jimia' mi' dhir gē' kiicham. ⁴⁰ Ba' gu Paablo gio gu Siilas na mit jax jup bubua mi' dhir nam pai' kuupich, pu jii mit mu ja'k na pai' kioka' gu Liidia. Ba' mi' giop ba ja ti mit gui' nam ti jii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, ba' xi ja guguuxdhak ba jii mit ip gio.

17

Gu ja'tkam nam ba bhaaku' gu Tesaloonika oi'ñkam

¹ Ba' bhammi dir mu ja'k pu bhii mit gu Paablo gio gu Siilas na pai' jai' kap jup jir gē'gērk kikcham ka', na pui' ti tii' maa'n kap Anpiipolis, gu jumai kap ba' Apoloonia ip. Ba' bhai' ji' ja'p nam xi oipimik bhai' dhir mu ja'k jup bhii mit na pai' pui' ti tii' Tesaloonika, ba' bhai' maa'n kap jup tu daanda' am gu Israel kam ja'tkam. ² Ba' gu Paablo na gu' ko'raarda' na ba ji jimia' mu ja'p pai' nam jax tu daanda' gu Israel kam ja'tkam, ba' ji'k baikim na pai' dhuuk pu'ñim a'jida' na cham tum juanda' mui' ba ji jimia' mu ja'p nam pai' pu'ñi tu daanda' gu Israel kam ja'tkam gui' nam bhai' oi'ñka' Tesaloonika, ba' gammiji ja aagi'ñdha' bhaan gu u'uan

mi' na mit pai' tu ua'nak gui' nam bhaanka-mu'n tu a'gimik gu Dios, ³ na pui' ja titdada' na sap pui'm kai'ch na kam kuugalhdha' nam pai' dhuuk mu'aa' guch Xoi'kam gui' na Dios pu'ñi bha jootsa'. Mi' dhir sap ba' duadii giop bangia' mi' dhir koi'nga'n tir, jup ja titdada':

—Ba' gu Jesusus jir di' guch Xoi'kam gui' nañ jaroi' jam aagi'ñ, gui' na saak Dios pu'ñi bha jootsa'.

⁴ Ba' jai' dhít ti jii'ñ jamít buiñor guch Xoi'kam gu Israel kam ja'tkam, mi' dhir ba' dai nam ba kaichu' gu Paablo gio gu Siilas. Gio ba' jai' gui' nam griago ñi'ook ki'n tu a'gada', gui' nam ji'k pu gammiji tu daanda' buiñor gu Dios, pui' mui'p ti jii'ñ jamít buiñor guch Xoi'kam, gio ba' jai' gu u'uub ip gui' nam jir jix a'aixkam ka' pui' mui'p ti jii'ñ jamít buiñor guch Xoi'kam. ⁵ Ba' jai' gui' na mit cham ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam gu Israel kam ja'tkam bhái' ji bhaak jamít, ba' ba ja umua' mit ji'kchi gu ja'tkam gui' nam bha ja'p oipot jix buam tomaat ka' na ji'x jir ge' kiicham, ba' pui' ja titda am nam sap ja iatgidha' gu ja'tkam gui' nam ji'k cham ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam nam sap ba' jai' bhái'p ji bhaaku' ja bui gu Paablo gio gu Siilas. Ba' pui'm duu dho, giilhim bhái' ji bhaak jamít. Ba' biix maap xim daagik mui' tii jii mit mu na pai' kioka' gu Jason na mit tii o'bhái' gu Paablo gio gu Siilas, nam gu' mi' tibiapka' buiñor dhi' ji' dhi maa'nkam, nam sap ba' mi' dhir ja boosgai mu ja baidhika' git ja bui gu ja'tkam. ⁶ Gu' ji na mit gu' cham mi'p ja tii nam tii pup xi ja gaagaimik, ba' gu Jason pix bhái' ji o'bhái' mit. Tiimirak jamít dho gu' gamai' pix tu dooda ja biim gui' nam ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam, nam gu' maap mi' ka daraa. Mu ba' ba ja aich jamít jiiñkidhat nam pai' darka' gu ge'gerkam jup kai'chim am:

—Ya' ja'k jup ba ai mit gu ja'tkam gui' nam biix kap nai' oipidhat ja ñiokbotu'n gu ja'tkam, ⁷ ba' dhi Jason mu xi ja aich kia'mi'ñ. Cham tu' ka'm nii'ñ am dho biix dhi' dhi ja'tkam gu pui' nat jax ja'k tu dai gu ge'kam Rooma kam na pui' ja'k tu aagix ka', nam gu' pui' kai'ch na sap jumaip jix jai'ch gu ge'kam na pui' tii' Jesusus.

⁸ Ba' giilhim bhái' ji bhaak jamít gu ja'tkam na mit pui' ji' ja kai, gio gu

ge'gerkam ba pui' ip. ⁹ Gu' ji na gu' gu Jason gio gui' na mit maap mi ja aich, jotmoda' xi ja namki mit gu ge'gerkam. Ba' pui' cham jax ka ja dooda mit, dai na mit ba ja joot nam ba jimia'.

Gu Paablo gio gu Siilas nam ba jimia' Bereeya ja'k

¹⁰ Ba' moo jano' nat jax gamai' ji chuk, bhái' dhir ba ja joot jamít gui' nam ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam nam sap ba jimia' mu ja'k Bereeya gu Paablo gio gu Siilas, ba' gui' bhái' dhir jup ma jii mit mu ja'k nam pai' tu ja aagi'ñ. Ba' na mit jax eek, pu jii mit mu ja'p nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam. ¹¹ Ba' mu ji eek bhái' ji chu ja a'gi mit gux bhái'm kai'chdham ñi'ook. Ba' gui' cham jax ji chi'ik jup ti jii'ñ jamít, nam gu' diil kat pur jix bhabhai'kam ka' dhi' ji' dhi Israel kam ja'tkam nam bhái' oi'ñka' Bereeya, cham tu' pui' na jax gui' nam bhammi ja'k jup oi'ñka' Tesaloonika. Ba' gammiji nabap tanoolh tu jiiñkui'ñdha' am gu ñio'ki'ñ gu Dios nam jix maachim ka' no' moor silhkam gu pui' na jax tu ja a'gi'ñdha' gu Paablo gio gu Siilas. ¹² Ba' mui' dho ti jii'ñ jamít buiñor guch Xoi'kam gu Israel kam ja'tkam, gio jai' gui' nam griago ñi'ook ki'n tu a'gada' pui' mui'p ti jii'ñ jamít buiñor guch Xoi'kam, pui' na jax gu chichio'ñ gio ba' gu u'uub ip gui' nam jir jix a'aixkam ka'. ¹³ Gu' ji na mit gu' pui' ba ti kai gu Israel kam ja'tkam gui' nam bhammi ja'k jup oi'ñka' Tesaloonika na gu Paablo mu ja'k Bereeya ji oirit jup ba tu a'ga gux bhái'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios. Ba' mu jimii'k mu ja'k bhái'p ji ja iatgi mit gu ja'tkam gui' nam ji'k cham ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam, ba' gui' na mit pui'p ji ja eek giilhim bhái' ji bhaak jamít. ¹⁴ Gu' ji na gu' gui' nam ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam jotmoda' xi joot jamít gu Paablo na sap bhái' dhir ba jimia' mu ja'k taatsab na pai'r ju'ñdharan gu ge' suudai'. Dai ba' gu Siilas gio Timoteo bhammi pup oipo am Bereeya. ¹⁵ Ba' jai' dhít jup ma oi mit gu Paablo gui' nam ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam mummi juugit na pai'r ge' kiicham ka' Ateenas ti tiigim. Mi' dhir ba' giop ba ja joot nam ba jimia' bhammi ja'k Bereeya pui' xi ja tiidak nam sap pu tiida' gu Siilas gio gu Timoteo nam mui' xi jiiimda' mummi na pai' oiri gu Paablo.

Gu Paablo na Ateenas oirida'

¹⁶ Ba' na mu ja'p ka oiri gu Paablo na pai' jax jir ge' kiicham, bhammi dir na pai' pui' ti tii' Ateenas, na bhai' ja niira gu Siilas gio gu Timoteo, bhai'x buam ji chu tatdat nat ba ja tii gu didios jup duiñxim nam mi ja'p pix ja'x tuut biix kap na ji'x jir ge' kiicham. ¹⁷ Ba' gammiji ba ji chu ja a'gidha' gu Israel kam ja'tkam mu ja'p nam pai' tu daanda', gio gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam ba pui' ip, gui' nam ji'k gammiji pu tu daanda' buññor gu Dios, gio gui' nam mu ja'p jum jumpa'nda' irban gu ge' kiicham. ¹⁸ Ba' jai' dhñt bhai' ji ñiokbo mit buññor gu Paablo gui' nam pui' ilhii'ñdha' nam biix aixim xi chu buada' nam ba' dhi' ki'n jix bhai'm taat ka', gio ba' gui' nam pui' ja'k jup ilhii'ñdha' na dhi' ki'n jix bhai' tu ja jimda' no'm cham jax jum aa' sia ku biix aixim jix buam tu ja jim. Ba'p kai'ch am:

—¿Tu' ba' aagat jup kai'ch dhi maa'nkam jix xopkigim?

Jai' ba'p kai'ch am ip:

—Panaas ku ja a'mkam tu a'ga dhi maa'nkam gu jai' didios nam cham jir ya' kam, nam sap ba' gui' ja bui ti jii'ñdha' git gu ja'tkam.

Ba' dhi' pu'ñi ja'k kai'ch am, na gu' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na tu ja a'gi'ñ gu Paablo na bhaan tu a'ga gu Jesuso gio nat jax ja'k jum duu nat duadik giop bam mi' dhñr koi'nga'n tir.

¹⁹ Ba' pui' xi kai'chimik ba baidhim am gu Paablo mu ja'p na pai'r Areopago, mu ja'p nam pai' gammiji mi'm jumpa'ndat tu a'gada' gu tu' na jax jum buada' nai' ja'p. Mu ba' ji aichdhak jup titda am:

—Jich aagi'ñdha' ap jich jaduññ nar tu'p tu'm da' dhi' nap jax ja'k kia'pix ya ja'p tu a'gim. ²⁰ Na gu' dhi' pui' nap ji'k jax tuch a'gi'ñ, aach cham pai' pui' tē kēkēt, pui' kuch ba' tiix maachim na jax jir jum duukam.

²¹ Ba' dhi' dhi ja'tkam nam bhammi dir oi'ñka' Ateenas, gio gu jai' gui' nam mik dir bhai'p oi'ñka', gammiji ja ko'raarda' nam jix kaim ka' gu jaroi' no' pu'ñi jax tu a'ga, gio ba' moo na ja ko'raarda' ip nam mi' dhñr pui'p ba tu a'gada' no'm pu'ñi cham pai' jaroi' pui' kēkēt.

²² Ba' gu Paablo dai nat jax jup kikbo mi' ja saagi'ñ gu mui' ja'tkam nam mi'p tu'ii' Areopago bhai' ji chu ja a'gi, jup ja titda:

—Dho gu' ea na pim ka xiñ kaaya'ñ jaaduñ na pim ya' oi'dha' Ateenas. Dho gu' aañ pui' jam nii'ñ dho na pim giilhim tu' ka'm ja niidhat ja daan gu jam didios tuk. ²³ Ba' maa'n kap na ñich ti tii mu ja'p na pim pai' jax chu daan ja bui gu jam didios tuk, bha tu ua'ñix bhaan gui' na pim mi' tu ja makgixi'ñ, na ja'pnim kai'ch, “Gu Dios na cham jaroi' maat.” Ba' dhi' dhi Dios na pim pui' cham maat na pim daan, aañi' dho jam aagi'ñdha' nar jaroi' dha'.

²⁴ Dho dhi' dhor di' gui' nat jup duu dhi oi'nga'n gio na ji'k tu' ya ja'p jix chu jai'ch bhaan, gui' nax dhaam jir ge'kam gio ya ja'p dhi oi'nga'n, ba' cham tu' ya ja'p pai' kio bhaan gu chichiop gui' na ja'tkam jup jir ja duiñ. ²⁵ Ni na cham tu' a'miram jum aa' na mu pai' palhbui'ñdha' gu jaroi' gu tu' no' jax jix dhuñiim, na gu' dhi' pix jir di' nach maak gu ii'mda' biix ji'ma'n, pui' na jax gu jibñll nach ki'n iibhi, gio biix aixim na tu'ch a'm jum aa'.

²⁶ Gio dai maa'n ip gu maa'nkam nat bhaan dir ja mui'dhalh mui' gu ja'tkam nam sap ba' biix kap nai' oi'ñka' na ji'x jir oi'nga'n, gio ba' nat ja daax nam ji'x pix juugit duduaka' gio nam pai' jax oi'ñka', ²⁷ nam ba' ba gaaga' gu Dios na pa ja'k jup tu'ii', katti iam tu tattamidhat am pix tigia' am na pai'p tu'ii', sia ku gu' gu Dios tii cham tu' mik jup tu'ii' aach jich bui biix ji'ma'n. ²⁸ Na gu' gu Dios buññor jia nach ba' dudua, pui' ku ba'x bhaai' nach joiñ, gio nach ba' ya ja'p jix jai'ch dhi oi'nga'n bhaan, ja'p na mit jax ja'k tu ua'nak ip gui' nam tu u'uanda' gu ya' kam aapi'm jam bui, na ja'pnim kai'ch: “Aach jir maamra'n gu Dios.” ²⁹ Ba' no'ch jir maamra'n gu Dios, cha'ch puich aa'nda' na panaas gu Dios jir pu chu'm na jax gu ja'ppix didios jup duiñxim gux u'uam bapainum totbikdam, piam gui' na pu chu'm na gux chua baiñum totbikdam, piam gu ja'ppix jodaip duiñxim jax ña tu'm jup jix dhuñiim ka' dñll gu maa'nkam. ³⁰ Dho gu' bijik gu Dios cham tu'p jum buixdhat dho ja bui gu ja'tkam, sia kum biix aixim pix tu jimda' nam jax ilhii'ñdha' dñll, gu' xib pui' kai'ch ji nam sap biix kap mi' pui' ba jimia' gu ja'tkam na

jax jix aa'. ³¹ Nat gu' ba tu dai jia gu Dios na pai' dhuuk ba ja aagi'ndha' biix gu ja'tkam nam jax ja'k tu jimdat biix ji'ma'n. Ba' dhi' bhaankam pui' tu duñia' gui' nat jaroi' pu bijik dir bhaan ti tii, ba' jano' nat pai' dhuuk dua'ndhak gio mi' dhir jup bamii' koi'nga'n tir, biix ja mattuda gu ja'tkam.

³² Ba' na mit pu'ñi kai na bhaan tu a'ga gu koi'nga'n nam giop duduar, bhai' biix aixim ji ai'chux jamit. Jai' ba' siamrip kai'ch am:

—Moo chi jumai tanoolh jach ba' giop jum kaaya' gu dhi' pui' nap jax tu a'ga.

³³ Ba' gu Paablo mi' dhir pu jii ja bui gu ja'tkam. ³⁴ Ba' jai' dhit siamri pix chu'p jum duu mit na mit ba oi gu Paablo. Maadit jir di' gui' nam mi'r ge'gerkam ka' Areopago na pui' tii' Donisio, gio ba' maa'n ja'ppix ubii mui'p xi jimchu' Damaaris tii'gim, gio ba' jai' ji'kchi pup gu ja'tkam. Ba' dhi' biix ti jii'ñ jamit buiñor guch Xoi'kam.

18

Gu Paablo na ba jimia' Koriinto ja'k

¹ Ba' gatuuk na bhammi dir xi oilhimik gu Paablo na pai'r ge' kiicham Ateenas ti tii'gim, bhai' dhir gammiji ja'k jup bhii na pai' jumaip jir ge' kiicham ka' na pui' ti tii' Koriinto. ² Ba' na mi ja'p ka oiri gu Paablo, mi ja'p ba tii maa'n gu Israel kam maa'nkam na pui' tii' Akiila. Ba' dhi' dhi maa'nkam mu ja'k maaxir na pai' bhaan bipio' gu Ponto dibiiir, ba' kia'pix pa' mu ja'p ai mit na pai'r Koriinto biima'n gu binga'n Prisiila. Bhammi dir ja'k jam jiiim na pai'r Rooma, gui' na bhaan bipio' gu Italia dibiiir, na gu' gui' na bhair ge'kam ka' na pui' tii' Klaudio, bhai' dhir mai' ja aadi biix nam ji'k bha ja'p ka oi'nikat gu Israel kam ja'tkam, pui' ku mit ba' mu ja'k ma oi'ñcham. Ba' gu Paablo ma ja paxiaram mu ja'p nam pai' oi'ñka'. ³ Ba' na gu' pu chu'm ka'm bhaan jup tu juanda' gu Paablo nam jax chu'm ka'm bhaan tu juanda' gui', nam jup tu buada' gu ge'ger jajannulh nam ja ga'rada' nam ja ba'kichdha' gu ja'tkam, ba' mi' pu bhai' ji chu jua gu Paablo ja biim. ⁴ Ba' na pai' dhuuk jum aajidha' na cham tum juanda', ba jimia' gu Paablo mu ja'p nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam. Ba' gammiji ba ji chu ja a'gidha' na tiix aa'nda' nam ba ti jii'ndha' git buiñor guch Xoi'kam,

gio gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam ba pui' ip.

⁵ Ba' na mit pai' dhuuk mummi ba ai gu Siilas gio gu Timoteo bhammi dir ja'k na pai' bhaan bipio' gu Masedoonia dibiiir, cham tu' ka tu jua gu Paablo, dai nat pix bhaan ji bam na gammiji tu ja a'gi'ndha' gu Israel kam ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñi'ook, na pui' ja titdada' na gu Jesusus jir di' guch Xoi'kam gui' na saak Dios pu'ñi bhai' ba jootsa'. ⁶ Gu' ji na gu' gui' ni ji'x kum ti jii'gi'ndha', dai na mit bhai' pix ji bhaak, gio na jax aa' kum pu titda na jax cham jir am. Ba' gu Paablo xixiixkak gu jajannulhi'ñ na sap ba' bhaan jix maati' ka' na mit cham kii'gah gu pui' na jax ti pup tu ja a'gidhimik, jup ja titda ba'.

—Dho gu' aapi'm dho ba' diilh bar jam kuiñcha ka' na jam tullhiñchuda' gu Dios, aañ cham tu' kar jiñ kuiñcha ka', nañ gu' aañ ba jam aagi'ñ. Ba' xib dir ja'p ja'k dai gu jai' ja'tkam jañ pix ba tu ja a'gi'ñmira' nam cham jir Israel kam, na pim gu' aapi'm cham kaim.

⁷ Ba' daipu' nat pu'ñi xi ja tiidak gu Paablo, mi' dhir pu jii na pai' tum daanda', mu ja'k ba' pix ji ai buiñor maa'n gu maa'nkam na pui' tii' Tiisio Juusto, gui' na gammiji tu daanda' buiñor gu Dios gio na mi' dhir ja'p amuub kioka' biipgan mi' nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam. ⁸ Ba' maadit gui' nam bhair ge'gerkam ka' nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam Krispo tii'gim, ba ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam ja biim gui' nam ji'k jir jum maap oi'dhagim ka', gio ba' jai' gui' nam jir mi' kam Koriinto. Pui' mui'p ti jii'ñ jamit buiñor guch Xoi'kam moo jano' na mit jax kai gux bhai'm kai'chdham ñi'ook gio na mit pum bopko ip. ⁹ Ba' maa'nnim tukaa' ba kai gu Paablo nat bhai' ba ñio guch Xoi'kam jix dhaam dir, jup titda:

—Cha'p toodon ka' Paablo. Aap moo xi chu ja a'gi'ñchu'nda' gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñi'ook, xi oidhidha' ap moo, ¹⁰ nañ gu' aañ jum a'm ti niidhim jia. Ba' cham ji'xkat jaroi' jax jum dooda', sia ku tii xim mu'aam, ja'p dho ji nañ gu' aañ mui' ya' ka ja bia' gu ja'tkam ya' dhi ge' kiicham nam ka ti jii'ndha' aañ jiñ bui.

¹¹ Ba' mi' pup oiri ip gu Paablo na pai'r Koriinto, maa'n oi'dha' dho moo daman taak mi' juruuñ, tu ja a'gi'ndha' ba' gu

ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n gu Dios.

¹² Gu' ji na gu' jano' na pai' dhuuk jup bar gɛ'kam ka' gu Galion biix kap na ji'x bhaan bipio' gu Akaaya dibiir, maap xim daagik jamit gu Israel kam ja'tkam ba daa gu Paablo, pu bhiik jamit dho gu' mu na pai' daaka' gu gɛ'kam. ¹³ Ba' mu ji aichdhak bhai' ji iattulh jamit, jup kai'ch am:

—Aach ya' bai'nchu' dhi maa'nkam na ya ja'p oirit pui' ja titda gu ja'tkam nam sap buiñor tu daanda' gu Dios na jax ja'k cham jir am nach pui' ja'k tu daanda' aach, na gu' maakam tu aagix aach jich bui.

¹⁴ Ba' kia'pix mui' bax chu a'gam kat gu Paablo, gu' ji nat gu' mui'p ba ñio gu Galion, jup ja titda gu Israel kam ja'tkam:

—Aa gu' dhi' matgim na pim tu' a'gañ jaaduñ, gu' dhi' gu tu' ji no't jax dhuu no' giilhim jir jix buam jum duukam piam no't jaro' mua nañ ba' dho gi cham jax ji chi'ji jam kaaya' git ji na pim jax kai'chdha' aapi'm na pim jir Israel kam ja'tkam. ¹⁵ Gu' ji na gu' gu tu' ñi'ook ki'n pix nam jax tu a'ga gu ja'tkam, gio na jax ja'k pui' tu aagix aapi'm jam bui na pim tu jimda', gu' dhi' aañ cham maat ji, diihl japim mu pui' xi dhuu na pim jax ilhii'ndha'.

¹⁶ Ba' pui' xi ja tiidak mi' dhir gammiji xi joot. ¹⁷ Ba' gui' palhiip gama ja'k na mit ji bhii, bhai' ji o'bhai mit gu Soostenes gui' na mi'r gɛ'kam ka' nam pai' tu daanda', daagik jamit gibimik. Ba' gu Galion cham tu'p jum buixi'n sia ku mi ja'p jax chum bua.

*Gu Paablo na gio ja'k jup ba gixia' Antioki-
iya ja'k, mi' dhir ba' giop ba jimia' na tu
a'gara' gu ñio'ki'n gu Dios, ba' dhi' ki'n bar
baikim ka'*

¹⁸ Ba' mui' tanoohl mi' kapup xi juruuñ gu Paablo na pai'r Koriinto. Gatuuk ba' mi' dhir ba jii ja biim gu Prisiila gio gu Akiila, dai na mit jax ja tabuimigi gui' nam ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam. Pu jii mit ba' mu ja'k na pai' bhaan bipio' gu Siiria dibiir, dai na mit jax bha tiitis bhaan gu gɛ' kanuub. Ba' biipi' dir nat chakui bha tis gu Paablo bhaan gu gɛ' kanuub, soosnapan xi jiiak gu kuupa'n na ba' bhaan jix maati' ka' nat ba tu kuugalh gu pui' nat jax ja'k tu dai biipi' dir na pu tu duñia'. ¹⁹ Ba' na mit pai' dhuuk bhammi dir ba ai Eepeso, bhai' pix juugit oi mit gu Paablo gu Prisiila gio gu

Akiila. Ba' ma jii gu Paablo mu ja'p nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam, ba' mu ji gɛk bhai' ji chu ja a'gi biix nam ji'k mi'm jumpa'nda'. ²⁰ Ba' gui' tii soi' ba titda am na sap ji'k tanoohl pup mi' ka xi juruuñdhai ja bui, gu' ji na gu' cham jup aa'. ²¹ Dai nat ba jii jup xi ja tiidak:

—Gioñ ya ja'p jup ba jam paxiaraidha' jia no' moox aa'nda' git gu Dios.

Ba' daipu' xi ja tiidak bhai' dhir pu jii Eepeso, dai nat jax bha tis bhaan gu gɛ' kanuub. ²² Ba' nat pai' dhuuk mummy ba ai Sesareeya, mi' dhir jup ma jii bhammi ja'k Jerusaleen nat ba ja paxiaram gui' nam ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' na bhammi xi oilhimik, bhai' dhir mu ja'k jup bhii na pai'r Antiokiia. ²³ Ba' mummy dir Antiokiia ji'kchi jurni'n ki'n mi' dhir giop ma jii gu Paablo bhammi dir ja'p na pai' bhaan bipio' gu Galaasia dibiir gio ba' gui' na bhaan jup bipio' gu Priijia dibiir na ja guguuxdhim gui' nam ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, na pui' ja titdaim nam sap gammiji ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam.

*Gu Apoolos na Eepeso ji oirit ba tu a'gada'
gux bhai'm kai'chdham ñi'ook*

²⁴ Ba' jano' bhammi dir ja'k jup ba ai na pai'r Eepeso maa'n gu Israel kam maa'nkam na pui' tii' Apoolos na mu ja'k kiokat Aljandriia. Ba' dhi' dhi maa'nkam joidham jix bhai' xi buada' na pai' dhuuk xi chu a'gada', gio nax bhai'x mat ka' mi' na mit pai' tu ua'-nak gui' nam bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios. ²⁵ Na mit gu'x bhai' tu mantuxdhak na jax ja'k mi' pui' jiidma' na jax jix aa' guch Gi'kora', pui' ku ba' joidham jix bhai' xi buada' na pai' dhuuk xi chu a'gada' na jax jir tu'm kam gu Jesusu, sia ku gu' daipu' kax mat ka' na jax jir jum duukam ka' na tu bopkonaimik gu Juan. ²⁶ Ba' bhai' ji chu a'ga gu Apoolos gux bhai'm kai'chdham ñi'ook mu ja'p nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam. Ba' na mit pai' dhuuk ba kai gu Prisiila gio gu Akiila, mu ja'p jamit dilhkob xi baidhak jix bhai' xi aagi'n na jax pik ja'k jir silhkam gu pui' na jax tu a'ga bhaankam gu Dios. ²⁷ Ba' na pai' dhuuk bhai' dhir bar jimdam gu Apoolos bhammi dir ja'k na pai' pui' ti tii' Akaaya, jix io'm xi guguux jamit gui' nam ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, gio ba' maa'n u'uan jamit mui'p xi maa na sap ja makia' gu bhammi dir kam gui' nam

pui'p ti jii'g'i'ndha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' gu u'uan pui'm kai'chim nam sap pix jix bhai' tida' gu Apoolos na pai' dhuuk bhammi dir ba aaya' ja bui. Ba' nat pai' dhuuk bhammi dir ba ai na pai'r Akaaya, jix io'm bhai' jim guguux jamit gui' nat ji'k pu bii'pi' dir ja a'm ba ti tii gu Dios nam ti jii'ndha' buiñor guch Xoi'kam,²⁸ na gu' gu Apoolos bhai' pui' xi ja tida gu Israel kam ja'tkam ja kaixdhat biix gu ja'tkam na sap cham tu'r pui' nam jax ja'k ilhii'n. Ba' cham bhaai' nam jax tida', na gu' maaxik jir pui' na jax ja tida. Ba' bhaan tu ja a'gi'ndha' mi' na mit pai' tu ua'nak gui' nam bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios na pui' ja titdada' na gu Jesus jir di' guch Xoi'kam gui' na saak Dios pu'ni bha jootsa' gatuuk.

19

Gu Paablo na Eepeso ja'k ba aaya'

¹Ba' na bhammi dir ja'k ka oiri gu Apoolos na pai' pui' ti tii' Koriinto, gu Paablo biix jukgam ji bhik bhammi dir ja'k jup ba ai na pai'r Eepeso. Ba' bhai' ba ja tii ji'kchi gui' nam ti jii'g'i'ndha' buiñor guch Xoi'kam,² ba' ja'pni bhai' ba ja tikka:

—¿Aapi'm jam a'm jum tajaa aa gux Dhuudu' kam jix Ua'i Ii'mda' na pimit pai' dhuuk ti jii'n buiñor guch Xoi'kam?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Aach pu cham maat ja nar tu'p tu'm da' gu tu'x Dhuudu' kam jix Ua'i Ii'mda', nach gu' cham pai' jaroi' pu chu'm *keeket* na pu'ni ja'k tuch a'gi'n.

³Ba' gu Paablo xi ja tikka na mit sap jax ja'k jum bopko, jup ja tida:

—¿Gu' jax ja'k japimit gim bopkoñ jaaduñ?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho pui' na jax ja'k tu bopkonaimik gu Juan.

⁴Ba'p ja tida gu Paablo:

—Dho gu' gu Juan ja bopkonaimik dho gui' nam ji'k jix aa'nda' nam mi' pui' ba jii'mda' na jax jix aa' gu Dios, ku gu' pui' xi ja titdat ji nam sap ti jii'ndha' buiñor gui' na jaroi' gatuuk bha jimda', na dhi' aagit jup kai'chdha' gu Jesusu.

⁵Ba' gui' na mit pui' ji' ji *keek* gu Paablo na pu'ni tu ja a'gi'n, giop mam bopko mit buiñor gu Ge'kam Jesusu. ⁶Ba' nat pai' dhuuk bhai' xi ja daa gu Paablo, pu ja a'm

jum tajaa gux Dhuudu' kam jix Ua'i Ii'mda', ba' jai' niiiño'k ki'n bhai' ji chu a'ga mit. Mi' dhir ba' dai nam ba tu a'ga bhaankamu'n gu Dios, na gu' pui' ja'k ja jujurtu'n. ⁷Ba' dhi' biix nat ji'k ja a'm jum tajaa gux Dhuudu' kam jix Ua'i Ii'mda', aix am mambhiix daman gook gu chichio'n.

⁸Mi' ba' pu oirida' gu Paablo, baik masaa'n dho moo mi' juruuñ. Ba' gammiji ba ji jimia' mu ja'p nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam na pai' dhuuk jum a'jida' na cham tum juanda', ba' gammiji ba ji chu ja a'gidha' gu ja'tkam cham ji choo'nnit na pui' ja titdada' nam sap ba ti jii'ndha' buiñor guch Xoi'kam na sap ba' pu'ni ja'k gammiji ja a'm ba ti niidhidha' gu Dios. ⁹Gu' ji na gu' jai' ni ji'x kum cham ti jii'g'i'ndha' gu dhi' pui', dai na mit bhai' pix giilhm ji ai'chux guch Xoi'kam gui' na ja'p ji buusan na jax gu xibkam gu boi, na jax aa' kum pu kai'ch na jax cham jir am ja kaixdhat gu mui' ja'tkam nam mi'p tu'ii'. Ba' gu Paablo mi' dhir ba jii ja bui xi ja baidhak dai gui' nam ji'k ti jii'g'i'ndha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' maa'n kax xim taiñbuidhak gu ba'aak mi' na pai' tu ja mamtuxi'ndha' gu ja'tkam maa'n gu maa'nkam na pui' tii' Tiraano, mi' ba' pu tu ja mamtuxi'ndha' gammiji, dai na ji'x juugit pix gu tanoolh. ¹⁰Gook oidha' juugit ba' tu ja mamtuxdhak, ba' biix jup kai mit gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n guch Gi'kora' gui' nam bha ja'p oi'ñka' na ji'x juugit bhaan bipio' gu Aasia dibii, pui' na jax gu Israel kam ja'tkam gio gui' nam cham jir Israel kam. ¹¹Ba' joidham jix kii'p jum duukam jix bhai' xi chu buada' gu Paablo, na gu' pallhbui'ndha' gu Dios, na gu' bhaan ti niidhidha'. ¹²Sia ji gu' gu papñios ga'n gu Paablo gam jajannulhi'n nam ja u'tiki'ndhat ja a'm xi ja da'ñixi'n gux kako'kkam, pu duuar am. Ba' jai' na ja a'm jup tui'ngit gu cham kiki' i'ii'mda', pu biix ja a'm dir bubua mit.

¹³Ba' jai' ji'kchi gu Israel kam ja'tkam bha ja'p jup oipoda' am nam pui' mai'p ja jootosda' gu cham kiki' i'ii'mda' na ja a'm jup tui'ngida' gu ja'tkam. Ba' tii ilhdhat am nam bhaankam gu Jesusu mai' xi ja jootsa' git gu cham kiki' i'ii'mda' na bhaan jup tui'dhi' maa'n gu maa'nkam. Ba' bhai' ji ja ñiok jamit, jup ja tida am:

—¿Aach ya' pu jam tida bhaankamu'n

gu Jesusus, gui' na jaroi' Paablo bhaankam tu a'ga, na pim mu ja'k bubuakia' bhai' dhir bhaan dhi maa'nkam!

¹⁴ Ba' dhi' pu'ni ja'k ja titdadat mai' ja jootosda' am gu cham kiki' i'ii'mda' gu xijum gook maamra'n maa'n gu Israel kam maa'nkam na pui' tii' Esseeba, gui' nar ja ge'kam tuk ka' gui' nam ja a'mkam tu daanda' gu ja'tkam mu ja'p na pai' tum daanda'.

¹⁵ Gu' ji na gu' maa'nnim nam mi' pui' ka titdatu' gu maa'nkam na bhaan jup tui'dhi' gu cham kii' ii'mda', jotmoda' mui' ji ñio, jup kai'ch:

—Jix maat iñ dho gu Jesusus, gio gu Paablo pui'n jup jix maat nar jaroi' dha'. ¿Gu' aapi'm jir jaroo da' ku pim ba' bha ja'k puñ chitda?

¹⁶ Ba' daipu' xi chi'ik, pu mui' jimii gu maa'nkam na bhaan jup tui'dhi' gu cham kii' ii'mda'. Mi ja'p dho gu' nai' ji ja g'biimi na ji'x jix oo', pu biix dho gu' tu ja saasxi-chulh gu ja jajannulh. Pui'x dha'npak jamit pix ba jibo'i'ññor giox kako'ktulhdhix kam.

¹⁷ Ba' na mit pui' ba ti kai gu Israel kam ja'tkam gui' nam mi oi'ñka' Eepeso, giilhim jix chooto'n jamit, gio gui' nam cham jir Israel kam ba pui' ip. Ba' mui' kap pix ja'x pui' tum a'gada' bhaankam gu Ge'kam Jesusus.

¹⁸ Ba' jai' mui' gu ja'tkam gui' na mit ji'k ti jii'n buiñor guch Xoi'kam mi aajidhat ja kaichdhat gu ja'tkam pui' ba titdada' am gu Paablo nam sap cham ka aa' nam pui' ja'k tu jimda' nam jix buam tu buimik biipi' dir.

¹⁹ Ba' jai' mui' gui' na mit bam mamtuxdhak gu jibo'iñ mi ja aichdhak ba ja mii'n jamit gu ja u'uan ja nii'ñchudat gu mui' ja'tkam, gui' na mit bhaan mi' ba tum mamtuxdhak gu jibo'iñ. Ba' nam xi chu ja'kilhi'ñ nat ji'k ka'm mi' ba ti mii gu u'uan, jup jum duu gook oo'm daman mambhiix miil gu bapaiñum tuumiñ jix chooto totbikdam. ²⁰ Ba' dhi' pu'ni mui' kap pix ja'x pui' tum a'gada' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Gi'kora', gio ba' na biix aixim jix kii'p jum duukam jup tum buada' na ba' bhaan jix maati' ka' nar ge'kam.

²¹ Ba' gatuuk pui' ba kai'ch gu Paablo na sap giop paxiarmira' bhammi dir ja'p na pai' bhaan bipio' gu Masedoonia dibiir, bhai' dhir sap ba' mu ja'k jup bhiya' na pai' bhaan jup bipio' gu Akaaya dibiir. Mi' dhir

sap ba' bhammi ja'k jup bhiya' Jerusaleen, gio ba' moop kai'ch ip na sap bhammi na xi øøji Jerusaleen bhai' dhir Rooma ja'k jup bhiya'. ²² Ba' jai' biipi' gook mui' ba pup xi ja joot gui' nam oi'ñchu'nda' nam palhbuidhidha' tu' na pix ki'n, nam sap biipi' bhammi dir ja'p ba' oipoda' na pai' bhaan bipio' gu Masedoonia dibiir. Ba' dhi' nat jaroi' mu ja joot, maa'n jir Timoteo, maa'n ba'r Erasto ip. Diilh ba' bhammi dir pup oiri gu Paablo na pai' bhaan bipio' gu Aasia dibiir, ji'kchi tanoolh bhai' xi juruuñ nat ba' moo ba jii.

Nam ba bhaaku' gu Eepeso oi'ñkam

²³ Ba' jano' bhai'p ji bhaak jamit gu ja'tkam gui' nam bhai' oi'ñka' Eepeso na mit bhaan ji chu a'gak guch Xoi'kam, ²⁴ nat gu' maakam ja iatgi maa'n gu maa'nkam na pui' tii' Demetrio. Na gu' dhi' dhi maa'nkam jup tu buada' gu i'lhich didios jix a'bhar totbikdam pu chuutu'm na jax gu ge' ubii dios tugi'n na pui' tii' Artemiisa, gio nam pu'ni chichiop kir jup tuuttuda' gu i'lhich didios. Ba' gui' nam ji'k palhbui'ñdha' nam jup tu buada', jix dha'ram ja namki'ñdha'. ²⁵ Ba' maa'nnim biix dhi' ji' nam ji'k palhbui'ñdha', gio gu jai' nam pu chu'm ka'm jup tu juanda', ba ja bai nam mi'p tui'ka' buiñor. Ba' na mit pai' dhuuk biix mi' ba ai, jup ja titda:

—Aapi'm jiñ jaaduñ, na pim jax bax maat bo jia na joidham jir am dhi' nach tu' bhaan tu juan. ²⁶ Gu' ji na gu' buam pix ba tum bua na pim jax ba ti nii'n, gio na buam pix ba tum kai'ch na pim jax ba te kee, na pui' kai'ch gui' na saak jir Paablo nam sap cham tu'r didios gui' nam pu'ni ja'tkam jup ja bua gu didios. Ba' mui' ja'tkam ba ja iatgi pu'ni ji ja titdaimik, gio gu' biix kap ip na ji'x bhaan bipio' gu Aasia dibiir, cham tu' dai ya' na pai'r Eepeso. ²⁷ Ba' dhi' pui' aaiñ jiñ bui cham jir am, nam gu' cham ka ja nini'i'ñdha' gu ja'tkam dhi' nach tu' bhaan tu juan, gio gu chiop mi' na pai' kiik guch ñaan Artemiisa, pui' dho cham jup ka nini'i'ñdha' am, nam gu' cham ge'kam ka ilhii'ñdha'. Ba' cham ya' ka tu daanda' am gui' nam ya' buiñor tu daan biix kap dir na ji'x juugit bhaan bipio' gu Aasia dibiir, gio ba' nai' ja'p biix kap dir na ji'x jir oi'nga'n.

²⁸ Ba' na mit pu'ñi kai gui' na mi' pui' ja titda, giilhim bhaakuk pix jiiñak gii mit, jup kai'ch am:

—¡Gu' dhi'r ge'kam ji dhich ñaan Artemiisa nar jich dios tuk biix nach ji'k jir ya' kam dhi Eepeso!

²⁹ Ba' mi' cham bhai' nam jax kam duñia' gu ja'tkam nam ji'k mi oi'ñka' na ji'x jir ge' kiicham, nam gu' cham ka maat na jax pik ja'k jir silhkam. Ba' ba daa mit gu Gaayo gio gu Aristaarko, gui' nam maap jiiim gu Paablo, nam jir bhammi dir ja'k kam na bhaan bipio' gu Masedoonia dibiiir. Ja tiibiopak jamit gamai' pix tu' ja dooda na mit ba ja baidhak mu ja'k na pai' mi' pu tum a'gada'.

³⁰ Ba' gu Paablo mui' tiir jimdam nax chu ja a'gi'ñmiram gu ja'tkam gui' nam jix bhaak, gu' ji nam gu' cham aa' gui' nam ti jiiigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. ³¹ Gio ba' jai' nam ampik mi'p ka oipo gu bhabhai' kai'chdham tugi'ñ gu Paablo mui'p ba tu joot jamit nam sap pu tiida' na cham mu ja'k jimda'. Ba' dhi' bhammi dir ja'k jiiim am ja bui gui' nam biix kap jir ge'gerkam ka' na ji'x bhaan bipio' gu Aasia dibiiir. ³² Ba' gu ja'tkam pix jiiñak biit am mi' ji jumpaxich na pai' tum a'gada'. Jai' maakam jup kai'ch am gio jai' maakam ip, nam gu' jai' mui' cham maat na mit jax kai'ñkam mi' jim jumpadak giilhim ba kai'ch gui' nam mi'x bhaak. ³³ Ba' jai' dhit gui' nam jix maat na jax jir jum duukam, ba aagi'ñ am gu Alijaanru. Ba' gu Israel kam ja'tkam mui' ji ñu'yasa mit mu ja'k nam pai'x bhaak gu ja'tkam, mi ja'p jamit ba' xi kii biipi' dir ja'k na sap ja a'mkam nokia' nam cham ja juanda'. Ba' gu Alijaanru nobii'ñ ki'n ja'p xi ja duiñ gui' nam mi' giilhim jix bhaak nam sap alhio ka xi kaaya' na jax tu ja a'gidha'. ³⁴ Gu' ji na gu' na mit pai' dhuuk ba maat na pui'p jir Israel kam maa'ñkam, gio pix jiiñak jup gii mit. Mükim pa' moo nam mi' pu jiiñak, jup kai'ch am:

—¡Gu' dhi'r ge'kam ji dhich ñaan Artemiisa nar jich dios tuk biix nach ji'k jir ya' kam dhi Eepeso!

³⁵ Ba' gu ge'kam gui' na tu u'uanda' gu mi' dhi ge' kiicham siamri dakoo ma ja soo'mchulh nam cham ñiokda' gui' nam mi' giilhim jix bhaak, jup ja titda ba':

—Jiñ jaaduñ na pim jir ya' kam dhi Eepeso, jax dhui nam moo biix jix maat gu

ja'tkam nach aach ya' umua'ñdhix nach ji'k jir ya' kam dhi ge' kiicham nach nuuka'n-da' dhi chiop mi' na pai' kiik guch ñaan Artemiisa, na dhi'r di' gu jodaip duiñxim nat jix dhaam dir ya gii. ³⁶ Ba' cham ji'xkat jaro'i' jax dhooda', na gu'x bhai' nuukdhix. Ba' aañ pu jam titda na pim cham ñiokda', cha'pim ja'p pix pu tu buada' na pim jax ilhii'ñdha'. ³⁷ Na gu' dhi ja'tkam na pimit ya' ja aich, cham pai' buam tu bua am jia mi' nach pai' tu chiopi', ni kum cham pai' giilhim jup a'ga guch dios tuk na jax cham jir am. ³⁸ No' gu' dhi Demetrio tu'x a'gam gu jaro'i' buiñor gio dhi jai' nam maap tu juan, dho mi'ñi dho daraa am gu ge'gerkam gui' nam jaro'i' ti silhka'n, nam ja bui pui' xi chi'ya' gu' tu' nam pui' ki'n jix bhaak, na ba'x maati' ka' na jaro'i' silhkam tu a'gada'. ³⁹ Piam no'm gu' maakam jup jix chu a'gam, dhox bhai' pix jam dhop xi chu a'gai jia pai' na silhkam tu'm a'gada', cham tu' pai' na ja'p pix tum a'ga. ⁴⁰ Na gu' dhi' pui' na pim jax ja'k tu bua gu xib, dhi' cham jir am ji, na gu' cham bhaai'n ka' nach jax ja tiida' gux io'm ge'gerkam no' mit jax dhuuk maatik bhai' jich chikka gu dhi' pui' na pim jax kai'ñkam pui' tu bua. Dho gu' pui' dhoch chiida' am na aach jir jich kuiñcha ka' na chich diilh jix buam ji chu doodak gu' tu' na cham jir am.

⁴¹ Ba' daipu' xi ja tiidak ba ja joot nam ba jimia' mi' dhir.

20

Gu Paablo na ba jimia' Masedoonia ja'k, mi' dhir ba' Greesia ja'k jup bhiiya'

¹ Ba' nat pai' dhuuk ampix ji chu juu nam ti pup mi' xix bhaakut gu ja'tkam, ba ja bai gu Paablo gui' nam ti jiiigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Xi ja guguuxdhak ba', xi ja ñi'o'kdhak ba jii bhammi dir ja'k na pai' bhaan bipio' gu Masedoonia dibiiir. ² Ba' biix kap ai na ji'k kap bhaan bipio' gu Masedoonia dibiiir, ja guguuxdhidha' soi' ja titdaidhat gui' nam ti jiiigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Gatuuk ba' bhai' dhir mu ja'k jup bhii na pai'r Greesia. ³ Baik masaa'n ba' mu ja'k jup juruuñ, mi' dhir ba'p bar jimdam kat bhammi dir ja'k na pai' bhaan bipio' gu Siiria dibiiir. Alhi'ch pix ba aagit na moo bhai' ba tisdia' git bhaan gu ge' kanuub, gu' ji nat gu' pui'p ba ti kai nam

o'bhagi'n gu Israel kam ja'tkam gu bhammi dir kam. Ba' pui' ja'k giisik gio pui' gamai' bhii biix dibbir ta'm, gio bhai'p buusnichu' na pai' bhaan bipio' gu Masedoonia dibbir. ⁴Ba' jai'p ma oi mit gui' nam ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, moo gu Soopatir gu Bereeya kam maraa'n gu Piiro, gio ba' gu Aristaarko ip, gio ba' moo gu Seguundo ip gu Tesaloonika kam, gio ba' gu Gaayo ip gu Derbe kam, gio ba' moo gu Timoteo ip. Gio ba' moo gu Tiikiko ip, gio ba' moo gu Troopimo ip, ba' dhi gook jir bhammi dir ja'k kam am na pai' bhaan bipio' gu Aasia dibbir. ⁵Ba' biix dhi' ji' dhich jaaduñ biipi' gamai' xi jii mit, bhammi dir jam ba' bach ñiira na pai'r Troas. ⁶Ba' aach gatuuk nat pai' dhuuk xi buus gu piasta jano' na pai' dhuuk jum kua'da' gu paan gakkdhi'ñichix kam na cham binka' gui' na ki'n jappukar, mi' dhir gamai'p ji jii chich na pai'r Piliipos bhaan gu ge' kanuub. Bhammi dir jachich ba' ba ai jix chamaam tanoolh ki'n nam pai' oipo gu jai' na mit biipi' mu jii. Bhai' chich ba' juruuñ xijum gook tanoolh.

Gu Paablo na ba ja paxiarmira' gui' nam ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam gu Troas oi'rikam

⁷Ba' nat kia'pix mui' ba jim bhii gu simaan, maap bach jumaap jachich nach ba tu jugia' gu paan ta'tak xich jaixdhai, ba' bhai' ji chu ja a'gi gu Paablo gui' nam ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' na gu' buimgidhak bar jimdam ka', mui' pu xi chu ja a'gi'ñichu' iraab tukaa' juugit. ⁸Ba' mi' ba'k chir nach pai'p tu'ii', jir tɛ'kob, gio na mui' mimiichdhix gui' na ki'n jix chu maax. ⁹Ba' moo maa'n bha ja'p jup daa gu biapma' na pai' dhir mu ja'p jix chu maax mi' dhir ba'k chir, Eutiko tiigim. Ba' bhai' pui' ma koi na jax ka daa, na gu' pix cham jum tiimuim na tu a'ga gu Paablo. Ba' ja'xpix bhai' dhir ma ji gii, mijimmi ji dhuu bipta'n. Ba' na mit tiitmigik ti xi bamii', attiuro muukix, pu cham ji'x joiñ. ¹⁰Ba' gu Paablo timnik daam dir xi bo'ik mi' xi koom gu biapma', jup ja titda ba' gui' nam ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam:

—Cha'pim totdon ka'. Dua ji matgim dhi biapma'.

¹¹Mi' dhir ba' gio mui'p ji chis gu Paablo bhammi ja'k daam dir, gio aach biix. Mi' dhir ba' dai nat ta'tak bach jaix gu paan, ma

tu juu chich dho gu'. Gatuuk ba' gio bhai'p ji chu a'ga biix chukaa', nai' pu ji xia'. Mi' dhir ba' dai nat ba jii. ¹²Gio gu biapma' jix kii' mi' dhir jup ba baidhak jamit. Ba' giilhim joidham jix bhai'm taat am na mit pui' ji' ti nat cham muu gu biapma', sia kut tɛ'kob dir ji gii.

Gu Paablo na ba jimia' mi' dhir Troas mu ja'k na pai' pui' ti ti' Mileeto

¹³Ba' aach biipi' gamai' xi jii bhaan gu ge' kanuub, miji dir ja'p biix gakoohl jachich bhii biix suudai' dhaam. Bhammi dir jachich ba' ba ai na pai' jumaip jir ge' kiicham ka' ju'ndharan gu ge' suudai' na pui' ti ti' Aaso. Dai gu Paablo ba' cham jich oi, na gu' pui'x aa' na silh bhiiya' biix dibbir ta'm. ¹⁴Ba' na chich pai' dhuuk maap bach ñaanam mi' na pai'r Aaso, mi' dhir maap ba jii chich, dai na chich jax bha tiitis bhaan gu ge' kanuub, gamai' pu bhii chich biix suudai' dhaam. Bhammi dir jachich ba' ba ai na pai' ilhi'ch jir dibbir na pui' ti ti' Mitileene. ¹⁵Mi' dhir ba' gio gamai'p ji jii chich gu biix suudai' dhaam bhaan gu ge' kanuub. Na bar buimgidhak nammi chich ba bubua amuub mi' dhir ja'p na pai' pui' ti ti' Kiiyo. Gu jumai buimgidhak ba' nammip ba ai chich na pai' jumai ilhi'ch jup jir dibbir na pui' ti ti' Saamos. Mi' dhir ba' na chich gio gamai'p ji jii, bhammi dir ja'k jup ba ai chich na pai' pui' ti ti' Mileeto. ¹⁶Ba' dhi' pu'ñi ja'k jich dhuu chich, na gu' cham aa' na mik bha ja'p oilhidha' gu Paablo na pai' bhaan bipio' gu Aasia dibbir. Pui' ba' cham xi paxiarmirak mu Eepeso ja bui gui' nam ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, na gu' jootom jix aimtu' bhammi Jerusalem, na gu' bhammi ja'k jix buusaidham gu piasta bhaan Pentekostees ta'm.

Gu Paablo na ba tu ja a'gidha' gui' nam ja guguuxi'ndha' gui' nam ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam gu Eepeso kam

¹⁷Ba' nach pui bhammi dir ka oipo Mileeto, ba tu ja joochxi gu Paablo gui' nam ja guguuxi'ndha' gui' nam ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam gu Eepeso kam. ¹⁸Ba' na mit pai' dhuuk mi' ba ai, bhai' ji chu ja a'gi, jup ja titda:

—Dho gu' na pim jax bax maat jiañ jaaduñ na ñich jax ja'k tu jii aapi'm jam bui, sia gu pu jano' dir na ñich pai' dhuuk ya ja'p ai na pai' bhaan bipio' dhi Aasia

dibiir, ¹⁹ nañ gammiji tu jam a'gi'ndha' bo bhaankam gu Dios soi'n ilhdhat biix jiñ jur ki'n, gam nañ xi suakit na mit gu' giilhim bhai' ji bhaak jiñ bui gu Israel kam ja'tkam, nam tii ilhdhat nam puñ dhooda' git nam jax tii ilhdhat. ²⁰ Ku gu' cham tu' ji na ñich moo dhi' ki'n cham jup ka tu jam a'gidham, gu' ja'pji nañ mui' xi chu jam a'gi'ndha' ji mi ja'p maaxik ja kaixdhat gu ja'tkam, gio mu ja'p jam kiikia'am ba pui' ip, gu pui' na pim jax ja'k jum guguuxdhai mi' pui' jiidma' na ba'x bhai' tu jam jimdada' gammiji. ²¹ Pui' na jax gu Israel kam ja'tkam, sia gui' nam cham jir Israel kam jañ pui' ja titdada' nam mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' gu Dios, gio nam ba ti jii'ndha' buiñor guch Xoi'kam gui' nar Ge'kam na Jesuus tii'. ²² Ba' gu xib, Jerusaleen ja'k bhiichu' iñ, na gu' pui' ja'k jiñ jurtu'n gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda'. Dai ji nañ gu' cham maat na tu'ñ dhuunia' bhammi, ²³ na gu' nañ ji'k kap oilhidha' gu ge'ger kikcham, pui' ja'k jiñ jurtudidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' na sap kam aajim nam pai' dhuuk jiñ dhaagii kañ kuupa' gio nam biix aixim jiñ chulhiinchuda'. ²⁴ Ku gu' dhi' cham jax bua ji sia mit puñ dhooda, gu' aañ nañ jix aa' ji nañ jix bhai'ñ chaatit mi' pui' duiñchu'nda' nañ ji'x juugit duaka' gu pui' nat jax ja'k kai'nikam jiñ a'm ti tii guch Xoi'kam, nañ pu'ni nai' tu a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios na jax joidham jix chu joi'gi'n.

²⁵ Ba' pu xib dir bax maat iñ na cham jaroi' maadit kañ chigia' aapi'm na ñich ji'k ba tu jam a'gi gux bhai'm kai'chdham ñio'ok na bhaan tu a'ga na jax ja'k jir ge'kam gu Dios. ²⁶ Ba' aañ cham tu' kar jiñ kuiñcha ka' sia kut jaroi' cham mi' pui' jii na jax jix aa' gu Dios, ²⁷ na ñich gu' aañ biix pui' ba tu jam a'gi na jax ja'k jix aa' na pim tui'ngit mi' pui' jiidma', ni ji'x kuñ cham iam xix ixchu. ²⁸ Ba' xib dir ja'p ja'k jam a'm jum aa' na pim mi' pui' xi jiidmat nañ jax ba tu jam a'gi'ñ na pim jix bhai' xi ja guguuxdhat gui' nam pui'p ti jii'ndha' buiñor guch Xoi'kam, nat gu' pu kai'nikam jam a'm bam tajaa jia gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda'. Ba' ja'p ji buusanda' pim na jax gu bipia'dam, na pim gu' ja guguuxi'ndha' gui' na pim maap tu daan buiñor gu Dios nam ba' cham maakam pix ba jujurtika',

nat gu' ba ja saba'll gu i'ra'n ki'n guch Xoi'kam nat jum jaax. ²⁹ Ba' aañ pu ba jam aagi'ñ nam gatuuk ka jai'chdhilhia' gui' nam ja'p ji bubuakia' na jax gu sisi' gux bhaa'mnagim nam jix ja ji'dilhkadam ka' gui' nam ti jii'ndha' buiñor guch Xoi'kam. ³⁰ Sia dho aapi'm na pim ji'k ti jii'ndha' buiñor guch Xoi'kam jam bui dhir jai'chdhilhia' am gui' nam bhai' ji ja iatgidha' gu jai' nam pui'p ti jii'ndha', nam jax dhuix aa'nda' pix nam ji'k jup xi ja kaichgida'. ³¹ Moo pim siamri xi chi'ñchukat na ñich jax ja'k jam aa'ndhak biix ji'ma'n jano' na ñich pai' dhuuk baik oidha' jam bui juruun'dhak nañ tu jam a'gidhimik nabap tanooh gio nabap tukaa', siañ jax xi suakit.

³² Ba' gu Dios pix jam a'm ti ñii'ndha'ñ jaaduñ na pim moo mi' pui' xi jiidmat na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ok na bhaan tu a'ga na jax ja'k joidham jix chu joi'gi'n. Na gu' gui'x ai'chu'n jia na pu tu duñia' na mui' xi jam kaapakada' gu jam i'ii'mda' bhaan na pim ba' gammiji mi' pui' jiidma' na jax jix aa', na ba' pui'p jam makia' gui' nat tu' ba ja iimchuda' gui' nat ji'k ja a'm ba ti tii. ³³ Ba' ja'pniñ ja'k jup xi jam tiidam jiñ jaaduñ na ñich cham jaroi' taaniik gu tu' nañ a'm jum aa', nich chu' tuumiñ ni gu jajannulh nañ ja ti'ya'. ³⁴ Gu' ja'pji na ñich dhiil jiñ ñoonob ki'n tu juanak tu saba'll gu tu' nañ a'm jum aagaidha', na pim jax bax maat, sia gui' nam ji'k jiñ biim jiidma' ba pui' ip. ³⁵ Gio aapi'm jañ biix pui'p tu jam a'gi'ndha' na pim pu'ni tu juanda' gio na pim siamri xi ja maakidhat gui' nam cham bia'ka' nam tu' ki'n tu saba'da', pui' pim xim aagit nat pin jax ti'iik gu Ge'kam jich Xoi'kam na saak jix io'm jix abhaaruix no'ñ pu'ni tu' nañ pix ja maakim gu ja'tkam, cham pui' na jax no'm ja'kbui' kat tuñ maak.

³⁶ Ba' daipu' nat pu'ni xi ja tiidak gu Paablo, mi ja'p o'llhia'n ki'n xi kikkok ma tu daani ja biim gui' nam ji'k mi' pu'ni tu ja a'gi'ñ. ³⁷ Mi' dhir ba' biix mui' ji ai mit gu Paablo xi suañidhat gio na mit xi koomkik, ³⁸ na mit gu'x buam jim ilh na pui' ja titda nam cham pai' ka tigia'. Mi' dhir ba' na chich pai' dhuuk ba jii, jai' biix dappaam jup mach oi mit mummi juugit nam pai' gu'ngukda' gu ge'ger kaknub.

21

Gu Paablo na ba jimia' bhammi ja'k
Jerusaleen

¹ Ba' na chich jax bha ttiitis bhaan gu ge' kanuub na mi ja'p se' suudai' jugii'n, pu silh bhii chich bhammi dir ja'k na pai' pui' ti tii' Kos. Kabuimuk ba' bhai' dhir mu ja'k jup bhii chich na pai' pui' ti tii' Roodas, mi' dhir ba' mu ja'k jup bhii chich na pai' pui' ti tii' Paatara. ² Ba' mi' Paatara ba tii chich na maa'n kia'pix mi' dhir bar jimdam gu ge' kanuub na mi ja'p se' suudai' jugii'n na silh jim bhammi dir ja'k na pai' bhaan bipio' gu Piniisia dibiiir, ba' aach bhaan bhai' pu xi chii'tis. ³ Ba' nammii pai' nach ba jiiim gu suudai' iraab, ba tii chich na mu ja'p pix alhi'ch jir dibiiir na pai' pui' ti tii' Chipre. Ba' aach ja'p gai dhir xi bhiiik, maa'n nach jiiimchu' bhammi dir ja'k na pai' bhaan bipio' gu Siiria dibiiir. Ba' silh mu ja'k bhiiichu' ich na pai' pui' ti tii' Tiirro, nam gu' mu ja'k ti tiiipxidha' gu tu' nam bha tu bhiiinor bhaan gu ge' kanuub. ⁴ Ba' na chich pai' dhuuk mi' ba ai, ba ja tii chich gui' nam pui'p ti jiiigi'ndha' buiinor guch Xoi'kam, mi' chich ba' ja bui xi juruunndhak xijum gook tanoolh. Ba' gux Dhuudu' kam jix Ua'i li'mda' pui' ja'k ba ja jujurtuda nam pu tiiida' gu Paablo na cham mu ja'k jimda' bhammi Jerusaleen. ⁵ Ba' gatuuk na chich pai' dhuuk mi' dhir giop ba jii gu xijum gook jurni'n ki'n, jai' ji'x juugit jup mach oi mit guch jaaduñ bhix sia dappaam gu ja bipna' gio gu ja maamar mi' juugit na pai'r ju'ndharan gu ge' suudai', mi' na pai' juugit jir ge' kiicham ka'. Mi' dhir ba' dai na chich mi ja'p jich o'lhia ki'n xi gu'kik ma tu daani. ⁶ Mi' dhir ba' pu jii chich, dai na chich jax xi ja ñio'kdhak guch jaaduñ na chich jax bha ttiitis bhaan gu ge' kanuub na mi ja'p se' suudai' jugii'n. Gui' ba' mi' dhir ja'k jup ba suulh jamit mu ja'k ja kiikia'am.

⁷ Ba' mi' ji' dir na pai' pui' ti tii' Tiirro mu ja'k jup bhii chich silh na pai' pui' ti tii' Tolimaida. Ba' na chich pai' dhuuk mi' ba ai, mi'p ba ja tii chich ip jai' gui' nam pui'p ti jiiigi'ndha' buiinor guch Xoi'kam, ba' mi'p xi juruunndhak jachich ja bui maa'n tanoolh. ⁸ Kabuimuk ba' mi' dhir giop ba jii chich, mu ja'k jachich jup bhii na pai' pui' ti tii' Sesareeya. Ba' na chich pai' dhuuk mummii ba ai, ma jii chich mu ja'k

na pai' kioka' gu Piliip gui' na tu a'gada' gu ñio'ki'n gu Dios, na maadit jir di' gu xijum gook gui' nam ja palhbui'ndha' gu noonbi'n guch Xoi'kam. Ba' mi' buiinor xi chiiapiuk jachich. ⁹ Ba' dhi' ji' na pui' tii' Piliip, tu maamar ka' maakob gu u'uub di'dilhdhim, ba' dhi' pui'p tu a'gada' am bhaankamu'n gu Dios. ¹⁰ Ba' ji'kchi jurni'n ki'n maa'n mummip ba ji buus gui' na bhaankam jup tu a'gada' gu Dios na pui' tii' Agaabo, na bhammi dir ja'k jim na pai' bhaan bipio' gu Judea dibiiir. ¹¹ Ba' na jax jim, bhai' ji dhaa gu bhiiisparu'n gu Paablo, ba' ki'n xi buuprak gu diihl noonbi'n gio gu tootna'n jup kai'ch ba':

—Gux Dhuudu' kam jix Ua'i li'mda' pui' ja'k jii jurtuda nam sap gu Israel kam ja'tkam pu'ni buuphia' bhammi Jerusaleen gui' na jaro'i'r bhiiisparu'n dhi'ni. Mi' dhir jam sap ba' ja chii'ia' nam kuupa' gu jai' ja'tkam nam cham jir Israel kam ka'.

¹² Ba' aach na chich pu'ni kai, bhai' tii soi' ji chii'n gu Paablo na git cham mu ja'k jimda' bhammi Jerusaleen, gio gu jai'ch jaaduñ gu mi' kam Sesareeya pui' tii soi'p titda am. ¹³ Gu' ji na gu' cham jich jiiigi'n gu Paablo, dai nat jup xich chiiidak pix:

—Jax ku pim ba' moo ja'p dhi' ki'n jup ba suan? Aa'i ba' jai' pui'x buam jup ba tu tatda', gu' aa'i matgim cham jax jii aa' ji sia ku mit jii buupra bhammi Jerusaleen. Ku gu' cham tu' ji dai no' mit jii buupra na'i ba' cham jax jii aa', gu' ja'pji sia ji no' mit jii mua na'i cham jax jii aa', pix ji no' mit dhi' ki'n jii bhaamkidhak jii mua na'i mi' pui' dui'ichu' na jax jix aa' gui' nar Ge'kam na Jesus tii'.

¹⁴ Ba' nat gu' cham jich kai nach jax tii pup titdaimik, aach ba'p kai'ch:

—Dho bak gu' pui' tu tui'ka' ku gi na jax jix aa' guch Gi'kora'.

¹⁵ Ba' gatuuk dai na chich jax jix kii'ch dhuu, pu jii chich bhammi ja'k Jerusaleen. ¹⁶ Ba' jai' dhit jup mach oi mit guch jaaduñ gui' nam ti jiiigi'ndha' buiinor guch Xoi'kam. Ba' nammii nat ba jur, mach baidhak jamit nach tibiappu' mu ja'p na pai' kioka' maa'n guch jaduun na pui' tii' Nasoon. Ba' dhi' bijik dir ba ti jiiigi'ndha' buiinor guch Xoi'kam, jir mu ja'k kam ka' na pai' alhi'ch jir dibiiir na pui' ti tii' Chipre.

Gu Paablo na ba paxiarmira' gu Santiago

¹⁷ Ba' na chich pai' dhuuk bhammi ba ai Jerusaleen, joidham jix bhai'm ilh jamit guch jaaduñ gui' nam ti jii'g'i'ndha' buiñor guch Xoi'kam. ¹⁸ Ba' buimgidhak na chich ba paxiaram mu ja'p na pai' kioka' gu Santi-ago, jai'p mach oi gu Paablo. Ba' ampik biix mi'p daraa am gui' nam ja guguuxi'ndha' gui' nam ti jii'g'i'ndha' buiñor guch Xoi'kam. ¹⁹ Ba' gu Paablo xi ja ñio'kdhak ba ja aagi'ñ nat jax ja'k palhbui gu Dios nat jix kii'p jum duukam Jup tu duu ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. ²⁰ Ba' na mit pui' ji' kai, joidham jix bhai'm ilhdhak ma tu daani mit buiñor gu Dios. Mi' dhir ba' moop titda am gu Paablo:

—Dho gu'ch jaduun, nap jax bax maat jia na mit mui' ba ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam gui' nam jir ya' kam dhi Israel, ba' nam gu' pui' ilhii'ñ na pui ja a'm jum aa' nam mi' pui' jii'mda' gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Moisees na tu aagix ka'. ²¹ Gu' ji nam gu' ya' pui' ja titda na sap gui' nam jir ya' kam nam mu ja'p oi'dha' jai' kap na pai' jax cham jir Israel, nap sap aap pui' ja titdaidha' mu ja'p ji oilhidhat na cham kam aa' nam mi' pui' jii'mda' gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Moisees na tu aagix ka', nam sap cham ka ja matgilchudidha' gu ja maamar na ba' bhaan jix maati' ka' nam jir Israel kam ka'. ²² Jax jap ba' xi ilhii'ñ gu dhi' pui'ch jaduun? Ja'p dho ji nam gu' pui' ba ti kaaya' gu ja'tkam na pich ya' ba ai. ²³ No' pich gi ja'pni ja'k tu duu nam kapbhai' ya' jai'ch maakob guch jaaduñ na mit ba tu dai buiñor gu Dios nam tu makgirxidha'. ²⁴ Dhi'p xi ja baidhai mu jimia' mu ge' chiop nap ba' ja biim mi' pui' xi chu kuugalhdha' na mit jax ja'k ba tu dai buiñor gu Dios. Ba' jano' na pai' dhuuk jum aaya' na pim pu'ñi ba tu kuugalhdha', aap ja a'mkam xi chu namkidha' na ba' mi' dhir ja'p ja'k bax bhaai'n ka' nam jii'ka' gu ja kuup nam ba'm tigia' gu ja'tkam nap tu' ka'm nii'ñ gu pui' na jax ja'k tu aagix, nam ba' bax mat ka' na cham tu'r pui' nam jax kai'ch aap jum bui. ²⁵ Ba' gui' nam ji'k cham jir ya' kam dhi Israel na mit pui'p ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam, pui' ja'k mui' ba tu ja ua'ñxi chich nam cham ka tu kua'da' gu tu' na ja bui makgirxix ka' gup duiñxim didios, sia gu i'ñir nam cham kua'da' gam gu sasoi' gui' nam ja bhiikchudat ja koo'nda', gio ba' nam

cham jai'x bhai' ka ja titdada' gu u'uub.

Gu Paablo nam ba dagia' gu ja'tkam na mi' ka oirida' ge' chiop

²⁶ Ba' gu Paablo pui' tiip tu buim nam jax titda gui' nam ti jii'g'i'ndha' buiñor guch Xoi'kam. Mui' ma jii xi ja baidhak gu maakob jich jaaduñ, buimgidhak ba' dai na mit pix pui' ja'k bhaan ji baapam nam ba tu kuugalhdhim gu pui' na mit jax ja'k tu dai buiñor gu Dios nam pu tu duña'a'. Mi' dhir ba' dai nat mu ba baa gu Paablo ge' chiop nat ba tu aagam nam pai' dhuuk tu makgirxidha' gu Dios biix ji'ma'n.

²⁷ Gu' ji na gu' jano' na pai' dhuuk bam aajidhat nam pai' dhuuk ba tu kuugalhdha' git gu pui' na mit jax ja'k tu dai buiñor gu Dios, ba tii mit gu Paablo na mi' oiri na pai'r ge' chiop ji'kchi gu Israel kam ja'tkam gui' nam bhammi dir ja'p oi'ñka' na pai' jax bhaan bipio' gu Asia dibiir. Bhai' ji ja iatgi mit gu ja'tkam nam sap ba' bhai' ji bhaaku' buiñor gu Paablo, ²⁸ Jup ja titda am ge' ki'n:

—Gor jich palhbui'ñ jich jaaduñ Israel kam kuch daagii tulhiñchuda' dhi maa'nkam na nai' jimdat ja iatgidhidha' guch ja'tkam tuk, na pui' ja titdaidha' na sap pur cham tu' gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Moisees na tu aagix ka', gio sap ya' dhi ge' chiop sia pur cham tu'. Daman nat ya' ja baapai gu jai' ja'tkam nam cham jir ya' kam dhi Israel, sia ku gu'x io'm tiix chu xidhuu.

²⁹ Ba' dhi' gu Troopimo aagit Jup kai'ch am, gui' nar bhammi dir ja'k kam Eepeso, nam gu' biipi' dir ka nii'ñ nam bha ja'p maap ka jim gu Paablo na pai' jax jir ge' kiicham, ba' ja'p jum aa' am nat mu baidhak ge' chiop.

³⁰ Ba' na mit pui' ji ja kœek gu ja'tkam, giilhim bhai' ji bhaak jamit, pix giilhim ba kai'ch am biix kap bhai' na ji'x juugit jir ge' kiicham. Ba' jai' dhit mu boopok bhai' pu ji dhaa mit gu Paablo, tiimirak jamit gamai' pu bhiich mu ja'k na pai'r diirap dir bhai' gu ge' chiop, ba' xi buusaidhak jotmoda' bhai' pu tu kukpa mit gu kiki'ñgob nam gu' giilhim jix bhaaktu'. ³¹ Ba' ja'p pik ba ji mu'aak jamit, gu' ji nat gu' moo ampik pui'p ba ti kai gu ja ge'kam tuk gu sandaarui'x gu Rooma kam nam giilhim jix bhaak gu ja'tkam biix kap na ji'x juugit jir ge' kiicham. ³² Ba' nat jax maap ja jumaap

gu sandaarui'x chugi'n̄ mu dai'bus. Ba' na mit ba tii gu ja'tkam na mui' ba milhchu' gu ja gɛ'kam tuk gu sandaarui'x gio gu jai' sandaarui'x chugi'n̄, mi' pui' pup tu'ti' am nam mi' ka gibchu' gu Paablo, cham ka juan am. ³³Ba' gu ja gɛ'kam tuk gu sandaarui'x mui' xi ɛɛk mia'n xi dhaagik gu Paablo xi ja chia gu sandaarui'x chugi'n̄ nam buuphla' gook bapainum titropiñ ki'n. Mi' dhir ba' ba ja tikka gu ja'tkam nar jaroi' dha' gio nat tu' jax dhuu gu tu' nar jix buam jum duukam kum ba' mi' bax mu'aam. ³⁴Gu' ji na gu' cham maatit ja kɛɛ, nam gu' giilhim gɛ' ki'n bha jiiñak gio nam biix aixim kai'ch, jai' maakam jup kai'ch am gio jai' maakam ip. Ba' pui' ma tu chia nam bhiika' gu Paablo mu ja'k nam pai' oi'n̄ka' gu sandaarui'x. ³⁵Ba' na mit mu ba aich na pai' dhir mu tim tissa'n mi' na pai' dhir jax mui' ji chum bapki miji' nam pai' oi'n̄ka' gu sandaarui'x, tɛ'kob daagik ma bhiik jamit gu Paablo nam ba' cham daagii mu'aa' gu ja'tkam gui' nam mi'x bhaak buiñor, ³⁶nam gu' gatuuk dir giilhim mu boopo' jiiñkidhat, jup xi kai'chidhat am:

—|mu gor mu'aiñ dhi maa'nkam!

Gu Paablo na ba tu ja a'gidha' gu ja'tkam gui' nam jix bhaak ka' buiñor

³⁷Ba' na mit kia'pix ba ji kuu gu Paablo mi' nam pai' oi'n̄ka' gu sandaarui'x, ba tikka gu ja gɛ'kam tuk gui' ji' gu sandaarui'x, jup titda:

—¿Cham jir am aa no' ñich alhio ka xi chum a'giñ jaduñ?

Ba' gu ja gɛ'kam tuk gu sandaarui'x jup kai'ch:

—¿Ja'p aa griago ñi'ook ki'n tu ñiok ap jiiñ jaaduñ? ³⁸¿Dho bak gu' cham tu' aap jir di' ji jia gu Ejipto kam maa'nkam gui' nat maa'nanim mummy ma ti jigiallhuda gampix jix chu gak kir ja biim maakob miil gu sandaarui'x nat ja kokda gu Rooma kam?

³⁹Ba' gu Paablo jup kai'ch:

—Cham, aañ jir jumai ji matgim jiiñ jaduñ. Jir ya' kam iñ dhi Israel, mu ja'k jañich maaxir na pai'r gɛ' kiicham na pai' pui' ti tii' Tarso gui' na bhaan bipio' gu Siliisia dibiiñ. Ba' aañ ja'p tii xim tiddam jiiñ jaduñ nap git alhioñ dho'ñcho' nañ ka xi chu ja a'gidha' dhi ja'tkam nam ya'x bhaak.

⁴⁰Ba' gu ja gɛ'kam tuk gu sandaarui'x cham jax ji chi'ik jup xi chia na tu ja

a'gidha' gu ja'tkam. Ba' bhai' xi kikkok gu Paablo na pai' dhir mu tim tissa'n, ja'p xi ja duiñ gu ja'tkam nobii'n̄ ki'n nam sap cham ñiokda', ba' gui' pix cham jup ñio mit. Mi' dhir ba' dai nat bhai' ji chu ja a'gi ebreo ñi'ook ki'n, jup ja titda:

22

¹—Ea na pim alhio ka xiñ kaaya'n̄ jaaduñ nañ jax jam tiida'.

²Ba'x io'm pix cham ñio mit gu ja'tkam na mit kai na ebreo ñi'ook ki'n tu ja a'gi'n̄. Ba' ja'pni mui' ji kii:

³—Dho gu' aañ pui'p jir ya' kam dho dhi Israel jiiñ jaaduñ, mu ja'k jañich maaxir na pai' pui' ti tii' Tarso, ya' ja'k jañich ba' gi'ñir dhi Jerusaleen. Ba' buiñor tuñ mam-tuxdhak jañich gu Gamalial, ba' tu maat jañich gu pui' na mit jax ja'k tu ua'nak gux io'm bijik dir kam guch bopxi kat. Pui' kuñ ba' aañ gammiji buiñor tu daanda' gu Dios ja'p na jax aapi'm jiiñ jaaduñ na pim gammiji tu daanda'. ⁴Ba' biip' dir giilhim jix ja bhaamki'n̄dha' iñ gui' nam ji'k pu'ñi ti jii'gi'n̄dha' buiñor guch Xoi'kam, gui' na ja'p ji buusan nar xibkam gu boi, ja da'ngit jañ ja kukpada' gu chichio'n̄ gam u'uub. ⁵Jix maat dho gu dhi' pui' gu ja gɛ'kam tuk gui' nam bhai' gɛ' chiop ja a'mkam tu daanda' gu Israel kam ja'tkam, sia gux a'aixkam jum aa'ndam jich jaaduñ, na mit gu' dhi' muñ joot mu Damaasko jiiñ maakak maa'n gu u'uan nañ ja tii'n̄chuda' guch jaaduñ gui' nam mummy oi'n̄ka' gu ya' dir ja'p kam Israel, na sap ba' dhi' ki'n jix bhaai'n̄ ka' nañ ja da'ngii bha ja ui'ka' git guch jaaduñ gui' nam ji'k ti jii'gi'n̄dha' buiñor gu Jesusus Nasareet kam, nach ba' ya' Jerusaleen ja aichdhai ja tulhiñchuda' git.

Gu Paablo na ba ja aagi'n̄dha' gu Israel kam ja'tkam nat jax dhuuk ti jii'n̄ buiñor guch Xoi'kam

(Noo. 9:1-19; 26:12-18)

⁶Gu' ji na gu' gammiji gu biix boi nañ mui' ka jim jix dhaam duuk, nañ kia'pix ba aajidhat mu Damaasko, ba tii ñich nat jiiñ a'm biix xikoolh bhai' ba tum ton bhammi dir jix dhaam giilhim jix o'jo' ki'n. ⁷Ba' aañ mi' pu ia nañ jax ka jimat, ba' ba kai ñich nat bhai' ba tum ñio bhammi dir na pai' bha tum tanoor, jup tum kai'ch: “Aapi' Saulo, ¿jax kup ba'ñ o'bhagi'n̄chu'?” ⁸Ba'

aañ xi chikka nar jaroi' dha', ja'p jañ chitda: “¿Jir jaroop gi dha' aapi' Gê'kam?” Ba' gui'p kai'ch na bhammi dir bha tuñ a'gi'n: “Aa dho aañi' dhor di' gu Jesusus Nasareet kam gui' nap jaroi' o'bhagi'nchu'.”⁹ Ba' giilhim jix chotdon am gui' nañ ja bïim jim, nam gu' bïix jup nii'n na bha tum tanoor bhammi dir jix dhaam, dai nam cham kœœ gu jaroi' na bha ñiok bhammi dir. Dai aañ dïih nañ ba' kœœ. ¹⁰Ba' aañ giop xi chikka gui' na bhammi dir bha ñiok, ja'p jañ chitda: “¿Tu'p jix aa' nañ jax dhuñia' aapi' Gê'kam?” Ba' gui'p kai'ch: “Dho nap bamgii giop ba jimda' dho mu ja'k nap pai' ja'k jim Damaasko. Mummim ba'm aagi'ndha' nap tu' jax dhuñia' aañ jiñ a'mkam.” ¹¹Ba' nañ gu' cham ka ñia nat pui'n dhooda gui' na bhammi dir bha tanoordat, pui' mit jiñ ñobchik mañ baidhak mu ja'k Damaasko gui' nañ ja bïim jim.

¹²Ba' maa'n mi'p kioka' guch jaduun Ananiyas tïigim nax io'm tu' ka'm nii'ndha' gu Dios na mi' pui' jimda' nat jax ja'k tu ua'nak gu Moisees na tu aagix ka', gio nam bïix pix joidham jix kiigalhi'ndha' gui' nam ji'k ya' dir ja'p Israel mummi ja'k oi'ñika' Damaasko. ¹³Ba' dhi'ji' dhich jaduun Ananiyas tïigim mui' ma jii mu na mit pai'n chibiaptuda, jup jiñ chitda ba' mu ji œk: “Aapi'n jaduun Saulo, bhañ joot guch Gi'kora' nap sap giop bax ñia ka' xib dir ja'p ja'k.” Ba' mi' jotmoda' bhai' ji ñiata ñich nat jax puñ chi'n. Jix bhai' giop bax chu maax nañ nai' xi chi nii'n. ¹⁴Mi' dhir ba' moo ja'pni ja'k bhai'ji chuñ a'gi, jup jiñ chitda: “Jum a'm ba ti tii jiñ jaduun gu ja Dios tuk guch bopxi kat nap sap ba'x io'm jix bhai' ba machia' na jax pik ja'k jix aa', gio nap ba' tigia' maaxix gui' na jaroi'x io'm jir jix bhai'kam, gio nap ba' pu'ni kœœkœ' na bha tum a'gi'ndha', ¹⁵nap sap gu' aap ba'r di' ka' jia nap nai' tu ja a'gidha' gu ja'tkam na pich ji'k jax ba ti tii gio na pich jax ja'k ba ti kai. ¹⁶Ba' gu xib jum aa' nap xim dikoo'ndha' nap bam bakuanmira' mu ja'p pai' na jax suu'nka' gu suudai' soi'm ilhdhat buiñor guch Xoi'kam na ba' uañchuda' gum ua'tulhdhara'.”

Gu Paablo na ba ja aagi'ndha' gu Israel kam ja'tkam nat jax dhuuk tu ja a'gi'ñmirak gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n gu Dios gui' nam cham jir Israel kam

¹⁷Ba' na ñich pai' dhuuk gio ya'p ba ai dhi Jerusaleen, mui' ma jii ñich mu gœ' chiop na ñich ba tu daañim. Ba' nañ mi' ka tu daan, ¹⁸ba tii ñich gu Gê'kam jich Gi'kora' nat mi ja'p bam maax, jup jiñ chitda ba': “Ba jimia' ap ya' dir dhi Jerusaleen, xib moo, nam gu' cham ji'xkat jum jiigi'ndha' sia kup tii ja aagi'n nañ jir tu'p tu'm da' aañ.” ¹⁹Ba' aañ bhai' tii soi' ji chi'n ja'p jañ chitda: “Ja'ppi nam gu'x maat nañ aañ bïipi' dir mu ja'p nai' ja da'ngit ka ja tulhiñchu'nda' gui' nam ji'k ti jiigi'ndha' aap jum bui, na jax aa' kuñ pui' ja gibdat ja ko'ktulhi'ndha'.” ²⁰Gio jano' na mit pai' dhuuk ma'lyasimik mua gu Teeban, gui' nam a'mkam ka tu a'gat gu pui' nap jax ja'k jix aa', nam gu' bïix jup jix maat nañ aañ jai' mi ja'p jup xi kiik nañ ja nuukxi'n gu daam dir kam ja tii'dhara' gui' na mit mi ja'p xi ja darsak na mit mi' ba ji mua. Jai' ja'xbui' pui'p xiñ chaat iñ na sap pik ba'r am nam mu'aa'.” ²¹Ba' maa'n na jax jiñ chitda gu Gê'kam jich Gi'kora', jup kai'ch: “Ja'ppi nap ba jimia', nañ gu' aañ jix aa' nap mi'k ja'k bhiiya' ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam.”

Gu Paablo nam tii bax gi'ibim ka' gu sandaarui'x

²²Ba' ja'xbui' juugit pix kai mit gu Paablo nat tu ja a'gi, mi' dhir gu' gio pix jiiñak jup suulh jamit ji, jup kai'ch am:

—¡Mu gor mu'aiñ dhi maa'nkam, na gu' cham jir am gu pui' na jax kai'ch!

²³Ba' pix mijì dir ji kiksa am nam pui' kai'ch, gio nam mi ja'p nai' xi ja xiixkaim gu ja jajannullh, nam gu' giilhim jix bhaak, gio gu dibiiir nam jax da'ngi nai' tœ'kob xi buppa am. ²⁴Ba' gux io'm ja gœ'kam tuk gu sandaarui'x xi chu chia nam giop baidhika' gu Paablo mu ja'k nam pai' oi'ñika' gu sandaarui'x, gio sap nam xi gi'bia' na sap ba' tu aaga' nam jax kai'ñkam jix bhaamki'n gu ja'tkam. ²⁵Gu' ji na gu' na mit pai' dhuuk ba buupra gu Paablo nam ba' moo ba gi'bia' git, ba tikka gu ja gœ'kam tuk gu sandaarui'x, jup titda:

—¿Aagix aa na pim ja gibda' gui' nam ji'k jir ja'tkam tugi'n gu gœ'kam Rooma kam, pui' na jax aañ nañ maadit jir di', gio no' pu'ni chakui maati' no' ñich tu' jax dhuu gu tu' nar jix buam jum duukam ka' ba' gu' cham?

²⁶ Ba' nat pu'ni kai gu ja g'e'kam tuk gu sandaarui'x, xi mi' nat aa'ndham gux io'm ja g'e'kam tuk gu sandaarui'x, jup titda:

—Jax jap ba' ilhii'n gu maa'nkam na pich jich chia nach gii'bia'? Maadit jir di' gu ja'tkam tugi'n gu g'e'kam Rooma kam.

²⁷ Ba' nat jax pui' ti kai gux io'm ja g'e'kam tuk gu sandaarui'x, mu dai'bus nat tikkam gu Paablo, jup titda:

—Jir silhkam aa nap aap maadit jir di' gu ja'tkam tugi'n gu g'e'kam Rooma kam?

Ba' gu Paablo jup kai'ch:

—Jir pui' dho nap jax kai'ch ji'n jaduun'.

²⁸ Ba' gux io'm ja g'e'kam tuk gu sandaarui'x jup titda:

—Aa'n mui' tuumi'n tu namki na'n ba' maadit bar di' gu ja'tkam tugi'n gu g'e'kam Rooma kam.

Ba' gu Paablo jup kai'ch:

—Ja'ppi aa'n ilhi'chdham dir pur pu chu'm ji.

²⁹ Ba' pui' cham ka gii' mit gu Paablo, na mit gu' dai bax chooto'n na mit ba maat na maadit jir di' gu ja'tkam tugi'n gu g'e'kam Rooma kam, sia ji gu' gux io'm ja g'e'kam tuk gu sandaarui'x giilhim jix choo'n nat gan tu chia nam buuplhia' bapai'num titropi'n ki'n.

Gu Paablo na ba tu ja a'gidha' gu ja g'e'gerkam tuk gu Israel kam ja'tkam nam tii bax iattulhdham ka'

³⁰ Ba' buimgidhak ba tu chia gux io'm ja g'e'kam tuk gu sandaarui'x nam sap alhio ka xi dho'ficho' gu Paablo na buupulh bapai'num titropi'n ki'n. Mi' dhir ba' dai nat ba tu ja joochxi gu ja g'e'gerkam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam gio ba' jai' gui' nam ja'ppix jir ja g'e'gerkam tuk ka', nax maachim nam jax kai'nikam bui'nor jix bhaak gu Paablo. Ba' na mit pai' dhuuk biix mi' bam jumaap mi' na pai' tum a'gada', ba tu chia nam mu baidhika' gu Paablo, mi ja'p ba' xi ja kiix ja saagi'n gui' nam mi' bax iattulhdham.

23

¹ Ba' gu Paablo bha ja'p nai' xi ja tiigik gu g'e'gerkam nam mui' mi' ba jimpax nam mi' bax iattulhdham, jup ja titda:

—Aa'n gammiji mi' pui' jim ji'n jaadu'n na jax ja'k jix kii' ka'm ni'i'n gu Dios.

² Ba' gu Ananiiyas gux io'm ja g'e'kam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop tu daanda' ja

a'mkam gu Israel kam ja'tkam, xi ja chia nam bha gii'bia' chii'n'ran gu Paablo gui' nam ji'k mi ja'p amuub jup tu'ii'. ³ Gu' ji na gu'p titda gu Paablo:

—Aap dho pui' ja'p jup ji busnia' nam gii'bia' gu Dios, na gu'm tulhiinchuda'. Tii' nap gu' cham mi' pui' jim na jax jix aa' nap moo mi ja'p daakat bhai'p ba tu chian nam bha'n gii'bia' dhi ja'tkam ji'n chii' am, sia ku gu' tii' cham tu' pui' ja'k tu aagix, gio nap sap pik ba' ya' ba xi chu'n a'gidham na jax ja'k jir am na'n mi' pui' jimda' na jax ja'k tu aagix.

⁴ Ba' gu jai' gui' nam mi'p tu'ii' ip jup titda am gu Paablo:

—Jax ba' kup ba' pui' pik jup titda dhi' nat Dios g'e'kam ki'n dai na ba' pu'nix io'm jir ja g'e'kam tuk ka' gui' nam bhai' g'e' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam?

⁵ Ba' gu Paablo gio mui'p ji' nio, jup ja titda:

—Dho gu' aa'n cham maatit ji'n jaadu'n no' moop jir di' gux io'm ja g'e'kam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam. Na gu' gu u'uan ta'm pui'm kai'ch jia gui' na mit bhaan mi chu ua'nak gui' nam bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios na sap pu'ni cham jir am na'n giilhim titdada' gu jax chu'm g'e'kam na ja silhka'nda' gu ja'tkam.

⁶ Mi' dhir ba' moo ja'pni ja'k bhai'p ji chu ja a'gi nat ba ja tii' nam jai' dhit mi'p tu'ii' gui' nam pariseos jum tiiti'nda' gio ba' jai' gui' nam saduseos jup jum tiiti'nda', jup ja titda g'e' ki'n:

—Aa'n dho pui' maadit jup jir di'n jaadu'n gui' nam pariseos jum tiiti'. Ja bui maaxir ja'nich, ba' pui'p ti' jii'gi'n i'n nam gio duudardat jup bapmi' gu koi'nga'n. Pui' ku pim ba' dhi' ki'n xi'n bhaamkidhat ya' ba xi'n iattulhdham.

⁷ Ba' nat jax pu'ni ja tii'n gu Paablo, ma tu a'ga mit gu pariseos jum tiitgidam ja biim gu saduseos. Mi' dho gu' cham maa'n ni'ook kap duuk am nam tii' pup xi chu a'gimik. ⁸ Nam gu' jai' maakam jup kai'ch, pui' na jax gu saduseos nam gu' pui' kai'chdha' nam sap cham tu' duudardat giop ka bapmi' gu koi'nga'n, gio sap nam cham tu' jai'ch gui' nam jir noonbi'n gu Dios, ni jax chu'm ii'mda' dho sap moo ku

mu pai' ka oirida'. Gu' ba' gu pariseos pui'p kai'chdha' am ip nam sap gu' giop duuardat jup bapmi' ji gu koi'nga'n, gio sap gui' nam jir noonbi'n gu Dios nam jix jai'ch, sia gu jax ña pix chu'm ii'mda' sap na mu pai' oirida'. 'Ge' ki'n dho gu' pix jiiñak biit am biix nam ji'k mi'p tu'ii' nam pu'ñi kai'ch, jai' nam pui' kai'ch na cham tu'r pui' na jax kai'ch gu Paablo, jai' ba' nam pui' kai'ch na silhkam jir pui' ji na jax kai'ch. Gio jai' mi' dhir ja'p na mit jax jup guguu gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios nam pui' ja'k jup tu jimda' na jax gu pariseos, jai' bhai' bhaankam jup ji ñio mit gu Paablo, jup kai'ch am:

—Dho gu' maaxik cham tu' jax bua ji dhich jaduun' gu tu' nar jix buam jum duukam. ¿Jax jach gi bia' nach jup titda' no' gu' pui' ja'k aagi'n maadit gu nobii'n gu Dios na ba' pui' ja'k tu jim, piam gu jax chu'm ii'mda'? Dho gu' cham jir am dho nach jax dhuu moop ba ji soo'mchulhdha'.

¹⁰ Gu' ji na gu' jai' gui' nam cham ti jiiigi'n gu dhi' pui' ja'k, giilhim cham ti jijigir am nam bhax bhaak. Ba' pui' too'nnik giop ka xi chu chia gu ja ge'kam tuk gu sandaarui'x nam giop ka xi kuupa' gu Paablo mu ja'p nam pai' oi'ñka' gu sandaarui'x nam sap ba' cham daagii gibiimii ta'tak jup dooda'.

¹¹ Ba' moo jano' nat jax gamai' ji chuk, buiñor bam maax guch Xoi'kam mi' na pai' kuup gu Paablo, ba'p titda:

—Aap moo cham jax jum aa'nda' Paablo, nam gu' cham ji'xkat jax jum dooda' sia kum jax tii ilhii'n gui' nam xim bhaamki'n gu ya' kam dhi Jerusalem. Na gu' kam aa' nap jiñ a'mkam bhammi dir ja'k ka tu ja a'gi'ñmira' gu ja'tkam na pai'r Rooma ja'p na pich jax ja'k ba tu ja a'gi ya' dhi Jerusalem.

Gu Israel kam ja'tkam nam maap jim jumpadai ba tu a'ga' nam jax ja'k dui mu'aa' git gu Paablo

¹² Ba' moo jano' buimgidhak nat jumai gamai'p ji chu maaxir, jai' dhit maap jim jumpadak ba tu a'ga mit gu Israel kam ja'tkam nam pui' kai'ch nam sap mu'aa' gu Paablo. Gio na mit pui' tii nam sap cham tu' jugia' gio nam cham tu' i'ya', nam pai' dhuuk xi mu'ai sap nam ba' ba tu jugia'. Piam sap no' mit gu' moo jax dhuukat cham jax dhooa, diilh dho sap ba' cham bhai'

tu ja jimia'. ¹³ Ba' dhi' na mit ji'k pu'ñi ja'k maa'n ñi'ook jup duu, aix am gook oo'm damdir ji'kchi pup. ¹⁴ Gatuuk ba' na mit pu'ñi xi chu a'gak, dai na mit ba ja aa'ñdham gu ja ge'gerkam tuk gui' nam bhai' ge' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam gio gui' nam ja'ppix jir ja ge'gerkam tuk ka' gu Israel ja'tkam, jup ja titdaim am mu ji eek:

—Aach pui' ba tii nach cham tu' jugia' gio nach cham tu' i'ya', nach pai' dhuuk xi mu'ai gu Paablo nach ba' ba tu jugia'. Piam ku chich gu' moo cham jax dhooa, diilh dho ba' cham bhai' tuch jimia'. ¹⁵ Ba' gu xib ja'pni ja'k jix bhaai' na pim aapi'm mu jimia' ja biim gu jai' ja'ppix jich ge'gerkam tuk na pim pu tii'npu' gu ja ge'kam tuk gu sandaarui'x na kabuimuk bha jam bai'ñixidhika' gu Paablo, ja'p japim xi iatgidhai na pim jix bhai'x chikkam nat tu' ba' jax dhuu gu tu' nar jix buam jum duukam. Aach ba' dai nach gama ja'k pai' boi cha'm ba ti niirda' biipi' dir nach ba' mi' pu mu'aa' na bhai' ka bai'ñichu'nda'.

¹⁶ Gu' ji na gu' moop ja kee maa'n gu biapma' nar tataalhi'n gu Paablo, ba' jotmoda' xi mii nat aa'ñdham mu na pai' kuup ja bui gu sandaarui'x. ¹⁷ Ba' gu Paablo nat pui' ji' kai, maadit ba tu joochxi gu sandaarui'x, ba' pui' ba titda nat pai' dhuuk mi' ba ai na sap mu baidhika' gu biapma' buiñor gu ja ge'kam tuk na sap ba'x xi'lhim tu a'gidha'. ¹⁸ Ba' gu sandaarui'x cham jax ji chi'ik mui'p ma baidhak gu biapma' mu ja'k na pai' daaka' gu ja ge'kam tuk, jup titda ba' mu ji eek:

—Aañ ya' bai'ñichu' dhi biapma' nat bhañ joot gu Paablo gui' na mu kuup, na sap jix xi'lhim xi chum a'gidham.

¹⁹ Ba' gu ja ge'kam tuk gu sandaarui'x xi ñobchik mu ja'p xi baidhak gu biapma' na pai' cham jaroi' xi ja keeke' nam jax kai'chdha', ba tikka ba', jup titda:

—¿Jax jap xiñ chiidam jiñ jaduun'?

²⁰ Ba' gu biapma' mui' ji ñio, jup titda:

—Dho gu' na ñich bham aa'ñdham dho na mit maa'n ñi'ook bap duu gu Israel kam ja'tkam nam sap pik ba' bha jimii pum titda' nap kabuimuk mu ja bai'ñixidhika' gu Paablo nam sap pik ba'x bhai'x chikkam nat tu' ba' jax dhuu gu tu' nar jix buam jum duukam. ²¹ Ku gu' aap cham mi ja

jiigi'ndha' ji no'm moo ya' pai' jiimdat pui' bam titdaim, nam gu' pui' kai'chjai' dhit gu ja ja'tkam tuk nam sap gook oo'm aixkam damdir ji'kchi pup mi' pai' ti niirda' boi cha'm jix ixchuixim, nam sap ba' mi' pu mu'aa' gu Paablo nap mui' ka bai'ñchu'n-da', na mit gu' sap biipi' dir pui' ja'k ba tii nam cham tu' jugia' gio nam cham tu' i'ya', nam pai' dhuuk xi mu'ai sap nam ba' ba tu jugia'. Piam sap no' mit gu' moo jax dhuukat cham jax dhooda, diilh dho sap ba' cham bhai' tu ja jimia'. Ba' gu xib dai aap pix nam ka xim kaim nap jax chi'ya'.

²²Ba' gu ja gø'kam tuk gu sandaarui'x pix cham jax jup tii. Mi' dhir ba' dai nat xi soo'mchulhdhak ba joot gu biapma' na sap diilh pix pui'x chu mat ka' gu pui' nat ji'k jax ba tu a'gi.

Gu sandaarui'x nam Sesareeya ja'k ba do'ñ-chopu' gu Paablo

²³Gatuuk ba' dai nat gook ba ja bai gu sandaarui'x chugi'ñ, jup ja titda ba' na mit pai' dhuuk mi' ba ai nam sap xi ja chiñia' gu jai' sandaarui'x chugi'ñ nam jix kii' bam duñia' nam ba' ja'xpix gamai' ji jimia' na ji chukgia' nam do'ñchopu' gu Paablo mu ja'k na pai'r Sesareeya, ji'k gook jix cha'tmam oo'm sap nam jiimda' gui' nam aagix nam pui' ja tooton ki'n oipoda', gio ba' jai' baik oo'm daman mambhiix aixkam ip sap gui' nam kakkai cha'm jup aagix nam oipoda', gio ba' gook jix cha'tmam oo'm ip sap gui' nam jup aagix nam dai laansas ja ua'dat jup oipoda'. ²⁴Gio nat xi ja chia ip nam ja ulhña' gu kakkai na ba' maa'n bhaan jup jimda' gu Paablo, gio nap ja titda nam sap jix bhai' bai'ñchu' git mu aichulhdha' gux kai' Peeles. ²⁵Damdir maa'n u'uan mui'p xi ja maa na ja'pniim kai'chim na mi chu ua'ñixchu':

²⁶“Aañi' nañ pui' tii' Klaudio Liisias ya' dir jañ mui' xi chum guguuxi'ñ bhaan dhi u'uan nap jax jum ilhii'ñ aapi'ñ jaduun Peeles nap jir jix kai'. ²⁷Mi' dhir jañ ba' moo ja'pni ja'k jup xim tiidam na mit gu Israel kam ja'tkam ya' daa dhi maa'nkam gio ba' na mit ja'p pik ba ji mu'aa'k, gu' ji na ñich gu' aañ mu dai'ñnik ma palhbui ja bhm guñ sandaarui'x chuk, na ñich gu' pui' ba ti kai na dhi' maadit jir di' gu ja'tkam tugi'ñ gu gø'kam Rooma kam. ²⁸Gatuuk jañich ba' tii ma baidhak mu nam pai' tu a'gada' jim

jumpadat gu Israel kam ja'tkam gu tu' no'm bax a'gam, nañ gu' tiix maachim nam tu' ba' ki'n jix bhaamki'ñ. ²⁹Ba' bhaan bhai' ji chu a'ga mit gu pui' na jax ja'k tu aagix nam tu jimda', gu' ja'p gu tu'x buam jum duukam gu' cham pai' aa' am ji na jax ja'k moor am nam ba' mu'aa', nich chu' palhiip jup jum duukam dho moo na jax ja'k moor am ka' git na ba' mi' pai' pu'ñi ba kuupka' git. ³⁰Gu' ji na ñich gu' ya' pui' ba ti kai na mit sap maa'n ñi'ook bap duu gu Israel kam ja'tkam nam pui' kai'ch nam mu'aa'. Ba' mu ja'k jañ mui' xi chu jootsa' nam mum bai'ñixidhika', gio ba' gui' nam jaroi'x bhaamki'ñ biix pui'p ba ja tii'n jañich nam mummi jimii aap jum bui mi' pu ti'ya' nam jax ba' kai'ñkam pui'x bhaamki'ñ. Ja'pni daipu'.”

³¹Ba' gu sandaarui'x pui'p tu buim am na jax ja titda gu ja gø'kam tuk, ma baidhak jamit gu Paablo nat pai' dhuuk gamai' ji chuk mu ja'k na pai' Antiipatris ti tii'. ³²Kabuimuk ba' jai' mi' dhir ja'k ba suull jamit gu sandaarui'x gui' nam pui' jiiim ja tooton ki'n, dai gui' nam kakkai cha'm jiiim jamit ba' pu oi gu Paablo mu ja'k Sesareeya. ³³Ba' na mit pai' dhuuk mummi ba ai, mi' xi maa mit gu u'uan gux kai', gio gu Paablo mit biix mi ja'p jup xi kiix. ³⁴Ba' gux kai' xi jiñkuidhak gu u'uan bhai' ba tikka gu Paablo na sap jir pai' kam. Ba' nat ba maat nar mu ja'k kam na pai' Siliisia bhaan bipio' gu dihiir, ³⁵jup titda:

—Dho bak gu'r am ji nañ jum kaaya' nap jax ja'k xi buada' nap tu a'ga'da' no' mit ya' ba ai gui' nam pui' xim bhaamki'ñ.

Ba' daipu' xi chi'ñik ba tu chia nam kuupa' gu Paablo pu mi' pui' na pai' jax kio diilh, na pai' kiokat ip biipi' dir gu Eroodis kat.

24

Gu Paablo nam cham jax dhooda' gu Israel kam ja'tkam nam tii ba ji iattulhdha' buiñor gux kai' Peeles

¹Ba' gu Ananiyas gui' nax io'm jir ja gø'kam tuk ka' gui' nam bhai' gø' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam, jix chamaam jurni'ñ ki'n mummi ba ji buus na pai'r gø' kiicham ka' Sesareeya ti tiigim ji ja baidhat ji'kchi gui' nam ja'ppix jir ja gø'gø'kam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam, damdir maa'n jup xi bai'ñchu' gui' nax

matda' ka' na tu a'ga buiñor gu jax chu'm ge'kam, Tertulo tügim. Ba' dhi' ji' dhi ja'tkam mu ba ai mit buiñor gui' na mi'r jix kai' Peeles tügim nam mi' bax iattulhdham gu Paablo. ²Ba' xi chu joot gux kai' nam bai'ñpu' gu Paablo mu ja'p na pai' kuupka' nam sap ba' mi' ba tu a'ga' maap gui' na mit jaroj' mi' ba ai nam jix bhaamki'ñ. Ba' na mit pai' dhuuk mi' ba aich, mui' ji' chu a'ga gu Tertulo, jup titda gux kai' Peeles:

—Taxchaab ba'ch jaduun', moo pik ja'p joidham jix jijikgim jup tu'ii' ich ji. Taxchaab ip gum matda' na joidham biix aixim jix bhai' ji' chu buusnichu' aach jich bui nach jir jum ja'tkam tuk. ³Ba' biix dhi' pui' aach gammiji bhaan ge'kam ki'n jix bhai'ch chaat nap ba' moox mat ka' aapi'ch jaduun' Peeles. ⁴Ba' na cham jix io'm ba ji miikidha' nach ya' tum a'gi'ñ, ka xich kaaya' ap nach ja'pni ja'k jum tiida: ⁵Dho gu' dhi' maa'nkam aach pui' nii'ñ ji na giilhim nai' jimdat ja kokdhichdham gu Israel kam ja'tkam, na ja iatgidhim na jax ja'k cham jir am. Dhi' dhor di' gui' nar ja ge'kam tuk gui' nam nasareenos jum tiiti'. ⁶Gio bhammi chiop na pai' tii giilhim jix chu xidhuu, nat cham tu' ka'm ti tii nat agree'n mu ja baapai gu jai' ja'tkam nam cham jir Israel kam. Ba' aach pu kai'ñkam tii daa nach ba' pu tiidai tulhiñchuda' git na cham tu' ka'm ti nii'ñ gu pui' na jax ja'k tu aagix aach jich bui. ⁷Gu' ji nat gu' mu dai'ññik jup jich baabui gu Klaudio Liisias gui' nar ja ge'kam tuk gu sandaarui'x. Pui' chich dho ba' cham jax dhooda, ⁸na gu' pui'ch chitda nach sap ya' ja'k aap jum bui tu a'ga' gu dhi' pui' nach jax ba kai'ch. Jix maat dho no' pich bhai' xi chikka diilh nap ba' ba ti jügi'ñdha' nach silhkam jup kai'ch gu dhi' pui' nach jax ba tum a'gi'ñ.

⁹Ba' gui' nam mi' ja'p jup daraa gu Israel kam ja'tkam biix pui'p xi kai'ch am na jax kai'ch gu Tertulo na mi' iattulhi'ñ gu Paablo. ¹⁰Ba' gux kai' ja'p xi duiñ gu Paablo na sap mui' xi chu a'ga'. Ba' gui' mui'p ji chu a'ga, jup kai'ch:

—Dho gu' aañ jix bhai'ñ chaatit ya' pui' xi chi'ya' dho nañ jax ja'k jup xiñ maat, nañ gu'x maat nap aap mui' oidha' ya' bar jix kai' na ji'x juugit bhaan bipio' dhi dibür. ¹¹Dho gu' aañ nat kia'pix mambhiix daman gook tanoollh ba juruun' na ñich bhammi ai

Jerusaleen na ñich mu tu daañim buiñor gu Dios, kagit nap tikkada'ñ jaduun' nar pui' nañ jax kai'ch. ¹²Ku gu' cham pai' jaroj' buiñor ñiokbo ñich ji, ni mijji irban dir gu ge' chiop kuñ cham pai' ja kokdhichu'n gu ja'tkam, ni mu ja'p pai' nam jax jum jumpadat tu daanda' gu Israel kam ja'tkam, ni sia dho moo bhai' dhi ge' kiicham. ¹³Ku gu' dhi' pui' nam jax kai'ch dhi ja'tkam ni ji'x ji iam kur pui', cham bia' am dho nam jax ti'ya'. ¹⁴Na gu' aañ dai jia nañ mi' pui' jim nat jax ja'k tu dai xib gu Dios gui' nam pui'p daanit gux io'm bijik dir kam jich bopxi kat, na gu' dai nax aa' nach jix bhai' mi' pui' jiidma' na jax ja'k jix kii' ka'm nii'ñ. Dhi' ba'r di' gu xibkam boi nam ja'p ilhii'ñ dhi' nam xiñ bhaamki'ñ nach diilh pix pu tu bua nach jax ilhii'ñ nach ji'k maap jich dhaa'. Gu' matgim aañ jix maat ji na jax ja'k tu aagix na mit tu ua'nak gui' nam bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, ba' mi' pui' tu daa'ñchu' iñ dho. ¹⁵Ba' pu'ñip jix biñak iñ aañ buiñor gu Dios na jax dhi' am nam pui' ja'k jix biñak nam gatuuk duduadii giop baapmigia' biix gu koi'ñga'n, pui' na jax gui' nam cham u'ua'tulhdhix ka' gio gui' nam jix u'ua'tulhdhix ka'. ¹⁶Pui' kuñ ba' aañ jiñ dhikoo'ñdhatu' nañ mi' pui' jim na jax ja'k jix kii' ka'm nii'ñ gu Dios gio gu ja'tkam ja bui.

¹⁷'Ba' mikkat ji'kchi oidha' ki'n nañ maakam ja'k xi oilhimik na pai' jax cham jir Israel, bhai' ma jii ñich ya' ja'k nañ jir pai' kam na ñich bha ja do'ñchidham gu tuumiñ gui' nam cham bia' nam tu' ki'n tu saba'da', gio na ñich bha tu mag'irxidham gu Dios bhammi ge' chiop. ¹⁸Ba' bhai' pui' ka tu kuugalhdhim iñ na jax ja'k tu aagix buiñor gu Dios, bam aajidhat nañ pai' dhuuk pui' tu kuugalhdha' git, gu' ji na mit gu' jano' pik bhai'ñ chiigik ge' chiop bhai' puñ dhaa gu Israel kam ja'tkam gui' nam jir bhammi dir ja'k kam na pai' bhaan bipio' gu Aasia dibür, ku gu' tii cham pai' ja kokdhichu'n iñ ji gu ja'tkam. ¹⁹Dho gu' gui' ji jia nam ya'ni bha jimi pu ti'ya' nam jax kai'ñkam ba' pui' xiñ bhaamki'ñ. ²⁰Piam kum gu' dhi' nam ya'p tu'ii', dho ya' pui' xi chi'ya' am no' mit mooñ chii nañ jix buam tu bua gu tu' nar jix buam jum duukam jano' nañ pai' dhuuk bhammi kap tu'ii' ja bui nam pai' tu a'gada'. ²¹Ja'p jañich pix xi chii ge' ki'n jano' nañ pai'

dhuuk bhammip tu'ii' ja bui: "Pu kai'nikam ya'n iattulhi'n japim nañ ti jüigi'n nam gio duduardat jup bapmi' gu koi'nga'n."

²² Ba' gux kai' Peeles mi' pui' cham ka ja kaim gui' nam mi' tii ka iattulhi'n gu Paablo, na gu' pui' pu tē kēēke' na bhaan tum a'ga guch Xoi'kam gui' na pui' ji buusan nar xibkam boi. Ba'p ja titda:

—Moo chi jano' ba' na pai' dhuuk ya' aaya' gux io'm ja gē'kam tuk gu sandaarui'x na Liisias tii' nañ ba' jam aagi'ndha' na jax ja'k jir am ka' gu dhi' pui' na pim tu' bhaan tu' a'ga.

²³ Ba' daipu' xi chi'iik gux kai' Peeles, ba chia gu sandaarui'x chugi'n na giop ka xi kuupmira' gu Paablo amuub mi' dhir ja'p, ku gu' sap cham tu' ji na moop buupulh ka' na ba'x bhaai'n ka' na ji'x mi ja'p jup xi oirida', gio nam cham ja juanda' gui' nam ji'k mi aajidhat jix chiigik ka'.

²⁴ Mi' dhir ba' gatuuk nat pu'ni ja'k xi chianik gu sandaarui'x chugi'n, ji'kchi jurni'n ki'n gio mi'p ba ai gux kai' Peeles na pai' tum a'gada', biix jup xi bai'ñchu' gu binga'n Drusiila tiigim na pui'p jir Israel kam ka'. Mi' dhir ba' moo xi chu joot gux kai' Peeles nam bai'ñpu' gu Paablo. Ba' na mit pai' dhuuk mi' ba aich, bhai' ji chu ja a'gi na jax ja'k jix bhai' nam mi' pui' jiidmat jix biinak ka' buiñor guch Xoi'kam. ²⁵ Gatuuk ba' ja'pni ja'k bhai'p ji chu ja a'gi, na sap tu' cham jir am nam pu tu buada', nam gammiji tu' ka'm ti nii'ndha' na ba' cham ja tulhiin'chuda' gu Dios na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'nga'n. Ba' giilhim pux choo'nmit kai gux kai' Peeles, mi' pui' dho gu' cham ka kaim, dai nat ba soo'm-chullh pix gu Paablo na ka tu' a'ga, jup titda:

—Bax bhai' pix tu' a'ga ap jiiñ jaduun. Ba jimia' ap, gatuuk jañ ba' giop bam bai'ndha' nañ pai' dhuuk cham tu' jax buada'.

²⁶ Gu' na ja'p tii ilhdhat ip ji gux kai' Peeles na git tu' tuumiñ ba aagi'ndha' gu Paablo na ba' ba do'ñcho' git, pui' ku ba' mi'mia'n tii bai'ndha' nam gook dit tu' a'-gada'. ²⁷ Gook oidha' dho gu' moop duu na maa'n na bai'ndha' na ji'x juugit jir jix kai' kat. Mi' dhir nat gu' bam pataasa, jumai ba' bhaankam mi' bar jix kai', Porsio Pesto tiigim. Ba' gu Peeles, na gu'x aa' nam jix kiigalhi'ndha' gu Israel kam ja'tkam, pui' cham xi dho'ñchok gu Paablo. Diilhi chi

sap panaas jix maat na jax dhuñia' gui' na gatuuk mi' bar jix kai'.

25

Gu Paablo nam gio cham jax jup dooda' gu Israel kam ja'tkam nam tii iattulhi'ndha' buiñor gux kai' Pesto

¹ Ba' mi' ba ai gu Pesto na pai'r Sesareeya nam ba' mi'x kai' ki'n ba daasa'. Ba' gatuuk baik jurni'n ki'n mi' dhir ma jii bhammi ja'k Jerusalem. ² Ba' nat pai' dhuuk bhammi ba ai, bhai' ji iattulh jamit gu Paablo gu ja gē'gēkam tuk gui' nam bhai' gē' chioip tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam ja biim gui' nam ja'ppix jir ja gē'gēkam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam, ³ nam pui' titda na sap tu chiñia' nam mu baidhika' bhammi Jerusalem. Gu' ja'pji nam tii ilhdhat ji nam sap bhammi pai' boi cha'm mu'aa' git nam mui' ka bai'ñchu'nda'. ⁴ Gu' ji na gu' cham jup aa' gux kai' Pesto, dai nap ja titda pix na mi' pix kuupka' Sesareeya, na gu' sap cham xiim gio mu ja'k jup bhüya'. ⁵ Jup ja titda:

—Mummi ji nam muñ oidha' gu jam gē'gēkam tuk nañ pai' dhuuk ya' dir gamai' ji jimia' mu ja'k Sesareeya. Ba' no' gu' moo silhkam pui'x buam tu dooda gu Paablo, dho gu' mi' dho ba' pui' xi kai'chdha' pim nat jax pui' tu dooda.

⁶ Ba' bhammi ka pup xi juruun gux kai' Pesto na pai'r Jerusalem ji'k xijum baik tanoolh, gatuuk ba' dai nat ba jii mu ja'k Sesareeya. Ba' nat mu ji øk buimgidhak bhammi ba daibu atookkor ta'm na pai' daaka' gu gē'kam, na pai' dhir jix bhaai' na daakat nai' tu ja a'gi'ndha' gu ja'tkam. Mi' dhir ba' moo ba tu joot nam bai'ñpu' gu Paablo. ⁷ Ba' nat pai' dhuuk mi' ba ai gu Paablo, mui' xi ai mit jix io'm mia'n gu Israel kam ja'tkam gui' na mit Jerusalem dir mu ai. Mi' ba' biix aixim bhai' ji iattulh jamit, panaas kam moox ñii'ndham xi kai'ch gu tu' nat jax dhuu nar jix buam jum duukam. Gu' pix ja'p kai'ch am ji, nim maa'n ku iam jir pui', pu cham dho jax dhoda mit. ⁸ Ba' gu Paablo na jax jup xim maat mui'p ji chu a'ga, jup kai'ch:

—Aañ nañ jax pix jup ba kai'ch dho nañ cham pai' dhuuk tu'x buam jum duukam jax bua, ni nañ pai' dhuuk jax kai'ch na cham tu' kam aa' nach mi' pui' jiidma' na jax chu aagix aach jich bui nach jir Israel

kam ja'tkam, ni sia dho moo gu gɛ' chioip kuñ cham pai' dhuuk jax kai'ch na cham tu' bhai', ni buiñor gu gɛ'kam Rooma kam kuñ cham pai' dhuuk buam pix tu bua.

⁹Ba' gux kai' Pesto nax aagit nam jix kii-galhi'ñdha' gu Israel kam ja'tkam, xi chikka gu Paablo, jup titda:

—¿Ka'ch ji sap mu jimia' aa bhammi Jerusaleen nach ba' bhammi tu a'ga' gu dhi' pui' na pim tu' bhaan tu a'ga'?

¹⁰Gu' ji na gu' gu Paablo jup titda pix:

—Dho gu' ya'p tu'li' iñ ji na pai' juugit jir gɛ'kam gu Rooma kam na pai' pik jix io'm jum aa' na pim pu'ñi tuñ a'gidha'. Gio na gu' nap jax bax maat nañ aañ cham tu'x buam jum duukam jax ja buixi'ñ gu Israel kam ja'tkam. ¹¹Gu' no'ñ gu' moo silhkam pui'x buam tu dooda' git gu tu' nar jix buam jum duukam, cham jañ dho jax kai'chit sia ku mit bañ mua, na gu' pui' ja'k pix bar am ka' git. Gu' ji nañ gu' cham tu' pui' tu bua nam jax jiñ iattulhi'ñ, cham bhai' dho ba' moo na jaroi' mui'p bañ bai'ñchu'nda' ja bui. Gu' aañ bhammi dir ja'k ji nañ jix aa' nañ bhiiya' buiñor gu gɛ'kam Rooma kam nach ba' maap tu a'ga' gui' nam jaroi'ñ iattulhi'ñ.

¹²Ba' gux kai' Pesto nat pu'ñi kai, xi ja tikkarak gui' nam aagi'ñdha' na jax ja'k jir am ka' gu tu' no' jax jix dhuñiim. Mi' dhir ba' moo gio mi'p ji øek jup titda gu Paablo:

—Dho bak gu' bhammi dir ja'k bhiiya' ap ku giñ jaduun buiñor gu gɛ'kam Rooma kam, nap gu' diilh pui' ba kai'ch.

Gu gɛ'kam Agriipa tiigim na bax kaim ka' gu Paablo na jax ja'k tu a'gada'

¹³Ba' gui' nar gɛ'kam ka' Agriipa tiigim biima'n gu binga'n Berniis tiigim mummi ba ai mit Sesareeya nam paxiartudim gux kai' Pesto. ¹⁴Ba' na mit gu' mui' tanoolh mi' juruun, ba' gux kai' Pesto ba aagi'ñ gu gɛ'kam na jax ja'k tu tu'li' buiñor gu Paablo, jup titda:

—Maa'n ya' kuup gu maa'nkam nat ya' pu cham xi do'ñchok gu Peeles gui' na biipi' dir ya'r jix kai' kat. ¹⁵Ba' maa'nnim na ñich ma jii bhammi Jerusaleen, bhai' pui' bañ chitda am gu ja gɛ'gɛ'kam tuk gui' nam bhai' gɛ' chioip tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam gio gui' nam ja'ppix jir ja gɛ'gɛ'kam tuk gu Israel kam ja'tkam nañ sap tu chiñia' nam mu'aa' gu Paablo. ¹⁶Gu'

ji nañ gu' aañ jup ja titda nach cham tu' pui' ja'k tu jim aach nach ji'k jir ja'tkam tugi'ñ gu gɛ'kam Rooma kam nach moop ba ji mu'aa' gu jaroi' no' mit pu'ñi chakui tu a'ga gu jaroi' biima'n nam xim bhabhaakui'ñdha' na ba'x maati' ka' na jax ja'k jix chu buusnia'. ¹⁷Ba' moo jano' na mit pai' dhuuk ya' ai, pu buimgidhak ba tu chia chich nam bha baidha' gu Paablo mi' na pai' tum a'gada' nam ba' mi' tu a'ga' maap. ¹⁸Ku gu' na mit pai' dhuuk bhai' ji chu a'ga, cham tu' pui' ja'k ji chii mit ji nañ aañ jax ja'k ilhii'ñ nam ti'ya' git, nim maa'n dho moo ku mit bhaan tu a'ga gu tu' nar jix buam jum duukam. ¹⁹Dai nam jax ja'k tu jim diilh jamit pix bhaan bhai' ji chu a'ga na sap cham mi' pui' jim gu Paablo, gio sap na pui' kai'ch nat giop dua gu jaroi' na pui' tii' Jesuus na mit tii mua. ²⁰Gu' ba' aañ nañ gu' cham maat na jax ja'k jir am gu dhi' pui' nam jax kai'ch, aañ xi chikka gu Paablo no' moox bhai' nach mu jimia' bhammi Jerusaleen nañ ba' bhammi ja kaaya' gu dhi' pui' nam jax kai'ch. ²¹Gu' ji na gu' kai'ch na sap bhammi dir ja'k buiñor gu gɛ'kam Rooma kam jix aa' nam maap tu a'ga' gui' nam jaroi'x bhaamki'ñ. Ba' aañ ya' pix ka xi chu chia nam kuupka' nañ ba' mi' dhir gatuuk mui' ba tu jootsa' nam mu baidhika' pai' na duuk jir am ka'.

²²Ba' nat pai' dhuuk tiimu na pui' xi chu a'gimik gux kai' Pesto, mui' ji ñio gu Agriipa, jup titda:

—Aañ dho pui'p jix kaim gu jaduun nap jaroi' aa' na jax ba' ja'k moo xi bua na tu a'gada'.

Ba' gu Pesto gio mui'p ji ñio, jup titda:

—Jir am dho jia nach kabuimuk kaipu' Kagit na jax xi buada' nap kaaya'.

²³Ba' na bar buimgidhak, mui' ma jii gu Agriipa biima'n gu binga'n Berniis na mit ba kaim gu Paablo na jax ja'k xi buada' na tu a'ga' mi' na pai' jax ba tum a'gada'. Dai na mit jai' xi chim tii'dhak gu jajannulh gui' nam jax chu'm gɛ'gɛ'kam ja ti'ka' na sap ba'x maati' ka' nam jir gɛ'gɛ'kam. Mi' dhir ba' dai na mit mui' ba baap mi' na pai' tum a'gada' ja biim gu ja gɛ'gɛ'kam tuk gu sandaarui'x gio gui' nam ji'k jir a'aixkam mi' dhi gɛ' kiicham. Mi' dhir ba' xi chu joot gux kai' Pesto nam bai'ñpu' gu Paablo. ²⁴Ba'

na mit pai' dhuuk mi' ba aich, mui' ji chu a'ga gux kai' Pesto, jup kai'ch:

—Dho ya' dho bap tu'ii' dhich jaduun nap saak jix kaim aapi'n jaduun Agriipa gio aapi'm na pim ji'k ya'p tu'ii'. Ba' dhi' gu Israel kam ja'tkam maa'n nam ya' iattulhi'n aañ jiñ bui, sia bhammi Jerusaleen na ñich mu jimii'k maa'nnim pu'ñip jiñ chitda am, gio na pix cham ji'x iikix nam bhañ chian nañ sap tu chiñia' nam mu'aa'. ²⁵ Gu' ji na gu' aañ nañ pui' xiñ aa', panaas cham tu' jax bua gu tu' nar jix buam jum duukam na jax ja'k moox bhaig'it nañ tu chiñia' nam mu'aa'. Gu' ji nat gu' diihl pui' ja'k jup tii na sap buiñor ja'k gu ge'kam Rooma kam maap tu a'ga' am gui' nam jaro'i'x bhaamki'n, ba' mui' tiip jix chu jootsam ka' iñ nam mu baidhika'. ²⁶ Gu' ji na gu' cham bhai' nañ jax ja'k mui' xi chu ua'ñixidha' gu ge'kam Rooma kam, nañ gu' cham maat nat tu' jax dhuu dhich jaduun Paablo. Ba' aañ pu kai'ñkam bha jam bai'ñxi xib aapi'm na pim ji'k ya'p tu'ii' gio aap ge'kam jiñ jaduun Agriipa, na pim ba' kaaya' na jax ja'k tu a'ga' na ba' gu' aañ jup jix bhaai'n ka' nañ jax ja'k mu tu ua'ñixidha' gu ge'kam Rooma kam. ²⁷ Ja'p dho ji na gu' cham jir am aañ jiñ bui nañ moo ja'p pix mui'p ba tu jootsa' gu jaro'i' nam mu baidhika' no' ñich cham biix mu tu joot gu u'uan na pui'm kai'chidha' nat tu' jax dhuu.

26

Gu Agriipa gui' nar ge'kam ka' na ba kaaya' gu Paablo na pui' kai'chidha' na tii cham tu' jax buada' gu tu' nar jix buam jum duukam

¹ Ba' gu Agriipa xi chia gu Paablo na mui' xi chu a'ga', jup titda: —Eap xi chu a'gañ jaduun nap jax ja'k ilhii'n.

Ba' gu Paablo nobii'n ki'n ja'p xi ja duiñ gu ja'tkam nam sap cham ñiokda', ba' mui' ji chu a'ga, jup kai'ch:

² —Moox bhai'n chaat iñ na ñich ya' ba ji chu a'ga aap jum bui ge'kam jiñ jaduun Agriipa, nañ gu'x maat nañ aap jum buiñ palhbuidha' gu dhi' pui' nam jax ja'k jiñ iattulhi'n gu Israel kam ja'tkam. ³ Nap gu' aap jix bhai'x maat jiañ jaduun gu dhi' pui' nach ji'k jax ja'k tu jim aach nach jir Israel kam ja'tkam gio nach jax ja'k tu a'gada' gu tu' no'ch bax a'gak. Ba' gu xib aañ pum

titda nap jix bhai' ka xiñ kaaya' git no'p moo pui'p ilhii'ndha' git nañ jax jum tiida'.

Gu Paablo na ba tu aa'nda' na jax ja'k tu jimdat biipi' dir na chakui ti jii'ndhat buiñor guch Xoi'kam

⁴ Biix jam dhox maat gu Israel kam ja'tkam nañ jax ja'k tu jimdat jano' nañ pai' dhuuk ja bui kiokat bhammi Jerusaleen, sia gu pu ilhi'chdham dir. ⁵ Pui'p jix maat am dho nañ gammiji pui' ja'k tu jimda' na jax gui' nam pariseos jum tiiti', gui' nam tu' ka'm nii'n biix na ji'k jax ja'k tu aagix. Jum aagi'ndha' am dho no'm moo pui'p ilhii'ndha' git nam bha jimii ya' pum tiida'. ⁶ Ba' gu xib dhi' ki'n pix ya'ñ chulhiiñchu'n am nañ mi' pui' tu daa'ñchu' gu pui' nat jax ja'k tu ja daaxdhak gu Dios gu bijik dir kam jich bopxi kat na gatuuk pu tu duñia'. ⁷ Ba' aach nach ji'k jir bopxi'n gu mambhiix gook maamra'n gu Jakob, ti niir ich na pai' dhuuk pui' ji chu buusnia' gu dhi' pui' nat jax ja'k tu ja daaxdhak, pui' kuch ba' aach gammiji tu daanda' buiñor gu Dios nabap tanoohl gio nabap tukaa'. Ba' gu xib dhi' ji' ki'n pix ya'ñ iattulhi'n am gu Israel kam ja'tkam, nap ba' moox mat ka'ñ jaduun, ⁸ nam gu' cham ti jügi'ñ jia na gu Dios jir ge'kam, nax ai'chu'n na pu tu duñia' nam gio duduadiip baapmigia' gu koi'ñga'n.

Gu Paablo na pui' ba ti'ya' na giilhim ja tulhiiñchudimik gui' nam ti jügi'ndha' buiñor guch Xoi'kam

⁹ Aañ dho biipi' dir nañ chakui ti jii'ndhat buiñor gu Jesusus Nasareet kam, pui'ñ aa'nda' iñ nañ biix aixim tu dooda' na jax ja'k dui cham jaro'i' bhaan ka titi'ñchuka' git buiñor. ¹⁰ Pui' ñich dho gu' tu dooda' maa'nnim bhammi Jerusaleen ki'n gu u'uan na mit jiñ maa gu ja ge'gerkam tuk gui' nam bhai' ge' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam. Mui' ñich dho gu' ja da'ngik ja kuu nam ji'k ti jügi'ndha' buiñor gu Jesusus, gio ba' nam pai' dhuuk ba ji ja kooda', aañ jai' biix pui'p xiñ aa'nda' nar am gu pui' nam jax ja buada'. ¹¹ Gio ba' nañ gammiji ja gibdat ja chianda' nam pu ti'ya' nam cham tu' ka ti jügi'ndha' buiñor gu Jesusus. Biix kap jañich dho gu' pui' ja dooda nam ji'k kap jum jumpadat tu daanda', sia gui' nam mu ja'p oi'dha'ka' jai' kap na pai' jax cham jir Israel.

Gu Paablo na gio pui'p ba ti'ya' nat jax dhuuk ti jii'n buiñor guch Xoi'kam

(Noo. 9:1-19; 22:6-16)

¹² Ba' dhi' pix ki'n jañ mui'p ka jim mu ja'k Damaasko ji ua'dat gu u'uan gui' na mit jiñ maakak muñ joot gu ja ge'gerkam tuk gui' nam bhai' ge' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam. ¹³ Gu' ji na gu'x dhaam duuk nañ gamai' ka jim gu biix boi ja biim gui' nam jiñ oi'n'chu', ba tiñ nich nat biix xikoolh jich a'm bhai' ba tum ton bhammi dir jix dhaam giilhim jix io'm jix o'jo' ki'n, cham tu' pui' na jax jix o'jo' gu tanoolh. ¹⁴ Ba' aach mi' pu ia'ri biix nach ji'k mui' ka jiimdat, ba' ba kai nich nat bhai' ba tum ñio bhammi dir na pai' bha tum tanoor, jup jiñ chitda gu ebreo ñi'ook ki'n: "Aapi' Saulo, ¿jax kup ba'n o'bhagi'n'chu'? Jum ko'ktulhi'n' ap dho aap diilh, na gu' ja'p ji buusan nap joi' cha'm ti kiiyas." ¹⁵ Ba' aañ xi chikka, ja'p jañ chitda: "¿Jir jaroop gi dha' aapi' Ge'kam?" Ba' gui' na bhammi dir bha ñiok jup jiñ chitda: "Dho aañi' dhor di' gu Jesusus Nasareet kam gui' nap jaro'i o'bhagi'n'. ¹⁶ Ba' gu xib bamgiip xi kíkbo', na nich gu' pu kai'nikam jum a'm ba ti tiñ nap tu a'ga' gu dhi' pui' na pich jax bañ chi' gu xib, sia nañ jax jum aagi'ndha' gatuuk. ¹⁷ Gio nañ aañ pix pui' tu duñia' nam cham jax jum dooda' gu Israel kam ja'tkam, sia gui' nam cham jir Israel kam nañ jaro'i ja buim jootsa'. ¹⁸ Ba' dhi' ja'p kai'nikam jañ mum jootsa' nap ja aagi'ndha' nam ba' ba machia' nam jax ja'k mi' pui' jimia' nam ba' cham jix chu tukgam kir ka oipoda', nam ba' cham ka kaichgida' gu ja'ook. Gu' ja'pji nam mi' pui' ba jimia' ji na jax jix aa' gu Dios, gio nam ba' ba ti jii'ndha' aañ jiñ bui. Dhi' pu'ñi ja'k duuk ba' ba uañchudhix ka' gu ja ua'tulhdhara', gio na ba' ja a'm bi'ya' gui' nat tu' ba ja iimchuda gui' na ji'k ja a'm ba ti niidhim gu Dios."

Gu Paablo na pui' ba ti'ya' nat pui' tu duu nat jax ja'k ti tiñ gio nat jax ja'k kai guch Xoi'kam

¹⁹ Ba' aañ pui' tu duu dho na nich jax ja'k ti tiix dhaam gio na nich jax ja'k kai gui' nat bha tuñ a'gi, ²⁰ na nich bhai' pu ji chu ja a'gi gu bhai'm kai'chdam ñi'ook gui' nam mummi oi'dha'ka' Damaasko. Mi' dhir ba' bhammi ja'k Jerusaleen jañich bhai'p ji chu ja a'gi, mi' dhir ba' biix kap na ji'x jir

Judea. Sia gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam jañ pui' ja titdaim nam cham kam ua'tulhi'ndha', dai nam mi' pui' ba jimia' pix na jax jix aa' gu Dios, gio ba' nañ pui' ja titdaidha' nam jir jix bhabhai'kam ka' na ba' bhaan jix maati' ka' nam tu' silhkam cham tu' pui' ja'k ka tu jim na jax biipi' dir. ²¹ Ba' dhi' ji' ki'n pix jiñ dhaa mit gu Israel kam ja'tkam na mit bhammi jiñ chiigik ge' chiop, gio ba' na mit ti ilhdhak nam mooñ mu'aa' git, gu' ji nat gu' cham pui' ji chu buus. ²² Ku gu' aañ maa'n ji nañ jax mi' pui' tu daa'n'chu' nañ tu ja a'gi'n'chu' gu ja'tkam gam a'aalh sia ge'ger, na gu' gu Dios jiñ palhbui'n'chu'. Gammijiñ pui' tu ja a'gi'ndha' na mit jax ja'k tu ua'nak gui' nam bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios gio gu pui' nat jax ja'k jup tu ua'nak gu Moisees na jax ja'k ji chu buusnia' gatuuk, ²³ na saak pu'ñi gatuuk ya' aaya' guch Xoi'kam nam ba' mu'aa', ku gu' sap gatuuk na xi muukii, dhi' pi'k jir biipi' kam ka' ji na giop bamgia' duadii mi' dhir koi'nga'n tir. Mi' dhir ba' ja'p ji buusnia' na ja bi'ñixidha' gu Israel kam ja'tkam na ba ja aagi'ndha' na jax ja'k duuji uañchuda' gu Dios gu ja ua'tulhdhara', sia gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam.

Gu Paablo na tii bax aa'nda' na git gu Agriipa cham jax ji chi'ji ba ti jii'ndha' buiñor guch Xoi'kam

²⁴ Ba' nat pai' dhuuk ba tiimu gu Paablo na pu'ñi xi chu a'gimik na jax ja'k jup xim maat, ge' ki'n jiiñkit mui' ji ñio gux kai' Pesto, jup kai'ch:

—¡lat ap dho Paablo! Gu' na pich giilhim xi' pik ba tum mamtux cham aagix kam. Gu' ba' ampix pui' bax ñaanbi' ap, pui' kup ba' jax ñap pix ba kai'ch.

²⁵ Ba' gu Paablo jup titda:

—Ja'pji cham tu' ji nañ jix ñaanbigit jup kai'ch jiñ jaduun Pesto, gu' ja'pji silhkam ji nañ ya' tu a'ga na jax ja'k jir pui'. ²⁶ Mi'ñi dho daa dhiñ jaduun Agriipa na pui'p jix chu maat gu dhi' pui' nañ jax ba kai'ch. Pui' kuñ ba' aañ kaixdhat ya' pui' xi kai'ch, nam gu' biix pix pui'x chu maat gu ja'tkam, nat gu' cham tu'x ixchuixim pui' tum duu. ²⁷ ¿Jia nap gu' ti jii'gi'ñ jiñ jaduun gu pui' na mit jax ja'k tu ua'nak gui' nam bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios? Aañ jix maat nap ti jii'gi'ñ.

²⁸ Ba'p titda gu Agriipa:

—Alhi'ch pix dho ba aagit nañ ti jii'ndha' buiñor guch Xoi'kam nañ xim kəə.

²⁹ Ba' gu Paablo jup titda ip gio:

—Dho gu' no' moox aa'nda' git gu Dios na git cham tu' dai aap nap ti jii'ndha' buiñor guch Xoi'kam, gu' ja'ppi sia biix git ji nam ji'k ya'n kəə gu xib nañ ya' tu a'ga nam pu'nip ji buusnia' git na jax aañ, sia kum gu' cham pu'ñi buupulh dhi bapaiñum titropiñ ki'n.

³⁰ Ba' nat pai' dhuuk tii mu na pu'ñi xi chu a'gimik gu Paablo, mi' dhir nat jax kikbo gu Agriipa gio gu binga'n Berniis gio gux kai' Pesto gio ba' biix nam ji'k mi'p tu'ii', ³¹ mu ja'p dilhkob jamit xi jimii'k ma tu a'ga, jup kai'ch am:

—Cham bhaigit ji na ya' pai' kuupka' git dhi maa'nkam, ni na cham jir am nam mu'aa', na gu' cham tu' jax bua gu tu' nar jix buam jum duukam.

³² Ba' gu Agriipa mui' ji ñio ip, jup kai'ch:

—Jir am kat ji nap do'ncho' no' git chakui pu kai'chdha' nam bhammi dir ja'k baidhika' buiñor gu gə'kam Rooma kam nam pui' maap tu a'ga' gui' nam jaroi'x bhaamk-i'ñ.

27

Gu Paablo nam ba bhiika' gu sandaarui'x bhammi dir ja'k Rooma

¹ Ba' na mit pai' dhuuk ba bhiik gu Paablo bhammi dir ja'k na pai' bhaan bipio' gu Italia dibii' ja biim gui' nam maap mi kuupich, maa'n chia mit gu ja gə'kam tuk gu sandaarui'x na pui' tii' Julio ja biim gui' nam maap jir sandaarui'x. Ba' dhi' dhi sandaarui'x pui' ja'k jix ja mat ka' am nam sap jir sandaarui'x chugi'ñ gu gə'kam Rooma kam. ² Ba' maa'n ampik mi' dhir suudai' jugii'ñ jup bar jimdam gu gə' kanuub na silh jim bhammi dir ja'k na pai' bhaan bipio' gu Aasia dibii', ba' dhi' pui'r bhammi dir ja'k kam ka' na pai' pui' ti tii' Adramiitio. Ba' aach dhi' ka'm bhaan bhai' xi chii'tis, gio ba' maa'n bhai'p xi chis ip guch jaduun na pui' tii' Aristaarko na sap jir bhammi dir ja'k kam na pai' pui' ti tii' Tesaloonika, gui' na bhaan bipio' gu Masedoonia dibii'. ³ Ba' buimgidhak bhammi dir ba ai chich na pai' gə'r kiicham ka' ju'ndharan gu gə' suudai' na pai' pui' ti tii' Sidoon. Ba' ma paxiaram gu Paablo mu ja'p nam pai' oi'ñka' gui'

nam ti jii'ndha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' gu Julio gui' nar ja gə'kam tuk ka' gu sandaarui'x cham jax tii, gio na mit jix bhai' dhuu sia cham pai' jax tii. ⁴ Ba' bhammi dir Sidoon na chich gio gamai'p ji jii gu biix suudai' dhaam bhaan gu gə' kanuub, miji dir ja'p jachich bhii biix gakoolh mi' na ji'x alhi'ch jir dibii' na pui' ti tii' Chipre, na gu' miji dir ja'p cham pik jix io'm ti gib gu jibiilh, na gu' mi' dhir ja'k pik bhai'p jibii' nach pai' ja'k jiiim, ba' cham bhai' nach silh mu bhiiya', na gu' bha ja'k nu'lyas gu gə' kanuub nach bhaan jim. ⁵ Nammi dir jachich ba' ja'p ba noo amuub na pai'r dibii' ta'm gui' na Siliisia dibii' bhaan bipio'. Mi' dhir ba'x io'm gama ja'k gio ja'p jup ba bhii chich na pai' gu Panpiilia dibii' bhaan jup bipio'. Bhammi dir jachich ba' ba ai na pai' Miira ti tii', gui' na bhaan bipio' gu Liisia dibii'.

⁶ Ba' bhammi dir ampik maa'n bhai' dhir jup bar jimdam gu Alijandriya kam gu gə' kanuub na silh jim bhammi dir ja'k na pai' bhaan bipio' gu Italia dibii'. Ba' ba tii gu ja gə'kam tuk gu sandaarui'x, ba' dhi' ka'm bhaan bhai' xich chii'ssa'ñ na chich giop ba jii bhammi dir ja'k na chich pai' ba jii. ⁷ Ba' cham pik xi' jimmi gu gə' kanuub na chich gamai' tii ji jii gu biix suudai' dhaam, na gu' pui bha jibii' mu dir ja'k nach pai' ja'k jiiim, ba' siamri dikoo soi' tui'dhi' ki'n ba bubua chich na pai' pui' ti tii' Niido. Ba' mi' dhir ja'p ja'k ba bhii'ch jamit gu gə' kanuub na pai' ja'k cham pik jix io'm jibii' na ba' xi' pa' ba jimda'. Ba' nammi ja'k jup ba bubua chich amuub na pai' ilhi'ch jir dibii' na pui' ti tii' Salmoon, miji dir ja'p jachich bhii biix gakoolh mi' na ji'x jumai ilhi'ch jup jir dibii' na pui' ti tii' Kreeta. ⁸ Ba' gamai' biix ju'ndharan ji bhiik jachich nammi dir jup ba ai na pai' pui' ti tii' Buenos Puertos. Ba' bhai' dhir mia'n bipio' baasi'n ja'k na pai'r gə' kiicham na pui' ti tii' Laseeya.

⁹ Ba' nat gu' mui' tanoollh bap duu nach tii jiiim, ba' cham kar am no' chich gio gamai' tii'p ji jii gu biix suudai' dhaam, na gu' ba mi-amlhim jano' na pai' dhuuk jix jii'pdharda' gio na duukda' jibiilh ki'n. Ba' gu Paablo pui' ba ja titda nam ka xim niirada' na ka xi buusnia' na ji'x juugit jix jii'pi'ñ ka', ¹⁰ jup ja titda:

—Ja'p tu tu'ii'ñ jaaduñ na cham kar am

no' chich gio gamai' tiip ji jii, na gu' mu pai' ja'k dir giisii am xi bakia' dhi ge' kanuub, pu biix dho gu' mai' ti gixia' gu tu' nach bha tu ua', gio aach nach bhai'kui ko'ya'.

¹¹ Gu' ji na gu' cham jüigi'n gu ja ge'kam tuk gu sandaarui'x, dai gui' mu ja'k ji kai gu ja ge'kam tuk gui' nam jix bhai' buidha' gu ge' kanuub nam silh bhüichdhidha' no' gama ja'k pix jim. ¹² Ba' biix pix pui' ji chii mit na sap cham jir am nach mi' ti niirada' na pai' pui' ti tii' Buenos Puertos na ji'x juugit jix jüipi'n ka'. Ba' mi' dhir ba jii chich mu ja'k na pai' pui' ti tii' Peniis, gui' na dhi' pix bhaan jup bipio' gu Kreeta dibüir, nach sap ba' mu ja'k ka xi chi niirada' na ji'x juugit jix jüipi'n ka', gio na gu' mi'r am na mi' kikbo' gu ge' kanuub.

Na giilhim jix io'm bhai'ji jilhbua' na suudai' dhaam ka jimda' gu ge' kanuub

¹³ Ba' gamai' ji jii chich gu biix suudai' dhaam bhaan gu ge' kanuub, na gu' palhiip pix bhai' ka jibiir mu dir ja'k jurnip dir. Ba' mijii dir ja'p biix gakoolh bhüichu' ich mi' na ji'x jir Kreeta. ¹⁴ Gu' ji nat gu' ja'xpix ja'p dir ja'k xia'lhui bhai' ji jib giilhim jix io'm, ba' am ja'x bua gu ge' kanuub nach bhaan mui' ka jiiim, ¹⁵ ba' ja'p ja'k gamai' ji nu'ya. Ba' cham bhai' nach jax dhui ja'k ka bua' mu ja'k na pai' dhir bha jibiir, bhai' pix jach ba' pu daraichu'. ¹⁶ Ba' nammi pai' ba bubua chich amuub mi' dhir ja'p biipgan na pai' ilhi'ch jir dibüir na pui' ti tii' Kauda. Ba' mi' xi chi saa'ndhak jachich gu ilhi'ch kanuub gui' nach gatuuk dir tiimür, na gu' mi' cham pik jix io'm jibiir, ba' dikoo pix bhammi ji chisaa'n jachich. ¹⁷ Gatuuk titropiñ ki'n xi buuprak jachich gu ge' kanuub, gio na chich xi chibaa'ndhak gu komarak jannulh gui' na ki'n jim gu ge' kanuub, nach gu' giilhim bax chotdöntu' nax io'm gi'nxim bhaan gu o'ya gui' na pui' tii' Sirte. ¹⁸ Ba' buimgidhak nach nai' tii xi chi niidhim, pui' na jax ba tum bua, ba' aach gio jai' nammip xi chu iabu suudai' chir gu tu' nach bha tu bhüiñor. ¹⁹ Ba' nat jumai gamai'p ji xia', jai' chich nammip xi chu iabu biix dhüt gui' na ki'n jimmida' gu ge' kanuub. ²⁰ Ba' mui' tanoolh pu cham ton, ni gu' chiichia' kut jum maax bha ja'p jix dhaam, ba' aach pu cham ka ilhi'iñ no'ch moop ka bubuakia' git mi' dhir suudai' chir, na gu' giilhim jix io'm pui bha jibiir.

²¹ Gio nat mui' tanoolh bap duu na chich chakui tu juu, ba' gu Paablo mi ja'p jich saagi'n xi kikkok jup jich chitda:

—Aañ moo tii pu ba jam aagi'n jiñ jaaduñ nach git mummi pix ka darka' Kreeta, gu' ji na pimit gu' cham jiñ kai. Tii' ba' nach jax ya' bach chulhiñaim. ²² Ba' xib tu' na jax chui'ka', cha'pim jax jum aa'ntu'nda', na gu' cham tu' jaro!' maadit bhai'mui mukia', sia kut gu' dhi kanuub mu pai' am xi jaiki. ²³ Pui'n chitda maadit guim' nam jir noonbi'n gu Dios nat tukaa'n buim maax, nat gu' bha joot, ²⁴ jup kai'ch: “Cha'p too'nlichu'nda' Paablo, na gu'm a'mkam aa' nap buiñor aaya' gu ge'kam Rooma kam. Ba' gu Dios pui' tu duñia' na cham jaro!' maadit bhai'-mui mukia' na pim ji'k ya' jiiim bhaan dhi ge' kanuub, nap gu' aap ya jim.” ²⁵ Pui' kuñ ba'p jam titdañ jaaduñ na pim cham jax jum aa'ntu'nda', nañ gu' aañ buiñor jix biiñak gu Dios, na gu' pui' ji chu buusnia' na jax jiñ chitda gu nobii'n. ²⁶ Ku ba' gu' na ka nui'ñnika' ji gu jibiilh dhi ge' kanuub nach bhaan jiiim pai' na ja'k jax chu'm dibüir.

²⁷ Ba' maa'nnim tukaa' nat gook simaan bap duu, ba maat jachich nach mummip tu'ii' na pai' pui' ti tii' Adriatiko, nat bak mu ja'k bhüich gu jibiilh nu'yasidhat, na gu' ja'p ja'k jup bhüichdha' jia gio ja'p ja'k ip. Ba' moo jano' gu iraab tukaa' na maat jamit gui' nam ua' gu kanuub nach bak mia'n ba aajim bhaan gu dibüir. ²⁸ Ba' xi jupaaba'n am na ji'x kax chuuk gu suudai', ba' maa'n oo'm obrasaa'n jix chuuk. Mi' dhir ba' palhiip gama ja'k na chich ji bhii, giop xi jupaaba' mit na ji'x pix moo bax chuuk, ba' mambhüich daman jix chamaam obrasaa'n pix bax chuuk. ²⁹ Ba' na gu' pix am ba tu sissapim gu kanuub bhaan gu joodai, ba' mui' xi dhado'nkosa mit maakob gui' na ki'n cham ka jimda' gu kanuub, dai na mi' pix ba se'ka' suudai' dhaam. Mi' dhir ba' dai nam mi' pix ka tu daan buiñor gu Dios na ba' pui' tu duñia' na jotmoda' ba xia'lhia'. ³⁰ Ba' gui' nam ua' gu kanuub tii ilhdhat am nam diilh mi' dhir ba jimia' git jix ixchuixim, na mi' pup se'ka' sap git gu ja kanuub. Ba' tii mui' ji chibaañ jamit gu ilhi'ch kanuub, panaas sap kum ja'p xi chu buada' git nam jai' mi' dhir ja'k mui'p xi dhado'nkosa' git gui' na ki'n mi' pix se'ka' gu ge' kanuub. ³¹ Gu' ji nat gu' ba ja tii gu

Paablo, ba' ba ja aagi'n̄ gu sandaarui'x gio gu ja gē'kam tuk, jup ja titda:

—Ba jii mit gui' nam ua' dhi kanuub. Dhi' moo mi' pai' bhai'kui ko'ya' pim no'm cham biix ya' ka jiiim.

³²Ba' gu sandaarui'x xi i'ki mit gu titropiñ gui' na ki'n ka gīgia'rxix kat gu ilhi'ch kanuub, mui' dho'ñcho mit ba' suudai' chir.

³³Mi' dhir ba' na bar katukgab, soi' ba ja titda gu Paablo gu ja'tkam nam sap xi jugai gu tu' na jai'ch ka', jup ja titda:

—Gook simaan ba jip duu na pimit chakui ba ji chu juuñ jaaduñ, na pim jix chotdontu' nach panaas mi' pai' bhai'kui am xi ko'ya'. ³⁴Ba' aañ pu jam titdañ jaaduñ na pim cham jax jum aa'ntugit xi chu jugai gu tu' nach ua', na gu' dhi'x io'm jum aa' jia no' pim dho jix aa' na pim duduagida'. Na gu' tii cham tu' jaroi' maadit mi' pai' bhai'mui mukia' jia, nich chu' kuupa'n dho moo ku jaroi' maadit mai' bua'.

³⁵Ba' daipu' nat pu'ñi xi ja tīdak gu Paablo, bhai' ji dhaa gu paan. Mi' dhir ba' dai nat xi chu taxchaabgidhak buiñor gu Dios mi' pui' ja saagi'n̄ gu ja'tkam nai' xi ja maa ta'tak gio ba' nat bhai' ji chu juu diilh.

³⁶Ba' aach bhai'p jich guguux na chich ma ji chu juu. ³⁷Ba' biix nach ji'k jiiim bhaan gu gē' kanuub, aix ich gook jix cha'tmam oo'm daman baik oo'm damdir mambhiix xijum maa'n (276) pup. ³⁸Ba' gatuuk na chich xi chu jugaak nach ji'x jix chu naa, nammip xi iabu chich gu tiriik suudai' chir na ba'x jabkam sai'chgida' gu gē' kanuub.

Gu kanuub na o'ya bhaan ji chu siispai ba jaikia'

³⁹Ba' nat ba xia', cham maatit ti nīi'n̄ am gui' nam ua' gu gē' kanuub na jax ti tii' mu ja'p na pai' pix jix chu maax nar dibiiir ta'm, ba' ba tii mit mu ja'p na pai' dhir joidham jix komaalhim mu suu'n gu suudai' mi' na pai' dhir bar dibiiir. ⁴⁰Ba' xi i'ki mit gu titropiñ gui' na ki'n mi' pix ka sē'kat gu gē' kanuub, mi' ba' pup baapax suudai' chir. Gio ba' gu u'uux gui' nam ki'n ka tu bhiijidhat na ba' jimda' gu gē' kanuub mummy xi iabu mit suudai' chir. Mi' dhir ba' dai na mit biipi' dir ja'k xi sa'iich maa'n gu komaarak jannullh, ba' gu kanuub gamai' ji jii mu ja'k suudai' jugi'i'n̄. ⁴¹Gu' ji na gu' palhiip gama ja'k nat ji bhii, mi' ba tu siis biipi' dir ja'k bhaan gu o'ya na mi'x oidha'.

Mi' dho gu' pu cham bhaai' na ka jimia', nat gu' giilhim jix bhai' mi' ba tu siis. Dai nat bhai' pix ji jaiki gatuuk dir ja'k, na gu' giilhim na bha nu'yas gu suudai' na bha silh gu'nguk. ⁴²Ba' gu sandaarui'x mi' bax ja koodam kat am gui' nam ja bai'fichu' na mit ba ja kuupam, sap nam ba' cham ja o'ñxidha' nam ji bubuakii mi' dhir nam mui' ji chu suulhgia' mu ja'k na pai'r dibiiir ta'm. ⁴³Gu' ji na gu' gu ja gē'kam tuk dhi' jii dhi sandaarui'x jotmoda' ja soo'mchullh, na gu' cham aa' nam jai' biix jup ba ji mu'aa' gu Paablo. Dai nat xi ja chia pix gui' nam ji'k jix maatit tu suulhi' nam biipi' mui' xi chu suulhgia' mu ja'k na pai'r dibiiir ta'm. ⁴⁴Gio ba' gu jai' nam ji'k cham maatit tu suulhi', xi ja chia ip nam sap taa'mlas bhaan mui' xi chu suulhgia', piam sap gu ta'tak ga'n gu gē' kanuub gui' nat mi' ba jaiki. Ba' dhi' pu'ñich buidhat siamri biix dappaam ma tītis jachich mi' na pai'r dibiiir ta'm.

28

Gu Paablo na bhammi dir ba oirida' na pai' ilhi'ch jir dibiiir na pui' ti tii' Malta

¹Ba' na chich pai' dhuuk biix ba bubua mi' dhir suudai' chir, ba maat jachich nach mi'p tu'ii' na pai' pui' ti tii' Malta. ²Ba' gu mi' oi'ñkam pix jix bhai'ch chitda am gio na mit mi ja'p ba tu nai gē', na gu' giilhim jix jiiipi'n̄ na bha duuk, ba' bach bai'n̄ am nach mui' xi juukgipu'. ³Ba' gu Paablo jai' xi u'uuk gu ku'aa' mi'p xi chua tai dhaam. Ba' maa'n miji dir jimii gu ko' na ba miidhim gu tai, ba' nobi'ran jum bhiiibgak pu kii. ⁴Ba' gu mi' oi'ñkam na mit tii nat nobi'ran ba kii gu Paablo gu ko', jup jum ti titda am diilh:

—Jir tu mua'kam dho bak dhi maa'nkam nat ba' ba kii gu ko', na gu' giilhim jix ua'tulhdhix, sia kut gu' tii cham mu pai' bhai'muk muu suudai' chir. Gu' ji na gu' gu Dios cham aa' na duaka'.

⁵Ba' gu Paablo mi' tai dhaam xi dhaagik xixiix gu nobii'n̄ na ba' jigixia' gu ko', ba' pu cham tu' jax jum duu. ⁶Ba' biix dhit pix am nīi'n̄ am na pai' dhuuk bhai' ji baigikia' piam na pai' dhuuk am xi mukia', gu' ji nat gu' chakui pai' jax ba jim duu nam tii xi nīi'n̄, tii gu' ba miikim. Ba' gatuuk pui' ji chii mit na sap jir dios ji gu Paablo, nat ba' cham maimtuda gu ko' nat tii kii.

⁷ Ba' mi' ju'rdharan nach pai' xi juukgimik, mi' dhir amuub bipio' gu dippir ga'n gui' na mi'r ge'kam ka' na pui' tii' Publio, gui' nat jich chibiaptuda baik tanoolh gio nax bhai' tuch maakda'. ⁸ Ba' gu taata'n gu Publio jano' pik jup øka' gu toiñdhi' binkam gu book ko'k, ba' gu Paablo mui' ma tiigim. Ba' dai na jax jim xi chu daanik buiñor gu Dios bhai' xi dhaa gux ko'kkam, jix kii' dho gu'p jum duu mi' jotmoda'. ⁹ Ba' na mit pui' ba ti kai gu jai'x kako'kkam nam mu ja'p oi'ñka', jum dikoo'ñ jamit na mit mu jii buiñor gu Paablo. Ba' gui' pix ja'x jup ji ja dudua'ñ, jix kiki' dho gu'p jum duu mit biix. ¹⁰ Mi' dhir ba' dai na mit ma tuch onbai' biix aixim gu tu', gio na chich pai' dhuuk ba jii bhaan gu jumai ge' kanuub biix jamit jup xi chuch maa na ji'k tu'ch a'm jum aagaidha' gammiji nach jax jiidma'.

Gu Paablo na bhammi dir ba aaya' Rooma

¹¹ Ba' gu baik masaa'n na chich bhammi dir xi juruun'dhak na pai' ilhi'ch jir dibhir, ba jii chich bhaan gu jumai ge' kanuub gui' nat pui' bhai'p juruun' na ji'x juugit jix jii'pi'ñ kat. Ba' dhi ge' kanuub jir bhammi dir ja'k kam ka' na pai' pui' ti tii' Alijandriiya, ba' bhaan bha tuuttu' am biipi' dir ja'k gook gu ja didios tuk gu bhammi dir kam, na pui' tii' maa'n Kaastor, gio ba' gu jumai Poolus ip. ¹² Ba' bhammi dir ba ai chich jumai momkoran na pai' pui' ti tii' Sirakuusa, ba' bhai'p juruun' jachich baik tanoolh. ¹³ Mi' dhir ba' giop ba jii chich bhammi dir ja'k na pai' jumaip jir momkoran na pui' ti tii' Reegio. Ba' buimgidhak ampik bhai'p ji jib mu dir ja'k jumip, ba' aach mui' pu xi jii bhammi dir ja'k nach pai' ja'k jiiim, maa'n tanoolh jachich ba'p duu na chich ba' bhammi dir jup ba ai na pai' pui' ti tii' Putioli. ¹⁴ Ba' bhai' ba ja tii chich ip jai' guch jaaduñ gui' nam pui'p ti jii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' bach baidhim am mu ja'p nam pai' oi'ñka', ba' aach mui'p ma jii, maa'n simaan jachich dho gu' ja buip juruun'. Ba' dhi' pu'ñich buidhat siamri dikoo ba aajim ich bhammi dir Rooma. ¹⁵ Ba' gui' nam bhammi ja'k jup oi'ñka' Rooma guch jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, pu bax maat am nach mui' ba jiiim, ba' bhai' ma jii mit na mit bhach ñamkim bhai' na pai' pui' ti tii' Pooro de Aapio, gio ba' bhai' na pai'

pui'p ti tii' Baik Tabernas. Ba' nat ba ja tii gu Paablo, bhai'x bhai' jim ilh, ba' ma tu taxchaabgi buiñor gu Dios. ¹⁶ Ba' na chich pai' dhuuk bhammi dir ba ai Rooma, mui' xi ja aich gu ja ge'kam tuk gu sandaarui'x buiñor gu jumai ja ge'kam tuk gu sandaarui'x gu bhai' kam, gui' na ja bai'ñichu' nat mui' ba ja kuupam. Ba' gui' xi chu chia nam ja kuupa' mi' nam pai' mi' pu ja kukpada' gu ja'tkam. Dai ba' gu Paablo dilhkob ja'k tu chia mit nam kuupa', gio sap na maa'n pix mi' nuuka'nda' gu sandaarui'x.

Gu Paablo na bhammi dir ba oirida' Rooma

¹⁷ Ba' baik jurni'ñ ki'n nai' ba tu ja joochxi gu Paablo gu ja ge'gerkam tuk gu Israel kam ja'tkam gui' nam bha ja'p oi'ñka' Rooma. Ba' na mit pai' dhuuk biix bhai' bam jum-maap, bhai' ji chu ja a'gi, jup ja titda:

—Aañ mañ dhaa mit bhammi Jerusalem gu Israel kam ja'tkam sia kuñ tii cham tu' jax ja buixi'ñ, ni kuñ cham pai' iam cham tu' ka'm jup nii'ñ gu pui' nam jax ja'k tu jimdat guch bopxi kat, ba' ja chia mit gui' nam ya' dir bhammir ge'gerkam nam jiiñ chulhiinchuda'. ¹⁸ Ba' ti ba xiñ dho'ñchom kat am, nañ gu' cham tu' bhaan kuiñcha bia' kum gu'p bañ mu'aa' git. ¹⁹ Gu' ji nam gu' gu Israel kam ja'tkam giilhim ba xiñ mu'aam, ba' aañ pui' mañ dikoo'ñ na ñich pu tii'n gui' na bhammi dir jir ge'kam Judea na tu chiñia' nam bhañ bhiika' ya' ja'k Rooma buiñor gui' na ya'r ge'kam na ba' ya'ñ chikka' no'ñ moo kuiñcha bia'ka' ba' gu' cham, sia kuñ gu' aañ cham ja iattulhdham guñ jaaduñ Israel kam. ²⁰ Ba' aañ ja'p kai'ñkam mu tu jam joochxiñ jaaduñ nañ xi jam tiigim gio nañ bhaan xi chu jam a'gidham gui' nach jaroi' saak niirada' na bha jimda' git ya' aach jich bui nach ji'k jir Israel kam ja'tkam, gui' nañ jaroi' buiñor ti jii'gi'ñ nañ ba' ya' buupulh xib ki'n dhi bapañum titropiñ.

²¹ Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho gu' aach ya' cham pai' jax te kee ji, na gu' cham pai' jaroi' pui' ja'k bha tuch ua'ñxi'ñ gu bhammi dir kam Judea, gio jai' tii bhammi dir jup jiiim am guch jaaduñ, sia cham pai' jax kai'ch am no'p moo mu pai' pix oirit jix buam tu bua. ²² Ba' aach tii xim kaim dho gu pui' nap jax jix chu a'gam jich jaduun', na gu' aach nach jix maat, biix kap

pix pui' kai'ch am gu ja'tkam na sap cham tu'r silhkam gu dhi' pui' nap jax kai'ch.

²³Ba' ba tu dai mit nam pai' dhuuk bhai'p tui'ka'. Ba' nat pai' dhuuk jum ai, mui' bhai' bam jumaap jamit, ba' bhai' ji chu ja a'gi gu Paablo kabuimuk dir pu nai' ji jur. Ba' mi' bhaan tu ja a'gidhimik mi' nat pai' tu ua'nak gu Moisees gio ba' mi' na mit pai'p tu ua'nak gui' nam pui' bijik bhaankamu'n jup tu a'gimik gu Dios nam sap ba'x maatit keeji ba ti jii'ndha' buiñor gu Jesusus. ²⁴Ba' ji'ma'n siamri ti jii'ñ jamit gu pui' nat jax ja'k tu ja a'gi gu Paablo, jai' ba' pu cham, ²⁵dai na mit xi ñiokboidhat ba jii. Ba'p ja titda gu Paablo:

—Pui' ba ji bubua pimit jiñ jaaduñ nat jax tu ua'nak maadit gui' nam jir jich bopxi kat, gui' nam bhaankam tu a'gat gu Dios nat pui' ja'k jurtudak gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda', gui' na pui' tiigich Isaiiyas, na ja'pnim kai'ch mi' nat pai' tu ua'nak:

²⁶Xi ja aa'ndhamir dhi Israel kam ja'tkam nañ jax ja'k jix aa' nam mi' pui' jimia'.

Dai ji na gu' no'p tii pui' ba tu ja a'gi'ñ, pu cham maatit kaaya' am, piam no'm tiim nii'ñ nap jix kii'p jum duukam jup tu bua, pu cham maatit tigia' am na jax jir jum duukam ka'.

²⁷Nam gu' pu cham maatit te kee dhi' dhi ja'tkam,

panaas ba' ku ja'p ji buusan nam pu cham ñiñña gio nam pu cham te kee.

Pui' kum ba' cham xim ga'ngada' na jax jir jum duukam ka' gux kii'p jum duukam no'm tii nii'ñ,

gio nam cham bix ja jujur ki'n xi che keeke' gu' nam ba' jax dhui pix cham mi' pui' jimia' dho nañ jax jix aa'.

Ku gu' aañ cham tu'p jiñ buixi'ndha' ji ja bui.

²⁸Ba' xib dir ja'p ja'k bax mat ka' pim jiñ jaaduñ nañ cham tu' aapi'm ka tu jam a'gidha' gu ñio'ki'ñ gu Dios, dai gu jai' ja'tkam jañ pix ba tu ja a'gidha' gui' nam cham jir Israel kam ka', nam gu' gui'x kaim jia.

²⁹Ba' nat pai' dhuuk tiimu na tu a'gimik gu Paablo, ba jii mit gu Israel kam ja'tkam xi ñiokboidhat.

³⁰Ba' gook oidha' bhai' juruun gu Paablo bhai' nat pai'm taiñbui maa'n gu ba'aak tu namkidhat. Ba' mui' bhai' aajidha' am gu

ja'tkam, ba' gui' pix jix bhai' ja titdada'.

³¹Ba' cham jaro' soo'mchulhi'ñka' na tu ja a'gi'ndha' gu ñio'ki'ñ gu Dios na bhaan tu a'gada' guch Xoi'kam gui' nar Ge'kam.

GU UA'NA'N GU PAABLO NAT
TU JA UA'NXI GUI' NAM TĪ
JHGĪ'N BUIÑOR GUCH XOI'KAM
NAM
ROOMA OI'DHA'

*Na ba ja ñio'kdha' gu Paablo guch Xoi'kam
jġigi'ndham Rooma kam*

¹ Aań jir Paablo, jam ñio'ki'ń iń bhaan dhi'ńi u'uan aań nań jir tujuandam tugi'ń guch Xoi'kam, nat gu' pu chu'm ki'n jiń a'm ti tii nań pu'ńi chu'm ki'n jir nobii'ń ka'. Ba' nań nai' tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ń gu Dios nat bhaan jiń a'm ti tii, dhi' ba' bhaan jir tujuandam tugi'ń iń gio nań jir nobii'ń.

² Ba' gui' na bhaan tu a'ga dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ń gu Dios, gu Dios diilh ja aa'ń gui' na biġik bhaankamu'n ya ja'p tu a'gimik na pu'ńi gatuuk ya' aaya', dhi' ba' mi' dhir pui' ja'k tu ua'na mit. ³ Ba' dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ń gu Dios bhaan tu a'ga gu Maraa'n, dhi' nach jaroi' iim aach nar jich Xoi'kam gio nar jich G'e'kam tuk, na tuuku' bhaan jir boxii'ń gu Dabii' gui' na biġik jir g'e'kam kat. Nat gu' guch Xoi'kam maaxik maa'nkam jup jim duuk ya' maaxir dhi' oi'ńga'n bhaan, dai gu ii'mdaga'n nar jix uań. ⁴ Ba' nat pai' dhuuk muukik giop dua guch Xoi'kam, dhi' bhaan matgir na silhkam jir Maraa'n gu Dios na bi'chu'x bhaai' na pu tu duńia', na ni jaroi' gu ja'ppix maa'nkam cham ji'xdhat pu tu duńia', gam nat cham tu' bhaan jum ua'tulh sia pik nar jax ka' git. ⁵ Ba' dhi'r di' guch Xoi'kam nat xiń joi'mdak jiń chġigik jiń dhai nań jir nobii'ń ka' nań ba' mi' pu tu duńia' na jax jix aa', nam ba' biix kap na ji'x oi'ńga'n jai'chd-hilhia' gui' nam buiñor ti jġi'ndhai mi' pui' ba jii'mda' na jax jix aa'. ⁶⁻⁷ Pui' na jax aapi'm jiń jaaduń na pim bhai' oidha' Rooma, ba ti jġi'ń japimit buiñor guch Xoi'kam, nat gu' diilh gu Dios xi jam joi'mdak pui' ja'k tu duu na pim ba' bar ja'tkam tugi'ń ka' guch Xoi'kam. Ba' gu Dios jich Gi'kora' biima'n guch Xoi'kam jam a'm ti niidhidha' am na pim ba' joidham jix bhai'm taatit tu oi'ńka'.

Gu Paablo na pui' ba ja tġida' gu Rooma kam na ja a'mkam tu daańchu' buiñor gu Dios

⁸ Biipi'ń ja'p xi jam tġidam jiń jaaduń jich Xoi'kam bhaan nań aań taxchaabgi'ń gu Dios na pim jix io'm buiñor ba ti jġigi'ń guch Xoi'kam, biix kap nai' pui' tum kai'ch na pim jix io'm buiñor ti jġigi'ń. ⁹ Nań gu' aań gammiji jam a'mkam tu daanda' buiñor gu Dios na ba' jam palhbuidha' na pim jix io'm buiñor ti jġi'ndha'. Jix maat dho gu' gu Dios nań gammiji jam a'mkam tu daanda', nań gu' gammiji jam ti'ńchoka'. Gu Dios gui' nań jaroi'r tujuandam tugi'ń jań aagit jup kai'ch, nań jaroi' bhaankam nai' tu ja a'gidhim gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ń na bhaan tu a'ga gu Maraa'n. ¹⁰ Ba' pui' ja'k jań jup tu daanda' buiñor gu Dios na git gui' diilh aaga' nań mu jam tġi'mira', na gu' no't gui' diilh pui' ba ti nań mu jam tġi'mira', gui' diilh pui' tu duńia' na jax ja'k jix bhaai'n ka' nań mu jam tġi'mira'. ¹¹ Tii mur jimdam iń gu' nań xi jam tġigim gio nań xi jam gu'nguxdham biix ji'ma'n jam i'ii'mda'ir bhaan na pim ba'x io'm mi' pui' xi jii'mda' na jax jix aa' guch Xoi'kam. ¹² Piam nach maap jich gu'nguxdha', jax ña pix. Pui' na jax aapi'm jiń guguuxdha' na pim tu' bax maat na pim ji'x buiñor ba ti jġigi'ń guch Xoi'kam, gio aań nań tu'p jix maat nań ji'x buiñor jup ba ti jġigi'ń.

¹³ Jiń jaaduń jich Xoi'kam bhaan, aań mui'kim tii ba ji tu dai nań mu jam tġi'mira', gu' ji na gu' tu' na pix bhaan cham jax kax bhaai'n ka' panaas. Nań gu' tiix aa' na pim ja'xbui'p ba ti jġigi'ndha' buiñor guch Xoi'kam na jax aań, ja'p na jax jai' kap nam ja'xbui'x io'm jup ba ti jġigi'ń na jax aań. Dhi' ba' ja'p ji buusnim na jax no'ń tu oraim. ¹⁴ Jum aa' gu' nań biix kap nai' tu ja a'gidha' gu ja'tkam nam ji'k jix jai'ch, cham jax bua sia kum jai' dhit jir jix chu mamatdagim piam ku gu' cham, piam sia kum jai' dhit tu' ka'm ja nii'ń gu jai' ja'tkam, piam sia gui' nam gampai' tu'm, sia jaroi' na pix jiń a'm jum aa' nań tu a'gidha' sia pik nar jax ka' git. ¹⁵ Pui' kuń ba'x aa' nań mu jimia' Rooma nań mu tu jam a'gi'ńmira' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, tii aa'nda' git iń nań bhammi ba aaya'.

Gu Paablo na bhaan ba tu a'ga' gux bhai'm

kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam

¹⁶ Aań cham tu' xi'ir bhaan gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, na gu' dhi'x bhaai' na mi' dhir baabu' gu jaroi' na mu ja'k ka jimda' na pai' gammiji git mi' pup jum tulhiĩndha', ba' jumai boi bhaan kiisa' na pai'x bhai' ba tu jimda' gammiji, ku gu' no't ti jii'ndhak mi' pui' ba jii' na jii'k jax jum kai'ch. Gu Israel kam ja'tkam pik git jam biix ti jii'ndhai mi' pui' jimia' na jax jum kai'ch, na gu' dhi' pik tii ja bui jim gux bhai'm kai'chdham ñi'ook. Gu' pix ji na gu' sia pui' ja buip jim gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, jum aa' ip ba' sia nam kœjji mi' pui' jimia'.
¹⁷ Gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, dhi' bhaan jich aagi'ñ gu Dios nax u'uañ ki'n jich chuttu', dai pix no' chich soi'ch ilhdhak ba ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam, pui' na mit jax tu ua'nak gu bijik dir kam nap jum kai'ch: "Gu jaroi' na mi' pui' jimda' na jax jix aa' gu Dios gio no' biix juraa'n ki'n buiñor ti jii'gi'ñ, dhi' gammijix bhai' ba tu jimda'."

Gu Paablo na ba tu aa'nda' nam tu' bhaan jum ua'tulhi'ñ gu ja'tkam

¹⁸ Aań jix maat na gu Dios jix dhaam dir jix bhaamut ja nii'ñ gu ja'tkam gui' nam cham mi' pui' jiiim na jax jix aa', na gu' dai nam biix aixim tu bua nam diilh jax ilhii'ñ, pui' ku ba' bixchu' bhaan pix ba ja tulhiĩnchu'n. Na gu' pui' nam jax cham tu' ka'm nii'ñ gu Dios, ja'p ji buusan nam dhi' tu soobhi'ñ nam cham machia' gu jai' ja'tkam na jax pik ja'k jir mi' pui' nam tui'ñgida'.
¹⁹ Jix bhai'x maat am tii dhi' dhi ja'tkam nam jax ja'k dui machia' na jax jir tu'm kam gu Dios, gu' pix ji no'm jix maachik ka' git. Nat gu' gu Dios diilh jup tu duu gui' nam tu' bhaan machia' git.
²⁰ Na gu' no'ñ jix bhai' bhaan xiñ ga'nga gui' nat ji'k tu'p tu duu gu Dios, pu dhi' bhaan jix maati' na jax jir tu'm diilh gu Dios, sia ku gu' cham maax gu maaxik bhaan. Pui' na jax dhi oi'ñga'n nach xi ñii'ñ na jax jir tu'm nat jup duu, dhi' bhaan jix bhai'x maati' na jax jir ge'kam na ba' bixchu'x bhaai' na pu tu duña'. Pu dhi' bhaan jix bhai'x maati' sia na cham ji'xkat jum tiimo' na bixchu'x bhaai'n ka' na pu tu duña' sia tu' na pix. Cham tu' dho ba' bhaai' nam tu' bhaan jax ti'ya' dhi' dhi

ja'tkam,²¹ nam gu' tiix maat gu Dios na jax jir ge'kam. gu' pix ji nam gu' diilh cham xim gu'nguxi'ñ nam iam ge'kamtuda' na jax ja'k jum aa' nach ge'kamtu'nda' nar Dios. Ni kum cham iam jup xi taxchaabgi'ñ sia tu' bhaan, dai nam biix aixim bhaan titii'ñcho na tu' pu cham tu' mim niii'ñ. Jix chu tukgam tir ja'k titii'ñcho am dai, cham tu'x chu maax kir ja'k.
²² Pui' xi kai'chit am nam jix io'm jix chu mamatda', gu' ja'pji nam pu cham tu' maat gux matgim.
²³ Tii' na mit ja'p xi dhuuk gu Dios gui' na cham tu mumki, ba' dai gui' na diilh gu ja'tkam jup jir ja duiñ bhai' ji ja daani mit. Iam nam gu silhkam Dios ba' pik daanit ge'kamtu'n nam kapbhai' bax maat na jax jir ge'kam. Gu' dai gui'm pix ba ja daan nam jup jir tu duiñxim, na pu chu'm ka' ip na diilh gu maa'nkam, gam u'ji'p tu duiñxim, gam gu tu' nam maakob tu tooton, gam kooko'p tu duiñxim.

²⁴ Ba' dhi' bhaan gu Dios xi ja do'ñcho pix nam ba' diilh mu pu tu duña' nam jax ilhii'ñ gu tu' nar jix buam jum duukam, pui' ku mit ba' biix aixim jix buam tum duu'nkam bhai'p jip tu duu na tu' cham jir kii'.
²⁵ Diilh bhai' ji gaa mit nam jax ja'k duix ia'tbi' ka', iam chi na mit ja'kbui' kat gaa nam jax ja'k silhkam tu a'gada' na jax jix aa' gu Dios. Gio nam biix aixim ja bui ba tu daan na tu' Dios pix jup jir duñii'ñ, iam chi nam gui' ba' pik buiñor tu daan na jaroi'p jir tu duñii'ñ biix dhi' nam ja bui tu daan. Na gu' dai gu silhkam Dios jix dhaam kam jix bhaai' nach dhaanda' gammiji sia pik nar jax ka' git. Iam git jach biix pui' duiñchu'nda' gammiji.

²⁶ Dhi' ji' ji bhaan ba' gu Dios xi ja do'ñcho dhi' dhi ja'tkam nam ba' pu tu duña' nam diilh jax ilhii'ñ, pui' ku mit ba' bhai' jip tu duu gui' na tu' cham jir kii'. Jai' dhit gu ja bipna' dhi' dhi ja'tkam, jai' u'uub jamit ja oi, cham tu' kap jum buix jamit gu ja chichio'ñ chuk, jix xi'iraam jum duu mit.
²⁷ Gio jai' dhit gu chichio'ñ pui'p jum duu mit, jai' mit ja oi gu chichio'ñ, cham tu' mit kap jum buix gu ja bipna' u'uub, nam gu' daix buam tu'm bhaan ba titii'ñcho. Xim ja joojoi mit dai chichio'ñ gio dai u'uub, cham tu'r am tii pui' na mit jax jum duu, jir jix xi'iraam dhi' pui'. Ku gu'm tulhiĩ am ji pui' ji chu't ja tutku' bhaan, nat gu' pu chu'm ja daam ba

jii na mit jax jix aagik pui'm duu.

²⁸Ku gu' dñihl ji gu Dios nat xi ja do'ncho pix nam pui' ja'k jum duñia', gio nam pu tu duñia' nam jax jix aa' dñihl, na mit gu' cham aa nam mi' pui' jimia' na jax jix aa', na mit gu' dai bhaan ba titi'i'ncho gu tu' na cham jir kii'. Ba' cham jax bua siam chi ba' pum buimik jax ñam ilhii'n dñihl, sia ku tii cham jir am. ²⁹Gio gu' biix aixim jix buam tu jim am na jax cham jir kii', cham tu' dai pui' pix. Jix jii'gax ka' am gu jaroi' sia tu' na pix bhaan. Gio nam jir tu koo'n kam. Gio nam ja'p pix ja ñioki'ñdha' gu jai' sia kum cham tu' jax bua. Gam nam jix ia'tbi'. Joidham ilhdhat pu buada' am gu tu' na cham jir kii', gam nam nai' ja a'gidhat ja axiidha' gu ja'tkam. ³⁰Gam nam pui' ja a'gada' gu jai' ja'tkam nam jix buam tu jim, dñihl ba' pu cham jum ñi'ñdha' am. Gio nam jix bhaamki'n gu Dios. Gio nam cham tu' ka'm ja ñi'ñdha' gu jai' ja'tkam, ge'gerkam jum taat ka' am pix, jix aa'nda' am nam joidham jix bhai' ja aa'nda' gu jai' gu tu' nam jax buada'. Gio nam dñihl pix jix aichu'nda' nam jax ja'k duñia' gu tu' nar jix buam jum duukam. Gio gu ja gigi'kora' pu cham tu' ka'm ja ñi'ñ am. ³¹Gio pu cham maati't te kee am sia jaroi' tii tu ja a'gi'ñ. Gio cham ji'xkat pu duñia' am jax no' mit tii xi chii. Gio nam cham tu'x joi'mdat ñi'ñdha' gu jaroi'. Gio nam cham ji'xkat tu uañdha' gu jaroi' no't tu' bhaan mam ua'tulh ja bui, nam gu' pu cham maati't taat na jax tu tatda' no'ñ jix chu joi'gi'n. ³²Jix maat am tii nat gu Dios pui' ja'k tu dai, na gu jaroi' no'x buam tu bua nam jax jix buam tu jim dñihl, dhi' mu ja'k bhüya' na pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha', gu' pix ji nam gu' ja'p xi dhuukat pu tu duñiim sia kum tiix maat. Joidham pix ñi'ñdha' am gu jaroi' no' pui'p xi chu bua nam jax tu buada' dñihl.

2

Gu Paablo na pui' ba ti'ya' na gu Dios ja tulhiiñchuda' gu ja'tkam na ji'x pix ja a'm bipio'da'

¹Ba' aapi'm Israel kam ja'tkam, cham jir am na pim jix u'uañ jum ilhdhat pui' ja titdada' gu jai' ja'tkam nam jir jix u'ua'-tulhdhix kam, na gu' cham jam joi'mda' gu Dios jano' na pim pai' dhuuk buiñor tii

ba aaya', sia ku pim gu' aapi'm pui' ilhii'n panaas na xi jam joi'mda' na pim jir Israel kam ja'tkam. Jax dhui na pim gu' pu chu'm ki'n jup jix u'ua'tulhdhix na jax gui' am. ²Jix maat ich dho na gu Dios ja tulhiiñchuda' biix gui' nam pu'ñi ja'k tu jim. ³Gu' ba' aapi'm ja'p jum aa' aa ba' na katti iam pu'ñi ja'k cham jam tulhiiñchuda' gu Dios na pim pui' ja titdada' gu jai' nam jir jix u'ua'tulhdhix kam? Chaam tu' ji matgim. Dhi' ki'n ji ba'x io'm jam tulhiiñchuda', na pim gu' ja'xbui' pix jup jix u'ua'tulhdhix na jax gui' am. ⁴Gu' ji na gu' gu Dios joidham jix chu joi'gi'n, tu nakoo' pix kia' na pim tu' jax bua, na gu' ti ñiira no' pim iam mi' pui' ba jimia' na jax jix aa', sia ku pim gu' aapi'm pu cham maat na jax jum aa' gu Dios jam bui. ⁵⁻⁶Gu' ji na gu' aapi'm cham tu' iam pui' bam aa' na pim mi' pui' ba jimia', ja'kbui' kat japim jix io'm jum ua'tulhdhim. Ba' gu Dios jix io'm bhaamuim ip jam bui, biix jam bi'chulhdhim jano' na pai' dhuuk jum aaya' na biix ja tulhiiñchuda' gui' nam pu'ñi cham mi' pui' jimia' na jax jix aa', jano' na dñihl gu Dios maaxik ja bui xim maaxdhai ja aagi'ñdha' na tu' ja a'm bipio'da' biix ji'ma'n gu ja'tkam jax ñam ja'k tu jimia' ya' dhi oi'nga'n. ⁷Gui' nam ji'k pu gaaga' ya' dhi oi'nga'n nam jax dhui aaya' buiñor gu Dios, gio na jax ja'k dui pix jix bhai' ja aa'nda', gio nam jax ja'k dui cham jimia' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha', nam mi' pui' jimia' na jax jix kii' ka'm ñi'ñ gu Dios, dhi' ji' am, gu Dios ja baidha' nam buiñor bap tui'ka' gammiji. ⁸Gu' ba' gui' nam gammiji pix jum ua'tulhdha', nam cham ji'x aaga' nam mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios, nam dai gux buam jum duukam jix joojoidha', dhi' ji' am gu Dios cham ja joi'mdai mu ja'k xi chu chiiña' nam ja iabo' nam pa'x io'm gammiji pup jum tulhiiñdha', na gu'x io'm bhaamu' ja bui. ⁹Biix jum tulhiiña' am gui' nam ji'k jum ua'tulhdha', tiix buam jum aa'nda' am ba'. Aapi'm pik jam bui jim dhi tulhiiñara' na pim jir Israel kam ja'tkam, ku gu' sia ji na pui' ja buip jim gui' nam cham jir Israel kam. ¹⁰Piam ku gu' ja'pni ip, joidham jix bhai' ja duñia' gu Dios gui' nam mi' pui' jimia' na jax jix aa', pix jix bhai' ja aa'nda', ba' gui' pix jix bhai'p jum taat ka' am. Gui' pik jix bhai' ja duñia' nam jir Israel kam

ja'tkam, ku gu' sia pui'x bhai'p ja duñia' ji gui' nam cham jir Israel kam ka'.

¹¹ Na gu' gu Dios maa'n na jax pix ja bia' gui' nam jir Israel kam ja'tkam gio gui' nam cham jir Israel kam. ¹² Na gu' sia kum jai' dhit cham bia' gu u'uan gui' na bhaan tu daaxix na jax ja'k tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees, sia mu ja'k bhiiya' am nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiindha', nam gu' pui' pix jup jum ua'tulhdha', sia kum gu' tii pu cham maat na jax ja'k tu aagix. Gu' ba' gui' nam tii bia'ka' gu u'uan na mi tu daa na jax tu aagix, gu' pix ji no' mit gu' ja'p xi dhuuk jum ua'tulh, dhi' bhaan bhai' ji ja dagja' gu Dios na mit jax kai'ñkam cham mi' pui' jii, nam gu' tiix mat ka'. ¹³ Cham tu'r bi'xim ka' am gu' gui' nam ja'p pix kaaya' na jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees, gu' gui' ji nam pu duñia' na jax jum kai'ch nam ba' cham jum tulhiina'. ¹⁴ Na gu' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, sia kum gu' pu cham maat na jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees, gu' ji no'm gu' diilh jup bia' na jax ja'k jup tu aagix ja bui, bhaan tu daa'ñchu'nda' am na jax tu aagix ka' sia pik nar jax ka' git. ¹⁵ Ba' dhi' bhaan jix maati' ka' na ja jujur am pix tu ua'ñix na jax tu aagix nam tui'ngida'. Ba' nam tu'x mat ka' na cham jir kii' gio na tu'r jix kii', dhi' bhaan mui' xim ga'ngada' am nam tu' pu duñia' gio nam tu' cham pu duñia', dai ba' nax bhai' ba tu ja jimia' no' mit gu'x kii'p jum duukam jup tu duu. Piam ku gu' cham, dho dai na cham bhai' tu ja jimia' ¹⁶ jano' na pai' dhuuk jum aaya' gu tanoolh na gu Dios biix ja aagi'ndha' gu ja'tkam nam tu' jax xi buimii ya' dhi oi'ñga'n, pui' na jax jum kai'ch dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam nañ jax chu'm bhaan tu a'ga aañ, sia kum gu' cham jum matda'ir pix pu buim xib nam jax ilhii'ñ.

Gu Paablo na pui' ba ti'ya' nam gu Israel kam ja'tkam cham mi' pui' jiiim na jax chu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak

¹⁷ Ba' aapi'm na pim pui' kai'ch na pim jir Israel kam ja'tkam, ba' na pim pui' ji kai'chit dhi' bhaan tu daa'ñchu' pim na jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees. Ba'x bhai'm taatit am ge'gerkam jum taat japim na pim xi iim gu Dios jix dhaam kam. ¹⁸ Jix bhai'x maat japim ip na jax ja'k jix aa' na pim tui'ngit mi' pui' jiiimda', na gu' na

jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees, jix bhai' jam aagi'ñ na tu' pik jum aa' na pim mi' pu duñia'. ¹⁹ Ba'x bhai'x maat japim panaas na pim silh ja bai'ñchu' bhaan gu boi gui' nam cham jix'x ñiñña, gam nax bhai' miimtu' panaas gu jam taai' na pim ki'n ja bi'ñxi'ñchu' gui' nam jix chu tukgam tir jiiimchu'. ²⁰ Nañ ja'pni kai'ñkam jup kai'ch na pim panaas jix bhai'x maat na pim pui' xim aa' na pim jax ja'k jix bhai' ja aagi'ñ gui' nam pu cham jix'x maat nam jax ja'k mi' pui' jiiimda' na jax jix aa' gu Dios, gio na pim panaas jix bhai'x maat na pim jax ja'k ja palhbui'ñchu' gui' nam kia'pix maachim nam jax ja'k mi' pui' jiiimda', na pim gu' aapi'm jix bhai' bax maat na jax jir mi' pui', na pimit gu' bhaan dir maat gu u'uan gui' na mi' tu daa na jax ja'k tu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak. ²¹ Gu' ba' na pim kapbhai' tu ja mamtuxi'ñ gu jai' nam jax ja'k tui'ngida', çcham bhaai' aa na pim diilh pu'ñip xi chum mamtuxdhat na pim jax ja'k mi' pui' jiiimda'? Na gu' no' pim jax ja titda gu jai' na cham jir kii' nam gan ti' iixi'ndha', çgu' jax ku pim ba' aapi'm biipi' kat ti' iixi'ñ? ²² Piam no' pim jax ja titda na cham jir am nam jai' ja biim boppoda' gu u'uub, daipux bhaai' gu ja bipna', çgu' jax ku pim ba' aapi'm nai' pix ja biim boppo gu jai' u'uub, iam na daipu' gu jam bipna'? Gio no' pim baabui' silhkam cham ja kiigalhi'ñ gu didios jup duiñxim ya' kam dhi oi'ñga'n, çgu' jax ku pim ba' gan jix xi'llhim mu baapkit ja chichiop am mi' dhir ja iixi'ñ gu ja tumñi' ganai' biix aixim nax dha'ram tu namiik? ²³ Tii bhaan ge'gerkam jum taat japim dho pui' na jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees, gu' pix ji na pim gu' cham tu' bhai' bi'iim buiñor gu Dios, na pim gu' cham tu' mi' pui' jiiim na jax tu aagix. ²⁴ Pu'jani bak ba'r jum duukam na ba'p jum kai'ch mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam: "Jix buam pix a'ga am gu Dios gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. Jir jam kuiñcha aapi'm na pim jir Israel kam ja'tkam."

²⁵ Jir silhkam dho na tu'x bhaai' nam jum matgilhi'ñ ja tutku' bhaan gu Israel kam ja'tkam nam ba' bhaan jix maati' ka' nam jir Israel kam, ku gu' no'm mi' pui'p duiñchu'nda' git ji na ji'k jax tu aagix. Gu' pix ji nam gu' cham tu' mi' pui' jiiim, pu cham tu' bhaai' ba' siam tiim matgilhi'ñ.

²⁶Na gu' gui' nam mi' pui' jiidma' na ji'k jax tu aagix, dhi' bhaan jix maati' ka' nam jir Israel kam ja'tkam ka', ba' pui' ji buusanda' nam matgilhdhix ka' ja tutku' bhaan, sia kum gu' pu cham pai' matgilhdhix. ²⁷Ba' gui' nam pu'ni mi' pui' jiidma' na ji'k jax tu aagix, sia kum gu' cham tu' matgilhdhix ja tutku' bhaan, dhi'x bhaai' nam pu ja tiida' gui' nam jir Israel kam ja'tkam na jax kum ba' cham mi' pui'p jiiim, nam gu' ja'kbui' kat tiim matgilhi'ni. ²⁸Na gu' gui' nam pui'm tiiti'nda' nam jir Israel kam, cham tu' dai daam dir pix nam pui'm tiiti'nda'. Gio gui' nam jum matgilhi'ndha', cham tu' dai daam dir pix ip nam jum matgilhi'ndha' na ba' pui' bam kai'chdha' nam ba matgilhdhix. ²⁹Gu' matgim gui' nam tu' silhkam pui'm tiiti'nda' nam jir Israel kam ja'tkam, sia irban dir ji nam jir pu chu'm ka', cham tu' dai daam dir pix. Gio gui' nam tu' silhkam ba matgilhdhix ka', sia irban dir ip ja jujur am bhaan nam matgilhdhix ka'. Dhi' ba' gux Dhuudu' kam jix Ua'ni i'mda' na pui' ja'k ja du'nia', cham tu' na jax tu ua'niix na tu aagix. Ba' gu jaroi' na pu'ni ja'k jir tu'm ka', dhi'x kii' ka'm nii'ndha' gu Dios, sia kum gu' gu ja'tkam cham tu' pui' ilhi'ni.

3

¹Gu' tu' mit ba' mi chi' gui' nam pui'm tiiti' nam jir Israel kam ja'tkam gio nam jum matgilhi'ni? ²Matgim mui' ji nat ja a'm ba tu bii biix aixim tu'm. Gu ge'p jum duukam ja a'm bii, dhi'r di' gux bhai'm kai'chdham ni'o'ki'ni gu Dios na bhaan tu a'ga nam jax ja'k mi' pui' jiidma' na jax jix aa'. ³Ba' aapi'm jax ilhi'ni na tu tu'li' nam ba' cham mi' pui' jiiim jai' dhit na ji'k jax tu aagix? ⁴Panaas aa gu Dios pui' cham mi' pui'p ka tu dui'ichu' nat jax ti'i? ⁵Chaam tu' ji matgim. Jax dhui na gu' gu Dios maa'n na jax mi' pui' dui'ichu'nda' jax na ti'ya' sia nar jax ka' git, cham tu' na maakam jup ba kai'chdha' gatuuk. Dai ji gu ja'tkam ya' kam dhi oi'nga'n nam ba' maakam jup ba ilhi'ndha' jax nam xi chi'ji. Na gu' ja'pnim kai'ch maa'n kap na tu ua'niix nat pai' tu ua'nak maadit gu bijik dir kam na bui'nor tu daan gu Dios:

Biix pix jam pui'm bia'ka' nap dai aap jix bhai' ji buusnichu',

nap gu' gammiji pui' tu du'niidha' nap jax kai'chdha'.

Ba' cham ji'xdha' jaroi' jax jum tiida' nap tu' bhaan cham am buatu', nap gu' biix pui' tu dui'ichu'.

⁵Gu' ba' palhbui'ni ich aa panaas gu Dios nach jich ua'tulhi'ni na ba' dai gui' diilh jix bhai' ji bi'iidha'? Gu' ba' nach chulhi'niichu'n nach jich ua'tulhi'ni, Gu' dhi' aach ba' bhaan pui' kai'chdha' na cham tu' mi' pui'p jim, nach gu' tiix bhai' bua nach jich ua'tulhi'ni na ba' dai gui'x bhai' ji bi'iidha'? Tuuku' bhaan tu a'ga in, cham tu' gu i'mda' bhaan. ⁶Chaam tu' ji matgim. Na gu' no' cham mi' pui' tu dui'ichu'nda' git diilh gu Dios nat jax ti'i, Gu' dhui git jup ja silhka'nda' gu ja'tkam ya' kam dhi oi'nga'n nam cham mi' pui' jiiimchu'?

⁷No' baabui'r silhkam ka' git na'ni a'ni pix palhbui'ni gu Dios ki'n na'ni jax jix iatbi' na ba' dai gui'x bhai' ji bi'iidha', Gu' jax ji chi ku ba'x ua'tulhdhix kam ki'n jii' chiigii' ba'ni chulhi'niichuda'? ⁸Gio gu' no'r pui' ka' git, Gu' cham aa nach biix maap jich dhaagii' biix aixim jix buam tu buimii' git na ba'x bhai' tuch jiidma', nach gu'x bhai' ba du'nia' na ba' dai gu Dios jix bhai' ji bi'iidha'? Pu'ni ja'k sap jii' a'ga am jai' dhit na'ni a'ni pu'ni ja'k ja mamtuxi'ni gu ja'tkam, gu' sap nam jax dhui pix cham jii' kii'galhi'ndha' gu ja'tkam. Ku gu' dhi' dhi ja'tkam nam pui'ni a'ga, ja tulhi'niichuda' ji gu Dios.

Gu Paablo na pui' ba ti'ya' nam biix pix jix u'ua'tulhdhix nam ji'k jix jai'ch gu ja'tkam

⁹Gu' jax japim ba' ilhdhat jii' kee' dhi' pui' na'ni jax chu jam a'gi'ni jii' jaadu'ni? ¹⁰Aachi' aa panaas nach jir Israel kam ja'tkam jix io'm jir jix kiki'ni ja'tkam, gu' ba' panaas cham pik gui' nam cham jir Israel kam? Matgim chaam tu' ji nar pui'. Jax dhui na gu' nach jax bax maat nach biix maa'n nach jax pix jich ua'tulhi'ni, sia nach jir Israel kam ja'tkam gio gui' na cham, jich dhaam jup tu'ii' gu ua'tulhdhara' sia pik nar jax ka' git. ¹¹Gio gu'p jum kai'ch mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam:

Cham jaroi' jai'ch na iam jix bhai'm duukam jup tu du'nia', nim maa'n kux jai'ch.

¹¹Ni ku cham jai'ch gu jaroi' nax maati' te kee',

ba' pu cham jaroi' jai'ch na iam xi gaaga' gu Dios.

¹² Bïx pix jamit bhaan bhii gu boi na pai' cham ti kii',

bïx aixim jix buam pix ba tu jim am ba'.

Pu cham jaroi'x jai'ch iam nax kii'p jum duukam xip tu duñia', nim maa'n dho moo kux jai'ch.

¹³ Gu ja chiichiñ ja'p ji buusan na jax no' yasbhio'kix gu mukdha'x dhíbaalh, dhi' pu'ñi ja'k ji buusan nam giilhim jix ia'tbi'.

Daman ja'p jup ji buusan nax maimda' gu ja chiichiñ,

ja'p na jax gu kooko' nam ja chiichiñ am ua'ka' gux maimda' na cham jiñ jimchuda' no't maa'n jiñ kii',

¹⁴ na gu' giilhim daix buam tu'm pix nam ba tu a'ga.

Ja'pnip ji buusan panaas na giilhim jix xibu' ja chiñ am dir buanda' nam pai' dhuuk giilhim kai'chdha'.

¹⁵ Gio nam pix jix dhu'npí'ñ boopoya' nam mua'pu' gu jaroi' no' mit ba o'bhái'.

¹⁶ Bïx aixim jix buam kum pu tu buidha' pai' nam ja'k jii'mda',

ja tulhiiñchudidha' am gu jai' ja'tkam mu ja'p pai'.

¹⁷ Nam gu' pu cham ka maat no'p jix jai'ch gux kii' boi nam ba' git bhaan bhíji cham tu' kam tulhiiñdha',

¹⁸ pu cham pai' dhuuk jax xim aa'nda' am iam nam xix íbhi'ñdha' git gu Dios, sia ku gu' tiim aa' nam git jix íbhidhat tu' ka'm nii'ñdha'.

¹⁹ Jix maat ich dho na gui' na ji'k jax tu aagix, pui' kai'ñkam tu ua'ñix nam bhaan machia' bïx gu ja'tkam na tu'r ua'tulhdhara', nam ba' cham jax ti'ya' na mit pu cham ji'xkat maat jano' na pai' dhuuk diilh gu Dios bhái' ba ja tikkada'. ²⁰ Na gu' jano' gu Dios cham ji'xkat jax tiida' gu jaroi' na cham ua'tulhdhix ka', sia kut tii bïx pu tu duu na ji'k jax tu aagix ka'. Na gu' dhi' na ji'k jax tu aagix, mi' pix bhaan jich aagi'ñ nach jix u'ua'tulhdhix.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nach tu' silhkam soi'ch ilhdhat buiñor ti jii'ñdha' guch Xoi'kam na ba'ch uañdha' guch ua'tulhdhara' gu Dios

²¹⁻²² Gu' ja'pjani na tu tu'ii', kani nach ja'p ka xi dhui dhi' na ji'k jax tu aagix nach bhaan ka tu a'ga. Gu' Dios jix bhái'ch

aagi'ñ na jax ja'k duich uañchuda' guch ua'tulhdhara', dhi' pix bhaan jich aagi'ñ na jax tu aagix na tu ua'ñix, gam na mit jax ja'k tu jii bijik gui' nam bhaankam ya ja'p tu a'gimik, gu' ja'pji dai no'ch jix bhái' xi chu jiñkai'ñ bïx jich jujur ki'n. Guch Xoi'kam pix bhaan ji buppa nach sap tu' silhkam soi'ch ilhdhai buiñor ti jii'ñdha' na ba' pu'ñi ja'k jich uañdha' guch ua'tulhdhara'. Jaroi' na pix sia uañdha' gu ua'tulhdharga'n, dai pix no't pu'ñi bïx juraa'n ki'n ba ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam. ²³ Na mit gu' bïx jum ua'tulh gu ja'tkam, ba' diilhkob ja'k ji bii mit na pai' cham ja a'm ka ti niidhim gu Dios. ²⁴ Gu' ji na gu' joidham jix chu joi'gi'n gu Dios, ba' pui' ja'k duu na gu jaroi' na soi'm ilhdhai buiñor ba ti jii'ñdha' guch Xoi'kam, dhi' ba uañchudhix ka' gu ua'tulhdharga'n, ba' mi' dhir dai nax joi'mdat bhaan ba ti niidhidha'. Gio pui' pix na tu uañdha', cham tu' gu tu' na jax dhuñia' nar jix bhái'm duukam. ²⁵ Na gu' jano' nat jaax gu i'ra'n guch Xoi'kam na mit mua, gu Dios pix diilh pui' ja'k tii na gu i'ra'n ki'n bhaan tu ja uañi'ñka' gu ja'tkam sia nar jaroi' ka' git, dai no't pix soi'm ilhdhak ba ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam. Ba'x maati' na gu Dios daix bhái' ji buusnichu', cham tu' pui' na gu ja'tkam. Cham tu'p jum buix-i'ñdha' gu' bijik ja bui gu ja'tkam sia kum jum ua'tulhi'ñdha', ²⁶ dai na ti niirada' na pai' dhuuk tu namkidhix ka' na ba' maa'n jimdam ba uañchudhix ka'. Ba' mi' dhir nat pai' dhuuk tu namki guch Xoi'kam bïx gu ua'tulhdhara', bïx ba tu ja uañdhim gu Dios gui' nam ji'k soi'm ilhdhat buiñor ti jii'ñdhim guch Xoi'kam.

²⁷ Pu cham tu' dho ba'x jai'ch nach bhaan tu' ka'm xich ilhii'ñdha' buiñor gu Dios, nach gu' cham tu' mi' pui' duiñchu' na ji'k jax jum kai'ch pui' na jax tu aagix, pui' pix nach bhaan ti jii'gi'ñ. ²⁸ Ba' bïx na chich ji'k tu' bhaan ba tu a'ga, bhaan ji chiimo chich na gu Dios pui' pix uañdha' gu ua'tulhdharga'n gu jaroi', dai pix no't soi'm ilhdhak buiñor ba ti jii'ñ guch Xoi'kam, cham tu' na mi' pui' tu duñia' na ji'k jax tu aagix.

²⁹ Gio gu' gu Dios cham tu' dai gu Israel kam ja'tkam jir ja Dios tuk, gu' matgim bïx ji gu ja'tkam nam ji'k jix jai'ch na pui'p jir ja Dios tuk. ³⁰ Na gu' dai maa'n pix jix

jai'ch gu Dios, cham tu' nam mui'x jai'ch. Daipu'x jai'ch gu Dios gui' na uañchuda' gu ua'tulhdharga'n gu jaroi' no't soi'm ilhdhak buiñor ba ti jii'n' guch Xoi'kam, cham jax bua sia ku matgilhdhix nar Israel kam piam ku gu' cham. ³¹ ¿Gu' ba' dhi' ja'p jir jum duukam aa panaas na pu cham tu' bhaai' pui' na ji'k jax tu aagix? Chaam tu' ji nar pui'. Jax dhu' nach pui' pix jup tu duiñchu' na ji'k jax tu aagix aach nach ji'k buiñor ba ti jii'g'i'n' guch Xoi'kam.

4

Gu Paablo na bhaan ba tu a'ga' gu Abraam

¹ Ea nach bhaan jup xi chu a'ga' guch boxii' Abraam nat jax ja'k tu jii' bijik na ya' oilhimik, bhaan jach xi chu a'ga' nat jax chu't biix aixim bhaan tu bii. ² No' git gu Abraam jix kii' maa'nkam tigia' gu Dios nax bhai'm duukam bap tu duñia' gu tu' na diilh jax ilhii'ndha', dhi' ki'n' git bhaan ge'kam bam taat ka' ja bui gu ja'tkam, sia ku gu' cham tu' buiñor gu Dios. ³ Gu' ji na gu'p jum kai'ch maa'n kap nat pai' tu ua'nak maadit gu bijik dir kam: "Gu Abraam biix juraa'n ki'n' soi'm ilhdhak buiñor ti jii'n' gu Dios, pui' kut ba' gu Dios pui' ja'k tii' nar jix kii' maa'nkam." ⁴ Na gu' aach nach jix maat na gu jaroi' no't tu' bhaan tu jua, cham tu' nam pui' pix makia' gu tuumiñ nam pai' dhuuk namkidha', gu' ja'pji dhi'r mai'chik ga'n ka' na ba tu juana'. ⁵ Matgim gu' no't jaroi' soi'm ilhdhak buiñor ba ti jii'n' gu Dios, ba uañdha' gu ua'tulhdharga'n pui' pix, cham tu' nam aa'nda' na tu' jax dhuñia' nar jix bhai'm duukam na ba' git dhi' pix jir mai'chik ga'n ka'. Ba' mi' dhir diilh gu Dios pui' ja'k ba tigia' nar jix kii' maa'nkam ka'. ⁶ Gu Dabii' gui' na bijik jix io'm jir ge'kam kat, dhi' bhaan jup tu a'ga' nax bhai' ba tu jimda' gu jaroi' no't pu'ñi' diilh gu Dios uañdhak gu ua'tulhdharga'n pui' ba tii' na bar jix kii' maa'nkam, sia kut gu' cham tu' tu'x bhai'm duukam jup tu duu na ba' git dhi' bar mai'chik ga'n ka'. ⁷ Ja'pni' moom kai'ch mi' nat pai' tu ua'nak diilh gu Dabii': Joidham jix bhai' ba tu ja' jimia' gu ja'tkam gui' na Dios ja' uañdha' gu ja' ua'tuldhara', ba' cham tu' bhaan kap jum buixdha' gui' nam tu' bhaan jum ua'tulhdha' biipi' dir.

⁸ Joidham jix bhai' ba tu jimda' gu jaroi' no' gu' Dios cham tu' bhaan kap jum buixi'n' gu ua'tulhdharga'n.

⁹ Ba' dhi' pui' nat tu ua'na gu Dabii', ¿dai aa chi gui' ja aagit jup kai'ch nam jum matgilhi'n' nam jir Israel kam, ka' biix aa chi gui' nam cham jum matgilhi'n'? Nach gu'p kai'ch nat saak gu Dios pui' tii' gu Abraam nar jix kii' maa'nkam, dai pix nat soi'm ilhdhak buiñor ti jii'n'. ¹⁰ ¿Gu' paa chi ba' duuk pik pui' ja'k tii' gu Dios gu Abraam nar jix kii' maa'nkam? ¿Gatuuk aa nat xim matgilhdhak nar Israel kam, ka' biipi' dir aa nat chakuim matgilhdhak? Biipi' dir ji matgim nat chakuim matgilhdhak nar Israel kam. ¹¹ Mi' dhir ba'p bam matgilh nat ba' bhaan jup matgir ja bui gu ja'tkam nat gu Dios pui' ja'k ba tii' nar jix kii' maa'nkam, dai pix nat buiñor soi'm ilhdhak ti jii'n'. Ba' gu jaroi' na pu'ñi' soi'm ilhdhai buiñor jup ti jii'ndha' gu Dios sia ku gu' chakui matgilhdhix nar Israel kam, gu Dios pix diilh pui' ja'k ba tigia' nar jix kii' maa'nkam ka', na gu' mi' pui'p tu daa'ñchu'nda' na jax gu Abraam, ja'p ji buusanda' nar taata'n ka'. ¹² Sia pui'p ji buusanda' nar ja taat ka' gu Abraam gui' nam ba matgilhdhix ka' nam jir Israel kam, dai pix no' mit tu' silhkam soi'm ilhdhak buiñor pu ba ti jii'n' gu Dios biipi' dir nam chakuim matgilhdha', no'm gu' sia xib pu buiñor ti jii'ndhatu'.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na pui' tu duñia' gu Dios jax na tiida' gu jaroi' no' soi'm ilhdhat buiñor ti jii'g'i'n'

¹³ Na gu' jano' nat gu Dios iimchux gu Abraam na makia' gu dhiir sia gu bopxi'n', cham tu' nat mi' pu tu duu gu Abraam na ji'k jax tu aagix kut ba' iimchux. Jax dhu' na gu' chakui pai' jax tu aagix ka' jano'. Gu' ja'pji na biix juraa'n ki'n' soi'm ilhdhat buiñor ti jii'g'i'ndha', pui' kut ba' pui'p tii' nar jix kii' maa'nkam, na cham tu' bhaan ua'tulhdhix. ¹⁴ Ba' no' gu' jax dhuukat dai gui' ja a'm ji chu bi'ya' git nam mi' pui' jimia' na ji'k jax tu aagix dhi' nat tu' iimchuxdhak gu Dios gu Abraam, jir tu' kub ka' git sia ku jaroi' tii' soi'm ilhdhat buiñor ti jii'g'i'n' gu Dios, gu dhi' bhaan bax maati' ka' git na cham pik jir ge'p jum duukam dhi' nat tu' iimchux gu Dios gu Abraam. ¹⁵ Na gu' pai' no'x jai'ch na jax tu aagix nam tu jimda'

gu ja'tkam, no't maadit cham am bua mi' pai' maa'n kap, dhi' bhaan jum ua'tulhdhai ba tulhiiñchuda' am. Gu' ji no' gu' pu cham pai' jax jup tu aagix, dho pu cham pai' jai'ch ka' ip gu ua'tulhdhara'.

¹⁶ Pui' ku ba' mi' dhir gu Abraam gu bopxi'ñ jik nam soi'm ilhdhat buiñor jup ba ti jigi'ñ gu Dios, ja maa gui' nat tu' iimchux jano' diilh gu Abraam, nat gu'x ja joi'mdak ja tii nam ja'p pix buiñor ti jigi'ñ. Ba' cham tu' dai na mi' pu tu duñaia' gu jaroi' na jik jax tu aagix ka' na ba' mai'chia' gui' na Dios tu maak, gu' ja'ppi no' soi'm ilhdhat buiñor jup ti jigi'ñ gu Dios ja'p na jax jano' gu Abraam. Ba' biix nach jik pu'ñi soi'ch ilhdhat buiñor ti jigi'ñ gu Dios, ja'p ji buusan nar jich chaat gu Abraam. ¹⁷ Na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam: "Aañ pui' ja'k jum duñaia' nap mui' ja'tkam jir ja taat ka'." Ba' dhi' gu Dios nat pui' tiidak gu Abraam nat jaroi' buiñor soi'm ilhdhak ti jii'ñ, dhi'r di' gu Dios gui' na sia koi'ñga'n ja dudua'ñdha' no' xi ilhii'ñ, gio nax bhaai' nap duñaia' gu tu' na pu cham pai' dhuuk jai'ch ka'.

¹⁸ Ba' gu Abraam silh pix ti jigi'ñdha' nar silhkam pui' na jax chitda gu Dios na mui' ja'tkam jir ja taat ka', sia ku gu' pu cham mat ka' na jax dhui pui' tum duñaia'. Ba' mui' tu bopxicha gu Abraam pui' na jik jax titda gu Dios. ¹⁹ Nat gu' gu Abraam cham jix jum o'jolph na soi'm ilhdhat tu' silhkam ti jigi'ñdha' buiñor gu Dios, sia ku gu' jano' ba aichdhidha' gux chamaam oo'm oidha'. Jix mat ka' gu' tii gu Abraam na cham xiim ba mukia' biima'n gu binga'n Saara, nam gu'x io'm bar jagi'gir ka', cham bhaai' panaas nam jax dhui ka ja tigia' gu a'aalh. ²⁰ Gu' ji na gu' gu Abraam xi kiikgida' na silhkam ti jigi'ñdha' buiñor gu Dios na jax titda, cham pai' pix am jum o'jolph iam, gu' ja'ppi na ja'kbui' kat jix io'm xim otdatgida' nax io'm xi chi jigi'ñdha' pui' na jax titda, ²¹ dai na pui' kai'chdha' na dai diilh gu Dios jix bhaai' na pui' tu duñaia' na jax kai'ch. ²² Pui' kut ba' gu Dios pui' tii gu Abraam nar jix kii' maa'nkam.

²³ Ba' pui' ja'k tum ua'na nat gu Dios jix kii' maa'nkam tii gu Abraam, na cham pai' buiñor ka ua'tulhdhix, daipu' pix nat soi'm ilhdhak buiñor ti jii'ñ. Ku gu' cham tu' ji na dai buiñor gu Abraam pui' tu ua'ñix, ²⁴ gu'

ja'ppi sia aach na jai'p jich iadhi'ñ dhi' nat jax chum ua'na. Na gu' pui' nach jax soi'ch ilhdhat buiñor ti jigi'ñ gu Dios jai' dhit, gui' pui'p bach ilhii'ñ nach jir jix kiki' ja'tkam, cham tu' buiñor ka u'ua'tulhdhix ich gu Dios gui' nat dua'ñdhak buusai' koi'ñga'n tir dir guch Xoi'kam nar jich ge'kam tuk xib. ²⁵ Nat gu' gui' pix jich Xoi'kam diilh jum do'ñcho nam mu'aa' na ba' pu'ñi ja'k tu namkix ka' guch ua'tulhdhara'. Ba' nat pai' dhuuk gio duadik jup buus mu dir koi'ñga'n tir, dhi' bhaan matgir na ba tu namkix guch ua'tulhdhara', ba' cham tuch dhaam kap tu'ii'.

5

Gu Paablo na pui' ba ti'ya' nam cham tu' bhaan kuiñcha ka bia' buiñor gu Dios gui' nam soi'm ilhdhat buiñor ba ti jigi'ñ

¹ Ba' aach jai' dhit cham tu' bhaan kuiñcha ka bia' buiñor gu Dios, nach gu' tu' silhkam ti jigi'ñ soi'ch ilhdhat nat guch Xoi'kam biix ba tuch ñamkichulh guch ua'tulhdhara'. ² Ba' guch Xoi'kam nat jix bhai' dhuu kuch ba'x bhai'ch chaatit jix bhai' ba tu jim buiñor gu Dios, na gu' gu Dios xich joi'mdat jich a'm ba ti niidhim xib, na chich gu' tu' silhkam buiñor ti jii'ñ soi'ch ilhdhak. Sia xib maa'n nach jax buiñor ti jii'ñdhatu', dai ji ba' nach jix bhai'ch chaatit ti niira nach buiñor aaya' gu Dios na pai' joidham jix chu abhaar, na pai' dhir biix kap jir ge'kam. ³ Ku gu' cham tu' ji nach dai dhi' bhaan jix bhai'ch chaat, gu' ja'ppi sia biix aixim bhaan nach jich chulhiiñ nach bhaan jix bhai'p jich chaat. Na gu' no'ch jich chulhiiñ, dhi' ba' bhaan jix io'm jich guguxdhaidha' ich nach soi'ch ilhdhat cham jich o'jolphi'ñdha' nach ti niirada' nach buiñor aaya' gu Dios. ⁴ Ba' no'ch gu' pu'ñi bax maat nach jax ja'k dui cham jich o'jolphdhat ti niirada' nach aaya' buiñor gu Dios, dhi' bhaan jix maati' ka' nach cham tu'ch o'jolphdha' sia kut tu' bhaan ma tuch ma'iich jix buam jum duukam. Ba' no't gu' pui' ji chu buus nach silhkam xi gu'ki' sia kut tuch ma'iich tu' bhaan, dho mi' dhir dai nach jix io'm jix bhai'ch chaatit ba ti niirada' nach buiñor aaya' gu Dios. ⁵ Ba'ch jujur am bhaan jix chaat ich nach silhkam buiñor aaya' pui' nach jax ja'k ti niira, na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na

pui'ch jurtu'n nat gø'ch a'm tajaa diihl gu Dios.

⁶ Pu cham bhaai'n ka' git gu' nach jax dhuich pallhbuidha' diihl pui' nach jax gi- ilhim jix u'ua'tulhdhix, gu' ji nat gu' guch Xoi'kam ya' ma ai nat pai' dhuuk gu Dios diihl tu dai, ba' siamrich a'mkam ma muu nach jix u'a'tulhdhix, giilhim jix buam tu jim ich gu'. ⁷ Aach nach jix maat ya' aach jich bui, jix xijai na jaroi' pu ti'ya' na bhaankam mukia' gu jumai no'm bax mu'aam no't tu' bhaan cham am bua, ni ku cham iam xim gu'nguxi'ndha' sia kut gu' tii mi' pui' jii jax na tu aagix ka'. Siamri chi tii am jum gu'nguxi'ndha' palhiip no'x io'm jir jix bhai'kam gu jaroi', gu' chi ba' pik no' giilhim jix buam tomaat. ⁸ Gu' matgim gu Dios ja'pji nat xich joi'mdak jich chii sia kuch giilhim kax u'ua'tulhdhix. Tii' nat mooch a'mkam muu guch Xoi'kam sia pu chu'm jix u'ua'tulhdhix kam. ⁹ Gu' ba' xich cham tu' bhaan kuiicha ka bia' ich buiñor gu Dios, nat gu' guch Xoi'kam pix pui' ja'k tu duu. Ba' sia jano' cham tu' kach chulhiina' ich na pai' dhuuk jum aaya' nam jum tulhiina' gui' nam cham mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios. ¹⁰ Ba' nat gu' diihl gu Dios pui' tu duu, nat gu'ch a'mkam muu gu Maraa'n nach aach buiñor jix bhai' bi'ya', sia kuch jir ki'darga'n kat nach jix u'ua'tulhdhix, dhi' bhaan jix maati' na pu cham pai' dhuuk jup kach chulhiinchuda' sia pik nar jax ka' git, dai nach gammiji pu buiñor bap tui'ka' ba'. ¹¹ Ku gu' cham tu' ji nach ja'p pix gammiji buiñor jup tui'ka' gu Dios, gu' ja'pji nach buiñor jix bhai'ch chaat ka' bhaankam gu Gø'kam jich Xoi'kam, na chich gu' bhaankam guch Xoi'kam jix bhai' ji bii buiñor gu Dios.

Gu Paablo na bhaan ba tu a'ga' gu Adaan gio guch Xoi'kam

¹² Ja'pni moom duu jano' nat gu Adaan biip'i' ya' ai dhi oi'nga'n bhaan nat ba' gatuuk guch Xoi'kam ya'p ba ai. Gu Adaan nat biip'i' ya' do'ñocho gu Dios, dai dhi' bhaan ya'jai'chdhir gu u'a'tulhdhara' nat ba' bhaan ji jii gu muuki', biix ba' gu ja'tkam bhai' ga'm pu ja daam jimiidha' ip, nam gu' pui'p bam u'a'tulhi'ndha' nat jax jum u'a'tulh gu Adaan. ¹³ Pu bax jai'ch ka' gu u'a'tulhdhara' ya' dhi oi'nga'n nat chakui jai'chdhirik na jax ja'k tu aagix ka' gui'

nat Moisees tu ua'na, ba' cham tu' mat ka' am gu ja'tkam nam tu' bhaan jum u'a'tulhi'ndha'. ¹⁴ Gu' pix ji nam gu' sia ko'iidha' gui' nam pu'nim u'a'tulhi'ndha' nat jax jum u'a'tulhdhak gu Adaan, pu jano' dir jam ba' ga'm bhai' pu ko'iidha' nat dir jup muu gu Adaan, sia kut gu' mi' dhir jup ba tu ua'na ba' gu Moisees na jax ja'k tu aagix ka'. Ba' nat jax ja'k tu jii gu Adaan, jum aa'nda' na jumai ya'p aaya' na maakam jup tu jimia'.

¹⁵ Ku gu' cham tu' ji nar ja'xbui' ip dhi' nat tu' bhaan xich joi'gilh gu Dios na jax gu u'a'tulhdarga'n gu Adaan, na gu' nat jum u'a'tulh jano' gu Adaan, mui' ja daam jii gu muuki', sia kut tii dai dhi'm u'a'tulh. Matgim gu' gui' nat tu' bhaan xich joi'gilh gu Dios, jix io'm ji nar gø'p jum duukam, nat gu'x bhai' ba tu ja jii gu ja'tkam pui' mui' ip, daipu' diihl guch Xoi'kam nat bhaan jix bhai' tu ja jii. ¹⁶ Ba' dhi' bhaan jix maati' na cham tu' ja'xbui' ip nat ji'x jum u'a'tulh gu Adaan gio nat ji'x jup xich joi'gilh gu Dios. Na gu' gu Adaan mu ja'k ja' bhiich gu ja'tkam nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiindha', gu' ba' guch Xoi'kam nat ya'p ai, pui' ja'k jup tu duu na gu Dios pui' ti'ya' na biix ba ua'ñchudhix ka' guch u'a'tulhdhara' sia ku chich mui'kim bach u'a'tulh. ¹⁷ Na gu' gu Adaan nat jum u'a'tulh, biix ja daam jii gu ja'tkam gu muuki', sia kut gu' tii diihl gu Adaan jum u'a'tulh. Ba' pu'ni dai guch Xoi'kam ip nam bhaan biix jix bhai' ji bi'ya' buiñor gu Dios pui' pix, cham jum aa' nam tu' jax dhuina'. Mi' dhir ba'p bax bhaai'n ka' nam biixchu'x bhai'm duukam bap tu buada'.

¹⁸ Ba' pui' nat jax jum u'a'tulh gu Adaan nat ba' jai'chdhir nam pai'm tulhiina' gu ja'tkam nam pui'p jum u'a'tulhdha' nat jax jum u'a'tulh gui', guch Xoi'kam jix bhai'p ja duu nat muu bhaan gu u'uux na gai biit. Ba' biix cham tu' bhaan kax u'ua'tulhdhix ka' am, dai nax bhai' ba tu ja jimda'. ¹⁹ Piam ja'pni ja'k jax ña pim ja'k jix bhai'x maati' kaaya'. Gu Adaan cham tu' ka'm tii gu Dios nat jax tii tii'n na jax ja'k jix aa'. Pui' kut ba' biix ja daam jup jii gu u'a'tulhdharga'n, na mit gu' mi' pui'p tu daa nat jax tu jii gui'. Ba' guch Xoi'kam nat ya'p ai, mi' pui' tu duu na jax jix aa' gu Dios, ba' biix pui'p ja duu nam jix bhai' ji bi'ya' buiñor gu Dios.

²⁰ Gu' ba' nat pai' dhuuk tu ua'na gu Moi-

sees na jax ja'k tu aagix ka', jix io'm gɛ' bhai' jim gi'ihl gu ua'tulhdhara'. Gu' ji na gu' nat jix io'm gɛ' bam gi'ihl gu ua'tulhdhara', ba matgir nat gu Dios jix io'm jum jum gi'ihl nat jix ja joi'gilh gu ja'tkam. ²¹ Ba' aañ joidham jix bhai' ba tuñ jim xib, nañ gu' cham tu' bhaan kuiñcha ka bia' buiñor gu Dios, nat gu' xiñ joi'mdak jiñ chii' bhaankam gu Gɛ'kam jich Xoi'kam, pui' nat jax jich dhaam jum jii gu muuki' nar kuiñcha'n gu Aadaan nat jum ua'tulh.

6

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na ja'p ji buusan nach ko'iix buiñor gu ua'tulhdhara'

¹ ¿Jax japim ba' ilhdhat kɛɛñ jaaduñ nat gu Dios jix io'm xich joi'gilh nat pai' dhuuk jix io'm jum gi'ihl gu ua'tulhdhara'? ¿Panaas aa ba' kur am nach maa'n nach jax jich ua'tulhdhidha' na ba' gu Dios jix io'm jum gi'lhhdhidha' na xich joi'gi'nda'? ² Chaam tu' ji nar am nach kach ua'tulhdhidha', na gu' ja'p ji buusan nach aach ba ko'iix buiñor gu ua'tulhdhara'. ¿Jax gi dhuip kar am nach pui buiñor jum tu-i'ngida'? ³ ¿Ka' pim ji chakui maat aa na chich maa'n maa'nkam pix jum jich dhuu biima'n guch Xoi'kam na chich pai' dhuuk jich bopko suudai' ki'n, gio na chich maap jum koi jano' na mit pai' dhuuk mua? 'Jano' na chich pai' dhuuk jich bopko suudai' ki'n, dhi' ja'p jir jum duukam na mit maap guch Xoi'kam much chua ti di'n kir jano' na mit pai' dhuuk mua. Ba' na chich maap koi guch Xoi'kam, pu kai'nikam maap koi chich nach ba' jai' pui'p duudadii giop baapmigi'a' nat jax jum duu gui'. Mi' dhir ba' pu'ñi bar jix kikiñ ja'tkam ka' ich, jix bhai' ba tuch jimda' ip ba', na gu' guch Gi'kora' na bi'xchu'x bhaai' na joidham tu'm jum tu duñia', dua'ñ guch Xoi'kam.

⁵ Ba' no' chich gu' pu'ñi jai' biima'n jum koi guch Xoi'kam, dho pui' biima'n dud-uadik jum baapam jachich nat pai' dhuuk duadik bam gui'. ⁶ Ba' bax maat ich nat guch ua'tulhdhara' biix bhai' pup bii biima'n guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai biit na mit bhaan sissapa jano' na mit mua, ba' xib cham tu'ch dhaam kap tu'ii'. ⁷ Na gu' gu jaroi' no' ba muukix tukgaram bhaan, cham tu' daam ka jimda' gu ua'tulhdhara'. ⁸ Ba' ti jiiigi'ñ ich na chich biima'n koi guch

Xoi'kam jano' na mit mua, gio pui'p ti jiiigi'ñ ich na chich biima'n jum duudadii baapam jano' nat pai' dhuuk duadik bam mi' dhir koi'ñga'n tir. ⁹ Jix maat ich ip sia na guch Xoi'kam cham tu' giop ka mukia', nat gu' muukik duadik ba bam, na gu' gu muuki' cham bhaai' na jax dhui giop ka mu'aa'. ¹⁰ Nat gu' guch Xoi'kam pu daipu' maa'nnim pix muu jich a'mkam nach jix u'ua'tulhdhix kat, pu cham ji'xkat pai' dhuuk ka mukia' ip gio, pu gammiji ba duaka' buiñor gu Dios jano' dir nat duadik giop bam. ¹¹ Ba' pu'ñi ip aapi'm, ti jiiigi'ñdha' pim na pim ba ko'iix buiñor gu ua'tulhdhara', ba' dai gu Dios buiñor japim pix ba dudua, na pim gu' maap bap tui'dhi' guch Xoi'kam.

¹² Ja'p japim xi dhui ya' dir ja'p ja'k gu ua'tulhdhara' na ba' cham pui jam daam jum tui'ngida' jam tutku' bhaan. Cha'pim tu'p jum buixi'ñdha' sia ku tii jam chian na pim jix buam jum duukam jum tu duñia', sia chi jax chu tatda' jam tutku' bhaan. ¹³ Cha'pim mi dadoo'ñchi'ñdha' gu jam tutku' gu ua'tulhdhara' na cham biix aixim bhaan pu tu buada' na jax ilhii'ñ, gu' ja'ppi gu Dios na pim mui' xi dho'ñchidha' na ba' bhaan pu tu duñia' na jax jir jix bhai'm duukam. Na pimit gu' aapi'm ba koi buiñor gu ua'tulhdhara', ba' giop dudua pimit na pim ba' mi' dhir pui' ba tu duñia' na jax ja'k jix aa' dai gu Dios. ¹⁴ Mi' dhir dho gi ba' gu' cham tu' jam daam kap tui'ngida' ji gu ua'tulhdhara', na gu' xi jam joi'mdat jam a'm ba ti niidhidha' gu Dios pui' pix, cham tu' na pim mi' pu tu duñiim na jax tu aagix.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na cham tu' ja daam kap tu'ii' gu ua'tulhdhara' guch Xoi'kam jiiigi'ñdham Rooma kam

¹⁵ ¿Ka' gu' jax gi ja'k ilhdhat kɛɛ pim dhi' pui' na gu Dios pui' pix xich joi'mdat jich a'm ba ti niidhim, cham tu' na chich pu tu duu na jax tu aagix? ¿Ka' gu' pui' ilhdhat kɛɛ pim aa na cham jax bua siach chi ba'ch ua'tulhdhimik, kapbhai' na pui' pix xich joi'mdat jich a'm ti niidhim gu Dios? Chaam tu' ji nar pui'. ¹⁶ ¿Jax gix maat japim no't jaroi' tujuandam tugi'ñ ki'n mi' pai' ba ai buiñor gu jax chu'm gɛ'kam pui' pix cham ji namkidhat? ¿Cham aam aa'nda' na mi' pui' tu duñiidha' na jax tiidaidha' gu gɛ'kam tugi'ñ, na gu' pu kai'nikam mi aaya'? Pu'ñi ip dho no' jaroi' buiñor jum tui'dhi'

gu ua'tulhdhara', jum aa'nda' na mi' pui' tu duñiidha' na jax jix aa'nda', ku gu' dhi' mu ja'k bhiihdha' ji na pai' gammiji mi' pup jum tulhiindha'. Gu' ba' no't jaroi buiñor jup ai gu Dios, pu kai'ñkam buiñor jup aaya' na mi' pui' jimia' na jax jup jix aa'.¹⁷ Ba' aañ taxchaabgi'ñ gu Dios na pim aapi'm dai gu Dios pix bar tujuandam tugi'ñ, joidham bñx jam jujur ki'n japim mi' pui' jiim na jax jix aa', na pimit gu' pui' ja'k maat na mit jax jam aa'ñ, sia ku pim gu' bëpi' dir giilhim kam tulhiindha' na pim jir tujuandam tugi'ñ ka' gu ua'tulhdhara'.¹⁸ Mi' dhir na pimit bubuakik na pim xir tujuandam tugi'ñ kat gu ua'tulhdhara', mi' ja'k japimit jup baap na pim pai' mi' pui' ba jiim ba' na jax jix aa' gu Dios.¹⁹ Aañ tu ua'rgidhat bhaan tu a'ga na tu' jax jum buada' ya' dhi oi'ñga'n na pim ba'x maatit jiñ kaaya' nañ bhaan tu a'ga gu i'mda' bhaan. Ba' pu'ñi na pimit jax dhuu na pimit do'ñchi gu jam tutku' gux buam jum duukam na pimit ba' bëx aixim bhaan giilhim jum ua'tulh, pu'ñi pim jup do'ñchidha' gux bhai'm duukam na pim ba' mi' pui' ba jiimda' na jax jix kii' ka'm nii'ñ gu Dios, na pim jix u'uañ bap tui'ngida' buiñor gui'.

²⁰ Na pim pai' dhuuk kar tujuandam tugi'ñ ka' gu ua'tulhdhara', chakui pim mi'p tui'ngida' na pai' xib jix kii' ka'm ba jam nii'ñ gu Dios.²¹ Pu cham tu' pimit mi chii na pim jax ja'k tu jimdat bëpi' dir na pim jum ua'tulhi'ndha', dai na pim bhaan pix tii bax xi'ir ba' xib, na pim gu' mu ja'k silh ba jiimit na pim pai' gammiji git mi' pup jum tulhiindha'.²² Ba' xib na cham ka tu jam juantu'n gu ua'tulhdhara', dai na pim mi' pui' ba jiim na jax jix aa' gu Dios. Dhi' dho gi gu' mi tigia' pim ji na tu'r jix kii'p jum duukam, na pim gu'x u'uañ ki'n bap tui'ngida' buiñor gu Dios, ba' gatuuk dai na pim buiñor ba aaya' na pim ba' pu gammiji buiñor bap tui'ka'.²³ Gu ua'tulhdhara' dai dhi' ki'n tu namki'ñ na mu ja'k bhiihdha' gu jaroi' na pai' gammiji mi' pup jum tulhiindha'. Matgim gu' gu Dios baidhika' ji na buiñor bap tui'ka' gammiji na pai' joidham jix bhai' ba tu jimda' gu jaroi' na bëma'n maa'n maa'nkam bap jum duña' guch Xoi'kam gui' na xib jir jich G'e'kam tuk.

7

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na jax jir jum duukam pui' na jax chu aagix

¹Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, jix maat japim na jax kai'ñkam jix jai'ch ka' jax na tu aagix ka'. Ba' dhi' na jax tu aagix ka', daipu' na ji'x pix duaka' gu maa'nkam bhaan jup tui'ngida', cham tu' na pui bhaan jup tui'ngida' sia ku ba muukix.²Pui' na jax maa'n gu ubii no' ti bëina' na gu'm aa'nda' na bëma'n jup tui'ngida' gu chio'ñ na ji'x duaka', na gu' pui' ja'k tu aagix. Ba' no't gu' jax dhuukat ma muu gu chio'ñ, gu ubii cham tu' ki'n ji bi'ya' buiñor gu chio'ñ gui' na ba mukia', mi' pix juugit aaya' gu' na ji'x tu aagix ka' nam maap jup tui'ngida'.³Ba' no' gu' gu chio'ñ ka dua nat gu ubii jumai ba oi gu chio'ñ, dhi' pui' ja'k bam kai'chdha' na jax gui' nam jir ganai' pix ka'. Ji' ji no't gu' pu'ñi tu' bhaan ma muu gu chio'ñ, dho gi gu' cham jax bua ji siat ba' jumai ba oi.

⁴Ba' pu'ñim duu pimit aapi'm jiñ jaaduñ, koi pimit bëma'n guch Xoi'kam na ba' aapi'm mi' dhir cham jam daam kap tu' i'ngida' pui' na jax tu aagix, na gu' ja'p ji buusandat na dhi'r jam bëina' kat. Gu' ji na gu' mi' dhir na pimit giop dudua, jumai ba oi pimit, na pim gu' guch Xoi'kam pix ja'k ba kaichu' gui' nat duadik giop bam koi'ng'a'n tir dir. Ba' dhi' gu Dios jix nat pui' ja'k tu duu nach ba' pu'ñi ya' dir ja'p ja'k bar jix kiki' ja'tkam ka' buiñor, ba' dai nach mi' pui' ba jiimda' na jax jix aa'.⁵ Na gu' pui' na jax tu aagix ka', panaas kut dhi' ba'ch ñiñnich nach jix buam jum duukam jup tu duña' na chich chakui bëma'n ko'iik guch Xoi'kam. Dhi' ba' mu ja'k jich bhiihdhatu'ndat panaas nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhiindha'.⁶Gu' ji na chich gu' xib ba koi buiñor dhi' na jax tu aagix, ba' cham tu'ch dhaam kap tu'ii'. D'ihkob ja'k pix bap tu'ii' ich xib nach pai' dhir cham tu' bhaan jax jich aagit mi' pui' ba jiim na jax jix aa' gu Dios. Dai nach pui' tu duñiim na ji'k jax jich jurtudim gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mdaga'n, cham tu' na jax chu aagix na tu u'uañ x u'uan ta'm.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na chich jax ja'k duuk maat nach a'm jup tu'ii' gu ua'tulhdhara'

⁷J'a'p japim ilhdhat jiñ k'e'e aañ jaaduñ na panaas ja'p kai'ñkam jup kai'ch iñ nar ua'tulhdhara' dhi' pui' na ji'k jax tu aagix?

Cham tu' ji matgim. Na gu' no' cham pai' jax tu aagix ka' gít, aañ xib pu cham mat ka' gít na tu' pui'm tíiti' ua'tulhdhara'. Pui' na jax nañ pu cham mat ka' gít xib no'p jir ua'tulhdhara' nañ bëix aixim ja'p pix bhax chu aa'nda' gu tu' no' gít chakui pui' ja'k tu aagix ka'. Gu' ji na gu' ja'pni tu ua'ñix: “Jir ua'tulhdhara' no'p gan ja'p pix bëix aixim bhax chu aa' nap gít xi chu bia'ka' gu tu'.”⁸ Gu' ba' gu ua'tulhdhara' dhi' bhaan jim iatak na ji'k jax tu aagix bhai'ch dhaam ji jii, panaas ba' kut diihl gu ua'tulhdhara' pui' ja'k tu dai na jax ja'k tu aagix ka' na ba' dhi' bhaan jix bhai'ch bhüya'. Na chich gu' dhi' ba' bhaan bhai' ji ñiñña nach jax ja'k jich ua'tulhdha', mu ja'k jach ba' ba jiiñit nach pai' gammiji gít mi' pup jich chulhiñdha'. Na gu' no' pu cham pai' jax tu aagix ka' gít, pu cham pai'x jai'ch ka' gít gu ua'tulhdhara'.⁹ Nañ pai' dhuuk chakui mat ka' aañ na jax tu aagix ka', joidham jix bhai' tu jimda' iñ panaas, pu cham pai' bhaan jax jiñ aa'nda' iñ gu tu' ua'tulhdhara'. Gu' ji na gu' na ñich pai' dhuuk bhai' ji maat na ji'k jax tu aagix, panaas kut mi' dhir kia'pix bhai' ji jai'chdhir gu ua'tulhdhara',¹⁰ ba' dai na mu ja'k bañ bhüichdhatu' nañ pai' gammiji mi' pup jiñ chulhiñdha'. Na gu' dhi' na ji'k jax tu aagix, tii pu kai'ñkam tum ua'na nach mi' pui' jimia' na ba' mi' dhir jix bhai' ba tuch jimda', gu' ji na gu' ja'kbui' kat mu ja'k pix bach bhüichdhatu' nach pai' gammiji mi' pup jich chulhiñdha'.¹¹ Gu' bak ji nat jax dhui pix bhaan jix bhai'ch bhii ji gu ua'tulhdhara' pui' na ji'k jax tu aagix, pui' kut ba' panaas dhi' mi' dhir mu ja'k jup jich bhüich nach pai' gammiji gít mi' pup jich chulhiñdha'.

¹² Ku gu' tiir jix uañ ji dhi' bëix na ji'k jax tu aagix, cham tu' na ua'tulhdhara' bhaan jup tu'ii'. Bëix ji'ma'na na ji'k jax tu aagix jir mi' pui' na jax jum kai'ch, jir jix kii'p jum duukam. ¹³ ¿Gu' ba' ja'p kai'ñkam jup kai'ch iñ aa panaas jiñ jaaduñ na gux kii'p jum duukam ba' mu ja'k ti bhüichu'na na pai'r tu tulhiñara'? Chaam tu' ji matgim. Gu' ja'pji gu ua'tulhdhara' na dhi' bhaan ti bhüichu'na na ji'k jax tu aagix, panaas ba' ku dhi' na jax ja'k tu aagix pui' ja'k tu bua, sia ku tiir jix kii'p jum duukam. Gu' ji nat gu' dhi' bhaan jup matgir ba' nar jix buam jum duukam gui' na pui'm tíiti' ua'tulhdhara',

diihl maaxik jum kii.

¹⁴ Jix maat ich ip na pui' na ji'k jax tu aagix jir tøkob kam, cham tu'r ya' kam dhi oi'ñ-ga'n bhaan. Ba' aach nach jir ya' kam dhi oi'ñga'n bhaan, ja'p ji buusan nach ga'lhix buiñor gu ua'tulhdhara' na ba' mi' dhir jup tuch juantu'n nach jup tu buada' na tu'r jix buam jum duukam. ¹⁵ Aañ cham maatiit na jax kai'ñkam pui' ja'k tuch jimda', na gu tu' no'ñ tii jax jix dhuñiim nañ jax jix aa'nda', cham ji'xdha'ñ mi' pu duñia', gui'ñ pix pui' ba duiñchu'nda' nañ tu' tii cham aa'nda' nañ pu duñia'. ¹⁶ Gu' ji na gu' nañ jix bhai' xiñ ga'nga nañ pu'ñi cham tu' mi' pu buada' gu tu' nañ tiix aa'nda', dai gu tu' nañ cham aa'nda' nañ pui' ba tu duñia', dhi' bhaan jix maati' nar jix bhai'm duukam pui' na ji'k jax tu aagix, cham tu' na ua'tulhdhara' bhaan jup tu'ii'. ¹⁷ Ba' cham tu' aañ nañ pui' tu buada' gu tu' nar jix buam jum duukam, gu' ja'pji gu ua'tulhdhara' nañ a'm jup tui'ka' na pui'ñ dhuñichu'nda'. ¹⁸ Ba' bax maat iñ na guñ chuuku' ya' kam dhi oi'ñga'n cham tu'x kii'p jum duukam bhaan jup tui'dhi', gu ua'tulhdhara' bhaan jup tui'dhi'. Na gu' gu tu' no'ñ tiix aa' nañ pu duñia', cham jañ ji'xdha' pu duñia'. ¹⁹ No'ñ tii pux chu dhuñiim na tu'r jix bhai'm duukam, dai gux buam jum duukam jañ pix pu tu duñia' nañ tu' tii cham pu dhuñiim ka'. ²⁰ Gu' ba' no'ñ gu' aañ tii cham pu dhuñiim gu tu' nar jix buam jum duukam, dhi' bhaan jix maati' na cham tu' aañ nañ jix buam jum duukam jup tu buada', gu' ja'pji gu ua'tulhdhara' nañ a'm jup tui'ka' na pui' ja'k jiñ dhuñichu'nda'.

²¹ Jix bhai'x mat ka' iñ tii na cham jir am ka' gu tu' nañ pui' ba tu duñia', gu' pix ji na gu' panaas dai dhi'x bhaai'n ka' nañ pu tu duñia' na tu'r jix buam jum duukam ka', sia kuñ gu' aañ tii cham aa'. ²² Jiñ jur am bhaan aañ ti jii'gi'ñ nar am pui' na ji'k jax tu aagix, ²³ gu' ji na gu' ja'p dir ja'k jiñ a'm jup baapak jumai na pui'ñ jurtu'n nañ cham mi' pui' jimmida'. Dhi' ba'r di' gu ua'tulhdhara' nañ a'm jup tu'ii', panaas ku ja'p jiñ dhuuk na mu pai'ñ kuup nañ ba' cham mi' pui' jimia' na jax jir am.

²⁴ Ja'p moox buam iam. ¿Jaroo ba' chiñ palhbuidha' nañ mu ja'k ba jim nañ pai' gammiji mi' pup jiñ chulhiñdha'? ¿Jaroo ja'k jootsa' gu ua'tulhdhara' nañ dhaam jup tu'ii'? Na gu' aañ cham bhaai' nañ diihl

ja'k jootsa'. ²⁵ Dai dho gu Dios jix bhaai' na pu duñia', dhi' nañ jaroi' taxchaabgi'ñ aañ bhaankam gu Gø'kam jich Xoi'kam. Ba' sia kuñ tii ti jigi'ñ nar pui' na ji'k jax tu aagix buiñor gu Dios, guñ chuuku' bhaan mi' pui' tu daa'ñchu' iñ na jax jiñ jurtu'n gu ua'tulhdhara'.

8

Na bhaan ba tu a'ga' gu Paablo nam guch Xoi'kam jigi'ñdham mi' pui' jiim na jax ja jurtu'n gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda'

¹ Na gu' gui' nam ji'k buiñor bap tui'ñgi-da' guch Xoi'kam, cham tu' mu ja'k ka jiimda' am nam pai' gammiji git mi' pup jum tulhiñdha', nam gu' cham tu' mi' pui' ka jiimda' na jax jix aa'nda' gu ja tutku', gu' ja'pji daipu' na jax pix ja jurtudidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda'. ² Na gu' no'ch pu'ñi buiñor jup tui'ñgit guch Xoi'kam mi' pui' ba jiim na jax jich jurtu'nka' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda', cham tu'ch dhaam kap tui'ñgida' gu ua'-tulhdhara', ba' cham tu' mu ja'k ka jiimda' ich nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhiñdha'. ³ Gu Dios pui' ja'k ba tu duu gu' nat tu' cham ji'xdha' pu duu gui' na jax tu aagix nat Moisees tu ua'nak, cham bhaai'n ka' gu' na jax dhuich pataasa' guch chutku' bhaan nach jir ya' kam dhi oi'ñga'n. Ba' gu Dios bhai' ma joot gu diilh Maraa'n pu chu'm jup xi dhuuk na jax chu'm gu ya' kam maa'nkam dhi oi'ñga'n ta'm nat ba' ya' muu jich a'mkam nach jix ua'tulhdhix, pu'ñi dhuuk ba' cham tu'ch dhaam kap tu'ii' xib guch ua'tulhdhara'. ⁴ Gio pu kai'ñkam pui' ja'k duu ip na ba' pui' ja'k dui bax bhaai'n ka' nach mi' pui' ba jimia' na jax tu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak, nach gu' cham tu' mi' pui' ka tu daa'ñchu'nda' na jax jix aa'nda' dhich chutku' nar ya' kam dhi oi'ñga'n bhaan, gu' ja'pji na jax ja'k jich jurtu'nka' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda'.

⁵ Na gu' gui' nam pui' mi' pui' tu daa'ñchu' na jax jix aa'nda' gu ja tutku' nar ya' kam dhi oi'ñga'n bhaan, dai gu tu' nar ya' kam dhi oi'ñga'n nam bhaan jix buam jum aa'nda'. Gu' ba' gui' nam mi' pui' jiimda' na jax jup ja jurtu'nka' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' na cham maax, dai gu tu' na cham maax jam bhaan jix buam jup jum

aa'nda'. ⁶ Gio gu' gu jaroi' nax buam jum aa'ntugit gaagidha' na jax jurtu'nka' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda', dhi' joidham jix bhai' tu jimia', na gu' buiñor ja'k aaya' gu Dios na pai' joidham jix bhai' tu tatda'. Gu' cham ji' gui' na dai bhaan jix buam jum aa'nda' gu ya' kam dhi oi'ñga'n na tu'x maax, na jax jurtu'nka' gu tukga'n, dai gu' na mu ja'k bhiiya' na pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha'. ⁷ Gio gu' gui' nam pu'ñi dai bhaan jix buam jum aa'nda' na jax ja jurtu'nka' gu ja tutku' nar ya' kam dhi oi'ñga'n, dhi' bhaan jix maati' ka' nam jix bhaamki'ñdha' gu Dios, na gu' cham bhaai'n ka' nam jax dhui mi' pui' jimia' na jax tu aagix buiñor, gio gu' cham ji'xkat mi' pui' jimia' am sia pik jax ka' git. ⁸ Ba' cham ji'xkat ja kiigalhdha' gu Dios gui' nam pu'ñi daix buam jum aa'ntugit gaagidha' na jax ja jurtu'nka' gu diilh ja tutku', na gu' dai gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch ka' nam jix kiigalhi'ñdha'.

⁹ Ba' aapi'm jiñ jaaduñ, cham tu' mi' pui' ka tu daa'ñchu' pim na jax jam jurtu'n gu jam tutku' nar ya' kam dhi oi'ñga'n, gu' ja'pji dai na jax pix jam jurtudim gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mdaga'n gu Dios, gui' dho ji no' silhkam jam a'm jup tui'dhi'. Na gu' gu jaroi' no' cham mi' pui' tu daa'ñchu' nat jax ja'k tu jii guch Xoi'kam, cham tu' bhaan jup tui'ñgida' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mdaga'n gu Dios. ¹⁰ Gu' ji no' gu' mi' pui' tu daa'ñchu' nat jax ja'k tu jii guch Xoi'kam, dho gi' gu' dhi' bhaan jix maati' ka' ji na bhaan tajaaniix ka' gu silhkam jix Dhuudu' kam jix Uañ li'mdaga'n gu Dios. Gio dhi' bhaan jix maati' ka' nat gu Dios mi' dhir ba baabu na pai' bhaan kap tui'ñgit gui' na diilh jax ilhii'ñdha' na pu tu duñiidha' na tu' ya' dhi oi'ñga'n jax jum bua. Sia dhi' bhaan jup jix maati' ka' nat gu Dios buiñor jix bhai' ba bii, ba' cham tu' mu ja'k ka jimda' na pai' gammiji git mi' pup jum tulhiñdha', na gu' ba uañchudhix ka' gu ua'tulhdharga'n. ¹¹ Gu' ba' no' gu' silhkam jam a'm tajaaniix gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mdaga'n gu Dios, nat jich Xoi'kam gio dua'ñdhak jup bamii' mu dir koi'ñga'n tir, dhi' ji' Dios nat bamii' guch Xoi'kam, jai' tutku' jam makia' na pim ba' cham tu' pui' ka tu jimda' na jax biipi' dir, sia ku gu' pui' na jax bar ya' kam dhi oi'ñga'n. Gux

Dhuudu' kam jix Uaň li'mdaga'n pix jai' jam pataaxdha' dhi' na jam a'm ba tajaaniix.

¹² Ba' pu'ni pix aapi'm jiň jaaduň jich Xoi'kam bhaan, jich a'm jum aa' nach mi' pui' jimia' na jax jich jurtu'nka' gux Dhuudu' kam jix Uaň li'mdaga'n gu Dios, cham tu' na jax jich jurtu'nka' guch chutku' nar ya' kam dhi' oi'nga'n. ¹³ Na gu' no' pim aapi'm mi' pui' jiim na jax jam jurtu'nka' gu jam tutku', mu' ja'k bhüya' pim na pim pai' gammiji mi' pup jum tulhiindha'. Gu' cham ji no' pim gu' mi' pui' jiim na jax pix jam jurtudidha' gux Dhuudu' kam jix Uaň li'mdaga'n gu Dios, na gu' dai na pim buiñor jimia' gu Dios na pai' joidham jix bhai' ba tu jam jimda'. Ba' dhi' ja'p ji buusnia' na pim mu'aa' gux ua'tulhdhix kam jam tuuku' na pim bhaan kap tu'i'ngida' biipi' dir.

¹⁴ Ba' gui' nam pu'ni mi' pui' jiimda' na jax pix ja jurtudidha' gux Dhuudu' kam jix Uaň li'mdaga'n gu Dios, dhi' pui'm tiiti'nda' am nam jir maamra'n gu Dios. ¹⁵ Ba' cha'pim jix chotdonit mi' pui' jiimda' na jax jam jurtudidha' gux Dhuudu' kam jix Uaň li'mda'. Na gu' dhi' cham tu'r di' gux buam jum duukam na ja'p pix tu jam juantu'n na ba' mi' dhir cham bhai' ka tu jam jimia', gu' matgim dhix Dhuudu' kam jix Uaň li'mda' pui' ba jam duu ji na pim jir maamra'n ka' gu Dios. Dhi' pix jix Dhuudu' kam jix Uaň li'mda' pui'ch jurtu'nka' nach ba' gu Dios pui' iimda' nar jich Gi'kora'. ¹⁶ Dhix Dhuudu' kam jix Uaň li'mda' maap jum dagia' am gu diihl jich ii'mda', ba' maa'n ni'ook xip dui am mi' dhir pui' ba ti'ya' nach aach jir maamra'n gu Dios. ¹⁷ Gu' ba' no'ch mi' dhir pu'ni bar maamra'n gu Dios, dho dai nach a'm ba tu bi'ya' gui' nat tu' Dios diihl jich iimchux. Ba' dhi' na tu'ch a'm bi'ya', maap jich a'm ji bi'ya' gook dit guch Xoi'kam, ku gu' no' chich ja'xbui' pui'p jich chulhi' ji nat jax jum tulhi' guch Xoi'kam, ba' mi' dhir dai nach buiñor ba aaya' na pai' joidham jix chu abhaar.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na cham jax bua sia kuch jich chulhiin xib

¹⁸ Aaň ja'pni ilhiin, na cham tu' ja'xbui'p jir ge' dhi tulhiinara' na jax gui' nach tu' tigia' gatuuk na joidham jix abhaar. Aaň jiň bui jir cham tu' dhi tulhiinara'. ¹⁹ Na gu' nat ji'k tu'p tu duu gu Dios dhi oi'nga'n bhaan, ti' ti niira am na git bam aaya' gui'

gu tanoolh na pai' dhuuk gu Dios diihl ba tu aa'nda' nam jir jaroi' dha' gu maamra'n.

²⁰ Cham tu' pui' ja'k tu'm tu bii gu' nat jax pik kai'nikam tiip tu duu gu Dios gui' na tu'x chu jai'ch ya' dhi oi'nga'n. Ku gu' cham tu' ji nat diihl pui' ja'k tu bii, gu' ja'pji gu Dios nat diihl pui' ja'k jix aa, ba' kapup jix bhaai' na jax dhui gio pui' ja'k jup tu bi'ya' nat jax pik kai'nikam jup tu duu gu Dios. ²¹ Na gu' gu Dios pix diihl pui' ja'k tu duñia' na jax ja'k gio pu chu'm jup tu bi'ya' nat jax pik kai'nikam jup tu duu, na gio tu'p bax chu bhaai'n ka', cham tu' na gatuuk cham pai' tu matgilhia'. Na gu' xib bhaan jup tu'ii' gu tulhiinara' dhi' nat ji'k tu'p tu duu gu Dios. Ba' gu Dios pix diihl giox joi'mdaip ja tiigüix bhai' ja duñia', pui' ip na jax jix joi'mdat ja palhbui'ñ gui' na maamra'n ba ja ilhiin.

²² Jix maat ich na giilhim tulhiinara' tir jup tu tu'i'dhi' dhi' biix nat ji'k tu'p tu duu gu Dios ya' dhi oi'nga'n, tiix ko'kom tum bua ja'p na jax maa'n gu ubii no' bax chiigim gu alhii nax ko'kom jum buada'. ²³ Ba' pu'niip suan ich aach jich ii'mda' ir bhaan, nach gu' pui'p jich chulhiin na jax gui' nat tu'p tu duu gu Dios, sia ku gu'ch a'm jup tu'ii' gux Dhuudu' kam jix Uaň li'mda'. Dhix Dhuudu' kam jix Uaň li'mda' biipi' bach onbai' gu Dios na ba' dhi' bhaan jich onbai'ndha' ip gu ge'p jum duukam gatuuk. Gio no' ba pataaxix guch chutku', mi' dhir dai nach tu' silhkam bar maamra'n ka' gu Dios, nach gu' cham tu'x buam jum duukam kap tu buada'. ²⁴ Ba' dhi' pu'ni nach ti niira nach jich dhuñia', dhi' bhaan cham mu ja'k ka jiim ich nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhiindha'. Aapi'm jix maat na gu tu' no'ch niira, cham tu' ja'p kai'nikam jup jum kai'ch nach bia'ka' gu tu', piam kuch mi' pai' niidhat jup kai'chdha', gu' ja'pji cham tu' ji nach niin'dha', pui' kuch ba' ti niirda' pix. ²⁵ Ba' dhi' nach tu' niira xib, cham tu' bia' ich ni kuch niin. Silh pix nach ti niira na pai' dhuuk pui' tum duñia', ba' gammiji jich a'm jum aa' nach ti niirda' cham iikik kam.

²⁶ Gu' ba' gux Dhuudu' kam jix Uaň li'mda' jich palhbui'ndha' ip gu tu' no'ch cham am buatu' piam kuch cham maat. Na gu' no'ch cham maatit tu daan buiñor gu Dios na jax ja'k jum aa' nach buiñor tu daanda', gux Dhuudu' kam jix Uaň li'mda' mi' dhir pui'

soi' titdada' gu Dios jich a'mkam, dai na cham tu' ñi'ook ki'n ja'p nach jax kai'chdha' aach. ²⁷Na gu' gu Dios diilh jix maati't *kə̀kə̀* na jax kai'ñkam jup titdada', na gu' gu Dios siax mat ka' nam jax jir tu'm ka' gu ja'tkam ja jujur am bhaan. Ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' pui' pix titdada' gu Dios no'x aa' na pui' tu duñia' nam jax titdada' gui' nam buiñor jup tui'ñgida'.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na cham ji'xkat jax jich dhooda' gu tu' aach nach buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam

²⁸Jix maat ich na gu Dios pix jup tu duñichu'nda' na ba' joidham jix bhai' tu ja jimda' gui' nam buiñor tu daanda', gui' nat ji'k ja a'm ti tii nam mi' pui' jimia' na jax jix aa'. ²⁹Pu bijik dir bax maat gu Dios nam ji'k buiñor ti jüñ'dha' gu ja'tkam, ba' pu jano' dir pui' pu tii ip nam pui'p jir tu'm ka' na jax gu Maraa'n. Ja'p ji buusnia' nam jir jajaa'nni'ñ ka', dai na gu Maraa'n jir biipi' kam ka'. ³⁰Ba' pui' nat jax tii bijik gu Dios nam jir pu chu'm ka' ip na jax gu Maraa'n, xib dai nat pui' ba ja duu nat jax tii. Ba' nat pui' xi ja dunaak, pui' ja'k tu duu ip nam jax ja'k jix bhai' ji bi'ya' buiñor. Ba' na mit jix bhai' ba bii buiñor, dai nat pui' ba tii ip nam buiñor aaya' na pai' dhir jix io'm jir *gə̀*'kam na x chu abhaar.

³¹Dho jaiñ, ¿jax ba'r jum duukam jiñ jaaduñ dhi' pui'? Dho nach palhbui'ñ dho gu Dios xich joi'mdat biix aixim bhaan, jich a'm ti niidhim. Ba' cham ji'xkat jax jich dhooda' sia chi jaroi' tii xich bhaamki'ñ.

³²Nat gu' gu Dios cham tu' xich dhai' gu Maraa'n, gu' ja'pji nat cham jax ji chi'ik tu maa nat ba' ya'ch a'mkam muu na ba' mi' dhir jix bhai' ba tuch jimda' pu'ñi. Gu' ba' nat cham jich dhai' gu Maraa'n, dhi' bhaan jix maati' ip na bixchu'ch a'm jup tu tu'ii' biima'n gu Maraa'n. ³³Gio cham ji'xdha' jaroi' pui' ka ja tiida' nam jix u'ua'tulhdhix gui' nat Dios diilh ja a'm ba ti tii, nat gu' diilh gu Dios pui' ba tii nam cham tu' bhaan kax u'ua'tulhdhix. ³⁴Ni ku cham ji'xkat jaroi' jax ti'ya' nam mu ja'k jiiim nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiidha'. Jax dhui nat gu' mi' dhir bach boosolh guch Xoi'kam nat muu jich a'mkam, gioch a'mkam duadik bam ip. Xib sonpan daa gu Dios ki'ñ dir ja'k, ba' bhai' dhir soi' titdatu' xib jich a'mkam. ³⁵¿Tu' pim ilhi'ñ jiñ jaaduñ na

mi' dhir kach boosga' na pai' xich joi'mdat jich a'm ba ti niidhim guch Xoi'kam? ¿Gu tulhiñara' aa? ¿Ka' gux xijaim jum aa'ndam aa? ¿Ka' no'm jich gib aa gui' nam xich bhaamki'ñdha'? ¿Ka' gu bhiogi' aa? ¿Ka' no'ch cham ka bia' aa nach tu'ch chii'dha'? ¿Ka' no'ch muuki' chir bap tui'dhi' aa? ¿Ka' diilh aa gu muuki'? ³⁶Na gu' pui' tu ua'ñix mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam, jup jum kai'ch:

Biix pix ba xich koodak am gu ja'tkam nach jum bui ti jügi'ñ aapi' Dios, ja'p tu'ii' ich panaas na jax gu kakasnr no'm amuub ba ja tuttu nam pai'm koo'n.

³⁷Matgim chaam tu' ji na tu'ch dhaam jup tu'ii'. Ja'kbui'ch ja daam jup tu'ii' ji dhi' biix na ji'k jir jix buam tum duu'ñkam, nat gu'ch palhbui guch Xoi'kam xich joi'mdak nach ba' pu'ñi ja daam jimia'. ³⁸Ba' cham ji'xkat tu' mi' dhir kach boosga' na pai' xich joi'mdat jich a'm ba ti niidhim gu Dios, sia chi moo tu' muuki' ka' g'it, piam gu tu' na duaka', nix chu' gu noonbi'ñ gu Dios, nix chu' gu tu' nam tu dudua i'ii'mda' bhaan nam tii biix aixim jix bhaai' nam pu tu duñia' nam diilh jax ilhi'ñdha', nix chu' gu tu' na xib jix maax, nix chu' gu tu' na gatuuk tu maaxilhia', ³⁹nix chu' gu tu' na tə'kob ja'k jix chu jai'ch, nix chu' gu tu' na tuukab ja'k jup jix chu jai'ch, nix chu' dho moo gu tu' na Dios jup jir duñii'ñ ku cham bhaai' na jax dhui mi' dhir jich boosga', na pai' xich joi'mdat jich a'm ba ti niidhim gu Dios bhaankam guch Xoi'kam nar jich *Gə̀*'kam tuk, na gu' guch Xoi'kam pix bhaan jix maati' na xich joi'mdat jich a'm ti ni'ñ gu Dios.

9

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nat gu Dios ja a'm ti tii gu Israel kam ja'tkam

¹Ba' aañ ja'pni xi jam tiidam jiñ jaaduñ, silhkam pui' tu tatda' nañ jax jam tiida', cham tu' nañ jam iatgidha', nañ gu' aañ silhkam tu a'ga nañ ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda'ñ mattu'n nañ jax ja'k silhkam tu a'-gada'. ²Ja'pniñ xi jam tiidam: Aañ gammiji tiix buam jiñ aa'nda'ñ jur am bhaan, panaas kuñ gammiji pix dhi' bhaan jix ka'ook ka'. ³Pui'ñ aa'nda' iñ gu' nañ ja a'mkam jiñ

chulhiina' guñ jaaduñ nach maap jir jich oi'dhagim, no' git pu'ñi ja'k iam cham mu ja'k ka'jimda' am nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiin'dha', siat chi moo pu cham tu' ki'n jiñ palhbui guch Xoi'kam. ⁴Jir pu chu'm am ip gu' na jax aañ, maa'n nach jax pix jir Israel kam ja'tkam gui' nat Dios pui' ja duu nam jir maamra'n ka'. Dhi Israel kam ja'tkam, joidham jix abhaar ki'n ja buim mamxidhimik gu Dios, ja aa'ndhak ba' na jax ja'k tu tui'ka' ja bui gio na jax ja'k tu aagix ka', gui' nat ba' Moisees ba tu ua'na, gio ba' nam jax ja'k tu't tu daanda' buiñor, gio ba' nat bixchu' tu ja iimchuxdhak na gatuuk tu ja makia'. ⁵Dhi Israel kam ja'tkam jir bopxi'n am gu bijik dir kam jich bopxi nam pui'p jir Israel kam ja'tkam kat. Ba' dhi Israel kam ja'tkam ja bui dhir jai'chdhir guch Xoi'kam, pui'p jir Israel kam ba' tuuku' bhaan. Dhi'r di' pix gu Dios gui' nat jup tu duu biix na ja'k tu'x chu jai'ch, pui' ku ba' dai gui'x bhai' nach gammiji buiñor tu daanda', iam git jach moo pui' pu duiñchu'nda' gammiji.

⁶Ku gu' cham tu' ji nach jax jich aa'nda' na gu Dios ba' cham pui' tu duiñchu' nat jax ja tiidak guch bopxi kat, gu' ja'pji nam gu' cham tu' silhkam biix jir Israel kam ja'tkam, sia kum jai' dhit pui' tiim ilhii'n. ⁷Na gu' cham tu' silhkam biix jir bopxi'n am gu Abraam gui' nat ji'k tii tu bopxicha, na gu'p titda gu Dios gu Abraam: "Bhaan dir gum mar Isaak jap mui' tu bopxicha'." ⁸Ba' dhi' ja'pnir jum duukam, na gu Dios tu' silhkam bopxi'n ja ilhii'ndha' gui' nam pui'p tu jimda' nat jax tu jii diilh gu Abraam, cham tu' gu jaroi' na ja'p pix pui'm ilhii'ndha'. Ja'p ji buusanda' gu' nam mi' dhir maaxilhia' na pai' gu Isaak nat jax tiidak diilh gu Dios gu Abraam. ⁹Gio ja'pniip tii'n jano' gu Dios gu Abraam: "Gamai' ja'kia'nniñ moo gio ya ja'p jup ba oiri, ampik maa'n ba tigia' gu alhii gum biina' Saara."

¹⁰Gio mi' dhir gatuuk pui'p jum duu ip na mit gook maaxir gu maamra'n gu Rebeeka, daipu' diilh jir ja taat ka' gu' tii guch boxii Isaak. ¹¹⁻¹³Ba' pu biipi' dir ba aagi'n gu Dios gu Rebeeka nam jax jir tu'm ka' gu maamra'n gatuuk, nat gu' pu pui' ja'k ba tu duu diilh gu Dios, sia ku mit chakui maaxir gu maamra'n, ni ku mit chakui tu'x buam jum duukam jup tu dunaak, piam ku

gu' gu tu'x bhai'm duukam. Jup titda gu Rebeeka: "Gum mar gui' na biipi' maaxilhia', bitaa'n ji bi'ya', ba' gui' na gatuuk maaxilhia', t'e'kob ji bi'ya'." Ba' ja'p ja'k iam na iam pix pui'p tu ua'ñix jup jum kai'ch ip: "Aañ dai gu Jakob jix joi'mdak tii, gu Esauu ba' cham." Ba' dhi' bhaan pup jix maati' na gu Dios pui' duñia' gu jaroi' na diilh jax ilhii'ndha', siatti tu'x buam jum duukam jup tu duu piam ku gu' cham.

¹⁴Gu' dhi' bhaan jach ba' pui' kai'chdha' aa na gu Dios cham tu' mi' pui' tu duiñchu' nat jax ti'iiik bijik? Chaam tu' ji matgim. ¹⁵Jax dhui nat gu' gu Dios pui' pu tiidak ip gu Moisees bijik, jup xi chiidak: "Jix joi'mdat tigia' iñ gu jaroi' nañ ilhii'ndha'. Jix bhai' duñia' iñ ip gu jaroi' nañ diilh ilhdha'." ¹⁶Dho jaiñ, gu jaroi' bak na diilh ilhii'ndha' gu Dios nax joi'mdai tigiix bhai' duñia', gu' pur cham tu' ka' ji gu jaroi' sia ku tii biix aixim jix bhai' tu bua, na jax ja'k tii xi ilhii'ndha' na git jix bhai' ji bi'ya' buiñor gu Dios, na ba' git mi' dhir bax joi'mda'. ¹⁷Na gu'p jum kai'ch ip maa'n kap na tu ua'ñix na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam nap titda gu Dios gui' nax io'm jir ge'kam ka' Ejipto: "Aañ pu kai'nkam jix io'm ge'kam ki'n jum dai ya' Ejipto, nap ba' aap jiñ a'mkam bhaan matgilhia' ja bui biix gu ja'tkam nam ji'k jix jai'ch ya' dhi oi'nga'n nañ jax jir ge'kam, na bixchu'x bhaai' nañ pu tu duñia' nañ diilh jax ilhii'ndha'." ¹⁸Ba' dhi' bhaan jix maati' na gu Dios jix joi'mdai tigia' gu jaroi' na diilh ilhii'ndha', gio ba'x bhaai' ip na pui' duñia' gu jaroi' na ilhii'ndha' na kabkada' gu juraa'n.

¹⁹Gu' ba' no' gu' maadit aapi'm jax kai'ch jiñ jaaduñ: "Gu' jax ji ba' ku ba' gu Dios bhach kusbi'n nach pui'x u'ua'tulhdhix, na gu' pui' cham bhaai' nach tu' bhaan jax chiida', daipu' na diilh jax ilhii'n pix na pu tu duñia'?" ²⁰Gu' aap ba'p jir tu'p tu'm da' kup ba'p tikkada' gu Dios na jax kai'nkam pui' tu bua, nap gu' cham jir jupaabkamu'n? Jir jup duñii'n ap pix gu'. Paa pim gi duuk kee gu bhi'n ja'aa na jax titda gui' nat jup duu: "Gu' jax ku pich ba' pu chu'm jup jiñ dhuu?" ²¹Gu' matgim daipu' ji gui' na jaja'p tu buada' nax mat ka' na jax chu'm jup ja duñia'. Diilh bhiirai gu bhi'n da'munai pu chu'm jup ja duñia' na jax chu'm ilhdha', siat chip ja duu gu i'lhich jaja' gui' na

gampai' tu'm ka', piam ku gu' gui' nax kikii' pa' ka', piam ku gu' gui' nax io'm jix kikii' ka'.

²² Ba' gu Dios pu'ni ip, pu pui' ja'k duu bijik nam jum tulhiiña' gu ja'tkam gui' nam cham mi' pui' jimia' na jax jix aa', tu dai ba' na pai' dhuuk pik jum aaya' nam jum tulhiiña' na ba' dhi' bhaan matgilhia' na jax jir ge'kam. ²³ Ba' pui'p tu dai ip na pai' dhuuk jup jich aagi'ndha' na xich joi'mdat jich a'm ti nii'n aach nach ji'k mi' pui' jiimda' na jax jix aa', nat puch a'm ti tii ip bijik dir nach buiñor aaya'. ²⁴ Ba' gui' nach ji'k pu'ni buiñor aaya' gu Dios, gu Dios diilh ji'k pix mi' dhir jich boosolh ja bui gu Israel kam ja'tkam, gio ji'k ja bui dhir ip gui' nam cham jir Israel kam. ²⁵ Na gu'p jum kai'ch mi' u'uan ta'm nat pai' tu ua'nak gu Oseas bhaankamu'n gu Dios:

Gui' nam cham jir jiñ ja'tkam tuk,
aañ pui' ja duña' nam bar jiñ ja'tkam tuk
ka'.

Gio gui' nañ cham ja da'dat,
bax ja da'da' iñ.

²⁶ Ba' palhiip iam ja'p ja'k dhi' ka'm pix dhi u'uan jup jum kai'ch ip:
Aapi'm na pim cham jir jiñ ja'tkam tuk,
maamra'n gu Dios duakam japim bar jum
tiitgidam ka'.

²⁷ Ba' gu Isaiyas na bhaan tu a'ga ip gu Israel kam ja'tkam, jup kai'ch: "Sia kum ja'p pix tu'ii' gu Israel kam ja'tkam na jax gu o'ya na mu ja'p katka' ge' suudai' jugi'i'n, ji'k pix jam jimia' buiñor gu Dios, cham tu' biix, ²⁸ jano' na pai' dhuuk cham xiim pui' tu duña' gu Dios na ji'x oi'nga'n nat jax ti'ik bijik." ²⁹ Na gu' ja'p ja'k iam ja'pniip kai'ch ip gu Isaiyas:

No' git gu Dios gui' na bixchu'x bhaai' na pu tu duña' cham jich bopxichu'nda' git,

xib jach git ja'p ba tui'ngida' na jax gu Sodooma kam kat ja'tkam gio gu Gomorra kam.

³⁰ Jax ba' kai'nkam jup jum kai'ch dhi' pui'? Dho na gu' gu Dios pu'niix kikii' ja'tkam ba ja tigia' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam ka', dai pix no' mit tu' silhkam buiñor ba ti jii'n soi'm ilhdhak, sia kum gu' tii cham tu' ga'nga nam jax ja'k duix bhai' ji bi'ya' git buiñor gui'. ³¹ Ba' gu Israel kam ja'tkam nam tii mi' pui' jiiim na ji'k jax tu

aagix, nam ja'p jum aa' nam git pu'ni ja'k jix bhai' ji bi'ya' buiñor gu Dios, ja'kbui' kat gampai' ji bii mit. Cham tu'x kikii' ja'tkam ja tii gu Dios. ³² Jax ba'r jum duukam chi? Dho nam gu' cham tu' soi'm ilhdhat buiñor ti jii'gi'ndha' gu Dios, daipu' gu tu' nam jax buada' nam bhaan ge'gerkam jum taat ka'. Ja'p ji buus ba' na mit dhi' bhaan jutbuk ia'ri, ja'p na tu' jodai no' niich bhaan jutbuk ia. ³³ Pui'm kai'ch ji gu' maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam na bhaan tu a'ga dhi' na pui' ji buusan na gu jodai, jup jum kai'ch:

Maa'n jañ mi' ja daaxdha' gu jodai gu Sion
oi'nkam nam ba' dhi' bhaan jutbui
ia'lhia'.

Ba' gu jaro'i na bhaan bam machia' dhi
jodai,

cham tu' bhaan jum xi'irbo' gatuuik.

10

Na bhaan ba tu a'ga' gu Paablo gu Israel kam ja'tkam gio gux bhai'm kai'chdham ño'ki'ñ guch Xoi'kam

¹ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ tiix aa' nam git gu Israel kam ja'tkam cham mu ja'k bhiiya' nam pai' gammiji' mi' pup jum tulhiiñdha', tii ja a'mkam pui' ja'k tu daañchu'nda' iñ buiñor gu Dios. ² Jix maat iñ aañ nam gu Israel kam ja'tkam tiix aa' nam git mi' pui' xi jiimda' na jax jix aa' gu Dios, dai ji nam gu' cham maat na jax pik ja'k jum aa' nam mi' pui' jiimda'. ³ Cham ti jii'gi'ñ am gu' na gu Dios pix diilh nax kii' maa'nkam tigia' gu jaro'i, cham tu' na diilh jix kii' maa'nkam jum ilhii'ndha' nam jax tu jim diilh. Dhi' bhaan ba' cham tu' mi' pui' jiiim am buiñor gu Dios na jax pik ja'k jum aa' nam mi' pui' jiimda'. ⁴ Na gu' pui' na ji'k jax tu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak, mi' bhaan ji juu buiñor guch Xoi'kam. Pui' ku ba' gu jaro'i no' buiñor ba ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam, gu Dios pui' ba ilhdha' nar jix kii' maa'nkam ka'.

⁵ Jano' nat gu Moisees tu ua'nak na ji'k jax tu aagix, ja'pni ja'k jup xi chu ua'na: "Gu jaro'i na mi' pui' jimia' dhi' na ji'k jax ba tu aagix, dhi' buiñor jimia' gu Dios." ⁶⁻⁸ Ba' ja'p ja'k iam nat dhi' pix Moisees jup tu ua'nak, tu aa' ip nam silh pix buiñor ti jii'ndha' gu Dios nam ba' buiñor jimia', na gu' pu'ni ja'k cham pik xijai. Na gu' cham jum aa' kia'

nam jax jum aa'nda': Jix xijai na jaroi' mu tisdia'x dhaam na ba' tigia' gu Dios, piam ku gu' mijimmi pai' nam jum jumpa'n gu ja i'ii'mda' gu koi'nga'n na ba' mu ja'k tigia' no' ampik mu ja'k oiri. Matgim gu' ja'pji sap ja a'm nap tu'ii' gu ñio'ki'ñ gu Dios, ja chiichiñ am gio ja jujur am. Ba' xib dhi' pu'ñi ip, gu jaroi' no't ja'p pix soi'm ilhdhak buiñor ba ti jii'ñ guch Xoi'kam, gu Dios pui' ba tigia' na dhi'r jix kii' maa'nkam ka'. Cham jum aa' nax xijaim ilhii'ñdha', no' gu' jax jum aa': "Jix xijai nañ mu tisdia'x dhaam nañ ba' tigia' guch Xoi'kam, piam ku gu' mu ja'k nam pai'm jumpa'n gu ja i'ii'mda' gu koi'nga'n no' ampik mu ja'k oiri." Gu' ja'pji na gu' na jax bam kai'ch nach a'm jup tu'ii' guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam. Dhi' ba'r di' guch bhai'm kai'chdham ñi'ook nach jax chu'm bhaan tu a'ga aach. Pui' ja titdaim ich gu' gu ja'tkam nax bhaai' nam soi'm ilhdhai buiñor ba ti jii'ñdha' guch Xoi'kam, pui' pix, cham tu' nam aa' nam tu' pik jax dhuñia'. ⁹Na' gu' daipu' no' jaroi' dhi'l chiñii'ñ ki'n pui' ba kai'ch na guch Xoi'kam jir G'e'kam, gio na biix juraa'n ki'n ba ti jii'gi'ñ nat gu Dios pix dua'ñdhak giop bamii' mu dir koi'nga'n tir, cham tu' mu ja'k ka jimda' na pai' gammiji git mi' pup jum tulhii'ñdha'. ¹⁰Na gu' no'ch biix jich jur ki'n buiñor ba ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam, gio no'ch dhi'l jich chiñ ki'n pui' ba kai'ch nar G'e'kam, gu Dios jix kiki' ja'tkam bach chigia', ba' cham tu' mu ja'k ka jii'mda' ich nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhii'ndha'.

¹¹Jup jum kai'ch gu' maa'n kap mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam: "Gu Dios pix dhi'l pui' tu duñia' nam cham tu' bhaan jum xi'i'rbo' gui' nam tu' silhkam soi'm ilhdhai buiñor ti jii'ñdha'." ¹²Ba' dhi' biix pix ja aagit jup kai'ch gu ja'tkam sia nar jaroi', cham jax bua no'r Israel kam maa'nkam piam ku gu' cham. Biix pix jir ja Dios tuk gu' gu Dios nam ji'k jix jai'ch gu ja'tkam, ba' g'e' makia' gu tu' gu jaroi' no' soi'm ilhdhat taan. ¹³Na gu' ja'pnip jum kai'ch maakam ja'k na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam: "Gui' nam ji'k soi'm ilhdhat buiñor ba tu daanda' gu Dios, gui' dhi'l mi' dhir ba ja boosga' nam pai' mu ja'k jii'm nam gammiji mi' pup jum tulhii'ndha'." ¹⁴Gu' pix ji na gu' jax jam dui soi'm ilhdhaip tu

dañia' buiñor gu Dios no'm gu' cham buiñor ti jii'gi'ñ? ¿Gio jax jam dui buiñor jup ti jii'ñdha' no'm cham pai' pu chu'm t'e' k'e'e' na tum a'ga? ¿Gio jax jam dui pu chu'm jup ti kaaya' no' pu cham jaroi' pu chu'm tu ja a'gi'ñ? ¹⁵¿Gio jax dhuip jai'chdhihia' gu jaroi' na pu chu'm tu ja a'gidha' no' gu' gu Dios cham jaroi' pu chu'm ki'n nai' jootos? Jup jum kai'ch gu' maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam: "Ja'p moo joidham jix bhai' tu tatda' no'm pai' dhir jii'm gui' nam tu a'gidha' guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios!"

¹⁶Gu' ji na gu' cham tu' nam moo biix k'e'e'ji mi' pui'p jimia' na jax jum kai'chdha' guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, ja'p na jax jum kai'ch mi' nat pai' tu ua'nak gu Isaiyas bijik, jup jum kai'ch: "Aapi' Dios, cham jaroi' iam ti jii'ñdhak mi' pui' ba ji jii sia ku mit tii ba kai guch bhai'm kai'chdham jum ñi'ook." ¹⁷Na gu'm aa' na biipi' kaaya' gu jaroi' guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na ba' mi' dhir bhai' ji ti jii'ñdha' biix juraa'n ki'n.

¹⁸Ba' aañ dhi'l jup jii' aa'nda': ¿Kux chakui aa chi pai' dhuuk kai mit guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam biix nam ji'k jir Israel kam ja'tkam? Ba kai mit ji matgim, na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam:

Biix kap nai' pui' tum a'ga guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios,

na mit gu' biix kap ai na ji'x oi'nga'n gui' nam pu'ñi nai' tu a'ga.

¹⁹Gu' ba' ja'p jañ jup jii' aa': ¿Ka' gu' pu cham maatii k'e'e' am aa na tu' bhaan tum a'ga? Ja'pji na gu' gu Moisees jup kai'ch maa'n kap nat pai' tu ua'nak bhaankamu'n gu Dios:

Aañ pui' ja duñia' gu Israel kam ja'tkam nam ja jii'mui bhai' ji bhaaku' ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam,

pui'ñ ja duñia' nam ja bhaamkidha' gui' nam pu cham tu' maatii t'e' k'e'e'.

²⁰Ba' ja'p ja'k gu' Isaiyas jix bhai' pui'p xi kai'ch bhaankamu'n gu Dios, jup kai'ch:

Jiñ chii mit gu ja'tkam gui' nam tii cham jii' ga'nga,

ja buiñ maax jañich gu ja'tkam gui' nam cham ji'x iam pai' dhuuk tiñ chikka.

²¹Ba' gu Isaiiyas pix na bhaankam tu a'ga gu Dios jup kai'ch ip na bhaan tu a'ga gu Israel kam ja'tkam: "Aañ bix chanoolh mui' tii pu ja daagi'n guñ ñob dhi ja'tkam, gu' ji nam gu'r jix kaapak, pu cham tu' ka'm ti nii'n am."

11

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na pui ja a'm ti niidhim gu Dios gu Israel kam ja'tkam

¹Ba' ja'p jañ jup kai'ch aañ: ¿Pu cham tu' aa chi ba' kap jum buixi'n gu Dios ja bui gu Israel kam ja'tkam? Matgim ja a'm ji na ti niidhim pui. ¿Jax japim giñ ñii'n aañ? Aañ pui'p jir Israel kam maa'nkam gu', jir jiñ boxii gu Abraam, gio mi' dhir jai'chdhir jañich ja bui gu kukuulsi'n gu Benjamiin.

²Jax dhui nat gu' gu Dios pu bijik dir ja a'm ti tii gu Israel kam ja'tkam nam pu'ñir ja'tkam tugi'n ka', ba' xib pui pui' ja ilhii'n nam jir ja'tkam tugi'n. Gi na pim gu'x maat na jax jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam, na bhaan tu a'ga gu Eliiyas na tii aagi'n gu Dios nam buam pix ba tu jim gu Israel kam ja'tkam, jup titda: ³"Aapi' Dios, gu Israel kam ja'tkam jamit biix ba ja koi gui' nam jum a'mkam tii tu a'ga, ja xichui' mit gui' nam bhaan ka tum makgirxi'ndhat. Dai aañ pix ba bi'chu' nañ pui kapup duatu', ku gu' sap sia biix kañ mu'aa' am ji kia'." ⁴Gu' ji na gu' gu Dios jup titda: "Matgim jai' pup ji nam jix jai'ch gui' nam jir jiñ ja'tkam tuk. Baik oo'm daman mambhiix jix cha'tmam oo'm (700) pup jañ ja bia', na mit chakui maa'nnim ja o'lhia ki'n gu'kik tu daani buiñor gu ja'ppix dios Baal jum tiitgidam." ⁵Ba' dhi' pu'ñi ip xib, ji'k pix bi'iix am gu Israel kam ja'tkam nam mi' pu tu duñia' na jax jix aa' gu Dios, nat gu' diilh gu Dios jix joi'mdat pui' ja'k ja a'm ti tii. ⁶Gu' ba' no' gu' pui'm kai'ch nat gu Dios jix joi'mdak ja a'm ti tii, dhi' bhaan jix maati' na cham tu' gu tu' na mit jix bhai'm duukam jup tu duu na ba' pu'ñi ja'k jir ja mai'chik, gu' ja'pji pui' pix nat jix ja joi'mdak ja a'm ti tii. Na gu' no'm git jix bhai'm duukam jup tu duñia' gu tu', cham tu' pui'm kai'chdha' git nat pui' pix jix ja joi'mdak ja a'm ti tii gu Dios.

⁷¿Mi' dhir gi, jax ja'k jach jup xi kai'chdha'? Aa dho na mit jai' dhit gu Israel kam ja'tkam cham ji'xkat tii gui' nam tu' pik tii

gaagidhat, dai gui' tii mit nat ji'k diilh gu Dios ja a'm ti tii. Gu jai' ba' dai nat xi ja kaapakadag gu ja jujur nam ba' cham ji'xkat maatiit kaaya' ni kum jix maatiit tigia' gui' nam tu' tii ga'nga. ⁸Na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam na bhaan tu a'ga gu Israel kam ja'tkam: "Gu Dios pui' ja duu nam ja'p tu jimda' nam panaas pu cham ja jur bia'ka'. Cham maatiit ti nii'ndha' am, ni kum jix maatiit tē kēēkē'." ⁹Gio gu Dabii ja'pnip kai'ch ip ja'p ja'k bhaankamu'n gu Dios:

Gammijim joidham jix bhai'm taatiit mui' dhit maap tu kua'da' nam ba' dhi' bhaan jum tukgi'ñka'.

Dhi' pix bhaan ja mai'chia' gux buam jum duukam na ba' mi' dhir dai nam bam tulhiiña'.

¹⁰Gio nai' pix cham ji ñiñña ka' am nam ba' cham ti nii'ndha' na tu' jax jum buada',

gio nam nai' pix ji dhu'nmarka', pu cham ji'xkat pai' dhuuk kam siissa' am.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nam jax ja'k dui cham mu ja'k ka jiidma' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nam pai' gammiji git mi' pup jum tulhiiñdha'

¹¹Ba' ja'p jañ jup kai'ch: ¿Pu gammiji mai' ba suullh jamit aa chi ba' gu Israel kam ja'tkam na mit pui' biix axim bhaan bam tukgi? Chaam tu' ji matgim, gu' ja'pji nam ba' jax dhui dhi' bhaan cham mu ja'k bhiiya' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'. Ba' bhai' pup ñiñña'm ip gu Israel kam ja'tkam na gui'x bhai' ba tu ja jimda', panaas kum dhi' bhaan pix bhai' ji ja jii'mo'. ¹²Ba' no' gu' pu kai'ñkam pix jix bhai' tu ja jii gu ja'tkam biix na ji'x oi'ñga'n gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, na mit cham am bua pix gui' nam jir Israel kam ja'tkam, dho bak gu'x bhai' ji na tu ja jimia' biix gu ja'tkam ya' kam dhi oi'ñga'n no' mit biix gu Israel kam ja'tkam mi' pui'p jii na jax jix aa' gu Dios.

¹³Ba' ja'p jañ xi jam tiidam aapi'm na pim cham jir Israel kam ja'tkam: Gu Dios, ja buiñ joot nañ jimia' gui' nam pu'ñi cham jir Israel kam ja'tkam nañ tu ja a'gldha', ba' joidham jix bhai'n chaat iñ dhi' nat jax chu'm ki'n jiñ dhai gu Dios. ¹⁴Nañ gu' aañ jix aa' nam gu Israel kam ja'tkam bhai' ji jam jii'moi mi' pui'p ba jimia' na jax jix

aa' gu Dios. Cham aa' iñ gu' tii nam mu ja'k bhüya' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiindha'. ¹⁵Na gu' nañ jax ba kai'ch, no' mit gu Israel kam ja'tkam jix bhai' duu nam ba' biix gu ja'tkam gui' nam cham jir Israel kam jix bhai' ji bi'ya' buiñor gu Dios, ¿jax ba' tu tui'ka' pim ilhii'n no' mit biix jix bhai'p bii buiñor gu Dios gui' nam jir Israel kam? Ja'pni dho tum duñia' panaas na jax no' mit ko'iik gio bhai'p ji baapam biix gu ja'tkam. ¹⁶Na gu' dhi' ja'pni na jax gu biipi' kam paan no' mit jix xidhuu kam jup duu, gu tui' nam pai' dhir jup duñia', pui' biix jup jix xidhuu ka'. Gio gu jax chu'm tua no' tii dai gu takaa'n jup jix xidhuu, sia gu mamraga'n pui'p jix xidhuu ka'.

¹⁷Ja'pni ji buusan am ip gu Israel kam ja'tkam na jax gu oliibo. Dai ji nat gu' dhi oliibo jai'm i'ki gu mamraga'n, jai' ba'm ua'rak bham tuttui' gui' nar gampix kam, na cham tu'r i'xchix kam. Dhi' ba' ja'p ji buusan nar aapi'm na pim cham jir Israel kam ja'tkam, ba' maap bam daa' pim gu oliibo gui' na mi' pu kiik, ja'p ji buusan na maa'n na jax pix jir di' gu diih mamraga'n. ¹⁸Ku pim ji gu' cham tu' jax jum aa'nda' ji na pim aapi'm jix io'm jir jix kikii' ja'tkam ku mit ba' bhai' jam tuttu bhaan gu oliibo, gu' ba' gui' na pik jir mamraga'n jamit ja i'ki nam cham jir kikii', na pim gu' dhi' bhaan ge'gerkam bam taat ka'. Gu' ba' no' pim gu' pui'm aa', dai na pim xi chi'nchoka' na pim cham tu' diih dudua, gu' ja'ppi gu takaa'n gu oliibo na mu jam maak ii'mda' na pim ba' ki'n dudua, na gu' gui' mi' pu tu tak.

¹⁹Piam ku pim gu' jax kai'ch: "Jax dhui na mit gu' diih ja i'kik aach bhach chuttu. ¿Tu' gi bhaan jup jir jich kui'ncha?" ²⁰Tii dhor pui', dai ji na gu' gui' ja i'ki mit nam cham soi'm ilhdhat tu' silhkam buiñor ti jüigi'n guch Xoi'kam. Ba' aapi'm pu kai'ñkam pix bhai'p jam tuttu mit na pim buiñor soi'm ilhdhat ti jüigi'n guch Xoi'kam. Cham jir am ba' na pim ge'gerkam jum taat ka', gu' ja'ppi na pim jix chotdonit soi' pix jum ilhii'ñdha' bhai' pui' ji chu't. ²¹Cham bhai' ka tu jam jimia' gu' no' pim dai ge'gerkam jum taat, nat gu' cham ja joi'gilh gui' na pu diih jir mamraga'n kat dhi oliibo. ¿Ihii'n japim aa ba' nap xi jam joi'mda' aapi'm na pim cham silhkam jir mamraga'n? Chaam tu' ji na jam joi'mda'. ²²Jir jix chu joi'gi'n dho gu

Dios, gu' ji na gu' pui'p jix bhanaa'. Tii' nat bhaam ja bui gui' na mit biix aixim bhaan jum tukgi gu tu' na ya' dhi oi'nga'n jix chu jai'ch, sia kum tiir Israel kam ja'tkam. Aapi'm ba' xi jam joi'mdak jam tiigik jix bhai'p jam duu, sia ku pim tii cham jir Israel kam. Jum aa' ba' na pim mi' pui' tu duñiidha' nat jax pik kai'ñkam xi jam joi'mdak jam a'm ti tii, na gu' no' pim cham mi' pui' tu duñiim, giop jam i'kia' bhai' dhir bhaan gu oliibo. ²³Tii' ba' no' mit gu' gu Israel kam ja'tkam mi' pui' jii na jax jix aa' gu Dios, gio dho bhai'p ja tuttu' bhaan gu oliibo nam jir pai' kam, na gu' gu Dios bixchu'x bhaai' na pu tu duñia', pu cham tu' tu' jibo'xchu'n. ²⁴Tii' na aapi'm na pim tii cham jir Israel kam ja'tkam, gu Dios xi i'kdharak gu mamraga'n gu gampix kam oliibo bhai' ja'k tuttui' gui' nar i'xchixim gu oliibo. ¿Ihii'n japim aa ba' nap jix xijaichu'n gu Dios na gio bhai'p tuttu'idha' gui' na diih pur mamraga'n gu oliibo gui' nar i'xchixim? Chaam tu' ji na xijaichu'n, na gu' pu diih jir mamraga'n, gio diih gu Dios bhai' dhir i'ki.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo nam jax ja'k dui cham mu ja'k ka jii'mda' gu Israel kam ja'tkam nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiindha'

²⁵Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ jam aagi'ñdha' na jax ja'k tu't pui' ja'k tu duiñchu' gu Dios na pim ba' cham tu' bhaan jix mamatdagim jum ilhii'ñdha'. Dho jai' dhit gu Israel kam ja'tkam ja kaapakai gu Dios gu ja jujur nam ba' cham ji'x maatiit te keeke', kut ji gu' alhio pix pui' ja duu ji nam ji'x pix biix ka xi chi' jii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. ²⁶Ba' no' mit pu'ñi biix ba ti jii'n, biix nam ji'k jir Israel kam ja'tkam mi' dhir ba ja boosga' gu Dios bhaan gu boi nam pai' bhaan mu ja'k jiiim nam pai' gammiji git mi' pup jum tulhiindha'. Na gu' maa'n kap jup jum kai'ch na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam:

Gui' na tu booso'nda' mi' dhir bhaan gu boi nam pai' mu ja'k jii'mda' gu ja'tkam nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiindha',

mi' dhir maaxilhia' Sion.

Dhi' ba'r di' ka' gui' na ja uañchuda' biix gu ja ua'tulhdhara' gu bopxi'n gu Jakob.

²⁷ Gio ja'p iam jup kai'ch ip gu Dios:

Nañ pai' dhuuk biix xi ja uañdhai gu ja
ua'tulhdhara',
dai nañ mui' xi ja binta'.

²⁸ Gu Israel kam ja'tkam xib jix bhaamki'n
am gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n guch
Xoi'kam, ba' ampix jix bhai' na pim aapi'm
kaaya', ku gu'x ja joi'gi'n ji gu Dios, nat gu'
pu bijik dir ja a'm ti tii gu ja bopxi kat.

²⁹ Na gu' gu tu' na makia' gu Dios gu jaroi',
cham tu' giop baabuidha' gatuuk, gu' ja'pji
na gammiji pup jir diilnga'n ka'. Gio gu
jaroi' na pu'ni bhaan ti tigia', pu gammiji ip
na bhaan pup ti niidhidha'. ³⁰ Bijik na pimit
aapi'm cham am bua buiñor gu Dios, pu
cham tu' jam a'm ka ti niidhim. Ba' na mit
gu Israel kam ja'tkam cham am jup ka bua
buiñor gu Dios, aapi'm xi jam joi'mdak jam
a'm jup ti tii. ³¹ Pu chu'm ki'n jamit cham am
jup bua xib gu Israel kam ja'tkam na pimit
aapi'm jax chu'm ki'n cham am bua bijik, ku
gu' diilh ji gu Dios nat pui' ja'k tu duu na
ba' jax dhui xi jam joi'mdai jam a'm ti tigia'
aapi'm. Mi' dhir ba' giox ja joi'mdai ja a'm
jup ti tigia' gu Israel kam ja'tkam pui' nat
jax ba duu xib. ³² Ba' dhi' ja'pni pik jir jum
duukam, nat gu Dios pix pui' tu duu nam
biix gu ja'tkam cham mi' pui' jimia' na jax
jix aa' na ba' mi' dhir biix jix ja joi'mdai ja
a'm ba ti niidhidha'.

³³ Ja'p moo joidham bixchu'x aichu'n gu
Dios na jax ja'k tu duñia' gu tu'! Jix io'm jix
chu matda'. Cham jaroi' mat ka' na jax ja'k
ji chu buusnia' pui' na jax ilhii'ndha', ni ku
cham jaroi' mat ka' na jax kai'nkam pui' tu
duñiidha', sia kum tiix mat ka' gu ja'tkam
gu tu' na jax buada'. ³⁴ Jup jum kai'ch gu'
maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir
kam: "¿Jaroo gip guguuxdha' gu Dios? Na
gu' pu cham jaroi' maat na jax jum aa'nda'."
³⁵ Gio ja'p iam ja'pnip jum kai'ch: "¿Jaroo tu'
ba maa gu Dios na ba' bhammi dir bha ja'k
ja'k jup buidha' gu tu' ki'n?" ³⁶ Jax dhui na
gu' biix bhammi dir bha tu jim buiñor gu
Dios na ji'k tu'x chu jai'ch, gui'p tu duu na
ba'x chu jai'ch. Jir ti diilnga'n biix gu Dios,
cham tu' na jai'p jir tu aachga'n. Pui' ku
ba'm aa' nach gammiji buiñor tu daanda'.
Mooch git pui' duiñchu'nda' gammiji.

12

Na ba tu aa'nda' gu Paablo nach jax ja'k jix

kikii' i'lii'mda' ba ua'ka'

¹ Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam
bhaan, aañ soi' jam titda na pim gammiji
mi' pui' xi jiidma' na jax jix aa' gu Dios,
kapbhai' nat xi jam joi'mdak jam a'm ba ti
tii. Gammiji pim jix u'uañ jup tui'ngida'
gui' buiñor, cha'pim tu' bhaan kam ua'tul-
hi'ndha'. Na gu' no' pim pu'ni duiñchu',
dhi' bhaan ge'kamtu'nda' pim gu Dios, gio
nax bhai' tu jam jimda' aapi'm diilh. Gio
na gu' pu'ni ja'k ja'p ji buusanda' na pim
makgixi'ndha' gu Dios gu jam i'lii'mda'.
² Cha'pim pui' ja'k ka tu duduaka' nam jax
ja'k tu dudua gu jai' ja'tkam nam cham
ti jii'gi'n buiñor guch Xoi'kam, ni ku pim
cham pui' ja'k kam aa'nda', gu' ja'pji na
pim ba gaagidha' na pim jax ja'k jix bhai'
bi'iidha' gammiji buiñor gu Dios, na tu'r jix
kii' buiñor gui' gio na jax jir mi' pui'.

³ Aañ nañ jir nobii'n guch Xoi'kam nat pu
chu'm ki'n jiñ dhai gu Dios, pu jam titda iñ
jiñ jaaduñ na pim cham tu'x io'm tu' ka'm
xim ilhii'ndha', daipu' ji na pim jax pix jum
ilhii'n xib, nat ji'x pix bhaan jam a'm ti tii gu
Dios na pimit soi'm ilhdhak buiñor ti jii'n.
⁴ Na gu' pui' na jax dhich chutku', sia ku
mui' tutuidhix nach ki'n tu'x bua, gu' pix ji
nach gu' cham tu' biix ki'n pu duñia' gu tu'.
Jax dhui na gu' biix ji'ma'n aagix nach tu'
ki'n jax buada'. ⁵ Pu'ni ip ba' aach nach ji'k
buiñor ti jii'gi'n guch Xoi'kam, maa'n nach
jax pix buiñor maap jich dhaa' sia kuch jir
mui', nach gu' biix buiñor ti jii'gi'n.

⁶ Biix aixim tu'm jich maa gu' gu Dios
nach jix joojoidhat pu tu duñia' biix ji'ma'n,
nat jax chu'm ilh diilh. Ba' no't gu' jai' dhit
jich a'm bii nach nai' tu a'ga' bhaankamu'n
gu Dios, dhoch nai' xi chu a'ga' na jax pix
jich jurtu'nka' diilh gu Dios, gio nach ji'x pix
ti jii'gi'ndha' nar mi' pui'. ⁷ Piam kut gu' jai'
dhit jich a'm bii nach ja palhbui'ndha' gu
ja'tkam tu' na pix ki'n, dho ja'pji nach pui'p
ba duiñchu'nda', dai ji na gu' na jax pix jir
mi' pui' ip. Piam kut gu' jaroi' maadit bhaan
bii na tu mamtuxi'ndha' pix gu ñio'ki'n
guch Xoi'kam, dho pui' ba duiñchu'nda'
ip. ⁸ Piam kut gu' jaroi' maadit bhaan bii
na ja gu'nguxi'ndha' gui' nam ti jii'gi'ndha'
buiñor guch Xoi'kam nam jax ja'k cham
jum o'jolhi'ndha', dho pui' ba duiñchu'nda'
ip sia. Piam kut gu' jumai bhaan jup bii
na tu ja maakda' gu tu' gui' nam cham tu'

bia' ni ji'x, dho pui'p ba duiñchu'nda' dho. Piam kut gu' jaroi' bhaan jup bii ip na jax ja'k ja silhka'nda' gu jai', jir am ip na pui' duñia', dai na ja'xchudhix kam na jax pix jir mi' pui'. Ba' gu jaroi' no't bhaan bii nax ja joi'mdat ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam tu' na pix bhaan, joidham dhox bhaim taatit pui'p ba duiñchu'nda'.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na jax ja'k jum aa' nam tui'ngida' gui' nam buiñor ti jii'gi'ñdha' guch Xoi'kam

⁹Aapi'm na pim ba ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, tu' silhkam japim xim ja joi'gi'nda' biix ji'ma'n, cham tu' na palhiip pix. Cha'pim ka kii'galhi'ñdha' gux buam jum duukam, gu' ja'pji dai gui' na tu'r jix kii' na pim gaa'ñchu'nda'. ¹⁰Pui' pim ja'k xim ja joi'gi'nda' na jax no' pim mia'n jir jum jajaa'nnim ka' git. Tu' ka'm japim xim niniidhat, cham tu' na pim ampix jum ja-jaxmagi'ñdha'.

¹¹Gio na pim tu juanda' cham oodat buiñor gu Dios, cham tu' na pim ampix pui'x chu o'jo'nda'.

¹²Gio ba' na pim jix bhaim taatit niirada' guch Xoi'kam na gio bhai'p jim. Gio na pim nakoo'nda' gu tulhiiñara' no't tu' bhaan jam daam ma jii. Gio ba' na pim gammiji tu daanda' buiñor gu Dios.

¹³Gio na pim jix bhai' ja buada' guch Xoi'kam jii'gi'ñdham gui' nam cham tu' bia' ni ji'x, pui' pim jum ilhii'ñdha' na pim panaas aapi'm pix jir gui' ka'. Gio gui' nam jam paxiaraidha', jix bhai' pim ja titdat, cham tu' na pim jix ja bhaamki'ñdha'.

¹⁴Gio gui' nam xi jam bhaamkidhat xi jam koodak ka', cha'pim pui' kai'chdha' na git iam tu' na pix ja duñia'x buam jum duukam, ja'kbui' kat ji na pim tu ja daa'ñxi'ñdha' na git jix bhai' tu ja jimda'.

¹⁵Ba' no'm jai' dhit jix bhaim taat, jai' pim jix bhai'p xim taat ka' ja biim. Gu' ba' no'm jai' dhit suan, pui' pim jup xi suanda' ja biim.

¹⁶Joidham japim jix bhai' kai'chit tu oi'rika', cham tu' na pim xim bhabhaakui'ñdha'. Ni ku pim cham ge'gerkam jum taat ka', soi' pix ji na pim jum ilhii'ñdha' nam jax soi'm ilhii'ñdha' gu jai'. Cha'pim jix chu mamatdagim jup jum ilhii'ñdha' sia, na gu' cham jir am na pim tu' pix ja ilhii'ñdha' gu jai'.

¹⁷No't jaroi'x buam jam duiñ gu tu', cha'pim ja'k buppi'ñdha', gu' ja'pji na pim ja'kbui' kat jix bhai' ja buada' biix pix gu ja'tkam. ¹⁸Xi gaagidha' pim na pim jax ja'k jix bhai' bi'iidha' gammiji ja bui gu ja'tkam nam ba' cham xi jam bhaamki'ñdha', ni aapi'm mu ja'k. ¹⁹Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ pu jam titda na pim cham tu' pui'p buada' gu jaroi' no't tu'x buam jam duiñ. Gu Dios diihl jix maat na jax ja'k ja duñia' gui' nam jix buam tu buada', na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam, na ja'pni kai'ch gu Dios: "Dai aañ jix bhaai' nañ ja'k buidha' gu jaroi' na buam jam dooda'. Pu chu'm ki'n jañ ja'k jup buidha' na jax chu'm ki'n jix buam jam dooda'." ²⁰Gio ja'p ja'k iam nap tu ua'ñix jup jum kai'ch ip: "No' mi' pai'm taagiob ba uamaim gu jaroi' na xim bhaamki'ñdha', xi chu makia' ap. Piam no' mi' pai' ba tonmoim, xi choi'dha' ap gu suudai'. Na gu' pu'ñi ja'k jum xi'irboi cham kam bhaamki'ñdha'." ²¹Ja'kbui' pim mai'chikda' gux buam jum duukam ki'n gux bhaim duukam na pim jup tu buada', cham tu' na ja'kbui' kat jam mai'chikda'.

13

¹Gio gu ge'gerkam nam jix chu jai'ch, tu' ka'm japim xi ja niidhat, cham tu' na pim gampai' ja ilhii'ñdha', na gu' dhi' gu Dios pix na ja daraas. Cham tu' jai'ch ka'm git gu' gu ge'gerkam ya' dhi oi'ñga'n no' git gu Dios cham pu kai'chdha'. ²Gu jaroi' ba' no' cham tu' ka'm ja nii'ñ gu ge'gerkam, dhi' bhaan jix maati' ka' na cham tu' mi' pui' tu da'ngi na jax ilhii'ñ gu Dios. Ba' gu jaroi' na cham pui' ilhii'ñdha' na jax ilhii'ñdha' gu Dios, dai na ba tulhiiñchuda'. ³Na gu' gu Dios cham tu' pu kai'ñkam ja daraas gu ge'gerkam nam ba'x ja iibhi'ñdha' gui' nam jix bhaim duukam jup tu buada', gu' gui' ji nam jix buam tu buada'. Pui' na jax aapi'm no' pim jix aa' na pim cham tu' bhaan ja iibhi'ñdha' gu ge'gerkam, dho dai na pim cham tu'x buam tu buada', dai ba' nam pix jix bhai' jam aa'nda' diihl gu ge'gerkam na pim jix bhai' tu jim. ⁴Pu kai'ñkam ja daraas gu' gu Dios gu ge'gerkam nam ba' joidham jix bhai' tu oi'ñkam gui' nam jir jix kiki' ja'tkam. Ba' no' pim gu' aapi'm jix buam pix tu jim, dho pu'ñi dai na pim jix chotdon ka' na pim jix ja iibhi'ñdha' gu

ge'gerkam. Na gu' cham tu' ja'p pix ua'ka' gu ge'kam gu oxia, gu' ja'pji na dhi' bhaan jix maati' ka' na ja tulhiiñchuda' gui' nam jix buam tomaat ka'. Pu'ni ja'k bhaankam tu juan am gu Dios gu ge'gerkam ya' kam dhi oi'ñga'n. ⁵ Pui' ku ba'm aa' na pim tu' ka'm ja nii'ndha' gu ge'gerkam, ku gu' cham tu' ji na dai na pim jix ja ðbhidhat nam cham jam tulhiiñchuda', gu' ja'pji na gu' dhi' pui' ja'k jum aa' buiñor gu Dios. ⁶ Gu' ba' nam gu' gu ge'gerkam bhaankam tu juan gu Dios, jum aa' ip na pim tu maakda' gu tuumiñ na ji'k aagix na ja a'm bi'iidha'.

⁷ Gammiji jam a'm jum aa' na pim tu maakda' gu tuumiñ na pai' dhuuk jum aajidha'. Tu namkidhidhat japim sia tu' na pix bhaan no' pim tu ua'tu'n. Gio tu' na aagix ka' na pim tu namki'ndha', tu namkidhidhat japim. Gio tu' ka'm japim ja niidhat gui' nam aagix ka' na pim tu' ka'm ja nii'ndha', jir jix bhahai'kam ka' pim ja bui. ⁸ Gio diilh japim cham tu'm u'ua'tu'nda', xim nanamkidhat japim. Gu jaroi' no' pim jix joi'mdat nii'ñ, jix bhai' pim xi dhuñia' na pim ba' dhi' bhaan cham tu' ka ua'tu'nda'. Na gu' gu jaroi' no'ch jix joi'mdat nii'ñ, ja'p ji buusanda' nach ua'tu'nda'. Gu' ba' no'ch jix ja joi'mdat pu'ñix bhai' ja bua gu ja'tkam, dhi' bhaan pui' bam kai'ch na chich biix pui' ba duu gu jai' na jax ja'k jup tu aagix. ⁹ Ja'pni tu aagix gu' buiñor gu Dios nach tu duiñchu'nda': "Cha'p jai' ja biim boppoda' gu u'uub, daipu' gum biina' nap jax chu'm biima'n tu kioka'. Cha'p ja koo'nda' gu ja'tkam. Cha'p jix joi'ndha' gu tu' no'r jumai ga'n." Ba' dhi' pui' na jax tu aagix, gam biix gu jai', dhi' pix bhaan jim titmo na ja'pnim kai'ch: "Jix ja joi'mdat jap jix bhai' ja buada' gu ja'tkam sia nar jaroi' ka' git. Pui'p ja'k jix ja joi'mdat jix bhai' ja buada' nap jax diilh xim joi'mdat jix bhai'm buada'." ¹⁰ Na gu' gu jaroi' no'x chu joi'gi'n, jir jix bhai'kam ka' pix ja bui gu jai', cham tu' nax ja bhaamki'ndha'. Pui' ku ba' dhi' bhaan jim titmo biix na ji'k jax jup tu aagix gu jai'.

¹¹ Jix ja joi'mdat japim jix bhai' xi ja buada' gu ja'tkam, nat gu' xib jix io'm ba miamri' na pai' dhuuk bach baidhika' guch Xoi'kam nach buiñor bap tui'ka', cham tu' pui' na jax jano' na chich jax kia'pix buiñor ti jii'ñ na mit pai' dhuuk tuch a'gi gux

bhai'm kai'chdham ñi'ook. Jum aa' ba' na pim jix bhai' xi ñiññiai xib mi' pui' xi chu duñia' na jax jix aa' gu Dios. ¹² Ja'p ji buusan gu' nach tukaa' buujim xib, gu' pix ji nach gu' ba xia'ndhim, cham xiim bhai' ba tu maaxilhia'. Pui' ku ba'ch a'm jum aa' nach cham tu' bhaan kap jich buixi'ndha' gu tu' nar jix chukgam ga'n, gu' ja'pji dai gui' na tu'r jix chu maax ga'n nach bap tu duñiidha'. Ja'p ji buusnia' nach gux chu maax ki'n ba tich chii'dha', ja'p na jax gu sandaarui'x nam bapainum kuktun ba tim tii'dha' no'm bax chu kokdak. ¹³ Gammijich jix chu maax kir jii'mda' ja'p na jax no' joidham jix bhai' tanoor, nach cham tu' mu pai' jimmida' pai' nam mui' dhit maap tu kua'da'x bhai'm taatit gu ja'tkam gui' nam cham tu' ka'm ti nii'ñ, piam sia tu' na pix nam sap pik ba' bhaan jix bhai'm taat ka'. Ni kuch cham jix maik ka', ni kuch cham nai' pix ja biim boppoda' gu jai' u'uub nam jir ganai' pix ka', ni kuch cham nai' tu kokdada', ni kuch cham bixchu' bhaan jix chi jii'gak ka'. ¹⁴ Gu ja'pji nach gammiji mi' pui' xi jii'mda' na jax jix aa' guch Xoi'kam. Cha'ch jich dho'ñchoka' na jax jich jurtu'nka' gux buam jum duukam, na gu' dhi' dai nach bach ua'tulhdha' no'ch mi jii'gi'ñ.

14

Na biix aixim ba tu a'ga' gu Paablo na jax ja'k jir am nam tu jimda' gu daich Xoi'kam jii'gi'ndham

¹ No' jaroi' maadit ba jam paxiaraim na cham pik bhai' buiñor ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam, ba' no' gu' cham maat na jax pik ja'k jix aa' gu Dios, cha'pim biix aixim ba ji chii'da', jix joi'gi'nda' pim pix. ² Pui' na jax nam gu' jai' dhit guch Xoi'kam jii'gi'ndham pui'm aa' na biix pix jix bhaai' nam tu kua'da' gu koi' na tu'x jai'ch ka', gu' ba' gui' nam cham pik bhai' buiñor ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam, pui' ilhii'ñ am na dai gum i'xchadam ki'n jix bhaai' nam tu kua'da'. ³ Gu' ba' no' pim gu' aapi'm pui' ilhii'ñ nax bhaai' na pim tu kua'da' biix, dho pim cham jax ja titdada' gui' nam jix xidhuutu'n ka' jai' gu koi', ni gu' mu ðir bha ja'k kum cham jax jam titdada', na gu' gu Dios maa'n na jax pix ilhii'ñ sia ku jaroi' biix aixim tu'm tu kua' piam ku ji'k pix. ⁴ Gio gu' pui' na

jax no' jaroi'r tujuandam tugi'n gu ge'kam, zjax kup ba'p silhka'nda' aap, na gu' cham tu' aap tum juañxi'ndha'? Gu' gui' ji ge'kam tugi'n na diihl silhkada' no' pui'p ilhii'n, cham tu' aap. Gio diihl jup jix maat ka' gui' no'x bhai' bi'ya' buiñor gu ge'kam tugi'n piam ku gu' cham. Ku gu' gu Dios diihl jix maat ji nam jax ja'k jix bhai' bi'ya' gui' nam buiñor ti jüigi'ndha'.

⁵ Gio jai' ja'pnip ilhii'n am guch Xoi'kam jüigi'ndham na sap ji'ma'n pix jir jix kiki'i tanoolh ka', cham tu' biix, ba'jai' pui' ilhii'n am na sap gammiji pix jir jix kiki'i tanoolh ka'. Ba' buiñor gu Dios, cham jax bua sia jax ilhii'n maa'n gio gu jumai. ⁶ Na gu' gu jaroi' na pui' ilhii'ndha' na jax chu'm tanoolh pix jir jix kiki' ka', pu kai'nikam pix gui' gu tanoolh pui' ilhii'ndha' nar jix kiki' ka' na ba' dhi' bhaan buiñor tu daanda' gu Dios soi'm ilhdhat. Gu' ba' gu jaroi' na biix tu kua'da' na ji'k tu'x chu jai'ch ka', nax bhai'm taat ka' buiñor gu Dios ku ba' tu kua'da', dai na xi taxchaabgidhat. Gu' ba' gu jaroi' na ji'k pix tu' kua'da', na pui'x bhai'p jum taat ka' buiñor gu Dios ku ba' ji'k pix jup tu' kua'da' gu koi', pui'p xi taxchaabgidhat ip gu Dios.

⁷ Ba' aach nach ji'k buiñor ti jüigi'n guch Xoi'kam, cham tu' ja'p pix diihl ka dudua ich, ni kuch cham ja'p pix diihl ko'ya'. ⁸ Gu' ja'pji nach bhaankam dudua guch Xoi'kam tutku' bhaan, gio nach pai' dhuuk ko'ya', buiñor jup jimia' ich. Ba' cham jax bua sia kuch dudua piam kuch ko'iix, maa'n nach jax jir jich Xoi'kamga'n ka'. ⁹ Nat gu' pu kai'nikam muukik giop dua guch Xoi'kam na ba' mi' dhir pu'ni bar ja ge'kam tum ka' gui' nam duuaka' gio gui' nam ko'ya'.

¹⁰ Ba' cham jir am na pim pui' kai'chdha' na cham mi' pui' jim gu jumai na pui' tiip ti jüigi'ndha' buiñor guch Xoi'kam. Biix maa'n nach jax buiñor aaya' gu' guch Xoi'kam na pai'p tu'ii', biix ji'ma'n jup jich aagi'ndha' no'ch jir jix kiki'i ja'tkam piam ku gu' cham. ¹¹ Na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam:

Jup kai'ch gu Dios:

Tu' silhkam ki'n jañ pu kai'ch aañ nañ jir Dios na biix gu ja'tkam nam ji'k jix jai'ch, soi'm ilhdhai ja o'lhia ki'n gu'kiñ dhañia' am jano' nañ pai' dhuuk aañ diihl pu ti'ya'.

¹² Ba' dhi' bhaan jix maati' nach biix ji'ma'n buiñor aaya' gu Dios na ba' gui' diihl pu ti'ya' no'ch jir jix kiki'i ja'tkam piam ku gu' cham.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nach cham tu' bhaan jax ja titdada' gui' nam pui'p ti jüigi'ndha' buiñor guch Xoi'kam

¹³ Ba' cham jir am nach gan na'ch a'a'-gada' nach cham jir kiki'i ja'tkam nañ jax ba kai'ch, gu' ja'pji nach ja'kbui' kat jix bhai' xi ja titdada' gui' nam pu'ni chakui biix ja jujur ki'n jix bhai' ti jüigi'ndha' buiñor guch Xoi'kam nam ba' cham gio ja'k jup suulhgia', jaiñ no' gu' jax dhuuk pu cham ka ti jüigi'n buiñor guch Xoi'kam gu jaroi' no'ch gan a'ga. ¹⁴ Pui' na jax aañ nañ gu' diihl jup jix chaat jiñ jur am bhaan na cham tu' tu'x xidhuu ya' dhi oi'nga'n gui' nar koi', nañ gu' pui' ja'k ti jüigi'n. Gu' ji no' gu' jaroi' pu'ni tu'x xidhuutu'n, dho cham tu' kuada' ip gu tu' nax xidhuutu'n ka', na gu' pui' ja'k ti jüigi'ndha'. ¹⁵ Gu' ba' no' pim gu' aapi'm ni'i'ndhudat kua' gu tu' na tu' cham kua'da' gu jumai, dhi' cham joi'gi'nda' pim ku pim ba'p buada'. Pui' ku ba' cham jir am na pim ni'i'ndhudat kua'da' gu tu' na jax chu'm jix xidhuutu'n ka' gu jumai, na ba' cham tu' pix ti ilhdhai mi' cham ka ti jüigi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, dai ba' na mu ja'k ba bhiiya' na pai' gammiji mi' pup jum tulhi'ndha'. ¹⁶ Xi gaagidha' pim na pim jax ja'k jix bhai' ji bubuakidha' ja bui gu jai'ch Xoi'kam jüigi'ndham nam ba' xi jam ni'i'ndha' ip gu jai' ja'tkam nam cham ti jüigi'n na pim jix bhai' tu jim. ¹⁷ Na gu' na ba' ja a'm ti niidhidha' gu Dios gu ja'tkam, nam mi' pui' jii'mda' na jax jix aa', nam jix bhai'm taatit tu oi'nika' biix ji'ma'n na jax pix ja jurtudhidha' gu Xduudu' kam jix Uañ i'i'mda', dhi' ji' bhaan na ja a'm ti niidhidha' gu Dios, cham tu' gu tu' koi' no'ñ biix tu kua' piam ku gu' cham. ¹⁸ Ba' no'ch pu'ni gammijix bhai'ch chaatit tu oi'dha', jix bhai'm taat ka' ip gu Dios jich bui, gio gu ja'tkam tu ka'm jich ni'i'ndha' am.

¹⁹ Jum aa' nach bhaan tu juanda' nach gammiji gaagidha' nach jax ja'k jix bhai'ch chaatit tu oi'nika', nach ba'x io'm jix o'jo'p jich dhu'iidha' nach buiñor ti jüigi'ndha' guch Xoi'kam. ²⁰ Ba' cha'pim bhaan tu a'gada' gu tu' koi' no'r jix xidhuu piam ku gu' cham. Jax dhui nat gu' gu Dios biix tum

kua'dam jup tu duu na ji'k jix chu jai'ch. Gui' dho gi gu'x xidhuu ji no't gan koi' ki'n gai gii gu jaroi' na pui' tiip ka ti jüigi'ndha' buiñor guch Xoi'kam. ²¹Ba' no' gu' pui', dho cham jir am na gan tu kua'da' gu jaroi' gu bakaax no' gu'x xi dhuutu'n gu jumai na pui'p ti jüigi'ndha' buiñor guch Xoi'kam na ba' cham dhi' bhaan gai gixia', ni chu' biin ku cham io'da'. ²²Ku gu' aapi'm diilh jix maat ji na pim jax ja'k jix bhai' ji bi'idha' buiñor gu Dios, na pim gu'x chaat ka' jam jur am bhaan. Joidham jix bhai' tu tatda' gu' no'n jix chaat jin jur am bhaan nañ jix bhai' bi'iim buiñor gu Dios, no'n mi' pui' tu duñiim na tu'r jix kii'p jum duukam. ²³Gu' ji no' gu' jaroi'x chaat jura'ram bhaan na gu jax chu'm koi'r jix xidhuu, ba' no't gu' xi juu sia kux chaat, bam ua'tulhdha' buiñor gu Dios, na gu' cham tu' pui' ja'k ti jüigi'ndha' nar jum kua'dam ka'. Na gu' no' pui' ti jüigi'n na cham tu'r ua'tulhdhara' gu tu' na kua'da', dho cham tu'r ua'tulhdhara' ka', gu' ji no' gu' pui' ti jüigi'n nax xidhuu gu jax chu'm koi'r, dhox xi dhuu ka' ip buiñor gu Dios, ba' dai na bam ua'tulhdha' buiñor no't xi juu.

15

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nach jix bhai' bi'idha' ja bui gu jai'

¹Jai' dhit nach ji'k biix jich jujur ki'n buiñor ti jüigi'n guch Xoi'kam, nach jix bhai' bax maat na jax pik ja'k jix aa' gu Dios, ja palhbuidha' ich gui' nam chakui biix ja jujur ki'n jix bhai' ti jüigi'n, nam chakui bhai' maat na jax pik ja'k jix aa' gu Dios nam mi' pui' jiidma', cham tu' nach diilh ge'gerkam jich chaat ka' nach xix maat. ²Biix ji'ma'n nach ji'k pu'ni biix jich jujur ki'n jix bhai' ba ti jüigi'n buiñor guch Xoi'kam, jum aa' nach pu'ni ja palhbui'ndha' nam jax ja'k jix bhai' tu jimia' buiñor gu Dios gui' nam chakui biix ja jujur ki'n jix bhai' ti jüigi'ndha', nam ba'x bhai' machia' na jax pik ja'k jix aa' gu Dios nam mi' pui' jiidma'. ³Nat gu' sia guch Xoi'kam cham tu' ge'kam jum ilh jano' na ya' xi oilhimik, sia ku biix jix maat na jax pik ja'k jix aa' gu Dios, nat gu' pui' ja'k tu jii na jax jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam, jup jum kai'ch: "Aañ jam pix jup jin chitdat jup kai'ch gu

ja'tkam, sia kum gu' aap pix xim bhaamkidhat jax ñam pix jum titda panaas." ⁴Na gu' biix na mit ji'k jax tu ua'nak gu bijik dir kam, pu kai'nkam tu ua'nak jamit nach ba' pu'ni aach bhaan machia' nach jax ja'k jix io'm jich guguuxdha' nach buiñor ti jüigi'ndha' guch Xoi'kam, gio nach jax ja'k tu nakga' pui' na jax jix chu xijai ya' dhi oi'nga'n. ⁵Ba' gu Dios pix na dhi' bhaan jich guguuxi'n nach jix io'm buiñor ti jüigi'ndha' guch Xoi'kam, gio nach jax ja'k tu nakga' ya' dhi oi'nga'n. Ba' maa'n na jax gu Dios pix git moo pui' jam duuka' na pim biix maa'n ni'ook jup duuka' cham tu' bhaan jax ji kai'chit, pui' nat jax ja'k tu jii diilh guch Xoi'kam jano' na ya' xi oilhimik. ⁶Na gu' pu'ni ja'k biix maa'n na pim jax pix jix bhai' maap buiñor tu daanda' gu Dios gio buiñor guch Xoi'kam, na gu' cham jir am no' jumai maakam jup ilhii'n, gio gu jumai maakam ip.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n guch Xoi'kam biix ja buip jim gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam

⁷Jum aa' ba' na pim xim kikiigalhdhat biix ji'ma'n sia na pim jax jir tu'm ka' git. Ti' nat gu' guch Xoi'kam xi jam kigalhsia ku pim jax jix u'ua'tulhdhix kat. Na gu' no' pim biix xim kikiigalhi'n, biix maa'n na pim ji'x buiñor tu daanda' ip sia gu Dios, na pim gu' cham tu' maakam ilhii'ndha' biix ji'ma'n, gu' ja'ppi maa'n ji na jax pix. ⁸Guch Xoi'kam bha jii ya' dhi oi'nga'n nat bha ja palhbuidham gui' nam jir Israel kam ja'tkam, pu kai'nkam bha jii nat bhai' pu duñiim nat jax ja tiidak gu Dios bijik guch bopxi kat na pu'nich palhbuidha' gatuuk aach nach jir Israel kam ja'tkam. Ba' dhi' bhaan matgir na gu Dios pui' duña' jax no't ba tii. ⁹Pu kai'nkam bhai'p jii guch Xoi'kam nam ba' pu'ni bhaan machia' ip gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam na joidham jix chu joi'gi'n gu Dios. Na gu' ja'pnim kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam:

Pui' kuñ ba' aañ jum ge'kamtu'n ja bui dhir dhi' nam cham jir Israel kam ja'tkam,

nap gu' aap jin palhbui'nchu' sia tu' na pix ki'n.

Jum laala'ñxidha' in jix bhai'n chaatit.

¹⁰Gio ja'p ja'k iam ja'pniip jum kai'ch ip:

Jix bhai' pim xim taat ka' aapi'm na pim cham jir Israel kam ja'tkam ja biim gui' nam jir Israel kam,

na Dios jir ja'tkam tugi'n.

¹¹Ba' ja'p ja'k iam ja'pniip jum kai'ch ip:

Xi dhaña' pim gu Dios biix na pim ji'k jir ja'tkam na pim jix jai'ch ya' dhi oi'nga'n,

dai gui' pim xi ge'kamtuda'.

¹²Gio ja'p ja'k iam nat pai' gu Isaiiyas jup tu ua'nak na bijik bhaankamu'n gu Dios ya ja'p tu a'gimik, jup jum kai'ch ip:

Maadit jai'chdhihia' gu boxii'n gu Isayii na ba'm ge'kamtai ja silhkada' biix gu ja'tkam.

Ba' joidham jix kiigalhdha'm ip gui' mu dir bha ja'k,

dai dhi'm pix buiñor xim palhbuidhak ka'.

¹³Ba' gu Dios pix dhi' nach jaroi' buiñor jich palhbui'n, jam tajaan'dha' gui' na pim ki'n jix bhai'm taatit tu oi'rika', na pim cham tu' xim bhabhaaku'i'ndha' aapi'm na pim ji'k tu' silhkam ba ti jigi'n gui' buiñor. Gio gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mdaga'n na jam tajaan'dha' git na ba' pui' jam jurtuda' na dai gui'x bhaai' nach buiñor jich palhbui'rika' gammiji.

¹⁴Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ jix bhai'x maat na pim aapi'm jir jix bhabhai'kam ja bui gu jai', biix aixim jix chu mamatda' pim na pim jax ja'k tu duña' gu tu', giox maatit jup tum a'a'gi'n japim na pim jax ja'k tui'ngida' biix ji'ma'n. ¹⁵Gu' ji nañ gu' aañ ya' tu daasaim bhaan dhi u'uan dhi' nañ bhaan mu tu jam ua'ñxi'n na pim ba' bhaan ti'ñchokat mi' pui' duñiidha' na jax jix aa' gu Dios, na pim cham mik buppada'. Gio nat gu' gu Dios pix pui' ja'k jiñ dhai xiñ joi'mdak ¹⁶nañ pu'ni chu'm ki'n jir tujuandam tugi'n ka' guch Xoi'kam. Ba'x bhai'p ba tu ja jimia' ip pu'ni gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, nañ gu' aañ ba' ja'p ji buusan nañ maadit jir di' gui' nam jai' ja a'mkam tu daanda' gu Israel kam ja'tkam mu ja'p chichiop. Na gu' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nañ pai' dhuuk pu'ni tu ja a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'k-i'n guch Xoi'kam, no' mit ti jii'n, dai nañ buiñor ja'k ba ja aichdha' gu Dios joidham jix u'uañ ki'n. Ba' diilh gu Dios joidham

ja tigia', na gu' ja a'm ba tajaanix ka' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda'.

¹⁷Ba' aañ nañ ti jigi'n buiñor guch Xoi'kam, joidham jix bhai' tu tatda' nat jax chu'm ki'n jiñ dhai gu Dios nañ jir tujuandam tugi'n ka'. ¹⁸Ba' dai pui' pix chu'm tu a'gada' iñ nat tu' jax joidham jix bhai'm duukam bap tu duu guch Xoi'kam bhaankam aañ, nañ gu' aañ nai' tu ja a'gidhim gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nam mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' gu Dios. Diilh jiñ ñi'look ki'n jañich pui' tu ja a'gi, gio pui' tu duu ñich ip ja ñi'ñchudat gu ja'tkam. ¹⁹Na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mdaga'n gu Dios nañ a'm tajaanix kuñ ba' biix aixim jix bhai'm duukam jup tu buim, nam tu' cham pai' dhuuk pu chu'm ti ñi'ñ gu ja'tkam. Na gu' bixchu'x bhaai' na pu tu duña' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' na cham ji'xdha' jaroi' pu tu duña' gu ya' kam dhi oi'nga'n. Gio ba' nañ nai' pu'ni tu ja a'gidhidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n guch Xoi'kam, na bhaan tu a'ga nam jax ja'k dui cham mu ja'k bhiiya' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhii'ndha'. Mui' kap jañich nai' ba tu ja a'gi, Jerusalem dir jañich bhai' ji bhiiich, mu ja'p jañich sia ba tu ja a'gi na pai' jax Iiiriko bhaan bipio' gu dibiir. ²⁰Gio gu' dai pai' nañ jix mat ka' nat chakui jaroi' tu ja a'gi gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n guch Xoi'kam nañ ba' tu ja a'gi'n aañ, nam pai' chakuix jai'ch ka' guch Xoi'kam jigi'ndham. Na gu' cham jir am no'n aañ mijimmip ba baakchu' no't jumai mi' ba tu jua, tu gaagidha' iñ ba' nat pai' chakui jaroi' mi' tu jua. ²¹Na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam:

Gui' gu ja'tkam tigia' am sia kum cham pai' dhuuk pui' tē kēē na ja bui aaya'.

Jix maatit tigia' am nar jaroi' dha' sia ku cham pai' dhuuk jaroi' pui' tu ja a'gi'n.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na mur jimdam Rooma

²²Pu'jani kai'ñkam jañich ba' chakui mu jam tiigim, sia kuñ aañ tii aa'nda' git nañ ba jam tigia'. ²³⁻²⁴Mui' oidha' bap duu gu' nañ dir tii mui' ba xi jam tii'miram, ku gu' na ñich kapbhai' ba tiimo ya ja'p na ñich tu ja a'gidhimik gu ja'tkam, tii bhai'x buusnim iñ jam bui nañ bhai' xi jam tiigidhat nañ

España ja'k bhiiya', kat japim chi bhai' dhir iam jup jiñ palhbuidha' nañ tu' ki'n aaya'. ²⁵ Aañ xib Jerusaleen ja'k kar jimdam nañ ka ja ui'dhika' nam tu' ki'n jum palhbuidha' guch Xoi'kam jüigi'ndham gui' nam cham tu' bia' ni ji'x. ²⁶ Na mit gu' ji'k maap jim daagik guch Xoi'kam jüigi'ndham Masedoonia kam gio gu Akaaya kam, ja taa gu tuumiñ gu jai'ch Xoi'kam jüigi'ndham nam ba' mu ja joochxi'ñ guch Xoi'kam jüigi'ndham Jerusaleen kam gui' nam cham tu' bia' ni ji'x. ²⁷ Ba' dhi' na mit maap jumpadak gu tuumiñ mui' ba ja joochxi'ñ guch Xoi'kam jüigi'ndham Jerusaleen kam nam cham tu' bia' ni ji'x, diihl ja jujur ki'n jamit pui' dhuu, cham tu' nat jaroi' ja chia. Ba' dhi'x bhai' bua am, na gu' gu Jerusaleen kam nam jir Israel kam ja'tkam gio aañ, jix bhai' dhuu chich na chich ja ua'p gux kii'p jum duukam ii'mda' bhaan sia kum gu' cham jir Israel kam ja'tkam, jum aa' ip ba' nam ja palhbuidha' guch Xoi'kam jüigi'ndham gui' nam jir Israel kam ja'tkam sia tu' bhaan nax maax ya' dhi oi'nga'n. ²⁸ Ba' daipu' dhi' nañ xi ja do'nchi'ñmirai guch Xoi'kam jüigi'ndham, mu dir nañ ja'k gixia', pu España ja'k jañ ba bhiiya'. Bhai'ñ ba' buusnia' jam bui nañ xi jam tüigidhat, nañ jax ba kai'ch. ²⁹ Ba' nañ pai' dhuuk bhai' aaya' jam bui, aañ jix chaat jiñ jur am bhaan na guch Xoi'kam pix jiñ palhbuidha' ge'kam ki'n gu tu' nañ a'm jum aa'nda'.

³⁰ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, bhaankam guch Xoi'kam jich Ge'kam tuk gio bhaankam gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' na pui' ja'k jich jujurtu'n nach xich jajoi'g'nda' biix ji'ma'n, aañ soi' jam titda na pim jiñ a'mkam xi chu daanda' biix dhit. Biix aixim bhaan jiñ chulhiñaim iñ gu'. ³¹ Pui' pim ja'k xi chu daanda' buiñor gu Dios nam cham jax jiñ dhooda' gui' nam cham ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam mu kam Judea, gio ba' gui' nañ ja ua'tulhi'ndha' guch Xoi'kam jüigi'ndham Jerusaleen kam nam git moo cham tu' bhaan jax ji ch'i'ji xi gaamui. ³² Gu' ba' no't gu'x bhai' tuñ jii, bhammiñ ja'p jup ba ji buusnia' jam bui, no' moop jix aa'nda' git gu Dios. Joidham chix bhai'ñ ilhdha' iñ nañ ba jam tigia', gio na bam jüpdha' guñ jur nañ ka xi jam tüigim ka'. ³³ Ba' gu Dios pix jam palhbui'ñchu'nda' na pim ba' joidham jix bhai' kai'chit tu

oi'ñka' biix ji'ma'n. Ja'pni pix git ba' moo tu tui'ka'.

16

Na pui' ba ja tiida' gu Paablo guch Xoi'kam jüigi'ndham nam mi' dhir bhaankam xi ja ñio'kdha' gu jai'ch Xoi'kam jüigi'ndham

¹ Bhaan jañ xi chu jam a'gidha' maa'n gu ubiñ jaduun jich Xoi'kam bhaan na Peebe tii'. Dhi' tu ja a'gi'ñ ji'kchi guch Xoi'kam jüigi'ndham na pai' Senkrea ti tii'. ² Joidham japim jix bhai' tiidai aichdha' na bhammi aaya' jam bui, na gu' dhi' tu' silhkam ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Xi palhbuidha' pim tu' na bhaan a'miram jum aa'nda', nat gu' diihl pui' mui' ba ja palhbui gu ja'tkam biix aixim bhaan gu tu' na ja a'm jum aa'nda', pui' na jax aañ nat gu' sia pui'p jiñ palhbui xiñ joi'mdak na cham bhai' tuñ jimdat.

³ Jiñ a'mkam japim xi ñio'kdha' gu Priiska gio gu Akiila, nach gu' dhi' maap jir tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam. ⁴ Dhi' mit biipi' dir guguu na mit jiñ palhbui nam ba xiñ mu'aam, diihl jamit ba' tiip ja koi. Ba' aañ ge'kam ki'n ja taxchaabgi'ñ, ku gu' cham tu' ji nañ dai aañ ja taxchaabgi'ñ, gu' ja'ppi sia guch Xoi'kam jüigi'ndham nam nai' ja'p maap jum jumpadat tu daan nam ji'k cham jir Israel kam ja'tkam. ⁵ Biix japim siañ a'mkam xi ja ñio'kdha' guch Xoi'kam jüigi'ndham gui' nam bhai' ja ki'aam jum jumpa'n gu Priiska gio gu Akiila. Biix japim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' guñ bhai' kai'chdhami', gui' nañ joidham jix kügalhi'ñ na Epeneto tii'. Jir bhai' kam na pai' Akaaya dibiiir bhaan bipio', dhi' biipi' ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam gu bhai' kam Akaaya dibiiir. ⁶ Sia gu Mariiya pim jiñ a'mkam jup xi ñio'kdha'. Dhi' ge' ba tu jua jam a'mkam na ba'x bhai' tu jam jimda'. ⁷ Biix japim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gu Androoniko gio gu Juunias, nam pui'p jir Israel kam ja'tkam ja'p na jax aañ. Dhi'ch maap kuupich na mit jich kuu gui' nam cham buiñor ti jüigi'ñ guch Xoi'kam, gio pui'p jir noonbi'ñ am guch Xoi'kam ja'p na jax aañ, pu biipi' dir ba ti jüigi'ñ am buiñor guch Xoi'kam na ñich ba' aañ jup ba ti jii'ñ.

⁸ Sia gu Ampliato pim biix jiñ a'mkam jup xi ñio'kdha'. Dhi'r jiñ bhai' kai'chami'

bhaankam guch Xoi'kam. ⁹ Gio gu Urbaano pim biix jiñ a'mkam xi ñio'kdha'. Dhi'ch maap jir tujuandam tugi'ñ ip guch Xoi'kam. Sia pim biix jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gu Estaakis. ¹⁰ Gu Apeeles japim siañ a'mkam xi ñio'kdha'. Dhi' tu' silhkam biix ju-
raa'n ki'n buiñor ti jüigi'ñ guch Xoi'kam, jix maati' na jax ja'k tu jim. Sia pim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gu Aristooobulo, gam sia biix gui' nam ji'k maap jir jum oi'd-
hagim. ¹¹ Gio gu Erodioon japim biix jiñ a'mkam jup xi ñio'kdha'. Dhi' siar Israel kam maa'nkam ja'p na jax aañ. Sia gu Narsiiso pim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gam
gui' nam ji'k maap jir jum oi'dhagim nam buiñor ti jüigi'ñ guch Xoi'kam. ¹² Biix japim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gu Tripeena gio tu
Tripoosa. Dhi' pui' bhaankam jup tu juan am guch Xoi'kam. Biix japim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gu Peersida, nach gu' dhi' pui'
joidham jup jix kiigalhi'ñ na buiñor ti jüigi'ñ guch Xoi'kam, gio gu' dhi' gē' ba tu jua bhaankam. ¹³ Biix japim jiñ a'mkam xi
ñio'kdha' gu Ruupo. Dhi' joidham jix bhai' buiñor ti jüigi'ñ guch Xoi'kam. Sia gu di'ii'n japim biix jiñ a'mkam xi ñio'kdha'. Dhi'
ja'p ji buusan aañ jiñ bui na pui'p jir jiñ ñaan. ¹⁴ Jiñ a'mkam japim xi ñio'kdha' ip gu Aasiinkrito, gio gu Plegonte, gio gu Ermes,
gio gu Patroobas, gio gu Ermas, gio biix gu jai' nam pui'p ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam nam ja biim jum jumpadat tu daan. ¹⁵ Sia
pim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gu Piloologo, gio gu Juulia, gio gu Neereo, biix gu ja'nni'ñ ubii. Sia pim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gu
Oliimpas, sia biix guch Xoi'kam jüigi'ñdham nam ji'k dhi' maap jum jumpadat tu daan buiñor guch Xoi'kam.

¹⁶ Ba' aapi'm diilh biix ji'ma'n jup xim ñiñio'kdhat. Pui' pim ja'k jum ñiñio'ki'ñd-
ha' na jax ja'k bhaan jix maati' ka' na pim tu' silhkam xim ja joi'gi'n. Ya' dir mu jam ñio'ki'ñ am guch jaaduñ jich Xoi'kam
bhaan biix kap dir nam ji'k kap maap jum jumpadat daan guch Xoi'kam.

¹⁷ Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, cha'pim mi ja kekeeda' gui' nam maakam tu aagi'ñ gux bhai'm kai'chdham
ñio'ki'ñ guch Xoi'kam. Na gu' no' pimit mi' ba ji ja kai, nai' pix jim ji'dilhkada' pim, cham tu' pim maa'n ñi'ook kap duuka', pu
chu'm pix tu ua'pu no' pim mi ja kekeē.

Piam jai' dhit cham ka ti jüigi'ñdha' am buiñor guch Xoi'kam jax ña pix. Gu' ja'ppi na pim dhi' bhaan tu daa'richu'nda' na mit
jax chu'm ñi'ook tu jam a'gi. ¹⁸ Dhi' pu chu'm gu ja'tkam, cham tu' bhaankam tu a'ga am gu' guch Xoi'kam, gu' ja'ppi diilh pix
nam jax ilhii'ñ nam jax dhui dhi' bhaan ja mai'chia' ip sap pik ba' gu ja'tkam nam ba' pui'p xi ja kaichgida'. Joidham jix bhai' xi
buidha' am nam jax ja'k ja iatgidhidha' gui' nam cham mat ka' na jax ja'k jir silhkam. ¹⁹ Ku gu' aapi'm mi' pui' jiiim ji na jax jum
kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam. Jix bhai'ñ chaat iñ aañ na pim mi' pui' jiiim. Ba' gammiji pim mi' pui'
pu jiiimda', jix kii'p jum duukam japim jup xip tu duñiidha', cham tu' gux buam jum duukam. Na gu' no' pim gammijix kii'p
jum duukam jup tu duñiim, dhi' bhaan jix maati' ka' na pim jir jix chu mamatda'. ²⁰ Gio gu' pu'ñi ja'k dui ba' mai'chia' ip gu
Dios gu ja'ook na ba' cham tu' jax ka jam buada' aapi'm. Bitaa'n ji bi'ya' jam bui gu ja'ook, ja'p ji buusanda' na pim daam dir mi
kiisapka'. Ba' guch Xoi'kam jich Gē'kam tuk pix gammiji jam a'm ti ñiidhidha'.

²¹ Ya' dir mui'p jam ñio'ki'ñ gu Timoteo nach maap jir tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam. Sia gu Luusio, gio gu Jason, gio
ba' gu Sosiipater, nam pui'p jir Israel kam ja'tkam ja'p na jax aañ.

²² Ba' aañ nañ Tersio ti' nañ bhaankam gu Paablo tu u'uan dhi' na mu tu jam ua'ñixi'ñ, aañ pui' mui'p jam ñio'ki'ñ
bhaan dhi'ñi u'uan, mu jam ñio'ki'ñ iñ bhaankam guch Xoi'kam.

²³ Gio gu Gaayo pui' ya' dir mui'p jam ñio'ki'ñ. Dhi' buiñor tibiap iñ ya kia'mi'ñ, nam gu' dhi' buiñor maap jum jumpadat tu
daan gui' nam pu'ñi buiñor ti jüigi'ñ guch Xoi'kam. Biix mui'p jam ñio'ki'ñ gu Erasto. Dhi' buiñor tu namki'ñ am biix gu ja'tkam
nam ji'k ya' oidha' dhi gē' kiicham na ji'k aagix nam tu namki'ñdha'. Biix mu jam ñio'ki'ñ guch jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na
Kuarto ti'.

²⁴ Moo git gu Gē'kam jich Xoi'kam gammiji jam a'm ti ñiidhidha' biix ji'ma'n aapi'm. Moo git pui' tu tui'ka'.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na dai gu Dios jix bhaai' nach gammiji gē'kamtu'nda'

²⁵ Dai gu Dios jix bhaai' nach gø'kamtu'nda', na gu' dai gui'x bhaai' na gammiji silh jam bhiichdhatgida' na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, dhi' nax bhaai' na mi' dhir baabu' gu jaroi' na mu ja'k ka jimda' na pai' gammiji mi' pup jum tulhiindha'. Dhi'r di' nañ jax chu'm bhaan tu a'ga aañ, gio dhix bhai'm kai'chdham ñi'ook bhaan tu a'ga guch Xoi'kam. Ba' dhi' mi' pui' tum duñiim na chich jax ja'k maat na ilhi'ñ gu Dios, pu bijik dir pui' ja'k pum aa na tu duñia' gatuuk, pu biipi' dir nat chakuip dunaak dhi oi'ñga'n. ²⁶ Ba' nat jax ja'k jix aa gu Dios na ji chu buusnia' gatuuk, tu dai mit u'uan ta'm gu bijik dir kam nam bhaankam ya ja'p tu a'gimik. Mi' dhir jachich ba' maat ip aach, nat gu' diill ja chia gu Dios nam pu'ñi tu ua'na' nam ba' mi' dhir pu'ñi machia' bix gu ja'tkam nam ji'k jix jai'ch ya' dhi oi'ñga'n nam ba' mi' pui'p tu dagia'.

²⁷ Ba' dai gu Dios jach gammiji gø'kamtu'nda' na cham tu mumki, na gu' daipu' maa'n jix jai'ch, gio daipu' gui'x chu matda' na jax ja'k tu duñia' gux ki'p jum duukam. Pui' kuch ba' dai gui' gammiji daanda' bhaankam guch Xoi'kam. lam git moo pui' tu tui'ka'.

GU BHPÍ' KAM UA'NA'N GU
PAABLO NAT TU JA UA'ÑXI GUI'
NAM TÍ JHGI'Ñ BUIÑOR GUCH
XOI'KAM NAM
KORIINTO OI'DHA'

Na ba ja ñio'kdha' gu Paablo

¹ Aañ Paablo nañ jir nobii'ñ guch Xoi'kam, ðiilh gu Dios pui' ja'k jix aagak pu chu'm ki'n jiñ dhai. Mu tu jam ua'ñxidha' iñ biima'n guñ jaduun' jich Xoi'kam bhaan na Soostenes tii'. ² Aapi'm jañ mu tu jam ua'ñxidha' na pim mi' maap jum jumpadat daan gu Dios ge' kiicham na Koriinto ti tii', na pim pui'p jir jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan. Na pim gu' pui'x u'uañ ki'n jup ba guguuk buiñor gu Dios, nat gu' gui' pix jam a'm ti tiigik mi' jam tuttu na pai' gu ja'tkam tugi'ñ na pim ba' pui' jai' maap jum jumpadat buiñor jup ba tu daan ja'p na jax aach, gam sia biix gui' nam ji'k nai' mui' kap pui' maap jum jumpadat jup tu daan buiñor gu Ge'kam jich Xoi'kam. ³ Moo git ba' gu Dios jich Gi'kora' gio gu Ge'kam jich Xoi'kam pix jam a'm ti niidhidha' am na pim ba' gammijix bhai'm taatit tu oi'rika'.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo na taxchaabgi'ñ gu Dios

⁴ Aañ gammiji taxchaabgi'ñ gu Dios nat bhaankam guch Xoi'kam jam a'm ba ti tii, ⁵ gio nat bhaankam jam maa gu matda' na pimit ba'x maatit kai gu ñio'ki'ñ, gam na ba'x bhaai'n ka' na pim jax ja'k bhaankam jup tu a'ga mi' dhir gammiji ja'k jai' ja bui gu ja'tkam. ⁶ Jix bhai' jam biinat gu' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, na pimit gu'x bhai'x maatit kai. ⁷ Ba' cham tu' tu' ka bi'iix na jam aagi'ñdha' gu Dios na pim tu' jax dhuñia', na pim gu' biix bax maat, dai ba' na pim mi' pui' jiiimda', na pim gu' pu'ñi ja'k niirda' gu Ge'kam jich Xoi'kam na jootom gio ya'p aaya' dhi oi'ñga'n bhaan. ⁸ Gu Dios pix ðiilh jam palhbui'ñchu'nda' na pim jax ja'k mi' pui' jiiimda' na jax jix aa' na pim ya' kap tui'dhi' dhi oi'ñga'n bhaan na ba' cham jaroi' jax jam tiida' na pimit cham am bua. ⁹ Pui' tu duñia' gu' gu Dios jax no't ba tii sia pik nar jax ka' git. Gui' pix jam a'm ti tiigik

mi' jam tuttu na pim mi' pui' ba jiiimda' na jax jix aa' guch Xoi'kam nar Maraa'n. Dhich Xoi'kam ba' biix dhít jir jich Ge'kam tuk nach ji'k buiñor ti jigi'ñ.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nam maa'n ñi'ook jup duuka' gammiji

¹⁰ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, bhaankam gu Ge'kam jich Xoi'kam soi' jam titda iñ na pim gammiji maa'n ñi'ook xip duukat, cham tu' na pim dai ñiokboda'. Jix bhai' pim kai'chit tu oi'rika', cha'pim maakam kai'chdha' jai' gio jai' maakam. ¹¹ Aañ dhi' pui' jam titda, nam gu' bañ aagi'ñ gui' nam maap jir jum oi'dhagim gu Kloe na pim sap cham tu' maa'n ñi'ook jup duuk biix, xim bhahaakuidhat japim sap ji'ðilh jup tu'ii'. ¹² Ja'p sap kai'chdha' pim jai' dhít: "Aach gu Paablo ja'k kaichu'." Jai' sap ba'p kai'chdha' pim ip: "Dho aach gu Apoolos ja'k jup kaichu'." Jai' sap ba'p kai'chdha' pim ip: "Aach ba' gu Peegro ja'k jup kaichu'." Jai' sap ba'p kai'chdha' pim: "Aach silh ji guch Xoi'kam nach kaichu'." ¹³ ¿Jax ba' ku pim ba' pui' ja'k tu jim? ¿Ka' pim ji ilhi'i'ñ aa na guch Xoi'kam mui'p jum bua? Gio gu' aañ nañ jir Paablo, cham tu' jam a'mkam jiñ xissapa mit bhaan gu u'uux na gai biit, ni ku pimit cham jiñ a'mkam jum bopko suudai' ki'n jano' na pimit pai' dhuuk ti ji'i'ñ buiñor guch Xoi'kam. ¹⁴ Gio gu' aañ gook pix ja bopko suudai' ki'n, daipu' gu Krispo gio gu Gaayo. Taxchaabgi'ñ iñ gu Dios na ñich dai dhi' gook ja bopko ¹⁵ na pim cham pu'ñi ba kai'chdha' jai' dhít na pim jir jiñ ja'tkam tuk. ¹⁶ Gio dho bak pin gu Esteepanas ja biim gui' nam ji'k maap jir jum oi'dhagim jañich ja bopko. Cham pai' jai' pup ka ja bopko ñich mi' dhir. ¹⁷ Gio gu' cham tu' pu kai'ñkam nai'ñ joot guch Xoi'kam nañ ja bopkonaidha' gu ja'tkam, gu' ja'pji nañ nai' ja aa'ñdha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ na bhaan tu a'ga nam jax ja'k dui cham jimia' mu ja'k nam pai' gammiji mi' pup jum tulhi'iñdha'. Ni kuñ cham giilhim jix aixkam jup xi kai'chim nañ ja aa'ñdham nam jax kai'chdha' gux a'aixkam, ja'ppix maa'nkam nai' jimat tu a'gim iñ nam ba'x bhai'x maatit kaaya' gu ja'tkam nat jax kai'ñkam jich a'mkam muu guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai biit.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nam tu' pix ilhii'n' guch Xoi'kam gui' nam cham tu' jii'gi'n' bui'nor

¹⁸ Gui' nam ji'k cham mu ja'k jii'm nam pai' gammiji mi' pup jum tulhii'ndha' ja'p na jax aach, jix maat ich na dhi' Dios jup jir tu dunii'n', pui' kut ba' muu guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai biit. Ba' gui' nam ji'k mu ja'k jii'm, gampai' pix ilhii'n' am. ¹⁹ Na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam, na pai' gu Dios pix diilh tu a'ga, jup jum kai'ch:

Gui' nam ge'gerkam jum taatit pui'm ilhii'n' nam jix io'm biix aixim jix chu maat, pui' ja du'nia' i'n' nam cham maatii keeke' jax na tum a'gada,

siam chi moox bhai' ja jujur ki'n tii xi che kee.

Ni kum cham ka ti bhibiidha' ka', sia kum tii kax chi bhibiidha' kat.

²⁰ Pui'm duu dho. Tii' gui' nam tiix chu maatiim xi kai'chdha', cham maat am na tu'r jix kii'p jum duukam. Sia gui' nam jix maatiim ka xi kai'chdha' nam jich aa'ndha' gu tu' nax maax ya' dhi oi'nga'n, pu cham bhaai' nam jax pik ja'k jix bhai'ch aa'ndha' kia'. Gu Dios diilh pui' ja'k tu duu na ja'kbui' kat gu ja'tkam ya' kam dhi oi'nga'n ja'ppix ji bubuakia' am na jax gui' nam cham ja jur bia'. ²¹ Nat gu' gu Dios tii pui' tu duu nam jax ja'k machia' git gu ja'tkam na gu Dios bixchu'x bhaai' na pu tu du'nia', gu'ji nam gu' pu cham maatiim ti nii'n'. Pui' kut ba' gu Dios jix ja joi'mdak pui' tu duu na dai pix no'm tu' silhkam biix ja jujur ki'n ba ti jii'gi'n' na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham nio'ki'n', cham tu' mu ja'k ka bhiiya' am nam pai' gammi mi' pup jum tulhii'ndha', sia kum gu' jai' tu' pix ilhii'n'.

²² Gu Israel kam ja'tkam dai nam jix aa' na jaro'i' tu' jax xi ja dui'ndha' nam cham pai' dhuuk pu chu'm ti nii'n' nam sap ba' bhaan jum gu'nguxdhai tu' silhkam ba ti jii'ndha' na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham nio'ki'n' gu Dios. Ba' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, tii gaa'n'chu' am nam jax ja'k biix aixim jix chu mat ka'. ²³ Ba' aach nach ti jii'gi'n' bui'nor guch Xoi'kam, dai dhi' bhaan jup tu a'gichu' ich na mit jax kai'nikam sissapa guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai biit. Ba' gu Israel kam ja'tkam jix bhaamum ilhii'n' am, gu' ba' gui' nam

cham jir Israel kam ja'tkam, pui' pix jich bia' am nach cham jich jur bia' kuch ba' pu chu'm tu a'ga. ²⁴ Ba' gui' nat ji'k Dios ja a'm ti tiigik pui' ja duu nam tu' silhkam bui'nor ba ti jii'gi'ndha', bax maat am na bhaankam guch Xoi'kam tuch a'gi'n' gu Dios. Biix sia bhaankam guch Xoi'kam tu ja a'gi'n' gui' nam jir Israel kam ja'tkam gio gui' nam cham jir Israel kam. ²⁵ Ba' sia ku panaas pur cham tu' pui' na jax jum kai'ch gu nio'ki'n' gu Dios, dhi' pik jix io'm jum aa' nach tu' ka'm ilhii'ndha', na gu' maaxik jir silhkam pui' na jax kai'ch gu Dios, cham tu' pui' nam jax kai'chdha' ya' gu ja'tkam. Gio sia ku panaas gampai' pix jum kai'ch gu nio'ki'n' gu Dios, dhi'x io'm bixchu'x bhaai' na pu tu du'nia' na jaro'i' cham ji'xdha' pu du'nia' gu tu'. ²⁶ Jii' jaadu'n jich Xoi'kam bhaan, jix bhai' pim xim ga'ngada' na pim jax ja'k jix bhai' machia' na jam a'm ti niidhim gu Dios aapi'm na pim gampai' tu'm. Nam gu' ji'ma'n pix jix jai'ch jam bui' gui' nam biix aixim tu'm jix chu maat na tu'x jai'ch dhi oi'nga'n bhaan. Gio ji'k pix jup jix jai'ch am jam bui' gui' nam tu' ka'm ja ilhii'n' gu ja'tkam. ²⁷ Ba' gu Dios ja a'm ti tii' gui' nam gampai'm ilhii'n' na ba' bhaan ja xi'irbo' gui' nam ge'gerkam jum taatit pui'm ilhii'n' nam biix aixim jix chu maat na tu'x maax dhi oi'nga'n bhaan. Sia biix ja a'm ti tii' gui' nam panaas cham tu' bhaigim tu'ii' ja bui' gu ja'tkam na ba' dhi' bhaan pui'p ja xi'irbo' gui' nam panaas bixchu' ki'n tu'x bhaai'. ²⁸ Piam ja'pni ja'k jax na pim ja'k jix maatiim jii' kaaya': Gu Dios dhi' pik ja a'm ti niidhim xib nam jax chu'm gampai' tu'm gu ja'tkam, nam cham tu' ki'n ja bia' gui' nam jix chu mamatdagim jum ilhii'n'. Gui' ba' pu cham tu' ki'n ji bii mit nam pui'm aagit na dhi' ba' pik ja a'm jimiim gux bhai'm duukam. ²⁹ Pu kai'nikam pix pui' ja'k duu gu Dios nam ba' bhaan jix mat ka' gu ja'tkam na cham jir am na jaro'i' ge'kam jum taatit pui' kai'chdha' na biix jix chu maat na ji'k tu'x chu jai'ch dhi oi'nga'n bhaan. ³⁰ Ba' aapi'm taxchaabgi'ndha' gu Dios nat xi jam joi'mdak jam a'm ti tiigik ya ja'k ba jam aich na pai' guch Xoi'kam, dhi' na jaro'i' bhaankam tuch mattu'n biix aixim gu Dios, gam na dhi' bhaankam jix bhai' tuch jimda', gam nach bhaankam jix bhai'ch chaat ka'. Nat gu' dhich Xoi'kam

bhaankam jich boosolh gu Dios mi' dhir na pai' cham bhai' tuch jimdat. ¹Ba' no' jaroi'x aa' na ge'kam jum taat ka', jum aa' na pui' ja'k duñia' na jax jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam nap jum kai'ch: "Jir am na jaroi' bhaan ge'kam jum taat ka' na mi' pui' jim na jax jix aa' gu Dios."

2

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na mit jax kai'nikam sissapa guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai biit

¹Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, jano' na ñich bhammi ja'p øek tu jam a'gi gu ñio'ki'ñ gu Dios dhi' na cham jaroi' diilh pix jix maatit kaaya' na jax jir jum duukam, cham tu' ñich giilhim jix aixkam ki'n tu jam a'gi nam jax kai'chdha' gux a'aixkam jum aa'ndam ya' kam dhi oi'nga'n. ²Ni ku ñich cham jumai ja'ppix maa'nkam bhaan tu jam a'gi, gu' ja'pji guch Xoi'kam na ñich bhaan tu jam a'gi, na gu' dhi' pik jum aa' na pim kaaya' na mit jax kai'nikam sissapak mua bhaan gu u'uux na gai biit. ³Gampai' tui'ngit jañich ba kikbo nañ ba xi chu jam a'gidham, ji gi'bokidhat iñ, nañ gu'x aa' nañ jix bhai' jam aa'ndha' na pim jax ja'k jix maatit jiñ kaaya'. ⁴Cham jañich pai'x aixkam ki'n tu jam a'gi nam jax kai'chdha' gux a'aixkam jum aa'ndam nam sap pik ba' joidham jix bhai' xi buidha' nam tu ja a'gidhidha' gu ja'tkam nam sap ba' joidham ja kœji bax ja kiigalhdha'. Gu' matgim aañ jiñ kiigalh japimit, nat gu'ñ palhbui guch Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na ñich jax ja'k jam ti'ñ, gio diilh gu Dios nañ a'm ti niidhim na bixchu'x bhaai' na pu tu duñia'. ⁵Ba' dhi' pui' ja'k duu gu Dios na pim ba' pu silh biix jam jujur ki'n buiñor ti jii'ndha' guch Xoi'kam, cham tu' gu jax chu'm ja'ppix maa'nkam jix aixkam nat biix aixim jam titdaimik.

Na ba ja aagi'ndha' gu Paablo na gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' bhaan jum ua'rgi'ñ gu Dios

⁶Jix a'aixkam ki'n tu a'ga ich dho ja bui dai gui' nam ji'k bhaan bax kaapak nam ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, nam gu'x bhai'x maatit ba kœ na jax jir jum duukam gu ñio'ki'ñ gu Dios. Gio gu' cham tu' pui' ja'k bua ich nam jax ja'k tu jim ya' dhi

oi'nga'n gux a'aixkam nam ge'gerkam ki'n daraa, dhi' nam alhio pix ya'r ge'gerkam, na gu' bam aajim nam pai' dhuuk gampai' ji bi'ya'. ⁷Jax dhui nach aach maakam tu't jir jix a'aixkam bhaankam gu Dios, diilh pix gu Dios pui' ja'k duu pu bijik nat chakuip dunaak dhi oi'nga'n na pu'ni dhi' bhaan jich a'm ti tigia'. ⁸Pu cham maatit kai mit dhi' gu ge'gerkam jix a'aixkam na jax pik jir jum duukam sia kum tii ja aagi'ndha'. Na gu' no'm jix maatit kaaya' git, cham tu chianda'm git nam sissapda' guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai biit, jix dhaam dir tii bha jii gu' guch Xoi'kam. ⁹Gu' ji na gu' mi' pix pui' ba jim na jax dhui pui' tum duñia' na jax jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam, nap jum kai'ch:

Gui' nam ji'k tu' silhkam buiñor ti jii'ndha' gu Dios,
ja bi'chulhi'ñ nam tu' cham pai' dhuuk nii'ñ
ni kum cham pai' dhuuk pu chu'm
kœ na tum a'ga.

¹⁰Ba' aach nach ji'k buiñor ba ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam, gu Dios bhaankam gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n jich aagi'ñ dhi' nat tu'ch bi' pu bijik. Na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' no'ñ a'm bap tui'dhi', biix tuñ aagi'ndha', sia ku panaas jix xijai gu tu' nañ jix maatit kaaya'.

¹¹Na gu' dhi' ja'pni pix na jax aach nach pu cham mat ka' gu jumai na tu'x mat ka', na gu' diilh bhaan jup tui'ngida' gu ii'mdaga'n, cham tu' jai'p jich iadhi'ñka'. Ba' pu'ni ip buiñor gu Dios, dai gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n jix maat na jax ja'k ilhii'ñ diilh. ¹²Gu' ji na gu' aach cham tu'ch a'm kap tui'dhi' gu ii'mda' ya' kam dhi oi'nga'n, gu' ja'pji gux dhaam kam nach a'm bap tui'dhi', na Dios jir ii'mdaga'n, nach ba' pu'ni dhuuk jix mat ka' nar tu' da' gui' na Dios bha tuch joochxi'ñ xich joi'mdat. ¹³Ba' aach dhi' pix pu chu'm bhaan tu a'ga na tu'p jir duñii'ñ gu Dios, cham jach tu'r jix a'aixkam nam jax ja'k tu jim gu ja'tkam ya' kam dhi oi'nga'n nam giilhim biix aixim kai'chdha', gu' ja'pji daipu' na jax pix jich jurtu'n gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. Ba' dai gux dhaam kam jach tu ja a'gi'ndha' gui' nam ji'k bar jix u'uañ, nam gu' gu jai' cham maatit jich kaaya'.

¹⁴Pui' ku ba' gu jaroi' no' cham bhaan jup tui'dhi' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'm-

da', cham kiigaldha' gui' na tu maak gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda', pui' pix ja'k jum aa'nda' nar iatda'. Pu cham ji'xkat maatit kaaya' ba', na gu'm aa' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' na palhbuidha'. ¹⁵ Gu' ba' gu jaroi' no' bhaan jup tui'dhi' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda', biix jix bhai'x maatit *kæke'* gu tu' nam aagi'ndha'. Na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' pix na palhbui'ndha', xim ga'ngada' no' moor pui' gu tu', piam ku gu' cham, cham tu' na pui'p ilhii'ndha' nam jax ilhii'ndha' gu jai'. ¹⁶ Na gu'p jum kai'ch mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam: "Cham jaroi' jai'ch gu maa'nkam nax maat na jax jum aa'nda' gu Dios, ni ku cham jaroi' jai'ch na ja'kbui' kat ya' dir mu ja'k aagi'ndha' na jax ja'k mi' pui' jimda'." Gu' ji na gu' aach jix maat na jax jum aa' guch Xoi'kam, na gu' gui' pix diilh jich mattu'n nach ba' aach mi' pui'p tu daa'ndhu'nda' na jax gui'.

3

Na ba ja aagi'ndha' gu Paablo nam jir tujuandam tugi'ni' pix gu Dios gui' nam tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ni' guch Xoi'kam

¹ Cham tu jam a'gi ñich aapi'm jiñ jaaduñ na jax ja'k tu tu'li' ii'mda' bhaan, na pim gu' chakui bhai' kaapak na pim buiñor ti jii'gi'ni' guch Xoi'kam, ja'p ji buusan na pim kar a'aalh. ² Daipu' gui' na tu'x maax jañich bhaan tu jam a'gi na pim ba'x maatit jiñ kaaya', ja'p na jax gu alhii ilhi'ch na gu' dai gu bii'm na io'da' na xi'chu'nda' gu di'ii'n, cham tu' maakda' gu tu' nax kaapak ka', na gu' cham io'gi'ndha'. Aapi'm ba' pu'ñip ji buan, ³ na pim gu' chakui mi' pui' jiim na jax ja'k jum aa' na pim tui'ngida'. Pui ka xim bhabhaakui'ni' japim gu', jix chi jii'gagak japim biix aixim tu'm ki'n. Pui pui' ja'k tu jim japim nam jax chu jim gui' nam jir ya' kam dhi oi'nga'n. ⁴ Na gu' maadit no' jax kai'ch: "Aañ gu Paablo kaichu'", gio gu jumai no' jax kai'ch: "Dho aañ gu Apoolos ja'k jup kaichu'", pu dhi' bhaan jix maati' na pim pui' ja'k tu jim nam jax tu jim gui' nam jir ya' kam dhi oi'nga'n.

⁵ Jax dhui nach jir tujuandam tugi'ni' pix gu Dios gook dit gu Apoolos, gui' pix much joot nach tu jam a'gidha' na pim ba' buiñor ti jii'ndha' guch Xoi'kam. Pui' ñich pix tu

duu nat jax xiñ chii'n gu Dios nañ tu duñia', gio gu Apoolos pui' ip. ⁶ Aapi'm ja'p ji buan gu' na jax gu gaa, ja'p ji buus na ñich ti ii na ñich tu jam a'gi gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ni' guch Xoi'kam, gu Apoolos ba' ja'p jup ji buus nat tu baa nat jam aa'ni na pim jax ja'k tui'ngida'. Gu' ji na gu' gu Dios pix nap tu duiñchu' na pim jax ja'k jix io'm ti jii'ndhidha' buiñor guch Xoi'kam, ja'p jup ji buusan ba' na gu Dios pix gi'lhdim dhi gaa. ⁷ Ba' dhi' bhaan jix maati' nam pur cham tu' gui' nam tu a'gada' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ni' guch Xoi'kam gio gui' nam tu aagi'ndha' nam jax ja'k tui'ngida' gui' nam ba ti jii'gi'ndha', na gu' gu Dios pik na pui' ja duñia' gu ja'tkam nam ba'x bhai' ba ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam. ⁸ Na gu' gui' nam tu a'gada' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ni' guch Xoi'kam gio gui' nam mi' dhir tu aagi'ndha' nam jax ja'k tui'ngida' gui' nam ba ti jii'gi'ndha', maa'n na jax pix ja ilhii'ni' gu Dios, gio diilh pix jup jix maat na ji'x tu ja makia' gu tu' nar ja mai'chik ka'. ⁹ Jir tujuandam tugi'ni' ich pix ba' gu Dios gook dit gu Apoolos nañ jax ba kai'ch, aapi'm ba' ja'p jup ji buan na jax gu gaa, ba' gu Dios diilh jix bhai' jam bua.

Gio ja'p jup ji buan japim na jax gu bhi'nbak no' kia'pix jum kiisaim, gu' ji na gu' gu Dios bhaan ti ñii'ni' dhi' dhi bhi'nbak. ¹⁰ Gu Dios diilh xiñ joi'mdak jiñ a'm ti tii nañ aañ mi baapsa' gui' na bhaan bam kiisaim gu bhi'nbak, jir jai' am ip ba' gui' nam tisaa'ndhim nam bhi'nbakchaim. Matda' ki'n jañich mi tii gui' na bhaan bam kiisaim gu bhi'nbak, gio gui' nam tisaa'ndhim nam bhi'nbakchaim pui' matda' ki'n ip. ¹¹ Ba' cham ji'xdha' jaroi' maakam tu'm kap duñia' dhi' na ñich jax chu'm mi' ba tii, pu gammiji pup jir pu chu'm ka', na gu' dhi' na bhaan ba kiik gu bhi'nbak, dhi'r di' guch Xoi'kam. ¹² Ba' no't pu chu'm mu pai'p bam tii sia pai' na pix ja'k, jax ña pix chu'm gu bhi'nbak jix bhaai' na bhaan mim kiisa'. Siat chi sai' ba'aak bhaan mim kii, piam juk sobkoñxim, piam kut joodaix a'bhar jum sobkonak bham bhi'nbaki, piam gu bapaiñum gui' na joidham jix a'bhar jix chooto totbik nax dha'ram namiik, piam gui' nax u'uam totbik nax io'm jix dha'ra'. ¹³ Na gu' gu Dios ba' diilh tai ki'n machia' no'r jix kii' gu jax chu'm na mi kiisa' gu

jaro'i jano' na pai' dhuuk jum tiimo' dhi oi'nga'n, jano' biix machia' gu Dios no'r jix kii' gu tu' nach jax dhuña'. ¹⁴No't jaro'i maadit jup duu gu tu', ba' cham mimi' jano' na pai' dhuuk xi mimi'i'ndha' gu Dios, makia' gu tu' ji'x na bhaan bipio'da'. ¹⁵Gu' ba' no't gu' maa'n nat jax mi'i, cham tu' bhaan bi'ya', daipu' dhi'r mai'chik ga'n ka' na cham jum tulhiña', na gu' cham tulhi-iñchuda' gu Dios. Ba' ja'p ji buusnia' na jax gu jaro'i no't mi'ji dir buusnik jimiiññor no't ba mii gu ba'ki'ñ.

¹⁶¿Aapi'm aa chakui maat na pim ja'p ji buan na jax gu chiop? Jir chiop ga'n japim dho aapi'm gu Dios, gio jam a'm ta-jaaniix gux Dhuudu' kam jix Ua'i li'mdaga'n. ¹⁷Bhaan ti niidhim ba' gu Dios dhi' dhi chiop. Ba' no't jaro'i iar, diilh gu Dios pu dooda' na jax ilhii'ñ.

¹⁸Cham jir am na pim biix aixim kai'chd-ha', na pim gu' bhaan gai suulhgia'. No' jaro'i pui'm aa' na biix jix chu maat na jax ja'k tu tu'ii' ya' dhi oi'nga'n, jum aa' na gampai'm ilhdha' ja'p na jax gui' nam pu cham tu' maat ni ji'x, na ba' mi' dhir tu' silhkam jix chu matdagim ba buusnia'. ¹⁹Na gu' gu ja'tkam gui' nam biix aixim jix chu mamatdagim jum ilhii'ñ ya' dhi oi'nga'n, buiñor gu Dios ja'p ji buusan am nam cham ja jur bia', na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam: "Gui' nam jix chu mamatdagim jum ilhii'ñ ya' dhi oi'nga'n, gu Dios dhi' bhaan jix bhai' ja bhüya' jano' na pai' dhuuk bhai' ba ja tikkada' nam jax ja'k tu jimia' ya' dhi oi'nga'n." ²⁰Gio ja'p iam ja'pnip jum kai'ch: "Jix bhai'x maat gu Dios nam pui' pix ja'k tu jim nam cham ja jur bia' gui' nam tiix chu mamatdagim xim ilhii'ñ." ²¹Ba' dhi' bhaan jix maati' na pur ja'ppix ka' sia ku jaro'i ti bhaan ge'kam jum taat gu tu' nax mat ka', na gu'r ya' kam ka' pix dhi oi'nga'n gui' na tu' tiix mat ka'. Gu' ji na gu' aapi'm na pim ji'k ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, biix jam a'm jup tu tu'ii' na ji'k tu'x chu jai'ch. ²²Pui' na jax aañ jam buip tu'ii', sia gu Apoolos, sia gu Peegro. Sia dhi oi'nga'n jir jam aapi'm ga'n, gio gu ii'mda', gio na pai' dhuuk jum aajim na pim ko'ya', gio xib dhi tanoolh nach ja ka dudua, gio gatuuk pai' nach ja'k ba oipoda'. ²³Ba' aapi'm jup jir jich Xoi'kam ga'n, gio mi' dhir guch Xoi'kam,

Dios buiñor jup tu'ii' ip.

4

Na ba ja aagi'ndha' gu Paablo na jax ja'k tu jajimda' gui' nam jir tujuandam tugi'ñ ka' guch Xoi'kam

¹Aach dai dhi' ki'n pix daraa nach ja aagi'ndha' gu ja'tkam nam pu cham maati' na jax ja'k ilhii'ñ na tu duña' gu Dios ja bui. Ba' pui' pim pix ja'k jich ilhii'ndha' nach ja'ppix jir tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam. ²Na gu' na pim jax bax maat gu jaro'i no' tu' ki'n ba daa, jum aa' na pui' ja'k tu jimda' na tu' ki'n daaka' na ba' bhaan jix maati' ka' na silhkam jup kai'ch. ³Ba' no' pim aapi'm jax jum aa', piam sia gu ge'gerkam no'm pui'm aa' nañ diilh cham mi' pui' jim nañ jax tu a'ga, dhi' cham jax bua, na gu' sia aañ diilh cham jir am nañ pu ti'ya' nañ mi' pui' jim piam ku gu' cham, gu' ja'ppi diilh gui' nat pu chu'm ki'n jiñ dhai. ⁴Tii cham pai'x buam tu bua iñ panaas na ñich dir ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam, ku gu' cham tu' ji nañ ja'p kai'ñkam jup kai'ch nañ moox bhai' mi' pui' jim na jax jix aa' gu Dios, gu' ja'ppi diilh gu Dios na pu ti'ya' no' ñich mi' pui' jii piam ku gu' cham. ⁵Ba' cham jir am na pim pui' titdada' gu jaro'i na mi' pui' jim na jax jix aa' gu Dios piam ku gu' cham, nat gu' chakui ja'k gii guch Xoi'kam na diilh ja aagi'ndha' gu ja'tkam na mit jax chu jii biix ji'ma'n, na ba' mi' dhir gu Dios jup ba tu ja makia' na tu'r ja mai'chik ka'.

⁶Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ tu jam a'gi'ñ na pim jax ja'k duña' na ba'x bhai' tu jam jimia' gatuuk. Biix jañ jup xiñ aa' aañ diilh nañ jax ja'k tu jim, gio gu Apoolos jañ biix jup xi aa', na pim ba' aapi'm mi' pui'p tu dagia'. Cha'pim biix aixim maakam ilhdhat kəkəkə' gu ñio'ki'ñ gu Dios, ja'ppi na jax pix jum kai'ch na pim bhaan tu daa'ñchu'nda', na gu' bhaan pix ge'kam jum taat ka' gu jaro'i no' biix aixim maakam ilhii'ñ. ⁷Cham jaro'i maadit jir diilh ga'n gu' gu tu', gu Dios pix tu jam maak biix na pim ji'k tu' tu bia'. Cham jir am ba' na pim dhi' ki'n ge'gerkam jum taat ka', na pim gu' cham diilh jup tu bua.

⁸Ge'gerkam jum taati' pui' bam ilhii'ñ japim na pim jir jix chutumñigam, tu' pix bach ilhii'ñ japim ba', pu cham tu' bhai' ich panaas jam bui. Joidham chi no' pim

silhkam ge'gerkam ki'n darka' git nach jai' jam biim jup bar ge'gerkam ka'. ⁹Biix aixim tu'm ki'n pix bach chulhiin ich gu' aach nach ji'k jir noonbi'n guch Xoi'kam, panaas kut ju'ndharam ja'k xich chuttuk gu Dios na pai' cham pik jich a'm ti niidhidha'. Pu kai'nikam pix jir noonbi'n ich panaas guch Xoi'kam nach jich chulhiinaimii ko'ya'. Gio gu ja'tkam panaas joidham jich niidhat jich as am nach jich chulhiin, sia panaas diih gu noonbi'n gu Dios. ¹⁰Sia bhaan jich as am panaas gu ja'tkam pui' nach jax ja'k tu jim. Pui' pix ja'k tu jim ich gu' tii na jax pix jix aa' guch Xoi'kam, gu' gui' pui'ch bia' am nach cham jich jur bia' ni ji'x. Aapi'm ba' pui' xi jam bia'kat am na pim jix bhai' jam jur bia', aañ taxchaabgi'n guch Xoi'kam na gui' pix pui' tu duin'chu'. Gio aapi'm na pim pui'm ilhii'n na pim panaas jix io'm jix kaapak na pim bui'nor ti jigi'n guch Xoi'kam, aach ba' panaas cham. Gio nam cham tu' ka'm jich nii'n aach gu ja'tkam, aapi'm joidham tu' ka'm jam nii'n am. ¹¹Xib puich chulhiin ich ki'n gu bhio'gi', cham bhaai' nach pai' dhir u'ji gu tuumi'n ki'n tu saba'da', gam nach jix chanook ka'. Gio nach cham tu jajannulh, alhi'ch pix nach pui'x dha'npak oipoda' git. Gam gu ja'tkam nam biix aixim buam jich chitdaidha' nai' ja'p. Gio na pu cham pai' bhaai' nach joidham xi chu oi'nka' git. ¹²Gio diih jach gaagidha' nach pai' tu juanai mai'chia' gu tu' nach a'm jum aa'nda', jix momgon ka' ich nabap jurnik. Gio nach tu ja daa'xi'ndha' nax bhai' tu ja jimda' gu ja'tkam gui' nam giilhim jich chitdada' gio gui' nam xich bhaamkidhat jich gaagim nam xich koodak. Aach cham tu' bhaan jax jich aa' sia pik nar jax ka' git. ¹³Nam pai' dhuuk pu'ni giilhim jich chitdada' gu ja'tkam, aach jix bhai' pix ja titdada'. Ja'ppix jich ilhii'n am ya' dhi oi'nga'n na jax tu' tanaara', piam ja'p na jax gu koi' gui' na cham tu' ka bhaai'.

¹⁴Cham tu'n ja'p kai'nikam pui' ja'k mu tu jam ua'ni'n nañ jax dhuu bhaan pix jam xi irappu, gu' ja'pji nañ dhi' bhaan pix jam aagi'n na pim ba'x maatit ji'n kaaya', nañ gu' xi jam joi'gi'n na pim jir ji'n maamar tuutu'm. ¹⁵Na gu' sia kum jix jai'ch ka' git ji'k mambhiix miil gui' nam tu jam a'gi'ndha' gux bhai'm kai'chdham nio'ki'n guch Xoi'kam, gu jam tataat tuutu'm cham

tu' ja'kbui'x jai'ch ka'm git. Daipu' aañ jix jai'ch nañ jir jam taat tu'm, na nich gu' aañ tu jam a'gi gux bhai'm kai'chdham ni'look na pim ba' xib bui'nor bap tui'dhi' guch Xoi'kam. ¹⁶Ba' aañ xib soi' jam titda na pim mi' pui' jimia' nañ jax ja'k tu jim aañ.

¹⁷Pu kai'nikam ja'nich mijip xi jam joochxi gu Timoteo na tu jam a'gidha' nañ jax ja'k tu jimdat ti jigi'n bui'nor guch Xoi'kam, gio nañ jax ja'k tu a'ga jai' kap gam nai' ja'p chichio'p. Mi' pui' jim gu' dhi Timoteo na jax jix aa' guch Xoi'kam, giox joi'gi'n in ip aañ, na gu'r ji'n mar tu'm, pui' ku nich ba' dhi' mi'ji xi jam joochxi. ¹⁸Gio sap aapi'm jai' dhit ge'gerkam ba xim ilhii'n ja bui gu jai' nam pui'p ti jigi'n bui'nor guch Xoi'kam nam ja'p jim aagit nañ cham mui' ka jim. ¹⁹Matgim mui' ka jim in ji no' moox aa'nda' git guch Xoi'kam, mi'n ba' ja tigia' dhi' nam ge'gerkam jum taat no'm moo tu'x bhaigit jup kai'ch ka' ba' nam ja'p pix biix aixim kai'chdha' nam jax dhuu ge'gerkam jum taat ja bui gu jai'. ²⁰Na gu' gu jaro' no' tu' silhkam bhaankam tu a'ga gu Dios, pui' ja'k tu a'gada' na jax ja'k bhaan jix maati' ka' na tu' silhkam bhaan ti niidhim gu Dios, cham tu' na ja'p pix tu a'gada' na jax pix ilhii'ndha'. ²¹Ju gu' jax ji'ka' ilhii'n japim aapi'm na pim ji'k ge'gerkam jum taat? Jix aa' pim aa' nañ bhaamda' ki'n tu jam a'gidha' nañ pai' dhuuk mu jimda', ka' gu' nañ xi jam joi'mdat tu jam a'gidha'?

5

Na pui' baja tiida' gu Paablo na cham jir am na jaro' bhibhiida' gu di'ii'n tu'm

¹Jup tum kai'ch na sap bhai' jam bui maadit guch Xoi'kam jigi'ndham xi bhii'k gu di'ii'n tu'm biima'n ba tu kio. Jir jix buam dhi' pui' na tu bua gu jaro', ni kum cham pui'ja'k tu jim gui' nam cham ti jigi'n bui'nor guch Xoi'kam. ²Pix cham jax jum aa' pim panaas bui'nor gu jaro' na pui' ja'k tu jim, iam chi na pimit jix buam tiigik baabu bhai' dhir jam bui na git ba' cham jam biim ka oirida'. ³Aa' ya' dir pu kai'ch na cham tu' kar kii' maa'nkam gu jaro' nat bhii' gu di'ii'n tu'm. Sia ku'n gu' cham bhammip tu'ii' jam bui gu maaxik, gu ii'mda' bhaan bhammip tu'ii' in. ⁴Pui' pim xim aa'nda' nañ jam biim jup tu'ii' na pim pai' dhuuk maap jum jumpa'nda'. Gio gu' gu Dios jam

tajaan gux Dhuudu' kam jix Uań Ii'mda' na pim ki'n pu duńia' gu tu' na pu'ńim aagidha', dhi' ki'n japim bhaankam guch Xoi'kam⁵ mu joochxidha' gu ja'ook gu jaroi' na bhai' pai' pui'x buam tu bua na ba' mu pu dooda' gu tukga'n na diilh jax ilhii'n, katti pu'ńi ja'k iam soi'm ilhdha', siat ba' dai ii'mdaga'n jii buińor guch Xoi'kam jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jim.

⁶Cha'pim joidham niidhat jix bhai'm taat ka' gu jaroi' no' pu'ńix buam tu bua. Cham jax ka ilhii'n japim gu' chi, no't gu' biix jup ba jam ia'n na jax bar jum kai'chdam na saak palhiip pix jum aa' gui' na ki'n ge' jabka' gu ariin no't jaroi' ba jip duu gu paan. ⁷Baabu' pim bhai' dhir jam bui dhi' na ki'n jappukar gu paan, na gu' cham bhai' jam ia'dhi'n, ja'p ji buusan gui' nar bijik kam. Ja'ppix japim jir tu'm ka' na jax gu paan pui' gakhii'ńchix kam nam jax chu'm kua' gu Israel kam ja'tkam bhaan Paaskua ta'm. Guch Xoi'kam pui'p ji buusan gu' nar di' gu kasnir bakaax na pui' bhaan Paaskua ta'm jup jum kua', nat gu' dhi' tuch ńamkix guch ua'tulhdhara' na mit sissapa bhaan gu u'uux na gai biit. ⁸Na gu'x bhai' tu tatda' no'ch cham biina' gui' na ki'n jappukar gu ariin, nań ja'pni kai'ńkam jup kai'ch nach jix bhai'ch chaat ka' cham tu' ki'n bhaan ji u'ua'tulhdhix kat. Jir ja'ppix paan gakhii'ńchix kam ka' ich nach mi' pui' jiiimda' na jax jix kii' ka'm nii'n gu Dios.

⁹Gui' na ńich biipi' dir mu tu jam ua'n, jup jam titda iń na pim cham ja kii'galhi'ńdha' gui' nam jai' ja biim boppoda' gu u'uub nam cham jir ja bipna' ka', jir jix xidhuu gu' dhi' buińor gu Dios. ¹⁰Cham tu'ń ja'p kai'ńkam jup kai'ch na pim cham pai' ka ja nii'ńdha' dhi' pu chu'm gu ja'tkam. Jum aa'nda' git gu' na pim ya' dir bubuakia' dhi oi'ńga'n na pim ba' cham pai' ka ja nii'ńdha', pui' na jax sia gui' nam ja'p pix jix chu aa'nda' nam git bixchu' xi chu bia'ka', piam gui' nam bixchu' ti ixi'ńdha', piam gui' nam biix aixim tu'm tu didios tuk. ¹¹Ja'pji nań ja'p pix kai'ńkam jup jam titda na pim cham tu' pui' ja'k jup tu jimda', ni ku pim am maap daraat tu kua'da' sia ku pui' kai'ch na pui'p ti jii'gi'ń buińor guch Xoi'kam no' pim gu' nii'ń na mui' ja biim boppo gu u'uub, piam ku pim jix maat na ja'p pix bixchu'x chu joi'ń na git xi chu bia'ka', piam ku gu'

biix aixim tu'm tu didios tuk, piam ku gu' bixchu' bhaan jix iatbi', piam ku gu' dai nax maim ka', piam ku gu' biix aixim ti ixi'ń. Dhi' ji' pu chu'm gu ja'tkam jań ja aagit jup kai'ch no'm jix jai'ch jam bui na pim cham ji'x ja bipnatda', ni ku pim am ja biim tu kua'da'. ¹²⁻¹³Na gu' aań dai gui' nam ti jii'gi'ń buińor guch Xoi'kam nań ja silhka'n, cham tu'ń a'm bipio' nań ja silhka'nda' gui' nam cham ti jii'gi'ń, dhi' diilh gu Dios jix maat na jax ja'k ja silhkada'. Aapi'm ba' pu'ńi ip, mai' jootsa' pim gu jaroi' na pui' bhai' oirit jum ua'tulhi'ń jam taagiob, cham tu' na pim bhai' pix pu nii'ńdha'.

6

Na ba ja aagi'ńdha' gu Paablo nam jax ja'k tu jimda' ja bui gu ge'gerkam nam cham ti jii'gi'ń buińor guch Xoi'kam

¹No' maadit aapi'm na pim ji'k ti jii'gi'ń buińor guch Xoi'kam tu' bhaan cham bhai' ua' gu jumai na pui'p ti jii'gi'ńdha', cham jir am nam buińor jimmida' gu jax chu'm ge'kam na cham ti jii'gi'ńdha' na ba' tu ja a'gidha', gu' ja'pji daich Xoi'kam jii'gi'ńdham nam maap xi chu a'gai. ²Jix maat japim gu' na aach nach ji'k buińor ti jii'gi'ńdha' guch Xoi'kam, jano' na pai' dhuuk jum tiimo' dhi oi'ńga'n, ja'kbui' kat tu ja a'gidha' ich biix gu ja'tkam gui' nam cham mi' pui' jimia' na jax jix aa' guch Xoi'kam. ³Jax jach ba' duukat ja'kbui' kat jup ja kaichu' nam jax jich chitdada' mu dir bha ja'k? ⁴Jix maat japim ip nach sia gu noonbi'ń gu Dios ja silhka'nda' jano'. ⁵Ya' gi ba' gu palhiip jup jum duukam no'ch cham jich gu'ngxui'ń nach pu duńia'? ⁶Cham jir am ba' na pim ja ga'ngada' gu ge'gerkam gui' nam cham ti jii'gi'ńdha' buińor guch Xoi'kam no' pim pu'ńi cham bhai' kam u'ua' daich Xoi'kam jii'gi'ńdham, nam gu' aach jich bui pu cham tu' bhaai' gui' nam pu'ńi cham ti jii'gi'ńdha' buińor guch Xoi'kam. ⁷Siamri pim dhi' bhaan xim ga'ngat xix xi'irda' nań jax jam titda, nam gu' tiix jai'ch jam bui gui' nam ti jii'gi'ń buińor guch Xoi'kam nam jix mamatda' nam jax ja'k tu jam a'gidha' no' pim pu'ńi cham bhai' kam u'ua'. ⁸Ka'm ji gu' cham jai'ch aa'? ⁹Jir jix buam dho no'm cham bhai'm u'ua' daich Xoi'kam jii'gi'ńdham, gio pui'p jir jix buam no'm mu ja'p ba

sulhikgim ja bui gu gē'gērkam nam cham ti jūigi'ndha' buiñor guch Xoi'kam.

⁷No' pim gi xi ñakoo' sia ku jaroi'x buam jam bua na pim cham dhi' bhaan jum kokdada' daich Xoi'kam jūigi'ndham, xi ñakoo'nda' pim sia ku jaroi' tu jam iixi'ñ.

⁸Aapi'm gu' pui'p dooda' jaroi' no't jax jam dooda, cham ji'x nakgam jum ilhdha' pim. Jir jix buam gu' na pim daich Xoi'kam jūigi'ndham pui'm bua.

⁹⁻¹⁰Iam gu'r cham pu tu't jīñ jaaduñ, cham ji'xkat aaya'm gu' buiñor gu Dios na pai' dhir biix kap jir gē'kam gui' nam pu'ñi biix aixim jix buam tu buada'. Pui' na jax gui' nam ganai' pix ja biim boppoda' mui' gu u'uub, gio gui' nam biix aixim tu'm tu didios tuk. Gio gui' nam jai' ja biim boppoda' gu u'uub sia kum tii ti bipna'. Gio gui' nam dai chichio'ñ maap boppoda' nam pui' ji dhui diilh na maadit jir ubii ka'. Gio gui' nam biix aixim ti iixi'ndha'. Gio gui' nam ja'p pix jix chu aa'nda' nam git biix aixim xi chu bia'ka'. Gio gui' nam daix maik ka'. Gio gui' nam biix aixim bhaan iatda'. Gio gui' nam biix aixim bhaan ja iatgidhat gu ja'tkam dhi' ki'n ja mamai'chikda'. ¹¹Jai' dhit pu'ñi ja'k tu jimdat japim na pim chakui ti jūi'ndhat buiñor guch Xoi'kam, gu' ji nat gu' diilh guch Xoi'kam jam uañdhak gu jam ua'tulhdhara' pui' jam duu na pim jir ja'tkam tugi'ñ ka', gook dit jamit pui' jam duu gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mdaga'n gu Dios.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na cham tu' pu kai'ñkam guch chutku' nach ki'n biix aixim jix buam tu buada'

¹²Cham jax bua dho tii sia kuch biix aixim pu tu bua nach jax ilhii'ñ diilh nar joidham panaas, nach gu'r maat nat guch Xoi'kam biix jich a'mkam ba tu namki. Gu' pix ji na gu' ji'x pix jir am nach pu tu buada', cham tu' biix nach jax ilhdhidha'. Jir am nach pu tu buada' nach tu' ilhii'ñ diilh nar joidham, dai pix nach biipi' xich ga'ngada' gu tu' nach jax ba ji duñia' no' cham jix chu tukgam tir jich iabu'. ¹³Gio saak ja'pnip jir jum kai'chdham: "Pu kai'ñkam pix tu boopok ich na mim gaamuidha' gu koi'." Piam ja'pni: "Pu kai'ñkam pix jix jai'ch gu koi' nach boopok am jum gaamu'." Maaxik jir pui' dho, dai pix ji na gu' cham pai'ch matgilhdha' gu Dios pai' na duuk ilhdha', sia gu koi', na gu'r ya' kam pix dhi oi'nga'n.

Dhich chutku' ba' pu'ñi ip, pu kai'ñkam pix jup duñiix nach mi' pui' jimia' na jax jix aa' guch Xoi'kam na ba'ch a'm jup ti niidhidha', cham tu' nach jix buam jum duukam jup tu buada'. ¹⁴Gio na ba' no'ch pu'ñi mi' pui' jiiim na jax jix aa' guch Xoi'kam, gu Dios jich dhudua'ndhai mi' dhir jich baapmi'ndha' pai' nach yassapka' jano' na pai' dhuuk diilh pu ti'ya', ja'p nat jax dua'ndhak bamii' guch Xoi'kam. Na gu' gu Dios bixchu'x bhaai' na pu tu duñia', na gu'r Gē'kam.

¹⁵¿Jix maat japim aa na aach nach jik' ti jūigi'ñ ja'p ji buusan na jai'p jir bakxi-ga'n guch Xoi'kam dhich chutku'? ¿Jir am aa panaas nach guch Xoi'kam gu tukga'n mu ja'k bipnalhi'ndha' bhaan gu ubii nar ganai' pix ka'? Jir jix buam ji matgim. ¹⁶Jix maat ich gu' no't jaroi' biima'n ba boi gu pu chu'm, maa'n maa'nkam bap jum duñia' biima'n. Na gu' ja'pnim kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam: "No' mit maap ba tu oi'ñcha gu chio'ñ gio gu ubii, ja'p ji buusnia' nam maa'n maa'nkam jup jum duñia'." ¹⁷Gu' ba' guch Xoi'kam no'ch buiñor ba ti jūigi'ñ, pui' maa'n maa'nkam pix jup bap duuka' ich biima'n ii'mda' bhaan, nach gu' mi' pui'p ba tu daa'ñchu'nda' na jax gui'.

¹⁸Ba' cha'pim nai' pix ja biim boppoda' gu u'uub, na gu' cham bhai' jam ia'ndha' jam tutku' bhaan. Cham bhai' tu bua gu' dhi' pu chu'm gu ua'tulhdhara', na gu' silh jich chutku' am ja'k na tu ia'dhi'ñ, cham tu' pui' na jax gu jai' ua'tulhdhara' nap jix jai'ch. ¹⁹¿Cham maat japim aa sia na gu jam tutku' ja'p ji buusan na jax gu chiop na pai' dhir jum daan gu Dios? Jam a'm kio ba' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda' gui' nat diilh gu Dios jam taja'ñ na ba' pui' jam jurtudidha' na pim jax ja'k mi' pui' jiiimda', cham tu' na pim diilh jix mat ka' gu tu' na pim jax duñiidha'. Dhi' bhaan jix maati' na cham tu'r aapi'm diilh ga'n dhi jam tutku'. ²⁰Jano' nat pai' dhuuk xi jam joi'mdak jam tūgik jam palhbui gu Dios na pim mu ja'k ba jiiimit na pim pai' gammiji mi' pup jum tulhii'ndha' git, jam saba'dak jup jam duu, giilhim jix dha'ram nam japimit. Ba' kapbhai' nat jix bhai' ba duu gu Dios, jix bhai' pim xi ja bhiihdhatgida' dhi jam tutku' na jax ja'k jix aa', gam na pim ba' diilh jix bhai'm taatit tu oi'ñka'.

7

Na ba ja aagi'ndha' gu Paablo nam jax ja'k tu jimda' gui' nam ti bipna'

¹Gui' na pimit bha tuñ ua'n, jiñ chikka pim no'r am na pim cham ti bipna' ka'. ²Gu' pix ji na gu'x xijai na jaroi' nakga' na diilh oirida', nai' pix jix ja joidhat ba ja nii'ndha' gu u'uub. Piam no'r ubii, nai' pix jix ja joidhat ba ja nii'ndha' gu chichio'n, mi' pix pum ua'tulhdha' ja'xpix. Jir am ba' na maa'n xi gaagai gu jaroi' na biima'n tu kioka' na ba' cham pu'ni nai'm ua'tulhi'ndha' no' gu' cham nakoo' na diilh oirida'. ³Ba' gu jax chu'm chio'n piam gu jax chu'm ubii no' ba ti biina', jum aa' nam gammiji maap boppoda' daim bipnagim. ⁴Na gu' gu ubii gu tukga'n, cham tu' diilh jir tukga'n ka', gio gu chio'n gu tukga'n, cham tu' diilh jup jir tukga'n ka'. Biix gook maa'n tuuku'p duuka'm gu' daim bipnagim. ⁵Jix bhai' kai'chit jam ba' maap boppoda' pai' nam duuk ilhii'ndha', cham tu' na maadit cham aa'nda'. Gio gu'r am ip nam gook dit xi chu a'gai no'm jix aa' nam ji'k tanoolh cham maap boppoda', no'm gu'x aa' nam soi'm ilhdhat dai gu Dios buiñor ka xi chu dañia'. Ba' na pai'm aaya' nam pai' dhuuk juugit tu daasa', mi' dhir maa'n nam jax jix bhai' kai'chit maap boppoda'. Na gu' no'm mik cham maap boppo, cham maati' ka' no'm moo nakga' nam ti biim jix bo'iik ka', ka' ba' gu' dhi' bhaan ja mai'chii gu ja'ook bam ua'tulhdha' am.

⁶Ba' dhi' nañ ji'k jax jam titda, nañ jam aagi'n pix na jax ja'k jir joidham, cham tu' nañ jam chianit jup kai'ch na pim pui' duñia'. ⁷Ba' ja'p jañ jup ilhii'n na pim git biix di'dilhdhim oipoda', ja'p na pim jax jiñ chitda na pim jiñ chikka. Pui' pim git jup jir di'dilhdhim ka' ja'p na jax aañ, na pim cham tu' ka ga'ngada' gu jaroi' na pim biima'n tu kiicha', ni ku pim pui'm aagit ka oipoda'. Gu' ji nat gu' gu Dios biix ji'ma'n jich a'm ti tiñ nach jax ja'k duduaka' ya' dhi oi'nga'n, jai' dhit maakam tu't jam ya duduaka', gio jai' maakam ip.

⁸Pui' na jax gu chichio'n gio gu u'uub nam pur di'dilhdhim, aañ chix aa' nam git pui' di'dilhdhim ba bi'ya', sia gui' nam ba ko'iix gu ja bipna'. ⁹Gu' ji no'm gu' cham nakoo' nam diilh oipoda', jix io'm jir am nam xi ja gaagai gui' nam ja biim tu oi'ñka',

na gu' cham jir am no'm dai bhaan ti ti'ñcho nam ti biim jix bo'iik.

¹⁰Gu' ba' gu u'uub gui' nam ba ti bipna', pu gammijim ja biim ba tu oi'ñka' gu chichio'n gui' nam ba ja oi'ñ, cham tu'm kam ji'dilhka'nda'. Pui' ja'k jix aa' gu Dios, cham tu' aañ diilh nañ pui'x aagit jup kai'ch. ¹¹Gu' ba' no't gu' maadit dhi ubii jax dhuuk tu' bhaan mai' ma bua gu chio'n gui' na ka oi'ndha', jir am na pui' diilh ba oirida', cham tu' jumai ka ga'ngada'. Gu' ba' no' gu'x aa' na chio'n biima'n tu kioka', gio gui' gaagaix bhai'p tiida' na jax chu'm biima'n tu kiokat, cham tu' na jumai ga'ngada'. Sia gu chichio'n pui' ja'k jum aa' nam duñia' nañ jax ja'k ja aagi'n gu u'uub.

¹²Ba' jai' gu chichio'n nam ti jügi'n buiñor guch Xoi'kam, no'm gu ja bipna' cham ti jügi'n, no' gu' cham pai' jax kai'chit jix aa' na biima'n tu kioka', jir am na gammiji pu biima'n tu kioka', cham tu' na mai' xi buaji. Dhi' aañ diilh pix nañ pui' ja'k ilhii'n nar joidham, cham tu' na pui' ja'k tu aagit buiñor gu Dios. ¹³Gu' ba' no' gu' ubii ti jügi'n buiñor guch Xoi'kam, ba' gu binga'n chio'n cham ti jügi'n, gu' ji no' gu' pui' cham jax jup ji kai'chit jix aa' na biima'n tu kioka', jir am nam pui' gammiji maap jup tu oi'ñka', cham tu'm mai'm i'labuda'. ¹⁴Na gu' sia ku cham ti jügi'n gu chio'n, biix gook ja a'm ti niidhidha' gu Dios, na gu' biix gook jix u'uañ ja nii'ndha' sia ku dai gu ubii ti jügi'n buiñor guch Xoi'kam. Gu' ba' no' gu' gu chio'n ti jügi'n buiñor guch Xoi'kam, gu ubii ba' cham, pui' maa'n na jax biix gook ja a'm jup ti nii'ndha' gu Dios, na gu' gu chio'n ti jügi'ndha'. Gio mi' dhir gu ja maamar maa'n na jax ja a'm ti niidhidha' gu Dios, cham tu' na cham kiki' a'aal jup ba ja bia'ka'. ¹⁵Ba' no' gu' gu chio'n piam gu ubii na cham ti jügi'ndha' buiñor guch Xoi'kam pix ji kiksa na pui' kai'ch na cham ka aa' na biima'n tu kioka' gui' na ti jügi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, jir am nam jum ji'dilhkada' nam ba' cham dhi' bhaan jum kokkada'. Na gu' aach nach ti jügi'n buiñor guch Xoi'kam cham jir am no'ch tu' bhaan jix buam jich aa', gu' ja'pji nach gammijix bhai'ch chaat ka'. ¹⁶Na gu' gu ubii na ti jügi'ndha' buiñor guch Xoi'kam cham mat ka' no' moo jax chu'm tanoolh pui'p ti jü'ndha' gu binga'n chio'n, ka' ba' gu' cham.

Piam gu chio'n na ti jügi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, cham mat ka' no' moo jax chu'm tanoolh ti jii'ndha' gu binga'n ubii, ka ba' gu' pu cham ji'xkat.

¹⁷ Ku gu' aañ ja'pjani nañ jam guguuxi'n biix na pim ji'k kap maap jum jumpadat daan guch Xoi'kam, na cham jax bua sia jax ña pim ja'k tu oi'ñka', pix ji no' pim mi' pui' jiiim nat jax ja'k jix aagak jam a'm ti tii gu Dios na pim tu jimda' jano' dir na pimit pai' dhuuk ti jii'n buiñor guch Xoi'kam. ¹⁸ No' pimit jai' dhit ti jii'n buiñor guch Xoi'kam na pimit pu bam matgilh na pim jir Israel kam ja'tkam, cham jax bua sia kum biix jix maat na pim matgilhdhix. Piam ku pimit gu' cham matgilhdhix kam ti jii'n buiñor guch Xoi'kam, pui' pim dho cham jum matgilhi'ndha'. ¹⁹ Na gu' cham jax bua sia ku jaroi' matgilhdhix nar Israel kam piam ku gu' cham, gu' ja'pji no' ti jii'ndhat buiñor guch Xoi'kam mi' pui' jim na jax jix aa'. ²⁰ Maa'n na pim jax tu jimda' nat jax ja'k jix aagak jam a'm ti tii gu Dios na pim tu jimda' jano' dir na pimit pai' dhuuk buiñor ti jii'n guch Xoi'kam. ²¹ Ba' jaroi' maadit no't ti jii'n buiñor guch Xoi'kam no'r tujuandam pui' cham namkidhat am, sia pui' cham jax jup jim aagit mi' pui' xi jimda' na jax jix aa' gu Dios. Piam kut gu' jotmoda' jax xix bhaaigi na buusnia' mi' dhir na pai'r tujuandam, jir am na buusni maa'n na jax mi' pui' jimda' na jax jix aa' guch Xoi'kam. ²² Na gu' guch Xoi'kam pix na pui' tu duña' na ba' buusnia' mi' dhir na pai'r tujuandam ka', dai ba' gui' pix bar tujuandam tugi'n ka'. Gu' ba' gui' na pu pui' ti jii'ndha' buiñor guch Xoi'kam, na cham pai'r tujuandam ka' pui' cham namkidhat am, dhi' ja'p ji buusnia' na panaas bar tujuandam tugi'n ka' guch Xoi'kam pui' cham namkidhat. ²³ Jum aa' gu' nach dai guch Xoi'kam pix bar tujuandam tugi'n ka' no'ch buiñor ba ti jügi'n, cham tu' jumai. Jich xaba'dak jup jich dhuu gu' gu Dios nat jich a'mkam muu guch Xoi'kam nach mu ja'k ba jiiimit nach pai' gammiji mi' pup jich chulhiindha', giilhim jix dha'ram nam jachich nat ba' bach bubuax mi' dhir. ²⁴ Pui' kuñ ba'p jam titda aapi'm jiiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim maa'n na pim jax ja'k tu jimda' nat jax ja'k jix aagak jam a'm ti tii gu Dios na pim tu jimda' jano'

dir na pimit pai' dhuuk ti jii'n buiñor guch Xoi'kam.

²⁵ Gu' ba' gu u'uub gio gu chichio'n nam pur di'dilhdhim, cham pai' jax jiiñ jurtu'n gu Dios nañ jax ja'k xi ja titdada', dai diilh pix jañ ja'pni ilhii'n no'm iam diilh pui'p ilhii'ndha' git nam ba' mi' pui' xi jimii, nam gu'x maat nañ aañ jix io'm bax kabaak nañ buiñor ti jügi'n guch Xoi'kam, katti ba' iam jiiñ jügi'ndha' am. ²⁶ Nam git pui' di'dilhdhim ba oipoda', cham tu'm ka ja ga'ngada' nam jaroi' ja biim tu kiicha', na gu'x chu xijai ya' dhi oi'ñga'n bhaan no'n ba ti biina'. ²⁷ Gu' ba' no' gu' gu jax chu'm chio'n piam jax chu'm ubii ba ti biina', cham jir am na mai' buppada' gu binga'n, pu biima'n tu kioka' nam ji'x juugit duduaka'. Piam ku gu' cham ti biina', jix io'm jir am na pui' diilh ba oirida'. ²⁸ Tii cham tu'r ua'tulhdhara' dho sia kut jax chu'm chio'n gaagak gu ubii biima'n ba tu kiicha, piam gu jax chu'm ubii no't oidhak biima'n ba tu kiicha gu chio'n, dai pix ji na gu' nam pai' dhuuk tii maap ba tu oi'ñka', biix aixim bax chu xijai ka', bhaan pix bam tulhiindha' am. Dhi' bhaan jañ ba' tii cham aa' na pim ti bipna' ka'.

²⁹ Jiiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, ja'p jañ kai'ñkam jup jam titda nach ya' dir ja'p ja'k cham tu' bhaan kach chulhiindha' git, nach gu' dhi' bhaan pix jich chukgi'n ka' ba' panaas nach tii mi' pui' xi jiiimda' na jax jix aa' guch Xoi'kam, gui' na cham ka miikidha' na gio bhai'p jim. Ba' aañ pu ja titda gui' nam ji'k ti bipna', ja'p jam tu jimda' nam panaas pu cham tu' ti bipna' ka' git. ³⁰ Gio jai' no'm tu' bhaan jix buam jum aa', ja'p jam jup tu jimda' nam panaas jix bhai'm taat. Gu' ba' gui' nam jix bhai'm taat ka', ja'p jam jup tu jimda' nam panaas jix buam jum aa'. Gio jai' dhit no'm bixchu' tu saba'dat tu bia', ja'p jam tu jimda' nam panaas pu cham tu' bia'. ³¹ Gio jai' dhit no'x bhai' tu jam jim ya' dhi oi'ñga'n bhaan na pim dudua, ja'p japim tu jimda' na panaas pu cham bhai' tu jam jim, na gu' dhi oi'ñga'n nach ya' nii'n xib, gatuuk cham pai' matgilhia'.

³² Tii cham aa' iñ gu' na pim bixchu' bhaan jix buam jum aa'nda' kuñ ba'p jam titda. Na gu' gu jaroi' no'r diilhdhim, dai gu Dios buiñor jix buam jum aa'ntugit gaagidha' na jax ja'k mi' pui' jimda' na ba'x

bhai' ji buusnichgida' buiñor. ³³Jax dhui na gu' gui' nam ti bipna' ka' dai bhaan jujurtika' am gu tu' na ya' dhi oi'nga'n jix chu jai'ch nam gaagidha' nam jax ja'k jix bhai' ji bubuakidha' ip ja bui gu ja bipna', ba' cham ji'xkat jix bhai' mi' pui' jimia' am na jax jix aa' gu Dios. Chichio'n jañ ja aagit jup kai'ch gio gu u'uub.

³⁵Cha'pim jax jum aa'nda' nañ ja'p kai'ñkam jup jam titda na cham jax jix bhaai' na mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios gu jaroi' no' ba ti biina', ja'ppi nañ bhaan jam aagi'n na gu Dios pik jix io'm jum aa' nach biipi' buiñor jix bhai' ji bubuakidha', cham tu' biipi' gu tu' na ya' dhi oi'nga'n jix chu jai'ch.

³⁶Ba' no' jaroi' ilhii'n nax bhai' ji chu buusnia' na biima'n tu kiicha' gu jax chu'm ubii na bax mat ka', jir am nam maap xi chu oi'ñchai, dai no' mit ba aich na ji'k oidha' bia' kam tum kikiichar, na gu' dhi' cham tu'r ua'tulhdhara'. ³⁷Gio gu jaroi' no' ilhii'n na nakga' na diihl oirida', na cham tu' jax jum aa'nda' na jaroi' pui' chian piam na mi' pai' pui' tu aagix, ja'ppi diihl no'x chaat nar diihldhim ka', jix io'm jix bhai' tu jimia' ya' dhi oi'nga'n na ka duaka', na gu'x io'm jir joidham gu diihl no'ñ oiri. ³⁸Jir am ba' gu jaroi' no't biima'n tu kiicha' gu ubii gu jax chu'm na bax mat ka', gu' pix ji na gu'x io'm jir am gu jaroi' no'r diihldhim.

³⁹Gu ubii no' ti biina', ja'p ji buusanda' nam maap buupulh ka' daim bipnagim nam ji'x duduaka'. Ba' no't gu chio'n ma muu, ja'p ji buusnia' nam bam do'ñcho'. Mi' dhir ba'x bhaai' na gu ubii jumai oidhai gu chio'n biima'n ba tu kiicha', dai na pui'p ti jüigi'ndha' buiñor guch Xoi'kam. ⁴⁰Piam ku gu' diihl pu ba bi'ya' na ba'x io'm jix bhai' tu jimda'. Ja'pniñ ja'k pix ilhii'n aañ, nañ gu' ti jüigi'n na pu'ñi ja'k jup ilhii'n guch Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' nañ a'm jup tui'dhi'.

8

Na ba ja aagi'ndha' gu Paablo nam jax ja'k buada' gu koi' gui' nam ja'ppix didios jup duiñxim ja titki'n gu ja'tkam

¹Ba' xib jañ bhaan jup xi chu jam a'gidha' na pim jiñ chikka na pim jax ja'k buada' gu koi' gui' nam didios jup duiñxim ja titki'n gu ja'tkam. Biix ji'ma'n jix maat ich dhi' na jax jir jum duukam, gu' pix ji na gu' nach

tiix chu mamatda', bhaan pix ge'gerkam jich chaat ka' ich. Ba' no' gu'ch a'm jup tu'ii' gux chu joi'gi'n, dhi' bhaan kabkaidha' ich nach jix io'm buiñor ti jüigi'ndha' guch Xoi'kam. ²Na gu' gu jaroi' no' pui'm aa' na panaas jix bhai'x maat gu tu', cham tu' silhkam jix bhai'x mat ka'. ³Gu jaroi' ba' na daanda' gu Dios, jix bhai'x mat ka' ip gu Dios na dhi' buiñor tu daan, jix joi'mdat ba' bhaan ti niidhidha'.

⁴Jix maat ich nam gu didios jup duiñxim pur cham tu', nam gu' pu cham dudua ni palhiip, pur cham tu' ip ba' sia gu koi' gui' nam ja titki'n. Maa'n pix jix jai'ch gu' gu Dios duakam aach nach jix maat. ⁵Jai' gu ja'tkam didios ja bia'ka' am sia tu' na pix na bha ja'p jix maax jix dhaam piam tu' na ya ja'p jix jai'ch dhi oi'nga'n bhaan, ge'gerkam ja ilhii'n am. ⁶Gu' ji na gu' aach nach ji'k ti jüigi'n buiñor guch Xoi'kam, bax maat ich na maa'n pix jix jai'ch gu Dios duakam nat jup tu duu biix na ji'k tu'x chu jai'ch, dhi'r jich Gi'kora' aach. Pu kai'ñkam pix ya' dudua ich dhi oi'nga'n bhaan nach dai gui' pix buiñor jup tui'ngida'. Gio maa'n pix jup jix jai'ch guch Xoi'kam nar jich Ge'kam tuk, dhi' nat bhaankam jup tu duu biix gu Dios na ji'k tu'x chu jai'ch, pui' na jax aach nach ya' dudua.

⁷Jai' dhit gui' nam xib ba ti jüigi'n buiñor guch Xoi'kam, ja bui tu daanit am gu didios jup duiñxim jano' nam cham ti jüigi'ndhat, ba' chakui bhai' maat am sia gu xib na jax pik ja'k jir silhkam. Ja'p jum aa' am nam dudua pui' ji chu'tu gu didios jup duiñxim, jix buam ilhii'ndha'm ba' nam pai' dhuuk tai kua'da' gu bakaax nam ja titki'n gu ja'tkam, dai pui' ja'k jum aagit kua'da'm gu', ua'tulhdhara' ilhii'n am. ⁸Jax dhui na gu' cham tu' dhi' ki'n jich a'm ti niidhidha' gu Dios gu jax chu'm koi' nach kua'da'. Nach gu' cham tu' dhi' ki'n jir jix u'uañ ka' no'ch tu kua' gu tikix kam koi', ni kuch cham dhi' ki'n jich ua'tulhdhidha' no'ch cham tu kua'. ⁹Ku gu' aapi'm na pim ji'k jix bhai' bax kaapak na pim ti jüigi'n buiñor guch Xoi'kam, jum aa' na pim cham ja taagiob tu kua'da' gui' nam chakui bhai' kaapak buiñor guch Xoi'kam, sia ku pim gu' aapi'm jix maat na cham xidhuu gu jax chu'm koi'. ¹⁰Na gu' no't jaroi' maadit aapi'm na pim jix bhai' bax kaapak buiñor guch Xoi'kam, mu jimiiik pai'

nam tuut gu didios jup duiñxim mi' ba ji chu juu gu koi' na mi' tikiix, no' gu' mi' dhir ja'p mum nii'n gui' na cham kabaak buiñor guch Xoi'kam, jai' dho mummip ba tu jugia'. ¹¹Ba' sia kup aap jix maat na cham jax bua sia kup tu kua', gu jumai pui'm aa'nda' nam dudua pui' ji chu't gu didios jup duiñxim, mi' dhir ba' pu cham ka ti jüigi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, sia kut gu' tii diihl guch Xoi'kam jix joi'mdak bhaan ti tii gam nat pui' tii bhaankam jup muu. Aap ba' bar jum kuiñcha ka' na mai' ba gixia'. ¹²Gio gu' aach nach bax kaapak buiñor guch Xoi'kam, no'ch pu'ñi tu kua' piam tu' no'ch jax bua ja nii'ñchudat gui' nam cham bhai' kaapak buiñor guch Xoi'kam, jix buam jum aagit jich nii'ñdha' guch Xoi'kam, nach gu' ua'tulhdhara' tir ja iabutu'nda' gu ja'tkam tugi'ñ. ¹³Jum aa' ba' nañ cham tu' ja taagiob kua'da' gu jax chu'm koi' gui' nam chakui bhai' kaapak ka' buiñor guch Xoi'kam, no'ñ gu'x maat nam dhi' ki'n jum ua'tulhdha'.

9

Na ba ja aagi'ndha' gu Paablo na jax ja'k tu jimda' gu jaroi' no'r nobii'ñ guch Xoi'kam

¹Aañ jix maat jiñ jur am bhaan na pim biix ti jüigi'ñ nañ aañ jir nobii'ñ guch Xoi'kam, jix bhaai' ba' nañ pu tu duñia' jax nañ ja'k ilhii'ñdha' nar joidham, maaxik diihl jiñ buupui ki'n tii ñich gu' guch Xoi'kam. Ba' aapi'm bhaan jix maati' nañ gui' bhaankam tu juan, na pim gu' buiñor ba ti jüigi'ñ na ñich tu jam a'gi. Jir jiñ mai'chik japim ip ba' aapi'm. ²Gu' ba' no'm gu' jai' kap guch Xoi'kam jüigi'ñdham pui' ilhii'ñ nañ cham jir nobii'ñ guch Xoi'kam, cham jax bua, na pim gu' aapi'm ba xiñ maat. Dhi' bhaan jix maati' gu' na pim ji'k buiñor ba ti jüigi'ñ guch Xoi'kam nañ maaxik jir nobii'ñ.

³Ba' aañ ja'pni ja titda gui' nam ji'k jix buam ilhii'ñ nañ jax ja'k tu jim: 'Jix bhaai' nañ mi' dhir tu kua'da' gio nañ mi' dhir tu io'da' gu tu' na ñich pai' ba tu jua. ⁴Siax bhaai' nañ mi' dhir maadit xi baidhai gu ubii' gui' na buiñor ba ti jüigi'ñ guch Xoi'kam na ba'r jiñ biina'tu'nda'. ⁵¿Tii' na ba' gu Peggro gio gu jai' noonbi'ñ guch Xoi'kam, gam sia gu diihl sispidhi'ñ guch Xoi'kam? ⁶¿Ka' aach aa ba' dai gook dit dhi Bernabee cham jir am nam tu' ki'n jich palhbu'i'ndha'

gui' nam ba ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam? ⁷Jix maat japim gu' na cham ji'xkat jax chu'm sandaarui'x diihl tu namki'ñ gu tu' na ki'n duaka'. Gio gu jaroi' na ti isda' gu uubas, mi' dhir ga'rat ki'n tu kua'da'. Gio gu jaroi' no' ja bia' gu kakaasnir, mi' dhir ja suussat io'da' gu bii'm, piam na ga'rat ki'n tu kua'da'. ⁸Cha'pim jax jum aa'nda' nañ diihl pix pui' ilhdhat jup kai'ch, gu' ja'ppi sia na pui' ja'k tu aagix na tu ua'ñix mi' nat pai' tu ua'nak gu Moisees. ⁹Ja'pnim kai'ch: "Cha'p bulhdhatu'nda' gu chiiñi'ñ gu tuur nap pai' dhuuk tu kaipi'nda' gu tiriik na ba' jai'p ko'iidha'." Ba' cham tu' ja'p kai'ñkam pui' ja'k tu aagix na ba' dhi' bhaan jix maati' ka' na gu Dios jix io'm jix ja joi'gi'ñ gu tutuur, ¹⁰gu' ja'ppi aach nach jir ja'tkam. Na gu' na ji'k jax tu aagix, aachi' nach jir ja'tkam nach mi' pui' tu daa'ñchu'nda' na ba'x bhai' tuch jimda'. Gio gu' gu jaroi' na ti ixia' gu tiriik, pu kai'ñkam ti ixia' na ba' mi' dhir mai'chia' ip gu tu' na bhaan bipio'da', gio gu jaroi' na tu kaipga' pui' ip. ¹¹Ba' pu'ñi ip aach nach tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, ja'p ji buus na chich ti ii na chich tu jam a'gi. Gu' ba' na pim gu' aapi'm ba ti jüigi'ñ, dai na pim bach siispatgida' nach tu' ki'n duduatgida', na gu' dhi' ba' bar jich mai'chik ka'. ¹²Jir am ip dho no' pim ja siispatu' gu jai' na mit tii cham tu jam a'gi gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, dai ji na gu' aach pik jix io'm jum aa' na pim gammijich siispatgida' na chich pik tu jam a'gi, nach ba' dhi' ki'n duduatgida'.

Cham jach pai' dhuuk dhi' bhaan tu jam a'gidhat sia kuch gu' tiix maat, tu nakoo'nda'ch pix nam ba' cham maakam ilhdhai gu ja'tkam bhai' ji bhaaku'ch bui nach nai' ka tu a'gim gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam. ¹³Gio gu'x maat japim ip na gui' nam ji'k chiop tu juan, mi' dhir jum palhbui'ñka' am chiop nam ba' xia'ñhidha'. Pui' na jax gui' nam mi' tu juanda' nam pai' ja koodat gu saso' makgirxi'ñ gu Dios, mi' dhir gu bakaax nam kua'da' nam ba' siamri ki'n duduatgida'. ¹⁴Pu'ñi ip ba' gui' nam nai' tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, Dios pix diihl mi' ja tuttu' gu' nam ba' dhi' bhaan tu juanat mi' dhir mai'chidha' gu tu' nam ki'n duduatgida'. ¹⁵Gu' ji na gu' nañ jax ba kai'ch

nach cham pai' dhuuk jax jam titda gu pui' ja'k, ni sia xib kuñ cham pu kai'ñkam mui'p ba tu jam ua'ni'ñ nañ jix aagit na pim tu' bhai' xiñ joochxidha'. Jax dhui nañ gu' aañ dhi' ki'n jix bhai'ñ chaat nañ jir nobii'ñ guch Xoi'kam, pu dhi' ki'n jix bhai'ñ chaatit mukia' iñ sia kut gu' cham ji'xkat jaroi' tu' ki'n jiñ xiis ya' dhi oi'ñga'n.

¹⁶ Gio cham tu'ñ dhi' bhaan ge'kam jiñ chaat nañ tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, nañ gu'x maat nat gu Dios pix jiñ a'm ti tiigik jiñ chia nañ dhi' bhaan tu juana'. Ja'p chi cham bhai' tuñ jimia' no' ñich cham pu duu. ¹⁷ Gio gu' cham pai' jax jiñ chii'n gu Dios nañ tu' namki' niirada' mi' pai' maa'n kap xi chu a'gai, ni kut cham pai'ñ chikka no'ñ jix aa' nañ nai' tu a'gara' ka' ba' cham. Ja'pji nat jiñ joot nañ nai' tu a'ga'. ¹⁸ Pui' ba' pix nañ jax ba kai'ch nañ dai dhi' ki'n jix bhai'ñ chaat ka' nañ tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam cham ji niirat gu tu' nam git jiñ makia' gu ja'tkam mu dir bha ja'k. Gio nañ ja'pni kai'ñkam jup kai'ch ip nañ cham tu' bhaan jup jiñ buixdhat gu tu' nañ a'm bipio'da' gít nañ jir nobii'ñ guch Xoi'kam.

¹⁹ Ja'p pix ji buusan ba' nañ jir tu ja juandam tuk gu ja'tkam pui' pix cham jiñ ñamkidhat, sia kuñ gu' tii cham pai' jaroi'r tujuandam tugi'ñ gu maaxik. Gio gu' gu ja'tkam pix diihl nañ ja mai'chim gui' nam ji'k ti jii'ndhim buiñor guch Xoi'kam nañ tu ja a'gi'ñ, cham tu' na moo cham tu'ñ a'm jup bi'iim. Tiiñ jiñ dhakoo'ndhatu' ba' nañ tu ja a'gi'ñchu', nañ gu'x aa' nam git mui' ti jii'ndha'. ²⁰ Ba' ja'pni chu't jañ ja mai'chim: Nañ pai' dhuuk ja buip tui'ka' gu Israel kam ja'tkam, pui'ñ ja'k xi chu jimda' nam jax tu jim nam ba' cham jax jiñ chitdada', mi' dhir jañ ba' bhai' ji ja mai'chia' nañ bhai' ji chu ja a'gidha' nam ti jii'ndha' buiñor guch Xoi'kam. Tu' ka'm jañ xi chi nii'ndha' na ji'k jax tu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak, sia kuñ gu' aañ diihl cham tu' mi' pui' ka tu daa'ñchu'. ²¹ Gu' ba' no'ñ ja buip tu'ii' gui' nam cham mi' pui' tu daa'ñchu' na jax tu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak, pui'ñ ja'k jup tu jimda' nam jax tu jimda' diihl, ja'p jañ xi dhuukat na ji'k jax tu aagix nam ba'ñ kügallhdha', sia kuñ gu' aañ diihl pix jix maat nañ mi' pui' jim na jax jix aa' gu Dios, nañ gu' mi'

pui' jim nat jax tu jii guch Xoi'kam na ya' xi oilhimik dhi oi'ñga'n bhaan. Mi' dhir ba' dai nañ bhai' ji chu ja a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ nañ ba' ba ja mai'chia' gui' nam ji'k ti jii'ndha'. ²² Ba' no'ñ ja buip tu'ii' ip gui' nam chakui bhai' buiñor ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam, pui'ñ ja'k jup tu jimda' nañ panaas chakui bhai'p ti jii'gi'ñ, aañ gu' nañ jax dhui dhi' bhaan ja palhbuidha' nam jax ja'k jix bhai' kaapaka' nam ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' pu'ni sia pai' nañ jup tui'ñgida', nañ jax ja'k ja nii'ndha' gu ja'tkam nam tu jimda' gu mi' kam, pui'ñ ja'k jup ba tu jimda' nañ ba' bhaan ja mai'chia', kat jam chi iam pu'ni ja'k jai' dhit ti jii'ndhai jimia' buiñor guch Xoi'kam. ²³ Biix aixim jañ gaa'ñchu' nañ jax ja'k ja kaichdha' dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam gu ja'tkam, jix joojoidhat jañ tu ja a'gi'ñ, na gu' maaxik jir pui' na jax jum kai'ch. Jix aa' iñ gu' tii nam git biix gu ja'tkam mi' pui' tu dagia' na jax jum kai'ch, nam cham tu' biix aixim tu jimda'.

²⁴ Gio ja'pni ip na pim jax bax maat jiñ jaaduñ, nam pai' dhuuk mu ja'p pai' titbiada' gu ja'tkam nam bapo'da', cham tu' biix tu mai'chia' am ji'k nam maap boopoya', maadit pix gu jax chu'm na tu mai'chia' jaroi' nax io'm jix milhdha' ka'. Aach ba' pu'ni titbiadam ki'n jup ji buan nach ji'k buiñor ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam nach ya' ka dudua dhi oi'ñga'n bhaan. Jum aa' ba' nach jix bhai' mi' pui' xi jiiimda' nach ba' mai'chia' gu tu' nar jich mai'chik ka' gatuuk. ²⁵ Na gu' gui' nam bax chit-bik ka', biip'ix bhai' bam duñia' am nam jax ja'k titbia' nam ba' cham buam pix jum buada' jano' na pai' dhuuk bar bhaan ka'. Gio nam pai' dhuuk pik ba titbiada', dai dhi' bhaan nam titi'ñchoka' nam jax ja'k jum buidha' nam ba'x bhai' pu duñi-idha', nam gu' cham am bua' no'm biix aixim jum aa'ntu'. Ba' dhi' ya' pix dhi oi'ñga'n kam nam jix mai'chik ka' gu tu' nam ba'm dikoo'ndhatgida' nam jix bhai' mi' pui' xi duiñchu'nda', gatuuk maa'n na jax dibaa' gu'. Aach matgim ja'pji gui' nach jix mai'chik na cham ji'xkat dibaa', na gu'r jix dhaam kam. ²⁶ Gui' pix nañ jix mai'chim aañ nañ ba'ñ dhakoo'ndhatu' nañ tii gaa'ñchu' nañ jax ja'k jix bhai' ji buusnia' buiñor gu Dios, na gu' dhi' ja'p

ji buusan nañ milhchu'. Jix maat iñ nañ cham tu' tu' kub pix tiñ dhakoo'ndhatu' nañ milhchu', gu' ja'pjax maat iñ nañ tu mai'chia' gatuuk. ²⁷ Mi'ñ pui' tii xi jim na jax ja'k jix bhai' ji chu buusnichgida' nam ba' mi' pui'p tu daa'ñchu'nda' gu ja'tkam, xiñ chulhiinaidhat iñ na jax aa'. Na gu' no'ñ aañ dñilh maakam tu duiñchu', cham tu' pui' nañ jax ja aagi'ñ gu ja'tkam, aañ pix dñilh cham tu' ki'n ji bi'ya' gatuuk buiñor gu Dios.

10

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na cham jir am na jaro' buiñor tu daanda' gu jax chu'm dios jup duiñxim

¹ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, ti'ñ-chokat japim jano' na mit guch bopxi kat mi' bubua ge' suudai' iraab, nam pai' Bi' Suudai' ti tñiti' biix pix gu ja'tkam, gio nat ja ii bo gu Dios tibiaa' ki'n. ² Dhi' ja'p ji buus na mit ki'n jum bopko gu tibiaa' gio gu suudai' mi' na mit pai' bubua nam ba' mi' dhir dai gu Moisees pix ba kaichgida'. ³ Gio biix maap tu juu mit gu koi' gux dhaam kam nat Dios tu ja maa. ⁴ Gio gu suudai' gux dhaam kam biix maap ii mit ip, maa'n a'ai' cha'm dir bubua nam giilhim bax chanook. Ba' gu a'ai' gui' nat bhaan dir bubua gu suudai', jir di' pix guch Xoi'kam na pu ja oi'ñ jano'. ⁵ Gu' ji na mit gu' mui' cham mi' pui' jii guch bopxi kat nat jax ti ja ti'ñ gu Dios nam tu'iñgida', koi mit ba', pui' mi ja'p pup biit gu ja tutku' gampix jix chu gak kir.

⁶ Ba' dhi' pui' nat jax chum duu jano', dhi'ch bhaan mui' xich ga'ngada' no'r am pui' nat jax tu ja dooda guch bopxi kat. Ba' no't gu'x buam tu ja dooda, dho cham jach pu chu't na mit jax ja'k tu jii gui', cham jir am nach bhaan jujurtika' gu tu' na cham jir kii'. ⁷ Cham jir am nach ja bui tu daanda' gu didios jup duiñxim, na mit gu' dhi' pu chu'm ki'n koi jai' dñit guch bopxi kat jano'. Ja'pnim kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu jano' kam: "Xi dharaibuk jamit ma tu juu gu ja'tkam gio na mit bhai' ji maik, mi' dhir jamit jix io'm biix aixim bhai' ji chu duu na tu' cham jir kii'." ⁸ Sia cham jir am nach ganai' pix ja biim boppoda' mui' gu u'uub, ja'p na mit jax tu duu jai' dñit guch bopxi kat jano', koi mit maa'n oo'm daman baik miil gu maa'n tanoolh cha'm. ⁹ Sia cham jir am nach tu' bhaan mamai'chikda'

gu Dios ja'p na mit jax tu duu ip jai' dñit jano' guch bopxi kat, koi mit ba' na mit ja kiikii gu kooko'. ¹⁰ Sia cham jir am no'ch cham ti jii'gi'ñ nach mi' pui' jimia' jax ña tiich chitdada' gu Dios, ja'p na mit jax jup tu jii jai' dñit guch bopxi kat jano', ja koi ba' gu nobii'ñ gu Dios gui' na pu chu'm ki'n daa na ja koo'nda' gu ja'tkam.

¹¹ Ba' pu kai'ñkam jup tu ua'na mit ip jai' dñit guch bopxi kat jano' kam nach ba' pu'ñi bhaan jix mat ka' na tu' cham jir kii' aach nach yambi bar kukga'n ka' pix ba'. Nach gu' dhi' bhaan ba' bax maat na mit tu' bhaan cham am buak dhi' ki'n koi jai' dñit guch bopxi kat nach ba' aach cham pui'p tu jimda'. ¹² Ba' aapi'm na pim ba ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, no' pim jix maat na pim mi' pui' jiiim na jax jix aa', maa'n dho na pim jax mi' pui' jiiimda', xi chi niidhat japim na pim cham tu' bhaan gai suulhgia'. ¹³ Gio gu' aapi'm na pim ba ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, cham ji'xkat ja'xbui' bhaan tu jam mai'chia' na pim ji'x cham nakoo'nda', aagix pix na pim ji'x jix ñakoo' jam tutku' bhaan. Jam palhbui'ñchu' gu' gu Dios na pim jaro' soi'm ilhdhat buiñor ti jii'gi'ñ, gui' jam gu'nguxdha' jam tutku' bhaan na pim ba' nakga' gu tu' na bhaan tu jam mai'chia'. Maa'n ba' na pim jax buiñor ti jii'gi'ñdha' guch Xoi'kam na xi chu jam mai'chii.

¹⁴ Pui' kuñ ba'p jam titda aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim cham tu' ka ja daanda' gu ja'ppix didios jup duiñxim. ¹⁵ Jix maat iñ na pim aapi'm jix maatit jiñ keeñ jaaduñ nañ ji'k jax jam titda, na pim gu' aapi'm jir jix chu matdagim. ¹⁶ Nach pai' dhuuk maap jich jumpada' xi taxchaabgidhai gu Dios tu i'ya' gu biiñ i'lhich bapaas ta'm nach bhaan ti'ñcho' guch Xoi'kam jano' nat pai' dhuuk jup tu ii ja biim gu noonbi'ñ, biix maa'n nach jax chu'm i'ya', na gu' dhi' bhaan jum ua'rgidha' gu i'ra'n guch Xoi'kam. Gio nach pai' dhuuk ta'tak jich jaixdhai tu jugia' gu paan gakdhi'ñchix kam, pui' maa'n nach jax pix biix jup jugia', na gu' dhi' bhaan jup jum ua'rgi'ñ gu tukga'n guch Xoi'kam. Biix ba' maa'n nach jax chu'm jugia' gio nach tu i'ya' nach pai' dhuuk pu'ñi soi'ch ilhdhat maap jich jumpada' nach bhaan ti'ñcho' guch Xoi'kam. ¹⁷ Ba' maa'n pix gu paan jach a'lhich jaisat kua' biix dñit sia

kuch jax jir mui', nach gu' biix maap dai guch Xoi'kam buiñor ti jüigi'n. Na gu' pu'ni ba'r jum duukam kat kua'da' ich gu paan na bhaan jum ua'rgi'n na dhi'r baxxiga'n guch Xoi'kam nach jaroi' buiñor ti jüigi'n biix dhit, dhi' ba' bhaan jix maati' nach biix dhit maa'n tuuku'p duuk biima'n.

¹⁸ Gio ja'pni ip, na pim jax jix maat nam tu buada' gu Israel kam ja'tkam, nam xi makgixidhai gu Dios gu bakaax, diihl jam ba jugia' gatuuk. Dhi' ba' bhaan jix maati' ka' nam buiñor jup tui'dhi' gu Dios, nam gu' maap tu kua'da' gu bakaax. ¹⁹ Ba' dhi' cham tu'n ja'p kai'ñkam jup kai'ch nam gu didios jup duiñxim tu'x bhaai', ni kuñ cham tu' ja'p kai'ñkam jup kai'ch na gu bakaax nam ja titki'ñdha' dhi didios jum titgidam jix io'm jir jix kii' ka', cham tu' pui' na gu ja'ppix bakaax. ²⁰ Gu' ja'kbui' kat ji nañ ja'pni kai'ñkam jup kai'ch na gui' nam cham ti jüigi'n buiñor guch Xoi'kam, gu jajo'k nam tu ja titki'ñdha' nam pai' dhuuk tu ja titki'ñdha', cham tu' gu ja didios tuk, gu' ji nam gu' gui' cham mat ka'. Pui' kuñ ba' aañ cham aa' na pim kua'da' gu tu' nam ja titki'ñdha', na pim gu jajo'k pix ja biim tu kua'da'. ²¹ Cham jir am gu' na pim bhaan tu io'da' gu bapaas ga'n guch Xoi'kam gio bhaan gu ja bapaas gu jajo'k. Ni ku cham jir am na pim maap jum jumpadat kua' gu paan na pim bhaan titii'ñcho guch Xoi'kam gio no' pim jimm mu ja'p nam pai'p jum jumpadat ja daan gu jajo'k gui' nam cham ti jüigi'n buiñor guch Xoi'kam. ²² ¿Ka' pim ji gu'x aa' aa na bhaamu'ch bui gu Dios? Jix maat ich gu' nach pur cham tu' buiñor, jich chulhiiñchuda' ba' pai' na duuk ilhii'ñdha' no'ch tu' bhaan cham am बातु'.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na cham tu' biix jir joidham gu tu' nach jax buada'

²³ No' pim jai' dhit jax kai'ch: "Xib biix aixim jix bhaai' nach pu tu duñia' nach jax ilhii'ñ nar joidham, nach gu' buiñor ba ti jüigi'n guch Xoi'kam." Jir pui' dho tii, dai pix ji na gu' cham tu' biix jir am nach pu tu buada' nach ji'k tu' ilhii'ñdha' nar joidham panaas, nam gu' cham tu' biix pui'p ilhii'ñdha' guch Xoi'kam jüigi'ñdham gui' nam chakuix io'm jix kaapak nam ti jüigi'n. Cham tu' biix ki'n ja palhbui'ñka' ba' gu tu' nach jax buada' nam jax ja'k jix io'm ki'n kaapakaidha'. ²⁴ Jum aa' gu' nach

ja palhbui'ñchu'nda' gui' nam pu'ni kax mamoi'k nam buiñor ti jüigi'n guch Xoi'kam, cham tu' nach kuupit pu tu buidha' jax ñach ilhdhidha' aach nach bax kaapak nach ti jüigi'n.

²⁵ Jix bhaai' dho na pim saba'dai jugia' gu bakaax mu ja'p na tum ga'ra, dai na pim cham ti tikkat ni na pim pui' jim aagit no' tikiix kaat ka' ba' cham. ²⁶ Jix maat ich gu' na Dios pix jup jir duñii'ñ gu bakaax, biix jir tu gui' ga'n gui' na ji'k tu'x chu jai'ch dhi oi'ñga'n bhaan.

²⁷ Gio no't jaroi' jam baidhak na pim tu koi'po' kia'mi'ñ sia ku gu' cham ti jüigi'n buiñor guch Xoi'kam, aapi'm cham jax ji chi'ji xi chu jugai jax chu'm koi' nam jam bhiidha', cha'pim jax jum aagit no'r am na pim jugia' ka' ba' cham. ²⁸ Jii' ji no't gu' jax dhuukat jax jam tii'n na tikdix kat ja bui gu didios na ba' cham jir am na pim jugia', na pim ba' cham dhi' bhaan gammiji pup jix buam jum aa'nda'. ²⁹ Gui'ñ jup ja titdat jup kai'ch nam kax mamoi'k nam buiñor ti jüigi'n guch Xoi'kam, cham tu' aapi'm na pim bax kaapak. Na gu' sia ku pim jai' dhit cham jax ilhii'ñ gu bakaax gui' nam didios jup duiñxim ja titki'ñ, cham mat ka' pim no' jai'p jam biim jii'm am gui' nam chakui bhai' kaapak ka' nam ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Pui' ba' pix jix bhai' na pim pu cham kua'da' no'm ba jam aagi'ñ na tikiix kat gu tu' nam jam bhiidha' no'm ba tu jam onbagi'ñ.

Cham jir am dho tii sia aañ jiñ bui na moo cham jup bhaai' nañ jugia' gu tu' na xiñ ñii'ñ pix gu jumai nax buam ilhdha'. ³⁰ Na gu' no'ñ aañ taxchaabgidhat gu Dios kua' gu tu', ¿jax ku ba'x buam jum aagit jup jiñ ñii'ñdha' gu jumai? ³¹ Jum aa' dho ba' na pim biipi' xim ga'ngada' na pim jax ja'k jix bhai' ji bubuakidha' ja bui gui' nam chakui bhai' kaapak ka' nam ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Biipi' pim xim ga'ngada' gu tu' na pim ba ji jugia', piam gu tu' na pim ba ji i'ya', gam biix aixim tu' na pim jax buada', na pim gu' pu'ni ja'k ba' biix maap jix bhai' ji bubuakidha' buiñor gu Dios gui' nar Gø'kam. ³² Piam pui' na jax gui' nam jir Israel kam ja'tkam no'm jam nii'ñ gu tu' no' pimit jax ba ji dhuu, no' pim jix maat nam buam ilhdha', cha'pim pu buada'. Sia ja bui gui' nam cham jir Israel kam, gam sia ja

bui gui' nam ti jüigi'n buiñor guch Xoi'kam nañ jax ba kai'ch. Biix sia jaroi' na pix no' pim jix maat nam jix buam ilhdha' gu tu' na pim jax bax dhuñiik ka', cha'pim pu buada'.³³ Na gu' aañ gu tu' nañ jax buada', biipi'n jix bhai' xiñ ga'ngada' no' moox bhai' ji buusnia' ja bui gu jai' piam ku gu' cham, nañ gu'x aa' nam pui' buiñor jup jimia' guch Xoi'kam, sia kuñ gu' aañ tiix maat na pur cham tu' sia tu' na pix.

11

¹Pui' pim ja'k tu duiñchu'nda' na pim jax jiñ ñii'n aañ nañ tu duiñchu', nañ gu' aañ ya' dir ja'p ja'k pui' pix jup tu duiñchu' nat jax ja'k tu jii guch Xoi'kam jano' na ya' xi oihimik.

Gu Paablo na bhaan ba tu a'ga' nam jax ja'k tu jinda' gu u'uub

²Ku gu' aañ jix bhai'n chaat ji na pim gammijñ ch'iñchot mi' pui' jiim nañ jax jam aagi'n. ³Ba' ja'p jañ jup xi jam aa'ñdham na pim git ba' mi' pui'p xi jimii: Pui' nach jax tu' ka'm nii'n aach guch Xoi'kam nach jir chichio'n, pu'ñip jum aa' nam tu' ka'm ja nii'ndha' gu u'uub gu ja bipna'. Guch Xoi'kam pui' tu' ka'm jup nii'n gu' gu Dios. ⁴Pui' ku ba' gu chio'n no' tu' ki'n iññat gu ma'oo'n tu daan piam no' bhaankam gu Dios ja aagi'n gu jai'ch Xoi'kam jüigi'ndham na jax ja'k jix aa', dhi' ja'p kai'ñkam pui'm duuka' na cham tu' ka'm nii'ndha' guch Xoi'kam. ⁵Gu' ba' gu ubii no' cham jup iññat gu ma'oo'n tu daan buiñor gu Dios piam no' pui' bhaankam jup tu a'ga, dhi' ja'p kai'ñkam pui'm duuka' ip na cham tu' ka'm nii'ndha' gu chio'n gui' nar binga'n ka'. Ja'p pix ji buusanda' gu' nax dhaapkam jiiikix ka' gu ma'oo'n no' cham iññ. ⁶Ba' no' gu' gu jax chu'm ubii cham joi'n na iññka' gu ma'oo'n na pai' dhuuk pu'ñi tu daanda' buiñor gu Dios, jix dhaapkam dho xim jiiikai no' cham xi'ir gu pui' ja'k. Piam no' gu'x xi'ir, xim iññat do. ⁷Gu chio'n cham jir am na iññka' gu ma'oo'n, nat gu' gu Dios pu chu'm jup duu na jax chu'm diñh na ba' tu' ka'm niidhat buiñor tu daanda'. Ba' gu ubii no'm iññ, dhi' bhaan jup jix maati' ka' na tu' ka'm nii'n gu chio'n gui' nar binga'n ka'. ⁸Nat gu' gu Dios cham tu' gu baxxiga'n gu ubii alhi'ch iikdhak jup duu gu chio'n, gu' ja'pji gu chio'n nat alhi'ch

iikdhak jup duu gu ubii. ⁹Gio cham tu' gu ubii nat biipi' jai'chdhir nat ba'p ba jai'chdhir gu chio'n, gu' ja'pji gu chio'n nat biipi' jai'chdhir nat ba'p ba jai'chdhir gu ubii na ba' bar binga'n ka'. ¹⁰Pu'ñi pix kai'ñkam ba'm aa' na gu ubii xi iññat gu ma'oo'n na pai' dhuuk pu'ñi tu daanda', gio na ba' dhi' bhaan jix maati' ka' na tu' ka'm ja nii'n gu noonbi'n gu Dios. ¹¹Gu' ji na gu' xib nach ba ti jüigi'n buiñor guch Xoi'kam, maa'n nach jax pix jich ilhii'ndha' biix. Nach gu'x maat na cham ji'xdhat jai'chdhihilia' gu ubii no' cham jai'ch gu chio'n, ni gu chio'n ku cham ji'xdha' jai'chdhihilia' no' cham jai'ch gu ubii. ¹²Na gu' sia kut gu Dios jup duu gu biipi' kam ubii bhaan dir gui' nat pui' biipi'p duu ip gu chio'n, xib biix gu chichio'n nam ji'k jix jai'ch bhaan dir maaxir jamit gu u'uub. Maa'n ba' nam jir ji'x pix gu ubii gio gu chio'n, gam sia biix na ji'k tu'x chu jai'ch ya' dhi oi'ñga'n giox dhaam ja'k, na gu' Dios pix jup jir tu duñii'n biix.

¹³Diñh japim ba' xim ga'ngada' no'r am na gu ubii tu daanda' buiñor gu Dios pui' cham jim iññat piam ku gu' cham. ¹⁴Na gu' maaxik ya' nach jax ja'k tu jim xib, jix xi'iraam tui'ka' gu chio'n no't xi ch'i'tbilh gu kuupa'n, ¹⁵gu' gu ubii cham, sia kur tē'tēb gu kuupa'n, nat gu' maaxik pu pui' ja'k ya do'ñcho gu Dios na ba' ki'n iññka' gu ma'oo'n. ¹⁶Gu' ba' no' gu' jaroi' maadit cham maat na jax pik ja'k xi dhuñia' dhi' nañ jax kai'ch, no' gu' dai nat bhaan pix ba ji ñiokbo, aañ ya' dir pu titda nach daipu' pu'ñi ja'k jix maat nar joidham, cham jach jax chu'm jumaix maat. Sia jai' kap gui' nam pui'p ti jüigi'n buiñor guch Xoi'kam, daipu' pu'ñi ja'k jix maat am nar joidham.

Na bhaan ba tu a'ga' gu Paablo jano' nat pai' dhuuk tu juu guch Xoi'kam jurnik kam bhaan Paaskua ta'm

¹⁷Dai ja'p tu'm ki'n jañ cham tu'x bhai'n chaat jam bui, panaas na pim pai' dhuuk tii maap jum jumpa'nda', cham bhai' jam ia'dhi'n, cham tu' na pim dhi' ki'n kaapakaim na pim ti jüigi'n buiñor guch Xoi'kam. ¹⁸Biipi'n ja'pni mui' ji kiisa' nañ tu jam a'gidha': Jup jiñ chitda am na sap na pim pai' dhuuk tii maap bam jumpada', cham tu' maap maa'n ñi'ook jup duuka' pim, ji'k sap maap ja'p ja'k jumpax ka' pim gio jai' ja'p ja'k ip, jix bhaak ka' pim sap pui' ji

ch'u't. Pix am ti jüigi'n in ba' aañ na pim silhkam pui'm bua. ¹⁹ Gio gu' maaxik jup jum aagit na pim pu'nim ji'dilhkada' na pim ba' bhaan matgilhia' na pim jir jaroi' dha' gui' na pim tu' silhkam kaichu' guch Xoi'kam. ²⁰ Ja'p tē kēē in gu' na pim dhi' ki'n cham maa'n ni'ook kap duuk na pim jai' dhit cham pui' ka duiñchu' na jax ja'k jum aa' na pim tu' kua'da' gu' jurnik kam, na pim bhaan titi'nchoda' guch Xoi'kam jano' nat tu' juu jurnik kam bhaan Paaskua ta'm. ²¹ Jai' sap biipi' ba tu' koi'chgida' pim sia kut chakuim ai na pai' dhuuk tu' daaxix ka' na pim biix maap tu' jugia', gam sap jai' bax maik ka' pim. Bhai' sap xi ja' niidhat japim gu' jai' nam jix bhioigut mi ja'p jup darka' nam tii ti niirda' nam aaya' na pai' dhuuk pik tu' daaxix ka'. ²² ¿Kux cham tu' oi'dha' pim aa' na pim mu pu xi chu jugai no' pim pui'x bhio' gio na pim mu pu xi io'ji gu' tu' na pim jix naa ku pim ba' mummip bam xi'irappuidha' na pai'm aa'nda' na pim soi'm ilhdhat tu' jugia' gio na pim tu' i'ya'? Ja'p japim moo cham tu' ka'm ti ni'i'n. Ja'p jum aa' pim nañ jix bhai'n chaat jam bui pui' na pim jax jum bua.

Na ba ja aagi'ndha' gu Paablo nat jax ja'k tu juu guch Xoi'kam jurnik kam bhaan Paaskua ta'm

(Mt. 26:26-29; Mr. 14:22-25; Lk. 22:14-20)

²³ Pui' niich ja'k jam aa'n gu' nañ jax ja'k jix maat nat tu' juu guch Xoi'kam jurnik kam bhaan Paaskua ta'm, palhiip iam biipi' dir nat ba' moo ba iattulh maadit gu' nobii'n. Ja'pni ja'k tu' duu: Biipi' xi dhaagik gu' paan ²⁴ xi chu taxchaabgidhak buiñor gu' Dios nat ba' ta'tak jaisak mui' xi ja' maa gu' noonbi'n jup xi ja' tiidak: "Dhi'nir jiñ chuuku' na ba tu' maakix nam mu'aa' na ba' aapi'm jix bhai' tu' jam jimia'. Pui' pim tu' buada' na pim ba' bhaan jiñ chi'nchoka'." ²⁵ Ba' na mit xi jugaak gu' paan, guch Xoi'kam jup xi dhaagik maa'n gu' alhi'ch ja'aa na mi jim gu' biin' gui' na uubas ki'n jup duñiix jup ja' titda gu' noonbi'n: "Dhi'ni biin' jir jiñ i'hir na ki'n bhaan jix maati' ka' na xib dir maakam ba tu' aagix ka' jam bui. Pui' pim jup tu' buada' na pim ba' bhaan jiñ chi'nchoka'." ²⁶ Pui' ku ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, na pim pai' dhuuk tu' kua'da' soi'm ilhdhat gu' paan jurnik kam gio na pim tu' io'da' gu' biin' alhi'ch ja'aa ta'm, ja' aa'ndhat jup

jum buada' pim gu' ja'tkam nat jax kai'rikam muu guch Xoi'kam. Gammiji pim pui' pu tu' buada' jano' juugit na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam.

Na ba ja aagi'ndha' gu Paablo na jax ja'k jum aa' nam tu't tu' kua'da' nam pai' dhuuk bhaan ti'nchoka' guch Xoi'kam

²⁷ Gu jaroi' ba' na pu'ni cham mi' pui' duiñchugit tu' kua'da' gu' paan gio na tu' io'da' gu' biin' nat jax ja'k duu diilh guch Xoi'kam jano' nat pai' dhuuk tu' juu jurnik kam bhaan Paaskua ta'm, dhi'm ua'tulhdhidha' buiñor guch Xoi'kam, na gu' nañ jax ba kai'ch na dhi' pix bhaan jum ua'rgi'ndha' gu' tukga'n gio gu' i'ra'n. ²⁸ Ja'pni ja'k jum aa' na pim tu't tu' kua'da' gio na pim tu' io'da': Biipi' pim xi chi'nchoi na pim jax kai'rikam jugia' gu' paan gio na pim jax kai'rikam i'ya' gu' biin', na pim pai'x bhai' xi chi'ncho' na jax jir jum duukam ka' na pim ba' ba jugia' gio na pim i'ya'. ²⁹ Na gu' tulhiin'chuda' gu' Dios gu' jaroi' no' ja'p pix kua' gu' paan gio gu' biin' no' ja'p pix io' cham jum matda' ir. Jum aa' na biipi'x mat ka' na gu' paan bhaan jum ua'rgidha' gu' tukga'n guch Xoi'kam gio gu' biin' na bhaan jup jum ua'rgidha' gu' i'ra'n. ³⁰ Dhi' pu' kai'rikam mui'x kako'k japim jam tutku' bhaan na pim pu'ni cham mi' pui' duiñchugit tu' kua'da' gio na pim tu' io'da' jurnik kam na pim tii bhaan ti'nchoka' git guch Xoi'kam, jai' ba ko'liix am. ³¹ Na gu' no'ch jix bhai'x maat nach jax kai'rikam jugia' gu' paan gio gu' biin' nach kai'rikam i'ya', cham tu'ch chulhiin'chu'nda' gu' Dios. ³² Pu' kai'rikam jich chulhiin'chu'nda' gu' gu' Dios na bhaan tiich aagi'ndha' nach tu' bhaan cham am bua'tgida', kat jach chi ba' maatii mi' dhir cham pui' ka' tui'ngida'. Tiix aa' gu' gu' Dios na git nim maa'n ku mu' ja'k bhüya' nam pai' gammiji mi' pup jim tulhiin'dha', mi' nam pai' ja'k bhüya' gui' nam cham ti jü'ndha' buiñor guch Xoi'kam.

³³ Ba' aañ xib ja'pni jam titda aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan: Xim niñirat japim na pim pai' dhuuk pu'ni maap ba ji chu jugia' jurnik kam na pim bhaan ti'ncho' guch Xoi'kam, na pim pai' biix mi' xi aaya' pai' na pim jum jumpada' na pim ba' maap bhai' ji chu jugia' gu' paan gio gu' biin' na pim tu' i'ya'. ³⁴ Pu' xi chu jugai pim jam ki'aam jai' dhit no' pim jix bhio' na pim ba'

cham jix bhiogit mu jiidma' pai' na pim tu jugia', na gu'x bhai'm aa' gio soi'm ilhdhat na pim tu jugia' na ba' gu Dios cham ka jam tulhiin'chu'nka'. Ba' gu jai' na pim jiñ chikka na jax ja'k jix bhai' na pim tu duñia', jano'n jam aagi'ndha' nañ pai' dhuuk diilh mu jim.

12

Na ba ja aagi'ndha' gu Paablo na biix aixim tu'm tu maak gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda'

¹Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ jix aa' na pim jix mat ka' na biix aixim tu'm tu maak gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' gu tu' na pim jix aa'nda' nar jam a'mkam ka' na pim ba' dhi' bhaan tu juana' bhaankam gu Dios.

²Jano' na pim chakui ti jii'ndhat buiñor guch Xoi'kam, biix aixim bhaan jum ua'-tulhi'ndha' pim, ja daanda' pim gu didios jup duiñxim nam pu cham tē kēē ni ji'x ni nam pu cham tu ñiok. ³Gu' ba' xib na pim ba ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, jam a'm bap tui'dhi' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda'. Dhi' ba' pui' jam jurtu'nka' na pim cham bhaamut ka aa'nda' guch Xoi'kam, pui' pix ja'k ba jam jurtu'n nar jam gē'kam tuk, na gu' bixchu'x bhaai' na pu tu duñia' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda'.

⁴Ji'k nam mi' pai' ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, biix aixim tu'm jir ja a'mkam ka' gu tu' nam jax dhuñia', gu' ji na gu' maa'n pix gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' na biix aixim tu'm tu maak. ⁵Gio gu tu' nam biix aixim bhaan ba tu juanda' biix ji'ma'n, jir maada'n pix guch Xoi'kam nam jaroi' bhaankam tu juanda'. ⁶Gio gu Dios biix aixim tu'm bhaan jup jich aagi'ndha' na bixchu'x bhaai' na pu tu duñia', ti maa'n pix jix jai'ch gu Dios gui' na pu'ñi bixchu' bhaan jum ua'rgi'ñ, na gu' maaxik bixchu'x bhaai' na pu tu duñia'. ⁷Biix ji'ma'n jich makia' ba' gu Dios gu tu' na bhaan jix maati' ka' nach a'm tajaanix gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' nach ba' dhi' ki'n maap jich gu'nguxdhidha'. ⁸Jai' dhit gui' nam ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' ja maak gu matda' nam ba' biix aixim jix chu maati' ja aagi'ndha' gu jai', jai' ba' jup ja maak gu matda' nam ba'x io'm tuukab ja'k xim ga'ngat jup ja

aagi'ndha' gu jai'. ⁹Jai' ba'p ja maak nam jax ja'k jix io'm ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, gio jai'p ja maak ip nam jax ja'k ja duduadhi'ndha' gux kako'kkam. ¹⁰Gio jai'p ja maak na jax ja'k bixchu'x bhaai'n ka' nam pu tu buada' nam tu' cham pai' dhuuk pu chu'm nii'ndha' gu ja'tkam, gio jai' ja maak ip nam jix oo' ñiokda' nam pai' dhuuk bhaankam tu a'gada' gu Dios. Gio jai' ja maak ip nam ja aagi'ndha' gu jai' nam jax ja'k tu jimda' no' silhkam jix Dhuudu' kam jix Uañ li'mdaga'n gu Dios ja a'm jup tui'dhi', gio jai' ip gui' na ja maak nam ja aagi'ndha' gu jai' nam jax ja'k tu jimda' no' cham ja a'm jup tui'dhi' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mdaga'n gu Dios. Jai' ba' na ja maak nax bhaai'n ka' nam jumai ñi'ook ki'n daanda', jai' am ip ba' gui' na ja maak nam jix maati' kēē' pu'ñi gu jai' ñiñio'k. ¹¹Ba' daipu' maa'n gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' na tu maak biix dhi', gio diilh ip gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' na makia' jaroi' na ilhii'ndha' gui' na jax chu'm bar a'mkamun' ka' ba' na pu tu duñia'.

Na pui' ba ja tiida' gu Paablo nam maa'n tuuku'p duuk nam ji'k buiñor ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam

¹²Biix nach ji'k ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, ja'p ji buusan nach jir maa'n maa'nkam pix. Na gu' maaxik gu tuuku' nach jax bax maat, sia ku mui' tu tutuidhix gui' na ki'n tu juan, biix maa'n tuuku'p tu'ii'. Pu'ñi ba'p tu'ii' ich buiñor guch Xoi'kam nach ji'k buiñor ti jii'gi'ñ. ¹³Na gu' jai' dhit gui' nam buiñor ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam jir Israel kam ja'tkam am, jai' ba' cham. Gio jai' dhit jir tujuandam am pui' cham ji ja namkidhat, jai' ba' cham ip. Gu' ji na chich gu' maa'n maa'nkam pix jup jich dhuu jano' nat pai' dhuuk jich a'm jum tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' biix ji'ma'n. Maa'n pix gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' nat jich chajaañ gu Dios, ja'p ji buus nat ki'n jich bopko.

¹⁴Ba' pui' nañ jax ba kai'ch, guch chutku' mui' tu tutuidhix nach ki'n tu juan, cham tu'r maada'n pix. Biix ji'ma'n aagix ip nam tu' jax buada'. ¹⁵No'm gu' tu ñiokda' git dhich chootan, ba' jax kai'ch maadi: "Aañ cham tu' bhaan bipto' dhi tuuku', nañ gu' cham tu'r nobii'ñ." Ba' dhi' cham tu' na moop jir pui' ka' sia ku pui' kai'ch, na

gu' dhi' pix tuuku' bhaan tu daagich jup kai'chdha' na jax chu'm bhaan tu daa'nka' gu nob na aa'nda'. ¹⁶ Piam kum gu' guch ñaanak tu ñiokda' git, ba' jax kai'ch maadit: "Aañ cham tu' bhaan bipio' dhi tuuku', nañ gu' cham tu'r bui'ñ." Sia cham tu' na moo pui'p ba tu tui'ngida', na gu' dhi' pix tuuku' bhaan jup darka' gu buupui na jax chu'm ka'm bhaan tu daa'nka' dñil. ¹⁷ Gio gu' no' daich bui ka' git biix na ji'x jir jich chuuku', cham tɛ kɛɛkɛ'ch git. Gio no' gu' daich ñaak ka' git ip, cham ti i'bhida'ch git. ¹⁸ Gu' ji na gu' gu Dios dñil jix maat na tu' tum aa', bhai' pu tuch chuttui ba' nat pai' ilh dñil. ¹⁹ Gio gu' cham tu' jai'ch ka' git guch chutku' no' git daich buupui jai'chdhillia' piam daich ñaak. ²⁰ Gu' ji nat gu' pui' ja'k jup jich dhuu gu Dios nach jax ja'k bar tu'm ba'. Sia ba' ku biix aixim tu'm tuch chuttuidhix nach ki'n tu juanda', biix maap maa'n tuuku'p duuk ich.

²¹ Gio gu' no' moop tu ñiokda' git guñ bui, cham jir am na jax chitdada' guñ ñob na cham tu' ki'n palhbui'ñ, ni guñ mo' ku pui' tñdada' guñ chooton no' moo pui'p tu ñiokda' git, biix maa'n nam jax pix jum papalhbui'ñ gu'. ²² Na gu' sia kut ji'k gampai' tuutu'm jich a'm tu tuttu gu Dios, dhi' pik jix io'm jich palhbui'ñ. ²³ Giox bhai' bua't ti'ii'ñka' ich gu' tu' nach cham tu' bhaigim ñi'ñdha', gam gu' tu' nach jix xi'irgi'ñdha'. ²⁴ Cham tu' ja'xbui' pui'x bhai' ja bua't tu ja ti'ii'ñka' ich gu' nach cham ja xi'irgi'ñ, nat gu' gu Dios dñil pu pui' ja'k duu nach pu'ñi tu' ka'm ja nñdhat jix bhai' ja buada' gui' nach tii gampai' ja ñi'ñdha'. ²⁵ Biix ji'ma'n jum aa' ba' nam jum papalhbui'ñdha' na ji'k jich a'm tu tuut jich chuuku' am na ba' biix guch chuuku'x bhai' tu jimda'. ²⁶ No' jax chu'm jix ka'ook gui' na ji'k ya tuch chuttuidhix jich chuuku' am, biix maa'n nam jax pix jix kako'k ka', nam gu' biix maa'n tuuku' bhaan tu daa'nka'. Gu' ba' no' ñich jix bhai' xi dhuu gu jax chu'm nax ka'ook ka', biix jam bhai'p ji duduadhia', maap jam jix bhai' bam taat ka'.

²⁷ Pu'ñi ip ba' aach nach ji'k ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, biix maap maa'n maa'nkam pix jup tu'ii' ich bi'ma'n guch Xoi'kam, ja'p ji buusan na guch Xoi'kam jir tuuku', aach ba' bhai' pix bhaan tuttuidhix na ki'n tu juan. ²⁸ Jix aa' gu' gu Dios na ja bui

guch Xoi'kam jii'gi'ñdham jix jai'ch ka' am gui' nam nai' jii'mit tu a'gidha' gu ñio'ki'ñ, jai' ba' gui' nam mi' dhir bhaankam jup ja aagi'ñdha' gu jai'ch Xoi'kam jii'gi'ñdham na jax ja'k jix aa'nda', jai' ba' gui' nam jix bhai' ja a'gi'ñdha' gu ñio'ki'ñ gui' na tu ua'ñix na jax kai'ñkam jup jum kai'ch, jai' ba' nam jix bhai'm duukam jup tu buada' na ni jaro'i' ku cham pai' dhuuk pu chu'm ti ñi'ñdha', jai' ba' nam tu duduadhi'ñdha' gux kako'kkam, jai' ba' nam ja palhbui'ñdha' gu jai' ja'tkam sia tu' na pix ki'n, jai' ba' gui' nam jix gi'm ki'n ja silhka'nda' gui' nam pui'p ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, gio jai' gui' nam jai' ñi'ñio'k ki'n jix maatit tu daanda'. ²⁹ Gio gu' cham tu' maa'n pix biix jir jam a'mkam gu' tu', pui' na jax maadit no'r a'mkamun na nai' jimdat tu a'gidha' gu ñio'ki'ñ gu Dios, cham tu' biix na pim jir ji'kia'n maa'n na jax pu chu'm jir jam a'mkam ka'. Ni ku cham biix jir jam a'mkam ka' no' maadit jir a'mkamun na ja aagi'ñdha' gu jai' nam jax ja'k mi' pui' jii'mda' nam ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Gio cham tu' biix jir jam a'mkam ka' no' maadit jir a'mkamun na pu tu duñia' na tu' jaro'i' cham pai' dhuuk pu chu'm ñi'ñdha'. ³⁰ Sia cham tu' biix jir jam a'mkam ka' no' maadit jir a'mkamun na ja duduadhi'ñdha' gux kako'kkam, ni sia ku cham biix jir jam a'mkam ka' no' maadit jir a'mkamun na jumai' ñi'ook ki'n jix maatit tu daanda', gio ni ku biix jir jam a'mkam ka' no' maadit jir a'mkamun nax maatit kɛɛ pu'ñi gu jai' ñi'ñio'k. ³¹ Dñil japim xim ga'ngada' biix ji'ma'n na jax chu'm jix io'm jir jam a'mkam na pim ba' dhi' bhaan tu juana'. Kani nañ bhaan jup xi chu jam a'gidha' gui' na tu'x io'm jum aa' na pim pu duñia' na ba'x bhai' tu jam jimda'.

13

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo na jax ja'k tu jimda' gu jaro'i' no'x chu joi'gi'n

¹ No'ñ cham tu joi'gi'n, pu cham tu' mi tigia' iñ siañ chi mui' ñi'ñio'k ki'n jix maatit tu daan, siañ chi moo tii ja ñi'ook ki'n gu noonbi'ñ gu Dios jix maatit ki'n tu daan. Ja'p pix kai'chdha' iñ na jax gu baiñum piam tu' jooxia' kilhdha' no' jaro'i' ki'n ti gib. ² Piam sia ku tiir jiñ a'mkam nañ bhaankam gu Dios ja aagi'ñdha' gu jai'ch Xoi'kam jii'gi'ñdham na jax ja'k jix aa', piam

kuñ biix jix chu maat na jì'k tu'x chu jai'ch ya' dhi oi'nga'n gio na jax ja'k tu tu'ii', piam sia kux bhaai' nañ ja joi'ñchuda' gu oi'dha' nañ jix bhai' ti jüigi'n buiñor guch Xoi'kam, gu' pix ji no'n'ñ gu' cham tu joi'gi'n, pur cham tu' ka' iñ. ³ Piam sia ku ñich tii tu ja maa biix gu tu' nañ bia' gui' nam cham tu' bia' ni jì'x, sia ñich chi moo bhaankam tii xi muu gu jaroi' nañ pui' jiiñ aagit nam gatuuk pix jix bhai'n aa'nda' gu ja'tkam, gu' pix ji no' ñich gu' cham tu joi'mdak muu, pur cham tu' ka' iñ sia pik nar jax ka' git.

⁴ Gux chu joi'gi'n, dhi' pui'm tii'ti' no'n'ñ jix maat nañ jax ja'k nakga' no'x buam tuñ jim, gio nañ jix bhai' ja buada' gu jai'. Gio nañ cham tu' bhaan ti jüigam ka', gio nañ cham tu' nai' pix am ja nini'i'ñchu'nda' gu jai' gu tu' nañ xi bia'ka'. Gio nañ cham tu' ka'm ge'kam jiiñ chaat ka', ⁵ gio nañ cham giillhim tu ñiokda', gio nañ cham diilh xiñ joi'gi'nda'. Gio nañ cham bhaamdar ka', ni kuñ cham jiiñ jur am bia'ka' gu bhaamdara'. ⁶ Gio nañ cham tu' bhai'n chaat ka' no'n'ñ jix maat na cham jir am gu tu' no't mi' pai' jax tum duu, no' am gixim gu tu' na ba'x bhai'n chaat ka'. ⁷ Cham tu' bhaan jañ jax jir jiiñ aa'ndam ka' no'n'ñ tu' silhkam jix chu joi'gi'n, siañ jax jiiñ chullhiñ. Jir jix chu nakoo'nda' iñ, gam nañ ti jüigi'ñdha' tu' na jax jum kai'chdha'.

⁸ Gammiji pux jai'ch ka' dhi' nax chu joi'gi'n jum tii'ti', cham pai' dhuuk jugia', na gu' pu cham tu ju'ngi. Dai gu jaroi' na bhaankam ka tu a'gada' gu Dios na ba' jax chu'm tanoolh cham pai' ka tu a'gada', daipu' na xi ja aa'ñdhimii na jax ja'k jix aa'nda' gu Dios. Ni ku cham pai' jaroi'p ka tu daanda' gu jumai ñi'look ki'n, ni ku cham kam aa'nda' sia ku jaroi' biix aixim jix chu maat ya' dhi oi'nga'n. ⁹ Na gu' gu jaroi' na biix aixim jix chu mat ka' na jì'k tu'x chu jai'ch ya' dhi oi'nga'n, gio gu jaroi' na bhaankam gu Dios ja aagi'ñdha' gu jai'ch Xoi'kam jüigi'ñdham na jax ja'k jix aa'nda', dhi' ja'p ji buusan nam tii'tki' bhaan oipoda'. ¹⁰ Ba' jano' na pai' dhuuk pik bar maaxik ka', cham pai' ka oipoda' am dhi' gook, ja'p ji buusnia' gu' nach kooksit bhai' ji ñiñña'.

¹¹ Aañ jano' nañ jir alhii kat, pui'n'ñ ja'k tu jimdat na jax ja'k tu jimda' maa'n gu alhii, nañ jax ja'k jiiñ aa'nda', gio nañ jax ja'k tu a'gada', gio gu tu' nañ jax ja'k jix maatit

kæke'. Ba' xib nañ bar ge' maa'nkam, cham tu' pui' kia'. ¹² Pu'ñi ba'p ji buusan xib aach nach jì'k ti jüigi'n buiñor guch Xoi'kam, nach gu' chakui bhai' maat na jax pik jir tu'm kam gu Dios. Ja'p pix jich ñii'n'ñ ich panaas xib na jax no'ch jich ñiñi'n'ñ bhaan gu baiñum totbikdam nach jix koomgim jix maax ka'. Pu'ñi ja'k pix jup ji buusan sia no'n'ñ biix aixim tiix chu maat ya' dhi oi'nga'n, ku gu'm aaya' ji gu tanoolh nach pai' dhuuk jix bhai' machia' gu Dios na jax pik jir tu'm kam, ja'p na jax gu'i' bhammi dir bha ja'k na gammiji pux bhai' xiñ maat aañ nañ jax jir tu'm, maaxik mia'n dir ba tigia' ich gu'. ¹³ Ba' baik pix jum aa' nach bhaan tu daa'ñchu'nda' gammiji: Nach tu' silhkam ti jii'ñdhat buiñor guch Xoi'kam mi' pui' jii'mda' na jax jix aa', gio nach tu' silhkam ti jüigi'ñdha' na pui' tu duña' gu Dios nat jax tii, gio ba' nach tu' silhkam jix chu joi'gi'nda'. Ba' dhi baik nañ ja aa', dhi' pik jix io'm jum aa' nach tu' silhkam jix chu joi'gi'nda'.

14

Na bhaan ba tu a'ga' gu Paablo gu jai' ñiñnio'k

¹ Gammiji pim jix chu joi'gi'nda'ñ jaaduñ, gio ba' na pim gammiji bhaan tii'i'ñchoka' na gu Dios jam makia' gu tu' nar jam a'mkam ka' biix ji'ma'n na pim ba' dhi' bhaan tu juana'. Dhi' pik japim jix aa'nda' na git jir jam a'mkam ka' na pim bhaankam gu Dios ja aagi'ñdha' gu jai'ch Xoi'kam jüigi'ñdham na jax ja'k jix aa'nda'. ² Gu jaroi' no' pim cham maatit kæke' na jumai ñi'look ki'n tu daan, dhi' bhaan jix maati' ka' na dai gu Dios buiñor tu a'ga, cham tu' gu jaroi' ya' kam dhi oi'nga'n. Diilh gu ii'mdaga'n gu' na buiñor tu daanda' gu Dios, pu cham jaroi' maatit kæke' ba'. ³ Na gu' gu jaroi' no' bhaankam gu Dios tu a'ga na jax ja'k jix aa', jix maatit kæke' pim, ba' dhi' ki'n jum gu'nguxdhat mi' pui' xi jii'mda' pim, dhi' ki'n jix bhai' tu tatda' ka' ba'. ⁴ Gu' ba' no' jaroi' tu daan gu jumai ñi'look ki'n na pu cham jaroi' maatit kæke', diilh pix tum daa'ñxi'ñdha' na ba'x bhai' kabkaidha' na ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, gu jai' ba' pu cham ja palhbui'ñdha'. Dai no' bhaankam gu Dios ja aagi'ñ na jax ja'k jix

aa' na ba' jai'p ja palhbui'ndha', nam gu'x maatiit *kēke'* na jax kai'chdha'.

⁵ Aa'ñ tiix aa' na pim git biix jai' ñiini'o'k ki'n tu daanda' buiñor gu Dios, gu' ji nañ gu'x i'o'm jix aa' na pim bhaankam gu Dios ja aagi'ndha' gu jai'ch Xoi'kam jügi'ndham na jax ja'k jix aa'nda'. Jix i'o'm jir am gu' dhi' pui' ja'k, cham tu' pui' na jax nañ jumai ñi'ook ki'n tu daanda' buiñor gu Dios. Jir am ip dho no' gu'x jai'ch gu jaroi' nax maatiit *kēe'*, dhi' ba' mi' dhir jup ja aagi'ndha' gu jai'ch Xoi'kam jügi'ndham na jax kai'ñkam jup kai'ch nam ba' ki'n jum gu'nguxdhai mi' pui' xi jiiimda' na jax jix aa' gu Dios. ⁶ Pui' na jax aa'ñ no' ñich jax chu'm tanoolh mu jimik jam bui tu daani buiñor gu Dios jumai ñi'ook ki'n na pim jax chu'm pu cham maatiit *kēe'*, pu cham jaroi' bhaan baapkia', na gu' pu cham jaroi' maatiit kaaya'. Jir tu' kub ka' pix ba' nañ mu' ba jimia' gio sia ku pimit tii bañ kai. Gu' cham no' ñich gu' tu jam a'gi na jax ja'k jix aa' gu Dios ki'n gu ñi'ook nach jax chu'm jix maatiit *kēe'*, biix jix maatiit jiñ kaaya' pim gu'.

⁷ Gio gu' dhi' ja'pni ip, no' maa'n nam jax pix tu kuuda' git gui' na ki'n tum sab, pui' na jax gu kichaar pi'am gu labeer, cham bhai'm kai'chdha' git gu saasab. ⁸ Gio ja'pni ip, no' cham bhai' tu kuu gu kuichdhakar gui' na ki'n tum kuichu'n no'r jigialhi', cham maatiit kaaya' am gu sandaarui'x sia kut tii ba tum kuich nam jix bhai' bam duñia' nam tu kokda', ja'p jum aa'nda' am na ja'p pix tum kuichu'nda'. ⁹ Pu'ñi ba'p jam *kēke'* am gu jai' nam pui'p ti jügi'ndha' buiñor guch Xoi'kam no' pim jai' ñiini'o'k ki'n tu daan, pu cham maatiit jam *kēke'* am, jir tu' kub ka' pix ba' na pim ja kaichdhat tu daanda'. ¹⁰ Mui' ñiini'o'k dhop jix jai'ch ya' dhi oi'ñga'n, dai nam gu' dai gui'x maatiit *kēke'* jax chu'm nam pu chu'm tu a'gada' gu ja'tkam, nam gu'x bhai' tu a'gada', gio nam jix bhai' norrada' na jax ja'k jum aa'. ¹¹ Pui' na jax aach ya' gu diihl jich ñi'ook, no' jaroi' maakam dir ja'k jimdat tii xi chuch a'gi'ñ, no' gu' cham mi' pui' norra na jax ja'k jum aa', dhi' bhaan jach pu machia' na cham tu'r ya' kam ka'. Gio aach ya' dir mu ja'k ba pui' ip no'ch tii xi chu ja a'gi'ñ ki'n gu ja ñi'ook mu pai' maakam ja'k no'ch cham mi' pui' norra na ja'k jum aa', dhi' bhaan

pu machia' am nach cham tu'r mi' kam ka'. ¹² Pui' kuñ ba'p jam titda na pim gui' pik jix aa'nda' nar jam a'mkam ka', na jax chu'm jam palhbuidha' na pim ki'n biix jix i'o'm kaapakaidha' na pim ti jügi'ndha' buiñor guch Xoi'kam.

¹³ Ba' no' gu' jaroi'r a'mkamu'n na tu daanda' gu jumai ñi'ook ki'n, xi chañia' ip gu Dios na pui'p jir a'mkamu'n ka' nax maatiit *kēke'* dhi jumai ñi'ook na ba'p ja aagi'ndha' biix nam ji'k mi' pai' maap jup tui'ka' na jax jir jum duukam. ¹⁴ Na gu' no'ñ tu daan buiñor gu Dios gu jumai ñi'ook ki'n, jir silhkam nañ dai guñ ii'mda' bhaan tu daanda' cham jiñ matda' ir. ¹⁵ Jax japim ba' ja'k ilhii'ñ nach duñia' jai' dhit no' pu chu'm jir jich a'mkam? Aa dho nach biix gook ki'n tu daanda', jich ii'mda' bhaan gioch matda' ir. Sia no'ch kantaarxi'ñ gu Dios, jich ii'mda' bhaan nach kantaarxi'ñdha' gioch matda' ir ip. ¹⁶ Na gu' no'ñ daiñ ii'mda' bhaan tu daan, ba' no' gu' xiñ *kēe'* ip jumai na chakui bhai' maat gu ñio'ki'ñ gu Dios, cham maatiit jiñ kaaya' nañ tii taxchaabgi'ndha' gu Dios, pu cham mat ka' ba' nañ jax ja'k tu dañia'. ¹⁷ Cham tu' ba' tu' ki'n palhbuidha' iñ gu jumai na tiñ biim tu dañia', sia ku ñich gu' aañ joidham tiix bhai' xi dhuu na ñich taxchaabgi gu Dios. ¹⁸ Jir jiñ a'mkam dho ip aañ nañ tu dañia' buiñor gu Dios gu jumai ñi'ook ki'n, cham tu' na cham. Jix i'o'm jix bhai'x maatiit tu daan iñ, cham tu' pui' na jai' dhit aapi'm. Aa'ñ dhi' bhaan taxchaabgi'ñ gu Dios. ¹⁹ Gu' ji na gu' nañ pai' dhuuk ja bui bap tui'ka' guch Xoi'kam jügi'ndham, aañ cham tu' jumai ñi'ook ki'n tu daanda', nañ gu'x maat nam cham maatiit jiñ kaaya', cham tu' ki'n ja palhbuidha' gu' sia kum tiñ *kēe'*. Pui' kuñ ba' ji'k jix chamaam pix ñokia' na xim kaima ka', na gu'r tu' kub ka' sia ñich mambhix miil ñio na ñich tu daani buiñor gu Dios no'm gu' pu cham maatiit jiñ *kēe'*.

²⁰ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, diihl japim jix bhai' xim ga'ngada' na jax ja'k jix bhai' ji chu buusnia' dhi' nañ tu' bhaan tu a'ga. Ja'p na *gē'gē'r* ja'tkam japim bhaan xim ga'ngada', cham tu' ja'p na tu' a'aalh nam gampai' pix ti ilhii'ndha'. Jh' ji gu' tu' nar ua'tulhdhara' na pim gampai' pix ilhdhat cham pu buada', ja'p na gu' a'aalh nam gu' cham tu' ua'tulhdhara' bhaan titii'ñ-

choka'. ²¹ Gio gu' ja'pniip jum kai'ch gu ñio'ki'n gu Dios maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam: "Jup kai'ch gu Dios: Jai' ñiini'o'k ki'n ja'n tu ja a'gidha' dhi Israel kam ja'tkam, ji'n a'mkam tu ja a'gidha' am gu mik dir kam nam jai' ñiini'o'k ki'n tu a'ga, gu' ji nam gu' sia pu'ni ja'k cham mi' pui' jimia' nañ jax jix aa'." ²² Dho jai'n, dhi' bhaan jix maati' na cham tu' tum a'ga gu jai' ñiini'o'k ki'n ja bui' gui' nam ti jüigi'n buiñor guch Xoi'kam, gu' ja'pji sap dai ja bui' gui' nam cham ti jüigi'ndha'. Ji' ji no'ñ bhaankam tu a'ga gu Dios na jax ja'k jix aa' na ba' ja bui' tum a'ga gui' nam ti jüigi'n buiñor guch Xoi'kam, na gu' dai dhi' ja bui' tum a'ga gu pu chu'm, cham tu' ja bui' gui' nam cham ti jüigi'n. ²³ Kani no' pimit ba ji tu daani buiñor gu Dios maap jim jumpadak, no' gu' maadi' mi'p tu'li' ip gu jaroi' na cham pik ti jüigi'n buiñor guch Xoi'kam piam ku gu' pu cham ti jüigi'n, dai na ja'p pix mi' jam kœœ. Ba' no' pimit gu' aapi'm biix ji'ma'n jai' ñiini'o'k ki'n bhai' ji tu daani, pui' dhom aaga' gui' na pim bax ñanaambi'. ²⁴ Gu' cham no't gu' jaroi' maadi' bhai' ji chu a'ga ki'n gu ñi'ook nam jax chu'm jix maati' kœœke' biix na ja aagi'ndha' na jax ja'k jix aa' gu Dios, na gu' xim ga'ngada' ba' gui' na ja'p pix jam kœœke'. ²⁵ Katti ba' iam dhi' bhaan ba machia' na jax jir tu'm i'i'mdagaram bhaan, ba' dai na soi'm ilhdhai ba dañia' gu Dios o'lhia'n ki'n kikboi, ba ti jüigi'ndha' ba' mi' dhir na silhkam jam a'm ti ni'i'n gu Dios.

Na ba ja aagi'ndha' gu Paablo nam pui' ja'k tu daanda' na jax ja'k jix bhai' ji chu buusnia'

²⁶ Ji'n jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, palhüp pix ja'n ba tu jam a'gi'ndha' dhi' nañ jax chu'm bhaan tu jam a'gi'n. Na pim pai' dhuuk pu'ni maap jum jumpadai ba ji chu dañia' buiñor gu Dios, jai'm tu kantaaru' bhaan dir gu Saalmus ta'm na tu ua'ñix, jai' ba nam tu ja mamtuxdha' gu jai' nam jax ja'k tui'ñgida', piam nam ja aagi'ndha' jax ña ja jurtu'nka' gu Dios. Jai' ba' nam pu'ni jai' ñiini'o'k ki'n tu dañia' buiñor gu Dios, jai' ba' nam ja aagi'ndha' gu jai' nam jax kai'ñkam Jup kai'chdha' dhi' nam ba tu dañia' jai' ñiini'o'k ki'n. Jax ña pim ja'k ki'n jix io'm kaapakaidha' na pim ti jüigi'ndha' buiñor guch Xoi'kam na pim pui' xi chu duñiidha'. ²⁷ Ba' jai' no'm pu'ni bax chu a'gak jai' ñiini'o'k ki'n, ji'k gook piam baik

nam tu a'ga', cham tu' mui'. Gio ji'ma'n pix nam mui' ji chu a'ga', cham tu' maap maa'n jimdam. Gio nam jix jai'ch ka' gui' nam jix maati' ja kœœke' nam ba' mi' dhir Jup ja aagi'ndha' gu jai'. ²⁸ No' cham jaroi' jai'ch, pui' dho cham jaroi' tu a'gada' ja bui' guch Xoi'kam jüigi'ndham. Ji' ji na dilhkob ja'k xi jimii silh tu a'gidha' diilh gu Dios. ²⁹ Gio gui' nam jix chu a'gak ka' na jax ja'k jix aa' gu Dios, pui' gook piam baik jam Pix Jup tu a'ga', cham tu' mui', gio pui' ji'ma'n Pix ip, cham tu' maap maa'n jimdam. Ba' gu jai' nam mi'p tui'ka', dai nam xim ga'ngada' no' moor pui' na jax kai'ch piam ku gu' cham. ³⁰ Gu' ba' no't gu' jotmoda' maadi' jax jurтуда gu Dios gui' nam mi'p tui'ka' na ka tu a'gada' gu jumai, dhi' biip' xi chiñia' pim na xi jam aagi'ndha' jax ña jurtu'n ka' gu Dios, gu jumai ba' ka xim niira'. ³¹ Pui' ja'k japim duiñchu'nda' na jax ja'k jix bhai' ji chu buusnichgida' nam pai' dhuuk pu'ni bax chu a'gak ka' jai' na jax ja'k jix aa' gu Dios, nañ gu' aañ jix aa' na pim jix bhai' tu maachidha' gio na pim dhi' ki'n jum gu'nguxdhat jum dikoo'ndhatgida' na pim mi' pui' xi jiiimda'. ³² Gu jaroi' na bhaankam gu Dios ja aagi'ndha' guch Xoi'kam jüigi'ndham na jax ja'k jix aa', jum aa' na mi' pui' tu a'gada' na jax ja'k jum aa' nam tu a'gada' gui' na pu chu'm ki'n ja daraas gu Dios, cham tu' na biix aixim kaichdha'. ³³ Na gu' gu Dios cham aa' nam biix aixim jum aa'nda' gu ja'tkam nam cham maati' ji kœœket gu tu', gu' ja'pji na jax ja'k jix bhai' ji chu buusnichgida' ja bui.

Ba' pui' nach jax ja'k Jup ba duiñchu' biix nach ji'k ti jüigi'n buiñor guch Xoi'kam, ³⁴ nam gu u'uub Pix Cham ñiokda' na pai' dhuuk tum a'gada' gu ñio'ki'n gu Dios mi' pai' na pim maap jumpax ka' daich Xoi'kam jüigi'ndham, gu' ja'pji nam tu' ka'm ja ni'i'ndha' gu ja bipna' nam mi'p tui'ka', pui' na jax tu aagix gu ñio'ki'n gu Dios. ³⁵ No'm jix bhai'x maachik gu tu', mummi pai' kia'mi'n œjei diilh tikka' gu binga'n na jax jir jum duukam gu tu', cham tu' na mi' bhai' ba ti tikkada' na ka tum a'gada' gu ñio'ki'n gu Dios.

³⁶ Jix maat japim gu' nat cham tu' jam bui dhir jai'chdhir gu ñio'ki'n gu Dios, ja'kbui' kat jam bui ai gu'. Ni ku pim cham jax jum aa'nda' nat dai aapi'm jam bui ai, mui' kap

ji nat pui'p ba ja ai. ³⁷No' jaroi' pui'm aa' na dhi'r a'mkamu'n na ja aagi'ndha' gu jai'ch Xoi'kam jüigi'ndham na jax ja'k jix aa' gu Dios, piam ku jaroi' pui'm aa' na mi' pui' jim na jax jurtudim gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda', dhi' bhaan matgilhia' na silhkam jir pui' no' ti jüigi'n na Dios pix pui' ja'k jix aa' dhi' nañ ji'k jax mu tu jam ua'ñi'n. ³⁸Ba' no' gu' cham ti jüigi'n, dhi' bhaan jix maati' ka' na cham tu'r pui' ka', ba' guch Xoi'kam cham tu'p kam buixdha' ip buiñor.

³⁹Ba' aañ pu jam titda aapi'm jüñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, na pim dhi' pik bhaan titi'i'ñchoka' na git jir jam a'mkam ka', na pim ja aagi'ndha' guch Xoi'kam jüigi'ndham na jax ja'k jix aa' gu Dios. Gio cham tu'ñ ja'p kai'ñkam jup kai'ch ip na pim cham ja do'ñchoka' jai' dhit no'm jix chu daañik jai' ñiñio'k ki'n. Jir am ji no'm jix chu daañik, ⁴⁰dai pix ji na pim mi' pui' tu duiñchu'nda' na jax ja'k jix bhai' ji chu buusnichgida' jam bui biix.

15

Na ba ja aagi'ndha' gu Paablo nat guch Xoi'kam duadik giop buus mi' dhir koi'ñga'n tir

¹Jüñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, xib jañ ba' giop xi jam ti'ñchoixdha' na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n guch Xoi'kam dhi' na ñich jax chu'm tu jam a'gi, dhi' na pim bhaan ti jü'i'ndhat mi' pui' jüim sia gu xib. ²Dhi' pix jix bhai'm kai'chdham ñio'ki'n guch Xoi'kam cham mu ja'k jam bhüichdha' na pim pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha' no' pim gammiji mi' pui' xi jüim na ji'k jax jum kai'ch na pimit kai jano' na ñich tu jam a'gi. Na gu' no' pim cham mi' pui' jüim, jir ja'p pix sia ku pim tii ti jüigi'n.

³Jano' na ñich jax kia'pix bhammi tu jam a'gi aapi'm jüñ jaaduñ, dhi' pix jañich jup jam aa'ñ na ñich aañ jax chu'm jup tu maat. Ja'pñiñ jam titda nat guch Xoi'kam jich a'mkam muu ki'n guch ua'tulhdhara'. Ba' ja'pni tu ua'ñix maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam ⁴nat baik tanoolh mi' juruun na mit pai' tii gu tukga'n, mi' dhir ba' gio dua'ndhak jup buusai' gu Dios. Gio ja'p iam ja'pniip tu ua'ñix ⁵nat mi' dhir maa'n kap bam maax buiñor gu Peegro, mikkat biix ja bui bam maax gu noonbi'ñ. ⁶Jix io'm mikkat ja bui bam maax jix

chamaam sianto gui' nam buiñor ti jüigi'n. Mui' pui' dudua am xib gui' na mit maaxik tii, sia ku mit gu' jai' dhit ba koi. ⁷Mikkat buiñor bam maax ip gu Santiago, mikkat gio biix ja bui bam maax ip gu noonbi'ñ.

⁸Mikkat dai aañ pix jüñ bui bam maax, cham tu' jumai buiñor kam maax, ja'p ji buusan nañ bar jüiix ga'n pix. ⁹Pui' kuñ ba' cham tu' ka'm jüñ ilhii'n ja bui gui' nam biipi' dir pu bar noonbi'ñ guch Xoi'kam, ni ku iam xiñ ñamiik nañ pui'n chiiti'nda' nañ pui'p jir nobii'n guch Xoi'kam, nañ gu'x ja bhaamkidhat gui' nam kaichgida', jir ja'tkam tugi'n ka' gu' tii gu Dios. ¹⁰Gu' ji nat gu' xiñ joi'mdak jüñ chiigik diilh gu Dios pu chu'm ki'n jüñ dhai nañ jir nobii'n ka' guch Xoi'kam, pui' nañ jax bar nobii'n ba' pui xib. Ba' cham tu'r tu' kub buiñor gu Dios nat xiñ joi'mdak pu chu'm ki'n jüñ dhai, na ñich gu' ge' bhaankam ba tu jua, cham tu' pui' na jax gu jai' nam jup jir noonbi'ñ guch Xoi'kam. Sia ku gu' cham tu' moo aañ diilh nax bhaai' nañ tu juan, gu' ja'pji gu Dios pix na xiñ joi'mdat jüñ palhbui'ñchu'. ¹¹Ku gu' cham jax bua ji sia ku ñich aañ tu jam a'gi piam sia kum gu jai' noonbi'ñ guch Xoi'kam tu jam a'gidha' git, na gu' maa'n nam jax pix pu chu'm jup tu jam a'gidha' git na pim jax chu'm bhaan ti jü'i'ndhat mi' pui' ba jüim xib.

Na ba ja aagi'ndha' gu Paablo nam duduaadi giop baapmigia' gui' nam ba ko'iix ka'

¹²Ba' aach pu chu'm nai' tu a'gim nat guch Xoi'kam duadik giop buus mi' dhir koi'ñga'n tir, gu' ji na gu' jai' dhit aapi'm sap pui' kai'ch nam gu koi'ñga'n cham ji'xdha' duduaadi giop ka baapmigia'. ¹³Jax japim ba' duukat pui' kai'ch? ¹⁴No'r silhkam ka' git nam gu koi'ñga'n cham ji'xdha' duduaadi giop ka baapmigia', dho bak pui mi' pai' kaat gu tukga'n guch Xoi'kam na mit pai' tii. ¹⁵Gio no'r silhkam ka' git nat guch Xoi'kam cham tu' duadik giop buus mi' dhir koi'ñga'n tir, dho bak pur cham tu' ip nach nai' pu chu'm tu a'gim, ni ku pu cham tu' bhaai' sia ku pim aapi'm pui' ja'k tii ba ti jüigi'n. ¹⁶Gio bhaankam iatda'ch pix git gu Dios nach pui' kai'ch nat gu' dua'ndhak buusai' mi' dhir koi'ñga'n tir guch Xoi'kam sia kuch gu' tiix maat na cham tu'r silhkam, no' gu' pui' cham ji'xdha' giop duduaadi ka baapmigia' am gu koi'ñga'n. ¹⁶No' pim

aapi'm pui' ja'k ti jüigi'n nam gu koi'niga'n cham jix'dha' duduadii giop ka baapmiglia' nañ jax ba kai'ch, dhi' bhaan jix maati' na pim sia pui' ja'k ti jüigi'n nat guch Xoi'kam cham tu' duadik giop bam. ¹⁷ Gio pu cham tu' bhaai' sia ku pim aapi'm tii ti jüigi'n buiñor guch Xoi'kam no't gu' pui' cham duadik giop buus guch Xoi'kam mu dir koi'niga'n tir, maa'n na jax jam a'm jup tu'ii' ba' gu ua'tulhdhara'. ¹⁸ Gio gui' na mit ba koi' tii xi chü jii'ndhak buiñor guch Xoi'kam, pu mai' ba suulh jamit ip bak. ¹⁹ Ja'p moox buam aach nach jik' tii ba ti jüigi'n buiñor guch Xoi'kam no' gu' dai ya'ch chutku' bhaan nach ka dudua nax bhai' tuch jimda', mi' dhir nach pai' ko'ya', pu cham maat ich no'x bhai' tuch jimia' ka' ba' cham.

²⁰ Gu' ji na gu' maaxik jir silhkam nat guch Xoi'kam duduadik giop buus mi' dhir koi'niga'n tir. Ja'p ji buus na jax gu bhaidha' na maa'n biipi' bhaaya' na ba' gu jai'p ba bhaaya', nach gu' aach mi' pui'p bhüichu' nat pai' bhii guch Xoi'kam. ²¹ Pui' nat jax chum duu bijik nat maa'n pix bhaan dir gu maa'nkam jai'chdhir gu muuki', xib pu'ñi ip, maa'n pix jup jai'chdhir gu maa'nkam nat pui' ja'k jup tu' duu nam duduadii baapmiglia' gu koi'niga'n. ²² Piam ja'pni ip, jax ña pim ja'k jix maati' kaaya': Gu Adaan pui' ja'k jich boi'ñixi nach jir tu' ko'dam ka', ba' guch Xoi'kam pui' ja'k jup jich boi'ñixi nach duduadii giop baapmiglia' nach ka' ko'iix ka'.

²³ Gu' ji na gu' dhi' aagix na pai' dhuuk pui' tum duñia', pui' na jax guch Xoi'kam nat biipi' duadik ba buus mi' dhir koi'niga'n tir, aach ba' nach jik' ti jüigi'n buiñor gatuuk duduadii baapmiglia' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda'. ²⁴ Jano' ba' bam aaya' nam tii-mo' dhi oi'niga'n, ba' guch Xoi'kam gampai' ja iabu' gui' nam kar ge'gerkam ka' ya' dhi oi'niga'n, gampai' pix ji bi'ya' am, sia gui' na kax bhaai'n ka' nam biix aixim pu tu duñia' na jax chu'm cham jix'dha' jaro'i' ja'p pix pu tu duñia'. Ba' dai gu Dios, Gi'korga'n guch Xoi'kam pix bax jai'ch ka' nar ge'kam ka', na gu' guch Xoi'kam pix pui' ba tu duñia'.

²⁵ Ge'kam ki'n ya aaya' gu' guch Xoi'kam dhi oi'niga'n bhaan, ba' biix pui' ja duñia' nam cham tu' ki'n ji bi'ya' gu ge'gerkam gui' nam cham kügalhdha'. ²⁶ Jix io'm gatuuk am jup xi chübañdha' gu muuki' na ya' kar ge'kam ka' dhi oi'niga'n bhaan, pu cham

tu' ki'n ji bi'ya' ip, pu cham ba' pai' ka jai'ch ka' gu muuki'. ²⁷ Gu Dios pix diilh pui' ja'k tii na biix bitaa'n bap tu tui'ka' guch Xoi'kam na jik' tu'x chu jai'ch. Ba' na pui' kai'ch gu Dios na biix bitaa'n bap tu tui'ka' guch Xoi'kam na jik' tu'x chu jai'ch, cham tu' na biix jum aagit jup kai'ch gu Dios na bitaa'n bap tui'ka' guch Xoi'kam. Jax dhui na gu' gui' pix ba' pui' tu duiñchu' na bitaa'n bap tu tui'ka' guch Xoi'kam biix na jik' tu'x chu jai'ch. ²⁸ Ba' na pai' dhuuk biix bitaa'n bap tu tui'ka' guch Xoi'kam, guch Xoi'kam diilh pui'p jum duñia' na bitaa'n jup tui'ka' gu Dios, na gu'r Gi'korga'n. Na gu' gu Gi'korga'n pui' ba tu duñia' na biix bitaa'n bap tu tui'ka' na jik' tu'x chu jai'ch, biix ba' bhaan jup tu tui'ka' gu Dios na jik' tu'x chu jai'ch.

²⁹ Jai' dhit sap ja a'mkam jup jum bopkon japim gui' na mit ba koi' cham jim bopkonak suudai' ki'n sia ku mit tii ba ti jii'ndhak buiñor guch Xoi'kam, na pim sap ja'p jim aagit nam pu'ñi dhui jimia' buiñor guch Xoi'kam. Gu' ji no'm gu' pui' cham jix'kat duduadii giop baapmiglia' gu koi'niga'n, ¿jax ku pim ba' ja a'mkam jup jum bopkon? ³⁰ Gio aach nach tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ño'ki'n guch Xoi'kam, ¿jax kuch ba'p jich dhikoo'ndhatu' nach nai' tu a'gim sia pui'ch chulhiñat gammiji? ³¹ Jix maat japim dhoñ jaaduñ nam gammiji pix xiñ mu'aak ka' gu ja'tkam nabap tanoolh, ku gu' aañ jix bhai'n chaat ji na pim aapi'm ba ti jüigi'n buiñor guch Xoi'kam. ³² Gio bhammi dir Eepeso ñich jup tu daa ja bui gu ja'tkam jix bhaa'mnagim nam ja'p tu jim na gu gampix kam nam jix chu bhaa'mna'. Pur ja'p pix bak ba' sia kuñ jax jiñ bua, nam gu' pui' cham jix'dha' giop duduadii baapmiglia' gu koi'niga'n, dai ba' pui' pix bax bhaai' nam jax kai'chdha' gu ja'tkam nach pui' xi chu buimii nach jax ilhii'n na kapbhai' kam kii' dhi a'oo. Na gu' no't bam kaja, cham tu' ka bhaai'n ka' gu tu' nach jax dhuñia'.

³³ Chaam tu' ji nar pui'n jaaduñ, cha'pim nai' pix ja jüigi'ndha' gu jai' jax nam kai'chdha'. Na gu' maaxik jir pui' na saak jax kai'ch maa'nnim gu jaro'i', na cham jir kii' no'ch ja biim jiiim gui' nam maakam ilhii'ndha' gu tu', no'n gu' aañ tii pui' ja'k ilhii'n na jax jir mi' pui', cham tu' ba' pui' ji chu buusnia' nañ jax tii ilhii'ndha'. ³⁴ Cha'pim

kam ua'tulhi'ndha'n jaaduñ. Jix bhai' pim xim ga'ngidhat mi' pui' xi jiidma' na jax jir am, pui' pim ja'k mi' pui' xi jiidma' na jax ja'k bhaan jix maati' ka' na pim jix bhai' jam jur bia'. Ja'p tu jim japim gu' jai' dhät na pim panaas pu cham maat gu Dios, pui' kuñ ba' pui' jam titda na pim ba' iam jix xi'irai mi' pui' ba jimia'.

Na ba ja aagi'ndha' gu Paablo nam jax ja'k duduadii giop baapmigia' gu koi'nga'n

³⁵No' maadit jaroi' ti tikka nam jax ba' ja'k ba jim duñia' gu koi'nga'n nam pai' dhuuk duduadii ba ji baapmigia', no' gu' jax kai'ch na jax ba'r tu'm ka', no' maaxik gio tuuku' binkam jup bangia' ka' ba' cham, ³⁶jix ñaanbim kai'chdha' gu jaroi' no' pui' kai'ch, maaxik jix maati' gu' sia tu' na pix. Pui' na jax gu jaroi' no't ba ii gu jax chu'm kaichuk, biipi' dibaa' gu kaichuk na ba' mi' dhir takchai bhai' ba buusnia'. ³⁷Gio bar jaagam ka' na bhai' ba buusnia', cham tu' kar kaichuk ka'. Na gu' gu kaichuk nax jai'ch, jai'r ka'kbulhik, jai'r gai chë'tëb ja'p na jax gu tiriik. ³⁸Na gu' gu Dios pix pu chu'm jup duñia' jax ña tu'm jix aa'nda' na buusnia', sia moo nar jax chu'm kaichuk ka' git, dai na pu chu'm tu jaa'nka' na jax chu'm aagix na ba' bhaan jix maati' ka' na dhi'r di' gu jax chu'm na mim ixia'. ³⁹Gio pui' na jax gu tu' nam jix chu jai'ch ya' dhi oi'nga'n, na gu' cham tu' maa'n nam jax chu'm biix. Aach nach jir ja'tkam, cham tu' pu chu'm ich nam jax chu'm gu sasoi' gio gu gampix kam nam jix chu jai'ch. Sia gu boptop jir maakam tu'm am gio gu u'ji'. ⁴⁰Ba'x dhaam ja'k pu chu'm jup jix chu jai'ch am nam jax chu'm jix chu jai'ch ya' dhi oi'nga'n, dai nam pu chu'm ki'n a'bhartudhix na jax chu'm jix aa' gu Dios nam jix jai'ch ka' gux dhaam kam, ja'p nam jax chu'm ki'n jup a'bhartudhix gui' nam ya' dhi oi'nga'n jix chu jai'ch. ⁴¹Gio biix ji'ma'n jir maakam tu'm am, pui' na jax gu tanoolh na gu' cham tu' pu chu'm jup tu tonni'n na jax chu'm tu tonni'n gu masaa'n, gio gu chiichia' maakam tu'm jup mimiimda' am, sia ji gu' diih dai chiichia' biix aixim tu'm xi mimiimda' am jai'. ⁴²Pu'ñi ba'm duñia' am gu koi'nga'n jano' na pai' dhuuk jum aaya' nam gio duduadii baapmigia'. Dibaa' dho dhich chutku' nam pai' dhuuk jich yaaspa'. Gu' ji na gu' nach pai' dhuuk duduadii giop

baapmigia', cham tu' ka ti di'nbarda' ich, nach gu' cham tu' kar tu ko'dam ka'. ⁴³Gio gu' na pai' dhuuk dibaa' guch chutku', jix buam tu'm jup jum duñia', gu' ji nam gu'x a'bhax jup jim dui ba bubuakia' jano' na pai' dhuuk jum aaya' nam giop duduadhia', ba' cham ji'xkat ka ko'ya' am. ⁴⁴Jir bakaax ka' dhich chutku' nam pai' dhuuk jich yaaspa', gu' ji nach gu' dai ii'mda' pix ba bubuakia' jano' na pai' dhuuk jum aaya' nach gio duduadii baapmigia'. Jix jai'ch am gu' gu tutku' ii'mda' bhaan, ja'p na jax ya' bakaax bhaan nam jix jai'ch.

⁴⁵Jup jum kai'ch gu ñio'ki'n gu Dios maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam nat sap bhai' ji dhua gu biipi' kam maa'nkam nat ba jai'chdhir na ba' mi' dhir ya' bar kiokam ka' dhi oi'nga'n bhaan, ba' dhi' gu jano' kam Adaan na aagit jup kai'ch. Ba' gu jumai Adaan nat xib ya'p ai, nar dhi' pix guch Xoi'kam, ii'mda'p jum duu nach ba' aach pu chu'm jup jich dhuñia' ip. ⁴⁶Ba' dhi' ja'pnir jum duukam: Biipi'ch ya' xi oipimii bakaax bhaan nach ba' gatuuk ii'mda' bap jich dhuñia'. ⁴⁷Na gu' gu biipi' kam maa'nkam dibii'r pix jup duñiix, gu' gu jumai nat ya'p ai gatuuk, jir jix dhaam kam. ⁴⁸Gio biix na ji'k tu'x chu jai'ch dhi oi'nga'n bhaan jir tu pu chu'm na jax chu'm gu maa'nkam gui' nat biipi' jai'chdhir ya' dhi oi'nga'n. Gio gui' na ji'k tu'p jix chu jai'ch jix dhaam ja'k, jir tu pu chu'm ip na jax chu'm gui' nax dhaam dir jim. ⁴⁹Ba' pui' nach jax jir tu'm xib na jax gu maa'nkam gui' nat biipi' jai'chdhir, gatuuk jach pu chu'm jup jich dhuñia' ip na jax chu'm gui' nat jix dhaam dir ya' ai.

⁵⁰Ja'pniñ kai'nkam jup jam titdañ jaaduñ nach cham tu' pu chu'm jimia' buiñor gu Dios na pai' dhir jir ge'kam nach jax chu'm ya' oipo xib, cham tu' binkam dhich bakxi' ni dhich a'oo. ⁵¹Kani nañ xi jam aa'ndha' na jax ja'k tu duñia' gu Dios gatuuk, gui' pix pui'ñ jurtu'n nañ ba' aañ ya' dir jup jam aagi'ndha', cham jaroi' jumaix maat gu dhi' pui': Na aach nach ji'k ti jigi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, cham tu' biix ko'iix ka' ich jano' na pai' dhuuk jum aaya' nam gio duduadii baapmigia' gu koi'nga'n, kuch ji gu' biix maa'n jimdam maakam tu'm jup jich dhuñia' ji, ⁵²ja'p na jax nach maa'nnim kupiogia'. Jano' na maa'nnim

pix ba tum kuichdha'x dhaam dir, duduadii bhai' ji baapmiglia' am biix gui' nam ko'iix ka', ba' dai gui' nach ji'k duduaka' nach ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, jotmoda' maakam tu'm jup jich dhuñia' ich. ⁵³ Gu Dios pix diilh jai'p ja duñia' dhich chutku' nam xib kar tu ko'dam, gio nam kar ti di'nbadam, pu chu'm jup ja duñia' nam jax chu'm cham ji'xkat ka ko'ya', nam pu gammiji pu ba duduaka'. ⁵⁴ Ba' jano' nach pai' dhuuk pui' bach dhuñia', bam aaya' gu tanoolh na pai' dhuuk tu aagit jup kai'ch maadi' gu bijik dir kam maa'n kap nat pai' ja'pni tu ua'nak: "Ampix ma'iich jamit gu muuki', pu cham pai' ka matgir ba'. ⁵⁵ ¿Paa pich ba' ja'k jax jum duu xib Muuki' nap kar ge'kam kat? ¿Jum iikchulh jamit aa gui' nap ki'n ka tu koo'ndat?" ⁵⁶ Gu ua'tulhdhara' pix ki'n tu koo'n gu muuki', ba' gu ua'tulhdhara' dhi' bhaan jup tu da'ngi na ji'k jax tu aagix nam tui'ngit mi' pui' jii'mda' gu ja'tkam. ⁵⁷ Gu' ji na gu' gu Dios jir jix bhai'kam jich bui, aañ taxchaabgi'n, nat gu' gui' pix pui' tu duu nach bhaankam guch Xoi'kam tu' pix bia' gu muuki'.

⁵⁸ Ba' mi' pim pui' xi jii'mda' aapi'm jiiñ jaaduñ na jax jix aa' guch Xoi'kam. Jix io'm japim bhaankam xi chu juanda', cham tu'r ja'ppix ka' gu' buiñor gu Dios gu tu' na pim jax buada'.

16

Na pui' ba ja tiida' gu Paablo nam jumpada' gu tuumiñ

¹ Ba' ja'p jañ jup xi jam tiidam jiiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, na pim jumpada' gu tuumiñ na pim ja makia' gu jai' nam pui'p ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam gui' nam Jerusaleen oi'dha'. Pui' pim ja'k duñia' nañ jax ja aagi'ñ gu jai' nam pui'p ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam nam ji'kchi kap jum jumpadat jup tu daan na ji'x Galaasia bhaan bipio' gu dibiiir. ² Nabap tumiñku ta'm japim ji'k bi'aidha' gu jam mai'chik na pim ba' ampik mui' ba jumpada' na pim ba' cham kia'pix bha ja'p bam tataanda' jano' nañ pai' dhuuk bhammi aaya' nañ mu jam tii'mira'. ³ Aañ ba' diilh bhai' dhir tu ja ua'ndhai ja makia' gu jaroi' na pim ja aa'nda' nam mu jimia' Jerusaleen nam ja do'nchi'ñpu'. ⁴ Piam ku pim gu' jax kai'ch nañ aañ mu jimia', aañ dho mui'p jimia', dai

nañ gu' pui' pix jup jix aa' nam ji'k jiiñ oi'dha' bhai' dhir nach ba' maap. Diilh japim xi ja aa'nda' gu jaroi' nam jiiñ oi'dha'.

Na ba ja aagi'ndha' gu Paablo na pai' jax bhiiya' na pai' dhuuk mui' ji jimia'

⁵ Nañ pai' dhuuk mui' ji jimia' nañ mu jam tii'mira', bhai' dhir ja'p jañ bhiiya' na pai' Masedoonia bhaan bipio' gu dibiiir nañ ba' bhai' dhir ja'k ba aaya'. ⁶ Cham maat iñ no'ñ bhai' dhir jam bui buusaidha' gux jii'p na ba miamlhim, ka'ñ ji ba' gu' jotmoda' pix bhai' xi ø'ji jam bui maakam ja'k jup bhiiya'. Ba' aañ pui'p jam titda na pim pui'p jiiñ palhbuidha' gu tu' nañ ki'n bhai' dhir jimia' pai' na ja'k jum aa'nda'. ⁷ Tii dho cham aa' iñ nañ xib bhai' pix jup ba buusnichgida', gu' ji na gu' diilh jix maat gu Dios, iam git pui' ti'ya' nañ ji'k bhai' xi jam juruuñxidhai. ⁸ Dai ya' Eepesoñ ya' ka xi juruuñdha', ya' buusaidha' iñ bhaan Pentekostees ta'm. ⁹ Ya'ñ ka xi chu a'ga ya' oirit gu ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na kapbhai' kar joidham. Jix chaat iñ jiiñ jur am bhaan nam mui' ka ti jii'ndha', sia kum gu' jai' dhiit xiñ bhaamki'ñ.

¹⁰ No't bhai' ba ji buus jam bui gu Timoteo, jix bhai' pim duñia' na ba' cham tu' bhaan jax jum aa'nda', pui' bhaankam jup tu juan gu' guch Xoi'kam ja'p na jax aañ. ¹¹ Biix pix japim jix bhai' duñia' aapi'm na pim bhai' oi'dha' na pim ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Xi palhbuidha' pim ip gu tu' na ki'n bhañ chii'mira' ja biim gu jai'ch Xoi'kam jii'gi'ñdham, aañ gu' ya' dir niira.

¹² Tiiñ soi' titda gu Apoolos na pui'p jir jich jaduñ guch Xoi'kam bhaan na ji'k ja baidhai guch Xoi'kam jii'gi'ñdham mui'p jam tii'mira', gu' ji na gu' sap cham jax jix bhaai', ku gu' sap mu jimia' ji pai' na duuk jix bhaai'n ka'.

Na ba ja tabuimgidha' gu Paablo

¹³ Mi' pim pui' xi jii'mda' na jax jix aa' guch Xoi'kam, gammiji pim tu' silhkam buiñor ti jii'ndhat. Cha'pim jum o'jolhi'ndha', ni ku pim cham tu' bhaan jum tukgi'ñka' gu tu' na pu cham tu' mi nñii'ñ. ¹⁴ Gio na pim pai' dhuuk jix bhai' ja buada' gu jai', tu' silhkam ki'n japim jix ja joi'mdat jix bhai' ja buada'.

¹⁵ Jiiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aapi'm jix maat nat gu Esteepanas ja biim gui' nam maap jir jum oi'dhagam biipi' ti jii'ñ jamit

na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, pu cham jai'x jai'ch ka' am jano' nam pui'p ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam na ji'x Akaaya bhaan bipio' gu dibüir. Xib ba' dai nam bixchu' pix ki'n ja palhbui'ñ gu jai' nam pui'p ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam. ¹⁶Pu'ñi pim jup xi chu duñia' aapi'm na jax gui' am, gam na pim jax ja ñii'ñ sia gu jai' nam pu'ñi bhaankam tu juan gu Dios. ¹⁷Jix bhai'ñ ilh jañich na mit ya' xiñ øek gu Esteepanas gio gu Portunaatu gio gu Akaiku, na mit gu'jam a'mkam jiñ gu'ngux. ¹⁸Büix aixim bhaan jiñ gu'ngux jamit, ja'p na pim jax ja'k jiñ gu'nguxdha' git no' pim düilh bha jimia'. Jix io'm japim jix bhai' ja buada' gui' nam pu'ñi tu gu'nguxi'ñdha'.

¹⁹Ya' dir mu jam ñio'ki'ñ am guch Xoi'kam jüigi'ñdham nam ji'kchi kap maap jum jumpadat tu daan ya' na ji'x Aasia dibüir bhaan bipio'. Sia mu jam ñio'ki'ñ gu Akiila gio gu Priiska, gam gui' nam ji'k ja biim maap tu daan ja ki'aam. ²⁰Büix jam ya' dir mu jam ñio'ki'ñ guch Xoi'kam jüigi'ñdham. Gammiji pim xim ñiñio'kdhat ip aapi'm düilh, pui' pim ja'k jum ñiñio'ki'ñdha' na jax ja'k bhaan jix maati' ka' na pim xim ja joi'gi'n.

²¹Ba' düilh jiñ ñob ki'n jañ palhiip ya'p xi chu jam ua'ñixidha' aañ Paablo nañ bhaan jam tabuimgidha'.

²²No' jaro' maadit cham soi'm ilhdhat daan guch Xoi'kam, aañ pu kai'ch na cham bhai' tu jimia' dhi' dhi jaduun, gamimmi tulhiñchuda' gu Dios. Ba' aañ ya' dir pum titda aapi' Ge'kam jich Xoi'kam nap jootom gio bhai'p xi jimda' git.

²³Ba' guch Xoi'kam pix gammiji jam a'm ti niidhidha' büix ji'ma'n. ²⁴Aañ pu gammiji xi jam joi'gi'nda' bhaankam guch Xoi'kam, sia pik nar pai' dhuuk ka' git.

Ja'pni daipu'.

GU GATUUK KAM UA'NA'N GU
PAABLO NAT GIOP TU JA
UA'ÑXI GUI' NAM TI JHGI'Ñ
BUIÑOR GUCH XO'I'KAM NAM
KORIINTO OI'DHA'

Na ba ja ñio'kdh'a' gu Paablo

¹ Aañ Paablo nañ jir nobii'ñ guch Xo'i'kam, nat gu Dios pix pu chu'm ki'n jiñ dhai, jam ñio'ki'ñ iñ biima'n gu Timoteo nar jiñ jaduun' jich Xo'i'kam bhaan. Aapi'm jach jam ñio'ki'ñ na pim bhai' dhir oi'dha' Koriinto na pim pui'p ti jii'gi'ñ buiñor guch Xo'i'kam, gam sia gu jai'ch Xo'i'kam jii'gi'ñdham nam nai' ja'p jup tu'ii' biix na ji'x Akaaya bhaan bipio' gu dibii'. ² Ba' gu Dios jich Gi'kora' gio gu Ge'kam jich Xo'i'kam xi jam joi'mdat jam a'm ti niidhidha' am na ba'x bhai' tu jam jimda'.

Na ba ja aagi'ndha' gu Paablo nam biix taxchaabgi'ndha' gu Dios

³ Gammijich taxchaabgi'ndha' gu Dios gui' nar Gi'korga'n gu Ge'kam jich Xo'i'kam, na gu' gammiji xich joi'mdat jich gu'ngux-i'ñ. ⁴ Jich gu'nguxi'ndha' no'ch tu' bhaan jich chulhiin' nach ba' ya' dir ja'p ja'k pui'p ja gu'nguxi'ndha' gui' nam pui'p jum tulhiin'dha'. Ja'xbui'ch jup ja gu'nguxi'ndha' na ji'x jich gu'nguxi'ndha' aach gu Dios. ⁵ Ja'xbui'x io'm jich chulhiin' ich gu' nat ji'x jum tulhii' guch Xo'i'kam ya' dhi oi'ñ-ga'n, gio ja'xbui'p jich gu'nguxi'ñ ip gu Dios nar ji'x gu'nguxdhimik guch Xo'i'kam jano'. ⁶ Gu' ba' aach nach jich chulhiin', pu kai'ñkam jich chulhiin' ich na ba'x bhai' tu jam jimia' aapi'm, na pim gu' cham mu ja'k ka bhiiya' na pim pai' gammiji mi' pup jum tulhiin'dha'. Jam gu'nguxdhatu' gu Dios ja'p na jax jich gu'nguxdhatu' aach na pim ba' cham jum o'joldhat mi' pui' xi jii'mda' na jax jix aa' sia ku pim jup jum tulhiin'. ⁷ Jix bhai'x maat ich ba' na pim mi' pui' pu jii'mda' na jax jix aa' guch Xo'i'kam, nach gu'x maat na jam gu'nguxdhatu'nda'.

⁸ Aañ jam aagi'ndha'ñ jaaduñ na chich jax jich chulhii' maa'nim ya ja'p dhi Aasia dibii' bhaan, nañ gu'x aa' na pim jix mat ka'. Jix io'm tuch ma'i'ich, cham ka bhaai' nach jax jich dhuñia'. Ni ji'x kuch cham ka

ihhii'ñ no'ch duduakam jup ka bubuakia' ya' dir, ⁹ jup jich aa' ich gu' nam jich gibii'miich kooda'. Ba' dhi' bhaan maat jachich na cham tu'r silhkam ka' jax ñach ihhii'ñdha' diilh, gu' ja'ppi dai gu Dios nach ti'ñchoka' na gu'i'ch palhbui'ndha' sia tu' na pix ki'n, sia koi'ñga'n ja duduadhi'ñ gu'. ¹⁰ Gui' pix Dios gu' nat jich palhbui, jix maat ich ba' na gammiji pui' puch palhbui'ñchu'nda', ¹¹ gam no' pim gu' aapi'm jai'ch a'mkam xi chu daan nax bhai' tuch jimda'. No' pimit mui' dhit tu daanich a'mkam nax bhai' tuch jimda', mui'p jai'chdhiilhia' am gu ja'tkam nam taxchaabgidha' gu Dios, nam gu'x bhai'm taat ka' na bixchu' ki'n jich palhbui'ñchu'nda' nach tu a'gim gu ñio'ki'ñ.

Na ba ja aagi'ndha' gu Paablo nat jax kai'ñkam cham mu jii Koriinto

¹² Aach cham tu'x buam jum duukam jup tu duñiim jiñ jaaduñ nach xich ga'nga, jix bhai'ch chaat ich ba'. Mi' pui' jiiim ich gu' na jax ja'k jum aa' nach mi' pui' jii'mda' nach ya' ka oipo dhi oi'ñga'n bhaan, pui' na jax aapi'm nach gu' cham tu' pui' bhaan jax jam titda ku pim gu' bhaan jix buam jup bam aa'. Gio nach gu' cham tu' pui' ja'k jujurtik na jax gu ja'tkam ya' kam dhi oi'ñga'n, gu' ja'ppi na jax ja'k jix aa' gu Dios na jaroi' xich joi'mdat jich ñiidhim. ¹³ Gui' na chich mu tu jam ua'ñxi, dai pui' pix ja'k jum aa' na pim duñia' na jax pix jum kai'ch na pimit jii'ñkai, cham tu' na biix aixim jir jum duukam. Tiiñ tu jam daa'ñxi'ñ na pim git iam mi' pui'x maatiit kaaya' na jax pix kai'ñkam jup jum kai'ch. ¹⁴ Gio gu'ch ñii'ñ japim aach nach jax ja'k mi' pui' jiiim, ji'x bax maat japim ba' na jax ja'k jum aa' nach mi' pui' jii'mda' na jax jix aa' guch Xo'i'kam. Gu' ba' no' pimit gu' mi' pui' jii na jax aach, jix bhai'm ilhdha' pim jich bui jano' na guch Xo'i'kam gio bhai'p jimda', na pim gu' ba machia' nar silhkam ka'. Aach ba' pui'x bhai'p jich ilhdha' jam bui.

¹⁵ Ba' nañ pui' jiñ aagit biix dhi' nañ jax jam titda, pui' bañ aagik jañich nañ mu jam guguuxdhara', gookim jañ sap git bhai' ji aaya'. ¹⁶ Nañ gu' sap biipi' bhai' xi jam ø'ji git nañ Masedoonia ja'k bhiiya', gioñ sap ba' bhai'p bhiiya' git nañ ja'k gixia'. Ja'p jañ sap ba' jam tiida' git na pim bhai' dhir jiñ palhbuidha' gu tu' nañ ki'n aaya' Judea

ja'k. ¹⁷Jix maat gu Dios nañ tii pui' bañ aagit, gu' ji na pim gu' chi aapi'm pui'm aa' nañ jir gook ñiokdam. Jax dhui nañ gu' aañ dai pui' ja'k tu ñiok na jøø', cham ji'xkat jax kai'ch iñ na cham. ¹⁸Siax maat gu Dios nach cham tu'r gook ñiokdam, jax dhui nach gu' gammiji pui' pu jam titdada' na maaxik jir silhkam ka' jax nach kai'chdha'. ¹⁹Jano' na chich bhaan tu jam a'gi guch Xoi'kam gui' nar Maraa'n gu Dios, jano' nach maap jium gu Silbaano gio gu Timoteo, cham tu' chich gio pui'p jam tii'n mikkat na cham jir silhkam pui' na chich jax chu jam a'gi, pu pui' ja'k bii na chich jax ja'k tu jam a'gi, na gu' maaxik pui' ja'k jir silhkam. Na gu' gu Dios pix diihl na pui' ja'k tu ñiok, ti jii'ñd-hidhat pui' kai'chdha' na pui' tu tui'ka', nat gu' guch Xoi'kam pix pui' ba tu duu na mi' pui' tu tui'ñgida' na jax jir silhkam. ²⁰Nat gu' gu Dios dhi' pix jich Xoi'kam bhaan pui' tu duu nat tu' ja aa'ñdhak guch bopxi kat bijik, pui' kuch ba'p kai'chdha' nach pai' dhuuk tiimoidha' nach tu daanda' buiñor gu Dios: "Ee ku pui' tu tui'ka' bhaankam guch Xoi'kam." ²¹Bix ba' maap jup tu'ii' ich buiñor guch Xoi'kam, aapi'm gio aach. Gu Dios pix diihl pui' kai'ch nach pui' ja'k tu'ii', nat gu'ch a'm ti tii nach aach jir ja'tkam tugi'ñ ka'. ²²Ba' na bhaan jix maati' ka' nach aach jir ja'tkam tugi'ñ, jich chajaañ gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n, gam nach ba' dhi' bhaan machia' na gatuuk gø'p jum duukam tuch makia'.

²³Ba' na ñich jax kai'ñkam chakui mu jam tiigim na ñich jax bañ aagik, nañ tii mi' pix ka xi jam nii'ñ dho no' pimit moo mi' pui' ba ji jii nañ jax jam titda biipi' dir. Dios dhox maat nañ pui' kai'ñkam cham mu jimmi, gui'ñ baabuidha' guñ ii'mda' no'ñ jam iatgi'ñ. ²⁴Cham jir am gu' nach moop jam chian na pim mi' pui' jimia', gu' ja'pji diihl na pim mi' pui' xi dhuñia' cham jax ji kai'chit, na pim gu' ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam. Aach dai nach mu jam palhbui'ñ pix na pim jax ja'k jix io'm jix bhai'm taatit buiñor ti jii'ñdha' guch Xoi'kam.

2

¹Pu kai'ñkam jañich cham mu jam tiigim na pim ba' cham jix io'm jix buam jum ilhdha' na pim bañ chigia'. ²Na gu' no' pimit dai bhai'x buam jim ilh no' ñich tii bhammi dir ba ai, cham jaroi' jai'ch ka' nañ

gu'nguxdha' aañ, na pim gu' daix buam jum aa'nda' aapi'm. ³Ja'p pix jañ ba' mu tu jam ua'ñi'ñ ip gio xib ja'p na jax biipi' dir, nañ gu' cham mu jimiim nañ cham jai'x buam jup bañ aa'nda' ji jam niidhat, cham tu'ñ gu'nguxdha' pim gu' gu pui' ja'k. Na gu' biipi' dir na ñich mu tu jam ua'ñ, jam aagi'ñ iñ nañ ji'x jix bhai'ñ chaat jam bui nañ ja'p jiñ aagit na pim aapi'm ja'xbui'x bhai'p jum ilhdha' git. ⁴Gu' pix ji nat gu' cham tu' pui' ji chu buus na pimit pai' dhuuk tii ba jiñkai guñ u'uan, dai na pimit bhai'x buam jim ilh sap. Aañ ba' bhai'x buam jup jiñ ilh, bhai' ji susua ñich dho gu', na ñich gu' tii cham tu' pu kai'ñkam mu tu jam ua'ñ na pim bhaan jix buam jum ilhdha', gu' ja'pji na pim dhi' pix bhaan machia' git nañ joidham xi jam joi'gi'n.

Na pui' ba ja tiida' gu Paablo nam tu uañi'ñka' gu jaroi' nat pui' buam a'ga

⁵Ba' gu jaroi' na pui' bhai' dhir oirít jix buam jiñ a'ga, cha'pim jax jum aa'nda' na dai aañ jiñ a'ga, gu' ja'pji sia aapi'm na jam ia'dhi'ñ sia gu palhiip. Aañ pui' kai'ch na sia gu palhiip jam ia'dhi'ñ, na gu' cham tu' ja'xbui' jam ia'dhi'ñ na ji'x aañ. ⁶Ku gu'x bhai' ba tu tatdat ji na pimit tu' ki'n tulhiinchuda mu' maap jim jumpadak. ⁷Dai ba' na pim ba tu uañdha' pix nat bach a'ga, cha'pim ka juanda'. Jix bhai' pim pix ba titdada' na cham jix buam jum aa'nda'.

⁸Pui' pim ja'k jix bhai' buada' na jax ja'k bhaan jix mat ka' na pim jix joi'gi'n, soi'ñ jam titda na pim pui' ja'k duñia'. ⁹Biipi' dir jañich bo pu pui' ja'k mu tu jam ua'ñ na pim tulhiinchuda' gu jaroi' no't tu' bhaan cham am bua, xib jañ ba' machia' no' pim mi' pui' jimia' pui' na ñich jax jam tii'n piam ku gu' cham. ¹⁰Ba' aañ jup tu uañdha' ya' dir dhi' na pim jaroi' tu uañdha', gui' dho ji no'm aa' ip nañ bix jai'p tu uañdha' aañ piam ku gu' cham. Aañ gu' pui' pix duiñchu' na pim ba' mi' pui'p tu daa'ñchu'nda' na pim jax jiñ niidhat, na gu' pu'ñi ja'k jich a'm ti niidhidha' guch Xoi'kam. ¹¹Gio cham tu' bhaan jich mai'chia' gu ja'ook, nach gu'x maat na dhi' bhaan tu da'ngi gam bix aixim gu tu' nar jix buam jum duukam.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nax buam jum aa jano' nat Trooas ai

¹²Jano' na ñich Trooas ai, silh jañich bhai' ai na pai' gø'r kiicham nañ ba' bhai' tu a'ga'

git gux bhaim kai'chdham ñio'ki'n guch Xoi'kam. Ba' joidham tii cham tu' jax jum kai'ch nañ nai' xi chø køø, tiir am kat nañ mui' ji chu ja a'gidha' git gu ja'tkam. ¹³Gu' ji na gu' cham tu' pui' tu tatda'n jur am bhaan, na ñich gu' cham tu' bha tii gu Tiito nar jiñ jaduun jich Xoi'kam bhaan. Cham jañich ba' tu ja a'gi, ba jii ñich Masedoonia ja'k xi ja tabuimgidhak gu bha oi'ñkam.

Na pui' ba ja tii da' gu Paablo na taxchaabgi'n gu Dios

¹⁴Ku gu' aañ taxchaabgi'n ji gu Dios na gammijich palhbui'ñchu' bhaankam guch Xoi'kam nach ba' ja'kbui' kat ja mai'chim gux buam tum duu'nkam, nach gu' bhaankam nai' tu a'gim gu ñio'ki'n, biix kap ba' ja aajim gu ja'tkam nam pai' jax oi'dha'. Ja'p ji buusan gu' dhi ñio'ki'n gu Dios na jax gux xuu'ngi nap jum bua na joidham uub, biix kap ba' i'bhim am gu ja'tkam. ¹⁵Aach ba'r di' pix nam jich i'bhí gu ja'tkam, ja'p ji buusan nach a'm juulhix gui' na joidham uub, gui' nat jax chu'm jich Xoi'kam ki'n tu kubhioñ gu Dios. Biix i'bhia' am ba' gu ja'tkam sia pik nar jax ka' git, sia gui' nam mu ja'k bhíya' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiindha', gio gui' nam ji'k buiñor ja'k jup bhíya' guch Xoi'kam. ¹⁶Gui' nam mu ja'k bhíya' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiindha', pui' ja'k i'bhia' am ba' gu na maimda' kam, ba' gui' nam ji'k buiñor jimia' guch Xoi'kam, pui' ja'k i'bhia' am na dhi' ja'kbui' kat ja dudua'ñdha'. Ba' cham pik jaroi' xim gu'nguxi'n na pu'ñi nai' tu a'ga' ja'p na jax aach. ¹⁷Gio gu' aach cham tu' pu kai'ñkam tu a'gim gu ñio'ki'n gu Dios nach jax dhui ja tañiim gu ja'tkam gu tuumiñ, ja'p nam jax ja'k tu jim jai' dhít. Jax dhui nat gu' pu kai'ñkam nai'ch joot gu Dios nach bhaankam nai' tu a'ga' gu ñio'ki'n na jax jir silhkam. Gio nach gu' maa'n tuuku' bap duiñchu' biima'n guch Xoi'kam, jich a'm jum aa' ba' nach bhaankam tu a'ga'.

3

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo na xib maakam ba tu aagix

¹Ba' dhi' nach ji'k jax jam titda, cha'pim jax jum aa'nda'n jaaduñ nach dhi' bhaan pix jam aagi'n nach aach jir jix kiki' ja'tkam. Jax dhui na gu' cham tu'm aa' nach

jam aagi'ñdha' nach jax jir tu'm kam, ni ku cham jum aa' nach ua'kat gu jax chu'm u'uan jam tii'ñchoda' na mi' pui'm kai'chdha', ni aapi'm kuch cham ji'xdhat jam tañia' na pim tu ua'naich makia' nach ba'p ja nini'ñchudidha' jai' kap nach silhkam jir jix kiki' ja'tkam, ja'p nam jax bua jai' dhít. ²Jax dhui na gu' ja'p ji buusan na aapi'm dñil pix jir jich u'uan, pu chu'm ya'p tu ua'ñix gu' aach jich jujur am na jax chu'm jam jujur am tu ua'ñix aapi'm, biix dhít jich a'm tu jiñkui'n am ba' gu ja'tkam. ³Jix bhai' xim kaima pui' na ji'k jax tu ua'ñix jam jujur am, gio aach jich jujur am pui' ip. Ja'p ji buus nat guch Xoi'kam pix bhammi dir jam a'm pu chu'm ya'p tu ua'nach jujur am nach ba' ki'n nai' ja aañdhidha' gu ja'tkam nach silhkam jir jix kiki' ja'tkam. Gio gu' guch Xoi'kam cham tu' gu jax chu'm na ja'p pix tu mamxi'n nat ki'n ya' tu ua'nach jujur am, gu' ja'pji gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mdaga'n ki'n gu Dios. Ni kut cham bhaan tu ua'na gu jax chu'm ja'ppix u'uan nax jai'ch, gu' ja'pjiich a'm aach sia kuch jir ja'tkam, jich jujur am silh nat tu ua'na.

⁴Jix maat gu Dios na silhkam jir pui' nañ jax jam titda, nach gu' buiñor ti jügi'n guch Xoi'kam. ⁵Gio gu' cham tu' dñil pix nax bhaai' nach pu tu buim na pim jax jich ñi'i'n, gu' ja'pji gu Dios pix nap tu buim. ⁶Nat gu' gui' pix pu chu'm jup jich dhui nax maat na jax ja'k tu'm jum aa' gui' nam pu'ñi bhaankam nai' ja aagi'ñdha' gu ja'tkam na xib maakam tu't jum aa' nam mi' pui' jii-imdat buiñor ti jügi'ñdha', nam cham tu' mi' pai' bhaan ka tu daa'ñchu'nda' gu jax chu'm u'uan na jax ja'k tu aagix, gu' ja'pji dai na jax pix ja jurtudidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda'. Na gu' jaroi' maadit no't cham am bua pui' na jax tu ua'ñix ka' nam jax ja'k tu't mi' pui' jiiimda' gu ja'tkam, dhi' mu ja'k bhüchdha' na pai' gammiji mi' pup jum tulhiindha'. Gu' ba' no'm gu' bhaan pix tu daa'ñchugit mi' pui' ba jiiim na jax pix ja jurtudidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mdaga'n gu Dios, cham tu' mu ja'k bhíya' am, bhai' ja'k ja bhüchdha' gu' na pai' gammijix bhai' pu ba tu ja jimda'.

⁷Kani na gu' jano' nat tu ua'na gu Dios bhaan gu ja'ppix joodaix ko'kmalhik na jax ja'k tu aagix ka' nam tui'ñgida' biix gu Israel kam, sia ku gu' mu ja'k ti bhüchüchu'n

nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiindha', joidham jix a'bhar ki'n ja bui ai gu Israel kam ja'tkam. Na gu' nat pai' dhuuk mu ba ja aichulh gu Moisees, joidham jix abhaar miimtu' gu buibsa'n, ba' cham bhaai' nam jax dhui bha tigia' silh buibsaram gu Israel kam ja'tkam. Gu' ba' nax abhaar miimtu' gu buibsa'n gu Moisees, dhi' nam bhaan jix mat ka' nar gē'p jum duukam gui' na tu' ja ua'tulhi'n, gu' ji nat gu' ji'k pix jur nat nai' ji tuu gu buibsa'n. ⁸Gu' ba' no't gu' dhi' gē'kam ki'n ja bui ai gu Israel kam ja'tkam na mu ja'k bhiichdha' gu jaroi' no't cham am bua na pai' gammiji mi' pup jum tulhiindha', dho bak jix io'm ji nar gē'p jum duukam dhi' nax Dhuudu' kam jix Ua'i Ii'mda'ch aagi'n na maakam tu't bam aa' xib nach mi' pui' jiidmat buiñor ti jii'gi'ndha' gu Dios, na gu' ja'p ji buusan na gux Dhuudu' kam jix Ua'i Ii'mda' bhaan tu ua'ñix. ⁹Piam ja'pni ip, jax ña pim ja'k jix maatit kaaya': No't gu' dhi' gē'kam ki'n ja bui ai gu Israel kam ja'tkam na mu ja'k jich bhiichdha' nach pai' gammiji mi' pup jich chulhiindha' no' chich cham am bua tu' bhaan mi' pai', jix io'm jir gē'p jum duukam bak na bach aagi'n gu Dios na jax ja'k jix bhai' ba tuch jimda' ya' dir ja'p ja'k. ¹⁰Ba' dhi' bhaan jix maati' na cham tu'r gē'p jum duukam gui' nat jax chu'm ja bui ai jano' gu Israel kam ja'tkam, gu' matgim jix io'm ji nar gē'p jum duukam dhi' nat xib jich bui ai nañ jax ba kai'ch. ¹¹Gam nat gatuuk nai' ji jaa nat tiix abhaar tonnichgit ja bui ai, ¿gu' dhi' gi ba' nat xib jich bui ba ai na pu gammijix abhaar miimda'? Jix io'm dho bak jir gē'p jum duukam.

¹²Dhi' pu kai'ñkam jach ba' aach cham tu' bhaan ji chotdonit tu a'ga dhi' nat gē'p jum duukam jich bui ba ai. ¹³Cham jach tu' pui' ja'k jich dhuuk na jax jum duuka' jano' gu Moisees na iin'ka' gu buibsa'n maa'n jix xu-u'ngi' jannulh ki'n, nam ba' cham nii'ndha' gu Israel kam ja'tkam na jax ja'k jagia' na joidham jix abhaar ka miimda'. ¹⁴Gu' ji nam gu' pu cham maatit nii'ndha' gu Israel kam ja'tkam na jax jir tum duukam ka' dhi' nam ji'k jax ti nii'ndha', sia xib jam pui cham maatit nii'n. Na gu' ja'p ji buusan na pui ja soobhi'n gu jannulh gui' na jax chu'm ki'n jum iin'ka' jano' gu Moisees, nam gu' cham ti jii'gi'n buiñor guch Xoi'kam, na gu' dai

guch Xoi'kam jix bhaai' na ja'k ja bhiidha' dhi jannulh na ja iin'. ¹⁵Cham maatit kēē am na jax kai'ñkam jup jum kai'ch sia kum tii tu jiñkai'n gui' nat ji'k Moisees tu ua'nak, na gu' ja'p ji buusan na gui' pix jannulh ja soobhi'n gu ja moom nam ba' cham maatit kaaya'. ¹⁶Jii' ji no' mit buiñor ba ti jii'n guch Xoi'kam na ba' ja'k ba ja bhiidha', jix maatit bhai' ji kaaya'm ba'. ¹⁷Dhi' pix jir Dios gu' gux Dhuudu' kam jix Ua'i Ii'mda'. Ba' no' jaroi' bhaan bap tu'i dhi' gux Dhuudu' kam jix Ua'i Ii'mda', ba palhbuidha' sia tu' na pix ki'n. ¹⁸Pui' na jax aach na gu' cham tu' tu' kach iin' guch buibas, pui' pix ba' maaxik gē' tanoor ich, na gu'ch a'm jum maaxi'n gu Dios na jax jir tu'm kam. Gammijich jix io'm pui'ch dhuuim na jax jir tu'm kam gu Dios, na gu'ch Xoi'kam pix nap tu duiñchu', na gu'r dhi' pix gux Dhuudu' kam jix Ua'i Ii'mda'.

4

¹Ba' aach cham tu' bhaan jich o'joldhat xi chu a'gichu' gu ñio'ki'n gu Dios, nat gu' gui' pix xich joi'mdak dhi' bhaan jich chuttu nach bhaankam tu juana'. ²Cham tu'ch pui' ja'k tu jim na jax gu jaroi' na am jix xi'raam jum ilhi'i'ndha' no'ch am mamti na tu' bhaan jich iatgi'n, nach gu' aach maaxik silhkam tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n gu Dios, cham tu' nach aach ya' dir maakam duñiim na jax cham jir silhkam. Kani na pim jix bhai' xim ga'n-gada' na maaxik jir silhkam pui' nach ji'k jax tu a'ga bhaankam gu Dios. ³Jix bhai'x maatit kēē pim gu' aapi'm dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'n guch Xoi'kam, cham tu' pui' na jax gui' nam cham ti jii'gi'n na ja'p pix ji buusan na iin' gu ja buibas. ⁴Na gu' pui' ja duuk gux buam jum duukam ya' kam dhi oi'ñga'n nam ba' cham maatit kaaya' ni kum jix maatit tigia', sia ku tiix abhaar miim na bhaan jum maaxi'n gu Gē'kam jich Xoi'kam na jax jir tu'm kam, gio guch Xoi'kam na pui' bhaan jup jum maaxi'n gu Dios duakam na jax jup jir tu'm kam. ⁵Cham tu'ch ja aa'ndhim gu' gu ja'tkam nach jax jir tu'm kam diih, gu' ja'ppi nach pui' ja titdaim na guch Xoi'kam biix jir jich Gē'kam tuk. Gio gu' pui' pix jich ilhi'i'n ich jam bui nach jir tu jam juandam tuk, nach gu' xi jam joi'gi'n bhaankam guch Xoi'kam. ⁶Nat

gu' gu Dios gui' nat tu chia bijik na mi' dhir jai'chdhilhia' gux chu maax na pai'x chu tukgam, mimiich guch jujur nach ba' pu'ni ja bi'ñxidha' gu ja'tkam, nañ ja'pni kai'ñkam jup kai'ch nach ja aagi'ñdha' gu ja'tkam na ji'x jir ge'kam gu Dios, gio na dhi' pix bhaan jum maaxi'ñ guch Xoi'kam na jax jir tu'm kam gu Dios.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nam jax ja'k nakgat buiñor ti jügi'ñdha' guch Xoi'kam

⁷Jano' nat pai' dhuuk jich maa gu Dios gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ, ja'p ji buus nat bhi'ñ jaja' ta'm gaam gux bii bapaiñum gui' nax dha'ram namiik ya' dhi oi'nga'n. Nach gu' aach ja'p pix ji buan na jax gu bhi'ñ jaja', pui' ku ba'x bhai'x maati' na Dios pix jir ñio'ki'ñ dhi' nach tu a'ga, gio gu'ch a'm ti niidhidhat jich palhbui'ñchu' nach bñx aixim pu tu buim na jaro!' cham ji'xdha' pux tu duña'a', sia kuch gu' aach jir ja'ppix jaja'x jaikgam. ⁸Cham tu'ch ba' bhaan jich o'joldhat nai' xi chu a'gichu' sia pui' jich chulhiñat bñx aixim, nach gu'x maat nach cham tu' gammiji puch chulhiñdha'. Pui' na jax xib sia kuch jix buam jich aa' na cham bhai' tuch jim, cham tu'ch xi' kam jix aa' nax bhai' ba tuch jimda'. ⁹Piam jai' dhit nam xich bhaamkidhat jich gaagim nam jax pik xich dhooda' git, aach cham jax jich aa', nach gu' bia' gui' na jaro!'ch palhbui'ñchu'. Gio gu' chakuich koi mit sia kum tii xich koodak. ¹⁰Ba' sia pai' na pix ja'k nach jup tui'ngida', jich chulhiñaidha' ich ja'p nat jax jum tulhii guch Xoi'kam na ya' xi oilhimik, gu' ji na gu' ja'xbui'p jich palhbuidha' gu Dios nat ji'x jup palhbui guch Xoi'kam jano'. ¹¹Na gu' aach nach buiñor tu juan guch Xoi'kam, jich chulhiñdha' ich sia pik nar jax ka' git, nam ba' xich ñi'ñdha' gu ja'tkam nach jax ja'k nakgat maa'n nach jax mi' pui' jiiim, na gu'ch gu'nguxi'ñ gu Dios. ¹²Ba' pu'ni pix kai'ñkam jich chulhiñ ich aach xib, jich a'm jup tui'dhi' gu muuki', aapi'm ba' dai nax bhai' tu jam jim.

¹³Maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam jup jum kai'ch: "Aañ jum a'mkam tu a'ga, nañ gu' tu' silhkam jum bui ti jügi'ñ." Aach ba' pu'ni ip xib, tu' silhkam jach buiñor ti jügi'ñ gu Dios nach ba' bhaankam tu a'ga. ¹⁴Jix maat ich gu' na jax chu'm tanoolh jich dhudua'ñdhaich baapmi'ñdha' nach ba' mi' dhir buiñor bap

tui'ka' gammiji, ja'p nat jax dua'ñdhak giop buusai' guch Xoi'kam na ka muukix kat. Bñx maap jich dhudua'ñdhaich baapmi'ñdha' sia aapi'm. ¹⁵Gu' ba' dhi' nach jich chulhiñ, dhi' na jax dhuix bhai' tu jam jimda' aapi'm. Na gu' no'x mui'x ja joi'm-dat ja a'm ti niidhim gu Dios, dhi' bñx dhit taxchaabgidhat jix bhai'm taat ka' am, ge'kamtu'nda' am.

¹⁶Cham tu'ch dho ba' bhaan jich o'jolhi'ñ, na gu' sia ku ja g'girtaim dhich chutku', jich ii'mda' bhaan jich xixiibkamtaim ich gammiji nabap tanoolh. ¹⁷Gio gu' ya' dhi oi'nga'n bhaan nach jich chulhiñ pur cham tu', jootom ya' dir ba bubuakia' ich gu'. Ba' dai nach ba tu mai'chia' ge'ger jup tum duu'nkam na pu cham ja'kbui' namiik iam nach ji'x jich chulhiña' ya' dhi oi'nga'n. ¹⁸Ba' aañ pu jam titda aapi'm jiñ jaaduñ nach dai bhaan titii'ñchoka' gui' nach tu' cham ñii'ñ xib, cham tu'ch bhaan jup jich buixi'ñdha' gu tu' nax maax. Na gu' gui' na tu'x maax ya' dhi oi'nga'n, gatuuk cham pai' ka maati' ka', gu' matgim gui' nach tu' cham ñii'ñ xib, gammiji ji na pux jai'ch ka', pu cham tu ju'ngi, na gu'r jix dhaam kam.

5

¹Dhich chutku' pui'p ji buusan na jax gu ba'bhak gui' nam jup ja bua gu ja'tkam ya' dhi oi'nga'n na cham tu' mui' juruuxi'ñ. No't jax chu'm tanoolh ma kikhii'ñchak nai' jim kajaa, cham jach jax jich aa'nda', nach gu'x maat nach jai' ba tu ba'bhak jix dhaam buiñor gu Dios na cham ji'xkat kikhii'ñcha', dai nach bhai' pix ji baapkia' nach pai' dhuuk mu jiiimda'. Cham tu'r jup ja duiñ gu jax chu'm ja'tkam ya' kam dhi oi'nga'n. ²Tii aa'nda'ch git nach bhai' ba oi'ñka' bhaan dhich ba'bhak jix dhaam kam, gu' ji nach gu' ya' ka dudua bhaan dhi jai'ch ba'bhak nar ya' kam dhi oi'nga'n. Pui' pix jach ba'ch ii'mda' ka xi buppa nach tiix aa' nach git gui' bhaan ba oi'ñka'. ³Gio ja'pni ji buusan dhich chutku' na jax guch tii'dhara'. No't jax chu'm tanoolh am xi kikhii'ñchak nai' ji dhibaa dhich tii'dhara', cham tu'ch pui'x dha'npak pup oipoda', jai' tich chii'dha' gu' gu Dios ki'n gu tii'dhara'x dhaam kam. ⁴Ba' ka xi tu nako' ich sia kux buam tu tatda' nach ya' kap tu'ii' bhaan dhich ba'bhak na jax chu'm tanoolh

kiklhi'ncha', na gu' kam aajim nach pai' dhuuk jai' xixiibkam ba'bhak bhaan aaya'. Gio cham aa' ich nach pui'x dha'npak pup oipoda' na pai' dhuuk kiklhi'nchāi nai' ji oi'nxia' dhich tii'dhara' nach ya' ka ja ti' xib, gu' ja'pji nach jix aa' nach jai' ti ti'ya' na cham ji'xkat ka kiklhi'ncha', jumai il'mda' bap jich dhuñia' ich gu'. ⁵Gu Dios pix diilh gu' nat pui' ja'k tu duu nach pu'ñi jai'p jich dhuñia', maaxik ba' pui' ji chu buusnia', nat gu' pu kai'nkam jich tajaan' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' na ba' dhi' bhaan jix maati' ka'.

⁶Ti jiiigi'n ich na pui' ji chu buusnia' sia pik nar jax ka' git. Gio gu' xib nach ya' kap tu'ii' dhi tutku' bhaan, mik jup tu'ii' ich, cham tu' amuub na pai'p tu'ii' guch Xoi'kam. ⁷Pu cham nii'n ich maaxik, silh pix jach buiñor ti jiiigi'n jich jujur am bhaan ⁸cham tu' bhaan jax jich aagit, dai nach tii bax aa' pix na git ja'bsunii dhich chutku' jai' bap jum duñia' nach ba' buiñor ba jimia' guch Xoi'kam. ⁹Pui' kuch ba' gammiji pui' tii tu duiñchu' nach jax ja'k jix bhai' ji bubuakia' buiñor guch Xoi'kam nach ya' ka oipo dhi oi'nga'n bhaan, gammijich sia mi' pui' pu tu duiñchu'nda' na jax jix aa' sia kuch buiñor bap tu'ii'. ¹⁰Na gu' biix buiñor gu'kia' ich nach ji'k ja'tkam ka' na pai' daaka' nar ge'kam ka', gui' ba' diilh pu ti'ya' na tu'r jich mai'chik ka' biix ji'ma'n tu' nach jax dhuñia' ya' dhi oi'nga'n bhaan, piam ku gu' nach jich chulhiina' pix jir jich mai'chik.

Na pui' ba ja tiida' gu Paablo nam dai gu Dios daanda'

¹¹Ba' kapbhāi' nach aach bax maat na dai gu Dios jum aa' nach tu' ka'm niidhat mi' pui' jiiimda' na jax jix aa', aach ya' dir ja'p ja'k pui'p ja gu'nguxi'n gu ja'tkam nam pui' tu' ka'm jup tigi' mi' pui'p ba jimia' na jax jix aa'. Jix maat gu Dios nach pu kai'nkam pix ya ja'p oipot pu chu'm tu a'ga, aapi'm git jup xim ga'ngada'n jaaduñ na maaxik jir silhkam. ¹²Cham tu' pim jax jum aa'nda'n jaaduñ nach dhi' bhaan ge'gerkam jich chaatit pix am jam aagi'n nach jax jir tu'm kam, gu' ja'pji nach mi' pix jam aagi'n na pim ba' dhi' bhaan xim ga'ngada' nam jaro'i' silhkam bhaankam tu a'ga gu Dios, nam cham jam iatgi'ndha' gui' nam pui' xi kai'chdha' nam bhaankam tu a'ga gu Dios,

sia kum gu' cham tu' silhkam bhaankam tu a'ga. ¹³Ba' no' pim gu' jai' dhit jix nanaanbim pix jich ke'e pui' nach jax kai'ch, cham dho jax bua, na gu' gu Dios cham tu' pui' ilhii'n. Piam ku pim gu'x maatit jich ke'e, jix bhāi' ji chu buusnia' dho ip jam bui. ¹⁴Jano' dir xich joi'mdat jich a'm ti niidhim guch Xoi'kam na chich dhir maat nat gui' pix jich a'mkam muu biix, ja'p ji buus ba' na chich pu biix maa'n jimdam koi. ¹⁵Ba' pu kai'nkam pix biix jich a'mkam muu gio nat biix jich a'mkam giop dua, nach ba' aach mi' dhir pui' pix ja'k ba tu duiñchu'nda' na jax jix aa'nda', cham tu' nach diilh jax ilhii'ndha'. ¹⁶Gio gu' cham tu'ch pui'p ka ilhii'n nam jax ilhii'n gu ja'tkam ya' kam dhi oi'nga'n, biix aixim ilhdhat ke'e am ku' nam bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, sia kuch gu' aach pui' biix aixim jup ilhdhat nach chakui ti jii'ndhat. ¹⁷Pui' ku ba' gu jaro'i' no't ba ti jii'n buiñor guch Xoi'kam, bar maakam tu'm ka' ii'mdagaram bhaan, cham tu' pui' kia' na jax biipi' dir. Ja'p ji buusnia' na jumai maa'nkam xibkam jup jum duñia'.

¹⁸Ba' dhi' gu Dios pix diilh nat pui' tii na pui' ja'k tum duñia'. Na gu' guch Xoi'kam nat jich a'mkam muu, pui' ja'k tu duu nach jix bhāi' ba bi'ya' buiñor gu Dios. Dhi' pu chu'm ba' aach jup jich chia gu Dios nach nai' ja aagi'ndha' gu ja'tkam. ¹⁹Piam ja'pni ja'k, jax na pim ja'k jix maatit kaaya': Gu Dios pix diilh pui' ja'k tu duu na guch Xoi'kam bhaankam pui' ja'k tu duñia' nam jix bhāi' bi'ya' biix gu ja'tkam buiñor diilh gu Dios, cham jax bua sia kum jax jix u'ua'-tuldhdhix. Dhi' ji' pu chu'm jich chia aach gu Dios nach nai' tu a'ga'. ²⁰Bhaankam pix nai' tu a'gim ich ba' aach guch Xoi'kam, ja'p ji buusan na gu Dios pix diilh soi' ja titda gu ja'tkam nam ti jii'ndha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' aach xib bhaankam guch Xoi'kam soi' jam titda aapi'm jii' jaaduñ na pim mi' pui' xi jiiimda' na pim ba'x bhāi' ji bubuakia' buiñor gu Dios. ²¹Guch Xoi'kam dho tii cham tu' tu' bhaan jum ua'tuldhdhak na ya' xi oilhimik dhi oi'nga'n, gu' ji nat gu' gu Dios jich a'mkam tu bhiinoh, ba' pui' ji buus nat giilhim ge'm ua'tulh. Jix bhāi' ji bii chich ba' aach buiñor gu Dios, nat gu' guch Xoi'kam jix bhāi' ba duu.

6

¹Ba' aach nach jir tujuandam tugi'n gu Dios, soi'ch jam titda na pim mi' pui' xi jii'mda' na jax jix aa' nat kapbhai' xi jam joi'mdak jam a'm ba ti tii, biiix aixim bhaan bax maat japim gu' na silhkam xi jam joi'mdat jam a'm ti nii'n. ²Jup jum kai'ch gu' gu nio'ki'n gu Dios maa'n kap nat pai' tu ua'nak maadit gu bijik dir kam:

Aañ jum kai jano' nat pai' dhuuk jum ai gu tanoolh nañ jum kaaya',

gio jano' n'ich jix bhai'm duu ip nat pai' dhuuk jup jum ai nañ jum palhbuidha'.

Ba' dhi' xib tu aagit jup kai'ch, jam kæk gu Dios ja'p ja'k ba jam tuttu na pim mu ja'k ba jii'mit na pim pai' gammiji mi' pup jum tulhiindha'.

Na ba ja aagi'ndha' gu Paablo na biiix aixim tu'm bhaan nai'm tulhiinaim na bhaankam tu a'gim guch Xoi'kam

³Gio gu' aach cham tu' maakam tu buim na jax cham jir mi' pui', maa'n nach jax pix jam boi'nxi'n'ichu' na jax jix kii' ka'm nii'n gu Dios, nach gu'x maat na pim cham kach jii'gi'ndha' no'ch aach diill cham mi' pui' dui'n'ichu' nach jax kai'chdha'. ⁴Biiix na ji'k jax tuch jim, dhi' bhaan jix maati' nach silhkam jir tujuandam tugi'n gu Dios, pui' na jax nach biiix aixim tu'm ki'n nai'ch chulhiinaim, gu' ji nach gu' aach tu nakgatu'. Ya' biiix aixim tu'm jich a'm tum aa'nda' tii, gio biiix aixim jix chu xijai ka' panaas. ⁵Gio nam nai'ch giiidha', gam nam nai'ch kukpaidha'. Gio nax oodam tu tatda' ka' nam giillhim kai'chdha' gu ja'tkam nam cham ti jii'gi'ndha' nach jax tii ja titdada'. Gam nach gammiji tu juanda' nach ba' mai'chii gu tu' ki'n jumaip ba xia'ndha', pai'jich ua'maidha', gam nach cham koksoda'. ⁶Sia biiix aixim bhaan jup jix maati' nach jax jich aa'ch jujur am, pui' na jax nach mi' pui' tu a'ga na jax jir silhkam, gio nach tu nakoo'nda' sia kuch jich chulhiin, gio nach jix ja joi'mdat jix bhai' ja buidha' gu ja'tkam tu' silhkam ki'n, gio gux Dhuudu' kam jix Ua'n Ii'mda' nach a'm jup tui'dhi'. ⁷Gio nach tu' silhkam tu a'ga gux bhai'm kai'chdham nio'ki'n guch Xoi'kam na jax jir pui', gam na biiix aixim jix bhaai' nach pu tu duñia', ba' dhi' bhaan jix maati' nach a'm ti niidhidhat jich palhbui'n'ichu' gu Dios.

Dhi'ch ki'n biiix aixim jich palhbui'n nach mi' pui' jiiim na jax jix aa' guch Xoi'kam, gio dhi'ch ki'n jup tu kokda. ⁸Pai'jich ja buip tui'ka' gu ja'tkam gui' nam jix bhai' kai'chdha'ch bui, pai'ji ba' ja bui gui' nam xich bhaamki'ndha'. Gio pai'ji tu' pix jich ilhii'ndha' am jai', jai' ba' nam tu' ka'm jup jich ilhii'ndha' pai'ji. Gio pai'jim pui'ch chüida' gu ja'tkam nach ja iatgi'n no'ch tii tu ja a'gi'n gu nio'ki'n gu Dios, sia kuch gu' aach ti mi' pui' tu ja a'gi'n na jax jir silhkam. ⁹Gio jai' kap gui' nam tiix bhai' xich mat ka', mi' pix ja'p gai ti niidhidha' am nam chi sap panaas pu cham jich mat ka'. Gio nam tii pup jich koodaidha' nai' ja'p, ji nach gu' xi dhuduatu'. Cham jax jich aa' ich ba', nam gu' cham jich kooda' sia kum bixchu' ki'n jich chulhiin'ichu'n. ¹⁰Gio gu' aach pu gammijix bhai'ch chaat ka', sia kuch gu' panaas pui' tu'ii' nach jix buam jich aa'. Gio mui' pui' ba ja duu chich nam jir jix chutumñigam ka' ii'mda' bhaan, sia kuch gu' aach cham tu'r jix chutumñigam ya' maaxik. Gio gu' biiix jup jir tu aach ga'n nach ji'k tu' ti nii'n, sia kuch gu' cham tu' bia' panaas na pim jax jich nii'n.

¹¹Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim Koriinto oi'dha', biiix jir silhkam dhi' nach ji'k jax jam titda, giox bhai' jam aagi'n ich na pim jax ja'k jix bhai'x maati' jich kaaya', gio biiix jax jam aagi'n nach ji'k jax jix chu maat, nach gu' xi jam joi'gi'n. ¹²Pu cham pai' palhiip am cham jam kii'galli'n ich iam, aapi'm ji na pim ji'x am cham jich kii'galli'n. ¹³Ba' aañ soi' jam titda na pim xiñ joi'gi'nda' ja'p nañ jax xi jam joi'gi'n aapi'm. Soi'n jam titda, nañ gu' ja'p jam ilhii'n na pim jir jiñ maamar.

Na pui' ba ja tiida' gu Paablo nam cham ja biim jum titmoda' gui' nam cham ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam

¹⁴Cha'pim ja biim jum titmoda' gui' nam cham ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam. Jix maat japim gu' nar jumai gux kii'p jum duukam, gio gux buam jum duukam jir jumai ip. Gio pui' na jax na pai' dhuuk jix chu maax ka', na gu' cham tu' pu chu'm jup tum maaxi'ndha' na pai' dhuuk jix chukgam ka'. ¹⁵Jix maat japim sia na guch Xoi'kam cham kii'galli'n gu ja'ook. Gio gu jaro' na buiñor ti jii'gi'ndha' guch Xoi'kam, na gu' cham

tu' pui' ja'k jup tu jimda' na jax gu jaroi' na cham ti jüigi'ndha'. ¹⁶ Gio gu chiop gui' na silhkam Dios duakam bhaan ti nii'ndha', na gu' cham tu'p jir pu chu'm ka' nam jax chu'm kir ja tutuka' gu ja'tkam gu didios jup duiñxim. Ja'p ji buusan gu' nach aach jir chiop ga'n gu Dios duakam nach ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Jup kai'ch gu' diilh gu Dios mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam:

Aañ ja biim oirida' dhi Israel kam ja'tkam, nañ gu' ja biim kioka'.

Jir jiñ ja'tkam tuk ka' am,

aañ ba'r ja Dios tuk ka'.

¹⁷ Gio ja'p iam nap tu ua'ñix ja'pnip kai'ch ip diilh gu Dios:

Cha'pim mi ja biim oipoda' gui' nam jix buam tu jim,

bubuakia' pim mi' dhir.

Cha'pim gan da'ngida' gui' na cham jir kii' aañ jiñ bui.

No' pimit pui' duu dhi' nañ jax jam titda nañ ba' ba xi jam kügalhi'ndha' ip gio.

¹⁸ Gammijiñ ba' pui' ba jam ilhi'ndha' na pim aapi'm silhkam jir jiñ maamar na pim ji'k jir u'uub gio na pim ji'k jir chichio'ñ,

nañ gu' aañ ba'r jam Gi'kora' ka'.

Aañi' pui' kai'ch nañ bixchu' pu tu bua na tu' jaroi' cham ji'xdha' pu duñia',

nañ gu'x io'm jir ge'kam.

7

¹ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aapi'm nañ xi jam joi'gi'n, dhi'r di' nat xib ya' pui' ba tu duuch bui gu Dios nat jax ja tiidak bijik guch bopxi kat, pui' ji chu buus nat jax tii. Xib ba' aach pix bam aa' nach mi' pui' jimia' na jax jix aa' nach ba' cham tu' bhaan jix u'ua'tulldhix ka'ch ii'mda' bhaan gioch chutku' bhaan. Jix iibhidhat jach mi' pui' ba jimda' gu Dios na jax jix aa', gammijich pix jix u'uañ bap tui'ngida' gui' buiñor.

Na pui' ba ja tiida' gu Paablo nax bhai'm taat ja bui nam mi' pui' jiiim na jax jix aa' gu Dios

² Cha'pim kach bhaamki'ndha'ñ jaaduñ, nach gu' cham tu' jax jam buixi'ñ, ni kuch jaroi' mu pai' ba gibim, ni ku chich jaroi' tu' ba iix. ³ Cha'pim jix buam jum aa'nda' pui' nañ jax jam titda, nañ gu' xi jam joi'mdat mi' pix jam aagi'ñ. Tu' silhkam xi jam

joi'gi'n iñ gu' nañ jax pu ba jam titda biipi' dir, pu gammijiñ xi jam joi'gi'nda' nach ji'x ya duduaka' dhi oi'nga'n bhaan, sia chich chi pu gan ji koi. ⁴ Joidham jix bhai' tu tatda' gu' na pim aapi'm pui'p ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, cham tu' tu' bhaan jax jiñ aa' iñ jam bui. Gio sia kuñ gu' aañ xiñ chulhiñat biix aixim, cham tu' bhaan jiñ o'jolhi'ñ iñ, jix bhai'ñ chaatit jañ pix mi' pui' xi jim na jax jix aa' gu Dios.

⁵ Jano' dir na chich jax bhai' dhir ja'p ai na Masedoonia bhaan bipio' gu dibiir, jano' dir jam nai' pup xich bhaamki'ñchu' gu ja'tkam, cham pai' dhuuk maa'nnim joidham cham jich juan am. Biix aixim jach ba' tiich palhbui'ñchu'nda'x chotdontugit. ⁶ Gu' ji na chich gu' xib bach gu'ngux nat ya' ba ji buus gu Tiito, gu Dios pix jich gu'ngux gu' na jaroi' tu gu'nguxi'ñ no' jaroi' bam o'jolhi'ñ. ⁷ Gio gu' cham tu' dai nat ya ai pix gu Tiito na chich ki'n jich gu'ngux, gu' ja'ppi sia na bach aagi'ñ na joidham jix bhai'm taat jam bui, na pim gu' sap mi' pui' tu duiñchu' na jax jix aa' gu Dios. Jich aagi'ñ ip na pim sap tii xich chiigik, jam sap na pim jiñ a'mkam jix buam jum aa' na jax tuñ jim, dhi' bhaan jañich jix io'm jix bhai'ñ ilh aañ.

⁸ Na ñich jax ja'k mu tu jam ua'ñ biipi' dir jiñ jaaduñ, cham tu'ñ bhaan jix buam kañ aa' xib, moo jano' ji na ñich jix buam jiñ ilh, na pimit gu' sap jix buam jum ilh aapi'm. Ji'k tanoolh japim sap jix buam jum aa'nda' pix. ⁹ Xib jañ jix bhai'ñ chaat na ñich jax ja'k mu tu jam ua'ñ, ku gu' cham tu' ji nañ dhi' bhaan jix bhai'ñ chaat na pimit jix buam jum ilh, gu' ja'ppi na pimit jix buam jum ilhdhak gio mi' pui'p ba jii na jax jix aa' gu Dios. Dios pix jup jir duñii'ñ bak gu' nach pui' ja'k mu tu jam ua'ndha', cham tu' ba'r jich kuiñcha aach. ¹⁰ Pu'ñi ja'k tu aagi'ñ gu' gu Dios no' jaroi' cham mi' pui' jim na jax jix aa', tu' jax xi dhuñdha' na bhaan jix io'm jix buam jum ilhdha' na ba' katti juraa'n bhüji mi' pui' ba jimia' na jax jix aa'nda'. Mi' pix jix bhai' buada' gu' na ba' cham mu ja'k bhüya' na pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha'. Jix io'm jir jix buam gu' gu jaroi' no't mu ja'k pu bhüi, dhi' mu ja'k ti bhübhüchu' no'ñ bhaan jurttakat jix buam jiñ aa' gu tu' na ya' dhi oi'nga'n jix chu jai'ch. ¹¹ Am gai ba' dhi' nat jax ja'k jam aa'ñ gu Dios, na pimit gu'x buam jum ilhdhak

gio mi' pui'p ba jii na jax jix aa'. Sia ba maat japimit gu' na maaxik cham tu'n a'm jup tu tu'ii' pui' na ñich jax ja'k mu tu jam ua'n, sia ku pimit gu' ji'x ma bhaak jiñ bui. Giop ma tooto'n japimit gu' na pim jix bhai' xim ga'nga na jax jum kai'ch, giop ba xiñ chügik japim ba'. Maaxik ba maat japimit gu' nat am gii pui' na ñich jax mu tu jam ua'n. ¹²Na ñich pai' dhuuk mu tu jam ua'n, cham pai' jax jiñ aa' iñ no'p bar jiñ kuiñcha ka' gatuuk, nañ gu' pu cham maat no' pim dhi' ki'n jix buam jup jum ilhdha'. Pui' ñich pix jiñ aagik mu tu jam ua'n Dios buiñor na gít iam dhi' bhaan matgilhia' no' pim tu' silhkam jix buam jum aagit jich chi'ñcho piam ku gu' cham. ¹³Jix bhai'ñ chaat iñ ba' aañ xib na pim gio mi' pui'p ba jiim na jax jix aa' gu Dios.

Ba' na chich tu' pik bhaan jix io'm jix bhai'ch ilh, gu Tiito nat jix io'm jix bhai'm taattugít ya' ba ai, biix aixim bhaan gu'n-gux japimit gu' sap ip gio. ¹⁴Gio gu' aañ pui' pu ba tí'n biipi' dir gu Tiito nañ jix bhai'ñ chaat ip aañ jam bui, maa'n ba' nañ jax jix bhai'ñ chaat jam bui sia gu xib. Tu' silhkam jañ jix bhai'ñ chaat jam bui, cham tu' nañ pui' pix kai'ch, gio dhi' nach ji'k jax jam titda, jir silhkam ip. ¹⁵Jix io'm dhi' bhaan jix bhai'm taat gu Tiito na pimit sap cham jax ji chi'ñik mi' pui' jii nat jax jam tí'n, tu' ka'm tiigik japimit sap mi' pui' jii. ¹⁶Pui' kuñ ba' cham tu' tu' bhaan jax kañ aa' aapi'm jam bui, na pim gu'r jix kiki' ja'tkam.

8

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nam jumpada' gu tuumiñ

¹Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, xib jañ ba'p xi jam aagi'ñdha' nat jax ja'k matgir nax ja joi'mdat ja a'm ti nii'ñ gu Dios gui' nam pui'p ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam biix nam ji'k kap maap jum jumpadat tu daan na ji'x Masedoonia dibir bhaan bipio'. ²Jix bhai'm taat am dhi' dhich jaaduñ sia kut biix aixim tu'm bhaan tu ja ma'iich. Gam sia kum cham tu' bia', mui' tu maakda' am gu tuumiñ buiñor gu Dios, ja'p na tu'x chutumñigam panaas. ³Diihl jiñ buupui ki'n jañ ja nii'ñ aañ nam mui' tu maak gu tuumiñ buiñor gu Dios, jix io'm mui' xi chu makia' am sia kum gu' cham tu' bia' nañ jax ba kai'ch. Diihl ip ja jujur

ki'n nam tu maakda', cham tu' na jaroi' ja chianda'. ⁴Maa'nnim jamit pu'ñi mui' maap xi jumpadak gu tuumiñ soi'ch chii'n nach aach ja ui'dhika' gu jai'ch Xoi'kam jügi'ñdham nam cham tu' bia' ni ji'x. ⁵Gio gu' tu' silhkam soi'm ilhdhak tu maa mit. Biipi' mit soi'm ilhdhak tu maa buiñor gu Dios, mi' dhir ba' aach jich bui soi'p bam ilhii'ñ am nam pui'ch chitda nach ja ui'dhika' gu jai'ch Xoi'kam jügi'ñdham nam cham tu' bia' ni ji'x. Gu Dios pix gu' na pui' ja'k tu buim. ⁶Ba' aach xib ya' dir pui' soi'p tí'n gu Tiito na mu jimii jumpada' gu tuumiñ na pim pai' maap jum jumpadat tu daan, kat japim chi ba' iam jix ja joi'mdai gu jai' tu makia' ji'k na pim pui' pup jum duuk. Nat gu' dhi Tiito pu ba tu jumpai biipi' dir gu tuumiñ bhai' jam bui, dhi' ba' gio mui'p jimia' xib. ⁷Jix bhai' ti jügi'ñ japim gu' aapi'm buiñor guch Xoi'kam, giox bhaai' na pim jax chi'ya', gio bixchu'x chu maat japim na jax ja'k tu tu'ii'. Pu'ñi chu'm pix jum aa' am guch Xoi'kam jügi'ñdham gui' nam ja palhbui'ñdha' gu jai'. Gio gu' bax maat japim nach jax ja'k jix chu joi'gi'nda', nach gu' jam aagi'ñ. Dai dhi' pix ba' bam aa' na pim machia' na pim ja palhbui'ñdha' tuumiñ ki'n gu jai'ch Xoi'kam jügi'ñdham.

⁸Cham tu' nañ jam chianit jup kai'ch dhi' nañ jax jam titda no' pim gu' aapi'm cham aa', ja'ppi nañ mi' pix jam mamti no' pim ja'xbui' pui'p jix chu joi'gi'n nam jax jix chu joi'gi'n jai' kap guch Xoi'kam jügi'ñdham. ⁹Gio gu'x maat japim gu Ge'kam jich Xoi'kam nat gampai' xim duuk ya' xi oilhimik dhi oi'nga'n bhaan. Nat xich joi'mdak jich chii kut ba' pui'm duu nach ba' aach jix chutumñigam ki'n ji bi'ya' ii'mda' bhaan, cham tu' na jax pik jir jum duukam.

¹⁰Aañ jix maat na pimit aapi'm maaki'n biipi' tu maa gu tuumiñ ji'k maap xi jumpadak, joidham japimit cham da'dat tu maa. ¹¹Aañ ba' xib pui'p ilhii'ñ na pim maa'n na pim jax cham da'dat tu maakda' na pimit jax ba duu maaki'n, sia jax ña pim pui' pup jum duuka' pim xi chu makia'. ¹²Gio gu' gu Dios jix kii' kam tigia' gu tuumiñ no' pimit cham da'dat tu maa, gio dai gui' nam bia'ka' nax aa'nda' nam tu makia', cham tu' gui' nam cham bia'ka'.

¹³Gio gu' no' pim pu'ñi tu' ki'n ja palh-

bui'n gu jai', cham tu' nam moo ki'n jup bam tutumñigamta', aapi'm ba' gampai' pix ji bi'ya', ¹⁴ gu' ja'pji nañ ja'pni kai'ñkam pui' ja'k bua nam gui' pui'p tu bia'ka' na pim aapi'm tu' tu bia' xib. Gio gu' jax chu'm tanoolh pui'p ba duñia' am no'm pui'p ba bia' gu tu', sia kum gu' xib cham tu' bia'. Kani no' pim aapi'm buimok gu maaxdhi' cham ka bia' gu tu' na pim xib bia', gui' dhop ba jam onbai'ñdha' am no'm gu'p ba bia', maa'n ba' na pim jax pix jum papalh-bui'ñdha'. ¹⁵ Ja'pnim kai'ch gu' maa'n kap nat pai' tu ua'nak maadit gu bijik dir kam: "Gui' na mit mui' tu jumaap, ampix ja ai biix, cham tu' pai' palhñip tu' bii. Gio gui' na mit gook alh tu jumaap, pui' ampix jup ja ai ip, cham pai' jax tii mit nat cham ja ai."

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nar jix kii' maa'ñkam gu Tiito gam sia gui' nam maap tu juan

¹⁶ Aa'ñ taxchaabgi'n gu Dios nat pui' ja'k jup jurtuda gu Tiito nat jax chu'm jiñ jur-tuda aa'ñ, xi jam joi'mdat jam ti'ñcho ip gu' sia ja'p na jax aa'ñ. ¹⁷ Jix aa' ba' na'ñ a'mkam pu duñia' nañ jax ka tu duñia' git aa'ñ, diilh pui' kai'ch na dhi' mu jam tii'mira', na gu' sap xi jam tiigim.

¹⁸ Jumai biima'n mui'p jimda' gu Tiito na pui'p ti jügi'n buiñor guch Xoi'kam. Jir jix bhai'kam dhi' dhich jaduun', biix pix pui' kai'ch am gu jai'ch Xoi'kam jügi'ñdham nam jai' kap jup tu'ii'. Jix bhai' sap mi' pui' tu duiñchu' na jax ja'k jum aa' na ba'x bhai' ji buusnichgida' dhix bhai'm kai'ch-dam ñio'ki'n guch Xoi'kam nach tu a'ga. ¹⁹ Gio diilh guch Xoi'kam jügi'ñdham jamit bhaan ti tiigik pui' tii na dhi' jai'p jich oi'ñdha' nai' ja'p, na ba' jai'ch palhbuidhidha' nach tu jumpada' gu tuumiñ nach tu' bhaan ba tu a'ga. Gio gu' dhi' nach bhaan pix ge'kamtu'n guch Xoi'kam nach ba' pui' ja'k duiñchu' nach ja palhbuidha' gu jai', gam nach jix aa' nax bhai' tu ja jimda' ip diilh. ²⁰ Gio gu'x maat ich nam biix aixim bhai' ji chi'ya' gu ja'tkam no' chich cham mi' pu duu nach jax kai'ñkam jumpada', ²¹ pui' kuch ba' mi' pui' tu duñiim na ba'x bhai' ji chu buusnichgida'. Gio gu' cham tu' dai buiñor gu Dios nach jix bhai' ji bubuakidha', gu' ja'pji sia ja bui gu ja'tkam nam xich ñii'ñdha'.

²² Jumai pup biima'n xi jimda' gu Tiito, pui'p ti jügi'n buiñor guch Xoi'kam, gook ba' bap jum duñia' am gu jumai ki'n na pui' biima'n mui'p jimda'. Dhi' sia pui'p jir jix kii' maa'ñkam ya' nach xi ñii'n na jax ja'k tu jim, gam na pui'x bhai'p jum taat jam bui na pim ti jügi'n buiñor guch Xoi'kam. ²³ Gu Tiito aa'ñ jiñ buir jix kii' maa'ñkam, jam a'mkam maap tu juan ich na ba'x bhai' tu jam jimda'. Ba' dhi jai' gook nam biima'n mu jii'mda' gu Tiito, gu jai'ch Xoi'kam jügi'ñdham jamit dhi' ki'n ja darai, mi' pix ba' pui'p tu duiñchu' am na jax jix aa' guch Xoi'kam. ²⁴ Aapi'm ba' iam mi' dhir cham tu' bhaan jax ji chi'jix bhai'p ja aichdha' nam pai' dhuuk bhammi dir ba aaya'. Pui' pim ja'k jix bhai' ja duñia' na jax ja'k bhaan jix maati' ka' na pim tu' silhkam jix ja joi'gi'n, nam ba'x bhai'm ilhdha' jai' kap dir guch Xoi'kam jügi'ñdham nam pui' ba ti kaaya', gio na ba' dhi' bhaan matgilhia' na silhkam jir pui' nach jup kai'ch nach jix bhai'ch chaat jam bui na pim mi' pui' tu duñiim na jax jix kii' ka'm ñii'n gu Dios.

9

¹ Aa'ñ ya' pix juugit pu chu'm tu jam ua'ñdha' dhi' nañ bhaan tu a'ga na pim tu makia' gu tuumiñ nach ba'p ja makia' gu jai'ch Xoi'kam jügi'ñdham. Cham tu'm aa' gu' nañ ge' mui'p tu jam ua'ñi'ñdha' gu pui' ja'k, ² ba xi jam maat in gu' na pim jir jix bhabhai'kam. Jix bhai'n chaatit jañ ja aagi'n guch Xoi'kam jügi'ñdham gui' nam Masedoonia oi'dha' na pim aapi'm Akaaya kam cham tu' bhaan jax ji chi'ji tu makia' na pai' dhuuk pu'ñi ba tum aagidha', na pimit gu' maaki'n cham jax ji chi'ik tu maa. Ba' na ñich pu'ñi ja tii'n, mui' mit jum gu'nguxdhak tu maa ji'k nam pui' pup jum duuk. ³ Mijñ ba' xi jam joochxidha' dhiñ jaaduñ nañ ja aa', na ba' git iam pui' ji chu buusnia' nañ jax ja titda jai' kap guch Xoi'kam jügi'ñdham na pim aapi'm bixchu' ki'n pix jir jix bhabhai'kam. ⁴ Jir jix xi'iraam gu' no' mit jax dhuuk ji'k maap jim daagik guch Xoi'kam jügi'ñdham muñ baidhak nam jix maachik no' moor pui' nañ jax jam aa'. Jaiñ no' pim gu' cham pui' ilhii'n na chich bhammi dir ji bubua, bhai' bach xi'irbo chich dho gu' jam biim. ⁵ Pu'ñi kai'ñkam jañ ba' biipi' mui' ba ja jootos dhiñ

jaaduñ nam ba' bhammi dir øeji jai' jam palhbuidha' na pim jumpada' gui' na pim ji'k pui' tu makia' ip gio na pimit jax tii maaki'n. Dhi'm ba' bhaan bach jüigi'ñdha' gu jai'ch Xoi'kam jüigi'ñdham nar silhkam pui' nach jax kai'ch, na pim gu' joidham jix chu joi'mdat ba tu makia' cham da'dat.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo na ja'xbui'p tu oraa' gu jaroi' ji'x na ti ixia'

⁶Jup kai'chdha' am gu ja'tkam na saak gu jaroi' no' gø' ti is, gø'p tu orda', ba' gu jaroi' na palhiip ti isda', palhiip tu orda' ip. ⁷Ba' aapi'm pu'ñi na pim tu makia' gu tuumiñ, ja'kbui' pim tu makia' na pim ji'k ilhii'ñ nar am na pim ba'x bhaim taatit tu makia', ni ku cham jaroi' jam chianda' ip. Jix joi'gi'nda' gu' gu Dios gu jaroi' nax bhaim taatit tu maakda'. ⁸Gio gu' gu Dios pix biix tu jam maak tu' nam aa', jai' pup xi jam bipio' na pim ba' pu'ñi mi' dhir ja makia' gu jai' nam cham tu' bia', piam gu tu' na ki'n jax jum duña' na jax jix ki' ka'm ni'iñ gu Dios. ⁹Na gu' ja'pnim kai'ch maa'n kap nat pai' tu ua'nak maadit gu bijik dir kam:

Xi ja makia' ap gu tu' nap bia' gui' nam cham tu' bia' ni ji'x,

gammiji ba'x bhai' ba tum jimda' sia nar pai' dhuuk ka' git no' pich pui' duu.

¹⁰Ba' gu Dios pix biix aixim tu'm jam makia' gu kaichuk na pim ba' ti isdat tu kua'da', jir gui' ga'n gu' gu kaichuk dhi' na biix aixim tu'm jix jai'ch. Gio gu Dios pix diilh jup tu duiñchu'nda' nax kii' gigi'rdat gø'ger iibhai'ñcharda' gu jam gaa, gam na pim gø' tu orda'. Dhi' pix ba'r jam mai'chik ka' na pim ba tu makia' gu tuumiñ. ¹¹Gammiji biix aixim tu jam maakidha' gu Dios tu' nam aa'nda', mui' nammi ji chu jam kiixdhidha' na pim ba' aapi'm mi' dhir jup ja maakda' gui' nam pu'ñi cham tu' bia'. Gio gu' gui' na pim xib jumpada' bhach joochxidha', pu kai'ñkam ja makia' ich gu jai'ch Xoi'kam jüigi'ñdham nam ba' mi' dhir jam a'mkam taxchaabgidha' gu Dios na tu jam maak.

¹²Nach gu' cham tu' dai pu kai'ñkam pix ja maak gu tuumiñ guch Xoi'kam jüigi'ñdham nam ba' ba bia'ka' nam ki'n saba'da' gu tu', gu' ja'pji dhi' ki'n jum jum gu'nguxi'ñ am nam jam a'mkam taxchaabgi'ñ gu Dios. ¹³Pu kai'ñkam jix bhaim ilhdhai taxchaabgidha'm ip gu Dios, na pim mi' pui' jiiim na jax

jum kai'ch guch bhaim kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam dhi' na pim pui' bhaan jup tu a'ga ip aapi'm, dhi' bhaan machia' am gu' na pim mui' ba ja joochxidha' gu tuumiñ. Sia dhi' bhaan taxchaabgidha'm ip gu Dios no' pimit mui' maap jumpadak mui' xi ja joochxi. ¹⁴Gio gu' xi jam joi'mdat jam a'mkam tu daan am, nam gu'x bhaim taat na pim jir jix bhabhai'kam, nam gu'x maat nat gu Dios pix diilh pui' ja'k jam jurtuda na pim jix ja joi'mdat ja palhbui'ñdha' gu jai'. ¹⁵Aach pui'x bhai'ch chaatit jup taxchaabgi'ñ gu Dios nat pu chu'm ki'n jich dharai nach tu' bhaan ba tu juan xib, cham bhaai' nach jax pik ja'k xi taxchaabgi'ñdha' git.

10

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nat cham tu' jumai tu ja a'gi' guch bhaim kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam

¹Aa'iñ Paablo soi' jam titdat tu jam a'gi'ñ, nañ gu' buiñor ti jüigi'ñ guch Xoi'kam gui' nax chu joi'gi'n, sia ku pim gu' pui' kai'ch nañ mik dir jix bhaamut tu jam a'gi'ñdha', no'ñ jam buip tu'ii' sap ba' xi jam iibhi'ñdha' iñ panaas. ²Ba' aa'iñ xib dir soi' jam titda na pim cham tu'ñ chianda' nañ pai' dhuuk bhammi dir aaya', nañ ja ñiokdha' gui' nam saak bhai' dhir pui'ch a'ga nach aach pui' ja'k tu jim, nam jax ja'k tu jim gui' nam cham ti jüigi'ñ. Cham tu' ja iibhi'ñ iñ gu' no' ba xim aagim. ³Jir ja'tkam ich dho pix ya' kam dhi oi'nga'n aach nach ji'k ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gu' ji nach gu' cham tu' pui' ja'k tu kokda nam jax chu kokda gui' nam cham ti jüigi'ñ. ⁴Gui' nam jax chu'm ki'n tu kokda gui' nam cham ti jüigi'ñ, aach cham tu' pu chu'm ki'n tu kokda, gu' ja'pji gui' ki'n nat Dios jich chajaan, na cham maax, dhi' ki'n jix bhaai' nach cham pai' matgilhdha' guch buam jum duukam sia kur gø'p jum duukam panaas. Pu'ñich jup ja dooda' gui' nam pui' bhai' pai' oipot buam jich a'ga na jax cham jir pui', ii'mda' bhaan jach cham pai' ja matgilhdha'. ⁵Sia ja ña pix chu'm guch buam jum duukam no' tu sosbhi'ñ nam cham machia' gu ja'tkam gu silhkam ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, dhi' ki'n jach cham pai' matgilhdha'. Na gu' dhi' pix nach a'm tajaanix na ba' pui' tu duiñchu' nam gu ja'tkam jix maatit køejidhat gu

ñio'ki'n gu Dios mi' pui' jimiim na jax jix aa' guch Xoi'kam. ⁶Jix bhaai' ip ba' nach tulhiinchuda' gu jaroi' no' cham mi' pui' jim na jax jix aa' guch Xoi'kam no' gu' tii ti jüigi'n buiñor, aapi'm jam bui dhir jach bhai' ji kiisa' no' pim cham mi' pui' jim.

⁷Aa'n jix maat na pim aapi'm cham tu' tuukab xim ga'nga na jax ja'k jir tu'm kam ka' gui' na silhkam mi' pui' jimda' na jax jix aa' guch Xoi'kam. Kani no' pim aapi'm tu' silhkam buiñor jup tui'dhi' guch Xoi'kam, jix mat ka' pim nach aach tu' silhkam buiñor jup tui'dhi' ip. ⁸Ba' sia kuñ ji'x am bhabhai'bchu'n nañ jax ja'k tu jam a'gi'ndha' pai'ji, aañ cham tu' dhi' bhaan jup bax xi'ir, nat gu' gu Dios pix jich chajaañ gui' nach ki'n jam silhka'nda' no' pim cham mi' pui' ka jiiim na jax jix aa', cham tu' nach ki'n cham pai' jam matgilhdha' ja'p nach jax dhooda' gux buam jum duukam. ⁹Cham tu' pim jax jum aa'nda' nañ dhi' bhaan pix jam i'nkiat mik dir mui' ji chu jam ua'ndhat. ¹⁰Jai' dhit saak jup kai'chdha' pim nañ mik dir jix bhaamut mu tu jam ua'ñi'ndha', nañ jam buip tui'ka' sap ba' cham tu' bhaan jax jam titdada' iñ, daman jañ sap cham pik bhai' maatit tu a'ga. ¹¹Ba' aañ xib dhi u'uan bhaan pu ja titda gui' nam pui' kai'chdha' nach jix bhaamut tu ja a'gidha' nach pai' dhuuk bhammi dir aaya' jam bui no'm cham mi' pui' jiiim na jax jix aa' guch Xoi'kam. Ja'xbui'x bhaakut jach jup tu ja a'gidha' nach ji'x jix bhaakut pui' mu tu jam ua'ñi'n.

¹²Gui' nam nai' jiiimit pui' kai'chidha' nam jir jix kiki'i' ja'tkam, aach cham tu' pui' ja'k bhaan jup tu daa'ñchu', ni kuch jix aa' nam jich bipna'nda' pu chu'm gu ja'tkam. Ja'p ji buusanda' gu' nañ jir jix ñaanbigim no'n biix aixim bhaan ge'kam jiiñ chaat. ¹³Aa'n daipu' dhi' bhaan ge'kam jiiñ chaatit jix bhai'n chaat nañ jir tujuandam tugi'n gu Dios, gio daipu'n dhi' bhaan ge'kam jup jiiñ chaat na ñich ji'k kap ba tu ja'g, ja'p na jax na chich bhai' øek jam bui tu jam a'gi gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n guch Xoi'kam, ti jii'n japiimit ip cham jax ji chi'i'ik. ¹⁴Aach biip'i' bhammi dir øek tu jam a'gi gu' Koriinto gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n guch Xoi'kam, dhi' bhaan jañ ba' pui' kai'ch nach sia aapi'm jam buix bhai'ch chaatit ge'gerkam jich chaat. ¹⁵Cham tu'ch bhaan

ge'gerkam jich chaat ja bui gu jai' na chich cham aach tu ja a'gi gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n guch Xoi'kam, dai aapi'm jam bui pix. Jix io'm jach jam bui tu juana' no' pim aapi'm xim gi'lhdhim na pim buiñor ti jüigi'n guch Xoi'kam. ¹⁶Gio gu' ka tu ja a'gidha' ich jai' gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n guch Xoi'kam gammiji ja'k iam na pim pai' oi'dha' aapi'm, nach ba' dai dhi' ja buix bhai'ch chaatit ge'gerkam jich chaat ka', cham tu' ja bui gui' na mit jai' ba tu ja a'gi.

¹⁷Gu jaroi' ba' no' ge'kam xim ilhdham, dhi' bhaan ge'kam jum taat ka' no' mi' pui' jim na jax jix aa' gu Dios. ¹⁸Na gu' gu jaroi' nam tu' ka'm ilhii'ndha' gu ja'tkam, no' pui' kai'ch gu Dios nam ba' tu' ka'm ilhii'ndha'. No' gu' cham pui' kai'ch gu Dios, dho cham tu' ka'm ilhii'ndha'm ip gu ja'tkam, pur ja'ppix maa'nkam ka' sia ku jax kai'ch mi ja'p oirit.

11

Na ba ja aagii'ndha' gu Paablo nam ja'p ji buan na jax maa'n gu tiyaa

¹Ea na pim ka xiñ keeñ jaaduñ nañ jai' pup ka xi chu jam a'gidha' dhi u'uan bhaan, sia ku pim gu'x ñaanbim pix jiiñ kee. ²Aa'n jix buam jiiñ aagit jam ti'ñchoka' gammiji, jix maat iñ na gu Dios pix jup tu duiñchu' nañ ba' pui'n aa', ja'p ji buan japim gu' biix na jax maa'n gu tiyaa no' buiñor ba xim tiimom maa'n gu biapma'. Ba' gu biapma'r di' guch Xoi'kam na ñich aañ jam iimchuda na pim buiñor jum tiimo'. Jix aa' iñ na pim tu' silhkam jir titiyya ka' jano' na pim pai' dhuuk biima'n jum tiimo'. ³Pui' kuñ ba'x buam jiiñ aa'nda', nañ gu' cham maat no' pim moo gammijim nuukdat oipoda', ka' ba' gu' pui' ma tu jam dooda' nat jax chu dooda bijik gu Eeba nat biix aixim iatgidhak ma'iich gu ko'. Na pim gu' cham tu' kar pu chu'm ka' na jax chu'm jix aa' guch Xoi'kam na pim buiñor jum tiimo' no't pui' tu jam dooda. ⁴Ja'pniñ kai'nkam pui' jam titda na pim ja'p xi bubuakia' no' jaroi' maakam tu jam a'gidhim na jax cham pui'm kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n guch Xoi'kam, no' cham tu'r pu chu'm na chich jax chu'm tu jam a'gi aach. Aapi'm gu' sap keeke' jaroi' na jimda' sia ku cham mi' pui' tu a'gim na jax jir silhkam. Cham tu' dhi' pix bhaan

jup tui'ñgida' gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' na jax chu'm jich a'm jup tui'dhi' aach, jumai pix jam a'm jam tajaan'dha' na jax chu'm cham kii'. ⁵Gio gu' aañ cham tu'ñ dho'ñcho' nam tu' pix jiñ ilhdha' gui' na mit gatuuk bha ja'p ai nam saak pui' kai'chim nam jix io'm jir jix kiki' tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam, cham tu' pui' na jax aañ. ⁶Cham tu'r jiñ jupaabkam am gu' sia kuñ cham pui'x bhai' xi bua nañ tu a'ga na jax gui' am, na gu' nañ ji'k tu'x chu maat aañ, cham tu' ja'xbui' pui' tu maat am gui'. Jix maat japim dho aapi'm jano' nach bhammi dir oipimik nach biix aixim tu buada' nam tu' cham pu bua gui' xib.

⁷Gio gu' cham tu' ki'n jiñ ua'tulh jañich jam bui. Pui' pix jañich tu jam a'gi gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, cham pai' jam taa ñich tu' tuumiñ. Gampai' ñich jiñ dhuuk tu jam a'gi na pim ba' aapi'm təkob iam ji bi'ya'. ¿Ka'ñ chi gu' dhi' ki'n aa mañ ua'tulh jam buiñ jaaduñ? ⁸Jai' kap dir jiñ palhbui mit gu' guch Xoi'kam jügi'ñdham tuumiñ ki'n na ñich ba' ki'n bhai' dhir ja'p eek jam bui ba tu jam a'gi gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam. ⁹Cham tu' tu' jam taa ñich na pim ki'n jiñ palhbuidha' na ñich ji'k tanoolh bhai' juruuñ jam bui, na mit gu'ñ palhbui guch Xoi'kam jügi'ñdham Masedoonia kam na mit bha eek na ñich ba' ki'n bhai' buusai'. Jix maat iñ gu' nax xijai jam bui no' ñich biix aixim bhai'p ba ji chu jam taa, sia xib jañ cham tu' tu' jam taan. ¹⁰Jix bhai' tu tatda' gu' aañ jiñ bui nañ cham tu' tu' jam taan, sia ku jaroi' pui' kai'ch na cham jir am bha ja'p ji oirit na ji'x jir Akaaya. Ja'xbui'ñ jiñ jur ki'n jix maat nar am nañ ji'x ti jügi'ñ nar silhkam na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam. ¹¹Cham tu'ñ ja'p kai'ñkam pui' jam titda nañ cham ka jam joi'gi'n, xi jam joi'gi'n iñ ji matgim, jix maat do gu Dios.

¹²Aañ gammiji mi' pui' pu jimda' nañ jax ba jim nam ba' cham tu' bhaan jiñ mai'chia' gu jai' nam tii dhi' bhaan gē'gerkam xim ilhdhak nat jax chu'm ki'n jich dharai aach am gu Dios. ¹³Cham tu' silhkam jir noonbi'ñ am gu' guch Xoi'kam sia kum pui' kai'ch, pui' pix ja'k jam tii xi chu jim nam jax dhui bhaan ja iatgi'ñ gu jai'ch Xoi'kam jügi'ñdham. ¹⁴Gio gu'x maat ich gu ja'ook

na bixchu'x aichu'n na jax ja'k bhaan ja iatgidha' gu ja'tkam, sia pui' xim dui na panaas jir nobi'ñ ka' gu Dios. ¹⁵Mi' pui'p tu daa'ñchu' am ba' gui' nam jir noonbi'ñ gu ja'ook ya' dhi oi'ñga'n, pui'm ja'k xi chu jimda' nam panaas jir jix kiki' ja'tkam, gu' ji na gu' na pai' dhuuk jum aaya' nam jum tulhiña', mu ja'k pu bhüya' am, na gu' pu'ñi pix ja'k jir ja mai'chik ka'.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nat gē' bam tulhii na bhaankam tu juan guch Xoi'kam

¹⁶Jix gi'm jañ ya' tu jam a'gi'ñ jiñ jaaduñ, sia ku pim gu' aapi'm pui' pix ja'k jiñ kēē na jax gux ñaanbigim nañ jax ba jam titda, piam ku pim gu' pui'm aa' nañ silhkam jix ñaanbi'. Sia pim ka xiñ kēē nañ jam aagi'ñdha' nañ jax jir tu'm kam aañ dñil, sia ku gu' dhi' bhaan jix maati' nañ am gē'kam jiñ chaat. ¹⁷Cham tu' pui' ja'k jix aa' gu' gu Dios nañ gē'kam jiñ chaatit am ja aagi'ñdha' gu jai' nañ aañ jix io'm jir jix kii' maa'nkam, jix ñaanbigim pix jiñ ilhii'ñdha' gu' no'ñ pui' kai'ch. ¹⁸Gu' ji na gu' kapbhai' nam mui'x jai'ch gui' nam gē'gerkam jum taatit pui' kai'ch nam jix bhai' tu jim, aañ jai' pui'p xi chi'ya' gē'kam jiñ chaatit sia gu palhiip nañ jax ja'k jix bhai'p tu jim. ¹⁹Jix bhai' jam jur bia' pim dho tii aapi'm jiñ jaaduñ, gu' pix ji na pim gu' joidham ja kēē gui' nam pu'ñix ñanaanbim kai'chdha'. ²⁰Cham jax ilhii'ñ japim panaas sia chi jaroi' tu jam juntu'u'n, piam sia kum jam bui dhir jum tutumñigamtaim biix aixim xi jam iatgidhat, gam chi siam gampai' xi jam ilhdhat, ji'x jam xi jam kakpiasat na jax aa'. ²¹Aach gu' gampai' tui'ñgit bhammi dir jam bui ai jano', jix xi'iraam tu tatda' xib nañ mui' xiñ ga'nga.

Ba' kapbhai' nam jai' gē'gerkam jim ilhdhat pui' kai'ch nam jax jir tu'm kam, aañ dho pui'p xi chi'ya' xib, sia ku gu' buiñor gu Dios ja'p ji buusan nañ jix ñaanbi'. ²²Ja'pniñ kai'ch nañ aañ ja'xbui'p jir pu chu'm nam jax chu'm gui', ebreo ñi'ook ki'n jañ tu a'ga ja'p nam jax chu'm ki'n tu a'ga gui', gior Israel kam maa'nkam iñ ip ja'p na jax gui' nam jir Israel kam, jir jiñ boxii ip gu Abraam ja'p na jax gui' na pui'p jir ja boxii. ²³Gior tujuandam tugi'ñ iñ guch Xoi'kam ja'p na jax gui' nam sap pik ba' jai'p jir tujuandam tugi'ñ. Jix io'm jir jix kii' tujuandam tugi'ñ iñ aañ guch Xoi'kam, pui' xi chii ñich sia

kuñ buiñor gu Dios jix ñaanbim kai'ch. Gē' ba tu jua ñich gu' bhaankam guch Xoi'kam, gui' cham pai' pui' tu juan am. Gio mui'kim jamit ba jiñ gii' jo' ki'n, gui' cham pai' ja gib am, pai'ji tiip jiñ mumua'da' am. ²⁴ Jix chamaamim jamit jix io'm ba jiñ gii' jo' ki'n gu Israel kam ja'tkam, aichdha' am maa'n oo'm daman mambhiix damdir jix jum maakob nam miñ chitkidha' gu jo' gu maa'nnim nam jiñ gii'bia'. ²⁵ Baikim jamit jup ba jiñ gii' uux jix kabaak ki'n, gio maa'n-nim joodai ki'n jamit jup jiñ ma'yasa. Gio baik suudai' chir jup ba baap gu kaknub gui' nañ bhaan ka jimda'. Maa'nnim jañ suudai' dhaam pu sē' ji bhabhai'mukdat, irban gu gē' suudai' nañ pu sē' maa'n tukaa' gio maa'n tanoollh. ²⁶ Gio nai' ja'p nañ jax jimda', tiip jiñ bhībhi'ntikidha' gu suudai' na gē' jimda' nai' a'kkī'n. Pai'ji gux i'xkum jam tiip jiñ mumua'da' nam mia'n mañ bhīya'. Gam diilh gu Israel kam ja'tkam nam xiñ mu'aak ka' sia kuñ tiip jir pu chu'm, gam jai' kap dir nam cham jir Israel kam ja'tkam. Pai' nañ ja'k jimda'ñ muuki' chir jup tui'ngida', sia kuñ gē' kiicham oiri, piam mu ja'p gampix, piam kuñ suudai' dhaam ka jim kanuub ta'm, gam sia ja bui gui' nam sap pik ba' tii' ti jii'gī'ndha' buiñor guch Xoi'kam. ²⁷ Gio nañ jix io'm tu juanda', bhaan pix jiñ chulhiī'ndha' iñ, pai'jiñ cham koksoda' gu', gam pai'ji nañ uamaidha', pui'x bhio'gīt juruuxi'ndha' iñ. Gam nañ tonmoidha' pai'ji, gam nañ gibkaidha' nañ cham kiki' tu jajannullh.

²⁸ Biix aixim jañ bhaan nai'ñ chulhiī'naidha', gam nañ jix ja joi'mdat ja ti'ñchoka' nabap tanoollh biix guch Xoi'kam jii'gī'ndham nam jī'k nai' maap jum jumpadat tu daan. ²⁹ No'ñ ja bui kap tu'ii' mu pai' no't jano' pik tu' bhaan ma tu ai maadit, aañ ja'xbui'x ko'kkam jup xiñ dhuñia' na ba' bhaan jix maati' ka' nañ jix joi'mdat nii'ñ. Piam no' mit jaro'i tu' bhaan gai' bua nam ua'tulhdha', jix buam jiñ ilhdhaiñ gampai' pup tui'ka'. ³⁰ Aañ dhi' pix bhaan gē'kam jiñ chaat nañ gampai' pix jiñ ilhi'i'ñ, cham tu' jumai tu' bhaan pup gē'kam jiñ chaat iñ. ³¹ Jix maat do gu Gi'korga'n gu Gē'kam jich Xoi'kam nañ silhkam jup kai'ch, dhi' na gammijim aa' nach gē'kamtu'nda' sia nar pai' dhuuk ka' gīt. ³² Jano' nañ Damaasko xip tu't, gux kai' gui' nat jix io'm gē'kam

Areetas mi dai, tu chia nam mi gē' ki'ñ-gob gu'kuya' gu sandaarui'x nam tu nuukda' nañ pai' dhuuk mu buusnia' nam ba'ñ dhaagiñ kuupa'. ³³ Gu' ji na mit gu' jai' dhit jix bhai' duu nam jix chu joi'gī'n, maa'n kap dir jamit jiñ buusai' na pai' dhir mu ja'p tum joojoi'ñ na ilhi'ch ti dī', ampix jiñ aixim. Baalh cha'm jamit xiñ dhaasak xi gia'rgidhak tirbiñ ki'n muñ tibiaañ mijimmi dīrap. Pu'ñi tu't jañich ba' ja nakoo gui' nam ka xiñ kuupak kat.

12

Na baja aagi'ndha' gu Paablo nat jax chi tii ii'mda' bhaan

¹ Ba' pui' nañ jax ba jam titda, pur cham tu' sia kuñ tii gē'kam jiñ chaatit biix aixim tu a'ga, gu' ji na gu' dhi' nañ tu' bhaan tu jam a'gidha' xib, jum aa' nañ jam aagi'ndha' sia kuñ panaas dhi' bhaan pix gē'kam jiñ chaat. Jam aagi'ndha' iñ nat jax tiñ chii'ñchuda gu Dios maa'nnim jiñ ii'mda' bhaan. ²⁻³ Aañ maa'n jix maat gu jaduun na pui'p ti jii'gī'ñ buiñor guch Xoi'kam, ba' tii ñich ii'mda' bhaan na mit baidhak bhijimmi baik jix dhaam bhaan. Mambhiix daman maakob oidha' bap duu jano' na mit baidhak, dai nañ cham maatit nii'ñ no' biix tukga'n binkam jim, ka' ba' dai ii'mdaga'n pix, gu Dios diilh jix maat. ⁴ Maa'n kap aich jamit na pai' joidham tu tu'ii', bhai' ba' ti kai na tum a'ga ki'n gu ñi'ook nax xi dhuu ya' dhi oi'ñga'n na jaro'i ki'n tu a'ga'. ⁵ Ba' aañ pu jam titda na dai dhi' dhi jaduun jir am na gē'kam jum taatit pix am tuch a'gi'ndha' gui' na tu'r jumai oi'ñga'n kam na cham tu ju'ngi. Aañ gu' no' ñich tii bhai'p ji chu a'ga gu tu' nañ jix maat ya' dhi oi'ñga'n, dhi' pix bhaan tu a'gada' iñ nañ tu' bhaan jiñ chulhiī'. ⁶ Gio gu' aañ jiñ bui tii cham tu' nañ gē'kam jiñ chaat ka' no'ñ tu a'ga nañ tu'x maat, nañ gu' silhkam maaxik jix maatit jup kai'chdha'. Gu' ji nañ gu' aañ ja'xchudhix kam pix tu a'gada' nam ba' cham jax jum aa'nda' gu ja'tkam nañ ja'p pix gē'kam jiñ chaat.

⁷ Pui' na jax nat tiñ chii'ñchuda ii'mda' bhaan gu Dios, nañ gu' cham tu' biix tu aa' na ñich jax ti tii, diilh pix jañ pui'x chu maat. Tu nakoo' iñ sia kuñ jax tii bhaan gē'kam xiñ ilhdham gui' nañ tu'x maat, bhai' pix ji chuñ ai ba'ñ chuuku' bhaan,

ja'p tu tatda' na panaas joi' ki'n jiñ xissi gu ja'ook biix kap na ji'x jir jiñ chuuku'. ⁸ Aa'ñ ba' tii baikim pui' ba tii'n gu Dios nañ cham ka aa' nañ dhi' ki'n jiñ chulhiñidha'. ⁹ Gu' ji na gu' gu Dios jup jiñ chitda na dhi' bhaan xiñ joi'mdat jiñ a'm ti niidhim, gio sap dhi' bhaan mamti am gu ja'tkam na biix aixim jix bhaai' na pu tu duñia' sia ku cham jax jix bhaai' panaas gu tu'. Pui' kuñ ba' aañ jix aa' na cham bhai' tuñ jimda' na ba' dhi' bhaan matgilhdha' na bixchu'x bhaai' na pu tu duñia' guch Xoi'kam sia ku jax jix chu xijai panaas. ¹⁰ Gam ba' nañ gammiji pux bhai'ñ chaat ka' sia ku cham bhai' tuñ jim, siam chi giilhim jiñ chitda gu ja'tkam, gam sia kuñ cham tu' bia', gam sia kum jai' xiñ bhaamkidhat xiñ mu'aak, gam sia ku jax jix xijai nañ mi' pui' jimda' na jax jix aa' guch Xoi'kam. Gio gu' aañ jiñ bui no' tu' bhaan jix buam tu tatda', dhi' ki'n jañ jix io'm bhaan xiñ gu'nguxdhai mi' pui' ba xi jimda'.

¹¹ Ja'p pix kai'ch iñ dho gu' na tu'x ñaan-bigim nañ jax chu jam a'gi'ñ, nañ gu' panaas dhi' pix bhaan ge'kam jiñ chaat, gu' ji na gu'm aa' nañ dhi' bhaan tu jam a'gidha' na pim ba' aapi'm tu' ka'm jiñ ilhdha', cham tu' nañ aañ diilh ge'kam jiñ chaatit jam aagi'ñ nañ jax ja'k tu jim. Ja'p ji buus ba' na pimit jiñ chia nañ pu chu'm tu jam a'gidha' na pim ba' dhi' bhaan xim ga'ngada'. Cham tu'r jiñ jupaabkam am gu' gui' nam bhai' pai' oipot pui' kai'ch nam jix io'm jir jix kiki' tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam, aañ ba' gampai' pix bañ ilhii'ñ am. ¹² Dhi' bhaan jix maati' nañ aañ jir jix kii' tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam nañ xi ñakoo'ntugit mi' pui' xi jim na jax jix aa' sia pui' jiñ chulhiñiat. Sia dhi' bhaan jix maati' na ñich biix aixim jix bhai'm duukam jup tu duu jam bui na pim tu' cham pai' dhuuk pu chu'm niidhat. ¹³ Gio gu' aapi'm cham tu' bitaa'n bipio' ja bui gu jai'ch Xoi'kam jügi'ñdham nam nai' maap jum jumpadat jup tu daan, cham tu' pim dhi' ki'n bitaa'n bipio' na ñich cham tu' tu' jam taa na pim ki'n jiñ xiispa' jano' nañ bhai'p tu't jam bui. Xi chuñ uañdha' pim no' pimit pui' ja'k ilh, cha'pim dhi' ki'n jix buam jup bam aa'nda'.

Na pui' ba ja tida' gu Paablo na gio mui'p ja tii'mira'

¹⁴ Ba' aañ gio pix am jix bhai'p bañ bua nañ gio mui'p ba xi jam tii'miram, bar baikim ka' ba' dhi' nañ gio bhammi dir jup ba aaya' jam bui. Ba' maa'n nañ jax pix cham tu' jam tañidha' na pim tu' ki'n jiñ xiispa', nañ gu' aañ cham tu' mu gaagidha' gu tu' na pim bia', gu' ja'pji aapi'm nañ mu jam gaagidha'. Na gu' na pim jax bax maat ya' dhi oi'ñga'n no' jaroi' tu maamar, jum aa' na gu ja taat gaagidha' gu tuumiñ na ki'n tu ja taañxi'ñdha' gu maamra'n, cham tu' nam ja'kbui' kat tu taañxi'ñdha' gu ja taat. Aa'ñ ba' pu'ñi ip, aapi'm ja'p ji buan gu' na pim jir jiñ maamar. ¹⁵ Ba' aañ dhi' ki'n jix bhai' jam duñia' nañ ji'k ki'n pui' pup jiñ dhuuk diilh, sia ñich chi pui' ji bii. Sia aañ diilh jañ jam a'mkam xiñ chulhiñia' na ba' aapi'm jix bhai' tu jam jimia'. Jix io'm xi jam joi'gi'ñ iñ gu', cham maat iñ na jax ku pim ba' aapi'm cham ja'xbui' pui'p jiñ joi'gi'ñ mu dir bha ja'k.

¹⁶ Jix maat japim ip jiñ jaaduñ na ñich cham tu' tu' jam taa na pim ki'n jiñ xiispa', gu' ji nam gu' jai' sap pui' kai'ch na ñich ixchuixim ge'p jum duukam ma tu ma'iich jano' nañ bhai' dhir oilhimik jam bui, dai ji sap na pim gu' aapi'm pu cham maat na ñich jax duu. ¹⁷ ¿Ka' pim ji gu' aapi'm ja'p jum aa' aa na mit gui' pui' jam dooda na ñich miji ja joot nam mu jam tii'mpo'? ¹⁸ Jax dhui na gu'r jix bhai'kam gu Tiito nat mu jimik jam bui jumai biima'n ip na pui'p jir jix bhai'kam, nam gu' ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Mi' pix pui'p tu daa'ñchu' gu' gu Tiito na jax aañ, maa'n ii'mda' pix jup duuk ich, cham ilhii'ñ iñ ba' nat jix ixchuixim jup ma'iich gu tu' bhammi dir jam bui.

¹⁹ Gio gu' chi aapi'm ja'p jum aa'ñ jaaduñ nach pu kai'ñkam pix biix aixim soi' jam titdat mai'chim gu tu' na ba' ki'n jix bhai' tuch jimda' aach. Chaam tu' ji matgim, jax dhui na gu' gu Dios jix maat nach jax kai'ñkam pui' ja'k tu jam a'gi'ñ. Biix dhi' nach ji'k jax jam titda, dhi' na pim ki'n jum gu'nguxdha' na pim mi' pui' xi jiiimda' na jax jix aa' guch Xoi'kam. ²⁰ Nañ gu'x aa' na pim mi' pui' jiiimda' nañ pai' dhuuk gio mui'p jam tii'mira'. Jix buam tu tatdachia' gu' no' ñich ba jam tii na pim cham mi' pui' jiiim, cham tu'ñ ba' ka tu jam a'gidha' na pim jax ja'k bhaan jix bhai'm taat ka'. Jix buam gu' no' pim daim kokda, piam ku pim

xim jiiigak bixchu' pix bhaan, piam ku pim gu' biix aixim bhaan g'e'gorkam jum taat, piam ku pim gu' diilh pix xim jajo'i'gi'n, no' pim gu' pu cham jajo'i'gi'n gu' jai'. Piam ku pim jum i'iattulhi'n, piam ku pim jum a'a'ga, gammiji biix aixim ku pim pui'm bua na jax cham kii' ka'm nii'n gu' Dios. ²¹ Sian' dhi' bhaan jix buam jiin' aa' nañ pai' dhuuk bhammi dir ba ji buusnia' no' nich ja tii na maa'n nam jax kiasaim nam jum ua'tulhi'n gui' nam pu ua'tulhi'n jano' na nich bhammi dir xi øek. Jiin' xusuakchuda' dho gu' gu' Dios nañ jix xi'irai ja a'mkam dhi' dhi' ja'tkam nam tii ti jiiigi'n buiñor guch Xoi'kam. Mui' ja biim boppo am gu' gu' u'uub gam biix aixim gu' tu' nam diilh joidham ilhii'n nam pu tu buim nam jax tu jimdat nam chakui ti jii'ndhat buiñor guch Xoi'kam, ni ji'x ba' kum cham soi'm ilhdhat ja'k sulhii' ip gio.

13

Na ba ja aagi'ndha' gu' Paablo nam jax ja'k tu duiñchu'nda' gio na ja tabuimgidha'

¹ Ba' nañ jax ba kai'ch, dhi' bar baikim ka' nañ gio bhammi dir jup ba jam tigia'. Jup jum kai'ch gu' ñio'ki'n gu' Dios nach sap cham tu' ja'p pix bha kusbi'ndha' gu' jaro'i' no'ch cham bhai' maat no't silhkam cham am bua gu' tu', jii' ji no'm gook jix jai'ch piam ji'k baik gui' nam jix bhai'x maat ka' nat maaxik cham am bua, piam no' mit tii ja buupui ki'n nat tu' bhaan cham am bua nach ba' bhai' ba kusbidha'. ² Ba' aañ ya' dir gio pui'p ja tida gui' nam pum ua'tulhi'n jano' na nich gatuuk gio bhammi dir jup xi øek, nañ cham tu' ka ja joi'mda' no' maa'n nam jax jum ua'tulhi'n nañ gio mui'p jimda', pui' nich pu xi ja tiidak diilh jano', ³ nam gu' chix maachik kat pui'm bua nañ jax ja'k bhaankam guch Xoi'kam ja silhkada'. Na gu' guch Xoi'kam na pai' dhuuk jam silhka'nda', cham tu' na soi' jam titdada' na pim mi' pui'jimia', gu' ja'pjix oo' ñi'ook ki'n na tu jam a'gi'ndha' na pim ba' bhaan xim ga'ngada', ⁴ sia kut gu' gampai'm duu jano' na mit pai' dhuuk sissapak mua bhaan gu' u'uux na gai biit. Na gu' mi' dhir nat pai' dhuuk gio duadik jup bam, tajaan gu' Dios gui' na ki'n biix aixim jix bhaai'n ka' na pu tu duñaia'. Aach ba' pu'ni gampai'p tu'ii' xib, nach gu' buiñor ti jiiigi'n

guch Xoi'kam, gu' ji na gu' pui'ch a'm jup tajaanix gui' na ki'n bixchu'x bhaai' nach pu tu duñaia'. Mi' pim dho ba'ch machia' no' pim cham mi' pui' jiiim nach pai' dhuuk bhammi dir ji bubuakia'.

⁵ Xim ga'ngada' pim diilh no' pim silhkam buiñor ti jiiigi'n guch Xoi'kam, tu' pim jax xi dhuñaia' na pim bhaan machia'. Jix bhai' pim xim ga'ngada' no' jam a'm ti niidhim guch Xoi'kam pui' na pim jax ja'k tu jim piam ku gu' cham. ⁶ Biix japim xim ga'ngada' no'r am piam ku gu' cham pui' nach jax ja'k jup tu jim aach. Aach diilh jix maat gu' na chich chakui tu' bhaan gai suulh, mi' pui' pu jiiim ich na jax jix aa' guch Xoi'kam. ⁷ Gu' ba' no' pim gu' aapi'm tu'ch ñii'ñxi'n nach bhaan gai suulhgichu', aach jam a'mkam tu daan na pim aapi'm cham tu' bhaan gai suulhgia'. Cham tu'ch jam a'mkam tu daanda' nach aach xi'r jix kiki' ja'tkam, gu' ja'pji ja'p pix nach jam a'mkam tu daanda' na pim ba'x bhai' mi' pui' jiiimda'. ⁸ Aach dai pui' pix tu duiñchu' gu' na jax pix jix kii' ka'm nii'n gu' Dios, cham tu' nach maakam tu duiñchu' na jax cham jir mi' pui'. ⁹ Pui' kuch ba'x bhai' pix jich chaat ka' sia ku cham bhai' tuch jim, nach gu'x maat na pim dhi' ki'n jum gu'nguxdhai mi' pui' xi jiiimda' aapi'm. Gammijich pu jam a'mkam tu daanda' na ba' gu' Dios jam palhbuidha' na pim jir jix kiki' ja'tkam ka', na pim cham tu' u'ua'tulhdhix ka'. ¹⁰ Biipi' dir jañ mui' pu ba tu jam ua'ni'n bhaan dhi'ni' u'uan na pim jax ja'k tui'ngida' nañ ba' cham xi'x oo' ki'n tu jam a'gidha' nañ pai' dhuuk bhammi dir aaya'. Jiin' chajaan gu' gu' Dios gui' nañ ki'n biix aixim pu tu duñaia' nañ jax ilhii'ndha', dai nat cham tu' pu kai'nikam jiin' chajaan nañ cham pai' jam matgilhdha' ya' dir dhi' oi'nga'n, gu' ja'pji nañ ba' dhi' ki'n jix io'm ja kabkadidha' guch Xoi'kam jiiigi'ndham.

¹¹ Ja'p jañ ba'p xi jam tiidam jiin' jaaduñ jich Xoi'kam bhaan nañ ba' moo ja'xbui' pix tu jam ua'ndha': Aañ jix aa' na pim gammijix bhai'm taatit tu oi'nika'. Xi gaagidhat japim na jax ja'k jix bhai' tu jam jimda' na pim ya' kap tu'ii' dhi' oi'nga'n bhaan. Xim gu'nguxdhat japim ip biix ji'ma'n na pim jax ja'k mi' pui' jiiimda' na jax jix aa' gu' Dios. Gio na pim jix bhai' kai'chit, cha'pim daim kokdada' na ba' gu' Dios xi jam joi'mdat jam a'm ti nii'ndha', na gu' gu' Dios cham tu'

pui' bhanaa'. ¹²Xim ñiñio'kdhat japim ip na jax ja'k bhaan jix maati' ka' na pim xim ja joi'gi'n. ¹³Ya' dir mu jam ñio'ki'ñ am biix guch Xoi'kam jii'gi'ñdham.

¹⁴Ba' gu Dios gui' nax chu joi'gi'n biima'n gu Gø'kam jich Xoi'kam gio gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' pix jam a'm jup tui'ñgi-da' am gammiji. Ja'pni daipu'.

GU UA'NA'N GU PAABLO NAT
TU JA UA'NXI GUI' NAM TI
JHGI'N BUIÑOR GUCH XOI'KAM
NAM
GALAASIA OI'DHA'

Na ba ja ñio'kdha' gu Paablo

¹ Aañ jir Paablo, jir nobii'n in guch Xoi'kam. Diihl guch Xoi'kam biima'n gu Gi'korga'n Dios pu chu'm ki'n jiñ dhai mit, cham tu' na mit gu jax chu'm ja'tkam ya' kam dhi oi'nga'n pu chu'm ki'n jiñ dhai. Gu Gi'korga'n guch Xoi'kam, dhi' pix jañ aagit jup kai'ch gui' nat jano' mi' dhir du-a'ndhak bamii' koi'nga'n tir. ² Ba' aañi' gio ja biim biix guch Xoi'kam jüigi'ndham nam ji'k jiñ biim jup tu'ii', mu tu jam ua'ñi'ñ ich biix aapi'm na pim ji'k kap maap jum jumpadat tu daan buiñor guch Xoi'kam na ji'x Galaasia bhaan bipio' gu dibir. ³ Ba' gu Dios jich Gi'kora' gio gu Ge'kam jich Xoi'kam pix git xi jam joi'mdat gammiji jam tajaandhidha' am gui' na pim ki'n joidham jix bhai'm taatit tu oi'rika'. ⁴ Guch Xoi'kam diihl jum do'ñcho na mit mua na ba' pu'ñi ja'k tu namkix ka' guch ua'tulhdhara', gam na ba' cham tu'ch dhaam kap tui'ka' gux buam jum duukam na ya' dhi oi'nga'n jix jai'ch, nat gu' pu kai'ñkam bha jii na ya' pui' tu duñia' na jax jix aa' gu Dios. ⁵ Ba' dai gui'ch pix ge'kamtu'nda' gammiji sia nar pai' dhuuk ka' git. ⁶ lam git jach moo biix pui' duiñchu'nda'!

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na maa'n pix jix jai'ch gui' na silhkam bhaan tum a'ga gu ñio'ki'ñ guch Xoi'kam

⁶ Gu Dios jam a'm ti ti aapi'm na pim ba'r ja'tkam tugi'ñ ka', bhaan guch Xoi'kam matgir nat tu' silhkam xi jam joi'mdak jam a'm ti ti. Gu' pix ji nañ gu' cham maat na pim jax kai'ñkam jotmoda' maakam jup ba tu jim na jax ja'k cham aa' gu Dios. Cham japim mi' pui' ka jiiim, jumai bhaan gu ñi'ook japim pix bhaan ba tu daa'ñchu', cham tu' kia' gui' na jax chu'm pik jir silhkam. ⁷ Gu' ji na gu' maa'n pix jix jai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na silhkam tu a'ga, cham tu' gook, gu' pix ji nam gu' mi' dhir jai' maakam

duñiim na jax ja'k cham jir silhkam. Mi' ba' maakam ja'k jup ba jam bhiihchdhatu' am aapi'm, na pim gu' mi' cham ka maat na jax pik tu'm jir silhkam. ⁸ Ku gu' no' jaro!' maakam jam aagi'ñ gu ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, no' cham tu' pui' ja'k na chich aach jax ja'k tu jam a'gi, aañ pu kai'ch na git iam tulhiñchuda' dhi' gu Dios. Cham jax bua sia chi moo maadit gui' nach maap tu a'ga no'm maakam jam aagi'ñ na jax cham jir silhkam, piam sia kut maadit gu nobii'ñ gu Dios jix dhaam dir ya' ji øøk. ⁹ Gioñ moo pui'p xi chi'ya': No' jaro!' maadit maakam jam aagi'ñ gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, cham tu' pui' ja'k na chich jax ja'k tu jam a'gi, pu kai'ch in na git iam tulhiñchuda' gu Dios sia pik nar jax ka' git.

¹⁰ Aañ cham tu' ja niira gu' gu ja'tkam nam pu ti'ya' nañ jir jix ki' maa'nkam, piam no'ñ mi' pui' tu a'ga, gu' ja'ppi gu Dios nañ aañ niira na pu ti'ya'. Na gu' no'ñ aañ jix aa'nda' git nañ jix bhai' bi'ya' ja bui gu ja'tkam, cham tu' silhkam jir tujuandam tugi'ñ ka'ñ git guch Xoi'kam.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo nat jax dhuuk mi'ji buus nar nobii'ñ ka' guch Xoi'kam

¹¹ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ jix aa' na pim jix bhai'x mat ka' nat cham tu' jaro!' ja'p pix pui' ja'k jim aagak gu jax chu'm maa'nkam ya' kam dhi oi'nga'n pu chu'm nai' ji chu a'ga dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, dhi' nañ aañ jax chu'm bhaan tu a'ga. ¹² Cha'pim jax jum aa'nda' nat jaro!' jax chu'm maa'nkam pu chu'm jiñ aa'ndhak nai'ñ joot nañ nai' pu chu'm tu a'ga', gu' ja'ppi diihl guch Xoi'kam nat pui' ja'k jiñ aa'ndhak nai'ñ joot.

¹³ Jix maat japim dho nañ aañ jax jir tu'm kat nañ chakui buiñor ti jii'ndhat guch Xoi'kam, nañ mi' pui' ka tu daa'ñchu'nda' nam ji'k jax tu jim gu Israel kam ja'tkam gui' nam cham ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Jix bhaamut jañ ja gaagidha' gui' nam ti jüigi'ñ, jix ja koodaktu'nda' in. ¹⁴ Aañ pik jix io'm biipi' pup xiñ chaattu'nda' nañ mi' pui' xi chu duñiidha' nach ji'k jax tu jimda' biix nach ji'k jir Israel kam ja'tkam jano' nañ cham ti jüigi'ndha'. Cham jaro!' gui' nach ji'k maa'n nach jax jich chaat ka' kum iam jiñ jupaab jimmida' nam sap pik ba' ti mi' pui'p xi chu duiñchu'nda'. Aañ jix io'm jix iihhi'ndha' gu' na jax tu aagix ka',

pui' kuñ ba' mi' pui' xi chu duñiidha' nam jax tu jimdat guch bopxi kat. ¹⁵ Gu' ji nat gu' gu Dios pu bijik dir xiñ joi'mdak jiñ a'm pu ti tiñ nañ pu'ñir tujuandam tugi'ñ ka', pu bii'pi' dir jiñ a'm ba ti tiñ na ñich chakuu maaxir. Ba' yammi nat pai' dhuuk jup ilh diilh gu Dios, ¹⁶ bañ mattuda gu Maraa'n nañ ba' bhaankam nai' ji chu a'ga' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ na bhaan tu a'ga nam jax ja'k dui cham mu ja'k ka bhiiya' gu ja'tkam nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha', gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam jañ tu ja a'gidha'. Gu' ba' aañ jano' cham pai' mu pai' gaagam gu jaroi' nañ tikka' nañ jax ja'k ba ji chu duña' ja bui gu ja'tkam, piam nañ jax ja'k ba ji chu ja a'gidha'. ¹⁷ Ni ku ñich cham ja tiigim ip gui' nam pu bii'pi' dir bar noonbi'ñ guch Xoi'kam nam Jerusaleen jup tui'ka' nañ xi ja tikkada' git. Jax dhui na ñich gu' moo jano' mu ja'k pu bhii maa'n kap na pai' Araabia bhaan bipio' gu dibiir, gio mi' dhir Damaasko ja'k jañich pu bhii ip.

¹⁸ Baik oidha' ki'n jañich ba' mui' ka jii Jerusaleen, jano' ñich kia'pix ba maat gu Peegro. Dhi' buiñor juruuñ jañich mambhix daman jix chamaam tanoohl. ¹⁹ Ba' mi' dhir dai'pu' gu Santiago ñich pix ba ti, gui' nar ja'mi'ñ gu Ge'kam jich Xoi'kam. Pu dai'pu' dhi' pix ba', cham jañich jumai pup ka ti gui' nam jir noonbi'ñ guch Xoi'kam. ²⁰ Jir silhkam dhi' pui' nañ ji'k jax jam titda, cham tu' nañ pui' pix kai'ch. Jix maat sia gu Dios nañ silhkam jup kai'ch.

²¹ Ba' gatuuk jañich mu ja'k pu bhii ip na pai' Siiria gio Siliisia bhaan bipio' gu dippir, ji'kchi kap jañich ai mi ja'p. ²² Ba' jano' pu cham jiñ mat ka' am guch Xoi'kam jii'gi'ñdham bix kap nam ji'k kap maap jum jumpadat tu daanda' na ji'x jir Judea, pu cham jiñ ñii'ñdha' am maaxik. ²³ Dai sap ja'pni' pix ja keeke' am jai' nam kai'chdha': "Xib sap mu pai' oirit ba tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam gui' na ka xich bhaamkidhat ka xich koodak ka'. Pu chu'm sap jup ba tu a'ga na jax chu'm cham aa'nda' na git cham pai' pu chu'm ka tum a'gada'." ²⁴ Jix bhai'm taat am sap ba' buiñor gu Dios nañ jax ja'k bar tu'm xib.

2

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na mit joidham

jix kiigall gu jai' noonbi'ñ guch Xoi'kam

¹ Ba' mambhix daman maakob oidha' xip duu na ñich gio mui'p jii Jerusaleen biima'n gu Bernabee, bix gu Tiito ñich xi baidhak. ² Gu Dios pix pui' ja'k jiñ jurtuda gu' nañ mu jimia' na ñich ba' aañ mui'p jii. Ba' bhammi nach bap tu'ii' Jerusaleen, maa'n kap jachich bach jumaap dilhkob ja biim gui' nam ji'k jix io'm jir jix chu mamatda' ja bui bix guch Xoi'kam jii'gi'ñdham. Ba' aañ xi ja aagi'ñ nañ jax ja'k tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na bhaan tu a'ga nam jax ja'k dui cham mu ja'k ka bhiiya' gu ja'tkam nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha', xi ja aagi'ñ iñ nañ pu'ñi' chu'm ja bui tu a'ga gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. Ba' dhi' na ñich ja aa'ñ, ja'p kai'ñkam ja aa'ñ jañich nam gui' mu dir bha ja'k jiñ aagi'ñdha' no'r am pui' nañ jax ja'k tu a'ga piam ku gu' cham, nañ gu'x maachim no' cham jir tu' kub nañ jax ja'k tu ja a'gi'ñ. ³ Ba' cham pai' jax kai'ch am. Sia gu Tiito nañ bai'ñchu', cham pai' jax titda am sia ku cham jir Israel kam maa'nkam. Cham pai' jax titda am no'p jum aa' nam matgilhdha' na ba' bhaan bax maati' ka' na jai'p bar Israel kam maa'nkam. ⁴ Jix maat iñ gu' nam jai' dhit bhai'p oipoda' gui' nam sap pui'p ti jii'gi'ñdha' ti buiñor guch Xoi'kam, gu' nam jax dhui bhai'ch mai'chidha' nach sap gio mi' pui'p tu dagia' nam ji'k jax tu jim gu Israel kam ja'tkam gui' nam cham ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Tii chian am gu' gu Tiito nam matgilhdha' na ba' jai'p bar Israel kam maa'nkam ka'. Jax dhui na gu' aach dhi' pui' ja'k cham kam aa' nach pui' ka tu buada', cham tu'ch dhaam kap tu'ii' gu' pui' nam jax ja'k tu jim, nat gu' aach guch Xoi'kam mi' dhir bach boosolh. Ba' dhi' bhaan jix maati' nam cham tu' silhkam buiñor ti jii'gi'ñdha' guch Xoi'kam, nam pui' pix xi iatad jix xi'lhim bha ja'p jich iatgi'ñ. ⁵ Gu' ji nach gu' aach xi gu'ki'nda' sia kum jax jich chitda, ni ji'x dho moo ku chich am pui' tii nach mi' pui' jimia', nach gu' aach jix aa' na pim mi' pui'p tu dagia' bhaan gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam nar silhkam pui' na jax jum kai'ch.

⁶ Ba' gui' nam jir jix chu mamatda' ja bui bix guch Xoi'kam jii'gi'ñdham, cham pai' jax jiñ chii'n jamit nañ jax ba kai'ch no'ñ tu'

cham mi' pu duiñchu' nañ jax tu a'ga gux bhaim kai'chdham ñio'ki'n' guch Xoi'kam. Cham pai' jax jiñ chitdam ip no' tu' pup jum aa' nañ mi' xi binda' dhi' nañ jax ja'k tu a'ga. Gu' ji nañ gu' cham maat no'm silhkam jir jix chu mamatdagim ka' ba' cham. Gio gu' cham jax bua sia kuñ cham maat no'm jir jix chu mamatdagim, na gu' gu Dios cham tu' dhi' ki'n xich joi'mda'. ⁷Gu' ji nam gu' ja'kbui' kat Jup jiñ chitda nat sap aañ jiñ a'm ti tii gu Dios nañ tu ja a'gidha' gux bhaim kai'chdham ñio'ki'n' guch Xoi'kam gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, gu' ba' gu Peegro bhaan Jup ti tii sap na tu ja a'gidha' gu Israel kam ja'tkam. ⁸Ba' gu Dios, dhi' nat Peegro bhaan ti tii na nai' tu ja a'gidha' gui' nam jir Israel kam ja'tkam, dhi' pix gu Dios nat aañ jiñ a'm Jup ti tii nañ pui' nai'p tu ja a'gidha' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam.

⁹Ba' gu Santiago gio gu Peegro gio ba' gu Juan, dhi' nax io'm jix bhaai' nam jax ja'k ti'ya' ja bui biix guch Xoi'kam jii'gi'ndham, dhi' biix pui'p tii mit nat aañ jiñ a'm ti tii gu Dios nañ nai' tu ja a'gidha' gux bhaim kai'chdham ñio'ki'n' guch Xoi'kam gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. Gu' ba' na bhaan jix maati' ka' nach maap pu chu'm ka'm tu juana', bhai' xiñ dhaa'ñ jamit gu ja noonob, panaas ku chich jich ñiñio'ki, sia biix gu Bernabee bhai'p xi dhaa'ñ jamit, nat gu' dhi' ba' bhaan bii nañ biim nai' tu a'ga'. Ba' gui' diih sap ja bui tu a'ga am dai gu Israel kam ja'tkam. ¹⁰Ba' ja'pni soi'p xich chii'n jamit nach sap siamrix joi'mdat jix bhai' xi ja bua't' gui' nam cham tu' bia' ni ji'x, na pu cham bhaai' nam pai' dhir u'ji gu tu' ki'n tu saba'da'. Ba' aañ dhi' pui' tii duiñchu', cham mik buppa iñ.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nat ñiok gu Peegro bhammi Antiokiya

¹¹Ba' maa'nim nat mu jii gu Peegro Antiokiya, ñiok jañich maaxik bhai' ji ñiidhat buibsaram, na gu' buam pix tu jim na jax cham kii' ka'm niñ'ñ gu Dios. ¹²Biipi' dir ja biim ka xi chu kua'da' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. Ba' mikkat na mit bhammip ba ji bubua ji'kchi gui' nam bhaankam bhammi ja'p oipim gu Santiago, cham tu' ja biim ka tu kua', nat gu' bax ja iñbi. Mi' pui' tu daa'ñchu' am gu' nam jax tu jim gu Israel kam ja'tkam nam cham

ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, jum aa'nda' sap gu' nam matgillhdhix ka' sia kum gu'p ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, mi' dhir ba' bax bhaai'n ka' ip nam ja biim tu kua'da' gui' nam jir Israel kam ja'tkam. ¹³Ba' gui' nam jir Antiokiya kam nam pui' tiip ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, jai' mi' pui' tiip ba tu daagik jamit nam jax ji ñiidhat gu Peegro na jax ja'k tu jim, nam gu' pui'p jir Israel kam ja'tkam, sia jai' gu Bernabee pui' ja'k Jup xi chu jii. ¹⁴Ba' pui' na mit jax ja'k tu jii, dhi' cham tu' pui'm kai'ch gux bhaim kai'chdham ñio'ki'n' guch Xoi'kam nach pu'ñi ja'k tu jimda'. Pui' ku ñich ba' pu tii'n gu Peegro nam biix dhit xi che kœ guch Xoi'kam jii'gi'ndham gui' nam ji'k jir Antiokiya kam. Ja'pniñ moo titda: "Aap nap jir Israel kam maa'nkam, pui' ja'k jap tu jimdat nap panaas pu cham tu'r Israel kam maa'nkam. Gu' ba' xib, jax kup ba'p ba ja chian gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nam mi' pui' jimia' na jax gui' nam jir Israel kam ja'tkam? Na gu' cham jir am gu pui'."

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na dai pix no' jaroi' tu' silhkam buiñor ba ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam, cham tu' mu ja'k ka bhiiya' na pai' gammiji mi' pup jum tullhiñdha'

¹⁵Aach dho pui' tiich chii'ti' nach jir Israel kam ja'tkam, nach mi' pui' jiiim panaas na ji'k jax tu aagix gu ñio'ki'n' gu Dios, ba' cham tu' pui'r jich chii'tgidam ich nach jir jix u'ua'tulhdhix kam, ja'p na jax gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. ¹⁶Gu' pix ji nach gu'x bhai'x maat na gu Dios cham ji'xkat ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara' gui' nam mi' pui' tii xi chu duñiim na ji'k jax tu aagix ja bui gu Israel kam ja'tkam, gu' gui' ji na ja uañ'ñ nam tu' silhkam soi'm ilhdhai buiñor ba ti jii'ndha' guch Xoi'kam. Pui' ku chich ba' aach tu' silhkam soi'ch ilhdhak buiñor ti jii'ñ nach jix aagit nach uañdha' guch ua'tulhdhara' gu Dios, cham tu'ch mi' pui' ka tu daa'ñchu' na ji'k jax tu aagix, na gu' dhi' cham ji'xkat jich palhbuidha'.

¹⁷Gu' ba' aach nach gaagim nach jax ja'k jix bhai' bi'ya' buiñor gu Dios bhaankam guch Xoi'kam, gu' ji nam gu' jai' pui' ilhi-i'ñ nach aach ji ba'r di' gux u'ua'tulhdhix kam, jax'p kai'nikam Jup kai'chdha'm aa ba' na guch Xoi'kam ua'tulhdhara' bhaan Jup tui'dhi'? Chaam tu' ji matgim. ¹⁸Na gu' dhi'

ja'pni na jax gu tu' no' ñich xi iarak nañ pui' ilhii'ñ na cham tu' bhai', gu' ji no' ñich gu' gatuuk gio mi'p kii, dhi' bhaan jix maati' ka' na cham jir am pui' nañ jax tu bua. ¹⁹ Aa' nañ gu' cham tu' mi' pui' ka tu daa'ñichu' na ji'k jax tu aagix gu bijik ñir kam, ja'p ji buusan nañ muukix buiñor dhi'. Kuñ ji gu' dua ji buiñor gu Dios, nañ gu' dai pui' pix ja'k ba tu duñiim na jax jix aa', cham tu' kia' na jax ja'k tu aagix. ²⁰ Biima'n muu ñich gu' guch Xoi'kam jano' na mit pai' dhuuk muu. Ba' na ñich pai' dhuuk biima'n duadik giop bam, cham jañ kar pu chu'm nañ jax jir tu'm kat biipi' ñir, bar jumai iñ. Guch Xoi'kam pix jiñ a'm pup kio ba' mi' dhir, dai ba' nañ soi'ñ ilhdhat pix buiñor ba ti jügi'ñ, nat gu' xiñ joi'mdak jiñ a'mkam muu. Dhi'r di' gu' gu' Maraa'n gu Dios. ²¹ Ba' aañ ti jügi'ñ dhi' pui' nat jax ja'k tu duu gu Dios xich joi'mdak, na gu' cham kam aa' nach mi' pui' ka tu duñiidha' na jax tu aagix. Na gu' no' pui' ja'k xich joi'mdat jich a'm ti ñiidhidha' git gu Dios nach mi' pui' tu duñiidha' na ji'k jax tu aagix, jir tu' kub ka' git pix ba' guch Xoi'kam nat ba muu bhaan gu u'uux na gai biit.

3

Na pui' ba ja tiida' gu Paablo no'm mi' pui' jimia' na jax chu aagix gu bijik ñir kam piam ku gu' nam silh pix ba ti jügi'ñdha' soi'm ilhdhat buiñor guch Xoi'kam

¹ Ja'p moo cham am watu' pim aapi'm na pim Galaasia oi'dha' na pim tii buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam! ¿Jaroo biix aixim jam titdaimik maakam jam iatgi na jax cham jir silhkam? Maaxik jam aa'ñ jachich gu' nat jax ja'k jum duu guch Xoi'kam nat muu bhaan gu u'uux na gai biit. ¿Ja'p cham jam jur bia' pim panaas! ² Jano' nat jam a'm jum tajaa guch Dhuudu' kam jix Uañ li'mdaga'n gu Dios, ¿na pim mi' pui' jiiim aa na ji'k jax tu aagix gu' nat Moisees tu ua'nak kut ba' jam a'm jum tajaa, ka' na pimit ti jii'ñ aa nar silhkam pui' na pimit jax ja'k kai guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam? ¿Jia na gu' na pimit ti jii'ñ na maaxik jir silhkam pui' na jax jum kai'ch? Jiñ aagi'ñdha' pim. ³ Ja'p cham ji'x jam jur bia' pim panaas ku pim ba' pui'm bua! Tiñ na pim gu' biipi' ñir ka xix aa'nda' na jam a'm jum tui'ñgit jam palhbui'ñchu'nda' guch

Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' na pim jax ja'k mi' pui' jiiimda', gu' ji na pimit gu' xib ja'p xi dhuuk, dñilh japim pix mi' pui' ba tu duiñchu' na pim jax pix ilhii'ñ. Ya' pix jup jir ja duiñ gu' gu ja'tkam dhi' na pim jax chu'm bhaan ba tu daa'ñichu'. ⁴ Biix aixim japimit tii xi chu maat panaas na pim jax ja'k mi' pui' jiiimda' git na jax jix aa' gu Dios, gu' pix ji na pimit gu' bak pu cham tu' maat. Cham ilhii'ñ iñ na pimit moo cham tu'p maat. ⁵ Jano' na jam a'm jam tajaan'ñidha' gu Dios guch Dhuudu' kam jix Uañ li'mda', gio na biix aixim jix bhai'm duukam jup tu buada' jam bui na pim tu' cham pai' dhuuk pui' ti ñii'ñdha', dhi' cham tu' pu kai'ñkam pui' tu buada' na pim mi' pui' jiiimda' na jax tu aagix, gu' ja'ppi na pim silhkam ti jügi'ñdha' na maaxik jir pui' na jax jum kai'ch guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam.

⁶ Pui'm duu gu' bijik gu Abraam, nat tu' silhkam ti jii'ñ pix buiñor gu Dios, pui' kut ba' gu Dios bhammi ñir bha ja'k pui'p tii nar jix kii' maa'nkam. ⁷ Gu' ba' gui' nam tu' silhkam jir bopxi'ñ ka' gu Abraam, jum aa' nam pu'ñi tu' silhkam ti jügi'ñdha' soi'm ilhdhat buiñor gu Dios. ⁸ Gio gu' pui'p tu ua'ñix maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik ñir kam gu ñio'ki'ñ gu Dios na saak sia gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam jix kiki' ja'tkam ja tigia' gu Dios, dai pix no'm tu' silhkam soi'm ilhdhat buiñor ba ti jügi'ñ. Pui' ku ba'p titda gu Dios gu Abraam: “Jix bhai' tu ja jimia' biix gu ja'tkam aap jum a'mkam.” ⁹ Ba' bhaankam gu Abraam, gu Dios biix jix kiki' ja'tkam ja tigia' gui' nam ji'k soi'm ilhdhai tu' silhkam buiñor ba ti jii'ñdha', ja'p nat jax soi'm ilhdhak tu' silhkam buiñor ti jii'ñ dñilh gu Abraam.

¹⁰ Gu' ba' gui' nam ji'k mi' pui' jiiimda' na ji'k jax tu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak nam pui' jim aagit na git dhi' ki'n jix bhai' tu ja jimia', dhi' cham tu' bhai' tu ja jimia'. Na gu' ja'pniim kai'ch: “Ba' gu jaroi' na cham biix pui' tu duñia' na ji'k jax tu aagix dhi' na ba tu ua'ñix, gu Dios pui' ti'ya' na dhi'm tullhiña' sia pik nar jax ka' git. Siat chi moo maa'n kap pix cham am bua, na gu' ja'p ji buusnia' na pu biix maa'n jimdam cham am bua' na ji'k jax tu aagix ka'.” ¹¹ Gu' ba' na gu' cham ji'xdha' jaroi'x bhai' bi'ya' buiñor gu Dios dhi' ki'n na jax tu aagix

na tu ua'niix, pui' kut ba' ja'pnip tu ua'nak maadit gu bijik dir kam: "Gu jaroi' na soi'm ilhdhat tu' silhkam buiñor ti jüigi'ndha' gu Dios, diihl gu Dios pui' ba ilhdha' nar jix ki' maa'nkam." ¹² Gu' ba' no'ch jix bhai' bi'iidha' git buiñor gu Dios nach mi' pui' tu duñiidha' na ji'k jax tu aagix na tu ua'niix, dai pui' pix ja'k jach Jup tu duñiidha' git, ba' cham tu'm aa'nda' git nach silh pix soi'ch ilhdhat buiñor ti jüigi'ndha' gu Dios. Na gu' ja'p iam ja'pnip jum kai'ch nat tu ua'nak gu Moisees na jax ja'k tu aagix ka': "Gu jaroi' na biix mi' pui' tu duñiidha' na ji'k jax tu aagix dhi' na ba tu ua'niix, dhi' ki'n jix bhai' tu jimia' buiñor gu Dios."

¹³ Gu' ba' guch Xoi'kam mi' dhir jich boosolh nach pai' cham ji'xdha' mi' pui' jimia', mi' dhir jich boosolh nat pai' gu Dios pui' ba ti'ik nach jich chulhiña' git, nach gu' cham tu' biix mi' pui' tu duñiidha' na ji'k jax tu aagix ka'. Guch Xoi'kam ba' ja'p ji buus nat diihl mi' ja'k ji bii, jich a'mkam ba' cham bhai' tu jii. Na gu' ja'pnip tu ua'niix ja'p iam mi' na pai' tu daa na jax ja'k tu aagix: "Gu jaroi' na bhaan mukia' gu u'uux na gai biit, dhi' bhaan jix maati' ka' nat ge'kam ki'n jix buam tu duu." ¹⁴ Ba' dhi' pui' ja'k tum duu na ba' bhaankam guch Xoi'kam jai' ja a'm Jup bi'ya' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam dhi' nat tu' iimchuxdhak gu Dios gu Abraam, dai pix no'm soi'm ilhdhat tu' silhkam buiñor ba ti jüigi'n. Gio na ba' pu'ni biix jich a'm jich chajaandha' gu Dios gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mdaga'n aach nach ji'k buiñor ti jüigi'ndha' guch Xoi'kam, pui' nat jax ti'ik bijik.

Na bhaan ba tu a'ga' gu Paablo na ji'k jax chu aagix gio gui' nat tu' tu' iimchuxdhak gu Dios gu Abraam

¹⁵ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, ya' kam dhi oi'nga'n jañ bhaan xi chu jam a'gidha' na pim ba'x maati' jiñ kaaya' nañ jax kai'nikam Jup kai'ch. Pui' na pim jax bax maat, no' mit gook maap xi chu a'gak gu ja'tkam nam jax ja'k duña' gu tu', jum aa'nda' nam u'uan ta'm tu ua'na', bitaa'n jam ba' mi'p xi dharsa' nam jax tii' na ba' dhi' bhaan jix maati' ka' na pui' tu tui'ka'. Ba' cham ji'xdha' jaroi' gio maakam Jup ka duña' pui' na jax ja'k ba tu ua'niix ka', pui' ja'k pup tui'ka'. ¹⁶ Ba' pu'ni ip gu Dios

na mit gook dit maa'n ñi'ook Jup duu gu Abraam bijik. Gu Dios pui' ja'k tii'n gu Abraam nax bhai' tu jimia' diihl gio gu bopxi'n nam jai'chdhilhia' gatuuk. Ba' dhi' nam jir bopxi'n ka' gatuuk, cham tu' ja'p kai'nikam Jup kai'ch na diihl pix jix bhai' tu ja jimia', gu' ja'pji na maadit mi' dhir Jup jai'chdhilhia' nam ba' dhi' bhaankam jix bhai' tu jimia', dhi' ba'ch Xoi'kam nat xib ya' ba jai'chdhir. ¹⁷ Kani nañ jix bhai' xi jam aagi'ndha' na jax pik ja'k tu tu'ii' dhi'. Pui' nat jax ja'k tii'n gu Dios gu Abraam, tu' silhkam ki'n pui' tii'n na pui' tu duña', ba' cham tu' na gio maakam Jup ba kai'chdha', sia kut bap duu gu maakob sianto daman maa'n oo'm mambhiix oi'dha' nat ba' mi' dhir Jup ba jai'chdhir na jax ja'k tu aagix ka' nat tu ua'nak gu Moisees. ¹⁸ Na gu' no' gu Dios git jix bhai' ja duñiidha' dai gui' nam mi' pui' tu duñiidha' na ji'k jax tu aagix, dhi' cham tu' pui' ja'k ka duiñchu'nda' git nat jax ja'k tiidak gu Abraam. Na gu' jano' nat pai' dhuuk pui' tii'n gu Dios, cham pai' jax titda na tu' jax xi dhuña' na ba' pui' tu duña' nat jax tii'n.

¹⁹ ¿Gu' tu' ji chi ba'x bhaai' pui' na ji'k jax tu aagix? Aa dho biipi' dir nat pui' xi chiidak gu Dios gu Abraam nax bhai' tu ja jimia' ip gu bopxi'n, gu Dios pix diihl gatuuk jich maa dhi' pui' na ji'k jax tu aagix nach ba' dhi' bhaan pix jix mat ka' nach tu' bhaan jich ua'tulhi'ndha', ba' jano' juugit pix tu'x bhaai'n ka' na pai' dhuuk pu'ni jai'chdhilhia' maadit gu boxii'n gu Abraam, dhi' na bhaankam jix bhai' tu ja jimia' gu jai' bopxi'n. Ba' dhi' pui' na ji'k jax tu aagix, gu noonbi'n gu Dios jamit maa gu Moisees nat bha ja joot diihl gu Dios, mi' dhir ba' gu Moisees diihl Jup jich aagi'n nach ba' mi' pui' jiiimda' git. ²⁰ Gu' ji na gu' jano' nat pai' dhuuk maa'n ñi'ook Jup duu gu Dios biima'n gu Abraam, cham tu' jumai pix pu tii'n gu Dios na ba' mi' dhir pui'p tiida' gu Abraam, gu' ja'pji diihl maaxik nat pu tii'n. Ba' xib cham tu' kam aa' nach mi' pui' ka tu daa'ñchu'nda' na jax tu aagix, nat gu' diihl guch Xoi'kam ya' eek jich boi'ni nach jax ja'k mi' pui' jimia' na ba'x bhai' tuch jimia', na gu' ja'xbui'p jir ge'kam na gu Dios.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo nat tu' ki'n jich palhbui pui' na jax chu aagix

²¹ ʔJa'p kai'nikam jup kai'ch iñ aa ba' panaas na pui' nat jax tu ua'nak gu Moisees na tu aagix ka', dhi' bhaan jix maati' na cham tu' pui' ka tu duñia' gu Dios nat jax tiidak gu Abraam, na gu' pui' xib cham tu' ka bhai' nat jax tu ua'nak gu Moisees na tu aagix ka'? Chaam tu' ji matgim. Na gu' no' pui' ja'k jix bhai' tuch jimda' git nach mi' pui'jiimda' pix na ji'k jax tu aagix, jum aa'nda' git nach dai dhi' bhaan jup tu daa'nchu'nda' nach ba'x bhai' bi'iidha' buiñor gu Dios. ²² Gu' ji na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam na gu ua'tulhdhara' biix ja daam jup tu'ii' gu ja'tkam. Gu' ba' gui' nam ji'k pu'ñi tu' silhkam buiñor ba ti jii'ndha' guch Xoi'kam, mi' dhir ba ja bubuaxdha' gu Dios, na gu' dhi' pu'ñir jum duukam nat jax tiidak gu Abraam.

²³ Bii'pi' dir nach chakui tu' silhkam buiñor ti jii'gi'ndha' guch Xoi'kam, ja'p ji buusandat na mu pai'ch kuupka' ja'p na gux i'xkum dhi' na jax ja'k tu aagix ka'. Ya' juugit jich kuu nat pai' dhuuk jum ai nach soi'ch ilhdhai tu' silhkam buiñor ti jii'ndha' guch Xoi'kam. ²⁴ Ba' dhi' pui' na ji'k jax tu aagix ka', ja'p jup ji buus na panaas bhai' puch bai'nchu', yammi ba' xich dho'ncho na pai' guch Xoi'kam. Ja'p na jax maadi' gu tujuandam na ja aa'ndhidha' gu a'aalh nam jax ja'k tui'ngida', nam pai' bar ge'ger ja'tkam ka' nam ba' mi' dhir diilh bax mat ka'. ²⁵ Gu' ji na gu' xib nat bam ai na dai guch Xoi'kam pix bax bhaai' nach buiñor soi'ch ilhdhat tu' silhkam ba ti jii'gi'ndha', cham tu' kam aa' na pui kar jich boi'tu'nda' dhi' pui' na ji'k jax tu aagix, cham kam aa' na kach aa'ndhidha' nach jax ja'k tui'ngida'.

²⁶ Pui' na jax aapi'm xib, bar maamra'n japim gu Dios, na pimit gu' soi'm ilhdhak tu' silhkam buiñor ba ti jii'ñ guch Xoi'kam, ²⁷ na pimit gu'm bopko suudai' ki'n. Dhi' ba' bhaan matgir ip na pimit maa'n tuuku'p duu maap guch Xoi'kam, xib ba' pui' ja'k jup ba tu jim japim na jax gui'. ²⁸ Ba' ya' dir ja'p ja'k, cham tu' jax ka bua sia chi maadi' jir Israel kam maa'nkam piam ku gu' cham, piam sia kur tujuandam pui' pix cham namkidhat am piam ku gu' namkidhix kam jir tujuandam, piam ku gu'r chio'n piam kur ubii, pix ji no' pim biix soi'm ilhdhat tu' silhkam buiñor ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam.

Biix maap jup tui'ngida' pim biima'n guch Xoi'kam sia pik nar jax ka' git, panaas ku pim jir maa'n maa'nkam pix ka' biima'n. ²⁹ Gu' ba' no' pim gu' pu'ñi biima'n jup tui'dhi' guch Xoi'kam, dho aapi'm ba'r di' na pim tu' silhkam jir bopxi'ñ gu Abraam. Jai'p tu jam makia' ba' gu Dios gui' nat tu' iimchuxdhak gu Abraam jano'.

4

¹ Ja'pniñ ja'k jup xi chu jam a'gidha' na pim ba'x maati' jiiñ kaaya' nañ jax kai'nikam jup kai'ch. No' gu jax chu'm jix chumñigam maa'n tu mar, gu' ji no' gu' kar alhii gu maraa'n, chakui bhaan jup tu tui'ka' gu bixchuga'n gu taata'n, dai na tu iimchudhix ka' pix. Gio no' pu'ñi kar alhii, pui' pix jup jir tu'm ka' na jax maadi' gu tujuandam, sia ku gu' gatuuk biix bhaan ji chu bi'ya' na ji'k tu' tu bia'ka' gu taata'n. ² Gio jai' gu ja'tkam nam jix bhai' buada', bha bhiidhidha' am gu tu' na aa'nda'. Na pai' dhuuk diilh gu taata'n xi ñii'ndha' na bar am ka' na ba' ba tu makia' gu bixchuga'n. ³ Pu'ñi ip ba' aach nach ji'k ba ti jii'gi'ñ xib buiñor guch Xoi'kam. Bijik nach chakui buiñor ti jii'ndhat, mi' ja'k jich bhiichdhatu'nda' na jax ja'k ilhii'ndha' gux buam jum duukam na ya' dhi oi'nga'n bixchu'x bhaai' na pu tu duñia', aach ba' mi' pui'p tu duñiidha' ja'p na tu' a'aalh. ⁴ Gu' ji na gu' yammi nat pai' dhuuk jum ai nat pai' pix juugit tu dai diilh gu Dios, bhai' ba joot gu Maraa'n nat ba' ya' maaxir bhaan dir maa'n gu ubii, dhi' na mi' pui' tu daa'nchu'nda' na ji'k jax tu aagix ja bui biix gu Israel kam ja'tkam. Ba' diilh mi' pui'p tu duu na ji'k jax tu aagix dhi Maraa'n gu Dios, ⁵ mi' dhir ba' dai nat bach boosolh nach cham mi' pui' ka tu daa'nchu' nam aa'ndat nach mi' pui' tu duiñchu'nda' biix na ji'k jax tu aagix ka'ch bui aach nach ji'k jir Israel kam ja'tkam. Ba' xib nat bach boosolh, maamra'n bach ilhii'ñ gu Dios.

⁶ Ba' mi' dhir diilh gu Dios jup jich chajañ gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda'ch jujur am nach ba' dhi' bhaan machia' nach silhkam bar maamra'n, pui' nat jax jup tajaan diilh gu Maraa'n. Ba' dhix Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda' pui'ch jurtu'nka' nach pui' kai'chdha' na gu Dios jir jich G'kora'. ⁷ Ba' aapi'm cham tu' pui' ka ji buan na jax gu ja'ppix tujuandam, gu' ja'ppi bar maamra'n japim aapi'm gu Dios. Gu' ba' na

pim gu' aapi'm bar maamra'n, cham kam aa' na pim mi' pui' tu duiñchu'nda' bñx na jik' jax tu aagix, na gu' tu jam makia' ip jai' gu bixchuga'n na pim pai' dhuuk buiñor aaya'.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nax buam jum aa' ja a'mkam guch Xoi'kam jigi'ñdham Galaasia kam

⁸Biipi' dir na pim chakui maatit dhi' na jax chu'm silhkam jir Dios, jir tu ja juandam tuk ka' pim gu didios jup duiñxim ya' kam dhi oi'ñga'n. ⁹Gu' ba' xib na pim tii bax maat gui' na jax chu'm silhkam jir di' gu Dios, sia ku gu' ja'kbui' kat jix bhai' xi jam maat na pim jax jir tu'm, zjax ku pimit ba' gio mi'p ja jii'ñ gux buam jum duu'nkam nam jam daam jimia', nam bixchu'x bhaai' nam pu tu duña' ya' dhi oi'ñga'n? Pu cham tu' bhaai' am gu' tii buiñor gu Dios. ¹⁰Pui pim bñx aixim tu'm bhaan tu piastatda' jax chu'm masaa'n nam aajidha', piam jax chu'm tanoolh, piam jax chu'm oidha'. ¹¹Jix buam tu tatda' ba' nat moo pui' pik cham jam a'm jup baap gu ñio'ki'ñ gu Dios na ñich tii tu jam a'gi.

¹²Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ soi' jam titda na pim soi'm ilhdha' ja'p na jax aañ na ñich soi'ñ ilh jam bui jano' nañ jam bui oilhimik. Cham tu'ñ ja'p kai'ñkam jup kai'ch na pimit tu' bhaan mañ ko'ktulh, ja'pji nañ soi' pix jam titda na pim mi' pui' jimia' na ñich aañ jax tu jii jano'. ¹³Na gu' na pim jax bax maat jano' na ñich tu jam a'gi gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na bhaan tu a'ga na pim jax ja'k dui cham jum tulhiña', jix ka'ooktugit jañich tu jam a'gi. ¹⁴Ba' sia ku jax jix xijai ka' aañ jiñ bui nañ jix ka'ooktu'nda', aapi'm maa'n na pim jax joidham xiñ kiigalhi'ñdha', cham pai'x buam jiñ ñii'ñdha' pim, ni ku pim cham jiñ oo'nda'. Joidham jix bhai'ñ aichdhdha' pim nai' ja'p jam ki'aam ja'p na panaas maa'n gu nobii'ñ gu Dios piam ja'p na diihl guch Xoi'kam. ¹⁵Joidham japim jix bhai'm taat ka' jano', cham bhaai'n ka' na pim jax pik xim buada' na pim joidham jix bhai'm taat ka'. Sia gu jam buupim pim xiñ chaiñbuidhak ka'. zGu' xib japimit ba' jax jum duu na pim jix bhai' kam taatit jiñ bui? ¹⁶Panaas ku pimit dhi' ki'n bañ bhaamki na ñich xi jam aa'ñ na tu'r silhkam.

¹⁷Gu ja'tkam dhi' nam bñx aixim maakam jam iatgi'ñ, joidham xi jam da'dat jix bhai' jam titda am, gu' nam jax dhuu jumai boi bhaan jam bñichdhatu' na mu ja'k bñix na pai'r tu tulhiñnara'. Jix aa' am na pim cham tu'ñ bui kap tui'ñgida', nam gu'x aa' na pim dai gui' pix mu ja'k ba ja kaichgida'. ¹⁸Jir am ip dho nañ jix ja da'da' gu ja'tkam no'm gu'r jiñ ja'tkam tuk tu' bhaan, dai pix ji no'ñ mi' ja'k ja bñichdhatu' na pai' ja'k jix bhai' tu ja jimia', cham tu' mu ja'k na pai' cham bhai' tu ja jimia'. Gu' ba' no' pim gu' aapi'm silhkam xiñ kiigalhdhat jiñ buip tui'dhi', gammiji pim pu xiñ kiigalhi'ñdha' sia kuñ cham jam buip tu'ii', cham tu' na dai no'ñ jam buip tu'ii' na pim ba' xiñ kiigalhi'ñdha'. ¹⁹Aañ ya' dir mu ja'k ja'p jam ilhii'ñ gu' na pim panaas jir jiñ maamar, gammijiñ ba' pux buam jiñ aa'nda' no' pim cham mi' pui' jimmi nat jax ja'k tu jii guch Xoi'kam, jix ko'kom jix buam tu tatda' gu' xib ja'p na jax maa'n gu ubii no't kia'pix ba maaxir gu maraa'n. ²⁰Tii dhox aa' iñ nañ git xib jam bui bap tui'ka' nañ ba' maakam tu't jup tu jam a'gidha' na pim jax ja'k jix bhai'x maatit jiñ kaaya', na pimit gu' chi cham bhai' maatit jiñ kai na ñich jax tii tu jam a'gi.

Gu Paablo na bhaan ba tu a'ga' gu Agaar gio gu Saara

²¹Ea nañ aapi'm jup xi chu jam a'gidha' na pim mi' pui' tu daa'ñchu' na jik' jax jum kai'ch na jax tu ua'ñix na tu aagix. Ja'p tu'm japim xiñ aagi'ñdha': zAapi'm aa cham jixkat jiñkai'ñ gu u'uan gui' na mit bijik dir kam tu ua'na? zPu cham maat japim aa na jax jum kai'ch maa'n kap na pai' bhaan tu a'ga gu Abraam? ²²Ja'pnim kai'ch na sap gook tu maamar kat gu Abraam, maa'n bhaan gu tujuandam tugi'ñ, gio ba' jumai bhaan ip gu diihl binga'n. ²³Gu maraa'n gui' nat tii gu tujuandam tugi'ñ, ja'ppix maa'nkam maaxir. Gu' ba' gui' nat tii gu diihl binga'n, dhi' pu kai'ñkam maaxir nat jax tiidak biipi' dir gu Dios diihl gu Abraam na saak pu'ñii maa'n makia' gu al-hii. ²⁴Dhi'ch bhaan jix bhai' xich ga'ngada' na jax ja'k ji chu busaak. Gu Agaar gio gu Saara ja'p ji buan am nam jir di' nat jax ja'k tii gu Dios na tu tui'ka' ja bui bñx gu ja'tkam. Ba' gu Agaar ja'p ji buusan na dhi'r di' na jax ja'k tu aagix bñx nat jik'

tu ua'nak gu Moisees, nat jax aa'ndhak gu Dios bhaan gu oidha' na Sinaii tii'. Ba' gui' nam ji'k pu'ni pui mi' pui' jiiim na ji'x jax tu aagix, ja'p ji buusan nam jir maamra'n gu Agaar, ba' pui'p jir tujuandam am. ²⁵Sia gui' nam ji'k Jerusaleen oi'dha' xib, na Judea bhaan bipio' gu dibiir, nam gu' dhi' sia pui mi' pui'p tu daa'nichu' nat ji'k jax tiidak gu Dios gu Moisees na tu aagix ka' jano' nat nio'ki bhaan gu oidha' na Sinaii tii', na Arabia bhaan jup bipio' gui' gu dibiir. ²⁶Ba' gu Saara ja'p ji buusan na dhi'r di' gu ge' kiicham jix dhaam kam na pui'p tii' Jerusaleen. Ba' aach nach ji'k bui'nor ti jii'gi'n guch Xoi'kam, dhi'r maamra'n ich. Cham tu'ch ba' tujuandam ki'n oipo, gu' ja'ppi ja'p pix nach oipo jix bhai'ch chaatit. ²⁷Jup jum kai'ch gu' maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam:

Jix bhai'p jum taat ka' aapi' ubii na cham jir jum ai gu a'aalh.

Xi jii'nakda' ap jix bhai'm taatit nap cham tu taat na jax jix chu ko'k no'p ja nini'i'n.

Jix io'm mui' ja tigia' gu' gu a'aalh gu ubii gui' nar dilhdhim ka',

cham tu' pui' na jax aap sia kup tii ti biina'.

²⁸Ji'n jaadu'n jich Xoi'kam bhaan, aach nach ji'k bui'nor ba ti jii'gi'n guch Xoi'kam, jir bopxi'n ich gu Abraam, nat gu' gu Dios diilh pui' tiidak gu Abraam na saak mui' tu bopxicha' bhaan dir gu Isaak. Gu' ba' na gu' guch Xoi'kam jir boxii'n gu Isaak, aach jai'p jir jich boxii. ²⁹Gu' ba' gu Ismael nat ja'ppix maa'nkam maaxir, bhai' ji bhaamki gu sipdhi'n Isaak nat pik bhaan ti tii gu Dios. Pu'ni bap tuch bua aach xib, gui' nam mi' pui' tu daa'nichu' na ji'k jax tu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak, xich bhaamki'n am aach nach jir di' gu bopxi'n gu Isaak. ³⁰Gu' ji na gu' ja'pni'p jum kai'ch ja'p iam mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam nap titda gu Dios gu Abraam: "Mai' jootsa' ap mi' dhir jum ki'aam dhim tujuandam tuk, biima'n jap mai' jootsa' gu maraa'n. Na gu' dhi tujuandam gu maraa'n, cham jir am na jai' bhaan jup tu bi'ya' gui' na tu' bhaan bipio' gu maraa'n gum biina'." ³¹Ba' aã pu jam titda aapi'm ji'n jaadu'n jich Xoi'kam bhaan na cham jir am nach aach pui mi' pui' ka tu daa'nichu'nda' na jax tu aagix gui' nat gu Moisees tu ua'nak, nach gu' aach cham tu'

gu tujuandam jir maamra'n, gu' ja'ppi gui' ji na pik jir binga'n gu Abraam.

5

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nat guch Xoi'kam jich palhbui

¹Guch Xoi'kam pix diilh mi' dhir bach bubuax nach pai' pui' ka tu daa'nichugit na jax tu aagix na tu ua'nix gu bijik dir kam. Pui' ku ba'm aa' na pim aapi'm mi' pui' xi jiiimda' bhaan dhi boi nat pai' ja'k bach chuttu. Cha'pim gio mu ja'k jup ka bhbihda', na pim gu' ja'p jum du'ña' ip gio na jax gu tutuur nam yuu' ta'm buuphlichgida'. Pui' pim dho tu't biipi' dir.

²Kani na pim jix bhai' xi'n kaaya' nañ jax jam tiida'. Aã Paablo ya' jam aagi'n na cham tu' dhi' ki'n jam ua'ndha' gu Dios gu jam ua'tulhdhara' sia ku pim tii ja matgilhi'n gu jam maamar nam jir Israel kam. Na gu' no'r pui' ka' git, jir tu' kub pix ka' git ba' nat jich a'mkam ba muu guch Xoi'kam.

³Na gu' gu jaro' no' tu' bhaan mi' pui' tu daa'nichu' nat jax tu ua'nak gu Moisees, pui' na jax nam jum matgilhi'ndha' nam jir Israel kam, ja'p ji buusanda' na biix bhaan tu daa'nichu'nda' na ji'k jax tu aagix ka' nat ji'k jax tu ua'nak gu Moisees, sia ku tii panaas dai maa'n bhaan tu daa'nichu'. Jum aa'nda' ba' na biix mi' pui' tu daa'nichu'nda' na ji'k jax tu aagix. ⁴Aapi'm ja'n jup jam titdat jup kai'ch na pim ji'k jix joojoi'n na pim pui mi' pui' jiiim na jax tu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak, na pim gu' ja'p jum aa' na pim pui' ja'k cham ka u'ua'tulhdhix ka'. Gu' ji na gu' cham tu'r pui', ja'p xi dhuuk japimit gu' guch Xoi'kam, pu cham jam a'm ti niidhim ba' gu Dios. ⁵Gu' ji na gu' aach maa'n nach jax tu' silhkam bui'nor ti jii'gi'n guch Xoi'kam, na gu' gux Dhuudu' kam jix Ua'n li'mda' pui'ch jurtu'n. Pui' ja'k ti jii'gi'n ich nach cham tu' ka u'ua'tulhdhix nach kax u'ua'tulhdhix kat. ⁶Na gu' aach nach bax maat nach bui'nor jup tui'dhi' guch Xoi'kam, jich a'm ti niidhim sia kuch cham kach matgilhi'n. Na gu' guch Xoi'kam cham tu' dhi' bhaan jich a'm ti niidhidha' no'ch matgilhdhix piam ku gu' cham, gu' ja'ppi no'ch tu' silhkam bui'nor ti jii'ndhat xich jajo'i'gi'n.

⁷Aapi'm tii moo mi' pui' ka jiiimit. ¿Jax ku pimit ba' moo mi'p ja jii'n gui' na mit

jam iatgi? ⁸ Na gu' cham tu' diihl gu Dios nat pui' jam jurtuda na pim gio ja'k jup suulhgja'. Jax dhui nat gu' gu Dios ba' tii mi' dhir jam boosolh na pim pai' bap tu'ii' ip gio xib. ⁹ Maadit ji gu' jaroi' na bhai' oirit maakam jam aagi'n' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n' guch Xoi'kam biix na ji'k jax jum kai'ch. Dhi' ja'pni ji buusan na jax gui' na ki'n jappukar gu paan na palhiip pix jum aa' nam mi gii'ñxidha' gu tui', g'e'p jum duñia' na bhai' ji jabka'. ¹⁰ Lam git mu gamimmim tulhiina' gu jaroi' nat jam iatgi, sia chi moor jaroi' pik ka' git. Aapi'm git ba' moo cham mi ja jii'ndhat xi gu'kgida' na jax jix aa' guch Xoi'kam.

¹¹ No'n' git aañ pu pui' ja'k ja mamtuxd-hidha' gu ja'tkam gui' nam cham jir Israel kam nam moo jano'm matgilhdhidha' nam jax ti jii'ndhidha' buiñor guch Xoi'kam na ba' bhaan jix maati' ka' nam jai'p bar Israel kam, sia ku gu' gu maaxik ja tutku' bhaan cham tu'r Israel kam am, cham tu'n' bhaamki'ndha'm git gui' nam jir Israel kam ja'tkam nam cham ti jii'gi'n' buiñor guch Xoi'kam, nam gu' cham tu' jax ilhii'n' no'n' ja'p pix tu a'ga nat jax jum duu nat muu guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai biit. ¹² Lam git pu biix maa'n' jimdam ja i'kia' am mi' nam pai' matgilhdhix gui' nam bha ja'p oipot jam iatgi'n' na ba' cham ka bhaai'n' ka' nam tu a'gada' bhaankam gu Dios, nam gu' buam pix jam aagi'n'.

¹³ Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, diihl pix gu Dios jam a'm ti tiigik mi' jam tuttu na pim mi' pui' ba jimia' nat jax ja'k tu dai na tu tui'ka' ya' dir ja'p ja'k, na cham tu' pui' ja'k kia' nat jax tu ua'nak gu Moisees na tu aagix ka'. Cham tu' pu kai'ñkam jam a'm ti ti na pim pu tu duñia' na pim diihl jax ilhii'n'. Xim jajoimdat japim jup jum papalhui'ndha' biix ji'ma'n, ¹⁴ na gu' biix gu jai' na ji'k jax tu aagix, dhi'ni bhaan jim titmo na ja'pni'm kai'ch: "Jix joi'mdaip jix bhai' duñia' gu jaroi' no' tu' bhaan jum tulhiin', sia moo nar jaroi' ka' git, panaas ku moo aap pix jir di' ka' gu jaroi' nam tulhiin'dha'." ¹⁵ Ba' aañ pu jam titda na pim jix bhai' kai'chit, cha'pim jum ko'kdat, na gu' cham bhai' tu jam jimia' no' pim daim ko'kda.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na sia jaroi' bixchu' bhax chu aa'nda' no' pix dua tuuku'

bhaan

¹⁶ Ba' jam guguuxi'n' iñ na pim dai pui' pix ja'k tu duiñchu'nda' na jax pix jam jurtudidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. Cha'pim gaagidha' na pim pu tu duñia' na pim diihl jax ilhii'n', na gu' jam mai'chia' gux buam jum duukam. ¹⁷ Cham tu'm kikiigalhi'n' am gu' gux buam jum duukam gio gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', dhi' bhaan ba' cham jir am na pim pu tu buada' na pim diihl jax ilhii'n', sia pim chi moo tu' tii jax jix dhuñiik. ¹⁸ Na gu' no' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' jam a'm jup tui'ngit pui' jam jurtudim na pim jax ja'k tu duiñchu'nda', cham tu'm aa' na pim mi' pui' ka tu duiñidha' na jax tu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak.

¹⁹ Jix bhai'x maati' am gu ja'tkam gui' nam jix buam tu jim, na ja daam jup tui'dhi' gux buam jum duukam. Pui' na jax gui' nam mui' ja biim boppo gu u'uub, gio gu u'uub nam mui' ja biim boppo gu chichio'n', gam biix aixim kum pu tu bua na jax cham jir kii'. ²⁰ Gio nam tu' ka'm niidhat daanda' sia tu' na pix nam pui' ji ilhdhat nar dios, sia ku gu' cham tu' maaxik jir di' gu silhkam Dios. Gio nam jix jiiipoiñar ka'. Gio nam jix chu bhaamki'ndha', gio nam jix chi jiiigak ka', gio nam palhiip pix niirda' nam bhaaku'. Gio nam jix aichu'n' ka' nam jax ja'k ja kokdhichidha' gu ja'tkam. ²¹ Gio nam jai' pui'p jix chu aa'nda' nam git pu chu'm jup xi bia'ka' gu tu' nam jax chu'm ni'iñxi'n' ka' gu jaroi'. Gio nam jix maik ka', gio nam gammiji pix g'e'ger tu kua'da' cham aagix kam, gammiji biix aixim na tu' cham jir kii' kum pu tu buidha'. Dhi' pu chu'm gu ja'tkam cham ji'xkat aaya' am buiñor gu Dios na pai' dhir jix io'm jir g'e'kam, aañ moo jam aagi'n', na gu' cham ja kiiigalhi'n' gui' nam pui' ja'k tu jim.

²²⁻²³ Ba' no' jaroi' bhaan tajaanixchu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', jix chu joi'gi'nda' pix sia tu' na pix bhaan ja bui gu ja'tkam, na gammijix bhai'm taatit ja palhbui'ndha' sia nar pai' dhuuk ka' git. Gio na cham bhaamdar ka', nax chu nakoo'nda' pix sia tu' na pix ki'n'. Gam na diihl jum palhbui'ñka' na jax ja'k cham tu' bhaan mai'chia' gux buam jum duukam. Na gammiji soi'm ilhdhat tu' silhkam ti jii'ndhat buiñor guch Xoi'kam mi' pui' jimda' na jax

jix kii' ka'm nii'n. No' jaroi' gammiji pu'ni mi' pui' tu dui'chu', cham jum aa' na jaroi' aagi'ndha' na jax ja'k tu aagix, na gu' pu'ni pix ja'k jum aa' nam tui'ngida' git biix gu ja'tkam. ²⁴Na gu' aach nach ji'k bui'nor ba ti jii'gi'n' guch Xoi'kam, biix binkam sissapa mit guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai biit na ji'x jich a'm jup tu't guch u'ua'tul-hdhara', gam sia biix nach ji'k tu'x buam jum duukam kap tu du'nia' git. ²⁵Ba' no'ch gu' xib mi' pui' tu daa'fichugit mi' pui' tu du'niim na jax jich jurtudim gux Dhuudu' kam jix Ua'n Ii'mda', dho gammijich mi' pui' tu daa'fichugit mi' pui' jiidma' na jax jich jurtudidha'. ²⁶Gio nach cham tu' ge'gerkam jich chaat ka', soi'ch pix jich ilhii'ndha'. Ni kuch cham ja kokdhichu'nda' gu ja'tkam, ni kuch cham xich jii'gak ka' aach diilh nach ji'k ba ti jii'gi'n' bui'nor guch Xoi'kam.

6

Gu Paablo na pui' ba ja tiida' guch Xoi'kam jii'gi'ndham nam xim papalhbuidhat biix ji'ma'n nam jax ja'k jix bhai' mi' pui' jiidma'

¹Ja'p ja'n jup xi jam tiidam ji'n jaadu'n jich Xoi'kam bhaan, no't jaroi' tu' bhaan mam ua'tulh, xi palhbuidha' pim aapi'm na pim mi' pui' jiiim, xi aagi'ndha' pim jix bhai' pix na jax ja'k jix bhai' mi' pui' jiidma'. Gio aapi'm diilh mi' pui'p xi jiiimit, xi gaagidha' pim na jax ja'k cham jam mai'chia' gux buam jum duukam. ²Xim papalhbuidhat japim biix ji'ma'n na pim jax ja'k mi' pui' jiidma' na jax jix aa' guch Xoi'kam. Ja'p ji buusan gu' nach biix ji'ma'n jix biipit tu kuuksiop, pui' ku ba'm aa' nach jich papalhbui'fichu'nda' nach ba' biix mi' pui' jiidma'.

³Gu jaroi' no' tu' ka'm jum ilhii'n' sia ku tiir cham tu', diilh tu daam jimiidha'. ⁴Jum aa' ba' na pim biix ji'ma'n xim ga'ngada' na pim jax ja'k mi' pui' jiiim. Ba' no' pim gu'x bhai' mi' pui' jiiim, cha'pim jax jum aa'nda'. Cha'pim pui' ja'k jup tu jiidma' nam jax tu jiidma' gu jai', gu' ja'pji aapi'm diilh na pim xim ga'ngidhat na jax ja'k jir am na'n jax ba kai'ch. ⁵Diilh pix japim jix mat ka' na pim jax ja'k jix bhai' ji bubuakidha' bui'nor gu Dios, na gu' ja'p ji buusan nach biix ji'ma'n tu kuuksiop guch bixchu', ba'

diilh jach soi'ch buidhat aaya' nach pai' ja'k jiiim.

⁶Gio gu jaroi' na tum mamtuxi'ndha' gu nio'ki'n' guch Xoi'kam, jum aa' na tu' ki'n' palhbui'ndha' gu jaroi' na tu' mamtuxi'ndha', na gu'm aa'nda' na tu' ki'n' duaka' ya' dhi oi'nga'n bhaan.

⁷No' pim biix aixim jix buam xi chu bua't gio na pim sap pik ba' mi' pui' xi jiiim na jax jix aa' gu Dios, dhi' na pim jax dhui jaaxmagi'ndha' pix gu Dios. Cham tu'm jaaxmagi'ndha' gu' gu Dios, na gu' cham jaroi'r jupaabkamun. Ba' pui' na pim jax chu'm ti ixia' xib ii'mda' bhaan, pu chu'm tu oraa' pim ip gatuuk. ⁸Na gu' gu jaroi' nax joojoidhat daix buam jum duukam jup tu buada', ja'p ji buusan na pu chu'm ti isda'. Ba' na mu ba aaya' na pai' bam tulhii'na', ja'p ji buusnia' na pu chu'm ba tu oraa'. Ba' gu jaroi' nax joojoidhat mi' pui'p tu du'niidha' na jax pix jurtudidha' gux Dhuudu' kam jix Ua'n Ii'mda', dhi' pui'p ji buusan na pu chu'm jup ti isda'. Ba' na pai' dhuuk ba aaya' bui'nor gu Dios na gammiji bui'nor bap tui'ka', ja'p jup ji buusnia' na pu chu'm jup tu oraa'. ⁹Gammijich jix kii'p jum duukam xip tu du'niidha' cham jich o'joldhat. Na gu' no' chich cham jich o'jollh, jix kii'p jum duukam tu oraa' ich na pai' dhuuk jum aaya'. ¹⁰Jum aa' nach biix jix bhai' ja buada' gu ja'tkam gui' nam jum tulhii'ndha', gui' pik jach jix io'm jix bhai' ja buada' nam pui'p ti jii'gi'n' bui'nor guch Xoi'kam ja'p na jax aach, nam gu' dhi' ja'p ji buan nam jix io'm mia'n jir jich jaadu'n.

Gu Paablo na ba ja aagi'ndha' guch Xoi'kam jii'gi'ndham nam jax kai'nikam maakam ja iatgi'n' jai' bhai' ji oipot, mi' dhir ba' dai na ba ja tabuimgidha'

¹¹Aa'n dhi'ni diilh jir ji'n u'uan nar ge'ger. Jia na'n ge'ger tu u'uan na pim xi nii'n'?

¹²Gu ja'tkam nam jam chian na pim jum matgillidha' na pim ba' jai'p bar Israel kam ja'tkam ka', dhi' pu kai'nikam pix pui' ja'k bua am nam ba' jax dhuix bhai' bi'iidha' ja bui gui' nam cham ti jii'gi'n' bui'nor guch Xoi'kam, nam gu' cham aa' nam jai' bhai'p ji ja o'bhai'ndha' no'm bhaankam jup ba tu a'gim guch Xoi'kam na mit jax kai'nikam mua bhaan gu u'uux na gai biit. ¹³Gio gu' pui' pix cham tu' biix mi' pui'p tu dui'chu' am na ji'k jax tu aagix gui' nat Moisees

tu ua'nak gui' nam ji'k t̄im matgilhi'n̄.
 Dhi' ba' bhaan jix maati' nam jax dhui pix
 bhaan gē'gēr kam jum taat ka' no' pimit jum
 matgilh, nam gu' mi' dhir pui' ba kai'chdha'
 ba' na mit gui' pix pui' jam chia. ¹⁴Aań cham
 tu' pui' ja'k tu jim na jax gui' am, aań daipu'
 pix bhaan jix bhai'n̄ chaat nań jiń chulhiń
 bhaankam guch Xoi'kam gui' na mit sissapa
 bhaan gu u'uux na gai biit. Na gu' nań
 jix maat aań, pu kai'ńkam pix muu guch
 Xoi'kam nań ba' mi' dhir jumai maa'ńkam
 jup jiń dhuńia' ii'mda' bhaan, cham tu' pu
 chu'm kia' nań jax jir tu'm kat. Ba' xib cham
 tu' ka jai'ch iń nań jax jir tu'm kat biipi'
 dir, ni buińor gux buam jum duukam kuń
 kax jai'ch. ¹⁵Aań jix maat na pu cham tu'
 bhaai' sia ku jaroi' t̄i matgilhdhix piam ku
 gu' cham, gu' ja'ppi nań cham tu'x buam
 ka tu buada', dhi' pik ji nam aa', na jumai
 ii'mda'n̄ a'm bap tui'ńgida'. ¹⁶Ba' na pim
 ji'k mi' pui' jiim dhi' nań jax jam aagi'n̄
 na pim ji'k maap jum jumpadat daan gu
 Dios, gammiji pim git moox bhai'm taatit
 tu oi'ńka' gio na pim xim ja joi'mdat biix
 ji'ma'n.

¹⁷Cha'pim mi' ka ja j̄igi'ńdha' gui' nam
 bhai' oipot maakam jam iatgi'n̄ na jax cham
 jir pui', nań gu' aań ba'x io'm jiń chulhińa'
 no' pim gan mi ja j̄igi'n̄. Diilh kat gē'ger
 bax bapaińmi' guń chuuku', sia ku gu' dhi'
 bhaan jup jix maati' nań tu' silhkam jir
 tujuandam tugi'n̄ guch Xoi'kam.

¹⁸Ja'pni pix jiń jaaduń jich Xoi'kam bhaan
 ku ba' diilh pix gu Gē'kam jich Xoi'kam
 jam a'm ti niidhidha' gammiji biix ji'ma'n
 aapi'm. Ja'pni tu tui'ka'.

GU UA'NA'N GU PAABLO NAT
TU JA UA'NXI GUI' NAM TI
JHGI'N BUIÑOR GUCH XOI'KAM
NAM
EEPESO OI'DHA'

Na ba ja ñio'kdh'a' gu Paablo

¹ Aañ jir Paablo, jir nobii'n in guch Xoi'kam, nat gu' gu Dios pui' ja'k jix aagak pu chu'm ki'n jiñ dhai. Aañ mu tu jam ua'ñxi'n bhaan dhi'ñi u'uan aapi'm na pim mi' oi'dha' Eepeso na pim buiñor ti jügi'n guch Xoi'kam, na pim gu' aapi'm Dios bar ja'tkam tugi'n. ² Ba' gu Dios jich Gi'kora' gio gu Gê'kam jich Xoi'kam pix xi jam joi'mdat jam a'm ti niidhidha' am na pim ba' gammijix bhai'm taatit tu oi'ñka'.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nach dai gu Dios taxchaabgi'ñdha'

³ Taxchaabgi'ñdha' ich gu Dios gui' nar Gi'korga'n gu Gê'kam jich Xoi'kam, nat gu' guch Xoi'kam bach ua'p jix dhaam dir gui' na tu' ki'n jix bhai' ba tuch jimda'ch i'ii'mda' ir bhaan, nach gu' buiñor ba ti jügi'n. ⁴ Gu Dios pu bijik dir jich a'm ti tii nach jir ja'tkam tugi'n ka' bhaankam guch Xoi'kam, pux io'm bijik dir nat ba' moo bap duu dhi oi'ñga'n. Jich a'm pu ti tii nach pu'ni gatuuk cham tu' buiñor kax u'ua'tulhdhix ka'. Joidham xich joi'gih gu' gu Dios gê'kam ki'n, ⁵ pui' kut ba' bha joot guch Xoi'kam na ba' dhi' bhaankam maamra'n jich ilhdha', pu bijik dir pui' ja'k pum aa gu Dios na tu duña'. ⁶ Pu kai'ñkam pui' ja'k duu gu Dios nach ba' aach pu'ni dhi' bhaan taxchaabgidhat ba gê'kamtu'nda' gammiji nat gê'kam ki'n xich joi'mdak jich a'm ba ti tii, gam nat jix bhai' ba duu nat bhai' bach joochxi gu Maraa'n na ba' ya'ch palhbuidha'. ⁷ Gê'kam ki'n xich joi'mdak pui' tu duu gu Dios na dai pix gu i'ra'n gu Maraa'n nat jaax, dhi' ki'n pu bach uañ guch ua'tulhdhara', ba' cham tu' mu ja'k ka jiim ich nach pai' gammiji mi' pup jich chulhiidha' git. ⁸ Dhi' bhaan jix maat ich ip nat gu Dios xich joi'mdak jich a'm ti tii nat jich chajaan gu matda' nach ba' ki'n jix maatit kaaya' gu ñio'ki'n na jax jir jum duukam. ⁹ Jix maatit ba kai chich ba'

xib nat jax ja'k jum aa bijik na tu duña' pu'ni gatuuk, bak na pu'ni bha jimda' guch Xoi'kam na ba' dhi' bhaankam ya' pu tu duña' na jax jix aa'. ¹⁰ Ba' jano' na pai' dhuuk biix pui' tum duña' nat jax ja'k tu dai diih gu Dios na tu duña', biix maap tu jumpadai na ji'k tu'x chu jai'ch jix dhaam gio ya' dhi oi'ñga'n pu ja tiida' nar ja gê'kam tuk guch Xoi'kam.

¹¹ Ba' gu Dios bhaankam guch Xoi'kam xich joi'mdak jich a'm pu ti tii io'm bijik nach pu'ni gatuuk jir ja'tkam tugi'n ka'. Gu' ba' nach pai' bar ja'tkam tugi'n ka', dai na ba tuch makia' nat tu' pu tu dai bijik na tuch makia'. Pu tu duña' gu' gu Dios jax ña ilhdhai pu ti'ya'. ¹² Gu Dios pix diih pui'x aa na aach nach jir Israel kam ja'tkam biipi' soi'ch ilhdhai buiñor ti jii'ndha' guch Xoi'kam nach ba' mi' dhir dai gui' ba gê'kamtu'nda', nach gu' pu'ni bax mat ka' na dai gui' bixchu'x bhai' na pu tu duña' na jax ilhii'ndha'. ¹³ Mi' dhir ba' aapi'm na pim cham jir Israel kam ja'tkam jup ba ti jii'n buiñor guch Xoi'kam soi'm ilhdhak, na pimit gu'p ti jii'n pui' na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n. Ti jii'n japimit na dhi'r silhkam pui' na jax jum kai'ch, guch Xoi'kam pix ba'p tu duu na pim ba' xib jai'p bar ja'tkam tugi'n gu Dios. Ba' gu Dios jup jam tajaan gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' nat diih pui' pu tii bijik nach chajaandha' aach nach ji'k bar ja'tkam tugi'n ka'. ¹⁴ Ba' dhix Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' nat bach chajaan gu Dios, dhi' bhaan jix maati na ka tuch makia' ip gui' na tu' ka bi'iix na tuch makia', dai pix no't biix mi' bach chuttu na pai'x aa' gui' diih aach nach ji'k jir ja'tkam tugi'n ka'. Dhi' bhaan jach ba' gammiji gê'kamtu'nda' dai gu Dios, na gu' dai gui'r Gê'kam.

Na pui' ba ja tiida' gu Paablo na tu daan buiñor gu Dios ja a'mkam

¹⁵ Pui' ti kai ñich na pim sap aapi'm tu' silhkam buiñor ti jügi'n gu Gê'kam jich Xoi'kam, jix ja joi'gi'n japim sap ba' biix gui' nam jir ja'tkam tugi'n gu Dios. ¹⁶ Ba' dhi' bhaan gammiji ba jam ti'ñicho' in nañ pai' dhuuk ba ji chu daña' buiñor gu Dios, xi taxchaabgi'ñdha' in ba' na gui' jam palhbui'ñchu' na pim buiñor ti jügi'n guch Xoi'kam. ¹⁷ Gio pui' soi'p titdatu' in gu Dios, dhi' nar Gi'korga'n gu Gê'kam jich

Xoi'kam, na jam tajaan'dha' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' na ba' dhi'x bhai' jam aa'ndha' na jax pik ja'k jir tu'm kam diilh gu Dios, na gu'r matda' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda'. ¹⁸ Pui' ja'k soi'p titda iñ gu Dios na gui' pix jam mattuda' na pim ba' machia' nach tu' naira na gatuuk jup tuch makia' diilh gu Dios, gio na pim ba' machia' na cham tu' ja'p pix pui'm kai'ch na guch Xoi'kam mi' dhir baabu' gu jaroi' bhaan dir gu boi na mu ja'k bhiix na pai' gammiji mi' pup jum tulhiindha', dhi' mi' dhir ja boosgaim gu' gu Dios gui' nam ji'k jir ja'tkam tugi'n ka'. ¹⁹ Pui' ja'k soi'p titdatu' iñ gu Dios na jam mattuda' ip na pim jix bhai' machia' nax io'm bixchu'x bhaai' na pu tu duñia' diilh, na gu' dhi' ba' bixchu' pix ki'n jich palhbui'n aach nach ji'k buiñor ti jii'gi'n guch Xoi'kam. Bixchu' pix jix bhaai' gu' na pu tu duñia' gu Dios cham aagix kam. Dhi' pix ki'n pui' tu duu ²⁰ jano' nat dua'ndhak giop buusai' guch Xoi'kam mu dir koi'nga'n tir nat ba' mi' dhir kii'n dir xi chia na daibu' bhammix dhaam na pai' daa diilh gu Dios, bhai' na pai' dhir jir Ge'kam. ²¹ Gio dhi' ki'n pix na jax chu'm ki'n bixchu'x bhaai' na pu tu duñia' diilh gu Dios, dhi' pix tajaan' guch Xoi'kam na ba' ja daam bap tui'ka' gui' nam i'ii'mda' bhaan jix chu jai'ch, nam pui' tii bixchu'x bhaai' ip nam pu tu duñia' nam jax ilhii'ndha', sia biix na ji'k tu' ya'x chu jai'ch dhi oi'nga'n bhaan gioux dhaam. ²² Biix na ji'k tu'x chu jai'ch, bitaa'n ji chu bii mit buiñor guch Xoi'kam, ba' cham tu'r jupaabkamu'n am. Gu Dios pix diilh jup dai guch Xoi'kam nar Ge'kam ka' biix jich bui nach ji'k buiñor ti jii'gi'ndha', ja'p ji buusan na dhi' ba'r jich mo'. ²³ Aach ba' ya' dir mu ja'k ja'p jup ji buusan nach jir tukga'n, nach gu' buiñor ti jii'gi'n. Biix nach ji'k buiñor ti jii'gi'n, gui' bhaan jix o'jo'. Sia biix na ji'k tu'x chu jai'ch, bhaan jup tu tu'ii' guch Xoi'kam sia pik nar jax ka' git.

2

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nat gu Dios xich joi'mdak jich palhbui

¹ Biip' dir na pim chakui buiñor ti jii'ndhat guch Xoi'kam, ja'p tui'kat japim panaas na pim ko'iix kat buiñor gu Dios, na pim gu'x buam tu buada' na tu'r ua'tulhdhara'.

² Mi' pui' tu daa'ñchugit japim nam jax jix

buam tu jimda' gu ja'tkam nam ya' dhi oi'nga'n dai bhaan titi'ñcho, jix jii'gi'ndhat japim na jax jam jurtu'nka' gui' na ii'mda' bhaan jix jai'ch na bixchu'x bhaai' na pu tu duñia', dhi' na jai' i'ii'mda' pui' ja daam jup tu'ii' nam pui' cham jup jir kiki'. Dhi' ba' mi'k ja'k ja bhiichdhatgida' gu ja'tkam na diilh jax ilhii'n gui' nam ji'k cham mi' pui' jii'mda' na jax jix aa' gu Dios. ³ Aach sia pui' ja'k jup tu jimdat nach pui' chakui buiñor jup ti jii'ndhat guch Xoi'kam, mi' pui' tu duñiidha' ich jax no' tu tatta'ch chutku' bhaan, piam jax nach jich aa'nda', xich jii'gi'ndha' ich panaas aach diilh nach jix buam jum duukam jup jix chu duñiik ka' na tu'r ua'tulhdhara'. Gu' ba' dhi' nach tu' bhaan jich ua'tulhi'ndha', cham tu'ch joi'mdaich chulhiinchuda' git gu Dios no'ch pui' mi' pui' tu daa'ñchu'nda' git, ja'xbui' pui'p jich chulhiinchuda' git na jax ja tulhiinchuda' gui' nam cham mi' pui' jimia' na jax jix aa'. ⁴ Gu' ji na gu' joidham jir jix chu joi'gi'n gu Dios, ge'kam ki'n xich joi'mdak jich chii' ba' aach. ⁵ Tii' nat jich dhudua'ndhak jich baapmi' jano' nat pai' dhuuk dua'ndhak giop bamii' guch Xoi'kam mi' dhir koi'nga'n tir, sia kuch gu' ko'iix kat ki'n guch u'ua'tulhdhara' nach jix buam tu buada'. Ba' xib cham tu' mu ja'k ka jiiim ich nach pai' gammiji mi' pup jich chulhiinchuda' git, sia ku gu' mi' ja'k jum aagit tii nach bhiiya' git na chich ge' bach ua'tulhdhak. ⁶ Jano' nat pai' dhuuk gu Dios dua'ndhak giop bamii' guch Xoi'kam mu dir koi'nga'n tir, ja'p ji buus nat aach jano' maap jich dhudua'ndhak biima'n jich baapmi' nach ka ko'iix kat. Mi' dhir ba' maa'n kap jich bi' diilh gu Dios jix dhaam nach pai' aaya' gatuuk, nach mia'n bap tui'ka' buiñor. ⁷ Ba' pu kai'nkam pui' ja'k duu na ba' dhi' bhaan jup jix maati' ka' nax io'm xich joi'mdaix bhai'ch dhuñia' ip gatuuk, na gammijix io'm pu ba xich joi'gi'nda', cham tu' dai xib. Ja'xbui'p xich joi'gi'nda' nat ji'x pu ba xich joi'gilh xib bhaankam guch Xoi'kam. ⁸ Ba' na pimit ti jii'ñ aapi'm nat gu Dios tu' silhkam ba xich joi'gilh, dhi' bhaan cham tu' mu ja'k ka jiiim japim bhaan gu boi na mu ja'k bhiix na pim pai' gammiji git mi' pup jum tulhiindha'. Cham tu' pimit tu' bhaan tu juanak ma'lich dhi', gu' ja'ppi pui' pix nat xi jam joi'mdak ja'p ja'k jam tuttu gu Dios.

⁹ Ba' cha'pim tu' ka'm jum bam ilhii'ndha' na pim cham tu' mu ja'k ka jiim na pim pai' gammiji' git mi' pup jum tulhii'ndha', na pimit' gu' cham tu' tu' bhaan tu juanak pu chu'm ma'iich. ¹⁰ Gio gu' aach jum jir dunii'ñ pix gu Dios, gui' pix pui'ch dhuu bhaankam guch Xoi'kam nach aach dai gux kii'p jum duukam bap tu duñiidha' ya' dir ja'p ja'k, cham tu' kia' gux buam jum duukam nar ua'tulhdhara'. Pu bijik pui' ja'k pu tii' gu' gu Dios na tu duña'.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nat guch Xoi'kam pix pui' tu duu nach ba' bix maa'n ñi'ook bap duuka' nach ji'k buiñor ti jügi'ndha'

¹¹ Aapi'm na pim ji'k cham jir Israel kam ja'tkam, gui' nam jir Israel kam ja'tkam jum jam tüiti' am: Gu ja'tkam cham jum matgilhdhadam. Ba' diilh gu Israel kam ja'tkam jum jam tüiti' am: Aach ja'tkam jich matgilhdhadam. Ba' dhi' nam pui' jam tüiti', ja'p kai'ñkam jum kai'chdha' am na pim aapi'm cham tu'r kiki' ja'tkam, pu cham jam a'm ti niidhim gu Dios. Diilh sap ba' ja a'm ti niidhim panaas nam jum matgilhi'ñ ja tutku' bhaan. ¹² Gu' pix ji na gu' maaxik aapi'm cham tu' buiñor jum ti jii'ndhat guch Xoi'kam, diilhkob jum tu-i'kat japim, cham tu' ja biim gu Israel kam ja'tkam. Ba' pui' cham tu' jam a'm jum bipio'dat gui' nat tu' ja iimchux pu bijik gu Dios gu Israel kam ja'tkam, nam jaroir' ja'tkam tugi'ñ. Cham tu' pim pui' ja'k tu jimdat nat jax ja'k maa'n ñi'ook jum duu gu Dios ja bui gu Israel kam ja'tkam, ja'p pix japim duduakat ya' dhi oi'ñga'n bhaan. Pu cham buiñor ti jügi'ndha' pim gu Dios, pu cham mat ka' pim sia na pim pa ja'k jii'mda'.

¹³ Ba' sia ku pim mik jum tu'kat buiñor gu Dios, xib na pim maap bap tui'dhi' guch Xoi'kam na pim buiñor ba ti jügi'ñ, mia'n ba ai pimit, pu kai'ñkam jich a'mkam muu gu' guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai biit. ¹⁴ Guch Xoi'kam pix pui'ch dhuu nach cham kach bhabhaakui'ndha'. Nat muu pix bhaan gu u'uux na gai biit, dhi' ki'n pui' ba tu duu nach mi' dhir maa'n ñi'ook bap duuka' jam bui aapi'm na pim cham jir Israel kam ja'tkam, gio aapi'm mu dir bha ja'k jich bui aach nach jir Israel kam ja'tkam. Panaas kut iar gu tu' na pui'ch dhuukat, ba' xib ja'p ji buusan nach maap

bar jich oi'dhagim. ¹⁵ Guch Xoi'kam pix nat muu bhaan gu u'uux na gai biit nach ba' cham tu' pui' ja'k ka tu jim na jax tu daaxix na tu aagix, nach pu'ñi tu' pix ja ilhii'ndha' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, ja'p ji buus nat daam dir mim jaax gu i'ra'n na ba' cham ka maax ka' pui' na jax ja'k tu aagix kat. Ba' xib ja'p ji buusan na pu cham pai' ka maati' gu pui' ja'k aach jich bui, maap pix bar jich oi'dhagim ich xib, nach gu' maap buiñor bap tui'dhi' guch Xoi'kam. Diilh guch Xoi'kam pix pui'ch dhuu nach cham kach bhabhaakui'ndha'. ¹⁶ Daipu' nat muu pix guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai biit, mi' jotmoda' cham kach bhabhaakui'ñ ich. Cham ka jam bhaamki'ñ ich aach ya' dir mu ja'k jam bui aapi'm na pim cham jir Israel kam ja'tkam, gio aapi'm mu dir bha ja'k pui' cham jum kach bhaamki'ñ aach nach jir Israel kam ja'tkam. Maap jach pix jix bhai' ba kai'ch, nat gu' maa'n maa'nkam pix jum jich dhuu.

¹⁷ Guch Xoi'kam bhach bhiidhak gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga nach jax ja'k cham kach bhabhaakui'ndha', nach jax ja'k maa'n ñi'ook bap duuka', pui' na jax aapi'm na pim cham jir Israel kam ja'tkam na pim mik jum tu't buiñor gu Dios, gio aach nach jir Israel kam ja'tkam nach pu mia'n jum tu'ii' buiñor gui'. ¹⁸ Gio nat muu pix guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai biit nach ba' maa'n ii'mda' pix bap duuk. Aapi'm na pim cham jir Israel kam ja'tkam jach jam bui maa'n ii'mda' bap duuk, gio aapi'm mu dir bha ja'k pui' maa'n ii'mda' pix bap duuk jich bui aach nach jir Israel kam ja'tkam. Ba' maa'n ii'mda'p duiñchugit jach amuub bap tu'ii' buiñor gu Dios jich Gi'kora'. Ba' pu'ñi nach jax maa'n ii'mda' bap duiñchu', maap bix jach buiñor aaya' gu Dios. ¹⁹ Ba' xib cham tu' pim kar jai' ja'tkam buiñor gu Dios, cham tu' pui' kam tüiti' pim na pim cham jir Israel kam ja'tkam, na pim gu' xib pui'p bar Israel kam ja'tkam, maap bar jum oi'dhagim japim gui' nam jir Israel kam ja'tkam. Gio jai'p bar ja'tkam tugi'ñ japim gu Dios, pui'p tu jam makia' ba' na jax tu ja makia' gui' nam pur Israel kam ja'tkam. ²⁰ Aapi'm na pim ji'k buiñor ba ti jügi'ñ guch Xoi'kam, ja'p ji buan japim na jax gu joodai na daam dir mui' ba bhi'ñbakchix ka'

bhaan gu jai' joodai na bitaa'n jup darka'. Gu joodai na bitaa'n darka', dhi' pui' ji buan am na jax gui' nam ji'k jir noonbi'n guch Xoi'kam, piam gui' nam bhaankam tu a'ga gu Dios. Ba' diihl guch Xoi'kam ja'p ji buusan na dhi'r di' gu jodai na biix bhaan jum siisap dhi' dhi bhi'n'bak. ²¹ Ba' na pim saalh kaapakaim na pim buiñor ti' jii'gi'n guch Xoi'kam, ja'p ji' buusan na diihl guch Xoi'kam saalh tiimuim dhi' dhi bhi'n'bak, dai pix no' pim biix maa'n ñi'ook jup duiñchugit buiñor xip tui'dhi'. ²² Na gu' no' pim aapi'm biix buiñor xip tui'dhi' guch Xoi'kam, biix jir bhi'n'baki'n ka' pim, mi' ba'r mi' ka' na pai'p tui'ka' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' bhaamkamu'n gu Dios.

3

Na ba tu aa'nda' gu Paablo nat tu' bhaan ti' tii' gu Dios na bhaankam tu juana'

¹ Aa'ñ Paablo, pu kai'n'kam ya' kuup iñ nañ jir tujuandam tugi'n pix guch Xoi'kam, ku gu' mi' pui' tu duñiim iñ ji na jax ja'k jix bhai' tu jam jimia' aapi'm na pim cham jir Israel kam ja'tkam. ² Bax maat japim dho nat gu Dios pix pu chu'm ki'n jii' dhai nañ pu'ñi jam aagi'ndha' nat tu' bhaan xich joi'mdak jix bhai'ch dhuu, pui' nat jax pu tii' bijik na tu duñia'. ³ Gu Dios diihl jii' mattuda gu' nañ ba'x maati't ba ~~ke~~ nat jax ja'k tu dai pu bijik na cham jaro'i' maati't ~~keeket~~. Dhi' ba'r di' na ñich jax ja'k mu tu jam ua'n ji'k daam biipi' dir. ⁴ Ba' no' pimit gu'x bhai' jii'kaidhak jix maati't kai dhi' na ñich jax mu tu jam ua'n, bax maat japim nañ jax ja'k jix maati't ~~ke~~ pui' nat jax ja'k tu daasak gu Dios nat jax pum aa bijik na cham jaro'i' maati't. Guch Xoi'kam gu' na bhaan tu a'gat jup kai'ch, pui' ba tu duu xib nat jax ja'k tu dai bijik. ⁵ Dhi' nat tu' jax ba duu xib gu Dios, nat bijik pui' ja'k pum aa na tu duñia', dhi' pu cham tu' ja mattudak guch bopxi kat gui' nam bijik ya' tu duduakat. Ba' xib bhaankam gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' ba ja mattuda gu Dios gui' nam jir noonbi'n guch Xoi'kam nam bhaankam tu a'gat jix u'ua'ñ ki'n ya' oipo. ⁶ Nat jax ja'k jum aagak tu dai gu Dios bijik na tu duñia' pu'ñi gatuuk, jir dhi'ñi: Na sap pu'ñi bhaankam guch Xoi'kam bax bhaai'n ka' biix gui' nam ji'k cham jir Israel kam ja'tkam ka' nam pui'p ba bubuakia' mi'

dhir bhaan gu boi nam bhaan mu ja'k jiiim nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiñndha'. Gio na bax bhaai'n ka' ip na jai'p tu ja makia' gu Dios na tu' ja bi'ii'n gui' nam jir Israel kam ja'tkam, dai pix ba' nam aa' nam ti' jii'ndha' na maaxik jir silhkam pui' na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam.

⁷ Jix bhai'n dhuu aa'ñ gu Dios, tii' nat jii' dhai nañ aa'ñ ba'r di' ka' nañ pui' nai' ja aagi'ndha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n guch Xoi'kam, na gu' bixchu'x bhaai' na pu tu duñia'. Tii' cham tu'r am kat na dhi' ki'n jii' dha'nsada', ⁸ nañ gu' tiir cham tu', gampai' tu'm iñ ja bui gui' nam pui' Dios jup jir ja'tkam tugi'n. Gu' ji nat gu' gui' xiñ joi'mdak jii' dhai nañ aa'ñ jir di' ka' nañ nai' tu ja a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n guch Xoi'kam gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, nañ ja aa'ndha' na bhaankam guch Xoi'kam jix bhai' ba tuch jim. Biix aixim bhaan jix bhai' ba tuch jim na jaro'i' pu cham ji'xdha' tiimo' sia ku tii' ba tu ja'kilhi'n. ⁹ Biix pu chu'm ki'n jup jii' dhai gu Dios nañ ja mattuda' na jax ja'k pui' tu duñiim nat jax ja'k ilhdhak tu daasak bijik. Diihl gu Dios nat pui' ja'k ilhdhak tu dai bijik, dhi' nat jaro'i'p tu duu biix na ji'k tu'x chu maax ya' dhi' oi'nga'n giox dhaam ja'k. Mui' oidha' bap duu nat pui' ja'k ilhdhak pu tu dai na tu duñia' pu'ñi gatuuk. ¹⁰ Ba' xib gui' nam i'ii'mda' bhaan jix chu jai'ch, pui' na jax gu noonbi'n gu Dios gio gu jai' biix aixim nam jix chu jai'ch, na bixchu'x bhaai' nam pu tu duñia', nam xi ja ñii'ndha' gui' nam ji'k buiñor ba ti' jii'gi'n guch Xoi'kam, dhi' bhaan ba machia' am na gu Dios bixchu' bhaan joidham jix chu matda'. ¹¹ Pu'ñi ja'k pum aa gu Dios na tu duñia' jano' bijik nat jax pui'm aagik pui' ja'k tu dai, ba' xib maaxik ya' pui' ba tu duu bhaankam gu Ge'kam jich Xoi'kam. ¹² Ba' taxchaabgi'n ich guch Xoi'kam nat jix bhai'ch dhuu, dhi' nach jaro'i' buiñor ti' jii'gi'n, na gu' xib bax bhaai' nach mia'n aaya' buiñor gu Dios cham tu' bhaan ji chotdonit. ¹³ Ba' cha'pim jum o'joldhat buiñor xi chi jii'gi'ndha' guch Xoi'kam. Soi'n jam ti'tda na pim cham tu' dhi' bhaan jum o'joldhi'ndha' nañ giilhim jii' chulhiñ aa'ñ, na gu' dhi' nañ jax jii' chulhiñ, jam a'mkam aapi'm jañ pui'n chulhiñ. Gu' ja'pji na

pim jix bhai'm taatit mi' pui' xi jii'mda' nañ kapbhai' jam a'mkam jiñ chulhiñ.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo nat ji'x ki'n xich joi'gilh guch Xoi'kam

¹⁴Ba' biix dhi' pu kai'ñkam jañ jiñ o'lhia ki'n kikat gammiji buiñor tu daan gu Dios, dhi' nar Gi'korga'n gu Ge'kam jich Xoi'kam, ¹⁵dhi' nat jaroi'p tu duu biix na ji'k jix chu jai'ch ya' dhi oi'nga'n giox dhaam. ¹⁶Gio ja'p jañ soi'p titda gu Dios, na bixchu' bhaan jir jix chumñigam bhammix dhaam na pai' dhir jix io'm jir Ge'kam, na git bhaankam gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mdaga'n pui' jam duñia' na pim jix io'm buiñor xi chi jii'gi'ñdha' guch Xoi'kam, na dhi' pix pui' jam guguuxdha'. ¹⁷Biix jañ pui' soi'p titdatu' gu Dios na diihl guch Xoi'kam pix jam jujur am ba kioka', dai na pim aapi'm pui' ja'k buiñor ti jii'gi'ñdha'. Gammiji pim ba' joidham jix kii'galhdhat gu Dios mi' pui' xi jii'mda' na jax jix aa', gio na pim jix ja joi'mdat jix bhai' xi ja bua't gu jai' ja'tkam ¹⁸na pim ba' dhi' bhaan bhai' ji machia' nat ji'x ge'kam ki'n xich joi'mdak jix bhai'ch dhuu guch Xoi'kam biix nach ji'k buiñor ba ti jii'gi'ñ. ¹⁹Pui' ja'k soi'p titdatu' iñ ba' gu Dios na gui' pix jam mattuda' na jax kai'ñkam jum jum kai'ch no'ñ maa'n jix kii'galhi'ñ gio no'ñ maa'n jix joi'gi'n. Jix io'm jir ge'p jum duukam gu' dhi' na pui'm kai'ch, cham tu' nach ji'x ilhii'ñ aach dhi'ill. Ba' no' gu' dhi' jam a'm bap tui'dhi', mi' dhir dai na pim jix bhai' ba machia' na jax jir tu'm kam gu Dios.

²⁰Gu Dios jich makia' gu tu' nach aach taanda'. Jix io'm ge'ch makia' gu tu', cham tu' nach aach ji'x ilhii'ñdha' na panaas jich makia'. Piam no'ch jax chitda na tu' bhaan jich palhbuidha', jix io'm ge'ch palhbuidha', cham tu' ja'xbui' nach aach ji'x ilhii'ñdha', na gu' gu Dios jix io'm ge'x bhaai' na pu duñia' gu tu'. ²¹Ba' biix nach ji'k buiñor ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam, jum aa' nach gammiji buiñor tu daanda' gu Dios sia pik nar jax ka' git. Pu'ñi git moo tu tui'ka'.

4

Na pui' ba ja tiida' gu Paablo nam maa'n ii'mda' pix jum duiñchu'nda' biix nam ji'k buiñor ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam

¹Ba' aani' nañ ya' kuup, pu kai'ñkam pix nañ jir tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam. Aañ soi'ñ jam titda na pim mi' pui' tui'ngida' na jax ja'k bhaan jix maati' ka' nat jam a'm ba ti ti'i gu Dios, jam a'm ba ti niidhim gu' aapi'm. ²Soi' pim pix bam ilhii'ñdha', bar jix bhabhai'kam ka' pim, cha'pim ka bhaa'mna' ka', xim jajoi'mdat japim pix bam papalhbiu'ñdha' sia tu' na pix bhaan. ³Xi gaagidha' pim na pim jax ja'k ti'i git cham bhakkurda' ja bui gu jai' nam pui'p ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, na pim ba' gammiji maa'n ii'mda'p duiñchu'nda', pui' na jax ja'k jam jurtu'n gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda'. ⁴Maa'n tuuku' pim pix jum duiñchu'nda' gio maa'n ii'mda', pui' nat jax biix maap jam boosolh gu Dios mi' dhir bhaan gu boi na pim bhaan mu ja'k jii'mit na pim pai' gammiji git mi' pup jum tulhiiñdha'. ⁵Maa'n pix jix jai'ch gu' guch Ge'kam tuk, ba' dai dhi'ch buiñor ti jii'gi'ñdha', gio dai dhi'ch buiñor jich bopkonda'. ⁶Maa'n pix jix jai'ch gu Dios, dhi' biix dhit jir jich Gi'kora', na gu' biix dhit jir jich Ge'kam tuk. Tu' no't jax ba ji dhuuch bui, biix jich bui pui' tu duñia', na gu' biix pix jich a'm ti nii'ñ.

⁷Ku gu' guch Xoi'kam biix ji'ma'n jich dharai ji nach tu' jax dhuñia' bhaankam, ba' dhi' bhaan jix joojoidhaich mi' pu duñia'. Pu chu'm ki'n jich dharai guch Xoi'kam nat jax chu'm ilh di'ill, ⁸pui'm kai'ch gu' maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam, jum jum kai'ch:

Nat pai' dhuuk giop tis jix dhaam,
mui' xi ja buuprak xi ja u'uuk gu' nat ja bui tu kokda,
jai' ba' ya' xi ja chianik nam ji'k tu' jax dhuñia' biix ji'ma'n.

⁹Gu' tu' ba' ku ba' pui'm kai'ch chi nat pui' giop tis jix dhaam? Dho na ja'pni kai'ñkam jum jum kai'ch dho nat guch Xoi'kam bhammi dir bha tim ya' dhi oi'ñga'n bhaan. ¹⁰Ba' dhi' nat bhammi dir bha tim, maa'n na jax jir dhi' pix nat gio mui'p tis. Jix io'm daam dir ji bii na ji'k kap jix jai'ch gux dhaam. Dhi' ba'r di' na ja daam jum tu'ii' biix na ji'k tu'x chu jai'ch. ¹¹Ba' dhi' pix jum jir di' nat jai' dhit ja darai nam pu'ñi mia'n jir noonbi'ñ ka', nam ba' mi' dhir bhaankam nai' pu tu duñia' na jax ilhii'ñdha'. Gio jai' dhit jum ja darai nam bhaankam

tu a'gada' na jax ja jurtu'nka'. Gio jai' dhith jup ja darai nam nai tu a'ga' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n na dñil bhaan tu a'ga guch Xoi'kam. Gio jai' dhith jup ja darai gui' nam maap ja jumpadat daich Xoi'kam jüigi'ndham ja jüikaixdhat ja aagi'ndha' gu ñio'ki'n na jax jir jum duukam, gio ba' nam maap tu daanda'. Gio jai' ja darai ip gui' nam ja mamtuxi'ndha' gu daich Xoi'kam jüigi'ndham nam jax ja'k mi' pui' jiiimda'.¹² Ba' dhi' nat bëix aixim tu'm ki'n ja darai, pu kai'nkam dhi' ki'n ja darai nam ba'x joojoidhat mi' dhir pui' duñia' na jax jix aa'. Aach pu chu'm ki'n jich dharai bëix ji'ma'n nach ji'k buiñor ti jüigi'n, nach ba' ya' dir pui'p tu ja a'gidha' gu jai' ja'tkam nam ba' mui'dha' gui' nam buiñor ti jüigi'ndha', gio nach ba' mi' dhir ja aagi'ndha' nam jax ja'k tui'ngida'. Na gu' nañ jax ba kai'ch nach aach ja'p ji buan nach jir tukga'n guch Xoi'kam,¹³ nach ba' mi' dhir bëix maa'n nach jax jix io'm buiñor ti jüigi'ndha', gio nach bëix maap mi' pui' jiiimda' na jax jix aa', bëix jix bhai' bax mat ka' ich gu' na jax ja'k jir tu'm kam gu Dios. Ba' ja'xbui' mi' pui'p ba jiiimda' ich nat ji'x mi' pui' jii guch Xoi'kam, chakui jupaaban bhii chich gu' na ji'x jum aa'.¹⁴ Ba' cha'ch pui' ja'k ka tu jiiimda' na jax gu a'aalh. Na gu' gu alhii jax ñam aa'nda' na tu duñia', ja'xpix maakam jup bam aa'nda', cham tu' pui' ka tu duñia' na jax tii xim aaga' bëipi' dir. Gio ba' na cham tu'x bhai' xim ga'ngada' gu jaroi' no' ba iatgi'n, ja'p pix ti jii'ndhai mi' pui' ba duñia' jax ña iatgidha'. Jix jai'ch am gu' gu ja'tkam nam bëix aixim tu'm ki'n tu iatgi'n, gu' ja'ppi nach pui' ja'k ba tu jiiimda' na jax no'ch jir ge'ger ja'tkam.¹⁵ Maa'n ii'mda'p duiñchugit jach mi' pui' tu a'gada' na jax jir silhkam, xich jajoi'mdat ich bëix ji'ma'n. Mi'ch pui' ba tu duiñchu'nda' nat ji'k jax tu duu guch Xoi'kam nach ba' ja'xbui' mi' pui'p ba jiiimda', na gu' dhi'r jich Ge'kam tuk bëix nach ji'k buiñor ti jüigi'n.¹⁶ Guch Xoi'kam pix dñil mi' kiisa' gu jaroi' ja bui gui' nam buiñor ti jüigi'ndha' no't mi' pui' ba jii na jax jix aa'. Gio gui' pix jich Xoi'kam pui'p ja duñia' bëix gui' nam buiñor ti jüigi'ndha' nam bëix maap jix bhai' kai'chit mi' pui' tu duñia' na jax jix aa', nam ba'x io'm mui'dha' gio nam jix io'm bax chu joi'gi'nda'.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nach jumai ii'mda' ba ua' nach ji'k buiñor ti jii'n guch Xoi'kam

¹⁷ Ba' ja'p jañ jam titda bhaankam guch Xoi'kam jich Ge'kami' na pim cham tu' pui' ja'k ka tu jiiimda' nam jax chu jim gu jai' ja'tkam nam cham buiñor ti jüigi'n guch Xoi'kam, nam gu' dhi' pui' ja'k tu jim nam jax pix ilhii'n dñil, pu cham tu' bhai' pui' nam jax ja'k tu jim.¹⁸ Cham tu mamatda' am gu' dhi' dhi ja'tkam, gio nam cham maatit te kee sia ku jaroi' tii tu ja a'gi'n na jax ja'k jir joidham, pu cham maat am ba' na joidham jir jix kii' pui' na jax jix aa' gu Dios.¹⁹ Jir jix kaapak am dhi' dhi ja'tkam kum ba' cham maatit te kee, bëix aixim pix ba tu buim am na tu' cham jir kii', na tu' cham bhaigit nam pu buada' nam pu tu buim. Ni ji'x kum iam xim ga'nga' no'r am gu pui' ka' ba' cham.²⁰ Ba' aapi'm cham tu' pui' ja'k tu jim, na mit gu' cham tu' pui' ja'k jam aa'n gui' na mit tu jam a'gi bhaankam guch Xoi'kam.²¹ Dai guch Xoi'kam bhaan tu jam a'gi mit, gio jam aagi'n am ip na jax ja'k jix aa' na pim mi' pui' jiiimda'. Dai pui' ja'k jir jix kii' gu' gio nar silhkam nat jax ja'k jich aa'n guch Xoi'kam.²² Ba' cha'pim gio ja'k jup ka sulhii'nda' mu ja'k na pim pai'x buam tu jiiimda' bëipi' dir, na pai' gux buam jum duukam pui' jam duiñchu'nda' na pim jix buam tu buada' na tu' cham jir kii'.²³ Cha'pim pui' ja'k kam aa'nda', dai pui' ja'k japim pix bam aa'nda' na jax ja'k jir jix kii'.²⁴ Bar jai' ja'tkam ka' pim, cham tu' pu chu'm kia' na jax gu bëipi' dir kam. Jix u'uañ ki'n japim xi gu'kgida' pui' na jax jir tu'm gu Dios, na ba' dhi' bhaan jix maati' ka' nat gui' jam pataasak jai'p jam duu. Mi' pui' pim ba jiiimda' na jax ja'k silhkam jir mi' pui'.

²⁵ Cha'pim ba' nai' kam i'iatgi'ndha', silhkam japim tum a'a'gi'ndha' bëix ji'ma'n, nach gu' bëix maa'n tuuku' pix jup duuk nach buiñor ti jüigi'n guch Xoi'kam.

²⁶ Ba' no' pimit gu' jax dhuukat tu' bhaan ma bhaak, cha'pim jum ua'tulhi'ndha', xi ñakoo'nda' pim, gio gu' cham tu' na pim bix chanooll jix bhaak ka'.²⁷ Cha'pim jix jüigi'ndha' gu ja'ook no' pui' jam jurtu'n na pim jum ua'tulhdha' no' pimit pu'ni tu' bhaan ma bhaak. Dhi' bhaan ba jam mai'chia' gu' no' pimit bam ua'tulh.

²⁸ Gu jaroi' no' biipi' dir kax ixbi' kat, ya' dir ja'p ja'k cham tu' ka ti' iixi'ndha'. Ba tu juanda' pix na ba' diilh noonbi'n ki'n mai'chit gu tuumi'n jai' ja maakda' gui' nam cham bhaai' nam jax dhui tu juana'.

²⁹ Giox bhai' pim tu ñiokda', cham tu' na pim giilhim kai'chdha'. Pui' pim ja'k tu ñiokda' na jax ja'k ja palhbui'ñchu'nda' nam mi' pui' jiidma' gu jai'ch Xoi'kam jii'gi'ndham, gio nam cham dhi' bhaan jix buam jum aa'nda'. Dhi'x io'm jum aa' na pim jix bhai' tu ñiokda', ³⁰ na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' pui'x buam jum aa'nda' no' pim jix buam tu ñiok. Jum aa' ba' na pim cham jix buam tu ñiokda'. Dhix Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' gu' na jam a'm tajaanix, ja'p ji buusan nat dhi' ki'n jam matgilh gu Dios na ba' dhi' bhaan jix maati' jam tigia' ip gio gatuuk na pim aapi'm cham tu' mu ja'k bhiiya' na pim pai' gammiji mi' pup jum tulhii'ndha'.

³¹ Cha'pim biix aixim bhaan jix buam jum aa'nda', ni ku pim cham bhaak ka'. Cha'pim giilhim ja titdat ja jii'kai'ndha' gu ja'tkam. Ja'p japim xi dhui biix gux buam jum duukam mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' gu Dios. ³² Bar jix bhabhai'kam ka' pim pix, jix ja joi'mdat japim jix bhai' xi ja bua't gu jai'. Xi chum u'uañdat japim no' pimit tu' cham am bua, pui' nat jax xi jam joi'mdak tu jam uañ gu Dios bhaankam guch Xoi'kam.

5

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nam jax ja'k mi' pui' jiidma' gui' nam jir maamra'n gu Dios

¹ Jir maamra'n japim aapi'm gu Dios, ba' joidham xi jam da'. Xi gaagidha' pim na pim jax ja'k tii git pui'p xi chu jimda' na jax gui', mi' pui' pim xi jiidma' na jax jix aa'. ² Jix ja joi'gi'nda' pim gu jai' sia tu' na pix ki'n, ja'p na jax guch Xoi'kam nat xich joi'mdak jich a'mkam muu. Na gu' guch Xoi'kam nat muu, ja'p ji buus buiñor gu Dios nat jaroi' kubhioñxi gui' na ki'n joidham uub. Dhi' bhaan ba' xich joi'mdak jich chii.

³ Gu' ba' kapbhai' na pim aapi'm jai'p bar ja'tkam tugi'ñ gu Dios, cha'pim bhaan ka titii'ñchoka' na pim git jai' ja biim xi boppoda' gu u'uub nam cham jir jam bip-na', gam jai' biix aixim gu tu' na pui'p

jir ua'tulhdhara', pui' na jax ña pim cham tu' ja'p pix biix aixim bhax chu aa'nda' na pim git xi chu bia'ka'. ⁴ Gio na pim cham tu' giilhim ka tu ñiokda'. Cha'pim jix ñanaanbim kai'chdha'. No' pim giilhim bax chi'iik, xi chu dañia' pim buiñor gu Dios, xi ge'kamtuda' pim, cham tu' na pim giilhim ti'ya'. ⁵ Giox maat japim ip na ja'pnip tu tu'ii': Na gu jaroi' no' ganai' pix ja biim boppo gu u'uub sia ku tii ti' biina', piam no' biix aixim tu bua gu tu' na pui'p jir ua'tulhdhara', piam no' cham am jum ju'ngi'ñ sia ku tii bar jix chumñigam, no' gu' ja'p pix bhax chu aa' na git biix aixim xi chu bia'ka', dhi' cham tu' buiñor aaya' guch Xoi'kam na pai' dhir jir Ge'kam biima'n gu Dios jich G'i'kora'. Na gu' no' jaroi' biix aixim ja'p pix jix aa' na git xi chu bia'ka', jir jix buam jum duukam buiñor gu Dios, na gu' dhi' ja'p ji buusan na buiñor tu daanda' gu jax chu'm didios jum tii'gidam ja'ppix jup duiñxim. ⁶ Xim gaagidha' pim nam jax ja'k cham jam iatgidha' gui' nam nai' oipot maakam tu iatgi'ñ, na pu cham tu' mim niñii'ñ buiñor gu Dios. Jix io'm ja tulhii'ñchuda' gu' gu Dios gui' nam nai' pui' tu iatgidhidha', nam gu' dhi' cham tu' mi' pui' jiidma' na jax jix aa'nda'. ⁷ Jam aagi'ñ iñ ba' na pim cham tu' mi ja jii'gi'ndha' dhi' pu chu'm gu ja'tkam, ni ku pim am ja bipnatda'.

⁸ Gu jaroi' no' cham maat na jax jir tu'm kam gu Dios, ja'p ji buusanda' nax chu tukgam kir oirida', pui' na jax aapi'm na pim jix chu tukgam kir oipot biipi' dir na pim chakui maati' na jax jir tu'm kam gu Dios. Ba' xib na pim bax maat, jix chu maax kir ja'k ba oipo pim, jum aa' ba' na pim mi' pui' jiidma' na jax jix aa' gu Dios na ba' dhi' bhaan jix maati' ka' na pim bax maat na jax jir tu'm kam. ⁹ Gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mdaga'n pix gu' diilh gu Dios jich mattudidha' nach jax ja'k mi' pui' jiidma', nach jax ja'k jix chu joi'gi'nda', gio nach jax ja'k mi' pui' jiidma' na jax jix kii' ka'm niñi'ñ gio na jax jir silhkam. Gu' ba' no'ch gu' dhi' biix mi' pui' tu duiñchu', dhi' bhaan jix maati' ka' nach jix chu maax kir jii'mchu'.

¹⁰ Xi gaagidha' pim na pim jax ja'k tii git mi' pui' xi jiidma' na jax jix aa' gu Dios.

¹¹ Cha'pim jai' ja palhbui'ndha' gu tu' nam jax buada' gui' nam cham maat ni ji'x na jax jir tu'm kam gu Dios, na gu' nam ji'k tu' jax

buada', pu cham tu' mi niniñ'ñ am. Ja'kbui' kat ji na pim ja aagi'ñdha' na cham jir am pui' nam jax ja'k tu bua. ¹²Jix xi'iraam gu' sia no'ch am jai' pu chu'm jup tu a'ga aach nach ji'k jix chu maax kir bap tu'ii', nam gu'x chu tukgam kir jup tu't pui' tu bua gui'. ¹³Ba' no'm gu' iam mi' ja'k xi baapkia' git na pai'x chu maax, jix bhai' bhai' ji machia' am git na maaxik cham tu'r pui' nam jax tu bua, giox bhai' ba machia' am na jax ja'k jir silhkam. ¹⁴Pui' ku ba'p jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam: Gor xi ñiñña,
cha'pim ka kookos ka'.

Xi baapmigia' pim mi' dhir koi'nga'n tir na ba' jam bi'ñxidha' guch Xoi'kam.

¹⁵Ba' xi gaagidha' pim ip na pim jax ja'k tu jimda' aapi'm diilh. Pui' pim ja'k tu jimda' na jax ja'k bhaan jix maati' ka' na pim jix bhai' jam jur bia', na pim gu'r jix chu mamatda'. Cha'pim ja'p pix tu jimda' na jax gui' nam cham ja jur bia' ni ji'x. ¹⁶Gammiji pim tu' jax xi buada' na tu'r jix kii'p jum duukam, cha'pim gam irdat darka', na gu' cham tu' gammijir jix kii' tanoolh ka'. ¹⁷Cha'pim pui'm ilhii'ñdha' na pim panaas pu cham ji'xdha' machia' na jax ja'k jix aa' gu Dios, na gu' dhi' pui' ji buusanda' na pim pu cham jum jur bia'ka' no' pim pui'm aa', gu' ja'pji na pim xi gaaga' na pim jax ja'k jix bhai' mi' pui' jiidma'. ¹⁸Gio na pim cham tu' maikkorda', na pim gu' biix aixim jix buam tu buada' no' pim cham jam jur ka bia', gu' ja'pji ja'kbui' kat na pim xi baidha' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ i'nda' na ge' jam a'm jum tajaana' na ba' dhi' jam jurtudidha' na pim jax ja'k tu duñiidha' gu tu'. ¹⁹Gio na pim pai' dhuuk tu daanda' buiñor gu Dios, ki'n japim xim guguuxdhat xi chu jiñkaidhat bhaan Saalmos ta'm, gio mi' dhir japim xi boosgat na pim laala'nda', piam sia jax ña pim ja'k jix mat ka' na pim laala'nda', dai nax dhaam kam bhaan tu a'gada'. Dhi' pu'ñi ja'k japim bhaan ge'kamtu'nda' gu Dios biix jam jujur ki'n. ²⁰Gammiji pim taxchaabgi'ñdha' gu Dios jich Gi'kora' na bixchu' pix ki'n jix bhai'ch bua, bhaankam japim taxchaabgi'ñdha' gu Ge'kam jich Xoi'kam.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo nam jax ja'k tu jimda' daim bipnagim gio ja bui gu ja maamar

²¹Tu' ka'm japim xim niniñdhat biix ji'-ma'n, cham tu' na pim ge'gerkam jum taat ka', na gu' pu'ñi ja'k bhaan jup jix maati' ka' ba' na pim tu' ka'm nii'ñ guch Xoi'kam.

²²Gu u'uub gui' nam ti bipna', jum aa' nam tu' ka'm ja nii'ñdha' gu ja bipna', pui' nam jax tu' ka'm nii'ñ guch Xoi'kam. ²³Na gu' gu chio'ñ pik bhaan jup tu tu'ii', cham tu' gu ubii. Ja'p na jax guch Xoi'kam na gu' pik bhaan jup tu tu'ii' biix nach ji'k buiñor ti jii'gi'ñ. Gio gu' dhi' pix jich Xoi'kam gammijich palhbu'i'ñchu'nda' sia tu' na pix bhaan, na gu' nañ jax ba kai'ch nach jir tukga'n pix. ²⁴Jum aa' ba' na gu ubii tu' ka'm nii'ñdha' gu binga'n sia pik nar jax ka' git, ja'p na jax aach nach ji'k buiñor ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam nach gu' tu' ka'm nii'ñ.

²⁵Gio gu chichio'ñ gui' nam ti bipna', pui' tu' ka'm jam jup ja niidhat jix ja joi'gi'nda', ja'xbui' pui'p jix ja joi'gi'nda' am nat ji'x xich joi'gilh guch Xoi'kam aach biix nach ji'k buiñor ba ti jii'gi'ñ xib. Ge'kam ki'n xich joi'mdak jich a'mkam muu gu'. ²⁶Ba' nat xich joi'mdak jich a'mkam muu, dhi' pu chu'm nai' pup tum a'ga, dhi' nat ba' aach jax chu'm ki'n uana guch ua'tulhdhara' binkam na chich jich bopko suudai' ki'n. Gui' diilh pui' ja'k tu duu nach ba' bar ja'tkam tugi'ñ ka', ²⁷diilh jich kii'mpi nach ba' joidham jix kiki' buiñor jup tui'ka' na xich ni'ñdha', na ni ji'x ku iam palhiip jich a'm jup tui'ka' gux buam jum duukam. Ja'p pix jach tui'ka' na jax gu ipuur gui' nax io'm jix chua ka', na pu cham pai' pix am jix ikoora' ka', ni ku cham pai' pix am jix xo'-solhik ka', ni palhiip ku pix am jax tui'ka'. ²⁸Gu chio'ñ ja'pni ja'k jup jix joi'gi'nda' gu binga'n na jax gu diilh tukga'n. Na gu' gu jax chu'm chio'ñ no'x joi'gi'n gu binga'n, ja'p ji buusanda' na diilh xim joi'gi'nda'. ²⁹Na gu' cham jaroi' jai'ch gu maa'nkam na gampai' pix ilhii'ñdha' gu tukga'n, gu' ja'pji gammiji nam jix ja joi'mdat jix bhai' ja buada' gu ja tutku', tu ja maakda' am gio biix aixim nam jix bhai' ja buada'. Ba' pu'ñi xich joi'mdat gammijix bhai'ch bua guch Xoi'kam aach nach ji'k buiñor ti jii'gi'ñ. ³⁰Na gu' pui' nañ jax ba kai'ch, biix ji'ma'n nach ji'k buiñor ti jii'gi'ñ, ja'p ji buusan nach jir tukga'n. ³¹Pui' ku ba'p jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam: "Gu chio'ñ no't maa'n ba bhii gu ubii, mi' dhir

ba jimia' ja bui gu gi'korga'n, na gu' dilhkob ja'k ba tu kiicha' biima'n gu binga'n. Ja'p ji buusnia' ba' nam maa'n maa'nkam pix jup jum duñaia' gook dit." ³²Ba'r ge'p jum duukam dhi' pui' na jax ja'k tu tu'lii' nam tu' chakui maat mui' gu ja'tkam. Guch Xoi'kam gio gui' nam ji'k buiñor ti jii'gi'ñ jañ ja aagit jup kai'ch. ³³Biix dho ba' na pim ji'k jir chichio'ñ na pim ti bipna', jum aa' na pim jix ja joi'gi'nda' gu jam bipna'. Gio biix na pim ji'k jir u'uub na pim jup ti bipna', jum aa' ip na pim tu' ka'm ja nii'ñdha' gu jam bipna' chichio'ñ.

6

¹Ba' aapi'm na pim ti gi'gi'kora', tu' ka'm japim jup xi ja niidhat, na pim gu' aapi'm buiñor bap tui'dhi' guch Xoi'kam, pui' ja'k jam a'm jum aa' ba' na pim duiñichu'nda'. ²Dhi' biipi'm aa' nach pui' duñaia' na ba'x bhai' tuch jimda' nat jax tu daasag gu Dios na tu aagix ka', nat ba' mi' dhir jup tu ua'na gu Moisees, ja'pnim kai'ch: "Tu' ka'm jap niidhat mi' pui' jimda' na jax jum tiidaidha' gum taat gio gum naan ³na ba'x bhai' tum jimda' gio nap ba' mik duaka' ya' dhi oi'iñ-ga'n bhaan."

⁴Ba' aapi'm na pim tu maamar, cha'pim tu' bhaan ja bhakkutu'nda' gu jam maamar, cha'pim buam pix ja titdada'. Ja'kbui' kat japim xi ja mamtuxdha' nam jax ja'k jir jix kikii' ja'tkam ka', xi ja aagi'ñdha' pim na jax ja'k jix aa' guch Xoi'kam.

⁵Gio aapi'm na pim pui' pix jir tujuandam nam cham jam namki'ñ, tu' ka'm japim ja niidhat mi' pui' xi chu duñiidha' jax ñam jam tiidaidha' gui' nam jir jam ge'gerkam tuk ya' dhi oi'ñga'n bhaan, jix ja iñhidhat japim mi' pui' tu duñiidha' gu tu' nam jam chiniidha'. Gio cham tu' na pim jix oodat parban pu buada' gu tu', gu' ja'pjix bhai', panaas ku pim guch Xoi'kam pix tujuañxi'ñdha'.

⁶Gammiji pim jix bhai' tu ja juañxi'ñdha' sia no'm cham jam nii'ñ, cham tu' na dai no'm jam nii'ñ na pim ba'x bhai' mi' pu duñaia' gu tu', na pim gu' aapi'm jir tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam, jum aa' ba' na pim mi' pui' tu duñiidha' na jax jix aa' gu Dios. ⁷Cha'pim o'jodat mi ja'p pui' xi chu duñiidhat nañ jax ba kai'ch. Pui' pim pix xim aagat na pim gu Dios pix tu juañxi'ñ, cham tu' gu jam ge'gerkam tuk ya' kam

dhi oi'ñga'n. ⁸Bax maat japim gu' na gu Dios tu ja makia' biix gu ja'tkam gui' nam ji'k buiñor ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam na tu'r ja mai'chik ka', ja'xbui' tu ja makia' nam ji'x tu'x bhai'm duukam jup tu duñaia' ya' dhi oi'ñga'n, cham jax bua sia kum jai' dhit pu'ñir tujuandam kat pui' cham ja namkidhat piam ku gu' cham, na gu' gu Dios maa'n na jax pix ja ilhii'ñ.

⁹Ba' aapi'm na pim jir ge'gerkam, cha'pim buam pix ja buada' gu jam tujuandam tuk nam pui' pix tu jam juañxi'ñ cham ji ja namkidhat, jir jix bhabhai'kam ka' pim ja bui. Ti'ñchokat japim na jumaip jix jai'ch gui' nax io'm jir ge'kam, jir jam ge'kam tuk aapi'm gio gu jam tujuandam tuk, na pim gu' buiñor jup tui'dhi'. Gu Dios jañ dho aagit jup kai'ch nax dhaam jup tu'lii', gui' na maa'n na jax pix ja ilhii'ñ biix gu ja'tkam.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na jax jir tuutu'm gui' nam ki'n tu kokdada' buiñor gux buam jum duukam gui' nam buiñor ti jii'gi'ñdha' guch Xoi'kam

¹⁰Ba' aapi'm jiiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, xi chañia' pim guch Xoi'kam na jam makia' gui' na ki'n biix aixim jix bhaai'n ka' na pim pu duñaia' gu tu'. ¹¹Gio dhi' ki'n japim jum palhbui'ñka' nat tu' ba tu jam maa gu Dios, dhi' ki'n cham jax jam dooda' gu ja'ook sia kut tii ba ji jam oi. ¹²Nach gu' aach cham tu' tu kokda' ja bui gu ja'tkam gu ya' kam nam jix maax, gu' gui' ji nam i'ii'mda' bhaan jix chu jai'ch nam cham maax, nam jix dhaam ja'p oipo, nam jir jix buam jum duu'nkam. Pui' bixchu'x bhaai' ip nam pu tu duñaia' nam jax ilhii'ñdha', gu' pix ji na gu' dai ya' dhi oi'ñga'n bhaan, na gu' dai ya' pix nam ge'gerkam jum ilhii'ñ.

¹³Pui' ku ba'm aa' na pim xi ja da'ngia' biix dhi' nat Dios ba tu jam maa na pim ki'n jum palhbuidha' na pai' dhuuk tii ji jam mai'chia' gux buam jum duukam. Maa'n ba' na pim jax mi' pui' jii'mda' na jax jix aa' gu Dios, na gu' cham ji'xdha' jax jam dooda' sia pik jax ka' git no' pim aapi'm xi gu'ki'. ¹⁴Ba' gammiji pim mi' pui' xi jii'mit na jax jix aa' gu Dios, dai dhi' pim bhaan tu daa'ñchu'nda' na jax jir sillkam, na jax jir mi' pui'. Dhi' ba' ja'p ji buusanda' na pim jum ti'ii'ñka' gu baiñum kutuun na pim ki'n jum taa'bi'ñka' na cham jam jur

am jam aaya' gux buam jum duukam na bhai' ji jam mumuuya'. ¹⁵ Gammiji pim jix kii'm duuka' na pim ba' cham xijaichdha' na pim nai' tu a'ga' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na bhaan tu a'ga nach jax ja'k jix bhai'ch chaatit tu oi'ñka'. Ba' dhi' ja'p ji buusanda' na pim aa'nka' gu sussak gui' nam jax chu'm sandaarui'x ja a'da'. ¹⁶ Ba' na pim tu' silhkam soi'm ilhdhat ti jii'gi'ñdha' gu Dios, dhi' ja'p ji buusanda' na pim daa'nka' gu baiñum komaarak na pim ki'n sosbhidha' gu u'uu'n gu ja'ook na pai' dhuuk mui' ji jam mumuuya' xi mimiichdhai na pai' dhir jix mu'muk. ¹⁷ Gu' ba' na pim cham tu' mu ja'k ka jii'm na pim pai' gammiji git mi' pup jum tulhiñdha', dhi' ja'p ji buusan na pim jam moom am ja baapas gu bapaiñum bopnam na pim ki'n taa'bi'ñ, na ba' cham bhai' ja'k jam aaya' gux buam jum duukam na bhai' ji jam mumuuya'. Ba' na pim jix mat ka' na ji'k jax tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios, dhi' ja'p ji buusnia' na jax no' pim daa' maa'n gu tɔb kuxiir na pim ki'n jup jum palhbui'ñka', gui' nat jam maa gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda'. ¹⁸ Gammiji pim jup ti'ñchokat na pim tu daanda' buiñor gu Dios, pui' pim ja'k tu daanda' na jax ja'k jam jurtudidha' gux Dhuudua' kam jix Uañ li'mda', sia gu tu' na pim taanda'. Gio soi' pim jum ilhdhat, gio na pim cham tu'm o'jolhi'ñdha', ja'pji na pim xi bua'tgida' na pim mi' pui' xi jii'mda'. Ja a'mkam japim tu daanda' ip sia biix gui' nam ji'k jir ja'tkam tugi'ñ gu Dios. ¹⁹ Sia aañ japim jiñ a'mkam xi chu daanda', pui' pim xi chitdada' gu Dios na gui' pix jiñ guguuxdhatgida' nañ nai' tu a'ga dhi' bhaan nat jax ilhdhak bijik xib ya' pui' ba tu duu, na diihl pix pui'x chu maatit. ²⁰ Gu Dios pix gu' diihl nai'ñ joot nañ pu'ñi nai' tu a'ga' dhi' pui' nat jax ilh pu bijik nat xib ba' ya' pui' ba tu duu, dhi' nañ ba' ki'n ya' kuup xib. Pui' pim soi' xi chitdada' gu Dios nañ aañ cham tu' bhaan too'nnit nai' xi chu a'gidha' dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam.

Na ba ja tabuimgidha' gu Paablo

²¹ Ba' gu Tiikiko nach joidham jix kiigal-hi'ñ nar jich jaduun jich Xoi'kam bhaan, gam na joidham jir jix kii' tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam, dhi' mu jimia' jam bui na ba' jam aagi'ñdha' nañ jax jiñ ilhii'ñ aañ

gio nañ ji'k tu' jax bua. ²² Mui'ñ xi jam joochxidha' na jam aagi'ñdha' nach jax jich ilhii'ñ na pim ba' bhaan jum guguuxdha'.

²³ Ba' gu Dios jich Gi'kora' gio gu Gɛ'kam jich Xoi'kam pix jam tajaan'dha' am gui' na pim ki'n joidham jix bhai'm taatit tu oi'ñka', ²⁴ gio ba' nam gammiji git pix ba' moo xi jam joi'mdat jam a'm ti niidhidha' biix na pim ji'k buiñor jup tui'dhi' gu Gɛ'kam jich Xoi'kam.

GU UA'NA'N GU PAABLO NAT
TU JA UA'NXI GUI' NAM TI
JHGI'N BUIÑOR GUCH XOI'KAM
NAM
PILIPOOS OI'DHA'

Na ja ñio'kdha' gu Paablo

¹ Aañ Paablo biima'n gu Timoteo nach gook dit jir tujuandam tugi'n guch Xoi'kam, mu tu jam ua'ñi'ñ ich aapi'm na pim mi' oi'dha' Piliipos na ge' daa'ñxim jir kiicham, na pim gu'r ja'tkam tugi'n gu Dios na pim buiñor bap tui'dhi' guch Xoi'kam Jesuus. Biix jañ jam aagit jup kai'ch na pim ji'k maap jum jumpadat daan gu Dios, sia gui' nam biipi' dir gu'kat tu jam a'gi'n gu ñio'k-i'ñ, gam gui' nam ja'ppix jir tujuandam mi' jam bui. ² Ba' gu Dios jich Gi'kora' gio guch Xoi'kam Jesuus nar ge'kam pix jam a'm ti niidhidha' am gammiji na pim ba'x bhai'm taatit tu oi'ñka' biix ji'ma'n aapi'm.

Na ba ja aagi'ndha' gu Paablo na gammiji ja a'mkam tu daan

³ Aañ gammiji taxchaabgi'ndha' gu Dios nañ ba jam ti'ñcho', ⁴ gio nañ pai' dhuuk tu daanda', jix bhai'ñ chaatit jañ jai' jam a'mkam jup xi chu daña' biix aapi'm. ⁵ Nañ gu'x maat nach maap tu a'gichu' guch bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, jano' dir jach maap puch dhaa'ñchu' na pimit dir ti jii'ñ, sia pui xib. ⁶ Tu' silhkam ki'n ti jügi'ñ iñ aañ na gu Dios pix diihl gammiji jam palhbui'ñchu'nda' na pim ba'x bhai'm duukam jup tu duiñxidhidha' dai gui', nat gu' pu chu'm ki'n jam a'm ba ti ti, pui' pu jam palhbui'ñchu'nda' jano' juugit na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam Jesuus ya' dhi oi'ñga'n bhaan. ⁷ Cham tu'r ja'p ja'k dhi' pui' nañ ji'k jax jiñ aa' jam bui biix aapi'm, nañ gu' joidham xi jam joi'gi'n, ja'xbui' pui' jam a'm jup ti niidhim gu' gu Dios na jax aañ sia kuñ ya' kuup. Jiñ a'm ti niidhidha' sia ja bui gu ge'gerkam no' mit jiñ aich, nañ gu' mi' bhaankam nokia' guch bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, jix bhai'ñ xi ja aagi'ndha' na jax pik jir jum duukam. ⁸ Jix maat gu Dios nañ ti xi jam tiigim biix ji'ma'n aapi'm, nañ gu' xi jam

joi'gi'n bhaankam guch Xoi'kam. ⁹ Jam a'mkam tu daan iñ ip na pim ba'x bhai' machia' na pim jax ja'k joidham jix chu joi'gi'nda', cham tu' ja'xbui' na pim ji'x jix chu joi'gi'n xib, gio na pim jix chi bhíbhí'ñ ka' na pim ba'x mat ka' gu tu' na pim jax jix dhuñiik ka', ¹⁰ na pim dai gux ki'p jum duukam jup tu duñiidha' na ba'x u'uañ ka' gu jam i'ii'mda' na pim ya' ka xip tu'ii' dhi oi'ñga'n bhaan, ba' cham tu'x buam jum duukam jam ti'ñxidha' guch Xoi'kam na gio bhai'p jimda'. ¹¹ Na gu' dhi' xib ja'p ji buusan na pim oraim biix aixim tu'm guch bhai'm duukam na pim jup tu bua, jano' pim ba' ba ti'ñchuda' guch Xoi'kam na gio bhai'p jim. Gui' pix jam palhbuidha' na ba' pui' ji chu buusnia', ba' bhaan ge'kamtuda' pim gu Dios nax io'm jir ge'kam.

Na pui' ba ja tiida' gu Paablo na pu kai'ñkam pix dua tuuku' bhaan na dai guch Xoi'kam tu juanxi'ndha'

¹² Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ jam aagi'ñ na pim cham jax jum aa'nda', nat gu'x bhai'm duu na mit jiñ kuu, nat gu' ya' ba' bhai'p ji chum a'ga guch bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga nam jax ja'k dui cham jimia' gu ja'tkam nam pai' gammiji mi' pup jum tulhii'ndha'. ¹³ Biix nam ji'k ya'r tujuandam ja bui gu ge'gerkam gam jai' gu ja'ppix ja'tkam, biix jix maat am nañ pu kai'ñkam ya' kuup nañ buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam. ¹⁴ Ba' mui' guch Xoi'kam jügi'ñdham nam jiñ niidhat nañ aañ kuup, bhaan jum gu'nguxdhak nai' ji chu a'ga mit guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam cham tu' bhaan ji chotdonit, jix io'm jamit pix buiñor xim biñkadak guch Xoi'kam nar ge'kam.

¹⁵ Ji nam gu' ji'ma'n jup tu a'ga bhaankam guch Xoi'kam nam jix chi ji'mut, gam jai' nam ja'p jum aa' nam jix io'm jix bhai' xi bua. Ba' jai' jix bhai'p tu a'ga am na jax jir mi' pui', ¹⁶⁻¹⁷ nam gu' silhkam jix ja joi'mdat gu ja'tkam tu a'ga ja'p na jax aañ, nam gu'x maat nat dhi' ki'n jiñ dhai gu Dios nañ bhaan tu a'ga'da' guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam nach aagi'ñ nach jax ja'k cham jich chulhiiña' gatuuk. Gui' nam tu a'ga bhaankam guch Xoi'kam nam diihl jax jup ilhii'ñ, dhi' na sap ba'x bhai' tu ja jimda' dai gu maaxik bhaan, sia ku gu' ja i'ii'mda' bhaan xiñ jügak kat tu a'ga am.

Jix io'm jiñ chulhiñchu'n am ba' dhi' pui' nam jax ja'k tu jim, daman pup nañ jiñ chulhiñ nañ ya' kuup. ¹⁸ Ba' cham jax bua sia jax ñam kai'ñkam tu a'gada', ku gu' aañ jix bhai'ñ chaat ji nam tu a'ga bhaankam guch Xoi'kam, nam gu' kəejim gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ.

Jix io'm jañ jix bhai' kañ ilhdha' gatuuk, ¹⁹ nañ gu'x bhai'x maat pui' na ji'k jax tuñ dhuñchu', dhi' na jax dhui pix jix bhai' tuñ jimia', na gu'n guguuxdhatu' guch Dhuudu'kam jix Uañ li'mdaga'n guch Xoi'kam, gio aapi'm na pim jiñ a'mkam tu daan. ²⁰ Gio gu' biix jiñ jur ki'n jup ti jügi'ñ in nañ mi' pui' tu kuugalhdha' na jax jix aa' gu Dios, na gu'n palhbui'ñchu', ba' dai nañ jix io'm xi chu ja a'gidha' gu ja'tkam sia nam jir jaroi' cham tu' bhaan jax jiñ aagit. Ba' dhi' bhaan jiñ a'm matgilhidha' gammiji nax io'm jir gə'kam guch Xoi'kam, na pim jax pu bax maat biipi' dir nañ a'm pu matgilhim. Ba' sia no' ñich ba muu, piam kuñ pui dua, puñ a'm jix maati' ka'. ²¹ Nañ gu' aañ dai guch Xoi'kam tu juañxi'ñdha' nañ ji'x duaka' dhi tuuku' bhaan. Ba' no' ñich ba muu, dai nañ ba tu mai'chia' na tu'n a'm bipio' na tuñ makia' guch G'kora'. ²² Gio gu' no'ñ jax dhuukat duatgit dhi tuuku' bhaan maa'n nañ jax tu juantu' bhaankam guch Xoi'kam, maa'n na jax jix bhai' tuñ jimda'. Ba'x xijai nañ machia'. ²³ Cham maat in no'ñ mukia' piam kuñ gu' duaka'. Na gu' no' ñich ba muu, dai nañ ba jimia' nañ buiñor bap tui'ka' guch Xoi'kam. Jix io'm jix bhai' ji chu buusnia' gu pui' ja'k aañ jiñ bui. ²⁴ Gu' ji nañ gu' pui'p xiñ aa' nax io'm jix bhai' ji chu buusnia' aapi'm jam bui nañ duatgit jam palhbui'ñchu'nda' tu' na pix bhaan. ²⁵ Ku gu'x bhai'x maat in ji aañ nañ pui ka xi dhuatu' dhi tuuku' bhaan, ba mu ja'k jiñ chi'ñcho in jam bui nañ jam guguuxdhara' na pim xi gu'ki'nda' na pim mi' pui' jiidma' na jax jix aa' guch Xoi'kam, gio na pim ba'x io'm jix bhai'm taatit jix biñak ka' buiñor. ²⁶ Ba' aapi'm joidham jix bhai'm ilhdha' nañ gio mup ba aaya' jam bui, nañ gu' mi oirit ba jam guguuxi'ñdha' bhaankam guch Xoi'kam.

²⁷ Ba' ja'p jañ jup xi jam tiidam jiñ jaaduñ, xim ga'ngada' pim no' pim mi' pui' jiiim na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam. Na gu' no' ñich

moo mui' ma jii piam ku gu' cham, pui'x chu maachim ka' in sia nar jax ka' git no' pim mi' pui' jiiim, gio no' pim diñh xim gu'nguxdhat na pim jax ja'k jix io'm jum biñkadim buiñor guch Xoi'kam, pui' na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'look nach aagi'ñ nach jax dhuñia' nach ba' cham jich chulhiñna' gatuuk. ²⁸ Gam na pim cham tu' ji ja iibhidhat gui' nam xi jam bhaamki'ñ, na gu' dhi' bhaan jix bhai'x maati' ba' na pim aapi'm cham mu ja'k ka jiiim na pim pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha' git, gio gui' nam xi jam bhaamki'ñ jix bhai'x maati' ip nam mu ja'k jiiim nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha', nat gu' gu Dios pui' ja'k duu na tu tui'ka'. ²⁹ Na gu' no' pim ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, cham tu' dai jam a'm jum aa' na pim ja'p pix ti jügi'ñdha' buiñor, gu' ja'ppi sia na jam a'm jum aa' na pim bhaankam jum tulhiñdha'. ³⁰ Maa'n na jax pix chu'm jich a'm jum aa' nach nakga' aañ gio aapi'm, sia ku gu' jax jix xijai. Na pim jax bax maat na ñich jiñ chulhiñaimik nakoo maa'nnim, sia xib japim jix maat nañ jax jiñ chulhiñ, gu' pix ji nañ gu' nakoo'.

2

Na pui' ba ja tiida' gu Paablo nat soi'm duu diñh guch Xoi'kam sia ku jax jix io'm jir gə'kam

¹ Aapi'm jiñ jaaduñ, no' pim bax maat na guch Xoi'kam pix jam guguuxi'ñ biix aixim bhaan, gio no' guch Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' jam a'm tajañix, gio no' pim jix maat na jax ja'k jum bua no' pim nii'ñ na maadi' mi' pai'm tulhiñ, ² jam a'm jum aa' ip na pim jix bhai' kai'chit tu oi'ñka'. Biix na pim xim ja joi'g'i'nda' maa'n na ji'x. Gio jax ña pim jum aa'nda', biix maap na pim pui' ja'k jum aa'nda', cham tu' na maadi' maakam jum aa'nda', sia gu tu' na pim jax jix dhuñiik ka'. Aañ joidham jix bhai'ñ chaat ka' no' pim biix pu'ñi tu duiñchu'. ³ Cha'pim gə'gerkam jum taatit biix aixim tu buada' na pim diñh jax ilhiñ, na gu' dhi' dai na pim jax dhui bhaan pix jix bhaak ka', gu' ja'ppi na pim soi'm ilhdhat tu' jax buada' nar jix bhai'm duukam. Pui' pim ja ba'ka' gu jai' nam jix io'm mui' namiik, cham tu' pui' na aapi'm. ⁴ Na gu' cham jir am no' jaroi' gan gaagim na ja'p jim aagit na diñh joidham jix bhai' tu jimda', gu' ja'ppi biix

maa'n jimdam na pim maap gaa'nichu'nda' na jax ja'k jix bhai' tu jam jimda'.

⁵Pui' pim ja'k jup jum aagit tu jimda' na jax guch Xoi'kam na ya' xi oilhimik. ⁶Ja'pni ja'k bo nat tu jii: Sia ku gu' ja'xbui'p jir ge'kam na gu Dios, cham ji'xdha' ja'xbui' ge'kam jum ilh. ⁷Ja'p xi dhuuk na diihl jax jir tu'm nat ba' mi' dhir tujuandam ki'n ji bii nat maa'nkam jup jim duuk maaxir ya' aach jich bui. ⁸Ba' soi' pix jum ilhii'ndha' na ji'x ya' oilhimik tuuku' bhaan, mi' dhir ba' diihl maaxik xim kii na mit mua, na gu' tu' ka'm niidhat mi' pui' jim na jax jix aa' guch Gi'kora'. Pui' ja'k ti mit na giillhim jix buam tu jim, bhaankam jix xi'i' rak mua mit bhaan gu u'uux na gai biit. ⁹Pu'ni dhuuk ba' gu Dios diihl jix io'm ge'kam ki'n dai nat pai' dhuuk giop tis jix dhaam, cham jax chu'm jumai ja'xbui' joidham kaidha' na jax gui'. ¹⁰Ba' na pai' dhuuk tum kuugaldha' ya' dhi oi'nga'n, ja o'lhia ki'n gu'kuya' am buiñor gu Jesus biix gui' nam ji'k jix dhaam jup tu'ii', sia gui' nam ya'p tui'ka' dhi oi'nga'n bhaan, sia gui' nam ka' ko'iix ka'. ¹¹Biix bhai' ji machia' am na dai gu Jesus jich Xoi'kam jix io'm jir ge'kam, pu'ni dhuuk ba' ge'kamtuda' am gu Dios jich Gi'kora'.

Gu Paablo na ba ja aagi'ndha' guch Xoi'kam jüigi'ndham nam ja'p ji buan nam ti bigi'ni ya' dhi oi'nga'n

¹²Ja'p jañ ba' xi jam tiidam jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan. Ti'ficho iñ na pim tu' ka'm jiñ niidhat mi' pui' duñiidha' jax ñañ jam titdada' jano' nañ mup tu't jam bui. Aañ ba' xib jup jix aa' na pim jix io'm tu' ka'm jiñ chügi mi' pui'p xi dhuñia' nañ jax jam titda, nañ gu' mik jup tu'ii'. Diihl japim mi' pui' xi jii mit na pim jax ja'k cham mu ja'k bhüya' na pim pai' gammiji mi' pup jum tulhiindha', tu' ka'm japim xi chi niidhat sia tu' na pix bhaan na ba'x bhai' tu jam jimda'. ¹³Na gu' gu Dios diihl pui' jam jurtudidha' na pim ba' dai gux kii'p jum duukam bhaan titi'ñichot pui' tu duiñichu'nda', na gu' gui'x aa' na pim jix bhai' ji bubuakia' buiñor.

¹⁴Biix na pim ji'k jix bhai'm duukam jup tu buada', cha'pim bhaan niokboda', ni ku pim pix am bhaan tu a'gada' ¹⁵na ba' cham tu'x buam jum duukam jam a'm jup tu'ka' nam xi jam niidha' gu ja'tkam gui' nam cham tu' ka'm ti niidha'. Pui' pim ja'k tu jimda' nam jax ja'k jix maatit jam niidha'

na pim jir maamra'n gu Dios. Na gu' aapi'm ja'p ji buan na pim mimim ya' dhi oi'ñ-ga'n ja bui gui' nam cham ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, ja'p na jax gu chiichia' nam mimimda' tukaa' ja'k bha ja'p jix dhaam. ¹⁶Ba' dhi' bhaan jix maati' ka' nar jix bhai'm duukam gux bhai'm kai'chdham ni'ook dhi' na sia jaroix kii' ii'mda' tigia' no't bhaan ti jii'ndhak mi' pui' ba jii na jax jum kai'ch. Aañ ba' cham pai' jax jiñ aa'nda' jano' na guch Xoi'kam gio ya'p aaya' dhi oi'nga'n bhaan no' pimit pu'ni mi' pui' jii nañ jax jam titda, na gu' cham tu'r ja'p pix ka' ba' nañ ji'x nai' oilhia' nañ bhaankam tu juana' guch Xoi'kam. ¹⁷Ba' cham jax bua sia mit mañ mua, na gu' dhi' ja'p ji buusnia' nañ aañ ba' biix mui' xi chi tikia' na ji'x ka jam bi'iix na pim ti tikiim, na gu' pu'ni ja'k ji buusan na pim jum tulhiinat mi' pui' jiiim na jax jix aa' gu Dios tu' silhkam ti jii'ndhat buiñor. Aañ joidham jix bhai'ñ chaat dhi' bhaan, ti pui'p jix aa' iñ na pim git aapi'm ja'xbui' pui'x bhai'p jum taat ka' na jax aañ. ¹⁸Gi no' pimit moo aapi'm jix bhai'p xim ilh pui' na jax aañ, pui' pim ja'k xim ilhdha' na panaas aañ pix jir aapi'm ka'.

Na ba ja aagi'ndha' gu Paablo na mu ja joochxidha' gu Timoteo gio gu Epafrodito guch Xoi'kam jüigi'ndham nam Piliipos oidha'

¹⁹Aañ mu jam joochxidha' gu Timoteo na mu jam tiimira' na ba'ñ ua'pdha' na pim jax jum ilhii'ñ nañ ba' bhaan jix bhai'ñ ilhdha', ku gu' no'x aa'nda' git ji guch Xoi'kam nar ge'kam. Aañ gui' pix buiñor jix biiñak. ²⁰Na gu' cham jaroix jai'ch na jax gu Timoteo na pui'x buam jup jum aa' jam a'mkam ja'p na jax aañ. Cham jaroix jax xim aa' iam no'x bhai' tu jam jim ka' ba' cham. ²¹Na gu' jai' dhit nam pui' tiip ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, diihl pix nam jax ilhii'ñ nam mi' pui' jiiim, cham tu' na jax ilhii'ñ guch Xoi'kam. ²²Dai gu Timoteo nax bhai' mi' pui' jim. Jix maat japim sia aapi'm na jax ja'k tu jim jano' na puñ oi'ñichu' na chich bhammi dir tu jam a'gi gux bhai'm kai'chdham ni'ook, biix aixim tu'm ki'n jiñ palhbuidhim ja'p na jax maa'n gu alhii no' joidham jix jüigi'ñ gu taata'n. ²³Dhi'ñ ba' miji xi jam joochxidha' nañ jax pix xi machia' na jax ja'k tuñ jimia' nañ ya' kuup, ²⁴sia kuñ gu' aañ diihl buiñor jix biiñak kat ti niira na diihl pix pu ti'ya' guch Xoi'kam

nañ jootom diihl mu jimii jam tigia' na pim jax jum ilhii'ñ.

²⁵ Gu' ba' xib nañ mui' xiñ ga'nga, biix jup jum aa' nañ mu jam joochxidha' gu Epafrodito na pui'p jir jich jaduun jich Xoi'kam bhaan, sia ku pimit gu' aapi'm bhammi dir bhañ joochxi nach ba' pu'ñi ya' maap ba tu juaan bhaan gux bhai'm kai'chdham ñi'ook dhi' nach ki'n jich chullhiinat xi ñakoo'. ²⁶ Tii xi jam tiigim sap biix aapi'm na pim jax jum ilhii'ñ, gio sap nax buam jum aa' na pimit pui' ti kai nat tu ai. ²⁷ Maaxik jup tu ai dho, tiip muu, gu' ji nat gu' siamri diihl gu Dios jix joi'mdak ma tii, sia aañ xiñ joi'mdak jiñ chii nañ ba' cham jumai pup bhaan jix buam jiñ aa'nda', daipu' nañ tu' pix pu' bhaan jix buam bañ aa'. ²⁸ Mijiiñ ba' moo xi jam joochxidha' na pim ba' cham jax kam aa'nda' na pimit giop ba tii, dai na pim joidham jix bhai' bam taat ka', jootom moo bhammi dir ba ji buusnia'. ²⁹ Joidham japim jix bhai'm ilhdhai aichdha' na bhammi ba aaya', ja'p japim ilhdha' na jax gu mia'n jam jaduun, na gu' pui'p ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Jix io'm japim tu' ka'm ja niidhat jix ja joi'gi'nda' gui' nam pu'ñi ja'k tu jimda' na jax dhi'. ³⁰ Tii' na gu' dhi' tiip mumkim, pu' kai'ñkam pix na jai'p jir tu-juandam tugi'ñ guch Xoi'kam. Cham jaroi' maadit aapi'm iam bha jimiiik jax kai'ch gu' na pim tu' bhaan xiñ palhbuidha' nañ a'm tum aagim ya' nañ pai'p tu'ii', dai dhi' na ya' ja'k giixchu'nda'.

3

Gu Paablo na ba ja aagi'ñdha' nax io'm jum aa' nach mi' pui' jiiimda' na jax jix aa' gu Dios, cham tu' nach jax ja'k tu jimda' aach diihl

¹ Aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, jix bhai' pim jum taat ka' buiñor guch Xoi'kam. Maa'n nañ jax jam titda xib, na gu' aañ jiñ bui cham jax bua siañ pix mijii dir bhai' ji kiksa, pui' na ñich jax tu jam ua'ñixi biipi' dir, na gu' aapi'm bhaan maachim na pim jax ja'k mi' pui' jiiimda' na ba'x bhai' tu jam jimda'. ² Cha'pim mi ja kekeedat gu ja'tkam nam buam pix tu jim, nam gu' ja jikiakkichulhi'ñdhat ja i'ki a'lhich gu ja tutku' gu ja'tkam nam sap ba' bhaan jix maati' ka' nam jir Israel kam. ³ Jax dhui na gu' gui' nam silhkam matgilhdhix ka' nam jir Israel kam ja'tkam, jum aa' nam pui' ja'k

tu jimda' na jax aach nach tu daan buiñor gu Dios, pui' na jax pix jich jurtu'n gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda', jix bhai'ch chaat ich ba' nach buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam. Dhi' bhaan tu daa'ñchu' ich aach, cham tu' gu tu' na daam dir jich chutku' bhaan jix maax ka'. ⁴ Maaxik dho aañ pui' ja'k jup jir tu'm kat bijik nañ chakui ti jii'ñdhat buiñor guch Xoi'kam. Cham jaroi' pui' ja'k jup tu jii jano' na jax aañ. ⁵ Na gu' na ñich jax maaxir, jix jum baik tanoolh ki'n jiñ matgilh jamit na ba' bhaan jix maati' ka' nañ jir Israel kam maa'ñkam, nam gu'r Israel kam guñ gi'kora', gio mi' dhir ja'k jim iñ na pai' gu bopxi'ñ gu Benjamiin, ba' aañ jai'p jir jiñ boxii. Gu' ba' nañ jax ja'k jix maati' keke' na ji'k jax tu aagix ja bui gu Israel kam ja'tkam, mu ja'k jañich maa'n ñi'ook jup duu ja bui gui' nam pariseos jum tiiti'nda'. ⁶ Ba'x io'm jix joojoidhat mi' pui' jimda' iñ nam jax ja'k tu jimda', cham jaroi' jai'ch ka' na tu' bhaan jax jiñ chüida', nam gu' biix pix jix mat ka' nañ mi' pui' jimda'. Ba' dhi' bhaan ge'kam jiñ chaatit bhai' ji ja tullhiñchuda ñich gui' nam ba ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. ⁷ Jix io'm gu' nañ tu' ka'm ilhii'ñdha' pui' nañ ji'k jax tu jimda'. Ba' xib nañ buiñor ba ti jügi'ñ guch Xoi'kam, ja'p xi dhuuk jañich, na gu' pu cham tu' bhai' na ñich ba maat. ⁸ Ja'p pix gu' nañ mi' pui' jimda' bak sia kuñ cham tu' mi chüigim jiñ ii'mda' bhaan, gu' guch Xoi'kam ji nar ge'kam nax io'm jum aa' nañ machia' nar tu'p tu'm da'. Dhi' bhaan jañ ba' gampai' pix ba ilhii'ñ nañ ji'k jax tu jimdat biipi' dir, dai guch Xoi'kam jañ pix bax dhaan gio nañ buiñor bax biiñak, na gu'ñ a'm ti niidhim. ⁹ Ba' gammijiiñ buiñor jup tui'ngida'. Na gu' cham ji'xdha'x bhai' bi'ya' iñ git buiñor gu Dios no'ñ git maa'n nañ jax mi' pui' jimda' na jax pix tu aagix ja bui gu Israel kam ja'tkam, gu' ja'ppi na ñich buiñor tu' silhkam ti jii'ñ na ñich ba'x bhai' ji bü. ¹⁰ Ba' xib dai nañ jix io'm jix maachim na jax pik ja'k tu jim guch Xoi'kam. Jix aa' iñ nañ ja'xbui' pui' bixchu'p jix chu aichu'nda' na jax gui' nat diihl duadik giop buus mu dir koi'nga'n tir na mit tii yaas. Ja'xbui' pui'p jix aa' iñ nañ jiñ chulhiina' nat jax jum tullhi gui', gio pu chu'm ki'n jup jix aa' iñ nam jiñ bhaamkidhaiñ mu'aa' na mit jax chu'm ki'n bhaamkidhak mua, ¹¹ nañ gu'

pui'p jix aa' nañ duadii giop bamgia' mi' dhir koi'nga'n tir nat jax jum duu gui'.

Na ba ja aagi'ndha' gu Paablo nach xi gu'ki'nda' nach mi' pui' jii'mda' na jax jix aa' gu Dios nach ba' bui'ñor aaya'

¹² Ku gu' cham tu' ji nañ pui' kai'ñkam jup kai'ch nañ bar pu chu'm nañ jax chu'm bhaan tu a'ga, ni kuñ cham pui' ja'k kai'ch nañ jix uañ ki'n ba kiik. Jax dhui na ñich gu' chakui ai na pai' juugit tu daaxix nañ aaya', ba'ñ a'm jum aa' nañ pui' mi' ka pup xi jimda' cham jiñ o'jolphdhat nañ ba' pu chu'm ba mai'chia', nat gu' pu chu'm ki'n jiñ a'm ti tii guch Xoi'kam nañ a'm jum aa' nañ aaya' sia nar jax ka' git. ¹³ Cha'pim pui' ja'k jum aa'nda' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan nañ moo pui' bar tu'm. Chakui ji matgam. Ku gu' cham tu' bhaan ka titii'ñcho iñ ji nañ jax jir tu'm kat biipi' dir, ja'p xi dhuuk jañich biix. Ba' dai nañ biix jiñ jur ki'n ti jii'ñdhat mi' pui' jim na jax jix aa' guch Xoi'kam. ¹⁴ Bhaan jurchichu iñ nañ tu mai'chia' bui'ñor gu Dios na tuñ makia' na tu'ñ a'm bipio', na gu'ch bai'ñ na tuch makia' biix nach ji'k jich chulhiiñat mi' pui' jii'm nach ti jii'gi'ñ bui'ñor guch Xoi'kam Jesusu.

¹⁵ Biix nach ji'k bhaan ba xich maat nach ti jii'gi'ñ bui'ñor guch Xoi'kam, biix dhit jach mi' pui' duiñchu'nda' na jax ja'k jum aa'. Ba' no' maadit cham maatit maakam jum aa' na jax cham jir mi' pui', gu Dios diilh pui' ja'k jurtuda' na jax jir mi' pui'. ¹⁶ Ba' pu'ñi ja'k biix maap mi' pui' ba duiñchu'nda' ich nach ji'k tu' bax maat nach a'm jum aa' nach mi' pui' duñiidha' gammiji.

¹⁷ Mi' pim pui' tu daa'ñchugit mi' pui' jii'mda' na pim jax jiñ ñii'ñ aañ nañ mi' pui' jim, piam gui' pim xi ja niidhat nam ji'k mi' pui' ba jii'm na chich jax ja'k jam aa'ñdhak jano' nach bhammip tu't jam bui. Aañ pu jam titda aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan. ¹⁸ Nam gu' mui'x jai'ch gu ja'tkam nam tii pui'p ti jii'gi'ñ bui'ñor guch Xoi'kam, dai ji nam gu' pui' ja'k tu jim na jax ja'k bhaan jix maati' nam cham ji'x niidham gu u'uux na gai biit nat bhaan muu guch Xoi'kam. Mui' kim jañich bhaan ba tu jam a'gi dhi' bhaan jiñ jaaduñ, ba' gioñ pui'p xi jam titdax buam jiñ aagit. ¹⁹ Ja'p ilhii'ñdha' am gu ja boopok na jax gu Dios nam ba' dai gu tu' gaa'ñchu'nda' nam gaamdha'. Gio gu

tu' nam git bhaan jix xi'irda', ja'kbui' kat dhi' bhaan ge'gerkam jum taat ka' am, gio nam dai bhaan jujurtika' gu tu' na ya' dhi oi'nga'n jix chu jai'ch. Ku gu' dhi' pu chu'm gu ja'tkam mu ja'k bhiiya' am ji gatuuk nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'. ²⁰ Aach ba' dai nach ba iimchudhix nach bui'ñor aaya' gu Dios. Ba' jix dhaam dir pix jup niira' ich na bha jimda' gu ge'kam jich Xoi'kam nax bhaai' na jaroi' na pix baabu' mi' dhir bhaan gu boi na mu ja'k bhiiix na pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'. ²¹ Ba' ya'ch pataaxdhai guch chutku' na cham ki', pui' ja'k duñia' na jax diilh gu tukga'n na joidham tanoor, na gu' bixchu'x aichu'n na pu tu duñia', sia tu' na pix cham xijai kam ilhii'ñ, na gu'x io'm jir ge'kam.

4

Gu Paablo na pui' ba ja tiida' nam gammijix bhai'm taat ka'

¹ Ba' ja'p jañ xi jam tiidam ip jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan aapi'm nañ jix io'm xi jam joi'mdat xi jam da', gam nañ tii xi jam tiigim. Na gu' aapi'm jir jiñ mai'chik, jix bhai'ñ chaat iñ ba' jam bui. Mi' pim pui' xi jii'mda' na pim jax mi' pui' ba jii'm na jax jix aa' guch Xoi'kam nar ge'kam.

² Gu Eboodia gio gu Siintike, aañ soi' ja titda nam iam maa'n ñi'ook xip duñia', nam gu' ti jii'gi'ñ bui'ñor guch Xoi'kam. ³ Ba' aap Siisigo nap jir jiñ jaduñ guch Xoi'kam bhaan, iam jap mi' dhir xi ja palhbuidha' nam jax ja'k maap maa'n ñi'ook jup duñia', aañ pum titda, nap gu' dai aap mi' pui' duiñchu' git tu juan ja'p na jax aañ. Jum guguuxdhak jiñ palhbui mit gu' dhi gook u'uub jano' na ñich bhammi dir tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga nam jax ja'k dui cham mu ja'k bhiiya' gu ja'tkam nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'. Sia biix gu Klemeente gio jai' ji'kchi pup na mit jup jiñ palhbui, ba' aañ jix maat nam dhi' biix ba ua'ñix jix dhaam bhaan gu u'uan nam pai' ja daasaim gui' nam ji'k gammiji bui'ñor bap tui'ka' gu Dios.

⁴ Ba'x bhai' pim jum taat ka' gammiji bui'ñor guch Xoi'kam. Gioñ moo pui'p xi chi'ya': Jix bhai' pim jum taat ka'. ⁵ Cha'pim ja bhaamkidhat gu ja'tkam, jir jix bhabhai'kam ka' pim pix ja bui. Na gu' guch Xoi'kam bar mia'n na gio ya'p aaya', ba'

cham jir am no'm jax jam a'ga gu ja'tkam na pim cham jir jix bhabhai'kam.

⁶Cha'pim bixchu'x buam jum aagit bhaan titii'nchoka', gu' ja'pji na pim xi aagi'ndha' pix gu Dios buiñor ji chu daanit na tu' jam a'm jum aa'nda'. Xi taxchaabgidhai pim ba' na pim pai' dhuuk pu'ni xi aa'ndhai. ⁷Ba' diilh jam tajaan'dha' gui' na pim ki'n jix bhai'm taatit tu oi'rika' gammiji, na gu' diilh jix bhai'x maat na jax ja'k jich gugux-dhatu'nda', sia kuch gu' aach diilh cham maad. Ba' gui' pix pui' jam jurtudidha' na pim ba' dai bhaan titii'nchoka' na tu'r jix bhai'm duukam, ba' bhaan jix bhai'm taat ka' pim, na pim gu' maap maa'n ñi'ook jup duuk guch Xoi'kam Jesusus.

Gu Paablo na pui' ba ja tiida' nam dai bhaan titii'nchoka' gu tu' nar jix bhai'm duukam

⁸Ja'pniñ ba' moop xi jam tiidam jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan. Dai gu tu' nar jix kii'p jum duukam japim bhaan titii'nchot mi' pui' jiimda' na jax jix aa' gu Dios. Pui' pim ja'k tu jimda' nam jax ja'k pix jix bhai' jam aa'nda' gu ja'tkam na pim jir jix kiki' ja'tkam. Bix aixim japim tu' ka'm xi chi niidhat.

⁹Pui' pim ja'k mi' pui' xi jimia' na ñich jax jam aa'n gio na pimit jax ja'k jiñ chi na ñich mi' pui' jii jano' nañ bhammi dir jup tu't jam bui, pui' nañ jax ja'k tu a'gada' na pim jiñ kəkəkə', gio na ñich ji'k tu' jax dhuu. Na gu' no' pim bix pui' tu duiñchu', jam a'm jam tajaan'dhidha' gu Dios gui' na pim ki'n gammijix bhai'm taatit tu oi'rika'.

Gu Paablo na ba ja taxchaabgidha' na mit mui' ba joochxi gu tuumiñ

¹⁰Aañ jix bhai'n chaat buiñor guch Xoi'kam na pimit giop mañ chi'ncho. Ku gu' cham tu' ji nañ ja'p kai'nikam jup kai'ch na pim moo pu cham ji'x jiñ chi'nchokat, ja'pji nañ ja'p kai'nikam jup kai'ch na pimit siamrix bhai' ma duu na pimit mañ palhbui ki'n gui' na pim tu' ilhii'n nañ a'm jum aa'. ¹¹Dhi' sia cham pui' kai'nikam jup kai'ch iñ na moox io'm jiñ a'm bam aagit dhi' na pimit tu' ki'n bañ palhbui. Jax dhui nañ aañ cham jax kar jiñ aa'ndam sia kuñ palhüp pix bia' gu tu', nañ gu' bhaan ba xiñ maat.

¹²Siax maat iñ nañ jax ja'k tu jimda' no'n pu cham tu' bia' ni ji'x, gio no'n gē' bia' gu tu', pui'p jix maat iñ nañ jax ja'k jup tu jimda'.

Sia tu' na pix nañ dhaam jimiiidha' bhaan ba xiñ maat iñ. Pui' na jax no'n uamaim, bhaan ba xiñ maat iñ nañ jax ja'k nakga'. Gio no'n bia' nañ tu' jugia', jix maat iñ ip nañ jax ja'k jup tu jimda'. ¹³Bix aixim cham tu' bhaan jax jir jiñ aa'ndam iñ kia', na gu' guch Xoi'kam pix nañ a'm ti niidhidhat jiñ palhbui'nchu' nañ ba' bix aixim bhaan jix chu nakoo'nda'. ¹⁴Ku pim ti gu' siamrix bhai' duu ji na pimit bhai' bañ joochxi na pim pui' jim aagit na bixchu'n a'm tum aa' nañ ya'n chulhiin.

¹⁵Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aapi'm na pim bhai' oi'dha' Piliipos na pim ji'k maap jum jumpadat daan guch Xoi'kam, dai aapi'm jix bhai' duu na pimit bhañ joochxi gu tuumiñ na pimit maap xi jumpadak ji'k na cham jam a'm kam aa', na pim gu'x bhai'm taat na ñich jam ua'p gux kii'p jum duukam jam i'ii'mda' ir bhaan na ba'x bhai' ba tu jam jim. Jano' bhai' bañ aichulh jamit na ñich kia'pix bhai' dhir ba ji jii Masedoonia na ñich maakam ja'k ba ji chu a'gam gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga nam jax ja'k dui cham kam tulhiina' gu ja'tkam. ¹⁶Gio gama ja'k Tesaloonika nañ bap tu'ii', gio pimit bhai'p xiñ joochxi ji'kchi kim pup gu tuumiñ na ji'k cham jam a'm kam aa' maap ji jumpadak, nañ ba' ki'n tu saba'da' tu' nañ a'm jum aa'. ¹⁷Ku gu' cham tu' ji nañ moo dai dhi' bhaan jurtikat jix aa' na pim pix bhai' jiñ joochxi'ndha' gu tuumiñ, gu' ja'pji nañ tu' pik jix aa' aañ, ja'pji na pim aapi'm jix io'm gē'p jum duukam tu mai'chia' buiñor gu Dios gatuu. ¹⁸Aañ xib cham tu'n a'm jum aa' gu', kapup bia' iñ aixim na ji'k jiñ a'm tum aa', jai' pup xiñ bipio'. Pui' dhi' pix jir di' na pimit bhañ joochxi buiñor gu Epafrodito. Ba' dhi' ja'p ji buus na pimit tu kubhio ki'n gui' na joidham uub, gio na pimit ti ti buiñor gu Dios nat ba'x kii'p jum duukam ki'n tii. ¹⁹Gui' pix ba' gammiji xi jam joi'mdat tu jam maakidha' na ji'k tu' jam a'm jum aagidha', na pim gu' buiñor ti jügi'n guch Xoi'kam. Na gu' guch Gi'kora' bixchu' bhaan jix io'm jir tu bia' kam, ²⁰ba' dai gui' pix jix bhai' nach gē'kamtu'nda' gammiji. Pu'ni ba' moo tu tui'ka'.

Na ba ja tabuimgidha' gu Paablo

²¹Mi' dhir japim bix jiñ a'mkam xi ja ñio'kdha' gui' nam ji'k ti jügi'n buiñor guch

Xoi'kam. Ya' dir mui'p jam ñio'ki'ñ am guch Xoi'kam jii'gi'ñdham nam ya'ñ biim jup tu'ii'. ²² Sia biix mu jam ñio'ki'ñ am guch Xoi'kam jii'gi'ñdham gui' nam ji'k ya ja'p maap jum jumpadat daan guch Gi'kora', gui' pik nam jir tujuandam tugi'ñ gux io'm ge'kam Rooma kam.

²³ Ja'pni tu tui'ka' ku ba' moo guch Xoi'kam nar ge'kam pix gammiji jam a'm ti niidhidha' biix ji'ma'n aapi'm.

GU UA'NA'N GU PAABLO NAT
TU JA UA'NXI GUI' NAM TI
JHGI'N BUIÑOR GUCH XOI'KAM
NAM
KOLOSAS OI'DHA'

Na ba ja ñio'kdha' gu Paablo

¹ Aañ jir Paablo, jir nobii'n in guch Xoi'kam, nat gu' gu Dios pui' ja'k jix aagak pu chu'm ki'n jin dhai. Ba' tu jam ua'ñxi'n ich gook dit guñ jaduun jich Xoi'kam bhaan na Timoteo tii'. ² Tu jam ua'ñxidha' ich aapi'm na pim pui'p jir jich jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim bhammi dir oi'dha' Koloosas, Dios buiñor jup tui'dhi' pim. Ba' gui' pix jich Gi'kora' Dios git jam a'm ti niidhida' na pim ba'x bhai'm taatit tu oi'rika'.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na gammiji ja a'mkam tu daan buiñor gu Dios

³ Aañ gammiji jam a'mkam tu daan buiñor gu Dios gui' nar Gi'korga'n gu Ge'kam jich Xoi'kam, taxchaabgi'ndha' in gammiji, 'nach gu' pui' tē kēe na pim sap tu' silhkam biix jam jujur ki'n buiñor ti jii'gi'n guch Xoi'kam, xim jajo'i'gi'n japim sap biix ji'ma'n na pim Dios buiñor jup tui'dhi'. ⁴ Ba' xib dai na pim ti niira na pim maa'n kap aaya'x dhaam nat pai' gu Dios ba tu jam bi' na pim aaya'. Ba' dhi' na pim ba ti niira na pim maa'n kap aaya' buiñor gu Dios, gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n guch Xoi'kam nat pui' jam duu, na pimit gu' cham jax ji chi'ik kēek mi' pui' ba jii na jax jum kai'ch, na pimit gu' maat nar silhkam, cham tu' nar iatda'. ⁵ Dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'n guch Xoi'kam na mit tu jam a'gi, jum gi'lhdim biix kap na jix oi'nga'n, pix ja'x ji ti jii'ndhim am mui' gu ja'tkam, ja'p na jax aapi'm bhai' dhir na pimit ba mui'dha, sia ku mit gu' tii jik pix kēek ti jii'n na jax jix chu joi'gi'n gu Dios, maat japimit na tu' silhkam jix chu joi'gi'n, cham tu' na pui' pix jum kai'ch. ⁶ Guch jaduun Epaapas pui' tu jam a'gi na pu chu'm ka'm jup tu juan ja'p na jax aach, na pim aapi'm jaroi' pui' bia' nar jix kii' tujuandam tugi'n guch Xoi'kam. Gio aach pui'p jix kiigalhi'n dhi' dhich jaduun jich Xoi'kam bhaan, ⁷ nat gu' dhi' ba' yach aichulh gu ñi'look na pim jax

tu jim bhammi dir, pu'ni sap xim ja joi'gi'n japim biix ji'ma'n na jax jam jurtu'n gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda'.

⁸ Ba' aach moo jano' na chich jax pui' ti kai, jam a'mkam jachich pu tu daani buiñor gu Dios, jano' dir jach cham ji'x mik ka buppa nach jam a'mkam tu daan. Pui' soi' titdatu'nda' ich gu Dios na jam makia' gu matda' na pim ba'x bhai' machia' na jax pik ja'k jix aa' na pim mi' pui' jimia', sia gu ii'mda' bhaan na pim tu machia' na jax ja'k tu tu'ii'. ⁹ Na gu' mi' dhir ba' no' pim pu'ñix bhai' bax maat, mi' pui' ba duiñchu'nda' pim na jax ja'k jum aa' no'ni pu'ni buiñor bap tui'dhi' guch Xoi'kam, dai gux kii'p jum duukam japim bap tu duñidha' gu' na jax pix jix aa' gui'. Saalh japim pu'ñix kii'p jum duukam bhai' jip tu duña', mikkat jix io'm, na pim gu'x bhai' ba machia' na jax ja'k jix aa' gu Dios na pim mi' pui' jii'mda'. ¹⁰ Gio pui' soi'p titdatu'nda' ich gu Dios na gui' pix pui' jam duña' na pim biix aapi'm jix chu nakoo'nda', na pim cham tu' jax jir jum aa'ndam ka', na gu' gu Dios joidham bixchu'x bhaai' na pu tu duña'. ¹¹ Dai ba' na pim taxchaabgi'ndha' gu Dios jich Gi'kora' joidham jix bhai'm taatit nat ba tu jam bi' na pim pai' buiñor aaya', na pai' joidham jix chu maax, nat gu' gu Dios diihl pui' pu ja tiidak guch bopxi kat na pu'ni maa'n kap ja aichdha' nam buiñor aaya' gui' nam jir ja'tkam tugi'n ka'. ¹² Gu Dios mi' dhir jich boosolh na pai'ch dhaam kap tu't gux chukgam, mi' ja'k ba'ch chuttu na pai'r ge'kam gu diihl Maraa'n, gui' nax io'm jix dha'. ¹³ Dhi' dhi Maraa'n bhaankam xich joi'gilh ip aach nat ba'ch boosolh mi' dhir nach pai' mu ja'k ba jii'mit nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhi'ndha', dhi' bhaankam jich uañ biix guch ua'tulhdhara'.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na chich jix bhai' ba bii buiñor gu Dios bhaankam guch Xoi'kam nat jich a'mkam muu

¹⁴ Guch Xoi'kam jir di' pix gu Dios nat maa'nkam jup jim duuk ya' xi oilhimik jich bui. Na gu' gu Dios tii cham maax, jir ii'mda' pix. Pu biipi' dir bap tui'dhi' dhi Maraa'n nar jich Xoi'kam nat ba' mi' dhir bap tu duu biix nach ji'k tu' ti ni'i'n. ¹⁵ Gu Maraa'n pix bhaankam jup tu duu gu Dios biix na ji'k tu'x chu jai'ch jix dhaam ja'k gio dhi oi'nga'n bhaan, pui' na jax gui' na tu' cham

maax. Jup ja duu gui' nam i'ii'mda' bhaan tu dudua na biix aixim jix bhaai' nam pu tu duña' nam jax ilhii'ndha'. Dhi' biix jup tu duu gu Dios bhaankam guch Xoi'kam, pu kai'nikam pix jup tu duu na ba' guch Xoi'kam pix bhaan tu bi'ya'. ¹⁷ Gu' ba' na gu' guch Xoi'kam jix io'm bijik dir pu bax jai'ch nat ba'p ba tu jai'chdhir biix aixim, gui' pix bhaan jup tu tu'ii' na ba' pui' tu tu'dhi' na jax jir joidham dhi' na ji'k tu'x chu jai'ch. ¹⁸ Gio gu' guch Xoi'kam pui'p ji buusan nar jich mo' aach nach ji'k buiñor ti jüigi'n. Gio biipi' duadi'k jup bam koi'nga'n tir dir ja'p na jax nax io'm bijik dir pu bax jai'ch nat ba'p ba tu jai'chdhir biix aixim, pu kai'nikam biipi' duadi'k bam na ba' pu'ni biix bhaan ji chu bi'ya' na ji'x tu'x chu jai'ch. ¹⁹ Na gu' guch Xoi'kam pu bijik dir dhi' pix jir di' gux Ua'n li'mdaga'n gu Dios, ²⁰ bhaankam ba' guch Xoi'kam pui' tu duu nax bhai' tu bi'ya' buiñor na cham mi' pui' ka tu tui'ngit na jax jix aa' biix nat ji'k tu'p tu duu na ji'k tu'x chu jai'ch, pui' na jax na ji'k tu'x chu jai'ch jix dhaam ja'k gio na ji'k tu'p jix chu jai'ch ya' dhi oi'nga'n. Jix bhai' tu bii biix buiñor gu Dios nat jaax pix gu i'ra'n guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai biit.

²¹ Aapi'm cham tu' jam kügalhdhat biipi' dir gu Dios, na pim gu' cham tu'r Israel kam ja'tkam ka' jam jujur aa bhaan, daix buam jum duukam japim jup tu buada' na tu' cham jir kii'. ²² Gu' ji na gu' xib gu Dios pix diilh pui' jam duu na pim jix bhai' bi'ya' buiñor na ba' xi jam joi'mdat jam a'm ba ti niidhim, pui' jam duu bhaankam guch Xoi'kam nat jum tulhii tuuku' bhaan na ya' xi oilhimik. Pu kai'nikam pui' duu gu Dios nax aa' na pim buiñor aaya' cham tu' bhaan u'ua'tulhdhix kam, dappaam jix u'ua'n pix na pim buiñor aaya'. ²³ Ba' no' pim gu' aapi'm jix aa' na pim buiñor aaya', dai na pim mi' pui' xi jiidma' tu' silhkam ti jüi'ndhat buiñor guch Xoi'kam, maa'n na pim jax mi' pui' tu daa'nichu'nda' na pimit jax ja'k kai gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n guch Xoi'kam, na mit tu jam a'gi na bhaan tu a'ga na pim jax ja'k dui cham mu ja'k bhiiya' na pim pai' gammiji mi' pup jum tulhii'ndha'. Dhi' ji' pu chu'm dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'n guch Xoi'kam na biix kap nai' tum a'ga na ji'x jir oi'nga'n.

Ba' aani' Paablo dhi' pu chu'm ki'n jup ja palhbui'n gu jai' nam nai' tu a'ga, aani pui'p tu a'gichu'.

Napui'ba ti'ya' gu Paablo nat dhi' bhaan ti tii gu Dios nax bhai' tu ja aagi'ndha' gui' nam buiñor ti jüigi'n guch Xoi'kam

²⁴ Ba' aani xib jam a'mkam pix jii chulhiiñ. Jix bhai'n chaat in nañ jam a'mkam jii chulhiiñ, jam a'mkam ba ti muim in ip sia na ji'x tii ka bi'iix nam jum tulhiiña' biix gui' nam ji'k ti jüigi'n buiñor guch Xoi'kam. Diilh guñ chuuku' ki'n jañ ja a'mkam ba ti muim, katti ba' iam jix bhai' tu ja jimia' diilh, pui' nat jax jup jum tulhii guch Xoi'kam jich a'mkam aach nach ji'k buiñor ba ti jüigi'n. ²⁵ Gu Dios pu chu'm ki'n jii a'm ti tii nañ jix bhai' ja duña' gui' nam ji'k pu'ni buiñor ti jüigi'n guch Xoi'kam na ba'x bhai' tu ja jimia', nañ jix bhai' ja aa'ndhidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n guch Xoi'kam na jax pik jir jum duukam. ²⁶ Gui'n aagit jup kai'ch nañ jix bhai' jam aagi'ndha' nat diilh gu Dios jax ja'k tu dai na tu duña' pu'ni gatuuk. Jix io'm mui' oidha'p duu nat dir pui' ja'k tu daasak, pu cham jaro'i maatit kœœke' na jax jir jum duukam ka'. Xib ba'x bhai' ka matgir na jax jir jum duukam, nat gu' diilh gu Dios pix jich aa'n nach ji'k jir ja'tkam tugi'n. ²⁷ Gu Dios diilh jix aa na pu'nich aagi'ndha' aach nach ji'k jir ja'tkam tugi'n nat jax ja'k tu daasak bijik na pu cham jaro'i maatit kœœke', nach ba' mi' dhir bhaan machia' nax aa' gu Dios na joidham jix bhai' tu ja jimia' biix gu ja'tkam, pui' na jax sia gui' nam pu'ni cham jir Israel kam. Ba' dhi' nat jax ja'k tu daasak gu Dios na pu cham jaro'i maatit kœœke', guch Xoi'kam tii pu aagit jup kai'ch na pu'ni gatuuk ya' aaya', dhi' na jam a'm ti niidhim xib, gam dhi' na pim jaro'i buiñor ti jüi'ndhat jix aik na pai' joidham jix chu abhaar.

²⁸ Ba' aach biix jich jujur ki'n jix bhai' xich ga'ngidhat tu a'gim na jax ja'k tu tu'ii' buiñor guch Xoi'kam, nach ba'x bhai' bi'ya' buiñor jano' nach pai' dhuuk buiñor aaya'. ²⁹ Dhi' bhaan jañ gammiji tu juantu' aani, cham jañ pai'n o'jolhii'n, na gu'n a'm ti niidhim guch Xoi'kam na ba' biixchu'x bhaai' nañ pu tu duña'.

2

¹Ti'ñchoka' pim jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan nañ aañ jix io'm jiñ dhikoo'ñdhatu' jam a'mkam aapi'm na pim ji'k Laodiisea oi'dha', biix sia gui' nam cham jiñ maat, nam pu cham pai' dhuuk jiñ ñii'ñ maaxik. ²Jiñ dhikoo'ñdhatu' iñ ja a'mkam nam ba'm guguuxdhai ja jujur am bhaan gammiji xim jajo'i'g'i'nda' biix ji'ma'n. Jiñ dhikoo'ñdhatu' iñ ip nam ba'x bhai' machia' nat jax ja'k tii gu' Dios bijik na tu' jax dhuñia'. Gu Dios jir dhi' pix guch Xoi'kam. ³Ba' guch Xoi'kam pix bhaan jix jai'ch gu matda', dhi' buiñor bhaan jup tu tu'ii' sia pik nar jax ka' git. ⁴Aañ jam aagi'ñ na pim ba' cham jaro'i' jügi'ñdha' sia chi moo tii joidham jix bhai' xi bua na xi chu a'ga. Na gu' dhi' na mi' pix jam iatgi'ñdha', jix mamatdagim xi kai'chdha' am gu' gui' nam iatda'. ⁵Gammiji jam ti'ñcho iñ gu' aañ sia kuñ gu' cham jam buip tu'ii' gu' maaxik, ba' aañ jix bhai'ñ chaat nañ jix maat na pim aapi'm mi' pui' jiim na jax jix aa' guch Xoi'kam, na pim gu' sap tu' silhkam buiñor ti' jügi'ñ.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nax kii' ii'm-da' ba ua'ka' gu jaro'i' no't buiñor ba ti' jüi'ñ guch Xoi'kam

⁶Ba' gammiji pim mi' pui' xi jiimit na jax jix aa' guch Xoi'kam, na pimit gu' pu kai'ñkam buiñor ti' jüi'ñ. Jir jam ge'kam tuk ba' xib. ⁷Mi' pim pui' tu daa'ñchu'nda' nam jax ja'k jam aagi'ñ nax aa' guch Xoi'kam, maa'n na pim jax mi' pui' tu duñiidha' na pim ba' pu dhi' bhaan jix io'm kaapaka'. Gammiji pim taxchaabgi'ñdha' gu Dios.

⁸Cha'pim mi ja kekeeda' gui' nam jix mamatdagim xi kai'chdha', nam gu' jam iatgi'ñdha' pix. Jir pui' ka' dho panaas nam jax kai'chdha', gu' pix ji na gu' cham tu'r silhkam ka'. Na gu' diilh pix nam jax ilhii'ñdha' nam pu kai'chdha' na jax ja jurtu'nka' gux buam jum duukam ya' kam dhi oi'ñga'n, cham tu' nam mi' pui' tu daa'ñchu'nda' na jax jix aa' guch Xoi'kam.

⁹Guch Xoi'kam maa'n na jax pix jir di' gu Dios. ¹⁰Ba' guch Xoi'kam jir ge'kam ja bui gux buam jum duu'nkam nam jix chu jai'ch ii'mda' bhaan, cham tu'r jupaabkam'u'n am. Jix bhai' tu jam jim ba' aapi'm na pim ji'k buiñor ti' jügi'ñ. ¹¹Gu Israel kam ja'tkam jum matgilhi'ñ am na ba' dhi' bhaan bax maati' ka' nam dhi'r di' gu ja'tkam tugi'ñ

gu Dios. Ba' aapi'm sia ku pimit cham pui' ja'k duu, na pimit buiñor ti' jüi'ñ guch Xoi'kam, gu Dios pui' ja'k ba jam duu na pim pui'p bar ja'tkam tugi'ñ ka' ja'p na jax gu Israel kam ja'tkam. Mik ba' jam bui'ñchulh na pim ba' cham ua'tulhdhara' bhaan ka titii'ñchoka', ba' dhi' pu'ñi ja'k ja'p ji buus na pimit jum matgilh ja'p na jax gu Israel kam ja'tkam na pim ba' bar ja'tkam tugi'ñ gu Dios. ¹²Na pimit pai' dhuuk jum bopko suudai' ki'n, dhi' ja'p jir jum duukam na pimit biima'n jum yaas guch Xoi'kam jano' na mit pai' dhuuk yaas na mit xi mu'aak. Ba' nat pai' dhuuk duadik giop buus mi' dhir koi'ñga'n tir, aapi'm pui' biima'n duuadik jup baapam, na pimit gu' ti' jüi'ñ na dai gu Dios bixchu'x bhaai' na pu tu duñia'. ¹³Na gu' biipi' dir ja'p ji buusandat na pim ko'iix kat, na pim dai ua'tulhdhara' bhaan jum tukgi'ñka', cham tu'r ja'tkam tugi'ñ ka' pim gu Dios. Ba' xib ba bubua pimit biima'n guch Xoi'kam, gu Dios pix diilh biima'n jam dudua'ñ, ba uañchudhix xib gu jam ua'tulhdhara'. ¹⁴Biix na ji'k jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees, cham tu'ch palhbuidhat nach ji'k jax tii chu buada', dai na mu ja'k jich bhichdhatu'ndat nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhiñdha', gu' pix ji nat gu' guch Xoi'kam tu soo'm nat muu bhaan gu u'uux na gai biit. ¹⁵Ba' bhaankam guch Xoi'kam, gu Dios ja xi'rbo biix gui' na bixchu'x bhaai' nam pu tu duñia', nam ii'i'mda' bhaan jix chu jai'ch. Cham tu' ki'n ji bii mit nam xi ja nii'ñ gu jai' nam jup jix chu jai'ch, nat gu' xi ja u'uuk ja saagi'ñ ja tuttuk biix pu tii nam cham tu' ka bhaai', guch Xoi'kam pix nat muu bhaan gu u'uux na gai biit.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nach dai gaagidha' nach jax ja'k tu mai'chia' gux dhaam kam

¹⁶Cham jir am no' jaro'i' cham jam kiigalhi'ñ na pim kua' gu tu', piam gu tu' na pim io', piam no' pim cham tu piastat gu jax chu'm tanoolh na pai' dhuuk jum aa'nda', pui' na jax na kia'pix bhai' dhir ja'p ba gixia' gu masaa'n, piam na pai' dhuuk cham tum juanda'. ¹⁷Jax dhui na gu' dhi' ja'p pix ji busan nar ikgiga'n guch Xoi'kam, dhi' bhaan pix jum ua'rgi'ñ nam jax ja'k tu jimda' gu ja'tkam. Gu' ba' guch Xoi'kam pik bhaan jup tu tu'ii' dhi' biix. ¹⁸Ba' cha'pim jaro'i'

jüigi'ndha' sia ku jaroi' jax kai'ch na pim jum ua'tulhi'n, sia chi moo soi'm ilhdhat tii tu daan panaas ja bui gu noonbi'n gu Dios. Pui' xi kai'chdha' am moo nam jix dhuduu'nkam ja nii'n jix dhaam kam, gu' ji nam gu' iatda' nam jax dhui pix bhaan ge'gerkam jum taat ka', dai gux buam jum duukam nam bhaan titii'nchoka' gu' na tu' cham jir küi'. ¹⁹ Cham tu' buiñor jup tui'ka' am gu' guch Xoi'kam dhi' pu chu'm gu ja'tkam, guch Xoi'kam pix gu' nar ge'kam ja bui dhi' nam buiñor ti jüigi'ndha', dhi' ba' ja guguuxdha' nam jix io'm mi' pui' xi jiiimda' na jax jix aa'. Guch Xoi'kam pix sia ja maak na tu' ja a'm jum aa'nda' gui' nam buiñor ti jüigi'ndha', sia guch Xoi'kam pix düil mi' ja tuttu' gui' nam buiñor ti jüigi'n na pai' jax jix aa' gu Dios nam tuutka'.

²⁰ Ba' aapi'm buiñor bap tui'dhi' guch Xoi'kam xib, na pim gu' ba ti jüigi'n nat jich a'mkam muu, cham tu' pim ja bui kap tui'dhi' gui' nam ii'mda' bhaan ya'r ge'gerkam dhi oi'nga'n bhaan. Gu ba' no' pim gu' cham ja bui kap tui'dhi' dhi', jjax ku pim ba' pui pui' ja'k tu jim ja'p na jax no' pim panaas ja buip tui'dhi'? Pui pim ja jüigi'n gui' nam jup jam titdada': ²¹ "Ja'p tu'm jir ua'tulhdhara' no' pim gan da'ngi. Ja'p tu'm jir ua'tulhdhara' no' pim gan kua'. Ja'p tu'm jir ua'tulhdhara' no' pim gan di'nska." ²² Dhi' ya' pix gu' nam düil jax ilhii'ndha' gui' nam pui' kai'chdha', na gu' dhi' saalh pui' ja'k tii pup xi chu jimdat am gu ja'tkam mikkat maakam jup ba tu duiñchu'nda', cham tu' nam gammiji pui' pu tu jimda'. ²³ Tii dhor am ip pui' nam jax kai'chdha', nam gu' tu ja aagi'ndha' nam jax ja'k soi'm ilhii'ndha' gu ja'tkam gio nam jax ja'k jix bhai' tu jimda'. Ja aagi'ndha' am nam tulhiiñchuda' gu ja tutku' na ba'x bhai' tu ja jimia', gu' pix ji na gu' dhi' pui' ja'k cham ji'xkat jich palhbuidha' nach jax ja'k dui nakga' nach biix aixim jix buam jix chu duiñik ka'ch chutku' bhaan.

3

¹ Gu' ba' na pimit gu' aapi'm ko'ik giop ba dudua biima'n guch Xoi'kam, jum aa' na pim gaa'nchu'nda' na pim jax ja'k daix dhaam ja'k tu mai'chia', na gu' guch Xoi'kam jix dhaam daa, küi'n dir ja'k daa na pai' gu Dios. ² Dai gux dhaam kam

japim bhaan titii'nchoka', cham tu' gu tu' na ya' dhi oi'nga'n jix jai'ch. ³ Na pimit gu' aapi'm ja'p ji bubua na pimit koi buiñor gux buam jum duukam, ba' xib ja'p ji buusan na pim buiñor ba ulhñix gu Dios biima'n guch Xoi'kam. ⁴ Guch Xoi'kam pix jir jam ii'mda' aapi'm, na gu' na pai' dhuuk maaxik jam buim maaxdha', aapi'm pui' buiñor jup jum maaxdha', ba' dai na pim buiñor ja'k ji aaya', gammiji pim ba' pu buiñor bap tui'ka' na pai' dhir jix io'm jir ge'kam.

Gu Paablo na bhaan ba tu a'ga' nach jax jir tu'm kat biipi' dir gio xib nach buiñor ba ti jüigi'n guch Xoi'kam

⁵ Ba' kapbhai' nat ja'p ji buus na pim ba ko'iix buiñor gux buam jum duukam, cha'pim ka kisaidha' na pim jix buam jum duukam jup tu buada'. Cha'pim nai' pix ja biim ka boppoda' gu u'uub no'm cham jir jam bipna'. Cha'pim pui' ja'k jix buam tu jimda'. Xi ñakoo'nda' pim sia ku jax jix buam tu tatda' na pim jix buam jix chu duiñik. Cha'pim jix aa'nda' sia na pim git ja'p pix mui' xi bia'ka' gu tuumiñ, na gu' dhi' pui' pix jup ji buusan na jax no'ch ja bui tu daan gui' nam didios jir jum titgidam jup duiñxim. ⁶ Na gu' dhi' pu chu'm ki'n ba' ja tulhiiñchuda' gu Dios gu ja'tkam gui' nam cham ji'x küigalhdha'. Na gu' gui' nam cham küigalhi'ndha' gu Dios, dai pu'ni ja'k nam tu buada', cham tu' ka'm nii'ndha' am. ⁷ Aapi'm pu'ni ja'k jup tu jimdat gu' biipi' dir na pim chakui ti jii'ndhat buiñor guch Xoi'kam. ⁸ Ba' xib cha'pim kam bhabhaakui'ndha'. Cha'pim ka ga'ngada' na pim jax ja'k jix buam ja dooda' gu jai' ja'tkam, cha'pim güilhim ka ja titdada'. Cha'pim jix buam jum duukam kap tu buada' na ba' cham giop bhaamu' gu Dios jam bui. Cha'pim tu' kap jum buixi'ndha' biix dhi' pui'. ⁹ Cha'pim kam i'iatgi'ndha' tu' na pix bhaan. Ba do'ñcho pimit gu' aapi'm na pim jax ka tu jimdat biipi' dir, cham tu' pim pui' ja'k ka tu jim. Kam ua'tulhi'ndha' pim gu' biipi' dir, ¹⁰ xib maakam japim ba tu jim, mi' pui' ba jiiim japim na jax jix küi' ka'm nii'n gu Dios. Saalh japim pix mi' pui' ji jiiim na jax ja'k tu jim gu Dios nat jaroi'p tu duu biix na ji'k tu'x chu jai'ch, na pim gu' saalh pix jix bhai' maachim na jax ja'k tu jim gu Dios. ¹¹ Cham tu' ba'm aa' kia' sia ku jaroi'r Israel kam maa'nkam piam ku gu'

cham. Piam sia ku matgilhhdhix nar Israel kam maa'nkam piam ku gu' cham. Piam sia kur mi' pai' kam gu jaroi' nam pai' oi'dha' gux chutumñigam, piam ku gu' maakam ja'k kam nam pai' oi'dha' gui' nam cham tu tumñi'. Piam ku gu'r tujuandam pui' cham namkidhat, piam ku gu' namkidhix kam jir tujuandam. Jax dhui na gu' biix pix ja a'm ba ti niidhidha' guch Xoi'kam, dai no'm soi'm ilhdhat buiñor ba ti jügi'n. Ba' dai guch Xoi'kam jix bhaai' na ja palhbuidha' biix gu ja'tkam sia nar jaroi' ka' git.

¹²Jix io'm xi jam joi'gi'n aapi'm gu Dios, ba' mi' jam tuttu ja bui gui' nam jir ja'tkam tugi'n na pim ba' aapi'm pui'p bar ja'tkam tugi'n ka'. Dai ba' na pim mi' pui' ba jiidma' na jax ja'k jum aa' na pim mi' pui' jiidma' na pim bar ja'tkam tugi'n. Xix jajoi'mdat japim gu jai', jir jix bhahai'kam ka' pim. Soi' pim jum ilhii'ndha', cha'pim nai' tu kokdada'. ¹³Xi ñakoo'nda' pim no't jaroi' maadit tu' cham am bua jam bui, cham tu' na pim tukgii pui'p dooda'. Tu uañi'rika' pim pix, ja'p na jax guch Xoi'kam nat tu jam uañ na pim buiñor jix u'ua'tulhdhix kat. ¹⁴Dhi' pik jix io'm jum aa' na pim jix io'm xim jajoi'gi'nda' biix ji'ma'n, na gu' no' pim xim jajoi'gi'n, biix maa'n ñi'look Jup duiñchu'nda' pim. ¹⁵Pu kai'ñkam jam a'm ti tii gu' gu Dios na pim maa'n tuuku' pix buiñor bap tui'ngida' bhaan gu tukga'n guch Xoi'kam. Jix bhai' pim jum taatit tu oi'rika', na gu' dhi' guch Xoi'kam pui' ja'k jix aa', pui' ja'k jam jujurtu'nka' na pim jix bhai'm taat ka'. Jix bhai'm taat ka' pim ip ba' buiñor guch Xoi'kam nax bhai' jam bua.

¹⁶Cha'pim mik buppada' na pimit tu' ba maat nat jam aa'ñ guch Xoi'kam, na gu' dhi' joidham jir jix kii'p jum duukam. Gio na pim pai' dhuuk tum a'aagi'ndha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n guch Xoi'kam, piam na pim pai' dhuuk jum sisilhkanda' sia tu' na pix bhaan, biipi' pim xim ga'ngimii na pim jax ja'k ti'ya' na pim ba'x bhai' ja aagi'ndha'. Xi laala'ñixidhat japim gu Dios, bhaan japim ñir xi boosgat Saalmos ta'm, piam sia jax ña pix chu'm, dai nax dhaan kam bhaan tu a'gada'. Dhi' pim ba' bhaan taxchaabgi'ndha' gu Dios gio na pim bhaan ge'kamtu'nda' biix na ji'x jam jujur ki'n. ¹⁷Gio biix na pim ji'k jax kai'chdha', piam na pim ji'k tu' jax buada', pui' pim ja'k

buada' na jax ja'k bhaan jix maati' ka' na pim aapi'm silhkam kaichu' guch Xoi'kam nar Ge'kam. Xi taxchaabgidhat japim ip ba' gu Dios jich Gi'kora' nat jix bhai' ba duu jam a'mkam guch Xoi'kam.

Na ba ja aagi'ndha' gu Paablo nam jax ja'k tu jimda' nam buiñor ba ti jügi'n guch Xoi'kam

¹⁸Aapi'm u'uub na pim ti bipna', tu' ka'm japim xi ja niidhat gu jam bipna'. Jum aa' na pim pu'ñi ja'k duiñchu'nda' na pim buiñor ba ti jügi'n guch Xoi'kam. ¹⁹Gio aapi'm chichio'n na pim Jup ti bipna', xix jajoi'mdat japim ip gu jam bipna', cha'pim gilhim ja titdat. ²⁰Ba' aapi'm na pim ti gi'gi'kora', tu' ka'm japim xi ja niidhat gu jam tataat gio gu jam nanaan, sia na pim jir a'aalh, piam ku pim jir biipibop, piam ku pim jir ge'ger ja'tkam, na gu' pui' ja'k jix aa' guch Xoi'kam. ²¹Ba' aapi'm na pim jir ja gi'kora', cha'pim ja bhakkutu'nda' gu jam maamar nam ba' cham tu' bhaan jum o'jholhi'ndha'. ²²Gio aapi'm na pim pui' pix jir tujuandam cham ji jam namkidhat, pui' pim tu' ka'm Jup ja niidhat gui' na pim tu ja juañxi'n. Gammiji pim mi' pui' ja duiñxidhidha' gu tu', cham tu' dai nam pai' dhuuk xi jam niidha' no' pim mi' pui' tu duñiim. ²³Biix na pim ji'k tu' jax buada', cha'pim jum o'joldhat pu buada', gu' ja'ppi biix jam jujur ki'n, panaas ku pim guch Xoi'kam pix pu buixi'ndha' gu tu', cham tu' gu ja'tkam ya' kam dhi oi'nga'n. ²⁴Bax maat japim gu' na gu Dios jam makia' gui' nat tu' bijik pu ja iimchux na ja makia' gui' nam pu'ñir ja'tkam tugi'n ka'. Bhaankam tu Juan japim gu' guch Xoi'kam dhi' na pik jir jaroi' ga'n biix na ji'k jix chu jai'ch. ²⁵Na gu' gui' nam jix buam tu duña' ya' dhi oi'nga'n, cham tu' pu chu'm tu mai'chia' am, ja'xbui' ka'm jum tulhiña' am nam ji'k tu'x buam tu duña', na gu' gu Dios cham tu' jai' ja'p pix jix ja kiigalhdhai ja aichdha' buiñor, gu' ja'ppi gui' nam mi' pui' jimia' na jax jix aa'.

4

¹Ba' aapi'm na pim ji'k ja bia' gu tujuandam pui' cham ji ja namkidhat, jix bhai' pim ja bua't, jix bhai' pim ja titdat, cham tu' na pim buam pix ja buada'. Ti'ñichot japim na jumaip jix jai'ch gu ja ge'kam tuk nax dhaan Jup tu'ii', jam tikka' ba' na pimit jax

ja'k tu jii ja bui. Jich Xoi'kam dhor di' gu ja ge'kam tuk.

² Gammiji pim tu daanda' buiñor gu Dios, taxchaabgi'ñdha' pim sia tu' na pix bhaan, cha'pim dai gam irdat darka'. ³ Jich a'mkam japim sia tu daanda', pui' pim xi chitdada' gu Dios na cham tu' tu'x buam jum duukam tu sosbhi'ñdha' nach nai' tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, nach jix bhai' ja aagi'ñdha' gu ja'tkam nat jax pik kai'ñkam bha jii ya' dhi oi'ñga'n. Dhi' ki'n ya' kuup in aañ nañ tu a'ga pix dhi' pu chu'm. ⁴ Pui' pim xi chitdada' gu Dios na gui' pix jiñ palhbui'ñchu'nda' nañ ba'x bhai' ja aa'ñdhidha' gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na jax jir mi' pui'.

⁵ Diihl japim xim ga'ngada' ip na pim jax ja'k tu jimda' ja bui gui' nam cham buiñor ti jüigi'ñ guch Xoi'kam. Gammiji pim tu ja a'gi'ñdha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, cham tu' na pim jax chu'm taanoohl gam irdat darka'. ⁶ Dai gux kü'p jum duukam ip na pim tu ja a'gi'ñdha' gammiji na tu' joidham jum kai'ch. Gio biipi' dir japim pu bam ga'ngada' na pim jax ja'k tiida' maa'n gu tu' na baj jam tikkada', cham tu' na pim ja'p pix mui' ba nokia' cham bhai' ji keeji na tu' pik jix maachim ka'.

Gu Paablo na ba ja tabuimgidha'

⁷ Gu Tiikiko nar jich jaduun jich Xoi'kam bhaan, joidham jir jix kü' tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam, gammiji puñ palhbui'ñchu' nañ ji'k tu' jax bua. Dhi'ñ a'mkam mummi tu jam a'gidha'. ⁸ Mu jam joochxidha' in na ba'x bhai' jam aagi'ñdha' nach jax jich ilhii'ñ aach ya', gio na jam guguuxdha' na pim cham tu' bhaan jum o'joldhat mi' pui' xi jiiimda' na jax jix aa' guch Xoi'kam. ⁹ Biix mui'p jimda' biima'n gu Onesimo na pui'p jir jich jaduun jich Xoi'kam bhaan. Jix kügalhi'ñ ich dhi' dhich jaduun, na gu' mi' pui' xi jim na jax jix aa' guch Xoi'kam ja'p na jax aapi'm. Bax maat japim nar jaroi' dha', na gu'r mi' kam jam bui. Dhi'm ba' jam aagi'ñdha' na ji'k tu' jax jum bua ya ja'p.

¹⁰ Mu jam ñio'ki'ñ dhi u'uan ta'm bhaan guñ jaduun jich Xoi'kam bhaan Aristaarko, nach maat ya' kuup. Gio gu Maarkos pui' mui'p jam ñio'ki'ñ, nam tampix mia'n jir jum jajaa'nim gu Bernabee. Bax maat japim na pim joidham jix bhai' tiidai aichdha' dhi

Maarkos no't jax dhuuk mummi ja'p ba ji buus jam bui. ¹¹ Biix gu Jesus mui'p jam ñio'ki'ñ, nam Juusto ki'n jup jix maat ka' jai' dhit gu ja'tkam. Dai dhi baik gammijiñ biim jup tui'ñgida' am nam jiñ palhbuidhidha' biix aixim nañ tu a'ga na jax ja'k duix joi'mdat ja a'm ba ti ñiidhidha' gu Dios gu ja'tkam. Daipu' dhi'ñ palhbui'ñchu'nda' am sia kum gu' tii jai'p jix jai'ch gui' nam pui' buiñor jup ti jüigi'ñ guch Xoi'kam nam pui'p jir Israel kam ja'tkam. Ba' dhi'ñ ja a'm jiñ guguuxi'ñ. ¹² Sia gu Epaapas mu jam ñio'ki'ñ, dhi' na pui'p jir tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam. Dhi' pui'p jix maat japim, na gu'r mu kam jam bui. Gammiji soi'm ilhdhat tu daanda' jam a'mkam aapi'm na ba' gu Dios jam a'm ti ñiidhidha' na pim mi' pui' jiiimda' na jax jix aa', na pim cham tu' bhaan jum o'joldhat sia nar jax ka' git. ¹³ Nii'ñ in aañ na tu' silhkam jix buam jum aa' jam a'mkam guch jaduun Epaapas, sia ja a'mkam jix buam jum aa' guch jaaduñ gui' nam laraapolis oi'dha' gio gui' nam Laodiisia oi'dha'. ¹⁴ Sia gu Deemas ya' dir mu jam ñio'ki'ñ, gio gu Luukas, dhi' nax maatit tu ja julhii'ñ guch kako'kkam. Joidham jix kügalhi'ñ ich aach dhi Luukas.

¹⁵ Aapi'm ba'ñ a'mkam jup xi ja ñio'kdha' biix gui' nam ji'k buiñor ti jüigi'ñ guch Xoi'kam nam Laodiisia maap jum jumpadat tu daan. Biix japim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gu Ninpas, gam biix gui' nam ji'k buiñor jum jumpadat maap tu daan buiñor gu Dios. ¹⁶ Ba' na pim pai' dhuuk tiimo' na pim jiñkuidha' dhi'ñi u'uan nañ mu tu jam ua'ni'ñ, ja do'ñichi'ñpu' pim gui' nam Laodiisia maap jum jumpadat tu daan buiñor gu Dios nam ba'p jiñkuidha'. Aapi'm ba'p xi jiñkuidha' gu u'uan gui' nam bhai'p jam joochxidha', gui' na ñich mui'p tu ja ua'ñ biipi' dir. ¹⁷ Ja'p japim tiida' gu Arkiipo nax bhai' mi' pui' xi dhuñiidha' nat jax kai'ñkam bhaan ti tii gu Ge'kam jich Xoi'kam, jix bhai' na xi chu juañxidhidha'.

¹⁸ Ba' aañ Paablo, dihl jiñ ñob ki'n jañ ya' xi chu ua'na', ja'p jañ ya' xi chu jam ua'ñdha'. Xiñ chi'ñchokat japim nañ ya' kuup. Biix jiñ jur ki'n jañ aañ pui'ñ aa' na git gu Dios pix jam tajaan'dha' gui' na pim ki'n jix io'm xim jajoi'gi'nda' biix ji'ma'n.

GU BHPI' KAM UA'NA'N GU
PAABLO NAT TU JA UA'NXI GUI'
NAM TH JHGI'Ñ BUIÑOR GUCH
XOI'KAM NAM
TESALOONIKA OI'DHA'

Gu Paablo na ba ja ñio'kdha'

¹ Aañ Paablo biima'n gu Silbaano gio gu Timoteo, mu tu jam ua'ñxi'ñ ich aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim Tesaloonika dibiiir bhaan jup tu'ii' na pai' mui' pa' daa'ñxim jir kikcham, bhai' na pim pai'm jumpadat daan gu Dios jich Gi'kora' gio guch Xoi'kam nar Ge'kam, na pim gu' buiñor bap tui'dhi'. Ba' gui'm pix jam a'm ti niidhidha' biix ji'ma'n aapi'm na pim ba'x bhai'm taatit tu oi'ñka' gammiji.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo nam gammiji tu daanda' ja a'mkam

² Aach gammiji jam ti'ñichot taxchaabgi'ñdha' gu Dios na pim xi gu'ki' na pim buiñor ti jiiigi'ñ guch Xoi'kam, tu jam daa'ñxi'ñ ich na ba' cham tu' jam a'm jum aa'nda' jam i'ii'mda' bhaan gio jam tutku' bhaan. ³ Pui'ch jich aagit taxchaabgi'ñdha' gu Dios jich Gi'kora' na pimit ji'x xim biiñkadak buiñor guch Xoi'kam pu duu na jax jix aa', gio na pimit ji'x jix kiigalhdhak tu jua'ñxi sia pui' jim tulhiiñaimik, na pim gu'x io'm buiñor jix biiñak. Cham jax jum aa' pim ba' na pim pui' jim aagit na gui' pix jam palhbui'ñchu'. ⁴ Aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, gu Dios xi jam joi'mdat jam a'm ti ni'ñ. Jix maat ich nat gui' pix jam a'm ti tii'gik pui' jam duu na pim dai gui' pix ba daanda'. ⁵ Na gu' na chich pai' dhuuk tu jam a'gi guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam nax bhaai' na mi' dhir baabu' gu jaro' na mu ja'k ka jimda' na pai' gammiji git mi' pup jum tulhiiñdha', cham tu' dai aach diilh pix nach jax kai'ch, gu' ja'ppi guch Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' nach a'm jup tui'dhi' nat jich guguux na chich ba'x gi'm jix oo' ki'n pu jam tii'n na maaxik jir silhkam pui' na jax jum kai'ch. Gaa chich nach jax ja'k tu jimia' jam bui na pim ba'ch chii'gii pui' ja'k jup ba tu jimda' jai' ja bui. Jix bhai'x maat japim dho na chich pui'ch dhuu.

⁶ Ba' na pimit jax ja'k jich chii'gik nach tui'dhi', pui' ja'k jup ji chu jii pimit, na gu' pui' ja'k jix aa' guch Xoi'kam. Cham jax ji chii'gik joidham jix bhai'm taatit kai pimit guch bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, na gu' guch Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' na pui' jam jurtu'n, sia ku pimit gu' mi' dhir giilhim bam tulhii. ⁷ Ba' aapi'm jir ja booi'chu' biix guch Xoi'kam jii'gii'ñdham gui' nam Masedoonia dibiiir bhaan oi'dha' gio gui' nam Akaaya dibiiir bhaan jup oi'dha', nam gu' mi' pui'p ba tu daa'ñchu' nam jax ji *chē kēket* na pim tu jim. ⁸ Ba' cham tu' dai Masedoonia gio Akaaya nam pui' *tē kēē* na pim jax ja'k tu jim, gu' ja'ppi sia jai' kap mui' kap nam pai' jax cham ti jii'gii'ñ buiñor guch Xoi'kam, bax maat am na pim buiñor jix biiñak gu Dios. Ba' aach cham tu'ch a'm kam aa' nach jax kai'chdha', 'ja'kbui' kat diilh pui' tu a'ga am na chich aach pu chu'm tu jam a'gi bha ja'p ji jam paxiarak. Sia pui' tu a'ga am na pimit joidham jix bhai'ch aich cham jax ji chii'gik. Biix pui'p xi kai'ch am na pimit cham tu' kap jum buix ja bui gu didios nar jup ja duiñ gu ja'tkam, dai gu silhkam Dios duakam japimit bhaan ba jujurti, dai gui' pim pix bar tujuandam tugi'ñ. ¹⁰ Gio nam pui'p xi kai'ch na pim jax ja'k tu't niira na gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam, Maraa'n gu Dios, nat Dios pix diilh dua'ñdhak mi' dhir buusai' koi'ñga'n tir. Gu Jesusus jir di' nach palhbui'ñ nach ba' cham jich chulhiña' na cham xiim jum aaya' nam jix io'm jum tulhiiña' gui' nam cham mi' pui' jimia' na jax jix aa'.

2

Na ba tu aa'nda' gu Paablo nat jax ja'k tu jii'ja bui

¹ Aapi'm jix maat jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na chich cham tu' tu' kub pix tu a'ga guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios jano' nach bha ja'p tu jam a'gidhim, ² sia kuch gu' bhpi' dir jup xich chulhiñaimik bhammi Piliipos na pim jax jup bax maat. Giilhim jamit biix aixim jich chitdaimik jich giibiimik, gu' ji nat gu' gu Dios jich palhbui nach ba' aapi'm jup jam aagi'ñdha' guch bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga na jax ja'k jix bhai' na pim duñaia', na pim ba' cham mu ja'k ka jiidma' na pim

pai' gammiji git mi' pup jum tulhiĩndha'. Cham jax jich aagik jachich tu jam a'gi sia kum mui' dhit tiich o'bhagi'nĩ nam cham jich kiĩgalhdhat. ³ Nach gu' aach maaxik jix maat nach mi' pui' tu a'gim na jax jir silhkam, cham tu'r gama ja'k. Ni kuch cham iam maakam ja iatgidhat gu ja'tkam tu' mi' tũgim na ba' aach diĩlh jich a'm ji chu bi'iidha'. ⁴ Jax dhui na gu' gu Dios pux maatit jich nĩi'nĩ nach jax jir tuutu'm. Jix kiki'i' ja'tkam jich chũgik pu chu'm ki'n jich dharaĩ nach nai' tu a'ga' gu nĩo'ki'nĩ na bhaan tu a'ga nam jax ja'k duńia' gu ja'tkam, nam ba' cham mu ja'k ka bhũya' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiĩndha'. Dai ba' pu'nĩ pix jach tu a'gim, cham tu' jumai tu' pup kui'mgi'nĩ ich, ni ku chich cham aa ip nam pix jix bhai'm taatit joidham jich aa'nda' gu ja'tkam, nach gu' aach jix aa' na dai gu Dios jix bhai'm taat ka' aach jich bui, gu' nax bhai'x maat nach jax jich aa' jich jujur am bhaan. ⁵ Gio cham pai' dhuuk mu pai' giilhim bũx aixim xi bua ich nach tu jam a'gi'nĩ na pim jax ja'k joidham jich kũji pix jix bhai'ch aa'nda' git, jix maat japim dho. Ni ku chich cham pai' dhuuk mu pai' bixchu' bhaan tu a'gimik ma'iich gu tuumiĩ. Jix bhai'x maat sia gu Dios na chich cham tu' pui' tu jii. ⁶ Pu cham jich ko'raaro gu' na jaroĩ gũgerkam jich bia'kat pix jix bhai'ch aa'nda', ni jaroĩ dho moo, ni aapi'm. ⁷ Jix bhaigit ip dho nach pui' ja'k tu jimia' na jax gu gũgerkam, nach gu' bhaankam tu a'ga guch Xoi'kam nach jir noonbi'nĩ. Gu' ji na chich gu' ja'p pix tu jii jam bui na jax gu a'aalh, gio ja'p na jax maa'n gu ubii nax ja da'dat jix bhai' ja buada' gu maamra'n. ⁸ Pu'nich jup jam ilhii'nĩ aach na pim panaas jir jich maamar. Joidham xi jam da'dat xi jam joi'gi'nĩ ich, cham tu' na chich dai gu nĩo'ki'nĩ gu Dios pix xi chu jam a'gidhak, gu' ja'ppi sia guch i'ii'mda' na jam a'm jup tu'ii'. Joidham tu' silhkam ki'n xi jam da' ich gu'! ⁹ Jiĩ jaaduĩ jich Xoi'kam bhaan, sia ti'ncho pim dho chi nach jix io'm tu juanaimik nach ba' mai'chikda' gu tu' nach a'm jum aa'nda'. Tu juanda' ich nabap tanoohl gio nabap tukaa', nach gu'x mat ka' nax xijai ka' aapi'm jam bui na pim tu' ki'n jich xiispa' nach bha ja'p tu jam a'gi'nĩ guch bhai'm kai'chdham nĩo'ki'nĩ gu Dios.

¹⁰ Aapi'm dhox bhai'x maat gam sia gu Dios na chich mi' pui' tu jii na pimit jax ja'k joidham jix kiki'i' ja'tkam jich chii. Jix bhai' nĩidhix kam jachich pu tu duu jam bui aapi'm na pim ti jũgi'nĩ buiĩor guch Xoi'kam. ¹¹ Gam na chich jam gu'nguxd-himik na pim jax bax maat ip, jam aa'nd-himik ich bũx ji'ma'n na pim jax ja'k tu-i'ngida', ja'p na jax maa'n gu maa'nkam no' tu ja aagi'nĩ gu maamra'n. ¹² Jup xi jam tiĩdak jachich na pim pui' ja'k duńia' na jax ja'k bhaan jix maati' ka' na pim Dios bar ja'tkam tugi'nĩ, na gu' aapi'm bar dhi' na pim ba iimchudhix na pim buiĩor aaya' na pai' dhir jix io'm jir gũkam na joidham jix chu abhaar.

¹³ Pui'ch jup taxchaabgi'nĩ gammiji gu Dios na pimit cham jax ji chii'k kũk mi' pui' jii na jax jum kai'ch guch bhai'm kai'chdham nĩo'ki'nĩ na chich tu jam a'gi. Ti jii'nĩ japimit na maaxik Dios jir nĩo'ki'nĩ, cham tu' gu ja'tkam. Na gu' maaxik Dios bhaan tu a'ga guch bhai'm kai'chdham nĩ'look nach bhaan tu a'ga. Aapi'm jam a'm jix maati' na tu'p jir tu'm da' na pim ji'k dhi' bhaan ti jũgi'nĩ. ¹⁴ Aapi'm jiĩ jaaduĩ jich Xoi'kam bhaan, jano' na mit gu bhai' kam ja'tkam jam tulhiĩnchuda sia ku pim tii bhai' maap oi'dha' bhaan gu dibiĩ, pu'niĩp tu ja dooda guch jaaduĩ Judea kam nam pui'p ti jũgi'nĩ buiĩor guch Xoi'kam nam tii mi ja'p maap jum jumpadat jup tu daanda'. Gu mi' kam ja'tkam nam jup ja bua, jir Judea kam am ip pui', gu' ji nam gu' gui' cham ti jũgi'ndha' buiĩor guch Xoi'kam. ¹⁵ Dhi' Judea kam ja'tkam jir dhi' am na mit mua gu Gũkam jich Xoi'kam, pui'x maat am gu' na mit mui' ba ja koi gui' nam bhaankam tii tu a'gada' gu Dios. Sia aach mi' dhir mai' bach aadi mit. Ni ji'x ba' kum xim ga'ngada' no'x bhai'm taat gu Dios ja bui ka' ba' cham. Giox bhaak ka' am tu' na pix ki'n, ¹⁶ na gu' no'ch tii xix chu ja a'gidham gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nam ba' cham jup jum tulhiĩna', gui' cham aa'nda' am nach gan tu ja a'gi'ndha'. Pu'nĩ dhuuk jamat ba' bam ua'tulh ja'p gũkam ki'n, ba suada' ja i'ii'mda' bhaan. Ba' dai na cham xiim jix io'm ja tulhiĩnchuda' cham ja joi'mdat gu Dios.

Gu Paablo na tii giop jix ja tii'miram ka'

¹⁷ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aach gammiji jam ti'ñcho biix jich jujur ki'n, sia kuch gu' mik cham pai' ka jam nii'n maaxik. Tiich jich ga'ngada' nach jax dhui mu jam tii'mpo' git ip gio. ¹⁸ Maa'nnim jachich tii mui' ma ji jam tiigim, aani' Paablo tii mui'kim ji tu dai nach mu jam tii'mpo' git, gu' ji na gu' gu ja'ook mi' gaim titka. ¹⁹ Na gu' aapi'm ba'r di' nach ji jam niidhat jich gu'nguxi'n nach jix bhai'ch chaat. Jix bhai' tu tatda' ka' nach xi jam ti'ñchoka', na gu' jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam, aapi'm pix jir di' ka' na pim biipi'ch chuttu'. ²⁰ Pui' kuñ ba'p kai'ch nach aapi'm ji jam niidhat jix bhai'ch chaat, cham tu' bhaan jax jich aa' ich ba'.

3

¹ Ba' nañ gu' cham nakgaim nañ jix maachim na pim jax tu'ii', pui' ma tii'ñich nañ aañ mi' pix ka oirida' Ateenas, ² gu Timoteo ñich ba' miji xi joot nañ a'mkam mu jam tii'mira' na pui'p jir jich jaduñ jich Xoi'kam bhaan, gio na pui' bhaankam Jup tu Juan gu Dios, na tu a'ga guch bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam. Jup xi chiidak jañich na bhammi jam guguuxdha' na pim ba' mi' pui' tu daa'ñchugit ti' jii'g'i'ndha' dhi' na pimit tu' ba maat nar joidham. ³ Gio na pim ba' biix cham jum o'joldhat xi gukgida' sia pui' biix aixim bhaan jim tulhiñaidhat, na gu' dhi'm aa' nach pu'ñi biix aixim jich chulhiña' na pim jax bax maat. ⁴ Pu jam aagi'n ich jano' nach bhammi xip tu't jam bui na pu'ñi bixchu' bhaan bhai' jim tulhiña' pim ip aapi'm na pimit ba ti' jii'n buiñor guch Xoi'kam, ba' pui'p ji chu buus. Ti'ñcho pim dho chi nach pui' jam titda. ⁵ Pu'jani nañ jiñ aagit ba' cham nakgaim nañ jix maachim na pim jax tui'dhi'. Pui' ku ñich ba' miji tu joot nam jam tikka' no' pim pui mi' pui' tu daa'ñchu' na pimit tu' maatik ti' jii'n jano' na chich bhammi tu jam a'gi. Nañ gu'x choo'nnit jam ti'ñchoka' tii no't jax dhuuk tu' bhaan ji jam mai'chik gu ja'ook mu ja'k jam iabu ip gio ua'tulhdhara' tir, nañ gu' cham aa' nar tu' kub ka' guch magooñi' na chich bhammi ja'p ba bhi.

⁶ Ba' xib bhammi dir ja'k ba gi gu Timoteo Tesaloonika na pim pai' oi'dha', joidham jix chu guguuxdham kai'chim. Mi'

pui' tu daa'ñchugit jix biiñak japim sap na pimit tu' tu maat, jix chu joi'gi'n japim sap sia tu' na pix bhaan ki'n. Sia aach japim sap tiich chi'ñchoka', xich chiigik ka' pim sap tii' maaxik ja'p na jax aach ya' dir mu ja'k nach pui' tii joidham Jup xi jam tiigik. ⁷ Ba' dhi' bhaan aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, ge'kam ki'n jachich jix bhai'ch ilh nam pui' bach chitda na pim mi' pui' jiiimit jix biiñak buiñor guch Xoi'kam, sia kuch gu' aach biix aixim bhaan jich chulhiñ. ⁸ Panaas ku chich mi' pai' dhir kia'pix bhai' ji dhuuda ko'liix kat nam pui' bach chitda na pim mi' pui' jiiim na jax jix aa' gu Ge'kam jich Xoi'kam. ⁹ Cham bhaai' dho nach jax pik ja'k moox bhai'ch chaatit xi taxchaabgi'ndha' git gu Dios na pim mi' pui' tui'dhi' na jax jix aa', ¹⁰ dai nach soi' titdatu' nabap tanoolh gio nabap tukaa' na iam pu ti'ya' nach mu jimia' nach ba' maaxik jam tigia' ip gio, gio nach ba'x io'm jix bhai' xi jam aagi'ndha' na jax ja'k tu tu'ii' dhi' nach jax ja'k tu jim na pim ba' cham tu' bhaan jax jim aagit jix bhai' bhaan ti' jii'g'i'ndha'.

¹¹ Jix aa' ich tii na git gu Dios jich Gi'kora' gio gu Jesus jich Ge'kam tuk jich palhbuidha' nach jax dhui mu jimia' nach jam tii'mpo'. ¹² Gio ba' na gui' pix Dios jam maakidha' matda' na pim jax ja'k jix io'm maachidha' na pim xim jajo'gi'nda' biix ji'ma'n, ja'p na jax aach nach xi jam joi'mdat tii jam ti'ñcho. ¹³ Gio gu Dios pix git ip ba' moo pui' ja'k duiñchu'nda' gu jam jujur na pim jax ja'k mi' pui' jiiimda' na jax jix aa', na pim jix u'uañ Jup tui'ngida', na ni jax chu'm ua'tulhdhara' ku jam tii'ñxidha' gu Dios jich Gi'kora' jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jim gu Jesus jich Ge'kam tuk ja' biiim biix gui' nam ji'k buiñor jum biiñkada'. Moo git pui' tu tui'ka'.

4

Na ba ja aagi'ndha' gu Paablo nam jax ja'k tu jimda'

¹ Ba' xib aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, soi'n jam titda bhaankam gu Jesus jich Ge'kam tuk na pim gammiji mi' pui' jiiimda' na chich jax jam aa'ndhak na pim duiñchu'nda' na ba'x bhai'm taat ka' gu Dios jam bui, pui' na pim jax ja'k ba duiñchu' xib.

² Jix bhai'x maat japim gu' na jax ja'k jum aa' na pim duñia', na chich gu' xi jam aa'ndhak bhaankam guch Xoi'kam gui' nax io'm jir gɛ'kam. ³ Dai pui' pix ja'k jix aa' gu' gu' Dios na pim jix u'uañ jup tui'ka' gui' buiñor gammiji. Cha'pim nai' pix ja biim boppoda' gu' u'uub no'm cham jir jam bipna', ⁴ daipu' ji gui' nam jir jam bipna' ka' na pim jix ja da'dat. Tu' ka'm japim ja nii'ndha', cham tu' na pim jax ña pim pix ja alhiosda' na jax cham jir am. ⁵ Ni ku pim cham biix aixim jix buam jum aagit ja nii'ndha' ja'p nam jax ja'k tu jim gui' nam cham maat gu' ñio'ki'ñ gu' Dios. ⁶ Ni ku pim cham jix joidhat nii'ndha' gu' jax chu'm jich Xoi'kam jügi'ndham gu' binga'n, ni jaroi' jax chu'm jumai. No' jax dhuukat jaroi' pui' ja'k tu jim, Dios dhox io'm tulhiinchuda' cham joi'mdai, nach gu' tii pu ba jam aagi'ndha'. ⁷ Nat gu' gu' Dios pu kai'ñkam jich a'm ti tii nach ba' mi' pui' ba jii'mda' na jax jix aa', nach jix u'uañ jup tui'ka' gui' buiñor, cham tu' nach biix aixim tu buada' na tu' cham jir küi'. ⁸ Pu'jani nax abhaaruix. Gu jaroi' na tu' pix ilhii'ndha' dhi' nañ ji'k jax kai'ch na jax jim aagit na maa'nkam jup jir dunii'ñ, cham tu' gu' jax chu'm maa'nkam na cham küigalhi'ndha', gu' ja'pji gu' Dios nat jam a'm tajaan gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda'.

⁹ Ba' na pim jax ja'k xim jajoi'mdat jix bhai'm buada' diilh daich Xoi'kam jügi'ndham, cham jum aa' nañ pui' ja'k tu jam ua'ñi'ndha' bhaan dhi u'uan, nat gu' diilh gu' Dios ba jam aa'ñ na pim jax ja'k xim jajoi'gi'nda' biix ji'ma'n. ¹⁰ Pui' ja'k tu jim japim sap gu' ja bui guch Xoi'kam jügi'ndham biix gui' nam ji'k Masedoonia dibür bhaan oi'dha', ku gu' aach jam aagi'ñ ji soi'ch ilhdhat na pim jix io'm xim gi'llhdhidha' na pim xim jajoi'gi'nda'. ¹¹ Ba' dai dhi' bhaan japim jup jum tukgi'ñka' gu' tu'x bhai'm duukam na pim jup tu buada', cham tu' na pim biix aixim jum aa'nda' gu' tu' na cham jum aa'. Diilh jam boorda' ki'n japim tu bia'ka' gu' tu', na chich jax pui' pu xi jam tiidak moo ba pui', ¹² nam ba' pu'ñi ja'k pix jix bhai' jam aa'nda' gui' nam cham ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gio na ba' cham tu' jam a'm jum aa'nda' aapi'm diilh.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na jax ja'k gio bhai'p jim guch Xoi'kam

¹³ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, xi jam aagi'ndha'ch ip nam jax jum duñiim jai' dhit nam ko'iim ja tutku' bhaan guch Xoi'kam jügi'ndham, nach gu'x aa' na pim jix mat ka' na pim ba' cham bhaan jix buam jum aa'nda' ja'p na jax gui' nam pu cham maat ni ji'x nam jax jum duñia' nam pai' dhuuk ko'ya'. ¹⁴ Pui' nach jax ti jügi'ñ xib nat muukik giop dua guch Xoi'kam, pu'ñip ti jügi'ñ ich na gu' Dios pix diilh ja dudua'ñdhai ja baapmi'ndha' nam jimia' buiñor guch Xoi'kam ji'k nam buiñor ti jii'ndhai ko'ya'.

¹⁵ Ba'pni ja'k tu tu'ii' na pim ba'x mat ka', guch Xoi'kam jich Gɛ'kam tuk pix ya'ch aagi'ñ dhi'. Aach nach ji'k duduaka' tutku' bhaan jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam, cham tu'ch biipi' kat baasi'n namkia'. ¹⁶ Na gu' jano' na pai' dhuuk jum aaya' gu' tanoolh, bhammi dir pui' ba tim ti'ya'x gi'm ki'n gio gɛ' ki'n. Sia gu' ja gɛ'kam tuk biix gu noonbi'ñ gu' Dios gɛ' ki'n pui'p ba ti'ya', gio gu' Dios gu' kuichd-hakaru'n bam kuichdha'. Ba' guch Xoi'kam nar Gɛ'kam bhammi dir bhai' ji jimia' jix dhaam, ba' gui' nam ji'k buiñor ti jii'ndhai ko'iix ka', biipi' duduadii bhai' ji baapmigia' am. ¹⁷ Ba' gui' nach ji'k duduaka' nach pui'p ti jügi'ndha' buiñor, maap jach bhai' ba bhüya' nach ba namkipu' bhammi tibaa'ñ cha'm gui' na bhaan bha jimda', gammijich ba' buiñor pu bap tui'ka' guch Xoi'kam. ¹⁸ Pu'ñi pim xi kai'chit biix ji'ma'n cham jax jum aagit mi' pui' xi jii'mda' na jax jix aa' guch Xoi'kam.

5

¹ Ba' na jax ja'k ba tum buidha', piam na tu' tanoolh ba' pik gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam, cham jum aa'ñ jaaduñ nañ pu chu'm ya'p jam aagi'ndha', ² na pim gu' bax maat na guch Xoi'kam gio bhai'p jim na cham jaroi' pum aa'nda'. Ya' pix ba aaya' ja'p na jax maa'n gux ixkum na mu pai' aaya' ba'k chir jax ña pix chu'm tukaa'. ³ Nam pai' dhuuk gu' ja'tkam jup kai'chdha': "Ja'p moo joidham cham tu' jax jum bua xib, joidham jix bhai' tuch jim", ba' jotmoda' cham jum ilhdham pix ja daam ba jimia' gux buam jum duukam, ja'p tu ja dooda' na jax maa'n gu' ubii na bax chiigim ka' gu' alhii nax io'm joi'mdam jum buada'. Pu cham bhaai'n ka' nam jax

dhuim palhbuidha'. ⁴Ba' aapi'm jiñ jaaduñ cham tu'x chukgam tir kap tu'ii', ba' cham tu' totdoñia' pim na pai' dhuuk ya' pix ba kiika' guch Xoi'kam ja'p na maa'n gux ixkum. ⁵Jix chu maax kir bap tui'dhi' pim, tanoor joidham na pim pai' jax oipo, pu cham ji'x jich a'm jup tu'ii' gux chukgam. ⁶Pui' ku ba' aach cham jich a'm jum aa' nach mu pai' kookos ka' ja'p nam jax tu'ii' gui' nam cham ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gu' ja'pji nach ti nii'ñdha', joidham jach jix bhai'ch jur bia' kam jup tui'ka'. ⁷Na gu' gui' nam kookos ka', tukaa' buujidha' am kum ba' kookos ka', gio gui' nam jix maik ka', pui' tukaa' buujidha' am ip kum ba'x maik ka'. ⁸Gu' matgim aach nach ji'k jix chu maax kir bap tui'dhi', jum aa' ji nach gammiji pix jich chitü'ñcho kam jix bhai'ch jujur bia' kam oipoda', gio nach jix bhai' bhaan jix biñak kat tu' silhkam bhaan ti jügi'ñdha' pui' nach jax ja'k tu jim. Xich jajoimdat ich tu' silhkam ki'n, gam nach tu' silhkam ki'n ti jügi'ñdha' nach cham tu' mu ja'k ka jiiim nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhiñdha'. Dhi'ch ba' bhaan jich palhbui'ñchu'nda' sia tu' na pix ki'n. ⁹Na gu' gu Dios cham tu' mi' ja'k ka tich ñii'ñchu'n nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhiñdha', gu' ja'pji bhaankam guch Xoi'kam nar Ge'kam mi' dhir jich boosgak maakam ja'k jich chuttu nach pai' ja'k cham kach chulhiñña'. ¹⁰Nat gu' guch Xoi'kam jich a'mkam muu, ba' cham jax bua sia kuch jai' dhät dudua tutku' bhaan piam ku mit jai' dhät ba koi, pui' pix maap buiñor jup oi'ñcha' ich gu' gatuuk. ¹¹Pui' ku pim ba' cham jax jum aagit dhi' bhaan xim gu'nguxdhat mi' pui' xi jiiimda' na jax jix aa' guch Xoi'kam, pui' na pim jax ja'k pu ba tui'dhi' xib.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nam jax ja'k tui'ñgida'

¹²Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, jam aagi'ñ ich ip soi'ch ilhdhat na pim siamri tu' ka'm xi ja niidhat gui' nam mi' tu juan jam bui bhaankam guch Xoi'kam, sia gui' nam tu jam aagi'ñ na pim jax ja'k tui'ñgida' na pim mi' pui' jiiimda' na jax jix aa' gu Ge'kam jich Xoi'kam. ¹³Jum aa' na pim jix ja joi'mdat ja niidhat jix bhai' ja buada', na gu'r jix bhai'm duukam pui' nam ji'k tu'

jax bua. Joidham japim jix bhai' kai'chit tu oi'ñka' ip biix j'i'ma'n.

¹⁴Ja'p jach jup xi jam tiidam jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, gui' nam cham tu juanak ka', xi ja aagi'ñdha' pim na ja a'm jum aa' nam tu juanda'. Xi ja guguuxdhat japim ip gui' nam jix buam jum aa'nda' tu' na pix ki'n. Gio gui' nam cham maat nam jax pik ja'k mi' pui' jiiimda' na jax jix aa' gu Dios, xi ja aagi'ñdha' pim. Jir jix bhabhai'kam ka' pim sia jaro'i na pix buiñor.

¹⁵Cha'pim ja'k buppi'ñdha' gu jaro'i no't jax jam alhio, siat chi moo jax jix buam jam alhio. Ja'kbui' kat ji na pim jix bhai' buada' sia jaro'i na pix, sia ku cham ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam.

¹⁶Gammiji pim jix bhai'm taatit tu oi'ñka', cham tu' na pim jix buam jum aa'nda' tu' na pix ki'n. ¹⁷Tu daanda' pim gammiji. ¹⁸Taxchaabgi'ñdha' pim gu Dios sia biix aixim bhaan jax ña tu jam jimda', na gu' pu'ñi ja'k jix aa' gu Dios na pim taxchaabgi'ñdha' aapi'm na pim ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam.

¹⁹Cha'pim tussada' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' na jam a'm miim. ²⁰No' maadit tu a'ga gu tu' nar jix bhai'm duukam, no' aapi'm jix maat na Dios pui' ja'k jurtu'n, tu' ka'm japim xi chüigi mi' pui' xi jimii na jax kai'chdha'. ²¹Biix aixim jax ña tum a'gada' piam gu tu' na jax jum buada', xim ga'ngada' pim dhi' bhaan no' moor jix kii'p jum duukam piam ku gu' cham. Dai gu tu' nar jix kii'p jum duukam japim bi'aidha' jam jujur am, ²²gux buam jum duukam japim ba' ja'p xi dhuñiidhat, na gu' biix aixim tu'm jix jai'ch.

²³Ba' gu Dios na buiñor jix bhai' tu tatda' pix jup tu duñia' na pim jax dhuix io'm jix u'uañ bap tui'ñgida' gui' buiñor, gio na jam a'm ti niidhidha' na ba' cham jax chu'm jix buam jum duukam jam daam jimia', sia jam i'ii'mda' bhaan, sia na pim jax ja'k jum aa'nda', sia jam tutku' bhaan, na ba' cham tu'x buam jum duukam jam tii'ñxidha' gu Ge'kam jich Xoi'kam jano' na gio bhai'p jim. ²⁴Silhkam jup kai'chdha' gu' guch Xoi'kam jax no't ba tii, gui' nat jam a'm ti tii na pim buiñor jup tui'ñgida', cham tu' na pui' pix xi chi'ji. Pui' ba' ji chu buusnia' nat jax xi chi'iiik.

Na ba ja tabuimgidha' gu Paablo

²⁵ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, jich a'mkam japim tu daanda' gammiji.

²⁶ Biix japim xim a'aa'ñdha' nach xi jam joi'mdat mu jam ñio'ki'ñ bhaan dhi u'uan.

²⁷ Ba' bhaankam jañ pui'p jam titda gu Gø'kam jich Xoi'kam na pim biix xim ji-jiñkuixdha' dhi u'uan na pim ji'k buiñor ti jii'gi'ñ.

²⁸ Ba' gu Gø'kam jich Xoi'kam pix jam a'm ti niidhidha' gammiji biix ji'ma'n aapi'm.

GU GATUUK KAM UA'NA'N GU
PAABLO NAT GIOP TU JA
UA'ÑXI GUI' NAM TI JHGI'Ñ
BUIÑOR GUCH XO'I'KAM NAM
TESALOONIKA OI'DHA'

Na ba ja ñio'kdha' gu Paablo

¹ Aa'ñ Paablo biima'n gu Silbaano gio gu Timoteo, mu tu jam ua'ñxi'n ich aapi'm jiñ jaaduñ jich Xo'i'kam bhaan na pim bhai' oi'dha' na pai' mui' pa' daa'ñxim jir kikcham na Tesaloonika bhaan bipio' gu dibii, bhai' na pim pai' maap jum jumpadat daan gu G'e'kam jich Xo'i'kam gio gu Dios jich G'i'kora', na pim gu' gui' ja bui bap tui'dhi'. ² Ba' gu Dios jich G'i'kora' gio gu G'e'kam jich Xo'i'kam pix jam a'm ti niidhidha' am biix ji'ma'n aapi'm na pim ba'x bhai'm taatit tu oi'ñka' gammiji.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na gu Dios ja tulhiiñchuda' gux u'ua'tulhdhix kam jano' na gio bhai'p jimda' guch Xo'i'kam

³ Aapi'm jiñ jaaduñ jich Xo'i'kam bhaan, aach gammiji maa'n nach jax taxchaabgi'ñchu' gu Dios na pim ti jügi'ñ buiñor guch Xo'i'kam, na gu'ch a'm jum aa' nach dhi' bhaan jam siispatgida'. Jix bhai' ba maachim japim gu' na jax jir jum duukam dhi' pui' nach jax ja'k tu jim, ba'x io'm jix bhai' bhaan ti jüñdhidhat jum biiñkadim japim, gio na pim jix io'm jum gi'lhhdhim na pim xim jajo'i'gi'n. ⁴ Ba' aach jix bhai'ch ilhdhat ya' ñir ja'p ja'k jup ja aagi'ñ gu jai'ch jaaduñ jich Xo'i'kam bhaan namjai' kap maap jum jumpadat tu daan. Ja aagi'ñ ich na pim jix bhai' bhaan ti jüñdhidhat jix biiñak nach ji'k jax tu jim, xi gu'ki' pim sia kum giilhim jam titdat jam tulhiiñchu'n gu ja'tkam. ⁵ Ba' dhi' bhaan jix maati' na aagix na jax ja'k jum aa' nam tu jimia' gui' nam jix jimiiik ka' buiñor gu Dios. Jix bhai' bax maati' na pim aapi'm ba iimchudhix na pim buiñor aaya' na pai' dñir biix kap jir ge'kam, na pim gu' pui' ja'k tui'ñgit mai'chim na pim jum tulhiiñ.

⁶ Ba' gui' nam jam tulhiiñchu'n, ja bi'chulhi'ñ gu Dios na pui'p ja tulhiiñchuda', na gu' pui' ja'k ja a'm bipio'. ⁷ Aapi'm ba dai na jam jüjkgitdai ba jam jüjpdhatda' na pim jum tulhiiñ, sia pui' na jax aach. Dhi'

jano' pui' ja'k tum duñia' na gu G'e'kam jich Xo'i'kam gio bhai'p jimda' ja biim gu noonbi'ñ gu Dios nam bixchu'x bhaai' nam pu tu duñia', ge' tonnichgida' ja'p na gu tai no' pai' ge' miim na bhai' ba jimda' jix dhaam ñir. ⁸ Pu kai'ñkam pix bha jimia' na ya' ja tulhiiñchuda' gui' nam cham tu'p jum buixdha' na jax jum kai'chdha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ, na bhaan tu a'ga nam jax ja'k dui cham kam tulhiiñ'a git, nam dai tu' pix ilhdha' gu Dios. ⁹ Dhi' pu chu'm gu ja'tkam, cham pai' bhai' pai' mia'n aaya' am na pai' dñir jix io'm jir ge'kam gu Dios, mik ja'k pu ja iabu' pai' nam ja'k gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'. ¹⁰ Jano' pui' tum duñia' na guch Xo'i'kam gio bhai'p jimda', na bam aaya' nam pai' dhuuk jix bhai'm ilhdhai ge'kamtuda' biix gui' nam ji'k ti jüñdha' buiñor. Aapi'm jir dhi' ka' na pim ge'kamtuda', na pim it' gu' ti jüñ'ñ na chich jax jam ti'ñ, jix bhai' ba tu jam jim ba' xib.

¹¹ Tu daan ich buiñor gu Dios na cham tu'r tu' kub ka' nat jam a'm ti ti. Jam palhbui'ñchu'nda' pix na ba'r jix bhai'm duukam ka' biix na pim ji'k jax jum aagidha', gam na ba' pui' ji chu buusnichgida' jax ña pim jim aagai pu duñia' gu tu' tu' silhkam ti jüñdhat na pui' ji chu buusnia'. ¹² Ba' sia jaroi' na pix pu kai'chdha' nar ge'kam guch Xo'i'kam nam ji jam niidhat na pim jix bhai'm duukam jup tu buada'. Ba' diilh gu Dios biima'n gu G'e'kam jich Xo'i'kam tu' ka'm jam ilhii'ñdha' am ji'x nam xi jam joi'mdat jam ni'ñ.

2

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na jax ja'k ba tum buidha' na bar mia'n ka' na gio bhai'p jimda' guch Xo'i'kam

¹ Jiñ jaaduñ jich Xo'i'kam bhaan, bhaan jañ jup xi chu jam a'gidha' na jax ja'k ba tum buidha' jano' nach pai' dhuuk baasi'n ba namkia' guch Xo'i'kam na gio bhai'p jim. Aach soi' jam titda' ² na pim siamrix bhai' xim ga'ngada' bhaan jax ña tum kai'chdha', cham tu' na pim jotmoda' pix ba ti jügi'ñdha', sia moo ku jaroi' jax kai'ch nax Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' bhaan jup tui'dhi'. Cha'pim totdon ka', ni ku pim jix ja iñbhi'ñdha'. Piam kut jaroi' ba jam ua'p gu jax chu'm u'uan jax ji kai'chidhat na aach jir jich u'uan, no' gu'p jum

kai'ch gu u'uan nat biix pui' ba tum duu na jax tu daaxix na tum duñia', ba' dai nach ba niira pix na cham xiim ya' aaya' guch Xoi'kam, ³ cha'pim ja jüigi'ñdha' dhi' nam pu'ñi kai'chdha'. Na gu' jano' na pai' dhuuk bar mia'n ka' na bha jimda' guch Xoi'kam, ba jai'chdhilhia' am gu ja'tkam nam cham tu' buiñor ka ti jüigi'ñdha' gui' na silhkam jir Dios, ja'p xi dhuuji am na jax ja'k jix aa'nda' tii nam tui'ngida' git. Maadit jai'chdhilhia' gu maa'nkam na pui' ja'k ja mantuxdha'. Dhi' dhi' maa'nkam dai gux buam jum duukam na bhaan jurtika', mu ja'k ti nii'ñchudhix na pai' gammiji pup jum tulhiñdha'. ⁴ Diih jum aagidha' nar Dios ka' dhi' dhi' maa'nkam jix buam tomaatim, pu ja titdaidha' gu ja'tkam nam dai gui' pix ba daanda', na gu' sap cham tu' jumaip jix jai'ch ka' na bhaan jup tu tui'ka' biix na jü'k tu'x chu jai'ch. Mi' pai' jax chu'm chiop øji biipi' dir daakat bhai' ba tu ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam, sia ku gu' tiix chu xidhuu na silhkam Dios jup duñixidhix ka' gu chiop.

⁵ Pui pim dho chi ti'ñcho nañ pui' jam titda jano' nañ bhammi jam buip tu't. ⁶ Jix maat japim na maadit tu' ki'n tu soobhi'ñ na ba' cham biipi' dir jai'chdhilhia' dhi' dhi' maa'nkam na chakuim aaya' na pai' dhuuk pik tu daaxix. ⁷ Ba tu daaxix ii'mda' bhaan na tu'x buam jum duukam jup tum duñia' jano', dai dhi' pix ba aa' na tu soobhi'ñ na gai dhir xim kiisa', ⁸ na ba' mi' dhir ba jai'chdhilhia' gu maa'nkam na Dios jum ilhii'ñdha'. Ba' guch Xoi'kam na pai' dhuuk ge' tonnichgit ya' aaya', pu biimsa' maa'n jimdam, bhai' pix xi buxchana'. ⁹ Bhaan ti niidhidha' gu ja'ook dhi maa'nkam na pui'm ilhii'ñdha' nar Dios. Biix aixim jix bhai'm duukam xip tu buidha' na tu' jaroi' cham pai' dhuuk pu chu'm ti nii'ñdha', dai na cham tu'r silhkam ka'. ¹⁰ Biix aixim jix buam jum duukam bhaan ja iatgidha' gu ja'tkam gui' nam pui' mu ja'k jup ti nii'ñchudhix nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha', gui' nam cham soi'm ilhdhai mi' pui' jimia' na jax jum kai'chdha' dhi' na silhkam bhaan tum a'ga nam ba' cham mu ja'k bhüya' git. ¹¹ Cham tu'p jum buixdha' gu Dios ja bui dhi ja'tkam sia ku mit bhaan ba suulh na tu' cham jir silhkam, xi ja nii'ñdha' pix nam dhi' bhaan ti jii'ñdha' ¹² na ba' maa'n nam jax mu ja'k pu ti nii'ñchudhix

ka' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha', sia gui' nam jü'k xib cham aa' nam mi' pui' jimia' na jax jir silhkam, nam dai gux buam jum duukam bhaan jix bhai'm taat.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nat Dios ja a'm ti tii

¹³ Dhi' bhaan ba' aach jich a'm jum aa' nach gammiji taxchaabgi'ñdha' gu Dios nat jam a'm ti tii aapi'm jiiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, nat gu' pu kai'ñkam pix jam a'm ti tii na pim ba' aapi'm biipi' ba boosgix ka' mi' dhir bhaan gu boi na mu ja'k bhüx nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha' gui' nam pui dhi' bhaan jiiim, nat gu'x u'uañ bap jam duu gux Dhuudu' kam jix Uañ ii'mda', na pimit gu' mi' pui' jii bhaan gui' na tu'r silhkam. ¹⁴ Jam bai gu Dios ki'n gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ na bhaan tu a'ga na pim jax ja'k dui cham gammiji kam tulhiñdha', dhi' nach aach tu' bhaan tu a'ga. Jix dhaam ja'k ba ti nii'ñchudhix japim na pim buiñor aaya', na pai' dhir jix io'm jir ge'kam guch Xoi'kam.

¹⁵ Ba' cha'pim jax jum aa'nda' aapi'm jiiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, dai na pim mi' pui' xi jiiimda' xi chi'ñchot nach jax jam titda jano' nach jam buip tu't, gio dhi' nach jax mu tu jam ua'ñi'ñ. ¹⁶ Ba' gu Ge'kam jich Xoi'kam biima'n gu Dios jich Gi'kora' nat xich joi'mdak jich bai nach buiñor bap tui'ngida', gam nat bach aa'ñ nach gammiji cham tu' bhaan jax jich aagit dai gui' buiñor ti jii'ñdhat jix biiñak ka', ¹⁷ gui' pix pui' jam jujurtudidha' am na pim jum guguuxdhidhat mi' pui' jiiimda' na jax jir silhkam, na pim dai gux bhai'm duukam jup tu buada' gio na pim jax kai'chdha'.

3

Na pui' baja tiida' gu Paablo nam mu dir bha ja'k ja a'mkam tu daanda'

¹ Palhiip pix jañ ba tu jam a'gidha' bhaan dhi u'uan aapi'm jiiñ jaaduñ na ba' moo bar daipu' ka'. Jich a'mkam japim tu daanda' buiñor gu Dios na ba' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam jotmoda' biix kap aaya', gio nam ba' cham jax ji chi'ji joidham keeji mi' pui' ba jimia' gui' nam kaaya', ja'p na jax aapi'm na pimit cham jax ji chi'ik keek mi' pui' jii. ² Pui' pim xi kai'chdha' sia buiñor gu Dios nam cham jich juanda' gu ja'tkam nam jix buam tomaat

nam cham tu' ka'm ti ni'i'n, nam gu' cham tu' biix pui'p ilhii'ndha' nach jax kai'chdha' aach. ³Ku gu' na gu'r ge'kam guch Xoi'kam, pui' tu du'nia' jax no't ba tii. Jam palh-bui'fichu'nda' sia aapi'm na pim jax ja'k mi' pui' jii'mda' na jax jix aa', gio na ba' cham tu'x buam jum duukam jam daam jimia'. ⁴Guch Xoi'kam pix nar Ge'kam bui'ñor jix bhai'ch chaat ich na jam palhbui'fichu' na pim mi' pui' jii'm na chich jax jam aa'ndhak, gui' pix jam palhbui'fichu'nda' na pim gammiji mi' pui' jii'mda'. ⁵Sia guch Xoi'kam pix jam palhbuidha' na pim ba' ja'xbui'p jix chu joi'gi'nda' na jax gu' Dios, gio na pim ba' ja'xbui'p jix ñakoo'nda' gu' tulhiñara' nat jax jix ñakoo' dñlh guch Xoi'kam.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na ja a'm jum aa' nam tu juanda'

⁶Aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, jix gi'm jañ ja'pni'p xi jam tiidam bhaankam gu Ge'kam jich Xoi'kam. Cha'pim mi bi'p-natda' gu jax chu'm jich Xoi'kam jigi'ndham no' cham tu juanam, piam no' cham mi' pui' tu daa'fichu' nach jax jam aagi'n na pim tui'ngida'. ⁷Jix maat japim gu' na jax ja'k jum aa' na pim mi' pui' jii'mda', na pimit gu'ch chii' aach na chich jax ja'k mi' pui' jii nach jam buip tu't na pim ba' aapi'm mi' pui'p tu dagia'. Tu juanda' ich gammiji, cham tu' nach mi' pai' pix pu darka'. ⁸Ni kuch pui' pix jam taanit tu kua'da' gu tu', gu' ja'ppi nach jam saba'nda'. Jax dhui nach gu' gammiji tu juanda' nabap tanoolh gio nabap tukaa', nach gu'x mat ka' nax xijai ka' aapi'm jam bui na pim tu' ki'n jich xiispa'. ⁹Sia ku gu' maaxik jum aagit ip na pim jich xiispa' sia tu' na pim bhaan jum gu'nguxi'ndha' git, gu' ji nach gu' cham pai' jax jam titda. Diñlh jach tu juanat duduaka', pu kai'nikam jach pix diñlh tu juanda' na pim ba' aapi'm jich ñiidhat mi' pui'p tu daa'fichu'nda'. ¹⁰Jano' nach bhammip tu't jam bui, ja'pni chich xi jam tiidak na tu tui'ka': Jaroi' nax cho oodat cham aa'nda' na tu juanda', pui' mu oirida' cham tu kua'dat. ¹¹Ba' aach pui' tē kē na pim aapi'm jai' dñit pu cham tu juan, dai na pim gam darka' sap. ¹²Dhi' pu chu'm gu ja'tkam, aach ya' dir pu ja titda bhaankam gu Ge'kam jich Xoi'kam nam tu juanda' cham tu' bhaan jax jim aagit nam

ba' mai'chidha' tu' nam aa'nda' nam ji'x duduaka'.

¹³Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, cha'pim jum o'joldhat jix kii'p jum duukam xip tu du'ñiidhat gammiji. ¹⁴No' jaroi' maadit cham pu bua nach ji'k jax kai'ch dhi u'uan ta'm bhaan, jix xi'iraam japim xi ñiidhat cham mi bi'p-natda' na ba' bhaan maachidhat jix xi'iraidha' ip diñlh. ¹⁵Ku gu' cham tu' ji na pim moop jix bhaamki'ndha', iimda' pim ji nar jam jaduñ jich Xoi'kam bhaan na ba' cham xi' pik jix buam jum aa'nda'.

Na pui' baja tiida' gu Paablo nax bhai' tu ja jimda', mi' dñir dai na xi ja tabuimgidhai

¹⁶Ba' gu Dios jich Gi'kora' na bui'ñor jix bhai' tu tatda' pix jam a'm ti niidhidha' gammiji na pim ba'x bhai'm taatit tu oi'ñka', sia biix aixim bhaan nax bhai' tu jam jimda'. Gui' pix jam biim jup tui'ngida' gammiji.

¹⁷Aañ Paablo, diñlh jiñ ñob ki'n jañich ya' tu ua'na dai dhi'ni nañ bhaan jam tabuimgi'ñ. Dhi' ba' bhaan jix maati' ka' nañ aañ mu jam joochxi'ñ dhi u'uan. Pui' ja'k bua iñ gu' biix na ji'k aañ jir jiñ u'uan, diñlh jañ mi'p xi chu ua'na' na pai'm tñimo'. ¹⁸Ba' gu Ge'kam jich Xoi'kam pix jam a'm ti niidhidha' gammiji biix ji'ma'n aapi'm.

**GU BHPI' KAM UA'NA'N GU
PAABLO NAT TU UA'NXI GU
TIMOTEO**

Gu Paablo na ba ñio'kdha' gu Timoteo

¹ Aañ Paablo nañ jir nobii'n guch Xoi'kam, nat gu' gu Dios jiñ a'm ti tiigik pu chu'm ki'n jiñ dhai, dhi' nat jaroi'ch uañ guch ua'tulhdhara' gook dit guch Xoi'kam, dhi' nach jaroi' buiñor jix biiñak xib. ² Ba' aañ tum ua'ñxidha' bhaan dhi'ñi u'uan aapi' Timoteo nañ ja'p jum ilhii'n nap jir jiñ mar, na pich gu'ñ a'm dir maat na jax ja'k jix bhaai' nap buiñor jix biiñak ka' guch Xoi'kam, ba' pui mi' pui' tu daa'ñchu' ap na jax aañ. Ba' guch Gi'kora' Dios gio gu Ge'kam Jesus jich Xoi'kam xim joi'mdat jum a'm ti niidhidhat jum tajaanhdidha' am jum jur am gui' nap ki'n jix io'm jum biiñkadidha' ja bui, gio gui' nap ki'n jum guguuxdhat cham jax jum aagit jix bhai'm taatit oirida'.

Gu Paablo na ba aagi'ndha' gu Timoteo na jax ja'k tu duñia' mu Eepeso

³ Aap mi' pix ka oirida' Eepeso na ñich jax soi' xim tiidak na ñich ba jii Masedoonia ja'k. Aap bhai' ka ja soo'mchulhi'ñka' jai' dhit guch Xoi'kam jüigi'ndham nam cham maakam ja iatgidha' gu jai'. ⁴ Ja'p jap ja titdada' nam cham tu'p jum buixi'ndha' nam jax tu jimdat gu bijik dir kam jich bopxi, na gu' dhi' bhaamdara' pix ba ua'. Bhaan ji ñiokboi pix cha'tak jimia' am gu' no' mit bhaan ba ji chu a'ga, cham tu' na iam ja palhbuidha' nam jax ja'k bhaan xim guguuxdhaix io'm mi' pui' ba jiiimda' na jax jax aa' gu Dios.

⁵ Jax dhui na cham tu' kam aa' nach bhaan tii'ñichoka' gu tu' bijik dir kam, ja'ppi dai nach xich jajoi'gi'nda' biix ji'ma'n. Dhi' pu chu'm tu ua'pu no'ñ jix kii'p jum duukam bhaan jurtikat pui' ba duñiim, nañ cham tu' gux buam jum duukam bhaan ka jurtika', gio nañ silhkam ti jüigi'ndhat buiñor jix biiñak ka' guch Xoi'kam. ⁶ Jai' dhit gui' nach maat pii' kach dhaa'ñchugit pu'ñi biix aixim jim aagik bhaan pix ba ñiokbo am, pu cham tu' mi chiigim am siam tii bhaan ñiokbo maakam ji chi ilhdhat, bhaan pix mai' ba suulh jamit. ⁷ Jix maatim xi kai'chdha' am

tii nam pai' dhuuk ba ji chu a'ga na jax chu aagix na tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios, gu' ji nam gu' pu cham maatit ~~kæket~~ jup kai'chdha'. Pui' tii xi ja titdada' am gu ja'tkam na maaxik jir silhkam pui' nam jax ilhii'ñ, gu' ji na gu'r gama ja'k ka'.

⁸ Jix maat ich dho nam aa' nach mi' pui' jimia' na ji'k jax tu aagix na tu daaxix gu ñio'ki'ñ gu Dios, dai ji na gu' mi' pui' na jax pik kai'ñkam jup jum kai'ch, cham tu' nach jax ilhii'ndha' diilh. ⁹ Kani nach jix bhai' xich ga'ngada' na cham tu'm aa' na jaroi' ja aagi'ndha' na jax ja'k tu aagix gui' nam cham tu'x buam tu bua, gu' gui' ji nam aa' nam ja aagi'ndha' nam jix buam tu bua, gui' nam cham mi' pui' jimiik ka', nam cham ti jüigi'ndha', nam gammiji pix jum ua'tulhi'ñ, gio nam pu cham tu' ka'm nii'ñ gu Dios, gio na ni jax chu'm jai'x xidhuu'n kam na nai'x chu jai'ch kum cham tu' ka'm ti nii'ñ. Gio gui' nam ja tataat ja koo'n piam gu ja nanaan, biix gui' nam ji'k jir tu koo'n kam.

¹⁰ Gio gui' nam mui' ja biim boppo gu u'uub, piam gu u'uub gui' nam mui' ja biim boppo gu chichio'ñ. Gio gui' nam dai chichio'ñ maap boppo nam pui' ji dhui na maadit jir ubii ka', piam gui' nam dai u'uub maap boppoda' nam pui' ji dhui ip na maadit jir chio'ñ ka'. Gio gui' nam ti iixdhat gu jai' ja'tkam maakam ja'k ja ga'ra' nam tu ja juantu'nda' pui' cham ji ja namkidhat. Gio gui' nam jix ia'tbi' nam pui' xi kai'chdha' nar silhkam, sia kum gu'x maat na cham jir silhkam. Sia gui'ñ ja aagit jup kai'ch nam mi' dhir maakam duñiidha' na jax cham jir silhkam gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na silhkam tu a'ga. ¹¹ Dhix bhai'm kai'chdham ñi'ook na silhkam tu a'ga, dhi'r di' gu ñio'ki'ñ guch Xoi'kam. Diilh guch Xoi'kam jich aagi'ñ nach jax ja'k duñia' nach ba' cham jimia' mu ja'k nach pai' gammiji pup jich chulhiñidha', dhi' nañ jax chu'm bhaan tu a'ga aañ, nat gu Dios jix dhaam kam jiñ chia nañ nai' tu a'ga'.

Gu Paablo na ba taxchaabgidha' gu Dios

¹² Taxchaabgi'ñ iñ aañ gu Ge'kam jich Xoi'kam, nat gu'x kii' maa'ñkam jiñ chiigik tujuandam tugi'ñ ki'n jiñ dhai, gio ba' nat jiñ guguux nañ pu tu duñia' na ji'k jax jix aa', ¹³ sia kuñ gu' biipi' dir giilhim jix bhaamut ka a'gada', ganai' biix aixim jañ ai'chuxdhat a'gada' na jax cham jir am kat

nañ pu kai'chdha'. Gam nañ ja da'ngit ja kukpada' gui' nam buiñor ti jii'gi'ndha', giilhim jañ xi ja titdat. Gu' ji nat gu' siamri xiñ joi'mdak jiñ chiì gu Dios sia pu chu'm giilhim jix ua'tulhdhix kam, nañ gu' chakui ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, pu cham mat ka' iñ no'n jix buam jum duukam bhaan jup tui'ka'. ¹⁴Gu' ji nat gu' gu Dios ge'kam ki'n xiñ joi'mdak jiñ a'm ti tii, jiñ chajaañ gui' nañ ki'n buiñor bax biiñak ka', gio gui' nañ ki'n bax jai'gi'nda' gu jai'. Sia aap pu chu'm jum a'm tajaa, nach gu' buiñor ba ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam, maap maa'n ñi'ook jup duuk ich ba'.

¹⁵Jum aa' nam biix gu ja'tkam ti jii'gi'ndha' na silhkam maaxik ja'pni tu tu'ii': Guch Xoi'kam pu kai'ñkam pix bha jii ya' dhi oi'ñga'n na ba' ya' ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam nam ba' cham ka jimia' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'. Aañ pik jir di' kat nañ giilhim jix io'm jix ua'tulhdhix kat. ¹⁶Pu'ñi dhuuk ba' gu Dios xiñ joi'mdak jiñ chiì na ba' dhi' bhaan matgiilhia' nat guch Xoi'kam pu kai'ñkam jum tulhii. Aañ ba' ja'p ji buusan nañ jir ja booi'chu' gu ja'tkam, na mit gu'ñ chiigik jup ba ti jii'ñ jai' dhít gui' nat ji'k Dios ja a'm ti tii nam ti jii'ndha', nam ba' mi' dhir buiñor bap tui'ka' gammiji. ¹⁷Jum aa' ba' nach dai dhi' buiñor tu daandat ge'kamtu'nda' gammiji cham aagix kam, na gu'x io'm jir ge'kam, cham tu mumki, gio na cham maax. Gio daipu' dhi'x jai'ch gu Dios. Maaxik jir pui' moo.

¹⁸Ba' aap Timoteo nañ ja'p jum ilhii'ñ nap jir jiñ mar, xim guguuxdha' ap nap jix io'm xim biiñkada' buiñor guch Xoi'kam. Xi kii'kgida' ap nap mi' pui' xi jimda' na jax jix aa', na gu' dhi' ja'p ji buusan nap bhaan tu kokdatu'. Pui'p ja'k duiñchu'nda' na pich jax ja'k ja kai na mit tum daañxi buiñor gu Dios guch Xoi'kam jii'gi'ndham. ¹⁹Jai' dhít nam tii buiñor kax biiñak kat guch Xoi'kam, xib cham tu' kap jum buixi'ñ am buiñor, na gu' dai na mit maakam jim aagik mu ja'k bhaan ba tu daa'ñchu' na tu' cham ki' ka'm nii'ñ gu Dios. ²⁰Gu Imeneo gio gu Alijaanru pui' ja'k tu ja duiñchu'. Aañ xi ja nii'ñ pix na pu ja dooda' gu ja'ook nam ba' mi' xi machia' na cham bhái' nam giilhim ai'chuxdhat a'gada' gu Dios.

2

Gu Paablo na pui' ba ti'ya' nach ja a'mkam tu daanda' biix gu ja'tkam

¹Biix jañ pu jam titda na pim ji'k buiñor ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam na pim siamri soi'm ilhdhat ja a'mkam tu daanda' buiñor gu Dios biix gu ja'tkam, sia gui' nam cham ti jii'gi'ñ buiñor, na ba' cham tu' biix aixim ja a'm jum aa'nda'. Xi taxchaabgidhat japim ip ba' na bha tuch joochxi'ñ gu tu' nach pu'ñi taanda'. ²Biix japim tu ja daa'ñi'ndha' nam jix bhái'm taatit tu oi'ñka' gui' nam ge'gèrkam ki'n daraa ya' dhi oi'ñga'n nam ba' cham ti jigialhchu'nka', gio ba' nam cham jich juanda' aach nach buiñor ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam, nach ba' cham tu' bhaan jax jich aagít mi' pui' jiiimda' na jax jix kii' ka'm nii'ñ gu Dios. ³Pui' ja'k jix aa' gu' gu Dios gui' nat jich boosolh nach mu ja'k ba bhiihgít nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhiiñdha', nach pu'ñi biix pix ja a'mkam tu daanda' gu ja'tkam. ⁴Na gu' gu Dios jich Gi'kora'x aa' nam biix gu ja'tkam mi' pui' jimia' na jax jum kai'ch gu ñio'ki'ñ na silhkam tu a'ga na ba'x bhái' tu ja jimia'. ⁵Na gu' maa'n pix jix jai'ch gu Dios, cham tu' mui'. Gio maa'n pix jup jix jai'ch guch Xoi'kam na pui' ja duñia' biix gu ja'tkam nam maa'n ñi'ook bap duuka' buiñor gu Dios, ba' mi' dhir gammiji buiñor bap tui'ñgida' am. ⁶Nat gu' guch Xoi'kam diilh maaxik jum kii na mit mua, pu'ñi ja'k jich a'mkam tu namki guch ua'tulhdhara' gui' nach ji'k pu'ñi mi' pui' jiiim na jax jix aa', ba' cham tu' mu ja'k ka bhiiya' ich nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhiiñdha'. Yammi pu dhuuk pui' tu duu gu Dios nat pai' dhuuk tu dai diilh na pui' duñia'. ⁷Dhi' pu chu'm jañ ba' aañ bhaan tu a'ga, nañ gu'r nobii'ñ guch Xoi'kam. Gui'ñ chia nañ pui' ja'k nai' tu ja a'gidha' gu ja'tkam gui' nam cham jir Israel kam, pui' ja titdaim iñ nam dai gui' buiñor pix ja'k bax biiñak ka'. Jir silhkam nai' jir nobii'ñ guch Xoi'kam, cham tu' nañ pui' pix kai'ch.

⁸Ba' aañ pu kai'ch nam gu chichio'ñ tu daanda' buiñor gu Dios pai' na pix dhir maap jim jumpada', xi baapmi'ndhat am gu ja noonob, gio nam cham jix buam jum duukam bhaan jujurtikat, ni kum cham bhaak ka' jai' ja bui, ni kum cham tu' bhaan ñiokboix ka'. ⁹Ba' gu u'uub aañ jix aa' ip

nam ja'xchudhix kam pix jix bhai'm duuka', na ba' dhi' bhaan jix maati' ka' nam soi'm ilhii'ndha'. Nam pai' dhuuk jum gaxbuda', ja'xchudhix kam pix nam jix bhai' buada' gu ja kuup, cham tu' na xi' bhai'bchixim. Gio cham jir am nam tu xialhich ka' gux dha'ram namkim, ni gu jajannulh kum tu aa'nka' gux dha'ram namkim. ¹⁰Gu' ja'pji nam biix aixim jix bhai'm duukam xip tu duñiidha' na jax jix kii' ka'm nii'n gu Dios, ba' dhi' pui' bam kai'ch nam jix bhai'm duuk. Pui'm ja'k xi chu duñia' gu u'uub na jax ja'k bhaan jix maati' ka' nam dai gu Dios pix buiñor soi'm ilhii'n ja i'ii'mda' bhaan. ¹¹Gio ba' nam tu' ka'm ja nii'ndha' gu chichio'n jax ñam kai'chdha', te kœœke'm pix, ¹²cham tu' nam ja'kbui' kat tu ja aagi'ndha' nam jax ja'k tui'ngida'. Na gu' no'm ja'kbui' kat tu ja aagi'n, dhi' bhaan gampai' pix ba ja ilhii'ndha' am, gu' ja'pji nam cham ñiokda' no'm tu a'ga gu chichio'n. ¹³Nat gu' gu Dios biipi'p duu gu Adaan, cham tu' gu Eeba. ¹⁴Ni kut cham gu Adaan tu'm da'p duu na mit ba'm ua'tulh, gu' gui' ji Eeba nat iatgidhak ma'liich gu ja'ook. ¹⁵Ku gu' cham tu' mu ja'k bhiiya'm ji gu u'uub nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiidha' no'm mi' pui' xi jiiim na jax ja'k jum aa' nam mi' pui' jiiimda' nam jir u'uub, gio ba' no'm mi' pui' xi jiiim buiñor jix biiañak guch Xoi'kam, nam jix u'uañ jup tui'ngida', gio nam jix chu joi'gi'nda'.

3

Gu Paablo na ba tu aa'nda' na jax ja'k jum aa' nam tu jimda' gui' nam mi' tu juanda' ja bui guch Xoi'kam jii'gi'ndham

¹Jir silhkam dho na ja'pni tu tu'ii': No' jaroi' pui'm aa' na biipi' dir kiikat ja guguxi'ndha' guch Xoi'kam jii'gi'ndham, dhi' joidham jir jix kii'p jum duukam gu jaroi' no' pui'm aa'. ²Dai nam aa' na joidham jir jix bhai'kam ka', nam cham jix bhaamk-i'ndha' gu ja'tkam. Gio ba' na maa'n pix ti biina' ka', daipu' gu jax chu'm na biima'n jum tiimo' gu ubii. Gio bixchu' bhaan na tu' ka'm ti niidhat mi' pu tu duñiidha', gio nax gi'm tu a'gada'. Gam nax bhai' ja titdat ja tibiaptudidha' gu ja'tkam no'm paxiaraim kia'mi'n. Gam nax joojoi'ndha' na tu ja a'gi'ndha' gu ja'tkam gu ñio'ki'n gu Dios. ³Gio ba' na cham maimmukda', ni ku cham ja kokdada' gu ja'tkam, gu' ja'pji nar jix

bhai'kam ka' pix ja bui, jix ja joi'mdat pix ja nii'ndha'. Gam na cham tu' bhaan jup jum buixi'ndha' gu tu' tuumiñ. ⁴Gio ba' nax bhai' titdat gu binga'n na jax jix kii' ka'm nii'n gu Dios, gio gu maamra'n na tu ja a'gi'ndha' nam jax ja'k jix bhai' mi' pui' jiiimda', nam tu' ka'm ti nii'ndha' gio nam jix chœ kœœke'. ⁵Na gu' no'n aañ diilh cham maati' ja silhka'n guñ ki'aam kam, cham jir am nañ mu pai'p ba ja silhka'nda' guch Xoi'kam jii'gi'ndham. ⁶Gio na cham jir am na jaroi' jotmoda' pu chu'm ki'n ba daaka' na jax kia'pix ti jii'ndha' buiñor guch Xoi'kam. Na gu' cham maati' ka' no' gammiji maa'n na jax mi' pui' jiiimda' na jax jix aa' gu Dios, ka' ba' gu' moo jano' gœ'kam jim taatii pum ua'tulhdha' ja'p nat jax chu'm ki'n jum ua'tulh gu ja'ook. ⁷Gam nam aa' ip na tu' ka'm ja nii'ndha' gu ja'p-pix ja'tkam nam cham ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam nam ba' mu dir bha ja'k jix kii' ka'm jup nii'ndha', pu'ni ja'k ba' cham tu' bhaan mai'chia' gu ja'ook.

Gu Paablo na ba tu aa'nda' na jax ja'k jum aa' nam jup tu jimda' gui' nam mi' tu juanda' ja bui guch Xoi'kam jii'gi'ndham

⁸Gio gui' nam mi' tu juanda' ja bui guch Xoi'kam jii'gi'ndham, jum aa' ip sia nam jir jix kiki' ja'tkam ka', nam jir jix bhabhai'kam ka' biix pix ja bui. Gam nam silhkam tu a'gada' jax ñam kai'chdha'. Ni kum cham jix maik ka'. Ni kum cham ja'p pix mui'x mai'chik ka' gu tuumiñ nam diilh ki'n xim tu tumñigamtak ka'. ⁹Gio nam mi' pui' tu daa'nchu'nda' na jax jir silhkam nach aach jax chu'm bhaan ti jii'gi'n, nach gu'x maat nar silhkam, dai gux kii'p jum duukam nam bhaan jujurtika'. ¹⁰Biipi'm aa' nam tu' jax xi dhuñia' no'm moo mi' pu bua gu tu' nam aa'nda' nam jax dhuñia' nam ba' mi' dhir tujuandam ki'n ba darka' ja bui guch Xoi'kam jii'gi'ndham. ¹¹Sia gu u'uub no'm jix aa' nam tujuandam ki'n baapkia' ja bui guch Xoi'kam jii'gi'ndham, jum aa' nam tu' ka'm ti nii'ndha' ip sia. Silhkam nam tu a'gada' jax ñam kai'chdha', cham tu' nam iatda'. Jix gi'm nam tu a'gada', gam nam mi' pui' xi chu dhuñiidhat tu' nam aa'nda' nam pu duñia'. ¹²Jum aa' ip na maa'n pix ti biina' ka' gu jaroi' nar tujuandam ka' ja bui guch Xoi'kam jii'gi'ndham, pu daipu' gu ubii gu jax chu'm na biima'n jum tiimo'. Gio

nax bhai' ja mamtuxi'ndha' gu maamra'n, nam cham buam tu'm tu maachidha', sia gu binga'n jix bhai' titdat. ¹³Na gu' gu jaroi' na pu chu'm bhaan ba tu juanda', no'x bhai' mi' pu tu duñiim na tu'm aa'nda' na pu duñia', jix kii' maa'nkam tiigiix io'm te'kob ba daasa' am guch Xoi'kam jii'gi'ndham, pix jix bhai' ba aa'nda' am ba' na silhkam buiñor jix biiñak ka' guch Xoi'kam.

Gu Paablo na ba tu aa'nda' na pu dhi' bhaan jix bhai'x maati' na pui' ja'k jir silhkam nam jax ja'k tu daan guch Xoi'kam jii'gi'ndham

¹⁴Jootom jañ mui' bam tii'mira', dai nañ biip'i mu tum ua'ñxi'i' ¹⁵na ba' no' ñich cham ob mu ai, aap bax mat ka' na jax ja'k jum aa' na tui'ngida' gu jaroi' ja bui guch Xoi'kam jii'gi'ndham. Na gu' dhi' ja a'm ti niidhat ja nuuka'n gu Dios maaxik duakam, nam ba' mi' pui' tu a'gada' gu ñio'ki'i' na jax jir silhkam. ¹⁶Aach diihl jix bhai'x maat nar gə'p jum duukam dhi' nach tu' bhaan jix biiñak kat pui' ja'k tu jim, na gu' ja'pni tu tu'ii'!

Guch Xoi'kam ya ai dhi oi'ñga'n bhaan maa'nkam jup jim duuk.

Bix aixim jix bhai'm duukam jup tu buimik, na gu' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda' na bhaan tajaanixchu'.

Gu noonbi'ñ gu Dios joidham jix kii' maa'nkam tii mit,

sia nai' pu chu'm ba tum a'ga ja bui gui' nam cham jir Israel kam,

jai' dhit ba ti jii'gi'i'ñ am buiñor.

Ba' ya' dir giop jii jix dhaam ja'k na pai' dhir jir gə'kam xib bix kap.

4

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nam gatuuk jai' dhit cham mi' pui' ka jii'mda' na jax jix aa' gu Dios

¹Gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda'p kai'ch na sap jano' na pai' dhuuk bar mia'n ka' na ba ji chum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñ-ga'n, mui' cham mi' pui' ka tu daa'ñchu'n-da' am na jax jix aa' gu Dios. Mu ja'k pix ba ja kaichgida' am gui' nam maakam tu mamtuxi'ndha' gu ñio'ki'i' gu Dios, diihl pix jam pui' ba tu buidha' nam jax ilhii'ndha'. Pu cham jir silhkam ka', na gu' gu cham kiki'i' i'ii'mda' ja a'm bap tui'ngida' dhi' dhi ja'tkam, dhi'm ba' pui' ja jurtu'nka' nam

cham silhkam ka tu a'gada'. ²Pu cham mi' pui' jii'mda' am diihl nam jax ja'k ja aag-i'ndha' gu jai', dai gux buam jum duukam nam bhaan jujurtika' diihl, ja'p ji buusanda' nam pui' ja'k bapaiñmichdhix ka'. ³Dhi' pu chu'm gu ja'tkam jup kai'chdha' am na cham jir am na gan ti biina' ka' gu jaroi' no' ba ti jii'gi'i'ñ buiñor guch Xoi'kam. Sia ji'ma'n gu koi' ua'tulhdhara' ilhii'ndha' am, aagix ka' pix na jax chu'm jix bhaai' nam kua'da'. Jax dhui nat gu' gu Dios jup tu duu bix na ji'k jir tum kua'dam nam ba' pu'ñi tu kua'da' gui' nam ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, dai nam xi taxchaabgidhat gu Dios. ⁴Nat gu' gu Dios tum kua'dam jup tu duu gu koi' bix na ji'k jix chu jai'ch, cham tu' nach gu' aach ba' ya' dir pui'p ba duñia' na cham jir tum kua'dam ka', dai ji nach tu kua'da' xi taxchaabgidhat gu Dios. ⁵Na gu'x ua'ñ jup jum duñia' gu koi' nañ xi taxchaabgidhai gu Dios tu jugia', nat gu' diihl gu Dios pui' pu tii nax bhaai' nach tu kua'da'.

Gu Paablo na ba tu aa'nda' na jax ja'k jir tu'm ka' gu jaroi' na tu' silhkam jir tujuandam tugi'ñ ka' guch Xoi'kam

⁶Ba' no'p gu' aap pu'ñi dai gux kii'p jum duukam ja aagi'ñ guch Xoi'kam jii'gi'ndham, gio no'p mi' pui' tu daa'ñchugit jum biiñkadat bhaan jum guguuxi'ñ na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'i' gu Xoi'kam na silhkam tu a'ga, gio ba' no'p maa'n nap jax mi' pui' jim gammiji, jir jix kii' tujuandam tugi'ñ ka' ap guch Xoi'kam.

⁷Cha'p mi ja kekeedat gui' nam bixchu' iatda' ganai' sapooki'ñ tu a'gada'. Cham tu' mim nini'i'ñ gu pu chu'm, gio gu' dai gui' nam cham ja jur bia' nam ba' pu chu'm tu a'gada'. Aap cham tu'p jim buixdhat xim guguuxdhatgida' nap jix io'm xi gaa'ñchu'nda' nap jax ja'k mi' pui' jimda' na jax jix aa' gu Dios. ⁸Na gu' dhi' ja'pni ji buusan na jax ya' maaxik jich chutku' bhaan nam aa'nda' nach ja'p xi oipoda' nach jich xiisida' na ba'x bhai' tu tatda' ka', sia ku gu' cham pik jum aa' dhich chutku' nach jix bhai' ja buada'. Gu' matgim guch i'ii'mda'x io'm ji nam aa' nach jix bhai' ja duñia' na ba'x bhai' tuch jii'mda' ya' nach ka dudua dhich chuuku' bhaan gio gatuuk jich i'ii'mda' bhaan. ⁹Jir silhkam dhi' nañ ji'k jax tu a'ga. Jum aa' nam bix dhit ti jii'gi'ndha'

na maaxik jir silhkam. ¹⁰Jich dhakoo'nd-hatu'ndat tu a'gichu' ich aach gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, sia kum cham jich kiigalhi'ñ gu ja'tkam nach buiñor jix biiñak gu Dios duakam, gui' nat mi' dñir jich boosolh nach ji'k ba ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam nach mu ja'k ba bhüichgüt nach pai' gammiji güt mi' pup jich chulhiñdha', gui' na sia pui'p jix bhaai' na ja boosga' mi' dñir gui' nam jix aa'nda' nam ba' cham jum tulhiña'.

¹¹Pu'ñip xi ja aa'ndhai xi ja chiña' nam mi' pui' jimia' guch Xoi'kam jüigi'ndham.

¹²Cha'p jum do'ñchoka' nam tu' pix jum ilhii'ndha' nap jir biapma', ja'kbuu' kat ji nap aap jir ja booi'chu'nda' nam jax ja'k mi' pui' jiiimda' biix guch Xoi'kam jüigi'ndham. Cha'p ji'x ja'p ti kiissapda' nap jax ba jim, jix bhai'p tu ñiokda', gio nap jix chu joi'gi'nda', gammiji nax chu uañ kir jup tui'ngida' gum ii'mda' nap mui' xim ga'ngada'. ¹³Ba' ampik nañ aañ mu aaya', aap ka ja jiñkaixi'ndha' guch Xoi'kam jüigi'ndham gu ñio'ki'ñ gu Dios na tu ua'ñix, xi ja guguuxi'ndha' ap nam mi' pui' jimia' na ji'k jax jum kai'ch. ¹⁴Pui'p xi chu duña' nap jax ja'k jix chaat jum jur am bhaan, nat gu' gu Dios dhi' bhaan jum a'm ba ti tü. Nap gu'p kai'ch nap bhaankam jix chu juanam gu Dios, pui' ku mit ba' pui' ja'k tum daañixi bhai' xim daagik gui' nam bijik dir ba ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam.

¹⁵Mi'p pui' xi jimia' nañ ji'k jax jum titda nam ba' xim nii'ndha' gu jai' nap jix io'm jum biiñkadim buiñor guch Xoi'kam. ¹⁶Xim nuukdat ap nap cham ua'tulhdhara' tir gix-ia'. Xim ga'ngada'p ip no'p moo mi' pui' ja aagi'ñ gu jai' na jax jir silhkam. Gammijip mi' pui' xi jimdat na jax jix küi' ka'm nii'ñ gu Dios, na gu' no'p mi' pui' duiñchu', cham mu ja'k bhüiya' ap nap pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha', sia gui' nap ji'k pui' ja mamtuxdha'.

5

Gu Paablo na ba tu aa'nda' na jax ja'k jum aa' nach tu jimda' ja bui gu jai'ch Xoi'kam jüigi'ndham

¹Cha'p bhaamda' ki'n tu ja a'gi'ndha' gu chichio'ñ jagi'gir nap pai' dhuuk tu ja a'gi'ndha'. Tu' ka'm jap ja niidhat tu ja a'gi'ndha', nam gu' gu pu'ñim taati'm ja'p

ji buanda' na jax gum taat. Gio gum bipna' biipibop jap pui'p ja ilhii'ndha' na jax gu mia'n jum jaaduñ, tu' ka'm jap ja niidhat tu ja a'gi'ndha'. ²Gio gu u'uub jagi'gir jap pui' tu' ka'm jup xi ja niidhat, nam gu' gu pu'ñim taati'm pui'p ji buanda' na jax gum naan. Gio gu titiyya pui'p jup ja ilhii'ndha' na jax gu mia'n jum jaaduñ, tu' ka'm jap ja niidhat jup tu ja a'gi'ndha'.

³Jix bhai'p xi ja bua't gu u'uub di'dilhdhim nam ba ko'iix gu ja bipna', na gu' cham jaroi' ka jai'ch nax bhai' ja duña'. Xi ja maakat ap gu tu' na ja a'm jum aa'nda'. ⁴Gu jax chu'm diilhdhim ubii no't muu gu binga'n, gu' ji no'm gu' dudua gu maamra'n piam gu a'buila'n, dhi' ji nap ja aagi'ndha' nam aa' nam biipi'x bhai' ja duña' gui' nam maap jir jum oi'dhagim ka', nam ba' mi' dñir gu jai'x bhai'p ba ja duña'. Jum aa' gu' nam pui'x ja joi'mdaix bhai'p ja duña' ja'p na jax gui' na mit jix ja joi'mdak jix bhai' ja buimik ja gi'gilh, pui' ja'k jix aa' gu' gu Dios, na gu'r jix bhai'm duukam. ⁵Gio gu' gu ubii gui' na silhkam pui'm tiiti'nda' nar diilhdhim, soi'm ilhdhat tu daanda' buiñor gu Dios gammiji nabap tanoolh gio nabap tukaa'. ⁶Gu' ji no' gu' nai' biix aixim tu bua na jax cham küi' ka'm nii'ñ gu Dios sia ku tiir diilhdhim, dhi' dho gi gu' pu muukix ka' ji ii'mdagaram bhaan. ⁷Pui'p ja'k xi ja chiña' nam duiñchu'nda' gammiji biix guch Xoi'kam jüigi'ndham, na gu' cham tu' jaroi' tu' bhaan jax ja titdada' no'm gammiji mi' pui' jiiim. ⁸Na gu' gu jaroi' na cham ja joi'gi'nda' gui' nam maap jix bhai' kai'chdha', ni gu jajaa'nmi'ñ na pik tiix io'm jum aa'nda', dhi' bhaan jix maati' ka' na cham tu' buiñor jix biiñak ka' guch Xoi'kam. Jix io'm cham jir küi' maa'nkam ka' ba', cham tu' pui' na gui' nam cham ti jüigi'ndha' buiñor guch Xoi'kam.

⁹Ja daasa' ap gu di'dilhdhim u'uub gui' na silhkam jum aa'nda' nap jix bhai' ja duña'. Dai gui' na mit ji'ma'n pix ja biim tu kiichak gu chichio'ñ, gio dai gui' nam baik oo'm oidha' bia'ka' gammiji ja'k. ¹⁰Gio ba' nam biix pix jix mat ka' no't jix bhai' ja mamtuxdhimik ja gi'gilh gu maamra'n. Gam no'r jix bhai'kam kat ja tbiapputu'n kia'mi'ñ gui' nam paxiaraidha'. Gio no' soi'm duukat ja palhbui'ñ guch Xoi'kam jüigi'ndham biix aixim tu' na ja a'm jum

aa'nda'. Gio gui' nam biix aixim tu'm bhaan jum tulhiin no'x bhai' ja bua, no' dai gux kii'p jum duukam bhaan ji bangim nap tu bua.

¹³Cha'p ja da'nsada' gu di'dilhdhim u'uub nam gook alh oidha' bia'ka', na gu' cham am ka gixia' no'm jax dhuuk gio maakam jup ba ilhii'n gatuuk. Ja'p xi dhui am ba' guch Xoi'kam nam bax ja oidhak ka' ip gio jai' gu ja'tkam, ¹²bam ua'tulhdha'm ba', nam gu' cham mi' pui' jimia' nam jax tii xi chi'ya' nam jax jum daasa'. ¹³Piam nam nai' pix jiimit ba tu a'gidha' kikcham na tu' cham bhai'm kai'ch, piam nam iataidha', piam nam bax chu o'jo'nda'. ¹⁴Ba' ja'pni ja'k jix bhai', nam gu xixibkam di'dilhdhim u'uub jai' xi ja oidhai gu chichio'n, xi chu oi'nchaim jix bhai' xi ja dui gu ja maamar no' mit ji'k ja tii. Ba' pu'ni ja'k cham tu' tu' bhaan jax jich chitdada' am gui' nam xich bhaamki'n aach nach ti jii'gi'n bui'nor guch Xoi'kam. ¹⁵Jai' dhit gu di'dilhdhim u'uub cham tu' mi' pui' ka jii'm am na jax jix aa' gu Dios, mu ja'k pix bhaan bax chutkagix am na jax ja jurtu'n gu ja'ook.

¹⁶No' maadit guch Xoi'kam jii'gi'ndham, cham jax bua no'r chio'n piam kur ubii, no' tu jaaduñ ji'k gu u'uub di'dilhdhim na mit koi gu ja bipna', jum aa' na diilh jix bhai' ja duñia' na ba' cham xi'x xijai ka' ja bui biix guch Xoi'kam jii'gi'ndham nam jup ja palhbui'ndha' gu jai' na pu cham jaroi' jai'ch ka' nax bhai' ja duñia'.

¹⁷Guch Xoi'kam jii'gi'ndham nam jix io'm bax maat nam jax ja'k tu ja aagi'n gu jai'ch Xoi'kam jii'gi'ndham, dhi'x io'm jum aa' ip na pim jix bhai' ja buada'. Gook ja'kbui' kim japim ja maakda' gu tu' nam aa'nda', gui' pik nam jix io'm tu a'gat tu mamtuxi'ndha' gu ñio'ki'n gu Dios. ¹⁸Na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam: "Jum aa' na kua'da' gu tuur gu tu' nar magoonga'n ka'." Gio ja'p iam ja'pni'p tu ua'ñix, iam pix pui'p jum kai'ch: "Jum aa' nam maakda' gu tu' na bhaan jup bipio'da' gu tujuandam."

¹⁹Ba' no' jaroi' maadit jax jum titda na maadit gui' nam tu a'ga gu ñio'ki'n gu Dios cham mi' pui' duiñchu' na jax ja'k jum aa' na tui'ngida', aap cham jii'gi'ndha'. Ji' ji no'm jix jai'ch ji'k gook piam ji'k baik nam maaxik nii'n. ²⁰Ba' no'm jai' dhit pu'ni

kiisaim nam jum ua'tulhi'n, ja ñiokdha' ap nam pai' dhuuk biix maap jup tui'ka' guch Xoi'kam jii'gi'ndham nam ba' jai'p te keeket jix chotdonit cham pui'p jum ua'tulhi'ndha'. ²¹Ja kaichdhat jañ ya' pum titda gu Dios gio guch Xoi'kam, gio gui' nat pu pui' ja'k ja a'm ti tii bijik gu Dios nam jir noonbi'n ka', nap gammiji pu'ni duiñchu'nda'. Maa'n nap jax pix jup ilhii'ndha' sia nar jaroi', na gu' cham jir am no'p jai' cham ja juan sia kum jum ua'tulhi'n. ²²Gu jaroi' nap bax dhaasam ka' na biipi' dir kiikat ja aagi'ndha' gu ñio'ki'n gu Dios guch Xoi'kam jii'gi'ndham, biipi'p xi nii'ndha' no'x joojoi'n na mi' pui' jim na jax jix aa' gu Dios. Na gu' no't jax dhuukat cham mi' pui' ka jii, aap jum a'm ji chi gixia'. Dai gux kii'p jum duukam jap bhaan jum tukgi'nika' nap xip tu duñiidha'.

²³A'lhich jap mui'p xi io'dat gu uubas gu barg'a'n gux o'jo' pa' na ba' jotmoda' duadhidha' gum book na saak jix ko'k, cham tu' dai suuda'.

²⁴Jai' dhit gu ja'tkam jix bhai'x maati' pu ya' nam tu' bhaan jix u'ua'tulhdhix, sia kut chakuim ai na pai' dhuuk ja aagi'ndha' gu Dios. Ba' jai' na cham maati' ya' nam tu' bhaan jix u'ua'tulhdhix, jano'x bhai' matgilhia' nam tu' bhaan jix u'ua'tulhdhix ka'. ²⁵Ba' gui' nam jix bhai'm duukam jup tu buada', ji'k pix ip nax bhai'x maati' pu ya', gu' ba' gui' na ji'k cham maati', gatuuk jix bhai' matgilhia'.

6

¹Jai' dhit guch Xoi'kam jii'gi'ndham nam tu ja juantu'n pui' cham ji ja namkidhat, jum aa' nam tu' ka'm ja niidhat mi' pui' xi dhuñiidha' tu' nam ja chianda' gu ja ge'gerkam tuk nam ba' biix pix jix bhai' aa'nda' gu Dios gio gu ñio'ki'n dhi' nach aach bhaan tu a'ga. ²Ba' no'm gu' pui'p ti jii'gi'n bui'nor guch Xoi'kam gu ja ge'gerkam tuk, jum aa' nam jix io'm tu' ka'm ja niidhat mi' pui' xi dhuñiidha' jax ñam ja tiidaidha'. Giox bhai' nam mi' pui' xi dhuñiidha', cham tu' parban, na gu' ja'p ji buusanda' nam mia'n jir jum jajaa'nim ka' nam maap ti jii'gi'ndha' bui'nor guch Xoi'kam. Gio gu' guch Xoi'kam jii'gi'ndham pik nax io'm jum aa' nach jix bhai' ja buada'. Xi ja aagi'ndha' ap biix nam pui' ja'k duiñchu'nda'.

Gu Paablo na pui' ba ti'ya' na cham jir am na jaroi' bixchu' bhax chu aa'nda' na git xi chu bia'ka'

³No' jaroi' maadit jix io'm maakam xi bua na tu ja a'gi'n' guch Xoi'kam jii'gi'ndham na jax ja'k cham pui'm kai'ch gu silhkam ño'ki'n' guch Xoi'kam dhi' nach tu' bhaan ti jii'gi'n' aach, ⁴dhi' na jax dhui bhaan pix ge'kam jum taat ka' ku ba'p kai'chdha', cham tu' nax mat ka'. Na gu' gu jaroi' na gammiji biix aixim kai'chdha' na jax ilhii'n' diih, dhi' ja'p ji buusan na pu chu'm ki'n' jix ka'ook ka', mi' dhir ba'p ja ia'ndhidha' gu jai'. Mi' dhir jum gi'gi'lhi'n' ip gu jii'moda', gio gu bhaamdara', gam nam nai' pix ba tu a'gada', gio nam cham ka ti kiigalhi'ndha'. ⁵Bar ko'kdhicham ka' pix ba', gammiji biix aixim pix bam buidha' am dai ja'p tuutu'm nam cham ji maatit na jax pik ja'k jir silhkam. Nam gu' bax ia'ndhix ka' gu tu' na cham jir kii'ka', bhaan pix jum tutumngamtaidha' am nam jax ja'p tu jimda'. Cha'p mi ja kekeeda' pu chu'm gu ja'tkam. ⁶Jir pui' dho ip nax io'm jum tumngamta' gu jaroi' ii'mda' bhaan no' dhi' ki'n' jix bhai'm taat na ji'x pix maakidha' gu tu' gu Dios nam aa'nda', na gu' buiñor ti jii'gi'ndha'. ⁷Nach gu' aach pu cham tu' ua' na chich pai' dhuuk maaxir ya' dhi oi'nga'n' bhaan, ni kuch pu cham tu' xi bhii nach pai' dhuuk giop ko'ya'. ⁸No'ch bia' nach tu' kua' gio nach tu'ch chi tii'n', dhi' ki'n' jach jix bhai'ch chaat ka', cham tu' nach bhaan jix buam jich aa'nda' gu tu' na pu cham jum aa'nda'. ⁹Na gu' gui' nam jix aa'nda' nam jir jix chutumngam ka', dhi' bhaan biix aixim tu'm ki'n' bhai' ji chu ja mai'chii mu ja'k bhaan pix bax chutkagix ka' am, biix aixim pix bam aa'nda'm ba'. Dhi' pui' ja'k tu bua nam ba' cham ji'xkat mi' pui' jimia' gu ja'tkam na jax jix aa' gu Dios, dhi' ba' ki'n' jup ba ja tulhii'ndhuda' gatuu. ¹⁰Na gu' gu jaroi' no't bhaan ba ji jurti gu tuumiñ, dhi' mi' dhir bhai' jim gi'lhidha' biix aixim gu tu'x buam jum duukam. Jai' dhit nam tii mi' pui' ka tu daa'ñchugit na jax jix aa' gu Dios, cham tu' mi' pui' ka jii am, nam gu' dai bhaan pix bax chutkagix nam jum ga'nga nam jax dhui biix aixim tu'm xi chu bia'ka' git, dai nam bam tulhiiñ pix ba' ja i'ii'mda' bhaan.

Gu Paablo na pui' ba ti'ya' nam aa' nach

mi' pui' jii'mda' na jax jix aa' gu Dios

¹¹Ba' aap nap bhaankam tu juan gu Dios, cha'p pu chu'm bhaan jum tukgidhat mi' pui' xi jimda' na jax jix aa'. Soi'p jum ilhdhat jix ja joi'gi'nda' gu jai' gammiji. Mi'p pui' tu daa'ñchugit xi kiikgida' nap tu' bhaan jix biiñak kat ti jii'gi'n' biix jum jur ki'n'. ¹²Ja'p ji buusanda' nap tu kokdatu'nda' nap mi' pui' tu daa'ñchu'ndat xi kiiki'nda'. Xim do'ñcho' ap nam a'm ti niidhidha' gu Dios gammiji, na gu' dhi'r jix bhai'm duukam. Gio gu' pu kai'ñkam jum a'm ti tii nap ba' mi' pui' tu duñia' na jax jix aa', pui' na pich jax tii jano' nam mui' te kee guch Xoi'kam jii'gi'ndham nap saak buiñor jix biiñak guch Xoi'kam biix jum jur ki'n'. ¹³Ba' gu Dios na ja maak ii'mda' biix nam ji'k tu' nai' tu dudua, gio guch Xoi'kam nat aa'n' gu Poonsio Pilaato nar tu'p tu'm da', aai dhi' ja kaichdhat jum chian ¹⁴nap mi' pui' xi dhuñia' nañ jax jum titda. Cha'p pataasat nañ ba' cham tu' bhaan jax jum titdada'. Gammijip ba' moo pui' pu duiñchu'nda' jano' juugit na pai' dhuuk bha jimda' guch Xoi'kam nax io'm jir ge'kam. ¹⁵Na gu' gu Dios pui' tu duñia' na pai' dhuuk diih pu ti'ya', na gu' dai gui'r Dios nax io'm jir ge'kam. Jir ja ge'kam tuk gui' nam jix io'm jir ge'gerkam ya' dhi oi'nga'n', sia gui' nam a'lhich ki'n' jir ge'gerkam. ¹⁶Dai gui'x jai'ch na cham tu mumki. Maa'n kap kio na pai' joidham jix chu abhaar gio nax chum tua kat tum tanoor. Pu cham jaroi' nii'n' maaxik, ni ku cham ji'xdha' jaroi' tigia', na gu' pu cham jaroi' mia'n a'ji bhai' na pai'p tu'ii'. Pui' kuch ba' dai gui' ge'kamtu'nda', na gu' bixchu'x bhaai' na pu tu duñia'. Ee ku pui' tu tui'ka'.

¹⁷Gui' nam jir jix chutumngam ya' dhi oi'nga'n' bhaan, ja'p jap ja tida' nam cham tu' ja tumñi' bhaan jujurtika', ni kum cham dhi' bhaan ge'gerkam jum taat ka', na gu' pu cham tu' bhaai' sia ku jaroi' tii giilhim jir jix chutumngam ya' dhi oi'nga'n' bhaan. Ja'p jap ja tida' na dai gu Dios jix bhaai' nam buiñor jix biiñak kat jix bhai'm taat ka', na gu' gui' pix na tuch maak biix aixim tu' nach a'm jum aa'nda' nach ba' aach ya' dir ki'n' jup jich guguuxi'ndha' dhich chutku' bhaan. ¹⁸Xi ja aagi'ndha' ap nam jix joojoidhat jix chu onbai'ndhar ka' gu tu' nam bia' na ba' pu'ñi ja'k silhkam pui' bam kai'chd-

ha' nam jir jix chutumñigam, nam gu'x bhai'm duukam jup tu buada'. ¹⁹Jix bhai' tu ja jimda' ba', na gu' ja a'm ba ti niidhidha' gu Dios. Gatuuk dai na ba ja baidhika' nam buiñor bap tui'ka' gammiji, nam gu' xib dir buiñor pu bam tutumñigamtaidha'.

Gu Paablo na ba guguuxdha' gu Timoteo na cham ja kekeɛda' gui' nam maakam ja mantux-i'ñdha' gu ja'tkam

²⁰Ba' aap Timoteo, diilh jap mi' pui' xi dhuiñchu'nda' na pich tu' ba maat nar joidham. Cha'p ja kekeɛdat gui' nam biix aixim tu'm tu a'ga na tu' ya' dhi oi'ñga'n jax jum bua, na gu' pu cham tu' mim ninii'ñ. Diilh pix nam jax ilhii'ñdha' nam pu kai'chdha', cham tu' na pui' ja'k jix aa' gu Dios. ²¹Na gu' jai' dhit nach tii maap kach dhaa'ñchugit, na mit pai' dhuuk pu'ñi biix aixim tu'm ba ji chu a'ga, pu cham mi' pui' ka tu daa mit na jax jix aa' guch Xoi'kam.

Ja'pni tu tui'ka' ku ba' moo guch Gi'kora' git pix gammiji jam a'm ti niidhidha' biix ji'ma'n aapi'm.

GU GATUUK KAM UA'NA'N GU
PAABLO NAT GIOP TU UA'ÑXI
GU
TIMOTEO

Gu Paablo na ba ñio'kdha'

¹ Aañ Paablo nañ jir nobii'ñ guch Xoi'kam nat Dios bhach joochxi ya' dhi oi'ñga'n, nat gu' bijik dir pui' ja'k pu tu dai na ba' mi' dhir pu'ñix bhai' ba tuch jimda' gammiji, na gu' guch Xoi'kam pix bhaan jup tu tu'ii' nat jix bhai' dhuu. ² Ba' aañ ya' tum ua'ñixidha' aapi' Timoteo nañ joidham xim da', ja'p ji buusan nap jir jiñ mar. Guch Gi'kora' Dios gio gu G'kam jich Xoi'kam pix git ba' moo xim joi'mdat jum a'm ti ñiidhidha' am na ba' cham jix buam jum duukam jum daam jimiidha'.

Gu Paablo na ba aagi'ñdha' na cham xi'rdat ja aagi'ñdha' gu ja'tkam nar tu'p tu'm da' guch Xoi'kam

³ Aañ gammijim ti'ñchot taxchaabgi'ñdha' gu Dios nañ tu daanda' buiñor nabap tanoolh gio nabap tukaa', nañ gu' aañ dai gui'r tujuandam tugi'ñ nañ pu duñiim na tu'r jix kii'p jum duukam, ja'p na jax guñ bopxi kat na mit pui'p tu juañxidhak gu Dios. ⁴ Ja'p jañ chi moo joidham jix bhai'ñ ilhdha' no' ñich jax dhuuk giop jum tii maaxik, tii xim tiigim iñ gu'. Pui ti'ñcho iñ na pich susua, cham mik buppa iñ. ⁵ Ti'ñcho iñ sia nap jix bhai' buiñor jix biiñak guch Xoi'kam. Bii'pi' buiñor jum biiñakai gum abuiil Loida gio gum naan Euniise, pui' kuñ ba' aañ jix maat nap ja'xbui'p jix biiñak na jax gui' am.

⁶ Ba' aañ jum aagi'ñ nap jix io'm xim guguuxdhai pui' xi dhuñia' nat tu' bhaan jum a'm ti tii gu Dios jano' na ñich bhai' xim daagik tum daañxi. ⁷ Nat gu' gu Dios cham tu'ch a'm tajaaj gu jax chu'm i'mda' na bhaan jich ~~eka'~~ gu too'nni', gu' gui' ji na tu guguuxi'ñ, gio na tu maak joi'mdara', gio nañ mattu'nka' no'ñ moox bhai'm duukam jup tu bua. ⁸ Jum jur jap xi dhaasai nai' xi ja mattuda' gu ja'tkam nar tu'p tu'm da' guch Xoi'kam, cha'p xi'rdat. Ni kup cham jiñ a'mkam xi'irda' nañ pu chu'm ki'n ya' kuup, gu' matgim ja'pji ji'x nam guguuxi'ñ gu Dios jap cham jax ji kai'chit pui'p xim

tulhiina' ki'n gux bhai'm kai'chdham ñio'k-i'ñ guch Xoi'kam. ⁹ Nat gu' gu Dios mi' dhir bach boosolh nach pai' mu ja'k ba jiimit nach pai' gammiji mi' pup jich chulhiidha' git, xib ba' dai nach aach diilh mi' pui' ba jiimda' na jax jix aa'. Xi dho'ñichidha' ich guch ii'mda' na ba' gui' diilh pui' ja'k duiñchu'nda' na jax jix aa'. Gio gu' aach cham tu' tu'x bhai'm duukam jup duu gu tu' nat ba'x bhai'ch dhuu gu Dios, gu' ja'pji diilh pix nat jix bhai'ch dhuu, na gu' pux maat na pui' ja'k jix bhai' ji chu buusnia'. Xich joi'gilh bhaankam guch Xoi'kam pu bii'pi' dir nat chakuip duuk dhi oi'ñga'n. ¹⁰ Xib jix bhai' kach mattuda na tu' silhkam xich joi'gi'n, bhaan maat jachich nat bhach joochxi guch Xoi'kam nat ba'ch boosolh nach mu ja'k ba jiimit nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhiidha'. Ma'iich guch Xoi'kam gu muuki' na ya' tu daam kii'kat dhi oi'ñga'n bhaan. Ba' ja'p ji buus nat jix chu maax jup tum duu nach ba'x bhai' ti ñiidhat mi' pui' jiimda' na jax jix aa' gu Dios, gammijich ba' buiñor bap tui'ngida'.

¹¹ Aañ dhi' pu chu'm ki'n jir nobii'ñ gu Dios nañ ja aa'ñdhim gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, pu chu'm jiñ aa'ñdhak nai'ñ joot nañ nai' jimdat ja mamtuxdhidha'. ¹² Dhi' pu chu'm ki'n ba' ya' bañ chulhiin iñ. Ku gu' cham tu' ji nañ moo dhi' ki'n jup bax xi'ir, nañ gu' aañ jix maat nañ jaroi' buiñor jix biiñak. Cham jax jiñ aa' iñ ba', nañ gu'x maat na gui'ñ palhbui'ñchu' nañ ba' bix tu kuugalhdhim na ji'k tanoolh tu daaxix nañ ya' pui' tu duñia' nat ji'k tuñ chia, na gu'r g'e'kam.

¹³ Aap ba' mi' pui'p xi dhuñichugit na ñich jax ja'k tum aa'ñ. Gammijip jix biiñak ka' buiñor guch Xoi'kam gam nap jix ja joi'mdat gu jai', gook dit maa'n ñi'ook jup duuk ich gu' buiñor guch Xoi'kam. ¹⁴ Dai dhi'p bhaan tu daa'ñchu'ndat mi' pui' jimda' nap tu'x chaat nar jix kii'p jum duukam, na gu' gu Dios pix na dhi'x aa'nda' nap bhaan tu daa'ñchu'nda', na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mdaga'n nam palhbui'ñchu'nda' nach a'm tajaaniix.

¹⁵ Ba' pui' nap jax jup bax maat na mit ja'p xiñ dhuuk guch jaaduñ nam pui' tiip ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam gui' nam Aasia dibir bhaan oi'dha', jai' dhit jir di' am gu Pijeelo gio gu Ermoojenes. ¹⁶ Gu

Onesiiporo dho gi gu' mui'kim ya' ba ji ai ji nañ guguuxi'ñ nañ cham tu' bhaan jax jiñ aa'nda'. Cham pai' jax kai'ch no'p jix xi'ir jiñ a'mkam nañ ya' kuup. Guch Xoi'kam pix git ba' moo ja a'm ti niidhidha' biix nam ji'k maap jir jum oi'dhagim. ¹⁷Jum dikoo'ñ nat jiñ gaa nat jax ya' ai Rooma, pu cham ji'x jum jiiip. Nat pai'ñ chii nat ba'x bhai'm illh. ¹⁸Gu Dios git pix ba' moox joi'mdat tigia' jano' na pai' dhuuk tu kuugalhdha'. Jix maat ap dho nat bixchu' bhaan ge'kam ki'n jich palhbui nach maap mu oipimik Epeso.

2

Gu Paablo na pui' ba tiida' nar jix kii' sandaarui'x chugi'ñ ka' guch Xoi'kam

¹Aapi' nañ pui'm ilhii'ñ nap jir jiñ mar, diihl jap xim guguuxdhai mi' pui' xi jimda' na jax jix aa' guch Xoi'kam, na gu' gui' xich joi'mdat jich a'm ti niidhim. ²Jai'p pui' xi ja tiidai gu chichio'ñ nam pui'p ti jiiigi'ñ buiñor guch Xoi'kam nam mi' dhir gammiji ja'k ja aagi'ñdha' gu ja'tkam na pich jax ja'k jiñ kai nañ kai'ch jano' nam mui'ñ kee, ku gu' gui' ji nap pu ja tiida' nap jaroi'x ja mat ka' nam silhkam pui' duñia', gio nam jix joojoi'ñdha' nam tu mamtuxdha'.

³Cha'p tu' bhaan jax jim aagit xim do'ñ-cho' nap jum tulhiiña', na gu' dhi' bhaan jix maati' ka' no'p jir jix kii' sandaarui'x chugi'ñ guch Xoi'kam. ⁴Na gu' gu jax chu'm sandaarui'x no'r jix kii', cham tu' tu' jumai bhaan titii'ñchoka', dai na mi' pui' tu duñiidha' na jax ja'k tu aagix ka' ja bui gu sandaarui'x, na gu'x aa'nda' nax bhai' bi'idha' buiñor gu ge'kam tugi'ñ. ⁵Piam pui' na jax gui' nam titbia, no't maadit cham pui' ja'k titbia na jax ja'k aagix ka' nam titbia', cham ji'xkat makia' am gu tu' nam tii iimchuxdha' biipi' dir nar mai'chikga'n ka'. ⁶Piam gu jaroi' no't mi' pai' ti ii na gu'm aa'nda' nax bhai' duñia' na ba' tu' mi'p oraa'. Na gu' no't cham bhai' duu, cham ji'xkat tu' mi oraa'. ⁷Jix bhai'p bhaan xim ga'ngada' dhi' nañ ji'k jax jum titda, guch Xoi'kam ba' diihl pui'm jurtuda' na jax pik jir jum duukam biix.

⁸Ti'ñchokot ap nat guch Xoi'kam muukik gio duadik jup buus mi' dhir koi'nga'n tir. Jir boxii'ñ kat gu Dabii gui' nax io'm jir ge'kam kat bijik. Dhi'ñ ba' ja aagi'ñ gu ja'tkam na jax jir jum duukam. Ba' gui'

nam ji'k ti jii'ñdhim, cham ja tulhiiñchuda' gu Dios gatuuk. ⁹Dhi' ba' pu chu'm ki'n ya'ñ chulhiiñat tu nakoo' iñ. Jiñ buupur am bapaiñum kii'ñxim ki'n, ja'p tu'ii' iñ na jax gui' nam giilhim jix buam tomaat. Ku ba' gu' na gu' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios cham tu' buupulh. ¹⁰Pui' kuñ ba' cham jax jiñ aagit xi kii' nañ tu nakoo' nam ba' bhaan jum guguuxdhai pui'p ti jii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gui' nat ji'k Dios ja a'm ti tii. Ba' cham ji'xkat mu ja'k ka bhiiya' am nam pai' gammiji git mi' pup jum tulhiiñdha', dai nam jimia' na pai' joidham jix chu abhaar, dai pix no' mit ba ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam. ¹¹Jir silhkam dho maaxik na ja'pni tu tu'ii':

Ja'p ji buus na chich biima'n koi guch Xoi'kam jano' na mit pai' dhuuk mua.

Ba' nat pai' dhuuk duadik giop buus, pui'p ji buus na chich pui' biima'n duduadik jup bubua.

¹²Ba' no' chich jich chulhii, jir jich mai'chik ka' nach buiñor jimia' na pai' dhir biix kap jir ge'kam.

Ba' no' chich ja'p xi dhuuk, gui' ja'p jup xich dhunai.

¹³Gio no'ch aach ji'x cham mi' pui' jiiim na jax gui',

diihl maa'n na jax mi' pui' jimda', na gu' diihl cham ji'xkat jum o'joldha'.

Gu Paablo na ba aagi'ñdha' nax bhai' ja aagi'ñdha' gu ja'tkam na jax jir silhkam

¹⁴Jix gi'm jap xi ja aagi'ñdha' guch Xoi'kam jii'gi'ñdham na cham jir am nam bhaan tu a'gada' gu tu' na pu cham tu' bhai'. Na gu' dhi' dai nam bhaan pix ba ñiokboda', jix buam jum aa'nda' am ba' jai' dhit nam te kee kee. ¹⁵Diihl jap xim guguuxdhai mi' pui' xi jimia' na jax jix aa' gu Dios, cha'p xi'irdat. Silhkam jap tu a'gada' na jax jir mi' pui' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook. ¹⁶Aap diihl cham jup tu a'gat gu tu' na pu cham tu' bhai' nam jax chu'm tu a'ga gu ja'tkam ya' dhi oi'nga'n. Na gu' gui' nam pu chu'm ba ji chu a'ga', saalh pui' pu chu'm ji chu a'gimii gammiji mikkat cham kar kii' ja'tkam ka' am, maakam pix ba kai'chdha' am. ¹⁷Mi' dhir ba' pui'p ja mamtuxdhidha' am gu jai', saalh pix ji ja ia'ñdhidha' ja'p na jax gu ko'kdai' gui' na cham duadhi' na saalh ja'k tu a'ji. Pui' ja'k tu ja duiñchu' gu Imeneo gio

gu Pileeto. ¹⁸Maakam sap pix ba tu a'ga am na jax cham jir silhkam, ja'p sap kai'chdha' am na cham ji'xkat gio mi'p ka baapkia' guch i'ii'mda' bhaan guch chutku' nach ba' gio duduadiip baapmigia'. Mui'm sap pui' ja'k bhaan ba ti jii'gi'n nam jax ja aagi'n. ¹⁹Ku ba' gu' na gu'p jum kai'ch maa'n kam na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam: "Diilh jix maat guch Gi'kora' nam ji'k silhkam buiñor jup tui'dhi'." Gio ja'p iam ja'pnip tu ua'nix: "Gui' nam silhkam daan gu Ge'kam Dios, jum aa' nam cham tu'x buam jum duukam bhaan ka titii'nchoka'." Dhi' bhaan jich aagi'n gu Dios nach ba' diilh xich ga'ngada' no'ch mi' pui' jiiim piam ku gu' cham.

²⁰Mi' pai' no' ge'r kiicham, cham tu' dai mix jai'ch ka' gux u'uam piam jix chooto bapaiñum jix a'bhar totbikdam jup duñixim i'llhich jup jum duu'nkam, gu' matgim ja'pji sia gu u'uux jup duiñixim na mix chu jai'ch ka' gam bhi'n. Ba' ji'k pix nam jix dha'ram ja ilhii'ndha', jax chu'm nax io'm jix a'bhar ka'. ²¹Aach ba' pu'ni ip buiñor guch Gi'kora' no'ch jix aa' nax dha'ram jich ilhii'ndha', gio no'ch jix aa' nach tu'x bhaai'n ka' buiñor, jum aa' nach jix u'uañ oipoda', nach cham tu'x buam tu buada'. Pu'ni ja'k dho gi' gu' tu'x bhaai'n ka'ch ji buiñor guch Gi'kora', jich dharsa' ba' tu' na pix bhaan nach jix bhai'm duukam jup tu duñia'.

²²Ja'p jap xi buusnichgida' no' bixchu' bhaan xi chum mai'chim nap jir biapma'. Xi kiikgida' ap nap mi' pui' jimda' na jax jix ki' ka'm nii'n guch Xoi'kam, gammijip jix biiñak ka' buiñor, xix ja joi'mdat ap gu ja'tkam. Jix bhai'p jum taatit oirida', ja biim ap gui' nam mi' pui' jiiimdat biix ja jujur ki'n pui'p iim guch Gi'kora'. ²³Cha'p mi ja bipnatdat gui' nam dai ñiokboda' bixchu' bhaan ji chu a'gat na pu cham tu' mim ninii'n, na gu' dhi' dai gu bhaamdara' tu ua'pu nap jax bax maat. ²⁴Na gu' no'n jir tujuandam tugi'n guch Gi'kora', cham jir am nañ ja kokdada' gu ja'tkam, gu' ja'pji nañ jir jix bhai'kam ka' biix pix ja bui, gio nañ jix joojoi'ndha' nañ tu ja a'gi'ndha'. Cham bhammukda' iñ sia kum jai' dhit jax jii' chitda. ²⁵Soi'n ilhdhat jañ pix xi ja aagi'ndha' gui' nam jix bhaamki'ndha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n gu Dios. Gu Dios ba' diilh jix maat no' pui' ja duñia'

nam buiñor ti jii'ndhai machia' na jax jir silhkam, aach dai gui' pix buiñor jix biiñak ka'. ²⁶Na gu' ja'p ji buusnia' nam bhai' ji ñiiñia' no' mit jix bhai' ba maat na jax jir silhkam, ba machia' am gu' na ti'ngikar tir ja bia'ka' gu ja'ook. Mi' dhir ji boopoya' am ba', na gu' mi' ba' ja bia'kat ja iatgi'ndha' na ba' pui' ja duiñchu'nda' na diilh jax ilhii'ndha'.

3

Gu Paablo na ba tu aa'nda' nam jax jir tu'm ka' gu ja'tkam jano' na pai' dhuuk bam aajidha' na tum kuugalhdha'

¹Biix jañ jup xim aa'ndham nap ba'x mat ka' na jax ba tum buidha' no' bar mia'n na tum kuugalhdha' ya' dhi oi'nga'n. Jix xijaim pix ba tum buidha' biix aixim. ²Gu ja'tkam bax aa'nda' am nam mui' bia'ka' gu tuumiñ nam ba' bhaan tu' pix ja ilhii'ndha' gui' nam cham tu' bia'ka', ge'gorkam jum taat ka' am. Sia gu Dios tu' pix ba ilhii'ndha' am, jax ñam pix ai'chuxdhat ba a'gada'. Ni kum cham tu' ka'm ka ja nii'ndha' gu ja tataat, tu' pix ba ja ilhii'ndha' am. Ni kum cham tu' ka'm ka ti nii'ndha' gux xidhuu'n kam nax chu jai'ch, ja'p jam pix xi dhuukat sia kum tiix maat. ³Ni kum cham joi'mdat ka aa'nda' gu jaroi', gam nam jix ia'tbi' ka'. Pu cham ka bhaai'n ka' nam jax dhui mik bua' pui' nam jax chu jimda'. Cham ti jii'gi'ndha' am sia ku jaroi' tii tu ja a'gi'n na tu'r jix bhai'm duukam. Cham kaim ka' am, dai nam jix bhaak ka' pix. ⁴Gio nam cham ji'xkat pu duñia' nam jax tii xi chi'ya', sia ku mit tii silhkam pui' xi chii nam pu duñia' gu tu' nar jix bhai'm duukam, dai gu tu' nar jix buam jum duukam dho gi' gu' pu duñia'm ji no' mit ba ilh. Ge'gorkam jum taatit gaagidha' am gu tu' nam ki'n jix bhai'm taat ka' diilh, iam nam gaagidha' git nam jax ja'k mi' pui' jiiimda' na jax jix aa' gu Dios. ⁵Pui' xi kai'chdha' am nam Dios buiñor ti jii'gi'ndha', gu' pix ji na gu' nam jax ja'k tu jimda', dhi' bhaan jix maati' ka' nam cham tu' mi' pui' jiiimda' na jax ja'k jix aa' gu Dios nam tui'ngida'.

Cha'p mi ja bipnatdat dhi' pu chu'm gu ja'tkam. ⁶Nam gu' dhi'x ja oi'n gui' nam nai' jiiimit ja iatgidhidha' gu u'uub mu ja'p nam jax oi'nka' nam sap pik ba' tii ñio'ki'n gu Dios xi chu a'gidha', gu' ji na gu' diilh

nam jax pix ilhii'ndha', pu cham jir silhkam ka'. Gui'm jup ja jii'ndha', nam gu' cham mat ka' no' moor silhkam. Dai gu tu' nar ua'tulhdhara' ka' gu' nam bhaan jujurtika' ip dhi' dhi u'uub. ⁷Biix aixim tu'm tii bax chu mat ka' am, ji nam gu' pu cham mat ka' gui' na pik tu'r silhkam ka'. ⁸Ja'p na jax gux jii'poiñar kam Jannes gio gu Jamres na mit tii ma'iich gu Moisees, pu'ni ip xib dhi ja'tkam nam biix aixim tu'm tu a'ga. Tii cham aa' am na tum a'gada' na tu'r silhkam, nam gu' daix buam jum duukam bhaan tii'ndha'cho na tu' cham jir kii', pu cham buiñor biiñak am gu Dios. ⁹Ku gu' cham miikidha' ji nam ba ja machia' gu ja'tkam nam jax ja'k jir tu'm. Cham ja jur bia' kam pix ba ja bia'ka' am mi' dhir gammiji ja'k, pui' nat jax tu ja dooda gu gook jii'poiñar kam nam tii pup mamai'chimik gu Moisees.

Gu Paablo na daipu' pix ba aagi'ndha' na jax ja'k tui'ngida'

¹⁰Aap dho gi gu' mi' pui' tu daa'ñchu' ji nañ jax ja'k tu mamtuxi'ñ aañ, nañ jax ja'k tu jim, nañ tu' jax bua, nañ jaroi' bhaan jix biiñak, gio nañ ji'x jix ñakoo' gu bhaamdara', gio nañ jax jix chu joi'gi'n, gio nañ jax ja'k jiñ guguuxdhat jix ñakoo' nañ nai'ñ chulhiinainim ¹¹nam cham jiñ kiigalhi'ñ gu ja'tkam. Jix maat ap dho nat jax tuñ dhoda mu Antiokiya, gio gama ja'k lkoo-nio, gio mi' amuub ja'p ja'k na pai' Lистра ti tii'. Giilhim na mit jiñ bhaamkidhak jiñ dhaagik jiñ chulhiinichuda, ji nat gu' guch Xoi'kam jiñ palhbui. ¹²Jir silhkam gu' nam pu'ñix ja bhaamkidhat ja tulhiinichu'nda' gui' nam ji'k buiñor bap tui'ngida' guch Xoi'kam. ¹³Ba' gui' nam gammiji pux buam jum duukam jup tu buada', gio gui' nam silhkam xi kai'chdha' nam iatda', jix io'm cham bhai' tu ja jimia' gatuuq, sia ku gu' xib palhiip pix cham bhai' tu ja jim. Gammiji pup ja iatgidhidha' am gu ja'tkam, gio diilh nam pui'p iatgidhix ka'.

¹⁴Xi kiigida' ap aap na pich jax ja'k ba tu maat. Dhi'p pix ja'k bhaan bam o'to'nka', na gu' pui' ja'k bam guguux japich diilh nam jax ja'k silhkam jum aagi'ñ gui' na mit jaroi' tum mamtux. ¹⁵Ilhi'ch dham dir bax maat ap na jax jum kai'ch gux uañ ñio'ki'ñ gu Dios na tu ua'ñix. Dhi' maa'n na jax mi' pui'm bhichdhatu'nda' nap ba' cham mu ja'k bhiiya' nap pai' gammiji mi' pup

jum tulhiinidha'. Gio nap jix bhai' buiñor jix biiñak ka' guch Xoi'kam. ¹⁶Na gu' biix na ji'k jax tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios na mit tu ua'nak gu bijik dir kam, gu Dios diilh nat pui' ja'k ja jurtuda nam tu ua'na' nach ba' bhaan tuch mamtuxdhai mi' dhir pui'p ja mamtuxdha' gu jai'. Gio gu'x gi'm na mi' pui'm kai'ch nach ba' aach mi' dhir jix gi'm jup ja aagi'ndha' gu jai'. Gio nach aagi'ñ na tu' cham bhaai' nach pu buada', nach ba' aach ya' dir ja'p ja'k jup ja aagi'ndha' gu jai' na tu' cham jir kii' nam pu buada'. Gio ba' nach ja aagi'ndha' nam jax chu't mi' pui' jiidma' na jax jix kii' ka'm nii'ñ gu Dios, ¹⁷na ba' gu' gu jaroi' na silhkam buiñor jup tui'ka' gu Dios, jix bhai'x mat ka' na jax ja'k duñia' sia tu' na pix nar jix kii'p jum duukam.

4

¹Ba' gu Dios gio guch Xoi'kam na gio bhai'p jim jix io'm ge'kam ki'n, na ba' gu ja'tkam gui' nam duduaka' gio gui' nam ko'iix ka' ja tutku' bhaan, ya' ja aagi'ndha' no' mit jix bhai'm duukam jup tu duu piam ku gu' dai gu tu' nar ua'tulhdhara', aañ dhi' ja kai'chdhat ya' pui'm tiiida' ²nap siamri xi chu a'ga' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam. Cham jax bua sia kum cham kaik piam kum gu'x kaik, na cham ji'x iikix ka' nap tu a'gada'. Jix bhai'p ja aagi'ndha' nam jax ja'k jix maatit jum ke'ke' nam ba'm jii'gi'ndha'. Gu jaroi' no' buam pix tu bua, xi aagi'ndha' ap jix gi'm na cham pui' ja'k tu jimda'. Xi ja guguuxdhat ap nam ba' cham jum o'jolhi'ndha'. Cha'p bhaamda' ki'n jup tu ja mamtuxi'ndha'. ³Kam aajim nam pai' dhuuk jai'chdhihia' gu ja'tkam nam cham ji'x ka kaim ka' dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na silhkam tu a'ga. Diilh pix ba ja ga'ngada' am gui' nam tu ja mamtuxi'ndha' dai pui' ja'k nam jax jix aa'nda' diilh. Dai dhi' ke'ke' am jaroi' na ja ko'raarda' na jax chu'm tu a'gada'. ⁴Ja'p jam xi dhuuji na tu' pik jir silhkam ka', dai gu tu' nar sapooki'ñ ka' nam jix io'm jix joojoi'ndha'. ⁵Aap gammiji mi' pui' xi jimdat na jax jix kii' ka'm nii'ñ gu Dios, cha'p tu' bhaan jum ua'tulhdhat. Xim guguuxdhaij xi chu a'ga' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na bhaan tu a'ga na jax ja'k dui cham ja tulhiinichuda' gu Dios gu ja'tkam.

Jix bhai'p xi chu juana' dhi' bhaan, sia kup jim tulhiiñat, xi ñakgat ap.

⁶ Na gu' chi moo ba miamlhim nam pai' dhuuk jiñ mu'aa', aañ dhi' pui' pix ilhii'ñ nañ buiñor bañ makgixidha' gu Dios, ba' dai nax bhai' bam ilhdha'ñ bui. ⁷ Na ñich gu' mi' pui' jii na jax jix aa' sia pui' jiñ chulhi-iñaidhat, ja'p na jax maa'n gu sandaarui'x no't mu pai' tu kokdarak na pai' cham jaroi' ilhii'ñdha' na gio duakam ja'k jup ka gixia'. Panaas kuñ milhchu' git ip ja'p na jax gui' nam pu chu'm ka'm titbia, biipi' ñich ai na pai' juugit daaxix. ⁸ Xib ba' dai nañ bi'chulhi'ñ guch Xoi'kam maa'n gu kuruun jix abhaar nañ kixdha' jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'nga'n. Na gu' gui'x uañ kat jir ge'kam, cham ji'xdha'x buam jum duukam jup tu duñaia'. Ba' cham tu' dai aañ jiñ bi'chulhi'ñ gu kuruun, gu' ja'pji sia gui' nam ji'k soi'm ilhdhat niirada' na gio bhai'p jimda'.

Gu Paablo na ba aagi'ñdha' na ji'k tu' jax dhuñaia'

⁹ Xim ga'ngada' ap nap jax ja'k dui jootom bhañ chii'mira'. ¹⁰ Nat gu' gu Deemas ya' xiñ buak ba jii Tesaloonika ja'k, na gu' dai bhaan jurtik gu tu' na ya'x chu jai'ch dhi oi'nga'n bhaan. Gu Kresente maa'n kap jup jii na pai' Galaasia bhaan bipio' gui' gu dibiir. Ba' gu Tiito bhai' dhir ja'k jup bhii maa'n kap na pai' Dalmaasia bhaan bipio' ip gui' gu dibiir. ¹¹ Dai ba' gu Luukas ya'p tu'ii'ñ biim. Xi gaagai ap gu Maarkos bhai' xi baidhai, katti jai'ñ palhbuidha' nañ tu' jax bua. ¹² Gu Tiikiko ñich mu ja'k joot na jimia' Eepeso. ¹³ Nap pai' dhuuk bhai' ba jimda'p ti'ñchokat nap bha ja'p xi bhiijidhat Troas nap bhai' xiñ bhiiidhai gux kabook jiñ kutuun bhai' buiñor gu Karpo na ñich ka daasak, biix gux koopok jiñ u'uan. Gu jajoo'ñ u'uan pik jap ti'ñchokat, na gu' dhi' pik jix io'm jum aa'ñ bui.

¹⁴ Gu Alijaanru na bapaiñum ta'm tu juan, cham jup kañ kii'galhi'ñ. Guch Gi'kora' dhiil makia' gu tu' nar mai'chikga'n ka'. ¹⁵ Cha'p tu'p jum buixi'ñdha' sia ku jax kai'ch, na gu' dhi' cham tu' mi' pui' ka tu daa'ñchu' na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam dhi' nach bhaan tu a'ga, jix bhaamki'ñ pix ba'.

¹⁶ Pu cham jaroi'ñ palhbui jano' na mit jax jiñ iattullu gu ja'tkam ja bui gu ge'gerkam.

Dhiil na ñich jiñ palhbui, na mit gu' biix ja'p xiñ dhuuk nach ji'k tii maap jich dhaa'ñchugit. Iam git dhi' bhaan cham tu'p jum buixi'ñdha' gu Dios. ¹⁷ Guch Gi'kora' dho gi gu'ñ palhbui ji, nat gu' gui'ñ guguux na ñich ba' siamri kuugalh na ñich tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na bhaan tu a'ga nach jax ja'k duñaia' nach ba' cham mu ja'k bhiiya' nach pai' gammiji pup jich chulhi'ñdha' git. Biix kai mit gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, na gu' guch Gi'kora' pix dhiil pui' ja'k jix aa' nañ tu duñaia', pui' kut ba' ge'kam ki'n jiñ palhbui, ja'p tu tatda' nat panaas mabii'ñ ba jiñ jugiokak. ¹⁸ Ba' puñ palhbui'ñchu'nda' gammiji na cham jiñ dhaam jimia' gux buam jum duukam, na gu'ñ bi'chulhi'ñ nañ buiñor aaya' na pai' dhir biix kap jir ge'kam. Pui' ku ba'm aa' nach dai gui' ge'kamtu'nda' gammiji cham aagit kam. Moo git pui' tu tui'ka'.

Gu Paablo na pui' ba tiida' na mi' dhir bhaankam xi ja ñio'kdha' guch Xoi'kam jii'gi'ñdham

¹⁹ Mi' dhir jap jiñ a'mkam xi ja ñio'kdha' gu Priiska gio gu Akiila, sia gu Onesiiporo nam ji'k maap jir jum oi'dhagam. ²⁰ Gu Erasto bhai' dhir pup oiri Koriinto. Gu Troopimo ñich ba' baasi'n dir xi dho'ñchok Mileeto, nat gu' ma tu ai. ²¹ Biipi' dir jap bhai' xim dikoo'ñdha' nap bha jimia' na chakui jii'pdha', na gu' bax xijai ka' no't ba jii'pdha. Ya' dir mum ñio'ki'ñ gu Eubulo, gio gu Pudente, gio gu Liino, gio gu Klaudia, gio ba' biix guch Xoi'kam jii'gi'ñdham nam ji'k ya'p tu'ii'.

²² Ba' pu'ñi pix tu tui'ka' ku ba' moo gu Ge'kam jich Xoi'kam pix jum biim jup tui'ngida', gio gu Dios jich Gi'kora' pix jam a'm ti'ñidhidha' biix ji'ma'n aapi'm.

GU UA'NA'N GU PAABLO NAT
TU UA'NXI GU
TIITO

Gu Paablo na ba ñio'kdha' gu Tiito

¹Aañ Paablo nañ jir nobii'ñ guch Xoi'kam nat pu chu'm ki'n jiñ dhai gu Dios nañ tu juañxidha'. Jiñ joot nañ ja aa'ñdhara' gu ja'tkam nam jax ja'k dai buiñor bax biiñak ka' gui' nat ji'k diilh ja a'm ba ti tii, ba' bhai' ji machia' am na pui' ja'k jir silhkam nach jax ja'k tu jim. ²Jum aa' na pu'ñi ja'k tu jimia' gu jaroi' na ba'x bhaai'n ka' na buiñor jimia' gu Dios na ba' gammiji buiñor bap tui'ka'. Gu Dios diilh pu pui' tii biip' dir nat ba' moo bap duu dhi oi'nga'n na pu'ñi ja baidhika' gu ja'tkam gui' nam ji'k soi'm ilhdhai buiñor jum biiñakadai ti jii'ndha'. Ba' dhi' pui' ji chu buusnia', na gu' gu Dios cham ji'xkat iata'. ³Yammi pu duuk jix bhai' kach aagi'ñ na tu' pik aagit jup kai'ch bhaan gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ, nat gu' diilh yammi pu dhuuk tu dai. Bhaan maat jachich jai' dhit nam jich aagi'ñ nam pu chu'm ki'n bhaan tu juan, dhi' nat tu' aañ jiñ a'm ji bii ip nañ pu tu duñia'. Nat gu' gu Dios pu chu'm ki'n jiñ dhaasak jiñ chia, dhi' nat bach boosolh nach mu ja'k ba bhiichgit nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhiñndha'. ⁴Ba' aañ tum ua'ñxidha' bhaan dhi'ni u'uan aap Tiito, nañ ja'p jum ilhii'ñ nap jir jiñ mar, nap gu' ja'xbui' pui'p jix biiñak buiñor guch Xoi'kam na jax aañ. Ba' moo gu Dios jich Gi'kora' gio guch Xoi'kam Jesuus pix git jum a'm ti niidhidha' am nap ba' gammijix bhai'm taat ka'.

Gu Paablo na ba aagi'ndha' gu Tiito na jax ja'k tu duñia' mi Kreeta

⁵Jano' na ñich jax bhammi dir xim do'ñ-chok Kreeta, jup xim tiidak jañich nap aap ba'r di' ka' nap ti tii'mo' nat ji'k tu' tu bii nach jax ka tu bua't. Gio ba' nam pai' jax jum jumpa'n guch Xoi'kam jii'g'i'ndham, saak jap ji'ma'n nai' ja darsa' gui' nam tu ja a'gi'ndha' nam jax ja'k mi' pui' jii'mda' gammiji. Gio nar mi' kam ka' ja bui gui' am gu jaroi' nap daasa', gam na mui' tanoollh ba ti jii'g'i'ndha' buiñor guch Xoi'kam. ⁶Gu jaroi' nap daasa', jum aa' na joidham jir jix

bhai'kam ka', nam cham ji'x bhaamki'ñdha' gu ja'tkam. Gio ba' na maa'n pix ti biina' ka', pu daipu' gu jax chu'm na biima'n jum tii'mo' gu ubii. Gio gu maamra'n nam biix ti jii'g'i'ndha' buiñor guch Xoi'kam, cham tu' nam jax ja a'gada' gu ja'tkam nam jix buam tu jim gio nam cham tu' ka'm ti nii'ñ. ⁷Na gu' gu jaroi' na tu ja a'gi'ndha' guch Xoi'kam jii'g'i'ndham, dhi' gu Dios na bhaankam mi' pui' tu buada'. Pui' ku ba'm aa' na tu' ka'm ti niidhat mi' pui' jimda' na jax jix aa', na cham tu' diilh pix xim joi'gi'nda', ni ku cham bhammukda', ni ku cham maimmukda', ni ku cham joojoi'ndha' na ja giibda' gu jai', ni ku cham jix mai'chim ka' gu tuumiñ na ki'n jix chu saba'dam ka' gu tu' na pu cham tu' mim ninii'ñ buiñor gu Dios. ⁸Gu ja'pji ja'kbui' kat nax bhai' ja buada' biix pix gu ja'tkam, jum aa' na joidham jix bhai' tiidai tibiaptuda' gu jaroi' na paxiaraidha'. Dai gux kii'p jum duukam na bhaan jum tukgi'ñka' nap tu buada', diilh xim guguuxdhatgida' na mi' pui' jimda' xim ga'ngidhat na jax ja'k jix aa' gu Dios. ⁹Gam na gammiji maa'n na jax mi' pui' tu daa'ñchu'nda' nat jax ja'k ba maat gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na silhkam tu a'ga, na ba' gu' mi' dhir gammiji ja'k pu chu'm ja aa'ndhat bhaan ja guguuxi'ndha' gu jai', gam na ba'x bhai' ja aagi'ndha' gui' nam maakam ilhdhat kee gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam nam ba' mi' pui' jimia'.

¹⁰Nam gu' mui'x jai'ch gui' nam maakam ilhdhat kee gu ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, ja'p jum aa' am nam pui' mi' pui' tu daa'ñchu'nda' na jax gu bijik dir kam Israel kam, nam ja matgilhdhat gu a'aalh chichio'ñ nam kia'pix maaxilhidha' na ba' bhaan jix maati' ka' nam jir Israel kam ka'. Gam biix aixim tu'm nam tu a'ga na ni jaroi' kux maati' kee na jax jir jum duukam, jai' dhit gu ja'tkam ja jii'g'i'ñ am nam jax kai'ch. ¹¹Ja soo'mchulhdha' ap dhi' pu chu'm gu ja'tkam nam cham pu chu'm tu a'gada'. Biix mu ja'k ji ja kaajidha'm gu' nam ji'k maap jir jum oi'dhagim ka' no't maadi' ba iatgi mi' pai' jax chu'm kiicham. Mi' dhir ba' biix maap aixim ba ja titdada' am na jax ja'k pu cham jir silhkam ka', nam jax dhui bhaan mai'chikda' pix ba' gu tuumiñ.

¹²Maadi' gu mi' kam kat Kreeta nax chu

matdagich, biix aixim tu'm tu ua'na. Ba' maa'n jix jai'ch gu u'uan nap jum kai'ch: "Gammiji pix iatda' am gu ja'tkam ya' oi'rikam Kreeta, gam nam jix chu o'jo'n. Nam ge'ger tu kua'da' dho gi gu' giilhim ji, daman ja'p tu jim am na jax gu ji'ngiarum nam mu ja'p jix jai'ch gampix." Gu mi' kam pix na ja aagit jup kai'ch gu ja'tkam. ¹³Maaxik jir pui' dho nat jax tu ua'nak, sia xib pui pui' ja'k tu jim am. Jix gi'm jix oo' ki'n jap xi ja aagi'ndha' nam dai dhi' bhaan ti jii'ndhat mi' pui' tu duñiidha' nach jax ja'k tu jim aach, na gu' dai dhi'r jix kii'p jum duukam. ¹⁴Ni kum cham mi ja jüigi'ndha' gui' nam bijik dir kam bhaan tu daa'ñchugit tu a'ga, na gu' diihl pix nam jax ilhi'i'n nam pui' tu jim. Ja'p xi dhuukat am gui' na pik tu'r silhkam, silh pix nam ja chianda' gu ja'tkam nam pu duñia' sia ku tii cham jir silhkam.

¹⁵Na gu' gu jaroi' na daix kii'p tum du'unkam bhaan jurtika', biix jir jix kii'p tum duu'nkam ka' ip na ji'k tu' nai'x chu jai'ch. Gu' ji no' gu' pu cham ji'x ti jüigi'n nax jai'ch gu tu' nar jix kii', dho pu cham ji'xdha' jai'chdhihia', na gu' dai pui' pix ja'k jum aa'nda'. Pui' na jax gui' nam cham ti jüigi'n buiñor guch Xoi'kam nam daix buam tum duu'nkam bhaan jujurtik. ¹⁶Pui' xi kai'chit am nam mi' pui' jiiim na jax jix aa' gu Dios, gu' pix ji na gu' nam jax ja'k tu jim, pu dhi' bhaan jix bhai'x maati' nam ja'p xi dhuukat na jax pik ja'k jum aa' nam tui'ngida'. Jix ja bhaamki'ndha' am gu ja'tkam, gio nam cham ti jüigi'n na tu' pik jir silhkam, ni kum cham ji'x iam xim gu'nguxi'n nam xip tu duñia' gu tu' nar jix kii'p jum duukam.

2

Gu Paablo na ba aagi'ndha' gu Tiito na jax ja'k ja aagi'ndha' guch Xoi'kam jüigi'ndham

¹Ba' aap nap pai' dhuuk tu ja a'gi'ndha' nap ja guguuxdha' guch Xoi'kam jüigi'ndham, dai gu tu' nar silhkam jap bhaan titii'ñchokat tu ja a'gi'ndha'. ²Gio gu chichio'n nap saak ja darsa' nam tu ja a'gi'ndha' guch Xoi'kam jüigi'ndham, jum aa' nam jix gi'm tu a'gada' gio silhkam, gam nam tu' ka'm ja nii'ndha' gu jai'. Xim ga'ngidhat am diihl nam jax ja'k mi' pui' jiiimda' na jax jix aa' gu Dios, gio nam gammiji bhaan tu daa'ñchugit mi' pui' jiiimda' dhi' nach tu'

bhaan jix biiñak kat ti jüigi'n. Gam nam jix chu joi'gi'nda', gio nam jix ñakoo'nda' gu tulhiñara' nam ba' nakga' na pai' dhuuk ja daam ji jimia'. ³Gio gu u'uub nap saak pui'p ja darsa' nam tu ja a'gi'ndha' ip gu jai' u'uub, jum aa' sia nam pui' ja'k jup tu jimda' na jax jix kii' ka'm nii'n gu Dios. Cham jir am nam nai' biix aixim tu'm tu a'gidha' na tu' cham jir silhkam, ni kum cham jix buam ja a'gada' gu ja'tkam, ni kum cham jix maik ka'. Gu' ja'pji nam jix bhai' tu jimda' nam ba' pui'p ji ja niidhat mi' pui'p tu daa'ñchu'nda' gu jai'. ⁴Xi ja aagi'ndha' ap nam xix ja da'dat gammiji gu ja bipna' gio gu ja maamar. ⁵Diilh jam pui'p xim ga'ngidhat nam jax ja'k mi' pui' jiiimda' na jax jix kii' ka'm nii'n gu Dios, nax u'uañ jup tui'ngida' gammiji gu ja i'ii'mda'. Gio nam jix bhai' tu bua't mu ja'p ja kiikia' am, gio nam jix chu joi'gi'nda', gam nam jix ja keeket gu ja bipna'. Pu'ni ja'k jum aa' nach tu duiñchu'nda' na ba' cham jaroi' buam a'ga' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n gu Dios.

⁶Ba' aap diilh jup xi ja guguuxdhatu'nda' gu biipibop nam gammiji diilh xim ga'ngidhat nam jax ja'k mi' pui' jiiimda' na jax jix aa' gu Dios. ⁷Na gu' aap ja'p ji buusanda' nap jir ja booi' ka', nam gu'm niidhat nap jax ja'k tui'ngida' mi' pui'p tu daa'ñchu'nda'. Ba' nap pai' dhuuk tu ja a'gi'ndha' nam jax ja'k tui'ngida', jix gi'm nap pu ja titdada', cham tu' jaaxmada' bhaan. ⁸No'ch biix pui' tu duiñchu' dhi' nañ ji'k jax kai'ch, cham jaroi' buam jich a'gada', nam gu'ch nii'ndha' nach jix bhai' tu jimda', jix xi'raam jum aagat jich nii'ndha' am pix.

⁹Ba' gu tujuandam nam pui'p ti jüigi'n buiñor guch Xoi'kam, xi ja aagi'ndha' ap nam cham jax ji kai'chit mi' pui'p xi dhuñidhat gu tu' na ja chianda' gu jaroi' nam tu juañxi'ndha'. Na gu' cham jir am no'm jix bhaakut pix tu' kai'ch tu' na ja chianda', jir jix bhabhai'kam ka'm pix buiñor. ¹⁰Gio nam cham ti iixi'ndha', ba' dhi' bhaan bhai' ji machia' am gu ja'tkam na gu Dios jix bhaai' na pataasa' gu ii'mdaga'n gu jaroi' no't soi'm ilhdhak buiñor mi' pui' ba jii na jax jum kai'ch gu ñio'ki'n, ja'p na jax aach nat bach boosolh nach mu ja'k ba bhichgit nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhiñdha'.

¹¹ Nat gu' gu Dios maaxik xich joi'mdak jich chii, pui' kuch ba' ti jii'gi'n na gu Dios pui'x joi'mdaip tii'gi' baabu' gu jaroi' bhaan dir gu boi na mu ja'k bhiix na pai' gammiji mi' pup jum tulhiindha', dai pix no't soi' bam ilh bui'nor. ¹² Ba' pui' nat jax xich joi'mdak jich chii, pu'riip jum aa' nach mi' pui' jimia' na jax jix aa', nach cham tu' kap tu buada' gux buam jum duukam na tu' dhi oi'nga'n jich aagi'n, dai gux kii'p jum duukam pix nach bhaan bach chuki'ka'. Diilh jach xich ga'ngidhat na jax jir joidham, gio ba' nach soi'ch ilhdhat dai gui' ti'fchoka'. ¹³ Pu'ni ja'k jach tu dui'fchugit jix bhai'ch chaatit niirada' gu Dios jich Xoi'kam na gio bhai'p jim jix io'm ge'kam ki'n giox abhaar bhaan. Na gu' dhi'r di' nat jich boosolh mi' dhir bhaan gu boi na mu ja'k bhiix nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhiindha', na gu'x io'm jir ge'kam. ¹⁴ Guch Xoi'kam diilh jum do'fcho na mit mua nat ba' pu duuk bhiix jich ua'fchuda guch ua'tulhdhara' nach a'm jup tu't jano' nach chakui ti jii'ndhat bui'nor, ja'p ji buus nat jich boosgak ja'p ja'k jich chuttu mi' dhir na pai'x chu ua'tulhdhix. Ba' aach diilh xich guguuxdhai mi' pui' ba jimia' na jax jix aa', dai gui' bui'nor pix ja'k jach bap tu'i'ngida'.

¹⁵ Ba' aap mi' dhir pu'riip ja aagi'ndha' guch Xoi'kam jii'gi'ndham, bhiix aixim jap bhaan xi ja guguuxi'ndha' nam jax ja'k mi' pui' jiidma'. Ja nioki'ndha' ap no'm jai' cham mi' pu bua, nap gu' ja'p ji buusanda' nap aap jir ge'kam ka' ja bui. Cha'p gan ja do'fchoka' nam tu' pix jum ilhii'ndha'.

3

Gu Paablo na ba aagi'ndha' gu Tiito na jax ja'k jum aa' nam tu'i'ngida' gui' nam ti jii'gi'n bui'nor guch Xoi'kam

¹ Gammijip ja ti'fchoxi'ka' guch Xoi'kam jii'gi'ndham nam tu' ka'm ja niidhat gu ge'gerkam jix kakai' ganai' bhiix aixim nam tu' ki'n tu daraa, xix ja ke'ket am jax nam kai'chdha'. Bii'pi'm jup xim ga'ngada' no' moor jix kii'p jum duukam gu tu' nam ja chianda' gu ge'gerkam. ² Cham jir am nam buam ja a'gada' gu ja'tkam, ni kum cham bhaa'mna' ka', jix chu joi'gi'nda'm pix. Pui'm ja'k tu jimda' nam jax ja'k jix

maatit ja nii'ndha' gu ja'tkam nam soi'm ilhii'n ja jujur am bhaan.

³ Pui' dhor tu'm kat ich ji biipi' dir nach chakui ti jii'ndhat bui'nor guch Xoi'kam, bhiix aixim tu buada' ich na tu' cham jir kii', nach gu' pu cham tu' ka'm nii'ndha' gu Dios, ja'p ji buusanda' pix nach jir tujuandam tugi'n ka' gux buam jum duukam. Mai' suulhgix kat ich tu' silhkam ki'n, dai nach xich jii'gak ka' tu' na pix bhaan nach jax dhuux bhaak ka'. ⁴ Ba' aach na chich ji'k bui'nor soi'ch ilh, gu Dios xich joi'mdak jich chii'gik jich boosolh mi' dhir bhaan gu boi nach pai' bhaan mu ja'k ka jii'mit nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhiindha'. ⁵ Ba' cham tu' na chich moo tu' ge'kam ki'n jix bhai' dui'gu gu Dios kut ba' xich joi'mdak jich boosolh mi' dhir nach pai' ja'k jich chulhiina' git, gu ja'ppi diilh pix nat xich joi'gilh. Uana bhiix guch ua'tulhdhara', ja'p ji buus nat jich bopko suudai' ki'n nach jix i'kora' kat, gio na chich panaas kia'pix ba maaxir. Ba' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda' nat jich a'm jum tajaa, dhi' pui'ch jurtu'nka' nach jix mat ka' na tu'r jix kii'p jum duukam nach ba' mi' pui' jiidma'. ⁶ Ba' diilh pix gu Dios jich palhbui'n bhaankam guch Xoi'kam nat ba'x io'm ge'ch a'm tajaa gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda'. ⁷ Ba' mi' dhir dai nach bajimia' nach gammiji bui'nor bap tui'ka' nach jax ba' tu'm tii'niira xib, nat gu' bach ua'ñ guch ua'tulhdhara' nat xich joi'mdak jich chii.

⁸ Ba' aa'ñ jix aa' nap gammiji dai dhi' bhaan tu a'gada' ja bui guch Xoi'kam jii'gi'ndham nam ba'x kii'p jum duukam bhaan jum tukgidhidha' nam jup tu du'niidha'. Na gu' dhi'r jix kii'p jum duukam, jaroi' na pix palhbui'fchu'nda' na jax ja'k mi' pui' jimda'. ⁹ Cha'p tu'p jum buixi'ndha' no'm jai' dhit bhaan niokbo gu tu' na pu cham tu' mim nini'i'n, pui' na jax no'm bhaan tu a'ga gu bijik dir kam sapooki'n nam jax tu jimdat guch bopxi kat, na gu' dhi' bhaan pix jix bhaak ka' am bhaan ji chu a'gat na jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees. Gu' dhi' cham tu' kam aa' xib, pu cham ja'ñ maat nam jax kai'nkam pui' ja'k tu daa'fchu'.

¹⁰ No' jaroi' maadit mi' pai' maakam ja aagi'n guch Xoi'kam jii'gi'ndham, dilhkob jap xi baidhai xi chu a'gidha' na cham jir am na jax ja'k tu jim. Ba' no' cham jum

jiigi'iñ, ja'p jap tiida' na buusnia' mi' dhir
 ja bui guch Xoi'kam jiigi'ñdham, cham tu'
 na mi' oirit maakam ja aagi'ñdha'. ¹¹ Na gu'
 no' cham ji'x jum ~~kekøø~~ nap jax tii títada',
 dhi' bhaan jix mat ka' ap na cham ji'xkat mi'
 pui' ka jimia' na jax jir silhkam, diilh ba' gu
 ua'tulhdharga'n tulhiiñchuda'.

*Gu Paablo na ba aagi'ñdha' gu Tiito na ji'k
 tu' jax dhuñia'*

¹² Aañ mum joochxidha' gu Arteemas
 piam gu Tiikiko nam a'mkam mi' ka oirida'
 nap aap yammi ka jimia' Nikoopolis nap
 bhañ chii'mira'. Xim gaaga' ap nap jax dhui
 mi'p tui'ka', nañ gu' aañ mi'x buusaidham
 gux jiiip na ba miamlhim. ¹³ Aap ba' xi
 palhbuidha' gu abogaa'n Seenas gu tu' na
 a'miram jum aa'nda', gio gu Apoolos. Sia
 tu' nap bhaan pui' pup jum duuka'p ki'n
 xi ja palhbuidha', na gu'x io'm jum aa' na
 jaroi' ja palhbuidha' na ba' cham tu' ja a'm
 jum aa'nda' nam nai' ja palhbuidhim guch
 Xoi'kam jiigi'ñdham. ¹⁴ Xi ja aagi'ñdha' ap
 guch Xoi'kam jiigi'ñdham na pui'p jum aa'
 nam ja palhbuidha' tu' na pix ki'n nam
 ba' pui' maachidha'. Na gu' pu'ñi jaroi'
 na pix bam aa'nda' nam palhbuidha' guch
 Xoi'kam jiigi'ñdham.

*Gu Paablo na pui' ba tiida' gu Tiito na
 bhaankam xi ja ñio'kdha' guch Xoi'kam
 jiigi'ñdham*

¹⁵ Biix ya' dir mu tum guguuxi'ñ am guch
 Xoi'kam jiigi'ñdham nam ji'k ya'ñ biim jup
 tu'ii'. Aap ba' mi' dhir gammiji ja'k pui'p
 xi ja tiida' gui' nach maap jix biiñak guch
 Xoi'kam nach aach ya' dir mu tu ja guguux-
 i'ñ. Ja'pni ku ba' gu Dios jich Gi'kora' pix git
 jam a'm ti niidhidha' gammiji biix ji'ma'n
 aapi'm.

GU UA'NA'N GU PAABLO NAT TU UA'NXI GU PILIMOON

Gu Paablo na ba ñio'kdha' gu Pilimoon

¹ Aaň Paablo naň pu kai'ńkam kuup naň buińor ti jii'gi'ń guch Xoi'kam, tum ua'ńx-idha' iń biima'n guń jaduun Timoteo aapi' Pilimoon nach joidham xim kii'galhi'ń, nap gu' pu chu'm ka'm jup tu juan na jax aach. ² Biix jaň tu ja ua'ńi'ń gui' nam mi'm ki'aam maap jum jumpadat daan guch Xoi'kam, pui' na jax gu Aapia gio gu Arkiipo nach maap jich dhakoo'ńdhatu' nach jax ja'k mi' pui' jiiim na jax jix aa' guch Xoi'kam. ³ Ba' gu Dios jich Gi'kora' biima'n guch Xoi'kam pix jam a'm ti niidhidha' am na pim ba'x bhai'm taatit tu oi'ńka' biix ji'ma'n aapi'm.

Gu Paablo na ba aagi'ńdha' gu Pilimoon na joidham jix chu joi'mdat jix bhai' ti jii'gi'ń buińor guch Xoi'kam

⁴ Aaň gammiji taxchaabgi'ń gu Dios naň jim ti'ńchoi jano' pik naň pai' dhuuk tu daanda' buińor, ⁵ naň gu' pui' te kee nap sap joidham jix ja joi'mdat jix bhai' ja bua biix guch Xoi'kam jii'gi'ńdham na pim ji'k maap jum jumpadat daan gu Dios, gam nap sap tu' silhkam ki'n ti jii'ńdhat buińor jix biińak guch Xoi'kam. ⁶ Ba' aaň tu daan buińor gu Dios jum a'mkam nax io'm jum makia' gu matda' nap ba'x bhai' machia' biix nat tu'ch a'm ji bii bhaankam guch Xoi'kam, nap gu' aap pu chu'm jup tu a'ga nach aach jax chu'm bhaan ti jii'ńdhat jix biińak kat mi' pui' jiiim. ⁷ Joidham jix bhai'ń chaat iń ba' nap jix ja joi'mdat jix bhai' ja bua guch jaaduń jich Xoi'kam bhaan, joidham jiiń guguux jańich na ńich pui' ti kai. Cham tu' bhaan jax kam aa' am ip sap ba' biix guch Xoi'kam jii'gi'ńdham na pim ji'k maap jum jumpa'n, na mit gu' ba maat na tu'r jix kii'p jum duukam.

Gu Paablo na pui' ba tiida' gu Pilimoon nax bhai' aichdha' gu Oneesimo na mu joochxidha'

⁸ Ba' sia kuń moo ti ja'p ji buusan naň jir ge'kam naň jir nobii'ń guch Xoi'kam, ba'x bhaaigít naň jix gi'm jix oo' ki'n tum chińia' jax naň ilhii'ńdha', gu' ji naň gu' aaň diilł cham pui' ilhii'ń. ⁹ Xim joi'mdat soi'ń

ilhđhat jaň pix pui' xim tiidam, aaň Paablo naň bax maat na jax ja'k jix bhai' ji chu buusnia' nap pu tu duńia', naň gu' aaň mi' dhir ba jim, jagi'kat jaň jup jum titda. Ba' pu kai'ńkam ya' kuup iń naň ti jii'gi'ń buińor guch Xoi'kam. ¹⁰ Aaň bhaankam ńiok gu Oneesimo nat ii'mda' bhaan ja'p ji buus na bar jiiń mar, nat gu' ba tu maat gux kii'p jum duukam naň tu a'gi'ńdha' ya' pui' naň ji kuupich.

¹¹ Biipi' dir gu Oneesimo cham tu'x kii' tujuandam buus jum bui. Xib jix kii' tujuandam ba buus na ba' biix gook bar jich chujuandam tuk ka', aap gu aaň. ¹² Ba' xib jaň miji xim joochxidha' ip gio, pui'p ja'k ilhdha' na panaas aaň pix jir gui' ka' na bhammi ba aaya'. ¹³ Aaň tiix aa' nam a'mkam ya' daakat jiiń palhbui'ńdha' git biix aixim na tu'ń a'm jum aagidha', na gu' aaň diilł cham bhaai' naň tu' jax duńia' naň kuup pu kai'ńkam pix naň tu a'ga gux bhai'm kai'chđham ńi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam. ¹⁴ Gu' ji na gu' cham jir am pui' naň jax ilhii'ń aaň, pui' kuń ba' mum keke nap ba' aap diilł jiiń aagi'ńdha' no'p pui'p ilhii'ń naň jax kai'ch. Ku gu' cham tu' ji na moo naň jum chianit jup kai'ch, gu' ja'pji aap diilł no'p pui'p ilhii'ń. ¹⁵ Ja'p ji buus nat pu kai'ńkam pix mi' dhir jum o'ńx-idhak mai' mi' ji'k tanoolł gu Oneesimo na ba' mi' dhir na gio mup aaya', gammiji jum biim pu bap tu'ka'. ¹⁶ Ba' pui' pix ja'k jap jup ba ilhdha' na jax gu jai'ch jaaduń jich Xoi'kam bhaan. Jix joi'mdat jap nii'ńdha', cham tu'p pui' ja'k ka ilhii'ńdha' na jax biipi' dir nap tujuandam ki'n ka bia'ka' pui' cham ji namkidhat. Jix kii'galhi'ń iń gu' aaň. Aap jum a'm jum aa' nap jix io'm jix dha'ram ilhii'ńdha', cham tu' pui' na aaň, na gu' bar jix kii' maa'ńkam, gio na pui'p bar jum jaduun na ba ti jii'gi'ń buińor guch Xoi'kam.

¹⁷ Ba' naň jax ba kai'ch, pui'p ja'k ilhdhai aichdha'm ki'aam na panaas aaň pix jir gui' ka', no'p dho ji pui'ń ilhii'ń naň aaň jir jum jaduun jich Xoi'kam bhaan. ¹⁸ No't tu'x buam jum duiń, piam ku tu' bhaan jum ua'tu'n, jiiń aagi'ńdha' ap naň aaň jum namkidha'. ¹⁹ Silhkam jaň jum namkidha', cham tu' naň pui' pix kai'ch. Aańi' Paablo naň ya' tu u'uan dhi u'uan ta'm bhaan ya' pui' kai'ch. Sia ku gu' aap ja'p ji buusan

nap jix io'm gø'ñ ua'tu'n, cham tu' ja'xbui' nañ ji'x jum chian nap puñ dhuiñdha' xib, ku gu' nañ gu' aañ dhi' bhaan cham tu'p kañ buixi'ñ. ²⁰Ea nap pu duñia'ñ jaduun jich Xoi'kam bhaan. Soi'ñ ilhdhat jañ pum titda nap iam puñ dhuiñdha' nañ jax jum titda, nap gu' bax maat na jax ja'k jum aa' nach pu duñiidha' no'ch ba ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Dhi' bhaan jap xiñ guguuxdha' nañ cham jax jiñ aa'nda'ñ jur am bhaan, nach gu' pu kai'ñkam bar jich jajaa'nnim jich Xoi'kam bhaan.

²¹Jix maat iñ jiñ jur am bhaan nap mi' pui' tu duñia' nañ jax jum titda, pui' kuñ ba' mu tum ua'ñi'ñ. Jix maat iñ nap jix io'm jix bhai' mi' pu duñia', cham tu' pui' nañ jax jum aagi'ñ. ²²Gio ja'p jañ jup xim tädam nap mi' dhir jix ki' xi chuñ dhuiñdha' mi ja'p pai'm ba'gir nañ mi aaya', na ba' gu' no't jotmoda' ma aa gu Dios nañ mu jam tii'mira', bax maati' ka' nañ pai' aaya', na pim gu' pui' ja'k soi' titda gu Dios.

Gu Paablo na ba tabuimgidha' gu Pilimoon

²³Ya' dir mum ñio'ki'ñ gu Epaapras nach maap kuup pu kai'ñkam pix nach buiñor ti jüigi'ñ guch Xoi'kam. ²⁴Biix gu Maarkos ya' dir mum ñio'ki'ñ, gio gu Aristaarko, gio gu Deemas, gio ba' gu Luukas, nam pui'p jiñ palhbui'ñ nach bhaankam tu juan guch Xoi'kam.

²⁵Ba' guch Xoi'kam nar gø'kam pix jam a'm ti ñiidhidha' gammiji biix ji'ma'n aapi'm.

GUX BHAI'M KAI'CHDHAM
 ÑIO'KI'Ñ GU DIOS NA MIT TU JA
 UA'ÑXI
 GU ISRAEL KAM JA'TKAM
 NAM TI JHGI'ÑDHA' BUIÑOR
 GUCH XO'I'KAM

Guch Xoi'kam na pui'p jir tu'm na jax gu Dios

¹ Bjjik mui'kim bha ja ñio'kdhak gu Dios biix aixim ja'k gui' nam ji'k bhaankamu'n tu a'gat gu ñio'ki'ñ, jai' taitki' cha'm, jai' ba' maaxik ja bui jim maaxdhai. Gui' ba' mi' dhir bha ja'k jup ja mattu'nka' am guch bopxi kat nam jax ja'k tui'ngida' biix ji'-ma'n. ² Ba' aach xib dai guch Xoi'kam jup jich mattu'n na jax ja'k jix aa' gu Dios nach tui'ngida' biix ji'ma'n, pui' ba' nat jax ja'k xi chu daasak na jax ya' xi oilhimik. Dhi' pix jir di' gui' nat jaro'i'p duu dhi oi'nga'n gio dhix dhaam bhaankamu'n gu Dios. Ba' biix na ji'k tu'x chu jai'ch jir tu' gui' ga'n xib, nat gu' biix bhaan ji chu bii. ³ Ba' xib jix bhai' bax maat ich na jax jir tu'm kam gui' na pui' tii' Dios nar jich Gi'kora', nach gu' bax maat na jax jir tu'm kam gu Maraa'n. Na gu' gu Maraa'n jich Xoi'kam pui' pix jup jir tu'm na jax diilh gu Dios, ja'xbui'p jir ge'kam, gio na ja'xbui' bixchu'p jix chu aichu'n. Dhi' ba' xich joi'ndak mach pallhbui nach jax ja'k cham mai' suulhxig ka', tii' nat bha jimik jich a'mkam muu kuruus ta'm na ba' pu'ñi duuji tu namkix ka' guch ua'tulldhara'. Mi' dhir ba' pu jii ip gio jix dhaam, bhammi ji dhaibu sonpan gu Dios ki'n dir ja'k.

Gu Maraa'n gu Dios nax io'm jir ge'kam, cham tu' pui' na jax gu noonbi'ñ

⁴ Guch Xoi'kam gui' nar Maraa'n gu Dios, jix io'm jir ge'kam, cham tu' pui' na jax gu noonbi'ñ, nat gu' dai gui'x io'm ge'kam ki'n dai gu Dios, cham tu' pui' nat ji'x ge'gerkam ki'n ja darai gu noonbi'ñ. ⁵ Nat gu' gu Dios cham pai' dhuuk maa'nnim jax tiidak maadit gui' nam ji'k jir noonbi'ñ ja'p na jax jum kai'ch gu ñio'ki'ñ mi' na pai' tu ua'ñix, na ja'pni mui' ji kiksa:
 Aap jir jiñ mar,
 ge'kam ki'n jum a'm ba ti niidhim iñ.
 Aañ jir jum gi'kora'.

Ni ku cham pai' dhuuk jax kai'ch na maadit gui' nam jir noonbi'ñ aagit jup kai'ch na jax jup jum kai'ch jumai kap gu ñio'ki'ñ na ja'pni'p jum kai'ch:

Aañ jir Gi'korga'n ka',
 gui' ba'r jiñ mar ka'.

⁶ Ba' jano' nat pai' dhuuk ya' ai dhi oi'nga'n bhaan gu Maraa'n jich Xoi'kam, jup ja titda biix na ji'k noonbi'ñ, pui' na jax jup ba tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ nap jum kai'ch:

Tu daanda' pim buiñor guñ mar biix na pim ji'k jir jiñ ñoonob.

⁷ Ba' jumai kap ja'pni'p tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios na bhaan tu a'ga gu noonbi'ñ:

Jix bhaai' nañ jibiilh jup ja duñia' dhi' nam ji'k jir jiñ ñoonob no'ñ xi ilhii'ñ,

jai' ba' tai.

⁸ Gio ba' jumai kap ja'pni'p jum kai'ch gu ñio'ki'ñ na gu Maraa'n jich Xoi'kam aagit jup kai'ch:

Aap gammiji pur Dios sia nar pai' dhuuk,
 cham pai' ju'ka' nap jir ge'kam.

Jix bhai' ti silhka'n ap na jax pik ja'k jum ko'raar aap diilh.

⁹ Jix kiigalhi'ñ ap gui' na ji'k tu'r jix ki'i'p jum duukam,

gui' ba' na ji'k tu'r jix buam jum duukam cham kiigalhi'ñ ap.

Pui' kuñ ba'p kai'ch nap aap pui'p jir Dios ja'p na jax aañ,

na ñich gu' pu chu'm ki'n jum a'm ti tii.

Ba' xib dai nap joidham ge'kam ki'n jix bhai' bam taat,

cham jaro'i' pui'.

¹⁰ Gio ba' moo jumai kap ja'pni'p jum kai'ch gu ñio'ki'ñ na sia guch Xoi'kam aagit jup kai'ch:

Aapi' Dios jiñ Gi'kora',

bixchu'x aichu'n ap nap pu tu duñia' ge'ger jup tum duu'nkam.

Tii' na pich jup duu dhi oi'nga'n bjjik na chakui jai'ch kat,

sia dhix dhaam japich biix jup duu.

¹¹ Ba' aap gammiji pux jai'ch ka'ñ Gi'kora', cham tu' pui' na jax dhi oi'nga'n gio dhix dhaam na pich jup tu duu,

na gu' alhio pix yax chu jai'ch ka'.

Na gu' dhi' cham xiim kikhi'ñchai nai' jim xichui'dha',

ja'p na jax gu tu' janmulh na kilhii'ñchai nai' ji saaskia'.

¹² Nap gu' aap biix tu kuugalhdha' ya' dhi oi'nga'n,

ja'p ji buusnia' na jax no' pich ba nansapa gu jax chu'm jannulh,
piam pui' na jax gu jaroi' no't jai' ba tim tii' gu jajannulhi'n xixiibkam,
ba' dai na mai' ba tu iabo' gu kikhli'nga'n.
Aap pu'ñip tu dooda'n Gi'kora' ya' dhi oi'ñ-ga'n gio bha'ñii ja'p jix dhaam,
na gu' kai'ñkam alhio pix yax chu jai'ch ka'.
Dai aap ji nap ba' gammiji duakat pux jai'ch ka',

ni kup cham pai' dhuuk jum pataasa'.
¹³ Gio jumai kap pui'p tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios nat sap gu'i' cham pai' dhuuk maa'n-nim jup tiidak maadit gui' nam jir noonbi'ñ: Ya'ni kii'n dir jiñ xanoop jap ka xi dhaibu' nañ aañ ka xi ja tulhiiñchuda' gui' nam xim bhaamki'ñ.

¹⁴ Nam gu' gu noonbi'ñ gu Dios jir ja'ppix tjuandam tugi'ñ, ja'pni pix jir tuutu'm am na gu jibiih, na tu ja chianda' pix. Pui' na jax na bha ja jootosda' ya ja'p ja bui gui' nam ji'k ti jii'ñdhidha' buiñor guch Xoi'kam nam ja nuuka'nda' na ba' cham jax ja dooda' gux buam jum duukam.

2

Na jax ku ba'm aa' nach jix bhai'x mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam

¹ Ba' dhix bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam na mit ba tuch a'gi, jix io'm jich a'm jum aa' nach tu' ka'm niidhat mi' pui' jiiimda' na jax jum kai'ch, cham tu' nach gampai' pix ilhdhat ja'p xi dhuukat, nach ba' cham gama ja'k pix bhiihchida' na pai' ja'k jir tu tulhiiñara' no'ch ja'p xi dhuukat. ² Na gu' kai'ñkam dhi'x io'm jum aa' nach tu' ka'm nii'ñdha', tii pik aa na mit gu' ja tulhiiñchudak gu bijik dir kam jich bopxi kat na mit cham tu' ka'm tiigik na jax tii tu daaxix ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios na mit ja aa'ñdhak gui' nam jir noonbi'ñ pix, nam cham tu'x io'm jir ge'gerkam. ³ Gu' gi ba' dhix bhai'm kai'chdham ñi'ook na xib ya ja'p tum a'gichu', nat diihl bha jimik guch Gi'kora' maa'nkam jup jum duuk ya' xi chu daasak na jax ja'k tu aagix ka' jich bui, çcham aa gu'x io'm jum aa' nach biix jich jujur ki'n ti jii'ñdhai buiñor mi' pui' ba jimia'? Na gu' no'ch aach ja'p xi dhuukat cham ti jii'gi'ñ nat tuch uañ nach jix u'ua'tulhdhix kat, am ti'ñchoka'

ich nax io'm jich chulhiiñchuda', na gu' dhi' cham tu'r jaaxmada', ni ku cham tu'r iatda'. Gu' dhi' matgam maaxik kœjimik am ji gui' nam maap oipimik jano' guch Gi'kora', jix maatit jam ba' mi' dhir bha ja'k pui'p ba tuch a'gi'ñ. 'Gio gu'x bhai'x maati' na silhkam jir di' gu Dios na ya' oilhimik jich bui, na gu' bixchu'p tu buimik jix bhai'm duukam nach tu' cham ji'xkat pui' ti niidhat. Sia xib jix bhaai' nach bhaankamu'n gui' jix bhai'm duukam jup tu duñia' nach ji'k ba ti jii'gi'ñ buiñor, sia ku cham ya' kap tu'ii' jich bui, nat gu' xich chajaañdhak gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mdaga'n na ba' pui' ja'k jich jurtudidha' nach ji'k tu' jax dhuñia' bhaankamu'n biix ji'ma'n.

Guch Xoi'kam na pui'p jir tu'm na gu ja'tkam

⁵ Bijik nat jax jup duu gu Dios dhi oi'nga'n, cham tu' gu noonbi'ñ ya' tu daam kika'm git. 'Jumai ji, na gu' ja'pnim kai'ch mi' pai' u'uan ta'm na tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ:

çTu'p ba' pik moop ilhdhat gu maa'nkam ku pich ba' tii ge'kam ki'n daasak ya' dhi oi'nga'n?

Pur cham tu' gu' tii.

⁷ Tii' na pich gu' biix tii tu iimchudak na pich ji'k tu'p tu duu ya' dhi oi'nga'n,

sia ku gu'r ja'ppix maa'nkam, pu cham iam pui'p jir tu'm kat gu' na jax gui' nam jir jum noonob.

⁸ Biix tii tu daam kikat na ji'k tu'x chu jai'ch, na pich gu' tii ge'kam ki'n daasak.

Dho jaiñ, maaxik dhor pui' na jax bam kai'ch mi u'uan ta'm nat tii biix tu iimchudak gu Dios gu biip' kam maa'nkam nar jich boxii kat gui' na ji'k tu'x chu jai'ch. Gu' ji nat gu' cham pui' ji chu buus, nat gu'm ua'tulh. Ba' xib cham ka bhaai' nach tu daam kika' ya' dhi oi'nga'n. ⁹ Pui' kut ba' bha joot gu Maraa'n jich Xoi'kam na ya'ch a'mkam mukia' na ba' pu'ñii duuji tu namkix ka' nach ba' cham ka u'ua'tulhdhix ka', nat gu' ge'kam ki'n xich joi'gilh gu Dios. Saak ba' nat ya' dir bhammi ai jix dhaam, pu ge'kam ki'n dai guch Gi'kora', nat gu' pui' tu kuugalh nat ji'k jax tiidak bha joot. Sia ku gu' na jax ya' xi oilhimik, jir ja'ppix maa'nkam kat na jax aach, ni ku cham pai'r ge'kam kat ya' dhi oi'nga'n, xib gu'x io'm ji na ge'kam ki'n ba daa.

¹⁰ Gu Dios biix jup tu duu na ji'k tu'x chu jai'ch biix kap nat tu' ilh diilh, na jax bar tu gui' ga'n ba' gu xib sia nar tu'. Ba' tiix aa' na gu ja'tkam nat jup ja duu biix dappaam bhammi aaya' am git jix dhaam na pai'p tu'ii' nam bar maamra'n ka', na gu' tiix ja joi'gi'n, na ba' biix jai' ja a'm jup tu bi'ya' gui' na ji'k jir tu gui' ga'n. Ba'm aagat na pu'ni maadit bha jootsa' bhammi dir jix dhaam, nat jax bhai' ba joot ba' gu Maraa'n jich Xoi'kam. Ku gu' pui' ja'k duuji gu Dios na pui'p xim tulhii'ndha' gu Maraa'n ya' dhi oi'nga'n nam jax jum tulhii'n gu ya' kam ja'tkam, na bhaan matgilhia' no't moo cham jum o'joldhak pu maa'n jimdam jum ua'tulh, na sap ba' no't cham jum o'joldhak jum ua'tulh, mi' dhir jix bhaai'n ka' na ja a'mkam mukia' biix gu ja'tkam. ¹¹ Ba' gui' nam ji'k ti jii'ndhat bui'nor guch Xoi'kam mi' pui' ba jii'm na jax jix aa' guch Gi'kora', pui' bam tiiti' am nam jir maamra'n gu Dios, pui' ip na jax guch Xoi'kam gui' nat tu ja namkix gu ja ua'tulhdhara' nar Maraa'n gu Dios. Ba' cham pai' jax ilhii'n guch Xoi'kam sia ku jajaa'nmi'n ja iim gu ja'tkam nam ba ti jii'gi'n bui'nor, na gu'x maat nam gui' pui'p bar maamra'n gu Dios na jax diilh. ¹² Pui' tu ua'niix gu' gu' no'ki'n gu Dios mi u'uan ta'm, jup jum kai'ch:

Ja aagi'ndha' iñ guñ jaaduñ nap jax jir tu'm kam jiñ Gi'kora',

ja biim jañ jup jum laala'ni'ndha' gu al-
abaa'n mu nam pai'm jumpadat tu
daanda' aap jum bui.

¹³ Gio ba' moo ja'pniip jum kai'ch:

Aañ dai guñ Gi'kora' pix bui'nor jix biiñak
ka'.

Gio ba' moo ja'pni ip:

Ya' ja biim oiri iñ guñ jaaduñ nam pui'p jir
maamra'n gu Dios nam bañ kaichu'.

¹⁴ Na gu' guch Xoi'kam jir maa'nkam kat jano' na ya' xi oilhimik, pu chu'm kat ip gu tuga'n na jax gu aach jich chutku', gio ti i'ir kat ip na jax aach. Ja'pni na jax ba' gu jaroi' no' gook tu maamar, na gu'r maa'n nam jax chuutu'm ka' biix gook, pu'ni ip guch Xoi'kam. Cham tu' na pim jax jum aa'nda' nar maakam tu'm kat, na gu' dai pu'ni ja'k jix bhaigit na duuji jich a'mkam mukia' na ba' mi' dhir ba mai'chia' gu ja'ook gui' na jaroi' giilhim xich bhaamkidhat mu ja'k xich bhiichdhak kat na pai' giilhim jir

tu tulhii'naara'. ¹⁵ Ba' xib joidham jix bhai'ch chaatit jix jikgim bap tu'ii' ich, nat gu'x bhai' ba duu guch Xoi'kam nat xich joi'ndak mach palhbui nach jax dhui cham mu ja'k ka bhiya' na pai' giilhim jir tu tulhii'naara'. Xib cham tu' ka totdon ich, nach gu' bax maat nach jix dhaam ja'k ba bhiichu'. ¹⁶ Nat gu' guch Xoi'kam pu kai'nikam pix bha jii ya' dhi oi'nga'n nat bha ja palhbuidham gu ja'tkam nam jir bopxi'n gu Abraam, cham tu' gui' nam jir noonbi'n gu Dios. ¹⁷ Ba'm aagit na pu chu'm jup jum du'nia' na jax gu ja'tkam ya' kam dhi oi'nga'n, na ba' mi' dhir bax bhaai'n ka' na ja palhbuidha' nam jax dhui cham mai' ka suulhgix ka'. Pui' kut ba' maa'nkam jup jum duuk ya' *æek* jich bui, ba' ya'm makgirta jich a'mkam na ba' pu'ni duuji tuch ua'ndha' gu Dios biix guch ua'tulhdhara', nat gu'ch a'mkam ba muu guch Xoi'kam. Dhi'r di' ba' xib gui' nach a'mkam niok bui'nor gu Dios, na pui' ti'ntu'nda' gammiji na tuch ua'ni'ka' guch ua'tulhdhara' nach gammiji pix jich ua'tulhi'n. Pui' ji buusan na jax gu ja *ge'* kam tuk gui' nam bhai' *ge'* chiop tu ja daa'ni'ndha' gu ja'tkam gio nam ja palhbui'ndha' nam tu daanda' bui'nor gu Dios, na joidham jix chu joi'gi'n. ¹⁸ Ba' jano' na ya' xi oilhimik jich bui guch Xoi'kam, pui'p jum tulhii'aimik nach jax jich chulhii'n aach xib. Mui'kim tii ji ma'iich gu ja'ook na sap ba'm ua'tulhdha' git, gu' ji nat gu' cham ji'xdhat ma'iich. Ba' xib gui' xich joi'ndat jich palhbui'nika' no't tu' bhaan ba jich chulhii'inchuda gu ja'ook na bhaan xich mai'chim ka', na gu' gui' bax maat na giilhim jix chu xijai ya' dhi oi'nga'n nach mi' pui' jiiimda' na jax jix aa' gu Dios.

3

Guch Xoi'kam nax io'm jir ge'kam, cham tu' pui' na gu Moisees

¹ Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim bar maamra'n gu Dios, nat *ge'* kam ki'n ti jam joi'ndak jam a'm ti tii, jam a'm jum aa' na pim biix jam jujur ki'n ti jii'ndhat jix biiñak ka' bui'nor guch Xoi'kam. Gu Dios pu kai'nikam pix bha joot na ya' pui' ba ji buusanda' na jax gu ja *ge'* kam tuk gui' nam bhai' *ge'* chiop ja palhbui'ndha' gu ja'tkam nam tu daanda' bui'nor gu Dios. ² Dhi' pu chu'm ki'n dai, nat gu' mi' pui' tu kuugalh nat jax tiidak bha

joot na pu'ni ya'ch palhbuidha' nach jax dhui cham kach chulhiina' gatuuk. Ja'pni na jax bijik gu Moisees nat pui' tu' ka'm jup tiigik pui' tu duu na ji'k jax titda gu Dios, jano' nat chia na ja palhbuidha' gu Israel kam ja'tkam na ja boosga' mi' dhir nam pai' giilhim tu ja juantu'nda'. ³ Ku gu' gu Jesusus jich Xoi'kam jix io'm tɛ'kob ji bii ji, cham tu' pui' na gu Moisees, nat gu'x io'm jix kiigalh gu Dios nat ji'k tu' jax dhuu, sia ku mit gu' biix gook mi' pui' tu kuugalhdhak nat jax ja chia gu Dios. Na gu' dhi' ja'pni jia na jax ba' gu jaroi' no't mi' pai' kii gu ba'aak jix abhaar, nam gu'x io'm gɛ'kam bia'ka' gu ja'tkam gui' na jaroi' mi' kiisa', cham tu' pik buiñor gui' na mi' tu juanda' na nuuka'nda'. ⁴ Na gu' gu ba'aak cham ji'xdha' diilh jup jum duñia', jum aa'nda' ji gu jaroi' na kiisa'. Guch Xoi'kam dhor di' nat kii gui' gu ba'aak bhaankamu'n gu Dios nat jaroi'p tu duu biix na ji'k tu'x chu jai'ch. ⁵ Nat gu' gu Moisees mi' pui' xi chu duu nat ji'k tu' chia gu Dios, ja palhbui gu Israel kam ja'tkam nam jax dhui bubuakia' mu dir nam pai' giilhim tu ja juantu'nda'. Xi ja aagi'n ip na ji'k tu' jax dhuñia' gatuuk gu Dios ja bui biix nam ji'k jir Israel kam, pui' nat ji'k jax tiidak mu joot. Pui'p tu kuugalh ba' gu Moisees ja'p nax kii' tujuandam na nuukdaimik gu ba'aak. ⁶ Ba' gu Jesusus jich Xoi'kam nar Maraa'n gu Dios, jix io'm gɛ'kam ki'n dai ya' aach jich bui jano' dir nat pui' xi chu kuugalhdhak nat jax tiidak bha joot. Ja'p ji buus nat gui' bhaan ji bii gu ba'aak nat kii bhaankamu'n gu Dios na nuuka'ndat gu Moisees, na gu'ch palhbui'nchu' biix aixim bhaan aach nach ji'k buiñor bap tui'dhi' gu Dios. Ba' gammiji pu bach palhbui'nchu'nda' no'ch aach cham oodat buiñor ti jii'ndhat mi' pui' xi dhuin'chu' na jax jix aa' jix bhai'ch chaatit.

Nach mi' pui' xi jii'mda' na jax jix aa' gu Dios tu' ka'm niidhat

⁷ Gu jaroi' no' cham tu' ka'm nii'n gu Dios, dhi' ba' pui' ba ji buusnia' na jax ba tu ua'nix gu ñio'ki'n gu Dios na mi chu a'ga gux Dhuudu' kam jix Ua'n Ii'mda' nap jum kai'ch:

Aapi'm na pim xib kɛɛ gu ñio'ki'n gu Dios, ⁸ xi moimkada' pim gu jam jujur na pim ba'x maatit kaaya' na jax kai'nkam jup jum kai'ch.

Cha'pim kaapaka'nka' na mit jax jum duu bijik gu jam bopxikat mummu gam-pix jix chu gak kir na mit cham tu' ka'm tiigik jum ua'tulh buiñor gu Dios,

sia kuñ tii ja aagi'ndha' na jax ja'k jix aa' guch Gi'kora' nam tui'ngida'.

⁹ Cham jiñ jii'gi'ndha' am siañ jax tii ja titda. Tii ja palhbui'nchu'nda' iñ ki'n gu tu' na ja a'm jum aagaidha',

gam nañ jix bhai'm duukam tiip tu buada' ja nii'nchudat gook oo'm oidha' juugit,

nam ba' pu'ni duuji jum biiñkada' git buiñor guch Gi'kora'.

Gu' ji na mit gu' cham ji'xdha' tu' ka'm tii.

¹⁰ Aa'ñ ba'p ja titda,

nañ gu' bax bhaam na ni ji'x ku ja a'm baapak nañ alh tii ja aagi'n nam jax ja'k tui'ngida':

“Aapi'm chi cham ji'xdha' mi' pui' jimia' ji nañ ji'k jax tiix aa' na pim tui'ngida',

sia kuñ tii jax jam titda.

Tii' nar maa'n na pim jax jum ua'tulhi'n jiñ bui,

cham aa' pim na pim mi' pui' jimia' nañ jax jix aa'.

¹¹ Ba' xib tu' na jax tui'ka',

cham ji'xdha' aaya' pim bhammi dir na pim pai'x jijikgim bap tui'ka' git.

Ya' pim pu bam tulhiin'dha' na pim jax bam tulhiin'.

¹² Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, jix bhai' pim, cha'pim biix aixim tu'm bhaan titii'nchoka' nar jix buam jum duukam, na pim cham mik bua' na jax jix aa' gu Dios na pim tui'ngida'. Jix io'm japim pix mui' xix biiñak ka' buiñor. ¹³ Jix joi'ndat japim xi guguuxi'ndha' no' jaroi' maadit cham pik mi' pui' ka jim na jax jix aa' gu Dios, kapbhai' na xia'lhidhat kapup tu maaxilhim, na jax bam kai'ch mi u'uan ta'm, na pim ba' cham jum ua'tulhdhai maakam ja'k pix ba bhichgida' na pai' ja'k jir tu tulhiin'ara'. ¹⁴ Na gu' na ba'ch baidhika' gu Jesusus jich Xoi'kam jix dhaam ja'k, jum aa' nach mi' pui' jimia' na ji'k jax tu daaxix gu ñio'ki'n gu Dios, gio nax gammijix bi-iñak ka' buiñor nach jax bax biiñak jano' dir na chich jax ti jii'n buiñor.

¹⁵ Na gu'p jum kai'ch mi' na pai' tu ua'nix gu ñio'ki'n gu Dios:

Xib nam kapbhai' kapup tu jam a'gi'n gu ñio'ki'n gu Dios na xia'lhidhat kapup tu maaxilhim, xi moimkada' pim gu jam jujur na pim ba'x maatit kəeji mi' pui' ba jimia' na jax jum kai'ch.

Cha'pim kaapaka'nka' na mit jax jum duu bijik gu jam bopxikat mummu gampix jix chu gak kir.

¹⁶ Jix maat japim aa nañ jaroi' ja aagit jup kai'ch na mit cham ji'xkat mi' pui' jii na jax tiix aa' gu Dios, sia kum tii ja aagi'ndha'? Aa dho gu Israel kam ja'tkam nat mu dir bha ja boosolh Ejipto gu Moisees nam mi' ja tulhiiñchudat. ¹⁷ Ba' jai' dhit na mit xi'x io'm bam ua'tulh, pu maa'n jimdam ja koi diihl gu Dios, na mit gu' ge' bam ua'tulh nam cham ji'x jum biiñka'n buiñor, sia kut gook oo'm oidha' tii ba ja palhbui mummu gampix jix chu gak kir. Cham ti jii'gi'ndha' am sia jax tii ja titda. ¹⁸ Pui' kut ba' maa'n jimdam ja koi nam ba' cham aaya' bhammi nat pai' tii ba tu ja iimchudak nam pai'x jijikgim bap tui'ka' git, nam cham tu' bhaan kam tulhiiñdha', dai nam jix bhai'm taatit bam jii'pi'ñka' git, na mit gu' cham ji'xdha'm biiñkadak mi' pui' jii na jax tii pup ja titdaimik. ¹⁹ Pui' dho ba' pu cham bhammi dir ai mit Kanaan nat pai' tii ba ja maakak gu dibiir, na mit gu' cham ji'xdha' mi' pui' jii na jax jix aa'.

4

¹ Xib pu'ñi ip aach jich bui, tuch iimchuda gu Dios maa'n kap nach aaya' nach pai' joidham jix jijikgim bach jii'pdha', nach cham pai' tu' bhaan kach chulhiiñdha'. Ba' aapi'm jii jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, mui' pim xix biiñak ka' buiñor guch Xoi'kam cham jum o'joldhat, na pim gu' cham ji'xdha' aaya' nat pai' tu jam iimchuda gu Dios no' pimit dai ba jim o'jolh ja'p nat jax tu ja dooda jano' guch bopxi kat. ² Bax maat ich gu' nach jax ja'k dui bhammi aaya' nach pai' tu iimchudhix, nam gu' bach aagi'n, ja'p na jax jano' guch bopxi kat nam gu' tii pup ja aa'ndhimik nam jax ja'k duñia' nam ba' bhammi aaya' git Kanaan. Gu' ji na mit gu' cham pu duu sia kum tii bax maat. Ja'p xi dhuuk jamit, nam gu' pu cham pai' biiñak ka' buiñor gu Dios, ni gu jai' kum cham iam ja jii'gi'ndha' sia kum tii ja guguuxi'n nam biix ja jujur ki'n bam biiñkada' buiñor.

³⁻⁴ Aach dho gi gu' aaya' ji bhammi nach pai' gammijix jijikgim bap tui'ka', nach pai' gammiji bach jii'pi'ñka', gio nach pai' cham tu' bhaan kach chulhiiñdha', nach gu' aach biix jich jujur ki'n ti jii'ndhat bax biiñak buiñor guch Xoi'kam. Sia ku gu'p jum kai'ch mi' pai' u'uan ta'm na tu ua'ñix gu ñio'ki'n gu Dios:

Ba' xib tu' na jax tui'ka',

cham ji'xdha' aaya' pim na pim pai' gammijix jijikgim bap tui'ka' git,

nañ gu' bax bhaan na pim cham jii jii'gi'n nañ jax tii jam titda.

Gio jumai kap na pai' ja'pnip jum kai'ch na bhaan tu a'ga nat pai' dhuuk jum jii'p gu Dios nat xi chiimok nat jup duu dhi oi'nga'n:

Ba' buimgidhak na bar xijum gook tanoolh, dai nat bam jii'p gu Dios nat xi chiimok nat jup duu dhi oi'nga'n.

⁵ Gio ba' mi' nañ pai' jax ba jam aagi'n biipi' dir na ja'pnim kai'ch:

Ba' xib na tu' jax tui'ka',

cham ji'xdha' aaya' pim bhammi dir na pim pai'x jijikgim bap tui'ka' git.

⁶ Dhi' gu bijik dir kam jich bopxi kat ja aagit jup kai'ch na mit cham ji'xkat mi' pui' jii tu' ka'm tiigik na jax tii pup ja titdaimik guch Gi'kora', pui' ku mit ba' cham ji'xdha' bhammi dir ai Kanaan nam pai'x jijikgim bam jii'pdha' git. ⁷ Ku ba' gu' xib pui kapup jix bhaai' ji no' jaroi'x jimiim jix dhaam na pai' gammijix jikgim bap tui'ka', ja'pji dai na mi' pui' xi jimia' na jax tum a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n gu Dios, pui' nat jax tu ua'nak gu Dabii jix io'm gatuum nat pai' dhuuk pu'ñi ja'k tu ja jii guch bopxi kat, na ja'pnim kai'ch:

No'm tu jam a'gi'n gu ñio'ki'n gu Dios,

xi moimkada' pim gu jam jujur na pim ba'x maatit kəeji na jax kai'ñkam jup jum kai'ch mi' pui' ba jimia'.

⁸ Gu' na pai' ja'k tu aa' xib gu Dios nach aichdha' nach pai'x jijikgim bach jii'pdha', cham tu' mu ja'k ka tu aa' ji Kanaan na mit pai' ai gu Israel kam ja'tkam xi ja koodak gu mi' oi'ñkam jix io'm gatuum nam mu xim tulhiiñaimik gampix jix chu gak kir. Na gu' no' mi' pix tu aagit jup kai'chdha' git, xib cham tu' ja'p ja'k jup ka tuch iimchu'nda' git. ⁹ Gu' xib aach pui'ch chitda ji na jumaip jix jai'ch nach pai' gammijix jijikgim

bach jüpi'ñka' nach jik' ba ti jügi'n buiñor guch Xoi'kam, nach pai' cham tu' bhaan kach chulhiñdha', na pai' joidham jix chu uañ. ¹⁰Na ba' gu jaroi' no't bhammi ba ai, gammijix jikgim bam jüpi'ñka', cham pai' tu' bhaan ka magoonka', ni ku pai' ka tu juanda', ja'p na jax gu Dios nat gu' pum jüip jano' nat xi chiimok nat jup duu dhi oi'ñga'n. ¹¹Ba' aañ jam guguuxi'n jüñ jaaduñ na nim cham oodat mui' xi bua'tgida' na jax jix aa' guch Gi'kora' na pim ba' bhammi aaya' na pim pai' gammijix jikgim bap tui'ka', na cham pui'p tu jam dooda' na jax guch bopxi kat Israel kam ja'tkam na mit cham jixdha' bhammi dir ai nat pai' tii ba tu ja iimchudak gu Dios nam pai'x jikgim bam jüpi'ñka' git, na mit gu' cham mi' pui' jii na jax jix aa'.

¹²Na gu' dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'n gu Dios na tum a'ga xib, tu maak iimda' nañ ki'n gammiji pu ba duaka'x bhai'n chaatit, gio na bixchu'x aichu'n na pu tu duña'. Ja'p ji buusan nax io'm jix mu'uuk, cham tu' pui' na jax gu tēb kuxiir na bixxik dir jix mu'muk. Dhix bhai'm kai'chdham ñi'ook jix bhai'ch mattu'nka' na jax jir tu'm ka' guch ii'mda', gio nach jax jich aa'nda', gio ba' nach tu' jax jix dhuñiik ka', gio biix jix bhai'ch mattu'nka' na cham jir am nach tu' jax bua't oipoda'. ¹³Cham jixkat tu' ixchoidha' ich gu Dios, sia kuch pui'ch aa' na chi cham maat nach tu' jax bua. Jax gi dhui na gu' gui' biix ti niidhat jup tu'ii' nat jik' tu'p tu duu. Kagit na gu' ka ja aag-iñdha' biix gu ja'tkam nam tu' jax buimik nam duduakat ja tutku' bhaan no't ba tum kuugalh ya' dhi oi'ñga'n, na gu' kai'ñkam biix jix bhai'x mat ka' nam tu' jax buada'.

Gu Jesusu jich Xoi'kam na pui' ji buusan na jax gu ja ge'kam tuk gui' nam bhai' ge' chiop tu juan bhaankam gu Dios

¹⁴Gu Jesusu jich Xoi'kam nar Maraa'n gu Dios, pui' ji buusan na jax gu ja ge'kam tuk gui' nam bhai' ge' chiop ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, na bhammi ba daax dhaam sonpan gu Dios, nach a'mkam ñiok. Jum aa' ba' nach dai gui' pix buiñor jix biiñak ka' gammiji. ¹⁵Gui'ch palhbui'ñka' no'ch tu' bhaan cham ka xi ja watu', na gu' guch Xoi'kam na pui' ji buusan na jax gu ja ge'kam tuk gui' nam bhai' ge' chiop tu juan, jix bhai'x maat na

giilhim jir tulhiñnara' ya' dhi oi'ñga'n, na gu' diilh pui'p jum tulhiñnaimik jano' na ya' xi oilhimik. Tii mamai'chimik gu ja'ook na sap ba'm ua'tulhdha' git, gu' ji nat gu' cham jixkat ma'iich. Ba' cham tu' bhaan jum ua'tulhdhak guch Xoi'kam, pui' kuñ ba'p kai'ch nax maat na giilhim bixchu' bhaan tu mamai'chik gu ja'ook ya' dhi oi'ñga'n. ¹⁶Ba' aañ jam guguuxi'n jüñ jaaduñ na pim jix io'm mui' xim biiñkada' buiñor gu Dios jich Gi'kora' na bhammi daax dhaam, na jaroi' joidham jix chu joi'gi'n, na ba'ch palhbui'ñka' no't tu' bhaan tii ba jich ma'iich gux buam jum duukam, na gu' gui' joidham xich joi'gi'n biix ji'ma'n.

5

¹Gu jaroi' nar ja ge'kam tuk ka' gui' nam bhai' ge' chiop ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, pu kai'ñkam mi daaxix ka' na ja a'mkam ñiokda' gu ja'tkam jix dhaam ja'k buiñor gu Dios, gam na tu makgirxi'ñdha' gu sasoi' ja a'mkam gu ja'tkam, na ba' pu'ni duuji tu ja uañi'ñka' gu Dios gu ja ua'tulhdhara'.

²Gammiji soi' tii'ntu'nda' gu Dios ja a'mkam biix gu ja'tkam na siamri tu ja uañi'ñka' gu ja ua'tulhdhara', na gu'x ja joi'gi'nda', na gu'x mat ka' nax chu xijai nañ duaka', tu' nañ pix bhaan gai ba gixia' gu'. ³Pui' ku ba' gui' na pu'ni mi' tu juanda' chiop, gammiji nabap tanoolh tu makgirxi'ñdha' gu sasoi' gu Dios ja a'mkam biix gu ja'tkam gio diilh, na ba' pu'ni duuji tu ja uañi'ñka' gu Dios gu ja ua'tulhdhara'.

⁴Ku ba' gu' dhi' gu Dios ji no't pu chu'm ki'n bhaan ba ti tii gu jaroi' na ba' pu'ni bar ja ge'kam tuk ka' gui' nam bhai' ge' chiop tu juanda', cham tu' na diilh pix no'x aa' pai' na duuk ilhii'ñdha'. Ja'p na jax bijik gui' na Aroon tiigich, nat gu' Dios pu chu'm ki'n bhaan ti tiigik dai na pu'niir ja ge'kam tuk ka' gui' nam mi' tu juanda' irban dir gu jannulh ba'aak nam ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu makgirxi'ñdha' gu sasoi' gu Dios, cham tu' diilh pix. ⁵Gu' ba' gu' Jesusu jich Xoi'kam pu'ni ip xib, gu Ge'kam Dios pu chu'm ki'n bhaan ti tii na ba' xib pui' ji buusanda' nar ja ge'kam tuk ka' gui' nam bhai' ge' chiop tu juan, cham tu' nat pai' dhuuk ilh diilh nat pu chu'm ki'n jum dai. Na gu' ja'pnim kai'ch mi' na pai' tu

ua'nix gu ñio'ki'n gu Dios na dhi' aagit jup kai'ch:

Aap jir ji'n mar,

ge'kam ki'n jum a'm ba ti niidhim iñ.

Aañ jir jum gi'kora'.

⁶ Gio ba' moo jumai kap ja'pnip jum kai'ch: Ya' dir ja'p ja'k gammiji pui' ba ji buusanda' ap na jax gui' na Melkisidek tiigich na ja palhbui'ndha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios.

⁷ Jano' na ya' xi oilhimik guch Xoi'kam, palhbui gu Ge'kam Dios na bixchu'x aichu'n na pu ñuñia' na jax dhui nakga' nam bax mu'aak gu ja'tkam, na gu' ge'kam ki'n soi'm ilhdhat suakit soi' tii'ntu'nda' na palhbuidha'. Palhbui ip ba' gu Dios gu Maraa'n jich Xoi'kam, na gu' mi' pui' tu kuugalhdhim nat jax tiidak bha joot. ⁸ Ba' sia kut jax gi-ilhim jum tulhiñaimik guch Xoi'kam, bix mi' pui' tu kuugalhdhak na ji'k jax jix aa' guch Gi'kora'. Na gu' na bar maa'nkam, ba maat na jax ja'k tu' ka'm jum niniñ' gu Dios, sia ku gu' pu bijik dir jix maat, na gu'r Maraa'n. ⁹ Gu' ba' nat gu' cham ji'xdha' pai' dhuuk tu' bhaan jum ua'tulhdhak buiñor gu Dios, bix mi' pui' tu kuugalh na jax jix aa', ba' pui' ja'k duu gu Dios nar am na ja a'mkam mukia' gu ja'tkam, na tu ja namkixdha' gu ja ua'tulhdhara', na ba' mi' dhir pu'ñi duuji bax bhaai'n ka' nam jimia' jix dhaam nam pai' gammijix jijikgim bap tui'ka', gui' dho ji nam ji'k soi'm ilhdhai ti jii'ndha' buiñor gio nam mi' pui' jimia' na jax jix aa'. ¹⁰ Gio pu chu'm ki'n jup dai ip gu Dios gu Maraa'n jich Xoi'kam na ja'p ji buusanda' na gu ja ge'kam tuk gui' nam bhai' ge' chiop tu juanda', ja'p na jax jir tu'm kat gui' na Melkisidek tiigich.

Nach jax ja'k jix io'm machia' gu ñio'ki'n gu Dios

¹¹ Mui' ka bi'lix ji gu' gui' nañ ji'k tii xi chu jam a'gidham jiñ jaaduñ, gu' ji na gu'x xijai nañ jam aagi'ndha' na pim jax ja'k jix bhai'x maatit kaaya', na pim gu' cham bix maatit kaaya' no'n mui' pix tiip xi jam aagi'n. ¹² Tii bar am kat ji gu' na pim jix bhai' bax mat ka' git dhi ñio'ki'n gu Dios na jax pik kai'nkam jup jum kai'ch, am jai' ba tu mamtuxi'ndha' pim git, nat gu' dhi' mui' ba jur jano' dir na pimti pai' dhuuk kek dhix bhai'm kai'chdham ñi'ook ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam. Gu' ji na gu'

cham, pui jam a'm jum aa' ji gu' na jaro'i jam aagi'ndha' na jax pik kai'nkam jup jum kai'ch dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'n gu Dios. Ja'pni pix ji buan japim kia' na jax gu a'aalh gui' nam jix io'm kar a'lhich ka', nam pu chakui io'gi'ndha' gu timkall, dai bii'm nam io'da'. ¹³ Ja'pni dho moo ji buan japim na jax gu a'aalh gui' nam kia'pix maaxilhia', nam chakui mat ka' na tu'r jix buam jum duukam gio na tu'r jix kii'p jum duukam. ¹⁴ No'm bar ge'ger ja'tkam gu'x bhai' bax mat ka' am ji gui' nar jix buam jum duukam gio gui' nar jix kii'p jum duukam, nam gu' bixchu' ba tu machia'. Gio gu' bix aixim tu'm ba tu kua'da' am gu koi', cham tu' dai bii'm kia' na jax nam jir a'lhich kat.

6

¹ Jiñ jaaduñ, ja'ppi nach jix io'm mui' xich mamtuxdha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n gu Dios jax chu'm nach chakui maat, nach ba' mi' dhir jix bhai' ba gi'lhia' guch i'ii'mda' bhaan. Aañ tii cham tu' bhaan ka xi chu jam a'gidham ji na mit jax tuch a'gi jano' na chich ba' ba ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam, pui' na jax nach saak cham jix buam ka tu buada' na tu'r ua'tulhdhara', gio nañ jax ja'k jix io'm mui' xix biiñak ka' buiñor gu Dios. ² Piam pui' na jax nach jax ja'k saak jich bopkonda' suudai' ki'n no' chich ba ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam, piam nach jax ja'k tu ja daa'xi'ndha' guch Xoi'kam jii'gi'ndham. Gio tii cham kam aa' nach pui pu chu'm jup tu a'gada' nam cham xiim bix duduadii baapmigia' gu koi'ñ-ga'n, nam ba' mi' dhir bhammi ba aaya' na pai' daaka' guch Xoi'kam na ja aagi'ndha' nam tu' jax buimik nam duduakat ja tutku' bhaan, nach gu' dhi' bix jix bhai' bax mat ka' git nach bijik dir ba ti jii'gi'n. ³ Gu' xib jai' ji nach bhaan jup ba tu a'gada' git gu ñio'ki'n gu Dios nach chakui maat, saalhiom ji chi ba', no' pui'p jix aa'nda' git guch Gi'kora'.

⁴ Ba' gui' nat ji'k ja a'm bam tajaa gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda' nam jix chu maax kir bap tu'ii', nat ji'k jix ja joi'ndak ja a'm ti tii gu Dios, ⁵ gio na mit joidham kek gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam, nam gu' bax maat na bixchu'x aichu'n, gammiji mi' pui' jii'mda' am na jax jix aa gu Dios. ⁶ Gu' ji no' mit gu'x oodak gio ja'k jup suulh nam giox

buam jup ba tu buada', dhi' pu chu'm gu ja'tkam cham ji'xdha' mi' pui' ka jimia' am na jax jix aa' gu Dios, sia jaroi' tii giop ba ja guguuxi'n, nam gu' cham tu' pui' soi' kam ilhii'ndha' buiñor guch Xoi'kam. Tu' pix ba ilhii'ndha' am no' pui' tii xi chu ja a'gi'n gu jaroi', ba' ja'p ji buusnia' nam giop ba sissapa' kuruus ta'm guch Xoi'kam, nam gu' giilhim biix aixim pix ba ai'chuxi'ndha' ja kaixdhat gu jai' ja'tkam na jax jano' na mit pai' dhuuk mua. ⁷Ja'pni pix ba ji buusan na jax dhi dibür na mi' pu bhaan baapkidha' gu suudai' na pai' dhuuk bha duukda'. Na gu' no' joidham dai gux kii'p jum duukam mix joi'n, joidham jir jix kii' dibür ka'. ⁸Gu' ji no' gu' dai gu tu'x bii u'uux jix jo'ii' mix joi'n na cham tu'r jix kii' sai', dhi' dho gi gu' cham tu'x kii' dibür ka' ji. Ba' gu jaroi' no' pu'ni pix ja'k ji buusan, am ti'ñchoka' nam mu bua' tai chí.

Nach jix biñak ka' buiñor guch Xoi'kam nach ba' bhammi aaya' jix dhaam

⁹Ku ba' gu' aañ ilhii'n ji na pim aapi'm cham tu' mu ja'k jup tui'dhi'n jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pai' ja'k mai'x chi giixi'. Silh bhüchu' pim ji na pim pai' gammijix jijikgim bap tui'ka', cham jum aagat nañ pu'ni chu'm tu jam a'gi'ndha'. ¹⁰Tii' na pim gu' joidham jir jix bhabbai'kam, jix ja joi'ndat ja palhbui'n japim gu jai' nam pui'p ti jijig'i'n buiñor guch Xoi'kam ki'n gu tu' na ja a'm jum aagaidha'. Dhi' ji ba' bhaan bax maati' na jam a'm ti nii'n gu Dios na joidham jix chu joi'gi'n. ¹¹Ba' aañ jam guguuxi'n jii jaaduñ na pim cham mik buppada' na pim jax ba duiñchu' xib jano' juugit na pai' dhuuk tum kuugaldha' ya' dhi oi'nga'n. Dai na pim pix am ti niirda' na pim jimia' na pim pai' tu iimchudhix na pim saak pai'x jijikgim bap tui'ka'. ¹²Gammiji pim cham oodat pix bhaan ji baapmigidha' na pim jax ba duiñchu', mi' pim pui'p xi bhüchgida' nam jax tu jim gi'ui' nam tu' silhkam tu' ka'm niidhat gu Dios mi' pui' ba jiiim na jax jix aa', nam ji'k jix aik jix dhaam nat pai' tu ja iimchuda guch Gi'kora' gui' nam ji'k pu'ni tu' ka'm tigia'.

¹³Jano' nat tu daax gu Dios gu Abraam na saak mui' bopxichuda', diilh xi chum daaxdhak na pui' tu duñia', na gu' cham tu' jumaip jix jai'ch ka' gux io'm ge'kam na jai'p jix mat ka' na pui' tu duñia'. ¹⁴Ja'pni

bo na titda: "Aañ mui'm bopxichuda' cham daaxix kam. Ba' joidham jix bhai' tu ja jimia'." ¹⁵Ba' gu Abraam cham pai' jax kai'ch na pui' ji' titda gu Dios, dai na soi'm ilhdhat pix ti niir na pui' ji chu buusnia' na jax titda. Pui' dho ji chu buus mikkat na jax titda. ¹⁶Ya ja'p gu ja'tkam no'm jix aa' nam silhkam jup kai'chdha' gu tu', jum aa'nda' nam bhaankamu'n pu kai'chdha' gu jax chu'm ge'kam na ba' bhaan jix maati' ka' nar silhkam ka', ba' pui' tu tui'ka' no't pix pu'ni jax ba tii. ¹⁷Ba' jano' nat pai' dhuuk pu'ni tu daaxdhak gu Dios gu Abraam, bhaankamu'n diilh pu titda na ba' bhaan jix maati' ka' na silhkam pui' tu kuugaldha' nat jax ba ti'n, gio na silhkam ja makia' gu bopxi'n no' mit ba mui'dha gui' nat tu' ba ja iimchuda. ¹⁸Xib jach dho ba' bax maat jii jaaduñ na gu Dios jich Gi'kora' cham ji'xdha' iat, jir pui' ka' jax no't ba tii. Dhi'ch ba' bhaan jix bhai'ch chaat ka' nach ji'k buiñor ba ti jijig'i'n, na gu' cham tu' pix jap kai'ch nat tuch iimchuda na bhammich aichdha' nach pai' gammijix jijikgim bap tui'ka', gio nap kai'ch na gammijich nuukdaidha' nach ji'k ya' ka oipo dhi oi'nga'n bhaan. ¹⁹Ba' cham jax jich aa' ich kia' gu xib, jir maa'n nach jax biix jich jujur ki'n jix biñak kat buiñor guch Xoi'kam ti niir nach baidhika' nat pai' ja'k tuch iimchuda nach aichdha' gatuuk, bhammi na pai' joidham jix chu uañ. Dhi'ch ba' bhaan cham ji'xdha' kuu' ka jimia', pui' nach jax bax biñak ka' buiñor. Dhi' dhi ni'look ja'pni ji buusan aach jich bui na jax gui' na ki'n bulhka' gu kanuub na cham maakam ja'k nui'niika' gu jibiihl. ²⁰Jix dhaam nach pai' tu iimchudhix, jir bhai' nat pai' ja'k bhii guch Xoi'kam nat ya' dir miji ji dhuu. Aach bhammi pix jup ji bubuakia' nach pai' dhuuk ya' dir mui'p ji jimia'. Guch Xoi'kam xib bhammi daakat jich a'mkam niok buiñor guch Gi'kora', na gu' pui' ba ji buusan na jax gu ja ge'kam tuk gui' nam bhai' ge' chiop tu juanda' nam ja palhbui'ndha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, ja'p na jax jir tu'm kat gui' na Melkasidek tiigich bijik.

7

Guch Xoi'kam na pui' ji buusan na jax gui' na tu ja daañxi'ndha' gu ja'tkam na jax jir tu'm kat gui' na Melkasidek tiigich bijik

¹Gui' na Melkasidek tiigich bijik, Saleem ti tiigim jir ge'kam kat, gio ba' na tu ja daa'xi'ndha' gu ja'tkam jix dhaam bui'nor gu Dios. Ba' maa'nnim na gu Abraam kia'pix ja'k ba giixchu' nat tu kokdarak ja bui ji'kchi gu ge'gerkam, gui' ji' Melkasidek nammi gama ja'k namkik xi chu daa'xidhak nax bhai' tu jimia'. ²Ba' gu Abraam xi chu maa gu Melkasidek gui' na ji'k bhaan bipio' gu Dios gui' nat tu ja boosgi gu ge'gerkam nam ba tu ua'kat nat xi ja ko'ktulhdhak. Ba' gu pui' na jax tiigich Melkasidek ja'p kai'nikam jup jum kai'ch: Gu ge'kam nax bhai' ja silhka'n gu ja'tkam na jax pix jir am. Gu' ba' mi' na pai'r ge'kam ka' na Saleem ti tii'ka', ja'p kai'nikam jup jum kai'ch ip: Gu ge' kiicham nam pai'x jikgim jup tu'ii' gu ja'tkam. ³Ku gu' gui' gu jaduun pu cham jaroi' maati' j nat pai' dhir ja'k buus, ni nat pai' ba maaxir, gio na jaroi'r taata'n kat, gio ba' na jaroi'r di'ii'n kat, ni ku cham maati' nam jaroi'r kukuulsi'n gio nam jaroi'r bopxi'n. Ni ku cham pai' kaidha' no't muu piam ku dua. Panaas ba' ku pui mu pai' dua sia gu xib na ja palhbui'n gu ja'tkam nam tu daanda' bui'nor gu Dios gam na tu ja daa'xi'n, iam pix pui' ja'k jup ba ji buus na jax guch Xoi'kam na bhaankamu'n ya' oilhimik gu Dios na gammiji pu dua.

⁴Ku gu' gu Melkasidek cham tu'r ja'ppix maa'nkam kat ji, ni ku cham pai' jaroi' tu' pix ilhdhat. Tii' nat guch boxii kat Abraam tu' ka'm tiigik xi chu maa gui' na ji'k bhaan bipio' gu Dios gui' nat tu ja boosgi gu ge'gerkam nam ba tu ua'kat nat xi ja ko'ktulhdhak. ⁵Mi' nat pai' tu ua'nak bijik gu Moisees nat aa'ndhak gu Dios, jup jum kai'ch na sap dai gui' nam ji'k jir bopxi'n gu Lebi' nam mi' tu juan chiop nam ja palhbui'ndha' gu Israel kam ja'tkam nam tu makgirxi'ndha' gu saso' gu Dios, jix bhaai' nam tu ja maakidha' gui' na ji'k Dios bhaan bipio'da' gu tu' nam tu mai'chikda' gu ja'kam, nam gu' pui'p jir bopxi'n gu Abraam na jax gui' nam jir ja'ppix ja'tkam nam cham tu' mi' tu juan chiop. ⁶Gu' gu Melkasidek tii cham tu'r boxii'n ji gu Lebi'. Tii' nat guch boxii kat Abraam xi chu maa gui' na ji'k Dios bhaan bipio' gui' nat tu ja boosgi gu ge'gerkam. Ni gu Abraam kur ja'ppix maa'nkam kat, nam

gu'x bhai' maap jum kekøø gu Dios, pui' kut ba' pui' tu daax na ge'p jum duukam bui'nor jup tu du'nia'. Ba' gu Melkasidek xi chu daa'xidhak ip gu Abraam nax bhai' tu jimia'. ⁷Dhi' ba' bhaan jix maati' na cham tu'r ja'ppix maa'nkam gu Melkasidek. Na gu' gui' na tu daa'xi'ndha' gu jaroi', jix io'm tøkob jup tui'ka', cham tu' pui' na gui' nam tu daa'xi'ndha'. ⁸Gui' nam xib bhai' tu juan ge' chiop nam tu ja daa'xi'n gu ja'tkam gio na ja a'm bi'iim gui' na ji'k bhaan bipio' gu Dios gui' nam tu mai'chik gu ja'tkam, jir tu ko'dam am pix ba'. Gu' mi' pai' u'uan ta'm na tu ua'niix gu ñio'ki'n gu Dios pui' ja'k pix iam jum kai'ch ji na sap gui' ji' na Melkasidek tii' gammiji pu dua, na gu' cham pai' kaidha' no't jup muu. ⁹Ba' gui' nam xib bhai' tu juan ge' chiop na ja a'm bi'iim gui' na ji'k bhaan bipio' gu Dios gui' nam tu mai'chik gu ja'tkam, nam jir bopxi'n gu Lebi', ja'p ji buus ji na mit biix tu maa gu Melkasidek gui' na ji'k bhaan bipio' gu Dios gu tu' nam tu mai'chik, nat gu' guch boxii kat Abraam ja a'mkam pu ba tu maa, ¹⁰na gu' dhi'r boxii'n gu Lebi' gio gu jai'. Pu bhaan bap tui'dhi' am gu Abraam jano' nat gu Melkasidek mui' xi ñam na ja'k ba giixchu' nat tu kokdarak, sia ku mit gu'x io'm gatuuk ba' ka maaxir, na gu' jano' pu pui' ba titda gu Dios na mui' tu bopxicha' cham daaxix kam.

¹¹Bijik gui' nam bhai' ge' chiop tu juanda' nam ja palhbui'ndha' gu Israel kam ja'tkam nam tu makgirxi'ndha' gu saso' gu Dios, nam jir bopxi'n gui' na Aroon tiigich, na dhi Aroon tiigim Lebiip jir boxii'n kat, tu daasak jamit bhaankamu'n gu Dios na jax ja'k tu aagix ka' ja bui biix gu Israel kam ja'tkam nam mi' pui' xi jiiimda'. Gu' ji na gu' dhi' pui' na mit jax tu daasak jano' dhi' ji' nam jir bopxi'n gu Aroon, cham ji'xdha'ch aichdha'x dhaam sia kuch tii mi' pui' xi jiiim na jax jum kai'ch. Ba'm aa' na jumai jai'chdhilhia' gui' na mi' tu juanda' chiop na ja palhbui'ndha' gu ja'tkam nam tu daanda' bui'nor gu Dios, na cham tu' kar boxii'n ka' gui' na Aroon tiigich, ja'ppi gui' ji Melkasidek. ¹²Na gu' no't pu'nim pataasa gui' na jaroi' ja palhbui'ndha' gu ja'tkam nam tu daanda' bui'nor gu Dios, biix jup jum pataasa' gu ñio'ki'n gu Dios, na gu' maakam ba tu daasa', ba' cham tu' pui' ja'k ka tu

aagix ka' na mit jax tu daasak gui' na biipi' dir. ¹³ Gu Ge'kam Jesuus jich Xoi'kam jañ dho aagit jup kai'ch na jaroi' aagit jup kai'ch mi' na pai' tu ua'nix gu ñio'ki'n gu Dios na saak jir boxii'n ka' maadit gui' nam ji'k jir maamra'n gu Israel, na cham tu' maadit bhai' tu juan ge' chiop gui' gu bopxi'n. ¹⁴ Gui' dho na Judaa tiigich jir boxii'n gu Ge'kam jich Xoi'kam. Biix gui' nam ji'k jir bopxi'n gu Judaa, cham tu' maadit mu ja'p tu juan chiop na ja palhbui'ndha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios gam na tu ja daa'xi'ndha', na gu' gu Moisees cham pai' jax kai'ch no'x bhaai' nam mu ja'p tu juanda' chiop gui' nam ji'k jir bopxi'n ka' gu Judaa.

¹⁵ Ba' dhich Xoi'kam na pui' ji buusan na jax gui' na mu ja'p tu juan chiop na ja palhbui'ndha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios gam na tu ja daa'xi'ndha', pui' ja'k jir tu'm pix iam na jax gu Melkasidek gui' na tu ja daa'xidhat bijik gu ja'tkam, ¹⁶ na pu cham jaroi' maat na jax chu'm jir boxii'n kat gui' nam ji'k jir maamra'n gu Israel, gio na pu cham jaroi' maat no't muu, ka' ba' pui mu pai' dua. ¹⁷ Na gu' ja'pnim kai'ch mi' na pai' tu ua'nix gu ñio'ki'n gu Dios na guch Xoi'kam aagit jup kai'ch:

Aap xib dir ja'p ja'k gammiji pui' ba ji buusanda' na jax gu Melkasidek gui' na tu ja daa'xidhat gu ja'tkam bijik.

¹⁸ Ba' nat ji'k jax chu daasak bijik gu Moisees na tu aagix ka', biix mi' pix ja'p ji bi.

¹⁹ Na gu' dhi' na jax ja'k tu daaxix, cham ji'xdha' uana' git guch ua'tulhdhara', na gu' cham tu' bhaai'. Xib gu' na chich ji'k kœk gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n gu Dios mi' pui' ba jiim, ba uañchudhix ji guch ua'tulhdhara', ba' dai nat ba tuch iimchuda gu Dios na bhammich aichdha' nach pai' gammijix jijikgam bap tui'ka'.

²⁰ Diihl gu Dios pui' ja'k tu dai na gu Mara'a'n jich Xoi'kam gammiji pui' ji buusanda' na ja palhbui'ndha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios gam na tu ja daa'xi'ndha'. ²¹ Gu' gui' nam bijik bhai' tu juanat ge' chiop, cham pai' tu' pui' ti'ik ji gu Dios no'm gammiji ya' pu ja palhbui'ndha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gam nam tu ja daa'xi'ndha'. Gu' jano' na pai' dhuuk bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, silh pu

tu aa' ji na gammiji pui' ji buusanda' na jax gui' na ja palhbui'ndha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios gam na tu ja daa'xi'ndha'. Pui'm kai'ch gu ñio'ki'n mi' na pai' tu ua'nix na ja'pnim kai'ch:

Ja'pni kai'ch guch Gi'kora':

“Aap gammiji pui' ji buusanda' na jax gui' nam bhai' ge' chiop tu juanda' nam ja palhbui'ndha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios gam nam tu ja daa'xi'ndha'.”

Cham pai' dhuuk ka pataasa' gu Dios gu pui' nat jax ba tii.

²² Pui' ku ba' xib gu Jesuus jich Xoi'kam pui'ch chitda aach nach ba ti jii'gi'n buiñor na xib ba' bax bhaai' nach aaya' buiñor gu Dios. ²³ Gu' gui' nam bijik ja palhbui'ndha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios gam nam tu ja daa'xi'ndha', cham tu' pui' ja'k kai'chit am jia, gio gu mui' jai'chdhirik jamit, cham tu' na tu' maa'n, nam gu' pix ji ko'iidha', nam gu'r tu ko'dam kat pix.

²⁴ Gu' gu Jesuus jich Xoi'kam na xib pui'p ji buusan, cham pai' dhuuk ka mukia' ji, gammiji pu jai'ch ka', cham pai' dhuuk jum pataasa'. ²⁵ Ba' dhi' ya' dir ja'p ja'k pu gammiji bax bhaai'n ka' na ja baidhika'x dhaam buiñor gu Dios ji'k nam mux jimiik ka', na gu' dhi' ya' dir ja'p ja'k gammiji pu ba jai'ch ka', nach a'mkam ñiokda' buiñor gu Dios.

²⁶ Dhi' ji' ji pu'ni chu'm nach a'm jum aa' na pui'm tiiti'nda' nar ja ge'kam tuk gui' nam bhai' ge' chiop ja palhbui'ndha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios gam nam tu ja daa'xi'ndha' na jax jir tu'm guch Xoi'kam, na joidham jir jix uañ, cham pai' tu' bhaan jix ua'tulhdhix, ni ku cham pai'x buam tu bua na tu' cham jir ki', na xib bhammii ba daax dhaam jix io'm Ge'kam ki'n nat ya' dir maaxir ja bui gu ja'tkam jix u'ua'tulhdhix kam. ²⁷ Ku gu' gui' cham tu' pui' ja'k jup tu bua ji nam jax chu bua't gui' nam bijik jir ja ge'gerkam tuk kat gui' nam bhai' ge' chiop tu juanat nam ja koodat gu sasoi' makgirxi'ndha' gu Dios gammiji nabap tanoolh, na ba' tu ja uañi'nika' gu diihl ja ua'tulhdhara' gio ba' gu ja ua'tulhdhara' biix gu Israel kam ja'tkam. Gu' dhich Xoi'kam nañ jaroi' bhaan tu a'ga cham ji, maa'nnim pix ji nat tu makgirxi gu Dios, pu daipu'. Dhi' ki'n pu gammiji

ba tu ja uañdhix gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam, nat gu' diilh tukga'n makgirxi gu Dios, cham tu' gu saso'. ²⁸Na gu' gui' nam bijik ja palhbuidhimik gu ja'tkam nam tu makgirxi'ñdha' gu saso' gu Dios gam nam tu ja daa'xi'ñdha' nat ja darsak gu Moisees, cham ji'xdha' uañchudak jamit ji gu diilh ja ua'tulhdhara', gammiji pix jum ua'tulhi'ñdha' am ja'p na gu ja'ppix ja'tkam. Ba' na gu' tiix aa' gu Dios na maadit git jax chu'm na cham ua'tulhdhix ka' na pu chu'm ki'n daaka', ba' gu Mara'a'n jich Xoi'kam nat cham pai' dhuuk jum ua'tulhdhak jano' na ya' xi oilhimik, pu chu'm ki'n dai guch Gi'kora' na sap pu'ñi gammiji pui' ji buusanda' na jax gu ja g'e'kam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop tu juanda' na tu ja daa'xi'i'ñdha' gu ja'tkam gio na ja palhbui'ñdha' nam tu daanda' buiñor gu Dios.

8

Nax io'm jir jix kii' guch Xoi'kam na xib pui' ji buusan na jax gu ja g'e'kam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios gam nam tu ja daa'xi'i'ñdha'

¹Na tu'x io'm jir joidham dhi' nach ji'k tu' bhaan tu a'ga xib, dho nach maadit ba bia' gui' na ja'p ji buusan nar ja g'e'kam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop tu juanda', na bhaami ba daa jix dhaam sonpan gu Dios kii'n dir ja'k, na gammiji jich a'mkam ñiok, dhi' ji'x io'm jir joidham aach jich bui. ²Gu Jesusus jich Xoi'kam jañ dho aagit jup kai'ch na bhammi ba daa nat pai' kii' gu chiop guch Gi'kora' na joidham jix chu uañ, cham tu' pui' na jax ya ja'p nam pai' tu chichiopi' gu ja'tkam. ³Na gu' ya' dhi oi'nga'n gui' nam bhai' tu juanda' g'e' chiop, pu kai'ñkam pix mi darka' am nam tu ja daa'xi'i'ñdha' gu ja'tkam gio ba' nam ja palhbui'ñdha' nam tu makgirxi'ñdha' gu saso' gu Dios. Ba' gu Jesusus jich Xoi'kam na pui' ji buusan na jax gui' nam bhai' g'e' chiop tu ja daa'xi'i'ñdha' gu ja'tkam gio na ja palhbui'ñdha' nam tu makgirxi'ñdha' gu saso' gu Dios, jum aagit ji na tu' xi makgirxidha' gu Dios. ⁴No' git pui' ya' oirida' dhi oi'nga'n bhaan gu Jesusus jich Xoi'kam, cham tu' pui' bia'ka'm git gu ja'tkam no' gui' ja'p jup ji buusan na jax gui' nam bhai' g'e' chiop tu ja daa'xi'i'ñ gu ja'tkam gio na ja palhbui'ñ nam tu

makgirxi'ñdha' gu saso' gu Dios. Nam gu' mui'x jai'ch gui' nam bhai' g'e' chiop tu ja daa'xi'i'ñ gu ja'tkam gio nam ja palhbui'ñ nam tu daanda' buiñor gu Dios, daipu' gui' na jax chu'm pix ja aa' mi' nat pai' tu ua'nak gu Moisees nar am nam pu chu'm ka'm tu juanda'. ⁵Ba' biix nam ji'k tu' jax bua gui' nam ya' darka' gui' nam bhai' g'e' chiop tu ja daa'xi'i'ñdha' gu ja'tkam gio nam ja palhbui'ñdha' nam tu daanda' buiñor gu Dios, iam pix pui' ja'k tii xi chu bua am nat jax aa'ñdhak bijik gu Dios gu tujuandam tugi'ñ Moisees, nar pu chu'm na jax tum bua bhammix dhaam, pui' na jax tu tu'ii' bhai' na pai' tu chiopi' gu Dios. Na gu' jano' nat pai' dhuuk chia gu Dios gu Moisees na kiisa' gu jannull ba'aak mi' na pai' dhir mu daanda', nax io'm jix chu xidhuu ka', jup titda: "Pu chu'm jap moop duña' gu chiop mi' na pim pai' dhir bha tu daanda' jiiñ bui na ñich jax chu'm jum tii'ñchoda bhammi oidha' ta'm nach pai' xi chu a'gimik." ⁶Gu' dhi' na jaro' ba daaxix xib nar ja g'e'kam tuk ka' gui' nam bhai' g'e' chiop tu ja daa'xi'i'ñdha' gu ja'tkam gio nam ja palhbui'ñdha' nam tu makgirxi'ñdha' buiñor gu Dios, jix io'm jir jix kii' ji, gio gu' pui' ja'k ba duu na ya' dir ja'p ja'k maakam ba tu aagix ka', cham tu' nat jax ja'k tii tu ja daaxdhak gu Moisees biipi' dir. Gu xib gu' pui' ja'k duu ji nach jax ja'k jix bhai' maa'n ñi'look bap duuka' gook dit gu Dios, gam nach a'm ba tu bi'ya' gui' nat tu' tuch iimchuda.

⁷Na gu' bijik nat tii tu ja daaxdhak gu Moisees gu Israel kam ja'tkam nam jax ja'k tui'ngida', ja'p ji buusan na dai daaman pix tu ja uañi'ñka' gu Dios gu ja ua'tulhdhara', irban dir ja'k ba' pu cham, siam chi moo mi' pui' tii xi chu kuugalhdhidha' git. Maakam aagit na duña' gu Dios na ba' pu'ñi duuji biix dappaam tu ja uañdhix ka' gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam, ba' ja'p ji buusnia' na sia irban dir ba tu ja uañdha'. ⁸Gio ji nam gu' cham tu'x bhai' mi' pui'p jiiimda' gu Israel kam ja'tkam nat jax ja'k tii tu ja daaxdhak gu Moisees. Tii dho mi' pui' xi chu buada' am ji'x na jax ja chianda', gu' ji na gu' pui' nam jax bam ua'tulhi'ñdha'. Ba' pui' ja'k tii gu Dios na jax chu'm tanoolh pui' ma tu duña' na jax ja'k jix bhaai' na tu ja uañdha' pu biix dappaam gu ja ua'tulhdhara', pui' na jax bam kai'ch gu ñio'ki'ñ mi' na pai' tu

ua'nix na ja'pnim kai'ch:

Kam aajim moo nañ pai' dhuuk maakam tu jam daaxdha' na pim tui'nigida' aapi'm na pim jir Israel kam ja'tkam gio aapi'm na pim jir bopxi'n gu Judaa,

maakam ba tu aagix ka' mi' dhir ja'p ja'k.

⁹ Ku gu' cham tu' pui' ja'k ji kia' nat jax ja'k tu ja daaxdhak gu Moisees jiñ a'mkam nam tui'nigida' gu jam bopxi kat bijik na mit cham ji'xkat mi' pui' jii,

sia ku nich tii ja palhbui nam bha bubuakia' mu dir Ejipto nam pai' tu ja juantudat.

Pui' kuñ ba' cham ja a'm ti niidhidhat ji'k tanoolh.

¹⁰ Gu' dhi' matgam nañ jax ja'k illhi'n xib nañ tu daasa' jam bui aapi'm Israel kam ja'tkam na tu aagix ka',

cham tu' pui' ji kia' na jax jano'.

Xib jañ ji jam jujur am ua'na' ji guñ ñi'ook, ba' gammiji t'i'ñchot mi' pui' jii'mda' pim nañ jax jix aa'.

Aañ jam buip tui'nigida' gammiji, gio aapi'm mu dir bha ja'k jiñ buip tui'nigida'.

¹¹ Cham kam aa'nda' na pim jum a'aagi'ndha' biix ji'ma'n nañ jax jir tu'm kam pi'am nañ jax ja'k jix aa' na pim tui'nigida',

na pim gu' biix ji'ma'n jix bhai' bax mat ka' guñ ñi'ook.

Jix bhai' bax mat ka' pim ip nañ jax jir tu'm kam,

biix jam jix mat ka' na ji'k ja'tkam,

sia gui' nam jir ge'gerkam gio gui' na cham.

¹² Gio gammiji pix jañ ba tu jam uañi'ñka' gu jam ua'tulhdhara',

sia pim chi moo jax ge'kam ki'n jum ua'tulhi'n,

panaas ku pim moo pu cham pai'm ua'tulhi'ndha'.

¹³ Ba' na pui' kai'ch gu Dios na maakam ba tu daasa', dhi' bhaan jix maati' na cham tu' ka bhaai' nat jax chu daasak gu Moisees biip' dir, ba' cham xiim cham pai' maati' ka' na jax ja'k tu aagix kat.

9

Na jax tu tu'ii' bhai' ge' chiop nam pai' dhir tu daan gu ja'tkam buiñor gu Dios gio bhammix dhaam na pai' tu chiopi' gu Dios

¹ Gu Dios aa'ndhak bijik gu Moisees nam jax ja'k bua't mu daanda' gu Israel kam ja'tkam jix dhaam ja'k na pai'p tu'ii', gio na jax ja'k tu tui'ka' mi' nam pai' dhir tu daanda'. ² Maa'n chia na kiisa' gu jannullh ba'aak, irban ba' sa'iich gu jannullh na ki'n tu kuupka'. Ba' mi' dhir nañ jax mu baakidha', jix chu xidhuu kam tim tiiti'nda'. Maa'n mi kiik gui' na bhaan mimiimda' gu tai na ki'n ti bi'ndhix ka' mijj irban dir, gio ba' moo maa'n gu mees na bhaan jum tua'ba gu xidhuu kam paan. ³ Gu' ba' mi' na pai' se' gu jannullh mijj biipgan dir, jix io'm jix chu xidhuu kam tim tiiti', na cham pik jaroi' mijj bapki. ⁴ Maa'n mi'p kiik gui' na bhaan tum kubhion nar jix uam totbikdam nax dha'ram namiik, gio ba' gux xidhuu kam kaaja mi'p daa na biix kap juulhdhix gux uam totbikdam. Mijj irban dir ba' gaamix maa'n gu alhi'ch ja'aa na pui'p jir jix uam totbikdam na bhaan mi jim gu koi' na manaa jum tiiti' na ja'p tu'm na gu jabook kib. Gio ba' moo gu oxia'n gu Aroon mi'p jim jix xidhuu kam kaaja ta'm na joidham jix iipun, gio gu ko'kmarak joodai na bhaan tu ua'nix gu ñio'ki'n gu Dios. ⁵ Ba' bha daam dir gu kuuparga'n bha tuut am jup duiñxim gook gu noonbi'n gu Dios, pix am iin am ja kakarbo ki'n gu kuuparga'n gu kaaja. Dhi' ba' bhaan jix maati' na ge'kam ki'n mi' ti ni'i'n gu Dios. Ku gu' chi dhi' cham pik jum aa'ji nañ biix jam aagi'ndha' na ji'k tu' mijj ja'p jix chu ja'ch kat irban dir gu jannullh ba'aak, ku gu' pul'jani ja'k tu duu mit jano' gu Israel kam ja'tkam.

⁶ Ba' gammiji nabap tanoolh mi baapakda' am gui' nam pu'ni chu'm ki'n darka' nam tu ja daañxi'ndha' gu ja'tkam buiñor gu Dios, ku gu' dai ji mi' dhir nañ jax mui' ji bakia', cham tu' biix tuukab dir na pai' tu kuup, na gu'x io'm jix chu xidhuu. ⁷ Dai ji diilh gui' nar ja ge'kam tuk gui' nam mi' tu juanda' chiop nam tu ja daañxi'ndha' gu ja'tkam gam nam ja palhbui'ndha' nam tu makgirxi'ndha' gu sasoi', na ba'x bhaai' na mu bapkida' bhijimmi dir jix io'm tuukab dir na pai'x io'm jix chu xidhuu, ku gu' maa'nnim pix ji nabap oidha'. Ba' gammiji na pai' dhuuk mu bakia', ua'da' gu sasoi' ja i'hir na makgirxidha' gu Dios, na ba' ki'n tu ja uañi'ñka' gu ja ua'tulhdhara' biix gu Israel kam ja'tkam gio diilh gu ua'tulhd-

harga'n, nam pu cham ji'x mat ka' nam tu' bhaan jum ua'tulhi'ndha'. ⁸ Ba' gux Dhuudu' kam jix Uań li'mda' pui' ja'k jich mattu'n na sia ku tii ba ja'i'ch nam pai' dhir ja a'mkam nokia' gu ja'tkam buińor gu Dios gui' nam mi' tu juań, pui' pix cham jup bhaai' nam mu baapkia' mi'ji dir na pai'x io'mjix chu xidhuu. ⁹ Gu' ba' gu xib ya' pu'ńi ip aach jich bui, cham ji'xdha' biix dappam uańchudhix ka' guch ua'tulhdhara' sia kuch aach mi' pui' tii na daa'ńchugit tu makgixi'ndha' gu Dios gu sasoi' nam jax tu jimdat gu bijik dir kam, gam siach tii tu maak gui' na ji'k bhaan bipio' gu tu' nach tu mai'chik. ¹⁰ Na gu' dhi' ja'p pix nach pui' ja'k tu buada', koi' pix nach mi'x bhai' buada' gam gu tu' nach i'ya' na pu cham tu' bhaai'n ka' sia kuch tii jax chu bua, panaas ba' kuch bhaan pix ti niirada' na ji'x juugit pu'ńi maakam tu daasa' gu Dios na tu aagix ka' ya' dir ja'p ja'k, cham pai' nach iam uańchudidha' guch ua'tulhdhara' pu chu bua't.

¹¹ Ku ba' gu' xib nat ya' ba ai guch Xoi'kam, cham tu' pui' ji kia' na jax biipi' dir, nat gu' gui' ja'p ba ji buus xib na jax gu ja g'e'kam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop tu juanda' nam tu ja daańxi'ndha' gu ja'tkam gio nam ja palhbui'ndha' nam tu makgixi'ndha' buińor gu Dios. Ba' dhi' pu gammiji bar pu chu'm ka', na gu' bhammi ba daa jix dhaam, bhai' na pai' tu chiopi' gu Dios na joidham jix chu uań, cham tu' pui' na jax ya ja'p nach pai' tu chichiopi' aach. ¹² Guch Xoi'kam maa'nnim pix mu baa bhammi dir tuukab dir na pai'x io'm jix chu xidhuu nat mu tu makgixi'ńmirak gu Dios gu diilh i'ra'n, cham tu' kia' gu kakarbax ja i'ńir gam bhe'mser. Pu daipu' maa'nnim pix nat tu makgixi, dhi' ki'n pu gammiji ba tuch uańdhix guch ua'tulhdhara', bax bhaai' ba' xib nach bhammi aaya' jix dhaam buińor gu Dios. ¹³ Na pim jax bax maat jiń jaaduń na saak gu ja i'ńir gu tutuur gam karbax no'ńi makgixi gu Dios, dhi' ki'n tuń uańdha' guń ua'tulhdhara' sia gu palhiip. ¹⁴ Gu' gi ba' gu i'ra'n guch Xoi'kam nat io'm jir g'e'p jum duukam, pu gammiji ji nat ba tuch uań gu Dios guch ua'tulhdhara' nat pai' dhuuk makgixi guch Xoi'kam. Gux Dhuudu' kam jix Uań li'mda' na gammiji bhaan tajańixchu'ndat guch Xoi'kam

guguux nach a'mkam jum makgirta' buińor gu Dios, na cham tu' bhaan ua'tulhdhix, na ba' pu'ńi duuji dappaam tuch uańdhix ka' guch ua'tulhdhara'. Ba' aach dai nach kaichgit gammiji mi' pui' ba jiińda' na jax jix aa' guch Gi'kora' na gammiji pur Dios.

¹⁵ Jano' nat pai' dhuuk pu'ńi ya' xi e'ek jich a'mkam muu guch Xoi'kam, pui' ja'k xi chu daasak na mi' dhir ja'p ja'k bax bhaai'n ka' nach a'm tu bi'ya' gui' nat tu' tuch iimchudak bijik gu Dios. Pui' ja'k duu ip na mi' dhir ja'p ja'k pu ba tuch uańdhix ka' na chich ji'x g'e' bach ua'tulhdhak, sia kuch gu' pui' tii duińchugit nat jax ja'k tu daasak gu Moisees biipi' dir. Ba' gu xib dai nach a'm ba tu bi'ya' gu g'e'ger jup tum duu'ńkam nat tuch iimchuda gu Dios. ¹⁶ Na gu' dhi' ja'pni jia na jax tum buada' ya ja'p maaxik, pui' na jax gu jaro'i' no't tu iimchuda gu maraa'ń biix na ji'k tu' bia'ka', pui' ja'k tu daasa' u'uan ta'm. Ku gu' chakuir tu gui' ga'n ka' ji no' pui' ka dua gu taata'n, no't ba muu ji na ba' bhaan ba tu bi'ya'. ¹⁷ Chakuir tu gui' ga'n ka' gu bixchu' no' gu' pui ka dua gui' nat tu iimchuda, nań jax ba kai'ch, daipu' nar iimdharma' ka' pix. ¹⁸ Pui' ku ba' moo jano' nat jax tu ja daax gu Dios gu Israel kam ja'tkam nam jax ja'k tu buada' buińor, gu Moisees ja koodak gu sasoi' makgixi na ba' pu'ńi duuji jix bhaai'n ka' na tu ja uańi'ńka' gu ja ua'tulhdhara' sia gu palhiip. Ba' dhi' pui' ji buusan na jax gu jaro'i' no't bhaan ba tu bii gu bixchu' na tu iimchudhix. ¹⁹ Ba' nat pai' dhuuk xi ja aa'ńdhak gu Moisees gu ja'tkam gu ńio'ki'ń gu Dios nam jax ja'k tui'ńgida', mi' dhir ba' baxbhat gu ja i'ńir gu sasoi' ki'n ja jupsusda' biix na ji'k gu Israel kam ja'tkam suudai' palhiip xi bipnadat, biix sia ki'n jupsusda' gu ko'kmarak joodai na bhaan tu ua'ńix gu ńio'ki'ń gu Dios. ²⁰ Jup ja titda ba': "Dhi i'ńir na ńiich ki'n ba jam jupsussa, ja'p jir jum duukam na gu Dios jix aa' na pim pui' ja'k tu kuugalhdhidha' na ji'k jax jix aa' na ba' tu jam uańi'ńka' gu jam ua'tulhdhara'." ²¹ Gio ba' mu ja'k jup tu jupsusda' gu Moisees gam gui' na mi'ji tu daraa irban dir gu chiop nam bhaan tu'x buada' gui' nam mi' tu juanda' nam tu ja daańxi'ndha' gu ja'tkam gio nam ja palhbui'ndha' nam tu makgixi'ndha' gu sasoi' gu Dios. ²² Pui' dho tu duu gu Moisees na jax ja'k titda gu Dios, na sap jum aa' nam i'ńir

ki'n ja jupsusda' gui' nam ki'n tu daanda' buiñor na ba'x kiki' ka', na gu' sap cham bhaai' na ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam no'm cham biix makgirxi'n gu ja i'hir gu sasoi'.

Guch Xoi'kam jix bhaai' na tuch uañdha' guch ua'tulhdhara' nat gu'ch a'mkam bam makgirta

²³ Gu chiop nat kiisak bijik gu Moisees, iam pix jir pu chu'm kat na jax chu'm gux dhaam kam chiop, sia gu tu' na mijix chu jai'ch irban dir. Pui' kut ba' gu Moisees ja koodak gu sasoi' baxbhak gu ja i'hir ki'n tu jupiiis miiji irban dir bhaan gui' na miiji tu daraa nam bhaan tu'x buada' gui' nam mi' tu juanda' na sap ba'x uañ kir tu bi'ya'. Dho jaiñ na gu' ja ja'p dhi oi'nga'n tum makgirtar gu sasoi' bhai' ge' chiop na sap ba'x chu uañ ka', gu' bhammi gi ba'x dhaam na pai'x io'm jix chu xidhuu, jix io'm ge'p jum duukam ji na aa' na tum makgirta', cham tu' gu sasoi'. ²⁴ Bhai' ji' nañ tu aagit jup kai'ch nat baa guch Xoi'kam nax io'm jix chu xidhuu, cham tu' pui' na jax ya ja'p nach pai' tu chichiopi' aach, na gu' gui' Dios jir chiopga'n, cham tu' gu ja'tkam. Tii iam pix pu chu'm xip duu mit gu ja chichiopi' gu ja'tkam na jax chu'm gux dhaam kam. Bhai' ji' ba' daakat jich a'mkam niok xib guch Xoi'kam buiñor gu Dios, na pu tii'ntu'n na tuch uani'rika' guch ua'tulhdhara'. ²⁵ Maa'nanim pix bhai' tu makgirxi guch Xoi'kam gu Dios, cham tu' na mui'kim nam jax chu buada' ya ja'p dhi oi'nga'n gu ja ge'gerkam tuk gui' nam bhai' ge' chiop tu juanda', nam gammiji nabap oidha' mui' ba ji bhiika' gu sasoi' ja i'hir miiji na pai'x io'm jix chu xidhuu nam ki'n jupsusda' gux xidhuu kam kaaja, na ba' dhi' ki'n tu ja uañdhix ka' gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam. ²⁶ Na gu' no' mui'kim ji chu makgirxidha' git guch Xoi'kam gu Dios, ¿cham aa gu' ji'k na kim ba mukia' git dhi' jano' dir nat pai' dhuuk jup duu gu Dios dhi oi'nga'n, kux ba' gu' tu' maa'nanim pix? Dai xib na ya' ba miamlhim na pai' dhuuk tum kuugalhda' ya' dhi oi'nga'n nat ba' bhai' xi jimiiik ya' aach jich bui xim makgirtak jich a'mkam, pu daipu' maa'nanim pix. Dhi' ki'n pu gammiji ba tu uañdhix ka' guch ua'tulhdhara'. ²⁷ Na gu' dhi' ja'pni jia na jax ya ja'p gu ja'tkam, nam gu' cham tu' ko'dat

gio duduadat ya ja'p oipo, ja'pji no't pix ba muu, pu cham pai' ka dodhia', dai jano' na ba tum kuugalhda' ya' dhi oi'nga'n nam ba' duduadii giop bhai'p ji baapmiglia' na bam aaya' na pai' dhuuk ya aagi'ndha' guch Xoi'kam nam tu' jax buimii nam duduakat gu ja tutku' bhaan. ²⁸ Pu'ñii ip guch Xoi'kam jano' nat ya' xi øek, maa'nanim pix jum makgirta jich a'mkam, dhi' ki'n pu ba tu namkix biix maa'n jimdam nam jix u'ua'-tulhdhix gu ja'tkam ya' dhi oi'nga'n. Ba' xib na gio bhai'p jimda', cham tu' na gioch a'mkam jup ka mukia' na tuch ñamkixdha' guch ua'tulhdhara', ja'pji daipu' na bha ja bai'ñimira' pix gui' nam ji'k pu'ñii tu niira na bha ja bai'ñimira' mi' pui' ji jiiimit na jax jix aa'.

10

¹ Gu Moisees pui' ja'k tu daasak bhaankamu'n gu Dios ja bui gu Israel kam ja'tkam nam sap tu makgirxi'ndha' gu sasoi' gu Dios na ba' ki'n tu ja uañi'rika' gu ja ua'tulhdhara'. Ba' dhi' ji' nat ji'k jax tu daasak, iam pix pui' ja'k ip na ji'k jax jum duñia' guch Xoi'kam no't pu'ñii ya' ba ai, na ba' mi' dhir pu biix dappaam tu ja uañdhix ka' gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam. Na gu' gu pui' nat ji'k jax tu daasak gu Moisees nam pui' tu makgirxi'ndha' gu sasoi' gu Dios, cham bhaai' na dhi' ki'n pu biix dappaam tu ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara', sia kum gu' tii gammiji nabap oidha' pix miiji dir ji bapo' nam tu makgirxi'ñ gu sasoi', pui' nam jax bax u'ua'tulhdhix ka'. ² Ba' pux mat ka' am gu Israel kam ja'tkam na cham tu' bhaai' na pu biix maa'n jimdam tu ja uañdha' gu Dios gu ja ua'tulhdhara', sia kum gu' tii tu koodat gu sasoi' makgirxi'ñ nat jax tu daasak gu Moisees, pui' nam jax bax u'ua'tulhdhix ka' nam xim taat ka'. Ba' tii pix miiji dir ji bapo'da' am nam tu makgirxi'ndha' gu sasoi'. ³ Ku gu' dhi' pu ja'p pix ji ba' nam tii xi chu makgirxi'ndha', panaas ba' nam jax dhui pix bhaan ti'ñchoka' gammiji nabap oidha' gu ja ua'tulhdhara', na gu' cham pai' iam pu biix dappaam ja uañdhidha' gu Dios, ⁴ na gu' gu ja i'hir gu tutuur gam kakarbox cham ji'xkat biix dappaam uañchuda' gu ua'tulhdhara'.

⁵ Pui' ku ba' nat pai' dhuuk ya' ai guch Xoi'kam ya' dhi oi'nga'n, jup titda gu Dios jich Gi'kora' jix dhaam:

Cham ka aa' ap jiñ Gi'kora' nam jum makgirxi'ndha' gu ja'tkam gu sasoi' ja i'hir,

pui' ku pich ba' maa'n jiñ maa gu tuuku' nax io'm jir gø'p jum duukam nañ jum makgirxidha' ja a'mkam.

⁶ Nap gu' cham ji'xdhat biix dappaam tu ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara' siam chi moo tiim mimii'ñxi'ñ gu sasoi' gam nam jum makgirxi'ñ.

⁷ Ba' nañ jax ba kai'ch jiñ Gi'kora', ya'ñ bap tu'ii' ba' xib dhi oi'nga'n bhaan nañ pui' tu kuugalhdha' na pich jax jiñ chiidak bhañ joot gam nap jax jix aa',

na ba' pui' ba tum kuugalhdha' na jax tu ua'ñix gum ñi'ook mi u'uan ta'm.

⁸ Dho jaiñ na jax kai'ch guch Xoi'kam. Biipi' dir jup xi chi'iik na gu Dios cham ji'xdha' biix dappaam tu ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam siam chi moo tiim makgirxi'ñ gu sasoi' gam biix aixim tu'm nat jax tu daasak gu Moisees nam saak tu buada', na ba' dhi' ki'n tu ja uañi'ñka' gu ja ua'tulhdhara' sia gu palhiip. ⁹ Mi' dhir ba' moo ja'pnip xi chii: "Ya'ñ bap tu'ii' ba' xib dhi oi'nga'n bhaan jiñ Gi'kora' nañ pui' tu kuugalhdha' na pich ji'k jax jiñ chiidak bhañ joot." Dhi' ja'p kai'ñkam jup kai'ch na mi' dhir ja'p ja'k maakam ba tu aagix ka' ja bui gu Israel kam ja'tkam, cham tu' kia' nat jax tu ua'nak gu Moisees bhaankamu'n gu Dios nam saak tu makgirxi'ndha' gu sasoi'. ¹⁰ Gu' ba' nat pai' dhuuk pu'ñi diilh jum makgirta guch Xoi'kam jich a'mkam, pu biix dappaam tuch ñamkix guch ua'tulhdhara'. Daipu' maa'nnim pix nat jum makgirta jich a'mkam, pu dhi' ki'n gammiji ba tuch uañi'ñka' gu Dios guch ua'tulhdhara'.

¹¹ Cham pui' na jax gui' nam bhai' tu juan gø' chiop nam ja a'mkam tu daanda' gu ja'tkam, nam gammiji nabap tanoolh ba ji chu makgirxidha' gu sasoi' gu Dios na sap ba' pu'ñi duuji tu ja uañi'ñka' git gu ja ua'tulhdhara'. Gu' ji na gu' pui' pix cham jup bhaai' na biix dappaam ja uañdha' nam ji'x jix u'ua'tulhdhix, sia kum gu' ti piix bhaan ji baapmigm nam tu makgirxi'ñ. ¹² Guch Xoi'kam gu' kai'ñkam maa'nnim pix ji nat xi makgirxidhak gu Dios gu diilh tukga'n, pu daipu'. Mi' dhir pu jiix dhaam, bhammi

ji dhaibu sonpan gu Dios ki'n dir ja'k. ¹³ Ba' bhammi pix dhaakat ti niira na biix ka xi ja tulhiinchuda' gu Dios gui' nam ji'k jix bhaamki'ñ. ¹⁴ Ba' sia kut maa'nnim pix jum makgirta jich a'mkam guch Xoi'kam, dhi' ki'n pu gammiji ba tu ja uañi'ñka' gu Dios gu ja ua'tulhdhara' dai gui' nam ji'k soi'm ilhdhai ti jii'ndha' buiñor. ¹⁵ Pui' ja'k jich jurtu'n gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda' na biix aach jich aagit jup kai'ch mi' na pai' tu ua'ñix gu ñi'o'ki'ñ gu Dios na ja'pnim kai'ch: ¹⁶ Jano' nañ pai' dhuuk maakam tu daasa' na tu aagix ka' ja bui gu Israel kam ja'tkam,

ja jujur am jañ ua'na' guñ ñi'ook, nam ba' gammiji ti'ñchokat mi' pui' jiidma' nañ jax jix aa'.

¹⁷ Dappaam jañ tu ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara' sia mit jax gø' bam ua'tulh, gio nañ gammiji pix ba tu ja uañi'ñka' no'm jum ua'tulhi'ñ, panaas kum moo pu cham pai'm ua'tulhi'ndha'.

¹⁸ Dho jaiñ nat jax ja'k ji chu buus jiñ jaaduñ, pu biix ba tuch uañdhix guch ua'tulhdhara' xib. Cham kam aa' nach gammiji nabap tanoolh tu makgirxi'ndha' gu sasoi' gu Dios nach jax tu bua't biipi' dir, nat gu' guch Xoi'kam na jax ya' xi oilhimik jum makgirta jich a'mkam na ba' pu'ñi duuji biix dappaam tuch uañdhix ka' guch ua'tulhdhara'.

Nach gammiji tu daanda' buiñor gu Dios

¹⁹ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, xib dho gi bax bhaai' ji nach diilh ba tu daanda' buiñor gu Dios cham tu' bhaan ji chotdonit, cham kam aa' na jaroi' tuch dhaa'ñi'ndha' na jax biipi' dir. Ja'p ji buusan ba' xib na bax bhaai' nach diilh mu baapkia' miñi irban dir gu chiop mi' na pai'x io'm jix chu xidhuu, sia kuch jir ja'ppix ja'tkam. Tu' gi nat gu' guch Xoi'kam ba makgirxi gu Dios gu diilh i'ra'n na ba' pu'ñi bax bhaai'n ka' nach ya' dir ja'p ja'k silh ba tu daanda' buiñor.

²⁰ Na gu' nat pai' dhuuk muu guch Xoi'kam jich a'mkam, pu irban sar gu jannulh na mi' se' irban gu gø' chiop na Jerusalem kiik, na ki'n tu kuup na ba' cham jaroi' mu bakia' bhijimmi dir soosna'n na pai'x io'm jix chu xidhuu. Ba' dhi' ja'p ji buus nat jich kupio'k bhai' nach pai' dhir mu baapkia', na gu' bach aagi'ñ nach jax ja'k dui silh ba tu daanda' buiñor gu Dios aach

diih. ²¹ Gu Jesus jich Xoi'kam ba' pui' ba ji buusan xib na jax gu ja ge'kam tuk gui' nam bhai' ge' chioip tu juan, na xib bhammii ba daa jix dhaam na pai' tu chioipi' gu Dios, ba' bhai' dhir soi' tii'ntu' na tuch uañi'ñka' guch ua'tulhdhara'. ²² Bax bhaai' ba' xib nach silh buiñor tu daanda' gu Dios soi'ch ilhdhat, nach gu' ba ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam gui' nat jaroi' tuch ñamkix guch ua'tulhdhara'. Ja'p ji buus nat jich batbich joidham jix kii' suudai' ki'n, nat gu' biix uañichuda nach ji'x jix u'ua'tulhdhix kat. ²³ Xib gu' dai ji nach jix biiñak kat buiñor guch Xoi'kam pix ba ti niirda' nach bhammii aaya' na pai'p tu'ii' gu Dios. Cham jach tu' bhaan jax kach aa'nda', na gu' gu Dios cham xiim pui' tu kuugalhdha' nat ji'k jax ba tu dai jich bui. ²⁴ Ja'ppi dai ji nach ba xich ja joi'gi'nda' biix ji'ma'n, joidham nach jix bhai' kai'chit jich papalhbui'ñdha' tu' na pix ki'n, gio nach jix bhai'm duukam xip tu buada' bhaankamu'n. ²⁵ Jum aa' ip nach gammiji mu jimmida' pai' nach jich jumpa'nda' nach tu daanda' buiñor gu Dios, cham tu' nach am irdat oipoda' na jax jai' nam pu cham jimmi mu ja'p nam pai' jax jum jumpa'n nam tu daanda' buiñor gu Dios. Aach gu' jii'mchu'nda' ji mu ja'p nach pai' jax jich jumpa'nda' nach tu daanda', na gu' pu'ñi ja'k jix aa' guch Gi'kora' nach gammiji mu daañchu'nda'. Jix io'm jach mui' ba xi dhaañchu'nda' xib, na gu' bar mia'n na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n, na pai' dhuuk ja aagi'ñdha' guch Xoi'kam nam tu' jax buimik biix gu ja'tkam nam duduakat ja tutku' bhaan.

²⁶ Na gu' no'ch aach am irdat daraat jich ua'tulhi'ñ ja'p xi dhuukat guch Xoi'kam sia kuch tiix maat na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ, cham ji'xdha' tuch uañdha' gu Dios guch ua'tulhdhara', nach gu' pu cham soi'ch ilhii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nat tiich a'mkam muu kuruus ta'm. ²⁷ Ba' no'ch gu' aach pu'ñi pix tu'ii', dai nach am ti'ñchoka' jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n na xich aa'ñdhai guch Xoi'kam na chich tu' bhaan jich ua'tulh mu ja'k xich jootsa' na pai' ge' miim gu tai na gammiji cham tu'tki, mi' na pai' ja tulhiiñchuda' gu Dios gui' nam ji'k jix bhaamki'ñ. ²⁸ Mi' nat pai' tu ua'nak gu Moisees bhaankamu'n gu Dios,

jup jum kai'ch nam sap pu maa'n jimdam mu'aa' gu jaroi' no' cham tu' ka'm nii'ñ nat jax tu daasak gu Dios, dai pix no'm ji'k baik nii'ñ nat pai' cham am bua, ti'ñchoka' nat ja'xbui' pix ti tii. ²⁹ Dho jaiñ, ¿gu' gi ba' jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n, jax japim ilhii'ñ na tu ja dooda' gui' nam ji'k tu' pix ilhii'ñ guch Xoi'kam Maraa'n gu Dios nat tiix ja joi'ndak ja a'mkam muu kuruus ta'm, nat ge' jaax gu i'ra'n nat ki'n tu ja namkix gu ja ua'-tulhdhara'? Jix io'm ji na tu tulhiiñchuda' gu Dios, cham tu' na tu' palhii'p, gam nam gu' tu' pix ilhii'ñ gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' na tiix ja tajaanhdham gu Dios nax ja joi'gi'n. ³⁰ Na gu' pui' pu kai'ch gu Dios mi' na pai' tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ na jax ja duñia' gui' nam cham tu' ka'm ti'gia', Jup jum kai'ch: "Aañ diih jix maat ji nañ jax ja dooda' gatuuk gui' nam ji'k cham jiñ kiigalhdhai cham tu' ka'm jiñ chigia'. Ja makia' iñ na jax ja'k ja a'm bipio'da' gu pu chu'm gu ja'tkam." Gio ba' jumai kap ja'pni'p jum kai'ch: "Gu Dios jich Gi'kora' diih ja aagi'ñdha' gatuuk gu ja'tkam nam tu' jax buimii biix ji'ma'n, no'm jix bhai'm duukam Jup tu buimik piam ku gu'x buam jum duukam." ³¹ Ja'p moox iibhidham ji na tu ja dooda' ji'k no'm jaaxmam pix ilhii'ñ gu Dios na gammiji pur ge'kam!

³² Ba' aapi'm jiñ jaaduñ, jam guguuxi'ñ iñ na pim cham jax jum aa'nda' no't tu' jax ba ji jam duu, ja'p na jax jano' na pimit jax ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam, na pimit nakoo nat pai' dhuuk biix aixim jix buam jum duukam bhai' jam daam ji jii, pui' na pim jax bax biiñak buiñor. ³³ Jai' dhit aapi'm jamit biix aixim jam ai'chuxdhak gam na mit jam ko'ktulh gui' nam xi jam bhaamki'ñ ja nii'ñchudat gu mui' ja'tkam. Ba' jai' dhit cham jax ilh japimit sia ku mit tii pui' bhai'p ji jam tulhiiñchuda nam jax ja tulhiiñchunu' gu jai' nam jix io'm jix biiñak buiñor gu Dios nam ba' cham jax jum aa' sia kum jax ja bua. ³⁴ Gam na pimit jix ja joi'ndak ja tiigik ja palhbui gu jai'ch Xoi'kam jii'gi'ñdham na mit ja kuu, gio na pim cham pai' jax jum aa' sia ku mit ba tu jam boosgi gu jam bixchu' gu ge'gerkam na pim tu bia'kat na pim ba ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, na pim gu' pui' pix xim aa' nax dhaam buiñor gu Dios no' pimit ba ai, jix io'm mui' jam a'm tu

bi'ya' gu bixchu', na pu cham tu' jax jum bua, ni ku cham ti kikhli'nchar. ³⁵ Ba' jam guguxi'n in ji'n jaadu'n na pim cham oodat jix io'm mui' xix biiñak ka' buiñor gu Dios, na ba' jam a'm bi'ya' gu ge'ger jup tum duu'nkam. ³⁶ Cha'pim jax jum aa'nda' sia ku pim bixchu' bhaan jum tulhi'n ya' dhi oi'nga'n. Xi ñakgat japim mi' pui' xi chu kuugalhdhidha' na ji'k jax jix aa' gu Dios, na pim ba' pu'ni duuji tu mai'chia' gu ge'ger jup tum duu'nkam nat tu jam iimchuda na tu jam makia' biix ji'ma'n no't ya' ba ai, na gu' dhi' cham xiim bha jim. ³⁷ Pui'm kai'ch jia gu ñio'ki'n mi' na pai' tu ua'ñix na ja'pnim kai'ch:

Alh moo cham xiim ya' aaya' gui' na saak bha jimda',

cham tu' ka miikidha'.

³⁸ Ba' gui' nam ji'k biix ja jujur ki'n ti jii'ndhat jix biiñak buiñor gu Dios,

joidham jix bhai' tu ja jimia'.

Gu' no' mit jix oodak gio ja'k jup suulh mu ja'k na pai'r tu ua'tulhdhara',

dho gi gu' am ti'ñchoka' am ji na ja tulhi'ñchuda' gu Dios.

³⁹ Jai'n na jax jum kai'ch gu ñio'ki'n gu Dios. Ku ba' gu' nach gu' aach biix jich jujur ki'n ti jii'ndhat jix biiñak buiñor guch Xoi'kam, cham ji'xhdha' ja'k suulhgia' ich sia ku jax jix buam tuch jim, nach gu'x maat nach baidhika' gu Dios jix dhaam nach pai' joidham jix jijikgam bap tui'ka' gammiji, cham pui' na jax gui' nam gio ja'k jup suulhi' mu ja'k na pai'r tu tulhiñnara'.

11

Nañ jax ja'k biix ji'n jur ki'n ti jii'ndhat jix biiñak ka' buiñor gu Dios

¹ No'n silhkam biix ji'n jur ki'n ti jii'ndhat jix biiñak buiñor gu Dios, pui'p ti jii'ndha' in na pui' tu kuugalhdha' nat jax tu dai na saak tu duña' gatuuk, sia kuch gu' cham maat na jax ba' ja'k ba ji chu duña' na pui' ba ji chu kuugalhdha'. ² Ja'p na jax bijik guch bopxi kat nam joidham biix ja jujur ki'n ti jii'ndhat jix biiñak kat buiñor gui', ba' joidham jix ja kiigalh, nam gu' tu' ka'm niidhat mi' pui' jii'ndhat na jax jix aa' nam tui'ngida'.

³ Biix jup ti jii'ndha' ich nat gu ñio'ki'n ki'n jup duu gu Dios dhi oi'nga'n binkam gui' na ji'k tu' yax chu jai'ch gam gu jai' oi'nga'n na

mik ja'k daraa, na chakui tu'x chu jai'ch kat, dai na pui' pix xi kai'ch.

⁴ Jai'n gui' na Abeel tiigich bijik, joidham jix kiigalh gu Dios gui' nat tu' makgirxi gio diihl, cham tu' pui' na gu xio'gi'n Kayiin, na gu'x maat nat biix juraa'n ki'n soi'm ilhdhak pui' tu duu, na gu' tu' silhkam ki'n tu' ka'm niidhat jix biiñak ka' buiñor. Ba' cham jax bua sia kut mui' oidha' ba jur jano' dir nat muu, xib gu' ja'p ji buusan ji na pui' ya' oir'it pui' na jax bax biiñak buiñor gu Dios, nach ba' aach niidhat pui'p jich biiñkada' buiñor guch Gi'kora'.

⁵ Gio gui' na Enok tiigich, pu biix tukga'n binkam bhik gu Dios jix dhaam, mi' pix pu cham pai' ka matgir, na gu' pui' biix juraa'n ki'n jup ti jii'ndhat jix biiñak kat buiñor gu Dios, gam na mi' pui' jimda' na jax jix aa', pui' kut ba' joidham jix kiigalhdhak baidhak pu biix tukga'n binkam.

⁶ Ba'm aa' nach aach pu'ni biix jich jujur ki'n ti jii'ndhat jix biiñak ka' buiñor gu Dios no'ch baabui' silhkam ba kaichu', na gu' gui' cham tu' ja kiigalhi'n gui' nam cham ti jii'ndhat jix biiñak ka' buiñor. Silhkam nach ti jii'ndha' biix jich jujur ki'n nax jai'ch ji gu duakam Dios nax dhaam jup tu'ii', gio na silhkam jich baidhika' gatuuk bhammi na pai'p tu'ii'.

⁷ Gio ba' pui' na jax gu Noe ip, pui' biix juraa'n ki'n ti jii'ndhat jup jix biiñak kat buiñor gu Dios. Jii'gi'n ip jano' nap titda na tisaa'ndha' gu suudai' biix kap na ji'x oi'nga'n, pui' kut ba' jotmoda' cham jax ji chi'ik jup duu gu ge' kanuub nat ji'x chia gu Dios, na sap ba' bhaan jum o'ñcho' diihl gu Noe ja biim gu jajaa'nni'n na pai' dhuuk bhai' ji dhuudu' gio na bhai' ji chisdia' gu suudai'. Pui'm duu dho, dai gu Noe ja biim gu maamra'n gio gu ja bipna' mit bhaan tiitis gui' gu kanuub, na gu' dai gui' nam tu' ka'm niidhat jix biiñak ka' buiñor gu Dios, gu jai' ja'tkam dho gi gu' pu biix koi mit ji bhai'kok.

⁸ Gio guch boxii kat Abraam pui' biix juraa'n ki'n jup jix biiñak kat buiñor gu Dios. Ti' nat tu' ka'm tiigik pui' tu duu jano' nap titda na jimia' mi' dhir kia'mi'n mu ja'k na pai' ja makia' saak gu dibir gu bopxi'n nam mui'dha'. Gu Abraam mui' pix pu jimchu' na pai' ja'k aa'ndhim gu Dios na bhaya', na gu' dai gui' pix buiñor jix

biinaktu', diihl pu cham maat gu' na pai' ba' silh ba ji aaya', dai ba' na pix ti niiraim na aagi'ndha' gu Dios na pai'. ⁹Mummu ba' ji kiicha na pai' tu aagi'n, na gu'p titda na mi' ji' ja makia' gu dibiir gu bopxi'n no' mit ba maaxir. Cham tu' bhaan ji choo'nnit ba' mi'p xi kioka' gu Abraam cham ja iibhidhat gu mi' oi'nikam, dai nat jax mi ja'p tu tuttu gu jajannulh ba'bhak, na gu' dai gu Dios pix buiñor jix biiñak ka' biix juraa'n ki'n. Gio mi' dhir gu maraa'n Isaak nat maaxir pui' ip, gio gu kuuls'i'n Jakob, pui' jajannulh ba'bhak chir jam pix jup tu oi'nikat, nam gu' pui' dai gu Dios buiñor jup jix biiñak kat, na gu' pui'p ja titda gu Dios na mui' ja bopxichuda'. ¹⁰Gu Abraam biix juraa'n ki'n jix biiñak kat buiñor gu Dios pu ti niirada' na jax chu'm tanoolh bhammi aaya' na pai' joidham jix a'bhar tuut gu ba'bhak nat diihl bhai' ja tuttu gu Dios.

¹¹Gio jano' nat chakui maa'n ba ji chii gu alhii gu Saara, gu Abraam dai gu Dios pix buiñor xix biiñak ka', ti jigi'ndha' biix juraa'n ki'n na gui' pui' tu kuugalhdha' nat jax tu daax biipi' dir, nap titda nam saak maa'n tigia' gu alhii sia kum jax bar jagi'gir, na ba' mi' dhir dhi' bhaan mui' tu bopxicha' gu Abraam. Pui'm duu dho, gu Dios diihl ja palhbu nam jax dhui tigia' gu alhii, na gu'x maat nam tu' silhkam jix biiñak buiñor. ¹²Ba' pui' ji chu buus na jax titda gu Dios gu Abraam, jix io'm mui' tu bopxicha cham daaxix kam, cham jum ilhdham ji gu', na mit gu' dakoo pix ji chii gu alhii daim bipnagim nam pux io'm bar jagi'gir, nam cham ka ilhii'n, na gu' am tii pup pu am bax muukim gu Abraam nax io'm bar jagi' ka'. Gui' ji' ba' gu alhii na mit tii bhaan mui' tu bopxicha gu Abraam, ja'pni pix jum duu mit na gu chiichia' na bha'ni ja'p daraa jix dhaam, gio ja'pni ip na jax gu o'ya na mu ja'p kaat suudai' jugii'n. Pu cham jaro'i maat nam ji'k aix.

¹³Biix ji'ma'n dhi' nañ jaro'i ja aa' nam tu' silhkam jix biiñak kat buiñor gu Dios, chakui ja a'm tu bi'ik gu ge'p jum duukam nat Dios ja iimchudak na mit koi. Ku gu' nam gu'x biiñak kat buiñor, ja'p ji buus ji na mit sia gu mik dir mu ti tiigik bhammi jix dhaam na pai' ja makia' gu Dios gu ge'p jum duukam. Ba' joidham jix bhai'm taat am, pux maat am nam cham tu' gammiji

ya' pu oi'nika' dhi oi'nga'n bhaan, nam gu'x maat nam cham jir ya' kam. Pui' kum ba'x biiñak kat buiñor gu Dios ti niirda' na jix dhaam ja'k pui' tu kuugalhdha' nat jax tu ja daax. ¹⁴Ba' pui' kum ba'p kai'chdha' pix jano' nam ya' ka oipoda' dhi oi'nga'n bhaan nam cham tu'r ya' kam, nam gu' pux maat na kam aajim gu tanoolh nam pai' dhuuk aaya' ja'p iam nam pai' gammiji bhai' pu ba oi'nika' dho gi ji ba', nat pai' tu ja iimchuda gu Dios nam saak oi'ncha'. ¹⁵No'm git cham pai' maakam ja'k jum ti'ñchoka' nam pai' gammiji bhai' pu ba oi'nika', i'cham aa gu' mi' pu cham joiñat daraaka' am git nam pai' jax ba oi'nikat no'm pui'm aa'nda' git nam jir ya' kam dhi oi'nga'n? Piam kum palhiip ja'p xi jimii j'k tanoolh gio mup ba aaya' git nam jir pai' kam. ¹⁶Gu' ji nam gu'x maat nam cham tu'r ya' kam, ba' ja'p ja'k jix aik am nam pai' gammiji bhai' pu ba oi'nika' nax dhaam ja'k kat jup jum kai'ch. Ba' gu Dios cham pai'x xi'iraam jum ilhii'n sia ku pui'm tiiti' nar ja Dios tuk dhi' ji', nam gu' biix ja jujur ki'n jix biiñak kat buiñor, dai nax ja aichdham jix dhaam nam pai' gammiji bhai' pu ba oi'nika' joidham jix a'bhar ba'pki chir.

¹⁷Gio jano' nap titda gu Dios gu Abraam na sap mua'ji makgirxidha' gu maraa'n Isaak na mi' pix bhaan machia' no' sap moo silhkam jix biiñak buiñor piam ku gu' cham, gu Abraam cham jax ji chi'ik pui'p tu duu na jax titda gu Dios, na gu' biix juraa'n ki'n ti jii'ndhat jix biiñak ka' buiñor. Pui' ku ba' biix juraa'n ki'n jix aa' na makgirxidha' gu Dios gu maraa'n Isaak, cham jax bua sia ku daipu' maa'n tu mar, ¹⁸sia ku gu'p titda biipi' dir na saak bhaan dhi' dhi maraa'n Isaak mui' tu bopxicha' cham daaxix kam. ¹⁹Na gu' pux bhai'x maat gu Abraam na gu Dios jix io'm jir ge'kam, bixchu'x aichu'n na pu tu duñaia', sia koi'nga'n jix bhai' na ja dudua'ndhai giop ja baapmi'ndha'. Ba' pui' pix jum aa' na cham jax bua siat mu'aak makgirxi gu maraa'n Isaak, na gu' gui' giop dua'ndha'. Gu Dios pux bhai'x maat ip na gu Abraam tu' silhkam biix juraa'n ki'n jix biiñak buiñor, ba'p titda na sap cham ka mumua'da' gu maraa'n na bax mu'aam. Ku gu' pui' ji buus ji nat tii mua gu Abraam gu maraa'n Isaak, gu' ji nat gu' gu Dios giop dua'n.

²⁰Gio mi' dhir gu Isaak nat pai' dhuuk

gɪ'ɦir, biix juraa'n ki'n ti jii'ndhat jup jix biiñak kat buiñor gu Dios, pui' ku ba'p ja tida gu gook maamra'n, Jakob gio Esauu, na sap joidham jix bhai' tu ja jimia'. ²¹ Gio pui' na jax gu Jakob, pui' biix juraa'n ki'n jup jix biiñak kat buiñor gu Dios, mi' pui'p jimdat na jax jix aa'. Pui' ku ba' jano' na pux io'm bar jagi', na pu bar mia'n na mukia', pui' ja'k xi chu ja daaxdhak gu gook maamra'n gu Josee na sap jix bhai' tu ja jimia'. Gio sia ku cham ka oo' na kiika' nax io'm bar jagi', gu oxia'n bhaan xim siispak nat tu daani buiñor gu Dios, na gu' kai'nikam tu' silhkam jix biiñak kat buiñor. ²² Gio gu Josee pui' ip, biix juraa'n ki'n jix biiñak kat buiñor gu Dios. Pui' ku ba' jano' nat pu ba ji muu, na pu palhiip pix ba ñiok, jup xi ja tiidak gu jajaa'nni'n na sap ji'kchi oidha' ki'n gu Dios ja palhbuidha' nam bubuakia' mi' dhir Ejipto. Ba'p xi ja tiidak nam sap xi bhiji gu tukga'n no' mit ba jii mi' dhir, na gu' biix juraa'n ki'n ti jii'ndha' na pui' tu kuugalhdha' gu Dios jax no't ba ti.

²³ Gio ja'pni ip na jax gu gi'korga'n gu Moisees nam pui' biix ja jujur ki'n jup jix biiñak kat buiñor gu Dios. Pui' ku mit ba' cham tu' bhaan ji chotdonik ixchu baik masaa'n gu Moisees nat jax maaxir, sia kum gu'x maat nat pui' ja'k tu dai gu ge'kam mi' kam Ejipto nam pu biix ja koodaidha' gu a'aalx Israel kam nam jax maaxilhidha' no'm jir chichio'ñ. Na gu' nam xi ñii'ñ, joi'mdam tu'm gu alhii, gio nam gu' pui' pix xim aa' na ja palhbuidha' gu Dios, nam gu' buiñor jix biiñak ka'. ²⁴ Gio mi' dhir nat gi'ɦir gu Moisees, pui'p jum biiñakai buiñor gu Dios, biix juraa'n ki'n ti jii'ndhat mi' pui' jimda' na jax jix aa'. Pui' ku ba' cham ka aa' na pui'p mi' tii'nda' nar gi'lhga'n gu maraa'n gui' na mi'r ge'kam Ejipto. ²⁵ Na gu' cham aa' na pui' ja'k jup tu jimda' nam jax tu jim gu mi' kam Ejipto nam biix aixim tu buada' na jax cham jir am, sia gui' nar di'ii'n tu'm, pui' ku ba' cham ka aa' na kaichgida'. Pui'm aa' ba' nar am na mu ja'k ba ja binta' gu Israel kam ja'tkam na mia'n jir jajaa'nni'ñ, cham jax bua sia ku mit pui' bhai'p ji chulhiinchuda nam jax ja tulhiinchu'nda' gu Israel kam ja'tkam.

²⁶ Pui'm duu ba', buus gu Moisees mi' dhir ja bui gu Ejipto kam ja'tkam, na gu'x aa' na ja biim jum tulhiina' gu Israel kam ja'tkam,

cham tu'p jum buixdhak sia chi jax kar jix chumñigam kat. Jix aa' gu' na ja'xbui'p xim tulhiina' na ji'x jum tulhiina' guch Xoi'kam no't pu'ni ya' ba ai, na gu' pux maat na ge'p jum duukam makia' gu Dios jix dhaam no't ba ai, na gu' biix juraa'n ki'n jix biiñak ka' buiñor. ²⁷ Pu mai' mi' ba' mi' dhir Ejipto cham tu' bhaan ji choo'nnik sia ku jax giilhim jix bhaam gu ge'kam mi' kam, na gu'x maat na ge'kam ki'n bhaan ti niidhim gu Dios sia ku cham pai' ni'i'ñ maaxik.

²⁸ Mi' dhir ba' dai nat ba tu juu gu paan gakhdi'ñchix kam bhaan Paaskua ta'm ja biim gu Israel kam ja'tkam, na bhaan jix maati' ka' nam jix io'm jix biiñak kat buiñor gu Dios ti jii'gi'ñ na gui' ja palhbuidha' nam bubuakia' mi' dhir Ejipto. Gio ba' nat ja chia biix ji'ma'n nam sap i'ɦir ki'n mamxidha' gu kiki'ñgob mu ja'p nam pai' jax chu ba'bhak, na sap ba' cham mi' aaya' gu nobii'ñ gu Dios na pai' dhuuk biix kap ja kooda' gu biipi' kam ja maamar gu Ejipto kam ja'tkam. ²⁹ Ba' buimgidhak na mit ba jii mi' dhir Ejipto, ja palhbui gu Dios nam jax dhui mi' bhiiya' irban gux Bi' Suudai', nam gu' biix ja jujur ki'n jix biiñaktu'nda' buiñor. Joidham jix chu gak kir bhii mit, nat gu' joidham irban nai' ji ii gu suudai'. Gu' ba' gu Ejipto kam ja'tkam nam mui' tii ja ardim gu Israel kam ja'tkam, mi' pu koi mit na mit pai' dhuuk mui' tiip ji bubua, nat gu' jotmoda' am xim kuu ip gio gu suudai' na mit mu ji bhii irban.

³⁰ Gio gatuuk nam mummu ja'k jup ba tu kokda na pai' Jerikoo ti tii', diilh pix nai' ji ia'ri gu bhibhii'ñbak, dai na mit biix xikoolh dhir pix xi jii sakaalh gu Israel kam ja'tkam xijum gook tanoohl juugit, nam gu' biix ja jujur ki'n jix biiñaktu'nda' buiñor gu Dios, pui' kut ba' gui' pix jup tu duu. ³¹ Gio pui' na jax gui' na Raab tiigich bijik, pui'p ti jii'ndhat jix biiñak kat buiñor gu Dios, sia ku gu' biipi' dir jir ganai' pix kat. Pui' kut ba' cham muu ja biim gu mi' oi'nikam nat pai' dhuuk ja koi gu Dios, nat gu'x joi'gilh nat ja palhbuidhak ja tibiaptuda gu gook ja'tkam na mit mu ja joot gu Israel kam ja'tkam nam ti ti'mpu' nam jax tu't tu oi'dha' mi' Jerikoo.

³² Jax jañ pik ja'k moop xi jam tida' git na pim ba'x maati' kaaya'? Tii mui' ka bi'iix am ji gu' na ñich chakui ja aa nam pui'p jix biiñak kat buiñor guch Gi'kora', dai ji na

gu' chix io'm tɛb jup jum bua no' ñich biix mui' ji jam aa'ñ nam jik' jax tu buimik na bhaan jix maati' nam jix biinaak kat buiñor gu Dios. Dai nam jax tiigich jañ pix mui' xi jam aa'ñdha', pui' na jax gui' na Gedeon tiigich, gio ba' gu Barak, gio ba' gu Sansoon, gio ba' pui' na jax gu Jepte nam pui'p jix biinaak kat buiñor gu Dios. Gio gu Dabii gui' na bijik jir ge'kam kat, gio ba' gu Samuel, gam gui' nam bijik ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios. ³³ Biix ja jujur ki'n ti jii'ndhat jix biinaak kat am buiñor gu Dios dhi' dhi ja'tkam, pui' kum ba' jai' dhit ja daam kiikat gu jai' ja'tkam, jai' dhit ba' nam jix bhai' ja silhkadimik gu ja'tkam nam pai' dhuuk jir ge'gerkam kat na jax jix aa' gu Dios. Jai' dhit ba' nat ja a'm tu bii gui' nat tu' tu ja iimchuda gu Dios. Gam jai' dhit nat cham jixdhat ja jugiokak gu maapi'ñ sia ku mit mijii tii ja iabo nam pai' kuup, nat gu' ja palhbui gu Dios nam buiñor jix biinaak ka'. ³⁴ Gio ba' jai' dhit na mit tii tai chir ja iabok, cham jixdhat ja miidhak sia ku giilhim jix choiñ, nat gu' ja palhbui gu Dios na ja buip tui'ñgit. Gio gam jai' dhit na mit cham jixdha' mia'n ja bhii na mit jiboi'ññor nam tii bax ja koodak te'tɛb kukxir ki'n. Ku ba' gu' gatuuk na mit gio mui'p ji chu kokda, pu tu ma'liich jamit ji, nat gu' ja palhbui gu Dios nam buiñor jix biinaak ka'. Cham jixdha' ba' jax ja dooda mit gui' nam jix ja bhaamki'ñdha'. ³⁵ Jai' dhit dhi' nañ jaroi' ja aa', jix bhai'm duukam jup tu duuka jamit ja bui gu di'dilhdhim u'uub, ja dudua'ñdhak bhaankamu'n gu Dios giop ja baapmi' mit gu ja maamar nam ba ko'ix kat.

Jai' dhit moo xi'x io'm jix biinaak kat am buiñor guch Gi'kora', pui' ku mit ba' cham jax ilh na mit giilhim ja tulhiiñchudaimik ja koi nam xi chuut nam gammiji pu kaichgida' gu Dios sia kum tii ja chian nam sap cham ka kaichgida', nam gu'x aa' nam ba jimia' nam pai' cham tu' bhaan kam tulhiiña'. ³⁶ Jai' dhit nam ja gibiimik giilhim biix aixim xi ja ai'chuxdhimik, gio jai' dhit na mit ja buuprak bapaiñum titropiñ ki'n ja kuu nam tii xi chu ja a'gi'ñdha' gu ñio'ki'ñ gu Dios. ³⁷ Jai' dhit jamit joodai ki'n ja ma'yasimik ja koi, jai' dhit ba' na mit i'rapan ja i'ki sirruuch ki'n, gam jai' dhit nam ja sixximik kukxir ki'n. Biix dhi' nañ jik' ja aa', jai' dhit cham pai' tu oi'ñkat am, mui'

kap oipimik am, kakasnir jajo' tim ti'ii'ñka' am gam kakarbax jajoo', nam gu' cham tu'r jix chutumñgam kat, gampai' tuutu'm kat am. Bixchu' bhaan jum tulhiiñaimik am, gam na mit ja ko'ktulhdhimik. ³⁸ Biix pix gu ja'tkam jix ja bhaamki'ñdha' am sia kum tii mi ja'p jix chu oi'ñchak ja biim. Ba jimia' am ba' mu ja'p gampix jix chu gak kir na pai' cham jaroi' oiri, gam bha ja'p ge'ger oi'dha' ta'm. Mu ja'p jam ba tibiapka' ji'x na pai' chiichio' gio na pai' jax ge'ger ti diidi'. ³⁹ Ku ba' gu' siam jix io'm jix biinaak kat buiñor gu Dios, cham tu' pui' tu kuugalh ji nat jax tu ja daaxdhak, ⁴⁰ na gu' pui' pum aa' gu Dios na xib ba' pui' ka tu kuugalhdha' nat jax tu ja daaxdhak gui' nach pai' dhuuk aach ya' ba oipoda' pu'ñi, na ba' biix maap maa'n jimdam tuch uandha' guch ua'tulhdhara', na ba' mi' dhir bax bhaai'n ka' na sia aach jich a'm tu bi'ya' gu ge'ger jup tum duu'nkam nat ja iimchuda gui'.

12

Nach cham jax jich aa'nda' sia kuch pui'p jich chulhiñ nax jum tulhii guch Xoi'kam

¹ Dho jaiñ nam jax pik joidham biix ja jujur ki'n ti jii'ndhat jix biinaak kat buiñor gu Dios gu bijik dir kam jich bopxi kat. Aach dho pu'ñi ip jiñ jaaduñ, ja'p jach xi dhui biix nach jik' tu' bhaan jich chukgi'n, ba' dai nach biix jich jujur ki'n bach biinaakada' buiñor gu Dios. Cham jach bhaan ka titii'ñchoka' gu tu' nar ua'tulhdhara', dai ji nach pix bhaan ji baapmigia' nach mi' pui' ba tu kuugalhdhidha' na jax jix aa' guch Gi'kora'. ² Mi'ch pui' ba jimia' nat jax xi chi'ñik guch Xoi'kam jano' na ya' xi oilhimik, gui'ch pix buiñor jix biinaak ka' gammiji. Gui' diilh jich palhbuidha' no't tu' ba jich dhuu, gio nach guguxi'ñdha' nach ba' cham jax jich aa'nda', gam na tuch uañi'ñka' no' chich tu' bhaan cham am bua, nat gu' gui' pui'p jum tulhiiñak jano' na mit gibiimik sissapa kuruu ta'm. Ku gu' cham pai'x xi'iraam jum ilh ji nam pui' bax dhoodak, ni ku pai'x buam jum aa', na gu' pux bhai'x maat na alhio pix ya' xim tulhiiñai mi' dhir ja'p ja'k gammijix jikgim bap tui'ka', pui' na jax xib na gu'x jikgim bhammi pix daa sonpan gu Dios kii'n dir ja'k.

³ Aapi'm pu'ñi ip jiñ jaaduñ, mi' pim pui'p xi chu daa'ñchu'nda' nat jik' jax tu

duu guch Xoi'kam nam pai' dhuuk tul-hiinchudimik gu ja'tkam jix u'ua'tulhdhix kam. Cham tu' na pim moo maa'n jimdam totdonii pu ja'k suulhgia' no'm jax ba xi jam doodak gu ja'tkam na pim ba kaichu' guch Xoi'kam, piam ku gu' na cham bhai' tu jam jim, gu' ja'pji na pim jix bhai' pix jum taat ka' ji. ⁴Na gu' dhi' cham pik jir tu' no' pim tu' bhaan jum tulhiin, piam no'm pu'ni jax ba xi jam doodak gu ja'tkam, no' mit gu' chakui jam koi na mit jax dhooa guch Xoi'kam. ⁵Ba' aapi'm cham tu' dhi' bhaan kuu' jimmida' no' pimit ba jim tul-hii, na gu' pai' ji' Dios pix jir jup dunii'n ka'. Ti'nchokat japim gu' nio'ki'n mi' na pai'p jum kai'ch na saak ja tulhiinchudat ja silhka'nda' gui' nam ji'k moo tu' silhkam ba kaichu', nam bar maamra'n, na ja'pnim kai'ch:

Moop cham jix buam jum aa'nda' ni nap jix bhaam ka' no'm tulhiinchudat jum silhka'n gu Dios,

piam kut jum nio'k no'p mi' pai' cham pu dui'chu' na jax jix aa',

na gu' xim joi'ndat pix jup jum buada'.

Cham tu' nap moo dhi' bhaan pu ja'k gixia'.

⁶Na gu' gu Dios silhka'nda' gu jax chu'm maraa'n no'x dha',

tulhiinchuda' ip no' cham mi' pui' jim na jax jix aa'.

⁷Aapi'm pu'ni ip jiin jaaduñ, cha'pim jax jum aa'nda' no' pimit tu' bhaan ba jim tulhi, na gu' xi jam joi'ndat pix jup jam buada' gu Dios na pim jir maamra'n, na pim ba' pu'ni duujir maa'n na pim jax jix biiñak kat buiñor mi' pui' bhiichgida' na jax jix aa'. Na gu' dhi' ja'pni jia na jax ya ja'p gu ja'tkam, nam gu' ja' gibdat ja silhka'nda' gu ja maamar no'm buam pix tu bua. ⁸Na gu' no' cham jam tulhiinchudat jam silhka'n gu Dios no' pim buam pix tu bua, dhi' bhaan jix maati' ka' na cham tu' maamra'n jam ilhii'n, na gu' na ji'k tu' silhkam maamra'n ja ilhii'n, ja silhka'nda' na jax ja'k jix aa'.

⁹Ja'p na jax aach bijik nach jir a'aalh kat, nam gu'ch chulhiinchudat jich xilhkadimik guch gi'kora', tu' ka'm ja nii'ndhat ja *keke'* ich ip ba' no'm jax jich chitda nach cham pu buada' gu tu'. Gu' gi ba' gu Dios nax io'm jir ge'kam nax dhaam jup tu'ii', ¿cham aa gu'x io'm jum aa' nach tu' ka'm niidhat mi' pui' xi jiidma' na jax jix aa'? Nach ba' gu'

pu'ni duuji bhammi aaya' gatuuk na pai'p tu'ii'. ¹⁰Mi' pix jich xilhka'nda' jia gu Dios na ba'ch chulhiinchu'nda' no'ch cham mi' pui' jiiim na jax jix aa', nach ba' cham pik moo ja'p xi' pik xich ua'tulhi'ndha'. Na gu' no' mi' pix xich nii'n nach jich ua'tulhi'n, dhi' bhaan jix maati' ka' na cham jich joi'gi'n, na gu' cham bhai' tuch jimia' ba' gatuuk. Pui' ku ba' tiich xilhka'nda' na xich joi'ndat, ja'p na jax aach nach jir a'aalh kat na mit gu'ch gi'bak jich xilhkadimik guch gi'kora' kat nam jax ja'k ilhii'n nach jix kiki' ja'tkam bi'ya', na ba'x bhai' tuch jimia' nach ji'x juugit ya duduaka', nam pu'ni xich joi'gi'nda'. ¹¹Maaxik dho gu' cham tu'r jix kii'p jum duukam gu tulhiinara' no't jiin a'm ba gi, na gu'x buam tu' tatda' nañ jiin chulhiindha'. Ku gu' mi' dhir no' nioch ba buus nañ xiin chulhiinaimii, ba machia' iñ ji na tu' cham kii' ka'm nii'n gu Dios. Ba' mi' dhir dai nañ jix jikgim pix bap tui'ka', gio nañ cham tu'x buam ka tu buada' na tu' cham jir kii', nañ gu' ba too'nnia'.

Na cham bhai' tu jimia' gu jaroi' no't cham mi' pui' jii na jax jix aa' gu Dios

¹²Ba' aañ jam guguuxi'n jiin jaaduñ na pim jix io'm mui' xim biiñkada' buiñor gu Dios na ba' ja'p ji buusnia' na pim giop ba o'jo'nta', na gu' xib ja'p ji buusan na pimit ba momgo na pim tii jiiimchu', pu'ni duuji pim ba' giop o'jo'nta'. ¹³Mui' pim ba' moo xi gaa'ñchu'nda' na pim jax ja'k jix bhai' mi' pui' jiidma' na jax pik ja'k jix aa' gu Dios na pim tui'ngida'. Ja'p ji buusnia' na pim dai mi' bhiichgida' na pai'x chi kii', na ba' gu jai' nam chakuix bhai'x biiñak ji jam tigi' jix io'm soi'm ilhdhai mi' pui'p ba jimia' am na jax jix aa' gu Dios.

¹⁴Jam guguuxi'n iñ ip na pim joidham jix bhai' kai'chit jix jijikgim tu oi'ñka', cha'pim tu' ki'n jum kokdat, gu' dai ji na pim soi'm ilhdhat mi' pui' xi jiidma' na jax jir am. Cha'pim kam ua'tulhi'ndha', na gu' gu jaroi' no' daim ua'tulhi'n, cham ji'xdha' aaya' bhammi buiñor gu Dios. ¹⁵Jam aagi'n iñ moon' jaaduñ na pim siamri biix tu' ka'm xi niidhat gu Dios. Na gu' no' pim jai' dhit am irdat oipo, cham tu' bhai' tu jam jimia' gatuuk. Ni ku cham tu'r am na pim jai' dhit tu' bhaan ba ji ja ko'kdhichdha' gu jai', nam gu' mi' dhir ba' biix bhai' jim kooda' na ji'k guch Xoi'kam jii'gi'ndham. Ba' ja'p ji

buusnia' gui' na tu ko'kdhichdha' na jax gu jax chu'm i'ix nax maimdagim tē bhēē na ja maikkutu'n gu ja'tkam no' mit xi juu. ¹⁶Gio jam guguuxi'n iñ ip na pim cham jai' dhīt ja biim boppoda' gu jai' u'uub no' pim cham maap tiimui'x. Ni ku pim cham tu' mik bua' ji tu' pix ba ilhii'ndha' gu Dios nat tii xi jam joi'ndak tu jam uañ gu jam ua'tulhdhara'. Pui' dhom duu ji gui' na Esauu tīgich bijik, na pu'ni moo gampai' pix ti ilhii'ndha'. Tii' nat ga'ra nar biipi' kam kat, maa'n jooxia' gu bhab gisaar jamit pix xi maa, ja'p ji buus ba' nar gatuuk kam pix ba'. ¹⁷Ba' gatuuk na tii ba chian gu taata'n na tu daa'xidha' nax bhai' tu jimia', nap jum aa' na gui' bhaan bipio' nar biipi' kam na jax tu daaxix, cham tu' tu daa'xi gu taata'n, nat gu' pu biipi' dir ba maa gu sipdhi'n na saak gui' ja'p ji buusnia' nar biipi' kam ka'. Ba' tii ma susua ja'p io'm pa', cham ji'xdha' bhaan ka bii gui' na a'miram bipio'dat nar biipi' kam, nat gu' ga'ra, ja'ppix ba ji buusan gu' nar gatuuk kam.

¹⁸Aapi'm chi gu' cham pai' dhuuk pu chu'm ti tīgik ji na mit jax ti tīgik guch bopxi kat bhammi ge' oidha' ta'm na pai' Sinaii ti tii', jano' nat maaxik bha øk gu Dios. Giilhim iibhidham ji nat tum duu jano', bhai' ji gi'nduki gu oidha', gio nat giilhim jix chukgam jup tum duu, gio gu tai na pix nammi kikka bhai' na ji'x jir oidha' ta'm. ¹⁹Gio nat ge' ki'n bhai' ji chum kuich, pix am joiñchu'n gu dibir, nat ba' mi' dhir bhai' ba tu ja a'gi gu Dios guch bopxi kat na jax ja'k tu daaxix ka' ja bui. Ba' guch bopxi kat jix chotdonit tiip kai'ch am na ja'xbui' pix tu a'ga' gu Dios, ²⁰nam gu'x maat na cham ji'xdha' jaroi' nakga' na ji'k jax kai'ch, nam gu'x iibhidhat kēē nap kai'ch: "Pu maa'n jimdam japim moo mu'aa' ma'lasimii joodai ki'n piam kuxiir ki'n gu jaroi' no't gan yammii tis oidha' ta'm nañ pai'p tu'ii', sia gu jax chu'm soi'."

²¹Giilhim ji nax iibhidham tum bua jano', cham tu' pui' pix. Sia gu Moisees tiix choodon na bhammip tu'ii' oidha' kuu am, jup kai'ch: "Giilhim jañ jix io'm gi'bok nañ jix choodon."

²²Aapi'm gu' ba jam kupio'kdhix ji bhammix dhaam na pai' joidham jix a'bhax gu ba'bhak na pai'p tu'ii' guch Gi'kora' na gammiji pur Dios, na pim ba' jiiimit aaya'

bhammi na pim pai' iimchudhix na pim saak oi'ñcha', bhammi na pai' ja'p ji buusan nar xibkam ge' kiicham na Jerusaleen ti tii', nam mui' bhai'p tu'ii' gu noonbi'n gu Dios nam gammiji ge'kamtu'n. Cham tu' kax chi iibhidhara' ka' nach pai' dhuuk bhammi aaya' buiñor, cham pui' na jax jano' nat bha øk Sinaii. ²³Jai' dhīt jam bhammi bap tu'ii' xib buiñor gu Dios na mit ji'k tu' silhkam mi' pui' jii na jax jix aa' ja'p na maamra'n, nat ji'k pu ja dai nam pu'ni bhammi aaya' buiñor. Ba' aapi'm pu'ni xib jiñ jaaduñ, cham xiim japim bhammip ji bubuakia', na pim gu' aapi'm mi' pui' ba jiiim na jax jix aa' gu Dios gui' na ja aagi'ndha' gatuuk gu ja'tkam nam tu' jax buimii nam duduakat ja tutku' bhaan, nat gu' ba tu jam uañ biix dappaam gu jam ua'tulhdhara', ²⁴jano' dir pix nat guch Xoi'kam ya' øk maakam tu dai na tu aagix ka', nat guch a'mkam muu, na ba' pu'ni duuji biix tuch uañdix ka' guch ua'tulhdhara'. Nat gu' pu kai'ñkam pix jaax gu i'ra'n bhaan gu kuruus na ba' dhi' ki'n pu'ni tuch uañdix ka', cham tu' na ja'p pix na jax bijik gui' na Abeel tīgich nat pui' tii ge'p jaax gu i'ra'n na mit pai' dhuuk mua.

²⁵Ba' aapi'm jiñ jaaduñ, mi' pim pui' xi jiiimit na jax jam tiidaidha' gu Dios, cha'pim gampai' pix ilhii'ndha'. Na gu' no' pim gampai' pix ilhii'n jax no' tii jam titda, jam tulhiiñchuda' ja'p nat jax ja dooda bijik guch bopxi kat nat pu maa'n jimdam ja tulhiiñchuda' gui' na mit ji'k cham tu' ka'm tii nat jax tii ja tii'n. Aach pu'ñip tuch dhooda' no'ch am irdat oipo no' tiich a'gi'n nach jax ja'k tui'ngida'. ²⁶Jano' nat maaxik tu ja a'gidhak gu Dios guch bopxi kat bhammi Sinaii, jix io'm gi'nduki gu dibir nat ji'x miikim tu a'ga. Ba' dhi' cham xiim jum aaya' na pai' dhuuk giop joiñchuda' gu dibir, pui' tu ua'ñix gu ñio'ki'n, jup jum kai'ch: "Maa'nnim jañ pix ba joiñchuda' dhi oi'nga'n, biix sia dhi' na tu' bha'ñi ja'p jix maax jix dhaam." ²⁷Ba' gu dhi' pui' na kai'ch na pui' maa'nnim pix ba joiñchuda' dhi oi'nga'n, ja'p kai'ñkam jup kai'ch na biix tu kuugalhdha' nat ji'k tu'p tu duu, na cham tu' bhai', na pu'ni ampix tu gi'ndukda', na ba' mi' dhir dai gui' pix bax chu jai'ch ka' na cham jax jum bua, ni ku pai' joiñdha'. ²⁸Jix dhaam ja'k kat jup jum kai'ch dhi' na pai'p tu'ii' gu Dios, bhammi ja'k dho gi cham

pai' dhuuk joñia' ji gu oi'nga'n no't bhammi bach aich gu Dios. Na gu' gui'x io'm jir jix kii' ka', cham tu' pui' na dhi' nach bhaan oi'dha' xib. Pui' kuch ba' gammijix bhai'ch chaatit mui' xi dhaa'ñchu'nda' bhammi ja'k na pai'p tu'ii' tu' ka'm niidhat. Gammiji nach mu ge'kamtu'nda' cham oodat na jax ja'k jix aa', na ba'ch baidhika'. ²⁹ Na gu' no' chich jax dhuuk cham tu' ka'm tii, am ti'ñchoka' ich nax io'm jich chulhiin'chuda', na gu' gui' ja'p ji buusan na gu tai gui' nax io'm jix choiñ na tu' na pix ja'ngichu'n.

13

Nach jax ja'k tu jimda' na ba' xich kiigalli'ñdha' gu Dios

¹ Jam guguuxi'ñ in ip jin jaaduñ na pim joidham jix bhai' kai'chit xim jajoi'gi'nda' na jax ja'k jum aa' no'ch ti jiiigi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Cha'pim tu' bhaan jum bhabhaakuidha' ni na pim jum kokdada', gu' ja'ppi na pim joidham jir jix bhabhai'kam ka' ji pix. ² Gio no'm jam paxiaraim gu ja'tkam, joidham japim jix bhai' ja tiidai ja aichdhai ja tibiaptuda' jix bhai'm taatit, cham tu'x oodam. Jai' dhit gu bijik dir kam nam pu'ni joidham jir jix bhabhai'kam kat, gu noonbi'ñ gu Dios jamit ja tibiaptudak nam cham pum aa', na gu' pu'ni jaroi' nam pix tibiaptudidha'. Aapi'm pu'ni ip jin jaaduñ, cham maati' ka' gu' nar tu'p tu'm da' ka' gui' na mi' jam paxiaraidha'.

³ Jix ja joi'ndat japim soi' pix jum ilhi'i'ñdha' ja a'mkam guch jaaduñ jich Xoi'kam bhaan nam jum tulhiin' mu nam kuup, panaas ku pim moo aapi'm biix mu kuup-ka' ja biim. Sia gui' nam ja'p pix ja tulhi'i'ñchu'n japim pui' soi'p jum ilhi'i'ñdha' ja a'mkam, panaas kum moo aapi'm biix jup jam tulhiin'chu'nda', na pim ba' gu' cham jax jichii'ñdha' no' mit pui' bhai'p ji jam dooda ja'xpix.

⁴ Gio ba' jam guguuxi'ñ in ip na pim cham jir ganai' pix ka'. Cha'pim jai'x bhai' ja titdadat ja biim boppoda' gu u'uub, dai ji gui' na pim maap tiimui'x na jax tu daaxix. Na gu' pui' pix jam tiida' gu Dios jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'nga'n na pim jix u'ua'tulhdhix no' pim pu'ni jai'x bhai' ja titda gu u'uub. Ba' pui' xi jam tiidai mu ja'k xi chu chiiñia' nam jam iabu' na pim pai' gammiji mi' pup miijidha'.

⁵ Jam guguuxi'ñ in ip jin jaaduñ na pim cham tu' bhaan jum tutkagi'ñka' gu tuumiñ ni ku pim jix aa'nda' na pim mui' bia'ka'. Dhi' ki'n japim jix bhai'm taat ka' ji'k na pim bia'ka'. Dios diihl jix maat na pai' dhir tu jam maakidha' gu tu' na jam a'm jum aagaidha' no' pim cham ka bia', na gu'p jum kai'ch gu ñio'ki'ñ mi' u'uan ta'm na tu ua'ñix: "Aañ gammijim a'm ti niidhidhat jum palhbui'ñchu'nda' ki'n gu tu' nam a'm jum aagaidha'. Cham ji'xdha' pai' dhuuk diihl jum bua' in." ⁶ Jaiñ na gu' jax pik joidham kai'ch gu Dios jich Gi'kora', ja'ppi dai nach buiñor jix biiñak kat pix ti'ñchoka' mi' ja'k na pai' ja'pñip tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ: Cham jañ pai' dhuuk tu' bhaan jix choodon ka',

na gu' cham ji'xkat jaroi' jax jin dhooda', na gu' gu Dios gammiji xiñ joi'ndat jin a'm ti niidhidhat jin palhbui'ñchu' tu' na pix bhaan.

⁷ Gammiji pim ti'ñchokat mi' pui' xi chu daa'ñchu'nda' na mit jax tu jii gui' na mit ya ja'p tuch a'gi gu ñio'ki'ñ gu Dios, nam joidham biix ja jujur ki'n ti jii'ñdhat jix biiñak kat buiñor.

⁸ Guch Xoi'kam bijik dir pux jai'ch, cham pai' dhuuk jum pataas. Gio ya' dir ja'p ja'k gammiji pux jai'ch ka', cham pai' dhuuk jum pataasa'. ⁹ Pui' ku pim ba' dai gui' pix buiñor ti jii'ñdhat jix biiñak ka' gammiji. Cha'pim tu'p jum buixdhat na ji'k jax tu daaxix gu ya' maaxik, pui' na jax gu koi' na jax chu'm jir jum kua'dam gio na jax chu'm cham. Na gu' dhi' cham ji'xkat tu' ki'n jich palhbuidha' sia kuch tii mi' pui' tu daa'ñchu' na jax tu daaxix. Ja'ppi dhi' nax io'm jum aa' nach mi' pui' xi chu kuugalhdhidha' nat jax tu daasak guch Xoi'kam, nach ba' bhammi aaya' jix dhaam buiñor gu Dios.

¹⁰ Na gu' guch Xoi'kam pui' ji buusan na jax gu xibkam sasoi' mimii'ñkar, cham tu' pui' na jax gu bajik kam na jax chu'm jai'ch mi' nam pai' tu juan gui' nam tu ja daa'ñxi'ñdha' gu Israel kam ja'tkam. Dai pix nam aa' nach buiñor jix biiñak ka', na ba' pui' ji buusanda' nach tu makgirxi'ñ gu Dios. ¹¹ Piam pui' na jax gu ja ge'kam tuk gui' nam bhai' ge' chioip tu juanda' nam tu ja daa'ñxi'ñdha' gu ja'tkam, na baxbhat gu ja i'hir gu sasoi' mummu ki'n tu jupsusda' na pai'x io'm jix chu xidhuu ka', na ba' dhi' ki'n

tu ja uañi'ñka' gu Dios gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam. Gu ja bakxi'm ba' mik ja'k ja u'tikat ja mimii'ñdha', na pai'r gampix na cham jaro'i oiri. ¹² Ba' jano' nat ya' øek guch Xoi'kam pu'ñip jum duu, di'rap dir gu ge' kiicham jamit baidhak tulhiinchudimik mua, gu i'ra'n nat jaax ki'n ja uañchuda biix dappaam gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam. ¹³ Aach ba' xib pui' cham jax jup jich aa'nda' sia ku mit pui' bhai'p jich chulhiñchuda' na mit jax dhooda guch Xoi'kam, jix bhai'ch pix jix chaat ka', dai ji nach jix io'm mui' xix biiñak ka' pix buiñor, ja'p jach xi dhui biix na ji'k tuch chukgi'ñ ya' dhi oi'ñga'n, ¹⁴ nach ba' aaya'x dhaam nach pai' gammiji bhai' pu ba oi'ñka'. Na gu' ya' nach pai' oi'dha' xib cham tu' gammiji ya' pu oi'ñka' ich, pui' kuch ba' tti gaa'ñchu' xib dir nach jax dhui ja'p iam oi'ñcha' nach pai' gammiji bhai' pu ba oi'ñka'. ¹⁵ Ba' aañ jam guguuxi'ñ jiñ jaaduñ nach gammiji mu daañchu'nda' guch Gi'kora' jix dhaam, gam nach taxchaabgi'ñdha' nat jix bhai' ba duu nat bha joot guch Xoi'kam na pu'ñi ya' tuch ñamkixdha' guch ua'tulhdhara', ja'p ji buusanda' nach mu tu makgixi'ñdha' gui' na ki'n tuch uañi'ñka' guch ua'tulhdhara'. ¹⁶ Jam guguuxi'ñ iñ ip na pim cham mik buppat jix bhai'm duukam xip tu buada' bhaankamu'n gu Dios, gam na pim jix ja joi'ndat xi chu ja maakat gu jai' gu tu' no' ja a'm jum aagaidha', na gu' dhi' pu'ñi ja'k jix kii' ka'm nii'ñ gu Dios, ja'p ji buusanda' na pim tu makgixi'ñdha'.

¹⁷ Gio gui' nam biipi' dir gu'kat jam aagi'ñ gu ñio'ki'ñ gu Dios japim siamri tu' ka'm jup xi ja niidhat, cha'pim gampai' pix ja ilhii'ñdha'. Na gu' ja'p ji buusan nam gui' gammiji jam nuuka'n na cham tu' jam duñia', nam gu' gammiji tu jam daañxi'ñdha' buiñor gu Dios na jam nuuka'nda'. Gu Dios diilh pu chu'm ki'n ja darai nam pu'ñi jam nuuka'nda' gu jam i'ii'mda' bhaan, na ba' no't ba tum kuugalh ya' dhi oi'ñga'n, joidham jix bhai'm taatit pu ti'ya' am na pimit jix bhai' tu jii biix ji'ma'n. Jix bhai'm duukam japim xip tu buada', nam ba'x bhai'm taatit gammiji biipi' dir gu'kat jam aagi'ñdha' gu ñio'ki'ñ gu Dios. Na gu' no' pim buam pix tu bua na tu'r jix buam jum duukam, jix buam jum aa'nda' am, na gu'x xijai ka' nam jix bhai' jam tuttu' na jax ja'k

jix kii' ka'm nii'ñ gu Dios.

¹⁸ Bhai' pim xi chuch dhaañxi'ñdha'ñ jaaduñ, nach ba' gammijix bhai' tu a'gada' dhix bhai'm kai'chdam ñio'ki'ñ gu Dios. Jix aa' ich nach jix bhai' mi' pui' tu kuugalhdhidha' na jax jix aa' guch Gi'kora'. ¹⁹ Gio jam taan iñ ip na pim pui' ja'k tu daanda' buiñor gu Dios nañ palhbuidha' nañ jax dhui jootom gio mui'p jam paxiarmira' mu ja'p na pim jax tu oi'dha' nañ mu jam tii'mira'.

Na ba tii'mo' na tu a'ga gui' nat mu tu ja ua'ñxi gu Israel kam ja'tkam gio ba' na tu ja daañxidha'

²⁰ Ba' gu Ge'kam Dios gui' nat dua'ñdhak giop bamii' guch Xoi'kam mu dir koi'ñga'n tir, gui' na xib pui' ji buusan nar jix kii' bipia'dam, xi jam joi'ndat tu jam uañi'ñka' gu jam ua'tulhdhara' ki'n gu i'ra'n nat jaax, ²¹ gam nax kikii' ja'tkam jup jam duñia' biix ji'ma'n, na pim ba' gammijix biiñak kat mi' pui' jii'mda' na jax jix aa'. Gu Dios ba' diilh jix maat mi' dhir ja'p ja'k na tu' jax dhuñia' jam bui' na pim ba ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Gammijich ba' moo ge'kamtu'nda'. Ja'pni pix tui'ka'.

²² Ba' jam guguuxi'ñ iñ jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim cham oodat xi chu jiñkuidhai dhi' na ñich mui' ba tu jam ua'ñxi, na gu' cham pik moo ja'p jup jir ge', palhii'p ji, nañ ji'x pix bhaan jam guguuxi'ñ na pim jax ja'k gammijix biiñak ka' buiñor guch Gi'kora'. ²³ Gio ba' xi jam aa'ñdham iñ ip nat kia'pix ba buus na kuupich gu Timoteo nar jich jaduñ jich Xoi'kam bhaan. Ba' pui' tti ilhii'ñ iñ no't jootom ya' ai nach maap mu jiiim nach mu jam paxiarpu' mu ja'p na pim pai' tu oi'dha'.

²⁴ Miji ja ñio'ki'ñ iñ guñ jaaduñ nam biipi' dir gu'kat jam aagi'ñ gu ñio'ki'ñ gu Dios, gio gui' nam ji'k ba ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam no'm jix bhai'm ilhii'ñ. Aañ ya' ja'p siamri jix bhai'ñ ilhii'ñ ji sia gu palhii'p. Gu ya' kam Itaalia guch Xoi'kam jii'gi'ñdham mijip xi jam ñio'ki'ñ am no' pim sap jix bhai'm ilhii'ñ.

²⁵ Ja'pni pix ba' moo tui'ka' ku ba' gu Dios jich Gi'kora' pix gammiji xi jam joi'ndat jam a'm ti niidhidha' biix ji'ma'n.

GU UA'NA'N GU SANTIAGO

Gu Santiago na mui' ba ja ñio'kdha' gu Israel kam ja'tkam mu ja'p nam jax oi'dha'

¹ Aañ Santiago nañ jir tujuandam tugi'ñ gu Dios jich Gi'kora' gio gu Jesusus jich Xoi'kam jañ ya' ñir mu jam ñio'ki'ñ jiñ jaaduñ na pim mummu ja'p oi'dha' mui' kap na ji'x oi'nga'n, na pim jir ja bopxi gu mambhix gook gu maamra'n gu Jakob, na pim ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam.

Na jax ja'k bua't jum mamti' gu ñio'ki'ñ gu Dios

² Aañ ya' ñir mu jam guguuxi'ñ jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim ge'kam ki'n jix bhai' pix jum taat ka' no't tu'x buam jum duukam jam a'm ba ji chu jii na panaas ku cham nakgam tu tatda'. Xi ñakoo'nda' pim, ³ na gu' no' pim pu'ñir maa'n na pim jax jix biñak buiñor guch Gi'kora', sia ku pim bixchu' bhaan jum tulhiiñ, pui' ba machia' pim. Mi' dhir cham tu' jax ka ilhii'ndha' pim sia tu'x buam jum duukam jam a'm jimiim, panaas ku pim moo pu cham tu'm tulhii'ndha', na pim gu' pui' ja'k ba kaapaka'. ⁴ Dai ji na pim gu'x bhai' xim ga'ngidhat mi' pui' duiñchu'nda' na jax moox küi' ka'm ñii'ñ guch Gi'kora', dhi' pim bhaan ba' pu'ñi mui' xim otdatgida' cham tu' bhaan jax jim aagit. Dhi' ba' bhaan bax maati' ka' na pim silhkam jix biñak buiñor gu Dios, mi' dhir ba'x io'm bhai' ji machia' pim na jax ja'k jix aa' gui' na pim tui'ñgida'.

⁵ Ba' no' pim gu' jai' dhit aapi'm jix bhai'x maachik na jax pik ja'k moox aa' gu Dios na pim tui'ñgida', soi'm ilhdhai pim mui' xi chañia' gu Dios. Gui' jam makia' maa'n jimdam gu matda' cham jax ji chi'ji, ge' cham daaxix kam, na pim ba' mi' dhir ki'n bhai' ji machia' pu'ñi na jax pik ja'k jix aa' na pim tui'ñgida'. ⁶ Dai ji na gu'm aa' na pim biix jam jujur ki'n jix biñak kat pu tida' na pim ba ilhii'ndha' na pui' ji chu buusnia', biix jam jujur ki'n na pim ti jügi'ñdha' na silhkam jam makia' gu Dios na pim pai' dhuuk mu tañia'. Na gu' no' pim aapi'm pix bap xi chitda pu cham ji chi' jü'ñdhat biix jam jujur ki'n na pui' ji chu buusnia', cham tu' jam makia' gu Dios gu matda'. Na

gu' no' pim pu'ñi cham biix jam jujur ki'n ti jügi'ñ na pui' ji chu buusnia' na pim jax ilhii'ndha', ja'p pix ba ji bubuakia' pim na jax gu suudai' na gu'ngukidhat mu ja'k jup jimda' pai' na ja'k bhüida' gu jibüilh, ja'p ja'k gio ja'p ja'k. ⁷ Ba' gu jaroi' no' pu'ñi ja'k pix jir tu'm, cham ji'xdha' makia' gu matda' guch Gi'kora', sia ku tiix maachim na jax ja'k jix aa' gu Dios, ⁸ na gu'x mat ka' na cham tu'x biñak kat jup titdada', pix bap na tii xi chaanda'. Ni ku cham tu' gammiji nabap tanoolh pu chu'm bhaan titii'ñchoka', na gu' buimgidhak maakam tu'm bhaan jup ba titii'ñchoka', gio buimgidhak maakam ip. Mikkat mi' pu cham ka ti'ñchoka' na pin tu' ka taanit gu Dios, pu cham tu' kap jum buixdha'.

⁹ Ba' gu jax chu'm jiñ jaduñ jich Xoi'kam bhaan no' gampai' pix tu'ii' na cham tu' bia', jix bhai' pix jum taat ka' buiñor gu Dios, na gu' bhammi ñir bha ja'k jix chumñigam ilhii'ndha' gu Dios, na gu' bhaan ti ñii'ndha'. ¹⁰ Gu' ba' gu jax chu'm jiñ jaduñ jich Xoi'kam bhaan no'r jix chumñigam, gu' ji no't gu' nai' ji chu juu gu tu' na bia'kat, jix bhai' pix jum taat ka' ip sia buiñor gu Dios, na gu' gu Dios pui' na jax bhaan ba ti ñiidhidha', pui' na jax bar jix chumñigam ka' buiñor, sia ku gu' ya' gu maaxik bhaan pui' ji bii. Gio na gu' cham tu' gammiji ya' pur jix chumñigam ka' gu jaroi' no'r jix chumñigam. Ja'p pix ji buusan jia na jax gu yooxi' na alhio pix mu pai' yoota', ni ji'x ku iam moo gammiji mi' pu yootda'. ¹¹ Na gu' no't jix io'm bhai' xi chon, bhaatai pu nai' ji gakia' biix binkam gu toona'n, jix gak mi ja'p pup katka', mi' pu ñibai cham pai' ka matgilhia'. Pu'ñi ip gui' nam jir jix chutumñigam, jotmoda' pix cham pai' matgilhia' no't tu' ma duu, gio gu' pu nix chu' ip ku bhüika'.

Na jax ja'k jix bhaai' nañ dhuñia' no' cham bhai' tuñ jim

¹² Ja'p moo joidham jix bhai' ba tu jimia' gu jaroi' no' xi ñakgat gammiji pux biñak buiñor gu Dios, sia kut giilhim biix aixim jix buam jum duukam bhai' a'miram ji chu jii, na gu' gatuuk na pu'ñi xim tulhiiñaimi, mi' dhir dai na ba baidhika' guch Xoi'kam jix dhaam ja'k na pai' gammiji jix jikgim bap tui'ka', na joidham jix chu abhaar.

Ba' pui' ji buusnia' na ba mai'chia' gu kuruun na joidham jix abhaar nax dha'ram namik, gui' nat jax chu'm ja iimchuda guch Xoi'kam na saak ja makia' gui' nam jik' pu'ni mi' pui' jimia' na jax jix aa'. ¹³ Gu' ba' gu jaroi' no' ampix pui'x buam jix chu duñiim na jax ja'k cham kii' ka'm nii'n gu Dios, cham tu' jax jum aa'nda' na gu Dios pui' ja'k jurtu'n ku ba' pui' tu tatda'. Jax dhui na gu Dios cham jix'xdha' pui' ja'k jurtu'nda' gu jaroi' nax buam tu duñia', na gu' cham tu'x buam jum duukam a'miram dir busaak. ¹⁴ Ja'pji diilh jura'ram dir na buusnia' gu jaroi' na pu'ni biix aixim bam aa'nda', na mi' ba ji kaaya' na jax ja'k jurtu'nka' gux buam jum duukam na ba'x buam bax chu duñiim ka' na jax ja'k cham kii' ka'm nii'n gu Dios. ¹⁵ Mi' ba' na pu'ni xim aagaimii, dho gu' dai na pui' ba duñia' dho na jax cham kii' ka'm nii'n gu Dios, ba' dai na bam ua'tulhdha'. Mi' dhir ba' no'ut cham soi' kam ilh buiñor gu Dios na tu uañdha', muuki' chir bap tui'ngida' gu iimdagaram bhaan, na gu' gatuu'k dai na ba tulhiin'chuda' gu Dios.

¹⁶ Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, cha'pim pui' ja'k kam aa'nda' na gu Dios pui' ja'k jam jurtu'nka' na pim ba' pu'ni buam pix jix chu duñiim ka' na jax ja'k cham kii' ka'm nii'n gui'. ¹⁷ Jax dhui na gu Dios cham tu' a'miram dir busaak gu tu' nar jix buam jum duukam, dai ji gui' na jik' tu'r jix kii'p jum duukam. Biix gui' na jik' tu'ch a'm jimiim nar jix kii'p jum duukam, Dios jir jup dunii'n, gui' nax dhaam jup tu'ii' nat jaroi'p duu dhi chiichia' na bha'ni ja'p daraa jix dhaam gio dhi tanooll na biix kap tu toonni'n. Gu Dios gammiji pur Dios jia, cham pai' dhuuk maakam jup bar tu'm, pu maa'n na jax pix jir tu'm na jax bar tu'm. ¹⁸ Ba' xich joi'ndat tii xich baidhikam jix dhaam na pai'p tu'ii' nach pai' gammiji jix jikgim bap tui'ka', dai sap nach mi' pui' xi jiidma' na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n. Joidham jix bhai'ch chüidai jich aichdha'x dhaam dai aach nach jik' mi' pui' jimia'.

Nañ jax ja'k tui'ngida' no'n silhkam ba ti jii'gi'n buiñor guch Xoi'kam

¹⁹ Ja'pniñ ba' moo tiip xi jam tiidam jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, na pim siamri xi ñakgat no' jaroi' giilhim jam titda na jax

cham jir am. Cha'pim juanda', xi ke'ke' pim pix sia ku jax kai'ch. ²⁰ Cham tu' na pim moo maa'n jiidam bhaaku' giilhim mui'p tiida' ya' dir mu ja'k, na gu' dhi' pu'ni ja'k cham kii' ka'm nii'n gu Dios. ²¹ Gu ja'pji na pim soi'm ilhdhat mi' pui' xi jiidma' ji na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n gu Dios, gui' na bhaan jich aagi'n na jax ja'k jix bhaai' nach duñia' nach ba' cham jich chulhiina' gatuu'k, na pim gu' bax maat. Ja'p japim xi dhui biix na jik' tu'r jix buam jum duukam na ya' dhi oi'nga'n jix chu jai'ch na pim ba' cham dhi' bhaan jum ua'tulhi'ndha'.

²² Ku gu' dhi'm aa' ji na pim tu' silhkam mi' pui' xi dhuiñchu'nda' na jik' moo jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n gu Dios, cham tu' daipu' na pim jix mat ka' pix. Na gu'r ba pui' pix ip sia pim tiix maat no' pim gu' cham pu bua na jax jum kai'ch, diilh japim ua'tulhdhara' tir jum iabuda', na pim gu' cham am बातgida'. ²³ Na gu' gu jaroi' no' tiix maat na jax ja'k jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n gu Dios, gu' ji no' gu' cham pu bua, dhi' ja'pni pix ba ji buusan na jax gu jaroi' no'm ninii'n nax maachim na jax moo tu'm ba ti nii'n, piam no' cham jix ja'kkulhi'. ²⁴ Ba' dai mi' na ka ti'ñchoka' na kam ninii'ndha', mi' dhir na ja'p ti tigial, pu cham tu' ka ti'ñchoka' na pin jax chu'm ti nii'n. Pu'ni ip ba' dhi'. ²⁵ Gu' ba' gu jaroi' no' ke'ket gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n gu Dios mi' pui' xi dhuiñchu' na jik' jax jum kai'ch na bhaan jich aagi'n nach jax ja'k dui cham kach chulhiina', dhi' dho gi' gu' joidham jix jikgim bap tui'ka' ji gio nax bhai' ji chu buusnidha' na jik' tu' jax buada', na gu' joidham bhaan ti niidhidhat palhbui'ñchu'nda' gu Dios.

²⁶ Ba' gu jaroi' no' mi' pui' tii xi jim na jax moo tu aagix gu ñio'ki'n gu Dios na ti jii'gi'n buiñor guch Xoi'kam, gu' ji no' gu' buam pix tu ñiok na jax cham jir am na cham kii' ka'm nii'n gu Dios, pur cham tu' ka', sia ku gu' tii pui'm aa' na mi' pui' bhüichu' na jax tu aagix, jir ja'p pix ka' ba' na pui'm tiiti'nda' nar jich Xoi'kam jii'gi'ndham, na gu' giilhim tu ñiokda'. ²⁷ Gu' dhi' matgam no'n tu' silhkam mi' pui' ba bhüichu' na jax tu aagix gu ñio'ki'n gu Dios nañ ba ti jii'gi'n buiñor guch Xoi'kam, cham tu' ji nañ kañ ua'tulhi'ndha' ki'n gu tu' ya'

kam dhi oi'ñga'n, pui' na jax nañ jix buam tu ñiokda' gam nañ giillhim ja titdada' gu ja'tkam, gu' ja'pji nañ jix ja joi'g'i'nda' ji gio nañ ja palhbui'ñdha' gu a'aalh nam alh jir di'dir koi', gio gu di'dilhdhim u'uub nañ xi ja maakidhat gu tu' na ja a'm jum aagaidha'.

2

Nañ jax ja'k jix bhai' ja buada' gu ja'tkam sia jaroi' na pix

¹Ja'pni ja'k jañ ba' moo tiip kai'chit jiñ jaaduñ na pim ba ti jüigi'n buiñor gu Ge'kam jich Xoi'kam, na pim cham tu' jik' pix jix ja joi'ndat jix bhai' ja buada' gu ja'tkam, jai' ba' tu' pix ja ilhii'ñdha' pim. ²⁻³Pui' na jax mu pai' no' pim jum jumpa'n na pim tu daanda' buiñor gu Dios, no't gu' maa'n mi' ba ai gu maa'nkam jix chumñigam na bixchu' bapaiñum jix u'uam tobikdam xi chu baapsatu' noonbiram, gio nax kiki' xi chi tii'chu' jix dha'ram namkim, ba' aapi'm pix jix bhai' titdak jax chitda: "Jam jüip jiñ jaduñ ya'ni ja'k dhix ki' atookxor ta'm." Gu' ba' no't gu' ja'x dhir mi'p ba ai jumai gu maa'nkam na alh gampai' pix chu'm nax xaasak ti tii'chu' giox i'k suuskam, ba' aapi'm jax chitda pix: "Aap baasi'n jap pix ka kiika' soosna'n, piam kup mi ja'p xi dhaibu' diirap no'p jix oo'n nap kiik." ⁴Dhi' ji' no' pim pu'ni ja'k pix tu bua pui' bam kai'ch na pim jik' pix jix ja kiigalhdhat jix bhai' ja bua gu ja'tkam, jai' ba' cham. Dhi' cham tu'r am gu pui' ja'k. Biix ji sia nar jaroi' na pim jix bhai' ja buada'.

⁵Dho gu' dhi' ji ba' pik jix io'm jix ja joi'ndat ja a'm ti nii'n gu Dios gui' nam alh gampai' tu'ii' nam cham tu' bia', nam gu' gammiji pix soi'm ilhii'ñdha' buiñor. ¿Tu'm gi bhaan ge'gorkam jum ilhii'ñdha'? Dai nam jix io'm jix biiñak ka' pix buiñor gu Dios. Dhi' ji ba' pik ja baidhika' jix dhaam ja'k nat pai' ja'k ja iimchuda na saak ja aichdha' gui' nam jik' mi' pui' jimia' na jax jix aa'. ⁶Gu' ji na gu' aapi'm dhi' ba' pik tu' pix ja ilhii'ñdha', gampai' pix ja ilhii'ñ japim na pim ja nii'n nam alh cham tu' bia', dai gux chutumñigam na pim ba'x ja kiigalhdhat jix bhai' ja buada'. Gu' dhi' jim ba' pik tu' xi bua no' mit bach o'bhai', jich u'ika' am dho buiñor gu ge'kam nam jich chulhiñchuda' no' chich palhiip am cham am bua mi' pai'. ⁷Gio nam gu' dhi' ba'

pik cham kiigalhi'n gu ñio'ki'n gu Dios na tii tum a'ga, tu' pix ilhii'ñ am gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam gui' nach jaroi' buiñor ba ti jüigi'n.

⁸Gu' dhi'm aa' ji na pim mi' pui' xi chu daa'ñchu'nda' na jax jum kai'ch mi' pai' u'uan ta'm na tu daaxix gu ñio'ki'n gu Dios nap jum kai'ch: "Jix ja joi'ndat jap jix bhai' ja buada' gu ja'tkam sia jaroi' na pix, ja'p nap jax xim joi'ndat jix bhai' buada' aap diihl." Dhi' ji' no' pim pu'ni ja'k duiñchu' na pim ba' bhaan pui' ba ilhii'ñdha' na pim mi' pui' bhii'chu' na jax jum kai'ch gu ñio'ki'n gu Dios. ⁹Gu' ji no' pim gu' pu'ni jik' pix jix ja kiigalhi'ñdhat jix bhai' ja bua gu ja'tkam, jai' ba' tu' pix ja ilhii'ñ japim, cham tu' mi' pui' duiñchu'nda' pim na jax ja'k tu daaxix gu ñio'ki'n gu Dios. Ba' dhi' bhaan bam ua'tulhdha' pim, na gu' dai na pim diihl jax ilhii'ñdha' pix na pim pu tu buada', cham tu' na jax jix aa' gu Dios. ¹⁰Gu ba' no' pim biix mi' pui' tii ka duiñchu' na jik' jax tu daaxix gu ñio'ki'n, gu' ji no' pimit gu' mi' pai' maa'n kap am cham am xi bua, mi' pimit dho bam ua'tulh ge'kam ki'n, ja'p ji buusnia' na pim moo pu biix cham am bua' na jik' jax tu daaxix gu ñio'ki'n gu Dios, sia ku pimit gu' maa'n kap pix tii cham am bua. ¹¹Pui' na jax mi' pai' maa'n kap nap jum kai'ch gu ñio'ki'n gu Dios: "Cha'p biima'n boppoda' gu ubii no'p cham dhi' biima'n tiimui'x", gio jumai kap nap jum kai'ch: "Cha'p ja koo'nda' gu ja'tkam." Ba' no' gu' gu jaroi' tii cham tu' biima'n boppo gu jumai ubii na cham tu' biima'n tiimui'x, gu' ji no't gu' maa'n ma mua gu maa'nkam, dhi' dho ki'n ge'kam ki'n bam ua'tulh, ja'p ji buusnia' na pu biix cham am bua' na jik' jax tu daaxix gu ñio'ki'n gu Dios. ¹²Ba' aapi'm pu'ni ip jiñ jaaduñ, mi' pim pui' xi jiumda' na jax jix aa' gu Dios. Cha'pim buam pik xa tu ñiokda' na jax cham ki' ka'm nii'n guch Gi'kora', gu' ja'pji na pim mi' pui' xi bhii'chgida' ji, panaas ku moo bar bhaan ka' na pai' dhuuk jam aagi'ñdha' gu Dios no' pimit mi' pui' jii na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n na bhaan jich aagi'ñ nach jax ja'k duñia' nach ba' cham mu ja'k bhiiya' nach pai' gammiji mi' pup jich chulhiñdha', piam ku chich gu' cham mi' pui' jii. ¹³Na gu' no' pimit aapi'm cham ja palhbuix ja joi'ndak gu ja'tkam ki'n

gu tu' na ja a'm jum aa'nda', gu Dios pui' cham Jup jam joi'nda' aapi'm, gu' ja'pji na jam tulhiinchuda' jano' na pai' dhuuk tum kuugaldha' ya' dhi oi'n̄ga'n, dai na pui' xi jam t̄idai na pimit cham bhai' ja duu jix ja joi'ndak gu ja'tkam. Gu' ba' gui' nam ji'k jix bhai' ja buimii jix ja joi'ndat gu ja'tkam sia jaroi' na pix, dhi' dho gi gu'x bhai' tu ja jimia' ji, jix bhai' ja t̄idai ja aichdha' guch Gi'kora' na pai'p tu'ii'.

Gu Santiago nap kai'chdha' nam aa' nañ pui' xi chu duñidha' nañ jax ja'k jix biñak ka'

¹⁴ Gu ba' no'ch aach jax kai'ch nach biñ jich jujur ki'n jix biñak kat ti j̄igi'n̄ buiñor guch Xoi'kam, gu' ji no' gu' ni ji'x kuch iam pui' xi bua na jax ja'k bhaan jix maati' nar pui', pu bar iatda' ka' dho, pix jap kai'chdha' ich pix ba'. Ba' dhi' pu cham ji'xdhat jich palhbuidha' jano' na pai' dhuuk jich aagi'ndha' guch Gi'kora' na chich cham tu' mi' pui' jii na jax jix aa', sia kuch gu' aach ya'x baabui'm kai'ch xib nach pui' kai'ch nach biñ jich jujur ki'n ti j̄igi'n̄ buiñor guch Xoi'kam, no'ch gu' cham mi' pui' bua gu maaxik bhaan na jax jix aa'. ¹⁵ Na gu' dhi' ja'pni ja'k ji buusan jia na jax no' maadit gu jax chu'm jich jaduun̄ jich Xoi'kam bhaan cham ka bia' gu koi' na tu' jugia' ni gu jannulhi'n̄ na ti ti'ya', no' gu' pui'x dhaapak pix ba oiri. ¹⁶ Ba' no' gu' maadit aapi'm mu jimik jax chitda: "Moo git all joidham jix bhai' tum jimda'n̄ jaduun̄ tu' na pix bhaan, ge' bia'ka' ap gu koi' nap tu kua'da', gio gum jajannulh jap git moop tu bia'ka' nap ti ti'ka' nap ba' cham gibkaidha'." Gu' ji no' gu' ni ji'x ku pich iam xi onbai' gui' na tu' a'miram jum aa' nap nii'n̄, t̄tu' gi ki'n jup palhbuidha' sia kup aap mi' joidham tii xi chitda? ¹⁷ Pu'n̄i ja'k pix jup ji busaak ba' sia kuñ aañ pui' tii xi kai'ch nañ biñ jiiñ jur ki'n jix biñak kat ti j̄igi'n̄ buiñor guch Xoi'kam. Pur ja'p pix ka' ba' nañ pui' kai'chdha' nañ sap pik ba' ti j̄igi'n̄ buiñor guch Xoi'kam no'n̄ gu' cham pui' xi bua gu maaxik bhaan na jax jix aa' guch Gi'kora', pui' ji buusanda' ba' nañ pu cham pai' ti j̄igi'n̄ buiñor guch Xoi'kam.

¹⁸ Jaiñ no' jaroi' jax jum t̄idai mu pai' jim namkik: "Na ba' aap moo ni ji'x kup iam jix bhai'm duukam xip tu bua na jax ja'k jix kii' ka'm nii'n̄ gu Dios, na saak aap ba' pik biñ jum jur ki'n jix biñak kat ti j̄igi'n̄ buiñor

guch Xoi'kam. Aa'ñ iam jix bhai'm duukam Jup tu bua ji, sia kuñ cham ti j̄igi'n̄ buiñor guch Xoi'kam. Pui' kai'chdha' ap na saak jum aa' nañ biñ jiiñ jur ki'n jix biñak kat ti j̄igi'n̄dha' buiñor guch Xoi'kam na ba'n̄ baidhika' jix dhaam ja'k, gu' ji na gu' ni ji'x kup iam jix bhai'm duukam xip tu bua na jax jix aa' gu Dios na bhaan jix maati' ka' git nap silhkam biñ jum jur ki'n jix biñak kat mi' pui' jim na jax jix aa'. Aa'ñi' ji na ba' pui' bam kai'ch nañ panaas tu' ka'm niidhat mi' pui' jim na jax jix aa' gu Dios. Tii' nañ gu'x bhai'm duukam xip tu bua na jax jix kii' ka'm nii'n̄." ¹⁹ t̄Ka' na pim bax maat aa nax io'm jir ge'kam gu Dios gam na daipu' maa'n̄ jix jai'ch na bixchu'x aichu'n̄ ku pim ba' ilhii'n̄ na pim dai pui' pix ja'k bhaan jix biñak kat biñ jam jujur ki'n? Chaam ji gu'n̄ jaaduñ, na gu' dhi' cham pik xijai jia nañ ti j̄igi'n̄dhat jix mat ka' na jax jir tu'm kam gu Dios. Sia dho gu jajo'k jix maat am na jax jir tu'm kam gu Dios, jix maat am ip na ja tulhiinchuda' gatuuk, ba' t̄iix chotdon am xib, nam gu'x maat nam jum tulhiña'. ²⁰ Moo pim siamri jam jujur xi bia'kat xim ga'ngada' na jax pik ja'k jix aa' gu Dios na pim tui'n̄gida', jam moom am japim xi baapsai dhi' nañ ji'k jax jam t̄idai. Na gu' kai'n̄kam pui' pix cham tu' ki'n jup jam palhbuidha' sia pim aapi'm tii biñ jam jujur ki'n jix biñak kat ti j̄igi'n̄ buiñor guch Xoi'kam, no' gu' ni ji'x ku pim iam jix bhai'm duukam xip tu bua ja bui gu ja'tkam na jax ja'k jix kii' ka'm nii'n̄ gu Dios, pur ja'p pix ka' ba' na pim pui'm t̄iiti'nda' na pim jir jich Xoi'kam j̄igi'n̄dham. ²¹ t̄Jax japim gi bax maat nat tu jii bjik guch boxii kat Abraam? Jaiñ nat tii pup makgixi gu Dios gu maraa'n̄ Isaak, sia ku daipu' maa'n̄ tu mar. Ba' joidham jix k̄igalh gu Dios, na gu'x maat na dhi' joidham tu' ka'm niidhat mi' pui' jim na jax jix aa'. ²² t̄Jia na gu' gui' tu' silhkam biñ juraa'n̄ ki'n jix biñak kat ti j̄igi'n̄dhat buiñor gu Dios? Tii' na gu' moo mi' pui' xi chu buidha' na ji'k jax t̄idaidha', jix bhai'm duukam xip tu buada' gu maaxik bhaan, cham tu' na daipu' biñ juraa'n̄ ki'n jix biñak kat ti j̄igi'n̄dha' pix buiñor gu Dios. Dhi' ji' ji ba' bhaan ba matgir na tu' silhkam tu' ka'm niidhat mi' pui' jimdat na jax ja'k moox aa'. ²³ Pui' dho mi' pai' tu ua'n̄ix u'uan ta'm dhi' nat jax tu duuk guch

boxii kat Abraam, mi' na pai' tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios nap jum kai'ch: "Gu Dios jix io'm jix kiigalhdhak gu Abraam, nat gu' biix juraa'n ki'n tjiñ'ñdhat mi' pui' tu dunaak na ji'k jax tiidaidha'." Pui' ja'k jam ba' pup jix maat gu ja'tkam na sap gu Abraam gio gu Dios maap jix bhai'm daa' am, nam gu' maap maa'n ñi'ook jup duuk.

²⁴Dho jaiñ nat jax ja'k tu jii guch boxii kat Abraam. Pu'ñi ip ba' aach xib, jum aa' nach jix bhai'm duukam xip tu buada' gu ya' maaxik bhaan na jax jix kii' ka'm ñii'ñ guch Gi'kora', gio ba' nach pu'ñi biix jich jurur ki'n xi chi jii'ñdhat buiñor, na ba' gu Dios pui' bach ilhii'ñdha' nach tu' silhkam mi' pui' ba duiñchu' na jax jix aa', ba'x kiki' ja'tkam bach bhai'ka'. ²⁵Gio ja'pni ip nat jax tu jii bijik gui' na Raab tiigich nar ganai' pix kat. Tii' nat joidham jix kiigal ip pui' gu Dios nat biix juraa'n ki'n ti jii'ñdhat buiñor jix bhai' ja duu nat ja palhbuidhak ja tibiaptuda gu gook ja'tkam nat mu ja joot gu Josue. Gio buimgidhak nat xia' na mit giop ba jii, nat ja'p ja'k gabiilh ja joot nam bhiiya', cham tu' mi ge' boi cha'm nam sap ba' cham ja tigia' gu mi' oi'ñkam. ²⁶Aach pu'ñi ja'k jich a'm jup jum aa' nach xi chu buada' no'ch baabui' silhkam mi' pui' ba jiiim na jax jix aa' gu Dios. Na gu' no'ch cham pu bua, pur ja'p pix ka' siach tii pui'ch tii' nach jir jich Xoi'kam jii'ñdham. Ja'pni na jax ba' jia gu maa'nkam na gu' muukix ka' no' cham bhaan kap tui'dhi' gu ii'mdaga'n, dai no' bhaan jup tui'dhi' na ba' duaka'.

3

Gu Santiago nap kai'chdha' na cham jir am nach giilhim pix tu ñiokda'

¹Moo pim alh jix bhai'ñ jaaduñ, cha'pim biix pix jix aa'nda' na pim biipi' dir gu'kat ja aagi'ñdha' guch Xoi'kam jii'ñdham gu ñio'ki'ñ gu Dios, na gu' dhi' cham tu'r jaaxmada'. Jum aa' gu' nañ biipi' jix bhai'x mat ka' gio ba' nañ mi' pui' xi jimda' na jax pik ja'k moox aa' gu Dios nañ ba' bar pu chu'm ka', nañ ba' gu' cham maakam pix ja aagi'ñdha' guch Xoi'kam jii'ñdham. Na gu' no'ñ mi' pai' maakam pix ja aagi'ñ, no' gu' cham tu' pui' kai'ñkam jup jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios, dhi' ñich dho bhaan ge'kam ki'n bañ ua'tulh buiñor, ba' dai na

bañ chulhiiñchuda'. ²Na gu' tu' nañ pix bhaan bañ ua'tulhdha' sia tu' palhiip jup jum duukam mi ja'p no'ñ cham bhai' maat, sia no' ñich mi' pai' maakam pix tii na cham pui' tum ñiok, dhi' ki'n jañich dho pu bañ ua'tulh buiñor gu Dios. Na gu' dhi' biipi'm aa' nañ jix bhai' tu ñiokda' nañ ba' ilhi'ñdha' nañ a'm ti ñiidhidha' gu Dios, nañ cham tu' giilhim ka tu ñiokda' na jax cham jir am na cham kii' ka'm ñii'ñ. Dhi' pix no'ñ pu'ñi ja'k ba duiñchu', cham ji'xdhat pui' ka tu duña' dhiñ chuuku' na diilh jax ilhii'ñdha' nar jix buam jum duukam, na gu' ja'p ji buusnia' nañ mi' bhiiçhdhatgida' na pai' jax jir am. ³Ja'pni na jax ba' jia gu kabai piam gu tu' maachu', nañ gu' bhai' xi baaxdhai chiñ'ram gu piriñ no' ñich pai' ba jii nañ ba' ki'n silh bhiiçhdhatgida' pai' nañ ja'k jimda', gam nañ ki'n kiksaidha' gammiji biix boi no'ñ bax chimñim. Na gu' no' cham tu piriñchu', gammiji jup jimda' pai' na ja'k ilhii'ñdha' diilh. ⁴Gio ja'pni ip na jax gu ge'ger kaknub na mu ja'p bhaan tum oiri ge' suudai' dhaam. Jaiñ jir i'lhich gu u'uux nam ki'n palhiip jax xi chu bhiiçhidha' gui' nam bha daraichgida', silh ja bhiiçhdhatgida' am pai' nam ja'k ilhii'ñdha' sia ku gu' jax jir ge'ger gu kaknub, gio sia jax jix io'm jix jibiir. ⁵Pu'ñi pix jup ji buusan dhiñ ñiñ na yiji kiik jiñ chiñ am, jir ilhi'ch jup jum duukam tii na palhiip ja'p joiñdha' nañ ba' tu a'gada'. Gu' ji na gu' dhi' ba' pik jix io'm xi chu xi bua na pai' dhuuk mui' ji ñokia', ja'p na jax gu tai no't palhiip mi ja'p pai' gii nax chi miiidha', pu giilhim ji'x na ge' ti miiya' pai' na juugit jix chi miiidha' ka'. ⁶Dhiñ ñiñ na yiji kiik jiñ chiñ am, pu'ñip ji buusan na jax gu tai, na gu' na pai' dhuuk bhai' ji joñia', jix bhaai' na giilhim ti'ya' na jax cham pui' tum ñiok na sia gu Dios cham kii' ka'm ñii'ñ. Aa'ñ ba' bhai'ñ a'm ji jimia' gu ua'tulhdhara' na pai' dhuuk pu'ñi giilhim ti'ya' dhiñ ñiñ binkam guñ chiñ no'ñ cham soo'mchulhi'ñ, na gu' nañ jax ba kai'ch, na kai'ñkam dhiñ ñiñ pui' ji buusan na jax gu tai. Ba' na pai' dhuuk giilhim ti'ya', ja'p ji buusnia' na bhai' pu ji miiya' biix dhiñ chuuku', na gu'ñ a'm ba jimia' gu ua'tulhdhara'. Ku gu' dhi' mummu kat jup jum kai'ch ji na pai' cham tutki gu tai nañ pu ba miiçhidhat jup tui'ka' nañ pai' gammiji mi' pup jii

chulhiñdha', dhiñ ñiin na tu'm da'p duñia' no'ñ cham soo'mchulhi'ñ. Ku ba' gu' chi na gu'x xijai nañ ba' soo'mchulhdha' no' jax jix chi'iim, ⁷ cham pui' na jax gu' jaroi' no'x ja saso'i'ntam gu' ji'ngiarum saso'i', pui' na jax gu' u'ji', piam gu' kooko', piam gu' maapi'ñ, piam sia jax chu'm, daipu' na ja da'ngii ja mamaansutdai ja mamtuxdha' jax ña ilhi-i'ñdha', pui' ja'k machia' am. ⁸ Gu' matgam dhiñ ñiin gio dhiñ chiñ chi gu' moox xijai ji nañ aa'ñdha' gio nañ soo'mchulhdha' na jax jup ilhii'ñdha', ja'pji na pu ti'ya' na jax jup jix chi'iim ka', na gu' dhi' cham tu'r jix kii'p jum duukam bak. Dhi' ja'p ji buusan ji na bhaan dir jum gigi'lhi'ñ dai gu' tu' nax io'm jix maimda'. ⁹ Jaiñ gu' dhiñ ñiin gio dhiñ chiñ jañ ki'n pix jup g'e'kamtu'nda' tii gu' Dios jich Gi'kora' nax dhaam jup tu'ii', gu' ji nañ gu' dhi' ki'n pix giilhim jup ja tiida' gu' jai' ja'tkam nañ jix maat nat Dios jup ja duu, na saak jir pu chu'm am ip na diilh, na jax aa' kuñ pu ja titdaimii nañ jax ilhii'ñ na cham kii'p ka'm ñii'ñ gu' Dios. ¹⁰ ¿Jax ba' ja'k jup tu'ii' dhi'ñ jaaduñ nach ba' gu' dhich chiichiñ ki'n pix jup g'e'kamtu'nda' gu' Dios gio ba' moo nach giilhim jup ja titdada' gu' ja'tkam na jax aa'? Panaas gu' mooo dhi' cham tu' am gi'nsi ji gu' pui' jiñ jaaduñ. ¹¹ Na gu' dhi' ja'pni jia na jax ba' pai' no' diibon gu' suudai', ¿paa pim duuk ñii'ñ na ji'x jix i'oob mi' dhir jup ba buan, ji'x ba' moox xibu'? ¿Jia na gu' cham? ¹² Gio ja'pni ip na jax gu' iigix, na gu' cham ji'xdha' turaasno iibhai'ñcha', nix chu' gu' uubas cham ji'xdha' iigix iibhai'ñcha', na gu' cham tu'r pu chu'm ka' gu' toona'n. Pu'ñi ip ba' dhi'ñ jaaduñ, aañ cham pai' dhuuk ti ñii'ñ ji pai' na diibon gu' suudai' na ji'x jix xibu' mi' dhir jup ba buanda', ji'x ba' moox i'oob ip.

Nañ jax ja'k tu jimda' no'ñ silhkam jix bhai' bax maat na jax ja'k jix aa' gu' Dios

¹³ No' jaroi' maadit jix bhai' bax maat na jax pik ja'k moox aa' gu' Dios na tui'ñgida', jum aa' nar jix bhai'kam ka' gio nax bhai' xi chu jimda' ja bui gu' jai', na ba' dhi' bhaan jix maati' ka' na silhkam jix bhai' bax maat gu' ñio'ki'ñ gu' Dios. Ba'x io'm pix bhai' ji maachidha' no' pui' ja'k duiñchu'. ¹⁴ Gu' ji no' gu' dai g'e'kam jum taatit nai'x ja bhaamki'ñ gu' jai' na pui' jim aagit nax io'm jix chu maat sia tu' na pix, gam sia na jax

ja'k jix aa' gu' Dios, cham tu'r di' ka' gu' matda' gui' na Dios tu maak. ¹⁵ Na gu' gui' cham tu' pu chu'm tu maak jia gu' matda' na ba' gu' jaroi' ki'n g'e'kam jim taatit nai'x ja bhaamki'ñdha' gu' ja'tkam na palhiip bar jix aixkam. Gu' dhi' ya' kam pix ji dhi oi'ñga'n na bhaan jup tui'ñgida' gu' matda' gu' jaroi' na pu'ñi ja'k pix jir tu'm ka' na jax ja'k jurtu'nka' pix gu' ja'ook, pui' ku ba' g'e'kam jim taatit nai' pix jix chu bhaamki'ñdha'. ¹⁶ Pai' no'm mui' jai'ch gu' pu chu'm gu' ja'tkam, gammiji pix jum daa'ngichgida' am tu' na pix bhaan nam xim jijigak kat ki'n gu' tu' nam bia'ka' biix ji'ma'n. Jum koo'nda' am jai', jai' ba' nam jum kokdadat jum ko'ktolhi'ñdha', gammiji na jax cham kii' ka'm ñii'ñ gu' Dios. ¹⁷ Matgam gu' gui' nam moo tu' silhkam bax maat na jax ja'k jix aa' gu' Dios nam tui'ñgida', nat ba ja ta-jaañ gu' matdaga'n, mi' pui' ji nam xi jiiimda' na jax ja'k jix kii' ka'm ñii'ñ. Cham pai' tu' bhaan jum ua'tulhi'ñdha' am, ni kum cham pai' dhuuk tu' ki'n ja bhaamki'ñdha' gu' ja'tkam, dai ji nam jir jix bhahbai'kam kat jix bhai' ja titdada', gio ba' nam jix ja joi'mdat ja palhbui'ñdha' tu' na pix bhaan. Dhi' ji'ji na ba' pui' bam kai'ch nam silhkam jix maati' mi' pui' ba bhii'chu' na jax ja'k jix aa' gu' Dios no'm pu'ñir jix bhahbai'kam sia jaroi' na pix buiñor. ¹⁸ Ba' gu' ji'k nam pu'ñi jix maati' gu' ñio'ki'ñ gu' Dios jix bhai' pix ja titda' gu' ja'tkam, nam cham pai' dhuuk tu' ki'n ja kokda, dhi' ja'p ji buusnia' nam jix kii'p jum duukam ja a'm ti is gu' ja'tkam. Pui' na jax nam jax ja'k dui cham tu' bhaan jax ji kai'chit tu' oi'ñka', ni kum cham pai' dhuuk tu' ki'n jum kokdada', dai ji nam jix jijikgim jix bhai'm taatit mi' pui' jiiimda' na jax ja'k jix aa' gu' Dios.

4

Gu Santiago nap kai'chdha' na cham jir am nach bhaan titii'ñchoka' gu' tu' ya' kam dhi oi'ñga'n

¹ ¿Paa pim dir ilhii'ñ nam gigi'lhi'ñ gu' bhaamda' na pim ba' ba jim ñiiñio'boixdha' tu' na pix bhaan gam na pim ba jim kooda'? Dho bhai' dhir jam jujur am bhaan na pim biix aixim jix chu duiñik ka' na tu' cham jum aagaidha', gam na pim bhaan titii'ñchoka' gu' tu' ya' kam dhi oi'ñga'n. ² Tiix aa'nda' pim na pim jai'p bia'ka' gu' tu' na

pim nîi'ñixi'ñka' na bia' gu jumai. Ji'x japim tii bax chu kokdak ka', piam ku pim bax mu'aam ka' gu jaroi' na pim ba' pu'ñi duuji ba bia'ka' gît gu tu' na pim jix aa'nda' na pim bia'ka'. Gu' ji na gu' cham, na gu' ni ji'x ku pim soi'm ilhdhat jup xi chaanda' gu Dios na jam makia', dai na pim pu'ñix bhaamut ja ti'ñchoka' gu jai', gam na pim jix ja jîgak ka' tu' na pix bhaan. ³ Gio ji na gu' sia ku pim tii taan gu Dios na jam makia' gu tu' na pim jix aa'nda' na pim bia'ka', cham tu'p jam maakda', na gu'x bhai'x maat ka' na pim bhaan pix gē'gērkam jum taat ka' gio na pim ki'n biix aixim jix chu duñiik ka' na jax ja'k cham kii' ka'm nîi'ñ, cham tu' na pim ki'n jix bhai'm duukam jup tu buada'. ⁴ Ja'p japim pix ba ji buan jiñ jaaduñ na jax gu jax chu'm ubii no' tii biima'n tiimui'x maa'n gu chio'ñ, no' gu' jumai biima'n boppo. Dhi' pu chu'm gu ja'tkam cham tu' ja kiigalhi'ñ gu Dios, na pim gu'x maat na gu jaroi' no' pu'ñi pix ja'k tu jim, no' dai biix aixim tu bua na jax cham jir am, cham tu' bhaan ti niidhidha' gu Dios, jir ki'darga'n ka' pix, na gu' cham mi' pui' jimda' na jax jix aa'. ⁵ Na gu'p jum kai'ch gu ñio'ki'ñ nax io'm xich joi'ndat xich dha' aach, nat gu' tiich a'm ba tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' nach ba' kaichgît mi' pui' xi jiiimda' gît na jax jix aa', cham tu' nach maakam tu buidha'. ⁶ Jumai kap jup jum kai'ch ip gu ñio'ki'ñ na sap jix kiigalhdhat jix joi'gî'nda' gu Dios gu jaroi' na gampai' pix jum ilhii'ñdha', gu' ba' gui' na gē'kam jum taat ka', gampai' pix bia'ka', ni ku cham kiigalhi'ñdha'. ⁷ Ba' aañ jam guguuxi'ñ jiñ jaaduñ na pim mui' xix biiñak ka' buiñor gu Dios biix jam jujur ki'n. Cha'pim mu ja'k kēēke' gu ja'ook. Xi ñiokdhai pim bhaankamu'n guch Xoi'kam, ka na gu' pu jimiiñolhia', ba' cham tu' maakam ka jam jurtu'nka'. ⁸ Soi' pim bam ilhdha' buiñor guch Gi'kora' na ba' xi jam joi'ndai gio jam a'm jup ba ti niidhidha'. Ja'p ji buusnia' na pim jix bhai' bam i'koimdha' gio na pim ba uana' gu jam jujur, na gu' ba tu jam uañdha' gu Dios no' pimit soi'm ilhdhak pui' ba tii'n na pim cham pui' ka tui'ka', sia ku pim gu' pui' tii kam aagît na pim biix gok kap jup tui'ka' gît, pui' na jax na pim kaichgida' gu Dios gio ba' na pim pu'ñi biix aixim tu buada' gît na jax cham kii' ka'm nîi'ñ. ⁹ Na

gu' cham kiigalhi'ñ gu Dios gu pui' ja'k, gu' ji na pim soi' pix bam ilhii'ñdha' ya' dir ja'p ja'k. Cha'pim jix bhai'm taatit ka jiiimda', ni na pim gē'gērkam jum taat ka', ja'pji na pim soi'm ilhdhat ba suanda' ji pui' xim aagît na pim gē'kam ki'n cham am buatu' gu pui' na pim jax ja'k tu jim. ¹⁰ Gio na pim gampai' pix bam ilhii'ñdha' buiñor gu Dios, cham tu' na pim bhaan ka titii'ñchoka' gu tu' ya' kam dhi oi'ñga'n, na ba' mi' dhir pu'ñi xi jam joi'ndai gio jam a'm jup ba ti niidhidha', gam na ba jam palhbui'ñichu'nda' tu' na pix bhaan.

Gu Santiago nap kai'chdha' na cham jir am nach pu tîida' guch jaduun jich Xoi'kam bhaan na cham tu' mi' pui' jim na jax jix aa'

¹¹ Gio ja'pniñ ba' moo tiip kai'chît jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, na pim gît cham tu' bhaan jax ji kai'chît tu oi'ñka'. Cha'pim jum a'a'gat, gio na cham jir am na pim jax tîida' gu jax chu'm jich jaduun jich Xoi'kam bhaan na cham tu' mi' pui' jim na jax tu daaxix gu ñio'ki'ñ gu Dios. Nap gu' cham tu' dhi' pu chu'm ki'n daaxix ka'ñ jaduun nap mi' dhir ja aagi'ñdha' gu jai' no'm mi' pui' jiiim ka' ba' cham, ja'pji nap mi' pui' xi jimda' aap diilh cham tu'p jum buixdhat nam jax ja'k jup tui'ñgida' gu jai'. Na gu' no'p pu'ñi ja'k duiñchu', pui'r jum duukam ka' nap gē'kam jum taat, cham tu' nap mi' pui' jim na jax jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios. ¹² Na gu' dai gu Dios jich Gi'kora' jix maat na jaroi' mi' pui' jimchu' na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gio na jaroi' cham tu' mi' pui' jim. Gui' ba' diilh ja aa'ñdhai na mit pai' cham am bua ja tulhiiñchuda' gatuuk gu ji'k nam cham mi' pui' jimia'. Gu' ba' gu ji'k nam mi' pui' jimia', dai na ba ja baidhika'x dhaam na pai'p tu'ii'. Ja'pni ja'k dhi'ñ jaaduñ, ba' cham bhaai' nach aach moo jax jup ja titdada' guch jaaduñ nam cham mi' pui' jiiim, nach gu' cham pu chu'm ki'n dalhxix ka'. Ja'pji aach diilh nach mi' pui' xi jiiimda' nax io'm jum aa'.

Gu Santiago nap kai'chdha' na cham bhaai' nach diilh gē'gērkam jich chaatit pux chu duñiik ka' nach diilh jax ilhii'ñdha'

¹³ Jix bhai' pim xiñ kaaya' aapi'm na pim joidham ti ilhdhat jup kai'chdha': "Maik jach tu juanpu' mummu ja'p na jax jix

bhai' tum namki'n. Maa'n oidha'ch mu juruundha', joidham jach mui' xi mai'chii gu tuumiñ bhai'p ba jimia', tu' gi. Ja'xñich moo gamai' ji jimia' piam kabuimuk, xi chu bhiiñorai ich gu tu' nach tu ga'raidha' nach ba'x io'm mui' mai'chia' gu tuumiñ."

¹⁴ Jaiñ gu' ni ku pim jix mat ka' na tu' jax jam duñiidha' gu mi' jotmoda', sia ku pim aapi'm joidham tii ti ilhii'n na pim tu duñia'. Pu cham mat ka' pim no' pim moo pui'p ka duduaka' buimgidhak ka' ba' gu' cham, gui' dho ji nach gu' cham tu' gammiji joodaip jich dhuukat ya' pai' darka'. Jax dhui nach gu' aach ja'pni pix ji buan na jax gu jikoom na mu ja'p se'ka' kabuimuk ja'k. Alhio pix mi' pui' tui'ka', na pai' dhuuk bhai' ji chu juuka' pix cham pai' matgilhia'.

¹⁵ Gu' dhi' biipi'm aa' ji nach jix biiñak ka' buiñor guch Gi'kora' gui' na jaroi'ch chaiñbui'n gu ii'mda' nach ki'n dudua. Ja'p-jani nach kai'chdha' no'ch jax jup ilhii'n: "Moon ja'pni tu duñia' kabuimuk gio ja'pni, no' moo pui' ja'k jup jix aa'nda' git dho ji guch Gi'kora' na jaroi'ch palhbui'n biix aixim bhaan." ¹⁶ Gu' ji na gu' aapi'm diilh pix ge'gerkam jim taatit biix aixim jum aa'nda' na pim tu duñia', ni ji'x ku pim iam jix biiñak kat buiñor gu Dios. Dhi' pu'ñi chuutu'm gu ja'tkam, cham tu' ja kiigalhi'n guch Gi'kora', na gu' cham kii' ka'm nii'n no'm diilh ge'gerkam jum taat. ¹⁷ Pu'ñi ja'k jañ dho ba' pix jam titdañ jaaduñ, jam guguuxi'n iñ na pim siamri mi' pui' xi jiiimit na jax ja'k jix kii' ka'm nii'n guch Gi'kora'. Na gu' moop jir ua'tulhdhara' ji bo no'ch aach ja'p xi dhuukat na jax ja'k jix aa' gu Dios maakam tu buim, no'ch gu' tiix maat na jax ja'k jix aa'.

5

Nam jax ja'k tui'ngida' gui' nam jir jix chutumñigam

¹ Ba' aapi'm na pim jir jix chutumñigam, soi' pim bam ilhdha' buiñor guch Gi'kora', na gu' bam aajim na pai' dhuuk cham bhai' tu jam jimia'. ² Cha'pim mu ja'k bhaan ka jujurtika' gu tu' na pim bia' na pim ki'n jir jix chutumñigam, na gu' dhi' ja'p ji buusan na bax dhibaal, na pu cham tu' ka bhai'. Gio dhi jam jajannulh jix dha'ram namkim na pim ti ti', pui' cham tu'p ka bhai', na gu' ja'p jup ji buusan na ampix bam bhii nax

io'm bax dhibaal. ³ Gux uam totbikdam gio gux chua totbikdam na pim bia' nax io'm jix dha'ram namiik, ja'p ji buusan nax io'm jix kuukum pix ba' gam na bax konbi'n, na gu' pur cham tu' buiñor guch Gi'kora', sia ku gu' panaas jix io'm jix dha'ram namiik na pim pui' xim aa'. Aapi'm chi gu' ja'p jum aa' na pim pui' pix jup jimia' jix dhaam ja'k sia ku pim ja'x ji chi kiisaim na pim jumpadaim dhix dha'ram namkim xib na ya' bar mia'n na pai' dhuuk tum kuugalhdha'. Ja'kbui' kat ja'p ji buusnia' ji na dhi' ba' mu ja'k xi jam iabu' tai chir na pai' cham tutki, na gu' dhi' bhaan jam tulhiiñchuda' gu Dios na pim dai jumpadim gux dha'ram namkim, iam gu' mi' pui'p ba ji jii pimit na jax jix aa' na pim ba' pu'ñi duuji jimia' git buiñor. ⁴ Daman gu jam tujuandam tuk japim pui' pu cham ja namkidha' pai'ji, sia kum alh tiix bhai' bua nam jam ixii'ndha' gio nam tu orda'. Tu' pix ja ilhii'ndha' pim, ni ji'x ku pim jix ja joi'gi'nda'. Ku ba' gu' na gu' gu Dios jix bhai' ja kee nam ge'kam ki'n tii soi'm ilhii'n buiñor na pim ja tulhiiñchu'n, gui' ba' diilh jup bax maat na jax dhui ja palhbuidha', ⁵ sia ku pim gu' aapi'm cham tu'p jum buixdhat ge'gerkam jum taatit biix aixim tu bua na jax cham kii' ka'm nii'n guch Gi'kora', dai gu' na pim biix aixim tu bua na pim diilh jax ilhii'n. Ja'p ji buusan na pim jum gii'ñchudaim na ba' mi' dhir ja'p tu jam dooda' na jax gu saso' nam ja gii'ñchudat ja koodat ja kua'da', ⁶ na pimit gu' ge' bam ua'tulh na pimit biix ja tulhiiñchudak ba ja koi gui' nam cham tu' bhaan kuiñcha bia'kat.

Gu Santiago nap kai'chdha' nach sap cham jax jich aagit ti niirka' na pai' dhuuk bha jim guch Xoi'kam

⁷ Aapi'm moo cham tu' bhaan jax jim aagit ti niirka'n jaduun jano' na pai' dhuuk bha jim guch Xoi'kam, Dios japim pix buiñor jix biiñak ka' cham jim o'jolhdhat. Ja'pni na jax ba' gu jaroi' no't ti ii, na gu' soi' pix jum ilhii'ndha' na ba' bha duukda' na ki'n tu kaibhaidha', mi' dhir ba' ti niirda' na pai' kabka' na ba' pik ba tu oraa', cham tu' gu mi' jotmoda' nax aa'nda' na git ba tu oraa'. ⁸ Aapi'm pu'ñi ip jiiñ jaaduñ, cha'pim jax jum aa'nda' na cham ob pai' aajim guch Xoi'kam na pim tii xi chi niira, Dios japim pix buiñor jix biiñak ka' cham jax jim aagit

nañ jax ba jam titda. Pu ka na gu' jootom ya' pix ba kiika' cham jum ilhdham, dai ji nach cham oodat pix am ti niirda'. ⁹ Aapi'm jix bhai' xi chu jimda' dai. Cha'pim biix aixim jum i'iattulhdhat jum ñiñiokboixi'ñdha', ni ku pim cham jum bhahbaaku'i'ñdha', na ba' gu' cham pui' jam tiidai jam tulhiiñchuda' guch Xoi'kam no't ya' ba ai. Na gu' no' pim aapi'm pu'ñi ja'k pix tu jim, pui' ji jam tiida' na pim dhi' bhaan kuiñcha bia', pui' jam tiida' na pimit dhi' bhaan cham tu' mi' pui' jii na jax jix aa', ba' dai na ba jam tulhiiñchuda'. Alh moo cham ji'x ka miikidha' ji gu' na ya' pix ba aaya' guch Xoi'kam, am bha mia'n bam kiisap ji gu' na bhai' bar jimdam. ¹⁰ Aapi'm gu' mi' pui' xi jii'mdat ji na jax jix aa' jix biiñak ka' buiñor, cha'pim jax jim aagit sia ku jax giilhim cham bhai' tu jam jim xib biix aixim bhaan. Mi' pim pui' xi chu daa'ñchu'nda' nat jax tu ja jii gui' nam bijik ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimik guch Gi'kora' nam pu'ñi giilhim jum tulhiiñaimik biix aixim bhaan nam tii tu a'gada' gu ñio'ki'ñ. ¹¹ Aapi'm ba' pu'ñi ip, na gu' aach nach ji'k ba ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gammiji jich a'm ti niidhidhat jich palhbui'ñchu' guch Gi'kora' nach ba' gammijix bhai'ch chaatit jix jijikgim jup tui'ka' guch i'ii'mda' bhaan, sia kuch pu'ñi biix aixim bhaan jich chulhiñ. Jax japim gi bax maat nat tu jii bijik gui' na Job tiigich? Jaiñ nat giilhim jum tulhii biix aixim bhaan, ku gu' mi' nat xi ñakoo sia ku jax giilhim jix buam tu tatda', joidham jix bhai' tu jii ji, g'e'p jum duukam jup tu duu gu Dios buiñor, jix joi'ndat palhbui, na gu' bhaan ti niidhidhat jup tui'ka'. Aach ba' pu'ñi ip jiiñ jaaduñ no'ch xi ñakoo' siach pu'ñi giilhim jich chulhiñ tu' na pix bhaan, gui' dhoch palhbuidha', na gu' gui' joidham jir jix bhai'kam, dai pix ji no'ch jix biiñak buiñor.

¹² Gio ja'pniñ ba' moo tiip kai'chit jiiñ jaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim tui'ñgi-da' git, na pim cham pai' dhuuk jax kai'chdha' dho na dhix dhaam bhaan jix maati' ka' nar pui' ka' jax na pim kai'chdha', piam dhi oi'ñga'n, piam sia gu tu' ya' kam dhi oi'ñga'n, na pim pui' jim aagit na dhi' ba' jam palhbuidha' piam ku jam tulhiiñchuda' no' jax dhuukat cham jir pui' jax na pim kai'chdha'. Ja'pji daipu' na pim pu ti'ya'

pix na cham no' pim jix maat na cham jir pui'. Piam no' pim jix maat nar pui', dho daipu' na pim pu ti'ya' pix na jee'. Daipu' dhi' nax aa' guch Gi'kora' nach silhkam tuch a'a'gi'ñdha' na ba' cham dhi' bhaan jich chulhiñchuda' gatuuk no't ba tum ku-ugalh.

¹³ Gu' ba' no' moo maadit aapi'm cham bhai' tu jim na tu' na pix bhaan jum tulhiiñ, jum aa' na soi'm ilhdhai pu tiida' gu Dios na palhbuidha' na ba' mi' dhir cham kam tulhiiñdha'. Piam ku gu'x bhai' tu jim, ba'x jikgim jup tu'ii' nax bhai' tu tatda', dho gu' dai dho na laala'ñxi'ñdha' gu alabaa'n buiñor gu Dios na taxchaabgi'ñdha'. ¹⁴ Piam ku gu' jaro'i' maadit ee gu jax chu'm kokdai' na ki'n jix ka'ook, dai na ja umua'ñdha' dho guch Xoi'kam jii'gi'ñdham gui' nam ji'k bijik dir ba ti jii'gi'ñ nam tu daa'ñidha' buiñor gu Dios na dua'ñdha' xi juulhdhai am palhii'p gu asait. ¹⁵ Dua'ñdha' dho guch Gi'kora' no' mit biix ja jujur ki'n soi'm ilhdhak buiñor tu daa'ñxi, tu ua'ñdha' ip no't tu' bhaan jum ua'tulh buiñor. ¹⁶ Pu'ñi ja'k jum aa' na pim duiñchu'nda'ñ jaaduñ. Xi chu a'gat japim xi chum uañdhat maa'n ñi'ook xip bual' no' pimit tu' bhaan mam ua'tulh dai aapi'm jam bui, na ba' gu'p jam keeke' gu Dios na pim pai' dhuuk pu'ñi soi' ba titdada' na pim tum daa'ñxi'ñdha' biix ji'ma'n na jam dudua'ñdha' no't ba ji jam ai gu jax chu'm ko'kdai', sia gu jam i'ii'mda' bhaan. Na gu' gu jaro'i' no' moo mi' pui' xi dhuñi'chu' na jax ja'k moox aa' guch Gi'kora', bixchu'x bhai'm duukam jix bhaai' na pu tu duña' bhaankamu'n, na gu' keeke' na pai' dhuuk mui' ba taanda'. ¹⁷ Ja'pni na jax gu Eliiyas gui' na bijik ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimik guch Gi'kora'. Jaiñ na tii pui' pix jup jir tu'm kat na jax aach, cham tu' mu pai'r tu'p tu'm da' kat. Tii' na keeke' gu Dios na pai' dhuuk taanda' gu tu', na gu'x mat ka' na mi' pui' jimda' na jax jix aa'. Jaiñ jano' nat soi'm ilhdhat pu tii'n gu Dios na cham tu duukchuda' baik oidha' daman taak mi' na ji'x jir Israel. Pui' dho ji chu buus, kai gu Dios nat ji'k jax tii'n. ¹⁸ Gio mi' dhir nat xi buus gu ja'kbui' baik oidha' daman taak, gio soi'm ilhdhak pui'p xi chii'n gu Dios nax bhaai' na ba tu duukchuda'. Pui' giop ji chu buus, giop ba duu'n mi' na ji'x jir Israel na mit ba' giop ba ti i'sa gu ja'tkam. Pu'ñi

ip ba' aach no'ch moox biiñak buiñor guch Gi'kora'.

¹⁹ Gu' ba' no' moo jax dhuukat jaroi' maadiť cham tu' kap jim buix buiñor gu Dios, no' gu' maakam pix ba tui'dhi' na jax cham pui' ja'k aa', ba' no't gu' jaroi' maadiť jix joi'ndak tiigik guguux na gio mi' pui'p ba jimia' na jax jix aa' gu Dios, ²⁰ dhi' gø'kam ki'n jix bhai' ba duñia', na gu' guguuxd-haimii na jax ja'k dui giop bax biiñak ka' buiñor guch Gi'kora', ba' biiix pu tu uañdha' ip gio gu Dios na ji'k ua'tulhdharga'n. Mi' dhir ba' cham tu' mu ja'k ka bhiiichgida' na pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha' git.

GU BHPI' KAM UA'NA'N GU PEEGRO

*Na mui' ba ja ñio'kdha' gu Peegro guch
Xoi'kam jii'gi'ndham*

¹ Aañ Peegro nañ jir nobii'n guch Xoi'kam, ya' dir mu tu jam ua'ñxi'n iñ aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim mummu ja'p oi'dha' mui' kap na pai' jai' dippir bhaan bipio', pui' na jax aapi'm jiñ jaaduñ na pim mummu ja'k oi'dha' na pai' Ponto dibii'r bhaan bipio', gio aapi'm na pim mummu ja'k jup oi'dha' na pai' Galaasia dibii'r bhaan jup bipio', gio ba' moo aapi'm ip na pim mummu ja'k oi'dha' na pai' Kapadoosia dibii'r bhaan bipio', gio ba' aapi'm na pim mummu ja'k oi'dha' na pai' Aasia dibii'r bhaan jup bipio', gio aapi'm na pim mummu ja'k jup oidha' na pai' Bitiinia dibii'r bhaan bipio'. ² Nat gu' bijik dir pu chu'm ki'n jam a'm tiñ gu Dios na pim pu'ñi ti jii'ndha' buiñor gu Maraa'n jich Xoi'kam, gio ba' nat biix ji'ma'n jam tajaan gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mdaga'n na pim ba' kaichgit mi' pui' xi bhichgida' na jax ja'k jam jurtudidha', gam na jam mattu'nka' nat guch Xoi'kam tu jam uañ gu jam ua'tulhdhara' jano' nat pai' dhuuk jaax gu i'ra'n bhai' bhaan gu kuruus na mit sissapa, na pim ba' mi' dhir cham tu' ka ua'tulhdhix ka'. Ja'pni, moo git ba' gu Dios pix jam a'm ti niidhidha' na pim ba' gammiji cham tu' bhaan jax jim aagit jix jijikgim jup tui'ka'ñ jaaduñ.

*Nach jax ja'k dui mai'chia' gux kii'p jum
duukam na cham jax jum bua*

³ Ja'p moor ge'kam ji gu Dios jich Gi'kora' gui' nat bha joot gu Jesus jich Xoi'kam ya' dhi oi'nga'n, tu daanda' ich buiñor jiñ jaaduñ na gu'r jix bhai'kam. Ti' nat jix bhai' duu nat xich joi'ndak tuch uañ guch ua'tulhdhara' nach jix u'ua'tulhdhix kat, nat tuch ñamkix guch Xoi'kam jano' nat muukik duadik giop bam mu dir koi'nga'n tir na mit pai' tii yaas. Ba' xib ja'p ji buus na chich giop ba maaxir nach ji'k ba ti jii'gi'ñ buiñor, xib ba' gu' dai ji nach jix bhai'ch chaatit pix am ti niirda' nach a'm tu bi'ya' gui' nat tuch iimchuda gu Dios, ⁴ nap kai'ch na saak jich makia' gatuuk gu ge'ger jup

tum duu'nkam no' chich bhammi ba ai na pai'p tu'ii', gui' na cham ji'xdha' jax jum duña' ni gu cham pai' dhuuk kilhii'richai nai' ji dhibaa'. Ka git na gu' pui' ji chu buusnia' nañ jax jam titda, ⁵ na pim gu' biix jam jujur ki'n bax biiñak buiñor gu Dios, ge'kam ki'n jam a'm ba ti niidhim ba' gu xib. Ba' jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'nga'n, dai na ba jam baidhika'x dhaam na pim pai' gammijix jijikgim bap tui'ka', cham tu' mu ja'k na pai'r tu tulhiiñara'.

⁶ Ba' aapi'm dhi' ki'n jix bhai' pix bam taat ka'ñ jaaduñ na pim ba tu iimchudhix, cha'pim kuu'jimmida' sia ku ji'x cham bhai' tu jam jim tu' bhaan. Mui' pim xix bi-iñak ka' buiñor guch Gi'kora' na gu' gatuuk joidham jix bhai' tu jam jimia'. ⁷ Na gu' dhi' cham pik jir tu' sia ku pim jum tulhiiñ tu' na pix bhaan, na gu' bhaan pix jix maati' ka' no' pim moo tu' silhkam biix jam jujur ki'n jix biiñak buiñor guch Gi'kora'. Ja'pni na jax ba' jia gux uam totbikdam nax dha'ram namiik, nam gu' xi mimi'i'ndha' tai chir nam mi' pix mamtida' no' moor di' gux kii', piam ku gu' gui' na cham pik tu' bhai'. Aapi'm ba' pu'ñi ip jiñ jaaduñ, mi' pix bhaan jix maati' ka' no' pim moo silhkam jix biiñak buiñor guch Gi'kora' no' pim pu'ñi tu' bhaan jum tulhiiñ. Ba' no' pim pur maa'n na pim jax jix biiñak, ja'p ji buusnia' buiñor gu Dios na pim aapi'm jir di' gui' nax dha'ram namiik. Jix io'm tu' ka'm jam ilhii'ñ gu Dios, cham tu' pui' na jax gux uam totbikdam, na gu' dhi' pui' pix jup jum xichui'dha' saalhiom. Ba' jano' na pai' dhuuk ya' ba aaya' guch Xoi'kam, joidham pix jix bhai' jam tiidai jam baidhika' buiñor, na gu'x mat ka' na pim aapi'm gammijix biiñak kat buiñor sia ku pimit jum tulhii'.

⁸ Na pim gu' aapi'm buiñor ti jii'ndhat tu' ka'm niidhat guch Xoi'kam mi' pui' ba jiim na jax jix aa', sia ku pimit cham tu' maaxik tiigik na ya' xi oilhimik. Jix maat iñ na pim biix jam jujur ki'n jix biiñak buiñor, sia ku pim jix maat na cham tu' ya' kap tu'ii' dhi oi'nga'n bhaan, gam na pim ge'kam ki'n jix bhai'm taatit buiñor jix jijikgim jup tu'ii' na pu cham bhai' na pim jax xim buada' ni na pim jax xi chitdada', ⁹ na pim pui' xim aa' nat ge'kam ki'n jix bhai' ba duu nat tu jam uañ gu jam ua'tulhdhara' na pim ba' mi'

dhir cham tu' kam tulhiiña', dai na ba jam baidhika'x dhaam nat pai' tu jam iimchuda. Pui' ku pim chi ba' cham jax jum aagit mui' xix biiñak buiñor biix jam jujur ki'n sia ku pim jum tulhiiñ tu' bhaan.

¹⁰ Na gu' gui' nam bijik ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, pui' tu a'gimik am gio na mit pui' tu ua'nak na sap pu'ni jax chu'm tanoolh jix joi'ndat jam tiigii gu Dios tu jam uañdha' gu jam ua'tulhdhara' na pim ba' cham jum tulhiiña' gatuuk. ¹¹ Diilh guch Xoi'kam pui' ja'k ja jurtu'nka' gui' ji' nam bhaankamu'n tu a'gada' gu ñio'ki'n jano', na ji'k jax tu duña' no't pu'ni ya' ba ai dhi oi'nga'n bhaan, gam na jax ja'k jum tulhiiña' ja a'mkam na ba' mi' dhir jix io'm ge'kam ki'n ba daasa' guch Gi'kora'. Tii ba' xim ga'ngada' am ja jujur am bhaan nam jix maachik ka' na jaroi' ba' pui'r jich Xoi'kam ka', na pai' dhir buusni ba' pui' ba ja palhbuidha' gu ja'tkam, gam na pai' dhuuk ba' pui' tum duña' gu pui' na jax ja jurtu'nka' guch Dhuudu' kam jix Uañ li'mda'. ¹² Ba' diilh gu Dios ba ja mattuda gui' ji' nam bhaankamu'n tu a'gada' na cham tu' jano' pui' tu kuugalhdha' na pui' tu ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam nam pai' dhuuk mi' kapup oipoda' gui'. Ja'ppi sap jix io'm gatuuk ji na ba' pui' ba tu kuugalhdha', xib bak ba' nach pai' dhuuk pu'ni ya' ba oipoda' aach. Jaiñ, pui' dho ba tum kuugalh ba' xib na mit ji'k jax tu ua'nak gui' ji' nam bijik ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimik guch Gi'kora'. Ya' dho øek guch Xoi'kam pui' xi chu duuk nat tu' ki'n bha jii. Xib ba' dhix bhai'm kai'chdham ñi'ook nai'p ba tum a'gichu' na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, nat ji'k ja a'm tajaa gu Dios gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mdaga'n gui' na ja a'm tajañixchu'ndat gui' nam bijik ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimik, na ba' ja mattudidha' nam jax ja'k tu a'gada', piam nam ki'n machia' gu tu' no'm jix maachik sia moo jax jix xijai, nam sia gu noonbi'ñ gu Dios cham ji'xdha' machia' siam tiix maachik.

Gu Peegro nap kai'chdha' nach sap jix chu uañ kir bap tui'ka' na jax gu Dios

¹³ Ba' aañ jam guguxi'ñ jiiñ jaaduñ na pim siamri mi' pui' xi jiiimit na jax jix aa' guch Gi'kora' pix am ti niirda' jano' na pai' dhuuk ya' aaya' guch Xoi'kam na ba' mi' dhir ba

jam makia' gu ge'ger jup tum duu'nkam nat jam iimchuda gu Dios na jam makia'.

¹⁴ Cha'pim mu ja'k bhaan ka titii'ñchoka' gu tu' ya' kam dhi oi'nga'n na pim jax tu buimik jano' na pim chakui ti jii'ñdhat buiñor guch Xoi'kam, na pim gu' aapi'm xib bar maamra'n gu Dios. ¹⁵ Gu' ja'ppi dai ji na pim pix bhaan ji baapmigia' na pim mi' pui' xi jiiimda' na jax ja'k moox aa' guch Gi'kora' na pim ba' pu'ni duujix chu uañ kir bap tui'ka' ja'p na jax gui' nat jaroi' xi jam joi'ndak jam a'm ti ti na joidham jix uañ. ¹⁶ Na pim gu' bax maat na jax jum kai'ch gu ñio'ki'ñ mi' pai' u'uan ta'm na tu ua'ñix nap jum kai'ch bo: "Joidham japim jix chu uañ kir jup tui'ka' ja'p na jax aañ nañ joidham jix uañ."

¹⁷ Gu' ba' gu xib jum aa' na pim siamri soi'm ilhdhat mi' pui' xi jiiimda' na jax ja'k jix kii' ka'm nii'ñ gu Dios, gui' na pim pui' ba iim xib nar jam Gi'kora', na pim ya' kapup dudua dhi oi'nga'n dhi jam tutku' bhaan, na ba' jam baidhika' jix dhaam ja'k. Na gu' gui' cham ji'xdha' jaroi' joi'nda' no'x maat nat cham mi' pui' jii na jax jix aa' jano' na pai' dhuuk jum aaya' na ja aagi'ñdha' biix gu ja'tkam nam tu' jax buimii nam duduakat. Biix ji na mi' pui' xi ja tiida' nam silhkam kuiñcha bia' na mit cham mi' pui' jii nat jax tu daasak, cham tu' na gu' ji'k ba'p jix ja joi'gi'nda' sia ku mit cham tu' ka'm tii. ¹⁸ Ba' aapi'm jiiñ jaaduñ cham pu chu't, tu' ka'm japim xi ñiidhat gu Dios, nat gu'x bhai' ba duu nat tuch uañ guch ua'tulhdhara' nach buam pix tu jimdat nam jax tu jimdat guch bopxi kat gam jich kukuuls kat, nat bha joot guch Xoi'kam na ya' tuch ñamkixdha' ki'n gui' nax io'm jix dha'ram namiik, cham tu' ki'n gu tu' ya' kam dhi oi'nga'n na sap pik ba' pui' tiix dha'ram jup namiik, pui' na jax gux uam totbikdam gio gux chua totbikdam na nai' pix jim xichui'dha' miikkat. ¹⁹ Gu' ja'ppi gu i'ra'n guch Xoi'kam nat jaax bhaan gu kuruus nax io'm jix dha'ram namiik nat ki'n tuch ñamkix nach jix u'ua'tulhdhix kat, na mit mua sissapak kuruus ta'm na ba' mi' dhir pu'ni duuji tuch uañdhix ka' guch ua'tulhdhara'. Ja'p jum duu na jax maa'n gux kii'x dhuakam gu kasnir nam ba makgirta' bhaan gu sasoi' mimii'ñkar. ²⁰ Gu Dios bijik dir na chakui ya'r oi'nga'n

ka' pu pu chu'm ki'n dai jia guch Xoi'kam na sap ba' pu'ni bha jimii ya'ch a'mkam jum tulhiina' na tuch namkixdha' nach jix u'ua'tulhdhix, nach ba' mi' dhir cham mai' ka suulhgia'. Dho jaiñ, pui' tum duu dho, ya' dho xi *æek* pui' xi chu kuugalhdhak. Ja'p moo joidham iam, tii' na gu' jano' pik nach pai' dhuuk ya' ba oipo aach, jix bhai' tuch jii dho gu', nat gu' ba tuch uañ gu Dios guch ua'tulhdhara'. ²¹ Jix bhai' duu dho guch Xoi'kam nat tuch namkix, nach gu' mi' dhir ba' pu'ni duuji dai gu Dios pix buiñor bax biiñak ka', gui' nat jaro! dua'ndhak giop bamii' guch Xoi'kam mu dir koi'nga'n tir na mit pai' tii yaas gu ja'tkam xi mu'aak nat ba' mi' dhir jix io'm ge'kam ki'n ba dai bhammix dhaam. Ba' xib dai gui' pim pix buiñor jix biiñak kat ti niirda' na pui' tu kuugalhdha' nat jax tuch dhaaxdhak.

²² Na pim gu' aapi'm jix chu uañ kir ba'p tu'ii' ba' xib, na pim gu' *kæket* gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios mi' pui' ba bhichu' na jax jix aa' ti jii'ndhat buiñor guch Xoi'kam, nat gu' ba tu jam uañ gu jam ua'tulhdhara', gio na pimit ba maat na pim jax ja'k dui jix bhai' kai'chit xim jajo!gi'ndat tu oi'rika' biix ji'ma'n gammiji. Ba' dhi' pu'ni ja'k japim duiñchu'nda' gammiji nabap tanoolh, cha'pim tu' bhaan jum kokdada', gu' ja'ppi na pim joidham jix bhai' kai'chit jix bhai' xim ti titdat xim ja joi'gi'nda' ji biix ji'ma'n biix jam jujur ki'n gio na pim ji'x jup jum taat. ²³ Na gu' aapi'm na pim mi' pui' ba jiiim na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, ja'p ji buus na pimit giop ba maaxir gu jam i'ii'mda' bhaan, cham tu' gu ya' maaxik na jax na pimit pai' dhuuk maaxir dhi tuuku' bhaan. Gu ja'ppi na pim mi' pui' ba jiiim ji na jax jix aa' guch Gi'kora' na jax bam kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ, nat gu' ba pataasa gu jam i'ii'mda', cham tu' pui' ja'k ka tu jim japim na pim jax chu jimdat. Ba' dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios na pim kaichgit mi' pui' ba jiiim, cham pai' dhuuk jum pataasa' ni ku cham pai' dhuuk jugia', gammiji ya' pui' pu tu daaxix ka' na jax ba tu ua'ñix. ²⁴ Pui' na jax ba tu ua'ñix maa'n kap gu ñio'ki'ñ gu Dios nap jum kai'ch:

Biix na ji'k gu ja'tkam ja'pni pix ji buan am na jax gu sai' na mu ja'p tuut.

Ba' nam pai' dhuuk bar ge'gerkam ka', ja'p pix jup ji buanda' am na jax gu yoox-ga'n.

Ba' na pai' dhuuk bhaatai nai' ji gokia' gu sai',

biix gu yooxga'n pix cham pai' matgilhia', na gu' ba gokia' gu toona'n.

²⁵ Pu'ni ip gu ja'tkam ya' dhi oi'nga'n,

alhio pix nam ya' oipoda',

gu' matgam gu ñio'ki'ñ gu Dios cham pai' dhuuk jugia' ji,

gammiji ya' pui' pu tu daaxix ka' nat jax ba tu dai na tu aagix ka',

ni ku cham pai' dhuuk jum pataasa'.

Ba' dhix bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam na jax jir tu'm kam na xib mui' kap tum a'gichu', jir di' pix gu ñio'ki'ñ gu Dios na gammiji pui' pup tu aagix ka'.

2

¹ Ba' aapi'm jiiñ jaaduñ, mi' pim pui' xi jiiimit na jax jix aa' guch Gi'kora', cham tu' na pim pui' pix xim tiitgat na pim jir jich Xoi'kam jii'ndham pu cham tu' ka'm ñii'ndha' na jax jix aa', sia ku pim gu' pui' tii xi chu bua nam jax ja'k bhaan pui' jam ilhii'ndha' gu ja'tkam na pim jir jich Xoi'kam jii'ndham. Gu' ja'ppi na pim silhkam tu' ka'm ñii'ndha' ji. Cha'pim biix aixim jix buan jum duukam kap tu buada', ni ku pim cham jum i'iatgi'ndhat, silhkam japim tu a'gada'. Ni ku pim cham tu' ka jiiigak ka' maa'n no' tu' bia', gam na pim cham nai' ka tu a'gada'. ² Gu' ja'ppi dai ji na pim joidham bax maachik ka' na jax pik ja'k jix aa' gu Dios na pim tui'ngida', na pim ki'n joidham jix kokba'n ka' gu jam i'ii'mda' bhaan, ja'p na jax gu a'aalh gui' nam kia'pix maaxilhia' nam gu' joidham gammiji pix kax xi'iik ka'. Pu'ni ip aapi'm jiiñ jaaduñ, mui' pim xi gaa'ñchu'nda' na jax pik ja'k jix aa' guch Gi'kora' na pim ba' cham mu ja'k ka bhiihgida' na pim pai' gammiji mi' pup jum tulhiindha' git, ³ no' pim dho ji moo baabui' pui' bax chu maat na joidham jir jix bhai'kam gu Dios piam ku gu' cham.

Guch Xoi'kam na ja'p ji buusan na jax maa'n gu jodai gui' nax io'm jix kii'

⁴ Mui' pim xix biiñak ka'x io'm buiñor guch Xoi'kam jiiñ jaaduñ, na gu' gui'x io'm jir ge'p jum duukam buiñor gu Dios, pui' kut ba' ge'kam ki'n bhaan ti tiigik bha joot

ya' dhi oi'nga'n. Gui' ja'p ji buusan jia na jax maa'n gu jodai gui' nax io'm jir jix kii' na mit tu' pix ilhdhak ja'p xi dhuuk gu ja'tkam cham kiigalhdhak. ⁵Ba' aapi'm no' pim moo biix jam jujur ki'n ti jüigi'n buiñor guch Xoi'kam, gu Dios pu chu'm jup jam duña' na jax gu jodai gux kiki' joidham, mi' dhir ba' ki'n kiisa' gux abhaar gu chiopga'n. Piam na pu chu'm jup jam duña' na jax gui' nam mi'r ge'gerkam ka' jax chu'm chiop, nam mi' oipot tu' makgirxi'ndha' gu Dios gam nam tu' kubhioñixi'ndha' na gammiji gui' na joidham jix kiigalhdhidha'. Aapi'm pu'ñip ji bubuakia'n jaaduñ no' pim moo pix bhaan ji baapmigim na pim mi' pui' jiiimit jix biiñak buiñor guch Xoi'kam nar ge'p jum duukam buiñor gu Dios, ⁶pui' na jax bam kai'ch mi' pai' u'uan ta'm na pai' tu ua'ñix gu ñio'ki'n gu Dios nap jum kai'ch:

Maa'n jañ mu jootsa' gui' nañ a'mkam ja palhbuidha' gu Sion oi'rikam nar ge'p jum duukam aañ jiñ bui.

Gui' ja'p ji buusan na jax maa'n gu ge' jodai nax io'm jum aa' nam mi' daasa' gu bhbihii'ñbakchadam nam pai' bhaan jum o'to'nka' gu jai' joodai.

Ba' gu jaro'i' no't soi'm ilhdhak ti jii'n buiñor,

ge'kam ki'n jix bhai' ba tu jimia' gio nañ ba palhbui'ñchu'nda' gammiji.

⁷Aapi'm dho pui'p bax maat nar ge'p jum duukam gui' ji' na ja'p ji buusan na jax gu jodai gux kii' joidham, na pim gu' ba ti jüigi'n buiñor biix jam jujur ki'n. Gu' ba' gui' nam ji'k cham kiigalhdhat cham ti jüigi'n buiñor, dhi' bhaan pix pui' ba tum kuugalhdha' nat jax tum ua'nak bijik nap jum kai'ch:

Gu jodai na mit mai' tii xi buak gu bhbihii'ñbakchadam,

xib mi' daa na pai'x io'm jum aa' nam bhaan jum o'to'n gu jai' joodai.

⁸Gio jumai kap ja'pnip jum kai'ch ip:

Dhi' ji' dhi jodai bhaan jutbui ia'lhia' am gu ja'tkam.

Maaxik dho pui' ba ji buusan nam ba ia'lhix jutbuk bhaan dhi jodai gui' nam ji'k cham tu' ka'm nii'n guch Gi'kora', na gu' dai na ba ja tulhiiñchuda' gatuuk nam cham ti jii'ndha' buiñor guch Xoi'kam na tii tum a'ga gu ñio'ki'n. Dhi' ba' pu'ñi ja'k ja bi'chulhi'n.

⁹Aapi'm nat gu' xi jam joi'ndak jam a'm ti tii gu Dios na pim ba' pu'ñi tu' ka'm niidhat mi' pui' jiiimda' na jax jix aa' na ba' jam a'm ti niidhidha', gio na pim ba' pui' bar tuutu'm ka' na jax gui' nam mu ja'p tu juanda' chiop bhaankamu'n gu Dios, gam na pim sap ba' joidham jix chu uañ kir bap tui'ka' gammiji na jax gui', na pim gu' mi' pui' jiiimda' na jax jix aa'. Pu chu'm ki'n jam a'm ti tii ip gu Dios jiñ jaduñ na pim joidham tu' ka'm niidhat nai' xi jimia' biix kap na pim tu a'gapu' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, na pim ja aa'ndhidha' gu ja'tkam nat gui' xi jam joi'ndak jam boosolh mu dir jix chu tukgam tir na pim pai'p tu't, na pim ba' mi' dhir pu'ñi joidham jix chu maax kir bap tui'ka'. ¹⁰Na gu' jano' na pimit chakui ti jüigi'ndhak buiñor guch Xoi'kam, cham tu' jam a'm ti niidhat gu Dios, ni ku cham pai' xi jam joi'g'ndat. Gu' matgam xib na pim ba kaichu', ge'kam ki'n ji na jam a'm ti niidhidhat xi jam joi'g'in, na pim gu' buiñor bap tui'dhi' mi' pui' jiiimit na jax jix aa'.

Nach jax ja'k bhaankamu'n tu juanda' gu Dios

¹¹Ja'pniñ ba' moo tiip kai'chit jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, na pim gammijix bhai' pix jum taat ka', na pim gu' cham xiim ba jimia' maakam ja'k na pai' joidham jix chu abhaar. Na gu' xib ja'p ji buusan na pim ya' pix ja'p bhii'chu' dhi oi'nga'n bhaan, ja'p na jax pai' no'ñ cham jir mi' kam. Pui' ji buusan na pim cham tu'r ya' kam dhi oi'nga'n, ba'm aa' na pim siamrix bhai' xi chu jimdat na jax jix kii' ka'm nii'n guch Gi'kora' na pim ba' jimia' jix dhaam. Cha'pim pui' ja'k jup tu jimda' nam jax tu jim gu ya' kam dhi oi'nga'n nam cham tu' ka'm nii'n gu Dios. Xi ñakoo'nda' pim sia ku pim tii pui'p jix chu duñiik. ¹²Jix bhai' pim xi chu jimda' na jax jix aa' gu Dios mi' ja bui gui' nam cham ti jüigi'n buiñor guch Xoi'kam. Na ba' jano' na pai' dhuuk jum aaya' na ja aagi'ndha' gu Dios biix gu ja'tkam nam tu' jax buimii nam duduakat, ba machia' am na pimit aapi'm silhnam tu' ka'm tiigik guch Xoi'kam, nam gu' xi jam nii'ndha' na pix jix bhai' jam tiidai jam aichdha' na pai'p tu'ii'. Ba' dai nam ba ge'kamtuda' gu Dios, sia kum gu' xib ka xi jam bhaamki'n nam jam nii'n

na pim maakam pix tu jim na jax cham ja ko'raar.

¹³Jam guguuxi'ñ iñ ip jiñ jaaduñ na pim tu' ka'm xi ja niidhat gu ge'gerkam ya' kam dhi' oi'nga'n, pui' na jax gux io'm ge'kam Rooma kam. Pu'ñi ja'k jix kii' ka'm nii'ñ gu' gu Dios na pim tu' ka'm ja nii'ñdha' gu ge'gerkam. ¹⁴Sia gui' pim tu' ka'm ja niidhat nat jix kakai' ki'n mu ja'p ja darai jam bui na ge'ger jir kikcham na ba' bhaankamu'n ja silhka'nda' gu ja'tkam, gio nam ja tulhi-iñchu'nda' gu ji'k nam buam pix tu buada' na jax cham jir am. Dai ba' gui' nam tu' ka'm ti niidhat jix bhai' tu jimda'x kiki' ja'tkam ja bia'ka' am. ¹⁵Na gu' guch Gi'kora' pui' ja'k jix aa' na pim tu' ka'm ti niidhat jix bhai' xi chu jimda' na jax ja'k jir am, nam ba' cham tu' bhaan jax jam a'gada' gu' nam cham tu' ka'm ti nii'ñ. Jax jam gi bia' nam ba ji chi'ya' jam biibhi' dhir no' pim gu'x bhai' xi chu jim?

¹⁶Ku pim ji gu' cham pik moo ja'p xi' pik Jup ka xim ua'tulhi'ñdha' ji jiñ jaaduñ na pim pui' jim aagit na gammiji tu jam uañi'ñka' guch Xoi'kam nat ba tu jam namkix bhaan gu kuruus, gu' ja'ppi na pim jix bhai' ba tu jimda' ji ya' dir ja'p ja'k, dai na pim jix bhai'm taatit bhaankamu'n ba tu juana' gu Dios. ¹⁷Soi'm ilhdhat japim tu' ka'm xi niidhat gu Dios, sia gux io'm ge'kam Rooma kam nañ jax ba jam titda biipi', sia gui' nam jir ja'ppix ja'tkam nam cham ti jigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gam sia gui' nam bar jich Xoi'kam jigi'ñdham japim jix ja joi'ndat ja palhbuidhat ki'n gu tu' na ja a'm jum aagaidha'.

Gu Peegro nap kai'chdha' nach ja'xbui' pui'p xich chulhiñdha' nat jax jum tulhii guch Xoi'kam

¹⁸Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim nai' ja'p jir tujuandam, jam guguuxi'ñ iñ ip na pim tu' ka'm xi ja niidhat gui' na pim ja bui tu juan. Mi' pim pui' xi dhuñiidhat jax ña jam tiidaidha', sia ku cham pik jir kii' maa'nkam gu jaroi' na pim buiñor tu juanda' no' cham jir jix bhai'kam. Cham tu' na gu' moo dai no'r jix bhai'kam na pim ba'x bhai' tu juañxi'ñdha', ja'ppi sia ji no'r jax chu'm. ¹⁹Cham jax bua sia kum jam tulhiñchu'n, na gu'r joidham aach jich bui nach ba ti jigi'ñ buiñor guch Xoi'kam no'm pu'ñich chulhiñchu'n ja'p

pix sia kuch cham tu' jax bua gu tu' nar jix buam jum duukam, dai nach jix bhai'ch chaatit mui' xix biñak ka' pix buiñor gu Dios. Gui' diñh jich guguuxi'ñdha' na ba' cham pik moo jax xi chu tatda' ka', na gu'ch a'm ti niidhat Jup tu'ka', gio na gu'x mat ka' nam ja'p pix jich chulhiñchu'nda'. ²⁰Gu' ji no' chich gu' diñh tu' jax dhuu nar jix buam jum duukam, Jax jach dhuix bhai'ch chaatit tu nakoo'nda' no' mit pu'ñi bach chulhiñchuda, no' chich gu' diñh cham am ji buak ja bui? Pui' pix chu'm jich a'm bam aa'nda' gu', nach gu' bach ua'tulhdha'. Gu' ji no'ch gu' ti moo cham tu' jax bua gu tu' nar jix buam jum duukam, no' mit bhai' jich chulhiñchuda, dhi' ji' ji na ab-haarux buiñor gu Dios, jix bhai'm taat ka' ip no'ch aach cham jax jich aagit xi ñakoo' no'm pu'ñi bach chulhiñchu'n. ²¹Pu'ñi ja'k aa' nach tui'ngida'ñ jaaduñ, mi'ch pui'p xi chu daa'ñchu'nda' nat jax jum duu guch Xoi'kam jano' nat jum tulhii jich a'mkam, nat gu' xich joi'ndak ba tuch uañ guch ua'-tulhdhara'. Dai ba' nach pu'ñi mi' pix pui'p ji bhiiya' nat jax tu jii gui', ²²nat cham pai' dhuuk tu' bhaan jum ua'tulhdhak, ni nat cham pai' dhuuk iatda' tu a'gak, silhkam tu ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam. ²³Jaiñ na gu' jano' na mit mi ja'p daasak giilhim titdaimik na jax aa', gam nam giilhim ai'chuxdhimik, cham pai' jax kai'ch, ni kut iam mu dir bha ja'k giilhim bhai'p ja ti'ñ na jax aa', mi' pix ji na pu tu'ii'. Gio na mit pai' dhuuk bhai' ji chulhiñchuda, na mit bhai' ji gibimi, cham pai' jax xim bua na git xim palhbuidha', ni ku pai' xim o'to'n, daipu' na soi' xim ilhii'ñ buiñor gu Dios bhammi ja'k jix dhaan na pai'p tu'ii', na jaroi'x bhai'x maat no' kuiñcha bia' ka' ba' cham. ²⁴Guch Xoi'kam dho ba' ti bhik biix guch ua'tulhdhara' jano' na mit pai' dhuuk pu'ñi xi chulhiñchudaimik gu ja'tkam ba sissapa kuruus ta'm, nach sap ba' mi' dhir cham tu' ka u'ua'tuldhax ka', nat gu' biix bhammi ja'k ji bii tukgaran guch Xoi'kam guch ua'tulhdhara'. Xib ba' dai nach pix bhaan ji baapmigia' nach mi' pui' xi jiidma' na jax jix aa' nach tui'ngida'. Guch Xoi'kam pui' kai'ñkam pix jum tulhii jia jich a'mkam nach ba' aach ba duudadhia' nach jix kako'k kat ki'n guch ua'tulhdhara', na ba' mi' dhir jich a'm ba ti niidhidha'. ²⁵Nach gu' aach

ja'pni pix tu't na jax gu kakaasnir no' cham jaroi' jai'ch na ja bipia'da', nam gammiji pix cha'tak jiidma', jai' ja'p ja'k gio jai' ja'p ja'k. Gu' matgim xib bax maat ich ji na jaroi'r jix kii' bipia'dam, guch Xoi'kam dho nach jaroi' buiñor ti jii'ndhat bax biiñak. Gui' ji na ba'ch a'm ti niidhidhat jich nuukdaim nach ba' gammijix jijikgim bap tui'ka', nach gu' cham tu' mai' ka suullhigx.

3

Nam jax ja'k tu't tu' oi'ñka' gui' nam jir jum bipnagim

¹Gio aapi'm u'uub jii' jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim ti bipna', jam guguuxi'ñ iñ ip na pim siamri tu' ka'm xi ja niidhat gu jam bipna' na pim maap tu oi'dha', na ba' gu' no'm jax dhuukat jai' dhit cham ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, saalhiom bhai' ji chi jii'ndha' am, dai nam xi jam nii'ndha' pix no' pim aapi'm joidham jir jix bhabhai'kam ja bui. Cham pik jum aa'nda' ba' na pim gammiji tu ja a'gi'ndha' gu ñio'ki'ñ gu Dios, ²daipu' nam xi jam nii'ndha' pix na pim aapi'm joidham jix bhai' tu jim na jax ja'k jix abhaaruix, gam no' pim joidham tu' ka'm ti nii'ñ. Mi' dhir ba' pui' jim aaga' am na bak gu'r joidham ji no'ñ ba ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam. ³Gio ba' na pim pai' dhuuk jum iamtu'nda', cha'pim pik moo ja'p jix a'bhar tim titii'ndha' gu jajannull na jax chu'm jix dha'ram namik, am buixim japim pix jix bhai'm buada'. Sia na pim jum gaxbuda', ja'xchudhix kam pix, cham tu'x io'm jix bhai', ni ku pim cham pik tu baapasda' gui' nax io'm jix dha'ram namik nar jix uam totbikdam. ⁴Gu' ja'pji gu jam i'ii'mda' bhaan ji na biipi'm aa' na pim jix bhai'm duuka'. Ja'p ji buusnia' na pim gammijix a'bhar tim ti'ii'ñka' gux dha'ram namkim na pu cham jax jum bua, na pim gu' gammiji soi' pix jum ilhdhat mi' pui' jiidma' na jax jix aa' guch G'i'kora'. Ba' mi' dhir dai na jam a'm ba tajaanixchu'nda' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda' na jam guguuxi'ndha' na pim ba' gammiji cham tu' bhaan jax jim aagit jix jijikgim jup tui'ka'. Dhi' ji' ji nax io'm jix kii' ka'm nii'ñ gu Dios. ⁵Gui' nam bijik ya' oipimik gu u'uub nam pu'ñi buiñor ti jii'ndhat guch G'i'kora', pu'ñi ja'k tu jiidat am ji nañ jax ba jam titda, nam gu'x io'm mi' pui' jiidma' na jax jix aa' gu

Dios. Cham pai' tu'x io'm jix bhai'm duuka' am, am buixim pix, gio nam joidham tu' ka'm ja nii'ndha' gu ja bipna', cham tu' nam pu tu duñiidha' nam diilh jax ilhii'ndha'. ⁶Pui' na jax gui' na Saara tii'gich, jaiñ na joidham tu' ka'm nii'ndha' gu binga'n Abraam nam maap tu oi'ñka', g'e'kam tugi'ñ xi iimit, na gu' gampai' pix jum ilhii'ndha' buiñor, cham pai' tu' na diilh g'e'kam jum taat ka'. Aapi'm ba' pu'ñi ip u'uub jii' jaaduñ, tu' ka'm japim xi ja niidhat jix bhai' xi chu jimda' ja bui gu jam bipna'. Mi' pim pui' xi chu daa'ñchu'nda' nat jax chu jii' bijik gu Saara na ba' ja'p ji buusnia' na pim jir maamra'n, na pim gu' pui' ja'k jup xi chu jimda' nat jax tu jii. Ba' no' pim pu'ñi ja'k duñichu' nañ jax jam titda, cham pai' dhuuk tu' bhaan jix chotdon ka' pim ja bui gu jam bipna', na pim gu' tu' ka'm ja nii'ndha'. ⁷Tu'm gi bhaan bhaaku' jam bui?

⁷Gu' ba' aapi'm na pim jir chichio'ñ, jam guguuxi'ñ iñ ip na pim siamrix bhai'p xi ja titdat gui' nam jir u'uub nam jir jam bipna'. Cha'pim ja bhaamki'ndha', xi ja palhbuidhat japim tu' nam jax buada' mi ja'p. Na gu' gu ubii cham tu' ja'xbui' pui'x oo' na jax gui' nar chio'ñ, pui' ku ba'm aa' na pim jix ja joi'ndat ja palhbui'ndha' na ba' gu' pui'x bhai' tu tatda' ka'. Gio na gu' gu Dios ja'xbui' pui'p jix ja joi'gi'ñ gui' nam jir u'uub na jax aapi'm, pui'p ja baidhika' gatuuk jix dhaam ja'k nat pai' jam iimchuda aapi'm na jam aichdha', nam gu' pui'p ba ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Na ba' no' pim pu'ñix bhai' kai'chit maa'n ñi'ook jup duuk na pim jir jum bipnagim, jam k'e'ke' gu Dios tu' na pim mui' ba taanda' soi'm ilhdhat.

Nam jax ja'k tu' jimda' gui' nam ja tulhi-iñchu'nda' siam cham tu' jax bua gu tu' nar jix buam jum duukam

⁸Ba' biix na pim ji'k ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, jam guguuxi'ñ iñ na pim joidham jix bhai' kai'chit tu oi'ñka'. Joidham japim maa'n ñi'ook xip duukat biix dhit xim ja joi'gi'nda' biix ji'ma'n, panaas ku pim moo jir maa'n na pim jax pix ilhii'ndha' biix ji'ma'n, cham tu' jai' maakam. Gam na pim joidham jir jix bhabhai'kam ka' ja bui gu jai', gio na pim gampai' pix jum ilhii'ndha'. ⁹Tu uañi'ñka' pim gu jaroi' no't tu' jax ma jam duiñ, cham tu' na pim ya' dir mu ja'k pui'p dooda'. Sia no't jaroi' giilhim jam ti'ñ

na jax cham jir am, tu uañi'ñka' pim sia, cham tu' na pim moo pui' giilhim mui'p tiida' ya' dir mu ja'k na jax cham jir am. Xi chu daañxi'ñdha' pim pix buiñor gu Dios nax bhai' tu jimda' sia ku buam pix jam bua, na ba' jam a'm ti niidhidha' ip aapi'm gu Dios, na pim gu'r jix bhabhai'kam ka'. ¹⁰ Pui' na jax bam kai'ch mi' pai' u'uan ta'm na tu daaxix gu ñio'ki'ñ gu Dios nap jum kai'ch: Gu jaroi' no'x aa' na gammijix jikgim bap

tui'ka' gio na joidham jix bhai' ba tu tatda' ka',

jum aa' nax bhai' ba tu ñiokda' na jax jir am, cham tu' na giilhim pix kai'chdha' na jax cham pui' tum ñiok,

gio na cham tu' iatda' ka tu a'gada',

ja'pji silhkam na tu a'gada' na jax jir pui'.

¹¹ Gio ba' na cham tu' biix aixim jix buam ka tu buada' na jax cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios,

gu' ja'pji dai ji na pix bhaan ji bamgidha' nax bhai'm duukam bap tu buada' na jax jix aa',

na ba' pu'ñi duuji gammiji cham tu' bhaan jax jim aagit jix jikgim bap tui'ka', gammiji na pu'ñi ja'k duiñchu'nda', cham tu' pai' pix.

¹² Na gu' gu jaroi' no' moo pu'ñi tu' ka'm niidhat mi' pui' xi jim na jax jix aa' guch Gi'kora',

ge'kam ki'n bhaan ti niidhidhat ba nuuk-daidha' na ba' cham tu' duñaia', gio na maa'n jimdam kaaya' na pai' dhuuk

soi'm ilhdhat mu taanda' gu tu',

makia' ip.

No' gu' pu cham mi' pui' jim na jax jix aa', no' gu' dai na buam pix tu bua na jax cham kii' ka'm nii'ñ,

pu cham tu' dho bhaan ti niidhidha',

dai na ba bi'chulhi'ñka' na tulhiñchuda' gatuuk.

¹³ Ba' aapi'm cham pu chu't jiiñ jaaduñ, mi' pim pui' xi jiiñ na jax jix aa' gu Dios. Jaroo gi jax jup jam dooda' ya' dhi oi'nga'n no' pim aapi'm tu' ka'm niidhat mi' pui' xi bhii'chu' na jax jix abhaaruix? Na gu' jam a'm ti niidhidhat jam palhbui'ñchu'nda' guch Gi'kora'. ¹⁴ Piam no' mit gu' moo sia bhai' ji jam tulhiñchuda gu ja'tkam sia ku pim jix bhai' tu jim na jax jir am, jix bhai' pim pix jum taat ka'. Cha'pim jax jum aa'nda', ni ku pim cham pai' totdon ka' siam jax ba xi jam doodak nam xi jam

bhaamkidhat. ¹⁵ Mui' pim pix xix biiñak ka' soi'm ilhdhat buiñor guch Xoi'kam, tu' ka'm japim xi niidhat, na gu'x io'm jir ge'kam gam na jam a'm ti niidhim. Gu' ba' no' jax dhuukat jaroi' maadit bhai' ba jam tikka' na pim jax kai'ñkam ba' pui' ti jii'ñdhat buiñor guch Xoi'kam maakam ba tu jim, na tu' ba' mim nini'ñ nañ pui' ja'k tu jimda', aapi'm silhkam xi ja aagi'ñdha' cham jax ji chi'ji na jax kai'ñkam. Xi ja aagi'ñdha' pim na pim jix jimiik jix dhaam ja'k nat pai' jam iimchuda guch Xoi'kam na jam aichdha', pui' ku pim ba' ti jii'ñdhat mi' pui' ba jiiim na jax jix aa'. ¹⁶ Ku gu'x bhai' pix ji na pim xi ja aagi'ñdha' soi'm ilhdhat gio tu' ka'm ja niidhat, cham tu' na pim ge'gerkam jim taatit, ni ku pim jix bhaakut. Pu ka git nam gu'x xi'ra' gui' nam xi jam bhaamkidhat biix aixim jam ai'chuxi'ñ, nam xi jam nii'ñdha' na pim aapi'm joidham jir jix bhabhai'kam gio na pim tu' ka'm niidhat jix bhai' tu jim na pim ji'k ba ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam.

¹⁷ Ba' cha'pim jax jum aa'nda'ñ jaaduñ sia ku mit gu' moo bhai'p ji jam tulhiñchuda sia ku pim cham tu' jax bua gu tu' nar jix buam jum duukam, no' moo pui' ja'k jup jix aa'nda' git gu Dios na pim jum tulhiña'. Jix bhai' pim pix jum taat ka' buiñor. Ba' no' pimit gu' diilh cham am bua mi' pai', pui' dho pix chu'm jam a'm ba jimmidan nam jam tulhiñchuda'.

¹⁸ Gu' matgim cham jax bua ji siam jam tulhiñchu'n no' pim gu' tii cham tu' jax bua. Pui' kam dho no'ch ba ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Jaiñ sia diilh guch Xoi'kam pu'ñi pik jum tulhi jano' nat pai' dhuuk tuch ñamkix guch ua'tulhdhara' pu daipu' maa'nim pix, na ba' mi' dñir pu gammiji ba tuch uañdhix ka'. Gui' tii cham tu' pai'x buam tomaatit dho, ni nax ua'tulhdhix kat, cham tu' kuiñcha bia'kat nam pui' dooda' git. Gu' ja'pji na gu' aachi' nach jix u'ua'tulhdhix, nat xich joi'ndat ba' pui'm duu jich a'mkam, na sap ba' mi' dñir bax bhaai'n ka' nach bhammi aaya'x dhaam na pai'p tu'ii' gu Dios. Ba' sia ku mit tii mua, gu ii'mdaga'n gu' pui' ji na jax ba dua, ¹⁹ mummu ja'k pu oiri gu ii'mdaga'n na ji'x ka muukix gu tukga'n nam pai' kuupich jum tulhiñ gu ja i'ii'mda' gu ja'tkam nam ba ko'iix. Mu ja'p xi chu ja a'gidhimik gux bhai'm kai'chdham

ñio'ki'n gu Dios. ²⁰ Jir di' pix am gu ja i'i-
i'mda' gui' na mit jano' cham ji'xkat ti jii'n
buiñor gu Dios na tii pup tu ja a'gidhimik
gu Noee jano' nap duñiidha' gu ge' kanuub.
Tii pup xi ja niiramik ip gu Dios nam git
soi'm ilhdhai mi' pui' ba jimia' na jax jix
aa' ampik na tiimo' gu Noee nap duñiim
gu ge' kanuub, na ba' bax bhaai'n ka' nam
bhaan jum o'ñcho' git na pai' dhuuk jix io'm
duudui bhai' ji chisdia' gu suudai'. Gu' ji
na gu' cham, tu' pix ilh jamit. Xijum baik
jamit ba' pix bha tiitis bhaan gui' gu kanuub
nat pai' dhuuk bhai' ji chis gu suudai' na
mit ji'k ti jii'ndhak mi' pui' jii na jax jix
aa' gu Dios, gu jai' pu biix koi mit. ²¹ Ba'
gu xib nach ya' dir mui' xich ga'nga, ja'p ji
buus nat jum bakua gu Noee gui' gu suudai'
ki'n nat tis jano', na gu' soi'm ilhii'n buiñor
gu Dios, pui' kut ba' cham muu bhai'muk.
Aach ba' pu'ñip ba ji bubua xib, nach gu'
cham tu' mai' ka suulhgix, na chich gu'ch
bopkonak suudai' ki'n pui' ba tii'n guch
Xoi'kam nach gammiji ba kaichgida'. Nañ
jiñ bakuana' suudai' ki'n, cham tu'r pui' na
jax nañ batbia' no'n bax ikoora', gu' ja'pji
na bhaan jix maati' ka' ji nañ mi' dhir ja'p
ja'k soi' bañ ilhii'ndha' buiñor gu Dios, gam
nañ mi' pui' ba jimda' na jax ja'k jix aa' nañ
tui'ngida', gio ba' nañ pui' xi chiiida' guch
Xoi'kam na gammiji ba tuñ uañi'ñka' guñ
ua'tulhdhara', nat gu' xiñ joi'ndak jix bhai'
ba duu nat jiñ a'mkam muukik giop bam
mu dir koi'nga'n tir, ²² gui' na jaro' ya' xi
oilhimik giop tis bhijimmimi ja'k jix dhaam,
na xib bhammi sonpan ba daa gu Dios kii'n
dir ja'k. Ba' biix pix tu' ka'm nii'n am gui'
nam bhammir noonbi'ñ gu Dios, sia gui'
nam bhammi ge'gerkam ki'n dalhxix.

4

*Nañ bhaankamu'n tu juanda' gu Dios jax
ña ja'k jiñ a'm ti tigia'*

¹ Ba pui' na pim jax bax maat jiñ jaaduñ,
nat guch Xoi'kam jix io'm jum tulhii bo
jano' na ya' xi oilhimik tuuku' bhaan, jaiñ
na cham pai' jax jum aa'. Aapi'm pu'ñi
ip jiñ jaaduñ, cha'pim jax jum aa'nda' sia
pimit bhai' jim tulhii tu' na pix bhaan, jix
bhai' pim pix jum taat ka'. Na gu' no'
pim pu'ñim tulhiiñ, gammiji soi' pix jum
ilhii'ndha' pim, cham pai' tu' bhaan ka xim
ua'tulhdha'ka' pim, ² dai ji na pim gammiji

pix bhaan ji baapmigidha' na pim mi' pui'
tu kuugalhdhidha' na jax pix ja'k jix aa' gu
Dios na pim tui'ngida'. Cham tu'x buam
jum duukam kap jix chu duñiik ka' pim nar
ya' kam dhi oi'nga'n, ni na pim diilh jax
ilhii'ndha', na pim gu' kai'ñkam soi' pix
bam ilhii'ndha' buiñor no' pim xim tulhiiñ.
³ Sia ku pimit gu' ge'm ua'tulhdhak buiñor
gu Dios na pim chakui ti jii'ndhat buiñor
guch Xoi'kam, na pim biix aixim tu bua't
na pim diilh jax ilhii'ndha' nar ya' kam pix
dhi oi'nga'n bhaan, pui' na jax na pim jix
maik ka' ge'ger xi chu kua'dat mi ja'p pai'
maap jim jumpadat, gam na pim bixchu'
bhaan jum tutkagi'ñka' na pim jup tu duña'
nar jix buam jum duukam, gio na pim tu
daanda' ja bui gu didios jum tiitgidam nam
jir jup duñiixim pix, na tu' ni ji'x ku cham
kiigalhi'ñ gu Dios gui' nax dhaam jup tu'ii'.
⁴ Ba' gu xib na pim cham pui' ja'k ka tu jim
na pim jax tu jimdat, xi jam bhaamkidhat
biix aixim jam ai'chuxi'ñ am gui' nam cham
tu' ka'm nii'n gu Dios nam cham ti jii'gi'ñ
buiñor guch Xoi'kam, na pim cham ka ja
bipnat nam jix buam tu bua na jax cham
kii' ka'm nii'n gu Dios, na pim gu' aapi'm
maakam ba tu jim. ⁵ Ku ba' gu' aapi'm
cham jax jum aa'nda' ji jiñ jaaduñ siam xi
jam bhaamki'ñ na pim cham ka ja bipnat,
na gu' dhi' kam aajim na pai' dhuuk ja
aagi'ndha' gu Dios na mit cham tu' bhai'
tu jii gu pui' nam jax ja'k tu jim xib, jano'
nam pai' dhuuk biix maap jum jumpada' gu
ja'tkam, sia gui' nam ba ko'iix gio gui' nam
ka duduaka', na ja aagi'ndha' gu Dios na mit
jax tu jii biix ji'ma'n, no' mit tu' ka'm tiigik
piam ku gu' cham. ⁶ Na gu' gu ja i'ii'mda'
gu ja'tkam gui' nam pu biipi' dir ba ko'iix
nat chakui muukik guch Xoi'kam, mu jimik
biix pui' ba tu ja a'gi diilh nat jax kai'ñkam
jum tulhii ja a'mkam, na sap ba' ji'k nam
ti jii'ndhai soi'm ilhdha' buiñor dai jano',
jimia' am jix dhaam buiñor gu Dios nam
pai' gammijix jijikgim ba'p tui'ka', sia ku
mit gu' cham tu' ka'm tiigik gu Dios nam ka
duduakat gu ja tutku' bhaan.

⁷ Ba' aapi'm jiñ jaaduñ, mi' pim pui'
xi jiiimit na jax jix aa' gu Dios, gammiji
pim soi'm ilhdhat tu daanda' buiñor, na
gu' dhi' ya' bar mia'n na pai' dhuuk tum
kuugalhdha'. ⁸ Gampai' pim pix jum il-
hii'ndha' biix ji'ma'n, joidham japim xim

jajoig'ndat biix ji'ma'n jix bhai' kai'chit. Xi chum uañdhat japim no' pimit tu' bhaan mam ua'tulh dai aapi'm jam bui, na gu' pu'ni ja'k jum bua no'ni tu' silhkam jix chu joi'gi'n, nañ tu' uañi'ñka' gu' jaro'i' siat jax jiñ dhooda. ⁹ Gio na pim joidham pix jix bhai' tiidai aichdha' gu' jaro'i' cham jax ji chi'ji no' jam paxiaraim mu ja'p na pim jax oi'dha'. Xi ja tibiaptudidhat japim jix ja joi'ndat, gio na pim xi chu ja onbai'ñdhat no' pim pup bia' gu' koi'. ¹⁰ Na gu' aapi'm xi jam joi'ndat jam a'm ba ti niidhim gu' Dios, pui' ku pim ba' aapi'm pui'p jix ja joi'ndat xi chu ja maakidhat gu' jai' gu' tu' na jam maakidha' xi jam joi'ndat guch Gi'kora'. Pui' pim xi chu duñiidha' jax ña pim ja'k jix joojoi'ñdha' na pim bhaankamu'n tu' juana' gu' Dios, nat gu' biix ji'ma'n ba jam maa na pim jax tu' duñia' bhaankamu'n. ¹¹ Pui' na jax no' gu' jaro'i' maadit jix joojoi'ñ na bhaankamu'n tu' a'ga' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu' Dios, dho dhi'r di' ka', dai ji na ba oidhidha' na ba tu' a'gichgida'. Na gu' gu' Dios diilh aa'ñdhidha' na jax ja'k ti'idha', na gu' bhaan ti niidhidha'. Piam ku gu' jaro'i' maadit jix joojoi'ñ pix na bhaankamu'n ja palhbui'ñdha' gu' ja'tkam gu' tu' na ja a'm jum aagaidha', pui'p jir am dho, na gu' diilh gu' Dios guguuxdhatgida' na ba' cham oodat pix bhaan ji bangidha' nax bhai' ja buada'. Dhi' pim ba' pu'ni ja'k tu' bua't bhaan ge'kamtu'nda' gu' Dios na pim jix bhai'm taat ka' nat jix bhai' duu guch Xoi'kam nat tu' jam uañ gu' jam ua'tulhdhara'. Gammiji pim ba' moo tu' daañchu'nda' buiñor, na gu' gui' gammijir ge'kam. Ja'pni ba' pix tui'ka'.

Gu' Piegro nap kai'chdha' nach cham jax jich aa'nda' sia kuch jich chulhiñ aach nach ba ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam

¹² Gio ba' pui' nañ jax ba jam titdañ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, na pim alh moo xi chu nakoo'nda' sia ku pimit jax jix io'm bhai' jim tulhii na pim ba ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Cha'pim jix buam ilhii'ñdha', ¹³ nat gu' diilh guch Xoi'kam pu'ni pik jup jum tulhiiñak. Pui' ku pim ba' aapi'm ge'kam ki'n jix bhai' pix jum taat ka' na pim pui'p jum tulhiiñ nat jax jum tulhii gui' jich a'mkam jano' na ya' xi oilhimik gu' tuuku' bhaan, na ba' jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' jix io'm ge'kam ki'n, joidham

jix bhai'm ilhdha' pim buiñor, na gu' pix jix bhai' jam tiida' na pimit pui'p tu' jii na jax gui'. ¹⁴ Sia no' jaro'i' giilhim jam ai'chuxi'ñ piam ku giilhim jam titda na jax aa' na pim maakam ba tu' jim na pim ba ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, ge'kam ki'n japim jix bhai' pix jum taat ka' sia, na gu' aapi'm ge'kam ki'n jam a'm ti niidhim gu' Dios pui' ji chu't, na gu' jam a'm ba tajaanix gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mdaga'n. ¹⁵ Cham tu'r jix xi'iraam jia no'm jam tulhiiñchu'n na pim ba ti jüigi'ñ pix buiñor guch Xoi'kam. Jii' ji no' pimit tu' jax dhuu nar jix buam jum duukam, pui' na jax no' pimit maa'n mua gu' maa'nkam, piam ku pimit tu' ti iix, piam ku pimit tu' jax ja duiñ gu' jai'. Dhi' ji na ba'r jix xi'iraam no'm pu'ni chu'm ki'n mu pai' bañ chulhiiñchu'n. ¹⁶ Gu' cham ji no' gu' na pim ti jüigi'ñ pix buiñor guch Xoi'kam nam ba jam tulhiiñchu'n, cham dho jax bua. Xi ge'kamtu'nda' pim pix gu' Dios jix bhai'm taatit nam pui' jam bua, cha'pim xi'irda'.

¹⁷ Na gu' xib ya' aach jich bui nach ji'k ba ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, bar bhaan na pai' dhuuk matgillhia' nach ji'k moo jimia' jix dhaam ja'k buiñor gu' Dios. Pui' ku ba'm aa' nach jich chulhiiña' xib nach ya' ka' dudua dhi' tutku' bhaan, na ba' bhaan jix maati' ka' no'ch silhkam buiñor ti jüigi'ñ, piam kuch gu' pix jap kai'ch. Dho jaiñ nach gu' aach pui'p xich chulhiiña' palhñip sia kuch ba ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam nach ba' pik ba jimia' nach pai' ja'k cham kach chulhiiña'. ¿Gui' gi' ba' nam pu' cham kiñgalhdhat pu' cham ti jüigi'ñ buiñor sia kum ti tu' ja a'gi'ñ gu' ñio'ki'ñ, jax japim ilhii'ñ na ji chu' buusnia' ja bui? Dho dai na xi ja aagi'ñdha' dho na mit pu' cham mi' pui' jii na jax jix aa', mi' dhi'r dai na ba ja tulhiiñchuda'. ¹⁸ Jaiñ no' gu' aach nach ti ti jüi'ndhat mi' pui' jii na jax jix aa' guch Xoi'kam, jich chulhiiñaimik ich na chich ba' pik ba jix dhaan na pai'p tu'ii' gu' Dios. ¿Gui' gi' ba' nam pu' ni ji'x kum Dios ti'ñchokot biix aixim tu' bua na jax cham kii' ka'm nii'ñ, nam gammiji pix jum ua'tulhi'ñ, jax japim ilhii'ñ na ja dooda' gu' Dios jano' na pai' dhuuk ba tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n? Dho dai dho na ba ja tulhiiñchuda' pix, cham tu' na pui' pix ja nii'ñdha'. ¹⁹ Pui' kuñ ba'p jam titdañ jaaduñ na pim aapi'm cham tu' jax jum aa'nda' sia

ku pimit bhai' jim tulhii biix aixim bhaan, no' gu' moo pui' ja'k jup jix aa'nda' giit dho ji gu Dios, na gu' alhio pix na pim jum tulhiiña'. Aapi'm gu' mi' pui' xi jiiimit na jax jix aa' jix bhai'm duukam xip tu buada' ji jiñ jaaduñ, Dios japim pix ti'ñchoka' gammiji nat jaroi'p jam duu biix ji'ma'n. Gui' diilh jam palhbui'ñchu'nda', na gu' gammiji jam a'm ti niidhidha', cham ji'xdha' pai' diilh jam iabu'.

5

Nam jax ja'k tui'ñgida' gui' nam biipi' dir gu'kat tu ja aagi'ñdha' guch Xoi'kam jii'gi'ñdham

¹ Ba' aapi'm jiñ jaaduñ na pim jix io'm bijik dir ba ti jii'gi'ñ na pim bax maat gu ñio'ki'ñ gu Dios, palhii'p jañ jup xi chu jam a'gidham na pim jax ja'k tui'ñgida' nañ kapbhai' bax maat pa' na jax ja'k jix bhai'. Nañ gu' aañ pui' pix am jup bax maat gu ñio'ki'ñ gu Dios na jax aapi'm, nañ gu' pui' bijik dir jup ba ti jii'gi'ñ, gio na ñich gu'x bhai' tii'gik jiñ buupui' ki'n guch Xoi'kam nat jax jum duu jano' nat jum tulhii'nak jich a'mkam bhaan gu kuruu. Ba' pui'x bhai'p jiñ ilhdha' in jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda'x io'm ge'kam ki'n na pim jax jix bhai'm ilhdha' aapi'm, na gu' maap bach baidhika'. ² Ja'p jañ ba'p xi jam tii'dam jiñ jaaduñ na pim bhaan bax kaapak gu ñio'ki'ñ gu Dios, na pim joidham jix bhai'm taatit mui' xim guguuxdhatgida' na pim ja aagi'ñdha' guch Xoi'kam jii'gi'ñdham gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios. Ja'p ji buusnia' na pim ja bipia'da', nam gu' ja'p ji buan nam jir jam kakaasnira'. Ku gu' cham tu' ji na pim bhaan pix jix mai'chik ka' gu tuumiñ ku pim ba'm dakoo'ñdhatgida' na pim ja aagi'ñdha', sia ku pim jix oo'n no' pim gu' cham joojoi'ñ gu pui' ja'k. Gu' ja'pji na pim joidham jix bhai'm taatit ji, diilh pix na pim joidham jix aa'nda' na pim pu'ñi ja'k bhaankamu'n tu juanda' guch Gi'kora'. ³ Ni na pim ge'gerkam jum taatit jix bhaakut mu ja chianda' nam mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios na pim pui' jim aagit na pim jix io'm bax maat gu ñio'ki'ñ. Ja'pji bhai' pix ji na pim ja aa'ñdhat xi ja guguuxi'ñdha', gio aapi'm diilh na pim jix bhai' mi' pui' xi jiiimda' na jax jix aa' gu Dios nam ba' jam niidhat mi' pui'p bhii'chgida'.

⁴ Na ba' jano' na pai' dhuuk jich baidhika' guch Xoi'kam gui' na jaroi'r jam ge'kam tuk na pim tu bipi'ñxi'ñ gu kakaasnir ga'n, joidham jix bhai'm ilhdha' pim buiñor, na gu' pix jix bhai' jam tii'dai ba jam tittuidha' biix ji'ma'n gu kuruu nax io'm jix dha'ram namii'k, na pu cham jax jum bua, dhi' ba' ki'n jix io'm ge'kam ki'n jix bhai' bam ilhdha' pim.

⁵ Gu' ba' aapi'm jiñ jaaduñ na pim kar biipibop, jam guguuxi'ñ in ip na pim siamri tu' ka'm xi ja niidhat gui' nam jam aagi'ñ gu ñio'ki'ñ gu Dios, nam gu' gui'x io'm bax maat, nam gu' bijik dir ba ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Jam guguuxi'ñ in ip na pim jix bhai' xi kai'chit biix ji'ma'n, cha'pim jai' dhit ge'gerkam jum taatit tu' pix ja ilhii'ñdha' gu jai'. Ja'pji gampai' pix na pim jum ilhii'ñdha' biix ji'ma'n, na gu' ja'pnim kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' na pai' tu ua'ñix:

Cham tu' ja kii'galhi'ñ gu Dios gui' nam ge'gerkam jum taatit giilhim xim ilhii'ñdha',

ni ku ja a'm ti nii'ñdha',

dai gui' nam ji'k gampai' pix jum ilhii'ñdha' na ba' joidham jix ja joi'ndat ja a'm ti niidhidhat ja palhbui'ñchu'nda' tu' na pix bhaan.

⁶ Ba' aapi'm pu'ñi ip jiñ jaaduñ, cha'pim ge'gerkam jum taat ka', soi' pim pix jum ilhii'ñdha' buiñor guch Gi'kora' na ba' jam a'm ti niidhidhat jam palhbui'ñchu'nda' tu' na pix bhaan, na ba' cham xi' gampai' xi chu tatda' ka'. ⁷ Sia xib no' pim tu' bhaan jix buam jum aa' na cham bhai' ji buusnim, soi'm ilhdhai pim pui' xi chii'da' gu Dios na jam palhbuidha'. Na gu' gui' joidham xi jam joi'gi'n biix ji'ma'n, pu moo jano' jam palhbuidha' no' tu' ba jam dui'ñchu', dai ji na pim mui' xix bii'nak ka' pix buiñor.

⁸ Moo pim alh jix bhai'ñ jaaduñ, cha'pim am irdat darka'. Tu daanda' pim buiñor gu Dios, cha'pim kookit darka', na ba' cham jax jam dooda' gu ja'ook. Na gu' giilhim xi jam bhaamki'ñ na pim ba kaichu' guch Xoi'kam, giilhim nai' mimra na tu ga'nga no' jaroi' pai' am irdat daa, na ba' mi' pu xi mai'chii' maakam ja'k bhii'chdha' na pai' ja'k mai'x chi'gixi'. Na gu' gui' ja'p ji buusan na jax gu mabii'ñ no' giilhim bax bhio' na ge' ki'n jii'rkut nai' ti nii'ñdha'. ⁹ Aapi'm xi ñak-gat maa'n na pim jax mi' pui' xi jiiimda' na

jax jix aa' guch Gi'kora' no't tii bhai' ji jam tulhiiñchuda gu ja'ook tu' na pix bhaan. Mui' pim pix xix biiñak ka' buiñor gu Dios, nam gu' sia pu'ñim tulhiiñ guch jaaduñ jich Xoi'kam bhaan nam nai' ja'p oi'dha' na ji'x oi'ñga'n na bixchu' bhaan ja tulhiiñchu'n gu ja'ook. ¹⁰Ku ba' gu' aapi'm cham jax jum aa'nda' ji jiñ jaaduñ, na gu' nañ jax ba jam titda na sia ku pim palhüp jum tulhiiñ ya' dhi oi'ñga'n, gatuuk joidham jix bhai' tu jam jimia'. Na gu' gu Dios gui' na joidham jir jix bhai'kam jam baidhika' jix dhaam ja'k na pim pai' gammiji joidham jix jikgim bap tui'ka'. Gio na gu' no' pim moo mui' xix biiñak pix buiñor gu Dios, gammiji jam a'm ti niidhidhat jam palhbui'ñchu'nda', gam na jam guguuxi'ñdha' na pim ji'x ya' kapup oipo na ba' cham pik moo xi'x buam xi chu tatda' ka' no' pim jum tulhiiñ, na pim gu' aapi'm ba ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam. ¹¹Dai gui'ch ba' pix moo ge'kam-tu'nda' gammiji sia nar pai' dhuuk, na gu'r ge'kam. Ja'pni ba' pix tui'ka'.

Gu Piegro na ba ja tabuimgidha' guch Xoi'kam jii'gi'ñdham

¹²Miji ñich ba' xi joot guñ jaduun Silbaano nañ jaroi'x maat na joidham biix juraa'n ki'n ti jii'ñdhat mi' pui' jim na jax jix aa' guch Gi'kora', na mu jam do'ñchi'ñmira' dhi u'uan na ñich bhaan mi' tu dai na pim jax ja'k mi' pui' jii'mda' na jax jix aa' gu Dios, gio nañ bhaan jam guguuxi'ñ na pim jix jijikgim jup tui'ka', gam na pim ba' bhaan jix mat ka' na gu Dios joidham xi jam joi'gi'n biix ji'ma'n. Biix jañich mi'p xi chu dai na pim jax ja'k gammijix bhai' kai'chit tu oi'ñka', gio na pim xim ja joi'gi'nda'.

¹³Ba' guñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan nam ya' oi'dha' Babilonia, nat pui'x ja joi'ndak ja a'm jup ti tii gu Dios na jax aapi'm, mu jam ñio'ki'ñ am no' pim jix bhai'm ilhii'ñ. Biix gu Maarkos mui'p xi jam ñio'ki'ñ na pim jax jum ilhii'ñ, dhi' nañ jaroi'ñ mar ilhii'ñ guch Xoi'kam bhaan. ¹⁴Ja'pniñ ba' pix jam titdañ jaaduñ. Moo git ba' gammiji pix jix jijikgim jup tui'ka' pim biix ji'ma'n na pim ba kaichu' guch Xoi'kam. Xim ñiñio'kdhat japim ba' xim kookmikik na pim pai' dhuuk bam titgia', jix bhai' pim jum taatit na pim ba ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam.

GU GATUUK KAM UA'NA'N GU PEEGRO

*Gu Peggro na mui' ba ja ñio'kdha' guch
Xoi'kam jii'gi'ndham*

¹ Aañ Simoon Peggro nañ jir tujuandam tugi'n gu Jesus jich Xoi'kam, mu jam ñio'k-i'n iñ jiñ jaaduñ bhaan dhi'n u'uan no' pim mi'ji ja'p pai'x bhai'm ilhii'n, nañ gu'x bhai'n chaat na pim aapi'm pui'p ti jii'ndhat jix bii'nak bui'ñor gu Dios jich Xoi'kam na jax aach, gui' nat jaroi' joidham xich joi'ndak tuch uañ guch ua'tulhdhara' nach ba' mi' dhir ja'p ja'k cham mai' ka suulhgix ka'.
² Moo git ba' gammiji jam a'm ti niidhidha' gu Dios na ba'x bhai' tu jam jimda' tu' na pix bhaan, gio na pim ba' gammijix jijikgim jup tui'ka' cham tu' bhaan ji chotdonit, na pim gu'x maatit mi' pui' ba jii'm na jax jix aa' guch Gi'kora' gio gu Jesus jich Xoi'kam na pim jaroi' bui'ñor ba ti jii'gi'n.

*Nañ mi' pui' xi jimda' na jax jiñ chiidaidha'
gu Dios*

³ Na gu' gu Dios nax io'm jir ge'kam xich joi'ndak tuch uañ guch ua'tulhdhara' nach ba' mi' dhir jix bhai'ch chaatit ba tu daanda' bui'ñor cham tu' bhaan jax jich aagit, gio ba' nach joidham jix bhai' ba tu jimda' na jax jix aa', nach gu' bax maat nat ge'kam ki'n jix bhai'm duukam jup tu duu aach jich bui nach ba' cham mai' ka suulhgia'.
⁴ Mi' dhir ba' xich aagi'n ip na jax ja'k jich palhbui'nchu'nda' biix ji'ma'n nach ji'k tu' ka'm ba nii'n, nach ba' mi' dhir pu'ni duuji pui' ja'k jup xi chu jimda' na jax gu Dios, ba' cham tu' bhaan kach chutkagi'nika' ich gu tu' nar ya' kam dhi oi'nga'n, ni nach jix buam kax chu duñik ka' na jax cham kii' ka'm nii'n.
⁵ Ba' gu xib kapbhai' nat xi jam joi'ndak ba jam palhbui gu Dios, jam a'm jum aa' na pim tu' ka'm niidhat gammiji ti jii'ndhat jix bii'nak ka' bui'ñor gui', jix bhai' na pim xi chu jimda' na jax ja'k jix ki'galhi'n na pim ba' mi' dhir bhai'x maatit ji kaaya' gu ñio'ki'n gu Dios.
⁶ Mi' dhir ba' no' pimit jix maatit ba kai gu ñio'ki'n, bhai'p ji machia' pim na jax pik ja'k jix aa' na pim tui'ngida', ba' dai na pim jix maatit mi' pui' ba jii'mda' diilh jam jujur ki'n, cham kam aa'nda' na jaroi' jam aagi'ndha'. Gu'

ba' no' pim pu'ni ja'k ba dui'ñchu', cham pik jax kam aa'nda' pim sia cham ob pui' ji chu buusnim jax ña pim ilhii'ndha', gio na pim bax ñakoo'nda' no't tu' ba ji jam duu, dai na pim jix bhai'm taatit xi ge'kamtu'nda' pix gu Dios.
⁷ Mi' dhir ba' bhai' ji machia' pim ip na pim jax ja'k tu' ka'm ja niidhat jix ja joi'gi'nda' gu jai'ch Xoi'kam jii'gi'ndham, nat gu' jam a'm bam tajaa gux chu joi'gi'n na pim ba' ki'n gammiji bax chu joi'gi'nda'.

⁸ Dhi' ji' biix no' pim pu'ni ja'k ba dui'ñchu' nañ jax tu jam a'gi'n, dho gi ba' gu'x bhai' ba machia' pim ji na pim jax ja'k tui'ngit mi' pui' jii'mda' na jax ja'k jix aa' gu Ge'kam jich Xoi'kam, cham tu' na pim ja'p xi dhuukat am irdat darka' sia ku pim tiix maat.
⁹ Na gu' gu jaroi' no' cham pu'ni ja'k dui'ñchu' nañ jax jam titda, dhi' ja'p pix ba ji buusnia' na jax gu jaroi' no' cham ñia, piam no' cham mik ñia. Ba' dhi' bhaan bax maati' ka' na ja'p xi dhuukat sia ku tiix maat nat jix bhai' duu gu Dios nat tu uañ gu ua'tulhdharga'n na ge'x ua'tulhdhix kat, gio na cham aa' na tu' ka'm nii'ndha'.
¹⁰ Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, mui' pim xim dikoo'ndhatgida' na pim mi' pui' xi jimii nañ ji'k jax jam titda na ba' bhaan jix maati' ka' na ge'kam ki'n xi jam joi'ndat jam a'm ba ti niidhim gu Dios. Ba' mi' dhir cham tu' ja'k jix xuulhgik kam ilhii'ndha' pim na pim jax tu jimdat biip' dir na pim chakui ti jii'ndhat bui'ñor guch Xoi'kam.
¹¹ Pu'ni ja'k no' pimit duu nañ jax kai'ch, joidham cham tu' bhaan jax ji chi'ji jam aichdha' gu Ge'kam jich Xoi'kam bhammix dhaam na pai' dhir nai'r ge'kam, gui' nat jaroi' xich joi'ndak tuch uañ guch ua'tulhdhara' na ba' mi' dhir pu'ni bax bhaai'n ka' nach baidhika'.

¹² Aañ gammiji pu'ni ja'k tu jam a'gi'ndha'n jaaduñ nañ jax ba jam titda na pim ba' bhaan ti'ñchoka' na pin jax ja'k jix aa' guch Gi'kora', sia ku pim gu' biix jam jujur ki'n ti jii'ndhat bui'ñor bax bii'nak, gam na pim jix maatit mi' pui' ba jii'm na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n na mit ba tu jam a'gi'.
¹³ Nañ ji'x ya' kapup duañ jaaduñ, pu'ni ja'k jañ tu jam a'gi'ndha' gammiji na pim ba' ti'ñchokat mi' pui' xi jii'mda' na jax jix aa' gu Dios, sia kuñ gu' alhio pix ya' bap tu'ii' dhi oi'nga'n.
¹⁴ Na gu' pui' kam tu tatda' nañ jootom ba mukia' panaas, diilh

gu ge^lkam jich Xoi^lkam pui^l ja^lk jiñ jurtu'n na jootom bañ baidhika'. ¹⁵ Pui^l kuñ ba' ttiñ dhikoo'ñdhatu' nañ tu jam a'gi'ñ dhi' pui^l nañ jax ba jam titda na pim ba'x bhai' machia', na ba' sia ku ñich aañ am xi muu, aapi'm ti'ñchokat pui^l na pim jax mi' pui^l jiimda' na jax jix aa' guch Gi^lkora'.

Nañ jax ja'k jix bhai'x mat ka' nax io'm jir ge^lkam guch Xoi^lkam

¹⁶ Na gu' dhi' na chich ji'k jax ba tu jam a'gi'ñ jaaduñ bhaankamu'n gu Dios nach jup kai'ch nar ge^lkam kat bixchu'x aichu'n gu Ge^lkam jich Xoi^lkam, gam nach jup kai'ch na gio bhai'p jimda' gatuuk, cham tu'r iatda' pix dhi', ni ku chich diñlh pui^l ja'k xi duuk nai' ja'p pu chu'm ba tu a'gim, ni ku cham tu'r sapooki'ñ. Ja'pjir silhkam ji dhi', maaxik jachich tiich buupui ki'n gu Ge^lkam jich Xoi^lkam nax bhai'm duukam jup tu buimik na ya' xi oilhimik kuch ba' pui^l ba tu jam a'gi'ñ. ¹⁷ Jix bhai' kai chich ip guch Gi^lkora' maa'nnim nat bhammi dir ba ñio jix dhaam na ge^lkamtu'n guch Xoi^lkam nach maap jiiim, jup kai'ch: "Dhi'r jiñ mar nañ jix io'm jix dha', ge^lkam ki'n jañich bhaan ti tiigik mu joot. Jix bhai'ñ chaat iñ ip ba' buiñor." ¹⁸ Jix bhai' ti'ñcho ich na pu'ñi bha kai'ch guch Gi^lkora' bhijimmi dir jix dhaam jano', nach gu' pu maap jiiim gu Ge^lkam jich Xoi^lkam bhammi maa'n kap oidha' ta'm nat pai' dhuuk bhai' ba tum ñio. Dhi' ji' jich ba' bhaan pui^l kai'ch nar ge^lkam ji guch Xoi^lkam.

¹⁹ Ba' aañ jam guguuxi'ñ jiñ jaaduñ na pim ke^lket mi' pui^l xi jiimda' nach jax tu jam a'gi'ñ dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios na ba' bhaan jix maati' ka' na cham tu'r ja'p pix na mit jax tu ua'nak gui' nam bijik ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios nam dhi' pix aagit jup kai'ch guch Xoi^lkam na pu'ñi bha jimda'. Dhix bhai'm kai'chdham ñi'ook ba' pui^l ji buusan na joidham ge^l tanoor, na tu tonni'ñka' pai' no'x chukgam. Gammiji ya' pu ge^l tanoorda' dhi ñio'ki'ñ gu Dios nammi juugit na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' guch Xoi^lkam. Jano' guch Xoi^lkam ja'p ji buusnia' na jax gu ge^l chi'i'gui' na katukgab bha tissa'n na ba' mi' dhir diñlh ba jam bi'ñxi'ñka' biix ji'ma'n jam jujur am bhaan. ²⁰ Gio ja'pniñ ba' moop xi jam tiidam jiñ jaaduñ, na pim cham tu' maakam ilhdhat ke^lke' dhi ñio'ki'ñ gu Dios

no'm tu jam a'gi'ñ, sia ku cham tu' pui^l ja'k kai'ñkam jup jum kai'ch. Na gu' no'ch aach diñlh pix tiix maachik nach jir ja'tkam, maakam pix ilhdhat ke^lke' ich no'ch gu' cham taan gu Dios nach mattuda'. ²¹ Na gu' gui' nam bijik ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, cham tu' diñlh na mit jax ilh nam pui^l tu a'gimik, gu' ja'pji na jax ja'k jix aa' ji gu Dios, na gu' biix ji'ma'n ja a'm tajaani'xchu'nda' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mdaga'n na ja mattudidha' nam jax ja'k tu a'gada' gu ñio'ki'ñ, nam gu' tu' ka'm niidhat mi' pui^l jiimda' na jax jix aa'.

2

Nam jax jir tu'm kam gui' nam nai' tu iatgidhidha'

(Juudas 4-13)

¹ Ba' mui' gui' nam tiip ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi^lkam bhai' ji jai'chdhihia' am nam biix aixim bhai' ji chu jam a'gidha' nam sap pik ba' tii Dios ñio'ki'ñ xi chu a'gada', gu' ji na gu' maakam pix na jax cham jir pui^l. Pu chu'm jai'chdhihia' am na mit jax chu'm jai'chdhirik bijik ya' ja bui gu Israel kam ja'tkam. Biix aixim jam tu a'gidha' na jax ja'k cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios, nam jax dhui pix bhaan bam tulhiia' gatuuk. Sia gu Ge^lkam jich Xoi^lkam jam biix aixim jix bhaamut a'gada' nat jaro'i tiix ja joi'ndak ja palhbuidhak ja boosolh mu dir jix chu tukgam kir. Ku gu' dhi' dai ji ba' nam pix am ti'ñchoka' na pu maa'n jiiidam ja tulhiinchuda' gu Dios mu nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiidha'. ² Mui' gu ja'tkam joidham ilhdha' am nam jax ja'k tu a'gidha' dhi' pu chu'm gu ja'tkam, nam gu' pui^l tu ja a'gidhidha' na cham tu'r ua'tulhdhara' ka' siam chi biix aixim tu bua na jax cham jir am. Ba' bhai' ji bhaamkidha' am gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios dhi' na tii silhkam tum a'ga, nam gu' maakam ba ja aagi'ñdha' gui' nam nai' jiiimit maakam tu iatgidhidha' pui^l xi kai'chit nam Dios bhaankamu'n tu a'gada'. Ba' gui' nam chakui ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi^lkam, biix aixim bhai'p ji ai'chuxdha' am gu ñio'ki'ñ gu Dios, iatda' pix ba ilhii'ñdha' am. ³ Ku gu' dhi' nam bhaan pix xi jam boosgidhak ka' ji gu jam tumñi' nam ba' pu'ñi mu ja'p jiiimit maakam jam iatgidhidha', cham tu' nam silhkam ñio'ki'ñ gu Dios tu a'gidha'

joidham jix joojoidhat. Ku ba' gu' dhi' kam aaya' ji gu tanoolh nam pai' dhuuk jum tulhiina' ja'p io'm pa', nat gu' gu Dios pu bijik dir tu dai na pu'ni ja tulhiinchuda' gu pu'ni chu'm gu ja'tkam.

⁴Ja'pni nat jax ja dooda' jano' gu noon-bi'ni na mit jum ua'tulh bui'nor. Ti' nat moo jano' tu chia nam ja da'ngii ja buuprai mu ja'k xi ja iabu' na pai'r tu tulhiinara', na giilhim jir jix chukgam kir, cham tu' nat pai'p tu ja ua'i na mit jum ua'tulh bui'nor. Xib dho gu' dai nam pix am ti niir jano' nam pai' dhuuk bhammi aaya'x dhaam na pai' ja aagi'ndha' guch Xoi'kam na mit tu' bhaan jum ua'tulh nam ba' bam tulhiin. ⁵Gio ja'pni ip na jax gui' nam bijik ya' oipimik gu ja'tkam nat cham ji'xdhat tu ja ua'i gu Dios nam pu'ni giilhim biix aixim jix buam tu buada' na jax cham ki' ka'm ni'i'n, gu' ja'ppi nat pu maa'n jimdam ja koi ji suudai' ki'n jano' nat jix io'm tu duukchuda nat ba' mi' dhir bhai' ji chis gu suudai' na mit ba' ki'n ba koi bhai'kuk. Daipu' gu Noee jix joi'ndak palhbu na cham mukia' bhai'mui ja biim gux xijum gook gu jajaa'nni'n. Na gu' gu Noee mi' pui' jimda' na jax jix aa', gam na bhaankamu'n tii pup tu ja a'gidhimik gu ja'tkam, gu' ji na mit gu' cham ji'xdha' tu' ka'm ti gu Dios. ⁶Gio pui' na jax gui' nam bijik mu oi'nikat Sodooma gio ja'pni ja'k na pai' Gomorra ti tiigich nam pu'ni cham tu' ka'm niidhat gu Dios, biix aixim tu buada' am na jax cham ki' ka'm ni'i'n. Jai'n nat pui' cham jup ja joi'gilh gu Dios, pu maa'n jimdam ji nat ja koi tai ki'n, mataip ja dooda biix dappaam. Dhi'm sap ba' bhaan jix mat ka' gu jai' ja'tkam nam jai'chdhihia' gatuuk na pu'niip tu ja dooda' no'm jax dhuukat cham tu' ka'm ni'i'n pu'ni, no'm gu' biix aixim tu bua na jax cham ki' ka'm ni'i'n. ⁷Jano' maa'n pix gu maa'nkam Lot tiigim mi' pui' jimda' na jax jix aa' gu Dios bhai' ja bui gu Sodooma oi'nikam, sia ku gu' tiix buam ja ni'i'ndha' nam jax ja'k tu jimda'. Pui' kut ba'x joi'mdak palhbu gu Dios na ba' cham bhai' mi'ya' binkam gu jai' nat pai' dhuuk ja mi'i'n. ⁸Na gu' mi' pui' xi jimda' na jax jix aa'nda' gu Dios sia diih, xi n'akat sia ku tiix buam ja ni'i'n nam biix aixim tu buada', gio nam biix aixim kai'chdha' gu mi' oi'nikam gammiji nabap tanoolh. ⁹Ba' pu'ni ip aach no'ch moo tu' silhkam tu'

ka'm niidhat mi' pui' xi jiim na jax jix aa' gu Dios, gui' dhoch palhbuidha' no't ba jich ma'iich gux buam jum duukam. Gu' ba' gui' nam bixchu' bhaan jum ua'tulhi'ni xib, dai na ba ja bi'chulhi'ni na ja tulhiinchuda' xi ja aa'ndhai na mit tu' bhaan jum ua'tulh jano' na pai' dhuuk jum aaya' nam bui'nor aaya' guch Xoi'kam.

¹⁰Biix ja tulhiinchuda' gu Dios gui' nam tu' pix ilhii'ni gu ni'o'ki'ni na tii tum a'ga, nam dai bixchu' bhaan titi'ni'cho nar jix buam jum duukam, nam gu' ja'p moo cham tu' ka'm ti ni'i'n gu ja'tkam, ge'gerkam jum taatit biix aixim tu buada' am, gam nam biix aixim jix buam xi ja ai'chuxdhat ja a'ga gu noonbi'ni gu ja'ook. ¹¹Gu noonbi'ni gu Dios cham tu' moo pui' pik ge'gerkam jup jum taat am, sia kum gu'r ge'gerkam pa', cham pai' dhuuk tu' pix ja ilhdhat biix aixim ja ai'chuxi'ni am gu noonbi'ni gu ja'ook, ni nam pai' xi ja iattulhi'ni bui'nor guch Gi'kora'.

¹²Gu' matgam dhi' dhi ja'tkam ni ji'x ji kum iam ja jur bia', ni ji'x nam xim ga'nga na jax ja'k jix aa' gu Dios nam tui'ngida'. Ja'p pix nam dudua ja'p na jax gu sasoi' nam pu cham ja jur bia', ja'p pix nam mikkat ja koodai ba ja bioma'. Dhi' pu'ni ja'k pix ji buan am, gammiji pup kai'chidha' am nam jax aajidha' nam sia diih pu cham maatit ke'ke'. Ku ba' gu' dhi' pu chu'm gu ja'tkam am ti'ni'choka' am ji na ja'p tu ja jimia' na jax gu sasoi' nam ja koodat ja kua'da' gu ja'tkam. ¹³Na mit gu' dhi' giilhim ge' bam ua'tulh nam biix aixim bhaan ja tulhiinchu'ni gu ja'tkam. Pui'm dho ka xi chu bua xib nam diih jax ilhii'ni nam bhaan jix bhai'm taatit ge'gerkam jum taat ka'. Ja'p chi moox buam gio nax xi'iraam no' pim aapi'm jai' mijimmip xi oipo pai' nam tu piastatda' dhi' dhi ja'tkam, nam gu' biix aixim jum buada' mi' pui' ji chu bua't.

¹⁴Nam gu' kai'nikam gammiji pix jum ua'tulhi'ni ja. Sia tu' ubii no' mi ja'p pai' oiri dho gu'x joidhat ni'i'ndha' am ji, maakam jum aagit ni'i'ndha' am. Dhi'm ba' ji ja niidhat pui' ja'k jup ti bhijidha' gu jai' nam cham jir pu chu'm, gio gu' bixchu'x aa'nda' am nam tu bia'ka' jix dha'ram namkim. Dhi' ba' ki'n pui' bam kai'ch nam cham tu'r jix kiki' ja'tkam. ¹⁵Ba' dhi' pu mai' ba suullhigx kat jup tu'ii' am, nam gu' cham

tu' mi' pui' jiim na jax ja'k jix aa' gu Dios nam tui'ngida', dai diihl pix nam jax ilhii'ñ. Pui' pix ja'k jup tu jim am gu' nat jax tu jii bijik gui' na Balaam tiigich, maraa'n gu Beor, na tii ti jüigi'ndha' buiñor gu Dios, gu' ji na gu' pu'ñi mui'x mai'chim ka' gu tuumiñ nam namki'ndha' gu ja'tkam, sia ku gu'r jix buam jum duukam gu tu' nam chianda' na jax dhuñia' na jax cham pui' ja'k aa' gu Dios. ¹⁶Gu' ji nat gu' maa'nnim cham pui' ka ji chu buus na jax tii ka ti ilhii'ñchu'ndat. Mummu pai' boi cha'm na ka jim, mi' ma juraap gu bhuru'xi'ñ na bhaan jim. Jotmoda' bhaamda' ki'n bhai' ba ñio, ba' mi' dhir too'nnik pu ja'k gii gu Balaam, nat gu' dhi' bhaan ba maat na cham jir am gu pui' na jax jum aa'ntugit mui' ka jim.

¹⁷Dhi' pu chu'm gu ja'tkam ja'pni pix ji buan am na jax no' tii mu ja'p pai' gø'ger kakolhbixdhix gu suudai', gu' ji no' gu' pu cham mi suu'n, jir ja'p pix ka' ba' na mi kakolhbixdhix ka'. Piam ja'pni ip na jax gu tibiaa' no' bha ja'p pai' ka daraa, gu' ji no't gu' jotmoda' mui' ji jib, pu cham pai' matgilhia', na gu' pai' na ja'k jax ja dooda'. Pu'ñi pix ja'k jup ji bubuakia' am dhi', nam gu' dhi' ba bi'chulhdhix nam mu ja'k bhüya' na pai' giilhim jix chu tuktgam, na pu cham tu maax ni ji'x. ¹⁸Nam gu' giilhim gø'gerkam jum taatit biix aixim kai'chdha' dai, cham pai' dhuuk gampai' pix jum ilhdhat tu a'ga' am. Gam nam ja iatgidhat ja chianda' nam jix buam jum duukam jup tu duñia' gui' nam kia'pix bax mat ka' na jax ja'k jix aa' gu Dios nam tui'ngida'. ¹⁹Pui' xi ja titdat am nam dai pu'ñi ja'k jix jijikgim jup tui'ka' no'm pui' xi chu bua nam jax ja'k tu jimda' diihl, gio sap nam cham tu'm tulhiña' sia kum pu'ñi ja'k tu jim. Gu' ji nam gu' pu diihl mai' suullgix kat jup tui'ka' nam giilhim biix aixim tu buada' na jax cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios. Bax bhai' ba ja dagia' gux buam jum duukam, nam gu' mi' pui' xi chu buidha' na jax ja chianda'. lam gu' nam tu' ka'm nii'ndha' git gu Dios. ²⁰Ba' gui' nam pu'ñi tii ba ti jüigi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, nam bax mat ka' nat ja a'mkam muu kuruu ta'm nam ba' cham kam tulhiña', gu' ji no' mit gu' gio ja'k jup suull mu ja'k na pai'r tu ua'tulhdhara' nam giox buam jup ba tu buada' na jax cham

kii' ka'm nii'ñ gu Dios, jix io'm jix buam tu'm pix ba bi'ya' am, cham tu' pui' kia' na jax biip' dir nam chakui ti jii'ndhat buiñor guch Xoi'kam. Jix io'm jix buam pix ba tu buada' am na jax cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios. ²¹Jir am kat nam pu cham mantida' git na jax jir tu'm kam guch Xoi'kam nam ba' cham pu'ñix io'm bam ua'tulhdha' no' mit alhio pix xi chi jii'ndhak buiñor guch Xoi'kam gu ja'k jup suull mu ja'k na pai'r tu ua'tulhdhara' ja'p xi dhuuk na jax ja'k tiix aa' guch Xoi'kam nam tui'ngida' git. ²²Dhi' pu chu'm gu ja'tkam pui' pix ja'k ba tu jimda' am na jax gu gagoox no't mi ja'p pai' ma bio, ja'p xix giop xi jugai gu bioxi'ñ. Piam pui' na jax gu tooxkolh no' mit tiix bhai' batbich jix kii' suudai' ki'n, nam pai' dhuuk xi dho'ñcho', giop xi dhai'ñña' nam bakchira' mu na pai'x chu jaraam, pui' na jax jix ikoora' mi ja'p ba oirida'. Pu'ñi pix ja'k tu jimda' am gui' nam ja'k suullgii giop bam ua'tulhdha', sia kut tii ba tu ja uañdhak guch Xoi'kam.

3

Na jax tum duñia' jano' na pai' dhuuk gio ya'p aaya' guch Xoi'kam

¹Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ ya' dir gio mui'p tu jam ua'ñixi'ñ, dhi' ki'n ba' moo bar gookim. Biix gook ka'm dhi' u'uan jir maa'n na ñich jax pix mi' tu jam ua'ñixi nañ bhaan jam guguuxi'ñ na pim jax ja'k jir maa'n na pim jax mi' pui' tu daa'ñchu'n na jax jix aa' gu Dios na pim ba' cham maakam ba jim aaga' na jax cham kii' ka'm nii'ñ. ²Ti'ñchokat japim mi' pui' xi jiiimda' na mit jax tu ua'nak gui' nam bijik ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, gio nat jax ja'k jup xi chi'ñik gu Gø'kam jich Xoi'kam gui' nat jaroi'ch a'mkam muu na ya' xi oilhimik, gam na mit jax tu jam a'gi gu noonbi'ñ nam biima'n oipimik.

³Ja'pniñ ba' moop xi jam tiidam jiñ jaaduñ na pim ba' moo ti'ñchokat, na jano' na pai' dhuuk ba miamlhidha' na tum ku-ugalhda' ya' dhi oi'ñga'n, biix aixim pix ba tu buada' am gu ja'tkam nam diihl jax ilhii'ndha' na pu cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios, gam nam biix aixim bhai' ji jam tiida' nam bhaan pix jam asda' aapi'm na pim ba kaichu' guch Xoi'kam. ⁴Jup jam titdada' am: “Jax jum duu na saak gio bhai'p jimda'

guch Xoi'kam na pim jup kai'chdha', nat ba' moo cham pai' ba ji ai? Ja'p moo na pur iatda' ji bak. Bijik dir pu chu'm ba tum a'ga, yammi pui' ba koi mit guch gi'kora' kat pu chu'm jup xi che keejimik. Gio gu' ni ku cham pai' iam maakam jup ba tum duñiim no' moo tum pataasaim, pui' na jax pix ba tu tu'ii' na jax pu ba tu tu'ii' nat dir jup jum duu dhi oi'nga'n. Ja'p moo na pur iatda' ji dhi'."

⁵ Pu'ñi ja'k jam titdada' am jai' dhit gu ja'tkam, nam gu' cham mat ka' nax io'm bijik dir nat jax jup duu gu Dios dhi oi'nga'n gio dhix dhaam, chakui pai'x maax kat gu dibiir na jax xib. Na gu' suudai' pix ya suu'n kat biix kap na ji'x oi'nga'n moo jano' nat jax jup duu gu Dios, cham pai' maa'n kap jix chu gak kat. Gu' ji nat gu' diilh gu Dios pix jup tu duu nat ba' ji'ma'n kap pix jim tua gu suudai', pui' kut ba'x chu gak kir jup tum duu jai' kap. ⁶ Gio xib pa' nat tum surnik ya' dhi oi'nga'n nat ge' tis gu suudai', gu Dios pix jup tu duu ip, na gu' bixchu'x aichu'n. ⁷ Gu' ba' gu xib na ya' ba miamlhim ip na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'nga'n, gu Dios na jaroi' bixchu'x aichu'n na pu tu duñaia', pui' ja'k ba tu dai na tai ki'n miidhai tiimo' dhi oi'nga'n. Gio ba' na tai chir ja tulhiiñchuda' gui' nam ji'k buam pix tu buada' na jax cham kii' ka'm ni'iñ, daipu' na xi ja aa'ñdhai na mit tu' bhaan jum ua'tulh jano' nam pai' dhuuk bhammim jumpada' gu ja'tkam buiñor.

⁸ Ti'ñchokat japim na gu Dios cham tu' xijaichu'n na pu tu duñaia', ni na mik kam ti ilhii'ñ siat chi mambhiix jix cha'tmam oo'm oidha' ba jur. Maa'n tanoolh dho pix ti ilhii'ñ gu ja'kbui' oidha', sia ku gu' aach jich bui mambhiix jix cha'tmam oo'm oidha' ba jur. ⁹ Cham tu' ji na moo nar saalhiom gu Dios na pui' tu kuugalhdha' nat jax tu dai na pui' saak gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam, sia kum pui' kai'ch jai' dhit gu ja'tkam na pur iatda'. Gu' ja'pji na tii ja niir pix ji nam git biix gu ja'tkam keejji gu ñio'ki'ñ mi' pui' ka xi jimia' na jax jum kai'ch nam ba' cham jum tulhiiña'. Na gu' biix na ji'k ja'tkam tiix ja joi'gi'n gu Dios, pui' ku ba' cham ob bha jimiiim ya' dhi oi'nga'n, na mit gu' chakui biix kai gu ñio'ki'ñ.

¹⁰ Ku ba' gu' na pai' dhuuk jum aaya' na bha jimda' gu Ge'kam jich Xoi'kam, ya' pix

ji na ba kiika' cham jum ilhdham, cham jaroi' mat ka' na jax chu'm tanoolh. Ja'pni na jax ba' gu jax chu'm jix ixkum no' pai' bax chi ixdham ba'k chir na gu' pu cham aagi'ñdha' gu mi kiokam, mi' pix ba bakia'x xi'lhim. Pu'ñi ja'k jup ji buusnia' guch Xoi'kam na pai' dhuuk bha jimda', dai na jotmoda' pix giilhim ba tim ti'ya'. Ba' pu cham pai' matgilhia' dhix dhaam, gio gu chiichia' bhai' nai' ji miya' gam gui' na ji'k tu' bha ja'p tu daraa. Gio dhi oi'nga'n biix pu miya' maa'n jimdam binkam gu tu' na ya'x chu jai'ch, na gu' jano' bar bhaan ka' na pai' dhuuk ja aagi'ñdha' gu Dios gu ja'tkam nam tu' jax buimii nam duduakat ja tutku' bhaan.

¹¹ Dho jaiñ, bax maat japim dhoñ jaaduñ na jax jix iñbidham tum duñaia' jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'nga'n bhaan, na pai' dhuuk bha jimda' guch Xoi'kam. Ba' mi' pim pui' xi jiiimit na jax jix aa' gu Dios, cha'pim jix buam ka tu buada', na pim gu' bax maat ba' xib na jax chu ja dooda' gui' nam ji'k cham tu' ka'm tigia' gu Dios. ¹² Gu' dai ji na pim mi' pui' jiiimit na jax jix aa' pix ti niirda' jano' na pai' dhuuk bha jimda'. Gammiji pim pu chu'm bhaan titii'ñchokat pui' xi chu duñiidha' na jax jix aa' na ba' jotmoda' bha jimda'. Ba' jano' na pai' dhuuk bar bhaan ka' na bha jimda' guch Xoi'kam, pu maa'n jimdam bhai' pu miya' dhix dhaam na bha'ni ja'p binkam gui' na ji'k bha ja'p tu' daraa. Pu cham pai' tu matgilhia', na gu' pu biix ti miya', na gu' giilhim nammi ka'n kikkidha' gu tai. ¹³ Ku ba' gu' aach nach ji'k ba ti jiiigi'ñ buiñor guch Xoi'kam jimia' ich ji na pai' gu xibkam oi'nga'n gio na pai' gu xibkam jix dhaam, nat pai' tuch iimchuda gu Dios nach aichdha' na pai' dhuuk pu'ñi ba tum kuugalhdha' ya' dhi oi'nga'n. Bhammi ja'k dho gi cham tu' ka jai'ch ka' ji gu ua'tulhdhara', cham pai'x buam ka tum buada' na jax cham jir am.

¹⁴ Pui' kuñ ba'p jam titdañ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim cham jax jim aagit mi' pui' xi jiiimda' na jax jix aa' gu Dios cham jim o'joldhat, na ba' na pai' dhuuk ya' aaya' guch Xoi'kam, pu jam baidhika' maa'n jimdam, na pim gu' cham tu' bhaan u'ua'tulhdhix ka'. ¹⁵ Pu'jani pix kai'ñkam ba' cham ob pai' aajim guch Xoi'kam ya'

dhi oi'n̄ga'n bhaan, na gu'x aa' nach biipi'x bhai' mi' pui' ka xi jimia' na jax jix aa' na ba' bhai' ba jimda', ba' mi' dhir dai na bach baidhika'x dhaam nach pai' gammijix jii'kgim bap tui'ka'. Gu Paablo gui' na pui'p jir jich jaduun̄ jich Xoi'kam bhaan, dhi' pix bhaan jup tu a'ga mi' u'uan ta'm nat pai' tu jam ua'n̄xi nañ tu' bhaan tu jam a'gi'n̄ aañ xib, daipu' na ji'k jax jurtudim gu Dios na mu tu jam ua'n̄xi'n̄. ¹⁶ Biix moo nat ji'kim ba tu jam ua'n̄xi, dhi' pix pu chu'm bhaan tu a'ga nañ jax chu jam a'gi'n̄ aañ, na pui' bhaan jup jam guguuxi'n̄ na pim jax ja'k tui'n̄gida', sia ku ji'ma'n kap jix io'm jix xijaim tu a'ga na cham pik moo jaro'i' maatit xi kaaya' na jax jir jum duukam. Ku gu'x maatit kaaya' am ji gui' nam biix ja jujur ki'n̄ jix biiñak buiñor gu Dios. Gu' ba' jai' dhit nam cham pik buiñor jix biiñak kat gu Dios tu jiñkui'n̄dha' dhi ua'na'n gu Paablo, maakam pix ilhdhat *kēeke'* am, cham tu' pui' na jax kai'n̄kam jup jum kai'ch. Ba' no' mit gu' cham biix ja jujur ki'n̄ xim gaa na jax pik kai'n̄kam jup jum kai'ch, pu cham ji'xdha' maatit kaaya' am, maakam pix ilhdhat *kēeke'* am. Sia gu jai' ñio'ki'n̄ gu Dios na cham jir ua'na'n gu Paablo bhai' maakam ji dhuñia' am nam jax pix ja'k ilhdhat *kēeke'* diilh, cham tu' na jax pik kai'n̄kam jup jum kai'ch, nam gu' cham biix ja jujur ki'n̄ jix biiñak kat buiñor gu Dios tu jiñkuidha'. Ku ba' gu' dhi'x io'm ja tulhiñchuda' ji gu Dios no' mit jax dhuuk maakam duu.

¹⁷ Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, ti niidhat japim nam cham jam iat-gidhai mu ja'k jam aichdha' ja bui dhi' pu chu'm gu ja'tkam, nañ gu' ba jam aagi'n̄ nam kai'n̄kam mui' cham maatit *kēeke'* na jax pik kai'n̄kam jup jum kai'ch gu ñio'ki'n̄ gu Dios. Sia kum gu' tii tu jiñkui'n̄, maakam pix ilhdhat *kēeke'* am, nam gu' cham biix ja jujur ki'n̄ xim ga'ngada' na jax pik kai'n̄kam jup jum kai'ch. ¹⁸ Aapi'm gu' dai ji na pim jix io'm mui' xi gaagidha' na pim jax ja'k jix bhai' machia' na jax jir tu'm kam gu Ge'kam jich Xoi'kam gui' nat jaro'i' xich joi'ndak tuch ñamkix guch ua'tulhdhara' bhammi kuruus ta'm, gio ba' na pim jix bhai' machia' na pim jax ja'k joidham jix chu joi'gi'nda'. Gammijich ba' moo tu daanda' buiñor sia nar pai' dhuuk ka' git. Ja'pni pix tui'ka'.

GU BHPI' KAM UA'NA'N GU
JUAN
NAR NOBII'Ñ GUCH XOI'KAM

Gu Juan nap kai'chdha' na guch Xoi'kam jir di' pix gui' na tu maak gu ii'mda'

¹ Miji ja'p tu jam ua'ñxi'n ñ ñ jaaduñ na pim pai' jax tu daraa nañ bhaan tu jam a'gi'n na jax jir tu'm kam guch Xoi'kam gui' na bijik dir pux jai'ch. Aach jai' dhit jix bhai' maatik na jax jir tu'm kam, na chich gu' maaxik tiigik jich buupui ki'n, ño'kdhak jachich, keejimik ich ip na jax tu a'gimik. Dhi' pix jir di' gui' na bijik dir bhaan ba tum a'ga, jir di' pix ip gui' na tu maak gu ii'mda'. ² Ba' dhi' ji' na jaro'i' tu maak gu ii'mda', maaxik ya' xi oilhimik maa'nkam jup jum duuk. Aach jix bhai' tiigik jai' dhit, jix maatit jach ba' ya' dir pu chu'm jup ba tu jam a'gi'n ñ jaaduñ na pim ba' moo mui' xim guguuxdha' na pim jix io'm mui' xix biiñak ka' buiñor na ba' jam makia' gu ii'mda' na pim ki'n gammiji pu ba duduaka' bhammi ja'k jix dhaam. Na gu' dhi' nañ jaro'i' bhaan tu jam a'gi'n ñ jaaduñ, cham tu'r ya' pai' kam dhi oi'nga'n, matgim gu' dhi' bhammi dir ji nat bha jii jix dhaam na pai'p tu'ii' gu Dios, nat pai' ja'k giop bhii na jax ya' xi oilhimik. ³ Ba' aach xib bhaankamu'n gui' jam guguuxi'n ñ jaaduñ na pim biix jam jujur ki'n ba ti jii'ndha' buiñor. Na gu' dhi' cham tu'r iatda' nach jax tu jam a'gi'n, gu' aach maaxik tiigik ji jich buupui ki'n nañ jax ba jam titda, jix bhai' keejimik ich na jax tu a'gimik. Ba' jam guguuxi'n ich na pim biix jam jujur ki'n ti jii'ndhai mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' nach ba' maap maa'n ñi'ook bap duuka' jam biim, ja'p na jax aach nach maap maa'n ñi'ook bap duuk gu Dios gio gu Maraa'n jich Xoi'kam, nach gu' biix jich jujur ki'n ba ti jii'gi'n buiñor. ⁴ Biix dhi' pu'ñi ja'k jañ mu tu jam ua'ñxi'n ñ jaaduñ, nañ gu' ge'kam ki'n jix bhai' bañ chaat buiñor guch Xoi'kam, na pim ba' aapi'm pu'ñi dhuuji pui'x bhai'p jum taat ka' buiñor.

Gu Juan nap kai'chdha' na gu Dios joidham ge' tanoor

⁵ Jano' nach maap oipimik guch Xoi'kam, pui' tuch a'gidhimik na gu Dios joidham ge'

tanoor bhammi na pai'p tu'ii', cham pai' dhuuk jix chukgam kir jup tu'ii'. Ba' aach ya' dir pu chu'm jup ba tu jam a'gi'n ñ jaaduñ na jax jir tu'm kam gu Dios nat jich aa'ndhak guch Xoi'kam. ⁶ Ba' no'ch aach jax kai'ch nach silhkam ti jii'ndhat mi' pui' ba jiiim na jax jix aa', gu' ji no'ch gu'x chu tukgam tir jup tu'ii' pui' xi kai'chit, ba iatda' ich pix, cham tu' pai' silhkam ti jii'ndha' ich buiñor. ⁷ Gu' no'ch silhkam biix jich jujur ki'n ti jii'ndhat mi' pui' ba jiiim na jax jix aa', dho gi gu' pui' bam kai'ch ji nach tu' silhkam jix chu maax kir jup tu'ii', na gu' tiich bi'ñxi'ñka' gu Dios no'ch tu' ka'm ñii'n. Gio gu' joidham jix bhai' kai'chit maa'n ñi'ook bap duuka' ich nach ji'k ba ti jii'gi'n buiñor gu Dios, ba' gammiji ba tuch uañi'ñka' no'ch jich ua'tulhi'n ki'n gu i'ra'n gu Maraa'n jich Xoi'kam nat jaax bhammi kuruus ta'm.

⁸ Ba' cham jir am no'ch aach jax kai'ch nach cham ka u'ua'tulhdhix, na gu' cham ji'xdha' jaro'i'x uañ ki'n pu ba kiika' ya' dir ja'p ja'k, na gu' ya'x chu ua'tulhdhix. Pui' kuñ ba'p kai'ch na cham jir am no' jaro'i' pui'm aa' na cham ka ua'tulhdhix, na gu' cham tu'r mi' pui' ka' na jax jir silhkam, diilh pix na pui' ilhii'ndha'. ⁹ Jee' ji no'ch maaxik jax kai'ch nach gammiji pix jich ua'tulhi'n na ba'r pui' ka' na jax jir silhkam. Tuch uañi'ñka' ip gu Dios no'ch soi'ch ilhdhat jax chitda na tuch uañdha' no' chich tu' bhaan mach ua'tulh. ¹⁰ Sia cham jir am no'ch jax kai'ch nach cham pai' dhuuk tu' bhaan jich ua'tulhi'n, na gu' pui' pix ba ji buusnia' ba' gu Dios nar jix iatkm, na pui' kai'ch nach biix pix jix u'ua'tulhdhix nach ji'k ja'tkam, maaxik jup jir pui' gu' nach biix pix jix u'ua'tulhdhix. Ba' no'ch pui' kai'ch nach cham pai' dhuuk tu' bhaan jich ua'tulhi'n, dhi' bhaan bap maati' ka' nach cham tu' biix jich jujur ki'n ti jii'gi'n buiñor gu Dios.

2

Guch Xoi'kam jich a'mkam ñiok buiñor gu Dios

¹ Ba' aañ dhi' pu'ñi ja'k pix mi' tu jam ua'ñxi'n ñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan nañ bhaan jam guguuxi'n na pim mi' pui' xi jiiimda' na jax jix aa' gu Dios, na pim ba' moo cham kam ua'tulhi'ndha'. Piam kut gu'

moo jax dhuuk jaroi' maadit mam ua'tulh cham jum ilhdham, maadit bia' ich ji gu' matgim gui' na jaroi'x bhaai' nach a'mkam nokia' buiñor gu Dios jich G'kora', na ba' tuch uañi'ñka' nach jich ua'tulhi'ñ. Gui' dho Jesus jich Xoi'kam jañ aagit jup kai'ch na jaroi'x uañ ki'n kiik, ² nat jaroi' jich a'mkam jum makgirta bo jano' bhaan gu kuruus na ba' pu'ni dhuuji tu namkix ka' biix nach ji'x jix ua'tulhdhix. Ku gu' cham tu' ji na dai nach ji'k jir ya' kam dhi Israel nat tuch ñamkix, ja'pji dappaam ji na ji'x oi'ñga'n kam gu ja'tkam.

³ Ba' no'ch mi' pui' xi jiim na jax jix aa' gu Dios, dhi' bhaan bax maati' ka' nach tu' silhkam biix jich jujur ki'n ti jii'ñdhat tu' ka'm ba nii'ñ, ba' pui' bam kai'chdha' nach jix bhai' bax maat na jax jir tu'm kam. ⁴ Gu' ji no'ch gu' pu cham tu' mi' pui' jiim na jax jix aa', sia kuch gu' pui' tii xi kai'ch nach biix jich jujur ki'n ba ti jüigi'ñ buiñor, pix jap kai'chdha' ich, cham tu' r pui' ka'. ⁵ Gu' matgim gu jaroi' no't moo tu' silhkam ba maat na jax jir tu'm kam gu Dios, joidham ji na tu' ka'm niidhat mi' pui' jimda' na jax jix aa'. Dhi' ba' bhaan bax maati' ka' na biix juraa'n ki'n ba ti jüigi'ñ buiñor, ba' maap bam ~~keke~~ am gu Dios. ⁶ Ba' no' jaroi' jax kai'ch nam maap maa'n ni'ook bap duuk gu Dios, jum aa' na pui' ja'k jup xi chu jimda' nat jax tu' jii guch Xoi'kam jano' na ya' xi oilhimik na ba' bhaan jix maati' ka' nar silhkam.

Na jax ja'k tu aagix ka' ya' dir ja'p ja'k

⁷ Ba' dhi' nañ ji'k tu' mu tu' jam ua'ñxi'ñ jii jaaduñ, jir di' pix gu ñio'ki'ñ gu Dios na pim bijik dir pu ba ~~ke~~ na pu chu'm tum a'ga, nat pu bijik dir pui' ja'k tu dai gu Dios. Cham tu' na pim jax jum aa'nda' na dhi' ba' bar xibkam nañ aañ mui' ba tu jam ua'ñxi'ñ. ⁸ Ku ba' gu' dhi' nañ ji'k tu' mu tu' jam ua'ñxi'ñ jii jaaduñ, ja'p ji buus ji nar xibkam ñio'ki'ñ gu Dios, sia ku gu' bijik dir pu chu'm bhaan ba tum a'ga, nat gu' kia'pix pui' tum kuugalh na jax ya' xi oilhimik guch Xoi'kam. Dhi' ba'r di' ba' xib gui' na joidham gē' tanoor ya' dhi oi'ñga'n.

⁹ Ba' no' gu' maadit jax kai'ch nax chu maax kir bap tu'ii' na pui' jim aagit na ba ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gu' ji no' gu'x bhaamki'ñ gu jumai na pui'p ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, cham tu'x chu maax

kir jup tui'ka', puix chukgam kir kap tui'ka'.

¹⁰ Jii' ji no' gu' joidham jix joi'ndat pix jix bhai' titda gu jumai na pui'p ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, dhi' ji' ji na ba' pui' bam kai'ch na joidham jix chu maax kir bap tui'dhi', ba' cham ji'xdha' tu' bhaan jutbui ilhia'. Ja'p jañ kai'ñkam jup kai'ch na cham ji'xdha' mai'chia' gux buam jum duukam.

¹¹ Gu' ji no' gu' daix bhaamki'ñ gu jumaich Xoi'kam jüigi'ñdham, dhi' dho gi gu' puix chu tukgam kir jup tui'ka' ji, ba' pu cham mat ka' na pai' ja'k bhiichgida', pui' pix ba ji buusnia' na jax maa'n gu cham ñiakam.

¹² Ja'pniñ ba' moo ya'p tu' jam ua'ñxi'ñ jii jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim jix bhai' pix jum taat ka', nat gu' ba tu' jam uañ gu Dios biix gu jam ua'tulhdhara' nat jix bhai' duu guch Xoi'kam nat tuch ñamkix. ¹³ Ba' aapi'm na pim ji'k bar gē'ger ja'tkam, mu tu' jam ua'ñxi'ñ iñ ip nañ jix bhai'ñ chaat na pimit pui'p ba maat guch Xoi'kam gui' na bijik dir pux jai'ch, na gammiji pur gē'kam. Gio aapi'm na pim ji'k jir tu' biipibop, pui'ñ mui'p tu' jam ua'ñxi'ñ nañ jix bhai'ñ chaat na pim cham ka kaichu' gux buam jum duukam, na pim gu' ba ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam.

¹⁴ Pu'ni ja'k jañ dho ba' pix tu' jam ua'ñxi'ñ jii jaaduñ nañ bhaan jam guguuxi'ñ na pim jix bhai' pix bam taat ka', na pim gu' bax maat ba' xib na jax jir tu'm kam gu Dios jich G'kora'. Gio aapi'm na pim ji'k jir gē'ger ja'tkam, pu'ni ja'k pix jañ mui'p tu' jam ua'ñxi'ñ na pim ba' moox bhai' pix jup bam taat ka' na pimit pui'p ba maat guch Xoi'kam gui' na bijik dir pux jai'ch. Biix sia aapi'm na pim jir tu' biipibop jañ pu'ni pix ja'k mui'p tu' jam ua'ñxi'ñ, nañ gu'x bhai'ñ chaat na pim bhaan bax o'jo' ba' xib buiñor guch Xoi'kam, na pim gu' ba ti jüigi'ñ buiñor, ba' cham ji'xdha' jax ka jam dooda' gu ja'ook.

¹⁵ Jam guguuxi'ñ iñ ip jii jaaduñ na pim siamri mik ba bua' gu tu' nar ya' kam dhi oi'ñga'n. Cha'pim bhaan kam tutkagi'ñka', ni ku pim pui' ja'k jup ka tu' jimda' nam jax tu' jim gui' nam chakui ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Na gu' gu jaroi' no' dai mu ja'k bhaan titi'ñcho gu tu' nar ya' kam dhi oi'ñga'n, dhi' bhaan jix maati' ka' na cham tu' biix juraa'n ki'n ti jii'ñdhat tu' ka'm nii'ñdha' gu Dios. ¹⁶ Na gu' cham tu'

gu Dios na pui' ja'k jurtu'nka' no'x buam bax chu duñiim na jax cham kii' ka'm nii'n, ya' dir pix ji bhaan dhi oi'niga'n na pu chu'm busaak. Biix nam ji'k tu' jax bua gu ja'tkam nar jix buam jum duukam, jir ya' kam pix dhi oi'niga'n bhaan, pui' na jax nam ge'gerkam bam taat ka' no'm bar jix chutumñigam, piam nam bixchu' bhax chu joi'ndha' jix dha'ram namkim, gam namjai' bhax ja joi'ndha' gu u'uub. ¹⁷ Ku gu' dhi' alhio pix ji nam ya' pui' xi chu buimii dai ya' dhi oi'niga'n bhaan, iam gu' gammiji ki'n ya' pux bhai'm taat ka' am git. Na gu' na pai' dhuuk jum tiimo' dhi oi'niga'n, biix pu cham pai' matgilhia' gu tu' na ya'x chu jai'ch. Gu' matgim gu jaroi' no't ba ti jii'n buiñor guch Xoi'kam, gammiji ji na pux jikgim bap tui'ka', na gu' pu baidhika' bhammi ja'k jix dhaam na buiñor bap tui'ka'.

Nam jax ja'k tu jimda' gui' nam jix bhaamut a'gada' guch Xoi'kam

¹⁸ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, ya' moo ba miamlhim na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'niga'n bhaan. Ba' na pim jax bax maat jiñ jaaduñ na pui' tum kai'ch bo na saak maa'n jai'chdhilhia' gui' nax bhaamut a'gidha' guch Xoi'kam na pai' dhuuk pu'ni bar mia'n ka' na tum kuugalhdha'. Dho gu' xib mui' ji nam pu chu'm ba oipo gu ja'tkam nam jix bhaamut a'ga guch Xoi'kam. Dhi'n ba' bhaan pui' ba kai'ch na bar mia'n ji na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'niga'n. ¹⁹ Dhi' dhi ja'tkam nam xib nai' jiiimit jix bhaamut a'gim guch Xoi'kam, ya' maap jich jumpadat ich nach chu daandat buiñor guch Xoi'kam, nam gu' panaas ka ti jii'gidha' buiñor. Gu' ji na mit gu' mikkat ya' dir ji jii jich bui, mummu ja'p jam pix jix bhaamut ba a'gim guch Xoi'kam. Dhi' ba' bhaan ba matgir nam bak gu' pu cham kiigalhi'n ji sia pu bijik dir, nam gu' chi pu cham ti jii'gidha' buiñor biix ja jujur ki'n. Na gu' no'm pux kiigalhi'ndha' git pu bijik dir, puich biim jup tui'nigida'm git sia gu xib.

²⁰ Aapi'm na pim gu' biix jam jujur ki'n ba ti jii'gidha' buiñor guch Xoi'kam, ba' biix ji'ma'n jam a'm ba tajaanix gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mdaga'n. Dhi' bax bhai' jam mat-tu'n na jax jir tu'm kam guch Xoi'kam, gio na jax ja'k jix aa' na pim tui'nigida'. ²¹ Pui' kuñ ba' miji tu jam ua'ñixi'n jiñ jaaduñ, nañ

gu'x bhai'n chaat na pim jix bhai'x maati' tu' ka'm ba nii'n guch Xoi'kam, gam na pim biix jam jujur ki'n ba ti jii'gidha' buiñor. Ba' gui' nam ji'k pu'nix bhai' bax mat ka' na jax jir tu'm kam guch Xoi'kam, cham tu'x bhaamut aa'nda' am.

²² Gui' nam ji'k pui' kai'chdha' na gu Jesus cham tu'r di' guch Xoi'kam nat Dios bha joot jix dhaam dir na ba' ya'ch a'mkam mukia', dhi'r di' ka' am gui' nam jix bhaamki'ndha' guch Xoi'kam. Ba' pui' bam kai'chdha' nam tu' silhkam jir jix iatkam ka', nam gu' nai' jiiimit tu iatgidhidha' nam jix bhaamut a'gidha' guch Xoi'kam, ja'p jum aa'nda' am na gu' ja a'm ti niidhidha' gu Dios nam chi sap pik ba' panaas tii ti jii'gidha' buiñor. Jax gi dhui ip nam gu' maap jup tui'dhi' gu Dios gio gu Maraa'n jich Xoi'kam. Ba' gu jaroi' no' tu' pix ilhdhat ja'p xi dhuukat gu Jesus jich Xoi'kam, cham tu' bhaan ti niidhidha' gu Dios, na gu' pui' ji buusanda' na biix jix bhaamki'ndha' no' tu' pix ilhii'n gu Maraa'n jich Xoi'kam. ²³ Na gu' kai'nikam nañ jax ba kai'ch, na gu jaroi' no' tu' pix ilhdhat ja'p xi dhuukat gu Jesus jich Xoi'kam, cham tu' bhaan ti niidhidha' gu Dios, sia ku gu' kai'nikam tii ti jii'gidha' dai gu Dios buiñor. Jii' ji gu jaroi' no' ti jii'gidha' biix juraa'n ki'n buiñor gu Maraa'n jich Xoi'kam na ba' bhaan ti niidhidha' gu Dios jich Gi'kora', nam gu' kai'nikam maap jum keke gu Dios gio guch Xoi'kam.

²⁴ Ba' aañ jam guguuxi'n na pim cham tu' mik buppada' dhix bhai'm kai'chdham ñi'ook na pimit jano' dir pu maat na pimit pai' dhuuk ti jii'gidha' buiñor guch Xoi'kam. Jam jujur am japim xi baapsai na pim ba' gammiji ti'ñchokat mi' pui' tu daa'ñchu'nda' na pim jax ba jiiim, na ba' bhaan jix maati' ka' na jam a'm ti niidhidha' gu Dios jich Gi'kora' gio gu Maraa'n jich Xoi'kam. ²⁵ Na ba' no'ch pu'ni mi' pui' xi dhuiñchu' na ji'k jax aa' guch Xoi'kam, dai na bach baidhika' bhammi ja'k jix dhaam nat pai' tuch iimchuda na saak jich aichdha'. Diilh pui' xich chiidak gu' guch Xoi'kam jano' na ya' xi oilhimik.

²⁶ Pui' kuñ ba' tiiñ dhakoo'ndhatu' nañ mu tu jam ua'ñixi'n jiñ jaaduñ nañ bhaan pix jam aagi'n nam jax jir tuutu'm gui' nam pu'ni nai' jiiimit jix bhaamut a'gidha' guch Xoi'kam, gam nam maakam tu iatgidhidha',

na pim ba' moo cham ja kekežeda' aapi'm jiñ jaaduñ no'm pu chu'm mi ja'p pai' ba gu'nguk, jir maa'n na pim jax ti niidhidha' na pim pai' jax ba jiim. ²⁷ Na gu' aapi'm jam a'm ba tajaaniix gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda', dai dhi' ji na pim pix kaichgida' na jax ja'k jam jurtudidha'. Cham kam aa' na jaroi' pai' dhir jimdat jam aagi'ndha' na pim jax ja'k tui'ngida'. Gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' na jam a'm ba tajaaniix biix ji'ma'n, jir di' na pui' ja'k jam jurtudidha' na pim jax ja'k tui'ngida', gam na jam mat-tudidha' na jax pik ja'k jix aa' gu Dios. Gu' ba' no' pim mi' pui' xi bhichu', dhi' bhaan jix maati' ka' na pim silhkam biix jam jujur ki'n ti jii'ndhat tu' ka'm nii'n guch Xoi'kam.

²⁸ Ba' aan jam guguuxi'ñ jiñ jaaduñ na pim mui' xix biiñak ka' buiñor guch Xoi'kam cham tu'p jum buixdhat sia ku mi ja'p jax tum a'ga. Na gu' no' chich jax dhuuk cham mi' pui' jii na jax jix aa', jix xi'rai nai' gampai' jich dhuñia' ich jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda'. Gu' dai ji nach jix bhai'ch chaatit baasi'n ba namkia' no' chich mi' pui' jii, ²⁹ nach gu' tu' silhkam bar maamra'n ka'. Na gu' na pim jax bax maat jiñ jaaduñ nap kai'ch bo gu Dios na gu jaroi' no't tu' ka'm tiigik mi' pui' jii na jax jix aa', dhi' ba' pui' bam kai'chdha' na silhkam jir maraa'n ka', ja'p na jax guch Xoi'kam jano' na ya' xi oihimik nat gu' tu' ka'm tiigik gu Dios.

3

Gu Juan nap kai'chdha' nach aach bar maamra'n gu Dios nach ji'k ba ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam

¹ Dho jaiñ na jax pik jir jix bhai'kam gu Dios, biix pui'ch bia' nach sap bar maamra'n, na gu' joidham xich joi'gi'n. Maaxik dho silhkam bar maamra'n ich, nach gu' ba ti jii'gi'ñ buiñor gu Maraa'n jich Xoi'kam. Gu' ba' gui' nam ji'k cham ti jii'gi'ñ buiñor, pu cham maat am nach jir tu'p tu'm da', nach jax kai'nikam ba' pui' bach chiiti' nach bar maamra'n gu Dios, nam gu' cham ti jii'ndhat buiñor xim ga'nga biix ja jujur ki'n nam iam ba machia' git na jax jir tu'm kam gu Dios nach jaroi' buiñor bap tu'ii'. ² Aach dho gi nach gu' bax maat nach tu' silhkam bar maamra'n gu Dios nañ jax ba jam titdañ jaaduñ, sia kuch gu' chakui pik moo maat gu xib nach jax moo tu'm jup jich dhuñia'

jano' nach pai' dhuuk buiñor bap tui'ka' guch Xoi'kam no't bach baidhak ya' dir dhi oi'nga'n. Daipu' nach jix maat nach saak pui' tuutu'm jup jich dhuñia' na jax jir tu'm gui', nach gu' maap bap tui'ka'. ³ Gu' ba' gu jaroi' no'x aa' na bhammi aaya' na pai'p tui'ka' guch Xoi'kam, jum aa' nax bhai' xi chu jimda', na cham tu'x buam ka tu buada' na tu'r ua'tulhdhara'. Na gu' cham ji'xdha' jaroi' bhammi aaya' no'x ua'tulhdhix, na gu' gui'x uañ ki'n kiik na pai'p tu'ii'.

⁴ Na gu' gu jaroi' no' biix aixim tu bua na jax cham jir am, jum ua'tulhi'ndha' buiñor gu Dios, na gu' gui' cham kii' ka'm nii'n gu pui' ja'k. ⁵ Pu kai'nikam dho bha jii guch Xoi'kam ya' dhi oi'nga'n na ba' ti bhika' gu ua'tulhdhara' ya' dir dhi oi'nga'n. Nat gu' gui' cham pai' dhuuk jum ua'tulhdhak, pui' kut ba'ch a'mkam jum makgirtak ti bhik. ⁶ Ba' no'ch tu' silhkam pui' ja'k ba ti jii'gi'ñ biix jich jur ki'n buiñor guch Xoi'kam, jum aa' nach cham tu' bhaan kach ua'tulhi'ndha'. Gu' no'ñ gu' puiñ ua'tulhi'ñ pui' xi kai'chit nañ ba ti jii'gi'ñ buiñor, cham tu' ti jii'gi'ndha' iñ, pix jap kai'chdha' iñ. ⁷ Ja'pniñ ba' moop jam guguuxi'ñ jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim siamri xi chi niidhat na cham jaroi' pai' dhir jimdat maakam jup ba jam iatgidha' na jax cham jir pui' na jax jix aa' gu Dios. Aapi'm cham tu' ji kekežedat jir maa'n na pim jax mi' pui' xi jii'mda' na jax jix aa' gu Dios na ba' bhaan jix maati' ka' na pim dai gui' tu' ka'm nii'n. ⁸ Gu' no' pim gu' dai biix aixim tu bua na tu'r ua'tulhdhara', dhi' bhaan jup bax maati' ka' na pim dai mu ja'k kaichgit gu ja'ook mi' pui' tu' kuugalhdhim na ji'k jax jam tiidaim. Na gu' gu ja'ook gammiji dhi' bhaan tu juan, bijik dir pum ua'tulhi'ñ nat dir jup duu gu Dios. Pu kai'nikam ba' pix bha joot gu Dios gu Maraa'n jich Xoi'kam na ba' ya'ch palhbuidha' na pu'ni tuch uañdha' guch ua'tulhdhara', na ba' mi' dhir cham ji'xdha' jax kach dhooda' gu ja'ook na jax tii ka ilhdhat.

⁹ Na gu' gu jaroi' no' silhkam bar maraa'n gu Dios, cham tu' kam ua'tulhi'ndha'. Jix bhai' pix ba tu jimda', na gu' bhaan jup tui'ngida' gu Dios. ¹⁰ Pux bhai'x maati' ka' jia nam jax ja'k tu jimda' gui' nam silhkam jir maamra'n ka' gu Dios gio gui' nam jup jir maamra'n gu ja'ook. Pui' na jax gui' nam

bix aixim tu buada' na jax cham jir am, na jax cham kii' ka'm nii'n gu Dios, gio nam jix ja bhaamki'ndha' gu jai'ch Xoi'kam jigi'ndham, dhi' cham tu' Dios jir maamra'n ka' am, gui' ji ja'ook.

Gu Juan nap kai'chdha' nach xich ja-joi'gi'nda' bix ji'ma'n

¹¹ Ja'pni ja'k jup xi chi'ik guch Xoi'kam jano' na ya' xi oilhimik, sap nach xich ja-joi'gi'nda' bix ji'ma'n na pim jax ba te kee'n jaadu'n jano' dir na pimit jax ti jii'n bui'or.

¹² Cham tu'ch mi' pui'p ka tu daa'nichu'n nat jax tu jii bijik gu Kayiin nat cham tu' kii' maa'nkam buus. Tii' nat bhaamkidhak mua gu sipdhi'n Abeel nat jax ja'k jurtuda gu ja'ook na bhaan jup tui'ngit. ¿Jax japim ilhii'n nat kai'nkam jup dooda'? Dho nax jigam dho, na gu'x maat na gu sipdhi'n tu' ka'm niidhat mi' pui' jimda' na jax jix aa' gu Dios, ba' joidham jix kiigalhi'ndha'. Diih gu' gu Kayiin pu cham tu' mi' pui' jimda' na jax ja'k jix kii' ka'm nii'n gu Dios, ba' pu cham kiigalhi'ndha', na gu' buam pix tu buada'.

¹³ Jam guguuxi'n in ip jii jaadu'n na pim cham tu' bhaan jax jum aa'nda' sia kum xi jam bhaamki'n gu ja'tkam na pim bar jich Xoi'kam jigi'ndham. ¹⁴ Na gu' aach nach ji'k ba ti jigi'n bui'or guch Xoi'kam, cham tu' mu ja'k ka bhichu' ich nach pai' gammiji mi' pup jich chulhi'ndha' git. Xib gu' dai ji nach silh ba bhichu' nach pai' gammijix jijkim bap tui'ka', ja'p ji buus nach ko'iix kat gio duduadik jup ba baapam. Pui' kuch ba' xib joidham bax ja joi'gi'n guch Xoi'kam jigi'ndham, na gu' pu'ni ja'k jia no'ch silhkam ba dua guch ii'mda' bhaan, gu' no'ch pui ka ko'iix guch i'ii'mda' bhaan, dai ji nach jix chu bhaamki'ndha'. ¹⁵ Ba' gu jaroi' no'x bhaamki'n gu jumai na pui'p ti jigi'n bui'or guch Xoi'kam, ja'p ji buusnia' na ba mu'aa', na gu' gu jaroi' na pu'nix chu bhaamki'ndha', ja'p ji buusanda' nar tu mua'kam ka', ba' cham ji'xdha' ja baidhika' guch Xoi'kam jix dhaam nam pai' gammijix jikim bap tui'ka'. ¹⁶ Aach dho gi gu' nach ji'k bix jich jujur ki'n ba ti jigi'n bui'or guch Xoi'kam jix bhai' bax maat ji nach jax ja'k tu buada' no'ch silhkam jix chu joi'gi'n, nach gu' mi' pui' tu daa'nichu' nat jax tu duu guch Xoi'kam jano' nat joidham xich joi'ndak jich a'mkam muu nach ba' pu'ni

duuji cham kach chulhi'na. Aach ba' pu'ni ip jii jaadu'n, pui'ch jup xix chu joi'gi'nda' nat jax xich joi'gilh guch Xoi'kam, cham jax bua sia mit chi mach koi ja a'mkam gu jai', nach gu'x ja joi'gi'nda'. ¹⁷ Dhi' ji' pu'ni ja'k no'ch xi dhuinichu' na ba' pui' bam kai'ch nach bax maat na jax kai'nkam pui'm kai'ch nach jix chu joi'gi'nda'. Gu' ji no' gu' pui' na jax gu jaroi' no' tiir jix chum'ngam, ba' no' gu' tii nii'n na tu' a'miram jum aa' gu jax chu'm jich Xoi'kam jigi'ndham, ji no't gu' pu cham pai' iam jix joi'ndak xi maa, dhi' pu cham tu'x mat ka' na jax kai'nkam pui'm kai'chdha' na jix chu joi'gi'n, na gu' bak pu cham mat ka' na jax jir tu'm kam gu Dios. ¹⁸ Ba' aapi'm cham pu chu't jii jaadu'n jich Xoi'kam bhaan, ja'pji nach xi ja palhbuidhat guch jaadu'n ki'n gu tu' na ja a'm jum aagaidha' na ba' bhaan jix maati' ka' nach silhkam bax chu joi'gi'n, cham tu' nach pui' pix kai'chdha'.

Nach jax ja'k tui'ngida' na ba'ch a'm ti niidhidha' gu Dios

¹⁹ Dhi' pix no'ch pu'ni ja'k xi dhuinichu' bhaan bax maati' ka' nach tu' silhkam bax maat na jax ja'k jum aa' nach tui'ngida' no'ch pui' ba ti jigi'n bui'or guch Xoi'kam, ba' pui' ba ilhii'ndha' ich nach a'm ti niidhidha' gu Dios. ²⁰ Nach gu' cham ji'xkat tu' ixchuidha' gu Dios, sia kuch gu' jax jich aa' na chi cham maat no'ch mi' pai' maa'n kap cham mi' pui' jiiim na jax jix aa'. Jax gi dhu' na gu' gui' bix jix chu maat sia nar tu', pux bhai'x mat ka' no'ch jich ua'tulhi'n. Tii pik aa nach gu' aach sia diih jix mat ka' no'ch mi' pai' cham pu dui'chhu' na jax jix aa', gu' gi ba' gui' nar ge'kam. ²¹ Ba' aapi'm jii jaadu'n jich Xoi'kam bhaan, xim ga'ngada' pim jam jujur am bhaan no' pim moo mi' pui'p dui'chhu' na jax pik ja'k moox aa' gu Dios, piam ku gu' cham. Ba' no' pim gu' moo panaas mi' pui' bhichu' na jax jix aa' na pim mui' xim ga'nga, dho gu' dai dho ba' na pim joidham pix jix bhai'm taat ka' bui'or, na pim gu' bhaan bax mat ka' na jam a'm ti niidhim gui'. ²² Ba' gui' xi jam joi'ndat tu jam maakidha' bix na pim ji'k tu' mu taanda' bhammi ja'k na pai'p tu'ii', na gu'x mat ka' na pim tu' ka'm niidhat mi' pui' bhichgida' na jax chu daaxix gux bhai'm kai'chdham nio'ki'n gam na jax pik

ja'k jix aa'. ²³Gux bhai'm kai'chdham ñio'k-i'n na tu daaxix, jir di' pix gui' na bhaan tu a'ga gu Maraa'n jich Xoi'kam na pui'm kai'ch nach sap ti jii'ndha' buiñor na ba' pu'ni duuji uañchudhix ka' guch ua'tulhdhara'. Mi' dhir sap ba' dai nach ba xich jajoi'gi'nda' biix ji'ma'n ja'p na jax guch Xoi'kam nat xich joi'gilh, diilh sia pui'p xich chiidak na ya' xi oilhimik. ²⁴Dhi' ji' ba' no'ch biix mi' pui' xi dhuiñchu' pui' bam kai'chdha' nach mi' pui' tu kuugalhdhim na ji'k jax chu daaxix gu ñio'ki'n gu Dios. Ba' gui'ch a'm ba ti niidhidha', gio aach ya' dir mu ja'k buiñor jup tui'ngida' ip, nach gu' maap bach kekeke'. Ba' pux bhai'x mat ka' ich no'ch a'm ti niidhim gu Dios, na gu'ch mattu'nka' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mdaga'n nat jich a'm tajaa.

4

Nach jax ja'k duujix mat ka' nam jax chu'm silhkam Dios bhaankamu'n tu a'gada'

¹Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, moo pim siamri xi chi niidhat na cham jaroi' pai' dhir jimdat maakam jam iatgidha' pui' xi kai'chidhat na Dios bhaankamu'n tu a'gada'. Biipi' pim xi mamtida' no' moo silhkam Dios jir tujuandam tugi'n piam ku gu' cham, nam gu' xib mui' nai' oipichu' gui' nam maakam tu iatgi'n pui' xi kai'chidhat nam sap pik ba' Dios bhaankamu'n tu a'gim. Ba' aapi'm cham tu' maa'n jimdam ja keeji mu ja'k jup ji ja kaaya', ka xi mamtida' pim. ²Jix maati' ka' am jia gui' nam silhkam Dios jir tujuandam tugi'n gio gui' na cham. Gui' nam silhkam Dios bhaankamu'n tu a'ga, pui' ja'k kai'chidha' am nat guch Xoi'kam maa'nkam jup jum duuk ya' ai dhi oi'nga'n bhaan. ³Ba' no' gu' cham tu' pui' ja'k kai'chim, dhi' cham tu'r di' ka' gui' na silhkam Dios bhaankamu'n tu a'ga, gui' ji ja'ook na bhaankamu'n tu a'gidha', gui' pix na pui' ja'k kai'chidha', na gu'x bhaamki'n guch Xoi'kam. Nam gu' saak pu chu'm jai'chdhihia' gu ja'tkam nam pu'niix bhaamut a'gidha' guch Xoi'kam na pim jax ba te kee. Dho gu' dhi' pu xib ji nam pu chu'm ba oipichu', cham tu' na pai' dhuuk.

⁴Ku gu' aapi'm jiñ jaaduñ, cham ji'xdha' jam iatgidha'm ji dhi' pu chu'm gu ja'tkam sia kum ti ihii'ndha' git, na gu' aapi'm jam a'm ti niidhidhat jam nuukdaim gu Dios,

na pim gu' biix jam jujur ki'n ba ti jii'gi'n buiñor. Gio na gu'x io'm jir ge'kam gui' na jam buip tui'dhi' aapi'm, cham tu' pui' na jax gui' na ja buip tui'dhi' gui' nam pu'niix bhaamut a'gidha' guch Xoi'kam. ⁵Na gu' dai gu tu' nar ya' kam dhi oi'nga'n nam bhaan tu a'gidha' na jax ja'k ja jurtu'nka' gux buam jum duukam, cham tu' gu ñio'ki'n gu Dios. Ba' joidham ja keeke' am gui' nam cham tu' ka'm nii'ndha' gu Dios, na gu' biix ja ko'raarda' nam jax ja'k tu ja a'gi'ndha', na gu'r ya' kam ka' pix dhi oi'nga'n bhaan. ⁶Ku gu' aach nach ji'k ba ti jii'gi'n buiñor guch Xoi'kam, cham tu' kach bipnat ji siam jax tiich iatgi'n gu dhi' pu chu'm gu ja'tkam, nach gu' aach jix bhai' bax maat na jax pik ja'k jir silhkam, dai ji gui' nam cham tu' ka'm nii'n gu Dios nam ba' joidham ja keeke'. Aach ba' no'ch tiip xi chu ja a'gi'n gui' nar silhkam ñio'ki'n gu Dios, pu cham kaim ka' am, na gu' cham ja ko'raarda', dai ba' gui' nam tu' ka'm nii'n gu Dios nam ba' joidham jup jix kaik ka'. Pu'ni ja'k japim ba' duujix mat ka' jiñ jaaduñ nam jax chu'm silhkam Dios bhaankamu'n tu a'gidha' gio ba' na jax chu'm cham.

Gu Juan nap kai'chdha' na gu Dios jir jix chu joi'gi'n

⁷Jam guguuxi'n iñ ip jiñ jaaduñ na pim siamri xim jajoi'gi'nda' biix ji'ma'n na ba' bhaan jix maati' ka' na Dios jam a'm ti niidhim, na gu' gui' joidham jix chu joi'gi'n. Ba' gu jaroi' no' pu'ni joidham jix ja joi'gi'n gu jai', dhi' bhaan jix maati' ka' na bax maat na jax jir tu'm kam gu Dios, ba' pui' bam kai'chdha' na Dios bar Maraa'n. ⁸Gu' no' ampix jix ja bhaamki'n gu jai', dho gi' gu' bhaan jup bax maati' ka' ji na pu chakui maat na jax jir tu'm kam gu Dios, na gu' bak pu cham ti jii'gi'ndha' buiñor. Na gu' no' ti jii'gi'ndha' git, pui'p jix chu joi'gi'nda' git jia na jax gu Dios na joidham jix chu joi'gi'n. ⁹Na gu'x bhai'x maati' jia na joidham jix chu joi'gi'n gu Dios. Tii' nat moo bha joot gu dai maa'n Maraa'n ya' aach jich bui, nat xich joi'gilh na sap ba' no' chich ti jii'ni buiñor, jich baidhika'x dhaam nach pai' joidham jix jijikgim bap tui'ka'. ¹⁰Diilh pix nat xich joi'gilh gu Dios, sia kuch chakui mi' pui' jiiimda' na jax jix aa', dai pix nax mat ka' nach mu ja'k bhii'chu'n nach pai' gammiji mi' pup jich chulhiindha'. Pui' kut ba' bhai'

ma joot gu Maraa'n jich Xoi'kam na ya'ch a'mkam jum makgirta' na ba' pu'ni duuji tu namkix ka' nach ji'x jix u'ua'tulhdhix.

¹¹ Dho jaiñ na jax pik jir jix bhai'kam gu Dios, ge'kam ki'n xich joi'gilh nach mai' ba suulhgix kat. Aach ba' mi' pui'p xi chu daa'richu'nda'n jaaduñ na jax gui', joidham jach xich jajoi'gi'nda' biix ji'ma'n. ¹² Na ba' no'ch pu'ni xich jajoi'gi'n biix ji'ma'n, gammijich a'm ba kioka' guch Gi'kora', gam nax io'm ba xich joi'gi'nda'. Sia kuch gu' cham nii'n gu maaxik bhaan na jax chu'm, ku gu' ya'p tui'ka' ji jich bui no'ch pu'ni ja'k xi dhuin'chu'. ¹³ Jix bhai'x maati' nach a'm ti niidhim gu Dios, gio aach ya' dir mu ja'k nach buiñor jup tui'dhi', na gu' pui' ja'k jich mattu'n gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda' nat jich a'm tajaa biix ji'ma'n. ¹⁴ Bax maati ich ip nat guch Gi'kora' bha joot gu dai maa'n Maraa'n ya' dhi oi'nga'n na ba' ya'ch palhbuidha' biix nach ji'k ja'tkam nach ba' cham kach chulhiña' gatuuk. Dhi' biix pu'ni ja'k jich mattu'n gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda'. ¹⁵ Gu jaroi' no' ti jügi'n nat gu Dios bha joot gu Maraa'n jich Xoi'kam, dhi' bhaan ti niidhidha', na gu' biix juraa'n ki'n ba ti jügi'ndha' nar silhkam, gio gui' ya' dir mu ja'k buiñor jup tui'ngida' ip.

¹⁶ Ba' aach nach ji'k ba ti jügi'n biix jich jur ki'n buiñor guch Xoi'kam, jix bhai' bax maati ich na gu Dios joidham xich joi'gi'n, na gu'r di' pix guch chu joi'gi'n. Ba' gu jaroi' no' pui'p jix chu joi'gi'n na gui', dhi' bhaan bax maati' ka' na silhkam bax maati gu Dios, ba' pui' bam kai'chdha' na bhaan ba ti niidhim. ¹⁷ Ba' no'ch aach pui'p jix chu joi'gi'n na gu Dios, cham pai' totdon ka' ich jano' na pai' dhuuk jum aaya' na ja aagi'ndha' guch Xoi'kam biix gu ja'tkam nam tu' jax buimii nam duduakat ja tutku' bhaan, nach gu' pui' xich aa'nda' nach pui' ja'k jup tu jimdat nat jax tu jii diilh jano' na ya' xi oilhimik. ¹⁸ Na gu' no'n moo joidham xix chu joi'gi'n na jax gu Dios, cham tu' bhaan toodon ka' iñ, dai nañ joidham jix bhai' pix jiñ chaat ka', pu pai' na ja'k jax jum duña' gu too'nni'. Gu' dai ji no'n cham pui'p jix chu joi'gi'n na gu Dios nañ ba' tiix choodon ka', nañ gu'x mat ka' nañ bañ chulhiña' pix ba', nañ gu' dhi' bhaan cham am uatu'nda'.

¹⁹ Aach tu' ka'm niidhat mi' pui' ba jiim

ji ba' xib na jax jix aa' gu Dios, nat gu' gui' biipi' dir xich joi'gilh ampik nach ba' aach tu' ka'm jup ba ni'ndha', cham tu' nat gatuuk xich joi'gilh nach aach pu tu' ka'm ba nii'n. ²⁰ Ba' no' gu' jaroi' maadit jax kai'ch: "Aañ dho gi tu' ka'm niidhat mi' pui' jim ji na jax jix aa' gu Dios", gu' ji no' gu'x bhaamki'n gu jumai na pui'p ti jügi'n buiñor guch Xoi'kam, pix jap kai'chdha', cham tu' silhkam tu' ka'm ni'ndha' gu Dios. Na gu' no' pu'ni cham tu' ka'm niidhat jix joi'gi'n gu jumaich Xoi'kam jügi'ndham na ya' nii'n maaxik, jax dhuu tu' ka'm jup tigia' gu Dios na cham maax? ²¹ Gu' dhi'm aa' ji na pui'p xix jajoi'gi'nda' gu jai'ch Xoi'kam jügi'ndham no' baabui' tu' ka'm niidhat mi' pui' ba jim na jax jix aa' gu Dios, pui' nat jax ja'k xi chu daasak guch Xoi'kam jano' na ya' xi oilhimik nap kai'ch bo: "Gu jaroi' no' tu' ka'm niidhat mi' pui' ba jim na jax jix aa' gu Dios, jum aa' na tu' ka'm niidhat jix joi'gi'nda' ip gu jumai na pui'p ti jügi'n aañ jiñ bui."

5

Na cham ji'xkat jax jiñ dhooda' gux buam jum duukam no'n biix jiñ jur ki'n ti jügi'n buiñor guch Xoi'kam

¹ Gu jaroi' no' biix juraa'n ki'n ti jügi'n na gu Jesus jir di' guch Xoi'kam nat Dios bha joot, dhi' ji' pui' bam kai'chdha' na Dios jir Maraa'n. Ba' no' pui' bam tiiti' na Dios bar Maraa'n, jum aa' nax ja joi'ndat jix bhai' ja titdada' gu jai' nam pui'p jir maamra'n gu Dios. ² Ba' aach no'ch tu' silhkam tu' ka'm niidhat mi' pui' ba jiim na jax jix aa' guch Gi'kora', jich a'm jum aa' nach jix ja joi'ndat tu' ka'm ja ni'ndha' gu jai' nam pui'p ti jügi'n buiñor guch Xoi'kam, nam gu'r maamra'n guch Gi'kora'. ³ Nañ mi' pui' xi jimda' na ji'k moo jax jix aa' gu Dios na ba' pui' bam kai'ch nañ tu' ka'm nii'n. Cham xijai ip nañ mi' pui' tu kuugalhdhidha' nat jax tu dai, ni ku pai'x magooñi'. ⁴ Gio na gu' no'n silhkam bar maraa'n gu Dios, cham tu' bhaan ka titi'ndhoka' iñ jia gu tu' nar ya' kam dhi oi'nga'n, ni kuñ tu' bhaan ka xiñ ua'tulhdham ka', nañ gu' biix jiñ jur ki'n ba ti jügi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, ba' cham ji'xdha' jax jiñ dhooda' gux buam jum duukam. ⁵ No'n ti jügi'n dho siamri biix jiñ jur ki'n na gu Jesus jich Xoi'kam Dios jir

Maraa'n nat bha joot na ba' cham jax jiñ dhooda' gux buam jum duukam, na gu' bañ palhbui'ñchu'nda' gu Dios nañ ba' cham ka xiñ ua'tulhdham ka'.

Nach jax ja'k duix mat ka' nat silhkam Dios bha joot guch Xoi'kam

⁶ Jano' na ya' xi oilhimik guch Xoi'kam dhi oi'nga'n bhaan, suudai' ki'n jum bakua-nak, gio mikkat na mit pai' dhuuk mua na mit sissapa kuruus ta'm, ge' jaax gu i'ra'n. Dhi'ch ba' bhaan jix mat ka' na silhkam ya' oilhimik. Biix guch Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda' pui'x chu maat nat pu'ñim duu guch Xoi'kam, ba'm aa' nach jügi'ñdha' na pai' dhuuk pu'ñi ja'k jich jurtu'nka'. ⁷⁻⁸ Ba' pui' ji buusan nam baik pui'x chu maat nat silhkam ya' eek guch Xoi'kam, pui' na jax guch Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda', gio ba' gu suudai', gio ba' gu i'ra'n ip. Ba' dhi' dhi biix baik xi chuut am nam pui' kai'ch nat silhkam ya' eek ji guch Xoi'kam, ba'm aa' nach ti jügi'ñdha' no'm pui' ba tuch a'gi'ñ. ⁹ Na gu' ja'pni jia na jax ba' gu jaroi' no' ya'ni ja'p pai' kükat jax tuñ a'gi'ñ, nañ gu' joidham pix jix dhappaam jügi'ñdha' no' jax kai'ch. Gu' dhi' gi ba' na Dios jir ñio'ki'ñ, pu moo jano' ji nach joidham keeji ba ti jü'ñdha' no'm pui' ba tuch a'gi'ñ, nam gu' pui'ch chitdaidha' na guch Xoi'kam Dios jir Mara'a'n nat bha joot bhammi ñir jix dhaam. Dhi ñio'ki'ñ gu Dios ge'p jum duukam bhaan tu a'ga, cham tu' tu' palhiip jup jum duukam. ¹⁰ Ba' gu jaroi' no' biix juraa'n ki'n ti jügi'ñ na guch Xoi'kam silhkam Dios jir Mara'a'n nat bha joot, cham tu' iatda' ilhii'ñdha' no' jaroi' pui' ba tu a'gi'ñ. Gu' no' gu' cham ti jügi'ñ na Dios jir Mara'a'n guch Xoi'kam, iatda' dho pix ilhii'ñdha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios na bhaan tu a'ga na guch Xoi'kam jir Mara'a'n nat bha joot bhammi ñir jix dhaam, pui' ba' pix ba ji buusnia' nax iatbi' gu Dios. ¹¹ Gu' gu Dios pui' tii ba tii ji na sap jich baidhika'x dhaam nach pai' gammijix jüjkgim bap tui'ka', ku gu' sap no'ch ti jü'ñdha' ji buiñor gu Mara'a'n jich Xoi'kam. No'ch gu' sap cham ti jü'ñdha', cham tu' dhoch baidhika'. ¹² Na gu' dai gu jaroi' no' ti jügi'ñ buiñor gu Mara'a'n gu Dios na ba' jimia'x dhaam na pai'p tu'li'. No' gu' pu'ñi cham ti jügi'ñ buiñor, dho gi gu'

cham tu' jimia' ji, ya' pup bi'ya' na pai'r tu tulhiiñara'.

Na ba ja tabuimgidha' gu Juan guch Xoi'kam jügi'ñdham

¹³ Ba' aapi'm jix bhai' pix jum taat ka'ñ jaaduñ, na pim gu' aapi'm jimia'x dhaam na pim pai' gammijix jüjkgim bap tui'ka', na pim gu' aapi'm biix jam jurur ki'n ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam nar Mara'a'n gu Dios.

¹⁴ Na gu' aach nach ji'k ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, dai gu Dios jach pix buiñor bax biñak, nach gu'x maat nach keeke' nach pai' dhuuk soi'ch ilhdhat mu taanda' gu tu' nach a'm jum aa'nda', no'x maat na silhkam jich a'm jum aa'. ¹⁵ Ba' dai nach pix ti ñärda' na gui'ch makia' maa'n jimdam gu tu' nach mu tañia' nach a'm jum aa', no'ch dho ji baabui' ti jügi'ñ na gui'ch keeke' nach ji'k tu' mu taanda' soi'ch ilhdhat.

¹⁶ Gioñ ba' moo ja'pniip xi jam tiidam jiñ jaaduñ, no' pim maadit ni'ñ gu jax chu'm jich jaduñ jich Xoi'kam bhaan na cham pik mi' pui' jim na jax jix aa' guch Gi'kora', no' gu' pui' ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, tu daañxi'ñdha' pim buiñor gu Dios na tu uañdha' gu ua'tulhdharga'n na ba' cham ka tulhiiñchuda' gatuuk. No' gu' pu cham ka ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, dho gi gu' cham ji'xdha' tu uañdha' ji gu Dios, sia ku pim aapi'm tii tu daañxi'ñ buiñor na tu uañdha' gu ua'tulhdharga'n, na gu' pu cham pai' soi'm ilhii'ñdha', ba' dai na ba tulhiiñchuda' gatuuk. ¹⁷ Na gu' ya' dhi oi'nga'n bhaan, tu' nach pix bhaan bach ua'tulhdha' ji bo, ku ba' gu' no'ñ moo ti jü'ñdhat buiñor guch Xoi'kam soi'ñ ilhii'ñ, tuñ uañdha' ji gu Dios guñ ua'tulhdhara', ba' cham tu' kañ chulhiiñchuda' gatuuk.

¹⁸ Gu' ba' gu jaroi' no' Gi'korga'n ba iim gu Dios, cham ka joojoi'ñdha' nam ua'tulhii'ñdha', na gu' palhbui'ñchu'nda' guch Xoi'kam na ba' cham mai'chia' gux buam jum duukam.

¹⁹ Aach nach ji'k moo ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, Dios buiñor jup tui'dhi' ich, na gu'ch a'm ti ñiidhim. Gu' ba' gui' nam ji'k tu' pix ilhii'ñ guch Xoi'kam nam cham ti jügi'ñ buiñor, dhi' dai biix ja daam kiik gu ja'ook.

²⁰ Aach nach gu' bax maat gu silhkam Dios na jaroi'x io'm jir ge'kam, nat gu'

bach mattuda gu Maraa'n jich Xoi'kam nat bhammi dir bha joot jix dhaam na pu'ñi ya'ch aagi'ñdha' na jax jir tu'm kam guch Gi'kora'. Pui' kuch ba' aach xib dai guch Xoi'kam buiñor ti jii'ñdhat mi' pui' bhüichu' na jax jix aa', nach gu' bax maat nar di' gu silhkam Dios nax io'm jir gø'kam, gio nax bhaai' nach baidhika' gatuuk jix dhaam ja'k nach pai' gammijix jijikgim bap tui'ka'.²¹ Dai gu Dios japim ba' tu' ka'm ñiidhat mi' pui' jiidma' na jax jix aa' jiñ jaaduñ. Cha'pim mu ja'k ja daanda' gup duñiixim didios. Ja'pniñ ba' pix jam guguuxi'ñ.

GU TI'IRAB KAM UA'NA'N GU
 JUAN
 NAR NOBII'Ñ GUCH XO'I'KAM

Gu Juan na ja guguuxi'ñdha' guch Xoi'kam jjiigi'ñdham nam jax ja'k mi' pui' xi jiidma' na jax jir silhkam gam nam jax ja'k xim jajoi'gi'nda'

¹ Miji ja'p tu jam ua'ñxi'n in jiiñ jaaduñ na pim ji'k joidham maap jum jumpadat tu daan buiñor gu Dios jich Gi'kora' mi' pui' jiiimit na jax jix aa' tu' ka'm niidhat, nañ gu' aañ joidham jix bhai'n chaatit aapi'm jam bui xi jam joi'gi'n biix ji'ma'n. Biix siañ biim jix bhai'm taatit xi jam joi'gi'n am gu ya' kam jiiñ jaaduñ nam pui'p kaichgit guch Xoi'kam mi' pui' ba jiiim na jax jix aa' guch Gi'kora'. ² Ba' aach ya' dir ja'p ja'k cham ji'xdha' mik ka bua' dhi' nach tu' bax maat xib, nach gu' biix jich jujur ki'n ba ti jiiigi'n na dhi'r silhkam, cham tu' nar iatda'. Pui' kuch ba' xib joidham jix bhai' bach chaat aapi'm jam bui na pim pui' biix jam jujur ki'n jup ba ti jiiigi'n buiñor guch Xoi'kam. Jam guguuxi'n in ba' na pim cham tu' mik ka buppada' dhi' na pimit tu' ba maat. ³ Ja'pni ku ba' gu Dios jich Gi'kora' biima'n gu Maraa'n jich Xoi'kam xi jam joi'ndat jam a'm ti niidhidha' am gammiji na ba'x bhai' tu jam jiidma', gam na pim ba' joidham jix jijikgim jup tui'ka' cham tu' bhaan jax jim aagit, gio na pim ba' mi' pui' jiiimit na jax jix aa' xim jajoi'gi'nda' biix ji'ma'n.

⁴ Joidham ge'kam ki'n jañich jix bhai'n ilh aapi'm jam bui na ñich pui' ba ti kai na pim joidham biix jam jujur ki'n ti jii'ndhat buiñor guch Xoi'kam mi' pui' ba jiiim na jax jix aa' gu Dios jich Gi'kora'. ⁵ Ba' aañ pui' tii jam guguuxi'n jiiñ jaaduñ na pim siamri cham jum kokdat, joidham japim xim jajoi'gi'nda' pix biix ji'ma'n, na gu' pui' ja'k aagix jia gu ñio'ki'n gu Dios na pim jax ba te'ke' jano' dir na pimit pai' dhuuk ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam. Cham tu' na dhi'r xibkam nañ aañ mui' ba tu jam ua'ñxi'n, pu dhi' pix ji na jax bhaan ba tum a'ga bijik dir. ⁶ Na gu' no'ñ moox aa' nañ tu' silhkam tu' ka'm nii'ñdha' gu Dios jich Gi'kora', jum aa' nañ biix mi' pui' tu kuugalhdhidha' na

ji'k moo jax jix aa', cham tu' nañ maa'n kap cham mi' pui' duiñchu'nda'. Ba' aach na chich pai' dhuuk dir ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam, pui' puch chitda nach sap jix ja joi'gi'nda' gu jai', sia jaroi' na pix.

Nam jax jir tu'm kam gui' nam jix bhaamki'ñdha' guch Xoi'kam

⁷ Moo pim xi chi niidhat jiiñ jaaduñ, nam gu' xib jix io'm mui' nai' oipichu' gu ja'tkam na ji'x oi'ñga'n nam pui' tu iatgidhim nat sap guch Xoi'kam cham tu' silhkam maa'nkam jup jum duuk ya' øek, nam gu' dhi' cham tu'r jix kiki'i' ja'tkam. Dhi' jim ba' bar di' gui' nam tu' silhkam jix bhaamki'ñ guch Xoi'kam, pu cham ti jiiigi'n am gu' nat ya' øek, gu' chi ba' pik nam jup ba ti jii'ñdha' buiñor. ⁸ Ba' aapi'm jiiñ jaaduñ cham pu chu't, ni ku pim cham ja ke'ke'eda' gu dhi' pu chu'm gu ja'tkam no'm jax nam iatgi'n. Jir maa'n na pim jax tu daa'ñchu' na pim pai' jax ba bhiichu' na ba' jam a'm tu bi'ya' gu ge'ger jup tum duu'nkam na saak tu jam makia' gu Dios. No' pimit gu' mu ja'k ji ja kai, dho gi gu' cham tu' jam makia' ji.

⁹ Ba' gu jaroi' no' jai' pup mi' xi baapsaim na diihl jax ilhii'ñdha' na pai' dhuuk tii sap pik ba' tu a'gada' gu Dios ñio'ki'n, cham tu' bhaan ti niidhidha' gu Dios. Jii' ji no' daaxix kam pix tu a'ga, daipu' nat jax pix xi chu daasak guch Xoi'kam jano' na ya' xi oilhimik na ba' bhaan ti niidhidha' gu Dios gio gu Maraa'n Jesus. ¹⁰ Ba' no' jaroi' maadit mu ja'p pai' jimdat jam ki'aam jax ba tu jam a'gidhim, no' gu' cham tu' pui' ja'k kai'chim nat jax tu daasak guch Xoi'kam, sia ku gu' pui' kai'chim na Dios ñio'ki'n tu a'gim, cha'pim ja ke'ke'eda', ni ku pim cham tu' pix jix bhai' ja tiidai ja aichdha'. ¹¹ Na gu' no' pimit aapi'm pix jix bhai' ja tiidak ja aich, dhi' bhaan pui' bam kai'chdha' na pim jai'p ba ja bintatu' gui' nam jix bhaamut a'gada' guch Xoi'kam.

Na ba tiimo' na tu a'ga gu Juan

¹² Biix aixim ji gu' nañ tii xi chu jam a'gidham jiiñ jaaduñ dhi u'uan ta'm, gu' ji nañ gu' chi moo ja'xbui' pix mu tu jam ua'ñxidha' gu xib. Diihl jañ mu jim bhammi dir jam bui nañ ba' maaxik mi ja'p daibui jam aagi'ñdha' nañ ji'k jax ka xi chu jam a'gidham, nach ba' mi' dhi'r ja'p ja'k biix dhit joidham jix bhai' bach chaat ka'.

¹³Ja'pniñ ba' p̄ix mu tu jam ua'ñxi'ñ jiñ
jaaduñ. Ba' m̄iji ja'p jam ñio'ki'ñ am gu ya'
kam jich Xoi'kam j̄iigi'ñdham no' pim jix
bhai'm ilhii'ñ, nam gu'x bhai'm taat nax ja
joi'ndat pui' ja a'm jup ba ti ñiidhim gu Dios
na jax aapi'm.

GU GATUUK KAM UA'NA'N GU
JUAN
NAR NOBII'Ñ GUCH XOI'KAM

Gu Juan na guguuxi'ñdha' gu Gaayo

¹ Mu tum ua'ñixi'ñ iñ jiñ jaduun Gaayo, nañ gu' gē'kam ki'n xim joi'gi'n, nach gu' gook dīt maa'n ñi'ook jup duukat jix bhai' maap jich dhaa'.

² Aañ gammijim a'mkam tu daañchu'n-da'ñ jaduun buiñor guch Gi'kora' nañ pui' tii'ntu'nda' nam a'm ti niidhidhat jum palhbui'ñchu'nda' na ba'x bhai' tum jimda' gu maaxik bhaan, nax bhai' ji buusnidha' gu tu' nap jax buada', ja'p na jax jix bhai' tum jim gum ii'mda' bhaan. ³ Joidham gē'kam ki'n jix bhai'ñ ilh jañich nam pui' ba tuñ a'gi'ñ ji'kchi guñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan nam bhiji dir jiim, nap sap joidham jir maa'n nap jax mi' pui' jim na jax pik ja'k moox aa' guch Gi'kora' ⁴ ja biim gu jai'ñ jaaduñ nam ji'k ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Ba' gammiji pix joidham jix jikgim jup tu'ii' iñ nañ pui' xiñ aagit na pim jir maa'n na pim jax mi' pui' xi jiim na pim pai' jax ba bhiichu'.

⁵ Aap dho gi tu' silhkam jix biiñak kat buiñor guch Gi'kora' jir jix bhai'kam ji jiñ jaduun. Tii' nap gu' joidham jix ja joi'ndat jix bhai' ja bua gu jai'ch jaaduñ nam mik dir ja'k tu jimda' nam mi' aajidha' jum ki'aam, nam mi ja'p tu a'gidha' guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios. ⁶ Dhi'm ba' ya ja'p pui' ba tu a'gim nap jax jir tu'm kam jiñ jaduun, nap sap pu'ñi joidham jix ja joi'ndat jix bhai' ja buada' na mit ji'kim bhai' ba ai jum ki'aam. Biix jam pui' bax chu maat gu ya' kam jich Xoi'kam jügi'ñdham. Ba' aañ jum guguuxi'ñ jiñ jaduun nap siamri pu'ñix bhai' xi ja bua't guñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan no'm bhai' aajim jum ki'aam, xi ja palhbuidhat ap ki'n gu tu' na ja a'm jum aagaidha', na gu' pu'ñi ja'k jix kii' ka'm nii'ñ gu Dios. ⁷ Nam gu' dhi' tu juanaidhat jup tui'ngida' jia buiñor guch Xoi'kam nam tu a'gidha' guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ, cham tu' nam ja'p pix mu ja'p jiidma', na gu' sap cham jir am nam ja taanda' gui' nam cham ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam gu tu' na ja a'm jum aagaidha'. ⁸ Aach ba'ch a'm

jum aa' nach ji'k ba ti jügi'ñ nach pu'ñi xi ja palhbuidhat guch jaaduñ no'm jich aajim ki'n gu tu' na ja a'm jum aagaidha' nam ba' ki'n jum guguuxdhatgida' nam tu a'gidha' guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios. Ba' pui' bam kai'chdha' nach aach biix jup jir tujuandam tugi'ñ guch Gi'kora' no'ch ja palhbui'ñ.

Na jax jir tu'm kam gu Diotrepes gio gu Demetrio

⁹ Maa'nnim jañich miji tii tu ja ua'ñixi guch Xoi'kam jügi'ñdham nañ ja aagi'ñ na jax ja'k jix aa' gu Dios nam tui'ngida'. Gu' ji nañ gu' ja'p tē kēē nax bhaam gu Diotrepes nat mu bam aich gu u'uan, panaas ku gē'kam jum taat. Tiix aa' nam diilh kaichgida' git guch Xoi'kam jügi'ñdham, pui' ku ba' cham aa' nañ aañ ya' dir jax jup ka ja titdada' guñ jaaduñ, na gu' tiix aa' na ja daam kiika' git. ¹⁰ Kuñ ji gu' aañ siamri xi aagi'ñdha' ji nañ pai' dhuuk mu jimda' na cham bhai' na pui' ja'k tu jimda', na gu' dhi' cham tu'r am buiñor gu Dios. Gio gu' biix aixim jich a'ga biix nach ji'k ti jügi'ñ ya ja'p buiñor guch Xoi'kam, sia ku cham jir pui', na pui' pix jich buixi'ñ na xich bhaamkidhat. Gio ja'p jup tē kēē iñ na sap cham ji'xdha' ja tibiaptuda' guch Xoi'kam jügi'ñdham nam mik dir mi' tii aajidha' ki-a'mi'ñ nam bhaankamu'n tu a'gidha' guch Xoi'kam. Piam no'm jai' dhiit gu mi' kam jich Xoi'kam jügi'ñdham tiix ja tibiaptudak, ja soo'mchulhi'ñka'. Ba' no't jaroi' maadit xi ja tibiaptuda, pu mai' ardimia' sap mi' dhir nam pai' tu daanda'. Ja'pni ja'k dho pix kaidha'.

¹¹ Ba' aap jiñ jaduun cham pu chu't. Jix bhai'p xi chu jimda' na jax ja'k jix kii' ka'm nii'ñ guch Gi'kora' cham tu'p jum buixdhat sia kum jai' jax jup tu jim. Na gu' cham tu' bhaan ti niidhidha' jia saak gu Dios gu jaroi' no'x buam pix tu jim na jax cham kii' ka'm nii'ñ, jēē' ji gu jaroi' na joidham jix bhai' xi chu jimda' na ba' joidham bhaan ti niidhidha'.

¹² Gio guñ jaduun Demetrio pui' joidham jup kaidha', biix pix jix bhai' aa' am, jup kai'ch am na sap joidham jir jix bhai'kam. Ti jügi'ñ iñ dho nar silhkam na jax kaidha', nañ gu'x maat na gui' tu' ka'm niidhat mi' pui' jim na jax jix aa' guch Gi'kora', nap jax bax maat jiñ jaduun.

Na ba t̄imo' gu Juan na tu a'ga

¹³ Ja'xbui'ñ̄ pix mu tum ua'ñxi'ñ̄ j̄iñ̄ jaduũ. B̄ix aixim ji gu' nañ̄ mui' t̄i xi chum ua'ñxidham kat, ji na gu' chi moo ja'xbui' pix gu xib. ¹⁴ Diil̄h jañ̄ mu jim nañ̄ mum paxiarmira'ñ̄ jaduũ mu nap pai' kio, muñ̄ ba' moo bam aagi'ñ̄dha' dho gi ji ba' nañ̄ j̄i'k jax ka xi chum a'gidham.

¹⁵ Ja'pniñ̄ dho ba' pix mu tum ua'ñxi'ñ̄ j̄iñ̄ jaduũ. Moo git ba' joidham gammij̄i pix jix j̄ikgim̄ jup tui'ka' ap. Ba' ya' ðir mum ñio'ki'ñ̄ am gum jaaduñ̄ jich Xoi'kam bhaan no'p jix bhai'm̄ ilhii'ñ̄, gio aañ̄ ya' ðir mijip̄ ja ñio'ki'ñ̄ gu mu ja'p kam j̄iñ̄ jaaduñ̄ jich Xoi'kam bhaan nam jax jum ilhii'ñ̄, nap ba' mi' dhir j̄iñ̄ a'mkam ja ñio'kdha'.

GU UA'NA'N GU
JUUDAS
NAR NOBII'Ñ GUCH XOI'KAM

Na mui' ba ja ñio'kdha' gu Juudas guch Xoi'kam jüigi'ñdham

¹ Aañ Juudas nañ jir ja'nmi'ñ gu Santiago gio nañ jir tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam, mu tu jam ua'ñxi'ñ iñ jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan mu ja'p na pim jax tu oi'dha' na ji'k xi jam joi'ndat jam a'm ba ti niidhim gu Dios jich Gi'kora' na pim ba ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam no' pim siamri miñ ja'p pai'x bhai'm ilhii'ñ. ² Moo git ba' ge'kam ki'n jam a'm ti niidhidhat xi jam joi'gi'nda' gu Dios na pim ba' gammijix jüikgim pix jup tui'ka' biix ji'ma'n, gam na pim xim jajoi'gi'nda'.

Nam jax jir tu'm kam gui' nam tu iatgi'ñdha'

(2 Peegro 2:1-17)

³ Bijik dir jañ miñ tii xi chu jam ua'ñxidham ka'ñ jaaduñ, nañ tii bhaan xi chu jam a'gidham ka' nat ji'k tu' jax dhuu guch Xoi'kam jano' nat tuch ñamkix guch ua'tulhdhara' nach ba' cham kach chulhiña' gatuuk. Ku ba' gu' xib jumai bhaan xi chu jam a'gidham iñ ji, cham tu' dhi'. Xib gu' dai ji nañ pui' tii xi jam tiidam dhi u'uan ta'm jiñ jaaduñ na pim mui' xim guguuxdhatgida' na pim jix biiñak kat biix jam jujur ki'n mi' pui' xi jiiinda' na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Gi'kora', nat jich chianik nach saak mi' pui' tu kuugalhdhidha' na ji'k xich joi'ndat jich a'm ba ti niidhim. ⁴ Tiix buam jiñ aa' iñ gu' na mit bhüji ba ji kai'ñcha jam bui gui' nam tu iatgi'ñ, nam pui' kai'ch na sap cham tum aa' nach tu' ka'm nii'ñdha' guch Xoi'kam, na gu' sap pur cham tu'. Gam nam pui' kai'chit oipo na sap cham jixdha'ch chulhiñchuda' gu Dios sia kuch jix buam tu bua na jax cham küi' ka'm nii'ñ, na gu' sap gui'r jix bhai'kam, cham jixdha' na moop ba jich chulhiñchuda'. Ku ba' gu' dhi' am ti'ñchoka' am ji nax io'm ja tulhiñchuda' guch Gi'kora', na mit gu' giilhim ge' bam ua'tulh buiñor. Pui' ja'k tu daaxix gu ñio'ki'ñ mi' nat pai' tum ua'nak bijik na jax ja dooda' gu pu'ñi chu'm gu ja'tkam. Cham

jir am gu' gu pui' nam jax kai'chit oipo bhaan xim iatat nam sap pik ba' ti jüigi'ñ nat gu Dios jix ja joi'ndak ja palhbui, gu' na jax dhui pix bhaan cham maati' ka' ji nam cham küigalhdhat jix bhaamut aa' guch Xoi'kam, gam nam biix aixim tu bua na jax cham küi' ka'm nii'ñ.

⁵ Na gu' dhi' ja'pni jia nat jax tu ja dooda bo bijik guch bopxi kat. Pu kani git nañ moo palhüip bhaan xi chu jam a'gidha'. Jano' nam bhammi dir tu ja juantu'nda' Ejipto gu Israel kam ja'tkam, gu Dios ja palhbui na mit ba' bha bubua yammi dir ja'k Kanaan. Yammi dir nat ja aichdhak ba' moo dai nat jup ba ja köi gui' na mit ji'k cham tu' ka'm tii na jax tiix aagat. Dhi' pu'ñip tu ja dooda'. ⁶ Gio ja'pni ip na jax gu noonbi'ñ gu Dios jano' na mit ge'kam ki'n jum ua'tulh buiñor, na mit dai diilh ge'gerkam ba jim ilh, gio na mit pui' ba ji chu duu nam diilh jax ilhii'ñ. Jaiñ nat cham tu' tu ja uañ gu Dios, pu moo jano' ji nat tu chia nam ja buuprai bapainum titropiñ ki'n miñ ja'p ka xi ja kuupa' mi' maa'n kap na pai'x io'm jix chu tukgam, jano' juugit na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'nga'n na xi ja aa'ñdhai na mit tu' bhaan cham am bua na ba' moo mu ja'k xi ja iabu' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha'. ⁷ Gio ja'pni ip na pim jax bam maat nat tu ja dooda bijik gui' nam mu oi'ñakat Sodooma, gio ja'pni ja'k na pai' Gomorra ti tii, gio mi' dhir ja'p biix xikoolh na jax a'lhich jir kikcham kat, nat tai ki'n ja köi bo gu Dios nam cham tu' ka'm nii'ñdha'. Pu'ñi biix aixim tu buada' am na jax cham küi' ka'm nii'ñdha', gam nam giilhim mui' ja biim boppoda' gu u'uub, gam sia diilh dai chichio'ñ. Gammiji nam jax aajidha' nam pu tu buichgida', ja'pni kai'ñkam ba' ja mi'ñ gu Dios, na mit gu' giilhim ge' bam ua'tulh buiñor. Sia xib jam dho pui mñjim mu na pai' ge' miim gu tai na cham jixdha' tukia', ba' dhi' gammiji mi' pup jum tulhiñdha' am. Dhi'ch ba' bhaan ti'ñchoka' xib na pu'ñip tuch jimia' aach no'ch jax dhuuk cham tu' ka'm tigia' gu Dios.

⁸ Ba' dhi' dhi ja'tkam nañ jaroi' ja aa' na mit bha ja'p maakam ba ji jam iatgi, pu'ñi ja'k jup tu ja dooda', na mit gu' pui' ge'p bam ua'tulh bixchu' bhaan, gam nam pui' kai'chit oipo na cham tu'r jich Ge'kam tuk

guch Xoi'kam. Gio gu' cham tu' ka'm nii'n am pui' xi kai'chit, daman tu' pix ja ilhii'n am gui' nam ya ja'p jir ge'gerkam. Sia gu noonbi'n gu Dios gampai' pix ja bia' am, dai nam giilhim xi ja ai'chuxdhat, nam gu' ja'p moo tu' nam pix bhaan ge'gerkam jum taat ka'. ⁹ Cham pui' na gu Migial gui' nar nobii'n gu Dios, na cham pai' moo ja'p pu'ni pik ge'kam jum taat sia kur ja ge'kam tuk biix na ji'k noonbi'n gu Dios. Jai'n na cham pai' jax xi chitda gu ja'ook diilh ge'kam jum taatit na jax ilhii'n jano' nat joot gu Dios na baabuidhai yaaspa' gu tukga'n gu Moisees nat ba muu. Jup titda pix soi'm ilhdhat: "Dho gu' gu Dios jich Gi'kora' ji nam aagi'ndha' na jax jup ilhii'n. Aa'n na'n gu'r tujuandam tugi'n pix, cham bia' i'n na'n jax jum tiida'." ¹⁰ Gu' dhi' dhi ja'tkam ja'ppi nam moo pu cham ja jur bia', ja'p pix ji nam moo ge'gerkam jim taatit biix aixim kai'chdha' nam sia diilh pu cham maatit kee nam jax kai'nkam jup kai'chdha'. Silh pix nam gammiji pup kai'chidha' nam jax ilhii'ndha', ja'p pix ji buan am na jax gu sasoi' na ni ji'x kum ja jur bia'. Dhi' ba' pui' pix ba ji buusan nam diilh gaa'richu' nam jax dhui mu ja'k suulhgia' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhii'ndha'.

¹¹ Tiix buam jii' aa' i'n ja a'mkam, na gu' dhi' cham bhai' tu ja jimia', nam gu' buam pix tu bua na jax cham kii' ka'm nii'n guch Gi'kora'. Pui' ja'k jup xi chu jim am gu' nat jax tu jii bijik gu Kayiin nat mua gu sipdhi'n. Gam nam biix aixim jix buam jum duukam bhaan mui'x mai'chik gu tuumi'n, ja'p nat jax tu jii ip bijik gui' na Balaam jup tiigich, na pu'ni dai tuumi'n mui'x mai'chim kat. Ba' dhi' saalhiom dai na ja'pni pix ba tu ja dooda' nat jax jum duu bijik gui' na Koree tiigich, nat bhaa gu dibii'r nat ge'kam ki'n bam ua'tulh bui'nor gu Dios. ¹² Ja'p chi alh moox xi'raam no'm jai' mijimnip xi dharaa pai' na pim tu piastatda' daich Xoi'kam jigi'ndham na pim jix bhai'm taat ka' bui'nor gu Dios. Nam gu' dhi' dhi ja'tkam cham tu' ka'm ti nii'n, ni nam jix maatit tu xi'i'ra, ge'ger bha chu koi'mii am nam ji'x ilhii'ndha', nam jax dhui pix ba' mi' ba jam ia'ndha' nam jax jir tuutu'm no' pim gan ja biim tu kua'. Nam gu' mu dir bha ja'k pu cham xi jam joi'gi'nda', dai diilh pix nam xim joi'gi'n. Dhi' ja'pni pix ji buan

am jia na jax no' tii pix jix chuk sai'chu' gu tibiaa', gu' ji no' gu' cham bha duuk, dai na pix ji jim gammiji pai' na ja'k ua'ka' gu jibiih. Piam ja'pni ip na jax gu jax chu'm i'iix no' cham i'bhai'nchar sia kut tii bam ai na pai' dhuuk iibhai'nchai ba bhaaya' git. Ja'p ji buusan nam pu ba ko'iix dhi' dhi ja'tkam, nam gu' cham xiim bam tulhii'na'. ¹³ Gio ba' ja'pni ja'k pix jup ji buan am dhi' na jax gu ge' suudai' na giilhim bha silh gu'ngukda' no'x jibiir. Gu ja ua'tulhdhara' ba' ja'pni ip na jax gu tokso' na mi' dhir ja'p katka' biix suudai' jugii'n, jix ikoora' giox chanaara' na jax aa' gu pu chu'm, nam gu' dhi' dhi ja'tkam giilhim bixchu' bhaan jum ua'tulhi'n. Ja'pni pix jup ba ji buan am na jax gu chiichia' no'm gammiji pix pup jiiim, na gu' dhi' ba ja bi'chulhdhix nam mummu ja iabu' maa'n kap na pai' giilhim jix io'm jix chukgam, nam pai' gammiji mi' pup jum tulhii'ndha'.

¹⁴ Moo pu pui' ba kai'ch ji gu' gui' na Enok tiigich na bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, na mik dir pa'r kuulsi'n gu Adaan, na sap jax tu ja jimia' gu dhi' pu chu'm gu ja'tkam, nap kai'ch: "Alh moo jootom bhai' ka jim gu Dios jich Gi'kora' ja biim mui' cham daaxix kam gu noonbi'n ¹⁵ na bam aaya' na pai' dhuuk ja aagi'ndha' biix na ji'k ja'tkam nam tu jax buimii nam duduakat gu ja tutku' bhaan. Ba' mi' dhir dai na ba ja tulhii'chuda' gui' nam ji'k biix aixim jix buam tu buimii na jax cham kii' ka'm nii'n, gam gui' nam biix aixim ai'chuxdhat jix bhaamut a'gimii gu Dios." ¹⁶ Ba' pu'ni ja'k tu ja jimia' dhi' dhi ja'tkam na'n jaro'i' bhaan tu a'ga, nam gu' giilhim buam pix tomaat na jax cham pui' ja'k aa' gu Dios. Jix bhai'x mat kam xim ilhii'ndha' am gu nio'ki'n gu Dios, ge'gerkam jum taatit gampai' pix ja ilhdhat jix bhaamut ja aa'nda' am ba' gui' nam silhkam tu a'gada' gu Dios nio'ki'n pui' xi ja ai'chuxdhat nam cham tu' maat, nam sap ba' dai gui' pix mu ja'k ja kaichgida' gu ja'tkam. Jix bhai'm taat ka' am ba' no' mit mu ja'k ji ja kai, nam gu' mi' pix ja iatgi'ndha'.

Gu Juudas na ja guguuxi'ndha' guch Xoi'kam jigi'ndham nam jax ja'k tui'ngit gammijix bii'nak ka' bui'nor guch Xoi'kam

¹⁷ Ti'nchokat japim jii' jaadu'n jich Xoi'kam bhaan nam jax tu jam a'gidhimik

gu noonbi'ñ gu Ge'kam jich Xoi'kam, ¹⁸ nam jup jam titda bo na saak pu'ni na pai' dhuuk ba miamlhia' na tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n, mui' bhai' ji jai'chdhilhia' am gu ja'tkam nam pu'ni biix aixim tu buada' nam diilh jax ilhii'ñdha', gio gam nam biix aixim xi ja ai'chuxdhat tu' pix ja ilhii'ñdha' gui' nam bhaankamu'n tii tu a'gada' guch Gi'kora'. ¹⁹ Dho gu' dhi' jim ba' bar di' nam bha ja'p ba oipo jam bui nam ba xi jam kokhichdhak na pim joidham maap maa'n ñi'okk jup duukat kax biinak buiñor guch Xoi'kam, na pim sap ba'm ji'dilhkada' mu ja'k ji ja binta' na pim jai' pui' ja'k jup ba tu jimda' nam jax tu jim diilh. Pui' kai'ñkam pix jam ba' maakam ba xi jam iatgidhak, na gu' dhi' dhi ja'tkam cham tu' ja a'm tajaanix jia gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na pui' ja'k ja jurtudim nam ba' xi jam iatgidhak, diilh pix ji nam ge'gerkam jim taatit.

²⁰ Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, cha'pim ja ke'eda' no' mit jax ba ji jam iatgi dhi' dhi ja'tkam. Dios japim pix buiñor jix biinak ka' mi' pui' jiiimit na pim pai' jax ba bhiichu'. Gammiji pim tu daanda' buiñor gu Dios na ba' jam aagi'ñdha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na pim jax ja'k tui'ngida'. ²¹ Joidham japim tu' ka'm niidhat mi' pui' xi jiiimda' pix na jax pik ja'k jix aa', dai ji na pim pix ti niirda' jano' na pai' dhuuk bha jim gu Ge'kam jich Xoi'kam, gui' na jaro'i'x io'm xich joi'gi'n, na ya' dir jich baidhika' bhammi ja'k jix dhaam nach pai' gammijix jiiikgim bap tui'ka'.

²² Jix ja joi'ndat japim jix bhai'p xi ja aagi'ñdha' gui' nam chakui biix ja jujur ki'n ti jiiigi'ñ buiñor guch Xoi'kam nam ba' maatii jum biinikada' buiñor. ²³ Gio jai' dhit nam chakui pai' ke' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, jix ja joi'ndat japim xi ja aagi'ñdha' nam jax ja'k duñia' nam ba' cham mu ja'k ka bhiichgida' na pai' giilhim ge' miim gu tai, nam pai' gammiji mi' pup miijidha'. Ku pim ji gu'x bhai' ji nam cham ja'kbui' kat mu ja'k jam bhiichdha' nam jax ja'k tu jim diilh nam giilhim biix aixim bhaan jum ua'tulhi'ñ. Ja'p ji buusnia' na cham bhaai' na pim gan da'ngida' gu ja jajannulh no' mi ja'p pai' daraa na cham jam ia'ñdha' gu ja ua'tulhdhara', na gu' giilhim ge' mi bhi'sap.

Gu Juudas na ge'kantu'nda' gu Dios

²⁴ Ku ba' gu' gu Dios jich Xoi'kam diilh jam palhbuidha' ji na pim jax dhui cham gai suulhgia' tu' na pix bhaan, gui' nat jaro'i' bha jimik tuch ñamkix guch ua'tulhdhara'. Gui' tu jam uañi'ñka' gammiji no' pim soi'm ilhii'ñ buiñor, na pim ba' cham ua'tulhdhix ka' jano' na pai' dhuuk ya' aaya', ba' dai na pim joidham jix bhai'm taattugit ba oidha' bhammi ja'k jix dhaam. ²⁵ Dai gu Dios jach ba' pix buiñor tu daanda' gammiji nat jaro'i' xich joi'ndak jich boosolh mu dir na pai'r tu tulhiinara', na gu' gui'x io'm jir ge'kam, bixchu'x aichu'n na pu tu duñia'. Joidham jix chu joi'gi'n ip, tii' nat bhach joochxi gu Ge'kam jich Xoi'kam na ya'ch palhbuidha' nach jax dhui cham mai' ka suulhgia'. Gammijich ba' moo tu daanda' buiñor sia nar pai' dhuuk ka' git. Ja'pni ba' pix tui'ka'.

NAT JAX TI TH GU JUAN

Gu Juan nat jax ti tii nat mattuda guch Xoi'kam na jax tum duñia' gatuuk

¹Biix na ji'k jax ya' tu ua'ñix dhi u'uan ta'm, ya'ch aagi'ñ gu Jesus jich Xoi'kam nach ji'k ba kaichu' na jax tum duñia' gatuuk, pui' na jax ja'k jup mattu'n gu Dios. Ba' guch Xoi'kam mu joot maadit gu nobi-i'ñ gu Dios mummu buiñor gu tujuandam tugi'ñ Juan na sap ba' mattuda' na ji'k jax tum duñia' gatuuk. ²Ba' gu Juan pui'p tu ua'na biix nat ji'k jax ti tii nat pai' dhuuk mattuda guch Xoi'kam bhaankamu'n gu Dios na tu' jax dhuñia'. Cham pai' maa'n kap tu ua'na na diihl jax ilhi'i'ñ, daipu' nat jax pix ti tii gio nat jax ti kai.

³Ba' joidham jix bhai' tu ja jimia' gui' nam ji'k tu jiñkaidhai mi' pui' ba jimia' na ji'k jax ya' tu ua'ñix dhi u'uan ta'm gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, bar mia'n gu' na pai' dhuuk pui' tum kuugalhdha' na ji'k jax ya' tu daaxix.

Gu Juan na mui' ba tu ja ua'ñixidha' guch Xoi'kam jiigi'ñdham mu ja'p xijum gok kap nam pai' jax jum jumpa'n nam tu daanda'

⁴Aañ nañ Juan tii' mu tu jam ua'ñixi'ñ iñ jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan mu ja'p xijum gok kap na pim pai' jax jum jumpadat tu daan buiñor guch Gi'kora' na Aasia dibñir bhaan bipio', nañ mu jam ñio'ki'ñ no' pim jix bhai'm ilhi'i'ñ. Gammiji git ba' xi jam joi'ndat jam a'm ti niidhidha' gui' na bijik dir pux jai'ch, gio na ya' dir ja'p ja'k gammiji pux jai'ch ka', gam na gio bhai'p jim gatuuk, gio ba' gux xijum gook jix dhuudu' kam jix u'uañ i'ii'mda' nam bhammip tu'ii' sonpan na pai' daa, ⁵gio ba' gu Jesus jich Xoi'kam ip gui' nat duadik giop bam mu dir koi'nga'n tir, na xib jix io'm ge'kam ki'n ba daa ja bui biix gu ge'gerkam ya' dhi oi'nga'n. Guch Xoi'kam ge'kam ki'n xich joi'gi'n jia, pui' kut ba' bha jimik tuch ñamkix guch ua'tulhdhara' ki'n gu i'ra'n nat jaax kuruu ta'm, na ba' pu'ni duuji tuch uaadh'a' gu Dios. ⁶Ba' mi' dñir pui' ja'k duu na gatuuk ge'gerkam ki'n jich dharsa' nach ja silhka'nda' gu jai', gio ba' nach bhai' ba tu juanda' na pai' tu chiopi' gu

Dios jich Gi'kora'. Jaiñ na jax pik joidham. Ge'kamtu'nda' pim guch Xoi'kam, na gu'x io'm jir ge'kam sia nar pai' dhuuk.

⁷Ba' jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam, tibiaa'ñ cha'm bhaan bhijim-mini dñir bhai' ji chimña'. Biix tigia' am gu ja'tkam na ji'x oi'nga'n kam, sia gui' na mit tulhiñchudak sissapa kuruu ta'm jano' na ya' xi oilhimik. Ba'x buam jum ilhdhai bhai' ji susañaia' am tii gui' na mit ji'k cham ti jii'ñ buiñor nam ba tigia' na bhai' ba jimda', nam gu' pui' pui' xim aa'nda' na mit cham mi' pui' jii na jax jix aa'. Kani git na pui' tum duñia'.

⁸Gui' nax io'm jir ge'kam, na bijik dir pur Dios, gio na ya' dir ja'p ja'k gammiji bar pu chu'm ka', gam na saak gio bhai'p jimda', ja'pni kai'ch: "Aañi' nañ bijik dir pux jai'ch, jup tu duu ñich biix na ji'k tu'x chu jai'ch. Aañ ba' giop tu kuugalhdha', dai ba' aañ gammiji pu jai'ch ka'."

Na ba tigia' gu Juan na jax jir tu'm kam guch Xoi'kam

⁹Aañ pui'p jir jam jaduun guch Xoi'kam bhaan, nañ gu' aañ pui'p ti jiigi'ñ buiñor, pui' kuñ ba' miji tu jam ua'ñixi'ñ, pui' bhammip aaya' iñ buiñor gu Dios na pim pai' ja'k bhüichu' aapi'm. Gio ja'xbui' pui'p jiñ chulhiñ iñ bixchu' bhaan na jalx aapi'm, gu' ji na gu' guch Xoi'kam jiñ palhbuidhat jiñ guguuxi'ñ nañ jax dñui nakga'. Xib jañ yammí dir ja'k jup tu'ii' suuda' iraab na pai' alhi'ch jir dibñir na Patmos ti tii', na mit jiñ dhaagik yammí dir ja'k jiñ aich gu Rooma kam nam cham aa' nañ bha ja'p tu a'gada' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam. ¹⁰Ba' maa'nnim maa'n tumiñku ta'm nañ ka tu daan buiñor gu Dios, ge'ñ a'm bam tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ I'i'mda'. Ba' miji dir ja'p pai' bhai' ji chum ñio jiñ biñbhi' dñir jix io'm ge' ki'n, ja'xbui' na ji'x tu kuu gu kuichdhakar, ¹¹jup tum kai'ch:

—Tu ua'na' ap u'uan ta'm biix nap ji'k jax ti tigia' nañ tim tii'ñchoda', mu ja joochxidha'p ba' gui' nam jiñ bui ti jiigi'ñ mu ja'p xijum gok kap nam pai' jax jum jumpada' nam tu daan jiñ bui na Aasia dibñir bhaan bipio', pui' na jax mu na pai' Eepes ti tii', gio ba' jumai mu ja'k jap jup tu jootsa' na pai' Esmirna ti tii', gio ba' moo jumai mu ja'k ip na pai' Peergamo jup ti tii', gio ba'

moo mu ja'k ip na pai' Tiatira ti tii', gio pui' na jax mu ja'k na pai' Sardis jup ti tii', gio ba' moo mu ja'k Piladelpia ip, gio ba' mu ja'k Laodiisia.

¹² Ba' na ñich pai' dhuuk mui' ji chi tii nañ jix maachim na jaroi' ba' miñi pai' dhir bha tuñ a'gi'ñ, mi ja'p tuut xijum gook gui' na bhaan jum tuttu gu kañdhiir nar jix uam totbikdam. ¹³ Mi' irban ba' kiik maa'n gu maa'nkam, pui' kam tu'ii' na gu Jesus jich Xoi'kam. Təb jum ti'ii'ñ gu jannull, diirap xi ju', gio ba' maa'n gu bhispara' bha ja'p jup xi bur bhaasturam na pui'p jir jix uam totbikdam. ¹⁴ Gu kuupa'n joidham jix chuam maaxi'ñ ja'p na gu jabook kib, piam ja'p na jax gux chua bapoo, gio gu buupu'i'ñ ge'ger miimim ja'p na tai. ¹⁵ Gio gu tootna'n jix io'm jix miimim ja'p na jax tui'ka' gu baiñum no' tai chir baaxich, na giilhim bax miim ka' nax io'm bax choiñ ka'. Ba' na xi chu a'ga, giilhim ge'x kaidha', am tiroon, ja'p na jax kai'chdha' gu suudai' pai' no' ge' mir na pu'ni am tiroonda' na sasbakda'. ¹⁶ Ba' ja'pni kii'n dir ja daa' xijum gook gu chiichia', gio ba' na chiñi'ram dir busaak maa'n gu təb kuxiir na bixsik dir jix mu'muk. Gio gu buibsa'n giilhim jix o'jo' tanoor, ja'p na jax gu tanoolh no'x dhaam ba daa.

¹⁷ Ba' aañ na ñich pu'ni tii, mukxi kam jañich panaas mi ja'p pu gi tootnaram na ñich tu kaam, na ñich gu' giilhim jix choo'n. Ba' gui' bhai' xiñ dhaagik ki'n gu kii'n dir kam nobii'ñ jup jiñ chitda:

—Aap moo cham toodon ka'ñ jaduun. Aañi' pix jir di' nañ bijik dir pu jai'ch na ñich jup tu duu biix na ji'k tu'x chu jai'ch. Aañ ba' giop tu kuugalhdha', dai aañ ba' gammiji pu jai'ch ka'. ¹⁸ Aañ pix jir di' na ñich duadik giop bam mu dir koi'nga'n tir. Ba' ya' dir ja'p ja'k jañ gammiji pu ba duaka', cham jañ pai' dhuuk ka mukia'. Aañ ba tu daam kiik ba' xib mu nam pai'm tulhiin gu koi'nga'n, ja'p ji buusan nañ aañ ba ua' ba' xib gui' na ki'n jum kukpio'k gu ki'ngob na pai' dhir mu tum bapki, cham tu' kia' gu ja'ook. ¹⁹ Ba' aañ pui' ilhii'ñ nap tu ua'na' biix nap ji'k jax ti nii'ñ xib gio nap ji'k jax ka ti tigia'. ²⁰ Ba' xim aagi'ndha' iñ na jax jir jum duukam dhix xijum gook chiichia' nañ ja daa' gio dhix xijum gook na bhaan jum tuttu gu kañdhiir nap ya' nii'ñ. Dho

dhix xijum gook chiichia', jir di' am guñ chujuandam tuk gui' nam mu ja'p biip' dir gu'kat ja aagi'ñ gux bhai'm kai'chdham jiñ ñi'ook gui' nam bañ kaichu'. Gu' ba' dhix xijum gook na bhaan jum tuttu gu kañdhiir, dhi' pix pui' ja'k jum maaxi'ñ mu ja'p xijum gok kap nam pai' jax jum jumpa'n nam jiñ dhaanda' gui' nam ba ti jii'gi'ñ aañ jiñ bui.

2

Gu Juan na mui' ba tu ja ua'ñixidha' guch Xoi'kam jii'gi'ñdham mu nam pai'm jumpadat tu daan buiñor na Eepeso ti tii'

¹ Mu tu ua'ñixidha' ap guñ chujuandam tuk na mu tu juan Eepeso jiñ a'mkam ja bui gui' nam ti jii'gi'ñ jiñ bui. Ja'pni'p ja'k mi chu daasa': "Gui' na ja daa' gux xijum gook chiichia', na mi' irban kiik na pai' xikoolh tuut gui' na bhaan jum tuttu gu kañdhiir nar jix uam totbikdam, nap sap ba' mi' dhir ja aagi'ndha' gui' nam ti jii'gi'ñ buiñor, ja'pni kai'ch: ² Jix bhai'x maat iñ na pim jax ja'k tu dudua aapi'm na pim jiñ bui ti jii'gi'ñ, gio na pim ji'k tu' jax bua't oipo. Jix maat iñ ip na pim pui' na pim jax bax biiñak aañ jiñ bui, sia ku pim bi'xchu' bhaan jum tulhiin, gam nam biix aixim jam titdada' gui' nam jix buam tomaat. Siax bhai'x maat iñ na pim cham ja keke'e gui' nam maakam tu iatgi'ñ mi ja'p oipot pui' xim tiitgit nam aañ jir jiñ chujuandam tuk, na pim gu' bax maat nam bhaan pix tu iatgi'ñ. ³ Jix maat iñ ip nar maa'n na pim jax ti jii'gi'ñ jiñ bui sia kum giilhim jam tulhiin'chu'n gu ja'tkam na pim bañ kaichu'. ⁴ Maa'n kap dai cham pui' ka duiñchu' pim nañ jax jix aa', cham tu' biix jam jurur ki'n jix biiñak kat tu' ka'm kañ ñii'ñ japim, ja'p na jax moo jano' na pimit jax ti jii'ñ jiñ bui na pim joidham biix jam jurur ki'n jix biiñak kat. Xib ampix pui'x oodam ti jii'gi'ñ japim jiñ bui. ⁵ Ba' aañ pui' ilhii'ñ xib na pim gio soi'p jum ilhdhai mi' pui' ba jimia' na pim jax ja'k tui'ngit biip' dir, na pim joidham tu' ka'm niidhat mi' pui' jii'mit na jax jix aa' gu Dios. Piam ku pim gu' cham pu tu duña' nañ jax jam titda, ja'k bhiiya' iñ gui' na tu jam bi'ñxi'ñ na pim ba'x chu maax kir jup tu'ii', ba' pui'x chukgam kir ji bi'ya' pim, nañ gu' xi' pik cham ka xi ñakgaim na pim jax tu jim. ⁶ Siamri dho maa'n kap mi' pui' duiñchu' pim nañ jax ilhii'ñ aañ, na pim cham ja

kaichgít pui' ja'k jup tu bua nam jax tu jim gui' nam Nikolaitas jum tíiti', pui' cham jup ja kíigalhi'n japim na jax aañ. ⁷Ba' gu ji'k nam kœji mi' pui' jimia' na jax tu a'gada' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' mu ja'p chichiop nam pai'm jumpadat tu daan jiñ bui gui' nam bañ kaichu', ja baidhika' iñ bhammi ja'k na pai' joidham jix chu abhaar, na bixchu' bha ti i'xchix. Ja chiñia' iñ ba' nam jugia' gu bhaidha' na bhai'p kíik nam kí'n gammiji pu ba duduaka'x jjiikgim, sia gui' nam nakgair maa'n nam jax jix biiñak ka' aañ jiñ bui sia kut jax bíix aixim jix buam jum duukam bhai' jam daam ji chu jii, nam gu' bhammi ja'k gammijix jjiikgim bap tui'ka'."

Gu Juan na mu ja'k jup ba tu ja ua'ñixidha' guch Xoi'kam jjiigi'ñdham na pai' Esmirna ti tíi'

⁸"Mu ja'k jup jup tu ua'ñixidha' gu jumaiñ chujuandam tuk na mu ja'k jup tu juan jiñ a'mkam na pai' Esmirna ti tíi' ja bui gui' nam bañ kaichu'. Ja'p jap tíida': "Gui' na bijik dir pux jai'ch, gio na gammiji pu bax jai'ch ka' ya' dir ja'p ja'k, nat maa'nnim duadik giop bam mu dir koi'nga'n tir na mit tíi mua, nap sap ba' mi' dhír ja aagi'ñdha' gui' nam ba ti jjiigi'n buiñor, ja'pni kai'ch: ⁹Jix bhai'x maat iñ na pim giilhim bixchu' bhaan jum tulhiin mi ja'p na pim jax tu oi'dha', gam na pim gampai' pix tu'li' na pim cham jir tu bia' kam. Ku ba' gu' aapi'm cham jax jum aa'nda' ji, na gu' kam aajim na pai' dhuuk jam a'm tu bi'ya' gu ge'ger jup tum duu'nkam bhammi ja'k jix dhaam, sia ku pim gu' xib cham tu' bia'. Jix maat iñ ip nam xi jam bhaamkidhat giilhim jam a'ga gui' nam pui'm aa' na ge'kam kí'n ja a'm ti níi'n gu Dios, nam gu'r Judea kam, nam gu' paa gi mi' pui'p jiim na jax jix aa' gu Dios pui' xi kai'chít. Na jax ja'k jix aa' gu ja'ook dho gi gu' jœ' ji, pui' xi chu buim am dho na jax ja tíidaim. ¹⁰Ba' aapi'm cham tu' bhaan jax jim aagit gammiji mui' xix biiñak ka' buiñor gu Dios. Cha'pim jax jum aa'nda' sia kut bíix aixim jix buam bhai' ji chu jam jii. Xi ñakoo'nda' pim sia no' mit bhai' ji jam tulhiin'chuda gu ja'tkam bhaankamu'n gu ja'ook, na gu' jax chu'm tanoollh pui' ja'k ja jurtuda' nam jam tulhiin'chudai jam kuupa', ku gu' dhi' na bhaan pix matgilhia' ji no' pim moox biiñak jiñ bui piam ku gu'

cham. Gio gu' cham tu' mui' tanoollh jum tulhiin'a' pim, mambhíix tanoollh pix. Ba' no' pimít nakoo sia ku pim pu'ñi giilhim jum tulhiin', jam makia' iñ gu ge'ger jup tum duu'nkam nar jam namki' ka'. ¹¹Na gu' gu' ji'k nam kœji mi' pui' jimia' na jax tu a'gada' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' mu ja'p chichiop nam pai'm jumpadat tu daanda' gui' nam bañ kaichu', cham tu'm tulhiin'a' am gatuu'k mu nam pai'm tulhiin'a' gui' nam cham tu' ka'm tigia' gu Dios."

Gu Juan na mu ja'k jup ba tu ja ua'ñixidha' guch Xoi'kam jjiigi'ñdham na pai' Peergamo ti tíi'

¹²Xib jap ba' moo mu ja'k jup tu ua'ñixidha' guñ chujuandam tuk na mu tu juan jiñ a'mkam na pai' Peergamo ti tíi' ja bui gui' nam bañ kaichu'. Ja'pni mi chu daasa' u'uan ta'm: "Ja'pni kai'ch gui' na chiñi'ram dir busaak gu tœb kuxiir na bíxxik dir jix mu'muk: ¹³Jix maat iñ na pui' na pim jax bax biiñak bíix jam jujur kí'n jiñ bui sia ku mi' tu daam kíik gu ja'ook na pim pai' oi'dha', ni ku pim cham tu' bhaan jax jum aa' sia kut mua gu ja'ook guñ chujuandam tuk Antiipas na mi' pui' jimdat nañ jax jix aa', na cham aa' na mi ja'p tu a'gada' gux bhai'm kai'chdham jiñ ñi'ook, na gu' mi' kia'mi'n ti ilhiin' na ji'x Peergamo ti tíi'. ¹⁴Dai maa'n kap moo cham jiñ ko'raar na pim jax ja'k duiñchu', na pim gu' jai' dhít pui' ja'k tu bua nat jax tu jii bijik gui' na Balaam tíigich, nax ixchuixim aagi'n gu Balak na jax ja'k duñia' nam ba'm ua'tulhdha' gu Israel kam ja'tkam na cham ja kíigalhi'ñdha'. Pui' ku mít ba' saalh pui' mu ja'k ji ja bíinat gu mi' kam ja'tkam na pai' kíio gu Balak, jai'p ba tu daanda' am ja bui gu ja didios tuk jup duñiixim, gam nam tu kua'da' gu koi' nam ja titki'ñdha' gu ja didios tuk, gio ba' nam jix bhai' ja tídat ja bíim boppoda' gu mi' kam u'uub. Ku ba' gu' gu Balaam ji nat tu'm da'p duu. ¹⁵Gio jai' dhít dhi' nam jiñ bui ti jjiigi'n nam pui' ja'k pix iam jup tu daa'ñchu' nam jax tu jim gui' nam Nikolaitas jum tíiti'. Dhi'jani bhaan jañ ba' pui' kai'ch na pim cham tu' bíix pui' tu kuugalhdhim nañ jax jix aa'. ¹⁶Ba' aañ pui' ilhiin' na pim siamri soi'm ilhdhai mi' pui' xi jimii nañ jax jix aa', ja'p japim xi dhui na pim jax ja'k tu jim xib. Piam ku gu' cham, mu jimiiñ jam

tulhiiñchuda' jam bñdai dhi' nam Niko-laitas jum tñiti'. Ja'p ji buusnia' nañ jam kooda' ki'n dhi tøb jiñ kuxiir nañ chiñ am ðir busaak. ¹⁷Ja'pni ku pim ba' siamri mi' pui' xi jimii nañ jax jam titda, na gu' no' pimit moo mi' pui' xi jii nañ jax jix aa' cham tu' bhaan jax jim aagit sia ku pimit bixchu' bhaan bhai' jim tulhii, aañ bhammi ja'k jam aichdhaix dhaam jam makia' gux kii' koi' na manaa jum tñiti' na pim ki'n gammijix jii'kigim bap tui'ka'. Gio ba' moo gu a'lhich ko'kmarak joodai sopkoñxim ip na joidham jix chooto na bhaan mi ua'ñixchu'nda' na pim jax ja'k ba tii'ka' mi' dhir ja'p ja'k. Cham jaroi' mat ka', dai aapi'm ðiilh. Gu ba' no' jaroi' maadit jix kaim gu ñio'ki'n gu Dios, biix juraa'n ki'n xi *keke'* na jax tu a'gada' gux Dhuudu' kam jix Uañ i'i'mda' mu ja'p chichiop nam pai'm jumpadat tu daanda' gui' nam jiñ bui ti jii'gi'n."

Gu Juan na mui' ba tu ja ua'ñixidha' gu Tiatira kam jich Xoi'kam jii'gi'ñdham

¹⁸Xib jap ba' moo mu ja'k jup tu ja ua'ñixidha' gu Tiatira oi'ñkam nam jiñ bui ti jii'gi'n, buiñor guñ chujuandam tuk na mi' tu juan ja bui, na ba' mi' dhir ja aagi'ñdha'. Ja'pni'p ja'k mu tu ua'ñixidha': "Ja'pni kai'ch gui' na *ge'ger* mimim gu buupui'n, gio ba' gu tootna'n nax mimim ja'p na jax gu baiñum toiñdhichdhix kam: ¹⁹Jix bhai'x maat iñ na pim jax ja'k tu dudua mi' na pim pai' oi'dha'. Jix maat iñ ip na pim joidham biix jam jujur ki'n tu' ka'm niidhat jix biiñak aañ jiñ bui, gam na pim joidham jix ja joi'ndat jix bhai' ja bua't ja palhbui'n gu jai' ki'n gu tu' na ja a'm jum aa'. Gio xib joidham bax chu joi'gi'n japim, cham tu' pui' na biipi' ðir. ²⁰Gu' ji na gu' cham jiñ ko'raar na pim jai' dhít pui' ja'k jup tu daa'ñchu' na jax tu jimdat bijik gu ubii na Jesabeel tii'gich, pui' kai'chdha' pim na pim Dios bhaankamu'n tu a'gada' ja'p na jax kai'chdha' gui'. Paa gip jir silhkam, pu cham tu' ka'm nii'n japim gu Dios pui' xi kai'chit. Tii' na pim jai'x bhai' ja titdat ja biim boppo gu u'uub, gam na pim tu kua' gu koi' na tikdhix kat gu didios jup duñiixim, pui' ip na jax ja'k tu buada' bijik gu Jesabeel. Dhi'jani bhaan jañ ba' cham tu'x bhai'n chaat jam bui. ²¹Biix gui' nam pu'ñi ja'k tu jam a'gi'ñdha' na jax tu jimdat gu Jesabeel, tiix ja joi'ndat ja niirka' iñ nam

soi'm ilhdhai mi' pui' ba jimia' git na jax jix aa' gu Dios, biix sia aapi'm na pim ji'k pui' ja'k ba tu jim. Gu' ji na pim gu' cham tu' soi' xim ilhdhak buiñor gu Dios, pui' na pim jax bam ua'tulhi'n, na pim jai'x bhai' ja titdat ja biim boppo gu u'uub, gam na pim tu daan ja bui gu didios jup duñiixim. ²²Ba' gu xib na tu' jax tui'ka', jam tulhiiñchuda' iñ ko'kda' ki'n, cham jax bua sia pimit jai' dhít ma koi no' pimit cham nakoo. Ba' no' pim gu' sia cham soi'm i'lh'i'n buiñor gu Dios, dho gi ba' gu'x io'm ba jam tulhiiñchuda'ñ ji, no' gu'r maa'n na pim jax pui' ja'k tu jim nat jax chu jii gu ubii na Jesabeel tii'gich, ²³nam ba' dhi' bhaan jix chotdon ka' biix nam ji'k jiñ bui ti jii'gi'n nam mui' kap jum jumpadat tu daan, na gu' pu'ñi ja'k jup tu ja jimia' no'm jai' pui' ja'k jup tu jim. Gio nam ba'x mat ka' nañ aañ biix jix mat ka' nam ji'k jax jum aa'nda' gu ja'tkam, gam nam jax tu buada', gio nam tu' jax jix dhuñiik ka'. Ba' bhaan jup ba machia' am ip nañ aañ tu maak na jax ja'k ja a'm bipio'da' gui' nam pu'ñi tu' pix ilhdhat cham tu' ka'm nii'ñdha' gu Dios. ²⁴Gu' ba' aapi'm na pim ji'k cham pui' ja'k tu jim na jax tu jimdat gu Jesabeel, cham jañ jam tulhiiñchuda', na pim gu' cham tu' pui' ja'k jup tu bua na jax tu bua't gui', na gu' dhi' ba' bhaan bax maati' ka' git na pim pui'p kaichu' gu ja'ook na jax gui'. ²⁵Dai nañ jam guguuxi'n na pim cham mik buppat gammiji ti jii'gi'ñdha' aañ jiñ bui jano' juugit nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda'. ²⁶Gio no' pimit mi' pui' jii nañ ji'k jax jix aa', gam no' pim pu gammijix biiñak jiñ bui sia kut tu'x buam jum duukam bhai' jam daam ji jii, *ge'ger*kam ki'n jam darsa' iñ ja bui biix gu ja'tkam na pim ja silhka'nda', ²⁷ja'p na jax aañ nat *ge'*kam ki'n jiñ dhai guñ Gi'kora' biix kap na ji'x oi'ñga'n. Aapi'm pu'ñi ip gatuuk, ji'ma'n japim ja daada' ka' gu bapainum o'xia, aapi'm ba' ja aagi'ñdha' biix gu ja'tkam na mit tu' bhaan cham am bua nam duduakat ja tutku' bhaan, ba' ja'p ji buusnia' na pim ja jaisa' ki'n gu jam o'xia ja'p na bhi'n jaja'. ²⁸Gio ba' pu'ñi ja'k tu'm ki'n jam darsa' iñ na jax gu *ge'* chi'ñi' na katukgab bha tissa'n. ²⁹Gu ba' gu jaroi' no' tu' silhkam jix maachim gu ñio'ki'n gu Dios, jum aa' na biix juraa'n ki'n xi *keke'* na jax tu a'ga gux Dhuudu' kam jix Uañ i'i'mda' mu ja'p chichiop nam pai'm jumpa'n gui' nam

bañ kaichu'."

3

Gu Juan na mu ja'p jup ba tu ja ua'ñxidha' guch Xoi'kam jügi'ñdham na pai' Sardiis ti tüi'

¹Xib jap ba' moo mu ja'k jup tu ua'ñxidha' guñ chujuandam tuk na mu ja'k jup tu juan jiñ a'mkam na pai' Sardiis ti tüi' ja bui gui' nam bañ kaichu'. Ja'p jap tüida': "Ja'pni kai'ch gui' na ja daa' xijum gook gu chiichia' gio gux xijum gook jix dhuudu' kam jix u'uañ i'li'mda', nap sap ba' mi' dhir ja aagi'ñdha' gui' nam ba kaichu': Jix bhai'x maat iñ na pim jax ja'k tu dudua mu ja'p na pim pai' oi'dha'. Cham tu' mi' pui' jiim japim nañ jax jix aa', pui' xi kai'chit japim na pim ti jügi'ñ buiñor gu Dios, gu' paa gi tu' ka'm jup nii'ñ japim pui' xi kai'chit. Ba' dhi' ka daasaim na pai' dhuuk jam tulhi-ñchuda'. ²Ku ba' gu' no' pimit moo soi'm ilh pu xib na kapbhai' xia'lhidhat kapup tu maaxilhim, cham tu' jam tulhiñchuda' ji. Jix io'm japim mi' pui' xi jimia' na jax ja'k jix aa', cham tu' palhiip pix na pim jax tui'dhi' xib. Alhi'ch pix ba aa' gu' na ba jam tulhiñchuda' gu Dios no' pimit chakui soi'm ilh, ba' dhi' ja'p ji buusnia' na jam kooda', na gu' cham tu' kii' ka'm nii'ñ gu pui' na pim jax ja'k tu jim. ³Siamri pim moo mi' pui' xi jimii na ji'k jax jix aa' gu Dios, ja'p na pim jax ja'k tui'ñgit moo jano' na pimit jax ti jii'ñ aañ jiñ bui na pim joidham bix jam jujur ki'n tu' ka'm jiñ ñidhat. Soi' pim bam ilhdha' ip gio, cha'pim kooksit darka'. Na gu' no' pim aapi'm cham tu'p jum buixdhat am irdat oipo, cham tu' jam baidhika' iñ bhammi ja'k nat pai' tu jam iimchuda gu Dios na saak jam aichdha', nañ gu' aañ jotmoda' pix mi' pix ba kiika' cham jum ilhdham nañ pai' dhuuk mu jimda'. Pu cham jaro'i mat ka' na pai' dhuuk, ja'p na jax ba' gu jax chu'm jix ixkum pai' no't ba tu o'bhai' jax chu'm ba'k chir na ti iixdha', na gu' cham tu' na mu pai'p ja aagi'ñdha' gu mi oi'ñkam, mi' pix ba bakia'. Pu'ñi ip ba' aañ nañ pai' dhuuk mu jim. ⁴Dai ba' gui' nam ji'k jiñ ñiir jañ xi ja baidhai, pui' na jax gui' nam ji'k mi' pui' jiim na jax jix aa' gu Dios mi' dhi' Sardiis, nam cham pai' dhuuk tu' bhaan jum ua'tulhi'ñ. Ba' gammijiñ biim oipoda' am bhammix dhaam joidham jix chooto ji chim ti'dhat. ⁵Bix gui' nam ji'k

mi' pui' jimia' nañ jax jix aa', pu'ñi chu'm jañ tu ja ti'i'dha' joidham jix chooto, gio ba' nañ mi' xi ja daasa' u'uan ta'm nam jax chii' nañ pai' ja daasaim gui' nam ji'k tu' ka'm jiñ ñidhat mi' pui' ba jiim nañ jax jix aa' nañ ba' gatuuk pu silh ja baidhika' bhammi ja'k jix dhaam nam pai' gammijix jijikgim bap tui'ka'. Aañi' pu tüida' jano' gu Dios ja kaixdhat bix gu noonbi'ñ na ñich aañ bix tu ja uañ gu ja ua'tulhdhara' gui' nam ji'k tu' ka'm jiñ chigia' xib. ⁶Ba' no' jaro'i tu' silhkam jix maachim gu ñio'ki'ñ gu Dios, jum aa' na mu jimii bix juraa'n ki'n xi kēkē' na jax tu a'gada' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' mu ja'p chichio'p nam pai'm jumpa'nda' gui' nam ti jügi'ñ jiñ bui nam tu daanda' buiñor gu Dios."

Gu Juan na mu ja'k jup ba tu ja ua'ñxidha' gu Piladelpia kam jich Xoi'kam jügi'ñdham

⁷Xib jap ba' moo mu ja'k jup tu ua'ñxidha' guñ chujuandam tuk na mu ja'k tu juan jiñ a'mkam na pai' Piladelpia ti tüi' ja bui gui' nam ba ti jügi'ñ aañ jiñ bui. Ja'pniip mu tu ua'ñxidha': "Gui' nar Maraa'n gu Dios, na joidham jix uañ ki'n kiik gio nax io'm jir gē'kam, cham tu' pui' na ji'x jir gē'kam kat gu Dabii, gam na cham ji'xdha' jaro'i soo'mchulhdha' no' tu' jax jix dhuñiim, pui' tu kuugalhdha'. Ja'pni kai'ch nap sap ba' mi' dhir ja aagi'ñdha' gui' nam ba kaichu': ⁸Jix bhai'x maat iñ na pim jax ja'k tu dudua ip aapi'm. Jix bhai' mi' pui' jiim japim nañ jax jix aa' cham tu' bhaan jax jim aagit, sia ku pim jum tulhiñ bixchu' bhaan. Ba' aañ pui' ilhii'ñ nañ jix io'm gē'kam ki'n jam a'm ba ti ñidhidha' ya' dir ja'p ja'k, cham ji'xdha' jaro'iñ soo'mchulhdha' nañ ji'x gē'kam ki'n xi jam joi'gi'n, dai ji no' pim jix biiñak pix aañ jiñ bui. ⁹Aañ pui' ja'k tu duñia' nam xi jam iibhidhai tu' ka'm jam tigia' bix gui' nam kaichu' gu ja'ook, gui' nam pui'm aa' na gē'kam ki'n ja a'm ti ñidhim gu Dios nam jir Israel kam, nam ba' machia' nañ aapi'm xi jam joi'ndat jam a'm ti ñidhim, nam gu' gui' cham tu' mi' pui' jiim nañ jax jix aa', dai na jax ja'k ja tüidaim pix gu ja'ook. ¹⁰Aapi'm ji na pim ba' bix jam jujur ki'n tu' ka'm jiñ ñidhat jix biiñak jiñ bui, ti'ñ na pim gammiji mi' pui' jiim nañ jax jix aa'. Ba' aañ xi jam joi'ndat jam a'm ti ñidhidhat jam palhbui'ñchu'nda' na pai' dhuuk bhai' ja daam ji jimia' gu tulhiñara'

bix gu ja'tkam na ji'x oi'nga'n, na bhaan pix matgilhia' nam ji'k moo tu' silhkam jix biinaak ka' aan jiin bui, gio na ji'k cham. Aapi'm jañ ba' dai jam palhbuidha', na pim gu' gammijix biinaak jiin bui. ¹¹Ba'm aa' na pim pu'ni gammiji ti jii'ndhat jix biinaak ka' aan jiin bui na ba' jam a'm tu bi'ya' gu ge'ger jup tum duu'nkam jano' nañ pai' dhuuk jam baidhika' bhammi ja'k jix dhaam. Na gu' no' pim am ir, jumai bhaan bi'ya'. Bar mia'n gu' nañ pai' dhuuk mu jim nañ mu ja bai'nmira' ji'k nam jiin naira. ¹²Ba' gui' nam pu'ni mi' pui' jimia' nañ jax jix aa', ge'gerkam ki'n ja darsa' iñ bhammix dhaam, ja'p ji buusnia' nam gui' bhai' siisap ka' gu chiop ga'n gu Dios. Gammiji bhai' pu bap tui'ka' am, cham tu' ji'x juugit. Ja a'm ua'na' iñ na jax chii' gu Dios gio na jax ti tii' bhai' na pai' dhir nai'r ge'kam, nax io'm ge'r kiicham, na xibkam Jerusaleen jup ti tii', gio ba' nañ jax jup ba tii'ka' ip aan mi' dhir ja'p ja'k. ¹³Ba' no' jaro'i tu' silhkam jix maachim gu nio'ki'ni gu Dios, jum aa' na bix juraa'n ki'n xi ke'ke' na jax tu a'gada' gux Dhuudu' kam jix Ua'i Ii'mda' mu ja'p chichio'p nam pai'm jumpa'nda' gui' nam ba ti jii'ni'ñ aan jiin bui nam tu daanda' buiñor gu Dios."

Gu Juan na mu ja'k jup ba tu ja ua'ixidha' guch Xoi'kam jii'ni'ndham nam mu ja'k jup oi'dha' na pai' Laodiisia ti tii'

¹⁴Xib jap ba' mu ja'k jup tu ua'ixidha' gu jumaiñ chujuandam tuk na mummu ja'k tu juan jiin a'mkam na pai' Laodiisia ti tii' ja bui gui' nam jiin bui ti jii'ni'ñ. Ja'pnip mi' tu daasa' bhaan gu u'uan nap mu joochxidha': "Gui' nat jup duu dhi oi'nga'n biima'n gu Dios gio na ji'k tu'x chu jai'ch, na joidham jix uañ ki'n kiik, gam na pui' tu kuugalhdha' jax no't ba tii, ja'pni kai'ch nap sap ba' mi' dhir ja aagi'ndha' gui' nam ba kaichu': ¹⁵Jix bhai'x maat iñ na pim ji'k tu' jax bua't tu duudua mu ja'p na pim pai' oi'dha'. Jix maat iñ ip na pim cham tu' bix jam jujur ki'n tu' ka'm jiin niidhat jix biinaak aan jiin bui. Cham tu'x bhai' mi' pui' jiiim japim nañ jax jix aa', palhiip pix. Ja'p pix ji buan japim na jax gu suudai' no'x juuk pix, na cham tu'x io'm jix choiñ ka' piam na cham io'm jix jii'ni'ñ ka'. Ba' aan jiin bui cham tu'r am gu pui' na pim jax tui'dhi', ja'pji no' pim jix aa' na pim jiin kaichgida', bix jam jujur

ki'n ip na pim tu' ka'm jiin niidhat mi' pui' jiiimda' nañ jax jix aa', cham tu' palhiip pix. Piam no' pim jup jix oo'n na pim tu' ka'm jiin niidha', cha'pim pui' kai'chdha' na pim jiin kaichu'. ¹⁶Gu' ba' gu xib na tu' jax tui'ka', cham tu'ñ jam a'm ti niidhidha', na pim gu' cham tu' bix jam jujur ki'n tu' ka'm jiin niidhat mi' pui' jiiim nañ jax jix aa', sia ku pim gu' pui' kai'ch na pim jiin kaichu'. Ja'p ji buusnia' nañ jam biibo' ya' dir jiin chii' am, na pim gu' pui' pix ji buan na jax gu suudai' no'x juuk na pu cham i'oob no'ni'ñ tii xi io'. ¹⁷Pui' kai'chdha' pim gu' na pim jir jix chutumñigam, na pim saak bix tu bia' na tu' jam a'm jum aa' jam i'ii'mda' bhaan gio gu maaxik bhaan, gam na saak gammijix bhai' tu jam jim, gio na bix jix bhai' ji chu buusnidha' gu tu' na pim jax buada'. Gu' aan jiin bui, paa gip jir jix chutumñigam japim. Cham tu' bix tu bia' pim na tu' jam a'm jum aa'. Ja'pni pix ji buan japim na jax gui' nam alh gampai' tu'ii', nam cham jir tu bia' kam. Ja'p ji buusan ip na pim pui'x dha'npakat oipo, gio na pim cham niinña, sia ku pim gu' aapi'm pui' kai'ch na pim jir jix chutumñigam, pui' ku pim ba' cham Dios ka ti'ñcho. ¹⁸Paa gip jir pui' na pim jax jum aa'. Cham tu' bia' pim gui' nax io'm jix dha'ram namiik. No' pim jix aa' na pim bia'ka' dhi' nax io'm jix dha'ram namiik, jum aa' na pim aan jiin chañia', na ba' dhi' ki'n pui' bam kai'chdha' na pim jir jix chutumñigam. Daipu' aan bia' jia dhi' ji' nax io'm jix dha'ram namiik. Ba' no' pimit jiin chaa, cham tu'x dha'npakat ka oipoda' pim gu jam i'ii'mda' bhaan, ja'p ji buusnia' gu' na pim ba tim tii'dha' joidham jix chooto gu jajannulh, gio na pim ba tum juulhia' gui' na dudua'ndha' gu jam buupui na pim cham niinña'. ¹⁹Ja'p jañ dho kai'nikam jup jam tidda, na pim soi'm ilhdhai mi' pui' ba jimia' nañ jax jix aa', cha'pim kam ua'tulhi'ndha'. Piam ku gu' cham, jam tulhiin'chuda' iñ na pim ji'x pix juugit soi'm ilhdha' aan jiin bui, nañ gu' tii xi jam joi'gi'n. Pu'ni ja'k jañ ja bua't ja silhka'n jia gui' nañ ji'k jix ja da'. ²⁰Tiix aa' iñ nañ bix jam a'm jup tui'ngida' git, ja'p ji buusan nañ mi' dhir ki'ngob kiikat mu tu son na pim pai' jax chu oi'dha'. Ba' no't jaro'i maadit jiin kupio'kdhak jiin chia nañ mu bakia' irban dir, mui'ñ dhop ji bakia'

cham jax ji chi'ji, ba' mi' dhir dai nach maap daraibui ba tu jugia'. Pu'ni ja'k jum aa' na duñaia' gu jaroi' no'x aa' nañ bhaan jup tui'ngida'. ²¹ Gu' ba' gu ji'k nam jiñ buix biñak kat mi' pui' tu kuugalhdhim nañ ji'k jax jix aa' cham tu' bhaan jax jim aagit sia tu' ba ji ja duu, aañ ge'gerkam ki'n ja darsa' ya' nañ pai' Ge'kam ki'n ba daa sonpan gu Dios, nam jai'ñ a'mkam ja silhka'nda' gu ja'tkam. ²² Gu' ba' no' jaroi'x bhai'x maachim gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, jum aa' na mu jimii biix juraa'n ki'n xi ke'ke' na jax tu a'gada' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' mu ja'p chichiop nam pai'm jumpadat tu daanda' buiñor gu Dios gui' nam ji'k ba ti jügi'ñ aañ jiñ bui."

4

Na ba tum daanda' buiñor gu Dios bhammix dhaam

¹ Ba' mi' dhir biix dhi' pui', bhammi ja'k jup ba tum maax jix dhaam. Maa'n kap ge' kiidha' na pai' biix xikoolh dhir kuup na pai' tuut gu ba'bhak, kupio'kix ji gu', cham tu' kuup. Ba'p jiñ chitda ip gio gui' na mi' tuñ a'gi'ñ, nax io'm ge' tu ñiok ja'xbui' na ji'x tu kuu gu kuichdhakar:

—Bhai' xi jiiim yammini ja'k nañ pai'p tu'ii', nañ tim ti'ñchoda' na jax chum duñaia' jano' nañ pai' dhuuk tu kuugalhdha' ya' dhi oi'nga'n.

² Ba' nat gu' ge'ñ a'm bam tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda', bhammi ñiich ba ai jix dhaam. Ba' bhai' kiik maa'n gu atookkor nam jax chu'm bhaan daraaka' gui' nam jix io'm jir ge'gerkam. Jaroi' maadit ba' bhai' dhaa bhaan dhi' dhi atookkor. ³ Joidham jix a'bhar totbik gu tii'dhar ga'n gio diilh, ja'p na jax chu'm totbikda' gu joodai gui' nax io'm jix dha'ram namiik ya' dhi oi'nga'n. Gio maa'n gui' na ja'p tu'm na ki'oor bhai'p kiik daam dir na pai' daa, pui' biix aixim tu'm ki'n jup mimiim joidham jix a'bhar. ⁴ Gio ba' moo biix xikoolh dhir jup tuut ip jai' maa'n oo'm daman maakob gu a'toxkar nam jax chu'm bhaan jup dadarri gui' nam cham pik jir ge'gerkam ka'. Biix ji'ma'n dhi a'toxkar bhaan daraa am maa'n oo'm daman maakob gu ja'tkam nam bar jagi'gir pa', nam jir tujuandam tugi'ñ gu Dios. Jix chooto ti ti' am biix ji'ma'n, gio nam ja tuttu gu kukrun jix u'uam totbikdam. ⁵ Ba'

giilhim ge' tim tiroon mi' na pai' daa gux io'm Ge'kam, ja'p na jax kai'chdha' gu duuk no' tiroon, gio ba' na ge' ki'n tum a'ga. Amuub ja'pni biipi' dir ba'p mimiim gui' na ja'p tuutu'm na kañdhiir xijum gok kap, dhi' pix pui' ja'k jum maaxi'ñ gux dhuudu' kam jix u'uañ i'ii'mdaga'n gu Dios. ⁶ Gio ba' gu suudai' mi ja'p jup suu'n joidham jix kii'x uañ, cham pai' ikoora'.

Gio ba' moo biix xikoolh dhir mi' na pai' daa gux io'm Ge'kam gio gu jai' nam jir tujuandam tugi'ñ, mi'p guguuk am maakob gu sasoi' kam tuutu'm nam jir dudua kam gio nam pui' ja jur jup bia' na jax gu ja'tkam, biix kap tu buupui am na ji'x jir ja tutku'. ⁷ Maa'n ja'p tu'm na gu mabii'ñ, jumai ba' ja'p tu'm na gu tuur, gio ba' moo gu jumai ja'p tu'm ip na gu maa'nkam, gio ba' moo gu jumai ja'p tu'm ip na gu bha'aa' na jax tui'ngida' no' dai'chu'. ⁸ Biix ji'ma'n dhi sasoi' xijum maa'n tu kakarbo am, sia biix kap tu buupui am na ji'x jir ja kakarbo, daam dir gio bitaa'n dir. Ba' gammiji cham jum jüpi'ñka' am nam laala'nda' nam ge'kamtu'nda' gu Dios, jup kai'chdha' am: Ja'p moox uañ ki'n kiik ji dhi Dios jich Gi'kora' na ya' daa.

Joidham bixchu'x aichu'n na pu tu duñaia', na gu'x io'm jir ge'kam.

Dhi'x io'm bijik dir pux jai'ch na chakui jai'ch kat gu oi'nga'n, gio xib ya' dir ja'p ja'k gammiji pux jai'ch ka'.

Dhi' ba' diilh giop kuugalhdha' gu oi'nga'n.

⁹⁻¹⁰ Ba' gammiji gu maakob sasoi', nam pai' dhuuk ge'kamtu'ndat taxchaabgi'ñdha' gui' na bhai' daa ge' atookkor ta'm na gammiji pu dua sia nar pai' dhuuk, gu maa'n oo'm daman maakob gu ja'tkam nam biix xikoolh dhir daraa, jotmoda' ja o'lhia ki'n gu'kit tu daanda'm ip buiñor, nam pui'p ge'kamtu'nda', xi ja kookosat am gu ja kukrun mu xi ja daraasdat ja'pni biipi' dir na pai' daa gu Ge'kam. Jup kai'chdha' am:

¹¹ Dai aap jix bhai' nam tu' ka'm jum niidhat jum ge'kamtu'nda' gammiji Dios jich Gi'kora',

nap gu'x io'm jir ge'kam,

gio nap bixchu'x aichu'n nap pu tu duñaia'.

Tii' na pich jup tu duu biix na ji'k tu'x chu jai'ch,

sia gui' nam jir tu dudua kam,

aap ja taiñbui'ñ gu ii'mda' nam ki'n dudua xib.

5

Gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir na ba silhña' gu u'uan bhiibgixim

¹ Ba' gux io'm Ge'kam na bhai' daa atookkor ta'm, ja'pni kii'n dir daa' maa'n gu u'uan bhiibgixim na bi'xik dir mi tu ua'ñix, xijum gok kap ba' bhiibhi'sap ki'n gui' nax kabkam tu bhibhi'sap, na sap ba' cham jaroi' silhñai tigia' na jax jum kai'ch. ² Ba' maadit gu nobii'ñ gu Dios bha ja'p kikat jup kai'ch ge' ki'n na ji'x tu jiiñak:

—¿Jaroo chix bhai' na bhi'spio'kai silhñai tigia' na jax jum kai'ch dhi u'uan bhiibgixim?

³ Pu cham jaroi' jai'ch gu' nax bhai' na bhi'spio'kai silhñai tigia' gu u'uan na jax mi tu ua'ñix gui' nam ji'k bhammi ja'p jup tu'ii' jix dhaam nam jir noonbi'ñ gu Dios, gio gui' na mu ja'p jix chu jai'ch na ji'x oi'ñga'n, piam sia chi moor pa ja'k kam ka' git. ⁴ Ba' aañ jix buam jiñ aagit ma susua nat moo pui' pik cham jup jai'chdhir gu jaroi' nax bhai' na bhi'spio'kai silhñai tigia' gui' gu u'uan. ⁵ Gu' ji na gu' maadit gu maa'n oo'm daman maakob nam mi' daraa biix xikoolh dhir na pai' daa gux io'm Ge'kam, jup jiñ chitda:

—Aap moo cham jax jum aa'nda'ñ jaduun, ba jikgi ap. Matgam ya' pai' jai'ch ji maadit nax bhai' na bhi'spio'kai silhñai tigia' na jax jum kai'ch dhi u'uan bhiibgixim, nat gu' gui' ba ma'iich gux buam jum duukam. Gui'ñ dho aagit jup kai'ch nar boxii'ñ gu Judaa, na xib jix io'm ge'kam ki'n ba daa, sia biix jai' bhaankamu'n gu Dabii, na gu' pui'p jir boxii'ñ.

⁶ Ba' gui' nat ja'p ji buus na gux kii' kasnir mi'p kiik ja'pni biipi' dir na pai' daa gux io'm Ge'kam, mi' irban nam pai' biix xikoolh dhir daraa gu ja'tkam nam jir jagi'gir pa' gio gu maakob sasoi' nam biix aixim tu'm, xijum maakob tu a'aa', gio gu buupui'ñ ja'kbui' ip. Dhi' pix kat jup jum kai'ch gux xijum gook jix dhuudu' kam jix u'uañ i'ii'mdaga'n gu Dios nat mui' kap ja joot biix kap na ji'x oi'ñga'n. Gui' ji' na pui' ji buusan na gux kii' kasnir, biix kap jix bapaiñmi' gu tukga'n nam pai' jax gibiiimik

jano' nat jum makgirta, ⁷ ba' mu jimik bhai' ji dhaa gu u'uan bhiibgixim na ja'pni kii'n dir daa' gux io'm Ge'kam na bhai' daa atookkor ta'm. ⁸ Gu' ba' gu maakob sasoi' nam biix xikoolh dhir guguuk, gio gu maa'n oo'm daman maakob gu ja'tkam nam biix xikoolh dhir jup daraa, mi' ja o'lhia ki'n ji guguu mit ja'pni biipi' dir na pai' kiik gui' ji' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, biix ji'ma'n ja daada' am gu sasaasbikar gio gu a'lhich jaja' jix u'uan totbikdam, susdagim mi jim gui' na joidham uub na jax chu'm jum kubhioñxi'ñ gu Dios. Dhi' pix pui' ja'k jum maaxi'ñ gui' nam ji'k ba tu daan buiñor gu Dios nam ba ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, na gu' pui' ji buusanda' nam tu kubhioñxi'ñdha' nam pai' dhuuk tu daanda' buiñor. ⁹ Ba' biix dhit bhai' ji laalagi mit maa'n gu xibkam alabaa'n na ja'pnim kai'ch:

Dai aap jix bhai' nap bhi'spio'kai silhñai tigia' na jax jum kai'ch dhi u'uan bhiibgixim nap mi' daa',

na pich gu' pu kai'ñkam jum tulhiiñaimik jum makgirta jano' nat ge' jaax gum i'ñir bhaan gu kuruus ja a'mkam biix dappaam gu ja'tkam na ji'x oi'ñga'n, nam biix aixim tu'm tu ñiok gam biix aixim tuutu'm,

na pich gu' biix ja saba'lh ki'n gum i'ñir na pich ki'n tu ja namkix gu ja ua'tulhdhara' na ba' mi' dhir bax bhai' ka' nam yammii aaya' na pai'p tu'ii' gu Dios.

¹⁰ Ba' xib pui' ja'k ba duu pich nam jai' dhit ba tu daam kiika' na ji'x oi'ñga'n, gam jai' nam nai' ba tu a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, nam pui' ja titdaidha' gu ja'tkam nam ba ti jii'ñdha' soi'm ilhdhai aap jum bui.

¹¹ Ba' mi' dhir mui' cham daaxix kam mi' bam maax jamit gu noonbi'ñ gu Dios biix xikoolh dhir mi' na pai' daa gux io'm Ge'kam, gio nam pai' daraa gu maa'n oo'm daman maakob gu ja'tkam gio ba' gu maakob sasoi'. ¹² Jup kai'ch am ge' ki'n: Ge'kamtu'nda' ich dhi' na pui' ji buusan na gux kii' kasnir,

nat gu'm makgirta kuruus ta'm.

Na gu' xib jix io'm ge'kam ki'n ba daa, biix bhaan ba tu bii gu tu' nax chu jai'ch, pui' na jax gu ge'ger jup tum duu'nkam gio gu a'lhich jup tum duu'nkam.

Xib dhi' bax bhai' na pu tu duñia' jax ña ihii'ñdha' ja bui biix gu ja'tkam.

Ja'pni kuch ba' moo gammiji tu' ka'm niidhat ge'kamtu'nda'.

¹³Ba' mi' dhir biix gui' nat ji'k tu'p tu duu gu Dios na bhammi ja'p jix chu jai'ch jix dhaam, gio ba' mu ja'p na ji'x oi'nga'n bhaan, gam mu ja'p suudai' chir, jup kai'ch am ip:

Gammijich moo tu' ka'm niidhat tu daanda' buiñor gux io'm Ge'kam na bhai' daa atookor ta'm gio dhi' nat ja'p ji buus na gux kii' kasnir nat jum makgirtak,

nam gu' gammiji pur ge'gerkam sia nar pai' dhuuk ka' git.

¹⁴Ba' gu maakob sasoi' nam biix xikoolh dhir guguuk mi' na pai' daa gux io'm Ge'kam jup kai'ch am ip:

—Pui' dho.

Gu' ba' gu maa'n oo'm daman maakob gui' nam biix xikoolh dhir daraa, na mit jax ja o'lhia ki'n guguu bhai' ji chu daani mit buiñor.

6

Na ba bhiibhi'spio'ka' guch Xoi'kam gu u'uan bhiibgixim

¹Ba' gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, maa'n kap xi bhi'spio' gui' ji' u'uan bhiibgixim na daa'. Ba' maadit gu maakob sasoi' jup jiñ chitda ge' ki'n, pix am nammi ja'p tu baapkichu'n:

—Pu kani muni ja'k xi chi tii'.

²Ba' na ñich mui' xi chi tii, maadit mu kiik gu maa'nkam jix chua kabai cha'm gaat ji dhaagit. Ba' maa'n xi kiix jamit gu kuruuu na bhaan jix maati' nat ba tu ma'iich nat tu kokdarak ja bui gui' nam jix bhaamki'ñ, gio ba' na bhaan jix maati' ka' ip na mi' dhir ja'p ja'k gammiji tu daam ba kiika'.

³Ba' nat jumai kap jup xi bhi'spio' gu u'uan bhiibgixim gui' ji' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, jup jiñ chitda ip jumai maadit gu maakob sasoi':

—Mi'ñi ja'k jup xi chi tii'.

⁴Ba' na ñich mui' xi chi tii, maadit mu ja'k jup kiik gu maa'nkam jix bi' kabai cha'm. Ba' maa'n xi maa mit gu tɔb kuxiir na bixxik dir jix mu'muk, gio ba' na mit xi chia na ja kokdhichdha' gu ja'tkam biix kap na ji'x oi'nga'n na pui' ja'k tu duñia' nam diilh pix

bhai' jim kokda', nam cham maa'n ñi'ook kap duuka'.

⁵Ba' nat pai' dhuuk jumai kap jup xi bhi'spio' gu u'uan bhiibgixim na ba' moo baik kap ba bhiibhi'spio'kix ka', jumai bhai'p ji ñio maadit gu maakob sasoi', jup jiñ chitda ip:

—Muni ja'k jup jup xi chi tigia'.

Ba' na ñich mu ja'k jup xi chi tii, jumai mu ja'k jup kiik gu maa'nkam jix chuk kabai cha'm ji ua'dat maa'n gui' na bhaan jix maati' ka' na ji'x jix bit ka' gu tu'. ⁶Ba' mi' irban nam pai' biix xikoolh dhir guguuk gu sasoi', bhai' ji chum ñio, jup tum kai'ch:

—Ya' dir ja'p ja'k gook kiilo pix ba aix ka' gu juun na ji'k mai'chia' gu maa'n tanoolh no't tu jua gu jaroi', piam baik kiilo gu tiriik. Pu'ñi ku pim ba' siamri cham xi buada' gu asait gio gu uubas baraa', na pim gu' pu'ñi cham tu' gammiji ge' bia'ka'.

⁷Ba' nat pai' dhuuk jumai kap jup xi bhi'spio' gu u'uan bhiibgixim gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, na ba' moo maakob kap ba bhiibhi'spio'kix ka', jumai bhai'p ji ñio gu maakob sasoi', jup jiñ chitda:

—Mi'ñi ja'k jup jup xi chi tigia'.

⁸Ba' aañ mu ja'k jup xi chi tii na pai' ja'k tuñ aagi'ñ. Mu kiik ip jumai gu maa'nkam jix uam kabai cha'm, Muuki' sap tii' gui' gu maa'nkam. Ba' dhi' jumaip oi'ñchu' gu maa'nkam na Tulhiñara' tii', na dhi' pix kat jup jum kai'ch mi' nam pai'm tulhiña' gatuuk gu ja'tkam. Ba' biix gook jup ja titda am nam sap ja kooda' gu ja'tkam nam ji'k daaxix mui' kap na ji'x oi'nga'n, nam pui' ja'k tu duñia' nam diilh pix bhaakui bhai' ji chi jigialhchuda' nam jax dhui pix ko'ya', gam jai' nam ua'mai, nam ja a'm jimiichdha' gu bhio'gi', gio jai' ko'kdai' ki'n, gam jai' nam ja jugioka' gu gampix kam sasoi' nam jix bhaa'mna'.

⁹Ba' nat jumai kap jup xi bhi'spio' gu u'uan bhiibgixim na ba' moox chamaam kap ba bhiibhi'spio'kix ka', mi sonpan gu sasoi' mimiñ'nikar na mi ja'p kiik, ba tii ñich nam mi'm maaxi'ñ gu ja i'ii'mda' gui' nam bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios na mit ja bhaamkidhak ja koi gu ja'tkam nam cham aa' nam tu a'gada'. ¹⁰Ba'p kai'ch am mi' ji gu'kat ge' ki'n:

—Aapi' Ge'kam Dios jich Gi'kora', nap joidham bixchu'x aichu'n gio nap joidham

jix uañ ki'n kiik, gam nap pui' tu kuugalhdha' jax no' pich ba tii, ¿paa duuk jum aaya' nap saak ja aagi'ndha' biix gu ja'tkam nam tu' jax buimik gu ja tutku' bhaan kup ba ja tulhiiñchuda' gui' na mit jich bhaamkidhak jich koi nach mu ja'p jum a'mkam ka tu a'gat gux bhai'm kai'chdham jum ñi'ook?

¹¹ Ba' biix ji'ma'n dhi' nam mi' guguuk sonpan gu sasoi' mimii'ñkar, xi ja tii' mit gu jajannulh joidham jix chooto, gio ba' nam jup ja titda nam sap ka xim ñiira' alhi'ch pix ba', nam biix bhammi' ka xi aaya' gui' na mit chakui ja koi, nam pui ka tu a'gichu' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios biix kap na ji'x oi'ñga'n nam ji'k daaxix nam pu'ñi ja kooda', na ba' mi' dhir pui' ba tu kuugalhdha' gu Dios nam jax kai'ch.

¹² Ba' nat pai' dhuuk jumai kap jup xi bli'spio' gu u'uan bhiibgixim, giilhim ge' bhai' ji chim tir, gio gu tanoollh bhai' pix ji chukuur, jix chuk bhai' pup daa, ja'p na gu jax chu'm jannulh no'x chukuum jix chuk, gio gu masaa'n jix bi'p jum duu ja'p na i'ñir. ¹³ Gio gu chiichia' nat mui' ji ii' mu ja'k oi'ñga'n bhaan, ja'p na jax gu iibhai'ñga'n gu iigix na giilhim mui' mu pix titronia' diirap no't jix io'm bhai' xi jib. ¹⁴ Gio gux dhaam pix cham pai' matgir, ja'pni pix jum duu na jax gu u'uan no't jotmoda' xim bhiib. Gio ba' nat giilhim jix io'm bhai' ji gi'ndoki gu oi'ñga'n, pix cham pai' matgir gu oi'dha' na mui' kap ka daraat na ji'x oi'ñga'n, gio gu a'lhich dippir na mu ja'p dir kax maaxich suudai' iraab. ¹⁵ Ba' gui' nam nai' ja'p daraa nam jir ge'gerkam na ji'x oi'ñga'n, ma jiboi'ññor jamit bha ja'p oi'dha' ta'm na jax chiichio', jai' bha ja'p na jax ti diidi' na mit bam o'ñichom, ja biim gu jaja'tkam tuk gam gu ja tujuandam tuk, pui' na jax gu ja ge'gerkam tuk gu ja sandaarui'x chuk, biix sia gui' nam jir jix chutumñigam, sia gui' nam jix io'm jix o'jo', gam sia gui' nam jir ja'ppix ja'tkam. ¹⁶ Ba'p ja titda am gu oi'dha' bhiji ja'p ji baapxich chiichio' gam bha ja'p na jax ti diidi':

—lam gor bhai' xi ia'lh jich a'm, xich ixchu' pim, na cham jich chigia' gui' nax io'm ge'kam ki'n daa bhammix dhaam, gio gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, na gu' giilhim jix bhaam jich bui. ¹⁷ Bam ai gu' na pai' dhuuk jich chulhiiñchuda' aach na chich cham mi' pui' jii na jax jix aa', gam

gu jai'. ¿Jaroo gip jix ñakoo' nax io'm jum tulhiiña'?

7

Na ba ja matgilhdha' gu Dios xijum gook oo'm daman maakob miil gu Israel kam ja'tkam nam mi' pui' jiiim na jax jix aa'

¹ Gio ba' moo mi' dhir ja'pni ñich jup ti tii, maakob sap gu noonbi'ñ gu Dios maakob kap guguuk am na ji'x oi'ñga'n, na mit pui' ja'k ja tiidak mu ja joot nam jix io'm ti jilhbichdha' biix kap na ji'x oi'ñga'n na ba' tum xichui'dha' biix na ji'k tu'x chu jai'ch biix kap, sia mu ja'p suudai' chir. ² Ba' jumai ja'pni jurnip dir ja'k mui'p ba jim gu nobii'ñ gu Dios ji ua'dat gui' na ki'n ja matgilhchu' gu Dios gui' nam ji'k kaichgida'. Ba' mui' xi ja jiñkai gu jai' noonbi'ñ nam mu ja'p guguuk maakob kap na ji'x oi'ñga'n, na mit ja chia nam tu xichui'dha' jibiilh ki'n biix kap na ji'x oi'ñga'n, jup ja titda:

³ —Chakui pim jix io'm ti jilhbichu'nda', nam gu' biix pu ko'ya' gui' nam ji'k tu dudua na ji'x oi'ñga'n, sia biix pum xichui'dha' gu tutua gam sai' gio gu suudai', nach gu' ka ja matgilhdha' gui' nam ji'k tu' ka'm niidhat mi' pui' tu kuugalhdhim na jax jix aa' guch G'kora'. Dai nach ka xi ja matgilhdha' na pim ba' moo mui' ba ti jilhbichdha'.

⁴ Ba' gu nobii'ñ gu Dios xi ja matgilh ja kokobtai' am gui' nam ji'k tu' ka'm nii'ñ gu Dios nam jir Israel kam ja'tkam, xijum gook oo'm daman maakob miil (144,000) ja matgilh. ⁵ Mambhiix daman gook miil ja matgilh gui' nam jir bopxi'ñ gu Judaa, gio gui' nam jir bopxi'ñ gu Rubeen ja'kbui' ip mambhiix daman gook miil, gio gui' nam jir bopxi'ñ gu Gaad mambhiix daman gook miil ip, ⁶ gio ba' gui' nam jup jir bopxi'ñ gu Aseer ja'kbui' mit jup ja matgilh mambhiix daman gook miil, gio ba' gui' nam jir bopxi'ñ gu Neptalii ja'kbui' mit jup ja matgilh mambhiix daman gook miil, gio gu bopxi'ñ gu Manasees mambhiix daman gook miil ip, ⁷ gio gui' nam jir bopxi'ñ gu Simeon mambhiix daman gook miil ip, gio ba' moo gui' nam Lebiip jir bopxi'ñ ja'kbui' mambhiix daman gook miil jamit jup ja matgilh, gio gui' nam jir bopxi'ñ gu Isakaar ja'kbui' mambhiix daman gook miil jamit jup ja matgilh, ⁸ gio ba' moo gui' nam ji'k jir bopxi'ñ gu Sabuloon ja'kbui' ip mambhiix

daman gook miil ip, gio ba' gui' nam jir bopxi'n gu Josee mambhix daman gook miil ip, gio ba' gui' nam jup jir bopxi'n gu Benjamiin ja'kbui' mit jup ja matgilh mambhix daman gook miil.

Gu Juan na baja tigia' mui' gu ja'tkam jix chooto ti ti' kam

⁹Ba' mi' dhir mui' mi' bam maax jamit gu ja'tkam cham daaxix kam, ja'pni biipi' dir na pai' daa gux io'm Ge'kam gio gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, pu cham jaroi' maat nam ji'k aix, pui' pix tu'ii' am. Biix kap dir mi' guguuk am gu ja'tkam na ji'x oi'nga'n kam, nam biix aixim tu'm tu'niok gam biix aixim tuutu'm. Jix io'm mui' dho ba' ji gu ja'tkam nam mi guguuk, nam pu cham ji'xdha' jaroi' ja tiimo' siat tii ma ja ja'kilh. Biix jix chooto ti ti' am, gio nam ji'ma'n ja daada' gu ko'kmarak jaaja'. ¹⁰Ba'p kai'ch am ge' ki'n:

ja'p moo ge'kam ki'n jix bhai' duu ji dhi Dios jich Gi'kora' na bhai' dhaa atookor ta'm nat jich uai' guch ua'tulhdhara',

nat gu' mu'joot dhi' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir na ba' pu'niich a'mkam jum makgirta' na ba' ki'n tu namkix ka' guch ua'tulhdhara'!

Gammijich jix bhai'ch chaatit tu daanda' bui'nor,

na gu'r jix bhai'kam.

¹¹Ba' gu mui' cham daaxix kam gu noonbi'n gu Dios nam biix xikoolh dhir guguuk mi' na pai' daa, gio mi' nam pai' biix xikoolh dhir daraa gu maa'n oo'm daman maakob gui' nam jir jagi'gir pa', gio gu maakob sasoi', ja o'lhia ki'n gu'kik bhai' ji chu daani mit bui'nor gu Dios na mi' daa irban. ¹²Jup kai'ch am:

Maaxik dhor pui' nam jax kai'ch dhich jaaduñ,

gammijich dho tu' ka'm niidhat ge'kam-tu'nda' dhi Dios jich Gi'kora' na ya' ge'kam ki'n daa,

na gu' maaxik jix io'm jir Ge'kam,

bixchu'x aichu'n na pu tu du'nia'.

Gammijich ge'kamtu'ndat taxchaabgi'nd-ha' sia nar pai' dhuuk ka' git.

Ja'pni tu tui'ka'.

¹³Ba' maadit gui' nam mi' biix xikoolh dhir daraa nam jir jagi'gir pa' jup jiin chitda:

—¿Jaroom da' dhi ja'tkam jix chooto ti ti' kam nam ya' guguuk? ¿Paam dir ja'k jiim?

¹⁴Ba' aai' jup titda:

—Cham ji nai' maat. No' pich mi' dhir iam jiin aai' jiin jaduun nap jix maat.

Ba' gui' xiñ aagi'n ip, jup jiin chitda:

—Jir di' am dho gui' nam giilhim jum tulhiinaimik mu ja'p oi'nga'n bhaan nam duduakat gu ja tutku' bhaan, gio nam gammiji pux biiñak kat bui'nor gu Dios siam jum tulhiin. Ba' xib yammi ja'k bap tu'ii' am jix bhai'm taatit, nat gu' biix dappaam tu ja uai' gu ja ua'tulhdhara' guch Xoi'kam, dhi' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, ki'n gu i'ra'n nat jaax bhaan gu kuruus, na mit gu' soi'm ilhdhak ti ji'iñ bui'nor. ¹⁵Ya' ji' bar di' nam pai' gammiji biima'n bap tui'ka' gu Dios joidham jix jijkim, ja'p ji buusnia' nam gammiji ya' pu ba tu juanda' na pai' tu chiopi' gu Dios. Dhi' ba' diilh ja buip tu't ja nuuka'nda'. ¹⁶Ya' dir ja'p ja'k cham pai' dhuuk kax bhio'n ka' am, ni nam cham pai' dhuuk ka tanook ka', ni gu tanoolh ku cham pai' dhuuk ja a'm ka tonnia', ba' cham pai'x chatoin kir kam tulhiina' am. ¹⁷Ba' xib ya' dir ja'p ja'k gammiji ya' pu ba oi'ñka' am jix bhai'm taatit, cham tu' bhaan jum tulhiinat ka suanda' am nam jax jum tulhiinaimik mu ja'p oi'nga'n bhaan, na gu' ya' gammijich bhai' tu tatda' bui'nor dhich Gi'kora', gio na gu' gammiji ja biim oirida' dhi' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, ja'p ji buusnia' na ja bipia'da' ja'p na kakasnir, gio na gammiji ja i'chu'nda' gux kii' suudai' nam ki'n gammijich bhai'm taat ka'.

8

Na jumai kap jup ba bhi'spioka' gu u'uan bhiibgixim guch Xoi'kam

¹Ba' nat pai' dhuuk jumai kap jup xi bhi'spio' gu u'uan bhiibgixim gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir na ba' ki'n biix ba bhiibhi'spio'kix ka' na ji'k kap bhiibhi'sap kat, pix cham tum ñio biix kap na ji'x jir jix dhaam, miikim pa' moo na cham tum ñiook.

²Ba' gux xijum gook gu noonbi'n gu Dios nam ja'pni biipi' dir guguuk mi' na pai' daa, xi ja maa mit ji'ma'n gu kukuichdhakar.

³Ja'xpix ba' moo jumai mi'p ba ai na pui'p jir nobii'n gu Dios alhi'ch kubhioñkar ji kusbiot nar jix uam totbikdam, ba' mi' ji kikbo sonpan gu ge' kubhioñkar na ja'p

tu'm na sasoi' mimii'nikar. Ba' ge' xi maa mit gui' na joidham uub na sap ba' kubhioñxidha' gu Dios bhaan gu kubhioñkar na mi' kiik ja'pni biipi' dir na pai' daa, maap xi bindai gui' na mit tu kubhioñxi gui' nam ti jii'gi'n buiñor guch Xoi'kam, na pui' ji buusan nam tu kubhioñxidhimik nam tu dañiimik buiñor tu' ka'm niidhat. ⁴Ba' nat pai' dhuuk bhai' ji chu kubhiona, silh mu ja'k bhii gu kuu'mxiga'n na pai' daa gu Dios, maap jum bindak gui' nam tu kubhioñxi'n guch Xoi'kam jii'gi'ndham. ⁵Mi' dhir ba' nat jax daa ip gio gu alhi'ch kubhioñkar, mi' xi suuduidhak gu tuupalh bhai' dhir bhaan gu ge' kubhioñkar mijimmi xi bua oi'nga'n bhaan. Ba' bhai' pu ji gi'ndoki gu oi'nga'n, gio na ge' tim tiroon ja'p na jax kai'chidha' gu duuk tirnidam.

Gu noonbi'n gu Dios nam ba tu kuichdha'

⁶Gu' ba' gux xijum gook noonbi'n gu Dios nam ji'ma'n ja daada' gu kukuichdhakar, jix kii' bam duu mit nam ba tu kuichdha'.

⁷Ba' nat pai' dhuuk maadit xi chu kuich, jix dhaam dir mui' pu ji ii' gu chia mu ja'p oi'nga'n bhaan, gio ba' gu tai ip binkam gu i'hir. Ba' pu mii alhi'ch gu dib'ir binkam gu tutua gam sai' na mi ja'p ka tu tuutit na ji'x pix aagix na ti miya'.

⁸Mi' dhir ba' nat pai' dhuuk jumaip xi chu kuich gu nobii'n gu Dios, maa'n jix dhaam dir mui' xi jibua mit ge' gui' na ja'p tu'm na oidha', dai na biix miimtu', silh mummu gi' irban gu ge' suudai'. Ba'x bi'p jum duu taak dir gu suudai' ja'p na i'hir na ji'x pix aagix na bi'lhia'. ⁹Ba' koi mit gu boptop gam gu jai' nam mi' ka tu oipot mi' nat ji'x bigiir gu suudai' na ji'k aagix nam ko'ya'. Gio gu ja'tkam nam mi ja'p ka oipot kaknub ta'm pui'p koi mit nam ji'k pix jup aagix, biix pu baap gu ja kaknub.

¹⁰Ba' nat pai' dhuuk jumaip xi chu kuich gu nobii'n gu Dios na ba' ki'n bar baik ka', jix dhaam dir mui' ji jigii maa'n gui' na ja'p tu'm na chi'ii', ba' mu ja'p gi' ji'kchi kap ge'ger jir a'kki'n na pai' mir gu suudai' gio mu ja'p na jax jir biipiatam, na ji'k kap aagix na gixia'. ¹¹Jix Xibu' sap ti' gui' gu chi'ii', ba' biix nat ji'k kap a'kki'n gi', jix xibu'p jum duu gu suudai'. Ba' mui' koi mit gu ja'tkam na mit ji'k ii' gui' gu suudai' na ji'k pix aagix nam ko'ya', nat ja maimtuda gu suudai' na gu' giilhim jix xibu'.

¹²Ba' nat pai' dhuuk jumaip xi chu kuich gu nobii'n gu Dios na ba' ki'n bar maakob ka', tii pup irban juugit nai' ji chuu gu tanoolh, gio gu masaa'n, gio ba' gu chi-ichia'. Cham tu'x bhai' ka tu tonni'n gu tanoolh, gio gu masaa'n palhiip pix ba tum masbagi'n gio gu chiichia', ba'x chukgam jup tum duu jai' kap na ji'k kap aagix na tum tukgamta', tataab ja'k gio tukaa' ja'k.

¹³Ba' maa'n gu bha'aa' bhammi ja'p ji dhøde' dat jix dhaam jup kai'ch ge' ki'n:

—Ja'p moo joi'ndam jum duña' am gu ja'tkam biix na ji'x oi'nga'n nam pai' dhuuk xi chu kuichdha' dhi baik noonbi'n gu Dios nam ka bi'iix nam tu kuichdha'.

9

¹Ba' nat pai' dhuuk jumaip xi chu kuich gu nobii'n gu Dios na ba' ki'n bar jix chamaam ka', maa'n jix dhaam dir mui' ji jigii gu chi'ii' mummu oi'nga'n bhaan, ba' xi maa mit gui' na ki'n jum kukpio'k mu na pai' ge' ti di' na cham pai' ju'. ²Ba' xi kupio' mi' dhir na pai' kiidha', giilhim ge' miji dir ji buus gu kuubhix iibhidham jix chuk jix kubha'biñ, ja'p na jax chu'm kuubhisda' gu ti'nrkar no' jaroi' bax chu mamaim. Ba' ja'xpix bhai' pix ji chim iika biix kap na ji'x oi'nga'n, nat gu' ba' taa'bi gu tanoolh gu kuubhix, na gu' giilhim jix chuk nat miji dir buus na pai' ge' ti di'. Sia gu jibiilhim cham tu' ka kii', nat gu' biix ba ia'n gu kuubhix.

³Ba' bhiji dir ja'p bhaan gu kuubhix bhai' ji bubua mit mui' gu sossoi, biix kap ba oipo am na ji'x oi'nga'n, dai nam pui'x io'm jup jix bhaa'mna' na jax gu nankasir. ⁴Pui' ja'k ja'iidak mu ja' joot jamit nam ja ki'mna' gu ja'tkam na ji'k cham daaxdhix ka' ja kokob-tai' am gui' na ki'n tu matgilhchu' na Dios na bhaan jix maati' nam gui' kaichu', gio nam cham jax ja' buada' gu tutua gam sai' na mi ja'p tu tuut, daipu' nam jax pix ja titda.

⁵Gio ba' moop ja' titda am ip nam sap cham tu' pu ja' koodaidha' gu ja'tkam nam ji'k ja ki'mna', ja'ppi dai nam ji'x pix bhaan jum tulhiina'. Ba' dhi' ji' nam ja'p tuutu'm na sossoi, bhai' ji ja ki'mna mit biix gu ja'tkam jix chamaam masaa'n juugit, pui' ja'k ti kiki' am na nankasir. ⁶Ba' na mit pai' dhuuk bhai' jim tulhii gu ja'tkam na mit bhai' ji ja ki'mna gu sossoi, mui' tiix aa' am nam ba ko'ya' git nam cham mi' pum tulhiindha', gu' ji nam gu' cham ko' siam chi moo jax

jum bua't tii muuki' dhaan, ja'p ji buus gu' nat mai' mii gu muuki' mi' dhir ja bui.

⁷Gu sossou ja'p tuutu'm am na gu kakbai, gio nam pui'x ja joiñi' nam nai' xi bapo' nam jax xim buada' gu kakbai pai' no'r jigialhi'. Dai nam biix ji'ma'n ja'p tu'm tu moom na ja'tkam, gio nam biix ji'ma'n ja tututu' gui' na ja'p tu'm na kuruun. ⁸Gu ja kuup ba'ja'xbui'r te'teb nam ji'x tu kuup gu u'uub, gu' ba' gu ja taatam ja'p tu'm ip na gu mabii'n gu taatmu'n. ⁹Biix kap na ji'x jir ja tutku' tu baapsatu' am gu ko'kmarak bapaiñum nam ki'n jum soo'mdhatu'. Ba' nam xi a'ngib ja'p tum kai'ch na jax no'm pai' dhir mui' mu boopo' gu kakbai ji ja tiibiopat gu kakret no't ba ji chum kokda. ¹⁰Gu' ba' gu ja bhaabhai ja'p tu'm na gu bhai'n gu naksir, kukgaram mi chuut gui' na ki'n ti kiki'. Dhi' ba' ki'n ja ki'mna mit gu ja'tkam jix chamaam masaa'n juugit. ¹¹Gu ja ge'kam tuk dhi sossou, Abadoon tii' gu ebreo ñi'ook ki'n, gu' ba' gu griago ñi'ook ki'n Apolion. Dhi' pix jir di' gui' na mu ja'k jup jir ge'kam na pai' giilhim ge' ti di'.

¹²Ja'pni ja'k tum bua, ku gu' gook ka bi'iix ji gu tulhiiñara' na ja a'm ka jimia' gu ja'tkam, cham tu' daipu'. Dhi' ki'n kia'pix maa'n ba jim.

¹³Gu' ba' nat pai' dhuuk xi chu kuich gu jumai nobii'n gu Dios na ka bi'iix, bhai' ji chum ñio bhai' dhir bhaan gu kubhioñkar nar jix uam totbikdam na mi' kiik ja'pni biipi' dir na pai' daa gu Dios, ¹⁴jup titda gu nobii'n gu Dios nat kia'pix tu kuich:

—Mi' dhir jap ja do'ñchora' gu maakob noonbi'n gu Dios nam mummu buupulh ge' akki'n na Eupraates ti tii'.

¹⁵Ba' gu nobii'n gu Dios mu jimii'k jup xi ja do'ñcho gu jai' noonbi'n nam mummu buupulh akjugii'n, nam sap ba' ba ja kooda' ji'kchi gu ja'tkam na ji'k aagix, nam gu' pu pu kai'ñkam mi' buupulh nam pu'ni tu duñia' na pai' dhuuk jum aaya' gu tanoolh gio gu oidha' na pui' tu kuugalhdha'. ¹⁶Ba' gu ja sandaarui'x chuk gook jix cha'tmam oo'm miyoones ja aa am nam aix, biix kakbai cha'm jiiim am.

¹⁷Biix ji'ma'n gu ja sandaarui'x chuk nam bha daraichu' kakbai cha'm, ji'ma'n ja baapsatu' am gu ko'kmarak bapaiñum nam ki'n jum soo'mdha', dai na ge' miimtu' ja'p na tai, taak dir jix chiidu'm maaxi'n, taak

dir ba'x uam. Gu' ba' gu ja kakbai' ja'p tu'm tu moom am na jax chu'm tu mo' gu mabi-i'n, ba' ja chiichiñ am dir busaak gu taix io'm jix choiñ kuubhix binkam. ¹⁸Ba' mui' ja koi mit gu ja'tkam ki'n gu tai nam ji'k pix aagix nam ja kooda'. ¹⁹Gu ja bhaabhai ba' ja'p tuutu'm na kooko', tu moom kukgaram dir na jax chu'm gu ko'. Dhi' ki'n jamit ba' mui'p ja ki'mna gu ja'tkam.

²⁰Ba' gui' na mit bii na mit cham koi ki'n gu tai na ja chiichiñ am dir busaak gu kakbai, gio na mit cham ja ki'mna, cham pai' iam soi' ba jim ilh jamit buiñor gu Dios sia kum jax ti ñii'n, pui' nam jax ba tu bua na jax cham kii' ka'm ñii'n. Jix io'm ba xi jii mit nam tu daan ja bui gu cham kiki' i'ii'mda' nam jir noonbi'n gu ja'ook, gam ja bui gu didios jum tiitgidam nax uam totbikdam ki'n jup duñiix, gam jai' gui' nax chooto totbik, gio jai' biix aixim tu'm, gio gam jai' gui' nar u'uux jup duiñxim nam pu cham tu oipo sia kum tii tu tooton, ni nam te'ke'e sia kum tii tu naanak, gio nam cham ñiiñia sia kum tii tu buupui, nam gu' pu cham tu' dudua, nam gu'r jup duñiixim pix. ²¹Gio ba' nam mui' ja bia'kat gu u'uub ja biim boppo, gio nam ti iixi'n, gam nam ja koo'n gu ja'tkam, gio ba' nam nai' tu jiboiñ.

10

Gu nobii'n gu Dios na ua'ka' gu u'uan

¹Ba' maa'n gu nobii'n gu Dios jix dhaam dir mui' ba jurnim mu ja'k oi'ñga'n bhaan joidham tibaa'n cha'm. Ge'kam kam tu-i'dhi' gui' gu nobii'n gu Dios, ki'oor biix xikoolh xi bhiichdhixchu' bha mo'r daam, gio gu buibs'a'n na ge' miimtu' ja'p na gu tanoolh, gio gu tootna'n pui' ip, ²maa'n daa'ñchu' gu u'uan silhñixim na bixxik dir mi chu ua'ñix. Ba' mummu ji kikbo oi'ñga'n bhaan, maap dir suudai' chir ti kiis gu kiñ' dir kam toona'n ki'n, gu o'nsop dir kam toona'n ba' dibii'r ta'm ti kiis. ³Ba' xi jiiñ ge' ki'n, ja'p tii na gu mabii'n no' ge' ki'n jiirok. Ba' mu pai' dhir bhai' ji chum ñio ge' ki'n gio nat tim tir, jix xijum gook tii na mit bha ñio maap maa'n jimdam. ⁴Ba' aañ ba ji chu ua'nak nam ji'k jax kai'ch gui' nam mu pai' dhir bha ñiok, gu' ji nat gu' jotmoda' bhai' ba tum ñio bhammi dir jix dhaam, jup jiiñ chitda:

—Dhi'p dai cham tu' u'uanda' nam jax kai'ch dhi' nam mu ñiok, diilh jap pix pui'x chu mat ka'.

⁵Ba' gu nobii'ñ gu Dios na mu kiik oi'ñ-ga'n bhaan, na maap dir suudai' chir ti kiisap, xi bami'i'ñdhak gu kii'n dir kam nobii'ñ ⁶jup kai'ch bhaankamu'n gui' na bijik dir pux jai'ch, gio na mi' dhir ja'p ja'k gammiji pux jai'ch ka', gam nat Jup tu duu biix na ji'k tu'x chu jai'ch:

—Ja'xbui' pix juugit ti ñira gu Dios, ⁷na gu' xib na pai' dhuuk xi chu kuichdha' dhi jumai nobii'ñ nat chakui tu kuich, biix pui' ba tu kuugalhdha' nat ji'k jax ja tiidak gui' nam bijik bhaankamu'n tu a'gimik biix kap na ji'x oi'ñga'n.

⁸Ba' gui' na bhammi dir bha tuñ a'gi'ñ jix dhaam, Jup jiñ chitda ip gio:

—Taañmir gu u'uan na daa' gu nobii'ñ gu Dios na mu kiik oi'ñga'n bhaan, na maap dir suudai' chir ti kiisap, ja'p jap tiida' nam makia'.

⁹Ba' aañ mu jimiiik bhai'p ba taan gu u'uan na daa', ba' gui'p jiñ chitda:

—Ya' dho, dai ji nap gu' bha jugia'. Joidham jix maikak ka' nap mui' ji jugia', irban dir gum book ba' bhai' jim maimtuda'.

¹⁰Ba' aañ bhai'p xi juu gu u'uan nat pai' dhuuk bhai' xiñ maa gu nobii'ñ gu Dios. Pui' dho joidham jix maikak ja'p na miibat na ñich mui' ji juu, nat pai' dhuuk irban dir jum gaam ji guñ book nat ba' giilhim bhai' jiñ maimtuda. ¹¹Ba' gui' na bhammi dir bha tuñ a'gi'ñ jix dhaam Jup jiñ chitda ip gio:

—Jum aa' nap giop ka tu a'gara' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, nap ja aagi'ñdha' biix gu ja'tkam na tu' jax dhuñia' gatuuk. Biix kap jap aaya' na ji'x oi'ñga'n, na gu' biix jum aa' nam pui' tu machia' na ji'k ja'tkam, sia nam jir jax chu'm, siam jir pa ja'k kam, piam siam jai' maakam tu ñiok, biix jap pui' tu ja a'gi'dha', sia gui' nam jir tē gē'gerkam.

11

Gu gook tujuandam tugi'ñ gu Dios

¹Ba' mikkat maa'n xiñ maa mit gu ju-paabdakar ja'p tu'm na tootkom, mi' dhir ba'p jiñ chitda am:

—Jupaabda' ap dhi' ki'n gu chiopga'n gu Dios gio gu sasoi' mimii'ñkar na bhaan tum

makgirxi'ñ gu Dios, gio ba' nap ja ja'kilhdha' gu ja'tkam nam ji'k aix nam mi chu daan irban dir. ²Dai mu ja'p diirap dir gu chiop jap cham jupaaba'nda', na gu' dhi' mi' dhir ja'p ja a'm bipio' gui' nam cham ti jii'gi'ñ aañ jiñ bui. Na gu' dhi' ja'p jir jum duukam nam biix tu' pix ja ilhdha' gui' nam ji'k ba ti jii'gi'ñdha' aañ jiñ bui baik oidha' daman taak juugit. ³Ba' aañ gook mu ja jootsa' guñ chujuandam tuk nam jiñ a'mkam tu ja a'gidha' guñ ñi'ook biix gu ja'tkam baik oidha' daman taak juugit. ⁴Gampai' pix tui'ñgida' am, jix xaasak ti tii'chgida' am na bhaan jix maati' ka' nam soi' pix jum ilhii'ñchu'nda'.

⁵Gui' ji' gook tujuandam tugi'ñ gu Dios, dhi' pix pui' ja'k jum maaxi'ñ am gu gook oliibos na ja'pni bii'p' dir tu't bhai' na pai' daa gu Dios, gio gu gook na bhaan jum tuttu gu kañdhiir. ⁶Ba' nat pai' dhuuk mu ja joot gu Dios gu gook tujuandam tugi'ñ nam tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam, cham ji'xdha' jax ja dooda mit gu ja'tkam sia kum tiix ja bhaamki'ñ, na gu' bixchu'x bhai' nam pu tu duñia', ja chiichiñ am dir busaak gu tai. Ba' jai' dhit nam tiix ja koodam, pu ja mii'ñ jamit. ⁷Siax bhai' na mit pui' tu duu nat cham duu'n baik oidha' daman taak na mit ji'x juugit tu ja a'gi' gu ja'tkam gu ñio'ki'ñ gu Dios na jax ja'k tu duñia' gatuuk, gio na mit i'ir Jup duu gu suudai', gio ba' na mit pui' ja'k tu duu nam bixchu' bhaan bhai' jim tulhiina' gu ja'tkam na mit ji'x juugit ilh. ⁸Gu' ba' nat pai' dhuuk jum ai na ji'x juugit daaxix nam tu a'ga', na mit biix kap ba tiimo nam tu a'gimik gu Dios ñio'ki'ñ, maa'n gu nobii'ñ gu ja'ook nax iibhidham tu'm miji dir buusnik na pai' gē' ti di' bhai' ji chu kokda ja bui, ja mai'chik pu ja koi. ⁹Mi' pix ja'p biit am ba'bhak sanoop, mi' irban gu gē' kiicham na Jerusalem ti tii', na mit pai' giiimik sissapa ip kuruu' ta'm guch Xoi'kam jano' na mu xi oilhimik, mi' na pai' ja'p ji buusan na gook ki'n ti tii': Sodooma gio ba' Ejipto, nam gu' pui' ja'k Jup tu jim gu mi' oi'ñkam Jerusalem na jax gu Sodooma kam gio gu Ejipto kam. ¹⁰Baik tanoolh daman taak mi' pu biit gu ja tutku' gu gook tujuandam tugi'ñ gu Dios. Biix na ji'k ja'tkam ja tii mit nam mi' pix ja'p ko'iix, sia gui' nam mik ja'k oi'dha', gio jai' gui' nam maakam tu ñiok. Biix kap dir na

ji'x oi'nga'n ja tii mit, ba' pu cham jaroim' guguux na ja yaaspa', mi' pix xi ja nii'n am, nam gu' tu' pix ja ilhii'n. ¹⁰ Dai na mit joidham jix bhai' bhai' jim ilh biix na ji'k ja'tkam na mit ba ja tii na mit ba koi gui' ji' gook tujuandam tugi'n gu Dios, pix am tum a'onbagi'n am biix ji'ma'n gux dha'ram namkim, nam gu' pui' xim aa' na mi' dhir ja'p ja'k joidham jix bhai' ba tu ja jimia', cham tu' bhaan kam tulhii'na' am, na mit gu' ba koi gui' nam pui' ja'k ka tu bua't. ¹¹ Ba' mi' dhir nat xim ai gu baik tanoolh daman taak, gu Dios giop ba ja dudua'n gu gook tujuandam tugi'n, ba baapam jamit mi' dhir nam pai' ka biitit. Ba' giilhim bhai' ji chooto'n jamit biix na ji'k ja'tkam na mit ba ja tii gu gook ja'tkam na mit giop ba dudua nam ka ko'iix kat. ¹² Ja'xpix bhammix dhaam dir mui' ba tum nio ge' ki'n, jup ja titda am gu gook tujuandam tugi'n gu Dios:
—Bhai' gor bi jiim.

Ba' gu gook tujuandam gamai'p ji chiitis jamit joidham tibaa'n cha'm na mit ba jii bhammi ja'k jix dhaam bui'nor gu Dios ja nii'nchudat biix gu ja'tkam nam jix ja bhaamki'n. ¹³ Ba' mi' dhir jix io'm bhai' ji gi'ndoki gu oi'nga'n na mit jax pix bhammi ji bhii'bi'n gu gook tujuandam tugi'n gu Dios, ba' ji'kchi ia'ri gu ba'bhak na ji'k daaxix na ia'lhia' gui' gu tanoolh, gio gu ja'tkam xijum gook miil jup koi mit nat ja tiim gu ba'bhak. Ba' gui' na mit ji'k bii, jix chotdonik ma tu daani mit bui'nor gu Dios nax dhaam jup tu'ii'.

¹⁴ Gook moo ba jim gu tulhii'nara', maa'n pix ba bii na pui' tum kuugalhdha'.

Na jumaip ba tu kuichda' gu nobii'n gu Dios nam ba' ki'n bar daipu' ka'

¹⁵ Ba' nat pai' dhuuk jumaip xi chu kuich gu nobii'n gu Dios nam ba' ki'n bar daipu' ka', mui' dhit bhai' ji chum nio ge' ki'n bhammi dir jix dhaam, jup kai'ch am:

Dhi Dios jich Gi'kora' biima'n guch Xoi'kam, biix kap bar ge'gerkam am na ji'x oi'nga'n, ba' gammiji pu bar ge'gerkam ka' am sia nar pai' dhuuk ka' git.

¹⁶ Ba' gu maa'n oo'm daman maakob gu ja'tkam nam jir jagi'gir pa', nam biix xikoolh dhir daraa mi' na pai' daa gu Dios, na mit jax ja o'lhia ki'n guguu, nai' ji mum-gia mit, diirap xi chu sissap gu ja moom,

bhai' ji chu daani mit bui'nor, ¹⁷ jup kai'ch am:

Taxchaab Dios jich Gi'kora' nap jix io'm jir ge'kam kat bixchu'x aichu'n nap pu tu du'nia',

gio nap bijik dir pux jai'ch na chakui jai'ch kat dhi oi'nga'n,

nap gu' aap biix kap bar ge'kam ba' xib na ji'x oi'nga'n gam sia nar pa ja'k.

¹⁸ Mui' jai' dhit gu ja'tkam na ji'x oi'nga'n nam cham ti jigi'n aap jum bui, tiix bhaak am nap biix kap bar ge'kam na ji'x oi'nga'n.

Ku ba' gu' nap gu' ba ja tulhii'chuda', ya' bar bhaan gu' nap pai' dhuuk ja aag-i'ndha' biix na ji'k ja'tkam nam tu' jax buimik nam dudua'kat ja tutku' bhaan,

no'm jix ki'p jum duukam jup tu buimik piam ku gu'x buam jum duukam.

Xib jap ba' ampix tu ja makia' gui' na tu' ja a'm bipio' gui' nam bijik jum a'mkam tu a'gimik gum ni'ook,

gio gui' nam jum a'mkam tu juanaimik, gam gui' na mit ti jii'ndhak mi' pui' jii nap jax jix aa'.

Gio gui' na mit ji'k cham tu' ka'm jum tii, pui'p jup ja makia' na tu' ja a'm jup bipio', siam chi moor jix chutum'ngam piam siam cham tu' bia'.

Sia ja makia' ap na tu' ja a'm bipio' gui' nam tu ko'ktulhdhimik biix kap na ji'x oi'nga'n.

¹⁹ Ba' ja'xpix bhai' jim kupio' gu ki'ngob bhai' na pai' tu chiopi' gu Dios. Ba' nañ mui' xi chi nii'n, bhijimmi pix daa irban dir gux xidhuu kam kaaja. Ba' mi' dhir ge' bhai' ji chim tir, gio nat bhai' ji gi'ndoki gu oi'nga'n, gam nat bhai' ji ii' gu chia.

12

Gu Juan na ba tigia' gu ubii gio gu ja'ook na ja'p tu'm tu tuuku' na gu tirook

¹ Ba' mi' dhir maa'n bhammi ja'p bam maax jix dhaam gu ubii ji chi'kat maa'n gu jannull na ge' tanoor, ja'p na ji'x tu tonni'n gu tanoolh, maa'n xi kiis gu kuruuun na mambhiix daman gook bha daraa gu chiichia', amuub bitaa'n ja'p ba' daa gu masaa'n na pai' kiik gu ubii. ² Jir alhi'ch kiikam ji gu' gu ubii, ba' mi' dhir ge' ki'n bhai' ji saraa nat bhai' jix chu ko'kor nat bam ai na pai' dhuuk tigia' gu alhii na

bia'. ³ Ba' ja'xpix ja'p ja'k jup bam maax gu ja'ook, dai na giilhim iħhidham tu'm gu tukga'n, ja'p tu'm na tirook dai na ge' gio nax bi', xijum gook tu moom, mambħix ba' tu a'aa', ba' biix na ji'k moomoram ji'ma'n ja tututu' gu kukrun. ⁴ Mi' dħir ba' gu bhai'n ki'n ja gibio'rak xi ja ii'ñxich mui' gu chiichia' na bha ja'p daraa na ji'k pix aagix, mummu ja'k xi ja iabu oi'nga'n bhaan. Mi' dħir ba' mui' ji ai mu ja'k na pai' gu ubii na kia'pix ba duuar alhii ki'n, na sap ba' mi' pu jugioka' gu maraa'n na jax maaxilhia'. ⁵ Gu alhii nat tii gu ubii, jir chio'ñ. Dħi' sap ba'r ja ge'kam tuk ka' gu ja'tkam biix na ji'x oi'nga'n, nax oo' ki'n ja silhka'nda' ki'n gu baiñum oxia. Ba' moo jano' nat jax maaxir gu alhii mi' dħir pum bhiiħ baasi'n ja'k jix dhaam buiñor gu Dios, nam bhammi ja'k ge'kam ki'n daasa'. ⁶ Diiħ mi' pup bii gu ubii, di'ii'n gu alhii. Ba' mai' ba mii mu ja'p gampix na pai' cham jaroi' oiri na ba' cham jaroi' jax dhooda', silh pu bhii mummu maa'n kap na pai' tu aagi'ñ gu Dios na aaya', nat gu' pu pui' ja'k ba duu biipi' dir nam gu mi' oi'ñkam ka tu maakda' gu koi' na ki'n duaka' baik oi'dha' daman taak juugit.

⁷ Ba' gatuuk jup ma jigi'alhich bhammix dhaam, gu nobii'ñ gu Dios nar ja ge'kam tuk gu jai' noonbi'ñ na Migial tii', ma tu kokda ja biim gu sandaarui'x chugi'ñ buiñor gu ja'ook na ja'p tu'm tu tuuku' na gu tirook. Gu ja'ook tiix io'm tu kokda ja biim gu noonbi'ñ na ilhdhat na moo ja mai'chia' git gu noonbi'ñ gu Dios. ⁸ Gu' ji nat gu' cham tu' jax ji dhuu, tu' pix dooda mit, ba' pu mai' ardi mit bhammi dir jix dhaam. ⁹ Mu ja'k jamit xi ardi oi'nga'n bhaan binkam gu noonbi'ñ, ba' xib biix kap na ji'x oi'nga'n oirit ja iatgi'ñ gu ja'tkam. Dħi' pix jir di' gu ko' na bijik dir pu jai'ch nat dir dħi oi'nga'n jup jum duu, na gook ki'n tii': Ja'ook gio ba' Dħiatur.

¹⁰ Ba' mikkat bhammi dir jix dhaam bhai' ba tum ñio ge' ki'n, jup tum kai'ch:

—Xib ba' ya' bam ai na pai' dhuuk saak jix ja joi'ndai gu Dios tu ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam na ji'x oi'nga'n. Biix kap bar ge'kam ba' xib gu Dios ja bui gu ja'tkam, nat gu' guch Xoi'kam pui' ba tu kuugalh nat jax tiidak mu joot mu oi'nga'n bhaan, mai' ba ardi gu' gu ja'ook na

ya' mĩmrar ka ja iattulhi'ñdha' gu ja'tkam, gammiji ya' kiika' kia' na ja iattulhi'ñchu'n-da' buiñor gu Dios jich Gi'kora'. ¹¹ Xib na mit gu' mai' ba ardi, ba' ya' dir ja'p ja'k cham ka bhaai' ka' na jax ja iattulhdha' gu ja'ook dhich jaaduñ, nat gu' ba tu ja namkix gu ja ua'tulhdhara' guch Xoi'kam gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, jano' nat jaax gu i'ra'n bhaan gu kuruus na ba' pu'ñi duuji biix dappaam tu ja uañdhix ka' gu ja ua'tulhdhara'. Ba' cham jax ka ja dooda' xib gu ja'ook, nam gu' dħi' ba kaichu' guch Xoi'kam. Pui' ku ba' na mit pai' dhuuk ti jii'ñ buiñor, mi' dħir nai'p ji jii mit na mit tu ja a'gidham gu jai' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios cham tu' bhaan ji chotdonik sia mit chi ja bhaamkidhak ja koi, nam gu' biix ja jujur ki'n bax biĩñak buiñor guch Xoi'kam. ¹² Ba' aapi'm na pim ji'k ya ja'p tu oi'dha'x dhaam, ge'kam ki'n japim jix bhai' pix bam taat ka' na mit ya' ba ai dhich jaaduñ na mit mi' pui' jii na jax jix aa' guch Gi'kora' nam jich biim ba oi'ñka'. Dai aapi'm na pim ji'k mu ja'p jup tu'ii' biix kap na ji'x oi'nga'n dho gi gu' ge'kam ki'n jix buam jum aa'nda' ji, na gu'x io'm jam tulhiĩñchuda' gu ja'ook biix aixim bhaan nat ya' dir miji xi mii, sia aapi'm na pim ji'k mu ja'p oipo suudai' dhaam kaknub ta'm, gam na jam iatgidhai mu ja'k jam bhiiħdha' na pai'x io'm jum tulhiĩña' dħilħ, na gu'x maat na bar mia'n nam pai' dhuuk daagii tulhiĩñchuda'.

¹³ Ba' na mit pai' dhuuk mu ja'k xi ardi gu ja'ook na ja'p tu'm na tirook oi'nga'n bhaan, mu øek bax mu'aam gu ubii gui' nat kia'pix tii gu alhii, na gu' giilhim jix bhaamtu'. Gu' ji nat gu' jimiññor gu ubii, gu ja'ook ba' gatuuk dir mui'p ji ardi. ¹⁴ Ba' gu Dios xi a'ngatuda' gu ubii ja'p tu'm na gu bha'aa' gu a'nga'n na sap ba' de'ji nakga' gu ja'ook, gio na ba' jotmoda' aaya' mummu gampix nat pai' joot nam o'ñcho' baik oidha' daman taak juugit, na ba' cham mu'aa' gu ja'ook. ¹⁵ Ba' gu ja'ook chiiñ'ram dir mui' xi nua ge' gu suudai' na sap ba' bi'ñña' git gu ubii nax mu'aam, ¹⁶ gu' ji nat gu' gu dħiħr jotmoda' xim kupio' na mui' ba mĩħiim gu suudai' mu na pai' gu ubii, miji ja'k pix ji baap gu suudai' dħiħr bita', pix cham pai' matgir, pu cham jax dhooda'. ¹⁷ Giilhim tiix bhaam ji gu' gu ja'ook buiñor gu ubii nat cham jax

dhooda. Ba' gatuuk na mit pai' xi mui'dha gu bipsalhi'n gu ubii, bhai' ji chu kokda ja bui. Gu bipsalhi'n gu ubii, dhi' pix kat jup jum kai'ch am gui' nam ji'k ti jii'n'dhat buiñor guch Xoi'kam mi' pui' ba jiiim na jax jix aa' gu Dios, gio nam gammijix biiñak buiñor. ¹⁸Ba' gu ja'ook na ja'p tu'm na gu tirook, mi' pix ji kikbu ju'ndharam gu g'e' suudai'.

13

Gu gook noonbi'n gu ja'ook nam pui'x iibhidham tuutu'm jup tu tutku'

¹Ba' mikkat maa'n mi'ji dir ba ji buus suudai' iraab gui' nar nobii'n gu ja'ook, pui' iibhidham tu'm jup tu tuuku', xijum gook jup tu moom, mambhiix ba' tu a'aa'. Ba' biix ji'ma'n ka'm gu a'ga'n ja tuttutu' gu kukrun, bha moomoram ba' mui' bha ua'niixchu' gu niinio'k na jax ja'k cham kii' ka'm nii'n gu Dios. ²Gu tukga'n gui' ji' nobii'n gu ja'ook nat mi'ji dir ji buus suudai' iraab, ja'p tu'm na di'nbalh, gu tootna'n ba' ja'p tu'm ip na gu booji gu tootna'n, gu chiñii'n ba' ja'p tu'm na gu mabii'n gu chiñii'n. Gu' ba' gu ja'ook gui' na ja'p tu'm jup tu tuuku' na gu tirook, g'e'kam ki'n ba dai' gui' ji' nat mi'ji dir buus suudai' iraab nar nobii'n, na sap ba' ja'xbui'p bar g'e'kam ka' na diilh, gam na bixchu'x aichu'n na pu tu duñia'. ³Gu' ji na gu' panaas ja'p tu'ii' na maa'n muukixchu' gu ma'oo'n gui' ji' nobii'n gu ja'ook, panaas kux io'm jix ko'ktolhdhix, cham ji'xdha' ka dodhia' kam tu'ii', gu' ji nat gu' mi' jotmoda' bhai' ji dhua cham jum ilhdham. Ba' biix gu ja'tkam na ji'x oi'nga'n na mit ti' nat ba dua gu ma'oo'n gui' nar nobii'n gu ja'ook, joidham jix bhai'm ilhdhak mu ja'k ji kai mit. ⁴Ba' dai nam ba tu daanda' buiñor gu ja'ook gui' na ja'p tu'm tu tuuku' na gu tirook dai na g'e', nam gu' biix ba kaichu' gui' na mia'n jir nobii'n nat pu pu kai'nikam g'e'kam ki'n dai na ba' pu'ni ja iatgidhai biix gu ja'tkam ja chiñia' nam tu dañia' buiñor. Tu daanda' am ba' gu ja'tkam buiñor gu ja'ook gio buiñor gu nobii'n jup xi kai'chit:

—ja'p moo tu' silhkam jir g'e'kam ji dhi' nach jaroi' kaichgit ba tu daan buiñor! Cham ji'xdha' jaroi' jax dhooda' sia pik jax ka' git, na gu' cham tu' jumaip jai'ch na ja'xbui'p jir g'e'kam na dhi'.

⁵Ba' gui' ji' nar nobii'n gu ja'ook jup ja titda biix gu ja'tkam na sap dhi'r di' gu Dios, na gu' pu'ni ja'k aagi'n diilh gu ja'ook. Ba' biix ja daam kiikat gu ja'tkam na ji'x oi'nga'n baik oidha' daman taak juugit. Jup titda ip gu ja'ook na sap biix aixim ai'chuxdha' gu Dios na jax cham kii' ka'm nii'n. ⁶Ba' pui'p duu gu nobii'n gu ja'ook nat jax chia, jix bhaamut bhai' ji a'ga gu Dios, biix aixim ba ai'chuxi'n na jax cham kii' ka'm nii'n ja bindat sia gu noonbi'n nam bhammi ja'p jup tu'ii'x dhaam. ⁷Gio ba' nat bhai' ji ja tulhiiñchuda gui' nam ji'k ti jii'gi'n buiñor guch Xoi'kam, nat gu' sia dhi' pu'ni ja'k chia gu ja'ook na tu duñia'. Ba' ji'kchi ja koi nam ji'k kaichgit gu Dios, na gu'x aa' nam dai gui' kaichgida'. Biix ja daam kiika' na ji'k ja'tkam, sia nam jir pa ja'k kam, piam siam jai' maakam tu niok. ⁸Ba' biix kap na ji'x oi'nga'n gu ja'tkam ba tu daan am buiñor gu nobii'n gu ja'ook nat ji'k pu cham ja dai gu Dios jix io'm bijik dir na ba' moo dhi oi'nga'n jup ba jai'chdhihha', bhaan gu u'uan nam pai' daaxix nam ji'k bhammi aaya'x dhaam, nam pai' gammijix jijikgim bap tui'ka', na pai' ja daasaim xib gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir nam ji'k ti jii'ndhim buiñor.

⁹Gu jaroi' no'x aa' na biix jix mat ka' gu niio'ki'n gu Dios, jum aa' na biix mo'ram baapsa' mi' na pai' ja'pnim kai'ch: ¹⁰“Biix gui' nam ji'k daaxix nam ja da'ngii ja kupa', pui' ja dooda' am, gio gui' nam ji'k jup daaxix nam t'e'teb kukxir ki'n ja kooda', pui'm jup ja dooda', ba aagix am nam jaroi' pui' ja dooda'. Dhi' ba' bhaan matgilhia' na jaroi' moo tu' silhkam biix juraa'n ki'n jix biiñak buiñor gu Dios, no'm moo pui' nam jax bax biiñak buiñor siam jax ja bua.”

¹¹Ba' ja'xpix jumai ja'p dir ja'k dibiir bita' bhai'p ji buus gu nobii'n gu ja'ook na pui' iibhidham tu'm ip gu tukga'n, gook tu a'aa' ja'p tu'm na gu kasnir gu a'ga'n, pui' ja'k tu niok na diilh gu ja'ook na ja'p tu'm tu tuuku' na gu tirook. ¹²Ja'xbui' g'e'kam ki'n jup daaxix na gu jumai nobii'n gu ja'ook nax xijum gook tu moom. Biix kap ja daam jup ba kiik gu ja'tkam na ji'x oi'nga'n, ja chia nam sap tu daanda' buiñor gu jumai nobii'n gu ja'ook nax xijum gook tu moom, gui' nat kia'pix dua gu ma'oo'n na ka muukix kat maa'n, sia ku gu' cham ji'xdha' ka dodhia'

kam tu't. ¹³ Gio na joidham jix bhai'm duukam xip tu bua ja nii'ñichudat biix na ji'k ja'tkam, tai bhammi dir ja'p jix dhaam bhai' ji ii'ñixchu'n. ¹⁴ Ba' na mit tii biix gu ja'tkam na ji'x oi'nga'n na joidham bixchu'x aichu'n na pu tu duñaia' nam tu' cham ilhii'n, biix jix bhai'm ilhdhak mu ja'k jup ji kai mit, nat gu' dhi' ki'n ba ja iatgi. Ba' mi' dhir dai nat ba ja chia nam sap jup duñaia' gui' na pui'p tu'm ka' na gu jumai nobii'n gu ja'ook nax xijum gook tu moom, gui' na mit tii sii tēb kuxiir ki'n, gu' ji nat gu' cham tu' muu. ¹⁵ Ba' na mit pai' dhuuk tiimo na mit jup duu, gu nobii'n gu ja'ook gui' nat tu chia nam jup duñaia', xi dhua'n gup duñiixim na sap ba' diihl ba tu oirida' gio na tu ñiokda'. Ja chia ba' biix gu ja'tkam nam sap tu' ka'm niidhat tu daanda' buiñor gup duñiixim. Ba' gui' nam ji'k cham aa' nam tu dañaia' buiñor, pu biix ja koi. ¹⁶ Gio nat ja chia nam sap jum matgilhaha' biix na ji'k ja'tkam ja kokobtai' am piam gu kii'n dir kam ja noonob am, na bhaan jix maati' ka' nam buiñor jup tui'd-hi' gu ja'ook. Biix jamit ba'm matgilh gu ja'tkam na ji'x oi'nga'n, pui' na jax gui' nam jir jix chutumñigam gio gui' na cham, sia gui' nam jir tujuandam gio gui' na ji'k cham, gam biix gu a'aalham nam kia'pix maaxilhim, gio gui' nam jix io'm bar jagi'gir. ¹⁷ Ba' pu cham bhaai' nam tu saba'da' gio nam tu ga'ra' gui' nam ji'k cham bha daaxdhix ja kokobtai' am gui' na bhaan jix maati' nam buiñor jup tui'dhi' gu ja'ook piam na ji'k ja'kilhi'n bia', nam gu' ja o'bhagi'n. ¹⁸ Ya' ba' moox io'm matda' jum aa' gio na pim jix bhai' xim ga'ngada' na pim ba' machia' na jax chii' gui' na iibhidham tu'm bhaan dhi'ni ja'kilhi'n na ya'ni daa: Xijum maa'n jix cha'tmam oo'm daman baik oo'm xijum maa'n (666). Dhi' pim ba' bhaan machia'. Ku gu' na jax chii'ka', jir pu chu'm ka' ji nam jax chii' gu ya ja'p kam ja'tkam.

14

Nam ba laala'nda' gux xijum gook jix cha'tmam oo'm daman maakob miil gu ja'tkam nam ti jigi'n buiñor guch Xoi'kam

¹ Ba' gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, bhammi kii'k ge' oidha' ta'm na pai' Sion ti tii' ja biim xijum gook jix cha'tmam oo'm daman maakob miil (144,000) gu ja'tkam. Biix ji'ma'n bha ua'ñix ja kokobtai'

am na jax chii' gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir gio na jax chii' gu Dios. ² Ba' ja'xpix ge' ki'n bhai' ji chim tir bha ja'p jix dhaam, ja'p tum kai'ch na jax no' tiroon gu duuk, piam pai' no' ge' mir gu suudai', gio ba' na jax jup tum kai'chdha' no'm pai' tu sab mui' dhit gu sasabdam kikchar ki'n. ³ Ba' gu mui' ja'tkam nam bhai' guguuk biima'n gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, laala'n am maa'n gu xibkam alabaa'n mi' ji gu'kat ja'pni biipi' dir na pai' daa gux io'm Ge'kam, nam pai' biix xikoolh dhir daraa gu ja'tkam nam jir jagi'gir pa' gio gu maakob sasoi'. Ku gu' cham bhai' ji na jaro' machia' dhi' dhi alabaa'n, daipu' gux xijum gook jix cha'tmam oo'm daman maakob miil na mit mi' pui' jii na jax jix aa' guch Xoi'kam nam duduakat gu ja tutku' bhaan, ⁴ nam cham tu' biix aixim tu buimik na jax cham kii' ka'm nii'n gu Dios, ni nam cham tu' mui'x bhai' ja titdaimik ja biim boppimik gu u'uub, dai ji nam tu' ka'm niidhat mi' pui' jii mit na jax jix aa' gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir. Ja'p ji buus na mit jum makgirta buiñor gu Dios nat pai' dhuuk ja tulhiñichudak ja koi gu ja'ook. ⁵ Cham pai' dhuuk tu' bhaan jum ua'tulhdhak jamit, ni na mit cham pai' dhuuk iatda' tu a'gak.

Gu baik noonbi'n gu Dios nam ba tu a'ga' bhaankamu'n

⁶ Ba' maa'n gu nobii'n gu Dios bhammi ja'p dede' irban gux dhaam, jir di' pix gui' na biix kap na ji'x oi'nga'n tu ja a'gi'n gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam. Biix na ji'k ja'tkam tu ja a'gi'n, siam jai' maakam tu ñiok, piam sia kum jir jax chu'm, gam sia kum jir pa ja'k kam. ⁷ Jup kai'ch ge' ki'n:

—Tu' ka'm japim niidhat ge'kamtu'nda' gu Dios, na gu'x io'm jir ge'kam. Xib ya' bam ai na pai' dhuuk saak ja aagi'ñidha' gu ja'tkam nam tu' jax buimik nam duduakat gu ja tutku' bhaan. Dhi' pix jir di' gui' nat jup duu dhi oi'nga'n gio dhix dhaam, gio gu suudai' na mu ja'p suusu'n mui' kap.

⁸ Gio ba' moo mi' dhir jumai bhai'p ji ñio gu nobii'n gu Dios, jup kai'ch ip:

—Xib dho gi ba' am xi ko'ya' am ji gu Babiloonia oi'nikam, na mit pai' dhir pui' ja mamtux biix gu ja'tkam na ji'x oi'nga'n nam jax ja'k ge'kam ki'n jum ua'tulhdha', gam nam jax ja'k daanda' gu didios jum

tītīgdam jup duñiixim nam jax ja'k tu jim diiħ. Ja'p ji buus na mit ja i'iich gu biin nam ki'n jum ua'tulhdha' buiñor gu Dios.

⁹Mi' dhir ba' moo jumai bhai'p ji ñio gu nobii'ñ gu Dios na ba' ki'n bar baikim ka', jup kai'ch ip gē' ki'n:

—Gu jaroi' no't tu daani buiñor gu ja'ook na ja'p tu'm tu tuuku' na gu tirook, gio gup duñiixim na pui'p tu'm, gam no't jum matgilh bha kobtagi'ñ piam gu kii'n dir kam nobi'ram na bhaan jix maati' na ba kaichu' gu ja'ook, ¹⁰am ti'ñchoka' nax io'm tulhiiñchuda' gu Dios mu na pai' miim gu tai nax io'm jix choiñ ja nii'ñchudat biix na ji'k noonbi'ñ gio gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, ja'p ji buusnia' na ja i'chdha' gui' nax io'm jix xibu' nax maimda'. ¹¹Mi'm ba' pu miijidha' gammiji sia nar pai' dhuuk ka' git, na gu' cham pai' dhuuk tukia' gu tai, nam gu' gē'kam ki'n cham am bua no' mit jax dhuuk tu daani buiñor gu ja'ook, gio gui' nar jup duñiixim na pui'p tu'm, gio no' mit jum matgilh na bhaan jix maati' ka' nam gui' ba kaichu'. ¹²Ba' gui' nam ji'k ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, jum aa' nam nakga' siat pu'ñix io'm bhai' ji ja tulhiiñchuda gu ja'ook, dai nam mi' pui' xi chu kuugalhdhidha' pix na jax jix aa' gu Dios. Dhi' ba' bhaan ba matgilhia' nam silhkam biix ja jujur ki'n jix biinak buiñor guch Xoi'kam.

¹³Mikkat ba' moo bhammix dhaam dir bhai' ba tuñ a'gi mit, jup jiñ chitda am:

—Ja'pni ja'k jap mi'p xi chu daasa' u'uan ta'm: “ja'p moo joidham jix bhai' ba tu ja jimia' gui' nam ji'k ti jii'ñdhai ko'ya' buiñor guch Xoi'kam!” Ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' jup kai'ch ip: “Jøe' dho. Cham pai' dhuuk magooñi' ja a'm ka jimia', nam gu' cham pai' dhuuk ka tu juana', ni nam tu' bhaan kam tulhiiña', dai nam gammijix jii'kgim bap tui'ka'. Dhi' ba'r ja mai'chik ka' nam jix bhai'm duukam jup tu buimii bhaankamu'ñ gu Dios.”

Na ba tum oraa' biix kap na ji'x oi'ñga'n

¹⁴Ba' mi' dhir biix dhi' pui', maa'n gu maa'nkam bha ja'p daa joidham jix chua tibaa'ñ cha'm, kuruun maa'n xi kiis nar jix uam totbikdam, gio ba' juus maa'n jup xi dhaa' joidham jix mu'uuk. ¹⁵Ba' maadit gu nobii'ñ gu Dios bhiji dir buusnik na pai' tu chiopi' gu Dios jup titda gē' ki'n gu maa'nkam na bhammi daa tibaa'ñ cha'm:

—Ba kabka ba' xib gu tiriik mu ja'p oi'ñga'n bhaan. Bar am nap ti bhiji ki'n dhim juus ba tu kaipga'. Bar bhaan gu' na pai' dhuuk tim bhii.

¹⁶Ba' gui' na bhai' daa tibaa'ñ cha'm nat jax pui'p ti kai, ba ti bhiim gu tiriik mu ja'p oi'ñga'n bhaan. Biix kap ti bhii na ji'k kap ti ix.

¹⁷Mikkat ba' moo jumai bhiji dir jup ji buus chiop gu nobii'ñ gu Dios, pui' juus jup xi dhaa'ñchu' joidham jix mu'uuk.

¹⁸Gio ba' moo jumai bhai' dhir jup ji buus bhaan gu kubhioñkar na ja'p tu'm na sasoi' mimi'ñkar, na pui' ja'k gē'kam ki'n daaxix na miidha' sia tu' na pix. Ba'p titda gē' ki'n gu jumai nobii'ñ gu Dios na ua' gu juus:

—Ba ti i'kmira'p ba' xib gu uubas mu ja'p na ti ix biix kap na ji'x oi'ñga'n ki'n dhim juus nap daa'. Bar am gu' na pai' dhuuk jum u', na gu' bax bhai.

¹⁹Ba' gu nobii'ñ gu Dios nat jax pui'p ti kai, xi miñ nat ti i'kim gu uubas mu ja'p oi'ñga'n bhaan, biix i'kik mu xi iicha bhaan gu gē' na bhaan jum baki' gu barga'n gu uubas na mi ja'p kiik nam ba' bakii'ñña'. Dhi' gu ja'tkam kat jup jum kai'ch nam pui' ji buan na gu uubas, ba' na pai' dhuuk jix io'm ja tulhiiñchuda' gu Dios, ja'p ji buusnia' na ba ja bakii'ñña'. ²⁰Ba' nat pai' dhuuk xim baki' gu uubas nat mi' iicha gu nobii'ñ gu Dios gui' na bhaan jum baki' na mu ja'p kiik ju'ñdharan gu gē' kiicham, i'hir pix bhai' ji miñ gu barga'n, giilhim gē'p jum duu, bhammi ja'p xi juu ja chiichiñ am gu kakbai nam mi ja'p guguuk, gio nat mik ja'p juugit miñ, chi ji'k baik simaan ki'n jum a'ji gu pui' nañ jimda'.

15

Gux xijum gook noonbi'ñ gu Dios nam ba ja tulhiiñchuda' biix aixim bhaan gu ja'tkam biix kap na ji'x oi'ñga'n

¹Gio ba' moop ja tii ñich xijum gook gu noonbi'ñ gu Dios nam pui' ja'k tu'm ki'n dalhxix biix ji'ma'n nam biix aixim bhaan ja tulhiiñchuda' gu ja'tkam biix kap na ji'x oi'ñga'n bhaankamu'ñ gu Dios, na ba' moo bar daipu' ka'.

²Gu' ba' gu suudai' mi ja'p jup suu'n gē', joidham jix kii'x uañ, dai na biina' gui' na gē' miim ja'p na tai. Mi ja'p gai dhir dhi gē' suudai'm ba' guguuk ji'kchi gu

ja'tkam ji chu daa'ngit gu ja kikchar. Jir di' am gui' na mit ma'iich gu ja'ook nax iibhidham tu'm tu tuuku', gio gup duñiixim na pui'p tu'm, na mit cham tu'm matgilil ja kokobtai' am, gio na mit cham tu' daani buiñor sia tii pup ja chiñiimi. ³Ba' mi' ji gu'kat laala'n am maa'n gu alabaa'n gui' na jax chu'm laala'nda' bijik gu Moisees gui' na bhaankamu'n tu a'gmik gu Dios, gio na jax chu'm jup laala'nda' gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir jano' na ya' xi oilhimik, nap jum kai'ch:

jJa'p moo tu' silhkam jix io'm jir ge'kam ap ji bak jich Gi'kora',

gio nap bixchu'x aichu'n nap pu tu duña' jix bhai'm duukam gio ge'ger jup jum duu'nkam!

Bixx kap jir ge'kam ap na ji'x oi'nga'n, gio nap bixx kap ja silhka'n gu ja'tkam nap jax pix jix aa' aap diilil.

⁴Bixx pix gu ja'tkam tu' ka'm jum niidhat tu daan am aap jum bui Dios jich Gi'kora',

na gu' dai aap nap jix io'm jix uañ ki'n kiikat jix io'm jir ge'kam.

Bixx na ji'k ja'tkam tu' ka'm jum tiigii tu daña' am aap jum bui,

nam gu' ba machia' nap aap joidham jir jix bhai'kam kat jix bhai' ja silhka'n gui' nam bam kaichu'.

⁵Ba' ja'xpix bhai' jim kupio' gu chiopga'n gu Dios na bhammi kiik jix dhaam, bhai' na pai'x io'm jix chu xidhuu. ⁶Ba' bhiji dir bhai' ji bubua mit xijum gook gu noonbi'n gu Dios nam pu chu'm ki'n dalhxix nam ja tulhiinchuda' gu ja'tkam bixx aixim bhaan bixx kap na ji'x oi'nga'n. Jix chooto ti tii'chu' am bixx ji'ma'n, jix kiki' ji gu'x u'uañ gu ja jajannulh, gio nar jix dha'ram namkim, ko'kmarak bhibhispara' nar jix uam totbikdam jam bha ja'p jup xi chu buupratu' ja bhabhaastu am. ⁷Ba' maadit gu maakob sasoi' nam bixx xikoolh dhir guguuk mi' na pai' daa gu Dios, ji'ma'n xi ja maa gu a'llhich jaja' nar jix uam totbikdam gux xijum gook noonbi'n gu Dios na mit bhiji dir ji bubua chiop. Dhi jaja' bhaan mi jim gui' na tu' ki'n jix io'm ja tulhiinchuda' gu Dios na jaroi' gammiji pux jai'ch bixx na ji'k ja'tkam nam cham tu' ka'm nii'n, na gu'x io'm jix bhaam ja bui. ⁸Ba' ja'xpix mi' dhir bhai' ji bam gu kuubhix na pai' daa gu Dios, bhijimmi ja'k ji

baa na pai' tu chiopi', bhiji jim tiimo irban dir. Ba' dhi' bhaan jix maati' na chakui jaroi' bhaai' na mu bakia' na pai' tu chiopi' gu Dios, na mit gu' chakui tu tulhiinchuda gux xijum gook noonbi'n. No' mit pui' ba tu kuugalh na ba' bax bhaai'n ka' nam mu baapkia'. Gu kuubhix dhi' pix pui' ja'k jum maaxi'n na jax ja'k jir ge'kam gu Dios.

16

Gux xijum gook noonbi'n gu Dios nam ba ja tulhiinchuda' gu ja'tkam

¹Ba' ja'xpix ge' ki'n bhai' ji chum ñio bhiji dir na pai' tu chiopi' gu Dios, jup ja titda gux xijum gook noonbi'n gu Dios nam ji'ma'n ja daada' gu jaja':

—Nua'pu' pim mu ja'p oi'nga'n bhaan dhi' na ki'n tu tulhiinchu'n gu Dios na mi jim dhi jaja' ta'm na pim ja daada'.

²Ba' maa'n biipi' mu jii mu oi'nga'n bhaan nat ba nu'aam gui' na mi jim ja'aa ta'm. Ba' nat mu øek mi ja'p xeeñ ñua dibii' ta'm. Bixx gui' nam ji'k matgilhdhix ja kokobtai' am na bhaan jix maati' nam kaichu' gu ja'ook na iibhidham tu'm gu tukga'n, gam nam tu' ka'm niidhat tu daan buiñor, sia gup duiñxim na pui'p tu'm, bhai' ji ja ai gui' na ja'p tu'm na bipri'x na giilhim jix ko'k.

³Mi' dhir ba' moo jumai mijip ji dhuu gu nobii'n gu Dios ua'dat gu ja'aa nat ba nu'aam ip mu ja'p oi'nga'n bhaan gui' na mi jim. Ba' mu øek mi' xi ñua ge' suudai' chir. I'hir jup jum duu gu suudai' bixx na ji'x juugit suu'n, ja'p tu'm na jax gu i'ra'n gu jaroi' no' mit mua. Pu bixx koi mit gu dudua kam nam mi' ka tu oipo nat pai' dhuuk i'hir jup jum duu gu suudai'.

⁴Mi' dhir ba' moo jumai mijip ji dhuu gu nobii'n gu Dios ua'dat gu ja'aa, baik ba' moo ba jim. Ba' mu ja'p xi ñua a'kki'n na pai' mir gu suudai' gui' na mi jim ja'aa ta'm gio mu ja'p na jax jir biipiatam, i'hir jup jum duu ip gu suudai'. ⁵Ba'p kai'ch gu nobii'n gu Dios gui' na mu ja'p nuuka'n gu suudai':

—Aap dho gi ja maak ji Dios jich Gi'kora' nap jix uañ ki'n kiik na tu' ja a'm bipio' dhi ja'tkam nam cham tu' ka'm jum nii'n aap nap bijik dir pux jai'ch gio nap gammiji pu jai'ch ka' ya' dir ja'p ja'k, ⁶na mit gu' dhi' ge'kam ki'n jum ua'tulh aap jum bui. Tii' na mit giilhim ja tulhiinchudaimik ja koi gui'

nam jum bui ti jii'ndhat gio gui' nam jum a'mkam tu a'gimik bijik gum ñi'ook. Xib jam ba' mi' xi aaya' nam i'ya' gu i'hir nam ba' mi' xi machia' na jax tu tatda' gu pui' na mit jax ja dooda gui' nam jum kaichgit gio gui' nam jum a'mkam tu a'gat. Pui' dho tu'm ja a'm bipio'.

⁷Gu' ba' bhai' dhir bhaan gu kubhioñkar na ja'p tu'm na sasoi' mimi'i'ñkar, bhai'p ji chum ñio, jup tum kai'ch:

—Pui' dho aapi' Dios jich Gi'kora' nap bixchu'x aichu'n nap pu tu duñaia'. Maaxik dho ja maak ap na jax ja'k ja a'm bipio' dhi ja'tkam, nap gu'x maat na mit ge'kam ki'n cham am bua aap jum bui.

⁸Ba' gu jumai nobii'ñ gu Dios mu jimik bhammi ja'k jup xi ñua bhaan gu tanoolh gui' na mi jim ja'aa ta'm na ua'. Ba' dhi' ki'n jix io'm jix choiñ bhai' ji chon gu tanoolh, ba ji ja mii'ñ gu ja'tkam. ⁹Tii pup koi mit ki'n gu tanoolh nat ja a'm ton, na gu' giilhim jix choiñ, gu' ji na gu' ni ji'x ku mit iam soi' ba jim ilh buiñor gu Dios sia ku jax ja tulhiiñchu'n. Jano' mit dho ba' giilhim bhaak ji buiñor, biix aixim bhai' ji ai'chux jamit na jax cham kii' ka'm nii'ñ. Cham pai' na mit iam soi'm ilhdhak ba tu daani buiñor ku cham ka ja tulhiiñchu'nda' git.

¹⁰Ba' mikkat gu jumai nobii'ñ gu Dios mui'p ji jii, mi'p xi ñua gui' na mi jim ja'aa ta'm na pai' dhir jir ge'kam gu nobii'ñ gu ja'ook nax xijum gook tu moom, jix chukgam jup tum duu mi' na pai' daa. Ba' gu ja'tkam nam kaichu', giilhim pix sasrak biit am nam jum tulhiiñ, ¹¹na ja ee gui' na ja'p tu'm na bipri'x nax io'm jix ko'k. Gu' ji na gu' sia kum jax jum tulhiiñ, cham pai' iam soi' ba jim ilh jamit buiñor gu Dios, pui' nam jax jix buam ba tu bua na jax cham kii' ka'm nii'ñ, gio nam giilhim jix bhaamut biix aixim ai'chuxi'ñ gu Dios nax dhaam jup tu'ii'.

¹²Ba' mi' dhir jumai mui'p ji jii gu nobii'ñ gu Dios ua'dat gu ja'aa, xijum maa'n ba' moo ba jim. Silh jim mu ge' akki'n na pai' Eupraates ti tii', na pai' ge' mir gu suudai'. Mu ee'k mi' xi ñua suudai' chir gui' na mi jim ja'aa ta'm. Ba' nai' pix ji gaa gu suudai', cham pai' ka mir, na ba'x bhaai'n ka' nam mu bubuakia' baasi'n dir ja'k gu ge'gerkam nam mu dir ja'k mu jiiim xia'lhbui.

¹³Ba' gu ja'ook na ja'p tu'm tu tuuku' na gu tirook dai na ge', gio gu nobii'ñ na pui' giilhim tu'm jup tu tuuku' nax xijum gook tu moom, gio ba' gui' na bhaankamu'n tu a'ga, bhiji dir ji bubua mit ja chiichiñ am gu cham kikii' i'ii'mda' ja'p tu'm na sosbha'n, ¹⁴nam jir noonbi'ñ gu ja'ook, nam bixchu'x aichu'n nam pu tu duñaia'. Ba' dhi' dhi cham kikii' i'ii'mda' mu ja'p ja joot gu ja'ook ja bui biix gu ge'gerkam na ji'x oi'ñga'n nam pui' ja'k ja jurtu'npot' nam biix maa'n ñi'ook jup dui tu kokda' buiñor gu Dios nax io'm jir ge'kam. ¹⁵Ba' aapi'm jiiñ jaaduñ na pim ba kaichu' guch Xoi'kam, cha'pim jax jum aa'nda' sia jax tum bua, na gu'p kai'ch guch Xoi'kam: "Ja'p moo joidham jix bhai' tu jimia' gu jaroi' no' gammiji pu ti jii'gi'ñ aañ jiiñ bui, ni na cham pai' dhuuk koosit daaka'. Na gu' no' cham tu'p jum buixdhat am irdat daa, ja'p ji buusanda' nax dhaapkat oirida', ba' giilhim jix xi'ira' nañ pai' dhuuk mu jimda'. Gu' cham ji no' gu' gammiji soi'm ilhii'ñ, ja'p ji buusanda' ji na tim ti'ii'ñka', ba' cham xi'iraam jum ilhdha' nañ pai' dhuuk mu aaya'. Nañ gu' aañ jotmoda' mi' pix ba kiika' cham jum ilhdham, ja'p na jax gu ixkum no' pai' bax chi ixdham jax chu'm ba'k chir, na gu' jotmoda' pix mu jimii mi bakia', pu cham mat ka' gu kiokam na jax chu'm tukaa' mu jim." ¹⁶Ba' gu cham kikii' i'ii'mda' pui' ja'k ja jujurtuda mit biix na ji'k gu ge'gerkam na ji'x oi'ñga'n nam maa'n ñi'ook jup dui mummim jumpadat na pai' Armagedoon ti tii' gu ebreo ñi'ook ki'n, na ge'x gio'.

¹⁷Mi' dhir ba' moo jumai mui'p ji jii gu nobii'ñ gu Dios na ba' moo bar daipu' ka'. Mu ja'p jup xi ñua gui' na mi jim ja'aa ta'm bhaan gu jibiilh. Ba' bhiji dir chiop na pai' daa gu Dios bhai' ji chum ñio ge' ki'n, jup tum kai'ch:

—Xib dho gi gu' pu biix dappaam ba tum kuugalh ji.

¹⁸Ba' mi' dhir bhai' ji chim biipi' bha ja'p jix dhaam, gio nat ge' ki'n bhai' ji chim tir, gam nat jix io'm bhai' ji gi'ndoki gu oi'ñga'n, na cham pai' dhuuk pu'ni pik jix io'm joiñdhat. ¹⁹Ba' mi ge' kiicham na pai' Babiloonia ti tii', baik kap bhai' ji jai gu dibiiir. Ba' pu biix nai' ji ia'ri gu ba'bhak, sia biix kap na ji'x oi'ñga'n na jax jir kikcham kat, nat gu' biix kap joi gu dibiiir, ba' mui'

koi mit gu ja'tkam. Ba' gui' nam Babiloonia oi'ñkat, jix io'm ja tulhiin'chuda gu Dios, na gu' pu ja bi'chulhi'n na pu'ñi ja dooda' jax chu'm tanoolh, na mit gu' ge' bam ua'tulh buiñor, ja'p ji buus nat ja i'lich gu biiñ nam ki'n ko'ya'. ²⁰ Sia biix pix cham pai' matgir gu a'lhich dippir na mu ja'p ka daraat suudai' iraab, gio gu oi'dha', nat gu'x io'm joi gu oi'nga'n. ²¹ Gio ja'xpix jix dhaam dir bhai' ji ii' gu chia ge'ger, chi ji'k gook oo'm kiilos jix biipit biix ji'ma'n. Ba' gu ja'tkam giilhim jix bhaak am buiñor gu Dios, biix aixim ai'chuxi'n am na jax cham kii' ka'm nii'n, na gu' giilhim ja tulhiin'chu'n ki'n gu chia.

17

Nam ba tulhiin'chuda' gu ubii gui' nar ganai' pix

¹Ba' maadit gux xijum gook noonbi'n gu Dios nam ja daada' gu jaja', bha jimii'k jup jiñ chitda:

—Bhai' xi jim ya'ni ja'k nañ jum tii'ñchuda' nam jax ja'k tulhiin'chuda' gu ubii gui' nax io'm jir ganai' pix ka', na biix kap tu daam kiika' na ji'k kap suusu'n gu suudai'. ²Dhi' dhi ubii ja'p ji buusan na biix jix bhai' ja titdat ja biim boppo gui' nam jir ge'gerkam mu ja'p na ji'x oi'nga'n, nam gu' pui' ja'k jup ba tu jim na jax gui', biix jai'p ba tu daan am ja bii gup duñiixim didios jum tii'gidam, biix sia gui' nam jir ja'ppix ja'tkam ja'p ji buus nat ja i'lich gu biiñ na pui' ja'k tu bua.

³Ba' nat ge'ñ a'm bam tajaa gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda', bañ baidhak gu nobii'ñ gu Dios mumm pa' maa'n kap gampix. Ba' mi' oiri maa'n gu ubii bhaan gu tu'x buadam jix bi' na i'bhidham tu'm, jix xijum gook tu moom, mambhiix ba' tu a'aa'. Biix kap na ji'x jir tukgaram bha ua'ñixchu' gu ñiñio'k na jax ja'k cham kii' ka'm nii'n gu Dios. ⁴Gu ubii ba' joidham jix abhaar jup xi chi tii'chu', jix bi' kat jix muraa'nma' gu jannulhi'n, jix uam totbikdam ki'n bha ja'p jup xi oi'chdhix gio gu joodai' gui' nax a'bhhar totbik. Ba' maa'n ua' gu ja'aa na suu'ngim mi jim na jax ja'k jir tu'm diilh, pui' na jax nax io'm jir ganai' pix gam na jax ja'k cham kii' ka'm nii'n gu Dios, gio pui' na jax na mui' tu didios! jup duiñxim. ⁵Gio ba' bha kobtagi'n bhai' xi chu ua'ñixchu'

palhñip na ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch: “Mi ge' kiicham na pai' Babiloonia ti tii', ja'p ji buusan na dhi'r ja naan biix gu u'uub gui' nam jir ganai' pix, na gu' mi' dhir na mit pui' ja mamtux gu ja'tkam nam jix buam tu buada' na jax cham kii' ka'm nii'n gu Dios, ja'p moo joidham.” ⁶Gu' ji na gu'x maimtu' gu ubii ki'n gu ja i'hir gui' nam ti jii'ñdhat buiñor gu Dios gio gui' nam bhaankamu'n tu a'gat. Ba' aañ mi' pix pui' ba tu'ii', ⁷ba' gu nobii'ñ gu Dios jup jiñ chitda:

—Jax kup ba' mi' pui' pup tu'ii'? Xib jañ jum aagi'ndha' na tu' pui' ja'k jum maaxi'ñ dhi ubii gio dhi' na bhaan jim nax xijum gook tu moom, gio ba' na jax jir jum duukam kum ba' pui' tu'ii'. ⁸Dhi' nax i'bhidham tu'm nax xijum gook tu moom na bhaan jim dhi ubii, dhi' maadit jir di' gu nobii'ñ gu ja'ook. Ku gu' cham tu' ya' ka oiri ji xib, dai bijik na jax ya' xi oilhimik, ku ba' gu' cham xiim gio ya'p aaya' ji, mu dir ja'k jimda' na pai' ge' ti di' na cham pai' ju'. Daipu' pix ya' xi øeji, nam gu' mi' dhir daagii mu ba bua' na pai' gammiji mi' pup jum tulhiin'dha'. Ba' gu' ja'tkam gui' nat ji'k pu cham ja dai gu Dios bhaan gu u'uan mi' na pai' ja daasaim gui' nam ji'k ti jii'ñdhiim buiñor biipi' dir na ba' moo bap duñia' dhi oi'nga'n, giilhim bhai' ji chotdonia' am nam ba tigia' na gio mi'p ba aaya' gu nobii'ñ gu ja'ook, sia ku gu' xib cham pai' maati'.

⁹Xib jap ba' moox io'm biix jum jur ki'n xiñ kaaya' nañ jum aagi'ndha' na jax jir jum duukam gu pui' na jax ja'k tu'm gu nobii'ñ gu ja'ook: Gux xijum gook moomo'n gui' nax i'bhidham tu'm, jix xijum gook gu ge'gerkam kat jup jum kai'ch, gio ba' xijum gok kap ip na pai' jax tu daam kiik gu ubii na bhai' daa bhaan gu nobii'ñ gu ja'ook. ¹⁰Ba' dhix xijum gook ge'gerkam, jix chamaam jamit jum ge'gerkamta' ba koi. Maa'n pix ya'r ge'kam xib, maa'n ba' moo chakuim ge'kamta. Ku ba' gu' no't ya' bam ge'kamta gu maa'n na ka bi'iix nam ge'kamta', cham tu' mik ya'r ge'kam ka' ji, alhio pix. ¹¹Ba' gu jumai ge'kam na mi' dhir bhai'p ji jai'chdhilhia', jir di' ka' gu nobii'ñ gu ja'ook nax xijum gook tu moom na bhaan daa dhi ubii, na gu' jano' gio ya'p ba aaya' na pu'ñi giop bam ge'kamta', sia ku gu' bijik pui'p jir ge'kam kat. Ku gu' maadit jir di' ka' ji gux xijum gook nam biipi'

dir jum ge'gerkamta', daipu' maa'nnim pix bam ge'kamta', nam gu' mi' dhir daagii mu ba bua' na pai' gammiji mi' pup jum tulhii'ndha'.

¹²'Gu' ba' gu' mambhiix gu a'ga'n dhi' nar nobii'n gu ja'ook, mambhiix gu ge'gerkam kat jup jum kai'ch, dai nam chakui jai'ch gu xib. Ku ba' gu' ka jai'chdhih'ha' am ji dhi' dhi ge'gerkam, ku ba' gu' alhio pix ji nam maap jum ge'gerkamta' gu nobii'n gu ja'ook nañ aa' biipi'. ¹³Ba' nam pai' dhuuk pu'ni bam ge'gerkamta' gu mambhiix nañ ja aa', maa'n ni'ook jup dui ge'kam ki'n daasa' am mi' ja bui gu nobii'n gu ja'ook nax xijum gook tu moom gui' na bhaan jim gu ubii. ¹⁴Gio ba' nam palhbuidha' na tu kokda' buiñor guch Xoi'kam na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir. Gu' ji nam gu' cham ji'xkat jax dhooda', na gu' guch Xoi'kam na mu dir bhai'p ji chu kokda' ja biim gui' nam kaichu', pu maa'n na jax tu' pix dooda' gu nobii'n gu ja'ook gio gu ge'gerkam nam kaichgida'. Na gu' guch Xoi'kam cham ja'xdhat jaro' jax dhooda', na gu' gui'r ja ge'kam tuk gu' nam nai' ja'p jir ge'gerkam. Biix oi'ndha' am jano' gui' na mit ji'k ti jii'ndhak buiñor mi' pui' jii na jax jix aa'.

¹⁵Gio ba' moo ja'pnip jiñ chitda gu nobii'n gu Dios:

—Ba' dhi suudai' na mui' kap suusu'n nap nii'n, na pai' jax tu daam kiik dhi ubii nar ganai' pix, dhi' biix gu ja'tkam nam pui' ja'k jum maaxi'n, sia nam jir pa ja'k kam, sia gui' nam maakam tu ñio'k, biix nam ji'k jai'ch ya' dhi oi'nga'n. ¹⁶Ba' gu mambhiix gu ge'gerkam nam jai'chdhih'ha' ya' dhi oi'nga'n, gio gu nobii'n gu ja'ook, bhai' ji bhaamkidha' am dhi ubii nar ganai' pix. Biix tu boosgidha' am gu tu' na bia', sia gu jajannulhi'n na ti tii'chgida'. Mi' dhir jam ba' bhai' ji jugia' gu tukga'n, ba' gu ji'x na bi'ya', mu xi miidha' am tai chir. ¹⁷Ba' dhiil gu Dios pui' ja'k ja jurtuda gu mambhiix ge'gerkam ya' kam dhi oi'nga'n nam pu'ni biix dhit maa'n ni'ook jup dui ge'kam ki'n daasa' gu nobii'n gu ja'ook ja bui, na jax dhui pix ba' gui' pui' tu kuugalhdha' nat jax ja'k tu dai diil gu Dios na tum buimii tum kuugalhdha' ya' dhi oi'nga'n. ¹⁸Ba' dhi ubii nar ganai' pix nap ya' nii'n, dhi' pix pui' ja'k jum maaxi'n gu ge' kiicham mi'

nam pai' mui' oi'dha' gu ja'tkam, na gu' gu mi' kam gu ge'kam, biix ja daam kiik gu jai' ge'gerkam na ji'x oi'nga'n, sia gu ja'ppix ja'tkam. Pui' ja'k jam ba'p ba tu jim na jax gu mi' oi'nkam ge' kiicham, na mit gu' pui' ba ja mamtux.

18

Nam ba ko'ya' gu Babiloonia oi'nkam

¹Ba' mi' dhir biix dhi' pui', maa'n gu nobii'n gu Dios bhammi dir jix dhaam bhai' ba jurnim, na ge'kam ki'n daaxix, ge' ton-nichu', biix kap tu maaxir na ji'x oi'nga'n, ²jup kai'chim ge' ki'n:

—Am xi koi mit ba' xib gu Babiloonia oi'nkam. Biix pu ia'ri gu ja ba'bhak, jajo'k jam pix mi' ba oi'dha' nam pai' oi'nkat, gam gu cham kiki' i'ii'mda', gio gu u'ji' gux bupuichik nam jax chu'm cham kiki' ja nii'n gu ja'tkam. ³Nam gu' giilhim cham bhai' tu jimdat dhi' dhi ja'tkam, biix pui' ja mamtux jamit gu ja'tkam na ji'x oi'nga'n nam jax ja'k jix io'm jum ua'tulhdha' nam ba' pui'p ba tu daanda' ja bui gu didios jup duñiixim, gam jai' biix aixim tu'm na cham kiigalhi'n gu Dios, sia gui' nam biix kap jir ge'gerkam na ji'x oi'nga'n. Ja'p ji buus na mit bha ja i'lich gu biiñ gui' na pui' ja'k tu bua nam ba' pu'ni biix aixim bhai' ji chu duña' na jax cham jir am. Biix na ji'k ja'tkam na ji'x oi'nga'n nam bixchu' tu ga'ra, jix chutumñigam jup jum duu mit, nam gu' mi' dhi ge' kiicham tu ja saba'nda' gu tu' nam mu tu ga'raidha'.

⁴Ba' bhammi dir jix dhaam jup tum kai'ch ip:

—Aapi'm na pim ji'k ba kaichu' gu Dios, ja'k japim jimia' mi' dhir dhi ge' kiicham na cham jam ia'ndha' gu ja ua'tulhdhara' gu mi' oi'nkam, gio na ba' cham jai' jam daam jimia' gu tulhii'nara' na pai' dhuuk ja a'm gixia'. ⁵Na mit gu' dhi' giilhim ge' bam ua'tulh buiñor gu Dios, ja'p ji buusan nat yammi ba ai jix dhaam gu ja ua'tulhdhara' mi' nam pai' jumpadim. Ba' biix ji'ma'n nam ji'k mi' oi'dha' dhi ge' kiicham, ja bi'chulhi'n gu Dios nax io'm ja tulhii'ndhuda'. ⁶Xib na tu' jax tui'ka', aapi'm na pim jir tujuandam tugi'n, xi ja tulhii'ndhuda' pim gu mi' oi'nkam dhi ge' kiicham na ji'x ja a'm bipio' gu tulhii'nara' na mit gan ja iatgidhak buam ja mamtux gu

ja'tkam, ja'p ji buusnia' na pim gookim bha ja i'chdha' gu biiñ gui' na giilhim jix xibu' nax maimda' na mit jax ja dooda diilh gu jai' ja'tkam. ⁷ Aañ pu jam titda bhaankamu'n gu Dios na pim siamri xi ja ti'ñchoixdha' dhi' dhi ja'tkam na mit ge'kam ki'n cham am bua buiñor, giilhim gu' nam ge'gerkam jum taat ka' tu' na pix bhaan, gio ba' nam mui' tu bia'kat gux dha'ram namkim bhaan jum ua'tulhi'ñdha', jup kai'chdha' am ba': "Bix pix tu' ka'm jich ñiiñ am gu ja'tkam dai aach nach jir ya' oi'ñkam Babiloonia, gu' chi nach gu'r jix chutumñigam. Bix tu bia' ich na tu'ch a'm jum aa', gio na joidham jix bhai' tuch jim. Ba' cham pai' dhuuk tu' bhaan jich chulhiina' ich." ⁸ Ku ba' gu' xib ya' bam ai ji na pai' dhuuk ja a'm jimia' gu tulhiinara' nam tu' cham niirat. Bhiogi' ja a'm jimia', gio ba' muuki' ip. Diilh gu Dios nax io'm jir ge'kam pu'ñi ja'k ja tulhiinçhuda' dhi' dhi ja'tkam, mi' dhir ba' nu ja'k xi ja iabu' na pai' ge' miim gu tai, nam pai' gammiji mi' pup miijidha'.

⁹ Ba' gui' nam jir ge'gerkam bix kap na ji'x oi'ñga'n, nam jai' pui'x buam jup tu buimii nam jax ji ja niidhat dhi' dhi ja'tkam, joi'ndam ja tiigii bhai' ji susuañia' am nam mu pix miijidha' tai chir gu Babiloonia oi'ñkam. ¹⁰ Ba' totdonii nam cham pui'p ja tulhiinçhuda' ja bindai, dilhkob ja'k xi gu'kia' am, ba'p kai'chdha' am mui' ji ja niidhat nam jum tulhiinçhuda':

—Cham pum aagit japim na jax jup ba tu jam buidha' aapi'm Babiloonia oi'ñkam, na pim bix kap tu daam kiikat na ji'x oi'ñga'n, gu' ji nat gu' jotmoda' pix cham jum ilhdham ba jam tulhiinçhuda gu Dios na pim cham pum aa'.

¹¹ Sia gui' nam bixchu' mi' ka tu ga'rat bix kap dir na ji'x oi'ñga'n, bhai' ji susuañia' am nam joi'ndam ja nii'ñdha' nam jum tulhiinçhuda' gu Babiloonia oi'ñkam, gam nam pui' xim aa'nda' na cham jaro' ka jai'ch ka' na tu ja saba'da' gui' nam tu ga'ra nax dha'ram namiik. ¹² Pui' na jax gux uam totbikdam, gio ba' gux chua totbikdam, gam gu jai' na pui'x a'bhar jup totbik nax dha'ram jup namiik. Gio pui' na jax gu jajannullh gui' na bix aixim tu'm na pui'x dha'ram jup namiik, pui' na jax gui' nar jix chooto na joidham am totbikda', gio gux mumra'nma', gio ba' gux ñankabma',

gam jai' bix aixim tu'm. Gio ba' pui' na jax gu bixchu' nam jup tu bua nar u'uux sobkoñxim na pui'x dha'ram jup namiik, gio ba' gui' nar bapaiñum nax io'm jix kaapak, gio gui' nax mamoi'k pa'. ¹³ Gio ba' pui' na jax bix aixim gui' na joidham uub, pui' na jax gui' nam jum jurda' gu ja'tkam nam ki'n joidham uubka', gio ba' gui' nam ki'n tum kubhion, gam jai' bix aixim tu'm. Gio gu biiñ gui' nax dha'ram namiik, gio pui' na jax gu tiriik gio gu ariin nar tum kua'dam, gio gu asait. Sia pui' na jax gu bix aixim tu'm gu sasoi', pui' na jax gu kakbai gam mamchus na bhaan tum bhiimñor, gio ba' gu karretas, gio gam kakasnir, ganai' tujuandam nam tu ja juantu'nda' pui' cham ji ja namkidhat. ¹⁴ Ba'p kai'chdha' am ip tii mui' ji ja niidhat gu Babiloonia kam nam bam tulhiinçhuda':

—Xib ba' jaroo ka tuch saba'da' dhi' nach tu' tu ga'ra? Na gu' dai aapi'm na pim jir jix chutumñigam kat gio na jam ko'raarot na pim tu bia'ka' gux dha'ram namkim. Xib ba' gu' cham jax kax bhaai' ji, na gu' mi' na pim pai' bam tulhiin xib, cham pai' dhuuk kam tutumñigamta' pim.

¹⁵ Ba' dhi' na mit ji'k mi' tu ga'raimik ja bui gu Babiloonia kam jum tutumñigamta, totdonii dilhkob ja'k xi gu'kia' am nam ba' cham pui'p ja tulhiinçhuda' ja bindai, tii joi'ndam ja niidhat xi suanda' am ¹⁶ jup ji kai'chit:

—Ja'p moo joi'ndam jup bua pim na pim jum tulhiin aapi'm na pim Babiloonia oi'ñkat! Cham pum aagit japim na jax jup ba tu jam buidha'. Bix tii tu daam kiikat japim na ji'x oi'ñga'n, gio na pim jir jix chutumñigam kat, jix a'bhar jix dha'ram namkim japim xi chi ti'ka' gu jajannullh na bix aixim tu'm ki'n mamxidhix, pui' na jax gux mumra'nma', gio gux ñankabma' na pix am oi'chdix ka' ki'n gux uam totbikdam nax dha'ram namiik, gam jai' gui' na bix aixim tu'm totbik. ¹⁷ Gu' ji na gu' na mit pai' dhuuk bhai' ji jam tulhiinçhuda, bix pu cham pai' matgir dhix dha'ram namkim na pim ka tu bia'kat, ni nat tu' ki'n jam palhbui.

Sia mik ja'k xi guguu mit gui' nam gammiji mu ja'p oipo suudai' dhaam kaknub ta'm na mit pai' dhuuk bhai' ji ja tulhiinçhuda gu Babiloonia oi'ñkam, gui' na

mit pui'p jum tutumñigamta nam mi'p tu ga'raimik gu boptop ganai' bñix aixim tu'm ja bui. ¹⁸ Ba'p kai'ch am ge' ki'n nam xi ja nii'n na mu pix miijim tai chir:

—Dai dhi' nam ji'k mi' oi'ñkat Babiloonia nam bñix kap tu daam kiikat na ji'x oi'ñga'n, gio nam dai dhi'r jix chutumñigam kat. Cham pai' dhuuk pu chu'm ka jai'chdhilhia' am chi ba' gu ja'tkam ya' dir ja'p ja'k.

¹⁹ Ba' bhai' xim buidhak ja moom am gu matai ge'ger ki'n bhai' ji sasra mit jix buam jum aagit nam joi'ndam ja nii'n gu Babiloonia oi'ñkam nam ja tulhiiñchu'n, jup xi kai'chit am:

—Ja'p moo siamrix iibhidham ja dooda mit dhi' nam Babiloonia oi'ñkat! Tii cham tu'r ja'ppix ja'tkam kat am. Mi' dhir gu' na chich jich chutumñigamta gui' ja bui, nach mi' ja ga'lhidhimik gu boptop ganai' bñix aixim tu'm aach nach ji'k ja bia' gu kaknub, nam gu' dai dhi'x io'm jir jix chutumñigam kat. Gu' ji na mit gu' ya' jotmoda' cham pai' matgir, sia gu tu' nam bia'kat nax dha'ram namiik.

²⁰ Ba' bñix aapi'm na pim ji'k bhammi ja'p jup tu'ii'x dhaam, jix bhai' pim jum taat ka', nat gu' ba ja tulhiiñchuda gu Dios gui' nam mi' oi'ñkat Babiloonia, nam giilhim jix buam tomaatit. Bñix sia aapi'm jix bhai' pix jum taat ka' na pim ti jügi'n buiñor gu Dios na pim bhammi bap tu'ii'x dhaam, gio aapi'm na pim ji'k bhaankamu'n tu a'gimik guch Gi'kora' mu ja'p na ji'x oi'ñga'n, na gu' xib ba ja tulhiiñchu'n gui' na mit jam tulhiiñchudak jam koi jano' na pim duduakat gu jam tutku' bhaan. Xib ba' ja a'm ba gii gui' na tu' ja a'm bipio'.

²¹ Ba' maa'n gu nobii'n gu Dios na bix-chu'x aichu'n na pu tu duñia', nat jax daa maa'n gu ge' komarak jodai ja'p tu'm na jax gui' na ki'n jum tua' gu tiriik, mijimmi xi bua irban gu ge' suudai', mi' dhir ba'p kai'ch:

—Ja'pni ji bubuakia' pim aapi'm na pim ji'k mi' oi'dha' na pai' Babiloonia ti tiñ' na pai' dhuuk jam kooda' gu Dios, ba' cham pai' dhuuk ka jam tigia' am gu ja'tkam. ²² Ya' dir ja'p ja'k cham pai' dhuuk ka jai'chdhilhia' am gu sasabdam nam bñix aixim tu'm sasaasbikar ki'n tu sab mi' na pim pai' oi'dha' xib, gio nam cham pai' dhuuk mi' ka tu ga'ra' gux dha'ram namkim bñix

kap dir na ji'x oi'ñga'n. ¿Jaroo gip ka tu jam saba'da'? Sia gui' na pim bhaan tua' gu tiriik, cham pai' matgilhia', sia aapi'm na pim bñix aixim tu'm ka'm tu juan, bñix sia cham pai' matgilhia' pim. ²³ Ampix ji chu jugia' mi' na pim pai' oi'dha', gampix jup tum duñia'. Tuka' ja'k cham pai' ka miimda' gui' na ki'n jix chu maax ka', ni ku cham pai' dhuuk mi' pai' kar bhoo'n ka' na jax chum bua xib na ge' ki'n tum sabda' pai' no' mit bam tiimo, na pimit gu' ge'kam ki'n cham am bua na pimit pui' ja mamtux gu ja'tkam bñix na ji'x oi'ñga'n nam jax ja'k ja daanit gu cham kikii' i'ii'mda' nai' tu jiboñdha'. Nai' xi ja jootsat japim gu jam tujuandam tuk bñix kap na ji'x oi'ñga'n nam tu ga'rapu' gux dha'ram namkim.

²⁴ Ba' pu'ni ja'k ja dooda gu Dios gui' nam mi' oi'ñkat ge' kiicham na pai' Babiloonia ti tiigich, nam gu' giilhim jix buam tomaatit. Tiñ' na mit ja tulhiiñchudaimik ja koi gui' nam bhaankamu'n tu a'gimik gu ñio'ki'n, gio jai' gui' nam buiñor ti jii'ndhat, gam jai' ja'ppix nam ja koodaimik bñix kap na ji'x oi'ñga'n.

19

¹ Ba' mi' dhir mui' dhit bhai' ji chum ñio ge' ki'n bhammi dir jix dhaam, jup tum kai'ch:

Ja'p moor ge'kam ji dhi Dios jich Gi'kora' Gammijich tu daanda' buiñor tu' ka'm niidhat,

na gu'r ge'kam kat jir jix bhai'kam.

Tiñ' nat jix bhai' duu nat tu ja uañ gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam mu ja'p oi'ñga'n bhaan,

pui' kuch ba' dai dhi' tu' ka'm niidhat ge'kamtu'nda' gammiji.

² Na gu' dhi' niidhix kam ja tulhiiñchu'n gu ja'tkam nam ji'k kuiñcha bia',

cham tu' na sia gui' nam jix bhai' tu jim.

Pui' ba' nat jax ba ja dooda gui' nam mi' oi'ñkat ge' kiicham na pai' Babiloonia ti tiigich,

na mit gu' dhi' maaxik ge'kam ki'n cham am bua buiñor,

na mit pui' ja mamtux bñix gu ja'tkam na ji'k oi'ñga'n nam jax ja'k bñix aixim tu buada' na tu'r ua'tulhdhara' buiñor gu Dios,

gam nam tu daanda' ja bui gu didios jup duñiixim,

gio na mit ja tulhiin̄chudaimik ja koi gui'
nam mu ja'p tii pup tu ja a'gidhimik
gu ñio'ki'ñ gu Dios.

Pui' kut ba' ja koi,
na mit gu' ge' bam ua'tulh.

³ Mi' dhir ba' moop kai'ch am ip gio gu
mui' nam bhammi dir bha ñiok jix dhaam:

—Ge'kamtu'nda' ich gu Dios jich Gi'ko-
ra', na gu'x io'm jir ge'kam, gio na bixchu'x
aichu'n na pu tu duña'. Jaiñ nat jax ja
dooda gui' nam mu oi'ñkat ge' kiicham
Babiloonia ti tiigim. Dhi' gammiji mi' pup
miiñdha' am tai chir sia nar pai' dhuuk ka'
git.

⁴ Ba' gu maa'n oo'm daman maakob gu
ja'tkam nam jir jagi'gir pa' nam biix xikoolh
dhir daraa mi' na pai' daa gu Dios, gio ba'
gu maakob sasoi' nam biix xikoolh dhir jup
guguuk, na mit jax ja o'lhia ki'n guguu, nai'
ji mumgia mit, diirap xi chu sissap gu ja
moom, bhai' ji chu daani mit buiñor gu
Dios, jup kai'ch am:

—Jee', pui' dho. Biix dhit jach dho
ge'kamtu'nda' dhi Dios jich Gi'kora' na ya'
daa.

⁵ Ba' ja'xpix bhai' dhir bhai'p ji chum ñio
sonpan na pai' daa gu Dios, jup tum kai'ch:
Tu daanda' pim buiñor gu Dios biix aapi'm
na pim ji'k mu ja'p oi'dha' dhi oi'ñ-
ga'n bhaan na pim jir te ge'gerkam,
gio aapi'm na pim jir ja'ppix ja'tkam,
sia aapi'm na pim tu' ka'm niidhat bhaanka-
mu'n tu juan,
na gu'x io'm jir ge'kam.

*Na bar piasta ka' bhammix dhaam na pai'
ja'p ji buusnia' na bam tiimo' guch Xoi'kam*

⁶ Mi' dhir ba' panaas ku mit mui' dhit
bhai' ji ñio gu ja'tkam, pix jap tum kai'ch na
jax pai' no' ge' mir gu suudai' na sasbakda',
piam ja'p na jax chum kai'chdha' no' tim
tiroon, jup kai'ch am:

Biix dhit jach tu' ka'm niidhat ge'kamtu'n-
da' guch Gi'kora',

na gu'r ge'kam kat bixchu'x aichu'n na pu
tu duña'.

Xib ya' dir ja'p ja'k biix kap sia bar ge'kam
ka' na ji'x oi'nga'n gam sia nar pa
ja'k.

⁷ Joidham jach biix jich jujur ki'n jix bhai'ch
chaatit buiñor ge'kamtu'nda'.

Gio na gu' xib ya'r bhoo'n ka',

bam ai' gu' na pai' dhuuk jum tiimo' dhi' na
ja'p ji buusan na gux kii' kasnir.

Ya' bap tu'ii' gui' na biima'n jum tiimo',

⁸ ba titii' mit gux chua jannulh na joidham
jir jix kii' gio nar totbikdam.

Gux chua jannulh, dhi' pix kat jup jum
kai'ch na mit joidham jix bhai' tu jii na jax
jix aa' gu Dios nam duduakat gu ja tutku'
bhaan gui' nam ji'k ti jii'ñ buiñor.

⁹ Ba' maadit gu nobii'ñ gu Dios jup jiiñ
chitda:

—Ja'pnip mi'p xi chu daasa' u'uan ta'm:
“Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jimia' gui'
nam ji'k baidhix nam tu jugia' gu bhoo'n,
nam gu' biix dhit biima'n jum tiimo' dhi' na
ja'p ji buusan na gux kii' kasnir! Ba' ya' dir
ja'p ja'k gammijix jijikgim bap tui'ka' am.”

Gio ba' moo ja'pnip xi chii:

—Dhi' nañ ji'k jax jum titda, bhaanka-
mu'n gu Dios jañ pui'm titda, cham tu' aañ
diih. Silhkam jup kai'ch gu dhi' pui' na jax
kai'ch.

¹⁰ Ba' aañ na ñich jax jiiñ o'lhia ki'n kikbo,
ba ji chu daani ñich buiñor gu nobii'ñ gu
Dios na mi' tuñ a'gi'ñ, gu' ji na gu' gui'p jiiñ
chitda:

—Cha'p tu daanda' aañ jiiñ bui, nañ gu'
aañ pur cham tu'. Jir tujuandam tugi'ñ iñ
pix gu Dios ja'p na jax aap jiiñ jaduññ gio gu
jai' nam ji'k tu' ka'm niidhat mi' pui' ba jiiim
na jax chum a'ga gux bhai'm kai'chdham
ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam. Gui'
ji Dios nap xi dhaña'.

Na gu' biix nam ji'k bhaankamu'n tu a'ga
gu Dios, biix ja jujur ki'n ba ti jii'gi'ñ am
na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham
ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam.

*Na ba tu mai'chia' gui' nax chua kabai
cha'm jimda'*

¹¹ Ba' ja'xpix bhai' jim kupio' gux dhaam,
ba' bhammi bam maax maa'n gu maa'ñkam
jix chua kabai cha'm, na ja'pni tii': Na pui'
tu kuugalhidhidha' jax no't ba tii, gio na
silhkam jup kai'chdha'. Na gu' gui'x bhai'
ja silhka'n gu ja'tkam, gio na niidhix kam
tulhiin̄chuda' gu jaroi' no't tu' bhaan cham
am bua buiñor. Piam no't jaroi' jax ba ji
dhooda, tu kokda' ip buiñor. ¹² Gu buupui'ñ
ge'ger miiim ja'p na tai, gio na mui' ja
tuttutu' gu kukrun. Ba' bha kobtagiñ maa'n
bhai' xi ua'ñixchu' gu ñi'ook na pu cham
jaroi' maat na jax kai'ñkam jup jum kai'ch,

dai gui' diihl pix jix maat. ¹³ Ba' gu jan-nullh na tii'chu', i'hir ki'n mamxidhix, jix chukuum jix bi'. Gio ba' moo ja'pni ja'k jup tii' dhi' ji' nax chua kabai cha'm jim: Gu ñio'ki'n gu Dios. ¹⁴ Mui' oi'ñichu' am ji gu' gu sandaarui'x chugi'n gu Dios pui'x chooto kakbai cha'm ip, gio ba' nam jix chooto titii'chu', jix kiki'x u'uañ gu ja jajannulh gio nar totbikdam. ¹⁵ Ba' maa'n chiini'ram dir busaak gu tɛb kuxiir na bixxik dir jix mu'muk. Dhi' ba' ki'n tu kokda' biix kap na ji'x oi'ñga'n ja bui gui' nam jix bhaamki'n. Mi' dhir ja'p ja'k ba' bar ja ge'kam tuk ka' biix na ji'k ja'tkam, gio nax bhai' ja silhka'nda' ki'n gu baiñum oxia'n, gio ba' na ja aagi'ndha' biix nam ji'k tu' jax buimik nam duduakat gu ja tutku' bhaan. Mi' dhir ba' dai na ba ja tulhiiñchuda' gui' nam ji'k cham mi' pui' jimia' na jax jix kii' ka'm nii'n, ja'p ji buusnia' na jax gu uubas no't xi ba kii' tootna'n ki'n, gio ba' na bha ja i'chdha' gu biiñ gui' na giilhim jix xibu' gio nax maimda', na jax chu'm ki'n tu tulhiiñchu'n gu Ge'kam Dios na bixchu'x aichu'n na pu tu duña'. ¹⁶ Ba' bha ja'p jannulhiram gio toonaram bhai' xi ua'ñixchu' na jax chii', jup jum kai'ch: Gu ja ge'kam tuk gui' nam biix kap jir ge'gerkam sia nar pa ja'k.

¹⁷ Ba' ja'xpix maadit gu nobii'n gu Dios bhammi ji kikkok bhaan gu tanoohl jup ja titda biix gu u'ji' nam bha ja'p nini'x dhaam:

—Bhai' gor sap jiim na pim tu jugia' gu koi' na tu jam makia' gu Dios. ¹⁸ Na gu' ge' jai'chdhihla' gux kii' bakaax na pim tu jugia', nar ja tutku' gui' nam biix kap jir ge'gerkam na ji'x oi'ñga'n, gio gu ja ge'gerkam tuk gu ja sandaarui'x chuk, gam jai' gui' nam jix o'jo' nam giilhim jix maatit tu kokda, gio gu ja tutku' gu ja'tkam gui' nam kakbai cha'm jiim gam gu ja bakxi' gu ja kakbai', gio ba' gu ja tutku' gui' nam jir tujuandam gio ba' gui' nam cham, gam gui' nam palhiip ge'gerkam ki'n dalhxix, gio ba' gui' nam jir ja'ppix ja'tkam.

¹⁹ Ba' gu nobii'n gu ja'ook na giilhim tu'm tu tuuku' gio nax xijum gook tu moom, ja biim gui' nam jir ge'gerkam biix kap na ji'x oi'ñga'n, gio gu ja sandaarui'x chuk, maap bam jumaap jamit nam ba tu kokda' buiñor gui' nax chua kabai cha'm jim ja biim gu sandaarui'x chugi'n. ²⁰ Gu' ji nat gu' cham

tu' ma'iich gu nobii'n gu ja'ook, nat gu' tu' pix dooda gui' nax chua kabai cha'm jim. Ba' pu daa mit gu nobii'n gu ja'ook biima'n gui' na bhaankamu'n ja iatgidhimik gu ja'tkam na biix aixim jix bhai'm duukam jup tu buimik ja nii'ñchudat nat bhaan pix ja iatgi nam ba' aaga' nam jum matgilhdha' ja kokobtai' am na bhaan jix maati' ka' nam ba kaichu' gu ja'ook, gio nam ba' tu daña' buiñor gui' nar jup duiñxim na pui'p tu'm na gu nobii'n gu ja'ook. Ba' ja u'uuk mummu xi ja iabu mit pui' dudua kam na pai' ge' miim gu tai, na giilhim jix miim nax io'm jix choiñ. ²¹ Gu jai' ba' nam kaichgit gam gu sandaarui'x chugi'n, ja koi diihl gui' nax chua kabai cha'm jim ki'n gu tɛb kuxiir na bixxik dir jix mu'muk na chii'ram dir busaak. Ba' biix gu u'ji' bhai' ji chu juu mit gu ja tutku', tu koi'mik am jum ju' mit.

20

Nam buuprai ba kuupa' gu ja'ook mambhiix jix cha'tmam oo'm oidha' juugit

¹ Ba' mikkat maadit gu nobii'n gu Dios bhammi dir bhai' ba jurnim jix dhaam ji ua'dat gui' na ki'n jum kupio'k mu na pai' ge' ti di' na cham pai' ju' gio maa'n gu baiñum tirbiñ sarbhak. ² Ba' daagik xi buupra ki'n gu baiñum tirbiñ gux bhngim, nar di' pix gu ja'ook na ja'p tu'm tu tuuku' na gu tirook dai na ge', jir di' pix ip gu ko' gui' na bijik dir bax jai'ch, kuupa' ba' buuplhix kam mambhiix jix cha'tmam oo'm (1000) oidha' juugit. ³ Ba' mi' dhir nat xi buuprak, kupio'kak mi' na pai' ge' ti di' mijimmi xi bua, gio mi'p xi kuu gu ki'ñgob jix kabkam na ba' cham buusni' cham nai' ka ja iatgi'ndha' gu ja'tkam. Mi' ba' na xim aaya' gu mambhiix jix cha'tmam oo'm oidha', giop ka xi dho'ñcho' am gu ja'ook, dai na gu' alhio pix, cham tu' mik.

⁴ Ba' maa'n kap daraa am mui' gu ja'tkam bhaan ga a'toxkar nam jax chu'm bhaan daraaka' gui' nam jir ge'gerkam pa'. Pui' ja'k ge'gerkam ki'n dalhxix am nam ja aagi'ndha' biix gu ja'tkam nam jax ja'k tui'ñgida' nax kii' ka'm nii'n gu Dios nam ji'x juugit ya duduaka' dhi oi'ñga'n bhaan. Jir di' pix am gui' na mit ja tulhiiñchudaimik ja koi ja i'kchulhdhak gu ja kuukxiopo jano' nam duduakat gu ja tutku' bhaan, nam xi chuut nam gammiji pu kaichgida' guch

Xoi'kam nam tii ja chian nam jum matgilhdha' ja kokobtai' am piam ja noonob am na bhaan jix maati' ka' git nam kaichu' gu ja'ook. Ba' cham tu'm matgilh jamit, gio na mit cham tu' tu daani buiñor gu nobii'ñ gu ja'ook gio gup duiñxim na pui'p tu'm. Ba' duduadik baapmigik ba jii mit bhammi ja'k jix dhaam nam ba' gatuuk gio bhai'p jimii maap bar ge'gerkam ka' guch Xoi'kam ya' dhi oi'nga'n ja bui gu ja'tkam mambhix jix cha'tmam oo'm oidha' juugit. ⁵ Ku gu' dai gui' ji nam jik ti jii'ndhat buiñor guch Xoi'kam na mit ba' baapmigik jii bhammi ja'k buiñor. Ba' gui' nam cham ti jii'gi'ñ, cham tu' dudua mit, mi' pup ko'iix am, nat pai' xim ai gu mambhix jix cha'tmam oo'm oidha' na mit ba' duduadik bhai'p ji baapam. Gui' nam jik ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, biipi' baapam jamit. ⁶ Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jimia' gui' nam jik biipi' duduadii baapmigia', cham tu' gatuuk no't bam ai gu mambhix jix cha'tmam oo'm oidha'! Nam gu' mi' dhir ja'p ja'k gammijix jijikgim bap tui'ka', nam gu' bar maamra'n ka' gu Dios. Cham pai' dhuuk mu ja'k bhiiya' am nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiindha' git, nam gu' bhammi ja'k bap tui'ka' buiñor, ja'p ji buusnia' nam bhammi tu juanda' na pai' tu chiopi' gu Dios gio guch Xoi'kam, nam gu' biima'n jir ge'gerkam ka' biix kap na ji'x oi'nga'n nam ja aagi'ndha' gu jai' ja'tkam na jax ja'k jix aa' gu Dios nam tui'ngida' mambhix jix cha'tmam oo'm oidha' juugit.

Nam ba tulhiinchuda' gu ja'ook

⁷ Mi' dhir ba' nat xim ai gu ja'kbui' mambhix jix cha'tmam oo'm oidha', giop xi dho'ñcho mit gu ja'ook na kuupkat. ⁸ Ba' giop xi mii biix kap na ji'x oi'nga'n nat giop ba ja iatgidham gu ja'tkam nam ba' pui' tu duñia' na jax ilhii'ñ. Biipi' bhai' ji ja iatgi gui' nam mur ge'gerkam na pai' ge'ger jir kicham na Goog ti tii', gio ja'pni ja'k na pai' Magoog jup ti tii', nam pai' dhir biix ja daam kiik gu ja'tkam na ji'x oi'nga'n. Ba' biix maap ja jumaap gu sandaarui'x nam jik' jai'ch na ji'x oi'nga'n, ja'p pix tu'ii' am na jax gu o'ya, pu cham jaroi' maat nam jik' aix. ⁹ Mi' dhir ba' nai' ji jii mit biix kap na ji'x oi'nga'n na mit ba ja gaagam gui' nam ti jii'ndhat mi' pui' jiiim na jax jix aa' gu Dios nam ja kooda'. Ba' maa'n kap pix ji ja

tii mit nam biix maap oi'dha' na pai' ge'r kiicham na ge'kam ki'n ja a'm ti nii'ñ gu Dios. Ba' nam pai' dhuuk bax ja koodam, tai bhammi dir bha jigisik jix dhaam ja a'm gii gu sandaarui'x, pu biix jaa mit. ¹⁰ Gu' ba' gu ja'ook nat ja iatgi, daagik mu xi bua mit na pai' ge' miim gu tai na giilhim jix io'm jix choiñ, mi' na mit pai' bua gu nobii'ñ gio gui' na bhaankamu'n tu a'gimik na pui'p ja iatgidhimik gu ja'tkam. Mi'm ba' pup jum tulhiindha' tai chir nam mijidha' gammiji sia na pai' dhuuk ka' git.

Gu Dios na ba ja aagi'ndha' biix gu ja'tkam
nam tu' jax buimik nam duduakat gu ja tutku' bhaan

¹¹ Ba' nañ mui' xi chi nii'ñ bhammiz dhaam, bhammi pix dhaa gui' nax io'm jir ge'kam jix chua atookkor ta'm. Ba' gu oi'nga'n gio gux dhaam na bha ja'p jix maax jotmoda' pix cham pai' matgir. ¹² Ba' ja'xpix ja'pni biipi' dir na pai' daa gui' ji' ge'kam, mi' bam maax jamit gu ja i'ii'mda' biix gu ja'tkam nam jik' jai'ch kat na ji'x oi'nga'n, sia gui' nam jir jix chutumñigam kat gam gui' nam jir gampai' tuutu'm kat. Ba' gu Dios xi ja chia gu noonbi'ñ nam xi chigia' gux kombok u'uan na bhaan mi chu daaxix na mit jax chu jii gio nam tu' jax buimik biix ji'ma'n gu ja'tkam nam duduakat gu ja tutku' bhaan. Mi' dhir ba' gu jumai u'uan jup xi chu chia nam xi chigia' nam bhaan daaxix nam jax chii' gui' nam jik' jimia'x dhaam nam pai' gammijix jijikgim bap tui'ka', na mit ti jii'ndhak buiñor guch Xoi'kam mi' pui' jii na jax jix aa'. Ba' gu Dios xi ja aagi'ñ biix gu ja'tkam nam tu' jax buimik biix ji'ma'n jano' nam duduakat gu ja tutku' bhaan, gio nam tu' bhaan kuiñcha bia' jai', mi' xi niidhat gu u'uan na bhaan mi chu daaxix na mit jax chu jii. ¹³ Biix jamit sia baapmigik bhammi ai gui' na mit mu ja'p koi bhai'kok ge' suudai' chir, sia gui' nam jik' mu ja'k jup tu't nam pai' aajidhat gui' nam ko'iidhat cham ji chi jii'ndhai buiñor guch Xoi'kam. Xi ja aagi'ñ ip gu Dios na ja tulhiinchuda', nam gu' ge'kam ki'n kuiñcha bia' na mit gu' cham mi' pui' jii na jax jix kii' ka'm nii'ñ. ¹⁴ Ba' dhi' ji' nam mu ja'k jup tu't nam pai' ja'k aajidhat gui' nam ko'iidhat cham ji chi jii'ndhai buiñor guch Xoi'kam, mijimmi xi ja iabu mit na pai' ge' miim gu tai nax io'm jix choiñ, dai na mit xi ja

aa'ndhak nam tu' bhaan kuiñcha bia', mi' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha', ja'p ji buusnia' nam giop ba ko'ya'. ¹⁵ Biix jamit sia mu ja'k xi ja iabu gui' nam cham mi buan u'uan ta'm nam jax chii', mi' nam pai' buan gui' nam buiñor bap tui'ka' gu Dios jix jjiikgim, na mit gu' buiñor ti jii'ndhak guch Xoi'kam mi' pui' jii na jax jix aa'.

21

Gu Juan na ba tigia' gu xibkam oi'nga'n gio gu xibkam jix dhaam

¹ Ba' mi' dhir biix dhi' pui', ja'p ja'k jup bam maax gu xibkam oi'nga'n gio gu xibkam jix dhaam, na gu' gu kilhii'nga'n oi'nga'n gio gux dhaam pai' nat ja'k jax jum duu, cham pai' ka matgir binkam gui' na mix chu jai'ch kat bhaan. ² Ba' ja'xpix bhammi dir jix dhaam buiñor gu Dios bhai' ba timñim gu ge' kiicham na joidham tu tu'ii', jir di' pix gu xibkam Jerusaleen. Joidham jix chu abhaar ji gu', ja'p ji buusan na jax maa'n gu tiyaa no't joidham jix chua ba tim tii' no't ba jim tiimo biima'n gu chio'ñ. ³ Mi' dhir ba' ge' ki'n bhai' ji chum ñio bhai' dhir na pai' daa gu Dios, jup tum kai'ch:

—Xib ya' dir ja'p ja'k gammiji buiñor bap tui'ka' am gu Ge'kam Dios dhich jaaduñ nam ya' bap tu'ii', gio gu Dios mu dir bha ja'k gammiji ja biim jup tui'ka' ip, nam gu' bar maamra'n. ⁴ Cham pai' dhuuk tu' bhaan jix buam jum aagit ka suanda' am ya' dir ja'p ja'k, ni na cham pai' dhuuk ka ja aaya' gu jax chu'm ko'kdai', gio nam cham tu' bhaan jum tulhiña', ni nam pai' dhuuk ka ko'ya', na gu' ya' cham tu' pui' kia' na jax mu ja'k nam pai'p tu't büpi' dir.

⁵ Ba' gux io'm Ge'kam na bhai' daa atookor ta'm jup kai'ch:

—Biix jañich ba tu pataasa, cham tu' pui' kia' na jax büpi' dir.

Mi' dhir ba'p jiiñ chitda aañ:

—Biix jap dhi' mi' xi dhaasa' nañ jax kai'ch, nañ gu' silhkam jup kai'ch.

⁶ Gio ba' moo mi' dhir jup jiiñ chitda ip gio:

—Biix jañich pui' ba tu kuugalh ba' xib na jax tu daaxix kat, aañ nañ bijik dir pux jai'ch gio nañ ya' dir ja'p ja'k gammiji pu jai'ch ka' sia nar pai' dhuuk ka' git. Ba' gu jaroi' no'x chanoom gu ii'mdagaram bhaan, aañi' dho makia' pui' pix gux kii' suudai' mi' dhir baxbixim bibiatam na pai' cham

ga'ki, na ki'n gammijix jikgim bap tui'ka' mi' dhir ja'p ja'k, gio na ki'n cham pai' dhuuk ka tanoom ka'. ⁷ Dhi' ji' pu chu'm jañich ja iimchuda nañ ja makia' gui' nam ji'k gammiji pux biiñak ka' biix ja jujur ki'n aañ jiiñ bui, sia kut tu'x buam jum duukam ja daam ba ji jii. Ba' gammiji ya'ñ biim bap tui'ka' am, nam gu' bar jiiñ maamar ka', aañ pur ja Dios tuk ka' gammiji sia nar pai' dhuuk. ⁸ Dai gui' nam ji'k cham jum guguuxi'ñ nam ti jii'ndha' aañ jiiñ bui, sia kum tii ba kee guñ ñi'ook, cham tu' ja makia' iñ, sia gui' nam cham biix ja jujur ki'n jix biiñak ka' aañ jiiñ bui sia kum tii ba ti jii'gi'ñ, ni sia gui' nam nai' pix jix chu bhaamki'ndha', sia gui' nam jix buam tu bua, pui' na jax gui' nam ja koo'nda' gu ja'tkam, gio gui' nam jai' ja bia'kat gu u'uub ja biim boppda' nam cham maap tiimoi'x, gio gui' nam jir u'uub no'm jai' ja biim boppo gu chichio'ñ, gio ba' gui' nam nai' tu jiboñdha' na ja a'm jup tui'ngida' gu cham kii' ii'mda', sia gui' nam ja bui tu daanda' bha ja'p ja tuttu gu didios jum tiitgidam nam jir jup duñiixim, gio ba' gui' nam jix ia'tbi' na pu cham jir silhkam ka' jax no'm kai'ch, gam sia gui' nam biix aixim tu bua na tu'r ua'tulhdhara'. Biix dhi' ji' nam pu'ñi ja'k jir tuutu'm gu ja'tkam, mu ja'k xi chu chiiña' iñ nam ja iabu' na pai' giilhim ge' miim gu tai gio nax io'm jix choiñ, mi'm ba' pup jum tulhiñdha' nam miijidha' gammiji sia nar pai' dhuuk ka' git, ja'p ji buusnia' nam giop ba ko'ya'.

Gu Juan na ba tigia' gu xibkam Jerusaleen

⁹ Ba' maadit gu nobii'ñ gu Dios nam ja daada' gu jaja' na bhaan mi jimdat gui' nat ki'n ja tulhiñchuda gu Dios gu ja'tkam, bha jimik jup jiiñ chitda:

—Bhai' xi jii ya'ni ja'k nañ jum ti'ñchuda' gui' na biima'n jum tiimo' gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir.

¹⁰ Ba' nat gu' ge'ñ a'm bam tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', mummu pai' chich ba ai gook dit gu nobii'ñ gu Dios na muñ bai'ñchu', maa'n kap ge' oidha' ta'm na mik ja'p jix chu maax. Ba' bhammix dhaam dir na pai'p tu'ii' gu Dios, bhai' ba timñim gu ge' kiicham na joidham jix chu abhaar, jir di' pix gu xibkam kiicham na pai' Jerusaleen ti tii'. ¹¹ Joidham ge' tum tanoor

ji gu' biix kap na ji'x jir kiicham, na gu' ge' tanoor gu Dios na bhai' daa, ja'p tu'm miim na jax chu'm totbikda' gu jodai gui' nax io'm jix dha'ram namiik gio na joidham ja'k dir jix chu maax. ¹² Ba' biix xikoolh dhir te'kob kuup gu ge' kiicham, mambhiix gok kap ba'r kiki'ngob, biix ji'ma'n kap ba' bha ua'nix nam jax chii' gu mambhiix gook gu maamra'n gu Jakob. ¹³ Baik moo ja'pni xia'llhbuu dhir ja'k bipio' gu kiki'ngob, baik ba' moo ja'pni o'nsop dir ja'k, gio ba' moo ja'pni jurnip dir ja'k baik ip, gio ba' moo tai' dhir ja'k baik ip. ¹⁴ Ba' biix xikoolh dhir daraa mambhiix gook gu joodai ge'ger na bhaan kiik gui' na ki'n kuup biix xikoolh dhir gu ge' kiicham. Biix ji'ma'n bhaan dhi joodai bha ua'nix nam jax jup tii' gu mambhiix gook gu noonbi'n guch Xoi'kam na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir.

¹⁵ Ba' gu nobii'n gu Dios na mu ja'p jiñ bai'nchu', maa'n ua' gu jupaabdakar nar jix uam totbikdam na ki'n jupaabda' na ji'x moor ge' gu ge' kiicham, gam gu kiki'ngobga'n, gio ba' gui' na ki'n tu kuup biix xikoolh dhir. ¹⁶ Ba' xi jupaabai, mambhiix gook jix cha'tmam oo'm miil (12,000) kilometros jir te'b maap dir gu ge' kiicham, biix maakob kap dir jir maa'n na ji'xi'n, cham pai' maap dir jir te'b. Gio na ji'x jir te'teb gu ba'bhak, ja'kbui' ip mambhiix gook jix cha'tmam oo'm miil kilometros. ¹⁷ Mi' dhir ba' gui' na biix xikoolh dhir ki'n kuup jup xi jupaabai, maa'n oo'm daman mambhiix maakob obrasaa'n jir te'kob. Pui' ja'k jupaabai nam jax ja'k tu jupaaba'n gu ja'tkam ya' kam dhi oi'nga'n.

¹⁸ Gui' na biix xikoolh dhir ki'n kuup gu ge' kiicham, jix a'bhar joodai ki'n bha bhi'nbakchix na biix aixim tu'm totbik gio nax dha'ram namiik, gu' ba' gu ba'bhak na irban dir tuut, jix uam totbikdam nax dha'ram namiik ki'n jup duñiix, na joidham ja'k dir jix chu maax. ¹⁹ Gu' ba' gu ge'ger joodai na bitaa'n dir daraa na bhaan kiik gui' na ki'n tu kuup biix xikoolh dhir gu ge' kiicham, biix aixim tu'm totbikdam bha bhi'bhispidhix. Maa'n gui' na biix aixim tu'm totbik bha bhi'spidhix, gu jumai ba' gui' nax chukuum jix chiido' totbik bhai'p bhi'spidhix, gio ba' moo gu jumai gui' nax io'm biix aixim tu'm totbik bha bhi'spidhix, gio gu jumai na ja'p iam jup daa, jix mondo-

ra' totbikdam bhai'p bhi'spidhix. ²⁰ Gu' ba' gu jumai na ja'p ja'k jup daaxdhix, gui' na biix aixim tu'm totbikdam bha bhi'spidhix, gio ba' gu jumai na ja'p ja'k, jix chukuum jix bi' totbikdam bhai'p xi bhi'spidhix, gio ba' moo gu jumai na ja'p ja'k iam jup daa, jix uam totbikdam bhai'p bhi'spidhix, gio ba' gu jumai na ja'p ja'k, gui' nax mondora' kat jix chiido' totbik, gio ba' gu jumai na ja'p iam jup daa, gui' nax bi' kat jix uam totbik bhai'p bhi'spidhix, gio ba' moo gu jumai na ja'p ja'k jup daaxdhix, jix mondora' totbikdam bha bhi'spidhix, gu jumai ba' moo gui' nax bi' kat jix uam totbik, gio ba' moo gui' na ja'p dir ja'k jup daaxdhix, gui' nax muraanma' kat jix chiido' totbik bhai'p bhi'spidhix. ²¹ Gu' ba' gui' na ki'n jum kukpa' gu kiki'ngob, jir joodai sobkoñxim gui' nax io'm jix kaapak gio nax a'bhar jix dha'ram namkim. Ba' gu komaarak boi na mu bhiix irban gu ge' kiicham, dai gux kii-ga'n gux uam totbikdam ki'n jup duñiix nax io'm jix dha'ram namiik, na gu' joidham ja'k dir jix chu maax.

²² Ba' bhai' dhi ge' kiicham, cham tu' ka jai'ch gu chiop na pai' dhir tum daan, na gu' ja'p ji buusan na gu Dios biima'n guch Xoi'kam bhai'r chiop, na gu' bhai'p tu'ii' biix kap na ji'x jir kiicham. ²³ Ba' cham tu' kam aa' gu tu' na tu tonni'n ka' biix kap na ji'x jir ge' kiicham, pui' na jax gu tanoolh gio gu masaa'n, na gu' gu Dios na bhai' daa joidham ge' tanoor, biix kap tu tonni'n na ji'x jir kiicham, gux chu maax jir di' guch Xoi'kam. ²⁴ Joidham jix chu maax kir jam jup tui'ka' gu ja'tkam nam bhammi aaya' biix kap dir na ji'x oi'nga'n bhai' dhi ge' kiicham. Gio gui' nam jir ge'gerkam kat biix kap na ji'x oi'nga'n na mit mi' pui' jii na jax jix aa', tu' ka'm tiigii xi chu makia' am gux dha'ram namkim gu Dios. ²⁵ Cham pai' dhuuk jum kukpa' gu kiki'ngob bhai' na pai' dhir mu tum bakpi miji ja'k na pai'r kikcham, gammiji pu kukpio'kix ka', na gu' cham pai' dhuuk tukgia', gammiji pur tataab ka'. ²⁶ Ba' biix na ji'k gu ja'tkam na mit tu' ka'm tii gu Dios, bhammi eeji tu daña' am buiñor, ja'p ji buusnia' nam tu makia' gux dha'ram namkim gio gu tu' na joidham jix a'bhar. ²⁷ Bhai' cham tu' ka jai'ch ka' am gui' nam jix buam tomaat na jax cham kii' ka'm nii'n gu Dios, ni sia gui'

nam bixchu' bhaan jum ua'tulhi'ndha' gam nam nai'x chu bhaamki'ndha', gio gui' nam nai' pix tu iatgi'ndha', dai ji gui' nam mi daaxix ka' nam jax chii' bhaan gu u'uan na pai' ja daasaim guch Xoi'kam gui' nam ji'k ti jii'ndhidhat mi' pui' jiiim na jax jix aa' nam ba' bhai'p tui'ka'.

22

¹Ba' mi' dhir ja'p ja'k jup jiñ baidhak gu nobii'n gu Dios, maa'n kap jiñ aich na pai' ge' mir gu suudai' joidham jix kii', jir di' pix gui' na ki'n gammijix jikgim bap tui'ka' gu jaroi' no't xi ii. Joidham jix kii'x uañ ji gu', cham pai' palhiip pix am jix ikoora', bhai' dhir ja'k bha mir na pai' daa gu Dios gio guch Xoi'kam dhi' na ja'p ji buusan na jax gux kii' kasnir. ²Silh mi' irban gu ge' kiicham buusan gu ak na bhaan mir gux kii' suudai', bixxik dir juu'ndharam gu ak ba i'xchix gu bhaidha' na gammiji bhe nabap masaa'n. Dhi' ki'n sia gammijix jikgim bap tui'ka' gu jaroi' no't ba juu, gu jaaga'n ba'x bhaai' nam ki'n jum duduadhi'ndha' no'm jix kako'k gu ja'tkam nam mu ja'p oi'dha' na ji'x jir oi'nga'n. ³Bhai' dhi ge' kiicham cham tu' ka jai'ch ka' gu tu' nam bhaan jum tulhiina' gu ja'tkam no'm bhammi bap tu'ii', na gu' gu Dios gio guch Xoi'kam bhai'p tui'ka' ja biim na ja a'm ti nii'ndha', dai ji nam jix bhai'm taatit tu daanda' buiñor. ⁴Maaxik ba nii'ndha' am gu' ja buupui ki'n na jax jir tu'u'm kam gui' na pui' tii' Dios, gio na bhai' ba ua'ñix ka' ja kokobtai' am na jax chii'. ⁵Cham pai' dhuuk xia'lhidhat ka jurnidha' mi' dhir ja'p ja'k, gammiji pur tataab ka'. Gio na cham kam aa'nda' gu tu' nam ki'n ti bigii'ñka' piam gu tu' na tu tonni'ñka', pui' na jax gu tanoohl gio gu masaa'n, na gu' gu Dios jich Gi'kora' ge' miimda' na bhai'p tui'ka'. Biix kap tu tonni'ñka' gu' na ji'x jir kiicham, gui' ba' nam ji'k bhammi bap tui'ka', ja silhka'nda' am gu ja'tkam na mummu ja'p tu oi'ñka' oi'nga'n bhaan.

Gu Juan nap kai'chdha' na bar mia'n na bha jim guch Xoi'kam

⁶Ba' gu nobii'n gu Dios jup jiñ chitda ip gio:

—Biix na ji'k jax jum titda gu Dios, silhkam jup kai'ch, cham tu' na pix jap kai'ch, na gu' gu Dios jich Gi'kora' gammiji pui' tu kuugalhdhidha' jax no't ba tii. Jir di'

pix gui' na ja tajaani'ñka' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mdaga'n gui' nam ji'k bhaankamu'n ja aagi'ndha' gu ja'tkam na jax tu duñia' gatuuk. Aañ ba' bhai'p xiñ joot nañ sap pu'ñi biix ja mattuda' gui' nam ji'k bhaankamu'n tu a'ga gu ñio'ki'ñ na jax tu duñia' jootom, na cham ka miikidha'.

⁷Guch Xoi'kam jup kai'ch ip:

—Jootom jañ moo mui' ba jim. Ba' joidham jix bhai' tu jumia' gu jaroi' no' ti jügi'ñ na jax mi chu ua'ñix dhi u'uan ta'm nañ jax chu duñia' gatuuk, na gu' dai na pix bhaan ji bamgidha' na mi' pui' ba jimda' na jax jix aa' gu Dios.

⁸Pu'ñi ja'k jañich ti kai gio na ñich ti tii aañ nañ Juan tii' nañ jax ba tu jam a'gi'ñ jiñ jaaduñ. Ba' nat pu'ñi tiñ chi'ñchuda gu nobii'n gu Dios, jiñ o'lhia ki'n kikkok ba ji chu daani ñich buiñor, ⁹gu' ji nat gu' gui' puñ xoo'mchulh, jup jiñ chitda:

—Cha'p tu daanda' aañ jiñ bui, nañ gu' aañ jir ja'ppix tujuandam tug'i'ñ gu Dios ja'p na jax aap gio gu jai' nam pui' bhaankamu'n jup tu a'ga, gam gui' nam ji'k ti jii'ndhat buiñor guch Xoi'kam mi' pui' ba jiiim na jax ya' tu ua'ñix dhi u'uan ta'm. Dai ji gu Dios buiñor nap tu daanda'.

¹⁰Gio ba' moo ja'pnip jiñ chitda gu nobii'n gu Dios:

—Xib ba' moo dai nap biix kap ja aagi'ndha' gu ja'tkam na ji'x oi'nga'n dhi' na pich ji'k tu' tu ua'na dhi u'uan ta'm, nam ba' biix pui' ba tu machia' na tu' jax dhuñia' gu Dios, na gu' dhi' cham xiim pui' tu kuugalhdha'. Cham tu' nap diih pix pui'x chu mat ka'. ¹¹Cham jax bua sia kum jai' cham aa' nam mi' pui' jimia'. No'm biix aixim jix buam tu bua na jax cham jir am, cha'p ja soo'mchulhi'ñka', sia gui' nam biix aixim tu'm bhaan tii'ñcho nar jix buam jum duukam. Dai gui' nam ji'k ti jii'ndhat mi' pui' ba jiiim na jax jix aa' guch Gi'kora', nam jix bhai'm duukam bap tu bua na jax jix kii' ka'm nii'n, xi ja guguuxdha' ap nam jix io'm jix bhai'm duukam xip tu buada' bhaankamu'n gu Dios. Piam gu jaroi' no' biix juraa'n ki'n ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, pui'p jup xi guguuxdha' nax io'm mui' xix biiñak ka' buiñor gu Dios.

¹²Ba'p kai'ch ip gio guch Xoi'kam:

—Cham xiim jañ mui' ba jim. Moo pim pix ti nñrada'. Pu tu ua'da' iñ gui' nañ

tu jam makia' nar jam mai'chik ka', na tu' jam a'm bipio'da' na pim tu' jax buimiin' a'mkam na pim duduakat gu jam tutku' bhaan. ¹³ Aań bijik dir pux jai'ch, gio ya' dir ja'p ja'k gammiji pu jai'ch ka' iń sia nar pai' dhuuk ka' git. ¹⁴ Ba' joidham jix bhai' tu jimia' gu jaroi' no' cham tu' biix aixim ka tu bua na tu'r ua'tulhdhara', na ja'p ji buusanda' nax kii' tim ti'ii'ńka' gu jajannulhi'ń, nam gu' dhi' ba' pix jix bhai' tiidai mu baasa' bhai' dhir na pai' mu tum bapki miji ja'k ge' kiicham, ba' dai nam ba chińia' na tu jugia' gu bhaidha' na mu kiik irban gu ge' kiicham na ki'n gammijix jikgim bap tui'ka'. ¹⁵ Dai gui' nam bixchu' bhaan jix u'ua'tulhdhix ka'm mu dir ja'p pup bi'ya' diirap dir, pui' na jax gui' nam biix aixim tu buada' na jax cham kii' ka'm nii'ń gu Dios, gio gui' nam giilhim nai' ja jiboińdha' gu ja'tkam, gio ba' gui' nam jai'x bhai' ja titdat gu u'uub ja biim boppoda', gio gui' nam jir u'uub no'm jai' ja biim boppo gu chichio'ń, sia gui' nam ja koo'nda' gu ja'tkam, gio ba' gui' nam tu daanda' ja bui gup duńixim didios, gam gui' nam jix ia'tbi' nam nai' pix tu iatgi'ńdha'.

¹⁶ Aańi' Jesus ya' dir mu joot jańich gui' nar nobii'ń gu Dios mummu buińor guń chujuandam tuk Juan na ba' pui' tu mattuda' nań ji'k jax tu duńia' jootom, na ba' mi' dhir gu Juan biix kap ba ja aagi'ńdha' gui' nam ba ti jii'gi'ń aań jiń bui na ji'x oi'ńga'n nam ba' pui' tu machia'. Aań pui' ji buusan na jax gu ge' chi'ii' gui' na katukgab bha tissa'n. Jir di' pix iń gu boxii'ń gu Dabii gui' na bijik jir ge'kam kat.

¹⁷ Gu' ba' gux Dhuudu' kam jix Uań li'mda' gio gui' na ja'p ji buusan nar binga'n guch Xoi'kam, jup kai'ch am ip:

—Jum nira ich nap jootom bhai' xi jim-da' Jesus jich Xoi'kam.

Pu'ni ip ba' gu jaroi' no' ba ti jii'gi'ń buińor guch Xoi'kam, no'x aa' na jimia'

bhammi ja'k buińor, jum aa' na tu' ka'm niidhat niirka', gio na xi bai'ńdha' na jotmoda' bha jimda'. Piam no' jaroi' maadit jix chanoom gu ii'mdagaram bhaan, guch Xoi'kam dho pui' pix toi'dha' gux kii' suudai' na ki'n cham pai' dhuuk ka tanoom ka' gio na ki'n gammijix jikgim bap tui'ka'.

¹⁸ Ja'pniń ja'k ba' moop kai'ch bhaankamu'n gu Dios ja bui gui' nam ji'k jix aa' nam tu jinkuidhai mi' pui' jimia' na jax ya' tu ua'ńix dhi u'uan ta'm: Na cham jir am no't jaroi' jai' mi'p baapai gu ńi'ook na diilh jax ilhii'ń ya' na pai' tu daaxix dhix bhai'm kai'chdham ńi'ook, na gu'x io'm tulhiińchuda' gu Dios mu na pai' ja tulhiińchuda' gui' nam ji'k cham tu' ka'm tigia', pui' na jax ba tu ua'ńix dhi u'uan ta'm na mi chu a'ga na pai' ja'k ja tulhiińchuda'. ¹⁹ Gu' ba' gu jaroi' no't jai'boosolh dhi ńio'ki'ń gu Dios na ji'k ya' tu daaxix u'uan ta'm, piam ku ja'p xi dhuukat, gu Dios pui'p baabo' na mi' ka daaxix ka' na jax chii' bhaan gu u'uan na pai' ja daasaim gui' nam ji'k bhammi aaya' ge' kiicham, na pai' joidham jix chu abhaar, bhai' na pai' gammijix jikgim bap tui'ka', pui' na jax tu a'ga bhaan dhi u'uan. Ba' cham tu' ka jugia' gu bhaidha' na bhammi kiik na ki'n gammijix bhai' ba tu tatda' ka' git.

²⁰ Ba'p kai'ch ip gio guch Xoi'kam:

—Jix io'm jootom mu jimda' iń no' pimit xim jotma'n na pim biix kap ja aagi'ńdha' gu jai' ja'tkam dhi' na ji'k mi chu ua'ńix u'uan ta'm.

Aań ba'p titda:

—Ea nach pui' tu duńia' nap jax kai'ch Jesus jich Xoi'kam nap ba' moo jootom bha jimda'.

²¹ Ja'pniń ba' pix jam titdań jaaduń. Moo git ba' gu Ge'kam jich Xoi'kam xi jam joi'ndat jam a'm ti niidhidhat jam palhbui'ńchu' tu' na pix bhaan biix ji'ma'n aapi'm.